

Μελερι με Njambye
Jonja Mbon

Kako: Μελερι με Njambye Jonja Mbon New Testament

Μελεπι με Njambiyε Jɔnja Mbon
Kako: Μελεπι με Njambiyε Jɔnja Mbon New Testament
Le Nouveau Testament en langue kako (kako-est) Cameroun
et RCA

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kako)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
01d5712f-3809-5574-9928-b20d539536e3

Contents

MATIYO	1
MARK	55
LUKAS	89
JAN	144
BOTU BE TOMUN	186
ROM	239
1 KƏREŇT	265
2 KƏREŇT	289
GALASI	307
EFƏS	317
FILIPİ	327
KOLOS	334
1 TESALONIK	340
2 TESALONIK	346
1 TIMƏTE	350
2 TIMƏTE	358
TIT	363
FILEMƏŇ	367
BEHEBƏRE	369
JAK	389
1 PIYƏR	396
2 PIYƏR	404
1 JAN	409
2 JAN	416
3 JAN	418
YUDE	420
PUNJA MEYASI	423

Kimɔ Tom Yesus Krist te yi Matiyo ketima

Mekana mete yoko, yo Matiyo kete yo. Yinja dɛno dyene nde Levi (Mt 9:9; Lk 5:27). Nye Beyuden. A ba mo boɔna garama. A ba ke njoka bejeke be Yesus kamo jo yiba.

To mekana mete yi Matiyo ketima ke tedya nde, Krist, nye Nyangwe Kumande. Yo jeki beɔe Beyuden. A ke lepo ke moyte nde, Yesus, nye Kumande Beyuden, nye Monɔ Davit, Monɔ Abaraham.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye yitan jo yiba:

1. Krist, nye Kumande: Dɛno besanɔmbambo bene. Mbey kome bo jama nye ke. Kandina joɔgwe dyene (kumte 1-4).
2. Nye Kumande. A nam meyasi nan? Yasi te yi Yesus tedya ke to keki ke (kumte 5-7).
3. Nye Kumande, yasi wete, bomo payma nye (kumte 8-12).
4. Kasi *Kando te yi kwey (kumte 13).
5. Mesay mete yi Kumande Yesus kelma ke (kumte 14-23).
6. Kasi njena ne ke koko ke meneti (kumte 24-25).
7. Kasi soɔn ne womiya ne (kumte 26-28).

Besanɔmbambo be Yesus (Lk 3)

¹ Mekana maka ke lepo kasi Yesus Krist ne medino me besanɔmbambo bene. Nye nday Davit, nday Abaraham. ² Abaraham jama Isak, e Isak ja Yakop, e Yakop ja Yuda bene bemaɔ. ³ Yuda jama Fares ne Jara ke moy nyangwe te wan Tamar. Fares jama Esrom, e Esrom ja Aram. ⁴ Aram jama Aminadap, Aminadap jama Nason, e Nason ja Salmɔn. ⁵ Salmɔn jama Bowas ke moy nyangwe te wene Rahab, e Bowas ja Yobed ke moy nyangwe te wene Rut. Yobed jama Isay, ⁶ Isay jama Davit, e kumande Davit bu nya Uri ja ne Salomɔn. ⁷ Salomɔn jama Robowam, Robowam jama Abiya, e Abiya ja Asa. ⁸ Asa jama Yosafat, e Yosafat ja Yoram, e Yoram ja Osiyas. ⁹ Osiyas jama Yoyatam, Yoyatam jama Akas, e Akas ja Esekiyas. ¹⁰ Esekiyas jama Manase, Manase jama Amɔn, e Amɔn ja Yosiyas. ¹¹ Yosiyas jama Yekoniyas bene bemaɔ ke ngimo te yi bo biyima ne Bono be Isarayel ke no ke diyo bala ke Babilon ke. ¹² Ke yokwa diyo bala ke Babilon, e Yekoniyas ja Salatiyel, e Salatiyel ja Sorobabel. ¹³ Sorobabel nja ja Abiyud, Abiyud jama Eliyakim, e Eliyakim ja Asor. ¹⁴ Asor jama Sadok, Sadok jama Akim, e Akim ja Eliyud. ¹⁵ Eliyud jama Eliyasar, Eliyasar jama Matan, e Matan ja Yakop. ¹⁶ Yakop nja ja Yosep te njoɔn ne Mariya. Yo Mariya te ja Yesus te yi bo jeba nde *Krist ko. ¹⁷ Dete, kande Abaraham kumo Davit bomo jadya ne ndendi te kumo kamo jo yini. Kande Davit kumo ke ngimo te yi bo biyima ne Bono be Isarayel ke no ke diyo bala ke Babilon ke, bomo jadya ne ndendi te kumo kamo jo yini. Kande ke ngimo kena diyo bala kumo ke ngimo jariki Krist bomo jadya ne ndendi te kumo kamo jo yini sendi.

Kasi jariki Yesus (Lk 2)

¹⁸ Jariki Yesus Krist kwanɗama deke: Yo ɓa kponate nde, nyanɗwe wene Mariya ta kelo gwaki bene Yosep. Ma piɗo te yi bene nye ti pa bokwe to, ε Mariya seme nde, a me ne moy ne deti te yi Kimɔ Sisij. ¹⁹ Njɔɗo wene Yosep ɓa ne ɗgbenj. A ti kwadye wuɗɗwe nye ke mbombu bomɔ na. ε nye pese nde, a ta tiko nye kine nde, bomɔ dukwe na. ²⁰ Piɗo te yi nye ɓa ndi ke takina dete ke, ε wete jaki Baba Mboko dya ke yene ne nje te yi nyeno lepo nye nye nde: «Yosep te monɔ Davit, we ti gwaki wo te yi bu nyari wo Mariya ne megwaki na, keto moy te yi nye no ke, a bon ne deti te yi Kimɔ Sisij. ²¹ A ta ja monɔ mbam, we ta lo nye nde Yesus, keto yo nye ta jonɗwe botu be kando dyene ke mebeyo man.»

²² Meyasi mete hene kwanɗama dete, ne lepi te yi Baba Mboko kwanɗya ke numbu mo punja melepi mene ke si tondu. ²³ A lepima nde: «Ne beɗa, bindi ngondu ta toke moy ja monɔ mbam. Bo ta lo nye nde Emanuwel.» Yite nde: Njambiyε me sine bo. ²⁴ Ke Yosep ma jemiye ke, ε nye kele nda yi jaki Baba Mboko lepima nye nye ke. ε nye bu nyari wene Mariya. ²⁵ Ko a ti kpoke nye na kumo ke ngimo te yi Mariya jama ne bosa monɔ wene, monɔ mbam. ε Yosep lo nye nde Yesus.

2

Botu be duwa meyasi ke nje beɗe

mbonɗo Yesus

¹ Yesus jadya ke Betlehem ke meneti me Yuda ke ngimo te yi Herod ɓa kumande ke. Yo ɓa ne botu be duwa meyasi ke kasi besiso. ε bo teme wule pulo kome yeso punde ke dya ke Yerusalem ² diye nde: «Kumande Beyuden te ε jadya koko te ti pa kiko ko ɓa we? Keto wuse semma siso wene ke pulo kome yeso punde ke, ε wuse nje yi nje kano nye.» ³ Ke kumande Herod ma woko dete ke, ε lepi bane nye bene botu be Yerusalem hene. ⁴ ε nye wesidye hekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε hene ne botu be ketina meyasi be kando Isarayel yi diye bo mbey te yi *Krist yakanɗwe jadye kete ke. ⁵ ε bo yensa nye nye nde: «Ke Betlehem ke meneti me Yuda, keto mo punja melepi me Njambiyε ketima nde: ⁶ «Ma we Betlehem ke meneti me Yuda, ko we yeti monɔ dya ke njoka kpaɓa medya me meneti me Yuda na, keto kum te ε ta kendo ne kando mbe Isarayel ko ta wule ndi ke yo.»

⁷ Dete, ε Herod jeɓa botu be duwa meyasi ne so, ε nye kombile diye bo ɗgbak ɗgbak ngimo te yi siso te punduma no ke. ⁸ Ke konɗe, ε nye tome bo kenje ke Betlehem lepo nde: «Ne ken, ne wune diya yasi kimote ke kasi monɔ te. Ke wune si dolo nye, ne wune njaki nje lepo nye mi, ne mi ne nguru wombe ke sendi ke kano nye.» ⁹ Ke bo ma si lenɗwe meto ke yasi te yi kumande lepima ke, ε bo kwa. Bo sem semo, siso te yi bo beɗma ke pulo kome yeso punde ko ke kendo ke mbombu yan. Ke nye ma kumo ndi ke mbey te yi mbonɗo monosike ɓa kete ke, ε nye teme. ¹⁰ ε botu be duwa meyasi ma nje semo siso ne koko ke, ε bo sosa budyate. ¹¹ Bo nyinma tu dolo mbonɗo monosike bene nyanɗwe wene Mariya, ε bo kuse meɓon ke meneti kano mbonɗo monosike. Bo walma kpaɓa kimo meyasi mete yi bo njā no ke nye nye. Yo ɓa lor ne yina kpaɓa njonju jeta bu yina lobinda te yi bo kele ne wete mbunjo nde *mir ke. ¹² Ke konɗe, ε Njambiyε lepe nye bo ne nje te yi nyeno nde, bo ti yokwe ne koko ke punje misi nye Herod

na. Ke nye ma lepo nye bo dfe te ké, ε bo toke mbanja nje dele yi duwe no kè no dya dyan.

Yosep bene Mariya ke bombo ne

mbongɔ Yesus kè no ke Ejipt

¹³ Ke botu be duwɔ meyasi ma si kwɔ ké, ε wete jaki Baba Mboko nje punje yotu nye Yosep ne nje te yi nyeno lepo nye nye nde: «Tema, bongɔ mbongɔ monosike bene nyanɔwe bombo no kè no ke Ejipt. Wune diy mate kumo ke ngimo te yi mi ta lepo nye we, keto Herod ta sɔ nje te yi wo monosike.» ¹⁴ Dete, ε Yosep teme ne tu bu mbongɔ monosike bene nyanɔwe kwɔ no kè no ke Ejipt. ¹⁵ A diyima mate kumo ke ngimo te yi Herod gwɔ no ké. Yo kwanama dfe te, né lepi te yi Baba Mboko lepima ke numbu mo punja melepi mene ké si tondu. A lepima nde: «Mi jebama monbe sɔje ke Ejipt.»

¹⁶ Ke Herod ma beje nde, botu be duwɔ meyasi sebila nye ké, ε njon ne tusiye, ε nye tome bomɔ, né bo kè wo mbongɔ bonɔ bembam hene kumo ke baka be ne sew yiba ke Betlehem nè ke poku te yite. A pesima mesew me bonɔ bembam bete yi bo yakanɔwe wo baka bengwe ngimo te yi botu be duwɔ meyasi semma ne sisɔ nda yi bo lepima nye nye ké. ¹⁷ Dete, lepi te yi Jeremi te mo punja melepi me Njambiye lepima ne mbombo ké kelnama gbate. A lepima nde: ¹⁸ «Bo wokuma mekemi ke Rama, medukwe nè beya nyanɔwe mejaba. Rasel ke lelo bonɔ bene, a ti kway nde, mumo wedyɔa temo ne na, keto bonɔ bene yeti se na.»

¹⁹ Ke Herod ma gwe ké, ε wete jaki Baba Mboko punje yotu nye Yosep ne nje te yi nyeno ke Ejipt lepo nye nye nde: ²⁰ «Tema, bongɔ mbongɔ monosike bene nyanɔwe duwe no ne koko kè no ke Isarayel, keto botu bete be kwadya wo nye baka ma gwe.» ²¹ ε Yosep teme bu monosike bene nyanɔwe yokwe no kè no ke Isarayel. ²² Ma ke Yosep ma woko nde, yo Arkelas bu diyɔ kumande ke Yuda ke numbu sanɔwe wene Herod ké, ε nye gwe wɔ te yi yokwe kè mate. Yasi wete, a nja kwɔ kè ke Galile nda yi Baba Mboko nja lepo nye nye ke nyeno ké. ²³ A ka diyɔ ke wete dya nde Nasaret. Yo kelnama dfe te, né melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiye lepima ké si tondu. Bo lepima nde: «Bo ta jeba nye nde Mo Nasaret.»

3

Kasi Jan te mo topuna bomɔ

ke mɔrɔku

(Mk 1; Lk 3; Jn 1)

¹ Ke ngimo te yite Jan te mo topuna bomɔ ke mɔrɔku punduma kande pema Kimɔ Tom ke konɔr ke meneti me Yuda. ² A dikima lepo nde: «Wune yeɔsanɔwe temo, keto *Kando te yi kwey ma wuta.» ³ Jan, nye mo te yi Esayi te mo punja melepi me Njambiye lepima kasi ne nde: «Wete mumo ke kembidya ke moy konɔr nde: Wune kɔmbila nje Baba Mboko. Wune tɛmbidya menje mene ne ngben.»

⁴ Jan dikima leje ne wete lambɔ te yi bo kelma ne membru me *samo ké. Medye mene ba bedɔɔ nè mutɔ me jo te yi nye dikima dolo ke liko ké. Kanda te yi nye dikima leje ke jon ké, bo kél yo ne kotu nyamɔ. ⁵ Botu

be Yerusalem nè botu be Yuda nè botu bete be dikima diyò ke pòku goŋ Yurdę baka dikima nje hene pele yene. ⁶ E bo diki jaye beya mekele man ke mbombu bomò, e Jan diki tòpe bo ke móròku ke Yurdę.

⁷ Ke Jan ma beŋe nde, *Befarişę nè *Besaduşę budfyate ke nje ke yene, na tópi bo ke móròku ké, e nye lepe nye bo nde: «Wunę mbo yeri, nda lepe nye wunę nde, wunę yakama diyò lala ke ngambi Njambiyę yi nje ké? ⁸ Wunę kél mekele mete yi tedye nde, wunę ma yeŋsa temò. ⁹ Wunę tí boba lepo ke moy temò yun nde, wunę benday be Abaraham. Keto mi ke kombile lepo nye wunę nde: Njambiyę yakama yeŋsa metari mete yike nde, yo békí bonosike nye Abaraham. ¹⁰ Njeŋ me ne lendę ke njuku jeti, dete jeti hene e diyę kine wumò kimò membumò, bo ta pęso nye bete ke dite. ¹¹ Mi tópa mbe wunę ne móròku yí tedye nde, wunę ma yeŋsa temò. Yasi wete, mò te e nje ke kòŋ mbe kò ta tópe ne wunę ke Kimò Sisiŋ nè ke dite, keto a ne deti kwą mi. Ko mi ti yaká sorę menakala ke kol ne na. ¹² A ne jeti ke bo yí kuto ne nyambi, yí baka njosò te nè kopu te. A ta sorę njosò nyambi kè bakidyę ke ndam. Ma a ta lodye mekopu mete ke dite te yi tí dím ké.»

¹³ Ke ngimò te yite e Yesus temę ke Galile kè ke yi Jan ke goŋ Yurdę, né Jan tópi nye ke móròku. ¹⁴ Yasi wete, e Jan seŋe kutudya lepo nde: «Yeti gba we yákanŋwe tópe mi ke móròku na? Nan yi we kpalò nje nde, mi tópa we ke móròku ké?» ¹⁵ E Yesus yeŋsa nye nye nde: «Tikò, né yo pa kelna dete ndana, keto yo kimote nde, wuse tónjukwe meyasi hene te yi ne ngbenj nda yi Njambiyę kwadyę.» E Jan jaye kine pitidyę se yaŋa nye nye na. ¹⁶ Ndi ne tópu na ne ke móròku, e Yesus bendę ngindi nedò. Semò semò, dyofo nembiya, e nye beŋe Sisiŋ Njambiyę ke piye nda pepò nje ke yotu ne ¹⁷ yaka ne wete men ke wule dyofo lepo nde: «Yòkò mómbe, sòŋ temò mbe, temò mbe hene ke yotu ne.»

4

Kum beya mekele ke bobę Yesus

(Lk 4)

¹ Ke kòŋte, e Kimò Sisiŋ kele nde, Yesus kèn ke konŋor, né *Kum beya mekele kè bobí nye. ² Yesus kiyma madyę yaka meyesò kamóni nè metu kamóni. Ke kòŋte, e nye woke nja. ³ E *Mò bobuna bomò kò nje ke keki ne lepo nye nye nde: «Iŋge be nde, we Mòno Njambiyę, lepo nye metari maka nde, yo yeŋsangwe be mampa.» ⁴ Yasi wete, e Yesus yeŋsa nye nye nde: «Yo ketinate ke mekana me Njambiyę nde: <Mumò ti yaka jonna ndi ne mampa nyepò na, mumò yakama jonna ne melepi hene te yi punde ke numbu Njambiyę.> »

⁵ Ke kòŋte, e Kum beya mekele kò bu nye kè nò ke Yerusalem, dya te yi Njambiyę tokuma, kwą tembidyę nye ke tosiyò mbanjo Njambiyę ⁶ lepo nye nye nde: «Iŋge be nde, we Mòno Njambiyę, doko piye ke meneti, keto yo ketinate nde: <Njambiyę ta nye numbu nye bejaki benę keto yo, dete bo ta jekidyę bo biye ne we, kambò we me nje dumò kol yo ke tari.> »

⁷ E Yesus lepe nye nye nde: «Yo ketinate nde: <We tí boba Baba Mbokò te Njambiyę wò na.> »

⁸ E Kum beya mekele kò bu nye sendi, kè nò ke wete nyangwe dónna keki, tedye nye mekandò hene ke to meneti nè menyòŋò mete yi diyę kete ké. ⁹ E nye lepe nye nye nde: «Meyasi menòri hene, mi ta nye we yo, nge we kuse meboŋ ke meneti kanò mi.» ¹⁰ E Yesus lepe nye nye nde: «*Satan,

londo ke keki mbe. Yo ketinate nde: <Kano Baba Mboko te Njambiyε wɔ, kelɔ mesay nyε ndi nyε nyεpɔ.> » ¹¹ Ndana, ε Kum beya mekele kɔ tike nyε, ε bejaki be Njambiyε nje nje kelɔ mesay nyε nyε.

Yesus ke kande mesay mene

ke Galile

¹² Ke Yesus ma woko nde, bo biyima Jan nyε ke jobɔ kε, ε nyε teme kwɔ kε ke Galile. ¹³ A dɔwɔ ke Nasaret kε dɔyɔ ke Kapernawum ke goɲ mato ke meneti me Sabulon nε Neftali. ¹⁴ Meyasi kwanama dete yi tonje ne melepi mete yi Esayi te mɔ punja melepi me Njambiyε lepima kε. ¹⁵ A lepima nde: <Botu be meneti me Sabulon nε Neftali pele pɔku nyangwe mato ke nginje Yurde, meneti me Galile te yi botu bete be yeti ke duwe Njambiyε baka, ¹⁶ botu baka be dɔyima ke moy yitil baka beɲma nyangwe mejasi. Botu bete be dɔyima ke ndilin mbey te yi sɔɲ baka, mejasi kumma pele yan.> ¹⁷ Kande ke ngimɔ te yite, ε Yesus kande pelna Kimɔ Tom lepɔ nde: «Wune yɛnsangwe temɔ, keto *Kando te yi kwey ma wuta.»

Yesus ke tɔke bosa bejεke bene

(Mk 1; Lk 5)

¹⁸ Ke ngimɔ te yi Yesus bɔ ke kendo ke goɲ nyangwe mato Galile, ε nyε beɲε bembam yiɓa, bo pɔndu moy wete, Simɔn te yi bo jeɓa nde Piyer kɔ bene mar wene Andere. Bo bɔ ke bete bulajama ke mato, keto bo bɔ botu be wona benjanjo. ¹⁹ ε nyε lepe nyε bo nde: «Wune beɲgwe mi, mi ta kelɔ nde, wune bεki botu be dɔlna bomɔ tedye nje Njambiyε.» ²⁰ ε bo teme ne ηget ηgbese mebulajama man beɲgwe nyε. ²¹ Yesus nɲa tongidya kε mbombu, ε nyε beɲε sendi baɲa bembam yiɓa, bo pɔndu sendi moy wete, Jak te mɔnɔ Sebede bene mar wene Jan. Bo bɔ ke moy landi bene be sangwe wan Sebede ke kombile mebulajama man, ε Yesus jeɓa bo. ²² ε bo teme ne ηget ηgbese landi nε sangwe wan kwɔ beɲgwe nyε.

²³ Yesus kendima linje meneti me Galile hene, tedye bomɔ melepi me Njambiyε ke membanjo mewesidya me Beyuden, pele Kimɔ Tom ke kasi *Kando Njambiyε, sidye kwalɔ mekon nε kwalɔ mekosu hene ke yotu bomɔ. ²⁴ Dino dylene wumma kumo ke ndingele meneti me Siri. Bo dikima bu botu be kon hene nje no ke yene. Yo bɔ botu bete be bɔ ke woko yotu kwanate nε baka be bɔ ke sangwa ne mebone nε kwalɔ mekon wete wete nε botu bete be beya mesisin dikima njangwe bo baka. Yo bɔ ne botu bete be bɔ ke kon ne jaja nε botu be kosu. Bo dikima bu bo hene nje no ke yene, ε nyε diki sidye mekon man. ²⁵ Nyangwe ηgil bomɔ dikima beɲgwe nyε. Bo dikima wule Galile nε ke nyangwe medya kamo nε ke Yerusalem nε Yuda hene nε nginje Yurde.

5

Tedya yasi te yi Yesus tedya

ke to keki kε

¹ Ke Yesus ma beɲε budya ηgil bomɔ kε, ε nyε kwɔ bendɔ keki kwɔ dɔyɔ metidye. ε bejεke bene nje ke keki ne. ² ε nyε bute numbu kande tedya melepi me Njambiyε nyε bo lepɔ nde:

³ «Botu bete be duwe ke temɔ yan nde, bo kine deti baka ne mesosa, keto *Kando te yi kwey, yo yan.

- 4 Botu bete be ne ngambi ke temo keto mebone baka ne mesosa, keto Njambiyé ta wedyé temo yan.
- 5 Botu bete be ne weyna temo baka ne mesosa, keto bo ta namo meneti maka.
- 6 Botu bete be gwe njá nè yesidyé kelna ngben mekele baka ne mesosa, keto Njambiyé ta nyé bo deti te yi keló dete.
- 7 Botu bete be gwe ngwete besó baka ne mesosa, keto a ta gwe ngwete yan.
- 8 Botu bete be ne temo ne salele baka ne mesosa, keto bo ta beje Njambiyé.
- 9 Botu bete be kele nde, bomó díy ne te baka ne mesosa, keto Njambiyé ta jeba bo nde Bonó bene.
- 10 Botu bete yi bo tedye bo mebone keto ngben mekele baka ne mesosa, keto Kandó te yi kwey, yo yan.
- 11 Ke bomó toyé wuné tedye wuné mebone pesó já nyé ke numbu yun lepó kwaló beya melepi hene ne wuné keto mbe, yite wuné ne mesosa. ¹² Wuné sósangwé díyó ne mbeskere, keto nyangwé sol ke ladye wuné ke dyobo. Bo tedya ndi sendi nyangwé mebone dete nyé bosa botu be punja melepi me Njambiyé be kandima nje ne wuné baka.

¹³ «Wuné kwa te yi meneti maka. Ma ke kwa si lenjo, bo ta keló nan yí yókidye ne som te? Siya yasi te yi bo yakama keló, yo nde, bo léh yo ke sè, bomó má si nate sópité. ¹⁴ Wuné mejasi te yi meneti maka. Dya te yi bo sumé ke to keki ké yeti ne deti te yi sóma na. ¹⁵ Bo ti kwénja lambo tiko ke moy mbe na, bo bóh kase ke to tebel, yo má pano yi nyé meyasi nyé bomó hene be díye ke moy tú baka. ¹⁶ Dete sendi, wuné pánkwé mejasi ke misi me bomó, né bo bej kimó mekele mun yí lukse ne Sangwé wun te é díye ke dyobo kó.»

Yesus ke lepina ke kasi membonga

¹⁷ «Wuné tí taka nde, mi njáki nje yangile membonga mete yi Mòyisi ketima ho yangile tedya yasi te yi botu be punja melepi me Njambiyé tedya ké na. Mi ti ma njáki yí nje yangile na, mi njáki nje keló yasi te yi membonga lepé ké kumó njena. ¹⁸ Gbakasi yi mi lepé nyé wuné ké: Ngimó hene te yi dyobo tí pa yambile, ko gbela monó mbulma meketi síkè ho gbela monó maná ne mbet te yi díye ke membonga ké tí yambile kete na kumó nde, meyasi hene síki kelna. ¹⁹ Dete, mumó hene é ta yangile ko wete monó mbonga te é ne mbet ke njoka membonga yí tedye bomó nde, bo kél dete, bo ta jeba nyé nde njena mumó ke *Kandó te yi kwey. Ma yoko é ta bengwe membonga mete tedye sendi bomó nde, bo kél dete kó ta be nyangwete ke Kandó te yi kwey. ²⁰ Mi ke lepó nyé wuné nde: Nge wuné ti kele ngben mekele lajsa botu be ketina meyasi nè *Befarisé na, ne tí nyinè ke Kandó te yi kwey na.

²¹ «Wuné duwá nde, bo lepima nyé febaba busu nde: <Kpe, we tí woku mumó. Mó te é wo mumó, bo kên ne nyé ke mbombu botu be pesina josi.> ²² Ma ke yembe, mi ke lepó nyé wuné nde: Nge mumó woke ngambi sangwé ne man, na sângwangwé ne mebone ke mebo me botu be pesina josi. Nge mumó yise man lepó nde: <Kwangó wari.> mó te sângwangwé ne mebone ke mebo me botu be njena nyangwé josi Beyuden. Nge mumó jeba man nde lem, bo bóh nyé bete ke díte te yi tí díim ké. ²³ Nge be nde, we ke kè nyé Njambiyé sadaka ke mbey nyena sadaka, nge nje ke dyano dyó nde, wuné mbaná mon ne lepi, ²⁴ nó pán pa ningwé sadaka yo womete

ke mbey nyena sadaka nye Njambiyɛ, yɔkwe ne kɔkɔ, pa kɛ kombile lɛpi wɔne mɔŋ. Ke kɔŋte, nɔ njɔki nje nye sadaka yɔ nye Njambiyɛ yey. ²⁵ Nge wɔne mumɔ be ne lɛpi, saŋgɔ nje te yi kombile lɛpi te nɛdɔ wɔne nye piŋɔ te yi wɔne nye ndi ke nje kɛ. Kelo dete, a me nje bɔ we kɛ nɔ ke mbombu mɔ pesina jɔsi, ma mɔ pesina jɔsi me nje bɔ we kanje nye mɔ te ε diyɛ ne tɔ jɔbɔ kɔ, ma mɔ te ε diyɛ ne tɔ jɔbɔ kɔ nje bɔ we nye ke jɔbɔ. ²⁶ Gbakasi yi mi lɛpe nye we kɛ: We disɔ pundo womeri, yite ɔ sima gbo lɛpi hene ne satak kɔne bukwe ko mɔnɔ mbulma sisi wete na.

²⁷ «Wune duwɔ nde, bo lɛpima nde: <Kpe, we ti kel wanja na.> ²⁸ Ma mi ke lɛpɔ mbe nye wune nde: Mumɔ hene ε beŋe wete nyari bɔsa nye, mɔ te sima kelɔ wanja bene nye ke mɔy temɔ ne. ²⁹ Nge be nde, misi wɔ ε mbam bo ke kwadyɛ jatidyɛ we ke beya nje, nɔ dɔka yo li ne nan. Keto yo ta jeko be kimɔte ke yo nde, ndi doku yotu yo wete saŋnanɔgwe, lanja nde, ken ne ndiŋgele yotu yo hene ne jem ke dɛte te yi ti dɛm kɛ. ³⁰ Nge be nde, mbam bo wɔ ke kwadyɛ jatidyɛ we ke beya nje, nɔ kila yo li ne nan. Keto yo ta jeko be kimɔte ke yo nde, ndi doku yotu yo wete saŋnanɔgwe, lanja nde, ken ne ndiŋgele yotu yo hene ne jem ke dɛte te yi ti dɛm kɛ. ³¹ Bo lɛpima sendi nde: <Nge mumɔ soŋe bo ne nyari wene, na nyɛki nye mekana me didya gwaki.> ³² Ma mi ke lɛpɔ mbe nye wune nde: Nge mumɔ soŋe bo ne nyari kɔne nde, a jatidyɛ kol ke sɛ na, yite mɔ te ke sesidyɛ nya te ke nje kelna mewanja. Sendi, mɔ te ε bɔ nya te yi njom soŋma bo ne nye, mɔ te mɔ kelna wanja.

³³ «Wune duwɔ sendi, bo lɛpima nye bebaba busu nde: <Kpe, we ti yangila yasi te yi we si kinja kɛ na. Yo nde, tonjukwe meyasi hene te yi we si kinja ke mbɔmbu Baba Mbokɔ kɛ.> ³⁴ Ma mi ke lɛpɔ mbe nye wune nde: Kpe, wune ti kinjanɔgwe yaŋa na ko kanje bo kenje kwey na. Keto dɔyɔbɔ, yo siya bekum te yi Njambiyɛ. ³⁵ Ko wune ti tenda meneti yi kinja ne yaŋa na. Keto meneti, yo yasi te yi nye kase kol kete. Wune ti kinjanɔgwe yaŋa ne dɛnɔ Yerusalem na. Keto yo dɔya te yi Nyangwe Kumande. ³⁶ We ti kinjanɔgwe yotu yo na. Keto we ti yaka yeŋsa nyiŋɔ to yo wete ne wete nde, yo bɛki wumnate ho yindinate na. ³⁷ Nge wune lɛpe nde: <J,> yo bɔna ndi nde: <J.> Ma nge wune lɛpe nde: <Be,> yo bɔna ndi nde: <Be.> Yike yi wune nje dokidyɛ ke to te kɛ wɔla ke yi *Mɔ beya mekele.

³⁸ «Wune duwɔ, bo lɛpima nde: <Nge mumɔ tɔse misi me jakɔsɔ, nɛ bo tɔsu sendi yene. Nge mumɔ leke sɔ jakɔsɔ, nɛ bo lɛka sendi yene.> ³⁹ Ma mi ke lɛpɔ mbe nye wune nde: Wune ti pitidyɛ yaŋa nye mɔ te ε kele beya yasi ne wune na. Nge mumɔ kpake we ke pokɔ te ε mbam bo, nɔ yɛnsanɔgwe sendi yɔru nye nye. ⁴⁰ Nge mumɔ beŋgwe we ne lɛpi, na suku lambɔ te yi we lɛŋe kɛ, nɔ tiki sendi nde, a bɔn nyangwe lambɔ duku yo. ⁴¹ Nge mumɔ jeliye we nde, ken tikidyɛ nye ke nje yaka kilometa wete, nɔ kɛn wɔne nye kumɔ kilometa yiba. ⁴² Nge mumɔ jɔmbe yaŋa ke bo yo, nɔ nyɛki nye. We ti tum kɔŋ ne mɔ te ε ke kwadyɛ jɔmbo yaŋa ke mebo mɔ ko na.

⁴³ «Wune duwɔ, bo lɛpima nde: <Kwadyikwe mɔ njɔŋ wɔ, beɔ pendo wɔ.> ⁴⁴ Ma ke yembe, mi ke lɛpɔ mbe nye wune nde: Wune kwadyikwe bependɔ bun, [diyɛ Njambiyɛ nde, a nyɛki mekombila nye botu bete be kita ne wune baka, kelo ŋgay ne botu bete be bene wune baka], ŋgweta ne Njambiyɛ keto botu bete be pɔnse wune tedye wune meboɔne baka. ⁴⁵ Nge wune kele dɛte, wune ta be bɔnɔ be Saŋgwe wun te ε diyɛ ke dɔyɔbɔ kɔ,

keto a pánkwé yeso nye beya bomo, nye sendi kimo bomo. A nódɔyukwé mbiyo nye botu bete be ne ngben, nye sendi botu bete be kele yasi kotute baka. ⁴⁶ Ma nge wune kwadye ndi botu bete be kwadye wune baka, kwalo sol te yen yi wune ta be no ké? 'Ko botu be boɲna moni garama ti kél ndi sendi dɛte na? ⁴⁷ Nge wune nyene ndi bemaɲ bun, nyaɲgwé kimo yasi te nda yi wune kelma komete laɲsa besó ké? 'Ko botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka ti kél ndi sendi dɛte na? ⁴⁸ Dete, wune békí ne njololo nda yi Saɲgwé wun te ε díye ke dɔyobo díye no ké.»

6

¹ «Wune díy ne soso, wune tí kel kimo mekele ke misi me bomo, né bo beɲ dɛte yí tondo ne wune na. Nge wune kele dɛte, ko wune tí be ne sol ke mebo me Saɲgwé wun te ε díye ke dɔyobo ko na. ² Ke ngimo te yi we ke kelo ngay ne buka bomo, we tí paɲ pa jembo jembo ke numbu ke mbombu bomo nda yi botu be likisi diki kelo ke membanjo mewesidya me Beyuden nè ke boku menje kè no ké na. Bo kél dɛte, né bomo lukse ne bo. Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Sol te yi ba nde, bo békí no ké, bo ma dolo yo ke yite. ³ Yo nde, nge we kè nye buka mumo yasi, bo wo ε gare tí dukwé yasi te yi mbam bo kele ké na. ⁴ Yo kélɲaɲgwé dɛte, né nyena yasi te yi we nye ké kwanɲa ke so. Dete, saɲgwé ε beɲe yasi te yi kwanɲa soɔyate ko ta duwe yokidye yo nye we.»

Yesus ke tedye bejéke bene

mɛɲgweta
(Lk 11)

⁵ «Ige wune ngweta ne Njambiye, ne tí kel nda yi botu be likisi diki kelo ké na. Bo kwáɔyikwé teme tema ke membanjo mewesidya me Beyuden nè ke boku menje ngweta ne Njambiye, né bomo beɲ bo. Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Sol te yi ba nde, bo békí no ké, bo ma dolo yo ke yite. ⁶ Yo nde, nge we kè ngweta ne Njambiye, nyiɲa tongari yo ndadye numey ngweta ne Saɲgwé womete ke so. Dete, Saɲgwé ε beɲe yasi te yi kwanɲa soɔyate ko ta duwe yokidye yo nye we.

⁷ «Ige we ngweta ne Njambiye, we tí buɔyukwé lepi ne ndambu ndambu nda yi botu bete be yeti ke duwe Njambiye kele ké na. Keto bo táka nde, nge bo lepina buɔyate, yite Njambiye ta yensa ke mɛɲgweta man. ⁸ Wune tí bekidyaɲgwé ne bo na, keto Saɲgwé wun sima duwe yasi te yi wune kwadye piɲo te yi wune tí pa díye nye na. ⁹ «Dete, nge wune ngweta ne Njambiye, wune lêpi dɛke:

<Saɲsu, we ε díye ke dɔyobo, kelo nde, bomo bôɲ dino dɔy kiyó.

¹⁰ Inja namo mboko.

Yasi te yi we kwadye kélɲaɲgwé ke meneti maka nda yi kelna sendi ke dɔyobo ké.

¹¹ Nyeko wuse meɔye mete yi ta yaka ne wuse ke yeso te ε muka.

¹² Tiko wuse ne ngwete ke beya meyasi mete yi wuse kele ké nda yi wuse ma tiko sendi ne botu bete be kelma beya meyasi ne wuse.

¹³ We tí jaya nde, wuse saɲgwaɲgwé ne mebobilan na.

Soɲa wuse ke mebo me *Mo beya mekele. [Keto yo we name, yo we be ne ngunɔudye nè luksa yaka ne mɛɲgimo hene, *amen.]>

¹⁴ Dete, nge wune tike bomo ne ngwete ke beya meyasi mete yi bo kele ne wune ké, yite Sangwe wun te ε diye ke dyobo ko má tiko sendi wune ne ngwete. ¹⁵ Ma nge wune ti tike bomo ne ngwete ke beya meyasi mete yi bo kele ké na, Sangwe wun ti tiko sendi wune ne ngwete na.

¹⁶ «Nge wune kiye medye yi kano ne Njambiyé, wune ti kel membóle nde, wune ne ngambi nda yi botu be likisi diki kelo, tinjo menngembi ne sibifi diyo no, né bomo taki nde, bo ke kiyo medye yi kano ne Njambiyé ké na. Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Sol te yi ba nde, bo bêki no ké, bo ma dolo yo ke yite. ¹⁷ Ma nge we kiye yo medye yi kano ne Njambiyé, weya misi lombé lóbinda ke to, ¹⁸ kamba bomo me nje duwe nde, we ke kiyo medye. Ma ndi songwe ε diye womete ke so ko ke duwe. Dete nye, mo te ε beɛɛ yasi te yi kwaɛna sofyate ko ta duwe yokidye yo nye we.

¹⁹ «Wune ti ndem kusuku komo ke meneti maka ke mbey te yi benya nè ngalma bekidye ké na, ke mbey te yi botu begubo leke tu bu yo ké na.

²⁰ Yasi wete, wune ndem kusuku komo ke dyobo ke mbey te yi benya nè ngalma ti bekidye ké, ke mbey te yi botu begubo ti leke tu bu ké. ²¹ Keto ke mbey te yi kusuku yo diye kete, temo yo sendi womete.

²² «Misi yo nda lambo ke yi mumo. Nge misi mo beɛna kimote, yotu yo hene ke moy mejasi. ²³ Ma nge misi mo ti beɛna kimote na, yotu yo hene ta be ke moy yitil. 'Nge be nde, mejasi mete yi diye ke yotu ké me yitil, komete, yitil te yite má nje yindo ba nan?

Wuse ti gwaki kan yaɛa na

²⁴ «Kiya mumo wete ti yaka be ne bemasa yiɛa na. Ho a ta beno wete, kwadye mbaɛa, ho a ta wokuna ne wete, yeliye mbaɛa. Wune ti yaka kelo Njambiyé mesay, beɛngwe sendi kasi kusuku na. ²⁵ Dete, mi ke lepo nye wune nde: Ne ti gwaki kan ke jonɛwe dyun ke kasi medye ho ke kasi yasi te yi wune ta hoɛiye ho gwe kan yotu yun ke kasi melɛngwe na. 'Jonɛwe ti kwa ka medye? 'Yotu ti kwa ka lambo? ²⁶ Wune paɛ pa beɛɛ benon bete be je ne kwey baɛa. 'Bo ti bêki mbeki ho soɛɛ nyambi ke ngwan ndemo nye ke mendam na. Ma ko dete, songwe wun te ε diye ke dyobo ko ke nye bo medye. 'Yeti wune kwa ka yun bo metu gomay na? ²⁷ Mo te nda ke njoka yun yakama seɛɛɛdye metu me jonɛwe dyene ko ne mbet keto gwena kan te yi nye no ké? ²⁸ Nge be dete, keto nge yi wune nje gwe kan ke kasi melambo ké? Wune beɛna nda yi membunjo ju no ké. Membunjo yeti ke kelo yina mesay ho sa melambo na. ²⁹ Ko dete, mi ke lepo nye wune nde: Ko kumande Salomɔɛ ne nyangwe diyo meluksa mene ti lenje yina kpasa kimɔ lambo nda njam membunjo maka wete ne wete na. ³⁰ Wuy, tikina temo te yi wune tike ke yi Njambiyé ké gba deke ne mbet. Ma nge Njambiyé nye kimɔ njam nye membunjo mete yi liko yi diye ndi muka, nemeno bo boɛɛma bete ke dite ké, 'sunɛwa ne wune? 'A ta diyo ka kine lenje wune lambo na? ³¹ Ma dete, ne ti gwaki kan yaɛa lepo nde: <He ta dye ba nge? He ta hoɛiye ba nge? He ta lenje ba nge?> na. ³² Yo nde, yo botu bete be yeti ke duwe Njambiyé baɛa sa meyasi mete yinɔri hene. Sangwe wun te ε diye ke dyobo ko duwa nde, wune yaɛkanɛwe be ne meyasi mete ke jonɛwe dyun. ³³ Wune kanda goɛo *Kando te yi Njambiyé nè ngben mekele mene, dete a má nje dokidye meyasi mete yiri hene ke to te nye wune. ³⁴ Dete, wune ti gwaki kan yasi te yi ta kwaɛna nemeno ké na. Yeso te ε nemeno ta gwe kan yotu te yene, keto yeso hene ke soɛɛ mapi meɛone mete yene.

7

*Kasi jɔsuna bɛsɔ nɛ kasi diyna**Njambiyɛ yasi*

1 «Wunɛ tɪ jɔsa mumɔ na. Dete, Njambiyɛ tɪ jɔsɛ sendi wunɛ na, ² keto Njambiyɛ ta jɔsɛ wunɛ ndi nda yi wunɛ jɔsɛ nɛ bɛsɔ kɛ́. A ta nyɛ wunɛ yasi bɛngwɛ ndi kiya dɔkɔ mapi te yi wunɛ yɛkɛ nɛ yasi nyɛ bɛsɔ kɛ́. ³ Nge keɛɛ yi wɛ bɛnɛ ndi mbulma dyan te yi kɛ misɪ mɛ mɔŋ kinɛ pa wɔkɔ kɛɛŋ kɛɛŋ kɔkɔ jɛti te yi kɛ misɪ mɔ kɛ́? ⁴ Wɛ ta kɛɔ nan yɪ lɛpɔ nɔ nyɛ mɔŋ nde: «Maŋmbɛ inja, nɛ mi wumbidɣɛ dyan sɔŋɛ kɛ misɪ mɔ» piŋɔ te yi kɔkɔ jɛti ndi kɛ misɪ mɔ kɛ́? ⁵ Wɛ mɔ likisi! Kanda sɔŋɛ kɔkɔ jɛti te yi kɛ misɪ mɔ kɛ́, nɛ wɛ nje bɛŋ yasi nɛ ŋgɛɛɛɛ, nɛ wɛ nje sɔŋ nɛ mbulma dyan te yi kɛ misɪ mɛ mɔŋ kɛ́. ⁶ Wunɛ tɪ nyɛki bɛmbiyɛ kpasa mɛyasi na, ma bo nje kpalo bɔ diambi sunɣwɛ nɛ wunɛ nyalo wunɛ nɛ sɛɛl. Sendi, wunɛ tɪ bɛta membɔtu mun nyɛ bɔnɔ bɛabɛm na, ma bo nje nate sɔpite yo.

⁷ «Wunɛ jɔmbu yasi, dete bo ta nyɛ wunɛ. Wunɛ sɔŋ, dete nɛ ta dolɔ. Wunɛ dɔŋɣwɛ numɛy, dete bo ta butɛ nyɛ wunɛ. ⁸ Keto bo nyɛki yasi nyɛ mumɔ hɛnɛ ɛ jɔmbɛ kɔ. Mɔ te ɛ sɔ, a kɛ dolɔ. Yɔkɔ ɛ dɔŋɣwɛ numɛy, bo kɛ butɛ nyɛ nyɛ. ⁹ Mɔ te nda kɛ njɔka yun yakama nyɛ mɔnɔ wɛnɛ kil kusu, ŋgɛ nyɛ diyɛ mampa kɛ bo nɛ? ¹⁰ Ho nde, ŋgɛ nyɛ diyɛ nyɛ njanjɔ, 'a má yaka nyɛ nyɛ nyɔŋɛ? ¹¹ Nge bɛ nde, kɔ bɔtu bɛ nyalo nda wunɛ kɛ duwɛ nyɛna bɔnɔ bun kimɔ mɛyasi, 'sunɣwa nɛ Sangwɛ wun te ɛ diyɛ kɛ dɣɔbɔ kɔ? 'A ta diyɔ ka kinɛ nyɛ kimɔ mɛyasi nyɛ bɔtu bɛte bɛ diyɛ nyɛ yo baka?

¹² «Yasi hɛnɛ te yi wunɛ kwadɣɛ nde, bɔmɔ kɛɛl nyɛ wunɛ, wunɛ kɛɛl sendi nyɛ bo dete. Nyangwɛ yasi hɛnɛ te yi Mɔyisi kwadɣa lɛpɔ kɛ mɔy membɔŋga nɛ nyangwɛ yasi hɛnɛ te yi bɔtu bɛ punja mɛɛɛpi mɛ Njambiyɛ kwadɣa lɛpɔ kɛ́, yori.

¹³ «Wunɛ nyɪŋa nɛ bɔlkoko numɛy, keto gbaɓu gbaɓu numɛy nɛ nyangwɛ nje bɔŋ mumɔ kɛ nɔ kɛ nje te yi nyɛ ta yambile kɛte kɛ́. Ma bɔmɔ buɔɔyate kɛ tɔkɛ nje te ete. ¹⁴ Yasi wɛte, bɔlkoko numɛy nɛ mɔnɔ nje bɔŋ mumɔ kɛ nɔ kɛ nje te yi jɔŋɣwɛ, ma bɔtu bɛte bɛ kwɔ nɛ nje te yite baka ti buyɔ na.

¹⁵ «Wunɛ dɣɪ nɛ sɔsɔ nɛ bɔtu bɛ punja mɛɛɛpi mɛ jɔ bɛ nje kɛ yun nɛ kimɔ teri nda bɛsam baka. Yasi wɛte, mɛtemɔ man nda bɛngwɛy. ¹⁶ Wunɛ ta duwɛ bo kɛ mekele man. 'Bo nɔku ka fiya kɛ lɛɔ? 'Bo nɔku ka fumbi kɛ mɛŋgombiya? ¹⁷ Kimɔ jɛti wúm kimɔ membúmɔ, ma jɛti te ɛ mɛ kɛ bɛyɔ kɔ wúm bɛya membúmɔ. ¹⁸ Kimɔ jɛti ti yaka wúmɔ bɛya membúmɔ na. Sendi, jɛti te ɛ mɛ kɛ bɛyɔ kɔ ti yaka wúmɔ kimɔ membúmɔ na. ¹⁹ Jɛti hɛnɛ ɛ diyɛ kinɛ wúmɔ kimɔ membúmɔ, bo kɛ pɛsɔ yo nyɛ kɛ dɪte. ²⁰ Dete, wunɛ ta duwɛ bɔtu bɛte kɛ mekele man.

²¹ «Yeti bɔmɔ hɛnɛ bɛ jɛɓa mi nde: «Nyangwɛ Kumande, Nyangwɛ Kumande» baka ta nyɪŋɛ kɛ *Kandɔ te yi kwey na, yasi wɛte, yo ndi baka bɛ keɛɛ yasi te yi Saŋmbɛ te ɛ diyɛ kɛ kwey kwadɣɛ kɔ kɛ́. ²² Kɔmɛ yɛsɔ te ta dɣɔ kɛ́, bɔmɔ buɔɔyate ta lɛpɔ nyɛ mi nde: «Nyangwɛ Kumande, Nyangwɛ Kumande, 'wuse tɪ punjɛ ka mɛɛɛpi mɛ Njambiyɛ nyɛ bɔmɔ nɛ dɪnɔ dɣɔ na? 'Wuse tɪ sɔŋɛ ka bɛya mɛsisɪŋ kɛ yotu bɔmɔ nɛ dɪnɔ dɣɔ na? 'Wuse tɪ keɛɛ sendi buɔɔyate mɛyɛkambiyɛ nɛ dɪnɔ dɣɔ na?» ²³ Kɔmɛte, mi ta yɛŋsa nyɛ bo nɛ ŋgway nde: «Wunɛ bɔtu bɛ keɛɛ bɛya mɛyasi mɛte

yi membonḡa bene ké, wune lôndu ke keki mbe, ko mi tĩ duwe wune ne mbet wete yeso na!»

Kano ke kasi mety yiba

(Lk 6)

²⁴ «Yo nde, mumo hene e woke yasi te yi mi lepima ndana, kelo nda yi yo tedye nye, nye nda mo te e ne soso, keto a summa ty dyene ke to mbato. ²⁵ Mbiyo noma, e mben dya, e pupo kwa menda ke ty, ty kine gbungula na, keto yo ba sumnate ke to mbato. ²⁶ Yasi wete, mumo hene e woke yasi te yi mi lepe kine kelo nda yi yo tedye nye, nye nda lem mumo, keto a summa ty dyene ke to mesey. ²⁷ Mbiyo noma, e mben dya, e pupo kwa menda ke ty, e ty gbungula balo ne hugbak.»

²⁸ Ke Yesus ma si lepina dete ké, e nyangwe ngil bomo ngbakima kwalo tedya yasi te yene, ²⁹ keto a dikima tedye bo meyasi nda mo te e name, a tĩ be ke tedye nda yi botu be ketina meyasi ban na.

8

Yesus ke sidye kon ndoko

wete mbam

(Mk 1; Lk 5)

¹ Ke Yesus ma si piye wule keki ké, e nyangwe budya ngil bomo bengwe nye. ² Ndana, e wete mo ndoko nje ke keki ne kuse mebon ke mbambu wene lepo nde: «Nyangwe Kumande, nge we kwadye, we yakama kelo nde, yotu mbe beki ne kpelej.» ³ E Yesus sambile bo kpoke ne nye lepo nde: «Mi kwadya, yotu yo beki ne kpelej.» E kon ndoko siye, e yotu ne yokwe be ne kpelej ndi ke kiya mbey. ⁴ E Yesus nje lepo nye nye nde: «Diyō ne soso. Kpe, we tĩ yekidya meyasi mete yi kwanama ké nye mumo na. Yasi wete, ken kè tedye yotu yo nye mo nyena sadaka nye Njambiyē, nè we kēn kelo sadaka nda yi Moyisi pesima ké, né bomō duwe nde, kon yo siyma.»

Yesus ke sidye sendi yija mekon

⁵ Ke ngimo te yi Yesus ba ke nyine ke Kapernawum ké, e wete nyangwe kum besoja, mo Rom te e dikima diyō ne besoja gomay ko nje ke yene ngweta ne nye lepo nde: ⁶ «Nyangwe Kumande, mo mesay wombe ke ty ke metinengwe ke konō ne mekati, yotu ne ke kwa budyate.» ⁷ E Yesus lepe nye nye nde: «Mi ta kè jonḡwe nye.» ⁸ E nyangwe kum besoja ko yensa nde: «Nyangwe Kumande, mi yeti mo te yi we yakama nyine ke ty dyene na. Beta ndi gbela numbu kenje, né kon mo mesay wombe siy. ⁹ Keto ko mi, banja bomō ke diyō ne mi, ma mi ke diyō sendi ne besoja. Mi yakama lepo nye wete soja nde: «Ken kaka,» o beḡa, a ka, lepo nye mbanja nde: «Inja wonḡa,» a má nje. Mi yakama lepo nye mo mesay wombe nde: «Kelo yiri,» o beḡa, a má kelo.» ¹⁰ Ke Yesus ma woko lepi te yi kum besoja lepima ké, e nye ngbakima lepo nye botu bete be ba ke bengwe nye baka nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Ko ke kando Isarayel mi tĩ pa beḡe kwalo nyangwe tikina temo te yike na. ¹¹ Dete, mi ke kobile lepo nye wune nde: 'Bomō budyate ta wule pulo kome yeso punde nè pulo kome yeso bale nje diyō dyena bene be Abaraham nè Isak nè Yakop ke *Kando te yi kwey. ¹² Yasi wete, bo ta bete ngbak ngbak bono be kando ke se ke yitil, yo womete kome bo ta lelo nyambo mesu.» ¹³ Ke konḡe, e Yesus

lepe nye nyaŋgwe kum besoja ko nde: «Dukwe, meyasi kèlnaŋgwe ke yo beŋgwe tikina temo te yi we no ke yembe ké.» Ndi ke kiya ngimo te, e kon mo mesay wene siye.

¹⁴ Ke konje, e Yesus nje kwa kè ke tu Piyer dolo ki ne Piyer e nyari metinaŋgwe ke kon ne duku. ¹⁵ E Yesus kenje bo kpoke ne bo mo kon, e kon duku siye ke yotu ne. E nyari teme kè kelo mesay nye nye. ¹⁶ Ke bekoko ma dya, e bomo kè ne baŋa budya botu bete be ba ne beya mesisin ke yotu baka kè yi Yesus. A dikima soŋe beya mesisin ke yotu yan ne lepi te yi punde ke numbu ne ké, e nye sidye mekon me bomo hene. ¹⁷ Meyasi kelnama dte yi tonje ne melepi mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyè lelima ké. A lelima nde: «A boŋma mekosu musu sobe mekon musu.»

Kasi beŋgwa Yesus

(Lk 9 nè 14)

¹⁸ Ke Yesus ma beŋe nyaŋgwe ngil te yi linja nye ké, e nye lepe nye bejeke bene nde, bo sâbikwe nyaŋgwe mbato kè nginje te yoru. ¹⁹ Wete mo tedya membonja nja ke keki ne lepo nye nye nde: «Yekele, mbey hene te yi we ta kè kete, mi ta beŋgwe we.» ²⁰ E Yesus yeŋsa nye nye nde: «Betongo ne menjemi man, benon sendi ne metu man. Yasi wete, *Mono mumo kine mbey te yi nye yakama bokwe to kete na.» ²¹ E wete mumo te e ba sendi jeke wene ko lepe nye nye nde: «Nyaŋgwe Kumande, tiko mi, né mi pa kè pumbu saŋmbe.» ²² Yasi wete, e Yesus yeŋsa nye nye nde: «Beŋgwe mi, tiko, né bemuŋ pumbu bemuŋ ban.»

Yesus ke tembidye mbuku

(Mk 4; Lk 8)

²³ Ke kon meyasi menori, e Yesus kwa bendo landi, e bejeke bene beŋgwe sendi nye. ²⁴ Semo semo, e nyaŋgwe mbuku kwa ke to nyaŋgwe mato, e mekumbo memiye landi, yinori Yesus ne ke jako. ²⁵ E bejeke kè ke keki ne, jeme nye lepo nde: «Nyaŋgwe Kumande, jongwe wuse, he ta giro ndana.» ²⁶ E nye nje lepo nye bo nde: «Wune botu bete be tike temo ne mbet ke yi Njambiyè baka, wune gwaki wo nge?» Ndana, e nye nje teme bama ne mbuku bene nyaŋgwe mato, e yasi hene yokwe be weynate ne semyek. ²⁷ E sosu yan siye ne hirek, e bo lepe tande yan nde: «Yoko ba kwalo mo te nda yi gba mbuku nè nyaŋgwe mato wokuna ne nye ko?»

Yesus ke soŋe beya mesisin ke

yotu baŋa bembam yiba

(Mk 5; Lk 8)

²⁸ Ke Yesus ma sabiye nyaŋgwe mato kumo ke nginje te yoru ke meneti me botu be Gadara ké, e baŋa bembam yiba be ba ne beya mesisin ke yotu baka nje ke yene. Bo pundu ke menjuku ke mbey kome bomo dikima pumbo bemuŋ ké. Bo ba nda gonjo njomo, dte ko mumo ti be ke pesa pulo mate na. ²⁹ Ndana, e bo kembidya lepo nde: «Mono Njambiyè, sine wune ne lepi te nda? We san nge ke yotu su? 'We njaki, né we nje tedye wuse mebona piŋo te yi ngimo ti pa yaka ké?» ³⁰ Yinori nyaŋgwe kuru beabem ba ke dyena, bo ti be londunate ne bo na. ³¹ E beya mesisin ngweta ne Yesus lepo nde: «Nge we dudye wuse, kenjikwe wuse kè ke kuru beabem bari, né wuse kè nyin ke yotu yan.» ³² E Yesus lepe nye bo nde: «Wune ken.» E bo duwe ke yotu bembam benori kè nyinje ke yotu

beabem. E ndingele kuru beabem siliye kombɔ ne beya soko ne bibibi bimbina ke nyanɔgwe matɔ si gwe. ³³ Botu bete be ba ke bakidyɛ beabem baƙa seɖya kambɔ kumɔ dya, yekidyɛ meyasi hene te yi kwanɔna kɛ. Bo jekima lepo yasi te yi dyanɔma ke yi botu bete be ba ne beya mesisiɔ ke yotu baƙa. ³⁴ Ndana, e ndingele dya sutiye kɛ pe yi Yesus. Ke bomɔ ma kanɛ misi beɛe ne nye kɛ, e bo ngweta ne nye nde, a kwɔn lɔndo ke meneti man.

9

Yesus ke kelo nde, wete mo

jemti kɛndi

(Mk 2; Lk 5)

¹ Ke koɔ te kɛ, e Yesus bende landi sabiye nyanɔgwe matɔ ne kɔko kɛ ke ngbak ngbak dya dyene. ² E baɔa bomɔ sobe wete mo jemti metinɔgwe ke taɔ nje no ke yene. Ke Yesus ma beɛe gbate nde, bo tikima temɔ ne nye kɛ, e nye lepe nye mo jemti nde: «Mɔnmbe, we ti kambɔ yanɔ na, mebeyo mo, mi ke tiko yo ne ngwete.» ³ Ndana, e baɔa botu be ketina meyasi lepe ke moɔ temɔ yan nde: «Mbam ko ke gbuto gba ne Njambiye!» ⁴ Yesus duwa metake man, e nye lepe nde: «Keto nge yi wune be ne beya metake ke moɔ metemo mun de te kɛ?» ⁵ Ma ne lepinate nde: «Mebeyo mo, mi ke tiko yo ne ngwete» ne lepinate nde: «Tema kendo,» kelna nge kwɔ jɛwo ke njokate? ⁶ Dete, mi ta tedye wune ndana nde, *Mɔno mumo ne deti te yi tiko mebeyo me bomɔ ne ngwete ke to meneti.» E nye nje lepo nye mo jemti nde: «Tema, boɔgo taɔ yo dukwe ke tu dya.» ⁷ E mo jemti teme duwe kɛ tu dyene. ⁸ Ke ngil ma beɛe dete kɛ, e bomɔ gwe wo budyate lukse Njambiye, keto a nya bomɔ deti te yi kelo kwalɔ meyasi nda yite.

Yesus ke toke Matiyo

(Mk 2; Lk 5)

⁹ Yesus nɔa tonɔɔɔɔya kɛ mbombu, e nye beɛe mbaɔa mbam nde Matiyo ke diyɔ ke mbey kome bomɔ diki gbo moni garama kɛ. E nye lepe nye nye nde: «Bengwe mi.» E nye teme bengwe nye. ¹⁰ Ke ngimo te yi Yesus ba ke dyena ke tu Matiyo bene bejeki bene kɛ, e baɔa budya botu be boɔna moni garama ne baɔa botu be mebeyo nje dyena bene bo. ¹¹ Ke *Befariɛ ma beɛe dete kɛ, e bo lepe nye bejeki bene nde: «Keto nge yi masa wun dyena bene botu be boɔna moni garama ne botu be mebeyo kɛ?» ¹² Yesus wokuma yasi te yi bo lepima kɛ, e nye yeɔsa nye bo nde: «Yeti botu bete be ne membundo weynate baƙa sa ne nje mo nyeti na, yasi wete, yo ndi botu be kɔne baƙa. ¹³ Ma dete, wune kwɔn, ne wune jɛka biye to lepi ke yi Njambiye lepe nde: «Yo gwena ngwete besɔ yi mi jaye, yeti wona benyamo kelo ne sadaka na.» Yo nde, mi ti njaki nje jeba ngben bomɔ na, mi njaki nje jeba botu be mebeyo.»

¹⁴ Wete yeso bejeki be Jan nɔa ke yi Yesus lepo nye nye nde: «Sine *Befariɛ ke diki kiyo medye yi kano ne Njambiye. Ma keto nge yi bejeki te bo ti kel sendi dete kɛ?» ¹⁵ E Yesus yeɔsa nye bo nde: «Besɔ be mbam te e kele gwaki ko yakama jaba ka ke ngimo te yi nye ndi kete bene bo kɛ? Ko na. Ma ngimo ta dya yi bomɔ ta soɔe ne nye ke mebo man. Yo ke ngimo te yite yi bo ta kiyo medye yey.

¹⁶ «Mumo ti bon pel jonja lambɔ nje dato ne lambɔ te yi ma buto kɛ na. Keto nge yo kelna dete, pel jonja lambɔ ma nyukute njombute, o beɛa,

nyal te má nje dɔko kwɔ to te. ¹⁷ Sendi, mumo ti sópita jonja menjam nye ke boru membe na. Keto nge yo kelna dete, membe má posiye nyiŋe siri, menjam má si dendila ne meneti. Yasi wete, bo sópita jonja menjam nye ke jonja membe. Komete, menjam nè membe tí yambile na.»

Yesus ke womiye wete monɔ ngɔndu.

Wete nyari ke kpoke numbu

lambɔ Yesus

(Mk 5; Lk 8)

¹⁸ Yesus bɔ ndi ke lepina dete nye bo ké, yaka ne wete kum ke dya nje kuse meborɔn ke mbombu wene lepɔ nye nye nde: «Iɔgɔndu wombe gwɔ ndana ndana, ko dete,inja kase bo ke yotu ne, na ju.» ¹⁹ E Yesus teme bene bejeki bene beŋgwe nye. ²⁰ Ndana, e wete nyari yi mekiyo bɔ ke lekwe nye ke mesew kamo jo yiba ko pesa ne kon Yesus kpoke numbu lambɔ ne. ²¹ Nya ko kelma dete, keto a dikima lepɔ ke moy temo ne nde: «Nge mi kpoke ndi gbela numbu lambɔ ne, kon mbe ta siyo.» ²² E Yesus yenja beŋe nyari lepɔ nde: «Monmbe, we ti kambi yanja na, tikina temo te yi we no ké jonɔgwa we.» E kon nyari siye ndi ke kiya mbeɣ.

²³ Yesus dyanma ke tu kum ko beŋe bomo ke to mbule, dolo sendi ngil ne ho. E nye lepe nye bo nde: ²⁴ «Wune siki pundo, monɔ ngɔndu ko ti gwe na, a ke jakɔ.» Yasi wete, e bo nyete nye. ²⁵ Ke bo ma si punje bomo ké, e Yesus nyiŋe tu kenje bo biye ne monɔ ngɔndu ke bo, e nye teme. ²⁶ E kasi te nyanja ke ndiŋele poku meneti mete hene.

Yesus ke sidye mekon me

budya bomo

²⁷ Ke Yesus ma teme komete yi kwɔ ké, e banja botu bete be ne dibina misi baka yiba kande beŋgwa ne kon ne kon kembidya lepɔ nde: «Monɔ Davit, gwako ngwete wusu.» ²⁸ Ke Yesus ma nyiŋe tu ké, e botu bete be ne dibina misi benɔri nje ke keki ne, e nye diye bo nde: «Wune ke tiko temo nde, mi yakama kelo yasi te yi wune diye ké?» E bo yenja nde: «I, Nyangwe Kumande.» ²⁹ Ndana, e Yesus kpoke misi man lepɔ nde: «Meyasi kelnanɔgwe ke yotu yun beŋgwe ndi tikina temo te yi wune no ké.» ³⁰ E misi man butuna. E Yesus kobile lepɔ nye bo nde: «Kpe, mumo ti dukwe yasi te yi kwanama ké na.» ³¹ Ko dete, ke bo ma pundo ndi yan deke ké, e bo lapidye kasi Yesus ke ndiŋele meneti mete hene.

³² Ke ngimo te yi bo bɔ ke kwɔ ké, e banja bomo nje ne wete mbam e bɔ ne beya sisin ke yotu ko ke yi Yesus. A ti dikɔ tapita na. ³³ Ke Yesus ma si soŋe beya sisin ke yotu ne ké, e nye kande ndapi. E bomo ngbakima lepɔ nde: «Ko njel yasi nda yike ti pa beŋna ne toru ke kando Isarayel na.» ³⁴ Yasi wete, e *Befariŋe lepe nde: «Yo *Kum beya mesisin nye nye deti te yi soŋe ne beya mesisin ke yotu bomo.»

³⁵ Yesus kendima linje nyangwe medya nè monɔ medya hene. A dikima tedye bomo melepi me Njambiyɛ ke membanjo mewesidya me Beyuden, pele Kimɔ Tom ke kasi *Kando Njambiyɛ, sidye kwalɔ mekon nè kwalɔ mekosu hene ke yotu bomo. ³⁶ Ke nye ma kanje misi beŋe budya ngil bomo ké, e nye gwe ngwete yan budyate, keto bo bɔ ke jaba, yotu ne pute nda besam bete be kine mo bakidya yan baka. ³⁷ Dete, e Yesus lepe nye bejeki bene nde: «Budya nyambi ma deto ke ngwan, ma botu be mesay

ti buyo na. ³⁸ Dete, wune ngwêtanngwe ne sa ngwan nde, a kênjikwe botu be mesay, né bo kè wesidyé nyambi ne.»

10

Yesus ke tomɔ bejeki kamɔ jo yiba

kenje kè lepina Kimɔ Tom

(Mk 6; Lk 9)

¹ Ké kɔnte, ε Yesus jeba bejeki bene kamɔ jo yiba, nye bo deti te yi soɔe beya mesisiɔ ke yotu bomɔ, sidye kwalɔ mekɔn nè kwalɔ mekɔsu hene. ² Medinɔ me botu be tomun be Yesus kamɔ jo yiba ke: Bosate Simɔn te yi bo jeba sendi nde Piyer kɔ bene ndembi wene Andere bu Jak te mɔno Sebede bene marj wene Janj. ³ Yo ne Filip nè Bartelemi nè Tomasi nè Matiyo te mɔ boɔna mɔni garama nè Jak te mɔno Alfe bu Tade. ⁴ Yo sendi ne Simɔn te mɔ meneti me Kanan nè Yudas te mɔ dyari Iskariyot. Yo nye dyangwe Yesus.

⁵ Yesus tomma botu baka kamɔ jo yiba kite bo lepɔ nde: «Kpe, wune ti ken ke yiɔa mekandɔ na. Wune ti nyiɔa sendi ke medya me botu be Samari na. ⁶ Wune kpâl kè ke kando Isarayel ke yi besam bete be ma dimbiye baka. ⁷ Wune pèla kè nɔ nye bomɔ nde: «*Kandɔ te yi kwey ma wuta.» ⁸ Wune sidyikwe mekɔn me bomɔ. Wune kèl nde, bemuɔ wômkwè, kelɔ sendi nde, yotu botu be ndoko bêki ne kpelej. Wune sɔɔa beya mesisiɔ ke yotu bomɔ. Bo nya wune meyasi gbelate, dete wune nyêki sendi ne gbelate. ⁹ Wune ti boɔ ko lor ko sumba ko mɔno lito mɔni bakidyè ke jon dyun na. ¹⁰ Wune ti biya ko kobiye kwà nɔ ko lambɔ yiba ko nakala ko yiɔa kum jeti ke bo na, keto mɔ mesay yâkanngwe dye nduku mesay mene. ¹¹ Dya hene te yi wune ta dya kete, wune pân pa diye, simande wete mɔ te ε jaye mesay mun ε yakama bu wune kimote ko kete, nè wune yâki ndi ke mbey ne kumɔ ke ngimo te yi wune ta kwà ké. ¹² Kome wune ta nyiɔe tɔ te ké, nè wune nyên botu be tɔ lepɔ nde, tete njâki ke yan. ¹³ Nge bo yaka ne tete yi wune lepima nɔ ké, nè yo njâki gbate ke yan. Ma nge bo ti yaka nɔ na, nè yo yôkwè kè pe yun. ¹⁴ Nge be nde, ke yiɔa tɔ ho ke yiɔa dya bomɔ ti bu wune kimote ho wokɔ melesi mun na, nè wune pûndu ke tɔ te ho duwe ke dya te. Nè wune kûtu ngbutu tɔ te ho yi dya te soɔe ke mekol mun yi tedye nde, bo kelma beyate. ¹⁵ Gbakasi yi mi lepɔ nye wune ké: Ke yeso pesina josi, pesina josi botu be dya te ta deto kwà yi botu be *Sɔdom nè *Gomɔr.

Yesus nde, botu be tomun ta

sangwa ne mebone

¹⁶ «Nè bêɔa, mi ke tomɔ wune kenje nda besam ke njoka bengwey. Wune dɔy ne sɔsɔ nda bekwe, be weyna bomɔ nda bepepo. ¹⁷ Wune dɔy ne sɔsɔ ne bomɔ, keto bo ta bu wune kanje nye botu be pesina josi. Bo ta njuro wune ne njambala ke membanjo mewesidya man. ¹⁸ Bo ta bu wune kè nɔ ke mbombu bekum nè ke mbombu bekumande keto mbe, né wune lepi yasi te yi wune bêɔma nè yi wune duwà ke kasi mbe ké nye bo, lepɔ sendi nye botu bete be yeti ke duwe Njambiyè baka. ¹⁹ Ma kome bo ta bu wune kè nɔ ke mbombu yan dete ké, wune ti gwaki kanj wo yotu nda yi wune ta lepina nɔ, ho gwe kanj ke yasi te yi wune ta lepɔ ké na. Keto yasi te

yi wunε ta lepɔ kε, yo Kimɔ Sisiŋ ta nye wunε yo ke numbu ke kiya mbey. ²⁰ Keto ko yeti wunε ta tapita na, yo Sisiŋ te yi Sangwε wun ta tapita nε nje yun. ²¹ Maŋ ta dyaŋgwε maŋ wenε nye bomɔ, nε bo wo nye. Sangwε nε monɔ ta kelɔ sendi dεte nε monɔ wenε. Bombesike ta lɔ dyaŋbi sangwε nε besaŋgwε ban nε benyaŋgwε ban dyaŋgwε bo nye bomɔ, bo mǎ wo bo. ²² Bomɔ hεnε ta bεnɔ wunε keto dɪnɔ dyaŋmbε, ma mɔ te ε ta dɪsima kelɔ tiŋ kumɔ ke signate kɔ ta ju. ²³ Nge bo tedye wunε mebonε ke wete dya, nε wunε kǎmbi bɔmbɔ kε ke mbaŋa. Gbakasi yi mi lepe nye wunε kε: Wunε tɪ sidye linje medya hεnε ke ndingele meneti mε Isarayel kine nde, *Mɔnɔ mumɔ dyaŋ na.

²⁴ «Mɔ te ε jεke yasi kɔ tɪ kwǎ yekele wenε na. Sendi, mɔ mesay tɪ kwǎ masa wenε na. ²⁵ Nge bo kele nε mɔ te ε jεke yasi kɔ nda yi bo kele nε yekele wenε, yite kimɔte ke yi jεke te. Sendi, nge bo kele nε mɔ mesay nda yi bo kele nε masa wenε, yite kimɔte ke yi mɔ mesay te mbete. Ma nge bo jεba sǎ tɔ nde *Belsebul, 'bo ta nje lepɔ nde nge sangwε nε botu bε tɔ dyenε? ²⁶ Dete, wunε tɪ kambi botu bεte bε kele beya yasi sangwε nε wunε kε na, keto kine yaŋa te yi dya ke sɔ ta dya kine pundɔ puyε na. Sendi, kine yaŋa te yi dya sodyate ta dya nde, bomɔ tɪ duwε na. ²⁷ Yasi te yi mi lepe nye wunε ke mɔy yitil nε tu, wunε lɛpi yo ke puyε nε yesɔ. Yasi te yi bo lakidya lakidyaŋgwε nye wunε ke metɔ, wunε bɛndi metosiyɔ pele yo nε gbololo. ²⁸ Wunε tɪ kambi botu bεte bε yakama wo membundo kine bε nε dεti te yi wo sendi sisiŋ na. Yasi wete, wunε kpǎl kambɔ yɔkɔ ε yakama girise sisiŋ nε membundo ke dɪte te yi tɪ dɪm kε. ²⁹ 'Bo tɪ dyaŋgwε ka bεngiri yiɓa sisi wete na? Ko dεte, kine wete nε wete ke njoka yan ke balɔ ke meneti yambile kine nde, Sangwε wun dukwε na. ³⁰ Ko nyiŋɔ to yun, Njambiye ke duwε buyote. ³¹ Dete, wunε tɪ kambi yaŋa na. Wunε sulnate ke misi mε Njambiye kwǎ budya bεngiri. ³² Yo nde, mumɔ hεnε ε jaye mi ke mbombu bomɔ, mi ta jaye sendi nye ke mbombu Saŋmbε te ε dya ke kwey kɔ. ³³ Ma mɔ te ε seŋε mi ke mbombu bomɔ, mi ta seŋε sendi nye ke misi mε Saŋmbε te ε dya ke kwey kɔ.

³⁴ «Wunε tɪ taka nde, mi njǎki nje nye tete ke meneti maka na. Mi tɪ njǎki nje nye tete na, yasi wete, mi njǎki nε kafa. ³⁵ Keto mi njǎki bǎke njoka mɔnɔ bεnε sangwε, bǎke njoka mɔnɔ nyari bεnε nyaŋgwε, bǎke sendi njoka njari bεnε mbambɔ ε nyari. ³⁶ Sendi, dyaŋbi ta wulε ndi ke tɔ mumɔ sangwε nε nye. ³⁷ Mɔ kwadyε sangwε ho nyaŋgwε kwǎ mi, mɔ te tɪ yaka bε mumɔ wombε na. Sendi, mɔ kwadyε mɔnɔ wenε ε mbam ho ε nyari kwǎ mi, mɔ te tɪ yaka bε mumɔ wombε na. ³⁸ Nge mumɔ tɪ sobe kroa nε bεngwε nε mi, mɔ te tɪ yaka bε mumɔ wombε na. ³⁹ Mɔ te ε ta bǎkidye jongwε dyenε nε ngom ngom kɔ ta dɪmbidye yo, ma yɔkɔ ε ta dɪmbidye jongwε dyenε keto mbε kɔ ta kpalo bε nε yo.

⁴⁰ «Mɔ bu wunε kimɔte, mɔ te bɔŋ mi. Ma mɔ bu mi kimɔte, a bɔŋ Mɔ te ε tomma mi kɔ. ⁴¹ Mɔ bu mɔ punja melepi mε Njambiye kimɔte, keto a duwǎ nde, nye mɔ punja melepi mε Njambiye, mɔ te ta bε sendi nε sol te yi botu bε punja melepi mε Njambiye ta bε nɔ kε. Sendi, mɔ te ε bu ngben mumɔ kimɔte, keto a duwǎ nde, nye nε ngben, mɔ te ta bε sendi nε sol te yi ngben bomɔ ta bε nɔ kε. ⁴² Gbakasi yi mi lepe nye wunε kε: Mɔ te ε ta bu ko ndi gbela pelɔ te mɔrɔku nye mbaŋa mɔnɔsike, keto mɔnɔ te jεke wombε, mɔ te tɪ kɔpɔ sol nε na.»

11

*Jan ke tomɔ bejeki bene**kenje ke yi Yesus
(Lk 7)*

¹ Ke Yesus ma si lepɔ meyasi menɔri nye bejeki bene kamo jo yiba kɛ, ε nye teme womete kwɔ, na kɛ tedye bomɔ melɛpi me Njambiyɛ, pele sendi Kimɔ Tom nɛ ke nyanɔwe medya mete yi menɛti mete.

² Jan diyma ke tɔ jobɔ woko nda yi bomɔ dikima yekidyɛ meyasi mete yi *Krist dikima kelɔ kɛ. ε nye tome baɔa bejeki bene kɛ diyɛ ne nye nde: ³ «We ka mɔ te ε ba nde, a njaki ko, ho wuse ladya mbaɔa dele?» ⁴ ε Yesus yɛnsa nye bo nde: «Wune yɔkwe nɛ wune yɛkidya yasi te yi wune wokuma nɛ yi wune beɔma kɛ nye Jan. ⁵ Botu bete be ne dibina misi baka me ke beɔe yasi. Botu be ndembil me ke kendo lale ne nɔbeɔ. Baka be ne ndoko baka me ne yotu ne kpelen. Botu bete be ne dibina metɔ baka me ke woko pɛ. Bemun ke womiyɛ. Bo ke lepɔ sendi Kimɔ Tom nye buka bomɔ. ⁶ Mɔ te ε ta diyɔ kine jɔsidye kelɔ yina beya yasi keto mbe ko ne mesosa.»

⁷ Ke ngimɔ te yi bejeki be Jan ba ke kwɔ kɛ, ε Yesus kande lepina meyasi ke kasi Jan nye ngil bomɔ nde: «Ke yi wune ka no ke koɔgor kɛ, wune kɛn kɛ beɔe yasi te nda? 'Wune kɛn ka kɛ beɔe njoy te yi pupɔ wumbidyɛ kɛ? ⁸ Ma wune ma kɛn kɛ beɔe yasi te nda gbate? 'Wune ka kɛ beɔe mbaɔa mumɔ ne kɔpa melambo ke yotu? Yo nde, botu bete be lenɛ kɔpa melambo dete baka jɔnɔnɔgwe ndi ke ndoko bekumande. ⁹ Ma wune ma kɛn gbate kɛ beɔe nda? 'Wune kɛn kɛ beɔe mɔ punja melɛpi me Njambiyɛ? J, mi ke lepɔ nye wune nde: Nye mɔ punja melɛpi me Njambiyɛ gbate gbate, ma yasi wete, a kwanma yite. ¹⁰ Yo nye yi bo ketima kasi ne ke mekana me Njambiyɛ nde: <Beɔa, mi ke kande tomɔ mɔ tomun wombe ne we, na kɛ kandi kombile nje tike we.> ¹¹ Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Kine mumɔ wete ne wete ε jadya wule ke moy nyari kwanma Jan te mɔ tɔpuna bomɔ ke mɔɔku na. Ko dete, njena mumɔ ke *Kando te yi kwey kwɔ nye. ¹² Kande ke ngimɔ te yi Jan te mɔ tɔpuna bomɔ ke mɔɔku kandima ne pelna Kimɔ Tom Njambiyɛ kumo ndana Kando te yi kwey ke sanɔgwa ne detina mesunɔgwa. Ma yo botu bete be lu to gɔso yo ne tin hene baka bu yo. ¹³ Ma botu be punja melɛpi me Njambiyɛ hene nɛ memboɔga mete yi Moyisi ketima kɛ lepima kasi Kando te, yite Jan ti pa kande lepinate yene na. ¹⁴ Nge wune kwadyɛ woko to yasi te yi mi lepe kɛ, yo nde, Jan nye Eli te yi bo dikima lepɔ nde, a ta nje ko. ¹⁵ Mɔ te ε ne metɔ te yi woko ne pɛ, na woku.»

¹⁶ «Ma, mi ta yeko ba botu be ngimɔ te yoko ne be nda? Bo nda bonɔsike te be diyɛ ke babal, baka ma lepɔ kenje besɔ nde: ¹⁷ <Wuse tɔɔma mbule nye wune, wune kine boɔ na. Wuse jembima mejembi me sɔɔ nye wune, wune kine lelo na.> ¹⁸ Dete sendi, Jan njɔ. Medye, a ti dyaki. Menjam, a ti hoɔbiya. Ke koɔte, bomɔ nde: <A ne beya sisin ke yotu.> ¹⁹ Ndana *Mɔno mumɔ njɔ. Medye, a ke dye. Menjam, a ke hoɔbiye. Ke koɔte, bomɔ nde: <Ne beɔa ndi nyanɔwe mɔ medye nɛ nyanɔwe mɔ hoɔbiya menjam te yoko, so ne botu be boɔna moni garama nɛ botu be mebeyo.> Yasi wete, dyano Njambiyɛ gbate ne nɔbeɔ. Yo ke beɔa dete ke mekele mete yi dyano te kele kɛ.»

Yesus ke ndeya

kwanjma mbanjo Njambiye. ⁷ Wune ma dukwe biye to lepi ke yi mekana me Njambiye lepe nde: «Mi kwadyikwe gwena ngwete beso, yeti nyena sadaka te yi mumo nye mi ke na.» Wune ma dukwe lepi te, ma wune yeti ke lepina beyate sunjwe ne botu bete be ti kele yija beya yasi na. ⁸ Keto yo mi *Mono mumo diye ne yeso Saba.»

Yesus ke sidye jemti wete mbam

ke yeso Saba

(Mk 3)

⁹ Ke konje, e Yesus teme kwa ke mbanjo mewesidya man. ¹⁰ Wete mbam ba womete, bo ne ma jeme be ne fengelen. E bana bomo diye Yesus nde: «Membonga ke jaye ka nde, mumo sidyikwe kon mumo ke yeso *Saba?» Bo diya dete yi tulo ne numbu ne yi lepo nde, a kelma yija beya yasi. ¹¹ E nye yensa nye bo nde: «Ige mbanja mumo ke njoka yun be ne ndanja nya sam wene, nge sam te bale ke moy belo ke yeso Saba, mo te nda ma diyo kine biye nye safe ko? ¹² Yite nde, mumo ti kwa ka nya sam menja gomay na? Dete, membonga ke jaye nde, mumo kama jakoso ke yeso Saba.» ¹³ Ndana, e nye nje lepo ke numbu mbam ko nde: «Sambila bo.» E nye sambile bo te, e yo yokwe be lale nda bo te yoru. ¹⁴ E *Befarise pundu ke kelo kutu yi sa nje nda yi bo yakama wo ne Yesus ke.

¹⁵ Ke nye ma duwe dete ke, e nye kwa londo womete. Nyangwe ngil bomo bengwa nye, e nye jongwe botu be kon hene. ¹⁶ Yasi wete, a lepima nye bo nde, kpe, bo ti dyanjwe dino dyene nye bomo na. ¹⁷ Yo nde, meyasi kelnanjwe dete yi tonje ne melipi mete yi mo punja melipi me Njambiye lepima ke. Njambiye lepima kwanjwe ke numbu Esayi nde: ¹⁸ «Ne bēna, yoko mo mesay wombe yi mi tokuma ko, mi ke kwadye nye budyate, temo mbe biyima nye. Mi ta nye Sisij mbe ke yotu ne. A ta lepo ngben mekele membe nye mekando mete be yeti ke duwe mi baka. ¹⁹ A ti lombidya bene mumo ho bama na. Mumo ti woko men ne ne boku menje yi ke no na. ²⁰ A ta leke sonj te e ma nimbo ko na, ho dimo lambu te e ndi ke biye ko na. A ta kelo dete kumo nde, kelna yasi ne ngben nam meneti maka. ²¹ Dete, mekando me botu bete be yeti ke duwe mi baka ta be ne bibina temo ke yene.»

Kasi lepina lepi gbutu sunjwe

ne Kimō Sisij

(Mk 3; Lk 11)

²² Bo nja bu wete mbam te e ba ne wete beya sisij ke yotu ko nje no ke yi Yesus. A ti be ke benje yasi ho tapita na. E Yesus jongwe nye, e nye kande ndapi, benje sendi yasi. ²³ Ngil bomo hene ngbakimama, e bo diki lepo nde: «Yoko yeti gba Mono Davit na?» ²⁴ Ke *Befarise ma woko kasi te ke, e bo lepe nde: «Mbam ko sonja beya mesisij ke yotu bomo ne gba deti te yi *Belsebul te *Kum beya mesisij.» ²⁵ Yesus duwa metake man, e nye lepe nye bo nde: «Ige kiya kando wete baka ke bembe lu dyambi tande yan, bo ta yangile kando te. Sendi, ke kiya botu be nyangwe dya ho botu be kiya tu wete baka ke bembe lu dyambi tande yan, dya te ta tika wela, ho moy tu te ti ke mbombu na. ²⁶ Ke *Satan yensa yotu kpalu dufye Satan, yite a ti si baka yotu ne na? Ma yite kando dyene ma nje ke mbombu nan? ²⁷ Nge be nde, mi sonja mbe beya mesisij ke yotu bomo ne deti te yi Belsebul, ma botu bun sonja yan bo ne deti te yi nda? Dete,

yo bo ne nguru wan ta jose wune nemeno. ²⁸ Ma nge be gbate nde, mi sonja mbe beya mesisin ke yotu bomo ne deti te yi Sisin Njambiyē, yite tedya nde, *Kando Njambiyē me ke njoka yun. ²⁹ 'Mumo yakama nyinē ka ke tu wete ngabolo mbam, wenjile meyasi mene kine pa kande biye nye woto na? Yo nde, nge nye si kande woto nye, a ma nje wenjile meyasi me tu dyene yey. ³⁰ Nge mumo ti be ke kon mbe na, mo te ke lu dyambi ne mi. Sendi, nge mumo ti kwadye wesidyē yasi sine nye na, mo te ke wanjo. ³¹ Dete, mi ke lepo nye wune nde: Njambiyē yakama tiko bomo ne ngwete ke beya yasi hene te yi bo kele ne ke lepi gbutu hene te yi bo lepe sungwē ne nye ké. Ma ndi nde, nge mumo lepe lepi gbutu sungwē ne Kimō Sisin, ko Njambiyē ti tiko mo te ne ngwete na. ³² Nge mumo lepina beyate sungwē ne *Mōno mumo, Njambiyē yakama tiko nye ne ngwete. Ma nge mumo lepina beyate sungwē ne Kimō Sisin, Njambiyē ti tiko mo te ne ngwete, ko ke ngimo te yoko ko ke ngimo te yi ta nje ké na.»

Kasi kimo jeta nē beya jeta

³³ «Bo lépi nde: Yoko kimo jeta, kome nye wume kimo mbumo. Bo lépi sendi nde: Yoko beya jeta, kome nye wume beya mbumo, keto bo dúkwe jeta wule ke mbumo te yi nye wume ké. ³⁴ Wune mbo yeri, beya bomo nda wune, ne ta kelo nan yi lepo ne kimo melepi? Yo nde, numbu púnjukwe meyasi mete yi tonde ne ngbej ke moy temo mumo ké. ³⁵ Kimō mumo kél kimo mekele wule ke kimo meyasi mete yi diyē ke temo ne ké. Ma beya mumo kél beya mekele wule ke beya meyasi mete yi diyē ke moy temo ne ké. ³⁶ Ma mi ke kobile lepo nye wune nde: Ke yeso pesina josi bomo hene ta yejsa ke melepi me tum hene te yi bo lepima ké. ³⁷ Yo nde, we ta kabo ho balo lepi wule ke yasi te yi we lepima ké.»

Befarisē ke diyē yija meyekambiyē (Lk 11)

³⁸ Ndana, ε baŋa botu be tedya membonga nē *Befarisē bu lepi lepo nde: «Yekele, he ke kwadye nde, kelo wete meyekambiyē, né wuse bej.» ³⁹ E nye yejsa nye bo nde: «Beya botu be ngimo te yoko be yeti ke wokuna ne Njambiyē baka ke diyē wete meyekambiyē. Ma ko bo ti tedye bo wete meyekambiyē na, ndi yike yi ma dyāŋ Yonas te mo punja melepi me Njambiyē ké. ⁴⁰ Yo nde, ndi nda yi Yonas kwanɗya meyeso yitati nē metu yitati ke moy nyanɗwe njanjo, dete sendi, *Mōno mumo ta kwanɗya meyeso yitati nē metu yitati ke moy meneti. ⁴¹ Dyobo Njambiyē ta peso josi ké, botu be Ninive ta teme ke mbombu botu be ngimo te yoko peso josi yan tedye bo nde, bo balma lepi, keto bo, botu be Ninive yejsama yan temo kome Yonas pelma yasi te yi Njambiyē lepima ké nye bo. Ma ndana waka, mo te ε kwanɗa Yonas ko kete. ⁴² Ke yeso pesina josi te nya te ε ba kumande ke Seba ko ta teme ke mbombu botu be ngimo te yoko peso josi yan tedye bo nde, bo balma lepi, keto a temma ne londunate ne mbi ke njena meneti yi nje woko lepi te yi ba tondunate ne dyano ke numbu Salomōŋ ké. Ma ndana waka, mo te ε kwanɗa Salomōŋ ko kete.

⁴³ «Ige beya sisin punde duwe ke yotu mumo, a kwāŋ wowo ne mekonɗor yi sa mbey mewedyā. Ma nge nye ti dole ké, ⁴⁴ a má lepo nde: <Mi ta yokwe ne koko ké ke tu dyembe kome mi wulma ké.> A yókwe nje dolo nde, tu me gbongote, bo ma wōmbile yo ne ngesese si kobile yo. ⁴⁵ Nge nye seme dete ké, a kwā ké bu sendi baŋa hakambe beya mesisin

yitan jo yiɓa be ne ɗeti kwaɗa nye baka. Ɔ beɗa, bene hene bo má dya nyinge tu biye dya womete. Dete, teri mo te má nje be ndana beyate kwaɗa yi mbombu. Yo ta be sendi ɗete ke yi beya botu be ngimo te yoko.»

Bemanɗe be Yesus, yo be nda?

(Mk 3; Lk 8)

⁴⁶ Piɗo te yi Yesus ba ndi ke lepina nye ngil bomo ké, e nyanɗwe bene bemanɗa dya ɗiyo ke se. Bo kwadɗa lepo yiɗa yasi nye nye. ⁴⁷ E mbanja mumo nje lepo nye nye nde: «Beɗa, nyonɗwe ke se bene bemanɗa, bo ke kwadɗe lepo yaɗa nye we.» ⁴⁸ E nye yeɗsa nye nye nde: «Nda nyanɗbe? Be nda bemanɗa bembɗe?» ⁴⁹ Ke konɗe, e nye sambile bo tewo ne bejeke bene lepo nde: «Ha, nyanɗbe ne bemanɗa bembɗe baka! ⁵⁰ Yo nde, mumo hene e kele yasi te yi Saɗɗbe te e ɗiye ke kwey ko kwadɗe, mo te manɗbe ho ɗyombu ɗyembɗe ho nyanɗbe.»

13

Kano ke kasi mo bena mbeki

(Mk 4; Lk 8)

¹ Ke kiya yeso te e Yesus punde ke tu ke ɗiyo ke gonɗa nyanɗwe mato. ² Nyanɗwe ngil bomo nja wesidɗa ke keki ne, e nye bende wete landi ɗiyo kete. Ngil bomo hene ba ke ngindi. ³ A lepima buɗɗa meyasi nye bo ne nje mekano lepo nde: «Wete mo bena mbeki kwanɗa ke ngwan yi ke nyanje kwalo. ⁴ Ke ngimo te yi nye ba ke nyanje kwalo ké, e yiɗa bale ke nje, e benon si nje dɗe yo. ⁵ Yiɗa balma ke mbey te yi ba tande metari kine buɗɗa gbela meneti kete ké, e yo lo nedo, keto meneti ti be ɗimnate na. ⁶ Yasi wete, ke yeso ma panɗo, e yo si nyolo soso, keto mekangil mete ti kume womaɗa na. ⁷ Yiɗa balma ke mbey te yi ba ne mengombiya kete ké, e mengombiya ju si nganjile yo. ⁸ Yiɗa kwalo nja balo ke kimɗo meneti, e yo wume membumo. Kwalo te wete nya membumo gomay, e wete nye kamotan jo kamo wete, e wete nye ne kamotati. ⁹ Mo te e ne meto te yi woko pe, a woku.»

¹⁰ Ndana, e bejeke bene nje ke keki ne ɗiye nye nde: «Keto nge yi we lepina nye bo ne nje mekano ké?» ¹¹ E nye yeɗsa nye bo nde: «Yo ndi wune yi Njambiyɗe nya ɗeti te yi duwe meyasi mete yi ma beki soɗyate ne mbombu ke kasi *Kando te yi kwey ké. Yasi wete, ke be bo, a ti nye yan bo ɗeti te yi duwe meyasi mete na. ¹² Yo nde, pe mo te e me ne yasi ko, bo ta dokidɗe sendi yiɗa yasi nye nye, a má be ke nyenɗwe. Ma pe yi yoko e kine yaɗa ko, bo ta sonɗe ko mɗoɗo yasi te yi nye no ké. ¹³ Yi mi lepina nye bo ne nje mekano ké, yo keto bo ke beɗe yasi kine duwe yasi te yi bo beɗe ké na. Bo ke lenɗwe meto ke yasi kine woko ho biye to te na. ¹⁴ Dete, mekele man ke tonje lepi te yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyɗe ma lépi ké. A lepima nde: <Wune ta woko woko ne meto mun, ma ko wune ti biye to te na. Ne ta beɗe beɗa ne misi mun, ma ko ne ti duwe yasi te yi wune beɗe ké na, ¹⁵ keto metemo me botu baka me ne biɗbili. Bo ne nguru wan ma ɗibo meto man ne misi man. Bo kél ɗete, ma misi man nje beɗe yasi, ma meto man nje woko pe, ma temo yan nje nembɗe meyasi, ma bo nje yeɗsa temo, ma mi nje sidɗe kon yan.> ¹⁶ Ma ke yun, wune ne mesosa, keto misi mun ke beɗe yasi, meto mun ke woko pe. ¹⁷ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: <Botu be punja melepi me Njambiyɗe buɗɗate ne buɗɗa botu be Njambiyɗe kwadɗa beɗe meyasi mete yi wune beɗe muka

ké, ko dfe, bo ti beje na. Bo kwadya woko meyasi mete yi wune woke muka ké, ko dfe, bo ti woke yo na.

¹⁸ «Ma ndana, wune woku to kano mo bena mbeki. ¹⁹ Nge mumo woke melepi mete yi lere kasi *Kando te yi kwey kine biye to te na, o beja, *Mo beya mekele ma nje si soje melepi mete yi nyinma ke temo ne ké. Nje te yi yija kwalo balma kete ké tedya njel mo te mbete. ²⁰ Mbey te yi ba tandere metari yi yija kwalo balma kete ké tedya mo te e woke melepi me Njambiyé jaye yo nedo ne mesosa. ²¹ Yasi wete, a ti pa lo megata na. Deti sumna kol kikwe yeti na. Ma nge nye sangwa ne yija mepoku ho tedye nye yija mebone keto melepi me Njambiyé ké, o beja, a jatidya kol ke beya nje. ²² Mbey te yi ba ne mengombiya yi yija kwalo balma kete ké tedya mo te e woke melepi me Njambiyé. Yasi wete, kesa temo ke meyasi mete yi ngimo te yoko ne kasi kusuku te yi diki sebile temo bomo ké ma si nganbile melepi mete, o beja, melepi me Njambiyé te yi nye wokuma ké ti kelo se yara na. ²³ Ma kimo meneti te yi yija kwalo balma kete ké tedya mo te e woke melepi me Njambiyé biye to te kwa wumo membumo. Kwalo mbumo wete ke nye membumo gomay, wete ke nye ne kamotan jo kamo wete, wete sendi ke ke nye kamotati.»

Kano ke kasi beya mbunjo

²⁴ Ke konje, e Yesus yekidye sendi wete kano nye bo lero nde: «*Kando te yi kwey ke bojna ne wete mo te e nyanja kimo kwalo ke ngwan ne ko. ²⁵ Ma piho te yi bomo hene ba ke jako ké, e mo pendo wene kwa ke nyanje sendi kwalo beya mbunjo ke njoka kimo kwalo te yiri toke kendi kwa. ²⁶ Ma ke nyambi ma lo ju nye membumo ké, e beya mbunjo ngbabiye sendi ne kamama. ²⁷ Ke botu be mesay bene ma beje dfe ké, e bo nje diyé masa wan nde: «Nyangwe mbam, 'we ti ma beki kwalo kimo nyambi ke ngwan yo na nde? Ma beya mbunjo te yoko wula ba we?» ²⁸ E nye yensa nye bo nde: «Yo mbanja mo pendo wombe kele yasi yinori.» E bo diyé nye nde: «'We kwadyikwe nde, wuse ken ke suta beya mbunjo te soje?» ²⁹ E nye yensa nde: «Be. Ne tiki, kamba wune me nje suta beya mbunjo gbamo ne kimo nyambi. ³⁰ Ne tiki, ne yo hene ju kumo ke ngimo sojna nyambi ke ngwan. Kome ngimo te ta yaka ké, mi ta lero nye botu be sojna nyambi nde: Wune kanda suta beya mbunjo doko yo woto ke lodye. Ma ke be kimo nyambi, wune ndem yo ke nye ke ndam mbe.» »

Kano ke kasi wete mono mbumo

nde mutar

(Mk 4; Lk 13)

³¹ Ke konje, e Yesus yekidye sendi wete kano nye bo lero nde: «*Kando te yi kwey nda wete kwalo mono mbumo nde mutar yi wete mumo bojna ke be ke ngwan ne ké. ³² Mbumo te kwa yelo ke njoka mekwalo hene te yi diyé ke to meneti. Ma ke yo si lo, yo kpál nje ju doko kwa kwalo menyino hene nje be nyangwe jeta, o beja, benon ke nje sumo metu man ke mebo mete jonna kete.»

Kano ke kasi ngq kelna mampa

(Lk 13)

³³ Ke konje, e nye yekidye sendi wete kano nye bo nde: «*Kando te yi kwey nda mono ngq kelna mampa yi nyari bu sangwe ne su farin yaka

lonḡa yitati. Mɔno ḡḡa yinɔri ta kelo nde, mbɔro farin yinɔri hene siki wudye.»

³⁴ Yesus dikima lepo meyasi menɔri hene nye ḡgil bomo ne nje mekano. Ko a ti be ke lepina nye bo kine nye kano na. ³⁵ Yo kwanɲama dɛte yi tonje ne melepi mete yi mo punja melepi me Njambiye lepima ke. A lepima nde: «Mi ta bute numbu lepina ne nje mekano. Mi ta punje meyasi mete yi ba soɖyate ne mbombu kande ke ḡgimo te yi mboko ti pa kusuna na.»

Yesus ke gbaso to kano ke kasi

beya mbunjo

³⁶ Ndana, ε Yesus tike ḡgil kwa nyiḡe tu. ε bejeki bene nje ke keki ne lepo nye nye nde: «Lepo to kano beya mbunjo te yi memiya ḡgwan ke nye wuse.» ³⁷ ε nye yeḡsa nye bo nde: «Mo te ε nyanje kimo kwalo ko, yo *Mɔno Mumo. ³⁸ ḡgwan te yi bo lepe no ke, yo tedya ndingele meneti maka. Kimo kwalo, yo botu be *Kando Njambiye. Beya mbunjo, yo botu be *Mo beya mekele. ³⁹ Mo pendɔ te ε nyanja kwalo beya mbunjo te ko, yo *Kum beya mekele. ḡgimo soḡna nyambi ke ḡgwan tedya siyna mboko te yoko. Botu be soḡna nyambi ke ḡgwan, yo bejaki be Njambiye. ⁴⁰ Ma meyasi ta kwanɲa ke siyna mboko te yoko ndi nda yi bo sute ne beya mbunjo bete ke dite ke. ⁴¹ *Mɔno mumo ta tomo bejaki bene, bo ma si ke kawule bomo hene te be jatidye beso ke beya nje ne botu bete be kele meyasi mete yi membonga bene ke soḡe ke Kando dyene. ⁴² Bo ma nje biye bo bete ke nyen nyen dite, womete bo ta lelo nyambo mesu. ⁴³ Ke ḡgimo te yite mbombu botu bete be ne ḡgben baka ta pano ne pay pay nda misi me yeso ke Kando Saḡwe wan. Ma mo te ε ne meto te yi woko ne pe ko, a woku.»

Kano ke kasi yiḡa kɲasa meyasi yiḡa

⁴⁴ «*Kando te yi kwey nda yiḡa kɲasa yasi te yi bo soɖya ke moy meneti ke wete ḡgwan. ε wete mumo nje sombo yo. ε nye yokidye soɖye yo ne koko. Mesosa kwanɲa nye ke temo, eru ε kwa ke dyanḡwe meyasi mene hene nje bu moni te bomo ne ḡgwan yinɔri.»

⁴⁵ «*Kando te yi kwey sendi nda mo dyanḡwa meyasi te ε gose kɲasa mediyamaḡ. ⁴⁶ Ke nye ma kwedya wete yi dye budya moni ke, ε nye kwa ke dyanḡwe meyasi mene hene nje bomo ne yo.»

Kano ke kasi bulajama

⁴⁷ «*Kando te yi kwey sendi nda bulajama te yi bo betima ke maḡ, ε yo kawule kwalo benjanjo hene. ⁴⁸ Ke yo si tondo ke, bo ke dale yo ke no ḡgindi, bo ma nje kwa diyo metidye, sawe kimo benjanjo nye ke memapi, bete be beya bete. ⁴⁹ Yo ta kwanɲa sendi dɛte ke siyna mboko te yoko. Bejaki be Njambiye ta nje baki beya bomo ne ḡgben bomo. ⁵⁰ Bo ta biye beya bomo bete ke nyen nyen mato dite. Yo womete kome bo ta lelo nyambo mesu.»

⁵¹ ε Yesus nje diye bejeki bene nde: «'Ne wokuma ka to melepi hene te yi mi lepima nye wune ke?» ε bo yeḡsa nde: «J, he wokuma.» ⁵² ε nye nje lepo nye bo nde: «Mo tedya membonga hene ε jekima meyasi mete yi berɛ *Kando te yi kwey ko nda sa tu te ε berɛ kusuku ne bu jonja meyasi ne menjombu mete ke njokate.»

Botu be Nasaret yeti ke tiko temo

ke yi Yesus na
(Mk 6; Lk 4)

⁵³ Ke Yesus ma si sidfye lɛpina mekanɔ menɔri dete kɛ, ε nye temɛ womete kwɔ. ⁵⁴ A kwanɔma kɛ ke nɔgbak nɔgbak dya dɛnɛ. E nye diki tedfye bomɔ meɛpi me Njambiyɛ ke mbanjɔ mewesidfya me Beyuden yi bɔ womete kɛ. Botu bete be dikima woko yasi te yi nye tedfya kɛ dikima nɔgbakima lɛpɔ nde: «Njel dɛyanɔ te yi mbam ko be no nɛ njel deti kelna nyanɔgwɛ mekele mete yi nye no kɛ wɔla ba nye we?» ⁵⁵ 'Ta ε ko na monɔ kapinda? 'Nyanɔgwɛ wene yeti Mariya na? 'Bemaɔ yeti be Jak nɛ Yosɛp nɛ Simɔn nɛ Yude na? ⁵⁶ 'Bedɛwombu bene hene yeti waka sine bo na? Dyanɔ nɛ deti te yike hene wɔla nye we?» ⁵⁷ Ke yan, a bɔ yasi te yi njanɔgwa bo ke temɔ jatidfye bo ke beya nje. Yasi wete, ε nye lɛpe nye bo nde: «Bo lɔksa mo punja meɛpi me Njambiyɛ ke yinɔ membey, ma bo yɛlkwe nye ndi ke dya dɛnɛ nɛ ke moy kandɔ dɛnɛ.» ⁵⁸ A ti kele yinɔ budfya nyanɔgwɛ mekele womete na, keto bo ti tike temɔ ke yene na.

14

Kasi sɔɔ Jan
(Mk 6)

¹ Ke nɔgimo te yite kumande Herod te ε bɔ kumande ke Galile ko wokuma je Yesus. ² E nye lɛpe nye botu be mesay bene nde: «Yo Jan te mo tɔpuna bomɔ ke mɔrɔku, yo gba nye womiyɛ ke njoka bemun, yori yi nye be nɛ deti te yi kelɔ nyanɔgwɛ mekele kɛ.» ³ Yo nde, nɛ mbombu Herod tomma bomɔ kɛ biye nɛ Jan woto nye nye ke jɔbo keto Herodiyas nya Filip te maɔ wene. ⁴ Herod kelma dete, keto Jan dikima lɛpɔ nye nye nde: «Yo ti yaka nde, bɔnɔgɔ Herodiyas nɛ megwaki na.» ⁵ Dete, Herod kwadya wo nye, yasi wete, a gwɔ wɔ nɔgil, keto bomɔ hene duwɔ nde, Jan mo punja meɛpi me Njambiyɛ.

⁶ Wete yesɔ bo bɔ ke kelɔ jeso yesɔ jariki kumande Herod. E nɔgɔndu Herodiyas nje bɔlo jeso ke mbombu botu bete be nɔba baka, ε yo biye temɔ Herod. ⁷ E nye lɛpe kinja nye nye nde, yasi hene te yi nye ta diyɛ ke mebo mene ko nɔge, a ta nye nye yo. ⁸ Monɔ nyari bɛnɔgwa yasi te yi nyanɔgwɛ lɛpina nye nye kɛ, ε nye lɛpe nye kumande Herod nde: «Nyeke mi to Jan te mo tɔpuna bomɔ ke mɔrɔku gba waka ke moy pan.» ⁹ Yo nya kumande nɔgambi ke temɔ. Ma keto a sima kinja nɛ keto mberɔ misi me botu bete be nye jebama baka, ε nye pese nde, a ta nye nye to Jan te mo tɔpuna bomɔ ke mɔrɔku. ¹⁰ E nye tome bomɔ kenje ke tɔ jɔbo kɛ kile nɛ to Jan. ¹¹ E bo dya no ke pan kanɛ nye nɔgɔndu nyari. E nye nje kanɛ nye nyanɔgwɛ. ¹² E bejeke be Jan kɛ bu mun nɛ kɛ pumbɔ. E bo nje kwɔ kɛ lɛpɔ nye Yesus.

Yesus ke nye bomɔ tomay

yitan medfye
(Mk 6; Lk 9; Jn 6)

¹³ Ke Yesus ma woko kasi sɔɔ Jan kɛ, ε nye duwe womete kwɔ nɛ landi yi kɛ sɔ yinɔ mbey te yi bɔ nɛ senjenje kine bomɔ kete kɛ. Ma ke bomɔ ma duwe dete kɛ, ε bo sutiye ke medfya bɛnɔgwɛ nye kol nɛ kol nɛ nɔgindi. ¹⁴ Ke Yesus ma piye ke landi kɛ, a bɛnɔ nyanɔgwɛ nɔgil bomɔ kɛ. E nye gwe nɔgwete yan budfya sidfye mekon me botu bete be bɔ ke konɔ ke njoka yan baka.

¹⁵ Ke bekoko ma dya ké, e bejeke bene kè ke keki ne lepò nye nye nde: «Waka kongor, ma ngimò ma kwà sendi budyate, tiko, né bomò kwà kè ke madya kè sà madye bomò, né bo dya.» ¹⁶ E Yesus lepe nye bo nde: «'Bo njáki nje kwà kè we? Ndi gba wune ne nguru wun nyêki bo madye.» ¹⁷ Yasi wete, e bo nje yensa nye nye nde: «Wuse waka ndi ne mampa yitan nè benjanjo yiba.» ¹⁸ E Yesus lepe nde: «Ne njáki ne yo wonga ke yembe.» ¹⁹ Ke kònte, e nye lepe nye ngil bomò nde, bo dya dya kè to membunjo. E nye nje bu mampa yinòri yitan nè benjanjo benòri yiba kanje misi kenje kwey nye Njambiyè wosoko. Ke kònte, e nye nje leke yo kanje nye bejeke bene. E bo bu yo kè kabò nye ngil bomò. ²⁰ E bomò hene dyena dito. E bo nje wesidyè mebukwe mete yi tonje memako kamò jo yiba. ²¹ Ke njoka botu bete be dyenama baka bembam ne bembam kumma nda bomò tomay yitan kine tolo bomari nè bonosike na.

*Yesus ke kendo ke to duku
(Mk 6; Jh 6)*

²² Ndana ndana ke kònte ké, e Yesus lepe nye bejeke bene nde, bo bèndi landi kande sabiyè kè nginje te yoru, na pa tika lepò nye ngil bomò nde, bo siki duwe. ²³ Ke nye ma si kwanidyè ngil dete ké, e nye kwà kè ne nan bendò keki, na kè ngweta ne Njambiyè. Tu yinjama dolo nye mate nyepò. ²⁴ Yinòri bejeke me kè ne landi londunate ke bembe sombu. Bo bā ke sangwa ne mebone budyate ne mekumbo, keto bo ke kè, pupò ke nje njako ke mbombu yan mata bo. ²⁵ Ke pòku njenamenò e Yesus nye kol ke kendi ke to duku yi kè nò ke yan. ²⁶ Ke bejeke ma benje nye ke kendo ke to duku dete ké, e bo gwe wò lepò nde: «Yo ablasa!» E bo gwe wò budyate kembidya. ²⁷ Ke Yesus ma benje ndi dete ké, a ti ndekidyè na. E nye bete men kenje bo lepò nde: «Ne ti kambi yanà na, yo mi! Ne ti gwaki wò na!» ²⁸ Ke Piyer ma woko dete ké, e nye lepe kenje nye nde: «Nyangwe Kumande, nge be nde, yo gba we, jaya nde, mi kèndi ke to duku kè pe yo.» ²⁹ E nye lepe nye nye nde: «Inja.» E Piyer piye ke landi kande kendi ke to duku yi kè nò ke yene. ³⁰ Ma ke Piyer ma benje dimbi pupò ké, e nye gwe wò. A benjama nde, a me ke nyinje ke möröku, e nye kembidya lepò nde: «Nyangwe Kumande, jonjwe mi.» ³¹ E Yesus sambile bo nedò biye ne nye kine ndekidyè na lepò nye nye nde: «We mò te e ke tiko temò ne mbet ke yembe kò, keto nge yi we nya meso ké?» ³² E bo hene yiba bende landi, e pupò siye. ³³ E bejeke bete be bā ke moy landi baka nje kuse mebon ke mbombu Yesus lepò nde: «We Mòno Njambiyè gbate!»

³⁴ Bo sabiya duku kumò ke meneti me Genesaret. ³⁵ Botu be mate duwà nde, yo Yesus, e bo kenje men ke mepoku mete yite hene. E bo bu botu be kòn hene nje nò ke yene. ³⁶ Bo ngwetama ne nye nde, a jàya nde, botu bekòn kpòka ndi gbela numbu lambò ne lala. Dete, bomò hene be kpokuma numbu lambò ne mekòn man siyama ne kpaya.

15

Befarisè nè kasi metumbu me

*bebaba ban
(Mk 7)*

¹ Ndana, e *Befarisè nè botu be ketina meyasi be wulma Yerusalem baka nje ke yi Yesus diyè nye nde: ² «Keto nge yi bejeke bo yanggile mekele mete

yi wulma ne besanmbambo busu ké? Keto bo ti wéya bo kome bo kwacye dyena ké na?» ³ E Yesus yeŋsa nye bo nde: «Ma wune, keto nge yi wune nje yangile mbonja te yi Njambiyé kpalo nje beŋgwe mekele mete yun ne nguru wun ké? ⁴ Ma Njambiyé lepima nde: «Jeso songwe bene nyongwe.» A lepima sendi nde: «Mo te e ta lepina beyate ne saŋgwe ho ne nyanŋwe, bo woku nye.» ⁵ Ma ke yun, wune lépi yun nde, nge mumo lepe nye saŋgwe ho nye nyanŋwe nde: «Yasi te yi mi diyma kame ne we ké, mi sima si nye Njambiyé yo ne sadaka.» ⁶ Womete ke yun, mo te yakama diyo kine kame se saŋgwe ho nyanŋwe na. Dete, wune ke kpalo li lepi te yi Njambiyé wule ke mekele mete yi wune tembidya kande ne betomba ké. ⁷ Wune botu be likisi, lepi te yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyé lepima ke kasi yun ké ba gbakasi. A lepima nde: ⁸ «Botu baka kan mi ndi ke kondo numbu, yasi wete, temo yan londunate ne mbj ne mi. ⁹ Kannate yi bo kane ne mi ké gba gbelate, keto bo tedya ndi meyasi mete yi wule ke pesina te yi bomo.» »

Yasi te yi bekidye mumo ké
(Mk 7)

¹⁰ Ke konje, e Yesus jeba ngil lepo nye bomo nde: «Wune leŋgwe meto yi woko lepi ke. ¹¹ Yeti yasi te yi nyiŋe ke numbu mumo ké kele nde, a bêki ne sembo na, yasi wete, yo yasi te yi punde ke numbu ne ké, yo yite kele nde, a bêki ne sembo.» ¹² Ndana, e bejeke bene ké ke keki ne lepo nye nye nde: «'We ke duwe ka nde, lepi te yi we lepima ké njanŋwa temo *Befariŋe budyate?» ¹³ E nye yeŋsa nye bo nde: «Kwalo mbunjo hene te yi Saŋmbe te e diye ke dyobo ko ti be, yo ta sutuna. ¹⁴ Ne ŋiki bo, bo botu bete be ne dibina misi baka. Bo ke tedye beso botu bete be ne dibina misi baka nje. Ma nge mo dibina misi tedye jakoso mo dibina misi nje, bo hene yiŋa ta balo ke moy belo.» ¹⁵ E Piyer bu lepi lepo nye nye nde: «Nemba to kano te nye wuse.» ¹⁶ E Yesus yeŋsa nye nye nde: «'Ko wune sendi, wune ti pa be ndi ne dyan na? ¹⁷ Wune yeti ke woko ka nde, yasi hene te yi nyiŋe ke numbu ké pikwe ké ke moy mumo, ke konje, a má ké nyako yo ke mbon na? ¹⁸ Ma yasi wete, meyasi mete yi punde ke numbu mumo ké wula ke moy temo. Yo yite kele nde, a bêki ne sembo, ¹⁹ keto beya metake hene wula ndi ke moy temo mumo. Yo kasi wona bomo. Yo kwalo kelna mewanja hene te yi mumo yakama kelo. Yo kasi megufo ne kasi pesina lepi nye mumo ke numbu ne kasi toyna beso. ²⁰ Yo meyasi menori kele nde, mumo bêki ne sembo. Ma nge mumo dyena kine pa weye bo, yite ti kél nde, mumo bêki ne sembo na.»

Wete ngondu Kanan ne bibina temo

ke yi Yesus
(Mk 7)

²¹ Yesus temma womete kwa ké ke meneti me Tir ne Sidon. ²² Yaka no, wete nyari ngondu Kanan e dikima diyo ke meneti mete ko nja ke yene kembidya lepo nye nye nde: «Nyanŋwe Kumande, mono Davit, gwako ngwete wombe. Beya sisiŋ ke njanŋwe ngondu wombe beyate.» ²³ Ko Yesus ti yeŋsa yaŋa nye nye na. Bejeke nja ke keki Yesus jeliye nye lepo nye nye nde: «Lepo nye nya ko nde, a kwari, keto a ke diki kembidya beŋgwe ne wuse.» ²⁴ E Yesus yeŋsa nde: «Njambiyé tomma mi njese, né mi nje jonŋwe ndi bono besam be kando Isarayel be ma dimbiye baka.»

²⁵ Ko dɛte, nya ko njā kuse mɛbɔŋ ke mbɔmbu wene lɛpɔ nye nye nde: «Nyangwe Kumande, kama mi.» ²⁶ E Yesus yɛnsa nde: «Yo yeti kimɔte nde, bo bɔŋ mɛɔye mɛ bɔnɔsike nje bɛte nye bɔnɔ bɛmbiye na.» ²⁷ E nyari lɛpɛ nde: «Yo gbate dɛte, Nyangwe Kumande. Ma ko dɛte, bɔnɔ bɛmbiye dɛy ndi lalɛ ke nji tɛbɛl yɛ dɛye mɛmbulma mɛɔye mɛte yi bale wule ke tɛbɛl bɛmasa ban kɛ.» ²⁸ Ndana, e Yesus nje lɛpɔ nye nye nde: «Nyangwe nyari, tikina temo te yi wɛ no ke yɛmbɛ kɛ gba nyangwɛte bɔɔyate. Mɛyasi kɛlnangwe pɛ yɔ nda yi wɛ kwadɛye kɛ.» E mɔnɔ wene bɛ nɛ tɛ ndi ke kiya ngimɔ te.

²⁹ Yesus njā kwā komɛte kɛndɔ kumɔ ke kɛki nyangwe matɔ Galile. E nye kwā bɛndɔ kɛki kwā dɛyɔ mɛtidɛye. ³⁰ Nyangwe ngil bomo njā ke yɛnɛ. Bo njā nɛ botu bɛ ndɛmbil nɛ botu bɛ dɛbina misi nɛ baka bɛ ti tɔpitangwe nɛ botu bɛ kɔsu nɛ nje bɔ sendi bɔnɔ bɔɔyate botu bɛ kɔn. Bo njā nɛ bo hɛnɛ ke nji mɛkol mɛnɛ, e nye sidɛye mɛkɔn man. ³¹ E ngil ngbakima bɔɔyate tɔndɔ yɛ bɛnɛ nde, botu bɛte bɛ tɛ bɛ ke tapita baka mɛ ke tapita, botu bɛ kɔsu mɛ nɛ tɛ, botu bɛ ndɛmbil ke kɛndɔ lalɛ kimɔte, botu bɛte bɛ nɛ dɛbina misi baka ke bɛnɛna. E bomo lukse Njambiye te e kando Isarayɛl.

Yesus ke nye bomo tomay

yini mɛɔye
(Mk 8)

³² Diyɔ kɛ, e Yesus jɛba bɛjɛke bɛnɛ lɛpɔ nye bo nde: «Mi ke gwe ngwɛte ngil botu baka bɔɔyate, keto yo mɛ kɛ muka mɛtu yitati yi bo waka ke kɛki mbɛ kɛ. Ma yasi te yi bo ta dɛye yeti. Mi yeti ke kwadɛye nde, bo dɛkwe nɛ nja na, kambɔ wum mɛ nje bɔɔyɛ bo ke nje.» ³³ E bɛjɛke bɛnɛ lɛpɛ nye nye nde: «Waka kɔngɔr, hɛ ta kelɔ ba nan yɛ dolɔ nɛ bɔɔyate mɛte yi wuse ta nye nɛ njɛl ngil nda yikɛ, bo mɔ dɛye ditɔ?» ³⁴ E Yesus diyɛ bo nde: «Wunɛ nɛ mampa nɛngɔ?» E bo yɛnsa nde: «Yitan jɔ yɛba nje bɔ bɔnɔ bɛnjanjɔ nɛ mbɛt.» ³⁵ E nye lɛpɛ nye bomo nde, bo dɛy diyɔ ke mɛnɛti. ³⁶ E nye bɔ mampa yinɔri yitan jɔ yɛba nɛ bɛnjanjɔ nye Njambiye wosoko nje leke yo nye bɛjɛke bɛnɛ. E bo nje bɔ yo kɛ kabɔ nye ngil bomo. ³⁷ Bomo hɛnɛ dɛyɛnama ditɔ, e bo nje wesidɛye mɛbɔkwɛ mɛte tonjɛ mɛmako yitan jɔ yɛba. ³⁸ Botu bɛte bɛ dɛyɛnama baka bɔ bɛmbam nɛ bɛmbam tomay yini kinɛ tɔlɔ bɔmari nɛ bɔnɔsike na. ³⁹ Kɛ kɔntɛ, e Yesus lɛpɛ nye bomo nde, bo siki dɛwɛ. E nye nje bɛndɔ landi kɛ pɛ wɛte mbɛy nde Magadɔn.

16

Yesus ke lɛpina ke kasi Bɛfarisɛ

nɛ Besadusɛ
(Mk 8)

¹ *Bɛfarisɛ nɛ *Besadusɛ njā ke yi Yesus. Yɛ bɔbɛ nɛ nye, bo diyama nye nde, a tɛɔya bo wɛte mɛyɛkambiye te yi wule ke dɛyɔbɔ kɛ, nɛ bo bɛnɛ. ² E Yesus yɛnsa nye bo nde: «Bekoko wunɛ nde: <Yɛsɔ ta panɔ nɛmɛnɔ, keto mɛta mɛ dɛyɔbɔ tenate nɛ ngawo.> ³ Ma bɛmɛnɛnɛ wunɛ nde: <Mbɛyɔ ta nɔ muka bɛyate, keto dɛyɔbɔ dɛkɛ nɛ gangayoko, yasi nɛ ndilɛn.> Wunɛ kɛ duwe nɛmbɛ tɛri dɛyɔbɔ, 'ma wunɛ yeti nɛ dɛti te yi nɛmbɛ mɛyasi mɛte yi kwaɛna ke mɛngimɔ te yikɛ na? ⁴ Bɛya botu bɛte bɛ ngimɔ te yɔkɔ bɛ yeti ke wokuna nɛ Njambiye baka ke diyɛ wɛte mɛyɛkambiye. Ma ko bo ti

tedfye bo wete meyekambiye na, ndi yike yi ma dyañ Yonas ké.» Ke kɔnte, ε nye tike bo tɔke kendi kwɔ.

⁵ Bo sabiya duku kɛ nginje te yoru. Bejeki lensama kine kɛ ne mampa na. ⁶ Diyo kɛ, ε Yesu lɛpe nye bo nde: «Wune dɔy gba ne sɔsɔ ne ngɔ te yi Befarisɛ nɛ yi Besadusɛ.» ⁷ ε bejeki diki takina sɔ to te ke moy metemo man lɛpɔ nde: «A lɛpi dɛte, keto wuse ti nje ne mampa na.» ⁸ Yesu duwɔ yasi te yi bɔ ke kwanja kɛ, ε nye lɛpe nde: «Keto nge yi wune takina dɛte ke moy metemo mun lɛpɔ nde, yo keto wune ti nje ne mampa kɛ? Tikina temo te yi wune nɔ kɛ dɛke ne mbet. ⁹ 'Yite nde, wune ti pa biye ndi to meyasi kumɔ ndana na? 'Wune yeti ke take se mampa yitan te yi mi nya bomɔ tomay yitan dɛte kɛ na? 'Wune yeti ke take se buyɔ memako mete yi wune njɔ tonje ne bukwe medye mete kɛ na? ¹⁰ Ke kɔnte yinori, 'mi ti bu mampa yitan jɔ yiba nye bomɔ tomay yini dɛte na? 'Wune yeti ke take se buyɔ memako mete yi wune njɔ tonje ne bukwe medye mete yite kɛ na? ¹¹ Nge kele yi wune ti woku nde, mi ti lɛpi ne kasi medye kɛ? Ma wune dɔy ne sɔsɔ ne ngɔ Befarisɛ nɛ yi Besadusɛ.» ¹² Ndana yey, ε bo nje biye to te nde, a ti lɛpi nde, bo dɔy ne sɔsɔ ne fan ngɔ te yi bo bu kelo ne mampa kɛ na. A lɛpi ne tedya yasi te yi Befarisɛ nɛ Besadusɛ.

*Piyer nde, Yesu nye Krist
(Mk 8; Lk 9)*

¹³ Yesu njɔ kwɔ kumɔ ke meneti me Sesare Filipi. ε nye diyɛ bejeki bene nde: «Bomɔ lɛpi nde, mi *Mɔno mumɔ, mi nda?» ¹⁴ ε bo yeɔsa nde: «Baɔa lɛpi nde, we Jan te mɔ tɔpuna bomɔ ke mɔrɔku. Baɔa nde, we Eli. Baɔa nde, we Jeremi. Baɔa sendi nde, we wete mɔ punja melepi me Njambiyɛ nda bari.» ¹⁵ Ndana, ε nye nje diyɛ bo nde: «Ma ke yun, wune lɛpi ba nde, mi nda?» ¹⁶ ε Simɔn Piyer yeɔsa nde: «We *Krist te Mɔno Njambiyɛ te ε ne jɔn kɔ!» ¹⁷ ε Yesu bu lɛpi lɛpɔ nye nye nde: «Simɔn te mɔno Yonas, we ne mesosa, keto yasi te yi we lɛpima kɛ. Yeti wete mɔ meneti maka punje yo nye we na, yasi wete, yo Saɔmbe te ε diyɛ ke dyobo kɔ punje yo nye we. ¹⁸ Ma ke yembe, mi ke lɛpɔ nye we nde: We Piyer! Yite nde mbato. Mi ta kusɔ njon botu bete be tike temo ke yembe baka ke to mbato te. Ko sɔn nɛ dɛti te yi nye nɔ kɛ ti yaka kelo yaɔa ne yo na. ¹⁹ Mi ta nye we menjɔngɔ me numey te yi *Kando te yi kwey. Yasi hene te yi we ta kpo ke meneti maka, yo ta be sendi kponate dɛte ke kwey. Sendi, yasi hene te yi we ta wunje ke meneti maka, yo ta be sendi wunjinatɛ dɛte ke kwey.» ²⁰ Ke kɔnte, ε Yesu lɛpe nye bo nde, kpe, ko bo ti lɛpi nye wete mumɔ nde, nye Krist na.

Yesu ke lɛpɔ kasi sɔn ne

*nɛ womiya ne
(Mk 8; Lk 9)*

²¹ Kande ke ngimo te yite, ε Yesu kande lɛpinate nye bejeki bene nde, meyasi ta kelna dɛke: A yakanɔwe kɛ pele Yerusalem. Sendi, betomba be dya nɛ bekum be botu nyena sadaka nye Njambiyɛ nɛ botu be ketina meyasi ta tedfye nye mebone budfate kwɔ wo nye, a mɔ nje womiyɛ ke metu yitati. ²² ε Piyer bu nye kɛ nɔ ne nan kande gayna ne lɛpɔ nye nye nde: «Njambiyɛ ti jaye na, Nyangwe Kumande! Yaɔa dɛte ti dya we na!» ²³ Yasi wete, ε Yesu yeɔsa beɔe Piyer lɛpɔ nye nye nde: «Satan, londo ke

keki mbe. We yasi te yi yakama jatidyé mi ke beya nje, keto metake mo yeti wete ne yi Njambiyé na, yo metake mete yi bomo.»

²⁴ Ndana, e Yesus nje lepo nye bejeki bene nde: «Ige mumo kwadye bengwe mi, a ti bon yotu ne nde, yo yana na. A sôba kroa ne bengwe mi, ²⁵ keto mumo hene e kwadye kambidya ne jongwe dyene ne ngom ngom ko ta dimbidye yo. Ma yoko e ta dimbidye jongwe dyene keto mbe ko ta be ne ne jongwe. ²⁶ Ma nge mumo si namo meneti maka hene nje dimbidye jongwe dyene, yo má nje kame nye ke nge? Ho nde, yo kwalo yasi te nda yi mumo yakama nye ke numbu jongwe dyene ké? ²⁷ Yo nde, *Mono mumo ta nje ke meluksa me Sangwe wene bene bejaki bene. Komete, a ta nye mumo hene sol bengwe mekele mene. ²⁸ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Baŋa bomo ke njoka yun be diyé ndana waka baka tí gwe kine pa beŋe *Mono mumo ke nje bu diyó kumande ne na.»

17

Yotu Yesus ke senjo ke nyanjwe

mejasi me Njambiyé

(Mk 9; Lk 9)

¹ Ya metu yitan jo wete ke konje, e Yesus bu Piyer nè Jak nè Jan te man ne Jak kwa bene bo bepo kè ne nan ke wete nyanjwe keki. ² Kumò mate, e yotu ne senje ke misi man. Mbombu ne ba ke panò ne pay pay nda yol misi bo me yesò. Melambo mene ba wumnate ne mbon mbon nda yol mejasi. ³ Bo sém semò, Mòyisi bene Eli baka ke nye mesimò bene be Yesus. ⁴ Ndana, e Piyer bu lepi lepo nye Yesus nde: «Nyanjwe Kumande, yo kimote nde, wuse diy waka. Nge we kwadye, mi ta sumo mebala yitati waka, wo wete, e Mòyisi wete, e Eli wete.» ⁵ Piŋo te yi nye ba ke lepo ndi dete ké, e wete wumna kulutu ne ponpon dibidyé bo. E wete men wule ke moy kulutu lepo nde: «Yoko monmbe, sɔŋ temò mbe, wune wòkunanjwe ne nye.» ⁶ Ke bejeki ma woko men yinòri ké, e bo gwe wo budyate balò fuse mbombu ke meneti. ⁷ E Yesus nje kpoke bo wase lepo nde: «Ne tēma. Ne tí kambi yana na.» ⁸ Ke bo ma kanje misi, bo tí beŋe se wete mumo na, ndi Yesus nyepo.

⁹ Ma ndana, kome bo ba ke piye wule ke to keki ké, e Yesus kidye lepo nye bo nde: «Kpe, ne tí yekidya yasi te yi wune beŋma ké nye mumo na. Ne disò yekidyé, yite *Mono mumo womiya ke njoka bemun.» ¹⁰ Ke konje, e bejeki diyé nye nde: «Keto nge yi botu be tedya membonga lepe nde, Eli ta pa kande nje diŋ ké?» ¹¹ E Yesus yensa nde: «Yo gbate nde, Eli njâki yí nje kombile meyasi hene tikò ke mbey te. ¹² Ma mi ke lepo nye wune nde: Eli ma nje, bomò kine duwe nye na. Bo kelma yasi te yi bo kwadya kelò ké ne nye. Yo dete sendi nde, Mono mumo ta sangwa ne mebone ke mebo man.» ¹³ E bejeki nye woko yey ndana nde, a lepi kasi Jan te mo topuna bomò ke moròku nye bo.

Yesus ke soŋe beya sisin ke yotu

wete monò mbam

(Mk 9; Lk 9)

¹⁴ Ke bo ma yokwe kumo kome ngil bomò ba ké, e wete mbam nje kuse mebon ke mbombu Yesus ¹⁵ lepo nde: «Nyanjwe Kumande, gwako ngwete monò wombe. A ke konò ne jaja sangwa ne mebone budyate. Yo ke dike

βετε nye ke dīte, yīna ke mōrōku. ¹⁶ Mi βōnma nye kē nō ke yi βejeke βō, ε βō sudye kine sidye kōn ne na.» ¹⁷ Ε Yesus yeŋsa nde: «Wune βotu βe ti jāya yasi βaka, mi ta dīyo sine wune kumō ndenen? Mi ta gbisō wune kumō ndenen? Wune βōn nye nje nō wonga ke yembe.» ¹⁸ Ndana, ε Yesus bama ne beya sisij. Ε beya sisij punde dūwe ke yotu mōnsike ndi ke kiya ŋgimō te, ε kōn mōnsike siye ndi ke kiya mbey. ¹⁹ Ndana, ε βejeke nje kē keki Yesus diye nye tande yan nde: «Keto ŋge yi wuse sudya su soŋna beya sisij te kē?» ²⁰ Ε Yesus yeŋsa nye βō nde: «Yo keto tikina temō te yi wune nō kē dēke ne mbet. Gbakasi yi mi lēpe nye wune kē: Mā βeki nde, tikina temō te yi wune tike ke yembe kē nyangwete nda doko mbumō ŋgwal lalē, ma wune yakama lēpō nye keki te yoko nde: «Jisa waka kē suma kaka.» Ma yaŋa te yi ta ganō wune yeti na. ²¹ Ndi nde, njel beya sisij nda enōru yakama dūwe ke yotu mumō ndi ne nje meŋgweta ne Njambiye nē nje kiyna mēdye.»

²² Wete yesō piŋo te yi Yesus βā ke kwā ke meneti me Galile bene βejeke bene kē, ε nye lēpe nye βō nde: «Yo nde, βō ta βū *Mōnō mumō kanje nye ke mēβō bōmō, ²³ βō má wo nye, a má nje womiye ke metu yitati.» Ε lēpi yinōri kwadye temō βejeke βudyeate.

Yesus ke gbo garama

²⁴ Ke Yesus bene βejeke bene ma dya ke Kapernawum kē, ε βotu βete βe diki βū mōni garama te yi kombila mbanjo Njambiye βaka lēpe nye Piyer nde: «'Yite nde, yekele wun ti gbōku garama te yi βeŋe kombila mbanjo Njambiye kē na?» ²⁵ Ε nye yeŋsa nde: «A gbōku gboko.»

Ke Piyer ma dya nyiŋe tū kē, ε Yesus kande βū lēpi lēpō nde: «Simōn, o βēŋa nan? Bekum βe meneti maka diya metiket nē mōni garama ke βō βe nda? 'Bo diya ke βō βōnō βe dya ho ke βō βeŋgwē?» ²⁶ Ε Piyer yeŋsa nye nye nde: «Bo diya ke βō βeŋgwē.» Ε Yesus nje diye nye nde: «'Yite tēdya nde, βōnō βe dya ti gbōku na, nduku? ²⁷ Ma kamba yo me nje njangwe βo jatidye ke beya nje, ken ke nyangwe matō, nō βēta gey. Bosa njanjo te ε ta biye gey kō, nō sūta nye βake numbu ne, o ta dolo sule wete. Nō βōn gbo ne garama te yembe ne yo.»

18

Nda kwā βesō? (Mk 9; Lk 9)

¹ Ndana, ke kiya ŋgimō te βejeke βe Yesus njā ke keki ne diye nye nde: «Yo nda βa kwā βesō ke *Kandō te yi kwey?» ² Ε Yesus jeba wete gbela mōnsike βū nye tembidyē ke βembe yan ³ lēpō nde: «Gbakasi yi mi lēpe nye wune kē: Ŋge wune ti yeŋsa temō kpalo βe nda βōnsike, ko wune ti nyiŋe ke Kandō te yi kwey na! ⁴ Dete, mumō hene ε ta pidye yotu nda mōnsike nda yoko, mbete ta βe nyangwete kwā βesō ke Kandō te yi kwey. ⁵ Sendi, mō te ε βū mōnsike nda yoko kimote keto mbe, yo mi yi mō te βū gba mi kimote. ⁶ Ma ŋge wete mumō kele yīna yasi te yi yakama jatidye wete mōnsike ke njoka βōnō βaka βe tike temō ke yembe βaka ke beya nje, ŋge βō lēpe ndi nde, βō βōn tari kōkuna yasi kese ke ŋŋin mō te kwā βete nye ke maŋ, yite βō jekima kelō kimō yasi ne nye βudyeate.

⁷ «O nyangwe mēbōne mete yi ta balō ke to βotu βe meneti maka kē wa! Keto yo nde, meyasi mete yi yakama jatidye mumō ke beya nje kē

yâkanḡwe dya. Yasi wete, mebone ta balo ke to mo te e kele nde, yo dyân ko. ⁸ Nḡe be nde, wete bo yo ho wete kol wo ke kwadye jatidyē we ke beya nje, nò kila yo li ne nan. Yo ta jeko be kimote ke yo nde, nyiḡa ndi ne bo wete ho ndi ne kol wete ke dyobo, be ne jonḡwe, laḡsa nde, bo bêta we ke dite te yi ju kpo ne kpo ké ne mebo ho ne mekol mo hene yiḡa ne jem. ⁹ Nḡe be nde, wete misi yo ke kwadye jatidyē we ke beya nje, nò doka misi te mbete li ne nan. Yo ta jeko be kimote ke yo nde, nyiḡa ndi ne misi wete ke dyobo, be ne jonḡwe, laḡsa nde, bo bêta we ke dite te yi ti dīm ké ne misi mo hene yiḡa ne jem. ¹⁰ Wune dīy ne soso yī yeliye wete monosike ke njoka bono baka. Mi ke kombile lepo nye wune dete, keto bejaki bete be bakidyē bo baka ke diki nje ke mbombu Saḡmbe te e dīye ke dyobo ko menḡimo hene. [¹¹ Yo nde, *Mono mumo ma njaki nje sa botu bete be ma dīmbiye baka jonḡwe bo.]

*Kano ke kasi sam te e dīmbiya ko
(Lk 15)*

¹² «Nē bêḡa nan? Nḡe wete mumo be ne besam gomay, nḡe wete dīmbiye, a kél nan? 'A ti pán pa tiko besam kamotan jo kamoni jo yitan jo yini te bari ke mbey medye, pa kē sa yoko e dīmbiya ko na? ¹³ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nḡe nye kwedya nye, a béki ne mesosa, laḡsa yike yi nye be no keto be kamotan jo kamoni jo yitan jo yini te bari be ti dīmbiye baka. ¹⁴ Dete sendi, Saḡwe wun te e dīye ke dyobo ko yeti ke jaye nde, wete mumo ke njoka bono baka yāmbila na.

Kasi tikina mumo ne ḡwete

¹⁵ «[ḡe moḡ kele yiḡa beya yasi suḡwe ne we, nò kēn dolo nye ndi wune yiḡa ndeye nye ke beya yasi te yi nye kelma ké. Nḡe nye jaye yo, yite o jonḡwa nye. ¹⁶ Nḡe nye seḡe kine jaye na, nò bōḡ bomo yiḡa ho yitati kē dolo ne nye, né wune nēmbi lepi te ke mbombu botu baka yiḡa ho yitati be ta dīyo ke mbey te baka. ¹⁷ Ma nḡe nye seḡe kine jaye sendi yan na, nò bōḡ lepi te kē tedye njōḡ botu bete be ma tiko temo ke yembe baka. Ma nḡe nye seḡe kine jaye yan na, nò bêḡa nye nda mo te e ti pa duwe Njambiye na, beḡe nye nda botu be boḡna moni garama. ¹⁸ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Yasi hene te yi wune ta kpo ke meneti maka, yo ta be sendi kponate dete ke kwey. Sendi, yasi hene te yi wune ta wunje ke meneti maka ta be sendi wunjinatete dete ke kwey. ¹⁹ Gbakasi sendi yi mi lepe nye wune ké: Nḡe bomo yiḡa ke njoka yun saḡwe metemo ke meneti maka yī diye ko kwalo yasi te nda, Saḡmbe te e dīye ke dyobo ko ta nye bo ya te, ²⁰ keto ke mbey kome bomo yiḡa ho yitati ḡbo saḡwa ne dīno dyembe, mi womete ke njoka wan.» ²¹ Ndana, e Piyer teme kē ke keki Yesus dīye nye nde: «Nyāḡwe Kumande, nḡe maḡmbe diki kelo yiḡa beya yasi suḡwe ne mi, mi yakama tiko nye ne ḡwete kumo menḡa niḡo? 'Mi yakama tiko nye ne ḡwete kumo menḡa yitan jo yiḡa?» ²² E Yesus yeḡsa nye nye nde: «Ja, mi yeti ke lepo nde: Tiko ndi nye ne ḡwete menḡa yitan jo yiḡa na. Mi lépi nde: Tiko nye ne ḡwete menḡa kamotan jo kaba menḡa yitan jo yiḡa.»

Kano ke kasi wete beya mo mesay

²³ «Yo dete, *Kando te yi kwey nda wete kumande te e kwadya duwe buyo meyasi mene yi ba ke mebo me botu be mesay bene ké. ²⁴ Ndana, piḡo te yi nye ba ke tolo nēmbē yo dete ké, e bo dya ne wete mo mesay

wene ε βα ne mōni ne kumō budɣya bēmiliyōŋ kō. ²⁵ Mō mesay kō tī bε ne mōni te yi gbo ne pilo te na. Ε masa wene pεse nde, a ta dɣaŋgwe nye nē nyari nē bōnō bene nē meyasi mēne hene yī yōkidɣe nō. ²⁶ Ndana, ε mō mesay kō nje bālō ke nji mekol mēne kuse mēbōŋ ke mbōmbu wene lεpō nde: <Tiso masa, gbisō mi kumō nde, mi yōkidɣya yo hene nye wε.> ²⁷ Masa wene gwā ŋgwete wene budɣyate, ε nye tike pilo yinōri hene lεpō nde, a kwāŋ.

²⁸ «Κε mō mesay kō ma kwā dεte kέ, ε nye kέ sangwa ne wete mō nɔŋ wene yi bεne nye dīkima kelō mesay kō. Ε mō nɔŋ wene te βα ne pilo ne mil yitan jō yitati. Ε nye kenje bō biye ne nye soto nye ne dōt ke ŋgin lεpō nde: <Gbokō mōni mbe nye mi.> ²⁹ Ndana, ε mō nɔŋ wene te bale ke nji mekol mēne ŋgweta ne nye lεpō nde: <Tiso, gbisō mi kumō nde, mi gbōku yo hene nye wε.> ³⁰ Yasi wete, ko a tī jaye na. A kwanɣma bɔ nye nye ke jōbō kumō ke ŋgimō te yi nye gboma ne pilo yinōri hene. ³¹ Ke botu bete bε bene bō dīkima kelō mesay baka ma bεŋe yasi te yi kwanɣnama kέ, ε yo kwadɣe bō temō budɣyate. Ε bō kwā kέ yekidɣe meyasi mete yi kwanɣnama hene kέ nye masa wan. ³² Ndana, ε masa mō mesay kō jεba nye lεpō nye nye nde: <Wε beya mō mesay! Kwey mi tikima pilo yo hene, keto wε ŋgwetama ne mi. ³³ Ŋge ba kele yi wε tī gwe ŋgwete mō nɔŋ wō nda yi mi gwā ne ŋgwete wō sendi kέ?> ³⁴ Masa wene wokuma ŋgambi kanje nye nye besoja, ε bō tedɣe nye nyaŋgwe mēbōne kumō nde, a yōkidɣya pilo ne hene nye nye.> ³⁵ Ε Yesus lεpe nde: «Yo dεte sendi nda yi Saŋmbe te ε diye ke dɣobō ta kelō ne wune, ŋge wune diye kine tiko bemaŋ bun ne ŋgwete ne tōmo yun hene ke beya yasi te yi bō kele ne wune kέ na.»

19

Kasi didɣya gwaki nē kasi dīynate kō (Mk 10)

¹ Ke Yesus ma si lεpina dεte kέ, ε nye teme ke Galile kwā tokula kέ ke meneti me Yuda ke ŋginje Yurdε. ² Nyaŋgwe ŋgil bomo bεŋgwa nye, ε nye jongwe botu bεkōn womete sidɣe mekōn man. ³ *Befarisε nja ke yene yī nje bobe nye. Ε bō diye nye nde: «'Mēmbōŋga ke nye ka mumō dεti nde, a sōŋa bō ne nyari wene ke lepi hene te yi yakama kpō kέ?» ⁴ Ε nye yeŋsa nde: «'Yite nde, wune tī pa tōlō mēlepi maka yi diye ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Ke yi Njambiye kusuma ne meyasi ke kandidate kέ, a kusuma mbam kusō nyari?> ⁵ Ε Njambiye lεpe sendi nde: <Dete, mbam ta tikō saŋgwe bene nyaŋgwe jōŋna bene nyari nda kol bene jōn. 'Bō hene yiɣa ta kpālō nje bε ndi mbundō wete.> ⁶ Komete, bō yeti se bomo yiɣa na, bō me ndi mbundō wete. Ma dεte, mumō tī baka yasi te yi Njambiye sima jangwe kέ na.» ⁷ Ε *Befarisε nje diye nye nde: «Ma keto ŋge yi Mōyisi nya nje nde, mbam yakama keto mekana me didɣya gwaki nye nyari yī soŋe bō ne nye kέ?» ⁸ Ε Yesus yeŋsa nye bō nde: «Mōyisi nya wune nje nde, wune sōŋa bō ne boma bun, keto metemo mun ne keskere. Yasi wete, yo tī bε dεte ke yi Njambiye kusuma ne meyasi ke kandidate kέ na. ⁹ Ma mi ke lεpō nye wune nde: Mbam hene ε ta soŋe bō ne nyari wene kine nde, a jatidɣya kol ke sε na, ŋge mbam te kwā kέ bɔ mbaŋa nyari ne megwaki, yite nye mō kelna wanja.»

¹⁰ Ε bejεke bene lεpe nye nye nde: «[Ŋge bε nde, tēri mbam dεte ke mbōmbu nyari, yite yo yeti ke kame yaŋa nde, mumō bōŋ nyari lalε na.»

¹¹ E Yesus yenṣa nye bo nde: «Yeti bomo hene yakama biye to lepi ke na, yo ndi botu bete be Njambiyɛ nye bo deti te yi biye to te baka. ¹² Yo nde, baɗa bomo jaɗɗikwe nyakote dete, bo ti yaka duwe bomari na. Ke yi baɗa, yo bomo nje kelo nde, bo hêki nyakote. Ke yi baɗa sendi, yo bo ne nguru wan kwadye diyo dete kine bu boma na, keto bo ke kwadye kelo mesay mete yi beɗe *Kando te yi kwey. Mo te e yakama woko lepi ke jaye yo, na jaɗa.»

Yesus ke nye bonosike mekombila
(Mk 10; Lk 18)

¹³ Diyo ké, e bomo bu seke seke bonosike kè nɔ ke yi Yesus, na kase bo ke yotu yan ngweta ne Njambiyɛ ke to yan. Yasi wete, e bejeke bame bo. ¹⁴ E Yesus lepe nye bo nde: «Ne tiki seke seke bonosike, né bo nje ke yembe. Ne ti peti bo na, keto *Kando te yi kwey, yo yi njel botu bete be nda bo baka.» ¹⁵ Ke nye ma si kase mebo ke yotu yan ké, e nye nje toke kendi kwa.

Wete mo kusuku ke nje ke yi Yesus
(Mk 10; Lk 18)

¹⁶ Ndana, e wete mbam nje ke yi Yesus lepo nye nye nde: «Yekele, mi kèl kwalo kimo yasi te nda, né mi be ne jongwe te yi kpo ne kpo?» ¹⁷ E Yesus yenṣa nye nye nde: «Keto nge yi we diye mi diyan ke kasi yasi te yi kimote ké? Kimo mumo ndi gba wete. Nge we kwadye be ne jongwe te yi kpo ne kpo, bakidya membonga me Njambiyɛ.» ¹⁸ E mbam ko diye nye nde: «Membonga te yin?» E Yesus yenṣa nde: «Kpe, we ti woku mumo. We ti kel wanja. We ti gufu na. We ti pesi lepi nye ke numbu mumo na. ¹⁹ Jeso songwe bene nyongwe. Sendi, kwadyikwe jakoso mumo nda yi we kwadye ne yotu yo ké.» ²⁰ E gwanjo ko yenṣa nye nye nde: «Mi ke bakidye meyasi menori hene, bukwa sendi nge yi mi ti pa kelo ké?» ²¹ E Yesus lepe nye nye nde: «Ngge we kwadye be ne njololo, kwango, ken dyanwe meyasi mo hene bu moni te kabo nye buka bomo. Dete, we ta be ne kusuku ke dyobo, ke konje, nò beɗgwe mi.» ²² Yasi wete, ke gwanjo ko ma woko dete ké, e nye kwa ne ngambi ke temo, keto a ba ne budya kusuku.

²³ E Yesus nje lepo nye bejeke bene nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Yo gba sulnate nde, mo kusuku nyina ke *Kando te yi kwey. ²⁴ Mi ke lepo sendi nye wune nde: Yo jawnate nde, nyangwe nyamo nde *samo yakama kwa lale nedo ke njembi alula nè nde, mo kusuku nyina ke *Kando Njambiyɛ.» ²⁵ Ke bejeke ma woko lepi yinori ké, e bo ngbakima budyate lepo nde: «Ma nge be dete, nda yakama ju ko?» ²⁶ E Yesus ngékila beɗe bo lepo nye bo nde: «Ke yi bomo mumo yeti ne deti te yi kelo dete na. Ma ke yi Njambiyɛ, a ne deti te yi kelo meyasi hene.»

²⁷ Ndana, e Piyer bu lepi lepo nye nye nde: «Wuse ma tiko su meyasi hene beɗgwe we. Yo ta nje be nan ke yusu?» ²⁸ E Yesus yenṣa nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Kome *Mono mumo ta nje diyo ke siya bekumande ne ke moy meluksa yi nje kobile sendi meyasi hene ne koko ké, wune botu bete be beɗgwa mi baka, wune ta diyo sendi ke mesiya bekumande kamo jo yiba peso josi mekando me botu Isarayel kamo jo yiba. ²⁹ Mumo hene e ta tiko metu mene, tiko beɗan ho beɗyombu ho sangwe ho nyangwe, tiko nyari ho bono ho ngwan ne keto mbe, mo te ta kpalo be ne meyasi kwa yite. A ta be sendi ne jongwe te yi kpo ne kpo.

30 Bosa bomo budfyate ta nje be botu be njime. Sendi, botu be njime ta be bosa bomo.»

20

Kano ke kasi botu be mesay

1 «Yo nde, *Kando te yi kweye nda wete masa mesay e punduma bemenmene ne kpuj yi ke gosɔ bomo, ne bo ke kel mesay ke ngwan *vinye ne. 2 A kombila bene bo nde, a ta gbo bo nda yi bo diki gbo ne mo mesay ke yeso wete ke. Ke kɔnte, e nye kwanɔdye bo kenje ke mesay ke ngwan ne. 3 Ke yeso ma bendɔ kumo ke pɔku hawa yitan jo yini ke, e nye punde sendi. A dol banja bomo ke diyɔ ke babal kine yaɔa te yi bo kele na. 4 E nye lepe nye bo nde: «Wune sendi, wune ken kelo mesay ke ngwan mbe, mi ta nye wune yasi te yi ta yaka wune.» 5 E bo kwɔ ke ngwan. Diyɔ ke, e masa mesay ko punde sendi ke bembe yeso, nje pundo sendi ke pɔku hawa yitati te yi bekoko. A kelma ndi nda yi nye kelma ne bari ke. 6 Diyɔ ke pɔku hawa yitan te yi bekoko ke, e nye nje pundo sendi dolɔ banja bomo ndi ke diyɔ womete. E nye lepe nye bo nde: «Nge ba yi wune kwanɔdye ndingele yeso waka kine yaɔa te yi wune kele ke?» 7 E bo yeɔsa nye nye nde: «Yo nde, ko mumo ti jeba wuse ne mesay na.» E nye nje lepo nye bo nde: «Wune sendi, wune ken kelo mesay ke ngwan mbe.»

8 «Ke tu ma yinja ke, e nye lepe nye mo te e dikima diyɔ ne botu be mesay hene ko nde: «Jebanɔwe botu be mesay gbo moni yan nye bo. Kanda gbona yan ne botu bete be mi nja jeba njime baka ke no ke be bosa bete.» 9 Botu bete be nye jebama njime ke hawa yitan te yi bekoko baka nja. Bo gboma mumo hene nda yi bo diki gbo ne mo mesay ke yeso wete ke. 10 Ke kɔnte, e botu bete be nye kandima jeba baka nje. Bo takima nde, bo ta biye moni kwɔ bari. Yasi wete, bo gboma sendi bo ndi nda yi bo gbo ne mo mesay ke yeso wete ke. 11 Ke bo ma biye moni dete ke, e bo lepina beyate sungwe ne masa mesay lepo nde: 12 «Botu bete be we jebama njime baka kelma mesay ndi hawa wete. He wonduma su biriki kelo mesay ke banɔan yeso kande bemenmene kumo bekoko. Ma nge kele yi we nje gbo sendi bo nda wuse ke?» 13 E masa mesay yeɔsa nye mbanja nde: «So mbe, beya yasi te nda yi mi kelma ne we ke? Nduku, 'he kombila nde, mi ta gbo we nda yi bo diki gbo ne mo mesay ke yeso wete ke? 14 Ma bonɔɔ moni yo, no lɔndu ke keki mbe. Mi kwadɔye nye yasi nye mo te yi mi jebama njime ko ndi nda yo sendi. 15 'Yite nde, mi yeti ka ne deti te yi kelo yasi te yi mi kwadɔye ne kusuku mbe na? 'Ma temo yo kwaki sungwe ne mi, keto mi kimɔ mumo?» » 16 E Yesu nje lepo nde: «Yo sendi dete, botu be njime ta nje be bosa bomo. Sendi, bosa bomo ta nje be botu be njime.»

17 Ke ngimo te yi Yesu ba ke bendɔ yi ke pe Yerusalem ke, e nye jeba bejeki bene kamo jo yiba lepo nye bo tande yan ke nje nde: 18 «Ne beɔa, wuse be bendɔ ke pe Yerusalem baka: 'Bo ta bu *Mɔno Mumɔ kanɔ nye bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɔ ne botu be ketina meyasi. Bo ta pesɔ nde, bo woku nye. 19 Ke kɔnte, bo ma nje bu nye kanɔ nye botu bete be yeti ke duwe Njambiyɔ baka, ne bo nyeti nye njuro nye ne njambala nje ngba nye ke kroa, a ma nje womiyɔ ke metu yitati.»

Yesus yinja yasi
(Mk 10)

²⁰ Ndana ké, ε nyanɔwε ne bɔnɔ be Sebede bɔ bo kè nɔ ke yi Yesus, kuse meɓɔn ke meneti yí diye nye yinja yasi. ²¹ E Yesus diye nye nde: «We kwádyikwe nge?» E nye yeɓsa nye nye nde: «Pεsɔ nde, bɔnɔ bembε yiba baka díy metidyε ke kéki yɔ kome wε ta bɔ díyɔ kumande yɔ ké, wεte pulɔ mbam bɔ, wεte pulɔ gare yɔ.» ²² E Yesus yeɓsa nde: «Wune yeti ke duwe yasi te yi wune diye ké na. 'Wune yakama hɔbiye ka pelɔ meɓɔne mete yi mi ta hɔbiye ké?» E bo yeɓsa nde: «Hε yakama hɔbiye.» ²³ E nye yeɓsa nye bo nde: «Yo gbate nde, wune ta hɔbiye pelɔ meɓɔne mete yi mi ta hɔbiye ké. Ma yasi wεte, ke kasi díyɔ metidyε ke mbam bɔ ho ke gare mbe, yeti mi kaɓe yo nye bɔmɔ na. Membey mete wókunangwe ne botu βete be Saɓmbe sima si kombile yo tike bo baka.» ²⁴ Ke βejeke te bari kamɔ ma woko yasi te yi Jak bene Jan lepima ké, ε temɔ yan kwa sunɔwε ne bo. ²⁵ E Yesus jeβa βejeke hene lepɔ nde: «Wune duwá nde, βekum βete be name bɔmɔ keto meneti baka ke bendɔ to yan bendɔ. Ma be nyanɔwε bɔmɔ βete be ke njoka yan baka ke kpalo nate bo nata. ²⁶ Yasi wεte ke yun, yo tí kelnaɔwε dεte na. Mɔ te ε kwadyε be nyanɔwεte ke njoka yun ko yákanɔwε kelɔ mesay nye wune. ²⁷ Ma yɔkɔ ε kwadyε be bosa mumɔ ke njoka yun ko yákanɔwε be bala βεsɔ. ²⁸ Yo dεte, *Mɔnɔ mumɔ sendi ne ɔguru wene ti ma njáki, né bɔmɔ kel mesay nye nye na. Yasi wεte, a njá nda mɔ mesay yí nye jonɔwε dylene yí kolo ne βudya bɔmɔ.»

Yesus ke βute misi me bembam yiba
(Mk 10; Lk 18)

²⁹ Ke ɔgimɔ te yi Yesus βá ke pundo duwe ke Yeriko bene βejeke bene ké, nyanɔwε ɔgil bɔmɔ βá ke βeɔwε nye. ³⁰ Yinɔri βaɓa botu βete be ne díβina misi baka yiba βá metidyε ke kéki nje. Ke bo ma woko nde, Yesus ke kwá ké, ε bo kembε nde: «Nyanɔwε Kumande, Mɔnɔ Davit, gwako ɔgwεte wusu!» ³¹ Bo díkima βame bo, né bo díβi numbu. Ko dεte, bo njá kembɔ kwá to te nde: «Nyanɔwε Kumande, Mɔnɔ Davit, gwako ɔgwεte wusu!» ³² Ndana, ε Yesus teme jeβa bo diye bo nde: «Ne kwádyikwe nde, mi kél nge nye wune?» ³³ E bo yeɓsa nye nye nde: «Nyanɔwε Kumande, kelɔ nde, misi musu βéɔnanɔwε.» ³⁴ Yesus gwá ɔgwεte yan kpoke misi man. Ndana ndana, ε bo kande βeɔna yasi kwá βeɔwε nye.

21

Yesus ke dya ke Yerusalem
(Mk 11; Lk 19; Jn 12)

¹ Bo kendima wuta ne Yerusalem, kumɔ ke Betfage ke pulɔ *Keki meɓoliviye. E Yesus tome βaɓa βejeke yiba kenje mbɔmbu lepɔ nye bo nde: ² «Wune kèn ke dya te ε ke mbɔmbu wun ko. Ne nyinɓa dya deke wune ta dolɔ wεte nya tofu tinɓate nè mɔnɔ wene. Nè wune wúnja bo nje nye mi. ³ Nge mumɔ lepε yinja yaɓa nye wune, nè wune yeɓsaɔwε nde: <Nyanɔwε Kumande ke kwadyε bo.> ɔ βéɔna, ndana ndana a má soɓe bo ne bo.» ⁴ Yo nde, meyasi kwanɓama dεte, né lepi te yi mɔ punja melepi me Njambiye lepima ké si tóndu. A lepima nde: ⁵ «Ne lêpi nye Nɔɔndu Siyɔɔ*f1* nde: 'Beɓa, kumande wɔ yima pε yɔ. Temɔ ne dεke ne te. A bendima nya tofu. A bendima mɔnɔ tofu te yi nyanɔwε díki soβe memapi ko.> ⁶ Bejeke ká, ε bo kele nda yi Yesus lepima nye bo ké. ⁷ Bo βonɓa

nya tofu nè mɔnɔ te dya nɔ, ɓɔ melambo man jonɔ ke to yan, ε Yesus kwɔ bendɔ ɓɔ dya ke to yan. ⁸ Sulo ɓotu ɓete ɓe ɓɔ ke mɔy ngil baka ɓonjama melambo man jonɔ ke nje, ε ɓaɗa leke yan mɔnɔ ɓɔ mejeti ɓete ke nje. ⁹ Ngil ɓotu ɓete ɓe ɓɔ mbɔmbu nè ɓe ɓɔ ke kɔɗ ne baka dikima kembɔ nde: «*Hosana Mɔnɔ Davit! Mɛkombila ne yɔkɔ ε nje ne dɪno Baba Mboko kɔ! Njamɓiye ɓêki ne meluksa ke kwey!» ¹⁰ Ke Yesus ma nyiɗe ke Yerusalem ké, ε ndingele dya ɓe ne kamtana. Bomɔ dikima diye nde: «Yɔkɔ ɓa nda?» ¹¹ ε bomɔ yeɗsa nde: «Yo Yesus te mɔ punja meɓepi me Njamɓiye, nye mɔ Nasaret ke Galile.»

Yesus ke dɔdɔye ɓotu ɓe dyaɗgwa

meyasi ke mbanjo Njamɓiye

(Mk 11; Lk 19; Jn 2)

¹² Yesus dyaɗma nyiɗe mbanjo Njamɓiye, ε nye dɔdɔye bomɔ hene ɓe ɓɔ ke dyaɗgwe nè ɓe ɓɔ ke ɓomɔ meyasi womete baka. A tindima metebel me ɓotu ɓe senjina mɔni nè mesolo me ɓotu ɓe dyaɗgwa ɓeɓeɓe ɓete ke meneti ¹³ leɓɔ nye ɓo nde: «Yo ketinate ke mekana me Njamɓiye nde: <Bo ta jeɓa tɔ dɔyemɓe nde tɔ menɗweta.> Ma yasi wete, wune ke kpalo yeɗsa yun yo ne gban ɓotu ɓe guɓɔ.» ¹⁴ Baɗa ɓotu ɓete ɓe ne dɪbina misi baka nè ɓotu ɓe ndembil njɔ ke yi Yesus ke mbanjo Njamɓiye, ε nye sidɔye mekɔsu man. ¹⁵ Ko dɛte, ke ɓekum ɓe ɓotu ɓe nyena sadaka nye Njamɓiye nè ɓotu ɓe ketina meyasi ma ɓeɗe mberi meyasi mete yi nye kelma, woko sendi nda yi ɓonɔsike dikima kembidya ke mɔy mbanjo Njamɓiye nde: <*Hosana Mɔnɔ Davit!> ké, ε temɔ yan kwa. ¹⁶ ε ɓo leɓe nye Yesus nde: «We ke woko yasi te yi ɓo leɓe ké?» ε nye yeɗsa nde: «I, mi ke woko. Ma yite nde, wune ti pa tolɔ meɓepi maka yi diye ketinate ke mekana me Njamɓiye ké na? Yo ketinate nde: <We kelma nde, ko seke seke ɓonɔsike nè baka ɓe ndi ke dɔye ɓeri baka lɔksa we.> » ¹⁷ Ke nye ma si leɓɔ dɛte ké, ε nye ngɓese ɓo pundo dɔwe womete ke Yerusalem kwɔ kɛ ya ke Betani.

Yesus ke kita ne figiye

(Mk 11)

¹⁸ Misi pupe ɓemenmene ke ngimɔ te yi Yesus ɓɔ ke yɔkwɛ ne kɔkɔ kɛ Yerusalem ké, nja ɓɔ ke kelo nye. ¹⁹ Ke nye ma kanɛ misi, a ɓêɗa wete njuku *figiye ke keki nje. ε nye kwɔ kɛ, a sém ndi memɓoru ne memɓoru ne gbi. ε nye leɓe nye njuku figiye te nde: «Yo siyma ɓone, ko we ti wumɔ se ko mbumɔ wete ne wete mbanja yesɔ na.» Ndana ndana, ε njuku figiye enɔru gwe sɔsɔ ne kawoyo. ²⁰ Ke ɓejeke ma ɓeɗe yasi yinɔri ké, ε ɓo ngɓakima leɓɔ nde: «Kelma nan yi njuku figiye kɔ gwɔ sɔsɔ ndi ndana ndana dɛke ké?» ²¹ ε Yesus yeɗsa nye ɓo nde: «Gbakasi yi mi leɓe nye wune ké: Ngɛ wune tike gba temɔ ke yi Njamɓiye kine meso na, wune ta kelo yasi kwɔ yike yi mi kelma ndana ne njuku figiye kɔ ké. Ko wune lépi nye keki te yɔkɔ nde: <Dukwe waka kɛ ɓalo ke manj,> yo má kelna dɛte. ²² Yasi hene te yi wune ta diye Njamɓiye ke menɗweta mun, tiko gba temɔ ke yene, a ta nye wune yo.»

Deti Yesus wɩla ke yi Njamɓiye

(Mk 11; Lk 20)

²³ Yesus njɔ kwɔ kɛ ke mbanjo Njamɓiye. Ke ngimɔ te nye ɓɔ ke tedɔye bomɔ meɓepi me Njamɓiye ké, ε ɓekum ɓe ɓotu ɓe nyena sadaka nye Njamɓiye nè ɓetomba ɓe dya nje ke yene diye nye nde: «Deti te yi we

kele ne meyasi mete yike ké wúla we? Sendi, nda nye we deti nde, kelo meyasi mete?» ²⁴ E nye yeṅsa nye bo nde: «Mi sendi, mi ndi ne lẹpi wete yi mi ta diyẹ wunε. Nge wunε yeṅsa nye mi, mi má nje lẹpɔ nye wunε mbey kome deti te yi mi kele ne meyasi mete wule ké. ²⁵ Nda tome Jaṅ nde, a njáki tɔpe bomo ke mɔrɔku? 'Yo Njambiye ho yo bomo?» Ndana, ε bo kande meḍiyna tande yan lẹpɔ nde: «Iṅge wuse lẹpe nde: Yo Njambiye, yite a ta diyẹ wuse nde: Ma keto nge yi wunε t̄i tike temo ke yasi te yi nye lẹpima ké? ²⁶ Ma nge wuse nje yeṅsa nde: Yo bomo, yite wuse yákanḡwe kamba ṅgil bomo, keto bomo hene ke beṅe nde, Jaṅ mɔ punja meḗepi me Njambiye.» ²⁷ Dete, ε bo yeṅsa nye Yesu nde: «Wuse yeti ke duwe na.» E nye nje lẹpɔ nye bo nde: «Mi sendi, mi yeti ke lẹpɔ yaṅa nye wunε ke kasi deti te yi mi kele ne meyasi mete ké na.»

Kano ke kasi baṅa boṅo bembam yiḡa

²⁸ «Ne ta lẹpɔ nde nge ke kano te yi wunε ta woko ndana ké? Mbaṅa mbam baṅ ne boṅo bembam yiḡa. E nye lẹpe nye tomba te nde: «Mɔnmbε, ken kelo say ke ṅḡwan mbe muka.» ²⁹ E nye yeṅsa nde: «Kway na.» Diyo ké, ε nye ḍiye ne ṅgbum take yasi teme kwá kè ṅḡwan. ³⁰ Ndana, ε nye dole ndembi te lẹpɔ ndi kiya yasi te yi nye lẹpima nye yɔru ké nye nye. E nye yeṅsa nde: «I Da, mi ta kè.» Ma yasi wete, a t̄i nje kè na. ³¹ Ke njoka boṅo baka yiḡa, nda wokuma men sanḡwe ko?» E bo yeṅsa nde: «Yo tomba te.» E Yesu nje lẹpɔ nye bo nde: «Gbakasi yi mi lẹpe nye wunε ké: Botu be boṅna mɔni garama nè boma bete be joṅna ke sap sap joṅḡwe baka ta kande nyiṅe ke *Kando Njambiye tiko wunε. ³² Yo ta beṅna dete, keto Jaṅ njá ke yun tedye wunε nje te yi ne ṅḡben, ma wunε t̄i tike temo ke yasi te yi nye lẹpima ké na. Yasi wete, botu be boṅna mɔni garama nè boma bete be joṅna ke sap sap joṅḡwe baka tikima yan temo ke yasi te yi nye lẹpima ké. Wunε kómbila beṅe yun meyasi menɔri hene. Ma ne nde, wunε njáki yeṅsa temo ke koṅte yí tiko temo ke yasi te yi nye lẹpima ké, wunε t̄i kele dete na.

Kano ke kasi beya botu be

bakidya ṅḡwan (Mk 12; Lk 20)

³³ «Wunε wóku sendi wete kano. Wete masa mesay sama ṅḡwan *vinye. E nye kele kakwe lito ne yo, timo mbey sɔpita membumo, sumo sendi donḡbe donḡbe t̄y yí pɛmna ṅḡwan. E nye nje kaṅe yo hene nye baṅa botu be mesay nde, bo bákidya, be sendi ne ṅḡabiye te yan kete. Ke koṅte, ε nye kwá kè londunate ke yiṅa meneti. ³⁴ Ke ṅḡimo te yi membumo ma si deto ke ṅḡwan ké ma dya, ε nye tome baṅa botu be mesay kenje ke yi bari, né bo njese nye yiṅa kwalo membumo me ṅḡwan. ³⁵ Yasi wete, ε botu be baṅ ne mesay te bari biye bo mende wete, wo mbaṅa, l̄y mɔ yitatite ne metari wo. ³⁶ Ke koṅte, ε nye tome sendi baṅa botu be mesay budyate kwá be mbombu. E bo kele ne bo ndi nda yi bo kelma ne bosa bomo ké. ³⁷ Yí sidye no, ε nye nje tomo mɔno wene kenje lẹpɔ nde: «Bo ta kamba, keto yo mɔnmbε.» ³⁸ Yasi wete, ke botu baka ma kaṅe misi beṅe ne nye ké, ε bo lẹpe tande yan nde: «Mo te ε ta tika ne meliko, εko. Ne njáki, he wóku nye, né wuse tika no.» ³⁹ E bo fiye nye kè bete ke koṅ ṅḡwan wo. ⁴⁰ Ma ndana, kome sa ṅḡwan ta kè nje ké, a ta kelo nan ne botu baka?» ⁴¹ E bo yeṅsa nye Yesu nde: «A ta girise beya botu benɔri ne nyalɔ, nje kaṅe

ngwan nye banja botu be mesay be ta nye nye membumo ke ngimo dya.»
⁴² E Yesus nje lepo nye bo nde: «'Yite nde, wune ti pa tolo lepi ke yi diyε ketinate ke mekana me Njambiyε kε na? Yo ketinate nde: <Tari*^{f1}* te yi botu be sumna tu sehma ko kpalma nje be sanɔwe konu. Ma yasi ke, yo mekele me Baba Mboko, yo yasi te yi wuse beɛe ngbakima.> ⁴³ Dete, mi ke lepo nye wune nde: Njambiyε ta soɛe *Kando dyene ke mebo mun, a ma nje kanje yo nye kando te ε ta kelo meyasi ne ngberɛ nda yi nye Njambiyε kwadyε kε. [⁴⁴ Nge mumo bale ke Tari te, a ta lekwe ne mutu mutu. Sendi, nge Tari te bale ke to mumo, yo ta koko nye ne mbol.]» ⁴⁵ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε *Befarisε wokuma mekanɔ menori, ε bo duwe nde, Yesus lepinanɔwe ne bo. ⁴⁶ Bo sanma nje te yi biye nye, yasi wete, bo ba ke kambɔ ngil bomɔ, keto bomɔ beɛma nde, Yesus mo punja melepi me Njambiyε.

22

Kano ke kasi nyanɔwe dina (Lk 14)

¹ Yesus nja kε sendi mbombu lepina nye bomɔ ne nje mekanɔ. A lepima nde: ² «*Kando te yi kwey ke boɛna ne wete kumande te ε kelma jeso gwaki monɔ wene ε mbam ko. ³ A tomma botu be mesay bene kε jeba ne botu bete be nye jebama ke jeso baka. Yasi wete, botu bete ti kwadyε nje na. ⁴ A nja basidyε tomɔ banja botu be mesay lepo nde: <Ne kεn lepo nye botu bete be mi jebama baka nde: Mi sima kombile medye hene. Mi woma benday nε benyamɔ bete be ne mutɔ baka. Meyasi me kombilate, bo njaki ke jeso.> ⁵ Yasi wete, botu bete yeliya jeban te toke kendi yan kwε. Yoko ε teme kε ngwan ne, yoru ε kwε kε dyanɔwe meɛeɛ mene. ⁶ Bukwe te baka temma biye botu be mesay be kumande tedye bo meboɛe wo bo. ⁷ Temɔ kumande kwama budyate, ε nye tome besoja bene si kε girise ne beya botu be wona bomɔ baka, lodye dya dyan. ⁸ Kumande nja lepo nye botu be mesay bene nde: <Mi ma komsa jeso, ma botu bete be mi jebama baka ti yaka ne jeso te na. ⁹ Ndana, ne kεn ne memano yi kε no. Bomɔ hene te yi wune ta dolo, wune lepi nye bo nde, bo njaki ke jeso.> ¹⁰ Botu be mesay ka ne boku menje ngbo bomɔ hene te yi bo dolma, ko beya bomɔ ko kimɔ bomɔ. E tu jeso tonde ne bomɔ ne ngberɛ. ¹¹ Kumande nja nyiɛe tu yi nje beɛe bomɔ, a sεm mbanja mumo ke njokate kine lambɔ jeso gwaki ke yotu na. ¹² E nye diyε nye nde: <So mbe, yo kwanama nan yi we nyiɛma waka kine lambɔ jeso gwaki ke yotu kε?> Mbam diyma ne kpingbili kine bute numbu na. ¹³ E kumande lepe nye botu be mesay nde: <Wune biya nye woto mekol nε mebo mene toke nye bete ke sε ke yitil. Yo womete kome nye ta lelo nyambo mesu.> ¹⁴ Yo nde, Njambiyε jebanɔwe bomɔ budyate, ma baka be nye toke ke njokate baka ti buyo na.»

Yesus nde, bomɔ gboku garama

nye Sesar (Mk 12; Lk 20)

¹⁵ Ndana, ε *Befarisε kwε kε kelo kutu yi beɛe ne nje te yi bo yakama dongidye ne Yesus wule ke yasi te yi nye ne nguru wene ta lepo kε. ¹⁶ Bo tomma bejεke ban nε banja botu bete be ba ke njon kumande Herod baka kenje ke yi Yesus lepo nde: «Yekele, he duwa nde, we mo gbakasi. We

tédya nje Njambiyé gbate gbate ko ke misi mé nda, keto wé ti bán yó mberí misi mé mumó na. ¹⁷ Ma, lépó yasi te yi wé take ké lépi ké kéké: 'Membongá lépi ka nde, mumó gbóku garama nyé *Sesar ho a tí gboku?' ¹⁸ Yasi wete, Yesus duwá beya metake man. É nyé yeńsa nde: «Wuné botu be likisi, wuné bóba mi keto nge? ¹⁹ Wuné pán pa tedye mi moni te yi bo díki gbo ne garama kéké.» É bo nje né sule wete bú kanje nyé nde. ²⁰ É nyé diyé bo nde: «Yike yekambiyé to nda? Meketí mete yike tédya nda?» ²¹ É bo yeńsa nyé nyé nde: «Yo yi Sesar.» É nyé nje lépó nyé bo nde: «Dete, wuné nyéki Sesar meyasi mete yene, nyé Njambiyé meyasi mete yene.» ²² Bo wokuma nda yi Yesus yeńsama kéké, é bo nǵbakima nǵbese nyé tóke kendi si kwá.

Kasi womiya bomó
(Mk 12; Lk 20)

²³ Ké kiya yesó te *Besadusé be lépe nde, bemun tí womiyé baka nja ké yi Yesus lépó nyé nyé nde: ²⁴ «Yekele, Mòyisi lépima nde: <Nge mbam gwe kine tiko monósike na, nè man né mbam te bóń kuso, na ja bene nyé yi kwanǵye né díno man é gwá kó.> ²⁵ Ma yo bá né baná bóno bembam yitan jó yíba be jadya ké móy yan, bo jonnama ké njoka wusu. Tomba te bonma nyari nje gwe. Nda a tí ja kéké, é ndembi te bú kuso man. ²⁶ Yo njá kwanǵna ndi sendi dete nè ndembi te nè mó yitatite kumo ké mó yitan jó yíbate. ²⁷ Diyó kéké, é nyari nje gwe sendi ké kón yan hene. ²⁸ Ma ké yesó te yi bemun ta womiyé nó kéké, ké njoka bembam baka yitan jó yíba, nya kó ta nje be nya nda, keto bo hene bonma nyé né megwaki?» ²⁹ É Yesus yeńsa nyé bo nde: «Wuné ké móy mejóso, keto wuné ké ndekima yasi te yi yo ketinate ké mekana mé Njambiyé kéké, ndekima sendi ngunǵudye Njambiyé. ³⁰ Yo nde, kome bemun ta womiyé kéké, megwaki tí beńna se na. Yasi wete, bomó hene ta jonna nda yi bejaki be Njambiyé jonna nó ké dyobo kéké. ³¹ Ma ké kasi womiya bemun, 'yite nde, wuné tí pa tólo ka yasi te yi Njambiyé lépima nyé wuné kéké na? Njambiyé lépima nde: ³² <Mi mbe Njambiyé te é Abaraham, Njambiyé te é Isak, Njambiyé te é Yakóp.> Yo nde, Njambiyé yeti Njambiyé bemun na, nyé Njambiyé te é botu bete be né jon baka.» ³³ Nǵil botu bete be lenǵwa metó ké yasi te yi Yesus díkima lépó kéké nǵbakimama kwaló tedya yasi te yene.

Kasi mbongá te é kwanǵma besó kó
(Mk 12)

³⁴ Ké *Befarisé ma wokó nde, a díbima numbu *Besadusé ké yeńsa lépi te yi nyé yeńsama kéké, é bo kwá wesidyá. ³⁵ Wete ké njoka yan bá nyanǵwe mó tedya membongá. É nyé diyé Yesus diyan yí lébiye né nyé. A diyima nyé nde: ³⁶ «Yekele, ké njoka membongá, yen kwá besó?» ³⁷ É Yesus yeńsa nyé nyé nde: « <Kwadyikwe Baba Mboko te Njambiyé wó né temó yó hene, né sisin yó hene, né dyanó dyó hene.> ³⁸ Bosa mbongá né nyanǵwe mbongá te é kwanǵma besó hene kó, eru. ³⁹ Mbongá yíbate é ké bonna né mbete, yo yóko é lépe nde: <Kwadyikwe mój nda yi wé kwadyé né yotu yó kéké.> ⁴⁰ Membongá maka yíba be njuku membongá nè njuku melepi hene te yi botu be punja melepi mé Njambiyé lépima kéké.»

Krist kwanǵma kumande Davit

⁴¹ Nda yi *Befarisé wesidyáma kéké, é Yesus diyé bo nde: ⁴² «Né táka nde, *Krist nda? Nyé monó nda?» É bo yeńsa nyé nyé nde: «Nyé Monó Davit.» ⁴³ É Yesus lépe nyé bo nde: «Ma nge nje kelo nde, Kimó Sisin nyéki Davit

deti te yi jeba nye nde Kumande wene ké? Keto Davit lepima nde: ⁴⁴ «Baba Mboko lepima nye Kumande wombe nde: Diyo metidyé ke mbam bo mbe kumó nde, mi síki kawule bependó bo tiko ke nji mekol mó.» ⁴⁵ Ma nge Davit jeba nye nde Kumande, yite Kumande wene ta kpalo nje be mono wene nan?» ⁴⁶ Ko mumo wete ne wete ti be ne deti te yi yensa yana nye nye na. Kande yeso te ko mumo wete ne wete ti bofe diyé se nye yina diyana na.

23

Bomó díy ne soso ne botu

be ketina meyasi

¹ Ndana, ε Yesus lepe nye ngil bomó nè bejeke bene nde: ² «Botu be ketina meyasi nè *Befarise ndana ke mbey Moyisi yi tedye membonga me Njambiyé yi Moyisi ketima ké nye bomó. ³ Dete, wune kél bakidyé meyasi hene te yi bo ta lepó nye wune ké, ma yasi wete, ne ti jonngwe nda bo na, keto bo lépi ndi yasi lepó ke numbu kine nje keló nda yi bo lepima ké na. ⁴ Bo kánja ditina memapi sobidyé bomó ke beko. Ma yasi wete, bo ne nguru wan yeti ke sambile nyey bo wete kpoke ne yo na. ⁵ Bo kél mekele man hene nde, né bomó bej bo. Dete, bo ke dokwe mono meyasi mete yi bo díki leje yi ne membonga me Moyisi ke moyte ké kwá yi beso, sewdyé sendi meyasi mete yi bo nye ke numbu melambo man ké ne ndulej ndulej. ⁶ Bo sañ kpasa membey ke mety medina, kwadyé díyo ke bosa membey ke membanjo mewesidyá me Beyuden. Bo kwádyikwe nde, bomó kè nyeno bo ke membey kome bomó díki wesidyá ké, ⁷ kwadyé sendi nde, bomó kè jebangwe bo nde yekele. ⁸ Ma nge be wune, wune ti sañ nde, mumo jebangwe wune nde yekele na, keto wune ndi ne Yekele wete ne wete. Ma wune hene bemanj ne bemanj. ⁹ Wune ti jebangwe wete mumo ke to meneti nde da na, keto wune ndi ne Da wete ne wete, yo yoko ε díye ke kwey ko. ¹⁰ Ne ti sañ nde, mumo jebangwe wune nde masa na, keto wune ndi ne Masa wete ne wete, yo *Krist. ¹¹ Mo te ε be nyangwete ke njoka yun kwá beso ko yákanwe keló mesay nye wune. ¹² Mo te ε bendidyé yotu kenje kwey, Njambiyé ta pidye nye kenje nji. Ma yoko ε pidye yotu kenje nji, Njambiyé ta kpalo bendidyé nye kenje kwey.»

Yesus ke ndeye botu be ketina

meyasi nè Befarise

(Lk 11)

¹³ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be tedya membonga nè *Befarise, wune botu be likisi, keto wune ke díbo numey te yi *Kando te yi kwey ke mbombu bomó. Wune ne nguru wun yeti ke nyinje kete na, ma wune yeti ke tiko nde, botu bete be kwadyé nyinje kete baka nyina na. [¹⁴ Mebone ta balo ke to yun, wune botu be tedya membonga nè Befarise, wune botu be likisi! Keto wune ke wenjile meyasi hene ne mbul ke mefo me bekuso bomari díki nje keló sewna menngweta, né bomó bej nde, wune kimo bomó. Dete, Njambiyé ta jöse wune detinate tedye wune nyangwe mebone kwá to te.]

¹⁵ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be tedya membonga nè Befarise, wune botu be likisi! Keto wune ke bendó melandi kè no ke to meduku, kè mekendi ke to meneti yi sa mó te ε ta yensa temó nyinje ke

mison yun. Ma nge nye si nyiŋe deŋe k , wune kpalma nje kelo nde, a b ki yoko   ta k  ke diŋe te yi ti diŋ k , keto wune ta kelo nde, a k l beya yasi kw  wune menja yifa.

16 «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be dibina misi be kende ne bomo baka! Wune l pi nde: <Nge mumo kinja mbanjo Njambye, a yakama diyo kine tonje yasi te yi nye kpoma k  na. Yasi wete, nge nye kinja botu te yi diye ke mbanjo Njambye k , na t njukwe yasi te yi nye kpoma k .> 17 Ma wune belem, wune botu bete be ne dibina misi baka, nge kwa jakoso, yo lor ho yo mbanjo Njambye te yi kele nde, lor te w kunangwe ndi ne Njambye k ? 18 Wune l pi sendi nde: <Nge mumo kinja ne diŋo mbey nyena sadaka nye Njambye k , a yakama diyo kine tonje yasi te yi nye kpoma k  na. Yasi wete, nge nye kinja sadaka te yi bo nja kase ke mbey nyena sadaka k , na t njukwe yasi te yi nye kpoma k .> 19 Ma wune botu bete be ne dibina misi baka, nge kwa jakoso, yo sadaka te yi bo nje no k , ho yo mbey nyena sadaka te yi kele nde, sadaka te w kunangwe ndi ne Njambye k ? 20 Mo te   kinja mbey nyena sadaka nye Njambye, a kinjangwe mbey nyena sadaka gbeso ne meyasi hene te yi diye kete k . 21 Mo te   kinja mbanjo Njambye, a kinjangwe mbanjo gbeso ne mo te   diye kete ko. 22 Sendi, mo te   kinja dyobo, a kinjangwe siya bekumande te yi Njambye gbeso ne mo te   ke diyo kete ko.

23 «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be ketina meyasi n  *Befarise, wune botu be likisi! Keto ke gbela membunjo nde *mant n  *anis n  *kim  wune ke bu yasi hene ke njokate baka ke menjabiy  kam  kam , bu kwalo ngabiy  te wete wete nye Njambye. Wune ke kpalu tiko kelna kpasa meyasi mete yi diye ke moy membongga nda pesina lepi ne ngben n  gwena beso ngwete n  tikina temo ke yi Njambye. Ma yo yite yi wune y kangwe kelo kine tiko kelna bukwe meyasi mete yiri na. 24 Wune botu bete be ne dibina misi be kende ne bomo baka, wune ke se menjam soŋe gbela mono dyengil kete kpalu nje tiko nyangwe nyamo nde *samo kete meno nye.

25 «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be ketina meyasi n  *Befarise, wune botu be likisi! Keto wune weya ndi koŋ pelo n  koŋ pan, yasi wete, moy te tondunate ne meyasi me gubo n  beya meyasi mete yi wune nye temo yun kete k . 26 We *Farise te mo dibina misi paŋ pa weye moy pelo n  moy pan, n  koŋ te nje be pupunate.

27 «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be ketina meyasi n  *Befarise, wune botu be likisi! Keto wune nda mebongsoŋ mete yi bo si lomb  kono kete k . Ke puye, kim  yanja deke ne nger  nger , ma moy te tondunate ne meyeso me bemuŋ n  kwalu yasi ny  hene. 28 Wune ndi sendi deŋe ke mbombu bomo. Deke o ba nde, wune ne ngben, ma ke moy metemo mun likisi n  yiŋa beya meyasi mete yi membongga bene k  kete ne ngben.

29 «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be ketina meyasi n  *Befarise, wune botu be likisi! Keto wune ke womo mebongsoŋ me botu be punja melepi me Njambye, kerke mebongsoŋ me ngben bomo. 30 Ma wune ke kpalu nje lepo nde: <He m  diy ke ngimo te yi besangwe busu ba no kete k , ma wuse ti gbese bo sine bo yi wo ne botu be punja melepi me Njambye na.> 31 Dete, wune besa bete ke peso lepi yun ne nguru wun jaye nde, wune bono be botu bete be woma botu be punja melepi me Njambye baka. 32 Ma ndana, ne k n mbombu yi tonje ndi yasi te yi besangwe bun

kandima kwey ké. ³³ Wune ðenyɔŋe, wune mbo yeri! Wune ta kelo nan yi kamba ne meɓone mete yi ðite te ε ti ðim tedye ké? ³⁴ Dete, mi ke tomo botu ðe punja meɓepi me Njambiyε nε botu ðe ðyano nε botu ðe ketina meyasi kenje wune. Wune ta wo ðaŋa, ŋgba ðaŋa ke kroa, njuro ðaŋa ne njambala ke mambanjo mewesidya mun. Ne ta tedye ðo nyanŋwe meɓone ne meɗya yi kε no. ³⁵ Meyasi ta kwaŋna dete, nε mekiyo hene te yi botu ðete ðe ti kele yiŋa ðeya yasi yi nyanjama ke to meneti maka ké bal ke to yun, kande ke mekiyo me Abel te ŋgbeŋ mumo kumo ke mekiyo me Sakari te mono Baraki yi wune woma ke njoka mbanjo Njambiyε ne mbey nyena sadaka nye Njambiyε ké. ³⁶ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Meyasi mete hene ta balo ke to botu ðe ŋgimo te yoko.

³⁷ «Yerusalem, Yerusalem, we ε ðiki wo botu ðe punja meɓepi me Njambiyε, lu botu ðete ðe Njambiyε tome njese ke yo ðaka ne metari wo, mi kwadya wesidye ðono ðo nda yi gway kuðe gukule ne ðono ðene ke nji mepapo mene ké! Ko dete, ne ti kwadye na. ³⁸ Ma ndana ne ta tika ne tu ðyun gbongote. ³⁹ Yasi wete, mi ke lepo nye wune nde: Wune ti ðeŋe se mi na kumo kome wune ta duwe lepo nde: «Mekombila hene yo yoko ε nje ne ðino Baba Mboko ko!» »

24

Kasi meɓone mete yi ta nje ké (Mk 13; Lk 21)

¹ Ke ŋgimo te yi Yesus ða ke pundo ke mbanjo Njambiyε ké, ε ðejeke ðene kε ke keki ne lepo nde, a seŋgila ndi metu me mbanjo Njambiyε. ² Yasi wete, ε nye yeŋsa nye ðo nde: «'Nduku wune ke ðeŋe meyasi menori hene? Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Kine tari wete ne wete ta ðiyo waka ke to jakoso kine nde, ðo gbungula ðete ke meneti na.»

³ Ke koŋte, ε nye kwɔ kε ðiyo metidye ke *Keki meoliviye. ε ðejeke ðene nje dolo nye tande yan diyε nye nde: «Lepo nye wuse, meyasi mete ta kwaŋna ndenen? Yo ŋge yi ta tedye nde, njena yo nε siyna mboko te yoko ma wuta ké?» ⁴ ε Yesus yeŋsa nye ðo nde: «Wune ðiy ne soso, ma mumo me nje sebile wune. ⁵ Keto ðudya ðomo ta nje ne ðino ðyembe lepo nde: «Mi *Krist, mi ko!» Bo ta sebile ðudya ðomo. ⁶ Ne ta woko ðomo ke lepo kasi meɗyambi, woko ŋgum ŋgum te. Wune ti gwaki kaŋ yaŋa na, keto meyasi mete yaŋaŋwe kelna. Ndi nde, yite ti pa ðe siyna meyasi na. ⁷ Kando wete ta teme lu ðyambi ne wete kando. Kumande wete ma teme lu ðyambi ne jakoso. Kolo ta kelna ke yiŋa mambey, sendi meneti ta ŋgwaŋgwa ke yiŋa mambey. ⁸ Meyasi menori hene ta ðe ndi gbela toŋ meɓone. ⁹ Bo ta kaŋe wune nye ðomo, ðo ma tedye wune ðeya nyanŋwe meɓone wo wune. Mekando hene ta ðeno wune keto ðino ðyembe. ¹⁰ Dete, yo ta nje jatidye ðudya ðomo kenje ke ðeya nje. Bomo ta ðyanŋwina ðenna tande yan. ¹¹ Budya ðomo ta nje lepo ja nde, ðo botu ðe punja meɓepi me Njambiyε. Bo ta jatidye ðudya ðomo ke ðeya nje. ¹² Kelna ðeya meyasi mete yi mambonŋa ðene ké ta ðoko ðoko kε no mbombu. Dete, sulo ðomo ti kwadya se ðudya te ðe no mbombu nda yi ðo kandima no ké na. ¹³ Ma yoko ε ta gbiso kelo tin kumo ke siyate ko ta ju. ¹⁴ Bo ta pele Kimɔ Tom te yi lepe kasi *Kando te yi kwey ké ke to mboko hene, ne mekando hene si woku. Ke koŋte, siyna meyasi ma nje ðya yeɣ.

¹⁵ «Yo nde, wune ta beɲe mo te yi bo jeɓa nde *Nyanɗwe mo bekiɗya meyasi ε kele gbutu biye ne mbanjo Njambiyε ko. Daniyel te mo punja melepi me Njambiyε lepima kasi ne. A ta nje diyo ke mbey te yi ne kiyo ke. Ma mo te ε tole melepi maka ko woku to te diyo ne soso. ¹⁶ Yite nε botu bete be diye ke meneti me Yuda baka sɛɗyikwe kamba kε to mekeki. ¹⁷ Mo te ε ta be ke tosiyo ko pikwe kine pa nyiɲe tu nde, na kε bu yaɲa pundo no na. ¹⁸ Sendi, mo te ε ta be ke ngwan ko ti yokwe ne koko nde, na pa kε bu lamba ne na. ¹⁹ Ke ngimo te yite, boma bete be ta be ne moy nε baka be ta be ndi ke nye bonosike beri baka ta sanɗwa ne mebone. ²⁰ Wune ngwɛtanɗwe ne Njambiyε nde, ngimo soko te ti dyan ke ngimo abekata ho ke wete yeso *Saba na. ²¹ Keto ke ngimo te yite nyanɗwe mebone ta beɲna. Kande yi Njambiyε ma kusu ne mboko kumo ndana yiɲa nyanɗwe mebone ti pa beɲna dete na. Sendi, yiɲa nyanɗwe mebone ti beɲna se dete wete yeso na. ²² Ti beki nde, Baba Mboko kaya buyo metu mete tikε ne ngbet na, ma mumo wete ne wete ti ju na. Yasi wete, a ta kaye yo, keto botu bete be nye sima si toke baka. ²³ Ma nge mumo lepe nye wune nde: «Ha *Krist waka ho a wari!» wune ti jaya na. ²⁴ Keto botu bete be lepe ja nde, bo Krist nε baka be lepe sendi nde, bo botu be punja melepi me Njambiyε baka ta nje. Bo ta kelo nyanɗwe meyekambiyε, kelo sendi nyanɗwe meyasi, simande bo yakama jatidye ko botu bete be Njambiyε sima si toke baka ke yiɲa beya nje. ²⁵ Ma mi ma lepo meyasi hene nye wune.

Yesus ta kala nje
(Mk 13; Lk 21)

²⁶ «Ma nge bo lepe nye wune nde: «Ha *Krist kaka ke konɗor!» wune ti ken na. Ho nde: «A ke mesoma ke tonɗari womaɲa!» wune ti jaya na. ²⁷ Yo nde, njena *Mono mumo ta be nda yi yesi mbiyo yese no ne verum, pano kande kome yeso punde kumo kome yeso bale ke. ²⁸ Ma ke mbey hene te yi muɲ yasi diye kete, bedaɓo wesidyanɗwe womete.

²⁹ «Iɲge metu me nyanɗwe mebone menori siye ndi deke ke, yeso ta dimo, ngwende ti pano se na, besiso ta ketiye ke kwey balo ke meneti. Meyasi mete yi ne ngunɗudye yi diye ke kwey ke ta ngbokisa budyate. ³⁰ Ke konɗe, yasi te yi tedye nde, *Mono mumo yima ke ta pundo ke dyobo, mekando me bomo hene ke to meneti ta jaba. Bo ta beɲe Mono mumo ke nje ke to mekulutu ke kwey ne nyanɗwe ngunɗudye nε nyanɗwe meluksa. ³¹ A ta tomo bejaki bene ne nyanɗwe medombiya kenje ke membey hene kε wesidye botu bete be nye sima toke baka ke mebokoku me meneti maka yini ke mboko hene.

Kano ke kasi figiye
(Mk 13; Lk 21)

³² «Wune bon dyan ko yasi te yi *figiye tedye ke. Ke ngimo te yi mebo mete me ke boye nε ke ngimo te yi memboru mete me ke lo, wune ke duwe nde, ngimo mbiyo ma wuta. ³³ Dete sendi, kome wune ta beɲe nde, meyasi menori hene me ke dya, wune dukwe nde, *Mono mumo me nedo te yi nje, yasi me ke ngin nyino. ³⁴ Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Ko botu bete be ne jon ke ngimo te yoko baka ti gwe hene kine nde, meyasi menori dyan na. ³⁵ Dyobo nε meneti ta si kwa yambile, ma ndi melepi membe ti yambile ko wete yeso na.

³⁶ «Ma ke kasi yeso nè hawa te yi meyasi mete ta dya kete ké, ko mumo wete ne wete yeti ke duwe na, ko bejaki bete be diyé ke dyobo ko *Mono, ndi Da nyepo duwe. ³⁷ Yasi te yi kwanama ke ngimo Noy ké ta kwanja sendi dete ke ngimo te yi Mono mumo ta nje kete ké. ³⁸ Ke metu mete yi mben ti pa dya na, bomo dikima dyena, dye menjam, kelo megwaki, kenje bengondu ban ke megwaki kumo ke yeso te yi Noy nyinma no ke moy nyanngwe kuka ké. ³⁹ Bomo ti be ke take yaja na kumo nde, nyanngwe mben dyanma si memiye bo hene. Yo ta kwanja sendi dete ke ngimo te yi Mono mumo ta nje ké. ⁴⁰ Ma ke njoka bembam yiba be ta be ke kelo mesay ke ngwan, a ta bu wete, tiko wete. ⁴¹ Ke njoka boma yiba be ta ngbo koko yasi ke tari, a ta bu wete, tiko wete. ⁴² Dete, wune pem yasi, keto wune yeti ke duwe ngimo te yi Nyanngwe Kumande wun ta nje kete ké na. ⁴³ Wune dukwe gba nde: Sa tu ma dukwe ngimo te yi mo gubo nje no ne tu ké, ma nye ke pemo yasi, kambu mo gubo me nje leke tu nyinje gubo meyasi. ⁴⁴ Dete wune sendi, wune komsanngwe, keto Mono mumo ta nje ke ngimo te yi wune ti be ke take nde, a ta nje kete ké.

Kasi kimo mo mesay nè

beya mo mesay
(Lk 12)

⁴⁵ «Yo mo mesay te yen yi bo yakama be ne bibina temo ne nye? Yo yoko e ne soso yi masa wene tembidya nye nde, a diy ne botu be mesay bene yi nye bo medye yaka ne ngimo te yi nye pesima ké. ⁴⁶ Mo mesay ko ne mesosa, nge masa wene yokwe dolo nye ke kelo dete. ⁴⁷ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: A ta nje tembidye nye, na diy ne meyasi mene hene. ⁴⁸ Yasi wete, nge mo mesay ko be beya mo mesay, a ta lepo ke moy temo ne nde: «Masa wombe ti yokwe ndana nedo na.» ⁴⁹ O beja, nge nye nye bo ke mendina beso botu be mesay, diy ndi medye nè hobiya menjam bene botu be gwena menjam, ⁵⁰ yite wete yeso masa wene ta duwe dya ke yeso te yi nye ti be ke take nde, a ta dya kete na, ke hawa te yi nye ti duwe na. ⁵¹ A ta tedye nye nyanngwe mebone tiko ke nje son kelo ne nye nda yi bo kele ne botu be likisi ké. Yo womete kome nye ta lelo nyambu mesu.»

25

Kano ke kasi baya bengondu kamo

¹ «Ma kome *Kando te yi kwey ta nje ké, meyasi ta kwanja nda yi yo kwanama no ke kano baya bengondu kamo be bojma melambo man yi ke sangwa ne mbam gwaki. ² Ke njoka yan, yitan ti be ne dyano na, ma bari betan ba ne dyano. ³ Baka be ti be ne dyano baka bojma melambo man kine biye yinja karasin kwa no na. ⁴ Ma baka be ba ne dyano baka bojma melambo man telo sendi yinja karasin ke mendaki biye kwa no. ⁵ Mbam gwaki linjama kine nje nedo na, dete e bo hene si donngbo kwa ne jako. ⁶ Ne bembe tu bo woku kambi: «Wune tema do, mbam gwaki dyanma. Ne pundu ke sangwa ne nye.» ⁷ Ndana, e bo hene jemiye teme kombile melambo man. ⁸ Baka be ti be ne dyano baka nja lepo nye bari nde: «Ne nyeki wuse yinja mono karasin yun, keto melambo musu ke si dimo.» ⁹ E bari be ba ne dyano baka yerisa nde: «Ko na, yite ti yaka wuse sine wune hene na. Wune kpál ke ke mbey dyanngwate ke bomo yun mate.» ¹⁰ Pinjo te yi bo ba ke ke ke bonnate ké, e mbam gwaki dya. Bari

be komsama baka nyinma bene be mbam gwaki ke tu jesu gwaki, e bo dife numey ne kpikip. ¹¹ Diyo te ke konje ke, e benjondu te bari nje dya yey kembidya lepo nde: <Nyangwe mbam, nyangwe mbam, buta numey nye wuse.> ¹² E mbam nje diyo yensa nye bo nde: <Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Mi yeti ke duwe wune na.> ¹³ Dete, wune pem yasi, keto wune yeti ke duwe yeso ko hawa te yi *Mona mumo ta dya kete ke na.

*Kano ke kasi mesule me lor kamo
(Lk 19)*

¹⁴ «Kome *Kando te yi kwey ta nje ke, meyasi ta kwanja nda yi yo kwanjama ke kasi wete mbam te e kwadya ke londunate ke wete meneti ko. Ke ngimo kwanje e nye jeba botu be mesay bene kanje kusuku ne nye bo. ¹⁵ A kanja miliyon yitan nye bosa mumo, kanje miliyon yiba nye mo yiba, nje kanje miliyon wete nye mo yitati. A nya mumo hene benjwe deti ne. Ke konje, e nye toke kendi kwa. ¹⁶ Ndana ndana, mo te e bonja miliyon yitan ko kwanja si ke fokwe yo, kwedya sendi miliyon yitan dokidye ke to te yiri. ¹⁷ Mo yiba e bonja miliyon yiba ko kelma ndi sendi dete. A dolma miliyon yiba dokidye ke to te yiri. ¹⁸ Ma mo te e bonja ndi miliyon wete ko kwanja ke dokile meneti sodye moni masa wene kete. ¹⁹ Yo kwanja budya metu e masa wan nje yokwe. A jebama bo, ne bo lepi yasi te yi bo kelma ne moni te ke. ²⁰ Mo te yi masa wene nya nye miliyon yitan ko nja ne miliyon yitan te yi nye kwedyama dokidye ke to te yiri ke. E nye lepe nde: <Nyangwe mbam, we nya mi miliyon yitan, benja, miliyon yitan yi mi kwedyama dokidye ke to te ke!> ²¹ E masa wene lepe nye nye nde: <Kimo yaja! We mo mesay te yi bo yakama be ne bibina temo ne nye, we ne duwe bakidya yasi. We duwa bakidye yasi te yi ne mbet, dete mi ta nye we budya meyasi nde, diyo no. Mi masa wo,inja ke diyo ke moy mesosa sine we!> ²² Mo te yi masa wene nya nye miliyon yiba ko nja sendi lepo nde: <Nyangwe mbam, we nya mi miliyon yiba, benja, miliyon yiba yi mi kwedyama dokidye ke to te ke!> ²³ E masa wene lepe nye nye nde: <Kimo yaja! We mo mesay te yi bo yakama be ne bibina temo ne nye. We duwa bakidye yasi te yi ne mbet, dete mi ta nye we budya meyasi nde, diyo no. Mi masa wo,inja diyo ke moy mesosa sine we!> ²⁴ Ndana yey, e mo te yi masa wene nya ndi nye miliyon wete ko dya nje sendi. E nye lepe nde: <Nyangwe mbam, mi duwa nde, we ne nyano budyate. We ndem medye kine mbeki te yi we panja be na. We wesidya medye kine kwalo te yi we nyanja ke meneti na. ²⁵ Mi gwa wo, e mi bu miliyon wo ke sodye ke moy meneti. Ma benja moni yo ke, bonjo yo!> ²⁶ E masa wene yensa nye nye nde: <We beya mo mesay, we mo dyem! We duwa nde, mi ndem medye kine mbeki te yi mi panja be na. Mi wesidya medye kine kwalo te yi mi nyanja na. ²⁷ Dete, ma we bonja moni mbe ke tikoko ke yi botu be bakidya moni, ma mi ta ke bu moni mbe ke yokwe ne liba ke to te. ²⁸ Ma wune suku miliyon te e ke bo ne ko kanje nye mo te e ne miliyon kamo ko. ²⁹ Yo nde, bo ta dokidye yasi nye mo te e me no ko, a ma nje be ke nyengwe. Yasi wete, pe yoko e kine yaja ko, bo ta sukoko ko moni yasi te yi nye no ke. ³⁰ Ma pe yi beya mo mesay ko e dimbidye ngimo ne gbelate ko, wune biya nye bete ke se ke yitil. Yo womete kome nye ta lelo nyambo mesu.> »

31 «Kome *Mɔno mumo ta nje ke moy meluksa mene bene bejaki bene hene ké, a ta kwá díyo metidyé ke siya bekumande nè ke díyo meluksa mene. 32 Mekando me botu be meneti maka hene ta nje wesidyá ke mbombu wene. A ta baka bo nda yi mo bakidyá betiter baka njoka besam nè begbatabo ké. 33 A ta bu besam kenje pulo mbam bo ne, bu begbatabo kenje pulo gare. 34 Ndana, nye Kumande má nje lepɔ nye botu bete be ta be ke mbam bo ne baka nde: <Ne njáki, wune botu bete be Saɔmbe nya wune mekombila baka. Wune njáki nje namo *Kando te yi nye sima kombile tike wune piɔo te yi mboko ti pa kusuna na. 35 Keto mi gwá nja, e wune nye mi medye. Mi gwá yesidyé, e wune nye mi moroku nde, mi hɔbiya. Mi ba jengwe, e wune bu mi kimote. 36 Mi ba sokere, e wune lenje mi lambɔ. Mi ba ke kono, e wune nje beɛe mi. Mi ba ke jobo, e wune nje lepidye mi.> 37 Ma ndana, botu bete be Njambiye pesima nde, bo me ne ngben ke mbombu wene baka má nje diyé nye nde: <Nyangwe Kumande, wuse béɛa ba we we ke gwe nja, e wuse nye we medye? He béɛa we we ke gwe yesidyé, e wuse nye we moroku nde, hɔbiya? 38 Wuse béɛa we we nda jengwe, e wuse bu we kimote? Ho nde sokere, e wuse lenje we lambɔ? 39 Wuse béɛa we we ke kono ho nde ke jobo, e wuse ké lepidye we?> 40 Kumande má nje yeɛsa nye bo nde: <Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mengimo hene te yi wune kelma yiɛa kimo yasi dete ne wete mumo ke njoka beman bembe baka, ko nde, bo béki bengbanda, wune kél yo ne mi.> 41 Ke kɔnte, a má nje lepɔ nye botu bete be ke pulo gare ne baka nde: <Wune jisa londɔ ke keki mbe, wune botu bete be Njambiye sima kita ne wune baka. Wune kén ke dite te yi ju kpo ne kpo. Njambiye kombila yo yi *Kum beya mekele bene bejaki bene. 42 Yo keto mi gwá nja, wune kine nye mi medye na. Mi gwá yesidyé, wune ti nye mi moroku nde, mi hɔbiya na. 43 Mi ba jengwe, wune kine bu mi kimote na. Mi ba sokere, wune ti lenje mi lambɔ na. Mi ba ke kono, be ke jobo, wune ti nje beɛe mi na.> 44 Ma bo sendi, bo ta diyé nde: <Nyangwe Kumande, wuse béɛa ba we we ke gwe nja, ke gwe yesidyé ho jengwe ho sokere ho ke kono ho ke jobo, e wuse diyé kine kame we?> 45 Ndana, a má nje yeɛsa nye bo nde: <Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mengimo hene te yi wune diyama kine kelo kimo yasi dete ne wete mumo ke njoka beman bembe baka, ko nde, bo béki bengbanda, yo mi yi wune diyama kine kelo yo.> 46 Dete, beya botu baka ta ké sangwa ne mebone kpo ne kpo. Ma botu bete be ne ngben baka ta be ne jongwe te yi kpo ne kpo.»

26

1 Ke kɔnte, ke Yesus ma si lepɔ tedye meyasi menɔri hene dete ké, e nye nje lepɔ nye bejake bene nde: 2 «Wune duwá nde, bukwa ndi metu yiba, né jeso *Paska Beyuden kelna. Bo ta fiye *Mɔno mumo kanje nye bomɔ, né bo ngba nye ke kroa.» 3 Ndana, e bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nè betomba be dya wesidyá ke mbanjo Kayif te nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye. 4 Bo pesima nda yi bo yákanɔwe fiye ne Yesus ne nje likisi yi wo ne nye. 5 Yasi wete, bo lepima nde: «Yo ti kelnangwe ke bembe jeso na, kamba bomɔ me nje kelo meyasi ne hoya hoya.»

Wete nyari ke kumbé lobinda ke

*to Yesus ke Betani
(Mk 14; Jh 12)*

⁶ Yesus b̄a ke Betani ke t̄u wete mbam nde Simon, a b̄a ke kono ne ndoko. ⁷ Diyo k̄e, e wete nyari nje ke keki Yesus ne wete ndaki tondunate ne yiŋa l̄obinda te yi d̄ye budya moni. 'Bo sama ndaki te ne yiŋa tari nde albatere. Piŋo te yi Yesus b̄a ke d̄yena k̄e, e nya ko nje kumb̄e yo ke to ne. ⁸ Ke bejeke ma beŋe dete k̄e, e bo woke ngambi lepo nde: «To bekiŋya l̄obinda te yike ba ne nge? ⁹ Ma bo d̄yanygwa l̄obinda ke yi yaka budya moni bu yo kame ne botu be ngwete.» ¹⁰ Yesus wokuma yasi te yi bo b̄a ke nyiŋgila k̄e. E nye lepe nye bo nde: «Wune nj̄angwe nya ko keto nge? A kelma kimo yasi ne mi. ¹¹ Ne b̄eŋa, metu hene wune botu be ngwete ke diyo ke kiya mbe, ma ke be mi, mi t̄i diyo mbe sine wune ke kiya mbe metu hene na. ¹² A kumbuna mut̄o ke yotu mbe ndana. A kelma dete yi lad̄ye ne pumbuna mbe. ¹³ Gbakasi yi mi lepe nye wune k̄e: Mbey hene te yi bo ta pele Kimo Tom ke to meneti hene, bo ta yekiŋye sendi yasi te yi nya ko kelma k̄e, ne bom̄o taki ne nye.» ¹⁴ Ndana k̄e, e Yudas te Iskariyot, nye e b̄a ke njoka bejeke kam̄o jo yiŋa ko kw̄a k̄e ke yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ¹⁵ lepo nye bo nde: «Ne ta nye mi nge, ne mi d̄yanygwe Yesus nye wune?» E bo kan̄e sule kam̄otati nye nye. ¹⁶ Ndana, e nye kande saŋna kimo ngimo te yi nye yakama d̄yanygwe ne Yesus nye bo.

Yesus ke d̄ye jeso Paska

*bene bejeke bene
(Mk 14; Lk 22; Jh 13)*

¹⁷ Bosa yeso jeso d̄yena memampa mete yi kine nḡa kete k̄e d̄yanma. E bejeke be Yesus nje diye nye nde: «We kw̄adyikwe nde, wuse k̄en kombile mbey d̄yena jeso *Paska te yo we?» ¹⁸ E nye yeŋsa nde: «Wune k̄en ke moy d̄ya ke yi mumo nde kad̄ye, ne wune lepi nye nye nde: <Yekele nde: Ngimo mbe ma d̄ya. Mi ta kw̄anyd̄ye *Paska sine bejeke bembe ke yasi yo.> ¹⁹ Bejeke kelma nda yi Yesus lepima nye bo k̄e. E bo kombile med̄ye me *Paska.

²⁰ Ke bekoko ma d̄ya k̄e, e Yesus kw̄a diyo bene bejeke bene kam̄o jo yiŋa yi d̄yena. ²¹ Piŋo te yi bo b̄a ke d̄yena k̄e, e nye lepe nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune k̄e: Mban̄a mumo ke njoka yun ta d̄yanygwe mi.» ²² Yo nya bo ngambi bud̄yate ke temo. E mumo hene diye nye wete wete nde: «Nyan̄gwe Kumande, yo ka mi?» ²³ E Yesus yeŋsa nde: «Mo te yi sine nye betima bo ke kiya kato med̄ye wete ko, yo nye ta d̄yanygwe mi. ²⁴ *M̄ono mumo ta kw̄a gbate nda yi yo k̄etinate ke kasi ne ke mekana me Njambiye k̄e. Ndi nde, meb̄one ta balo ke to mo te e ta d̄yanygwe nye ko. 'Bo ma diy kine ja mo te, ma yo gba kimote bud̄yate ke yene.» ²⁵ Yudas mo te e kan̄ma nye nye bom̄o ko nj̄a bu sendi lepi diye nye nde: «Yekele, yo ka mi?» E Yesus yeŋsa nye nye nde: «Yo gba we!»

*Kasi med̄ye me Njambiye
(Mk 14; Lk 22; 1Kt 11)*

²⁶ Piŋo te yi bo b̄a ke d̄yena k̄e, e Yesus bu mampa. Ke nye ma si nye Njambiye wosoko k̄e, e nye leke yo kan̄e nye bejeke bene lepo nde: «Wune b̄on̄, ne d̄ȳaki, yike membund̄o membe.» ²⁷ Ke kon̄te, e nye bu pelo ne tena menjam ke moyte. Ke nye ma si nye Njambiye wosoko k̄e, e nye kan̄e yo nye bo lepo nde: «Wune hene h̄obiya yo. ²⁸ Keto yike mekiyo membe,

yo mekiyo mete yi kele mbon. Mekiyō mete yi nyanjama keto budya bomō. Yo ta kelo nde, Njambiyē ūki bomō ne űgwete ke mebeyō man. ²⁹ Mi ke kombile lepō nye wunē nde: Ko mi tī hōbiye se tena menjam maka na kumō ke űgimō te yi mi ta hōbiye ne wete jonjate sine wunē ke *Kandō Saűmbe.» ³⁰ Ke bo ma si jembina yī lukse ne Njambiyē kē, ε bo kwā kē ke *Keki meoliviyē.

³¹ Ndana, ε Yesus lepē nye bo nde: «Yasi te yi mi ta saűgwa nō ke tu te yōkō muka kē ta njan᱅we wunē hene ke tikina temō te yi wunē tike ke yembe kē jatidyē wunē ke beya nje. Keto yo ketinate ke mekana me Njambiyē nde: <Mi ta muko mō bakidyā besam, besam má si wanja.> ³² Ndi nde, kome mi ta womiyē kē, mi ta kandē kumō Galile ne wunē.» ³³ E Piyer bű lepī lepō nde: «ű᱅ε be nde, ke yi bomō hene, yasi te yi we ta saűgwa nō kē ta njan᱅we bō dēte ke tikina temō te yi bo tike ke yō kē jatidyē bo ke beya nje, ma pele yembe, ko yo tī beűna dēte wete yesō na.» ³⁴ E Yesus yeűsa nye nye nde: «Gbakasi yi mi lepē nye we kē: Ke gba tu te yōkō muka piűō te yi mbam ku᱅e tī pa kōkō, we ta tonō kumō meűga yitati nde, we yeti ke duwe mi na.» ³⁵ E Piyer yeűsa nye nye nde: «Kō nde, sōű te bīya mi sine we, ko mi tī tonō ne mbet nde, mi yeti ke duwe we na.» Bejēke hene lepima ndi sendi dēte.

Yesus ke űgweta ne Njambiyē

ke Getsemane (Mk 14; Lk 22)

³⁶ Ke kōűte, ε Yesus kwā bene bejēke bene kē ke wete mbey nde Getsemane. E nye lepē nye bo nde: «Wunē dīy metidyē waka kumō ke űgimō te yi mi ta pa kē kaka si kē űgweta ne Njambiyē kē.» ³⁷ E nye bű Piyer nē bōnō be Sebede yība kwā nō. E űgambi kandē nyiűna ne ke temō, temō ne bā ne ha᱅ufu. ³⁸ E nye lepē nye bo nde: «Temō mbe ne űgambi nda mi ta gwe. Wunē dīy waka, wunē dīy mejemsidyē sine wunē.» ³⁹ E nye nje kwā kē mbōmbu ne mbet, ε nye bale ke meneti koto mbōmbu űgweta ne Njambiyē lepō nde: «Saűmbe, ű᱅ε yo yaka, kelo nde, nyan᱅we mapi me᱅one mete yike dūkwē ke to mbe. Ma yo tī kelna᱅we nda yi mi kwadyē kē na, yo kēlna᱅we nda yi we kwadyē kē.» ⁴⁰ E nye kē yōkwe nje kome bejēke bā kē dolo bo ke jakō. E nye lepē nye Piyer nde: «Kō gbela hawa wete, wunē tī weliye dīy mejemsidyē sine wunē na. ⁴¹ Wunē dīy mejemsidyē, nē wunē ű᱅wētā᱅we ne Njambiyē, ma me᱅obilan nje laűsa wunē. Temō ne yesidyē kelna kimō yasi, ko dēte, membundo ne teko.» ⁴² Ke meűga yībate, ε nye jise kwā kē ne naű űgweta ne Njambiyē lepō nde: «Saűmbe, ű᱅ε ti yaka nde, nyan᱅we mapi me᱅one mete dūkwē ke to mbe kine mi ne saűgwa nō na, nō kēl nda yi we kwadyē.» ⁴³ A kā gbiűgbo mate nje dolo sendi bo ke jakō, keto jakō kwanjma bo ke misi. ⁴⁴ E nye tike bo kwā kē ne naű ne kōkō. Ke meűga yitatite ε nye űgweta ne Njambiyē lepō ndi kiya yasi te yi nye kandima lepō kē. ⁴⁵ A kā yōkwe mate nje dolo bejēke bene lepō nye bo nde: «Wunē ke kombile ya yun ndana, wedyā yun lalē. Ne bēűa, űgimō dyaűma yi bo ta bű ne *Mōnō mumō kanē nye ke me᱅o me botu be mebeyō. ⁴⁶ Ne tēma, he kwāű. Ne bēűa, mō te ε dyaű᱅we mi ko yima!»

Bo ke biye Yesus (Mk 14; Lk 22; Jű 18)

⁴⁷ Piŋɔ te yi nye ɓa ndi ke lepo ɔte ké, ε Yudas te ε ɓa ke njoka bejeke kamɔ jo yiɓa ko ɔya. A nja ne nyanɔwe ngil bomɔ, bo ɓa ne mekafa ne metegbe. Yo bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε betomba be ɔya tome bo. ⁴⁸ Mo te ε ta ɔyanɔwe nye nye bomɔ ko nya bo kasiya nde: «Mo te yi mi ta nyeno nye dulo numbu ne ko, eru, nε wune ɓiya nye.» ⁴⁹ Ndana ndana ké, ε Yudas ɔya kwá kε ke keki Yesus lepo nde: «Yekele, he lēpi!» ε nye kwá dulo numbu ne. ⁵⁰ ε Yesus lepe nye nye nde: «Sɔ mbe, yasi te yi we nja kelo ké, kelo yo nedo!» Ndana, ε botu ɓaka ngbo kenje bo biye ne Yesus.

⁵¹ ε mbanja mo te ε ɓa bene be Yesus ko sute kafa koto ne mo mesay me nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε, peso to ne bete ke meneti. ⁵² ε Yesus lepe nye nye nde: «Yokidya kafa yo somo ke bambi te. Keto bomɔ hene be sute kafa, bo ta sombo soŋ ndi ne nje kafa. ⁵³ 'We yeti ke duwe nde, nge mi kwadye, mi yakama diye Saŋmbe ko ndana, a má njese mi nyanɔwe ngil njon bejaki lanja kamɔ jo yiɓa na? ⁵⁴ Ma nge meyasi nje kwanja dete, yite yasi te yi diye ketinate ke mekana me Njambiyε ké má nje tondo ɓa nan? Keto yo ketinate ke mekana me Njambiyε nde, meyasi yakanɔwe kelna dete.»

⁵⁵ Ndana, ε Yesus diye ngil botu bete be nja biye nye ɓaka nde: «'Mi ka mo guɓo, né wune bu mekafa nε metegbe yí nje biye ne mi? Mi dikima diyɔ metidyε metu hene ke mbanjo Njambiyε tedye bomɔ melepi me Njambiyε, ma wune ti biye mi na. ⁵⁶ Yo nde, meyasi menori hene kwanjama dete, né melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiyε lepima yi diye ketinate ke mekana mene ké si tɔndu.» Ndana, ε bejeke hene si posiyε lj nye.

Yesus ke mbombu nyanɔwe

josɔ Beyuden

(Mk 14; Lk 22; Jn 18)

⁵⁷ Botu bete be ɓiyama Yesus ɓaka ɓonma nye kε no ke yi Kayif te nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε. Yite botu be tedya membona nε betomba be ɔya me ke mewesidyε mate. ⁵⁸ Piyer ɓa ke beɔngwe Yesus ne nan kumɔ ke ndoko nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε, ε nye nyiŋe kε diyɔ metidyε bene botu be mesay, na beɔnda yi meyasi ta siyo no ké.

⁵⁹ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε bomɔ hene be ɓa ke njon njena nyanɔwe josɔ Beyuden ɓaka saŋma to lepi te yi bo ta lepo sunɔwe ne Yesus yí wo ne nye. ⁶⁰ Ma yasi wete, bo saŋma denɔɔ. Ko beko nde, ɓanja bomɔ budyate dikima teme nje peso lepi nye nye ke numbu. Diyɔ ké, ε ɓanja yiɓa punde ɔya lepo nde: ⁶¹ «Mbam ko lepima nde: «Mi yakama si leke mbanjo Njambiyε te yoko, nje sumo sendi yo ndi ke metu yitati.» » ⁶² ε nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε teme diye Yesus nde: «We yeti ke yeŋsa ka yaŋa ke yasi te yi bo lepe sunɔwe ne we ké na?» ⁶³ ε Yesus diye ne sem. ε nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε lepe nye nye nde: «Mi ke diye we ke mbombu Njambiyε te ε ne jon ko, nge be nde, we gbate *Krist te Monɔ Njambiyε, lepo nye wuse.» ⁶⁴ ε Yesus yeŋsa nye nye nde: «J, we tosuma lepi. Mi ke kombile lepo sendi nye wune nde: Kande ndana wune ta beŋe *Monɔ mumo metidyε ke mbam bo Njambiyε te ε ne ngunɔgudye hene ko. Wune ta beŋe sendi nye ke nje ke to mekulutu ke ɔyobo.» ⁶⁵ Ndana, ε nyanɔwe kum botu be nyena

sadaka nye Njambiyε nyale melambo ke yotu ne lepɔ nde: «Ɔge yi bo ta lepɔ sendi nye wuse kε? Wune wokuma lepi gbutu te yi nye lepima ndana ndana sungwe ne Njambiyε kε! ⁶⁶ Ke yun, ne bεɲa nan?» E bo yeɲsa nde: «Yakama nde, bo wɔku nye!» ⁶⁷ Ndana, ε bo kandε sana mεseri ke misi mene sɔmɔ nye. E baɲa kpake nye ke pokɔ ⁶⁸ lepɔ nde: «Krist, tubɔ mɔ te ε kpakima we kɔ.»

Piyer ke tonɔ nde, a yeti ke

duwe Yesus na

(Mk 14; Lk 22; Jh 18)

⁶⁹ Yinɔri Piyer bɔ metidyε ke mɔy ndoko ke sε. E wete nya te ε dikima kelɔ mesay womete kɔ nje ke keki ne lepɔ nye nye nde: «We sendi, we bɔ wune Yesus te mɔ Nasaret.» ⁷⁰ Yasi wete, ε Piyer tone ke mbɔmbu bɔmɔ hene lepɔ nde: «Mi yeti ke duwe yasi te yi we kwadye lepɔ kε na.» ⁷¹ E nye teme, na kε pulɔ numey ndoko. E wete nya te ε dikima kelɔ sendi mesay womete kɔ bεɲε nye lepɔ nye botu bete be bɔ womete baka nde: «Mbam kɔ bɔ bene be Yesus te mɔ Nasaret.» ⁷² E Piyer tone wolo kinja lepɔ nde: «Mi yeti ke duwe mbam te na.» ⁷³ Diyɔ ne mbet ke konje kε, ε botu bete be bɔ womete baka nje ke keki Piyer lepɔ nye nye nde: «Gbate, we sendi ke njoka botu bete, keto ndapi yɔ ke tedye dete.» ⁷⁴ Ndana, ε nye kandε mekinja me yotu biye kwey biye nji lepɔ nde: «Ko mi yeti ke duwe mbam te na!» Yaka ne mbam kuβε ke kɔkɔ. ⁷⁵ Dete, ε Piyer take lepi te yi Yesus ma lepi nde: «We ta tonɔ kumɔ meɲga yitati nde, we yeti ke duwe mi na piɲɔ te yi kuβε ti pa kɔkɔ kε.» E Piyer punde kwɔ kε lelo beyate.

27

¹ Bemεɲmene sut ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε betomba be dya kele kutu ne dino Yesus, nε bo wo nye. ² Ke bo ma si woto nye kε, ε bo bɔ nye kwɔ nɔ kanje nye nye Pilat te nyangwe kum dya.

Sɔɲ Yudas

³ Ndana, ke Yudas mɔ te ε boɲma Yesus kanje nye bɔmɔ kɔ ma bεɲε nde, bo pesima nde, bo ta wo Yesus kε, ε metake kwɔ nye ke temo ke yasi te yi nye kelma kε. E nye bɔ sule kamɔtati te yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε betomba be dya nya nye kε, na kε tikidyε nye bo. ⁴ E nye lepe nye bo nde: «Mi kelma beya yasi yi kanje mɔ te ε ti kele yiɲa beya yasi kɔ nye wune.» E bo yeɲsa nye nye nde: «Yeti kasi su na, yite bεɲa we!» ⁵ E Yudas bete mɔni ke meneti ke mbanjo Njambiyε pundo kwɔ kε kese ngin ne. ⁶ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε tɔkuma mɔni te lepɔ nde: «Mεmbɔɲga musu yeti ke nye wuse deti te yi bɔ mɔni nje gbesɔ ne yike yi wokuna ne Njambiyε kε na, keto mɔni te yike wula ke nje mekiyɔ me mumɔ.» ⁷ Ke bo ma si janɔ yi bεɲε yasi te yi bo yakama kelɔ nɔ kε, ε bo bɔ yɔ bɔmɔ ne wete ηgwan ke bo mɔ womna membe. Bo bɔm yɔ yi pumbuna bejεɲgwe. ⁸ Yori, kumɔ muka bo jεbanɲgwe ηgwan te nde ηgwan mekiyɔ. ⁹⁻¹⁰ Dete, lepi te yi Jeremi te mɔ punja melepi me Njambiyε ma lepi kε sima tondo. A lepima nde: «Bo boɲma sule kamɔtati bɔmɔ ne ηgwan mɔ womna membe nda yi Baba Mbokɔ kombila lepɔ nye mi kε. Kando Isarayel pesima nde, buyɔ mɔni te yakama ne bɔmna ne.»

Yesus ke jɔsi ke mbɔmbu Pilat

(Mk 15; Lk 23; Jh 18)

¹¹ Bo ka ne Yesus ke josi ke mbombu Pilat te nyanngwe kum dya. E nye diye nye mediyan lepo nde: «We kumande Beyuden?» E Yesus yensa nye nye nde: «Yo nda yi we lepe ke.» ¹² Yasi wete, a ti yensa yana ke melapi mete yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ne betomba be dya dikima lepo sungwe ne nye ke na. ¹³ E Pilat diye nye nde: «We yeti ke woko meyasi hene te yi bo lepe sungwe ne we ke na?» ¹⁴ Ko Yesus ti yensa yana nye nye na, ko ne mbet ke yina yasi na. E Pilat ngbakima budyate.

¹⁵ Ke ngimo jeso *Paska hene nyanngwe kum dikima soje bo ne mo jobo wete, yoko yi ngil dikima lepo nde, a sonya bo ne nye ko. ¹⁶ Ma bo ba ne wete beya mo jobo ke ngimo te yite nde Barabas. Bomo hene dikima lepo kasi ne budyate. ¹⁷ E Pilat diye ngil botu bete be wesidya baka nde: «Ne Barabas ne Yesus te yi bo jeba nde *Krist ko, wune kwadyikwe nde, mi sonya bo ne nda yokidye nye nye wune?» ¹⁸ Pilat diyma dete, keto a duwa nde, yo keto beya temo yi bo kanma ne Yesus nye ke mebo mene ke. ¹⁹ Ke ngimo te yi Pilat ba metidye ke mbanjo josi ke pesina josi ke, e nyari wene kenje tomun lepo nye nye nde: «We ti nyeki numbu ke lepi mbam enoru na, nye ngben mumo. Mi yama beya tu muka budyate ke kasi ne.» ²⁰ E bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ne betomba be dya kite bomo nde, bo diya nde, Pilat sonya bo ne Barabas kpalo wo Yesus. ²¹ E nyanngwe kum Pilat basidye diye bo nde: «Ke njoka botu baka yiba, wune kwadyikwe nde, mi sonya bo ne nda yokidye nye nye wune?» E bo yensa nde: «Sonya bo ne Barabas.» ²² E Pilat nje diye bo nde: «Ma mi kel ba nan ne Yesus te yi bo jeba nde Krist ko?» E bo hene yensa nde: «Bo ngbaki nye ke kroa.» ²³ E nyanngwe kum Pilat diye bo nde: «Ma yo kwalo beya yasi te nda yi nye kelma ke?» E bo kembidya ndana kwa to te lepo nde: «Bo ngbaki nye ke kroa.» ²⁴ Pilat benma nde, sosu ne siyma, lepi yeti ke weye na, meyasi ke kpalo be ne hoyo hoyo kwa to te. E nye bu moroku weye ne mebo ke mbombu ngil bomo hene lepo nde: «Mi yeti mbe ne lepi ke soj ngben mo te yoko na, yo beja wune.» ²⁵ E ngil bomo hene yensa nde: «Simbo soj ne bal ke to su ne ke to bono busu.» ²⁶ Dete, e Pilat soje bo ne Barabas yokidye nye bo. Ke nye ma si nye deti nde, bo njuru Yesus ne njambala ke, e nye kanje nye nye bo, ne bo ke ngba nye ke kroa.

²⁷ Besoja be nyanngwe kum Pilat ngbosuma Yesus ke no ke mbanjo Pilat ke numey tu dyene mate. E bo wesidye ndingele njon besoja hene lito nye. ²⁸ Bo soruma melambo ke yotu ne nje lenje nye wete kpa tena gambo. ²⁹ E bo bu yina mekol ne mesoru kete jako ne dungwe te lenje nye ke to. E bo bu yina kum soj nye ke mbam bo ne. E bo nje kuse mebon ke mbombu wene serke nye lepo nde: «Kumande Beyuden, he lepi!» ³⁰ E bo bu kum soj yinori kwele ne nye ke to, sa meseri ke yotu ne. ³¹ Ke bo ma sidye serka ne dete ke, e bo sore kpa tena gambo yinori ke yotu ne nje lenje nye melambo mene ngboso nye kwa no, ne bo ke ngba nye ke kroa.

*Bo ke bu Yesus ke ngba ke kroa
(Mk 15; Lk 23; Jn 19)*

³² Ke ngimo te yi bo ba ke pundo duwe ke moy dya ke, e bo sangwa ne wete mbam nde Simon, mo Siren. E besoja jeliye nye nde, a soba kroa Yesus. ³³ Bo kendima kumo ke mbey te yi bo jeba nde Golgota, yite nde Mbey gbonggo to. ³⁴ Kumate mate, e bo bu yina menjam mete yi bo pulma ne yina pekeke yasi kete nye Yesus nde, a hobiya. Ke nye ma bofe ndi deke ke, e nye senje kine hobiye na. ³⁵ Ke bo ma si ngba nye ke kroa dete ke, e

bo bu melambo mene lu ke mbari yi kabidyana ne yo. [Meyasi kwanama dete yi tonje ne melapi mete yi mo punja melapi me Njambiyane ma lepi ke. A lepima nde: <Bo kabidyama melambo membe. Bo lonjma lamba te yi mi dikima lenje ke nji te yiri ke ke mbari.>] ³⁶ Ke konje, e bo kwa diyu metidye pemo nye. ³⁷ Yi tedye ne to son ne, bo ketima yija yasi ngba ke to kroa ne nde: <Yoko Yesus, kumande Beyuden.> ³⁸ Bo ngbama sendi nyanwe botu be gubo yiba ke kroa nda Yesus, wete ke kroa te wene pulo mbam bo nye, wete ke wene pulo gare.

³⁹ Botu bete be dikima kwa kwango ne nje baka dikima toyane nye kenje ndingile to sonje poku ⁴⁰ lepo nde: <We mo te e leke mbanjo Njambiyane nje sumo ndi ke metu yitani ko, jonjwe yotu yo ne nguru wo. Nge be nde, we Monjo Njambiyane, pikwe ke kroa.> ⁴¹ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyane ne botu be ketina meyasi ne betomba be dya dikima nyeto nye sendi lepo nde: ⁴² <A dikima jonjwe bana bomo, ma a yeti ne deti te yi jonjwe yotu ne ne nguru wene na. 'A yeti kumande Isaraye na? Ma a pikwe ngenje ndana ke kroa, dete wuse ta tiko temo ke yene. ⁴³ A ba ne bibina temo hene ke yi Njambiyane, a dikima lepo nde: <Mi Monjo Njambiyane.> Ma nge be nde, Njambiyane ke kwadye nye gbate, a jonjwe nye ndana.> ⁴⁴ Nyanjwe botu be gubo bete yi bo ngbama ke kroa bene be Yesus baka ba ke toyane sendi nye dete.

⁴⁵ Yitil kelma ke ndingele meneti kande ke bembe yeso kumo ke hawa yitani te yi bekoko. ⁴⁶ Ke poku hawa yitani, e Yesus kembe detinate lepo nde: <Eli, Eli, lama sabatani?> Yite nde: <Njambiyane wombe, Njambiyane wombe, we len mi keto nge?> ⁴⁷ Ke bana botu bete be ba womete baka ma woko dete ke, e bo lepe nde: <A ke jeba Eli.> ⁴⁸ E wete mumo ke njoka yan sedye nedo ke bu yija yasi nda kusa tope ke yija dyanjina menjam somo ke jeta sambile nye nye nde, a hobiya. ⁴⁹ E bana lepe nde: <Tiko, he pa be, simande Eli ta nje jonjwe nye.> ⁵⁰ Diyo ke, e Yesus kembe detinate kwa kanje sisin ne nye ke mebo me Njambiyane. ⁵¹ E nyanjwe lamba te yi ba kesate ke mbe ye te yi ne kiyo ke mbanjo Njambiyane ke nyaliye ke bembe kande kweye kumo nji. E meneti ngwangwa, e metari posiyane, ⁵² mebonson butunama, e botu be Njambiyane budiyate be ma gwe baka womiyane. ⁵³ Bo punduma ke bonson. Ke Yesus ma si womiyane ke, e bo nyine ke Yerusalem, dya te yi Njambiyane tokuma. Bomo budiyate benjama bo. ⁵⁴ Kum besoja ne besoja bete be bene bo ba ke pemo Yesus baka benjama nda yi meneti ngwangwama no, benje sendi yasi te yi kwanama ke. E bo gwe wo beyate lepo nde: <Mbam ko ba gbate Monjo Njambiyane!> ⁵⁵ Bana boma budiyate ba womete. Bo dikima diyu ne nan benje yasi kenje. Bo dikima benjwe Yesus kelo mesay nye nye kande Galile. ⁵⁶ Mariya te ngondu Magdala ne Mariya te nyanjwe ne Jak bene Yosep ne nyanjwe ne bono be Sebede ba ke njoka boma benori.

Pumbuna Yesus
(Mk 15; Lk 23; Jn 19)

⁵⁷ Ke bekoko ma kelo, e wete mo Arimate nde Yosep dya. A ba mo kusuku, be sendi wete jake Yesus. ⁵⁸ A ka ke yi Pilat ke diyane mun Yesus. E Pilat jaye nde, bo don mun Yesus nye nye. ⁵⁹ E Yosep bu mun Yesus boye ke wete wumna ndombo ne mbon mbon ⁶⁰ kwa ke ningwe ke jonja bonson te yi nye Yosep ne nguru wene ma lepi nde, bo tim nye nye ke wete nyanjwe tari ke. Bo ti pa pumbo wete mumo kete ne mbombu na. E nye nje dingile

wete nyanḡwe tari dibo ne numbu te tōke kendi kwā. ⁶¹ Mariya te ḡḡondu Magdala bene Mariya te yoru bā womete metidyē ke kēki boḡḡon.

⁶² Misi pupe, yite nde, ke kōḡ mekomsa me yeso *Saba, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē *Befarisē kē dolo Pilat lepo nye nye nde: ⁶³ «Sa Mboko, wuse ndi ke take yasi te yi mo jā kō dikima lepo piḡo te yi nye bā ndi ne jon ké. A dikima lepo nde: <Ya metu yitati ke koḡte mi ta womiyē.> ⁶⁴ Dete, peso nde, bo pēm boḡḡon kumo ke metu yitati, kamba bejēke bene me nje guḡo muḡ ne kwā nō nje kpalo lepo nye bomō nde: <A womiya!> Lepina jā te yite ta nje be yey ḡḡboro kwā bosate.» ⁶⁵ E Pilat lepe nye bo nde: «Ta besoja be pemna yasi baka, ne kwān, bo kēn kē pemō boḡḡon nda yi wune kwadyē.» ⁶⁶ E bo nje kwā bḡ yina yasi nda dḡḡi dakke ke numbu boḡḡon yi tedye nde, yo nyanḡwe kum nye deti te yi kelo dte. Bo boḡḡma sendi besoja tiko womete yi pemna boḡḡon.

28

Womiya Yesus (Mk 16; Lk 24; Jḡ 20)

¹ Ke kōḡ yeso *Saba ε Mariya te ḡḡondu Magdala bene Mariya te yoru teme bemeḡmene ne sut ke bosa yeso te ε kandē jonja sōndi yī kē beḡe boḡḡon. ² Semo semo, ε meneti ḡḡwanḡwa budyate, keto wete jaki Baba Mboko piya wule dyoḡo njeḡe tari soḡe ke numbu boḡḡon nje kwā dīyo metidyē ke to te. ³ A bā ke panō ke misi nda yesi mbiyo, melambo mene bā wumnate ne mboḡ mboḡ. ⁴ Besoja bete be bā ke pemō yasi baka ḡwā wḡ ḡḡwanḡwa tika nda muḡ bomō. ⁵ Yasi wete, ε jaki lepe nye bomari nde: «Kē be wune, ne tī gwaki wḡ na. Mi duwā nde, wune sāḡ Yesus te yi bo ḡḡbama ke kroa kō. ⁶ A yeti se waka na, a ma womiyē nda yi nye ma lépi ké. Ne njāki, ne bēḡa mbey te yi bo niḡwa nye kete ké. ⁷ Wune kēn nedo kē lepo nye bejēke nde: <A ma womiyē ke njoka bemuḡ. A ma kandē kwā ne wune kē pe Galile. Wune ta beḡe nye mate.> Ma yoke yi mi ma lepo nye wune ké.»

⁸ Boma ḡwā wḡ, ma bo bā ne nyanḡwe mesosa ke temō. Bo kwanḡma jese nedo kē kēki boḡḡon sedye kē lepo tom te nye bejēke bene. ⁹ Semo semo, Yesus ε nje ke mbombu yan ru sanḡwa ne bo lepo nde: «He lêpi wune!» E bomari kē wuse nye ke mekol kuse meḡoḡ kanō nye. ¹⁰ E Yesus lepe nye bo nde: «Ne tī gwaki wḡ na. Ne kēn lepo nye bemaḡ bembe nde, bo kēn pele Galile, bo ta beḡe mi mate.»

¹¹ Piḡo te yi bomari bā ndi ke kē ké, ε baḡa besoja bete be bā ke bakidyē boḡḡon baka pesa kumo ke moy dya, dolo bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē yekidyē meyasi hene te yi kwanḡnama ké nye bo. ¹² Ke koḡte, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē betomba be dya wesidya kpo ḡḡiḡ kanje budya mōni nye besoja baka ¹³ lepo nye bo nde: «Wune lêpi nde, bejēke bene njā ne tu nje guḡo nye piḡo te yi wune bā ke jako ké. ¹⁴ Ma ḡḡe nyanḡwe kum dya woke kasi te, wuse ta wedyē temo ne kelo nde, wune tī sanḡwanḡwe ne menjanḡwe na.» ¹⁵ Besoja boḡḡma mōni te, ε bo kele nda yi bo lepima nye bo ké. E lepi jā te yi bo lepima nye bo nde, bo lêpi dte ké lapidya ke njoka Beyuden kumo ndi muka.

Yesus ke punje yotu nye bejēke bene (Mk 16; Lk 24; Jḡ 20)

¹⁶ Bejeki kama jo wete tamma ke pele Galile ke keki te yi Yesus lepima nye bo ko. ¹⁷ Ke bo ma beje nye ke, e bo kuse mebono kano nye. Ma baba ba ne meso ke temo. ¹⁸ E Yesus ke ke keki yan lepoma nde: «Njambiyi ma nye mi deti te yi namo meyasi hene kande ke kwey kuma ke meneti. ¹⁹ Dete, wune kwana, wune kel nde, mekando hene beki bejeki beme. Wune kel dete ne nje topuna yan ke maroko ne dino Da, ne dino *Mona, ne yi Kimi Sisiri. ²⁰ Wune kel nde, bo beki bejeki beme dete ne nje tedya yan sendi nde, bo bakidya meyasi hene te yi mi lepima nye wune ke. Ma wune dukwe nde: Mi ndi sine wune metu hene kuma ke signa mboko te yoko.»

Kimɔ Tom Yesus Krist te yi Mark ketima

Mekana mete yoko, yo Mark kete yo. Yinɔ dɛno dɛyene nde Jan. Nye mo Yerusalem. A kendima budɛyate bene Pol bu Barnabas. A nembima meyasi ne kwet kwet ke moy mekana mene kwa Matiyo bene Lukas.

To mekana mete yi nye ketima ke tɛɛɛya nde, Krist ba mo te e kele mesay nye besɔ. A kelma kimɔ mekele budɛyate ke jonɔwe ne. Yo yankɔwe tɛɛɛyɛ nde, a ba Njambiye.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyanɔwe menɔabiye yini:

1. Kandina mesay me Yesus ke njoka bomɔ (kumte 1).
2. Mesay mete yi Yesus kelma ke (kumte 1-13).
3. Yesus wokunama ne Njambiye kumɔ ke soɔ (kumte 14-15).
4. Womɛya Yesus ne duwa ne ke pe dɛyobo (kumte 16).

Kasi Jan te mo topuna bomɔ

ke moroku

(Mt 3; Lk 3; Jn 1)

¹ Kimɔ Tom te yi lepe kasi Yesus Krist te Monɔ Njambiye ke kandima deke. ² Yo kandima nda yi Esayi te mo punja melepi me Njambiye ketima ke. A ketima nde: «Beɔa, mi ke kande tomo mo tomun ne we, na ke kandi kombile nje tike we. ³ Wete mumɔ ke kembidya ke moy konɔr nde: Wune kombila nje Baba Mboko. Wune tembidya menje mene ne ngben.» ⁴ Diyo ke konɔte, e Jan dya nye bo ke topuna bomɔ ke moroku ke konɔr, pele ke kasi topuna bomɔ ke moroku nde, bo yensanɔwe temo jaye nde, bo topa bo ke moroku, ne Njambiye tiki mebeyo man ne ngwete. ⁵ Botu be Yerusalem ne botu be meneti me Yuda hene dikima ke ke yene. «Bo dikima jaye beya mekele man ke mbombu bomɔ, e nye diki tope bo ke Yurdɛ. ⁶ Jan dikima leɔe wete lambɔ te yi bo kelma ne memburu me *samo. Kanda te yi nye dikima leɔe ke jon ke, bo kel yo ne kotu nyamo. A dikima dɛye bedɔlo ne mutɔ me jo te yi nye dikima dolo ke liko ke. ⁷ A dikima pele lepo nye bomɔ nde: «Wete mumɔ ke nje ke konɔ mbe. A ne deti kwa mi. Mi ti yaka ditima yi wunje kol menakala ke kol ne na. ⁸ Mi topuna mbe wune ke moroku. Yasi wete, ke be nye, a ta tope wune ke Kimɔ Sisɔɔ.»

⁹ Ke ngimo te yite, Yesus dyanma wule Nasaret ke meneti me Galile. E Jan tope nye ke moroku ke Yurdɛ. ¹⁰ Ke ngimo te yi Yesus ba ke bendɔ ndi ngindi deke ke, a beɔa dɛyobo ke nembɛye, e Kimɔ Sisɔɔ piye nje ke yotu ne nda pepo. ¹¹ E wete men wule dɛyobo lepo nde: «We Monɔ mbe, soɔ temo mbe, temo mbe hene ke yotu yo.»

¹² Ndana ndana, e Kimɔ Sisɔɔ kanɔ Yesus kenje ke konɔr. ¹³ A kwanɔya metu kamoni mate. Ke metu te yinori *Satan ba ndi ke boɔe nye. Yesus jonɔnama mate ke njoka benyamɔ be liko, e bejaki be Njambiye diki kelo mesay nye nye.

¹⁴ Ke bo ma si biye Jan nye ke jobo ke, e Yesus kwa ke ke meneti me Galile pele Kimɔ Tom Njambiye nye bomɔ. ¹⁵ A dikima lepo nde: «Jgimo te yi Njambiye pesima ke ma dya, *Kando Njambiye ma wuta. Wune yensanɔwe temo jaye sendi Kimɔ Tom.»

Yesus ke tɔke bosa bejeki bene

(Mt 4; Lk 5)

¹⁶ Yesus bɛ ɛ kwɔ ke goɲ nyanɲwe matɔ Galile. A bɛɲma Simɔn bɛne Andere, maɲ ne Simɔn ke bɛte bulajama ke nyanɲwe matɔ, keto bo bɛ botu be wona bɛnjanɔ. ¹⁷ E nye lɛpe nye bo nde: «Wune bɛɲɲwe mi, mi ta kelo nde, wune kpɔl bɛ botu be ɔalna bomɔ, tedye nje Njambiye.» ¹⁸ Ndana ndana, ɛ bo ɲgbese mɛbulajama man bɛɲɲwe nye. ¹⁹ Yesus tonɲidɲama kumɔ mbɔmbu ne mbɛt, ɛ nye bɛɲɛ Jak te mɔnɔ Sebɛde bɛne maɲ wene Jan. Bo bɛ ke mɔy landi ke kombile mɛbulajama. ²⁰ Ndana ndana, ɛ Yesus jɛba bo, ɛ bo tike saɲɲwe wan Sebɛde ke mɔy landi bɛne botu be mesay kwɔ bɛɲɲwe nye.

Yesus ke soɲɛ beya sisin ke

yotu wɛte mbam

²¹ Ke kɔɲte, ɛ Yesus kwɔ bene bejeki bene bɛnɔri kɛ ke Kapernawum. Ke yeso *Saba ma dɲɔ, ɛ nye nyinɛ ke mɔy mbanɔ mɛwesidɲa mɛ Beyuden tedye bomɔ mɛlepi mɛ Njambiye. ²² Bomɔ ɲgbakimama kwalo tedya yasi te yene buɲyate, keto a dɪkima tedye bo mɛyasi ne ɔeti Njambiye. A ti bɛ ke tedye nda yi botu be ketina mɛyasi na. ²³ Ke ɲgimɔ te yite wɛte mbam te ɛ bɛ ne wɛte beya sisin ke yotu kɔ bɛ ke mɔy mbanɔ mɛwesidɲa man. ²⁴ E nye kembidɲa lɛpɔ nde: «Yo ɲge, Yesus te mɔ Nasaret, sine wune ne lɛpi te nda? 'We njɔki nje girise wuse? Mi duwɔ we kimɔte, we pupuna mɔ te yi Njambiye tɔkuma njese.» ²⁵ E Yesus bama ne beya sisin lɛpɔ nde: «Dibo numbu yo, pundɔ ke yotu mbam kɔ.» ²⁶ E beya sisin jalɛ mbam kɔ beyate kwɔ pundɔ ke yotu ne ne nyanɲwe kɛmbi. ²⁷ E sosu bomɔ hɛne siye ne hirek, ɛ bo diki diyana tande yan nde: «Yike ba ɲge? Yike ba kwalo jonja tedya yasi te nda? A tedya gba yasi ne ɲgunɲudye. A ke bama ko ne beya mɛsisin, beya mɛsisin ke wokuna ne nye.» ²⁸ Ndana ndana, ɛ dɪno Yesus wune nyanja yaka ne mɛneti mɛ Galile hɛne.

Yesus ke sidye yinɔ buɲya mɛkɔn

²⁹ Ke bo ma pundɔ ke mbanɔ mɛwesidɲa mɛ Beyuden kɛ, ɛ Yesus kwɔ bɛne bɛ Jak nɛ Jan kɛ ke tɲ Simɔn bɛne Andere. ³⁰ Yinɔri ki ne Simɔn ɛ nyari bɛ mɛtinɛɲɲwe ne duku. E bo lɛpe kasi ne nedɔ nye Yesus. ³¹ E nye kɛ ke kɛki nyari kenɛ bo tɛmbidye ne nye. E kɔn duku siye ke yotu ne, ɛ nye tɛmɛ kɛ kelo mesay nye bo.

³² Ke bɛkoko ma dɲɔ, tu mɛ ke yinɔ, ɛ bomɔ bu botu bɛ kɔn hɛne nɛ botu bɛte bɛ bɛ ne beya mɛsisin ke yotu baka nje nɔ kɛ yi Yesus. ³³ E botu bɛ dya hɛne ɲgbɔ wesidɲa ke numey tɲ. ³⁴ A sidya mboya mɛkɔn mɛ buɲya bomɔ, soɲɛ sendi buɲya beya mɛsisin ke yotu bomɔ. A ti bɛ ke jaye nde, beya mɛsisin lɛpinanɲwe na, keto beya mɛsisin duwɔ nye kimɔte. ³⁵ Yi kɛ nɔ njenamɛnɔ piɲɔ te yi yasi ndi gba ne mbi mbi mbilip kɛ, ɛ Yesus tɛmɛ pundɔ kwɔ kɛ ke wɛte mbɛy te yi bɛ kine bomɔ kete kɛ kɛ ɲgwɛta ne Njambiye. ³⁶ E Simɔn bɛne botu bɛte bɛ bɛne bo bɛ baka bɛɲɲwe nye nedɔ. ³⁷ Ke bo ma dolɔ nye kɛ, ɛ bo lɛpe nye nye nde: «Bomɔ hɛne ke gosɔ we.» ³⁸ E nye yeɲsa nye bo nde: «He kwɔɲ kɛ ke yinɔ mɛmbɛy ke mɛɲya mɛte yi ke mbɔmbu wusu kɛ, nɛ mi kɛ pel sendi mɛlepi mɛ Njambiye mate, keto mi ma njɔki keto te yite.» ³⁹ E nye tɛmɛ kwɔ kɛndɔ ne mɛneti mɛ Galile hɛne peɛ Kimɔ Tom ke mɛmbanɔ mɛwesidɲa mɛ Beyuden, soɲɛ sendi beya mɛsisin ke yotu bomɔ.

Yesus ke sidɔye kɔn ndoko

*wɛtɛ mbam
(Mt 8; Lk 5)*

⁴⁰ Wɛtɛ mɔ ndoko njɔ ke yi Yesus kuse mɛbɔŋ ke mbɔmbu wene ngweta ne nye lɛpɔ nde: «Iɔge wɛ kwadɔye, ɔ yakama kelɔ nde, yotu mbɛ bɛki ne kpele kpele.» ⁴¹ E Yesus gwe ngwɛtɛ wene sambile bɔ kpoke ne nye lɛpɔ nde: «Mi kwadɔya, yotu yɔ bɛki ne kpele kpele.» ⁴² E ndoko siye ke kiya mbey ke yotu ne. E yotu ne bɛ ne kpele kpele. ⁴³ E Yesus yɔkidɔye nye ke kiya mbey kidɔye nye nde: ⁴⁴ «Kpɛ, wɛ ti yekidɔya mɛyasi mɛte yi kwanɔnama kɛ nye mumɔ na. Yasi wɛtɛ, ken tɛdɔye yotu yɔ nye mɔ nyena sadaka nye Njambiye, nɛ wɛ ken kelɔ sadaka nda yi Mɔyisi pɛsima kɛ, keto yotu yɔ mɛ ne kpele kpele, nɛ bɔmɔ duwɛ nde, kɔn yɔ siyama.» ⁴⁵ Ko bɛkɔ dɛte, mbam kɔ kwanɔma kande pɛle mɛyasi mɛte yi kwanɔnama kɛ ke membey hɛne nye bɔmɔ. Dete, Yesus ti bɛ se ne dɛti te yi nyinɛ ke wɛtɛ dɔya ke misi mɛ bɔmɔ na. A dɛkima dɔyɔ ne nan ke membey mɛte yi bɔmɔ yeti kete kɛ. Bɔmɔ dɛkima wule membey hɛne nje ke yɛnɛ.

2

Yesus ke kelɔ nde, wɛtɛ mɔ

*jɛmti kɛndi
(Mt 9; Lk 5)*

¹ Mɔnɔ mɛtu kwanɔma ke kɔntɛ, e Yesus yɔkwɛ wolo ne kɔkɔ kɛ ke Kapernawum. Bɔmɔ wokuma nde, a ke mɔy tɔ. ² E budɔya bɔmɔ ngbɔ wesidɔya komɛte, kɔ mɔnɔ mbey ti bɛ se na ko ke keki numɛy. Yesus bɔ ke pɛle mɛlɛpi mɛ Njambiye nye bɔ. ³ Ndana, e baɔa bɔmɔ yini sobɛ wɛtɛ mɔ jɛmti nje nɔ ke yɛnɛ. ⁴ Bɔ ti bɛ ne dɛti te yi kumɔ ne nye ke mbombu Yesus na, keto nyanɔgwe ngil bɔmɔ. Dete, e bɔ bɛndɛ tosiyɔ, toso yaka ne mbey komɛ nye bɔ kɛ, pidɔye tan nɛ mɔ jɛmti mɛtinɛngwɛ ketɛ. ⁵ Ke Yesus ma bɛnɛ gbate nde, bɔmɔ baka tikima temɔ ne nye kɛ, e nye lɛpɛ nye mɔ jɛmti nde: «Mɔnmbɛ, mɛbeyɔ mɔ, mi ke tiko yo ne ngwɛtɛ.» ⁶ Baɔa bɔtu bɛ ketina mɛyasi bɔ mɛtidɔye womɛte. E bɔ diki takina lɛpɔ ke mɔy mɛtemɔ man nde: ⁷ «Nan yi mbam kɔ lɛpina dɛke kɛ? A ke gbuto gba ne Njambiye. Nda yakama tiko mɛbeyɔ mɛ mumɔ ne ngwɛtɛ kɔ? Kɛnɛ mumɔ na, ndi Njambiye nyɛpɔ!» ⁸ Yesus duwɔ mɛtake man ke mɔy temɔ ne ke kiya mbey. E nye lɛpɛ nye bɔ nde: «Keto nge yi wunɛ bɛ ne njɛl mɛtake dɛte ke mɔy mɛtemɔ mun kɛ? ⁹ Nɛ lɛpinate nye mɔ jɛmti nde: «Mɛbeyɔ mɔ, mi ke tiko yo ne ngwɛtɛ,» nɛ lɛpinate nde: «Tɛma, bɔngɔ tan yɔ kɛndɔ,» kelna nge kwɔ jɛwɔ ke njokate? ¹⁰ Yasi wɛtɛ, mi ke kwadɔye nde, wunɛ dɔkwɛ nde, *Mɔnɔ mumɔ ne dɛti te yi tiko mɛbeyɔ mɛ bɔmɔ ne ngwɛtɛ ke to mɛnɛti.» Dete, e nye lɛpɛ nye mɔ jɛmti nde: ¹¹ «Mi ke lɛpɔ nye wɛ nde: Tɛma, bɔngɔ tan yɔ, dɔkwɛ kɛ tɔ yɔ.» ¹² E nye tɛmɛ ne ngɛt bɔ tan ne pundɔ nɔ ke misi mɛ bɔmɔ hɛnɛ. E bɔ hɛnɛ ngbakima budɔyate lukɛ Njambiye lɛpɔ nde: «Wusɛ ti pa bɛnɛ yikɛ ne toru na!»

*Yesus ke tɔkɛ Levi
(Mt 9; Lk 5)*

¹³ Ke kɔntɛ, e Yesus yɔkwɛ ne kɔkɔ kɛ pulɔ goɔ nyanɔgwe matɔ. Bɔmɔ hɛnɛ dɔyama nje ke yɛnɛ. E nye diki tɛdɔye bɔ mɛlɛpi mɛ Njambiye. ¹⁴ Ndana ke ngimɔ te yi Yesus bɔ ke kwɔ kɛ, e nye bɛnɛ Levi te mɔnɔ Alfe mɛtidɔye ke

mbey kome bomo diki gbo garama ké. E Yesus lepe nye nye nde: «Benḡwe mi.» E Levi teme benḡwe nye.

¹⁵ Ke ngimo te yi Yesus ba ke dyena ke tu Levi bene bejke bene ké, e bana budya botu be bonna moni garama nè bana botu be mebeyo nje dyena sendi bene bo. Yo nde, budya botu be bonna moni garama nè budya botu be mebeyo dikima benḡwe nye. ¹⁶ Ke botu be ketina meyasi bete be ba ke njon *Befariṣe baka ma benḡe nde, Yesus ke dyena bene botu be bonna moni garama nè botu be mebeyo ké, e bo lepe nye bejke bene nde: «Keto nḡe yi nye dyena ke kiya mbey bene botu be bonna moni garama nè botu be mebeyo ké?» ¹⁷ Ke Yesus ma woko dete ké, e nye lepe nye bo nde: «Yeti botu bete be ne membundo weynate baka sa nje mo nyeti na, yasi wete, yo ndi botu be kone baka. Mi ti njáki nje jeba nḡben bomo na, mi njáki nje jeba botu be mebeyo.»

¹⁸ Wete yeso bejke be Jan te mo topuna bomo ke moroko nè *Befariṣe ba ke kiyo medye. E bomo nje diyee Yesus nde: «Bejke be Jan nè be Befariṣe ke diki kiyo medye. Ma keto nḡe yi bejke te bo ti kél sendi dete ké?» ¹⁹ E Yesus yeṣa nye bo nde: «Iḡge mumo kele gwaki jeba beso bene ke mekebi mete, 'beso ma kiyo medye piṣo te yi nye ndi kete bene bo ké? Ko na, ngimo hene te yi nye ndi kete bene bo, bo yeti ne deti te yi kiyo medye na. ²⁰ Yasi wete, ngimo ta dya, ngimo te yi bo ta soṣe ne nye ke mebo man. Yo ke ngimo te yite yi bo ta kiyo medye yeḡ.

²¹ «Mumo ti bon pel jonja lamba nje dato ke lamba te yi ma buto ké na. Keto nḡe yo kelna dete, pel jonja te ma nyukute njombu te. O beṣa, nyal te ma nje doko kwa to te. ²² Sendi, mumo ti sópita jonja menjam nye ke boru membe na. Keto nḡe yo kelna dete, menjam ta wudye kelo nde, membe pòsukwe. O beṣa, menjam nè membe ma si yambile gwe nyiṣe siri. Yo nde, mumo sópita menjam nye ke jonja membe.»

*Yesus ke lepina ke kasi yeso Saba
(Mt 12; Lk 6)*

²³ Wete yeso Yesus ba ke kwa ke moy menḡwan mete yi bo bema nyambi te yi bo kele ne mampa ké. Yo ba ke yeso *Saba. E bejke bene nye bo ke lekina meto mete kwey ne kwey kwa no. ²⁴ E *Befariṣe lepe nye nye nde: «Benja ndi, keto nḡe yi bo kele yasi te yi membonḡa musu kidye nde, mumo ti kel ke yeso Saba ké?» ²⁵ E Yesus yeṣa nye bo nde: «'Yite nde, wune ti pa tolo yasi te yi kumande Davit kelma ke ngimo te yi yasi kwanma nye yi nye gwa nja bene botu bene ké? ²⁶ Yo nde, a nyinma ke mbanjo Njambiye ke ngimo te yi Abiyatar ba nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye ké, bu memampa mete yi diyee ke mbanjo Njambiye ké dya, bu sendi yina nye botu bene. A kelma dete ko beko nde, yo ndi botu be nyena sadaka nye Njambiye bepo yakanḡwe dya yo.» ²⁷ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Njambiye tembida yeso Saba yi kame ne mumo. A ti kusu mumo keto yeso Saba na. ²⁸ Dete, yo mi *Mono mumo diyee ko ne yeso Saba sendi.»

3

Yesus ke sidye jɛmti wete mbam

*ke yeso Saba
(Mt 12)*

¹ Kε kɔŋte, ε Yesus kwɔ nyiŋe wolo ke mbanjo mewesidya me Beyuden. Wete mbam ba womete, bo ne ma jeme be ne fengelen. ² Baŋa bomo ba ke pemo Yesus yi beŋe, simande a ta sidye kon mumo ke yeso *Saba, ne bo kwedya nje te yi lepo nde, a kelma yiŋa beya yasi. ³ E Yesus lepe nye mbam te yi bo ne ma jeme be ne fengelen ko nde: «Tema womeri ke beŋe bomo.» ⁴ E Yesus nje diyε bo nde: «Membonja mun lepi ne nje? 'Bo kama mumo ke yeso Saba, ho bo kel nyalo ne nje? Ne jonjwa mumo ne wona ne, yasi te nda yi mumo yakanjwe kelo ke yeso Saba ke?» E bo diyε ne kpingbili kine bute numbu na. ⁵ E Yesus woke njambi kanje misi beŋe ne bo hene kola, keto metemo man ba ne keskere. E nye lepe nye mbam ko nde: «Sambila bo.» E nye sambile bo. E bo te yi ma jeme ke yokwe nje ke mbey te. ⁶ E *Befariŋe punde beke beke bene botu bete be ba ke njon Kumande Herod baka ke kelo kutu yi sa nje te yi bo yakama wo ne Yesus.

⁷ Yesus jisima kwɔ bene bejεke bene ke pulo nyangwe matɔ. Nyangwe ngil bomo beŋgwa nye. Bo wula Galile, ⁸ wule Yerusalem ne Yuda hene, wule Idume ne poku te yi Tir ne Sidon. Nyangwe ngil bomo te nja ke yi Yesus, keto bo wokuma meyasi hene te yi nye dikima kelo ke. ⁹ E nye lepe nye bejεke bene nde, bo bon wete mono landi bakidyε womete ladye ne nye, kambɔ nyibi nyibi ngil bomo te yike me nje matima nye. ¹⁰ Yo nde, nda yi nye dikima sidye kon budya bomo dete ke, ε bomo hene be ba ne mboya mekon baka diki matima nye yi sa nje te yi kpoke nye. ¹¹ Kε be beya mesisiŋ, ngimo hene te yi bo dikima kanje misi beŋe nye, bo dikima kuse mebon ke mbombu wene kembidya nde: «We Monɔ Njambiye!» ¹² Yasi wete, a dikima kidye bo nde, kpe, bo ti kel nde, mumo dukwe nye na.

Yesus ke tɔke botu be tomun

*kamɔ jo yiba
(Lk 6)*

¹³ Yesus nja kwɔ bendɔ keki jeba botu bete be nye kwadya nde, bo njaki baka. E bo ke ke keki ne. ¹⁴ E nye tɔke bomo kamɔ jo yiba be ta diyɔ ke keki ne baka, na tom bo sendi kenje ke pele Kimɔ Tom, ¹⁵ nye sendi bo deti te yi sonje beya mesisiŋ ke yotu bomo. ¹⁶ Medino me bomo kamɔ jo yiba te be nye tokuma baka, yoke: Yo ne Simon te yi nye loma nye nde Piyer ko. ¹⁷ Yo ne Jak te monɔ Sebede bene man wene Jan. Yesus loma bo nde Bowanerges, yite nde Bonɔ be lum mbiyo. ¹⁸ Yo ne Andere ne Filip ne Bartelemi ne Matiyo ne Tomasi ne Jak te monɔ Alfe ne Tade bu Simon te yi bo jeba nde Monɔ kando ko, ¹⁹ nje bu Yudas Iskariyot, mo te ε dyangwa Yesus ko.

Kasi lepina lepi gbutu sunjwe

*ne Kimɔ Sisij
(Mt 12; Lk 11)*

²⁰ Diyɔ ke, ε Yesus nje yokwe ke pe tu bene bejεke bene. Bo ti be ne monɔ ngimo te yi dye monɔ yanja na, keto nyangwe ngil bomo nja wesidya wolo komete. ²¹ Ke beman ne Yesus ma woko dete ke, ε bo ke, ne bo ke bu nye kwɔ ko, keto bo dikima lepo tande yan nde: «A ke kono ne.» ²² E botu be ketina meyasi bete be wulma Yerusalem baka lepe nde: «A ne *Kum beya mesisiŋ te yi bo jeba nde *Belsebul ko ke yotu. A sonja beya mesisiŋ ke yotu bomo ne deti te yi Kum beya mesisiŋ.» ²³ Ndana, ε Yesus jeba bo lepo nye

bo ne nje kano nde: «*Satan ne nguru wene yakama dufye yotu ne ne nje te yin? ²⁴ Ke kiya botu be kando wete baka ke bembe lu dyambi tande yan, kando te ti ke mbombu na. ²⁵ Sendi, ke kiya botu be moy tu wete baka ke bembe lu dyambi tande yan, moy tu te ti ke mbombu na. ²⁶ Dete, nge Satan lu dyambi sungwe ne yotu ne ne nguru wene baka yotu ne ke bembe, a ti ke mbombu jona na, yasi wete, a ta yambile. ²⁷ Mumo ti yaka nyine ke tu wete ngabolo mbam yi wenjile meyasi mene kine pa kande biye nye woto nye, na nje wenjile meyasi mene na. Yo nde, nge nye si kande woto nye, a ma nje wenjile meyasi me tu dyene yey.

²⁸ «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Njambiyе yakama tiko bomо ne ngwete ke beya yasi hene te yi bo kele ne ke kwalо lepi gbutu hene te yi bo yakama lepo sungwe ne nye ke. ²⁹ Yasi wete, mumo hene e ta lepo lepi gbutu sungwe ne Kimo Sisin, ko Njambiyе ti tiko mo te ne ngwete wete yeso na. Yo nde, mebeyo mete ta diyо ke to ne kpo ne kpo.» ³⁰ Yesus lepi dete, keto bo dikima lepo nde, a ne beya sisin ke yotu.

Beman be Yesus, yo be nda?

(Mt 12; Lk 8)

³¹ Semo semo, e nyangwe ne Yesus bene beman dya diyо ke se tomo mumo, na ke jeba nye. ³² Nyangwe ngil bomо ba metidye linje nye. E bo lepe nye nye nde: «Beja, nyongwe ke se bene bemon, bo ke dita we.» ³³ E nye yensa nde: «Nda nyanmbe? Be nda beman bembe?» ³⁴ E nye kanje misi beje ne botu bete be ba metidye linje nye baka lepo nde: «Ne beja, nyanmbe ne beman bembe, bo baka! ³⁵ Yo nde, mumo hene e kele yasi te yi Njambiyе kwadye, mo te manmbe ho dyombu dyembe ho nyanmbe.»

4

Kano ke kasi mo bena mbeki

(Mt 13; Lk 8)

¹ Ke kante, e Yesus basidye nye numbu ke tedya bomо melepi me Njambiyе ke gon nyangwe matо. Nyangwe ngil bomо njа wesidya ke keki ne. E nye bende wete landi diyо metidye kete ke to duku. Ngil bomо hene ba ke ngindi ke gon. ² A ba ke tedye bo budya meyasi ne nje mekanо. Ke ngimo te yi nye ba ke tedye bo meyasi ke, e nye lepe nye bo nde: ³ «Ne lengwe meto ke yasi te yi mi ta lepo ke. Wete mo bena mbeki kwanma ke ngwan yi ke nyanje kwalо. ⁴ Ke ngimo te yi nye ba ke nyanje kwalо ke, e yina bale ke nje. E benon si nje dye yo. ⁵ Yina balma ke mbey te yi ba tande metari kine budya gbela meneti kete na. E yo lo nedo, keto meneti ti be dimnate na. ⁶ Yasi wete, ke yeso ma panо, e yo si nyolo soso, keto mekangil mete ti kume womana na. ⁷ Yina balma ke mbey te yi ba ne mengombiya kete ke. E mengombiya ju si ngangile yo, kwalо te kine nye membumo na. ⁸ Yina kwalо njа balо ke kimo meneti. E yo ju oko wumo membumo. Kwalо te wete nya membumo kamotati, e wete nye kamotan jo kamo wete, e wete nye ne gomay.» ⁹ Ke kante, e Yesus lepe nde: «Mo te e ne meto te yi woko pe, a woku!»

¹⁰ Ke nye ma nje tika nyepo ke, e botu bete be ba ke keki ne baka, ne bejeke bene kamo jo yiba diye nye to kano te. ¹¹ E nye lepe nye bo nde: «Yo ndi wune yi Njambiyе nya deti te yi duwe meyasi mete yi ma beki sodiyate ne mbombu ke kasi *Kando Njambiyе ke. Yasi wete, ke yi gbela bomо, meyasi hene kwaj ne nje mekanо. ¹² Yo kwangangwe dete ke yan,

né bo ðeɲ yasi seɲgile kine duwe yasi te yi bo ðeɲe ké na, né bo leɲgwe meto woko kine ðiye to yasi te yi bo woke ké na. Yo kélnaɲgwe ðete, ma bo nje yeɲsa temo, ma Njambiye nje tiko bo ne ɲgwete ke ðeya mekele man.»

¹³ Yesus ɲɲà kè mbombu lepo nye bo nde: «'Yite nde, wune yeti ke woko to kano te na? Nge ðe nde, wune ti woke na, ne ta kelo nan yi woko ne to mekano hene? ¹⁴ Kwalo te yi mo ðena mbeki nyanja ké, yo tedya melepi me Njambiye. ¹⁵ Nje te yi yina kwalo ðalma kete ké tedya botu ðete ðe woke melepi me Njambiye. Ke kɔɲte, *Satan ɲɲà nedo nje soɲe melepi mete yi nyiɲma ke temo yan ké. ¹⁶ Mbey te yi ðà tandè metari yi yina kwalo ðalma kete ké tedya botu ðete ðe woke melepi me Njambiye, jaye yo nedo ne mesosa, ¹⁷ ma bo ti pa lo megata na. Deti sumna kol kikwe yeti na. Nge bo saɲgwa ne yina mepoɲu ho tedye bo yina meɰone keto melepi me Njambiye ké, o ðéɲa, bo jatidya kol ke ðeya nje. ¹⁸ Mbey te yi ðà ne meɲgombiya yi yina kwalo ðalma kete ké tedya botu ðete ðe woke melepi me Njambiye, ¹⁹ yasi wete, kesa temo ke meyasi mete yi ɲgimo te yoko nè kasi kusuku te yi ðiki seɰile temo ðomo ké nè yina mewoɰo ma si nyiɲe temo yan ɲgaɲgile melepi me Njambiye. O ðéɲa, melepi me Njambiye te yi bo wokuma ké ti kelo se yaɲa na. ²⁰ Ma kimo meneti te yi yina kwalo ðalma kete ké tedya botu ðete ðe woke melepi me Njambiye jaye yo kwà wumo membumo. Wete ke nye kamotati, mbaɲa ke nye kamotan jo kamo wete, ma wete ke kè nye ne goɲmay.»

*Kano ke kasi lambo
(Lk 8 nè 11)*

²¹ Yesus ka sendi mbombu lepo nye bo nde: «'Mumo kwéɲja ka lambo nje ðu mbe ðuse no ho ðu tiko ke nji taɲ? 'A ti ðón kase ke to tebel na? ²² Keto kine yaɲa te yi ðe soɲyate yakama ðiyɔ kine pundo puye na. Sendi, kine yaɲa te yi ðe soɲyate yakama ðiyɔ nde, ðomo ti duwe na. ²³ Mo te e ne meto te yi woko ne pe, na woku!» ²⁴ E Yesus nje lepo sendi nye bo nde: «Wune ðiy ne soso ke yasi te yi wune woke ké. Njambiye ta nye wune yasi ðeɲgwe ndi kiya ðoko mapi te yi wune yeke ne yasi kete nye ðeso ké. Ma a ta dokidye yina yasi ke to te nye wune. ²⁵ Yo nde, bo ta dokidye yina yasi nye mo te e me no ko. Ma pe yi yoko e kine yaɲa ko, bo ta soɲe ko mono yasi te yi nye no ké.»

Kano ke kasi kwalo te yi lo ju nyepo

²⁶ Yesus ɲɲà kè sendi mbombu lepo nde: «*Kando Njambiye kwáɲnaɲgwe nda yi mumo kè nyanje ne kwalo ke ɲgwan ké. ²⁷ Ke kɔɲte, ko a yáki ko a pém tu ne yeso, kwalo ke lo ne ðoko kine nde, nye ne ɲguru wene dúkwe nda yi yo kwanja no ké na. ²⁸ Meneti ne ɲguru wene ke kelo nde, nyambi wúm kande ke lonate kumo ke wumnate nje kumo ke ɲgimo te yi yo ta si tandè ðeto ké. ²⁹ Ke yo si ðeto ðete ké, o ðéɲa, ndana ndana a nya bo ke mesay, keto ɲgimo soɲna nyambi ke ɲgwan sima ðya.»

Kano ke kasi wete mono mbumo

*nde mutar
(Mt 13; Lk 13)*

³⁰ Ke kɔɲte, e Yesus nje lepo sendi nde: «He yakama lepo nde, *Kando Njambiye nda ɲge? He ta yekidye ða kwalo kano te yen yi yeko no? ³¹ Yo nda wete kwalo mono mbumo nde mutar yi bo ðu yikile ke meneti ké.

Mbumo te kwā yelo ke njoka mekwalo hene te yi dīye ke to meneti. ³² Ma yasi wete, ke bo si yikile yo ke meneti ké, yo kpál nje jū doko kwā kwalo menyinjō hene, nye nyanḡwe mebo mete. ǃ bēḡa, benon má nje sumo metu man ke mebo mete jorḡa ke wukumē te.» ³³ Yesus dikima kwā ne nje budya mekanō nda yike deke yi lepo ne melepi me Njambiye nye bomo. A dikima nye mekanō saman te yi bo yakama biye to te. ³⁴ Yo nde, ko a ti lepina nye bo kine nye kanō kete na. Yasi wete, a dikima nembe to meyasi hene nye bejeke bene ke ḡgimo te yi bene bo be bepo ké.

Yesus ke tembidyē mbuku
(Mt 8; Lk 8)

³⁵ Ke kiya yeso te bekoko ε Yesus lepe nye bejeke bene nde: «Wuse sáḡikwe nyanḡwe matō kē ḡḡinje te yoru.» ³⁶ E bo tike ḡḡil bomō bu Yesus kwā nō nedo ne landi te yi nye bā ke moyte ko. Yiḡa melandi bā sendi ke njōḡ ne. ³⁷ Ndana ndana, ε wete nyanḡwe mbuku dya. E mekumbo menda ke landi. E landi kande dyaena moroku. ³⁸ Yinori Yesus bā ne ke jako ke to filo, ke meta me landi. E bo jeme nye lepo nde: «Yekele, he ta ḡiro ndana, 'yo yeti ke kelo ne we yaḡa na?» ³⁹ Yesus jemiya bama ne mbuku lepo nye nyanḡwe matō nde: «Yo siy dete. We ti wati na.» E mbuku siye, ε yasi hene yokwe be ne te ne semyek. ⁴⁰ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Keto ḡḡe yi wune gwe wḡ dete ké? 'Yite nde, wune yeti ke tiko temo ne mi na?» ⁴¹ Bo ḡwā wḡ budyate, sosu ne hirek. E bo diki lepo tande yan nde: «Yoko ba kwalō mo te nda yi gba mbuku nē nyanḡwe matō wokuna ne nye ko?»

5

Yesus ke soḡe beya mesisij ke

yotu wete mbam
(Mt 8; Lk 8)

¹ Bo nḡ sabiye kumo ke ḡḡinje nyanḡwe matō ke meneti me botu be Gerasa. ² Yesus piya ke landi yaka ne wete mbam ke wule ke menguku kome bo dikima pumbo bemuḡ ké. A nḡ sangwa ne Yesus. Mbam te bā ne wete beya sisij ke yotu. ³ A dikima dīyo ke menguku mete. Ko mumo wete ne wete ti be ne deti te yi woto nye na, ko nē mekol me sumba. ⁴ Yo nde, bo dikima nye mepoka ke mekol mene woto nye ne mekol me sumba. Ko dete, a dikima pamō mekol me sumba leke mepoka ne ese ese. Mumo wete ne wete ti be se ne deti te yi kuse nye na. ⁵ A dikima dīyo tu ne yeso ke menguku menori nē ke to mekeki. A dikima dīyo ndi kembi, ndi tendina yotu ne metari. ⁶ Ke nye ma kaḡe misi beḡe Yesus ke nje ne naḡ ké, ε nye sedye kē kuse meboḡ ke mbombu wene ⁷ kembidya lepo ne men ke kwey nde: «Yesus te Mōno Njambiye te ε kwanḡma meyasi hene ke kwey ko, sine we ne lepi te nda? Mi ke lepo nye we ke mbombu Njambiye nde, we ti tedya mi mebone na.» ⁸ A lépi dete, keto Yesus lepima nye nye nde: «Beya sisij, pundo duwe ke yotu mbam ko.» ⁹ E Yesus diye nye nde: «Dino dyo nde nda?» E nye yeḡsa nde: «Dino dyaembe nde Nyanḡwe ḡḡil, keto wuse ne buyo.» ¹⁰ E nye ḡḡweta budyate ne Yesus nde, a ti lonjukwe bo ne poku meneti te yite na.

¹¹ Nyanḡwe kuru beabem bā ke dyaena womete pulo to keki. ¹² E beya mesisij ḡḡweta ne nye lepo nde: «Kenjikwe wuse ke kuru beabem bari, né wuse kē nyij ke yotu yan.» ¹³ E Yesus jaye. E beya mesisij punde duwe

ke yotu mbam kè nyiŋe beabem. Ndana, ε kuru beabem siliye komba ne beya soko ne bibibi kè gwadya ke nyanŋwe mato bebiye mōrōku si gwe. Buyo yan kumma nda tomay yiŋa. ¹⁴ E botu bete be bā ke bakidyē beabem baka sedyē kamba kwā kè yekidyē kasi te ke nyanŋwe dya nè ke mōno mēdya. E bomō sutiye kè beŋe yasi te yi kwanŋama ké. ¹⁵ Bo kā kumo kome Yesus bā ké. E bo beŋe mbam te ε bā ne beya mesisiŋ ne mbōmbu ke yotu kō ke diyo weynate ne melambo ke yotu, gba nye mō te ε bā ne ŋgil beya mesisiŋ ke yotu kō. E bomō gwe wō budyate. ¹⁶ Botu bete be diyma ke mbey te baka yekidyā meyasi mete yi bo beŋma ké nye bo. Kande ke yi mō te ε bā ne beya mesisiŋ ke yotu kō kumo ke yi beabem. ¹⁷ Dete, ε botu baka nye numbu ke menŋweta ne Yesus nde, a kwāŋ lōndo ke meneti man.

¹⁸ Ke ŋgimo te yi Yesus bā ke bendo landi ké, ε mbam te ε bā ne beya mesisiŋ ne mbōmbu ke yotu kō diye nye nde, a ke kwadyē kwā bene nye. ¹⁹ Yasi wete, Yesus ū jaye na, a lepima nye nye nde: «Dukwe kè tū dyo sungwe botu bo, nò yēkidyā meyasi hene te yi Baba Mboko kelma ne we ké nye bo, yekidyē sendi nda yi nye gwā ne ŋgwete wō ké.» ²⁰ Ndana, ε mbam kwā. E nye kande pelna yasi hene te yi Yesus kelma ke yotu ne ké ke nyanŋwe mēdya kamo te yi bā ke meneti mete ké. E bomō hene ŋgbakima.

Yesus ke womiye wete mōno ŋgōndu.

Wete nyari ke kpoke numbu

*lambō Yesus
(Mt 9; Lk 8)*

²¹ Yesus kwanŋma ne landi yōkwe ne kōko kumo ke ŋginje te yoru. E nyanŋwe ŋgil bomō nje wesidyā ke keki ne. A bā ke ŋgindi ke goŋ nyanŋwe mato. ²² E wete kum mbanjo mēwesidyā me Beyuden dya. Dino dylene nde Yayrus. Ke nye ma kanje misi beŋe Yesus ké, ε nye nje balo ke nji mekol mene ²³ ŋgweta budyate ne nye lepō nde: «Tiso mōnmbē, mōno nyari ta gwe ndana! Inja kase mēbo ke yotu ne, né kōn ne siy, na ju.» ²⁴ E Yesus kwā bene nye. Nyanŋwe ŋgil bomō bā ke beŋgwe nye ne suk suk matima nye.

²⁵ Yinōri wete nyari bā ke njoka ŋgil, mekiyo bā ke lekwe nye, yo me ke mēsew kamo jo yiŋa. ²⁶ A beŋma mēbone budyate ke beŋgwa budya botu be nyeti kè nō. A kwanŋdya meyasi hene te yi bā nde, a jōŋnanŋwe nō ké, kō wokō mōno mekamna ne mbet na. Kōn kpalma dōko dōko kè nō mbōmbu. ²⁷ A wokuma bomō ke lepō kasi Yesus. E nye kwā ne pulo kōŋ bomō nyiŋe moy ŋgil kpoke lambō ne. ²⁸ Keto nya kō dikima lepō ke moy temō ne nde: «Ŋge mi kpoke ndi gbela lambō ne, kōn mbe ta siyo.» ²⁹ Ndana ndana, ε mekiyo mete yi bā ke lekwe nye ké pēsiye ke kiya mbey. E nye wōke ke moy yotu ne duwe nde, kōn ne siyma. ³⁰ Ndi ke kiya mbey sendi Yesus duwā nde, yiŋa dēti ne dūwā ke yotu ne. E nye yeŋsa ke njoka ŋgil diye nde: «Nda kpokuma lambō mbe kō?» ³¹ E bejēke bene yeŋsa nye nye nde: «We ke beŋe nde, bomō dēke ne suk suk ke matima we, ke kōŋte, we ke kpalō diye nde: «Nda kpoke mi?» » ³² Yesus kā mbōmbu ŋgekila, na beŋ mō te ε kelma yasi yinōri kō. ³³ Nyari gwā wō ŋgwāŋgwa, keto a duwā yasi te yi dyanŋma nye ké. E nye nje kuse mēboŋ ke mbōmbu Yesus lepō yasi hene te yi kwanŋama ké nye nye. ³⁴ E Yesus nje lepō nye nye

nde: «Mɔnmbɛ, tikina temɔ te yi wɛ nɔ kɛ jɔŋgwa wɛ. Kwangɔ nɛ tɛ, kɔn Ƶɔ siyma nɛ kpaya.»

³⁵ Yesus bɔɔ ndi kɛ lɛpina ɔfete kɛ, yaka nɛ bɔmɔ kɛ wulɛ kɛ tƳ Yayrus te kum mbanjɔ mɛwesidya mɛ Beyuden nje lɛpɔ nye nye nde: «Wɛ njɔŋgwe sendi yekele nɛ nge, nɔŋɔndu wɔ tɔ si gwe.» ³⁶ Yasi wɛtɛ, Yesus wokuma lɛpi te pupɛ metɔ, ɛ nye lɛpɛ nye Yayrus te kum mbanjɔ mɛwesidya mɛ Beyuden nde: «Wɛ tɔ gwaki wɔɔ yanɔ na, siya te ndi nde, tikɔ temɔ kɛ yembɛ.» ³⁷ Yesus tɔ jaye nde, wɛtɛ mumɔ bɛŋgwe nye na, sɔŋɛ ndi Piyer nɛ Jak bɛnɛ maŋ wɛnɛ Jaŋ. ³⁸ ɛ bɔ kwɔ kumɔ kɛ tƳ kum mbanjɔ mɛwesidya mɛ Beyuden kɔ. ɛ Yesus dole bɔmɔ nɛ ho, bɔɔɔ bɔɔ kɛ lelo kembidya nɛ kpɛ. ³⁹ ɛ Yesus nyinɛ tƳ, lɛpɔ nye bɔmɔ nde: «Ho te yike yi wunɛ kelele kɛ, yo keto nge? Keto nge yi wunɛ lele kɛ? Mɔnɔsike tɔ gwe na, a kɛ jakɔ.» ⁴⁰ ɛ bɔ nyɛtɛ nye. Dete, ɛ nye punje bɔ hɛnɛ kenje sɛ. ɛ nye bƳ ndi saŋgwe nɛ mɔnɔ nɛ nyangwe nɛ mɔnɔ nɛ bɔtu bɛtɛ bɛ nye njɔ bɛnɛ bɔ baka nyinɛ nɔ kɛ mbɛy kɔmɛ muŋ mɔnɔsike bɔ kɛ. ⁴¹ ɛ nye biye mɔnɔsike kɛ bɔ lɛpɔ nde: «Talita kumi!» Yite nde: «Mɔnɔ nɔŋɔndu, mi kɛ lɛpɔ nye nye nde: Tema.» ⁴² ɛ mɔnɔ nɔŋɔndu tɛmɛ ndi nɛ nɔget kɛ kiya mbɛy nye kol kɛ kɛndi. A bɔ nɛ mɛsɛw kamɔ jɔ yiba. ɛ bɔ nɔgbakima bɔɔɔyate. ⁴³ ɛ Yesus lɛpɛ nye bɔ nde, kpɛ, mumɔ tɔ dukwe yasi te yi kwanɔnama kɛ na. ɛ nye nje lɛpɔ nde, bɔ nyɛki mɔnɔsike mɛɔyɛ.

6

Botu bɛ Nasaret yeti kɛ tikɔ temɔ

*kɛ yi Yesus na
(Mt 13; Lk 4)*

¹ Yesus punduma womɛtɛ kwɔ kɛ kɛ ɔya ɔyɛnɛ. ɛ bɛjɛkɛ bɛnɛ bɛŋgwe nye. ² Kɛ yesɔ *Saba ma ɔya kɛ, ɛ nye kande tɛɔya bɔmɔ mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ kɛ mbanjɔ mɛwesidya mɛ Beyuden. Bɔɔɔ bɔtu bɛtɛ bɛ ɔfikima lɛŋgwe metɔ kɛ yasi te yi nye bɔɔ kɛ lɛpɔ kɛ nɔgbakimama. ɛ bɔ ɔfiki lɛpɔ nde: «Mbam te yɔkɔ kwɛɔɔyɔŋgwe yike wɛ? Njel ɔyanɔ te yike wɔla nye wɛ? Ma ɔfeti kelna kwalɔ nyangwe mɛkele mɛtɛ yike wɔla ba nye wɛ?» ³ 'A yeti kapinda, mɔnɔ Mariya na? 'Yeti maŋ nɛ Jak nɛ Yosɛs nɛ Yude nɛ Simɔn na? 'Sine bɛɔɔɔmbu yeti waka na?' Ma pɛ yan, bɔ bɛŋma nde, a bɔ yasi te yi jatidya bɔ kenje kɛ bɛya nje. ⁴ Yasi wɛtɛ, ɛ Yesus lɛpɛ nye bɔ nde: «Bo tɔ lɔksa mɔ punja mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ kɛ ɔya ɔyɛnɛ, kɛ njoka bɛjadyɛ bɛnɛ ho kɛ moy kando ɔyɛnɛ na. 'Bo lɔksa ndi nye kɛ yinɔ membɛy.» ⁵ Dete, yo kelma nde, a tɔ kel yinɔ nyangwe mɛkele womɛtɛ na. A kasa ndi mɛbɔ kɛ yɔtu bɔɔɔ bɔtu bɛkɔn nɛ mbɛt sidyɛ mɛkɔn man. ⁶ Yesus nɔgbakimama keto bɔ tɔ tike temɔ kɛ yɛnɛ na. Kɛ kɔŋtɛ, ɛ nye kwɔ kɛndɔ saŋgwe mɛɔya mɛtɛ yi bɔ kɛ poku te yite kɛ, tɛɔyɛ bɔmɔ mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ.

Yesus kɛ tomɔ bɛjɛkɛ kamɔ jɔ yiba

*kenje kɛ lɛpina Kimɔ Tom
(Mt 10; Lk 9)*

⁷ Ndana, ɛ Yesus jɛba bɛjɛkɛ bɛnɛ kamɔ jɔ yiba kande tomna yan yiba yiba. A nya bɔ ɔfeti te yi sɔŋɛ bɛya mɛsisinɔ kɛ yɔtu bɔmɔ. ⁸ ɛ nye lɛpɛ nye bɔ nde, kpɛ, bɔ tɔ biya yanɔ kwɔ nɔ na, sɔŋɛ ndi tonɔgolo. 'Bo tɔ biya kɔ mɛɔyɛ kɔ kɔbiyɛ kɔ mɔnɔ litɔ mɔni bakiɔyɛ kɛ jon na. ⁹ Ndi nde, bɔ

yakama leŋe menakala, ma mumo ti dokidya lamba yiɓa ke yotu kwa no na. ¹⁰ Ke koŋte, ε nye lepe nye bo nde: «Tɔ hene te yi wune ta nyiŋe ya te, wune dɔy ndi womete kumo ke ngimo te yi wune ta kwa ke. ¹¹ Ma nge wune kume ke yiŋa mbey nde, bomo ti bu wune kimote ho woko melepi mun na, ne wune kwah womete. Kome wune ta teme yi kwa ke, ne wune kutu ngbutu te yi ndama ke mekol mun ke yi tedye bo nde, bo kelma beyate.» ¹² Bo temma kwa yi ke pele melepi me Njambiyε nye bomo nde, bo yeŋsangwe temo. ¹³ Bo soŋma beya mesisiŋ budyate ke yotu bomo, lombε muto ke yotu budya botu bekɔn yi sidye ne mekɔn man.

Kasi soŋ Jan (Mt 14)

¹⁴ Kumande Herod wokuma kasi Yesu, keto dɔno dɔyene ba ke wumo budyate ke membey hene. Bo dikima lepo nde: «Jan te mo topuna bomo ke moroku womiya ke njoka bemun, yori yi nye be ne deti te yi kelo nyanŋwe meyekambiye te yike ke.» ¹⁵ Baŋa bomo dikima lepo nde: «Yo Eli.» Baŋa nde: «Yo ndi wete mo punja melepi me Njambiyε nda botu be punja melepi me Njambiyε hene.» ¹⁶ Yasi wete, ke Herod ma woko meyasi mete yi Yesu dikima kelo ke, ε nye lepe nde: «Gba Jan te yi mi lepima nde, bo peŋsi to ne ko, yo nye womiye.» ¹⁷ Yo nde, Herod ne nguru wene tomma bomo ke biye ne Jan nye ke jobo kwa woto nye. Herod kelma dete, keto nye Herod sukuma Herodiyas te nya man wene Filip ke mebo mene bu nye ne megwaki. ¹⁸ E Jan diki lepo nye nye nde: «Yo ti yaka nde, boŋgo nya moŋ ne megwaki na.» ¹⁹ Dete, ε Herodiyas bakidye ngol te ke temo sunŋwe ne Jan, sa nje te yi wo nye. Ma yasi wete, a gosuma nje te denŋo, ²⁰ keto Herod ba ke kamba Jan. A duwa nde, Jan ba ne ngben kine mejoso ke yiŋa yasi na. Herod ba ke kambidya ne nye budyate. Mengimo hene te yi nye woke yasi te yi punde ke numbu Jan, a dikima dɔyo sosu ne ham, ndi nde, a ba ne mesosa yi woko meyasi mete yi Jan dikima lepo ke.

²¹ Wete yeso ε yiŋa kimo ngimo dya ke yi Herodiyas. Yo ba ke ngimo te yi Herod ba ke kelo jeso yeso jariki ne ke. A kelma nyanŋwe dina jeba ne nyanŋwe bekum bene ne bekum besoja ne kpasa bomo be meneti me Galile. ²² Dɔyo ke, ε ngɔndu Herodiyas nyiŋe tu bo lo jeso. E yo biye temo Herod ne botu bete be ba ke mbey medye bene bo baka. E kumande Herod lepe nye ngɔndu nyari nde: «Diya mi yasi hene te yi we kwadye, mi ta nye we yo.» ²³ Herod kinjama yotu lepo nye nye nde: «Yasi hene te yi we ta diyε, ko nge, mi ta nye we yo. Ko beko nde, mi peŋsi meneti mete yi mi name ke ke bembe bu pel te wete nye we, mi ta kelo.» ²⁴ Moŋo nyari punduma ke dolo nyanŋwe lepo nye nye nde: «Mi diya ba nge?» E nye yeŋsa nde: «Diya to Jan te mo topuna bomo ke moroku.» ²⁵ E nye yokwe beke beke nyiŋe tu ke nedo ke yi kumande Herod lepo nde: «Mi kwadyikwe nde: Nyeko mi to Jan te mo topuna bomo ke moroku ndana ndana waka ke moy pan.» ²⁶ Yo nya kumande Herod ngambi budyate, ma keto a sima kinja ne keto mberi misi me botu bete be nye jebama baka, a ti kwadye pitidye numbu se na. ²⁷ Dete, ε nye tome wete soja te ε bakidye nye ko nedo lepo nde, a kwah beke beke yokwe ne to Jan te mo topuna bomo ke moroku. ²⁸ E soja kwa kumo ke tu jobo peso to Jan nye ke moy pan dya no kaŋe nye ngɔndu nyari. E nye nje kaŋe nye nyanŋwe wene. ²⁹ Ke bejεke be Jan ma woko kasi te ke, ε bo ke bu mun ne ke pumbo.

Yesus ke nye bomɔ tomay

yitan mɛɖye

(Mt 14; Lk 9; Jn 6)

³⁰ Botu be tomun be Yesus nja yɔkwɛ, ε bo nje wesidya ke keki ne. Bo yekidya meyasi hene te yi bo kelma ne yi bo tedya ke nye nye. ³¹ E Yesus lepe nye bo nde: «Wune njaki wonja tande yun, ne wuse kwa ke ke mbey te yi kine bomɔ kete ke, ne wune pa wɛɖya ne mbet.» A lepi dete, keto bomɔ ba ke nje duwe ne gbiti gbiti, ngimo te yi bo ta dye ne monɔ yana ti be na. ³² Dete, ε bo kwa ne landi yi ke ke yija mbey te yi ba ne senjenje kine bomɔ kete ke. ³³ Ko dete, budya bomɔ semma bo ke kwa, ε bo duwe bo. E bomɔ sutiye ke mɛɖya hene pesa kol ne kol beke beke kande kumɔ ne bo ke mbey te yi bo ke kete ke. ³⁴ Ke Yesus ma piye ke landi ke, a beɗa nyanɔwe ngil bomɔ ke. E nye gwe ngwete yan budyate, keto bo ba nda besam bete be kine mo bakidya yan baka. E nye kande tedya yan budya meyasi. ³⁵ Bekoko sima dya, ngimo ma kwa budyate, ε bejeki be Yesus ke ke keki ne lepo nde: «Waka konɔr, ngimo sima kwa sendi budyate. ³⁶ Tiko, ne bo kwa ke ke melunde ne ke mɛɖya mete yi ke poku te yi waka ke, ne bo ke bom yasi te yi bo yakama dye.» ³⁷ E Yesus yensa nye bo nde: «Ndi gba wune ne nguru wun nyeki bo mɛɖye.» E bo nje yensa nye nye nde: «'Wuse bon ka ndi moni te yi yakama gbo mo mesay ke meyeso mesay gomay yiba ke ke bomɔ ne mɛɖye nje nye bo?» ³⁸ E Yesus diyɛ bo nde: «Wune ne mampa niɔɔ? Wune pan ke beɗe.» E bo kwa ke dita yɔkwɛ nje lepo nde: «Yo ne mampa yitan ne benjanjo yiba.» ³⁹ E nye lepe nye bo nde, bo lepi nye bomɔ hene nde, bo diyɛ dɔyo ne menjon mete ke to membunjo. ⁴⁰ E bomɔ kwa dɔyo ne menjon mete, banja kamotan kamotan, banja gomay gomay. ⁴¹ E nye nje bu mampa yinori yitan ne benjanjo benori yiba kanɛ misi kenje kwey nye Njambiye wosoko. Ke konɔte, ε nye nje leke yo kanɛ nye bejeki bene, ne bo kabi nye ngil bomɔ. E nye kabe sendi benjanjo benori yiba yaka ne bo hene. ⁴² Bomɔ hene dyenama dito. ⁴³ E bo nje wesidye bukwe mampa ne bukwe njanjo tonje memako kamo jo yiba. ⁴⁴ Ke njoka botu bete be dyenama baka bembam ne bembam kumma bomɔ tomay yitan.

Yesus ke kendo ke to duku

(Mt 14; Jn 6)

⁴⁵ Ndana ndana ke konɔte ke, ε Yesus lepe nye bejeki bene nde, bo bendi landi kande sabiye ke nginje te yoru ke pulo Betsayda, na pa tika lepo nye ngil bomɔ nde, bo siki duwe. ⁴⁶ Ke ngil ma si kwa ke, ε nye kwa bendo keki yi ke ngweta ne Njambiye. ⁴⁷ Tu yinjama dolo bejeki ne landi ke bembe sombu, ndi Yesus tikama nyepo ke ngindi. ⁴⁸ Yesus beɗma nde, bejeki ke sangwa ne mebɔne budyate yi dukɔ ne landi, keto bo ke ke, pupo ke nje njako ke mbombu yan mata bo. Ke poku njenamenɔ, ε Yesus kande kendi ke to duku ke no pulo yan. A diyma kwa bo kwanjo. ⁴⁹ Ke bo ma beɗe nye ke kendo ke to duku ke, ε bo take nde, yo ablasa. E bo kande kambi. ⁵⁰ Bo hene beɗma nye, ε bo gwe wo budyate. Ndana, ke Yesus ma beɗe dete ke, ε nye bete men kenje bo lepo nde: «Ne ti kambi na, yo mi, ne ti gwaki wo na.» ⁵¹ A ka ke dolo bo bendo landi. E pupo siye. E bo ngbakima budyate. ⁵² Bo ngbakimama, keto bo ti biye to yasi te yi kwanɔna ke

meyekambiye mete yi nye kelma yi nye ne bomɔ mampa ké na. Bo ti biye to te na, yo nde, metemɔ man bɔ ne keskere.

⁵³ Bo sabiya nyanɔwe mato kumɔ nɔɔnɔ te yoru ke meneti me Genesaret kwɔ bendɔ nɔɔnɔ. ⁵⁴ Ndi ne piya te yi bo piya ke landi ké, ε bomɔ duwe nde, yo Yesus. ⁵⁵ ε bo ké ke pɔku te yinɔri hene, kande sobuna botu bekɔn ke metan ké nɔ ke mbey hene te yi bo wokuma nde, a kete ké. ⁵⁶ Ke mbey hene te yi nye nya kol kete, ko ke mɔnɔ meɔya ko ke nyanɔwe meɔya ko ke melunde, bo dikima bu botu be kɔn nje tiko ke membey mete yi bomɔ diki wesidya kete ké. ε bo diki nɔweta ne nye nde, a jaya nde, botu bekɔn kpɔka ndi gbela numbu lambɔ ne lala. Dete, baka hene be kpokuma numbu lambɔ ne, mekɔn man siyama.

7

Befarisɔ nè kasi metumbu me

bɛbaba ban

(Mt 15)

¹ *Befarisɔ nè banɔ botu be ketina meyasi be wulma Yerusalem baka nja wesidya ke kekɔ Yesus. ² Bo beɔma banɔ bejeki bene ke dyena ne mebo mete yi kpokuma yina yaja te yi nye sembo ké. Yite nde, bo ti weye mebo na. ³ Yo nde, Befarisɔ ko Beyuden hene ti dyenanɔwe kine pa weye mebo kimote, beɔwe mekele mete yi wulma ne besanmbambo ban ké na. ⁴ Sendi, ke bo yɔkwe ke moy sɛ, bo yeti ne deti te yi dyena kine pa weya na. Bo sendi ne budya yina mekele mete yi bo bakidyɛ yi wulma ne betomba nda weyna mepelo nè membe nè mejole mete yi sumba nè metan. ⁵ ε Befarisɔ nè botu be ketina meyasi diye Yesus nde: «Keto nge yi bejeki bo ti beɔwe mekele mete yi wulma ne besanmbambo busu ké? Keto nge yi bo dyena ne mebo mete yi kpokuma yina yasi te yi nye sembo ké?» ⁶ ε nye yensa nye bo nde: «Wune botu be likisi! Lepi te yi Esayi te mo punja melɛpi me Njambiyɛ lepima ke kasi yun ké bɔ gbakasi. Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ nde: <Botu baka kán mi ke kondɔ numbu, yasi wete, temɔ yan londunate ne mbj ne mi. ⁷ Kannate yi bo kane ne mi ké gba gbelate. Bo tɛɔya ndi meyasi mete yi wule ke pesina te yi bomɔ.> ⁸ Wune ke tiko membɔnga me Njambiyɛ kpalo bakidyɛ mekele mete yi wulma ne betomba ké.» ⁹ A kɔ mbombu lepo nye bomɔ nde: «Wune ke kombile paye membɔnga me Njambiyɛ, né wune nje bakidyɛ mekele mun yi wune ma wula nɔ ké. ¹⁰ Ma Moyisi lepima nde: <Jeso sɔɔngwe bene nyɔngwe.> Sendi: <Yɔko ε ta lepina beyate ne sangwe ho ne nyanɔwe, bo woku nye.> ¹¹⁻¹² Ma ke yun, wune lépi yun nde: <Nge mumɔ lepe nye sangwe ho nye nyanɔwe nde: Korban, yite nde: <Yasi te yi mi diyama kame ne we ké, mi sima si nye Njambiyɛ yo ne sadaka.> Ke yite, wune lépi yun nde, a ti kama se sangwe ho nyanɔwe na. ¹³ Dete, wune ke li lepi te yi Njambiyɛ wule ke mekele mete yi wune tembidiya kande ne betomba ké. Ma wune ke kè mbombu yi kelo yina budya kwalɔ mekele nda yite.»

Yasi te yi bekiɔye mumɔ ké

(Mt 15)

¹⁴ Ke kɔnɔte, ε Yesus jeba nɔɔnɔ wolo lepo nye bomɔ nde: «Wune hene lɛngwe meto yi woko lepi ké. ¹⁵ Kine yaja wete ne wete yakama wule sɛ ké ke moy mumɔ kelo nde, a beki ne sembo na. Yasi wete, yo yasi te yi

wule ke moy mumo ke yakama kelo nde, a beki ne sembo. ¹⁶ Nge mumo be ne meto te yi woko pe, na woku.»

¹⁷ Ke nye ma kwa nyinje tu be ndi nye bene bejeka bene ne nan ne ngil bomo ke, e bejeka diye nye mediyen ke kasi kano te. ¹⁸ E nye lepe nye bo nde: «'Yite nde, wune sendi, wune yeti ne dyano na? 'Ne ti woke nde, kine yana wete ne wete yakama wule se ke ke moy mumo kelo nde, a beki ne sembo na? ¹⁹ Keto yo ti ken ke temo ne na, yo ken ke moy, ke konte, a ma nje ke nyako yo ke mbon.» Yesus ke kwadye tedye komete nde, medye hene kimote. ²⁰ A nja ke mbombu lepo nde: «Yasi te yi punde ke moy mumo, yo yite kele nde, a beki ne sembo, ²¹⁻²² keto beya metake hene wula ke moy yotu, ke moy temo mumo, yo kwalo kelna mewanja hene te yi mumo yakama kelo. Yo kasi megubo ne kasi wona bomo. Yo kasi nyena temo ke meyasi ne kelna beya meyasi. Yo kasi bonna yasi ne nje mesebila ne kasi kelna mekele me memi ne kasi beya temo ne toyna beso ne bendidya yotu ne kelna yasi ne yaw yaw. ²³ Beya meyasi menori hene wula ke moy yotu kelo nde, a beki ne sembo.»

Wete ngondu Kanan ne bibina temo

ke yi Yesus (Mt 15)

²⁴ Yesus temma ke meneti me Genesaret womete kwa ke ke meneti me Tir. E nye kwa nyinje ke mbanja tu, yasi wete, a ti kwadye nde, bomo dukwe na. Ko dete, a ti be ne deti te yi soma kine nde, bomo dukwe na. ²⁵ Wete nyari ba ne ngondu wene ne beya sisin ke yotu. Ke nya ko ma woko kasi Yesus ke, e nye nje balo ke nji mekol mene. ²⁶ Nya ko ti be ngondu Yuden na, a ba ngondu Fenisi ke meneti me Siri. A ngwetama ne Yesus nde, a dufya beya sisin soje ke yotu mono wene. ²⁷ E Yesus lepe nye nye nde: «Pa tiko, ne bonosike pa dyena dit, keto yo yeti kimote nde, bo bon medye me bonosike nje bete nye bono bembiye na.» ²⁸ E nyari yensa nye nye nde: «Nyangwe Kumande, yo gbate dete. Ma yasi wete, bono bembiye diy ndi lala ke nji tebel yi dye membulma medye mete yi bale wule ke mebo me bonosike ke.» ²⁹ E Yesus lepe nye nye nde: «Keto we yensama kimote, dete dukwe, beya sisin ma duwe ke yotu mono wo.» ³⁰ Ke nye ma duwe kumo tu ke, a dol monosike metinengwe ke tan, beya sisin ma pundo duwe ke yotu ne.

Yesus ke bute meto me wete mbam

³¹ Yesus nja teme wolo ke meneti me Tir kwa ne Sidon lajsa meneti mete yi nyangwe medya kamo diye kete ke. E nye kwa kumo ke nyangwe mato Galile. ³² Bo bonma wete mbam ne dibina meto nje no ke yene. Mbam te ti be ke lepina kimote na. E bo ngweta ne Yesus nde, a kasikwe mebo ke yotu ne. ³³ E Yesus jise ne nye ke ngil bomo ke ne nan nyinje menyey mene ke meto mene sa meseri ke bo ne kpoke ne dyem mbam. ³⁴ E Yesus kane misi kenje kwey pidye sosu lepo nye nye nde: «Efata!» Yite nde: «Butunangwe!» ³⁵ Ndana ndana, e meto me mbam butuna, e dyem ne wunjiye, e nye kande ndapi ne kpelle. ³⁶ E Yesus lepe nye bo nde, kpe, bo ti yekidya nye mumo na. Ko beko dete, yo ke ngimo te yi nye gaye bo, yo ke ngimo te yite yi bo pele kasi te ke no mbombu. ³⁷ Bo ngbakimama budyate lepo nde: «Yasi hene te yi nye kele ke gba kimote. A ke kelo nde,

gba botu bete be ne dɔbina meto baka woku pe, kelo sendi nde, botu bete be ti be ke tapita baka tɔpitanɔwe.»

8

Yesus ke nye bomo tomay

yini medye

(Mt 15)

¹ Ke ngimo te yite nyanɔwe ngil bomo nja wesidya wolo ke keki Yesus. Yasi wete, bo ti be ne yaja te yi bo ta dye na. E Yesus jeba bejeki bene lepo nye bo nde: ² «Mi ke gwe ngwete ngil botu baka budyate, keto yo me ke muka metu yitani yi bo waka ke keki mbe ke. Ma yasi te yi bo ta dye yeti. ³ Nge mi lepe ndana nde, bo dukwe ne nja, wum ta badye bo ke nje, keto baya ke njoka yan wulma ne nan nje no.» ⁴ E bejeki bene pitidye lepo nye nye nde: «Wuse waka ke kongor, he ta kelo nan yi nye ne bomo medye nde, bo dyaiki ditoo?» ⁵ E Yesus diyee bo nde: «Wune ne mampa niɔgo?» E bo yeɔsa nde: «Yitan jo yiba.» ⁶ E nye lepe nye bomo nde, bo dya dya ke meneti. E nye bu mampa yitan jo yiba ke, nye Njambiyee wosoko leke yo nye bejeki bene, ne bo ke kabi nye bomo. E bo bu ke kabo nye ngil bomo. ⁷ Bo ba sendi ne bono benjanjo ne mbet. E nye nye Njambiyee wosoko nje lepo nye bejeki bene nde, bo ken kabo yo sendi nye bomo. ⁸ Bomo dyanama ditoo. E bo nje wesidye mebukwe mete tonje memako yitan jo yiba. ⁹ Bo ba nda bomo tomay yini. Ke kɔnte, e Yesus lepe nye bomo nde, bo siki duwe.

Yesus ke lepina ke kasi Befarisɛ

(Mt 15)

¹⁰ Kine kiko ke, e nye bende landi bene bejeki bene kwa ke ke meneti me Dalmanuta. ¹¹ Dyo ke, e *Befarisɛ dya kande metando bene be Yesus. Yi bobe ne nye, bo diyama nye nde, a tɔdya bo wete meyekambiyee yi wule ke dyobo, ne bo beɔ. ¹² E Yesus njime ke temo lepo nde: «Keto nge yi botu be ngimo te yoko diyee wete meyekambiyee ke? Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Ko bo ti beɔ meyekambiyee wete ne wete na.» ¹³ Ke kɔnte, e nye ngbese bo bendo landi sabiyee ke nginje te yoru.

¹⁴ Bejeki lensama kine bu mampa budyate na. Ma bo ba ndi no wete ke moy landi. ¹⁵ E Yesus kobile lepo nye bo nde: «Wune dya gba ne soso ne nɔa te yi *Befarisɛ ne nɔa te yi Herod.» ¹⁶ E bejeki diki sa to lepi te tande yan take nde, yo keto bo ti bu mampa budyate na. ¹⁷ Yesus duwa yasi te yi ba ke kwanja ke. E nye lepe nye bo nde: «Keto nge yi wune take nde, mi lepi dete, keto wune ti bu mampa budyate ke? 'Yite nde, kumo ndana wune ti pa be ne dyan na? 'Wune ti pa biye to meyasi kumo ndana na? 'Metemo mun ndi ka ne keskere? ¹⁸ 'Misi te yi wune no ke, wune yeti ke beɔna na? 'Meto mete yi wune no ke, wune yeti ke woko ka pe na? 'Ma yite nde, wune kine dyanɔgo yi take ne meyasi na? ¹⁹ Kome mi lekima mampa yitan nye bomo tomay yitan ke, wune nja wesidye mebukwe mete tonje memako niɔgo?» E bo yeɔsa nye nye nde: «Kamo jo yiba.» ²⁰ «Ma kome mi lekima mampa yitan jo yiba nye bomo tomay yini ke, wune nja wesidye mebukwe mete tonje memako niɔgo?» E bo yeɔsa nye nye nde: «Yitan jo yiba.» ²¹ E nye nje lepo nye bo nde: «'Wune ti pa biye ndi to te na?»

Yesus ke bute misi me wete mbam

²² Bo njā kwā kumō ke Betsayda. E bomō bŷ wete mō dībina misi nje nō ke yi Yesus ngweta ne nye nde, a kpōka nye. ²³ E nye bŷiye mō dībina misi ke bō jise ne nye ke moy dya. Ke kōnte, e nye sa meseri lōmbe ke misi me mō dībina misi kase bō ke yotu ne diye nye nde: «Wē ke beŷe yiŷa yasi?» ²⁴ E mō dībina misi ngēkila lepō nde: «Mi ke beŷe bomō. Mi bēŷa bō nda mejeti, yasi wete, bō ke kendō.» ²⁵ Ke kōnte, e nye basidyē kase bō ke misi me mō dībina misi. Ke nye ma beŷe yasi ne ngōŷ kē, e misi mēne butuna, e nye kandē beŷna yasi hēne ne ngēlele. ²⁶ E Yesus lepē nye nye nde: «Wē tī yōkwe se nyiŷe moy dya na, dukwe kē tŷ dyo.»

Piyer nde, Yesus nye Krist
(Mt 16; Lk 9)

²⁷ Yesus njā kwā bene bejēke bene kē ke pōku medya mete yi Sesare te yi Filip. Piŷō te yi bō bā ke kendi kē, e nye diye bō nde: «Bomō lēpi nde, mi nda?» ²⁸ E bō yeŷa nde: «Baŷa lēpi nde, wē Jan te mō tōpuna bomō ke mōrōku. Baŷa nde, Eli. Baŷa sendi nde, wete mō punja melepi me Njambiyē nda bari.» ²⁹ E nye nje diye bō nde: «Ma ke yun, wunē lēpi bā nde, mi nda?» E Piyer yeŷa lepō nye nye nde: «Wē *Krist!» ³⁰ E Yesus lepē nye bō nde, kpē, ko bō tī lepī dete nye wete mumō na.

Yesus ke lepō kasi sōŷ ne

nē womiya ne
(Mt 16; Lk 9)

³¹ Ndana, e Yesus kandē tedya yan meyasi lepō nde: «Yo kponate nde, *Mōnō mumō sāngwanŷwe ne mēbōne budyate. Betomba be dya nē bekum be botu be ketina meyasi nye Njambiyē nē botu be tedya membonŷa ta sēŷe nye. Yo kponate sendi nde, bō ta wo nye, a má nje womiyē ke metu yitati.» ³² Yesus bā ke lepō melepi menōri ne gbas gbas. E Piyer bŷ nye kē nō ne naŷ kandē gayna ne. ³³ Yasi wete, e nye yeŷa beŷe bejēke bene bēnō ne Piyer lepō nye nye nde: «*Satan, lōndō ke kēki mbe, ketō metake mō yeti wete ne yi Njambiyē na, yo metake mete yi bomō!»

³⁴ Ke kōnte, e nye jeŷa ngil bomō nē bejēke bene lepō nye bō nde: «Iŷe mumō kwadyē beŷŷwe mi, a tī bōŷ yotu ne nde, yo yaŷa na. A sōba kroa ne beŷŷwe mi, ³⁵ ketō mumō hēne e kwadyē kambidyā ne jōŷŷwe dyene ne ngom ngom kō ta dīmbidyē yo. Ma yōkō e ta dīmbidyē jōŷŷwe dyene ketō mbe nē ketō Kimō Tom kō ta be ne jōŷŷwe. ³⁶ Ma nge mumō si namō meneti maka hēne, nje dīmbidyē jōŷŷwe dyene, yo má nje kame nye nge?» ³⁷ Yo kwalō yasi te nda yi mumō yakama nye ke numbu jōŷŷwe dyene kō? ³⁸ Yo nde, mumō hēne e ta gwe njōŷ jayna mbe nē jayna melepi mēmbē ke mbōmbu botu be muka be tume kōŷ ne Njambiyē jōŷna ke mēbeyō baka, *Mōnō mumō ta gwe sendi njōŷ wene kome nye ta nje ke moy meluksa me Sangwe bene pupuna bejaki be Njambiyē.»

9

¹ Yesus kā mbōmbu lepō sendi nye bō nde: «Gbakasi yi mi lepē nye wunē kē: Ke njōka botu bete be dīye ndana waka baka, baŷa tī gwe kinē pa beŷe nda yi *Kandō Njambiyē ta nje nō ne nyanŷwe ngunŷudye kē na.»

Yotu Yesus ke senjō ke nyanŷwe

mėjasi me Njambiye
(Mt 17; Lk 9)

² Ya metu yitan jo wete ke konje, e Yesus bu Piyer ne Jak ne Jan kwə bene bo bepo ke ne nan ke wete nyanḡwe keki. Kumə mate, e yotu ne senje ke misi man. ³ Melambo mene kpalma pano ne nḡey nḡey nḡey wumə ne mbon mbon. Kine mumə wete ne wete ke to meneti yakama weye lambə, yo má wumə nda yite na. ⁴ Bo sém semə, Eli bene Moyisi baka ke nye mesimə bene be Yesus. ⁵ E Piyer lepe nye nye nde: «Yekele, yo kimote nde, wuse dīy waka. He sūm mebala yitati, wə wete, e Moyisi wete, e Eli wete.» ⁶ Piyer lépi dete, keto a ti be ke duwe yasi te yi nye yākanḡwe lepo ké na, keto wə kwanma bo. ⁷ Wete kulutu njā dībidye bo. E wete men wule ke moy kulutu lepo nde: «Yokə mənmbə, soj temə mbe, wune wōkunḡwe ne nye.» ⁸ Ke bejeka ma kaḡe misi nḡekila ke keki yan ké, bo ti beje se wete mumə na, ndi Yesus nyepə bene bo.

⁹ Ndana, ke nḡimə te yi bo bə ke piye wule ke to keki ké, e Yesus kidye bo nde, kpe, bo ti yekidya yasi te yi bo bejma ké nye mumə na, bo ta diso yekidye, yite *Məno mumə womiya ke njoka bemun. ¹⁰ Bo bakidya lepi yinori ne gbol ke temə, e bo diki diyna tande yan nde: «Kasi womiyate ke njoka bemun, yite lépi ba ne nḡe?» ¹¹ E bo diye nye nde: «Keto nḡe yi botu be ketina meyasi lepe nde, Eli ta pa kande nje dīj ké?» ¹² E nye yeḡsa nye bo nde: «Yo gbate nde, Eli ta kande nje yi nje kombile meyasi hene tiko ke mbey te.» E nye kə mbombu lepo nde: «Ma nan yi yo ketinate ke kasi *Məno mumə nde, a ta sanḡwa ne mebone budyate, bomə má yeliye nye ké? ¹³ Ma mi ke lepo nye wune nde: Eli ma nje, e bomə kele yasi te yi bo kwadya kelə ké ne nye. Bo kelma nda yi yo bə ketinate ke kasi ne ké.»

Yesus ke soḡe beya sisin ke yotu

wete mənə mbam
(Mt 17; Lk 9)

¹⁴ Ke bo ma wuta ne bejeka te fari ké, bo dól nde, nyanḡwe nḡil bomə nē botu be ketina meyasi sima lito bo tiko ke bembe. Bene bo bə ke nye meso. ¹⁵ Ke nḡil bomə ma kaḡe ndi misi deke beje ne Yesus ké, e bo nḡbakima sutiye kə nyenə nye. ¹⁶ E Yesus diye bo nde: «Wúne bo nyéki meso keto yasi te nda?» ¹⁷ E wete mbam te e bə ke moy nḡil ko yeḡsa nye nye nde: «Yekele, mi boḡma mənmbə nje no ke yo, a ne wete beya sisin ke yotu yi kele nde, a ti tapitanḡwe na. ¹⁸ Mbey hene te yi nye kwadye dindo nye kete, a ke bete nye ke meneti ne wej. O béja, mewuru ke pundo nye ke numbu ne pukam pukam, a me ke nyambo mesu, yotu ma si detə ne kangata. Mi nḡwetama ne bejeka bo nde, bo dūfyā beya sisin te soḡe ke yotu ne. Yasi wete, e bo sudye.» ¹⁹ E Yesus yeḡsa lepo nye bo nde: «Wune botu bete be ti jáya yasi baka, 'mi ta dīyo sine wune kumə ndenen? 'Mi ta gbiso wune kumə ndenen? Wune njáki ne nye wonḡa ke yembe.» ²⁰ E bo bu nye kə nə. Ke beya sisin ma kaḡe ndi misi deke beje ne Yesus ké, e nye jale mənəsike beyate. E nye bale ke meneti kande mebinḡila, mewuru ke pundo ke numbu. ²¹ E Yesus diye sanḡwe ne mənə nde: «Yo kanda ndenen?» E nye yeḡsa nde: «Yo ma kiki kande, a ndi ne mənəsike. ²² Ke yiḡa menḡimə yo ke diki bete nye ke dite, yiḡa ke mərəku sà ndi nje te yi wo nye wokə. Ndi nde, nḡe be nde, we yakama kelə yan, kama wuse, gwakə nḡwete wusu.» ²³ E Yesus lepe nye nye nde: «We kpál lepo

nde: «Nge be nde, we yakama kelo yaŋa nde,» ma pe mo te e tike temo ke yi Njambiyɛ, meyasi hene yakama kelna.» ²⁴ Ndana, e sangwe ne mono kembidya nedo nde: «Mi ke tiko temo, ma kama mi, keto yo sulnate nde, mi beki ne tikina temo.»

²⁵ Ke Yesus ma beje nde, ngil bomo ke sutiye yi nje ke, e nye bama ne beya sisij lepo nye nye nde: «We sisij te e kele nde, mumo ti tapitangwe, difo sendi meto me mumo ko, gba mi ke kombile lepo nye we nde: Pundo duwe ke yotu mono ke. Kpe, we ti yokwe nyije diyo se ke yotu ne na.»

²⁶ E beya sisij kembidya jale monosike beyate pundo duwe ke yotu ne. E monosike tika ne lonkporɔn nda munte. E sulo bomo lepe nde, a gwa. ²⁷ Yasi wete, e Yesus biye nye ke bo tembidiye. E monosike teme diyo ke teri kwey.

²⁸ Ke Yesus ma nje kwa nyije tu ke, e bejeke bene diye nye tandɛ nde: «Keto nge yi wuse sudya su soŋa beya sisij te ke?» ²⁹ E Yesus yeŋsa nye bo nde: «Njel sisij nda enoru yakama duwe ke yotu mumo ndi ne nje menkweta ne Njambiyɛ.»

³⁰ Ke konte, e bo teme womete kwa ne Galile. Yasi wete, Yesus ti kwadye nde, bomo dukwe mbey ne na, ³¹ keto a ba ke tedye bejeke bene meyasi lepo nye bo nde: «Bo ta bu *Momo mumo kanje nye ke mebo me bomo, bo ma wo nye, a ma nje womiye ke metu yitati.» ³² Ndi nde, bejeke ti woke to lepi te na, yasi wete, bo gwa wɔ diynate.

Nda kwa besɔ? (Mt 18; Lk 9)

³³ Bo kwanma kumo ke Kapernawum. Ke Yesus ma kwa nyije tu ke, e nye diye bo nde: «Wune ba ke nye meso ke nje keto yasi te nda?» ³⁴ E bo diye ne kpingbili kine bute numbu na, keto bo ba ke pitidya numbu ke nje yi duwe mo te e kwanma besɔ ke njoka yan ko. ³⁵ Ndana, e Yesus kwa diyo metidye jeba bejeke kamo jo yiba lepo nye bo nde: «Ige mumo kwadye be bosa mumo ke njoka besɔ, a beki nda njena mumo ke njoka yan hene, kelo sendi mesay nye bo hene.» ³⁶ E nye bu wete gbela monosike tembidiye ke bembe yan kanje nye biye ke bo lepo nye bo nde: ³⁷ «Mumo hene e bu wete monosike nda yoko kimote keto mbe, yo mi yi nye bu kimote. Ma mo te e bu mi kimote, yeti ndi mi ne nguru wombe yi nye bu na, yo nde, a bon Mo te e tomma mi ko.»

Wuse ti baka njoka bomo na

³⁸ Jan lepima nye Yesus nde: «Yekele, wuse berɔma wete mbam ke soŋe beya mesisij ke yotu bomo ne dino dyo. E wuse gaye nye, keto a yeti ke njon su na.» ³⁹ E Yesus lepe nde: «Wune ti gaye nye na, keto mumo ti yaka kelo meyekambiye ne dino dyembe nje yeŋsa ndi numbu ndana ndana lepina beyate ne mi na. ⁴⁰ Yo nde, nge mumo ti lu dyambi sangwe ne wuse, a ke kon su. ⁴¹ Ma gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Mumo hene e ta nye wune pelo moroku wete nde, wune hɔbiya, keto wune botu be *Krist, mo te ti kopo sol ne na.»

⁴² «Ma nge wete mumo kele yasi te yi yakama jatidye wete monosike ke njoka bono baka be tike temo ke yembe baka ke beya nje, nge bo lepe ndi nde, bo bon tari kokuna yasi tinjo ke ngin mo te kwa bete nye ke man, yite bo jekima kelo kimo yasi ne nye budiyate. ⁴³ Nge be nde, wete bo yo ke kwadye jatidye we ke beya nje, no kila bo te mbete soŋe. Yo ta jeko be kimote ke yo nde, nyina ndi ne bo wete ke dyobo be ne jongwe, lanja nde, beko ne mebo hene yiba nje kwa ke ke dite te yi diye kpo ne kpo kine

dĩmò ké. [⁴⁴ Mate ðeɖuŋ ðete ðe dʏe ðo ne fit fit ðaka yeti ke gwe na, ma ðite yeti ke dīmò sendi na.] ⁴⁵ Nge ðe nde, wete kol yò ke kwadʏe jatidʏe we ke ðeya nje, nò kila kol te mbete soŋe. Yo ta jeko ðe kimote ke yò nde, nyiŋa ndi ne kol wete ke dʏoðo ðe ne joŋgwe, laŋsa nde, ðo ðeta we ke ðite te yi ti dīm ké ne mekol mò hene yiða ne jem. [⁴⁶ Mate ðeɖuŋ ðete ðe dʏe ðo ne fit fit ðaka yeti ke gwe na, ma ðite yeti ke dīmò sendi na.] ⁴⁷ Nge ðe nde, wete misi yò ke kwadʏe jatidʏe we ke ðeya nje, nò dʒòka misi te mbete soŋe. Yo ta jeko ðe kimote ke yò nde, nyiŋa ke *Kando Njambiye ne misi wete, laŋsa nde, ðo ðeta we ke ðite te yi ti dīm ké ne misi mò hene yiða ne jem. ⁴⁸ Mate ðeɖuŋ ðete ðe dʏe ðo ne fit fit ðaka yeti ke gwe na, ma ðite yeti ke dīmò na. ⁴⁹ Dite ta pupudʏe mumò hene ndi nda yi kwa kombile ne meɖye ké. ⁵⁰ Kwa kimo yasi, ma ke som kwa si sambiyè, wune ta kelo nan yí yokidʏe nò? Wune ðêki nda meɖye mete yi ðe ne kwa kete joŋna ne te tande yun.»

10

Kasi didʏa gwaki (Mt 19)

¹ Yesus nja teme womete kwa kè ke meneti me Yuda ke nginje Yurdɛ. E nyanɔwe ngil bomò nje wesidʏa wolo ke keki ne. E nye kande tedʏa yan meyasi nda njel wene. ² E *Befarisɛ nje ke yene yí nje ðoðe nye. E ðo diye nye nde: «Membonɔga ke nye ka mumò ðeti nde, a sòŋa ðo ne nyari wene?» ³ E nye yeŋsa nye ðo nde: «'Moyisi pasima ne nge nye wune?» ⁴ E ðo lepe nde: «Moyisi nya nje nde, mbam yakama keto mekana me didʏa gwaki nye nyari yí soŋe ðo ne nye.» ⁵ E Yesus lepe nye ðo nde: «Yo keto metemo mun ne keskere, yori yi Moyisi ketima ne mbonɔga te ðete nye wune ké. ⁶ Ma ke yi Njambiye kusuma ne meyasi ke kandinatè ké, a kusuma mbam, kuso nyari. ⁷ Dete, mbam ta tiko sanɔwe bene nyanɔwe joŋna bene nyari nda kol bene jon. ⁸ Bo hene yiða ta nje ðe ndi mbundo wete. Komete, ðo yeti se bomò yiða na, ðo me ndi mbundo wete. ⁹ Ma ðete, mumò tí ðaka yasi te yi Njambiye sima janɔwe ké na.»

¹⁰ Ke ðo ma kumo ke tɔ ké, e ðejeke diye nye meɖiyan wolo ke yasi te yi nye lepima ndana ké. ¹¹ E nye lepe nye ðo nde: «Mbam hene e ta soŋe ðo ne nyari wene kwa ðu mbanja, yite nye mbam mewanja ke mbombu bosa nyari. ¹² Ma nge nyari dʏuwe ke ðo njom kè kelo gwaki bene wete mbam, yite nye nya mewanja.»

Yesus ke nye ðonɔsike mekombila (Mt 19; Lk 18)

¹³ Diyò ké, e bomò ðu seke seke ðonɔsike kè nò ke yi Yesus, na kpoki ðo yí nye ðo mekombila. Yasi wete, e ðejeke ðame ðo. ¹⁴ Ke nye ma ðeje ðete ké, e yo kwadʏe temò ne budʏate. E nye lepe nye ðo nde: «Ne tíki seke seke ðonɔsike, né ðo nje ke yembe. Ne tí peti ðo na, keto *Kando Njambiye, yo yi njel botu ðete ðe nda ðo ðaka. ¹⁵ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nge mumò ti jaye *Kando Njambiye nda yi monɔsike jaye ne yasi ké na, ko a tí nyiŋe kete na.» ¹⁶ Ke kɔŋte, e nye kanɛ ðonɔsike soðe ke ðo kase meðo ke yotu yan nye ðo mekombila.

Wete mò kusuku ke nje ke yi Yesus (Mt 19; Lk 18)

¹⁷ Ndana, ke Yesus ma teme nyinje nje ké, ε wete mbam sedye nje kuse mebon ke mbombu wene diye nye nde: «Kimó yekele, mi kél nan, né mi be ne jonngwe te yi kpo ne kpo?» ¹⁸ Ε Yesus diye nye nde: «We jébangwe mi nde kimó mumó keto nje? Keto kine kimó mumó wete ne wete na, ndi Njambiyé nyepó. ¹⁹ We ma duwe membonga me Njambiyé, yo nde: «Kpe, we tí woku mumó na. We tí kel wanja na. We tí gubu na. We tí pesi lepi nye ke numbu mumó na. We tí sebila mumó bú ne yinja yasi ke mefo mene na. Jesó songwe bene nyongwe.» » ²⁰ Ε mbam yensa nye nye nde: «Yekele, mi ke bakidye meyasi menóri hene kande ne monosike.» ²¹ Yesus benma nye kwadye nye lepo nye nye nde: «Bukwá yasi wete yi we tí pa kelo ké, yo nde, ken dyangwe meyasi mó hene, nó bóh móni te kabó nye buka bomó. Dete, we ta be ne kusuku ke dyobo. Ke konje, nó béngwe mí.» ²² Yasi wete, nje mbam kó ma woko melepi menóri ké, ε nye tinje menngembi ne sibibi kwá ne ngambi, keto a bá ne budya kusuku.

²³ Ndana, ε Yesus kanje misi ngékila lepo nye bejeke bene nde: «Yo gba sulnate nde, botu be kusuku nyinja ke *Kandó Njambiyé.» ²⁴ Bejeke ngbakimama lepi yinóri budyate. Ε Yesus basidyé lepo nye bo nde: «Wune bonó, yo gba sulnate nde, botu bete be nye temo yan hene ke kusuku baka nyin ke *Kandó Njambiyé. ²⁵ Yo sulnate nde, nyanngwe nyamo nde *samo yakama kwá lala nedó ke njembi alula nè nde, mó kusuku nyinja ke *Kandó Njambiyé.» ²⁶ Ε bejeke ngbakima kwá to te lepo tande yan nde: «Ma nje be dete, nda yakama jú kó?» ²⁷ Yesus benma bo lepo nde: «Ke yi bomó, mumó yeti ne deti te yi kelo dete na. Ma ke yi Njambiyé, a ne deti te yi kelo meyasi hene.»

²⁸ Ε Piyer diye lepo nye nye nde: «Benja, wuse ma tiko su meyasi hene kpaló benngwe we.» ²⁹ Ε Yesus yensa nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mumó hene te ε ta tiko tú dyene, tiko beman ho bedyombu ho nyanngwe ho sangwe ho bonó ho menngwan mene keto mbe nè keto Kimó Tom, mó te ta kpaló be ne meyasi gomay ke numbu yasi wete te yi nye tikima ké. ³⁰ Kande ndana mó te ta be ne metú gomay. A ta be ne beman gomay bú bedyombu gomay. A ta be sendi ne benyanngwe gomay nè bonó gomay bú menngwan gomay. A ta be ne meyasi menóri hene ke moy nyanngwe meboné. Ma a ta be sendi ne jonngwe te yi kpo ne kpo ke metu mete yi ta nje ké. ³¹ Yo nde, bosa bomó budyate ta nje be botu be njime. Sendi, botu be njime budyate ta nje be bosa bomó.»

³² Bo bá ke kendi yi benó kè pe Yerusalem. Yesus bá mbombu, bejeke ke kon ne. Temo yan tí be ne te na. Botu bete be bá ke benngwe nye baka bá ke gwe wó budyate. Ε Yesus kala jeba bejeke bene kamó jó yiba kande lepina yasi te yi nye ta sangwa nó ké nye bo: ³³ «Ne béhja, wuse be bende kè pe Yerusalem baka. Bo ta bú *Mónó Mumó nye bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé nè botu be ketina meyasi. Bo ta pesó nde, bo wóku nye. Ke konje, bo má nje bú nye kanje nye botu bete be yeti ke duwe Njambiyé baka. ³⁴ Botu bete ta nyeto nye sa meseri ke yotu ne. Bo ta njuro nye ne njambala nje wo nye, a má nje womiye ke metu yitati.»

Jak bene Jan ke diye Yesus yinja yasi (Mt 20)

³⁵ Jak bene Jan te bonó be Sebete njá ke kèki Yesus lepo nye nye nde: «Yekele, yasi te yi wuse ta diye we ké, he góru nde, kelo yo nye wuse.» ³⁶ Ε Yesus diye bo nde: «Ne kwádyikwe nde, mi kél ba nje nye nye wune?» ³⁷ Ε

bo lepe nye nye nde: «Kome we ta bu diyɔ meluksa mo ké, jaya nde, wuse diy metidyɛ ke keki yo, wete pulo mbam bo, wete pulo gare yo.» ³⁸ Yasi wete, ε Yesus lepe nye bo nde: «Wune yeti ke duwe yasi te yi wune diyɛ ké na. 'Wune yakama hoɓiye ka pelo meɓone mete yi mi ta hoɓiye ké? Njel metopuna mete yi mi ta sangwa no ké, 'wune yakama weliyɛ yo nde?» ³⁹ E bo yeɓsa nye nye nde: «Wuse yakama weliyɛ.» E Yesus lepe nye bo nde: «Gbate, wune ta hoɓiye pelo meɓone mete yi mi ta hoɓiye ké. Sendi, njel metopuna mete yi mi ta sangwa no ké, wune ta sangwa no sendi. ⁴⁰ Ma yasi wete, ke kasi diyɔ metidyɛ ke mbam bo ho ke gare mbe, yeti mi kaɓe yo nye bomo na. Membey mete wókunangwe ne botu bete be Njambiye sima si kombile yo tike bo baka.»

⁴¹ Ke bejɛke te bari kamo ma woko melepi mete yi Jak bene Jan lepima ké, ε temo yan kwa sungwe ne bo. ⁴² E Yesus jeɓa bejɛke hene lepo nye bo nde: «Wune duwa nde, botu bete yi bomo jeɓa nde bekum ke to meneti baka ke kpalo bendo to yan bendo. Ma be nyanɗwe botu bete be ke njoka yan baka ke kpalo nate bo nata. ⁴³ Yasi wete ke yun, yo yeti ke kwanɗa dete na. Mo te ε kwadyɛ be nyanɗwete ke njoka yun ko yakanɗwe kelo mesay nye wune. ⁴⁴ Ma yoko ε kwadyɛ be bosa mumo ke njoka yun ko beki bala besɔ hene. ⁴⁵ Keto *Mɔno mumo sendi ne nguru wene ti ma njaki, né bomo kel mesay nye nye na, yasi wete, a nja nda mo mesay yi nye jonɗwe dyene yi kolo ne budya bomo.»

*Yesus ke bute misi me Bartime
(Mt 20; Lk 18)*

⁴⁶ Bo kendima kumo ke Yeriko. Ke ngimo te yi Yesus ba ke pundo duwe ke moy dya bene bejɛke bene ne nyanɗwe ngil bomo ké, wete mo dibina misi nde Bartime, mɔno Time ba ke diyɔ ke keki nje. A dikima jombo meyasi ke meɓo me bomo. ⁴⁷ Nge nye ma woko nde, yo Yesus te mo Nasaret kwa ké, ε nye nye numbu ke kambi lepo nde: «Mɔno Davit Yesus, gwako ngwete wombe.» ⁴⁸ Baɗa bomo budyate bamma nye yi sa nje nde, a dibi numbu. Ma ko beko dete, yo ke ngimo te yite yi nye nja kumbo kwa to te nde: «Mɔno Davit, gwako ngwete wombe.» ⁴⁹ Ndana, ε Yesus teme lepo nde: «Wune jeɓanɗwe nye.» E bo jeɓa mo dibina misi lepo nye nye nde: «We ti kambi yaja na. Tema, a ke jeɓa we.» ⁵⁰ Ke nye ma woko dete ké, ε nye bete gambo ne ne ven lombiyɛ ke pe yi Yesus. ⁵¹ E Yesus diyɛ nye nde: «We kwadyikwe nde, mi kél nge nye we?» E nye yeɓsa nye nye nde: «Yekele, kelo nde, mi beɗnanɗwe.» ⁵² E Yesus lepe nye nye nde: «Kwanɗo, tikina temo te yi we no ké jonɗwa we.» Ndana ndana, ε nye kande beɗna yasi beɗnɗwe Yesus ke no.

11

*Yesus ke dya ke Yerusalem
(Mt 21; Lk 19; Jn 12)*

¹ Bo kendima wuta ne Yerusalem kumo ke keki Betfage ne Betani, ke pulo *Keki meoliviye. E Yesus tome baɗa bejɛke bene yiɓa kenje mbombu lepo nye bo nde: ² «Wune kén ke dya te ε ke mbombu wun ko. Ne nyiɗna dya deke wune ta dolo wete mɔno tofu tinɗate. Mumo wete ne wete ti pa didyɛ meta mene wete yeso ke to ne na. Nè wune wúnja nye nje no. ³ Nge mumo diyɛ wune nde: «Wune wúnja nye keto nge?» Nè wune yéɗsangwe

nde: «Nyangwe Kumande ke kwafye nye, a ta yokidye nye nedo.» ⁴ Bo ka, ε bo dole wete mono tofu tinrate ke numey ke se yaka ne nje, ε bo wunje nye. ⁵ E baɗa botu bete be ba womete baka diyε bo nde: «Yiri nge yi wune kele kε? Keto nge yi wune wunje mono tofu enoru kε?» ⁶ E bo yensa nda yi Yesus lepima nye bo kε. E bo tike bo nde, bo kwān ne nye. ⁷ Bo boɗma mono tofu kumo no ke yi Yesus, bu melambo man jonε ke to ne. E nye kwā bendo mono tofu diyε ke to ne. ⁸ Bomo budyate boɗma melambo man jonε ke nje, ε baɗa leke yan mono mebo mejeti ke lo bete ke nje. ⁹ Botu bete be ba mbombu nε baka be ba ke koɗ Yesus baka dikima kumbo nde: «*Hosana, mekombila ne yoko ε nje ne diɗo Baba Mboko! ¹⁰ Mekombila beɗnangwe ke kando saɗmbambo wusu Davit yi nje kε! Njambiyε beki nε meluksa ke kwey!» ¹¹ Yesus dyanɗa ke Yerusalem kwa nyiɗe mbanjo Njambiyε. Ke nye ma si beɗe meyasi hene te yi ba ke keki ne kε, ε nye kwā bene bejeke bene kamo jo yiɓa kε pe Betani, keto ngimo sima kwā budyate.

Yesus ke kita ne figiye
(Mt 21)

¹² Misi pupε, ke ngimo te yi bo ba ke pundo duwe ke Betani kε, Yesus ba ke woko nja. ¹³ Ke nye ma kaɗe misi beɗe ne wete njuku *figiye ne nan ne membru ne gbi kε, ε nye kε, na kε beɗ, simande yo wumma. Yasi wete, ke nye ma wuta ne njuku te kε, a sεm ndi membru ne membru ne gbi, keto yo ti be ngimo wumnate na. ¹⁴ Ndana, ε nye lepe nye njuku figiye enoru nde: «Siyma bone ne ngbot nde, ko mumo wete ne wete ti dye se kwalo mbumo yo wete yeso na!» Bejeke bene wokuma lepi yinori yi nye lepima kε.

Yesus ke dudye botu be dyanɗa

meyasi ke mbanjo Njambiyε
(Mt 21; Lk 19; Jn 2)

¹⁵ Bo yokwā ne koko dya ke Yerusalem. E Yesus nyiɗe mbanjo Njambiyε kande dudya botu bete be ba ke dyanɗwe nε baka be ba ke bomo meyasi womete baka. A tindima metebel me botu be senjina moni nε mesolo me botu be dyanɗwa bepepo bete ke meneti. ¹⁶ A ti tike nde, mumo wete ne wete sɔba yiɗa yaɗa pesa no ne moy mbanjo Njambiyε na. ¹⁷ A tedya bo melepi me Njambiyε lepo sendi nde: «Yo yeti gba ketinate ke mekana me Njambiyε nde: «Bo ta jeɓa tu dyembe nde tu te yi mekando hene ta ngbo ngweta ne Njambiyε ke moyte» na? Ma yasi wete, wune kpalma yensa yun yo ne gban botu be guɓo.»

¹⁸ Ke bekom be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε botu be ketina meyasi ma woko dete kε, ε bo sa nje te yi bo yakama wo ne nye. Ndi nde, bo ba ke kamba nye, keto yasi te yi nye dikima tedye kε dikima kpoke temo bomo hene budyate. ¹⁹ Ke bekoko ma dya kε, ε Yesus punde duwe ke moy dya bene bejeke bene.

²⁰ Ke bo ma nje toke sendi nje beɗenmene kε, bejeke sεm nde, njuku *figiye ko ma gwe soso ne kawoyo kande ke toɗ te kumo nji. ²¹ E Piyer take yasi te yi kwanama kε. E nye lepe nye Yesus nde: «Yekele, beɗa njuku figiye te yi we ma kitanɗwe ne nye ko ma soso.» ²² E Yesus nje diyε lepo nye bo nde: «Wune tiki temo ke yi Njambiyε. ²³ Gbakasi yi mi lepe nye wune kε: Nge mumo lepe nye keki te yoko nde: «Dukwe waka kε balo ke

maŋ, > yo ta kelna dɛte, ŋge nye tike temɔ nde, yasi hɛnɛ te yi nye lɛpima kɛ ta kelna gbate kinɛ bɛ nɛ mɛso kɛ temɔ na. ²⁴ Yori yi mi lɛpɛ nye wunɛ nde: Yasi hɛnɛ te yi wunɛ ta diyɛ Njambiyɛ kɛ mɛŋgwɛta mun, ŋge wunɛ tike temɔ nde, wunɛ mɛ nɛ ya te, Njambiyɛ ta nye wunɛ yo.

²⁵ «Ma kɛ ŋgimɔ hɛnɛ te yi wunɛ temɛ yɨ ŋgwɛta nɛ Njambiyɛ, ŋge bɛ nde, wunɛ nɛ yɨŋa lɛpi sungwɛ nɛ wɛtɛ mumɔ, wunɛ fikɨ nye nɛ ŋgwɛtɛ, nɛ Sangwɛ wun te ɛ diyɛ kɛ dɔyɔbɔ kɔ tiki sendi wunɛ nɛ ŋgwɛtɛ kɛ bɛya mɛyasi mɛtɛ yi wunɛ keke kɛ. ²⁶ Ma ŋge wunɛ ti tike bɛsɔ nɛ ŋgwɛtɛ na, sangwɛ wun te ɛ diyɛ kɛ dɔyɔbɔ kɔ tɨ tɨkɔ sendi wunɛ nɛ ŋgwɛtɛ kɛ bɛya mɛkele mun na.»

*Deti Yesus wɨla kɛ yi Njambiyɛ
(Mt 21; Lk 20)*

²⁷ Bo yɔkwɔ wolo kɛ kɛ Yerusalem. Kɛ ŋgimɔ te yi Yesus bɔ kɛ jombila kɛ mɔy mbanjɔ Njambiyɛ kɛ, ɛ bɛkum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nye Njambiyɛ nɛ botu bɛ ketina mɛyasi nɛ bɛtomba bɛ dya nje kɛ yɛnɛ ²⁸ diyɛ nye nde: «Deti te yi wɛ keke nɛ mɛyasi mɛtɛ yikɛ kɛ wɨla wɛ? Nda nye wɛ deti nde, kelɔ mɛyasi mɛtɛ?» ²⁹ ɛ Yesus yɛŋsa nye bɔ nde: «Mi sendi, mi ndi nɛ lɛpi wɛtɛ yi mi ta diyɛ wunɛ, nɛ wunɛ yɛŋsangwɛ nye mi, nɛ mi nje lɛpi mbɛy te yi deti te yi mi keke nɛ mɛyasi mɛtɛ wulɛ ketɛ kɛ. ³⁰ Nda tomɛ Jan nde, a njɔki tɔpɛ bɔmɔ kɛ mɔrɔku? 'Yo Njambiyɛ ho yo bɔmɔ? Ma nɛ yɛŋsangwɛ nye mi.» ³¹ Ndana, ɛ bɔ kandɛ mɛdiyna tande yan lɛpɔ nde: «Ijɛ wusɛ lɛpɛ nde: Yo Njambiyɛ tomɛ nye, yitɛ a ta diyɛ nde: Ma ketɔ ŋge yi wunɛ tɨ tike temɔ kɛ yasi te yi nye lɛpima kɛ? ³² Ma ŋge wusɛ nje yɛŋsa nde: Yo bɔmɔ tomɛ nye, yitɛ...» 'Bo lɛpi dɛtɛ, ketɔ bɔ bɔ kɛ kambo ŋgɨl bɔmɔ, ketɔ bɔmɔ hɛnɛ bɛŋma nde, Jan gbate mɔ punja mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ. ³³ Dɛtɛ, ɛ bɔ yɛŋsa nye Yesus nde: «Wusɛ yeti kɛ duwɛ na.» ɛ Yesus nje lɛpɔ nye bɔ nde: «Mi sendi, mi yeti kɛ lɛpɔ yanɔ nye wunɛ kɛ kasi deti te yi mi keke nɛ mɛyasi mɛtɛ kɛ na.»

12

Kanɔ kɛ kasi bɛya botu bɛ

*bakidya ŋgwan
(Mt 21; Lk 20)*

¹ Kɛ kɔŋtɛ, ɛ Yesus kandɛ lɛpina mɛyasi nye bɔ nɛ nje mɛkanɔ. ɛ nye lɛpɛ nde: «Wɛtɛ mumɔ sama ŋgwan *vinyɛ. ɛ nye keke kakwɛ litɔ nɛ yo, timɔ mbɛy sɔpita mɛmbumɔ, sumɔ sendi dongbɛ dongbɛ tɨ yɨ pɛmna ŋgwan. ɛ nye nje kanɛ yo hɛnɛ nye bɔŋa botu bɛ mesay nde, bɔ bɔkɨdya, bɛ sendi nɛ ŋgabiye te yan ketɛ. Kɛ kɔŋtɛ, ɛ nye kwɔ lɔndunatɛ kɛ yɨŋa mɛnɛti. ² Kɛ ŋgimɔ te yi mɛmbumɔ sima dɛtɔ kɛ ŋgwan ma dɔyɔ, ɛ nye tomɛ wɛtɛ mɔ mesay kenjɛ kɛ yi bari, nɛ bɔ njɛsɛ nye ŋgabiye mɛmbumɔ mɛtɛ yɛnɛ. ³ Yasi wɛtɛ, botu bɛ mesay te bari tɛmma biye nye mɛndɛ yɔkɨdye nye nɛ gbɔŋgo bɔ. ⁴ Kɛ kɔŋtɛ, ɛ nye tomɛ sendi wɛtɛ mɔ mesay kenjɛ bɔ. ɛ bɔ mɛndɛ mbɛtɛ kɔmbɛ kɛ to toye nye wunɔgwɛ. ⁵ A njɔ tomɔ sendi mbanja kɛ kɔŋ te yɔru. ɛ bɔ wo mbɛtɛ. ɛ nye nje tomɔ sendi bɔŋa bɔdɔyɛtɛ kenjɛ. 'Bo natima bɔŋa tumɔ wo bɔŋa. ⁶ Ndana, ɛ nye tika ndi nɛ ndanɔ mɔnɔ wɛnɛ, sɔŋ temɔ nɛ. Yɨ sidɔyɛ nɔ, ɛ nye nje tomɔ nye kenjɛ lɛpɔ nde: <Bo ta kambo, ketɔ yo mɔnmbɛ.> ⁷ Yasi wɛtɛ, botu bɛ mesay baka njɔ lɛpɔ tande

yan nde: <Ne bɛɲa, mo te e ta tika ne meliko, eko! Ne njâki, he wôku nye, né wuse tika su no.> ⁸ E bo biye nye wo, bu muɲ ne kɛ li ke kɔɲ ngwanɲ.

⁹ «Ma sa ngwanɲ ta nje kelo nan? A ta nje girise botu be mesay bɛnɔri nje kanɛ ngwanɲ nye baɲa. ¹⁰ Yite nde, wune ti pa tolo lɛpi ke yi diyɛ ketinate ke mekana me Njambiye kɛ na? Yo ketinate nde: <Tari*f1* te yi botu be sumna tu sɛɲma ko kpalma nje be sangwe kondu. ¹¹ Ma yasi ke, yo mekele me Baba Mboko, yo yasi te yi wuse bɛɲɛ ngbakima.> »

¹² Ke bɛkum Beyuden ma si woko melepi menɔri hene kɛ, e bo sa nje te yi biye Yesus, keto bo duwa nde, a nyɛki kano te sungwe ne bo. Yasi wete, bo ba ke kamba ngil bomo, dɛte e bo jise kwa tiko nye.

Yesus nde, bomo gbôku garama

nye Sesar

(Mt 22; Lk 20)

¹³ Bo nja tomo baɲa *Befariseɲ nɛ baɲa botu bɛte be ba ke njoɲ kumande Herod baka kenje ke yi Yesus, né bo dangidye nye wule ke lɛpi te yi ta pundo ke numbo ne kɛ. ¹⁴ E bo dya lɛpo nye nye nde: «Yekele, wuse duwa nde, we mo gbakasi ko ke misi me nda, keto we ti baɲ yo mberi misi me mumo na. We tɛɲya yo nje Njambiye gbate gbate. 'Membonga lɛpi nde, mumo gbôku garama nye *Sesar? 'He gbôku ho he ti gboku?»

¹⁵ Yesus duwa likisi yan, e nye diyɛ bo nde: «Wune bóba mi keto nge? Wune bôn ne sule wete nje no, né mi bɛɲ.» ¹⁶ E bo nje no bu kanɛ nye nye. E nye diyɛ bo nde: «Yike yekambiye to nda? Ketina meketi mete yike tɛɲya nda?» E bo yeɲsa nye nye nde: «Yo yi Sesar.» ¹⁷ E nye nje lɛpo nye bo nde: «Wune nyɛki Sesar meyasi mete yene, nye Njambiye meyasi mete yene.» Bo ngbakimama budɲate ke yasi te yi nye yeɲsama kɛ.

Kasi womiya bomo

(Mt 22; Lk 20)

¹⁸ *Besaduseɲ lɛpi yan nde, bemuɲ ti womiye na. Bo nja sendi ke yi Yesus diyɛ nye meɲiyan lɛpo nde: ¹⁹ «Yekele, ke njoka membonga musu yi Mɔyisi ketima kɛ, yo ketinate ke mɔyɛte nde: <Nge mumo be ne maɲ, nge maɲ wene te gwe tiko nyari kine ja bene nye na, na bôn kuso te, na ja kwanɲɲe ne dɛno maɲ e gwa ko.> ²⁰ Yo ba ne baɲa bɔno bembam yitan jo yiba be jaɲya ke moy yan. Tomba te bɔɲma nyari gwe kine tiko ko monosike bene nya te na. ²¹ E e kɔɲ te bu ko gwe kine tiko ko monosike bene nya te na. Yo ba ndi sendi dɛte ne mo yitatite. ²² Yo kwanɲama ndi dɛte sidye ne bo hene yitan jo yiba ne gbukup. Ko mumo wete ne wete ke njoka yan ti ja bene nya te yi kuso ne kando na. Diyo kɛ, e nyari nje gwe sendi ke kɔɲ yan hene. ²³ Ma ke yeso te yi bemuɲ ta womiye no kɛ, ke njoka bembam baka, nya ko ta nje be nya nda, keto bo hene yitan jo yiba bɔɲma nye ne megwaki?» ²⁴ E Yesus lɛpe nye bo nde: «'Ne ti bɛɲa nde, meɲoso mun wula, keto wune ke ndekima yasi te yi yo ketinate ke mekana me Njambiye, ndekima sendi ngungudye Njambiye na? ²⁵ Yo nde, kome bemuɲ ta womiye kɛ, megwaki ti bɛɲna se na. Yasi wete, bomo hene ta jɔɲna nda yi bejaki be Njambiye jɔɲna no ke dɲobo kɛ. ²⁶ Ma ke kasi womiya bemuɲ, yite nde, wune ti pa tolo ka mekana mete yi Mɔyisi ketima kɛ na? Wune ti pa tolo ke mbey te yi lɛpe kasi mono jeti te e ba ke biye dɛte kɛ na? Womete Njambiye lɛpima nye Mɔyisi nde: <Mi mbe Njambiye te e Abaraham, Njambiye te e Isak, Njambiye te e Yakɔp.> Wune

tĩ pa tɔlɔ mbey te na? ²⁷ Yo nde, Njambiyɛ yeti Njambiyɛ bɛmun na, nye Njambiyɛ te ɛ botu bɛte bɛ nɛ jon baka. Gbate, wunɛ kɛ moy mɛjɔsɔ nɛ pitik.»

Kasi mbɔŋga te ɛ kwanjma bɛsɔ kɔ
(Mt 22)

²⁸ Wɛtɛ mɔ ketina mɛyasi bɔ kɛ lɛŋgwɛ mɛtɔ kɛ meso mɛtɛ yi bo bɔ kɛ nye kɛ. A bɛŋma nde, Yesu yɛnsama kimɔtɛ nye *Besadusɛ. Ɛ nye nje kɛ kɛki nɛ diyɛ nye nde: «Kɛ mɛmbɔŋga hɛnɛ, yɛn kwɔ bɛsɔ?» ²⁹ Ɛ Yesu yɛnsa nye nye nde: «Mbɔŋga te ɛ kwanjma bɛsɔ kɔ, yo yɔkɔ ɛ lɛpɛ nde: <Kandɔ Isarayɛl, wokɔ. Siya Baba Mbokɔ, yo ndi Baba Mbokɔ te Njambiyɛ wusu. ³⁰ Kwadɣikwɛ Baba Mbokɔ te Njambiyɛ wɔ nɛ temɔ yɔ hɛnɛ, nɛ sisin yɔ hɛnɛ, nɛ dɣanɔ dɣɔ hɛnɛ, nɛ dɛti yɔ hɛnɛ.> ³¹ Mbɔŋga yibate, yo nde: <Kwadɣikwɛ mɔŋ nda yi wɛ kwadɣɛ nɛ yotu yɔ kɛ.> Kine mbanja mbɔŋga ɛ kwanjma mɛmbɔŋga maka yiba na.» ³² Ɛ mɔ ketina mɛyasi nje lɛpɔ nye nye nde: «Kimo janja, yekele, wɛ lɛpima gba gbakasi yi lɛpɔ nde, siya Njambiyɛ yo ndi nye nyɛpɔ, kine mbanja se na. ³³ Sendi, ŋgɛ mumɔ kwadɣɛ Njambiyɛ nɛ temɔ nɛ hɛnɛ, nɛ dɣanɔ dɣɛnɛ hɛnɛ, nɛ dɛti nɛ hɛnɛ, kwadɣɛ jakɔsɔ mumɔ nda yi nye kwadɣɛ nɛ yotu nɛ kɛ, yo yite lanja mɛsadaka hɛnɛ te yi mumɔ yakama nye Njambiyɛ kɛ. Yo yite lanja mɛsadaka mɛ bɛnyamɔ te yi bo lodɣɛ lodɣukwɛ, kɔ mɛsadaka mɛtɛ yiri hɛnɛ.» ³⁴ Yesu bɛŋma nde, a yɛnsama kimɔtɛ nɛ dɣanɔ, ɛ nye lɛpɛ nye nye nde: «Wɛ mɛ nɛdɔ te yi nyinɛ kɛ *Kandɔ Njambiyɛ.» Kɛ kɔŋtɛ, kɔ mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ tĩ bɔbɛ diyɛ nye mɛdiyan se na.

³⁵ Yesu bɔ kɛ tɛdɣɛ mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ nye bɔmɔ kɛ mbanjo Njambiyɛ. Ɛ nye diyɛ nde: «Kɛtɔ ŋgɛ yi botu bɛ ketina mɛyasi lɛpɛ nde, *Krist mɔno Davit kɛ? ³⁶ Davit nɛ ŋguru wɛnɛ lɛpima nɛ dɛti te yi Kimɔ Sisin nde: <Baba Mbokɔ lɛpima nye Kumande wombɛ nde: Diyɔ mɛtidɣɛ kɛ mbam bo mbɛ nde, mi siki kawule bɛpendɔ bo tiko kɛ nji mekol mɔ.> ³⁷ Davit nɛ ŋguru wɛnɛ kɛ jɛba nye nde Kumande. Ma Kumande wɛnɛ ta kpalo nje bɛ mɔno wɛnɛ nan?» Nyangwɛ ŋgil bɔmɔ bɔ kɛ lɛŋgwɛ mɛtɔ kɛ yasi te yi nye bɔ kɛ lɛpɔ kɛ nɛ mesosa.

³⁸ Pinjɔ te yi Yesu bɔ kɛ tɛdɣɛ yasi kɛ, ɛ nye lɛpɛ nye bɔmɔ nde: «Wunɛ dɣin nɛ sɔsɔ nɛ botu bɛ ketina mɛyasi. Bo kwadɣikwɛ janja nɛ nyangwɛ ndulɛŋ ndulɛŋ mɛgambo kɛ mbɔmbu bɔmɔ, kwadɣɛ sendi nde, bɔmɔ kɛ nyɛnɔ bo kɛ mɛmbɛy kɔmɛ bɔmɔ diki wesidɣa kɛ. ³⁹ Bo kwadɣikwɛ dɣin kɛ bɔsa mɛmbɛy kɛ mɛmbanjo mɛwesidɣa mɛ Bɛyudɛn, sɔ sendi kpasa mɛmbɛy kɛ mɛtɔ mɛdina. ⁴⁰ Bo wɛnɛjila mɛyasi hɛnɛ nɛ mbul kɛ mɛbɔ mɛ bɛkusɔ bɔma, diki nje kelɔ sɛwna mɛŋgwɛta, nɛ bɔmɔ bɛŋ nde, bo kimɔ bɔmɔ. Njambiyɛ ta jɔsɛ bo tɛdɣɛ bo nyangwɛ mɛbɔnɛ kwɔ to te.»

Wɛtɛ buka kusɔ nyari kɛ nye Njambiyɛ

yasi nɛ temɔ nɛ hɛnɛ
(Lk 21)

⁴¹ Yesu dɣima mɛtidɣɛ yaka nɛ kponji nyɛna sadaka nye Njambiyɛ. A bɔ kɛ bɛŋɛ nda yi ŋgil bɔmɔ bɔ kɛ nye mɔni kɛtɛ kɛ. Botu bɛ kusuku buɣɣatɛ bɔ kɛ nye buɣɣa mɔni kɛtɛ. ⁴² Wɛtɛ buka kusɔ nyari njɔ bɛtɛ limbi sisi yiba yi yaka pata wɛtɛ. ⁴³ Yesu jɛbama bɛjɛkɛ bɛnɛ lɛpɔ nye bo nde: «Gbakasi yi mi lɛpɛ nye wunɛ kɛ: Buka kusɔ nya kɔ nya kwɔ baka hɛnɛ, ⁴⁴ keto bari hɛnɛ nya buyɔ mɛyasi mɛtɛ yi bo bɛ nɔ kwɔ to te kɛ.

Yasi wete, buka kuso nya ko nya yasi hene te yi ba nde, a jôhnanḡwe no ke diyo mebukô mene ké.»

13

Kasi mebone mete yi ta nje ké (Mt 24; Lk 21)

¹ Ke ḡgimô te yi Yesus ba ke pundo ke mbanjo Njambye ké, e wete jeke wene lepe nye nye nde: «Yekele, beja ndi mberi metari mete yike wa! Beja ndi metu mete yike wa!» ² E Yesus yeḡsa nye nye nde: «Nduku, we ke beje nyangwe metu mete yinori? Kine tari wete ne wete ta diyo waka ke to jakoso kine nde, bo gbungula bete ke meneti na!» ³ Ke konḡe, e nye kwâ ké diyo metidyé yaka ne mbanjo Njambye ke *Keki meoliviye. Nè Piyer nè Jak nè Jan bu Andere ba ndi bene be Yesus bepo. Bo diyma nye nde: ⁴ «Lepo nye wuse, meyasi mete ta kwanja ndenen? Yo ḡge yi ta tedye nde, meyasi mete hene ta be ke kelna kumo ke njenate?»

⁵ Ndana, e Yesus kande lepi lepo nye bo nde: «Wune diyo ne soso, ma mumo me nje sebile wune. ⁶ Keto bomô budyate ta nje ne diño dyembe lepo nde: <Mi *Krist, mi ko!> Dete, bo ta sebile budya bomô. ⁷ Kome wune ta woko bomô ke lepo kasi medyambi, woko ḡgum ḡgum te ké, wune ti gwaki kaḡ yaḡa na, keto meyasi mete yâkanḡwe kelna. Ndi nde, yite ti pa be siyna meyasi na. ⁸ Kando wete ta teme lu dyambi ne wete kando. Kumande wete má teme lu dyambi ne jakoso. Meneti ta ḡwanḡwa ke yiḡa membey. Kolo ta kelna ke to meneti. Meyasi menori ta be ndi gbela toḡ mebone. ⁹ Ma wune diyo yun ne soso, keto bo ta bu wune kaḡe nye botu be pesina josi. Bo ta njuro wune ne njambala ke mēmbanjo mewesidya me Beyuden. Wune ta teme ke mbombu bekum nè ke mbombu bekumande jose lepi ke kasi mbe. Yo ta kelna dete, né wune lepi meyasi mete yi wune beḡma nè yi wune duwa ke kasi mbe ké nye bo. ¹⁰ Bosa yasi, yo nde, bo kânda pa pele Kimô Tom nye mekando me bomô hene. ¹¹ Kome bo ta bu wune ké no ke mbombu botu be pesina josi ké, wune ti kanda gwe kaḡ wo yotu ke yasi te yi wune ta lepo ké na. Yasi wete, wune lêpi ndi lepi te yi Njambye ta nye wune ke numbu ke kiya mbey ké, keto yeti wune ta lepina na, yo Kimô Sisij. ¹² Maḡ ta dyangwe maḡ wene nye bomô, né bo wo nye. Sangwe ne monô ta kelô sendi dete ne monô wene. Bombesike ta lu dyambi sunḡwe ne besangwe ban nè benyangwe ban dyangwe bo nye bomô, bo má wo bo. ¹³ Bomô hene ta beno wune keto diño dyembe. Ma yoko e ta gbiso kelo tin kumo ke signate ko ta ju.

¹⁴ «Wune ta beje mo te yi bo jeba nde *Nyangwe mo bekidya meyasi e kele gbutu biye ne mbanjo Njambye ko ke nje diyo ke mbey te yi nye ti yaka diyo kete ké. Ma mo te e tole melepi maka ko woku to te diyo ne soso.» E nye nje lepo nde: «Kome wune ta beje meyasi mete ke kwanja dete, nè botu bete be diye ke meneti me Yuda baka sédyikwe kamba ké ke to mekeki. ¹⁵ Mo te e ta be ke tosiyo ko pikwe kine pa nyiḡe tu nde, na ké bu yaḡa pundo no na. ¹⁶ Sendi, mo te e ta be ke ḡwanḡ ko ti yokwe ne koko nde, na pa ké bu lambô ne na. ¹⁷ Boma bete be ta be ne moy nè baka be ta be ndi ke nye bonosike beri ke ḡgimô te yite baka ta sangwa ne mebone. ¹⁸ Wune ḡgwêtanḡwe ne Njambye nde, meyasi mete ti dyanḡ ke ḡgimô abekata na, ¹⁹ keto ke ḡgimô te yite, nyangwe mebone ta beḡna. Kande yi Njambye ma kusu ne mboko kumo ndana yiḡa nyangwe mebone

tí pa ðeɣna ðete na. Sendi, yíja nyanɣwe meɔɔne tí ðeɣna se ðete wete yeso na. ²⁰ Ti béki nde, Baba Mboko káya ðuyɔ metu mete tiko ne ngbet na, ma mumo wete ne wete tí ju na. Yasi wete, a kayma yo, keto botu ðete ðe nye sima si tóke ðaka.

²¹ «Ma nge mumo lepe nye wune nde: <Ha *Krist waka ho a wari!> wune tí jaya na. ²² Keto botu ðete ðe lepe ja nde, ðo Krist nè ðaka ðe lepe sendi nde, ðo botu ðe punja melepi me Njambiyé ðaka ta nje. Bo ta kelo meyekambiyé, kelo sendi nyanɣwe meyasi, ðo yakama jatidyé ko botu ðete ðe Njambiyé sima si tóke ðaka ke yíja nje. ²³ Ma wune ðiy ne soso, mi ma lepo meyasi hene nye wune.

Yesus ta kala nje

(Mt 24; Lk 21)

²⁴ «Ma ke kɔn metu me nyanɣwe meɔɔne menɔri yeso ta ðimo, ngwende tí pano se na. ²⁵ Besiso ta ketiyé ke kwey ðalo ke meneti. Meyasi mete yi ðe ne ngunɣudye yi ðiyé ke kwey ké ta ngbokisa budyate. ²⁶ Ke kɔnte, ðo ta ðeɣe *Mɔno mumo ke nje ne mekulutu ne nyanɣwe ngunɣudye nè nyanɣwe meluksa. ²⁷ A ta tomo ðejaki ðene kenje ke membey hene, ke meɔoku me meneti maka hene yini ke to mboko. A ta wesidyé botu ðete ðe nye sima si tóke ðaka.

Kano ke kasi figiyé

(Mt 24; Lk 21)

²⁸ «Wune ðon ðyano ke yasi te yi *figiyé tedye ké. Ke ngimo te yi meɔo mete me ke ðoye nè ke ngimo te yi membɔru mete me ke lo, wune ke duwe nde, ngimo mbiyo ma wuta. ²⁹ Dete sendi, kome wune ta ðeɣe nde, meyasi mete me ke ðya, wune ðukwe nde, *Mɔno mumo me nedo te yi nje, yasi me ke ngin nyino. ³⁰ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Ko botu ðete ðe ne jon ke ngimo te yoko ðaka tí gwe hene kine nde, meyasi menɔri hene ðyan na. ³¹ Dyobo nè meneti ta si kwɔ yambile, ma ndi melepi membe tí yambile ko wete yeso na.

³² «Ma ke kasi yeso nè hawa te yi meyasi mete ta ðya kete ké, ko mumo wete ne wete yeti ke duwe na, ko ðejaki ðete ðe ðiyé ke ðyobo ðaka, ko *Mɔno, ndi Da nyepo duwe. ³³ Wune ðiy ne soso, wune pɛm yasi, keto wune yeti ke duwe ngimo te yi meyasi mete ta ðya kete ké na. ³⁴ Yo ta ðe nda yi wete mbam e temma kwɔ kè londunate ke wete meneti, tiko tu ðyene kanje meyasi hene nye botu ðe mesay ðene. A tedya mumo hene yasi te yi nye yákanɣwe kelo, lepo nye mo te e ðikima ðakidyé numey ko nde, a pɛm yasi. ³⁵ Dete, wune pɛm yasi, keto wune yeti ke duwe ngimo te yi sa tu ta yokwe kete ké na. A yakama yokwe ho ðekoko ho ne ðembe tu ho ke ngimo koku kuðe ho ðemenmené. ³⁶ Wune pɛm yasi, kamba a me nje ðya ne ðelem ðonɣidyé wune ke jakó. ³⁷ Yasi te yi mi lepe nye wune ké, mi lépi nye ðomo hene: Wune pɛm yasi.»

14

¹ Jeso *Paska Beyuden nè ngimo jeso ðyena memampa te yi kine nga kete ké bukwɔ ndi metu yíba, né yo kelna. Bekum ðe botu ðe nyena sadaka nye Njambiyé nè botu ðe ketina meyasi saɗma nje te yi bo yakama biye Yesus ne nje likisi yi wo ne nye. ² Bo saɗma nje te ðete, keto ðo ðikima lepo nde: «Yo tí kelnaɣwe ke ðembe jeso na, kamba ðomo me nje kelo meyasi ne hoya hoya.»

Wete nyari ke kumbe lobinda ke

to Yesus ke Betani

(Mt 26; Jh 12)

³ Yesus ba ke Betani ke tu wete mbam nde Simon, a ba ke kono ne ndoko. Piɔo te yi bo ba ke dyena ke, e wete nyari nyiɔe tu ne wete ndaki tondunate ne yiɔa lobinda nde *nar yi dye budya moni. Bo sama ndaki te ne wete tari nde albatere. Lobinda te ba ne sengelen, bo ti pule yo ne yiɔa yasi na. E nya ko leke numbu ndaki kumbe mutɔ yinɔri ke to Yesus. ⁴ Baɔa botu bete be ba womete ba ka wokuma ngambi lepo tande yan nde: «To bekidya lobinda te yike ba ne nge? ⁵ Ma bo dyaɔgwa yo budya moni laɔsa buyo moni te yi bo gbo ne mo mesay ke metu mesay gomay yitati yi kame ne botu be ngwete.» E bo lepina beyate sungwe ne nya ko. ⁶ Yasi wete, e Yesus lepe nde: «Wune tiki nye ne sem. Keta nge yi wune njaɔgwe nye ke? A kelma kimo yasi ne mi. ⁷ Ne beɔa, wune botu be ngwete ke dyo ke kiya mbey metu hene. Dete, menjimo hene te yi wune kwadye, wune yakama kelo kimo yasi ne bo. Ma ke be mi, mi ti dyo mbey sine wune ke kiya mbey metu hene na. ⁸ Yasi te yi nye ba ne deti te yi kelo, a kelma. A kandima si lombɛ mi lobinda ke yotu mbey yi laɔye ne pumbuna mbey. ⁹ Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Mbey hene te yi bo ta pele Kimo Tom ke to meneti hene, bo ta yekidye sendi yasi te yi nya ko kelma ke, ne bomo taki ne nye.»

¹⁰ Yudas te Iskariyot, yoko e ba ke njoka bejeki kamo jo yiba ko kwanma ke ke yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ, na ke dyaɔgwe Yesus nye bo. ¹¹ Ke bo ma si woko yasi te yi nye lepima nye bo ke, e bo be ne mesosa budyate. E bo kpo nde, bo ta nye nye moni. Ndana, e Yudas kande saɔna kimo ngimo te yi nye yakama dyaɔgwe ne nye.

Yesus ke dye jesɔ Paska

bene bejeki bene

(Mt 26; Lk 22; Jh 13)

¹² Bosa yesɔ jesɔ dyena memampa mete yi kine nɔa kete ke dyaɔma. Yo yesɔ wona bono besam ne sadaka yi medye me jesɔ *Paska Beyuden. E bejeki be Yesus diye nye nde: «We kwadyikwe nde, wuse ken kombile mbey dyena jesɔ Paska te yo we?» ¹³ E nye tome baɔa bejeki bene yiba lepo nye bo nde: «Wune ken ke njaɔgwe dya, wune ta saɔgwa ne wete mbam ne mapi mɔroko, ne wune beɔgwe nye. ¹⁴ Mbey te yi nye ta nyiɔe kete, wune lepi nye sa tu nde: «Yekele nde: Mbey te yi sine bejeki bembe ta dye Paska kete ke ba we?» ¹⁵ A ta tedye wete njaɔgwe tongari nye wune ke tu kwey ke pay to te ne meyasi hene gweya kombilate ke moyte. Yo womete yi wune ta kombile medye me Paska te yusu.» ¹⁶ Bejeki ka dya ke moy dya dolo meyasi hene nda yi Yesus lepima nye bo ke. E bo kombile medye me Paska.

¹⁷ Ke bekoko ma dya ke, e Yesus dya bene bejeki bene kamo jo yiba. ¹⁸ Piɔo te yi bo ba ke mbey medye ke dyena ke, e nye lepe nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Wete mumo ke njoka yun ta dyaɔgwe mi, a waka ke dyena sine nye.» ¹⁹ Yo nya bo ngambi budyate ke temo. E mumo hene diye nye wete nde: «Yo ka mi?» ²⁰ E nye yeɔsa nye bo nde: «Yo wete mumo ke njoka yun bejeki kamo jo yiba, sine nye ke bete bo ke kiya kato medye wete. ²¹ *Mono mumo ta kwa gbate nda yi yo ketinate ke kasi ne ke

mekana me Njambiye ké. Ndi nde, meɓone ta balo ke to mo te e dyanɗwe nye ko. Bo má ñiy kine ja mo te, ma yo gba kimote budyate ke yene.»

Kasi meɗye me Njambiye
(Mt 26; Lk 22; 1Kt 11)

²² Piɗo te yi bo ña ke dyena ké, e Yesu bu mampa. Ke nye ma si nye Njambiye wosoko ké, e nye leke yo kanje nye bo lepo nde: «Wune ñon, yike membundo membe.» ²³ Ke konje, e nye bu pelo ne tena menjam ke moyte. Ke nye ma si nye Njambiye wosoko ké, e nye kanje yo nye bo, e bo hene hoɓiye. ²⁴ E nye nje lepo nye bo nde: «Yike mekiyo membe, yo mekiyo mete yi kele mbon, mekiyo mete yi ke nyanja keto budya bomo. ²⁵ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Ko mi ti hoɓiye se tena menjam maka na kumo ke ngimo te yi mi ta nje hoɓiye ne wete jonjate ke *Kando Njambiye.» ²⁶ Ke bo ma si jembina yi lukse ne Njambiye ké, e bo kwa ke ke *Keki meoliviyiye.

²⁷ E Yesu lepe nye bo nde: «Yasi te yi mi ta sangwa no ké ta njanɗwe wune hene ke tikina temo te yi wune tike ke yembe ké, jatiɗye wune ke ñeya nje. Keto yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Mi ta muko mo ñakidya ñesam, ñesam má si wanja.» ²⁸ Yasi wete, kome mi ta womiye ké, mi ta kande kumo Galile ne wune.» ²⁹ E Piyer lepe nye nye nde: «Ige ñe nde, ke yi bomo hene yasi te yi we sangwa no ké ta njanɗwe bo dete ke tikina temo te yi bo tike ke yo ké, jatiɗye bo ke ñeya nje, ma pele yembe, ko yo ti ñenna dete na.» ³⁰ E Yesu lepe nye nye nde: «Gbakasi yi mi lepe nye we ké: Ke gba tu te yoko muka we ta tonu kumo menja yitati nde, we yeti ke duwe mi na piɗo te yi kuɓe ti pa koko kumo menja yifa na.» ³¹ Yasi wete, e Piyer pitidye ke numbu ne lepo nde: «Ko ñeko nde, son te ñiya mi sine we, ko mi ti tonu ne mbet nde, mi yeti ke duwe we na.» Bo hene lepima ndi dete sendi.

Yesu ke ngweta ne Njambiye

ke Getsemane
(Mt 26; Lk 22)

³² Ke konje, e bo kwa ke ke wete mbey nde Getsemane. E Yesu lepe nye bejke bene nde: «Wune ñiy metidye waka kumo ke ngimo te yi mi ta sidye menɗweta ne Njambiye.» ³³ E nye bu Piyer ne Jak ne Jan kwa no. E wa kande ñiyne ne budyate, temo ne ña ne habufu. ³⁴ E nye lepe nye bo nde: «Temo mbe ne ngambi nda mi ta gwe. Wune ñiy waka, ne ñiy mejemsidye.» ³⁵ E nye kwa ne mbet ke mbombu balo ke meneti ngweta ne Njambiye, ho ngimo meɓone mete yite yakama londo ke keki ne. ³⁶ A dikima lepo nde: «*Aba Da, we ne deti te yi kelo meyasi hene. Kelo nde, nyanɗwe mapi meɓone mete yike ñukwe ke to mbe. Ma yo ti kelnanɗwe nda yi mi kwadye ké na, yo kelnanɗwe nda yi we kwadye ké.» ³⁷ E nye ke yokwe nje kome bejke ña ké dolo bo ke jako. E nye lepe nye Piyer nde: «Simon, we ke gba jako. Ko gbela hawa wete, we ti weliye ñiy mejemsidye na. ³⁸ Wune ñiy mejemsidye, ne wune ngwɗangwe ne Njambiye, ma meɓobilan ne nje lanja wune. Temo ne yesidye kelna kimo yasi, ko dete, membundo ne teko.»

³⁹ E nye jise wolo kwa ke ne nan ke ngweta ne Njambiye lepo ndi kiya melepi mete yi nye kandima lepo ké. ⁴⁰ A ka gbingbo mate nje dolo sendi bo ke jako, keto jako kwanja bo ke misi. Bo ti ñe ne yanja te yi bo yakama yensa nye nye na. ⁴¹ Ke konje, e nye nje ke menja yitatite, e nye lepe nye

bo nde: «Wune kômbila ya ndana, wedyfa yun lale. Yakama yey, ngimo dyaŋma. Ne bêŋa, bo ta bu *Mônɔ mumɔ ndana kaŋe nye ke mebo me botu be mebeyo. ⁴² Ne têma, he kwâŋ. Ne bêŋa, mɔ dyaŋgwe mi kɔ yima!»

*Bo ke biye Yesus
(Mt 26; Lk 22; Jh 18)*

⁴³ Yesus bɔ ndi ke lepo dete ké, yaka ne Yudas te ε bɔ ke njoka bejeke kamɔ jɔ yifa kɔ ke dya. A nja ne nyaŋgwe ngil bomɔ. Bo bɔ ne mekafa nè metegbe. Yo bekum be botu be nyena sadaka nye Njambye nè botu be ketina meyasi nè betomba be dya tome bo. ⁴⁴ Mɔ te ε ta dyaŋgwe nye kɔ nya bo kasiya nde: «Mɔ te yi mi ta nyeno nye dulo numbu ne kɔ, eru, nè wune biya nye kwɔ no pemɔ nye kimote.» ⁴⁵ Yudas dyaŋma kɔpɔ kɔpɔ kɔ ke keki Yesus lepo nde: «Yekele!» kwɔ dulo numbu ne. ⁴⁶ Dete, ε botu baka ngbo biye Yesus. ⁴⁷ E wete mɔ te ε bɔ womete kɔ sute kafa kɔtɔ ne mɔ mesay me nyaŋgwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye pesɔ to ne bete ke meneti. ⁴⁸ E Yesus diyε botu benɔri nde: «'Mi ka mɔ gubo, né wune bu mekafa nè metegbe yi nje biye ne mi? ⁴⁹ Mi dikima diyɔ metu hene ke njoka yun tedye bomɔ melɛpi me Njambye ke mbanjɔ Njambye, ma wune ti biye mi na. Yo nde, meyasi kwâŋnaŋgwe deke, né melɛpi mete yi diyε ketinate ke mekana me Njambye ké si tondu.» ⁵⁰ Ndana, ε bejeke hene si posiye lj nye. ⁵¹ Wete gwanjɔ bɔ ke beŋgwe Yesus ndi ne gbela gwey ke yotu kine yiŋa lambɔ ke moyte na. E bo kwabe nye. ⁵² Yasi wete, ε nye wekidye gwey tiko ne bo sedye kwɔ sokere.

Yesus ke mbombu nyaŋgwe

*jɔsi Beyuden
(Mt 26; Lk 22; Jh 18)*

⁵³ Bo boŋma Yesus kɔ no ke yi nyaŋgwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye. Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambye hene nè betomba be dya nè botu be ketina meyasi wesidyama womete. ⁵⁴ Piyer bɔ ke beŋgwe Yesus ne nan kumɔ ke moy ndoko nyaŋgwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye. E nye kwɔ diyɔ metidyε bene botu be mesay kwɔ wetina dite. ⁵⁵ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambye nè bomɔ hene be bɔ ke njɔŋ nyaŋgwe jɔsi Beyuden baka saŋma to lepi te yi bo ta lepo sunŋwe ne Yesus yi wo ne nye. Ma yasi wete, bo saŋma denŋɔ. ⁵⁶ Yo nde, bomɔ budyate dikima nje pesɔ lepi nye nye ke numbu. Ma ngin yan bɔ dele dele. ⁵⁷ Baŋa bomɔ temma pesɔ lepi nye nye ke numbu lepo nde: ⁵⁸ «He wokuma, a ke lepo nde: «Mi ta si leke mbanjɔ Njambye te yɔkɔ yi bomɔ summa ne mebo kɔ nje sumɔ wete ndi ke metu yitati. Mbete yeti mebo me bomɔ ta sumɔ na.» ⁵⁹ Ko dete, ngin yan bɔ sendi dele dele ke lepi te yi bo lepima ké. ⁶⁰ E nyaŋgwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye teme ke mbombu bomɔ hene diyε Yesus nde: «'We yeti ke yeŋsa ka yaŋa ke yasi te yi botu lepe sunŋwe ne we ké na?» ⁶¹ E Yesus diyε ndi ne sem kine yeŋsa yaŋa na. E nyaŋgwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye basidyε diyε nye lepo nde: «'We ka *Krist, mônɔ Njambye te ε ne meluksa kɔ?» ⁶² E Yesus yeŋsa nde: «I, yo mi. Wune ta beŋe *Mônɔ mumɔ metidyε ke mbam bo Njambye te ε ne ngungudyε hene kɔ. Wune ta beŋe sendi nye ke nje ke moy kulutu ke dyofo.» ⁶³ Ndana, ε nyaŋgwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye nyale melambo ke yotu ne lepo nde: «Ijge yi bo ta lepo sendi nye wuse ké? ⁶⁴ Wune wokuma lepi gbutu te

yi nye lepima sungwe ne Njambiyè ké. Ke yun, ne béŋa nan?» E bo hene pese nde, yakama nde, bo wôku nye. ⁶⁵ E baŋa kande sana meseri ke yotu ne, woto misi mene, somo nye lepo nye nye nde: «Tufo mo te e somma we ko.» E botu be mesay biye nye kande kpakina ne ke poko.

Piyer ke tonɔ nde, a yeti ke

*duwe Yesus na
(Mt 26; Lk 22; Jh 18)*

⁶⁶ Ke ngimo te yi Piyer ba ndi ke moy ndoko ke se ké, e wete nya te e ba ke njoka bomari bete be dikima kelo mesay ke tu nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyè baka nje. ⁶⁷ Ke nye ma beŋe Piyer ke mewetina me dite ké, e nye senjile nye lepo nye nye nde: «We sendi, we ba wune Yesus te mo Nasaret.» ⁶⁸ E Piyer tone lepo nde: «Mi yeti ke duwe yaŋa na. Mi yeti ke woko mbe to yasi te yi we kwadye lepo ké na.» E Piyer jise ke moy ndoko ke pele numey te. E mbam kuŋe koke.

⁶⁹ Ke nya ko ma beŋe Piyer wolo ké, e nye kande lepinatè sendi nye botu bete be ba womete baka nde: «Mbam ko ke njoka botu bete.» ⁷⁰ E Piyer basidye tonɔ. Diyo ne mbet ke kon te ké, e botu bete be ba womete baka lepe nye nye nde: «Gbate, we ke njoka botu bete, keto we mo Galile.» ⁷¹ E Piyer kande mekinja me yotu biye kwey biye nji lepo nde: «Mi yeti ke duwe mbam te yi wune lepe no ko na.» ⁷² Yaka ne mbam kuŋe ke koko ke menja yibate. E Piyer nje take lepi te yi Yesus ma lépi nye nye nde: «We ta tonɔ kumo muka menja yitati nde, we yeti ke duwe mi na piŋo te yi kuŋe ti pa koko kumo menja yiba.» Ke Piyer ma take lepi yinori ké, e nye kande dukwe.

15

*Yesus ke josi ke mbombu Pilat
(Mt 27; Lk 23; Jh 18)*

¹ Bememene sut bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè kelma kutu bene betomba be dya ne botu be ketina meyasi ne bomo hene te be diyè ke nyangwe josi Beyuden baka. Ke bo ma si woto Yesus ké, e bo bu nye kwá no kanè nye nye Pilat. ² Pilat diyma nye mediyen lepo nde: «We kumande Beyuden nde?» E Yesus yeŋsa nye nye nde: «Yo nda yi we lepe ké.» ³ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè lepima budya meyasi sungwe ne nye. ⁴ Pilat ka mbombu diyè nye nde: «We yeti ne yaŋa te yi lepo na? We yeti ke woko meyasi hene te yi bo lepe sungwe ne we ké na?» ⁵ E Yesus diyè ne sem kine yeŋsa se yaŋa na. E Pilat ngbakima budfyate.

⁶ Ke ngimo jeso *Paska hene Pilat dikima soŋe bo ne mo jobo wete, yoko yi bomo dikima lepo nde, a soŋa bo ne nye ko. ⁷ Wete mbam nde Barabas ba ke jobo bene bekumbo bene, keto bo woma mumo ke ngimo te yi bo desa ne to bomo sungwe ne bekum be dya ké. ⁸ Ngil bomo sutiya ke pe yi Pilat kande diyana ne nde, a nyeki bo yasi te yi nye diki nye bo ké. ⁹ E Pilat nje diyè bo nde: «Wune kwadyikwe nde, mi soŋa bo ne kumande Beyuden yokidyè nye nye wune?» ¹⁰ Pilat diya dete, keto a duwa nde, bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè ba ne beya temo sungwe ne Yesus. ¹¹ Ko dete, bo sesidya bomo nde, bo lépi nye Pilat nde, a soŋa bo ne Barabas yokidyè nye bo, tiko Yesus. ¹² E Pilat basidye diyè bo nde: «Wune kwadyikwe nde, mi kél nan ne yoko yi wune jeba nde kumande

Beyuden kɔ?» ¹³ E bo kembe wolo lepɔ nde: «Iɔgbako nye ke kroa!» ¹⁴ E Pilat diyɛ bo nde: «Ma yo kwalɔ beya yasi te nda yi nye kelma kɛ?» E bo kembidya ndana kwɔ to te lepɔ nde: «Iɔgbako nye ke kroa!» ¹⁵ Pilat kwadya wɛɛɛɛ temɔ yan kelɔ nda yi bo diyma kɛ. Dete, e nye soɔɔɛ bo nɛ Barabas yɔkidye nye nye bo. Ke nye ma si nye deti nde, bo njuru Yesus nɛ njambala kɛ, e nye kanɛ nye nye bo, nɛ bo kɛ ngba nye ke kroa.

¹⁶ Besoɔa nja ngbɔso Yesus kɛ nɔ ke moy sɛ ndoko ke mbanjo Pilat ke numɛy tɔ dyɛnɛ. E bo wesidye ndingɛle njɔn besoɔa hɛnɛ. ¹⁷ Bo lenja nye wɛtɛ kɔɔɔa tena gambo, bu yiɔa mekɔl nɛ mesɔru ketɛ kɛ jakɔ nɛ dɔngwe te lenje nye ke to. ¹⁸ E bo kande sombila nɛ lepɔ nde: «Kumande Beyuden, hɛ lɛpi!» ¹⁹ E bo bu kum soɔɔ kwele nɛ nye ke to, sa meseri ke yotu nɛ, kuse meɔɔn kɔtɔ mbɔmbu ke mbɔmbu wɛnɛ. ²⁰ Ke bo ma si sidye serka nɛ detɛ kɛ, e bo sɔrɛ kɔɔɔa tena gambo yinɔri ke yotu nɛ, nje lenje nye melambo mɛnɛ, ngbɔso nye kwɔ nɔ, nɛ bo kɛ ngba nye ke kroa.

*Bo ke bu Yesus kɛ ngba ke kroa
(Mt 27; Lk 23; Jn 19)*

²¹ Mbanja mbam nde Simɔn, mɔ Siren, saɔngwe nɛ Aleksandɛrɛ nɛ Rufus ba ke kwɔ nɛ nje nɛ nje wule ngwan. E besoɔa jeliye nye nde, a sɔba kroa Yesus. ²² Bo boɔma Yesus kumɔ nɔ ke mbɛy te yi bo jɛba nde Golgota, yite nde Mbey gbongɔ to. ²³ Kumɔ mate, e bo bu yiɔa menjam metɛ yi bo pulma nɛ yiɔa yasi nde *mir kɛ nye nde, a hɔbiya. Yasi wɛtɛ, a ti hɔbiye na. ²⁴ Ke bo ma si ngba nye ke kroa detɛ kɛ, e bo bu melambo mɛnɛ lɔ ke mbari yi kafidya nɛ yo, yi duwɛ nɛ ngabiye te yi mumɔ hɛnɛ ke njoka yan yakama bu kɛ. ²⁵ Bo ngbaki nye ke hawa yitan jɔ yini te yi bɛmɛnɛmɛnɛ. ²⁶ Yi tedye nɛ to soɔɔ nɛ, bo ketima yiɔa yasi ngba ke to kroa nɛ nde: «Yɔko kumande Beyuden.» ²⁷ Bo ngbama sendi nyangwe botu bɛ guɔo yiɔa ke kroa nda Yesus, wɛtɛ ke kroa te wɛnɛ pulo mbam bo nɛ, wɛtɛ ke wɛnɛ pulo gare. ²⁸ Dete, lɛpi te yi yo ketinate ke mekana mɛ Njambiye nde: «Bo tolma nye ke njoka botu bɛ beya mekele» kɛ, sima tondɔ.

²⁹ Botu bɛtɛ bɛ dikima kwɔ kwangɔ nɛ nje baaka dikima toyɛ nye kenje ndingile to soɔɔ pokɔ lepɔ nde: «Hey wɛ! We mɔ te e leke mbanjo Njambiye nje sumɔ ndi ke metu yitati kɔ, ³⁰ jonɔwe yotu yo nɛ nguru wɔ piye ke kroa.» ³¹ Bekum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nye Njambiye nɛ botu bɛ tedya membongɔ dikima nyetɔ sendi nye tande yan lepɔ nde: «A dikima jonɔwe baɔa bɔmɔ, ma a yeti nɛ deti te yi jonɔwe yotu nɛ nɛ nguru wɛnɛ na. ³² Ma *Krist te kumande Isarayɛl piɔkwe ngenje ndana ke kroa, nɛ wuse bɛn, nɛ wuse tiki temɔ ke yɛnɛ.» Botu bɛtɛ yi bo ngbama bo bɛnɛ bɛ Yesus baaka dikima toyɛ sendi nye.

³³ Ke bɛmɛ yesɔ ma dya kɛ, e yitil keke ke ndingɛle menɛti kumɔ ke hawa yitati te yi bekoko. ³⁴ Ke hawa yitati ma dya kɛ, e Yesus kembe nɛ mɛn ke kwey lepɔ nde: «Elɔy, Elɔy, lama sabatani?» Yite nde: «Njambiye wombɛ, Njambiye wombɛ, wɛ lɛn mi keto nɔ?» ³⁵ Ke baɔa botu bɛtɛ bɛ ba womɛtɛ baaka ma wokɔ detɛ kɛ, e bo lɛpɛ nde: «Nɛ wɔku ndi, a ke jɛba Eli.» ³⁶ E wɛtɛ mbam ke njoka yan sedye kɛ bu yiɔa yasi nda kusa tɔpɛ ke yiɔa dyanjina menjam sɔmɔ ke jɛti sambile nye nye nde, a hɔbiya. E mbam te lɛpɛ nde: «Nɛ tiɔi, hɛ pa bɛn, simande Eli ta nje pidye nye soɔɔ ke kroa.» ³⁷ E Yesus kembe detinate jɛyɛ gwe. ³⁸ E nyangwe lambɔ te yi ba kesate ke mbɛy te yi nɛ kiyo ke mbanjo Njambiye kɛ nyaliye ke bɛmɛ

kandɛ kwey kumɔ nji. ³⁹ Kɛ kum bɛsoja gɔmay tɛ ɛ bɔ wɔmɛtɛ kɛ tɛri kɛ mbɔmbu Yesus kɔ ma bɛɛɛ nda yi Yesus jɛyɛma nɔ kɛ, ɛ nyɛ lɛpɛ ndɛ: «Mbam kɔ bɔ gbate Mɔnɔ Njambiyɛ!» ⁴⁰ Baɲa boma bɔ sendi wɔmɛtɛ. Bo dɪkɪma dɪyɔ nɛ nan bɛɛɛ yasi kɛnjɛ. Mariya tɛ ɲɔɔndu Magdala nɛ Mariya tɛ nyanɲwɛ nɛ Yosɛs bɛnɛ Jak tɛ ɛ bɔ mɔnɔsɪkɛ kɛ njoka bɛsɔ kɔ, njɛ bɔ sendi mbaɲa nyari ndɛ Salome bɔ kɛ njoka boma bɛnɔri. ⁴¹ Bo dɪkɪma bɛɲgɛwɛ Yesus kɛlɔ mɛsɛy nyɛ nyɛ kɛ ɲɔɲɔmɔ tɛ yi nyɛ bɔ nɔ kɛ Galilɛ kɛ. Yo bɔ sendi nɛ baɲa bɔdɪya boma bɛ tɛmma njɛ Yerusalem bɛnɛ bɛ Yesus baka.

Pumbuna Yesus
(Mt 27; Lk 23; Jh 19)

⁴² Bekoko sima dɪyɔ, yo bɔ ɲɔɲɔmɔ tɛ yi bo dɪkɪ kɔmsa ketɛ yi tɛdɪyɛ ndɛ, ɲɔɲɔmɔ mɛwɛdɪya mɛtɛ yi yɛsɔ *Saba ta bɛ kɛ kandɛ. ⁴³ Ɛ Yosɛp tɛ mɔ Arimate dɪyɔ. A bɔ kɛ ɲɔɲɔn nyanɲwɛ jɔsɪ Beyudɛn. Bɔmɔ bɔ kɛ jɛsɔ nyɛ. Sɛndi, nyɛ nɛ ɲɔguru wɛnɛ bɔ kɛ ladɪyɛ *Kandɔ Njambiyɛ. Ɛ nyɛ tɪɲɛ tɛmɔ kɛ kɛ yi Pilat kɛ dɪyɛ muɲ Yesus. ⁴⁴ Ɛ Pilat ɲɔgbakɪma yi wokɔ ndɛ, Yesus gwɔ dɛtɛ nɛ kpɛtɛɲ. Ɛ nyɛ jɛbɔ kum bɛsoja kɔ dɪyɛ nyɛ, simandɛ Yesus ma kɪkɪ gwe. ⁴⁵ Kɛ kum bɛsoja ma lɛpɔ nyɛ nyɛ ndɛ, Yesus gwɔ gbate kɛ, ɛ nyɛ jayɛ ndɛ, Yosɛp bɔɲ muɲ nɛ. ⁴⁶ Ɛ Yosɛp bɔmɛ ndɔmbɔ kwɔ pɪdɪyɛ muɲ Yesus kɛ kroa bɔyɛ nɛ ndɔmbɔ kɛ ɲɪɲgɛwɛ kɛ bɔɲsɔɲ tɛ yi bo tɪmmɔ kɛ wɛtɛ nyanɲwɛ tari kɛ. Ɛ nyɛ njɛ bɪɲgɪlɛ wɛtɛ tari dɪbɔ nɛ numbu tɛ. ⁴⁷ Mariya tɛ ɲɔɔndu Magdala nɛ Mariya tɛ nyanɲwɛ nɛ Yosɛs bɛɲɛma mbɛy tɛ yi bo pumbuma nyɛ ketɛ kɛ.

16

Womiya Yesus
(Mt 28; Lk 24; Jh 20)

¹ Kɛ yɛsɔ *Saba ma si kwɔ kɛ, ɛ Mariya tɛ ɲɔɔndu Magdala nɛ Mariya tɛ nyanɲwɛ nɛ Jak nɛ Salome bɔmɛ yɪɲa mɛmuto mɛtɛ yi bɔ nɛ kɪmɔ mɛtul, nɛ bo kɛ nyɛ kɛ yotu Yesus. ² Bɛmɛɲmɛnɛ sut kɛ bɔsa yɛsɔ tɛ ɛ kandɛ jɔɲja sɔndi, ɛ bo tɛmɛ yi kɛ kɛ bɔɲsɔɲ kɛ ɲɔɲɔmɔ tɛ yi ɲɔɲɔɲɔkɛwɛ njɛ nɔ kɛ. ³ Bo dɪkɪma dɪyɔ ndɛ: «Nda ta ɲɛɲɛ tari sɔɲɛ kɛ numbu bɔɲsɔɲ nyɛ wusɛ?» ⁴ Kɛ bo ma kanɛ misi, bo bɛɲɛ ndɛ, bo ma ɲɛɲɛ tari yɪnɔri sɔɲɛ. Yo ndɛ, yo bɔ nyanɲwɛtɛ bɔdɪyɛtɛ. ⁵ Kɛ bo ma nyɪɲɛ kɛ mɔy bɔɲsɔɲ, bo bɛɲɛ mbaɲa gwanjɔ mɛtɪdɪyɛ pulɔ mbam bɔ nɛ wumna gambo kɛ yotu. Ɛ bo gwe wɔ bɔdɪyɛtɛ. ⁶ Ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ bo ndɛ: «Nɛ tɪ gwakɪ wɔ na. Wunɛ sɔɲ Yesus tɛ ɛ Nasarɛt yi bo ɲɔgbama kɛ kroa kɔ. A ma womiye, a yeti sɛ waka na. Nɛ bɛɲɛ mbɛy tɛ yi bo ɲɪɲgwa nyɛ ketɛ kɛ. ⁷ Ma wunɛ kɛn kɛ lɛpɔ nyɛ Piyɛr nɛ bɛjɛkɛ bɛtɛ bari ndɛ, a ma kandɛ kwɔ nɛ wunɛ kɛ pɛ Galilɛ. Wunɛ ta bɛɲɛ nyɛ mɛtɛ nda yi nyɛ ma lɛpɪ nyɛ wunɛ kɛ.» ⁸ Ɛ bo pundɛ kɛ bɔɲsɔɲ sɛdɪyɛ kwɔ nɛ mɛɲgwanɲgwa, yo kwanɲma to yan. Dɛtɛ, bo tɪ lɛpɛ yanɲa nyɛ mumɔ na, ketɔ wɔ kwanɲma bo bɔdɪyɛtɛ.

Yesus kɛ punjɛ yotu nyɛ bɛjɛkɛ bɛnɛ
(Mt 28; Lk 24; Jh 20)

[⁹ Yesus womiye bɛmɛɲmɛnɛ kɛ bɔsa yɛsɔ tɛ ɛ kandɛ jɔɲja sɔndi. Ɛ nyɛ kandɛ punjɛ yotu nyɛ Mariya tɛ ɲɔɔndu Magdala yi nyɛ sɔɲɲa bɛya mɛsɪsɪɲ yɪtan jɔ yɪba kɛ yotu nɛ kɔ. ¹⁰ Ɛ nyɛ kwɔ kɛ yekɪdɪyɛ yo nyɛ botu bɛtɛ bɛ jɔɲɲama bɛnɛ bɛ Yesus baka. Bo bɔ kɛ wo yotu lɛlɔ. ¹¹ A lɛpɪma

nye bo nde, Yesus ne jon, a beɲma nye. Ke bo ma woko dfe ke, bo ti jaye na. ¹² Ke kɔɲte, e Yesus punje yotu nye baɲa yiɓa ke njoka yan ne yiɲa yotu dele ke ɲgimo te yi bo ba ke ke ke yiɲa melunde ke. ¹³ E bo yɔkwe nje yekidye sendi nye beɲjon ban. Yasi wete, bo ti jaye sendi yasi te yi bo lepima nye bo ke na. ¹⁴ Ke kɔɲte yinori, e Yesus nje punje sendi yotu nye bejeke bene kamo jo wete ke ɲgimo te yi bo ba ke dyena ke. A ndeyma bo, keto bo ba ne meso ke temo. Sendi, bo ti tike temo ke yasi te yi botu bete be beɲma nde, a womiya lepima ke na. ¹⁵ Ke kɔɲte, e nye lepe nye bo nde: «Wune ken ke to meneti hene ke pele Kimɔ Tom nye bomɔ hene. ¹⁶ Mo te e ta tiko temo ke Kimɔ Tom te, jaye nde, bo tɔpa nye ke mɔroku, mo te ta ju. Ma yoko e ta diyɔ kine tiko temo ke Kimɔ Tom te na, josi ta balo ke to ne. ¹⁷ Botu bete be ta tiko temo ke Kimɔ Tom te baka ta kelo kwalɔ meyekambiye te yike, yo nde, bo ta soɲe beya mesisiɲ ke yotu bomɔ ne dinɔ dyembe. Bo ta lepina ne yiɲa menumbu. ¹⁸ Bo ta biye sendi benyɔɲe lala ne bo. Ke bo hoɓiye yiɲa yasi te yi ne loku kete, yo ti kelo bo yan na. Bo ta kase mebo ke yotu botu bekɔn, mekon man ma siyo.»

Yesus ke yɔkwe ke dyobo
(Lk 24)

¹⁹ Ke Kumande Yesus ma si lepina nye bo ke, e Njambiye yekidye nye kenje dyobo. E nye kwa ke diyɔ ke mbam bo Njambiye. ²⁰ E bejeke nje kwa ke pele Kimɔ Tom ke membey hene. Kumande Yesus ba ke kɔɲ yan, nye bo deti te yi kelo meyekambiye, ne bomɔ duwe nde, lepi te yi bo lepe ke, gbakasi.]

Kimɔ Tom Yesus Krist te yi

Lukas ketima

Mekana mete yoko, yo Lukas kete yo. A jéki keto yo kenje Teyofil. Yo ndi Lukas kete mekana me <Mesay mete yi Botu be Tomun be Yesus kelma>. A kelma mesay budfyate bene Pol (Bt 16:11 yi kè no, nje bu Fl 24). A ba sendi nyanngwe dokita (Kl 4:14).

To mekana mete yi nye ketima ké téfya ne saɔsaɔ nde, Krist ne njololo ke menje hene, nye *Mɔno mumo. Lukas ke yekidye jongwe Yesus kande ke ngimo te yi nye ba gwanjo ké. A ke lepo sendi nde, Yesus ba ke gwe ngwete bomo budfyate.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke nyanngwe menngabiye yitan:

1. To mekana maka (kumte 1).
2. Kasi jariki Yesus. Kasi toɔpuna ne ke moroku. Dɔno besanmbambo bene. Kasi te yi *Satan bobila ne nye ké (kumte 1-4).
3. Mesay mete yi Yesus kelma ké (kumte 4-19).
4. Bomo ke seɔe Yesus. Kasi soɔn ne (kumte 19-23).
5. Womiya Yesus. Jonja mesay mete yi nye nya bejeke bene ké. Duwa ne kè pe dyobo (kumte 24).

¹ Nyanngwe mbam Teyofil, budfyate bomo nya bo ke ketina meyasi mete yi kwanɔnama ke njoka wusu ké. ² Bo ketima yo benngwe yasi te yi botu bete be benma ne misi man wule ke kandidate yekidya nye wuse ké. Botu bete sendi nja nje be botu be lepina melepi me Njambiye. ³ Ke mi ma si goso to te biye kimote wule nda yi yo kandima no ké, e mi sendi benje kimote nde, mi kèti yo keto ne nje te nye we, ⁴ né we duwe nde, meyasi mete yi bo tedya we ké ke nje gbate.

Jaki Njambiye ke nje lepo

kasi jariki Jan

⁵ Ke ngimo te yi Herod ba kumande ke meneti me Yuda ké, yo ba ne wete mo nyena sadaka nye Njambiye, dɔno dyene nde Sakari. A ba ke njon Abiya. Nyari wene ba ke kando *Aron. Dɔno dyene ba nde Elisabet. ⁶ Bo hene yiba ba ne ngben ke misi me Njambiye. Bo jonɔnama bakidye membonɔga nè melepi me Baba Mboko hene kine mono meɔso na. ⁷ Bo ti be ne monosike na, keto Elisabet ba kundu, sendi, bo hene sima jombe.

⁸ Wete yeso Sakari ba ke tonje mesay mene ke mbombu Njambiye, keto yo ba ngimo mesay mete yi njon te yene. ⁹ A kelma dete nda yi botu be nyena sadaka nye Njambiye dikima kelo ne mesay man ké. Ke ngimo te yite, e bo kele tay ke mbombu Njambiye. E tay tedye nde, Sakari nyiɔna mbanjo Baba Mboko kè lodye meyasi mete yi ne kimɔ metul ké.

¹⁰ Nyanngwe ngil bomo ba ke ngweta ne Njambiye ke se ke ngimo lodya meyasi mete yi ba ne kimɔ metul ké. ¹¹ Ndana ké, e wete jaki Baba Mboko punde ke mbombu Sakari. A ba ke teri ke pay mbam bo ke mbeɔ te yi bo diki lodye meyasi mete yi ne kimɔ metul ké. ¹² Ke Sakari ma benje jaki Njambiye ké, e dyano dyene dimbiye, e nye gwe wo budfyate. ¹³ E jaki Njambiye lepe nye nye nde: «Sakari, we ti gwaki wo na, keto Njambiye jayma menngweta mo. Nyari wo Elisabet ta ja mono mbam. We ta lo nye

nde Jan. ¹⁴ We ta be ne nyanḡwe mesosa keto ne. Sendi, budya bomo ta sosa kome nye ta jadye ke, ¹⁵ keto a ta be nyanḡwete ke misi me Baba Mboko. A ti dye menjam ho nyanna menjam na. A ta be tondunate ne Kimo Sisij kande ke moy nyanḡwe. ¹⁶ A ta yokidye botu be kando Isarayel budya njesa ke yasi Baba Mboko te Njambiye wan. ¹⁷ A ta kwā mbombu ne Nyanḡwe Kumande nda mo tomun Njambiye ne sisij nē deti nda Eli. A ta yeṅsa metemo me besaḡwe ne bono nde, bo kwādyikwe bono fan. A ta kelo nde, botu be mbando bēki ne dyanō nda ḡgberḡ bomo yī kombile ne kimo kando tike Baba Mboko.» ¹⁸ E Sakari lepe nye jaki Njambiye nde: «Mi ta kelo nan yī duwe no nde, meyasi ta kwanḡa dete? Keto mi sima jombe. Sendi, mesew me nyari mbe sima buyo.» ¹⁹ E jaki Njambiye yeṅsa nye nye nde: «Yo mi, Gabriyel. Mi dīy ke mbombu Njambiye. Njambiye tome mi nde, mi njāki lepina nye we, lepo kimo tom te yike nye we. ²⁰ Beḡa, numbu yo ta be difinate. We ti tapita se na kumo ke ḡgimo te yi meyasi maka ta si kelna, keto we ti jaye melepi membe na, melepi mete yi ta kelna tondo ke ḡgimo te yi yo yākanḡwe kelna ke.»

²¹ Bomo bā ndi ke ladye Sakari. Bo bā ke ḡgbakima to te yi nye kike no dete ke moy mbanjo Njambiye ke. ²² Ke nye ma nje pundo ke, a ti be ne deti te yi lepina nye bo na. E bo duwe nde, a beḡma yīḡa meyekambiye ke moy mbanjo Njambiye. A dikima pepidye mebo numbu kobo yī lepina no nye bo. ²³ Ke metu mesay mete yene ma siyo ke, e nye teme duwe ke dya dyene.

²⁴ Monō metu kwanḡa ke kōḡte, e nyari wene Elisabet bu moy. E nye soma no ḡgwende yitan. A dikima lepo nde: ²⁵ «Baba Mboko kelma nyanḡwe ḡgikwa ne mi. A kanḡa misi beḡe ne mi yī soḡe ne wuḡgwa ke yotu mbe ke misi me bomo.»

Njambiye ke tomō jaki wene

kenje ke yi Mariya

²⁶ Ke moy Elisabet ma kumo ḡgwende yitan jo wete ke, e Njambiye tome jaki wene Gabriyel kenje ke Galile ke wete dya nde Nasaret, ²⁷ ke yi wete bindi ḡḡondu nde Mariya. Yo bā kponate nde, a ta kelo gwaki bene wete mbam nde Yosep ke kando Davit. ²⁸ Jaki Njambiye nyiḡma tū Mariya dolo nye lepo nye nye nde: «Mi ke nyeno we, Baba Mboko ke yo! A tedya we nyanḡwe ḡgikwa ne.» ²⁹ Ke Mariya ma woko dete ke, e dyanō dyene dīmbiye, e nye gwe wō budyate. E nye diye ke moy temo ne nde: «To menyen mete yike lépi ne ḡge?» ³⁰ E jaki Njambiye lepe nye nye nde: «Mariya, we ti gwaki wō na, keto Njambiye tedya nyanḡwe ḡgikwa ne ke yo. ³¹ Dukwe nde, we ta bu moy. We ta ja monō mbam, we ta lo nye nde Yesus. ³² A ta be nyanḡwete ke misi me Njambiye. Bo ta jeba nye nde Monō Njambiye te e kwanḡa meyasi hene ke kwey ko. Njambiye te Baba Mboko ta nye nye dīyo kumande saḡmbambo wene Davit. ³³ A ta namo kando tū Yakōp kpo ne kpo. Namnate yene ti be ne njena na.»

³⁴ E Mariya lepe nye jaki Njambiye nde: «Yo yakama kelna nan, keto mi ti pa duwe mbe mbam na?» ³⁵ E jaki Njambiye yeṅsa nye nye nde: «Kimo Sisij ta nje pe yo. ḡḡuḡḡudye Njambiye te e kwanḡa meyasi hene ke kwey ko ta buse we nda wukume. Dete, monō te yi we ta ja ko ta be kiyo. Bo ta jeba nye nde Monō Njambiye. ³⁶ Dukwe nde, toru wō Elisabet me ne moy. A bonḡa moy ne jombidyē. Yoko yi bo dikima jeba nde kundu ko

mε ne moy ηgwende yitan jo wete muka. A ta ja mono mbam. ³⁷ Keto kine yija sulna yasi ke misi me Njambiyε na.» ³⁸ E Mariya lepe nde: «Mi ko, mo mesay me Baba Mboko, yo kelngwe ke yotu mbe nda yi we lepima ke!» E jaki Njambiyε punde kwā londo ke keki ne.

Mariya kq kε beηε Elisabet

³⁹ Ndi ke metu te yite ε Mariya teme beke beke kε ke wete dya ke meneti me Yuda, ke meneti mete yi ne mekeki kε. ⁴⁰ E nye nyiηε tū Sakari nyeno Elisabet. ⁴¹ Ke Elisabet ma woko menyen me Mariya kε, ε mono wate budyate ke moy ne, ε Kimō Sisiη tonde ke yotu Elisabet. ⁴² E nye kembidya lepo nde: «We ne mekombila ke njoka beso boma. Sendi, mono te ε ke moy yo ko ne mekombila. ⁴³ Wuy, ηge bā kele yi nyangwe ne Nyangwe Kumande wombe nja ndana ke yasi mbe kε? ⁴⁴ Keto, ke mi ma woko menyen mo kε, ε monosike wate budyate ne mesosa ke moy mbe. ⁴⁵ We ne mesosa, keto we jayma nde, meyasi mete yi Baba Mboko lepima nye we kε ta kelna.» ⁴⁶ E Mariya lepe nde:

«Mi ke kano Baba Mboko. ⁴⁷ Sendi, temo mbe ne mesosa keto Njambiyε, Mo te ε jonngwe mi ko. ⁴⁸ A tedya mi ηgikwa ne, mi mo mesay wene. Kande ndana kumo kpo ne kpo mekando hene te yi ta jadye ke to meneti maka kε ta lepo nde, mi ne mesosa. ⁴⁹ Keto Njambiyε te ε ne ηgunngudye ko kelma nyangwe meyasi ke pay te yembe. Dino dyene kiyo. ⁵⁰ Sendi, botu bete be kambe nye baka, a gwaki ηgwete yan menngimo hene. ⁵¹ A tedya bomō nde, a ne nyangwe deti. A wanjima botu bete be bā ne metake me bendidya yotu ke temo yan baka. ⁵² A sonjma bekumande ke mediyō man nje bendidye gbela bomō. ⁵³ A tonja kimō meyasi nye botu bete be gwe nja baka, nje tiko botu bete be ne meyasi baka ne gbongjo bo. ⁵⁴ A kamma kando Isarayel, botu be mesay bene yi take gwena ηgwete ne ⁵⁵ sunngwe ne Abaraham bene benday bene kpo ne kpo. A kelma dete nda yi nye lepima nye besanmbambo busu kε.»

⁵⁶ Mariya yama bene Elisabet nda ηgwende yitati. E nye nje duwe kε dya dyene.

Kasi jariki Jan

⁵⁷ Ke ηngimo te yi Elisabet ta ja kete kε ma dya, ε nye ja mono mbam. ⁵⁸ Ke benjon bene nε beman ma woko nde, Baba Mboko tedya nye nyangwe ηgikwa ne dete kε, ε bo be ne mesosa nda Elisabet. ⁵⁹ Ke monosike ma kumo metu yitan jo yitati kε, ε bomō nje ke pesina ne. E bo diy lo nye nde Sakari ne dino sangwe wene. ⁶⁰ Yasi wete, ε nyangwe ne mono lepe nde: «Be, dino dyene ta be nde Jan!» ⁶¹ E bo lepe nye nye nde: «Kine mumo wete ne wete ke kando dyo ne dino te yite na.» ⁶² Ndana, ε bo pepidye bo diyε ne sangwe ne mono nde: «We kwadyikwe lo monosike nde ηge?» ⁶³ E Sakari jombe yija yasi, na ketina kete. E nye kete kete nde: «Dino monosike nde Jan.» E bo hene ηgbakima dino te yite. ⁶⁴ Ndana ndana, ε numbu ne futuna. E nye kande ndapi ne koko lukse Njambiyε. ⁶⁵ E bomō hene be bā ke poku meneti mete yite baka gwe wō. Botu bete be dikima diyō ke Yuda, ke meneti mete yi ne mekeki kete ke dikima yekidye ndi meyasi mete. ⁶⁶ Bomō hene be wokuma kasi te baka dikima take yo ke moy temo. E bo dikidi diyε nde: «Mōno te yoko ta duwe be nan? Deti Baba Mboko bā gbate ke yotu ne.»

⁶⁷ Saŋgwe wene Sakari ba tondunate ne Kimɔ Sisiŋ. E nye punje melepi me Njambiye lepo nde:

⁶⁸ «Meluksa ne Baba Mboko, Njambiye te e kando Isarayel, keto a takima botu bene kolo bo. ⁶⁹ A nya wuse detina mo te e ta jongwe wuse ko wule ke tu mo mesay wene Davit. ⁷⁰ A kelma nda yi nye lepima ke numbu pupuna botu be punja melepi mene be metu me njime. ⁷¹ Mo te e ta jongwe wuse kome bependo busu diyee ke, soŋe wuse ke mebo me botu bete be bene wuse baka. ⁷² Dete, Njambiye gwa ngwete besanmbambo busu yi take sendi ne nyangwe mbon te yi nye kelma ke. ⁷³ A kel dete beŋgwe mekinja mete yi nye kinjama nye sanmbambo wusu Abaraham ke. ⁷⁴ A kinjama nde, nge nye si soŋe wuse ke mebo me bependo busu, wuse ta kelo mesay nye nye kine wo na. ⁷⁵ Wuse ta be ne ngben, bakidye sendi meyotu musu pupunate ke mbombu wene ke metu me jongwe musu hene. ⁷⁶ Monosike, nge be we, bo ta jeba we nde Mo punja melepi me Njambiye te e kwanma meyasi hene ke kwey ko, keto we ta kande kwa mbombu ne Baba Mboko yi kombile menje mene. ⁷⁷ We ta tedye bomo bene, ne bo duwe nje jongwe ne nje te nde, Njambiye ta tiko mebeyo man ne ngwete. ⁷⁸ Njambiye wusu ne ngikwa budyate. Yo dete yi mejasi ta wule dyobo nje pe yusu ⁷⁹ nje paniye puye nye botu bete be diyee ke moy yitil ne ke ndiliŋ mbey te yi soŋ baka, ne yo kendi ne wuse ke nje te e ne te.»

⁸⁰ Monosike ba ke doko. Sendi, dyano ba ke nje nye budyate. A jorŋama ke moy mekonŋor kumo ke ngimo te yi nye nja nje punje ne yotu nye kando Isarayel ke.

2

Kasi jariki Yesus (Mt 1)

¹ Ke metu te yite e *Sesar Ogust nye mbonja nde, bo tol bomo ke to meneti mene hene. ² Yo ba bosa tolna bomo. Yo kelnaŋgwe ke ngimo te yi Kirinus ba nyangwe kum ke meneti me Siri ke. ³ Mumo hene ka ke keto dino dyene ke ngbak ngbak dya dyene. ⁴ E Yosep teme sendi ke Nasaret ke Galile kwa ke wete dya nde Betlehem ke meneti me Yuda. Betlehem ba dya kumande Davit. Yosep ka mate, keto bene kumande Davit jadye ke kiya kando wete. ⁵ A ka ke keto dino dyene bene Mariya, keto yo ba kponate nde, bene nye ta kelo gwaki. Ke ngimo te yite Mariya ba ne moy. ⁶ Piŋo te yi bo ba ndi mate ke, e ngimo te yi Mariya ta ja kete ke dya. ⁷ E nye ja bosa mono wene, mono mbam. E nye boye nye ne melambo ningwe nye ke moy boko, keto bo ti be ne mbey ke tu bejengwe na.

⁸ Botu be bakidya besam ba ke poku meneti mete yite ke bakidye besam ban ne tu ke moy lo. ⁹ E wete jaki Baba Mboko dya ke yan. E nyangwe mejasi me Baba Mboko pane ke mbey kome bo diyama ke. E bo gwe wo budyate. ¹⁰ E jaki Njambiye lepe nye bo nde: «Ne ti gwaki wo na, keto mi ke nje lepo kimɔ tom te yi kando Isarayel hene ta woko mesosa kete ke nye wune. ¹¹ Mo te e ta jongwe wune ko jadya muka ke dya Davit, nye *Krist, nye Nyangwe Kumande. ¹² Yasi te yi wune ta duwe no ke, yo nde: Wune ta beŋe jonja mbonjo monosike boyonate ne melambo. 'Bo ningwa nye ke moy boko.» ¹³ Bo sem semo, nyangwe ngil bejaki be Njambiye dyanma dolo jaki te yoru. E bo kane Njambiye lepo nde: ¹⁴ «Meluksa ne

Njambiyè pè kwey! Tete d'fyan nɛ botu bɛtɛ bɛ Njambiyè kwad'fyan kɛ mɛnɛti maka bakal!»

¹⁵ Ndana, kɛ bɛjaki bɛ Njambiyè ma tiko bo duwɛ kɛ d'fyan kɛ, ɛ botu bɛ bakid'fyan besam lɛpɛ tandɛ yan ndɛ: «Wusɛ kɛn pɛlɛ Betɛlɛhɛm kɛ bɛɛɛ yasi tɛ yi kwanɛna mate kɛ, yasi tɛ yi Baba Mbokɔ lɛpima nyɛ wusɛ kɛ.»
¹⁶ ɛ bo tɛmɛ nɛdɔ kwɔ. 'Bo dolma Mariya bɛnɛ Yosɛp, dolɔ sendi jonja mbɔɛɛ mɔnɔsike niɛɛɛwate kɛ mɔy bokɔ. ¹⁷ Kɛ bo ma si bɛɛɛ nyɛ kɛ, ɛ bo yekid'fyan mɛyasi mɛtɛ yi bo wokuma kɛ kasi mɔnɔ tɛ kɛ nyɛ bɔmɔ. ¹⁸ Bɔmɔ hɛnɛ bɛ wokuma mɛyasi mɛtɛ yi botu bɛ bakid'fyan besam yekid'fyan kɛ ɛɛbakimama. ¹⁹ Mariya bakid'fyan nɛ mɛyasi mɛtɛ kɛ mɔy tɛmɔ nɛ take gɔsɔ to tɛ. ²⁰ Kɛ kɔɛtɛ, ɛ botu bɛ bakid'fyan besam yokwɛ. 'Bo luksa Njambiyè bɛsɛ sendi nyɛ, kɛtɔ mɛyasi mɛtɛ yi bo wokuma nɛ yi bo bɛɛɛma kɛ bɔ ndi nda yi jaki Njambiyè lɛpima nyɛ bo kɛ.

Bo kɛ b'ɛ mbɔɛɛɛ Yesus kɛ nɔ kɛ

mɛbanjɔ Njambiyè kɛ Yerusalem

²¹ Bo yama mɛtu yitan jɔ yitati kɛ kɔɛ jariki. ɛ bo pɛsɛ mɔnɔsike, ɛ bo lo nyɛ ndɛ Yesus, d'fyan tɛ yi jaki Njambiyè nya, yitɛ nyɛɛɛwɛ nɛ mɔnɔsike t'ɛ pa b'ɛ mɔy nɛ na. ²² Ndana, kɛ mɛtu mɛ nyɛna sadaka yi pupud'fyan yan kɛ misi mɛ Njambiyè ma yaka bɛɛɛwɛ mɛmbɔɛɛɛ mɛ Mɔyisi kɛ, ɛ Yosɛp bɛnɛ Mariya b'ɛ mɔnɔsike kɛ nɔ Yerusalem kɛ nyɛ Baba Mbokɔ. ²³ Yo bɔ kɛtinate dɛtɛ kɛ mɛmbɔɛɛɛ mɛ Baba Mbokɔ ndɛ: «Bosa mɔnɔ mɛm tɛ ɛ kande jad'fyan kɛ mɔy nyɛɛwɛ kɔ ta bɛ ɛ Baba Mbokɔ.» ²⁴ 'Bo kɔ sendi kɛ nyɛ sadaka nda yo kɛtinate kɛ mɛmbɔɛɛɛ mɛ Baba Mbokɔ kɛ: «Bɛbɔndɔ y'ɛba ho sɔnjɔ bɛpɛpɔ y'ɛba.»

²⁵ Wɛtɛ mɛbam bɔ kɛ Yerusalem, d'fyan d'fyan ndɛ Simeyɔɛn. A bɔ ɛɛbɛn mɔmɔ. A bɔ kɛ bakid'fyan mɛmbɔɛɛɛ mɛ Njambiyè, tiko tɛmɔ nɛ kɛ ɛɛɛɛmɔ tɛ yi Njambiyè ta jonɛwɛ nɛ kande Isarayɛl kɛ. Kimɔ Sisij bɔ sendi kɛ nyɛ. ²⁶ Kimɔ Sisij tɛd'fyan nyɛ ndɛ, a t'ɛ gwe kɛnɛ pa bɛɛɛ *Krist tɛ ɛ Baba Mbokɔ ta njɛsɛ kɔ na. ²⁷ D'fyan kɛ, ɛ Kimɔ Sisij pɛsɛ nyɛ kɛnjɛ kɛ mɛbanjɔ Njambiyè. Kɛ kiya ɛɛɛmɔ tɛ sɛɛɛwɛ nɛ Yesus bɛnɛ nyɛɛwɛ bɔɛɛma nyɛ y'ɛ tonjɛ mɛyasi mɛtɛ yi mɛmbɔɛɛɛ d'fyan diyɛ kɛ. ²⁸ ɛ Simeyɔɛn b'ɛ mɔnɔsike biyɛ kɛ mɛbɔ nyɛ Njambiyè wosokɔ lɛpɔ ndɛ:

²⁹ «Sa Mbokɔ, ndana tiko mɔ mɛsɛy wɔ, na kwɔ nɛ tɛ nda yi wɛ kpoma kɛ, ³⁰ kɛtɔ misi mɛmbɛ ma bɛɛɛ nda yi wɛ ta jonɛwɛ nɛ bɔmɔ kɛ.

³¹ Wɛ kɔmbila yo dɛtɛ, nɛ mɛkandɔ hɛnɛ bɛɛ. ³² Wɛ paniya mɛjasi, nɛ mɛkandɔ duwɛ wɛ y'ɛ nyɛ sendi kande d'fyan Isarayɛl mɛluksa.» ³³ Sɛɛwɛ nɛ Yesus bɛnɛ nyɛɛwɛ wɛnɛ ɛɛɛɛɛɛɛ mɛyasi mɛtɛ yi Simeyɔɛn lɛpima kɛ kasi nɛ kɛ. ³⁴ Simeyɔɛn nya bo mɛkɔmbila. ɛ nyɛ njɛ lɛpɔ nyɛ Mariya, nyɛɛwɛ nɛ Yesus ndɛ: «Dukwɛ ndɛ, Njambiyè njɛsa mɔnɔ kɛ, nɛ bɔmɔ bud'fyan yɛmbilɛ kɛ njɔka kande Isarayɛl, sendi nɛ bɔmɔ bud'fyan j'ɛ kɛ njɔka yan. A ta njɛ bɛ yasi tɛ yi ta tɛd'fyan ndɛ, bɔmɔ ta biyɛ mɛsɔ nɛ Njambiyè. ³⁵ Ma nyari, kɛ yɔ, wɛ ta sɛɛwɛ nɛ mɛbɔnɛ nda yi bo b'ɛ kafa l'ɛ nɛ mɔmɔ kɛ tɛmɔ kɛ. Yo ta kɛlna dɛtɛ, nɛ mɛtake mɛtɛ yi d'fyan kɛ mɔy tɛmɔ bud'fyan bɔmɔ kɛ pundu puyɛ.»

³⁶ Yo bɔ sendi nɛ wɛtɛ nyari mɔ punja mɛlɛpi mɛ Njambiyè, d'fyan d'fyan bɔ ndɛ Ana, mɔnɔ Fanuwɛl kɛ kande Asɛr. A ma jonbɛ bud'fyan. Mɛbam tɛ ɛ dolma nyɛ kɛlɔ gwaki bɛnɛ nyɛ kɔ kɛlna ndi mɛsɛw yitan jɔ y'ɛba bɛnɛ nyɛ, ³⁷ ɛ mɛbam tɛ gwe, ɛ nyɛ tika kusɔ. Ndana a mɛ nɛ mɛsɛw kɛmɔtan jɔ

kamotati jo yini. A ti be ke baka ne mbanjo Njambiye na. A dikima kelo mesay nye Njambiye tu ne yeso, kiyɔ medye ngweta ne Njambiye. ³⁸ Ke kiya ngimo te yite ε Ana dya. E nye lukse Baba Mboko, yekidye sendi kasi mono ke nye botu bete be ba ke ladye ngimo te yi Njambiye ta kolo ne Yerusalem ke.

³⁹ Ke bo ma si kelo meyasi hene te yi membonga me Baba Mboko lepe ke, ε bo nje duwe ke dya dyan ke Nasaret ke Galile. ⁴⁰ Monosike ba ke doko. A ba ke bu deti, be sendi ne dyano budyate. Njambiye nya temo ke yotu ne.

Yesus ne mesew kamo jo yiba

⁴¹ Mesew hene sangwe ne Yesus bene nyanngwe dikima ke Yerusalem ke jeso *Paska Beyuden. ⁴² Ke Yesus ma kumo mesew kamo jo yiba ke, ε bene bo ke Yerusalem ke jeso Paska bengwe membonga me jeso. ⁴³ Ke jeso ma siyo ke, ε sangwe bene nyanngwe toke nje yi duwe. Yasi wete, ε monosike tika ke Yerusalem, besangwe kine duwe na. ⁴⁴ Bo takima yan nde, a ba ke njon kendi. E bo kende ndingele yeso wete sidye. Ndana, ε bo kande sajna ne ke njoka bejadye ban ne beso ban. ⁴⁵ Ke bo ma sa nye kine dolo ke, ε bo yokwe ne koko ke ke Yerusalem ke sa nye mate. ⁴⁶ Ya metu yitati ke konje, ε bo ke dolo nye ke mbanjo Njambiye. A ba ke diyɔ ke njoka nyanngwe botu be duwa membonga lengwe meto ke meyasi mete yi bo ba ke lepo ke, diyɔ sendi bo mediyɔ. ⁴⁷ Bomo hene be ba ke woko meyasi mete yi nye ba ke lepo ne yensa mediyɔ te yi nye dikima yensa ke kambima dyano dyene. ⁴⁸ Ke sangwe bene nyanngwe ma bene nye ke, ε bo ngbakima budyate. E nyanngwe lepe nye nye nde: «Monmbe, nge yi we kelma ne wuse deke ke? Sine songwe gwa kan budyate ke sajna ya.» ⁴⁹ E nye nje yensa nye bo nde: «Wune ba ke sa mi keto nge? 'Wune ti duwe nde, mi yakanngwe diyɔ ke tu Sanmbe na?» ⁵⁰ Yasi wete, bo ti woke to yasi te yi nye lepima nye bo ke na. ⁵¹ Ke konje, ε nye siliye bene bo yokwe ke Nasaret. A ba ke jeso besangwe. Nyanngwe ba ke take meyasi mete hene ke moy temo ne. ⁵² Yesus ba ke doko, dyano ba ke nje nye sendi. Njambiye ne bomo nya temo ke yotu ne.

3

Kasi Jan te mo topuna bomo

*ke moroku
(Mt 3; Mk 1; Jn 1)*

¹⁻² Ke ngimo te yi Jan te mono Sakari ba ke moy kongor ke, ε Njambiye lepina nye nye. Yo ba ke ngimo te yi Tiber *Sesar kumma mesew kamo jo yan te diyɔ nyanngwe kumande ke. Yite Ponsi Pilat ba nyanngwe kum ke meneti me Yuda, Herod ba kum ke meneti me Galile. Man wene Filip ba kum ke meneti me Iture ne Trakonit. Lisaniyas ba kum ke meneti me Abilen. Ke ngimo te yite Hana bene Kayif ba bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye.

³ Ndana, ε Jan gongila ne meneti me gon Yurdε hene, pele nye bomo nde, bo yensangwe temo jaye nde, bo topa bo ke moroku, ne Njambiye tiki bo ne ngwete ke mebeyo man. ⁴ Yo kelnama dete bengwe yasi te yi ba ketinate ke mekana mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiye ketima ke. A ketima nde: «Wete mumo ke kembidya ke moy kongor nde: Wune kombila nje Baba Mboko. Wune tembidya menje mene ne ngben.»

⁵ Gbonḡo hene bēki mbasinate. Keki nē koru hene bēki ne tefen. Menje mete yi ne kondu ké bēki tembidyate. Yike yi ne mebe ké, bo siki tonje yo.

⁶ Sendi, bomo hene ta beḡe nda yi Njambiyē ta jonḡwe ne bomo ké.»

⁷ Dete, bomo budyate kwadya nde, Jan tōpa bo ke mōrōku. E bo nje ne ḡgil ke yasi ne. E nye lepe nye bo nde: «Wune mbo yeri, nda kele nde, wene tāka nde, wune yakama diyo lala ke ḡgambi Njambiyē yi nje ké?»

⁸ Yo kimote nde, wune kēl kimo mekele nda yi kimo jeta wune ne kimo membumo ké yi tedye bomo nde, wune ma yeḡsa temo. Sendi, wune ti lepi nde, wune benday be Abaraham na. Mi ke kombile lepo nye wune nde: Njambiyē yakama yeḡsa metari mete yike, yo má be bono be Abaraham.

⁹ Njeḡ me ne lendē ke njuku jeta, dete jeta hene e diye kine wumo kimo membumo, bo ta peso yo bete ke dite.» ¹⁰ E botu bete be wesidyama womete baka diye nye nde: «Wuse kēl ba nan?» ¹¹ E nye yeḡsa nye bo nde: «Mo te e ne melambo yifa ko kâbi wete nye mo te e kine yanja ko. Mo te e ne medye ko kēl sendi dete.»

¹² Botu be bonna mōni garama nḡa sendi ke yi Jan nde, a tōpa bo ke mōrōku. E bo diye nye nde: «Yekele, wuse kēl nan?» ¹³ E nye yeḡsa nye bo nde: «Wune ti bon mōni ke bo mumo kwā yike yi bo pesima nde, wune bōḡ ké na.»

¹⁴ Besoja diyma sendi nye nde: «A wuse su, wuse kēl nan?» E nye yeḡsa nye bo nde: «Wune ti bon mōni ke bo mumo ne ḡḡaḡ ho ne nje te yi ḡubo na, yasi wete, wune dyâki ndi mōni ḡgwende yun.»

¹⁵ Bomo bā ke ladiye yasi te yi ta dyā ké. E mumo hene take ke temo ne nde, Jan yākanḡwe be *Krist mo te e jonḡwe bomo ko. ¹⁶ E nye lepe nye bo hene nde: «Mi, mi tōpa mbe wune ke mōrōku. Yasi wete, wete mumo ke nje. A ne deti kwā mi. Mi ti yaka wunje kol menakala mene na. A ta tōpe wune ke Kimo Sisij nē ke dite. ¹⁷ A ne jeta ke bo yi kuto ne nyambi, yi baka njoso te nē kopu te. A ta soḡe njoso te kē bakidyē ke moy ndam ne. Yasi wete, a ta lodye mekopu mete ke dite te yi ti dīm ké.»

¹⁸ Jan dikima nye sendi yija budya menḡgite nye bomo. Dete, e nye lepe ne Kimo Tom Njambiyē nye bo. ¹⁹ A ndeyma Herod, keto a bonma Herodiyas te nya maḡ wene ne meḡwaki. E nye ndeye nye sendi, keto beya mekele hene te yi nye dikima kelo ké. ²⁰ Herod ka mbombu kelo wete beya mekele dokidyē ke to te yiri. A bonma Jan dibo ke tḡ jōbo.

²¹ Ke Jan ma si tōpe bomo hene ke mōrōku ké, e nye nje tōpe sendi Yesus. Ke ḡgimo te yi Yesus bā ke ḡgweta ne Njambiyē ké, e dyobo nembiye. ²² E Kimo Sisij piye ne yotu nda pepo nje ke yotu ne. E wete men wule dyobo lepo nde: «We monmbe, soḡ temo mbe, temo mbe hene ke yotu yo!»

Besaḡmbambo be Yesus

(Mt 1)

²³ Yesus kandima mesay mene, yite a me ke mesew kamotati. Bomo bā ke take nde, nye mōno Yosep. Yosep bā mōno Eli. ²⁴ Eli bā mōno Matat. Matat bā mōno Levi. Levi bā mōno Melki. Melki bā mōno Yanay. Yanay bā mōno Yosep. ²⁵ Yosep bā mōno Matatiyas. Matatiyas bā mōno Amos. Amos bā mōno Nahum. Nahum bā mōno Esli. Esli bā mōno Nagay. ²⁶ Nagay bā mōno Mahat. Mahat bā mōno Matatiyas. Matatiyas bā mōno Semey. Semey bā mōno Yosek. Yosek bā mōno Yuda. ²⁷ Yuda bā mōno Yohanan. Yohanan bā mōno Resa. Resa bā mōno Sorobabel. Sorobabel bā mōno Salatiyel. Salatiyel bā mōno Neri. ²⁸ Neri bā mōno Melki. Melki bā mōno

Adi. Adi b̄a m̄oɔ Kosam. Kosam b̄a m̄oɔ Elmadan. Elmadan b̄a m̄oɔ Her. ²⁹ Her b̄a m̄oɔ Yesus. Yesus b̄a m̄oɔ Eliyeser. Eliyeser b̄a m̄oɔ Yorim. Yorim b̄a m̄oɔ Matat. Matat b̄a m̄oɔ Levi. ³⁰ Levi b̄a m̄oɔ Simeyɔɲ. Simeyɔɲ b̄a m̄oɔ Yuda. Yuda b̄a m̄oɔ Yosep. Yosep b̄a m̄oɔ Yonam. Yonam b̄a m̄oɔ Eliyakim. ³¹ Eliyakim b̄a m̄oɔ Meleya. Meleya b̄a m̄oɔ Mena. Mena b̄a m̄oɔ Matata. Matata b̄a m̄oɔ Natan. Natan b̄a m̄oɔ Davit. ³² Davit b̄a m̄oɔ Isay. Isay b̄a m̄oɔ Yobed. Yobed b̄a m̄oɔ Bowas. Bowas b̄a m̄oɔ Sala. Sala b̄a m̄oɔ Nason. ³³ Nason b̄a m̄oɔ Aminadap. Aminadap b̄a m̄oɔ Admin. Admin b̄a m̄oɔ Arni. Arni b̄a m̄oɔ Esrom. Esrom b̄a m̄oɔ Fares. Fares b̄a m̄oɔ Yuda. ³⁴ Yuda b̄a m̄oɔ Yakɔp. Yakɔp b̄a m̄oɔ Isak. Isak b̄a m̄oɔ Abaraham. Abaraham b̄a m̄oɔ Tara. Tara b̄a m̄oɔ Nahɔr. ³⁵ Nahɔr b̄a m̄oɔ Seruk. Seruk b̄a m̄oɔ Rago. Rago b̄a m̄oɔ Falek. Falek b̄a m̄oɔ Eber. Eber b̄a m̄oɔ Sala. ³⁶ Sala b̄a m̄oɔ Kaynam. Kaynam b̄a m̄oɔ Arpakisad. Arpakisad b̄a m̄oɔ Sem. Sem b̄a m̄oɔ Nɔy. Nɔy b̄a m̄oɔ Lamek. ³⁷ Lamek b̄a m̄oɔ Matusala. Matusala b̄a m̄oɔ Enɔk. Enɔk b̄a m̄oɔ Yared. Yared b̄a m̄oɔ Malelel. Malelel b̄a m̄oɔ Kaynam. ³⁸ Kaynam b̄a m̄oɔ Enɔs. Enɔs b̄a m̄oɔ Set. Set b̄a m̄oɔ Adam. Adam b̄a m̄oɔ Njambiyɛ.

4

Kum beya mekele ke boɓɛ Yesus

(Mt 4)

¹ Kimɔ Sisiɲ tonduma ke yotu Yesus ke ɲgimo te yi nye yɔkwɔ nɔ ke goɲ Yurdɛ kɛ. ɛ Kimɔ Sisiɲ kɛndɛ nɛ nye ke koɲgor. ² Yesus diyma metu kamɔni ke koɲgor mate. ɛ *Kum beya mekele boɓɛ nye. Ke metu te yinɔri hɛnɛ Yesus ti diyena na. Ke metu mete ma si kwɔ kɛ, ɛ nye woke nja. ³ ɛ Kum beya mekele lepe nye nye nde: «Ijge ɓɛ nde, wɛ Mɔno Njambiyɛ, lepo nye tari te yɔko nde: Yeɲsaɲgwe ɓɛ mampa.» ⁴ ɛ Yesus yeɲsa nye nye nde: «Yo ketinate ke mekana mɛ Njambiyɛ nde: <Mumɔ ti yaka jonɲa ndi nɛ mampa nyɛpɔ na.> »

⁵ Ke koɲte, ɛ Kum beya mekele ɓɔ nye kɛ nɔ ke wɛtɛ gere gere mbey tɛɗye nye mekando hɛnɛ ke to mɛnɛti ndi tu wɛtɛ nda yi mumɔ kibidya nɔ kɛ. ⁶ ɛ Kum beya mekele nje lepo nye nye nde: «Mi ta nye wɛ ɗeti te yi namɔ mekando mete yike hɛnɛ, ɓɛ nɛ mɛluksa mete, keto ɓo nya mi ɗeti te yi namɔ yo. Ndana mi yakama ɓɔ yo nye mɔ te yi mi kwadye kɔ.

⁷ Dete, ɲge wɛ kuse mɛɓɔɲ ke mɛnɛti kano mi, mi má nye wɛ yo hɛnɛ.» ⁸ ɛ Yesus yeɲsa nye nye nde: «Yo ketinate ke mekana mɛ Njambiyɛ nde: <Kano Baba Mboko te Njambiyɛ wɔ, kelo mɛsay nye ndi nye nyɛpɔ.> »

⁹ Ke koɲte, ɛ Kum beya mekele kɔ ɓɔ nye sendi kɛ nɔ ke Yerusalem, tembidiye nye ke tosiyɔ mbanɲɔ Njambiyɛ lepo nye nye nde: «Ijge ɓɛ nde, wɛ Mɔno Njambiyɛ, ɗoko piye ke mɛnɛti, ¹⁰ keto yo ketinate sendi ke mekana mɛ Njambiyɛ nde: <Njambiyɛ ta lepo nye ɓɛjaki ɓɛnɛ nde, ɓo ɓákidya wɛ. ¹¹ Dete, ɓo ta jekidye ɓo ɓiye nɛ wɛ, kamba wɛ nje ɗumɔ kol yo ke tari.> » ¹² ɛ Yesus yeɲsa nye nye nde: «Yo ketinate ke mekana mɛ Njambiyɛ nde: <Wɛ ti ɓoɓa Baba Mboko te Njambiyɛ wɔ na.> »

¹³ Ke nye ma si boɓɛ Yesus nɛ mɛnɛte mete yinɔri hɛnɛ ɗete kɛ, ɛ nye kwɔ lɔndo ke keki nɛ yi laɗye yiɲa mɛɲgimo.

Botu ɓɛ Nasaret yeti ke tiko temɔ

*ke yi Yesus na
(Mt 13; Mk 6)*

14 Ndana, ε Yesus yɔkwε kε ke Galile nε dfti Kimɔ Sisiη ke yotu. Ɔo bɔ kε lεpɔ kasi nε ke pɔku meneti mete yinɔri hεnε. 15 A bɔ kε tedye bomo mεlεpi mε Njambiye ke mɔy mεmbanjɔ mεwesidya mε Beyuden. Ε bomo hεnε diki lukse nye.

16 Kε kɔηte, ε nye kwɔ kε ke Nasaret ke mbey kome nye dɔkuma kε. Ke yesɔ *Saba ε nye kwɔ kε ke mbanjɔ mεwesidya mε Beyuden nda njel wene. Ε nye tεmε, na tɔl mεkana mε Njambiye. 17 Ε Ɔo bɔ mεkana mete yi Esayi te mɔ punja mεlεpi mε Njambiye ketima kε nye nye. Ε nye bute mεkana tɔl ke mbey te yi bɔ ketinate nde: 18 <Sisiη Baba Mbokɔ ke yotu mbe. A tɔkuma mi, nε mi lεpi Kimɔ Tom nye buka bomo, tomo mi, nε mi lεpi nye bebala nde, dɔyo bala yan siyma. Sendi, a tomma mi, nε mi lεpi nye botu bεte bε nε dɔbina misi baka nde, Ɔo bεηnanηgwe, tomo mi, nε mi jɔngwe botu bεte yi Ɔo tedye Ɔo mebone baka, 19 pele nye bomo sew te yi Baba Mbokɔ ta jɔngwe Ɔo kete kε.> 20 Kε nye ma si tɔl kε, ε nye dɔbε mεkana yɔkidye nye mɔ te ε bɔ kε kelɔ mεsay ke mɔy mbanjɔ mεwesidya kɔ. Ke kɔηte, ε nye kwɔ dɔyo. Bomo hεnε bε bɔ ke mɔy mbanjɔ baka dɔkima bεηe nye nε ηgɔη. 21 Ndana, ε Yesus lεpe nye Ɔo nde: <Kε yesɔ te yɔkɔ muka, mεyasi mete yi wunε wokuma, mi ke tɔl ke mεkana mε Njambiye kε ma kelna gbate.> 22 Ε bomo hεnε jaye nye. Ε Ɔo ηgbakima kimɔ mεlεpi mete yi dɔkima pundɔ ke numbu nε kε. Ε bomo diye nde: <'Yɔkɔ yeti mɔnɔ Yosep na?'> 23 Ε Yesus lεpe nye Ɔo nde: <'Yo gbate, wunε ta nye mi kano nde: <Ɖokita, sidyikwe kɔn yɔ nε ηguru wɔ.> Wunε ta lεpɔ sendi nye mi nde: <Wuse wokuma mεyasi mete yi wε kelma ke Kapernawum kε hεnε. Pa kelɔ sendi kiya mεyasi mete waka ke dya dyo.> »

24 Ε nye kε mbɔmbu lεpɔ nye bomo nde: <Gbakasi yi mi lεpe nye wunε kε: Ɔo tɔ jaya mɔ punja mεlεpi mε Njambiye ke dya dylene na. 25 Mi ke lεpɔ gbate nye wunε nde: Bekusɔ boma bɔ ke meneti mε Isarayel budyate ke ηgimo te yi Eli bɔ nε jɔη kε. Sew yitati nε ηgwende yitan jɔ wete kwanma kinε mbiyo nε nɔ na, ε nyanηgwe kolɔ dya ke ndingεle meneti mε Isarayel hεnε. 26 Kɔ dftε, Njambiye tɔ tome Eli kenje ke yasi wete kusɔ ke njoka bεkusɔ boma bε kandɔ Isarayel na. A kpalma tomo Eli kenje ke yasi wete kusɔ nyari ke Sarepta ke meneti mε Sidɔn. 27 Sendi, ke ηgimo te yi Elise te mɔ punja mεlεpi mε Njambiye bɔ nε jɔη kε, bomo bε ndoko bɔ budyate ke Isarayel. Kɔ dftε, mumɔ wete nε wete ke njoka yan tɔ nje nde, Ɔo sɔki kɔn nε na, ndi wete jεngwe nde Naman te mɔ meneti mε Siri njɔ.> 28 Kε bomo hεnε bε bɔ ke mbanjɔ baka ma wokɔ dftε kε, ε Ɔo woke ηgambi budyate. 29 Ε Ɔo tεmε dɔdyε Yesus ke dya dyan ηgbɔsɔ nye kε nɔ ke to keki, nε Ɔo kε pusu nye bεte kenje gbɔηgɔ. Dya dyan te bɔ ke to keki. Ɔo kɔ nε nye mate, nε Ɔo kε pusu nye bεte kenje gbɔηgɔ. 30 Yasi wete, ε nye kwɔ nε ηgben ηgben ke njoka yan kinε mumɔ nε biye nye na.

31 Ndana, ε Yesus siliye kε ke wete dya nde Kapernawum ke Galile. Kumɔ mate, ε nye diki tedye bomo mεlεpi mε Njambiye ke yesɔ *Saba. 32 Bomo ηgbakimama kwalo tedya yasi te yene budyate, keto a dɔkima lεpina nε dfti Njambiye. 33 Wete mbam bɔ ke mɔy mbanjɔ nε beya sisiη *Satan ke yotu. Ε nye kembidya nε mεn ke kwey nde: 34 «Ɔge Ɔa Yesus te mɔ Nasaret, sine wunε nε lεpi te nda? 'Wε njɔki nje girise wuse? Mi duwɔ wε kimɔte, wε pupuna mɔ te yi Njambiye tɔkuma njεsε.» 35 Ε Yesus bama nε beya sisiη lεpɔ nde: <Ɖibɔ numbu yɔ pundɔ ke yotu mbam kɔ.> Ε beya sisiη jalε mbam kɔ bεte ke meneti ke misi mε bomo hεnε bε bɔ womete baka pundɔ kwɔ kinε kelɔ yinɔ beya yanɔ nε nye na. 36 Ε bomo hεnε

ngbakima budyate numbu he han, ε bo diki diyana nde: «Kwalo lepi te yike nan? Mbam te yoko ke bama ne deti nye beya mesisiɲ, beya mesisiɲ ke pundo kwa.» ³⁷ E dino Yesus wume njanja yaka ne poku meneti mete yinori hene.

³⁸ Ke konɛ, ε nye punde ke mbanjo mewesidya me Beyuden ke te tu wete mbam nde Simon. Ki ne Simon ε nyari ba ke konɔ budyate ne duku. E bo ngweta ne Yesus nde, a jɔngwe nye. ³⁹ E Yesus ditima ke to nyari bama ne kon, ε kon siye. Ndana ndana, ε nyari ke kelo mesay nye bo.

⁴⁰ Ke ngimo te yi tu ba ke yinja ke, ε bomɔ hene be ba ne benjon ban be dikima konɔ ne mboya mekon hene baka bu bo nje no ke yi Yesus. E nye kase mebo ke yotu mumo hene sidye mekon man. ⁴¹ Beya mesisiɲ punduma sendi ke yotu budya bomɔ. Beya mesisiɲ mete dikima kembidya nde: «We Mɔno Njambye!» E Yesus diki bame bo difo menumbu man, keto beya mesisiɲ duwa nde, Yesus nye *Krist, yoko yi Njambye tomma ko.

⁴² Ke misi ma pupo ke, ε Yesus duwe ke dya ke wete mbey te yi ba kine bomɔ kete ke. E ngil bomɔ kande saɲna ne. Ke bo ma dolo nye ke, ε bo sa nde, a ti kwan se ke ke wete mbey tiko bo na. ⁴³ Yasi wete, ε nye lepe nye bo nde: «Mi yakanɛwe ke sendi ke yiɲa medya ke lepo Kimɔ Tom ke kasi *Kando Njambye, keto a ma tom mi njese keto te yite.» ⁴⁴ E nye ke mbombu pele Kimɔ Tom ke mbanjo mewesidya me Beyuden ke Galile.

5

Yesus ke tɔke bosa bejeki bene (Mt 4; Mk 1)

¹ Wete yeso Yesus ba ke gon wete nyangwe mato nde Genesaret. E ngil bomɔ be ke suna mbey ke keki ne, ne bo woku melepi me Njambye. ² E nye bene melandi yiba ke gon. Botu be wona benjanjo be piya ke melandi mete baka ba ke weye mebulajama man. ³ E nye kwa bendo wete landi te. Yo ba landi Simon. E nye lepe nye Simon nde, a pusu landi kenje ne mbet pulo sombu. E nye kwa diyo metidye ke moy landi ke mbombu tedye bomɔ melepi me Njambye.

⁴ Ke nye ma si lepinama nye bomɔ ke, ε nye lepe nye Simon nde: «Bonjo landi ke no pulo dino, ne wune beta bulajama ke duku.» ⁵ E Simon lepe nye nye nde: «Yekele, wuse benja bone ke ndingele tu ko muka kumo bemenmene kine wo yanja na. Ko beko dete, mi ta bete bulajama ndana ke duku, keto yo we lepe nde, mi beta.» ⁶ Ke bo ma bete mebulajama ke duku ke, ε bo wo benjanjo budyate. E mebulajama kande nyaliyate. ⁷ E bo pepidye bo kenje benjon ban be ba ke moy landi te yoru baka nde, bo njaki kame bo. E bo nje, ε bo tonje benjanjo ke melandi menori yiba, ε yo kande dyena moroku. ⁸ Ke Simon Piyer ma bene dete ke, ε nye nje kuse mebon ke mbombu Yesus lepo nde: «Nyangwe Kumande, jisa ke keki mbe, keto mi mo mebeyo.» ⁹ Simon Piyer lepinama dete, keto a gwa wo. Benjon bene hene gwa wo sendi dete, keto budya benjanjo bete yi bo woma ke. ¹⁰ Jak bene Jan te bono be Sebede, bekumbo be betina bulajama be Simon gwa sendi wo dete. E Yesus lepe nye Simon nde: «We ti gwaki wo na, kande ndana we ti be se mo wona benjanjo na. We ta nje be mo bonna bomɔ tedye bo nje Njambye.» ¹¹ Ndana, ε bo nje ngboso melandi man, tiko meyasi hene benjwe Yesus.

Yesus ke sidye kɔn ndoko

wete mbam
(Mt 8; Mk 1)

¹² Yesus bɔ ke wete dya ke poku meneti mete. Wete mbam bɔ mate ne yotu hene tandɛ ndoko. Ke nye ma kanɛ misi beɛɛ Yesus kɛ, ɛ mbam nje kuse meɔɔn ke mbɔmbu wene ɲgweta ne nye lepo nde: «Nyangwe Kumande, ɲge we kwadye, kelɔ nde, yotu mbe bɛki ne kpelen.» ¹³ Ɛ Yesus sambile bo kpoke ne nye lepo nde: «Mi kwadya, yotu yo bɛki ne kpelen.» Ndana ndana, ɛ ndoko siye ke yotu mbam. ¹⁴ Ke konɛ, ɛ Yesus lepe nye nye nde: «Kpe, we ti yekidya meyasi mete yi kwanɲama kɛ nye mumɔ na. Yasi wete, ken kɛ tedye yotu yo nye mo nyena sadaka nye Njambiyɛ, nɔ kɛn kelɔ sadaka, nɛ we be pupunate ke misi me Njambiyɛ nda yi Moyisi pesima kɛ, nɛ bomɔ duwe nde, kɔn yo siyma.» ¹⁵ Ko beko nde, Yesus lepima nye mbam nde, a ti yekidya na, je ne kpalma kɛ kendɔ mbɔmbu. Budya bomɔ dikima nje wesidya ke keki ne, nɛ bo woku melepi mene, na sidye sendi mekon man. ¹⁶ Yasi wete, Yesus dikima kwɔ ne kɛ ke membey mete yi bomɔ yeti kete kɛ kɛ ɲgweta ne Njambiyɛ.

Yesus ke kelɔ nde, wete mo

jemti kɛndi
(Mt 9; Mk 2)

¹⁷ Wete yesɔ Yesus bɔ ke tedye bomɔ melepi me Njambiyɛ. *Befarisɛ nɛ nyangwe botu be duwɔ membɔnga bɔ metidyɛ ke keki ne. Bo wulma ke Yerusalem, wule sendi ke medya hene ke Galile nɛ Yuda. Baba Mboko nya Yesus deti te yi sidye mekon me bomɔ. ¹⁸ Ndana, ɛ banɔ bomɔ sobɛ wete mbam ne taɲ dya nɔ. Mbam te bɔ mo jemti, a ti kɛndi na. Bo sanɲa nje te yi nyiɲe ne nye ke moy tu nje tiko ke mbɔmbu Yesus. ¹⁹ Yasi wete, bo ti be ne nje kwangɛ na keto ɲgil. Ɛ bo bende ne nye ke tosiyo kelɔ njembi kete pidye nye ne taɲ ne hene ke njoka bomɔ ke mbɔmbu Yesus. ²⁰ Ke Yesus ma beɛɛ kwalɔ tikina temo te yi botu baka bɔ nɔ kɛ, ɛ nye lepe nye mo jemti nde: «Mbam, mebeyo mo, mi ke tiko yo ne ɲgwete.» ²¹ Ɛ Befarisɛ nɛ botu be ketina meyasi lepe ke moy metemo man nde: «Yoko bɔ nda ɛ gbute gba ne Njambiyɛ ko? Nda yakama tiko mebeyo me mumɔ ne ɲgwete ko? Kine wete mumɔ na, ndi Njambiyɛ nyepo.» ²² Yesus duwɔ metake man, ɛ nye lepe nye bo nde: «Yike ba kwalɔ metake te nda yi wune be nɔ deke ke temo yun kɛ? ²³ Nɛ lepinate nde: <Mebeyo mo, mi ke tiko yo ne ɲgwete> nɛ lepinata te nde: <Tema, kendɔ,> 'kelna ɲge kwɔ jɛwɔ ke njokate? ²⁴ Dete, mi ta tedye wune nde, *Mɔnɔ mumɔ ne deti te yi tiko mebeyo me bomɔ ne ɲgwete ke to meneti.» Ɛ nye nje lepo nye mo jemti nde: «Tema, bɔɲgo taɲ yo, dukwe kɛ tu dya.» ²⁵ Ndana ndana, ɛ mbam teme ne ɲget ke misi me bomɔ hene, bu taɲ te yi nye bɔ metinɛɲgwɛ kete kɛ, duwe nɔ kɛ nɔ tu ne luksa Njambiyɛ ke numbu. ²⁶ Ɛ bomɔ hene ɲgbakima lukse Njambiyɛ. Bo gwɔ wɔ budyate. Ɛ bo diki lepo nde: «Kwalɔ meyekambiyɛ mete yike nan yi wuse beɲma muka kɛ!»

Yesus ke tokɛ Levi
(Mt 9; Mk 2)

²⁷ Ke konɛ, ɛ Yesus punde kwɔ. Ɛ nye kɛ dolo wete mo bɔɲna mɔni garama nde Levi ke diyo ke mbey mesay mene. Ɛ Yesus lepe nye nye nde: «Beɲgwɛ mi.» ²⁸ Ɛ nye teme tiko numbu mesay mene hene beɲgwɛ nye.

29 E Levi kele budya medye jeba ne bomo ke tu dyene keto Yesus. Bo ba ke dyena bene bana budya botu be bojna moni garama ne bana bomo sendi. 30 *Befarisɛ nɛ botu be ketina meyasi be ba ke kiya njon wete baka wokuma ngambi lepo nye bejeki be Yesus nde: «Keto nge yi wune dyena ne yi wune hobiyɛ menjam ke mbey wete wune botu be bojna moni garama nɛ botu be mebeyo kɛ?» 31 E Yesus yeɲsa nye bo nde: «Yeti botu bete be ne membundo ne te baka sa nje mo nyeti na, yasi wete, yo ndi botu bete be kone baka. 32 Mi ti njaki nje jeba ngbenj bomo nde, bo yeɲsangwe temo na. Mi njaki nje jeba botu be mebeyo nde, bo yeɲsangwe temo.»

33 E *Befarisɛ nɛ botu be ketina meyasi lepe nye Yesus nde: «Bejeki bete be Jan nɛ bejeki bete be *Befarisɛ ke diki kiyo medye yaka ne menjimo. Bo ke diki ngweta sendi ne Njambiyɛ. Yasi wete, bejeki bete bo ke dyena yan lala, hobiyɛ sendi lala.» 34 E Yesus yeɲsa nye bo nde: «Ige mumo jeba beso bene ke mekebi me gwaki, wune ma kidye bo medye pinjo te yi nye ndi kete bene bo kɛ? 35 Yasi wete, ngimo ta dya yi bomo ta soɲe ne nye ke mebo man. Yo ke ngimo te yite yi bo ta kiyo medye yey.»

36 E nye nye sendi bo wete kano nde: «Mumo ti bon jonja pel lambɔ nje dato ne njombute na. Keto nge yo kelna dete, jonja lambɔ ta nje be ne tosu. Sendi, pel jonja lambɔ ti benja kimote ke njombute na. 37 Mumo ti sopita menjam nye ke boru membe na. Keto jonja menjam ta wudye kelo nde, membe posukwe, menjam ma dendila ke meneti, membe ma si yambile gwe nyine siri. 38 Yasi wete, mumo sopita menjam ke jonja membe. 39 Sendi, mumo ti jaya njombu menjam, nge nye si hobiyɛ jonjate na. Bo lepi kpo ne kpo nde: <Jonja menjam kwa nyonjo ne njombute.> »

6

Yesus ke lepina ke kasi yeso Saba (Mt 12; Mk 2)

1 Wete yeso Yesus ba ke kwa ke moy menjan mete yi bo bema nyambi te yi bo kele ne mampa ke. Yo ba ke yeso *Saba. E bejeki bene leke meto mete pate membumo mete dye. 2 E bana *Befarisɛ lepe nye bo nde: «Keto nge yi wune kele meyasi mete yi membonga musu kidye nde, mumo ti kel ke yeso Saba kɛ?» 3 E Yesus yeɲsa nye bo nde: «Wune ti pa tolo yasi te yi kumande Davit kelma kome nye gwa nja bene bomo bene kɛ? 4 A nyinma ke mbanjo Njambiyɛ, bu memampa mete yi diye kete ke dye, bu sendi yinɛ nye botu bene, ko bekɔ nde, yo ba ndi botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ bepɔ yakanɲwe dye yo.» 5 E nye nje lepo nye bo nde: «Yo mi, *Mɔno mumo diye sendi ne yeso Saba.»

6 Wete yeso *Saba sendi Yesus nyinma ke mbanjo mewesidya me Beyuden tɛde bomo melɛpi me Njambiyɛ. Wete mbam ba womete, mbam bo ne ma jeme be ne fengelen. 7 Botu be ketina meyasi nɛ *Befarisɛ ba ke pemɔ Yesus yi benɛ, simande a ta sidye kon mumo ke yeso Saba, ne bo kwedya nje te yi lepo nde, a kelma yinɛ beya yasi. 8 Yasi wete, Yesus duwa meyasi mete yi bo ba ke take ke moy metemo man ke. E nye lepe nye mo te yi bo ne ma jeme ko nde: «Tema, diyo womeri ke bembe bomo.» E nye teme diyo ke tari kwey. 9 E Yesus nje lepo nye bo nde: «Mi ke diye wune nde: Membonga mun lepi ne nge? Bo kama mumo ke yeso Saba, ho bo kel nyalo ne nye? Ne jonɲwa mumo nɛ wona mumo, yo yasi te nda yi mumo yakanɲwe kelo ke yeso Saba kɛ?» 10 E nye kanɛ misi ngekila benɛ

ne bo hene ke keki ne. E nye nje lepo nye mbam te yi bo ne ma jeme ko nde: «Sambila bo.» E nye sambile bo. E bo ne yi ma jeme ke yokwe nje ke mbey te. ¹¹ Ko beko dete, bomo baka wokuma beya ngambi. E bo diyina yi sa yasi te yi bo yakama kelo ne Yesus.

Yesus ke tɔke botu be tomun

kamo jo yiba
(Mk 3)

¹² Ke metu te yite e Yesus teme ke ke wete keki ke ngweta ne Njambiye. A kwanɗya ndingele tu mate yi ngweta ne Njambiye. ¹³ Ke misi ma pupo ke, e nye jeba bejeko bene, sawe bomo kamo jo yiba ke njoka yan, nye bo dino nde Botu be tomun. ¹⁴ Yo ba ne Simon te yi nye loma nde Piyer ko bene ndambi wene Andere bu Jak ne Jan bu Filip bene Bartelemi. ¹⁵ Yo ba sendi ne Matiyo bene Tomasi bu Jak te mono Alfe bu Simon te yi bo dikima jeba nde Monɔ kando ko, ¹⁶ bu sendi Yude, mono Jak nje bu Yudas Iskariyot, yoko e nja dyanɗwe nye ko.

Tedya yasi te yi Yesus tedya ke

¹⁷ E Yesus piye bene bo wule keki ke ke tafen meneti kome ngil bejeko bene ba ke. Bucya botu bete be wulma ke meneti me Beyuden hene baka ne be wulma ke Yerusalem, wule sendi ke Tir ne Sidon ke gon mar baka ba womete. ¹⁸ Bo nja nje woko meyasi mete yi nye ta lepo ke, nje sendi ne mekon man, na sidye yo. Ko botu bete be beya mesisin dikima njanɗwe bo baka, a kelma nde, beya mesisin pundu ke yotu yan. ¹⁹ Mumo hene sanja nje te yi kpoke nye, keto yina nyanɗwe deti dikima wule ke yotu ne sidye mekon man hene.

²⁰ Ke kɔnte, e nye kaje misi beje bejeko bene lepo nde:

«Wune be buka bomo ndana, ko beko dete, wune ne mesosa, keto *Kando Njambiye, yo yun.

²¹ Ndana wune ke gwe nja, ko beko dete, wune ne mesosa, keto wune ta be ne dito.

Wune ke lelo ndana, ko beko dete, wune ne mesosa, keto wune ta nyukuma.

²² Wune ne mesosa kome bomo ta beno wune dudy wune ke keki yan toy wune lepina beyate ne wune keto mbe *Monɔ mumo.

²³ Wune sosanɗwe do ke yeso te yite, keto nyanɗwe sol ke ladye wune ke dyobo. Wune dukwe nde, besanɗwe ban kelma ndi sendi dete ne botu be punja melepi me Njambiye.

²⁴ Ma wune botu be kusuku, wune ta sanɗwa ne mebone, keto wune ma si dolo bote te yun.

²⁵ Wune botu be ne dito ndana baka, wune ta sanɗwa ne mebone, keto wune ta gwe nja.

Wune botu bete be nyukuma ndana baka, wune ta sanɗwa ne mebone, keto wune ta jaba lelo.

²⁶ Wune ta sanɗwa ne mebone, nge bomo hene jaye wune, keto besanɗwe ban dikima jaye sendi beya botu be punja melepi me ja.

²⁷ «Ma wune botu bete be woke melepi mete yi mi lepe ke, mi ke lepo nye wune nde: Wune kwadyikwe bependo bun. Wune kel kimo yasi ne botu bete be bene wune baka. ²⁸ Wune diya Njambiye nde, a nyeki mekombila nye botu bete be kita ne wune baka, ngweta sendi ne nye, keto botu bete be dyanɗwe dino dɗun baka. ²⁹ Nge mumo nye we banji ke poko te e wete,

nò yênsangwe sendi yoru nye nye. Nge mumo suke nyanngwe lambò dfuku yò, nò tiki sendi nde, a bôh lambò te yi ke yotu yò ké. ³⁰ Nge mumo jombè yinã yasi ke bô yò, nò nyéki nye. Nge mumo nda ne yasi yò, wé tì diya se yo ke bô ne na. ³¹ Yasi te yi wuné kwadye nde, bomò kél ne wuné, wuné kél sendi dète ne bô. ³² Nge wuné kwadye ndi botu bète bè kwadye wuné baka, bô ta jaye wuné ne nje te yin? Keto ko botu bè mebeyò kwádyikwe ndi sendi botu bète bè kwadye bô baka. ³³ Nge wuné kele ndi kimò yasi ne botu bète bè kele kimò yasi ne wuné, bô ta jaye wuné ne nje te yin? Keto botu bè mebeyò kél ndi sendi dète. ³⁴ Nge wuné nye ndi pilo nye botu bète bè wuné take nde, bô yakama yókidyé yo nye wuné baka, bô ta jaye wuné ne nje te yin? Keto botu bè mebeyò nyéki ndi pilo nye botu bè mebeyò, né bô yókidyé nye bô yasi ne yan. ³⁵ Ké bè wuné, wuné kwádyikwe bependò bun. Wuné kél kimò yasi ne bomò, nye bô pilo soné temò ke kònte. Nge wuné kele dète, bô ta jaye wuné budyate. Wuné ta bè bôno bè Njambiyé te é kwanjma meyasi héné ké kwey kò, keto a kél kimò yasi ne botu bè nyalò, kelò sendi ne botu bète bè ti dúkwe ngikwa baka. ³⁶ Wuné gwáki ngwete bésò nda yi Njambiyé sangwe wun gwe ne ngwete wun ké.

³⁷ «Wuné tì jòsa mumò na, dète bô tì jòse sendi wuné na. Wuné tì pesi lepi mumò na, dète bô tì pesò sendi lepi yun na. Wuné tiki bomò ne ngwete ké beya yasi te yi bô kele ne wuné ké, dète Njambiyé ta tiko sendi wuné ne ngwete ké beya yasi te yi wuné kele ké. ³⁸ Wuné kâbi ne bomò, dète Njambiyé ta kabò ne wuné. A ta yekò yasi nye ké mapi yun ne kimò nyanngwe kòpu. A ta yekò ngbókise dīno, kòpu má tondò ne letete wesidyé. Dete, Njambiyé ta nye wuné mekombila bēngwe ndi kiya dōkò mapi te yi wuné yeké ne yasi nye bésò ké.»

³⁹ Yesus kà mbombu nye bô wete kanò lepo nde: «'Mò dībina misi yakama tedye ka wete mò dībina misi nje? Nge bè dète, 'bô héné yiba kina bal ké moy bēlò na? ⁴⁰ Mò te é jeké mesay kò tì kwà masa wene na. Yasi wete, nge nye sidye jekinate héné kimote, a má nje bè nda masa wene.

⁴¹ «Ijge kele yi wé bēhē ndi mbulma dyan te yi ké misi mé mōh kine pa wokò kelēh kelēh kòkò jeti te yi ké misi mò ké? ⁴² Wé ta kelò nan yí lepo nò nye mōh nde: «Mañmbè inja, né mi wumbidyé dyan soné ké misi mò» piñò te yi kòkò jeti ndi ké misi mò ké? Wé, mò likisi, kanda soné kòkò jeti te yi ké misi mò ké, né wé nje bēhē yasi ne ngelele, né wé nje soné mbulma dyan te yi ké misi mé mōh ké.

⁴³ «Keto kimò jeti ti wúm beya membúmò na. Dete sendi, jeti te é mē ké beyò kò ti wúm kimò membúmò na. ⁴⁴ Wuné duwà nde, bô dúkwe jeti héné wulé ké membúmò mēne. Bô ti nòku fumbi ké lelò na. Sendi, bô ti nòku fiya ké ndj na. ⁴⁵ Kimò mumò kél kimò mekele wulé ké kimò meyasi mete yi dīye ké moy temò ne ké. Ma beya mumò kél beya mekele wulé ké beya meyasi mete yi dīye ké moy temò ne ké. Yo nde, melepi héné te yi mumò lepe ké wúla ké moy temò ne.»

Kanò ké kasi mety yiba (Mt 7)

⁴⁶ «Ijge kele yi wuné jeba mi nde: «Nyanngwe Kumande, Nyanngwe Kumande,» kine kelò yasi te yi mi lepe ké? ⁴⁷ Mi ta pa lepo nye wuné kwalò mò te é bēngwe mi, é wóké melepi membe kelò nda yi mi kwadye. ⁴⁸ Mò te é bēngwe mi, é wóké melepi membe kelò nda yi mi kwadye kò ké bōjna ne mò te é summa tū ké tō mbatò, timò mekondu dīmiyē. Ké

mberɛ ma dya, ε duku de memiye ty. E ngungul menda ne dimbi ke ty, ty kine ndensa na, keto a summa yo jeliye. ⁴⁹ Yasi wete, mo te ε woke melepi membe kine kelo nda yi yo tedye nye ke ke boɔna ne mo te ε summa ty ke gbela meneti kine timo mekondu dimiye na. Ke mberɛ ma dya, ke duku ma de, ke ngungul ma menda ne dimbi ke ty, ε ty te gbungula balo ne hugbak.»

7

Yesus ke sidye kon wete mo mesay

me wete soja

¹ Ke Yesus ma si lepo yasi te yi nye kwadya lepo hene ke nye bomo, ε nye yokwe ke ke Kapernawum. ² Wete nyanɔwe kum besoja, mo Rom ba ne wete mo mesay wene yi nye dikima kwadye budyate ko. Mo mesay te ba ke kon. A ba nedo ne soɔ. ³ Ke nyanɔwe kum besoja ko ma woko kasi Yesus ke, ε nye tome baɔa betomba Beyuden kenje ke yene nde, a njaki jongwe mo mesay wene. ⁴ Bo ka kumo dolo Yesus, ε bo ngweta ne nye budyate lepo nde: «Yakama nde, kama mbam te, ⁵ keto a ke kwadye kando dyusu. Sendi, yo nye sume mbanjo mewesidya musu.»

⁶ E Yesus kwa bene bo. Ke nye ma wuta ne ty ke, ε kum besoja tome beso bene ke sanɔwa ne nye lepo nye nye nde: «Nyanɔwe Kumande, we ti njanɔwe yotu yo na, keto mi yeti mo te yi we yakama nyiɛ ke ty dyembe na. ⁷ Yo dote yi mi beɔma nde, mi ti yaka wuta ke keki yo na. Ko beko dote, beta ndi gbela numbu kenje, ne kon mo mesay wombe siy. ⁸ Keto ko mi, baɔa bomo ke dɔyo ne mi, ma mi ke dɔyo sendi ne besoja. Mi yakama lepo nye wete soja nde: «Ken kaka,» o beɔa, a ka, lepo nye mbaɔa nde: «Inja wonɔa,» a ma nje. Mi yakama lepo nye mo mesay wombe nde: «Kelo yiri,» o beɔa, a kelma.» ⁹ Ke Yesus ma woko melepi mete yi nyanɔwe kum besoja ko lepima ke, ε nye jaye nye. E Yesus yensa lepo nye ngil botu bete be ba ke beɔwe nye baka nde: «Mi ke lepo nye wune nde: Ko beko ke kando Isarayel, mi ti pa beɔe kwalo nyanɔwe tikina temo te yike na.» ¹⁰ Kome botu be tomun yokwa ke ty ke, bo dol nde, yotu mo mesay me ne te.

Yesus ke womiye mono

wete kuso nyari

¹¹ Ke konje, ε Yesus nje kwa ke wete dya nde Nayin bene bejeki bene ne nyanɔwe ngil bomo. ¹² Ke ngimo te yi nye ba ke wuta ne numey ndoko te yi linja dya ke, ε nye sanɔwa ne bomo ke soɔe muɔ ke pumbo. Yo ba kiko mono mbam wete kuso nyari. Botu be dya budyate ka njon wete bene be kuso nya ko. ¹³ Ke Kumande Yesus ma beɔe kuso nya ko ke, ε nye gwe ngwete wene lepo nye nye nde: «We ti lel na.» ¹⁴ E nye jise ke mate kpoke tan te yi bo soɔe muɔ kete ke. E botu be soɔuna muɔ teme. E nye lepe nde: «Gwanjo, mi ke lepo nye we nde: Tema.» ¹⁵ Ndana, ε muɔ teme dɔyo metidye kande ndapi. E Yesus bu nye yokidye nye nyanɔwe. ¹⁶ E bomo hene gwe wa lukse Njambiye lepo nde: «Nyanɔwe mo punja melepi me Njambiye dyanma ke njoka su.» Sendi: «Njambiye takima bomo bene.» ¹⁷ E je yasi te yi Yesus kelma ke sanɔwa meneti me Yuda ne poku meneti mete yite hene.

Jan ke tomo bejeki bene

*kenje ke yi Yesus
(Mt 11)*

¹⁸ Bejeke be Jarj yekidyfa sendi meyasi mete yinori hene nye nye. ¹⁹ E nye jeba yiba ke njoka yan tomo bo kenje ke yi Kumande Yesus nde, bo diya nye nde: «Yo ka we mo te e ba nde, a njaki ko, ho wuse lafyfa mbanja dele?» ²⁰ Ke botu be tomun ma ke dolo Yesus ke, e bo lepe nye nye nde: «Jarj te mo topuna bomo ke moroku tome wuse njese ke yo nde: <Yo ka we mo te e yakanjwe nje ko, ho wuse lafyfa mbanja dele?» »

²¹ Ke kiya ngimo te Yesus ba ke sidye mekon me budya bomo, baka be ba ne mekosu ne be ba ne beya mesisin ke yotu. Botu bete be ba ne dibina misi baka, a kelma nde, bo bejnanjwe. ²² E nye yensa nye botu bete be Jarj tomma baka nde: «Wune ken ke yekidyfa meyasi mete yi wune bejma ne yi wune wokuma ke nye nye. Wune lepi nye nye nde: Botu bete be ne dibina misi baka me ke beje yasi. Botu be ndembil me ke kendo ne ngben. Baka be ne ndoko baka me ne yotu ne kpelen. Wune lepi sendi nye nye nde: Botu bete be ba ne dibina meto baka me ke woko yasi. Bemun ke womiye. Bo ke lepo Kim Tom nye buka bomo.» ²³ E Yesus nye lepo nde: «Mo te e ta diyo kine josi dye kelo yiya beya yasi keto mbe ko ne mesosa.»

²⁴ Ke botu bete be Jarj tomma baka ma si kwa ke, e Yesus kande lepi ke kasi Jarj nye ngil bomo. E nye lepe nye bo nde: «Ke yi wune ka ke kongor ke, wune kwadya ke beje yasi te nda? 'Wune kwadya ke beje njoy te yi pupo wumbidyfa ke? ²⁵ 'Wune ka gbate ke beje nge? 'Wune ka ke beje mbanja mumo ne kpa melambo ke yotu? Botu bete be leje kpa melambo ne be jonna ke nyem nyem jonjwe baka diy ke ty bekumande. ²⁶ 'Wune ka ke beje nge? 'Wune ka ke beje mo punja melepi me Njambiyef? I, mi ke lepo nye wune nde: Nye mo punja melepi me Njambiyef gbate gbate, ma yasi wete, a kwanma yite. ²⁷ Yo nye yi kasi ne ketinate ke mekana me Njambiyef nde: <Beja, mi ke kande tomo mo tomun wombe ne we, na ke kandi kombile nje tike we.> ²⁸ Mi ke lepo nye wune nde: Kine mumo wete ne wete e jadya wule ke moy nyari kwanma Jarj na. Ko dete, njena mumo ke *Kando Njambiyef kwa nye.» ²⁹ Botu be bonna moni garama ne botu bete be dikima woko yasi te yi Jarj dikima lepo ke tefya nde, Njambiyef ne ngben. E bo jaye nde, a topa bo ke moroku. ³⁰ Yasi wete, *Befarisef ne nyangwe botu be duwa membonga senma nde, Jarj ti topa bo ke moroku na. Dete, bo tefya yan nde, yasi te yi Njambiyef kombila ke yan ke ba gbelate.

³¹ «Mi ta yeko ba botu be ngimo te yoko ne be nda? Bo nda be nda? ³² Bo nda bonosike te be diyef babal, baka ma lepo kenje beso nde: <Wuse tonja mbule nye wune, wune kine bol na. Wuse jembima mejembi me soj nye wune, wune kine lelo na.> ³³ Dete sendi, Jarj te mo topuna bomo ke moroku nja. Medyef, a ti dyaki. Menjam, a ti hodiya. Ke konje, wune nde: <A ne beya sisin ke yotu.> ³⁴ Ndana *Momo mumo nja. Medyef, a ke dye. Menjam, a ke hodiye. Ke konje, wune nde: <Ne beja ndi nyangwe mo medyef ne nyangwe mo dyena menjam te yoko, so ne botu be bonna moni garama ne botu be beya jonjwe.> ³⁵ Bomo hene be bejwe yasi te yi Njambiyef kwadyef baka ke jaye nde: Dyanof dyene ne ngben.»

Wete nyari ke kumbe lobinda

ke to Yesus

³⁶ Wete mɔ *Farisɛ jebama Yesus nde, a kɛn dɛyena ke tɔ dɛyene. E nye kɛ ke tɔ mɔ Farisɛ te kɛ dɛyɔ, na dɛyena. ³⁷ Wete nya mɛbeyɔ bɔ ke dɛya te. Nɛge nye ma woko nde, Yesus ka dɛyena ke tɔ mɔ Farisɛ kɛ, e nye bu wete kpasa ndaki ne lobinda ke moyte ³⁸ kɛ dɛyɔ ke kon Yesus yaka ne mekol mene. Nya ko bɔ ke lelo. E misidye diki balo ke mekol me Yesus, e nya ko diki tito yo ne nyinɔ to ne. A dikima dulo sendi mekol me Yesus lombɛ lobinda yinɔri kete. ³⁹ Ke mɔ Farisɛ te e jebama Yesus ko ma berɛ dete kɛ, e nye lepe ke moy temo ne nde: «Mbam ko ma beki gbate mɔ punja melɛpi me Njambiye, ma nye ke duwe nya te e ke kpoke nye ko, ma nye ke duwe jonɔwe nya te, duwe nde, nye mɔ mɛbeyɔ.»

⁴⁰ Ndana, e Yesus nje lepo nye nye nde: «Simɔn, mi ke kwadye lepo yina yasi nye we.» E nye yeɛsa nde: «Yekele, lepo.» ⁴¹ E Yesus lepe nde: «Wete mumo nya bomɔ yiba pilo. Wete bonɔma mil gomay yitan. E wete bu ne mil kamotan. ⁴² Nda bo hene yiba ti be ne deti te yi gbo moni te nye sa te na, e nye tike bo hene yiba ne ngwete nde, bo ti gboku se na. Ke njoka botu baka yiba, yo yen e yakangwe kwadye mbam ko kwɔ to te ko?» ⁴³ E Simɔn yeɛsa nde: «Mi taka nde, yo yoko e bɔ ne nyanɔwe pilo ko.» E Yesus lepe nye nye nde: «We pesima kimote.» ⁴⁴ E Yesus nje yeɛsa berɛ pulo nyari lepo nye Simɔn nde: «We ke berɛ nya ko? Mi nyinɔma tɔ dɛyɔ, we ti nye mi moroku nde, mi weya ne mekol membe na. Yasi wete, ndi nye ma bose mekol membe ne misidye mene tito yo ne nyinɔ to ne. ⁴⁵ We ti dule numbu mbe na, ndi nye, kande yi mi ma nyinɔ ne tɔ dɛyɔ muka, a yeti ke wɛɛɛya dulna mekol membe na. ⁴⁶ We ti lombɛ lobinda ke to mbe na, ndi nye lombuma kimɔ lobinda ke mekol membe. ⁴⁷ Dete, mi ke lepo nye we nde: Budya mɛbeyɔ mete yi nye kelma kɛ ma duwe ke to ne ne ngwete, keto a kwadya mi budyate. Mɔ te yi bo tike nye ne ngwete ne mbet, a tedya sendi mekwadya ne mbet.» ⁴⁸ E Yesus nje lepo nye nya ko nde: «Mɛbeyɔ mɔ ma duwe ke to yo ne ngwete.» ⁴⁹ E botu bete be bɔ ke dɛyena bene be Yesus baka lepe ke moy metemo man nde: «Yoko nda e soɛe mɛbeyɔ ke to mumo ne ngwete ko?» ⁵⁰ E Yesus lepe nye nyari nde: «Tikina temo te yi we tike ke yembe kɛ jonɔwa we, kwanɔ ne te.»

8

¹ Ke konɛte, e Yesus kɛ mɛɛɛya mɛɛɛya, kɛ nyanɔwe mɛɛɛya nɛ ke monɔ mɛɛɛya yi pele Kimɔ Tom tedye bomɔ meyasi ke kasi *Kando Njambiye. A bɔ bene bejeki bene kamɔ jo yiba. ² Baɛa boma be nye soɛma beya mesisin ke yotu yan sidye mekon man baka bɔ sendi bene bo. Yo bɔ Mariya te yi bo dikima jeba sendi nde Madalena ko. Yo nye yi Yesus soɛma beya mesisin yitan jo yiba ke yotu ne ko. ³ Yo bɔ sendi ne Yuwana te nya Kusa, mɔ te e dikima bakidye tɔ kumande Herod ko, bu Sosana nje bu sendi baɛa boma budyate. Bo hene dikima bu meyasi mete yi bo bɔ no kɛ nje kame ne Yesus bene bejeki bene.

*Kano ke kasi mɔ bɛna mbeki
(Mt 13; Mk 4)*

⁴ Bomɔ wulma ke mɛɛɛya hene nje ke yi Yesus. Ke bo ma si wesidya dete ke keki ne kɛ, e nye yekidye wete kano nye bo lepo nde: ⁵ «Wete mɔ bɛna mbeki kwanɔma kɛ ngwan yi kɛ nyanje kwalɔ. Ke ngimɔ te yi nye bɔ ke nyanje kwalɔ kɛ, e yina balɛ ke nje. E bomɔ kwɔ nate yo. E benon si dɛye yo. ⁶ Yina kwalɔ balma ke to mbato. Ke yo ma diy lo kɛ, e yo si soso, keto

moroku ti be ke nji na. ⁷ Yinja balma ke mbey te yi ba ne menḡombiya kete ké. E kwalo te ju sangwe ne menḡombiya. E menḡombiya si ngangile yo. ⁸ Yinja kwalo balma ke kimo meneti. E yite ju doko wumo membumo, kwalo te wete nya membumo gomay.» Ke Yesus ma si lepo dete ké, e nye nje lepo ne men ke kwey nde: «Mo te e ne meto yi woko pe, a woku.»

⁹ E bejeki bene diyey nye to kano te. ¹⁰ E nye yensa nde: «Njambiyey nya wune deti te yi duwe meyasi mete yi ba sodyate yi beje *Kando dyene ké. Ke yi banja, bo lépi yo nye bo ne mekano, né bo bej yasi sengile kine duwe yasi te yi bo beje ké na, né bo lengwe meto ke yasi kine biye to te na.»

¹¹ «Ma to kano te deke: Kwalo te yi bo lepe no ké, yo melepi me Njambiyey. ¹² Kwalo te yi balma ke nje ké tédya botu bete be woke melepi me Njambiyey. Ke kante, *Kum beya mekele má nje soje melepi mete ke moy metemo man, ma bo me nje tiko temo ke yi Njambiyey, be ne jonḡwe. ¹³ Kwalo te yi balma ke mbato ké tédya botu bete be woke melepi me Njambiyey jaye yo ne mesosa. Yasi wete, bo ti pa lo megata na, deti sumna kol kikwe yeti na. Nge mebobilan dyá bo ké, bo tumma koi yokwe ne koko. ¹⁴ Kwalo te yi balma ke mbey te yi ne menḡombiya ké tédya botu bete be woke melepi me Njambiyey jaye yo. Yi ké mbombu, kesa temo ke meyasi nè kasi kusuku nè kasi nyem nyem jonḡwe má si ngangile bo. O béja, mekele mete yi bo kele ké ti tóndu na. ¹⁵ Kwalo te yi balma ke kimo meneti ké tédya botu bete be ne pupuna temo nè kimo temo be woke melepi me Njambiyey bakidyey yo, be ne tin yi kelo kimo mekele.»

Kano ke kasi lambo (Lk 11; Mk 4)

¹⁶ «Mumo ti kwénja lambo nje bu mbe buse no, ho bu tiko ke nji tan na. A bon tiko ke to tebel, né botu bete be nyine tu baka bej mejasi mete. ¹⁷ Dete, kine yanja yi diyey sodyate ta diyó kine pundo puyey. Sendi, kine yanja yi diyey sodyate ta diyó kine pundo puyey, bomó má duwe yo na. ¹⁸ Dete, wune diyey ne soso budyate ke wokuna yasi te yi wune woke ké, keto bo ta dokidyey yinja yasi nye mo te e no ko. Yokó e kine yanja ko, bo ta soje mono yasi te yi nye take nde, a no ké.»

Beman be Yesus, yo be nda? (Mt 12; Mk 3)

¹⁹ Nyangwe ne Yesus nè beman nja, né bo bej nye. Yasi wete, bo ti be ne nje te yi kumo ke kiki ne na keto ngil bomo. ²⁰ E bomo ké lepo nye nye nde: «Nyongwe bene bemon ke se, bo ke kwadyey beje we.» ²¹ Yasi wete, e Yesus yensa nde: «Nyanmbey nè beman bembey, yo baka be woke melepi me Njambiyey kelo nda yi yo tedye bo ké.»

Yesus ke tembidyey mbuku (Mt 8; Mk 4)

²² Wete yeso e Yesus bende landi bene bejeki bene. E nye lepe nye bo nde: «Wuse sábiḡwe nyangwe mató ké nginje te yoru.» E bo teme kwa. ²³ Ke ngimo te yi bo ba ke sabiyey nyangwe mató ké, e Yesus kwa ne jako. Ndana, e wete mbuku yifila ke to nyangwe mató, e landi kande dyena moroku. Bo me ke beya diyó. ²⁴ E bejeki ké ke kiki ne jeme nye lepo nde: «Yekele, yekele, wuse ta giro ndana!» E nye jemiye bama ne mbuku nè mekumbo. E yo hene si weye, e yasi nje be ne te. ²⁵ E Yesus nje diyey

bo nde: «Tikina temo te yi wune no ke ba we?» E bo gwe wo ngbakima diyna tande yan nde: «Yoko ba kwalo mo te nda yi gba pupo ne moroku wokuna ne nye ko?»

Yesus ke soje beya mesisinj

ke yotu wete mbam

(Mt 8; Mk 5)

²⁶ Ndana, e bo ngbose landi ke meneti me botu be Gerasa yaka ne meneti me Galile. ²⁷ Ke Yesus ma bendo ngindi ke, e wete mbam wule dya nje sangwa ne nye. Mbam te ba ne beya mesisinj ke yotu. A dikima diyo sokere njombu yana. Sendi, a ti be ke ya ke tu na. A dikima jonna ke menguku kome bo dikima pumbo bemuj ke. ²⁸ Ke nye ma beje Yesus ke, e nye kembidya definate balo ke nji mekol mene lepo ne men ke kwey nde: «Yesus, Mono Njambiyete e kwanjma meyasi hene ke kwey, sine we ne lepi te nda? Mi ke ngweta ne we nde, we ti ponsa mi na.» ²⁹ A lepi dete, keto Yesus lepima nye beya sisinj nde, a pundu duwe ke yotu ne. Beya sisinj te ba ke njangwe nye njombu yana. Bo dikima bakidye nye wotunate ne mekol me sumba, nye mepoka ke mekol mene. Ko dete, a dikima pamo meyasi menori hene, beya sisinj ma yembile nye kenje ke mekonjor. ³⁰ Ndana, e Yesus diye nye nde: «Dino dyo nde nda?» E nye yensa nde: «Dino dyembe nde Nyangwe ngil.» A lepi dete, keto beya mesisinj budfyate nyinjma ke yotu ne. ³¹ E beya mesisinj ngweta ne Yesus nde, a ti kenjkwete bo ke gbonggo mendor na. ³² Beabem ba womete ne nyangwe kuru te ke dyena ke keki. E beya mesisinj ngweta ne nye nde, a tiki, ne bo ke nyinj ke yotu beabem. E Yesus jaye. ³³ E beya mesisinj punde ke yotu mbam ko ke nyinje ke yotu beabem. E kuru beabem siliye kombo ne beya soko ne bibibi ke gwadya ke nyangwe mato bebiye moroku si gwe.

³⁴ Ke botu bete be dikima bakidye beabem baka ma beje yasi te yi kwanjnama ke, e bo sedye kambo kwa ke yekidye kasi te ke dya ne ke melunde. ³⁵ E bomo ke ke beje yasi te yi kwanjnama ke. Bo ka kumo ke keki Yesus dolo mbam te yi beya mesisinj punduma ke yotu ne ko ke diyo ne te ne melambo ke yotu ke keki Yesus. E bo gwe wo budfyate. ³⁶ E botu bete be diyma ke mbey te baka yekidye nye hari nda yi nye sojma ne beya mesisinj ke yotu mbam te ke. ³⁷ Ke bo ma si yekidye dete ke, e botu be meneti me Gerasa ne botu be poku meneti mete yite hene lepe nye Yesus nde, a kwanj londa ke meneti man, keto bo gwa wo budfyate. E Yesus nje bendo landi, na duwe. ³⁸ E mbam te yi beya mesisinj duwa ke yotu ne ko ngweta ne Yesus nde, a tiki, ne bene nye kwa. Yasi wete, e nye lepe nye nye nde: ³⁹ «Dukwe ke tu dyo ke yekidye meyasi hene te yi Njambiyete kelma ne we ke.» E nye kwa ke pele meyasi hene te yi Yesus kelma ne nye ke nye bomo hene ke moy dya.

Yesus ke womiye wete mono ngandu.

Wete nyari ke kpoke numbu

lambo Yesus

(Mt 9; Mk 5)

⁴⁰ Ke Yesus ma yokwe ke, e ngil bomo nje sosa nye, keto bomo hene ba ke ladye nye. ⁴¹ E wete mbam nde Yayrus dya. A ba kum mbanjo mewesidya me Beyuden. E nye nje kuse mebon ke mbombu Yesus ngweta ne nye nde,

a kên ke tɔ dɛyɛ, ⁴² keto mɔnɔ wɛnɛ ɛ nyari bɔ ke sɛkɛ. Mɔnɔ te bɔ kiko, a mɛ ke mɛsɛw kamɔ jɔ yiba. Ke ngimɔ te yi Yesus bɔ ke kɛ kɛ, bɔmɔ bɔ nɛ suk suk linje nye.

⁴³ Ase nde, ke njoka botu bɛnɔri, wɛtɛ nyari bɔ ke kɔnɔ. Mɛkiyɔ bɔ ke lekwe nyɛ mɛ ke mɛsɛw kamɔ jɔ yiba. Mɛyasi hɛnɛ te yi bɔ nde, a jɔnnaŋwɛ nɔ kɛ siyma ke mɛbɔ mɛ botu bɛ nyɛti. Ko mɔ nyɛti wɛtɛ wɛtɛ tɔ sidɛyɛ kɔn nɛ na. ⁴⁴ ɛ nyari nje kwɔ pulɔ kɔŋ Yesus kpokɛ numbu lambɔ nɛ. ɛ kɔn mɛkiyɔ pɛsiyɛ ndi ke kiya mbɛy. ⁴⁵ ɛ Yesus diyɛ nde: «Yo nda kpokɛ mi?» Nda bɔmɔ hɛnɛ bɔ ke sɛŋɛ kɛ, ɛ Piyɛr bɛnɛ bɛnɔŋ bɛnɛ lɛpɛ nde: «Yekele, bɔmɔ nɛ suk suk linje wɛ, ke kɔŋtɛ, wɛ ke nje lɛpɔ nde: «Yo nda kpokɛ mi?» » ⁴⁶ ɛ Yesus yɛŋsa nde: «Wɛtɛ mumɔ kpokuma mi, keto mi wokuma nda yi yiŋa dɛti mbɛ duwɔ nɔ ke yotu mbɛ kɛ.» ⁴⁷ Kɛ nyari ma bɛŋɛ nde, a ti yaka sɔma sɛ kɛ, ɛ nyɛ nje nɛ mɛnŋwɔŋwɔ nje kuse mɛbɔŋ ke mbɔmbu Yesus lɛpɔ to te yi nyɛ kpokuma nɛ nyɛ kɛ ke misi mɛ bɔmɔ hɛnɛ. A yekidɛya nda yi kɔn siyma nɔ ke yotu nɛ ndi ke kiya mbɛy kɛ. ⁴⁸ ɛ Yesus lɛpɛ nyɛ nyɛ nde: «Mɔnmbɛ, tikina tɛmɔ te yi wɛ nɔ kɛ jɔŋgwa wɛ, kwɔŋɔ nɛ tɛ.»

⁴⁹ A bɔ ndi ke lɛpɔ dɛtɛ, yaka nɛ mumɔ ke wulɛ ke tɔ Yayrus te kum mbanjɔ mɛwɛsidɛya mɛ Beyudɛn nje lɛpɔ nyɛ nyɛ nde: «Wɛ tɔ nŋaŋgwe sɛ yekele na, mɔnɔ wɔ ma gwe.» ⁵⁰ Kɛ Yesus ma wokɔ dɛtɛ kɛ, ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ Yayrus nde: «Wɛ tɔ gwaki kaŋ yaŋa na, tiko ndi yɔ tɛmɔ nɛ mi, dɛtɛ mɔnɔ wɔ ta ju.» ⁵¹ Kɛ Yesus ma dɛyɔ ke tɔ kɛ, a ti jaye nde, bɛnɛ wɛtɛ mumɔ nyiŋa na, ndi Piyɛr nɛ Jan nɛ Jak bɔ saŋgwe nɛ mɔnɔ bɛnɛ nyɔŋgwe nɛ mɔnɔ. ⁵² Bɔmɔ hɛnɛ bɔ ke lelɔ jaba keto mɔnɔsikɛ. ɛ Yesus lɛpɛ nde: «Wunɛ tɔ lel na, keto a ti gwe na, a kɛ jakɔ.» ⁵³ ɛ bɔ nyɛtɛ nyɛ, keto bɔ duwɔ gbate nde, mɔnɔsikɛ ma gwe. ⁵⁴ Yasi wɛtɛ, ɛ Yesus biyɛ mɔnɔsikɛ ke bɔ lɛpɔ nɛ mɛn ke kwey nde: «Mɔnɔ ngɔndu, tɛma.» ⁵⁵ ɛ sisin nɛ yɔkwe, ɛ nyɛ tɛmɛ nɛ ngɛt. ɛ Yesus lɛpɛ nde: «Wunɛ nyɛki nyɛ mɛdɛyɛ.» ⁵⁶ Saŋgwe nɛ mɔnɔ bɛnɛ nyɔŋgwe ngbakimama buɔɔyate. ɛ Yesus lɛpɛ nyɛ bɔ nde: «Wunɛ tɔ yekidɛya mɛyasi mɛtɛ yi kwɔŋnama kɛ nyɛ wɛtɛ mumɔ na.»

9

Yesus ke tomɔ bɛjɛkɛ kamɔ jɔ yiba

kenjɛ kɛ lɛpina Kimɔ Tom

(Mt 10; Mk 6)

¹ Wɛtɛ yesɔ ɛ Yesus wɛsidɛyɛ bɛjɛkɛ bɛnɛ kamɔ jɔ yiba, nyɛ bɔ dɛti te yi sɔŋɛ bɛya mɛsisin hɛnɛ ke yotu bɔmɔ nɛ dɛti te yi sidɛyɛ mɛkɔn. ² Kɛ kɔŋtɛ, ɛ nyɛ tomɛ bɔ kɛ pɛlɛ kasi *Kandɔ Njambiye, sidɛyɛ sendi mɛkɔn mɛ bɔmɔ. ³ ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ bɔ nde: «Wunɛ tɔ biya yaŋa ke bɔ kɛndɔ nɔ na, ko tonŋolo ko kɔbiyɛ ko mampa ko mɔni. Sendi, mumɔ tɔ bɔŋ lambɔ yiba na. ⁴ Tɔ te yi wunɛ ta nyiŋɛ ya te, wunɛ dɛyɛ ndi womɛtɛ kumɔ ke ngimɔ te yi wunɛ ta kwɔ kɛ. ⁵ Ngɛ bɔmɔ ti bɔ wunɛ kimɔtɛ na, nɛ wunɛ pɔndu duwɛ ke dɛya te, nɛ wunɛ kɔtu ngɔbutu ke mɛkol mun yɔ tɛdɛyɛ bɔ nde, bɔ kelma bɛyate.» ⁶ ɛ bɔ tɛmɛ kwɔ kɛ mɛdɛya mɛdɛya lɛpɔ Kimɔ Tom, sidɛyɛ mɛkɔn mɛ bɔmɔ ke mɛmbɛy hɛnɛ kɔmɛ bɔ kɛ kɛ.

⁷ Kumander Herod wokuma mɛyasi hɛnɛ te yi bɔ ke kelna kɛ. Tɛmɔ nɛ bɔ ke dukuma, keto baŋa bɔmɔ dikima lɛpɔ nde: «Jan te ɛ dikima tɔpɛ bɔmɔ ke mɔrɔku kɔ womiya.» ⁸ Baŋa nde: «Yo Eli yɔkwe sendi nje ke mɛnɛti.»

Ɓaƚa nde: «Yo wete njombu mo punja melepi me Njambiyɛ womiyɛ.» ⁹ E kumande Herod lepe nde: «Mi ma peso ngin Jan, yoko ba nda yi mi woke kasi ne deke ko?» E nye sa nje te yi beɛe Yesus.

Yesus ke nye bomɔ tomay

yitan medye

(Mt 14; Mk 6; Jh 6)

¹⁰ Ke botu be tomun ma yokwe ke, e bo yekidyɛ meyasi hene te yi bo kelma ke nye Yesus. E nye bu bo bepo jise no ke ke pulo wete dya nde Betsayda. ¹¹ Ko dete, bomɔ budyate duwa yasi te yi kwanama ke, e bo bengwe nye. E nye bu bo ne mesosa. E nye lepe kasi *Kando Njambiyɛ nye bo. A sidya sendi mekon me botu bete be nja baka.

¹² Nda yeso ba ke duwe ke, e bejɛke kamo jo yiɓa ke ke keki nye lepo nye nye nde: «Tiko bomɔ, ne bo kwɔ ke ke medya ne ke melunde mete yi ke poku te yi waka nedo ke ke sa mbey jako ne medye, keto wuse waka ke konɔr.» ¹³ E nye lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun, wune nyeki bo mgor.» E bo yeɛsa nde: «Wuse ndi ne mampuru yitan ne benjanjo yiɓa. Wuse yakama nye bo medye, nge be nde, wuse ne nguru te yi bomɔ medye yi yaka ngil te yike hene.» ¹⁴ Bembam ne bembam kumma nda tomay yitan. E Yesus lepe nye bejɛke bene nde: «Wune lepi nye bo nde, bo diy ne menjon, njon wete bomɔ kamotan.» ¹⁵ E bejɛke kele dete si didye bomɔ hene. ¹⁶ Ndana, e Yesus bu mampa yinori yitan ne benjanjo yiɓa kanje misi kenje kwey nye Njambiyɛ wosoko. Ke konje, e nye nje leke yo nye bejɛke, ne bo ke kabi nye bomɔ. ¹⁷ Bomɔ hene dyenama dito. E bo nje wesidye mebukwe mete tonje memako kamo jo yiɓa.

Piyɛr nde, Yesus nye Krist

(Mt 16; Mk 8)

¹⁸ Wete yeso Yesus ba ke ngweta ne Njambiyɛ ke wete mbey. Bejɛke bene ba womete. E nye diyɛ bo nde: «Bomɔ lepi nde, mi nda?» ¹⁹ E bo yeɛsa nde: «Ɓaƚa lepi nde, we Jan te mo topuna bomɔ ke moroku. Ɓaƚa nde, we Eli. Ɓaƚa sendi nde, we wete njombu mo punja melepi me Njambiyɛ e gwa nje womiyɛ ko.» ²⁰ E Yesus diyɛ bo nde: «Ke yun ne nguru wun, wune lepi nde, mi nda?» E Piyɛr yeɛsa nde: «We *Krist, mo te e jonɔwe bomɔ e Njambiyɛ njesa ko.» ²¹ E Yesus lepe nye bo nde, kpe, bo ti lepi dete nye wete mumo na.

Yesus ke lepo kasi son ne

ne womiya ne

(Mt 16; Mk 8)

²² E nye ke mbombu lepo nde: «Yo gba nde, *Mono mumo yakangwe sangwa ne mebone budyate. Betomba be dya ne bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ ne botu be ketina meyasi ta seɛe nye kutudya. Bo ta wo nye, a ma nje womiyɛ ke metu yitati.»

²³ Ke konje, e nye lepe nye bo hene nde: «Ige mumo kwadyɛ bengwe mi, a ti bon yotu ne nde, yo yaja na. A sofa kroa ne metu hene bengwe mi. ²⁴ Keto mumo hene e ta kwadyɛ kambidya ne jonɔwe dyene ko ta dimbidye yo. Yasi wete, yoko e dimbidye jonɔwe dyene keto mbe ko ta be ne jonɔwe te yi kpo ne kpo. ²⁵ Ma nge mumo si namo meneti maka hene, nje dimbidye jonɔwe dyene ho bekidye yo, yo ma nje kame nye nge? ²⁶ Keto nge mumo gwe njon jayna mbe ne jayna melepi membe, *Mono

Mumɔ ta gwe sendi njon wene kome nye ta nje ne nyanɔgwe meluksa mene nɛ yi Saɔgwe nɛ yi pupuna bejaki be Njambiye. ²⁷ Mi ke lepo gbate nye wune nde: Baɔa ke njoka botu bete be diyɛ ndana waka baka ti gwe kine pa beɔe njena *Kando Njambiye na.»

Yotu Yesus ke senjo ke nyanɔgwe

mejasi me Njambiye

(Mt 17; Mk 9)

²⁸ Ke Yesus ma si lepo dɛte, ya nda metu yitan jo yitati kɛ, ε nye bu Piyer nɛ Jan nɛ Jak bendo bene bo kɛ ke to keki, na kɛ ngweta ne Njambiye. ²⁹ Ke ngimo te yi nye ba ke ngweta ne Njambiye kɛ, ε mbombu ne senje. E lambɔ ne yɛsa be wumnate ne mboɔ mboɔ. ³⁰ Bo sem semɔ, Yesus me ke nye mesimo bene bembam yiɓa, yo ba Moyisi bene Eli. ³¹ Bo punduma ke nyanɔgwe mejasi. Moyisi bene Eli ba ke lepo nda yi Yesus ta kɛ no Yerusalem kɛ saɔgwa ne soɔ mate kɛ. ³² Piyer bene benjoɔ bene ba ke nyanɔgwe jakɔ. Ke jakɔ ma pesiye ke misi man kɛ, ε bo beɔe nyanɔgwe mejasi, beɔe Yesus nɛ bembam yiɓa be ba ke keki ne baka. ³³ Ke ngimo te yi bembam baka kandima kwanɔe jise ke keki Yesus kɛ, ε Piyer lepe nye Yesus nde: «Yekele, yo kimote nde, wuse diy waka. Wuse sum mebala yitati, wo wete, ε Moyisi wete, ε Eli wete.» Piyer ti be ke duwe yasi te yi nye ba ke lepo kɛ na.

³⁴ Piɔo te yi nye ba ndi ke lepo dɛte kɛ, ε wete kulutu nje dibidye bo. Bejeki gwɔ wo budyate ke ngimo te yi bo beɔma nde, kulutu ke memiye bo kɛ. ³⁵ E wete men wule ke moy kulutu lepo nde: «Yoko monmbɛ yi mi tokuma. Wune wokunangwe ne nye.» ³⁶ Ke ngimo te yi bo wokuma ne men kɛ, yite Yesus tikama ndi nyepo. Bejeki diyama numbu kobɔ ke poku metu mete yite kine yekidyɛ yasi te yi bo beɔma kɛ nye mumɔ na.

Yesus ke soɔe beya sisin ke yotu

wete monɔ mbam

(Mt 17; Mk 9)

³⁷ Misi pupɛ ε bo piye wule ke to keki, ε nyanɔgwe ngil nje saɔgwa ne Yesus. ³⁸ Diyo kɛ, ε wete mbam lepe ne men ke kwey ke moy ngil nde: «Yekele, mi ke ngweta ne we: Kaɔa misi beɔe ne gwanjo wombe, nye kiko. ³⁹ Yiɔa sisin ke dikɛ yembile nye. Ndana ndana kɛ, a me ke kembidya, sisin te ma nambɛ nye, o beɔa, mewuru me ke pundo ke numbu ne pum pum. Yo ti siy nedo na. Ke koɔte, yotu ne me hene katinante. ⁴⁰ Mi ngwetama ne bejeki bo nde, bo didya beya sisin te soɔe ke yotu ne, yasi wete, ε bo sudye.» ⁴¹ E Yesus yɛsa lepo nde: «Wune botu bete be ti jaya yasi baka, wune sendi beya bomɔ, mi ta diyɔ sine wune kumo ndenen? Mi ta gbiso wune kumo ndenen? Boɔo monɔ wo nje no waka.» ⁴² Ke ngimo te yi monɔsike ba ke wuta ne Yesus kɛ, ε beya sisin jale nye bete ke meneti nambɛ nye beyate. E Yesus bama ne beya sisin sidye kon monɔ enoɔru kanɔe nye nye saɔgwe. ⁴³ E bomɔ hene ngbakima nyanɔgwe dɛti Njambiye. Ke ngimo te yi bomɔ hene ba ndi ke kɛ mbombu yi ngbakima meyasi mete yi Yesus dikima kelo hene kɛ, ε nye lepe nye bejeki bene nde: ⁴⁴ «Wune leɔgwe meto kimote ke melepi mete yi mi ta lepo nye wune ndana kɛ. Bo ta bu *Monɔ mumɔ nye bomɔ.» ⁴⁵ Ko beko dɛte, bejeki ti woke to lepi te na. Yo ba soɔyate ne bo, ma bo nje biye to te. Bo gwɔ wo diyana ne lepi te.

*Nda kwā bεsɔ?**(Lk 22; Mt 18; Mk 9)*

⁴⁶ Yinɔri yiŋa metando dyaŋma ke njoka yan yi duwe mo te ε kwanma bεsɔ ko. ⁴⁷ Yesu duwā yasi te yi bo bā ke take ke moy metemo man ké, ε nye bɔ wete gbela monosike tembidyε ke keki ne ⁴⁸ lepo nye bo nde: «Mumo hene ε bɔ monosike nda yoko kimote keto mbe, a bɔŋ mi kimote. Mo te ε bɔ mi kimote, a bɔŋ Mo te ε tomma mi ko. Dete, ke njoka yun hene, yoko ε bɔ yotu ne nda njena mumo, yo nye kwā bεsɔ.»

⁴⁹ E Jan lepe nde: «Yekele, wuse beŋma wete mbam ke soŋe beya mesisin ke yotu bomo ne dɛno dɛyo, ε wuse gaye nye, keto a yeti ke nɔŋ su na.» ⁵⁰ E Yesu lepe nye nye nde: «Wune ti gay nye na, keto nge mumo ti lɔ dyambi sungwe ne wune, a ke kɔŋ yun.»

⁵¹ Ke metu mete yi Yesu ta yokwe kɛ no dɛyobo ké ma si wuta, ε nye pese ke temo ne nde, a ke kɛ Yerusalem. ⁵² E nye tome bomo kenje mbombu. E bo kwā kumo ke wete dya botu be Samari diy kombile mbey tike nye. ⁵³ Yasi wete, bomo be dya te ti bɔ nye ne mesosa na, keto bo beŋma nde, a kɛn ke Yerusalem. ⁵⁴ Ke bejke bene Jak bene Jan ma beŋe dte ké, ε bo lepe nde: «Nyangwe Kumande, we kwadyikwe nde, wuse lɛpi nde, dite pikwe ke kwey nje girise bo?» ⁵⁵ E nye yeŋsa beŋe bo bame bo lepo nde: «Wune yeti ke duwe kwalo sisin te yi dya ke yotu yun ké na. ⁵⁶ Keto *Mono mumo ti ma njaki nde, né bomo yambile na. Yasi wete, a njaki nje jongwe bomo.» Ke kɔŋte, ε bo kwā kɛ ke wete dya.

*Kasi beŋgwa Yesu**(Lk 14; Mt 8)*

⁵⁷ Ke ngimo te yi bo bā ke nje ké, ε wete mumo lepe nde: «Mi ke kwadye beŋgwe we ke mbey hene kome we ta kɛ ké.» ⁵⁸ E Yesu yeŋsa nye nye nde: «Betonɔ ne menjembi man, benon sendi ne metu man. Yasi wete, *Mono mumo kine mbey te yi nye yakama bokwe to ne kete na.» ⁵⁹ E nye nje lepo nye wete mumo nde: «Beŋgwe mi.» E nye yeŋsa nde: «Nyangwe Kumande, tiko, né mi pa kɛ pumbu saŋmbe.» ⁶⁰ E Yesu yeŋsa nde: «Tiko, né bemuŋ pumbu bemuŋ ban. Kwangɔ yo kɛ pele kasi *Kando Njambiyε.» ⁶¹ E wete nje lepo ne nde: «Nyangwe Kumande, mi ke kwadye beŋgwe we, yasi wete, tiko, né mi pa kɛ jana ne botu bembε.» ⁶² E nye yeŋsa nye nye nde: «Iŋge mumo nye bo ke putika ngwan nje beŋe njime, mo te ti yaka kelo yaŋa ke Kando Njambiyε na.»

10*Yesu ke tomo bejke bene kamotan jo**kaba kenje kɛ lepina Kimɔ Tom*

¹ Ke kɔŋte, ε Kumande Yesu toke baŋa bejke kamotan jo kaba tomo bo mbombu yiŋa yiŋa kenje ke medya hene nɛ membey hene kome nye ne nguru wene kwadya kɛ ké. ² E nye lepe nye bo nde: «Budya nyambi ma dɛto ke ngwan, yasi wete, botu be mesay ti buyo na. Dete, wune ngwɛtɛngwe ne sa ngwan nde, a kɛnjikwe botu be mesay, né bo kɛ wesidyε nyambi ne. ³ Wune kwāŋ, wune dɔkwe nde, mi ke tomo wune kenje nda bono besam ke njoka beŋgwey. ⁴ Wune ti boŋ ko kobiyε moni na ko gbela kobiyε na ko menakala na. Wune ti tema ke nje yi pa nyeno mumo na. ⁵ Tu hene te yi wune ta nyiŋe kete, wune kanda lepo nde: «Tete

bêki ne botu be tɔ.» ⁶ Nge wete te mumo be ke tɔ te, tete yi wune lepima no ké ta díyɔ pele nye. Nge yo ti be dete na, yo má yɔkwe nje ndi ke yun. ⁷ Wune díy ndi ke tɔ te. Wune díyáki, nè wune hòbiya yasi te yi bo ta nye wune ké, keto mo mesay yákanɔwe dye nduku mesay mene. Wune ti ken metɔ ne metɔ na. ⁸ Nge wune díy ke yinɔ dya, nge bomo bu wune kimote, nè wune díyáki yasi te yi bo ta nye wune ké. ⁹ Wune sídyikwe mekon me botu be dya te, nè wune lépi nye bo nde: «*Kando Njambiyé ma wuta.» ¹⁰ Dya hene te yi wune ta kumo kete, nge bomo ti bu wune kimote na, nè wune kèndi ke membey hene ke moy dya lepo nde: ¹¹ «Wuse ke kuto ngbutu dya dyun yi ka ke mekol musu ké kenje ke to yun yi tedye wune nde, wune kelma beyate. Yasi wete, wune dúkwe nde, Kando Njambiyé ma wuta.» ¹² Mi ke lepo nye wune nde: Kome yeso pesina josi ta díyá ké, pesina josi dya te ta lan deto kwá yi *Sodom.

¹³ «Wune botu be Korasin, mebɔne ta balo ke to yun! Wune botu be Betsayda, mebɔne ta balo ke to yun! Keto má beki nde, nyanɔwe mekele mete yi kelnama ke medya mun ké ma kèlanɔwe ke Tir nè Sidon, ma botu bete yejsama temo njombu yanɔ, leɔe mesanduku kutudye mesu me díte ke yotu. ¹⁴ Dete, ke yeso pesina josi, pesina josi te yun ta lan deto kwá yi Tir nè Sidon. ¹⁵ Ma wune botu be Kapernawum, 'wune táka ka nde, bo ta bendidyé wune kumo ke kwey? Bo ta kpalo pidye wune kumo ke dya bemun!»

¹⁶ E Yesus nje lepo nye bejeke bene nde: «Mo woke men yun, a woku men mbe. Sendi, yoko e seɔe wune, a seɔa mi. Mo te e seɔe mi, a seɔa Mo te e tomma mi ko.»

¹⁷ Bejeke baka kamotan jo kaba yɔkwá ne mesosa nje lepo nde: «Nyanɔwe Kumande, ko beya mesisiɔ ke wokuna ne wuse ke ngimo te yi wuse ke lepina nye bo ne díno díyó ké.» ¹⁸ E Yesus lepe nye bo nde: «Mi beɔma *Satan ke wule díyobo balo ke meneti nda yesi mbiyo. ¹⁹ Wune dúkwe nde, mi ma nye wune deti te yi nate benyɔɔe nè belel bu deti te yi lanɔa deti *Mo pendɔ wun. Sendi, kine yanɔ yakama kelo wune na. ²⁰ Ko beko dete, wune ti sosanɔwe keto beya mesisiɔ ke wokuna ne wune na. Yasi wete, wune sɔsanɔwe, keto medino mun me ketinate ke díyobo.»

²¹ Ke kiya ngimo te e Kimɔ Sisiɔ kele nde, Yesus sɔsanɔwe budyate. E nye lepe nde: «Mi ke lukse we Da, Kumande díyobo nè meneti, keto we sɔdya meyasi mete ne botu be díyanɔ, sɔdye sendi ne botu be duwá yasi, kpalo nje punje yo nye gbela bɔnosike. I Da, mi ke lukse we, keto we kwadya nde, meyasi kwáɔnanɔwe dete. ²² Sanmbe nya mi meyasi hene. Mumo wete ne wete yeti ke duwe *Mɔno na, soɔe ndi Da. Sendi, mumo wete ne wete yeti ke duwe Da na, soɔe ndi Mɔno nè mo te yi Mɔno kwadye punje yo nye nye ko.» ²³ E Yesus yejsa beɔe bejeke lepo nye bo bepo nde: «Wune ne mesosa, keto ndana misi mun ke beɔe nyanɔwe meyasi mete yi wune beɔe ké. ²⁴ Mi ke lepo gbate nye wune nde, botu be punja melepi me Njambiyé nè bekumande kwadya beɔe nyanɔwe meyasi mete yi wune beɔe ké, ma bo ti beɔe yo na. Bo kwadya woko nyanɔwe meyasi mete yi wune woke ké, ma bo ti woke yo na.»

Kano ke kasi wete kimɔ mo Samari

²⁵ Ndana, e wete nyanɔwe mo duwá membonɔa teme diye Yesus diyan yi bobé ne nye. A diyma nye nde: «Yekele, mi kél nan, né mi be ne jonɔwe te yi kpo ne kpo?» ²⁶ E Yesus yejsa nye nye nde: «Yo ketinate ne nge ke

mekana me membonga te yi Moyisi ketima ké? We tól ne nge ke moyte?»
 27 E nye yejsa nde: «Kwadɔyikwe Baba Mbokó te Njambiyé wó ne temo yó hene nè sisiŋ yó hene nè deti yó hene nè dyanó dɔyó hene, kwadyé sendi mɔŋ nda yi we kwadyé ne yotu yó ké.» 28 E Yesus lépe nye nye nde: «We yejsama kimote, keló dete, né we ɓe ne jɔŋgwe te yi kpo ne kpo.» 29 Yí tedye nde, diyan ne ne nɔben, e nye nje diyé Yesus nde: «Maŋmbe ɓa nda?»

30 E Yesus kè mbambu lépó nde: «Wete mumó wulma Yerusalem yí kè ke Yeriko. Kumó ke nje, e nye saŋgwa ne botu ɓe gubó. E ɓo si suko meyasi mene mende nye beyate tiko nye ke nje sɔŋ si kwá. 31 Ke kiya ngimó te yite wete mó nyena sadaka nye Njambiyé ɓá ke nje sendi ke kiya nje te. Ke nye ma semó mbam enóru ké, e nye konje nye kwá ne naŋ. 32 Wete mó kandó *Levi kelma sendi dete. Ke nye ma kendó kumó womete semó mbam enóru ké, e nye konje nye kwá ne naŋ. 33 Wete jeŋgwe, mó Samari ɓá ke kè kendi ne. A kendima dya ke keki mbam enóru. Ke nye ma semó nye ké, e ngwete ne ɓiye nye. 34 E nye jise kè ke keki ne ɓiye nye kumbe mutó nè menjam ke mepeŋ mene si woto yo. Ke kɔŋte, e nye ɓy nye ɓendidyé ke to tofu wene kwá ne nye kè nɔ ke tɔ bejeŋgwe ɓakidyé nye. 35 Misi pupe e nye ɓy sule yiɓa nye mó te e diyé ne tɔ bejeŋgwe kó lépó nye nye nde: «Bakidya mbam kó kimote. Mɔni hene te yi we ta kwanɔdyé ke to te yike, mi ta yɔkidye yo nye we kome mi ta yɔkwe ké.» »

36 E Yesus nje diyé nyanɔgwe mó duwá membonga kó nde: «Ke njoka botu ɓaka ɓetati, yo nda kelma nda nye maŋ ne mbam te yi botu ɓe gubó mendima kó?» 37 E nye yejsa nde: «Yo yóko e kelma ngikwa ne nye kó.» E Yesus nje lépó nye nye nde: «Kwanɔ, nè we kél sendi dete.»

Marta bene Mariya ke ɓy Yesus

ne mesosa

38 Ke ngimó te yi Yesus bene bejeke bene ɓá ke kendi ké, e nye kume ke wete dya. E wete nyari nde Marta ɓy nye ne mesosa ke tɔ dyene. 39 Marta ɓá ne wete maŋ wene nde Mariya. Mariya njá dya metidyé ke keki mekol me Kumande Yesus yí woko melepi mene. 40 Yasi wete, Marta ɓá ne temo ke kelna ɓudya mesay. E nye nje ke keki Yesus lépó nde: «Nyanɔgwe Kumande, 'we ɓéŋa kimote nde, maŋmbe tiki mi nyepo ke kelna mesay? Lépo nye nye nde, a káma mi.» 41 E Kumande Yesus yejsa nye nye nde: «Marta, Marta, we ke gwe kaŋ njanɔgwe yotu keto ɓudya mekele! 42 Yo ndi ne yasi wete yi ɓomó yákanɔgwe keló! Mariya tókuma kimo nɔgabiye te yi mumó ti yaka soŋe ke ɓo ne na!»

11

Yesus ke tedye bejeke bene

mengweta

(Mt 6)

1 Wete yeso Yesus ɓá ke ngweta ne Njambiyé ke wete mbey. Ke nye ma si ngweta ké, e wete jeke wene lépe nye nye nde: «Nyanɔgwe Kumande, tedya wuse nda yi wuse yakama ngweta ne Njambiyé, nda Jan te mó tɔpuna ɓomó ke mɔrɔku tedya sendi bejeke bene ké.» 2 E Yesus lépe nye ɓo nde: «Ijge wune ngweta ne Njambiyé, wune lépi dfeke: <Saŋsu, keló nde, ɓomó ɓóŋ dɔno dya kiyo. Inja namó mboko.

³ Nyekɔ wuse madye mete yi ta yaka ne wuse ke yeso te ε muka.

⁴ Tiko wuse ne ngwete ke beya yasi te yi wuse kele ké, keto wuse sendi ke tiko bomɔ hene be kele beya yasi ne wuse.

We ti jaya nde, wuse sãngwanɔwe ne mebobilan na.»

⁵ Yesus ka mbombu lepo nye bo nde: «He pãh boɔe lepo nde: Wete mumo ke njoka yun kɛn ne bembe tu ke yi so wene lepo nye nye nde: <Maɔmbe, nyeko mi pilo mampa yitati, ⁶ keto wete so mbe dyaɔma ke yembe wule kendi. Yasi te yi mi ta nye nye dye yeti.> ⁷ So má nje dɔyo ke moy tɔ yensa nde: <We ti njangwe mi na, mi ma ndadye numey, sine bono bembe me ke metinengwe, mi ti yaka teme kɛ nye we mampa na.>

» ⁸ E Yesus nje lepo nde: «Mi ke lepo gbate nye wune nde: Ko a ti teme bu yo nye nye, keto nye so wene na, a ta teme kɛ nye nye yasi hene te yi nye kwadye ké, keto a jombuma ne tin. ⁹ Dete, mi ke lepo nye wune nde: Wune jombu yasi, dete bo ta nye wune. Wune sãh, dete wune ta dolo. Wune dũngwe numey, dete bo ta bute nye wune. ¹⁰ Keto bo nyéki yasi nye mumo hene ε jombe ko. Yoko ε sa, a ke dolo. Yoko ε dũngwe numey, bo ke bute nye nye. ¹¹ We sangwe ne monɔ, nge monɔ wo jombe mampa, 'we má nje nye nye kil kusu? Nge nye jombe njanjo, 'we má nje nye nye nyɔɔe? ¹² Ho nde, nge nye jombe ki kuɔe, 'we má nje nye nye lel? ¹³ Nge be nde, ko botu be nyalo nda wune ke duwe nyena bono bun kimo meyasi, 'sungwa ne Sangwe wun te ε dɔye ke dɔyobo ko? 'A ta dɔyo ka kine nye Kimɔ Sisin nye botu bete be diyε nye baka?»

Kasi lepina lepi gbutu sungwe

ne Kimɔ Sisin (Mt 12; Mk 3)

¹⁴ Wete yeso Yesus ba ke soɔe wete beya sisin ke yotu wete mumo. Beya sisin te dikima kelɔ nde, mumo ti tapitanɔwe na. Ke beya sisin ma si pundo duwe ke yotu ne ké, ε mbam ko kande ndapi. E ngil botu bete be ba womete baka ngbakima. ¹⁵ Ko bekɔ dete, baɔa bomɔ ke njoka te nja lepo nde: «A soɔa beya mesisin ne deti te yi *Kum beya mesisin te yi bo jeba nde *Belsebul ko.» ¹⁶ Yi boɔe ne Yesus, ε baɔa bomɔ ke njokate diyε nye nde, a tɛɔya bo wete meyekambiye te yi wule ke dɔyobo ké, né bo beɔ. ¹⁷ Yasi wete, Yesus duwa metake man. E nye lepe nye bo nde: «[Nge kiya kando wete baka ke bembe lu dɔyambi tande yan, bo ta yangile kando te, yo má giro. Sendi, nge bomɔ be kiya tɔ wete baka ke bembe lu dɔyambi tande yan, bo má wanja. ¹⁸ Nge be nde, *Satan ke lu dɔyambi sungwe ne yotu ne ne nguru wene, 'kando dyene má nje kɛ mbombu nan? Keto wune ke lepo nde, mi soɔa beya mesisin ne deti Belsebul. ¹⁹ Nge be nde, mi soɔa mbe beya mesisin ne deti Belsebul, bomɔ bun soɔa yan bo ne deti te yi nda? Dete, yo bo ne nguru wan ta jɔse wune nemono. ²⁰ Ma nge be nde, mi soɔa beya mesisin ne deti Njambiye, yite tɛɔya nde, *Kando Njambiye me ke njoka yun. ²¹ Nge wete ngabolo mbam be ne meko me dɔyambi ke bo bakidyε ne tɔ dyene, kusuku ne kine kan na. ²² Yasi wete, nge wete mo te ε ne deti kwa nye ko dɔya namo nye, mo te má si soɔe mejole me dɔyambi mete yi sa tɔ ba tiko temo kete ké hene ke mebo mene. Mo te má nje kabo kusuku sa tɔ yi nye ma namo ké. ²³ Nge mumo ti be ke koɔ mbe na, mo te ke lu dɔyambi ne mi. Sendi, nge mumo ti kwadye wesidyε yasi sine nye na, mo te ke wanjo.

²⁴ «*Ngɛ beya sisiŋ punde ɗuwe ke yotu mumɔ, a kwán wowɔ ne mekonɗor yí sá mbey mewedya. Nge nye ti dole ké, a má leɓɔ nde: <Mi ta yókwe ne kóko kè ke tɔ ɗyembe kome mi wulma ké.>* ²⁵ A yókwe nje dolo nde, bo ma wɔmbile tɔ ne ngesese si kombile yo. ²⁶ Nge nye seme dete ké, a kwá kè bɔ sendi baŋa hakambe beya mesisiŋ yitan jo yiɓa be ne ɗeti kwá nye ɓaka. *Ɔ béŋa, bene bo hene ma ɗyá nyiŋe tɔ biye ɗya womete. Dete, teri mɔ te má nje be ndana beyate kwá yi mbombu.>* ²⁷ Yesus ɓá ndi ke leɓina dete ké, *ɛ wete nyari ɗiye ke moy ngil leɓɔ nye nye ne men ke kwey nde: <Nya te ɛ soɓuma we ke moy ne, nye sendi we ɓeri kɔ ne mesosa.>* ²⁸ *Ɛ Yesus yeŋsa nde: <Bomɔ be woke meɓepi me Njambiyɛ, ɓakidye sendi yo ɓaka ne mesosa buɗyate.>*

Befariŋ ke diye yiŋa meyekambiye
(Mt 12)

²⁹ Bomɔ ɓá ke wesidya ne ngil ke keki Yesus. *Ɛ nye bute numbu leɓɔ nde: <Beya ɓotu be ngimɔ te yóko ke diye yiŋa meyekambiye. Yasi wete, bo ti tedye bo yiŋa meyekambiye na, ndi yike yi ma ɗyáŋ Yonas ké.>* ³⁰ Nda yasi te yi kelma Yonas ɓá meyekambiye ke yi ɓotu be Ninive, dete sendi, yasi te yi ta kelo *Mɔnɔ mumɔ ké ta be meyekambiye ke yi ɓotu be ngimɔ te yóko. ³¹ Dyobo Njambiyɛ ta pesɔ josi ké, nya te ɛ ɓá kumande ke meneti me njembo kɔ ta teme ke mbombu ɓotu be ngimɔ te yóko pesɔ lepi yan, tedye bo nde, bo ɓalma lepi, keto a temma londunate ke njena meneti nje woko meɓepi me Salomɔŋ te yi ɓá tondunate ne ɗyano ké. Ndana waka, mɔ te ɛ kwanɓa Salomɔŋ kɔ kete. ³² Dyobo Njambiyɛ ta pesɔ josi ké, ɓotu be Ninive ta teme ke mbombu ɓotu be ngimɔ te yóko pesɔ lepi yan tedye bo nde, bo ɓalma lepi, keto bo, ɓotu be Ninive yeŋsama yan temɔ kome Yonas pelma yasi te yi Njambiyɛ leɓima nye bo ké. Ndana waka, mɔ te ɛ kwanɓa Yonas kɔ kete.»

Kano ke kasi lambo
(Mk 4; Lk 8)

³³ *Ɛ Yesus kè mbombu leɓɔ nde: <Mumɔ ti kwénja lambo kè soɗye ho kè tiko ke moy mbe na. Yasi wete, bo ɓóŋ kase ke to teɓel, né bomɔ hene be nyiŋe tɔ ɓaka ɓeŋ mejasi mete.>* ³⁴ Misi mɔ, yo nda lambo ke yotu yo. Piŋɔ te yi misi mɔ ɓeŋna kimote, yotu yo hene ke moy mejasi. Yasi wete, ke ngimɔ te yi misi mɔ ti ɓeŋna kimote, yotu yo ke moy yitil. ³⁵ Namba kimote, simande meyasi mete yi we kele ké, yo yitil. ³⁶ Dete, nge yotu yo hene be ke moy mejasi kine yiŋa mbey ke yitil na, yite mejasi saŋgwa yotu yo hene nda yi lambo pane no tiko ne we ke mejasi ké.»

Yesus ke ndeye Befariŋ nè nyanɗwe

ɓotu be duwá memboŋga
(Mt 23)

³⁷ Ke ngimɔ te yi Yesus ɓá ndi ke leɓina ké, *ɛ wete mɔ *Fariŋ jeba nye nde, a kén kè ɗyena ke tɔ ɗyene. Ɛ Yesus nyiŋe tɔ kè ɗiyo, na ɗyena.* ³⁸ Mɔ Fariŋ ngbakimama yi ɓeŋe nde, Yesus ke kwadye ɗyena kine pa weye bo na. ³⁹ *Ɛ Kumande Yesus leɓe nye nye nde: <Wune Befariŋ, wune wéya ndi koŋ pelɔ nè koŋ pan, yasi wete, temɔ yun tondunate ne yesidye guɓo nè beya mekele.>* ⁴⁰ Wune belem, kiya mɔ te ɛ wɔmma koŋ te kɔ, 'yeti ndi nye wome moy te na? ⁴¹ Yasi wete, wune yákanɗwe kaɓo meyasi mete yi ɗiye

ke moyte ké nye buka bomo. Komete, meyasi mun hene ta be pupunate ke mbombu Njambiyé.

⁴² «Wuné *Befarişé, mebone ta balo ke to yun! Keto ke gbela membunjo me liko nde *manj nè *ru nè kwalo yiña menyiño hene, wuné ke bu yasi hene ke njokate baka ke mengabiye kamo kamo, bu kwalo ngabiye te wete wete nye Njambiyé. Yasi wete, ke pesina josi ne ngberj nè ke kwadya Njambiyé, wuné ke tiko yite. Ma yo yite yi wuné yâkanğwe kelo kine tiko kelná bukwe meyasi mete yiri na.

⁴³ «Wuné *Befarişé, mebone ta balo ke to yun! Keto wuné kwadyikwe diyó ndi ke bosa metanj ke membanjo mewesidya me Beyuden. Wuné kwadyikwe sendi nde, bomó ké nyenó wuné ke membey kome bomó diki wesidya ké. ⁴⁴ Mēbone ta balo ke to yun! Keto wuné nda mebonşonj mete yi be sođyate, bomó ke kwá ke to te kine duwe na.»

⁴⁵ É wete nyanğwe mo duwá membonğa é bā ke njoka besó kó lepe nye Yesus nde: «Yekele, yi we lepe dfe ké, we ke toyé sendi wuse.» ⁴⁶ É Yesus yeşsa nde: «Wuné nyanğwe botu be duwá membonğa, mebone ta balo ke to yun! Keto wuné ke sobidye bomó nyanğwe ditina memapi, yasi wete, wuné ne nguru wun yeti ke sambile nyey bo yun wete kpoke ne yo na.

⁴⁷ Mēbone ta balo keto yun! Keto wuné ke kombile wómó mebonşonj me botu be punja melepi me Njambiyé, yo besanğwe bun wo bo. ⁴⁸ Dete, wuné ke tedye nde, besanğwe bun ne kale. Sendi, wuné ke jaye mekele man. Keto bo, bo woma botu be punja melepi me Njambiyé, ma yo wuné ke nje kombile wómó mebonşonj man. ⁴⁹ Dete, Njambiyé te yoko é duwe meyasi kó lepima nde: «Mi ta tomó botu be punja melepi membe nè botu be tomun. Bo ta wo baņa ke njokate, tedye baņa mebone.» ⁵⁰ Dete, mi ta diyé mekiyo me botu be punja melepi membe hene yi nyanjama ké ke mebo me botu be ngimo te yoko. Mi ta diyé mekiyo mete kande ke yesó te yi mbokó kusunama nó, ⁵¹ kande ke mekiyo me Abel kumo ke mekiyo me Sakari te yi bo woma ke njoka mbey nyena sadaka nye Njambiyé nè mbanjo Njambiyé kó. Gbate, mi ke kombile lepo nye wuné nde: Njambiyé ta diyé mekiyo man ke mebo me botu be ngimo te yoko.

⁵² «Wuné nyanğwe botu be duwá membonğa, mebone ta balo ke to yun! Keto wuné petima nje nde, bomó tí dukwe meyasi na. Wuné ne nguru wun tí kende ke nje te na, wuné kpalma petó botu bete be kwadya kendo ke nje te baka.»

⁵³ Ke Yesus ma pundo ke tu mó *Farişé te ké, é Befarişé nè botu be ketina meyasi kande jeliya ne beyate diyé nye budya mediyan ⁵⁴ yi lebiye ne nye, simande yiña beya lepi ta pundo ke numbu ne.

12

¹ Ke ngimo te yite bomó wesidya betomay betomay nda bo ta natina. É Yesus pa kande lepina nye bejeke bene, a lepima nde: «Wuné diyé ne soşo ne ngá *Befarişé. Ngá te, yo likisi te yi bo nó ké. ² Yasi hene te yi diyé ke so ké ta pundo puye. Sendi, yasi hene te yi diyé sođyate, bomó ta duwe yo. ³ Yasi hene te yi wuné ta lepo ke moy yitil ne tu, bo ta woko yo ke puye ne yesó. Sendi, yasi te yi wuné ta lakidya lakidyanğwe ke meto ke metonğari, yo ta pelna ke metosiyo ne gbololo. ⁴ Wuné besó bembe, mi lépi nye wuné nde: Wuné tí kambi botu bete be yakama wo membundo kine be ne deti te yi nje kelo yiña yaņa ke konje na. ⁵ Mi ta lepo mó te yi wuné yâkanğwe kamba kó. Wuné kâmbi mó te é ne deti te yi kenje mó

te yi nye si wo ko ke dɛte te yi ti dɛm kɛ. Mi ke kombile lɛpɔ nye wune nde: Wune kambi mo te mbete. ⁶ Benɔn nda bɛngiri, 'bo ti dyaŋgwe ka bo yitan sisi yiɓa na? Ko dɛte, Njambiyɛ ke duwe bo hene. ⁷ Yasi wete, ke be wune, ko nyiŋɔ to yun, Njambiyɛ ke duwe buyɔte. Wune ti kambi yaŋa na, wune sulnate ke misi me Njambiyɛ kwɔ budya bɛngiri.

⁸ «Mi ke lɛpɔ nye wune nde: Mumɔ hene te ε jaye mi ke mbombu bomɔ, mi *Mɔnɔ mumɔ ta jaye sendi nye ke mbombu bejaki be Njambiyɛ. ⁹ Yasi wete, mumɔ hene ε seŋe mi ke mbombu bomɔ, mi Mɔnɔ mumɔ ta seŋe sendi nye ke mbombu bejaki be Njambiyɛ.

¹⁰ «Mumɔ hene ε lɛpe yiŋa beya yasi sunɔwe ne Mɔnɔ mumɔ, Njambiyɛ ta tiko nye ne nɔwete. Yasi wete, mumɔ hene ε lɛpe lɛpi gbutu sunɔwe ne Kimɔ Sisiŋ, ko Njambiyɛ ti tiko nye ne nɔwete na.

¹¹ «Kome bo ta bu wune kɛ nɔ ke membanjo mewesidya me Beyuden, kɛ nɔ ke mbombu botu be pesina josi, ho kɛ nɔ kɛ mbombu bekum, wune ti gwaki kaŋ ke yasi te yi wune ta yeŋsa, ho gwe kaŋ ke yasi te yi wune ta lɛpɔ kɛ na. ¹² Keto Kimɔ Sisiŋ ta tedye wune yasi te yi wune ta lɛpɔ kɛ ke kɛiya mbey.»

Kano wete mo kusuku ε bɔ

kine dyaŋo na

¹³ Ke koŋte, ε wete mumɔ diyɛ ke moy ngil lɛpɔ nye Yesus nde: «Yekele, lɛpɔ nye maŋmbe nde, sine nye kabiɗyaŋgwe kusuku te yi saŋsu tikima ne wuse kɛ.» ¹⁴ ε Yesus yeŋsa nye nye nde: «Mbam, nda tike mi mo pesina josi yun ho mo kabina kusuku yun nye wune?» ¹⁵ ε Yesus nje lɛpɔ nye bo nde: «Wune diy ne sɔsɔ. Wune ti beki ne njaŋ sumba na, keto budya kusuku te yi mumɔ yakama be nɔ kɛ ti yaka nye nye joŋgwe na.»

¹⁶ ε nye nje yekidyɛ wete kano nye bo lɛpɔ nde: «Wete mo kusuku woma budya nyambi ke meŋgwaŋ mene. ¹⁷ ε nye takina ke moy temɔ ne lɛpɔ nde: <Mi ta kelo nan, keto mi yeti se ne mbey te yi bakidyɛ nyambi mbe kete na.> ¹⁸ ε nye lɛpe nde: <Ndana mi duwɔ nda yi mi ta kelo kɛ. Mi ta si yaŋgile mendam membe nje sumɔ menyaŋgwe mete kwɔ yi mbombu. Mi ta wesidyɛ nyambi mbe nɛ kusuku mbe hene nye ke moyte, ¹⁹ ma nje lɛpɔ ke koŋte nye temɔ mbe nde: Temɔ mbe, we ne budya kusuku ke kom yi yaka budya mesew! Wedyaŋgwe, dyenaŋgwe, dyako menjam, nɛ we kɛbi joŋgwe dyɔ!» ²⁰ Yasi wete, ε Njambiyɛ lɛpe nye nye nde: <We lem, ke tu ko muka mi ta bu sisiŋ yo! Ma meyasi hene te yi we wesidyɛ kɛ ta wokuna ne nda?» ²¹ Yo dɛte sendi ke yi mumɔ hene ε wesidyɛ kusuku ndi yene nyɛpɔ, yasi wete, nye gbelate ke misi me Njambiyɛ.»

²² ε Yesus nje lɛpɔ ke koŋte nye bejeki bene nde: «Dete, mi ke lɛpɔ nye wune nde: Wune ti gwaki kaŋ ke joŋgwe dyun ke kasi medye, ho gwe kaŋ yotu yun ke kasi melɛŋgwe na, ²³ keto joŋgwe kwɔ medye, yotu kwɔ melambo. ²⁴ Wune beŋa benɔn. 'Bo ti beki mbeki na, bo yeti ke soŋe yiŋa nyambi ke ngwaŋ na, bo kine talɔ ho ndam na. Ko beko dɛte, Njambiyɛ ke nye bo medye. Wune benɔn yeti wete na, wune kwɔ bo metu gomay ke misi me Njambiyɛ. ²⁵ Mo te nda ke njoka yun yakama sewdyɛ metu me joŋgwe dyene ne mbet keto gwena kaŋ te yi nye nɔ kɛ? ²⁶ Nge be nde, wune yeti ne dɛti te yi kelo mɔnɔ yaŋa dɛte na, 'ma ne njaki gwe kaŋ ke meyasi mete yiri keto nge? ²⁷ Wune beŋa nda yi membunjo ju nɔ kɛ. Membunjo yeti ke kelo yiŋa mesay ho sa melambo na. Ko beko dɛte, mi ke lɛpɔ nye wune nde: Ko kumande Salomɔŋ ne nyanɔwe diyɔ meluksa

mene ti lenje yija kpara kimo lamba nda njam membunjo maka wete ne wete na. ²⁸ Ma wune botu bete be tike temo ne mbet ke yi Njambiyé baka, nge Njambiyé nye kimo njam nye membunjo mete yi liko yi diyé ndi muka, nemeño bo bohma bete ke dite ké, 'sunywa ne wune? 'A ta diyó ka kine lenje wune lamba na? ²⁹ Wune ti tiki ndi temo ke saha yasi te yi wune ta dye ho yasi te yi wune ta hobiye na. ³⁰ Keto yo mekando me botu bete be yeti ke duwe Njambiyé baka sa meyasi mete yinori hene. Yasi wete, Sangwe wun duwa nde, wune yakangwe be ne meyasi mete ke jongwe dyun. ³¹ Wune kanda gosó *Kando te yi Njambiyé, dete a ma nje dokidye meyasi mete yiri ke to te nye wune. ³² Wune monó kuru besam, wune ti gwaki wo na, keto Sangwe wun behma kimote yi kane Kando dyene nye wune. ³³ Wune dyangwe mekusuku mun bu moni te nye buka bomo. Wune ful mekobiye me bakidya moni yi ti buto ké, ne wune kom mekusuku mun ke kwey kome Njambiyé diyé ké. Kusuku te ti yambile na. Mate mo gubo ti wuta ke kekite na. 'Benya ti dye yo na, ³⁴ keto ke mbey te yi kusuku yun diyé kete, temo yun ta be sendi womete.»

Wuse komsangwe metu hene

³⁵ E Yesus ke mbombu lepo nde: «Wune komsangwe susule moy jeliye. Melambo mun diy kwenjate. ³⁶ Wune beki nda botu be mesay bete be ladiye masa wan kome nye ta yokwe ke jeso gwaki ké. Dete, bo ta bute numey nedo nye nye kome nye ta dya dungwe numey ké. ³⁷ Botu be mesay te bete ne mesosa kome masa wan ta yokwe dolo bo ke mejemsidye ké. Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: A ta komsa susule moy jeliye, a ma jeba bo, ne bo nje diy metidye dyena. Nye ne nguru wene ta bu medye ne meyasi hene nje tiko ke nji mekol man. ³⁸ Ke nye dya ke bembe tu ho ke numbu ngimo dolo bo ke mejemsidye, botu be mesay te bete ne mesosa. ³⁹ Wune dukwe gba nde: Sa tu ma dukwe ngimo te yi mo gubo nje no ké, ma nye ke pemo yasi, kambó mo gubo me nje leke tu nyinje gubo meyasi. ⁴⁰ Dete, wune sendi, wune komsangwe, keto *Monó mumo ta nje ke ngimo te yi wune ti be ke take nde, a ta nje kete ké na.»

Kasi kimo mo mesay ne

beya mo mesay (Mt 24)

⁴¹ E Piyer lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, 'we nyéki kano te yike nye wuse, ho we nyéki keto bomo hene?» ⁴² E Nyangwe Kumande yensa nde: «Yo nda kimo mo bakidya meyasi? Yo yoko e ne soso yi masa wene ta tembidye nye nde, a diy ne botu be mesay bene yi nye bo medye yaka ne ngimo te yi nye pesima ké. ⁴³ Mo mesay ko ne mesosa kome masa wene ta dya dolo nye ke kelo dete. ⁴⁴ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: A ta nje tembidye nye, na diy ne meyasi mene hene. ⁴⁵ Yasi wete, nge mo mesay ko lepe ke moy temo ne nde: <Masa wombe ti yokwe ndana nedo na,> nge nye nje nye bo ke mendina botu be mesay, bembam ne bomari, diyó ndi medye, ndi hobiya menjam ne gwena menjam, ⁴⁶ yite wete yeso masa wene ta duwe dya ke yeso te yi nye ti be ke take nde, a ta dya kete na, ke hawa te yi nye ti duwe na. A ta tedye nye nyangwe mebone tiko ke nje son, kelo ne nye nda yi bo kele ne botu bete be ti tiki temo ke yi Njambiyé baka.

⁴⁷ «Mò meşay te yòkò ε ma duwe yasi te yi masa wene kwadye nje dıyo kine kombile meyasi, kine kelo sendi nda yi masa wene kwadye, bo ta njuro nye budfyate. ⁴⁸ Yasi wete, yòkò ε kelma yasi kine duwe kwadya te yi masa wene, nge be nde, a kelma yasi te yi bo yakanğwe njuro nye kete, bo ta njuro nye ne mbet. Bo ta diyε budfy meyasi ke mebo me mo te yi bo nya nye budfy meyasi ko. Bo ta diyε kwà to te ke mebo me mo te yi bo nya nye budfy meyasi nde, a bakidya ko.

⁴⁹ «Mi nja bete dite ke meneti. Mi ke gorò ne temò mbe hene nde, dite diya. ⁵⁰ Yo ne wete metopuna te yi mi yakanğwe sangwa no, temò mbe ndi ke gwe kan, diso wedyā, yo má kelna. ⁵¹ 'Wune táka ka nde, mi njáki nje nye tete ke meneti maka? Mi ke lepo nye wune nde: Ko na. Mi njáki ba ke njoka bomò. ⁵² Kande ndana, ke njoka bomò yitan be jonna ke kiya tų wete, bo ta baka, bomò yitati ta lų dyambi sunğwe ne bari yiba. Baka yiba má lų sendi dyambi sunğwe ne bari betati. ⁵³ Sangwe ne monò ta lų dyambi ne monò ε mbam. Monò ε mbam má lų dyambi ne sangwe. Nyangwe ne monò ta lų dyambi ne monò wene ε nyari. Monò nyari má lų sendi dyambi ne nyangwe. Mbambo ε nyari ta lų dyambi ne njari ne. Njari má lų sendi dyambi ne mbambo ε nyari.»

⁵⁴ Yesus ka mbombu lepo nye ngil bomò nde: «Ke ngimo te yi wune beñe yindi mbiyo ke meta me dyobo, ndana ndana wune ke lepo nde: <Mbiyo ta no,> o beña ké, yo kelnama ndi dete. ⁵⁵ Ke ngimo te yi wune teme bemenmene beñe dyobo ne wanğo, wune lépi nde: <Jon ta kelo muka budfyate,> o beña ké, yo kelnama ndi dete. ⁵⁶ Wune botu be likisi, wune ke duwe nembe teri dyobo nē meneti. Ma nan yi wune ti némba meyasi mete yi kwanja ke menğimo te yike ké?

⁵⁷ «Keto nge yi wune ne nguru wun ti némba sendi meyasi yi duwe ne ngben mekele ké? ⁵⁸ Nge wune mumò be ne lepi, nge be nde, wune ke kē ke josi, sanğo nje te yi si kombile lepi te wune nye ke ngimo te yi wune nye ndi ke nje ké. Kelo dete, kamba a me nje by we kē no ke mbombu me pesina josi. Ma mo pesina josi me nje by we kanje nye mo te ε diyε ne tų jabo ko, kamba mo te ε diyε ne tų jabo ko me nje by we nye ke jabo. ⁵⁹ Mi ke lepo nye we nde: We diso pundo womeri, yite we sima gbo lepi hene ne satak kine bukwe ko monò mbulma sisi wete na.»

13

¹ Ndi ke kiya ngimo te baña botu bete be ba womete baka nja yekidyε kasi botu be Galile nye Yesus. Bo lepima nda yi Pilat woma botu bete, ε mekiyo man sangwa ne mekiyo me benyamo bete yi bo woma kelo ne sadaka nye Njambiyε ké. ² E Yesus lepe nye bo nde: «'Wune táka ka nde, bo sanğwanğwe ne nyangwe mebone menori, keto bo ba nyangwe botu be mebeyo kwà bomò hene ke meneti me Galile? ³ Mi ke lepo nye wune nde: Yeti dete na. Yasi wete, nge wune ti yenşsa temò na, wune hene ta yambile sendi dete. ⁴ Sendi, bomò kamo jo yitan jo yitati yi donğbe donğbe tų Siloy balma si wo ké, 'wune táka ka nde, bo ba nyangwe botu be mebeyo kwà bomò hene ke Yerusalem? ⁵ Mi ke lepo nye wune nde: Yeti dete na. Yasi wete, nge wune ti yenşsa temò na, wune hene ta yambile sendi dete.»

Kano ke kasi jeti te ε ti wum ko

⁶ Ke konje, ε Yesus nye wete kano nde: «Wete mbam bema wete jeti nde *figiye ke ngwan ne. E nye kē beñe, simande yo wumma, na noku. A ka

kinε dolo yaƚa na. ⁷ Ndana, ε nye lεpe nye mo bakidya ηƚwan nde: «Beƚa, kande meƚew yitati muka, ηƚε mi nje beƚε, simande figiye ko wumma, ne mi noƚu tena membumo mete, mi ti dol yaƚa na. Dete, peso nye, a ke dƚe mbey gbεlate.» ⁸ E mo bakidya ηƚwan yeƚsa nye nye nde: «Masa, pa tiko sendi nye ke sew ko. Kande ndana mi ta timo meneti linje njuku te bu kimε meneti gwadye kete, ⁹ simande ke sew te ε nje ko, a yakama wumo. Nƚε ti be dete na, we ta peso nye.» »

Yesus ke sidƚe jεmti wete nyari

ke yeso Saba

¹⁰ Wete yeso Yesus ba ke tedƚe bomo melepi me Njambiyε ke wete mbanjo mƚwesidƚa me Beyuden ke yeso *Saba. ¹¹ Wete nyari ba womete ne kosu yi wete beƚa sisij nya nye ke. Kosu te me ke meƚew kamo jo yitan jo yitati. Nya te ba ne ηƚgundeƚ. A ti be ne deti te yi tembidiƚe yotu na. ¹² Ke Yesus ma beƚε nye ke, ε nye jeba nye lεpo nye nye nde: «Nyari, kon yo siƚma.» ¹³ E Yesus kase mebo ke yotu ne, ε nyari tembidiƚe yotu ndana ndana ke kiya mbey kande luksa Njambiyε. ¹⁴ Ke mo te ε dƚiƚe ne mbanjo mƚwesidƚa me Beyuden ko ma beƚε dete ke, ε nye woke ηƚgambi buƚƚate, keto Yesus sidƚa kon ke yotu mumo ke yeso Saba. E nye lεpe nye ηƚgil bomo nde: «Bomo yaƚanƚƚe kelo meƚay ke metu yitan jo wete. Ke metu te yite, wune yaƚanƚƚe nje, ne bo sidƚe mekon mun, yeti ke yeso Saba na.» ¹⁵ E Nyangƚe Kumande yeƚsa nye nye nde: «Wune botu be likisi, ke njoka yun hεne, nda ti wunja nday ho tofu wene, punje ke nye nye moroku ke yeso Saba ko? ¹⁶ Ma nya ko, nye nday Abaraham. *Satan ma nye nye kon ke yotu me muka meƚew kamo jo yitan jo yitati. Ti yaka nde, mi sidƚikƚe kon ne ke yeso Saba na?» ¹⁷ Ke ηƚgimo te yi Yesus ba ke lεpo dete ke, ε njon biƚe botu beƚe be ba ke nye meƚo ne nye baka. Yasi wete, ηƚgil bomo hεne ba ne meƚosa ke nyangƚe mekele hεne te yi Yesus ba ke kelo ke.

Kano ke kasi wete mono mbumo

nde mutar (Mt 13; Mk 4)

¹⁸ Yesus ka mbombu lεpo nde: «*Kando Njambiyε nda ηƚε? Mi ta yeko yo ne ηƚε? ¹⁹ Yo nda kwalo wete mono mbumo nde mutar yi wete mumo borƚma ke be ke ηƚƚwan ne ke. Yo loma doko be nyangƚe jεti. E benon nje sumo metu man ke mebo mete jorƚa kete.»

Kano ke kasi ηƚƚ kelna mampa (Mt 13)

²⁰ E nye ke mbombu lεpo nde: «Mi ta yeko sendi *Kando Njambiyε ne ηƚε? ²¹ Yo nda mono ηƚƚ kelna mampa yi nyari bu sanƚƚe ne su farin yaka longa yitati. Mono ηƚƚ te ta kelo nde, mboro farin yinori hεne siki wudƚe.»

Kano ke kasi bolkoko numey

²² Yesus ka meƚƚa meƚƚa, ke nyangƚe meƚƚa ne ke mono meƚƚa. A dikima tedƚe bomo melepi me Njambiyε kwa no ke no Yerusalem. ²³ E wete mumo diƚe nye nde: «Nyangƚe Kumande, 'yite nde, botu beƚe be ta be ne jonƚƚe te yi kpo ne kpo baka ti buƚo na?» E nye yeƚsa nye bo nde: ²⁴ «Wune nyeki sosu yun hεne yi sa nje te yi nyinε ne bolkoko numey. Mi ke

kombile lepɔ nye wune nde: Bomoɔ budyate ta sa nje te yi nyinɛ. Ko beko dɛte, bo ti nyinɛ na. ²⁵ Kome sa tu ta teme dibo numey ke, wune ta tika ke se. Wune ma kande dɔngwa numey lepɔ nde: <Nyangwe Kumande, futa numey nye wuse.> Yasi wete, a ta yensa nye wune nde: <Mi yeti ke duwe mbey kome wune wule nje no ke na.> ²⁶ Komete, wune ma nje kande lepinate nye nye nde: <We dyenama hɔbiye manjam sine wune. E we tedye sendi bomo melepi me Njambiye ke mesɛ musu.> ²⁷ A ma nje yensa nye wune nde: <Mi lepi nye wune nde: Mi yeti ke duwe mbey kome wune wule nje no ke na. Wune bomo hene be kele yasi kotute baka, wune lɔndu ke keki mbe.> ²⁸ Kome bo ta bu wune bete ke se ke, wune ta diyɔ mate beɛe Abaraham ne Isak ne Yakɔp ne botu be punja melepi me Njambiye hene ke *Kando Njambiye. Komete, wune ta lelo pukile mesu. ²⁹ Yasi wete, bomo ta wule pulo kome yeso punde ne pulo kome yeso bale. Bo ta wule ngari, wule njembo nje diyɔ dyena ke *Kando Njambiye. ³⁰ Dete, baɲa botu be njime ta nje be bosa bomo. Sendi, baɲa bosa bomo ma nje be botu be njime.»

Yesus ke ke ke Yerusalem

³¹ Ke kiya ngimo te e baɲa *Befarisɛ nje ke keki Yesus lepɔ nye nye nde: <Jisa waka, kwango lɔndo, keto kumande Herod ke kwadye wo we.> ³² E nye yensa nye bo nde: <Wune ken lepɔ nye kwɛ enɔru nde: <Mi ke soɲe beya mesisinɛ ke yotu bomo, sidye mekon kande muka kumo nemeno. Ke metu yitati ma nje sidye mesay membe.> ³³ Ko beko dɛte, mi yakanɛwe ke ne kendi mbe mbombu kande muka kumo nemeno nje bu ke kon nemeno, keto bo ti yaka wo mo punja melepi me Njambiye ke wete mbey na, ndi ke Yerusalem.> ³⁴ E nye ke mbombu lepɔ nde: <Yerusalem, Yerusalem, we e diki wo botu be punja melepi me Njambiye, lu botu bete be Njambiye tome njese ke yo baka ne metari wo! Mi kwadya wesidye bono bo nda yi gway kube gukule ne bono bene ke nji mepapo mene ke. Ko beko dɛte, wune ti kwadye na. ³⁵ Ndana wune ta tika ne tu dyun gbongote. Yasi wete, mi ke lepɔ nye wune nde: Wune ti beɛe se mi na kumo kome wune ta duwe lepɔ nde: <Mekombila ne yoko e nje ne dino Baba Mboko ko!> »

14

Yesus ke sidye kon wete mbam

ke yeso Saba

¹ Wete yeso *Saba e Yesus nyinɛ ke tu wete kum *Befarisɛ yi ke dyena. E botu bete be ba womete baka diki pemɔ nye. ² Yaka no, wete mbam te e ba ke konɔ ne ngbelele ko ba womete ke mbombu Yesus. ³ E Yesus diye nyangwe botu be duwa membɔnga ne Befarisɛ nde: <'Yo ka kimɔte nde, numo sidyikwe kon mumo ke yeso Saba?'> ⁴ E bo diyɛ ne sem kine yensa yaɲa na. Ndana, e Yesus sambile bo kpoke ne mbam ko sidye kon ne lepɔ nye nye nde, a kwɔɲ. ⁵ E Yesus nje lepɔ nye bo nde: <Ke njoka yun be diyɛ waka baka, nda yakama beɛe ne misi nde, monɔ wene ho tabo wene balma ke moy guka ke yeso Saba, a ma diyɔ kine biye nye saba beke beke ko?> ⁶ Bo ti yensa sendi yaɲa nye nye ke diyan te yite na.

Kano ke kasi mesungwa mediyɔ

ke bosa membey

⁷ Ke kɔ̄nte, ε Yesus βēɲe nde, ɓotu βete yi ɓo jebama nde, ɓo nj̄aki d̄yena baka ke sawe bosa membey. E nye nye ɓo kano nde: ⁸ «[ŋ]ge mumo kele jeso gwaki jeba we nde: Inja d̄iyɔ kete, we t̄i d̄iy ke bosa mbey na, simande ɓo jebama wete mo te ε kwanma we ko. ⁹ We t̄i d̄iy ke bosa mbey na, kamba ma mo te ε jebama wune hene yiβa ko me nje lepo nye we nde: <Tema, nye mbam te yoko mbey,> yite njon ta biye we kome we ta teme k̄e d̄iyɔ ke mbey te yi njime k̄e. ¹⁰ Yo nde, nge mumo jeba we ke jeso, kwanjo yo k̄e d̄iyɔ ke mbey te yi njime, simande kome mo te ε jebama we ko ta nje k̄e, a ta lepo nye we nde: <So mbe, ken d̄iyɔ mbombu,> yite ta nye we meluksa ke misi me bom̄o hene be wune ɓo ta d̄yena baka. ¹¹ Yo nde: Mumo hene ε bendidye yotu kenje kwey, ɓo ta pid̄ye nye kenje nji. Yasi wete, yoko ε pid̄ye yotu ne kenje nji, ɓo ta bendidye nye kenje kwey.»

¹² Ke kɔ̄nte, ε nye lepe nye mo te ε jebama nye ko nde: «[ŋ]ge we kele med̄ye yi jeba ne bom̄o ke bembe yeso ho bekoko, we t̄i jebangwe beso ɓo ho bem̄ɔ̄n ho βejadye ɓo ho ɓotu be kusuku be d̄iyɔ ke keki yo baka na, kamba ɓo me nje jeba sendi we wete yeso yi yokid̄ye kiya yasi te yi we kelma nye ɓo k̄e nye we. ¹³ Yasi wete, nge we kele jeso yi jeba ne bom̄o ne med̄ye, jebangwe buka bom̄o, jeba ɓotu be kosu n̄e ɓotu be ndembil n̄e ɓotu be d̄ibina misi. ¹⁴ Nge we kele dete, we ta be ne mesosa, keto ɓo t̄i be ne yasi te yi ɓo ta yokid̄ye no nye we na. Yo ndi nde, Njambiye ta yokid̄ye yo nye we ke yeso te yi ngben̄ bom̄o ta womiye no k̄e.»

Kano ke kasi nyangwe dina (Mt 22)

¹⁵ Ke wete mo te yi bene be Yesus ɓa ke d̄yena ko ma woko melepi mete yi Yesus lepima k̄e, ε nye lepe nye nye nde: «Mo te ε ta d̄yena ke *Kando Njambiye ko ne mesosa.» ¹⁶ E Yesus yer̄sa nye nye nde: «Wete mbam komsama bud̄ya med̄ye yi jeba ne bud̄ya bom̄o. ¹⁷ Ke ngimo med̄ye ma d̄ya k̄e, ε nye tome mo mesay wene k̄e jeba ne ɓotu βete be nye jebama baka yi lepo nye ɓo nde: <Wune nj̄aki, keto meyasi hene megweya kombilate.> ¹⁸ Yasi wete, mumo hene ke njoka yan lepima ndi nda jakoso nde, ɓo β̄ēɲa nye ne ngwete, keto a ti yaka k̄e na. Bosa mumo lepima nye mo mesay nde: <Mi ɓomma yin̄a pel meneti, yo ke diye nde, mi k̄en k̄e βēɲe yo, dete βēɲa mi ne ngwete.> ¹⁹ E wete lepe ne nde: <Mi ɓomma benday kam̄o yi mesay, mi ke k̄e ɓobe deti yan, dete βēɲa mi ne ngwete.> ²⁰ Mban̄a nj̄a lepo ne nde: <Mi ɓon̄ nyari ndi kwey kwey, dete mi ti yaka k̄e na.> ²¹ E mo mesay ko yokwe k̄e yekid̄ye meyasi mete yi kwanama k̄e nye masa wene. Ndana, ε masa woke ngambi bud̄yate. E nye nje lepo nye mo mesay wene nde: <Ken nedo ke nyangwe se n̄e ke boku menje ke moy d̄ya, n̄e we ɓon̄ buka bom̄o n̄e ɓotu be kosu n̄e ɓotu βete be ne d̄ibina misi baka n̄e ɓotu be ndembil nje no.> ²² Mo mesay ka yokwe nje lepo nye masa wene nde: <Mi ma kelo nda yi we lepima nye mi k̄e, yasi wete, membey ndi kete.> ²³ Ndana, ε masa lepe nye mo mesay te nde: <Ken ke boku menje, n̄o ḡon̄gilangwe ne mendoko, n̄o k̄el nde, bom̄o nj̄aki, nē t̄y d̄yembe tondu.> ²⁴ Yasi wete, mi ke lepo nye wune nde: Ke be bosa ɓotu βete be mi jebama baka, wete ne wete t̄i kpoke med̄ye membe na.»

Kasi bengwa Yesus (Lk 8; Mt 8)

²⁵ Nyangwe ngil bomo ba ke kendo bene be Yesus. E nye yensa bene bo lepo nde: ²⁶ «Ige mumo nje ke yembe, na be jeke wombe, a sɔna temo ke yotu sangwe bene nyangwe, soɔe temo ke yotu nyari bene bono nɛ ke yotu bemaɔ be bembam nɛ bedyombu, soɔe sendi temo ke jonɔwe dyene ne nguru wene. ²⁷ Sendi, nge mumo ti soɔe kroa ne beɔngwe mi na, mo te ti yaka be jeke wombe na, keto ²⁸ nda ke njoka yun, nge nye kwadye sumo donɔbe donɔbe tu, a ma diyo kine pa nembe yi duwe yasi te yi nye yakama kwanɔye, yi beɔe, simande a ne buyo sumba yi sidye ne mesay mete ko? ²⁹ A ta pa kelo dete, ma nje be nde, a kanda mesay kine nje be se ne deti te yi sidye na. Nge nye kele dete, bomo hene be ta beɔe baka ta nyeto nye lepo nde: ³⁰ «Mbam te yoko kandima njumo nje sudye.» ³¹ Dete sendi, yo kumande te nda, nge nye ke ke lu dyambi ne wete kumande, a ma diyo kine pa nembe yi beɔe, simande a yakama bu besoja tomay kamo ke lu dyambi ne yoko e ne besoja tomay kaba ko? ³² Nge nye beɔe nde, yo ti yaka na, a ma tomo bomo ke ngimo te yi yoru ndi londunate ke ke lepo nye nye nde, bo kel mbon, ne bo diyo ne te. ³³ Dete sendi, nge mumo hene ke njoka yun ti soɔe temo ke meyasi hene te yi nye no ke, mo te ti yaka be jeke wombe na.

³⁴ «Yo gbate nde, kwa kimo yasi. Ko beko dete, nge kwa si lenjo, bo ta kelo nan nje yokidye ne some? ³⁵ Yo ti kelo se nde, meneti ho kundu jonɔwe mbeki na. Bo bono yo li ke se. Mo te e ne meto te yi woko ne pe, a woku!»

15

Kano ke kasi sam te e dimbiya ko (Mt 18)

¹ Botu be boɔna moni garama hene ne botu be mebeyo dikima nje ke keki Yesus yi nje woko melepi mene. ² *Befarisɛ ne botu be ketina meyasi nyinɔilama lepo nde: «Mbam ko ke bu botu be mebeyo ne mesosa, kwa dyena sendi bene bo.»

³ Yasi wete, e Yesus nye bo kano nde: ⁴ «Ke njoka yun, nge wete mumo be ne besam gomay, nge wete dimbiye, a kel nan? 'A ti paɔn tiko besam kamotan jo kamoni jo yitan jo yini te bari ke mbey medye kwa ke sa yoko e dimbiya ko kumo ke ngimo te yi nye dolo nye ke na? ⁵ Kome nye si dolo nye ke, 'a ti soba nye nye ke beko ne ne mesosa na? ⁶ Ke nye yokwe kumo tu, a ma jeba beso bene ne bembam bete be diyee ke keki ne baka lepo nye bo nde: «Wuse sosangwe, keto mi dolma sam wombe e dimbiya ko.» ⁷ Mi ke lepo nye wune nde: Dete sendi, mesosa beki budyate ke dyobo, keto mo mebeyo wete e yensa temo ko. Mesosa mete kwa yike yi beɔna keto bomo kamotan jo kamoni jo yitan jo yini be ne ngben be yeti ke diyee nde, bo yensangwe temo baka.»

Kano ke kasi moni te yi dimbiya ke

⁸ «Ho nde, nge wete nyari be ne sule kamo, nge wete dimbiye, a kel nan? A kwɛnja lamba wombile tu sa kimote kumo ke ngimo te yi nye dolo yo ke. ⁹ Kome nye si dolo ke, a ma jeba beso bene ne boma bete be diyee ke keki ne baka lepo nye bo nde: «Wuse sosangwe, keto mi dolma sule wombe e dimbiya ko.» ¹⁰ Dete sendi, mi ke lepo nye wune nde: Bejaki be Njambiye woku mesosa budyate, ndi keto mo mebeyo wete e yensa temo ko.»

Kano ke kasi mono te e nya to ke

sap sap jongwe ko

¹¹ E Yesus lepe sendi nde: «Wete mbam ba ne bono bembam yiba. ¹² E ndembi te lepe nye sangwe nde: «Sanmbe, nyeko mi ngabiye meyasi mete yembe.» E sangwe wan kabe meyasi mete yi nye ba no ke nye bo. ¹³ Mono metu kwanma ke konje ne mbet, e ndembi te doke meyasi mene hene kwa ke londunate ke wete meneti. Kumo mate, e nye si kwan dye kusuku ne ke nyem nyem jongwe. ¹⁴ Ke nye ma si kwan dye yo dete ke, yaka no, nyangwe kolo ke dya ke meneti mete, e yasi hene kande banna ne. ¹⁵ E nye kwa ke diye mesay ke bo wete mbam mate. E mbam te kenje nye ke bakidya beabem bene ke moy lo. ¹⁶ Mono mbam ko goruma dye membumo mete yi beabem dikima dye ke. Ko dete, mumo wete ne wete ti nye nye yaja na. ¹⁷ Ndana, e nye kande takina yasi lepo ke moy temo ne nde: «Botu be mesay be sanmbe hene ne budya medye kwa to te, mi mbe waka ke gwe nja. ¹⁸ Mi ta teme yokwe ke pe yi sanmbe. Mi ta lepo nye nye nde: Sanmbe, mi ma kelo beyate budyate ke mbombu Njambiyé ne ke mbombu wo. ¹⁹ We ti yaka jeba se mi nde mono wo na. Kelo ne mi nda yi we kele ne wete mo mesay wo ke.» ²⁰ Ke konje, e nye teme yi yokwe ke pe yi sangwe.

«A ba ndi londunate, e sangwe bene nye gwe ngwete wene sedye ke wuse nye kwa dulo numbu ne. ²¹ E mono lepe nye nye nde: «Sanmbe, mi ma kelo beyate budyate ke mbombu Njambiyé ne ke mbombu wo. We ti yaka jeba se mi nde mono wo na.» ²² Ko beko dete, sangwe lepima nye botu be mesay bene nde: «Wune njaki nedo ne lamba te e lanma nyonjo kwa beso ko nje lenje nye. Wune nyeki bolo ke bo ne, lenje sendi nye menakala ke mekol. ²³ Wune ken bu mono nday te e ne muti ko nje wo. Wuse dyenangwe, ne wuse sosangwe, ²⁴ keto monmbe ko gwa, ndana a womiya. A dimbiya, ndana he dolma nye.» E bo kande jeso.

²⁵ «Ke ngimo te yite tomba te ba ke ngwan. Ke nye ma yokwe wuta ne tu ke a woku bomo ke mende mendumo bolo jeso. ²⁶ E nye jeba wete mo mesay diye nye nde: «Nge yi kwanja wonja ke?» ²⁷ E nye yensa nye nye nde: «Monjo yokwa, dete songwe woma mono nday te e ne muti ko, keto mono dyanma ne te.» ²⁸ Tomba moy wokuma ngambi kine kwadye nyinje tu na. E sangwe punde ke ngweta ne nye nde, a nyina tu. ²⁹ E nye nje lepo nye sangwe nde: «Pa bene, mi ke kelo mesay nye we waka budya mesew. Mi ti yeliye yina lepi ke numbu yo wete yeso na. Ko gbela mono tabo wete ne wete, we ti nye mi nde, mi woku dye sosa no sine beso bembe na. ³⁰ Beja nde, mono wo e ma sambu meyasi mo bene boma dyanma ke, we ke nje wo mono nday te e ne muti ko nye nye dye.» ³¹ E sangwe lepe nye nye nde: «Monmbe, sine we waka metu hene. Meyasi hene te yi mi no, yo yo. ³² Yasi wete, yakama nde, wuse sosangwe kelo jeso, keto monjo ko gwa, ndana a womiya. A dimbiya, ndana he dolma nye.» »

16

Kano ke kasi wete beya mo

bakidya kusuku

¹ Yesus ka mbombu lepo nye bejeke bene nde: «Wete mumo ba ne kusuku budyate. A ba ne mo bakidya kusuku ne. E bomo nje lepo nye

nye nde, mo bakidya kusuku ne ke sambo yo. ² E nye jeba nye lepo nde: <Yo kwalo yasi te nda yi mi woke bomo lepe ne dino dyo ke? Lepo kasi mesay me bakidya kusuku mbe yi we kelma ke, keto we ti ke se mbombu yi kelo mesay mete na.> ³ E mo bakidya kusuku ko lepe ke moy temo ne nde: <Mi ta kelo nan, keto masa wombe ke sonje mi ke mesay me bakidya kusuku ne. Mi yeti ne deti te yi putike meneti na. Njon jombuna yasi ke bo bomo ke kelo mi.> ⁴ E nye lepe nde: <Mi duwa nda yi mi ta kelo, ne bomo bu ne mi kimote ke metu man kome bo ta sonje mi ke mesay ke.> ⁵ Ndana, e nye jeba mumo hene e ba ne yaja bene masa wene ko. E nye diyee bosa mumo nde: <Wune masa wombe ne ningo?> ⁶ E mbete yensa nye nye nde: <Nyaŋgwe membe memuto gomay.> E mo bakidya kusuku lepe nye nye nde: <Bongo mekana mo dyo metidye nedo keto nde, yo kamotan.> ⁷ Ke konje, e nye diyee wete sendi nde: <Yo ba ningo?> E nye yensa nde: <Mako yombo gomay.> E mo bakidya kusuku lepe nye nye nde: <Bongo mekana mo keto nde, yo kamotan jo kamotati.> ⁸ E masa beya mo bakidya kusuku ko jaye nye keto jen te yi nye kelma ke.>

E Yesu ke mbombu lepo nde: <Botu be meneti baka ne jen kelna mekele sungwé ne benjon ban kwa botu bete be bengwe meyasi me Njambiye baka. ⁹ Mi ke lepo nye wune nde: Wune bon gbela meyasi me meneti maka biye ne so wune bomo, yaka no, kome meyasi mete ta fano wune ke, Njambiye ta bu wune tiko ke mbey te yi wune ta dyo kete kpo ne kpo. ¹⁰ Keto mo te e duwe bakidye mono yasi, a yakama duwe bakidye sendi nyaŋgwe yasi. Yoko e sebile mumo ke mono yasi, a ta sebile sendi mumo ke nyaŋgwe yasi. ¹¹ Dete, nge be nde, wune ti duwe bakidya gbela meyasi me meneti maka na, nda ma nje kanje sulna meyasi nye wune nde, wune bakidya? ¹² Nge be nde, wune ti duwe bakidya yasi mumo na, nda ma nje nye wune yasi te yun ko? ¹³ Kiya mo mesay wete ti yaka be ne bemasa yiba na. Ho a ta beno wete, kwadye mbanja, ho a ta wokuna ne wete, yeliye mbanja. Wune ti yaka kelo mesay me Njambiye, bengwe sendi kasi kusuku na.>

¹⁴ *Befarisé ba ke woko melepi menori hene. E bo yise Yesu, keto bo ba ne kwadya moni budyate. ¹⁵ E Yesu lepe nye bo nde: <Wune ne nguru wun ke bu yotu yun ke misi me bomo nde, wune ne ngben. Yasi wete, Njambiye duwa yasi te yi ke moy metemo mun ke. Wune dukwe nde, yasi te yi bomo lukse ke, Njambiye beja yo nda bi ke misi mene. ¹⁶ Membroga mete yi Moyisi ketima ke ne melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiye lepima ke diya kumo ke ngimo te yi Jan te mo tɔpuna bomo ke moroku. Ke konje, kande ke ngimo te yite, bo ke lepo Kim Tom ke kasi *Kando Njambiye. Ndana mumo hene ke sunja, na nyin kete ne deti hene. ¹⁷ Wune dukwe nde, dyobo ne meneti yakama yambile nedo. Yasi wete, kine mono yaja ne mbet yakama duwe ke membroga me Njambiye na.>

¹⁸ <Mumo hene e sonje bo ne nyari bu mbanja, yite nye mo kelna wanja. Sendi, mumo hene e bu nya te yi njom sonja bo ne nye, mo te mo kelna wanja.>

Kano ke kasi wete mo kusuku bene

wete buka mumo nde Lasar

¹⁹ Ke konje, e Yesu yekidye wete kano nde: <Wete mbam ba ne budya kusuku. A dikima leje kpa melambo mete yi dye budya moni. A dikima jonja metu hene ke nyaŋgwe, komsa budya medye jeba ne bomo. ²⁰ Yo

bã sendi ne wete buka mumo nde Lasar. A bã metinengwe ke numey mo kusuku ko. Yotu Lasar bã tande mepen ne fata fata. ²¹ A kwadya dye membulma medye mete yi dikima balo wule ke tebel mo kusuku ko ke. Ko bembaliye dikima nje dato mepen mene. ²² Diyo ke, buka mo ko njã gwe, e bejaki be Njambiyeye sobe nye ke tiko ke keki Abaraham. Mo kusuku ko njã gwe sendi, e bo pumbe nye. ²³ A bã ke sangwa ne nyanngwe mebone mate ke dya bemun. Ke nye ma kanje misi ke, a beña kenje londunate Lasar ke keki Abaraham. ²⁴ E nye kembidya lepo nde: <Sanju Abaraham, gwako ngwete wombe. Tomo Lasar, a tãpa ton nyey ne ke moroku nje wedye ne dyem dyembe, keto mi ke sangwa ne nyanngwe mebone ke lam dite te yike.> ²⁵ E Abaraham yejsa nde: <Monmbe, taka kimote. We bã ne kusuku budyate ke jongwe dyo, e Lasar sangwa ne mebone ke ngimo te yite. Ndana Lasar me ke kimo diyo wonga, ma we me yo ke mebone.> ²⁶ Yiña yasi sendi nde: Nyanngwe gbongo ndon ke njoka su sine wune. Dete, nge bomo kwadye teme wonga yi ke weri, bo ti yaka kwã na. Sendi, nge bomo kwadye teme weri nje wonga, bo ti yaka sabiye na.> ²⁷ E mo kusuku ko lepe nde: <Sanju, nda yo dete ke, mi ke ngweta ne we nde: Tomo Lasar kenje ke yi sanmbe, ²⁸ keto mi ne beman bembe yitan, na ke lepi yasi te yi nye beñma ne misi mene ke kimote nye bo, ma bo nje nje sendi ke mbey nyanngwe mebone mete yike.> ²⁹ E Abaraham yejsa nde: <Membonga mete yi Moyisi ketima ke ne mekana me botu be punja melepi me Njambiyeye mate, bo beñngwe yo.> ³⁰ E mo kusuku lepe nde: <Ko na, Abaraham, sanju! Yo nde, nge wete mumo teme ke njoka botu bete be ma gwe baka ke pe yan, bo ta yejsa temo.> ³¹ E Abaraham nje lepo nye nye nde: <Nge bo ti woke men Moyisi ne men botu be punja melepi me Njambiyeye na, bo ti yaka jaye yiña yanã na, ko beko nde, mumo womkwe ke lepo nye bo.>

17

¹ Ke konje, e Yesus lepe nye bejake bene nde: <Yo gba ne meyasi mete yi kele nde, mumo jãti ke beya nje. Yasi wete, mebone ta balo ke to mo te e kele nde, meyasi mete dyãñ ko. ² Yo kimote ke yi mo te nde, bo bon tari kokuna yasi tinjo ke ngin ne kwã bete nye ke man, lanja nde, a kel yiña yasi te yi yakama jatidye ko mumo wete ke njoka bono baka ke beya nje. ³ Wune pem mekele mun ne nguru wun. Nge mon kele yiña beya yasi sungwe ne we, no ndeya nye. Nge nye yejsa temo ke beya yasi te yi nye kelma ke, no tiki nye ne ngwete. ⁴ Ke ndingele yeso wete, nge nye kele beya yasi sungwe ne we menja yitan jo yiba, nge nye nje sendi menja yitan jo yiba lepo nye we nde: <Mi yejsama temo ke beya yasi te yi mi kelma ke,> no tiki nye ne ngwete.>

⁵ E botu be tomun be Nyanngwe Kumande lepe nye nye nde: <Kelo nde, wuse tiki temo ne we kwã yike.> ⁶ E nye lepe nye bo nde: <Má beki nde, tikina temo te yi wune tike ke yembe ke nyanngwete nda doko mbumo ngwal lala, ma wune yakama lepo nye jeta te yoko nde: <Sutukwe ke suma ke man,> a má woko men yun.>

⁷ <Wuse pãñ pa lepo nde: Wete mumo ke njoka yun ne mo mesay wene e putike ngwan ne ho e bakidye betiter. Nge nye beñe mo mesay wene ke yokwe ngwan, 'a má lepo nye nye nde: <Inja diyo nedo dyena?> ⁸ A ta lepo nye nye nde: <Jambinangwe nye mi, senjo lamba, bonggo medye nje

nɔ, né mi pa dƷyena hɔbiye menjam, ke kɔŋte, we má nje dƷyena nje hɔbiye yɔ yey.» ⁹ Wune táka ka nde, a ta nye mɔ mesay kɔ wosoko, keto a kelma yasi te yi nye lɛpima nye nye kɛ? ¹⁰ Wune sendi, nge wune si kelɔ yasi te yi bo lɛpima nde, wune kɛl kɛ, nè wune njáki lɛpɔ ke kɔŋte nde: <Wuse gbela botu be mesay, he kelma yasi te yi bɔ nde, wuse kɛl kɛ.> »

Yesus ke sidƷe kɔn ndoko

bomɔ kamɔ

¹¹ Yesus bɔ ke kɛ ke Yerusalem. E nye kwɔ ke njoka meneti me Samari nè Galile. ¹² Ke ngimɔ te yi nye bɔ ke nyinge ke wete dƷa kɛ, e baɲa botu be ndoko kamɔ nje saɲgwa ne nye. Yasi wete, bo temma ne nan kembidƷa ¹³ lɛpɔ nde: «Yesus yekele, gwako ngwete wusu.» ¹⁴ E nye beɲe bo lɛpɔ nde: «Wune kɛn kɛ tedƷe yotu yun nye botu be nyena sadaka nye Njambiye.» Ke ngimɔ te yi bo bɔ ke kɛ kɛ, e kon yan siƷe. ¹⁵ Ke wete ke njoka yan ma beɲe nde, kɔn ne siƷa kɛ, e nye yɔkwe ne kɔkɔ ne luksa Njambiye ke numbu ne men ke kwey. ¹⁶ E nye nje kuse meɔɔŋ ke mbɔmbu Yesus nye nye wosoko. Mɔ te bɔ mɔ Samari. ¹⁷ E Yesus nje lɛpɔ nde: «'Bo tí be bomɔ kamɔ yi kɔn yan siƷa kɛ na? Bomɔ yitan jɔ yini te bari ba we? ¹⁸ Nge kele nde, jɛngwe te yɔkɔ nyepɔ yɔkwe ne kɔkɔ nje lukse Njambiye?» ¹⁹ E nye nje lɛpɔ nye mɔ Samari kɔ nde: «Tema, kwanɲɔ, tikina temɔ te yi we nɔ kɛ jonɲwa we.»

Ngimɔ te yi Njambiye ta nje

namɔ ne mbokɔ kɛ

²⁰ E *Befariŷ diƷe Yesus nde: «*Kandɔ Njambiye ta dƷa ndenen?» E nye yeɲsa nye bo nde: «Kandɔ Njambiye tí dƷa ne nje te nde, bomɔ bɛɲa na. ²¹ Bo tí lɛpɔ nde: <Kandɔ Njambiye waka ho wari> na. Wune dúkwe nde, Kandɔ Njambiye me ke njoka yun.»

²² E nye lɛpɛ nye bejeke nde: «Yo ta be ne ngimɔ te yi wune ta kwadƷe dƷiƷɔ ko ne mbet ke yesɔ te yi *Mɔnɔ mumɔ ta nje kɛ. Ko beko dete, wune tí beɲe yesɔ te na. ²³ Bomɔ ta lɛpɔ nye wune nde: <Ne bɛɲa, nye waka, nye wari!> Wune tí ken na. Wune tí sedƷikwe beɲgwe bo na. ²⁴ Yo nde, njena Mɔnɔ mumɔ ta be nda yi yesi mbiƷɔ yesɛ nɔ ne verum, panɔ kandɛ kome yesɔ punde kumɔ kome yesɔ bale kɛ. ²⁵ Yasi wete, a yákanɲwe saɲgwa ne meɔɔne budƷate. Botu be ngimɔ te yoko ta seɲe nye. ²⁶ Yasi te yi kwanɲama ke ngimɔ Nɔy kɛ ta kwanɲa sendi dete ke ngimɔ te yi Mɔnɔ mumɔ ta nje kete kɛ. ²⁷ Ke ngimɔ te yite bomɔ dƷikima dƷyena, dƷe menjam, kelɔ meɲwaki, kenje beɲgɔndu ban ke meɲwaki kumɔ ke yesɔ te yi Nɔy nyiɲma nɔ ke mɔy nyaɲgwe kuka, e nyaɲgwe mbenɲ dƷa girise bo hene. ²⁸ Yo ta kwanɲa sendi nda yi yo kwanɲama nɔ ke ngimɔ Lot kɛ. Bomɔ dƷikima dƷyena, dƷe menjam, bomɔ meƷasi, dƷyaɲgwe meƷasi. Bo dƷikima be menyambi, sumɔ metɔ. ²⁹ Yasi wete, ke yesɔ te yi Lot dúwɔ nɔ kɛ *Sɔdɔm kɛ, e dƷite nè yiɲa lolna metari wule dƷyɔɔ girise bo hene. ³⁰ Yo ta kwanɲa sendi dete ke yesɔ te yi Mɔnɔ mumɔ ta punje yotu nye bomɔ kɛ. ³¹ Yesɔ te mɔ te e ta be ke tosiƷɔ kɔ tí pikwe nde, a me kɛ bƷ meƷasi mene ke mɔy tƷ na. Sendi, mɔ te e ta be ke ngwan kɔ tí yɔkwe ne kɔkɔ kɛ dƷa na. ³² Wune táka yasi te yi kelnama ne nya Lot kɛ. ³³ Mumɔ hene e ta sa nje te yi kambidƷa ne jonɲgwe dƷyene kɔ ta dƷimbidƷe yo. Yasi wete, yɔkɔ e ta dƷimbidƷe jonɲgwe dƷyene kɔ ta kpalo ju. ³⁴ Mi ke lɛpɔ nye wune nde:

Ke ngimo te, ke njoka bomɔ yiba be ta ya ne tu ke kiya taŋ wete, a ta bu wete, tiko wete. ³⁵ Ke njoka boma yiba be ta ngbo koko yasi ke tari, a ta bu wete, tiko wete. ³⁶ Ke njoka bembam yiba be ta be ke kelɔ mesay ke ngwan, a ta bu wete, tiko wete.» ³⁷ E bejeki diye nye nde: «Yo ta kwan na we, Nyangwe Kumande?» E Yesus yensa nde: «Ke mbey kome muŋ yasi diye ké, bedabo wésidyanŋwe womete.»

18

Kano ke kasi wete beya mo

pesina josi

¹ Yesus yekidya wete kano nye bejeki bene yi tedye bo nde, bo yakanŋwe ngweta ne Njambiye metu hene kine kato na. ² A yekidya nde: «Wete mo pesina josi ba ke wete dya. A ti be ke kambo Njambiye na. Sendi, yeti kasi ne ne mumo na. ³ Wete kuso nyari ba ke dya te. A dikima nje menŋgimo hene ke yi mo pesina josi ko lepo nye nye nde: «Peso josi ke njoka mbe sine mo melepi wombe.» ⁴ Menŋgimo kwanma budyate, mo pesina josi ti kwadye na. Ke kante, e nye nje lepo ke moy temo ne nde: «Mi ke duwe gbate nde, mi yeti ke kambo Njambiye na. Sendi, mi yeti ne kasi ne mumo na. ⁵ Ko beko dete, mi ta peso lepi kuso nya ko, keto a ke njanŋwe mi. Mi ta peso lepi ne, keto a ta potɔ to mbe ne njenate metu hene.» »

⁶ E Nyangwe Kumande ke mbombu lepo nde: «Wune woku ndi yasi te yi beya mo pesina josi ko lepima ké. ⁷ 'Wune taka gbate nde, Njambiye ta diyɔ ka kine peso lepi keto botu bete be nye ma toke baka yi kame ne bo? 'A ta diyɔ ka kine peso lepi keto botu bete be ngweta ne nye tu ne yeso baka? 'A ta linja kine peso ka lepi nedo keto yan yi kame ne bo? ⁸ Mi ke lepo nye wune nde: A ta peso lepi nedo keto yan yi kame ne bo.» Yesus sidya lepo nde: Kome *Mono mumo ta nje ké, 'a ta kwedya ka bomo ke tiko temo ne Njambiye?»

Kano ke kasi bembam yiba be ka

ngweta ne Njambiye

⁹ A ka mbombu yekidye sendi wete kano, keto botu bete be lepe gba nde, bo ne ngben nje kpalo yeliye beso baka. ¹⁰ A yekidya nde: «Bembam yiba temma ke ke mbanjo Njambiye yi ke ngweta ne Njambiye. Wete ba mo *Farise, wete ba mo boŋna moni garama. ¹¹ Mo Farise temma tema lepo nye Njambiye ke moy temo ne nde: «Njambiye wombe, mi ke nye we wosoko, keto mi yeti nda banja bomo na. Banja botu be ngan, banja kotu bomo, banja botu be kelna wanja. Wosoko, keto mi yeti nda mo boŋna moni garama te yoko na. ¹² Ke moy sondi wete mi kiy medye menŋa yiba. Ke meyasi hene te yi mi sombe, mi baka yo ke menŋabiye kamo kamo, bu ngabiye kwalɔ meyasi mete wete wete nye we Njambiye.» ¹³ Yasi wete, mo boŋna moni garama kwanma ne ke diyɔ ne nan. A ti boke kanje misi ne mbet kenje kwey na. Yasi wete, a kpoma bo ke beti lepo nde: «Njambiye wombe, sonja ngambi yo ke to mbe, mi mo mebeyo.» » ¹⁴ E Yesus nje lepo nde: «Mi ke lepo nye wune nde: Mbam ko duwa ke tu dyene ne temo ne te, keto Njambiye pesima nde, a me ne ngben ke mbombu wene, sonje mo Farise. Keto mo te e bendidye yotu kenje kwey, Njambiye ta pidye nye kenje nji. Ma yoko e pidye yotu kenje nji, Njambiye ta bendidye nye kenje kwey.»

Yesus ke nye bonosike mekombila

(Mt 19; Mk 10)

¹⁵ Bomɔ bonjma seke seke bonosike kɛ no ke yi Yesus, na kpoki bo, yi nye bo mekombila. Yasi wete, ke bejeki ma benje dete kɛ, ε bo bama ne botu bete. ¹⁶ E Yesus lepe nde, bo bonj bonosike kɛ no. E nye nye lepo nde: «Ne tiki, nɛ bonosike nje ke yembɛ. Ne ti peti bo na, keto *Kando Njambiyɛ wɔkunanɔgwe ne botu bete be nda bonosike baka. ¹⁷ Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Nge mumɔ ti jaye Kando Njambiyɛ nda monosike na, a ti nyiɛn kete na.»

Wete mo kusuku ke nje ke yi Yesus

(Mt 19; Mk 10)

¹⁸ Wete yeso wete kum Beyuden diyma Yesus nde: «Kimo yekele, mi kɛl nan, nɛ mi be ne jonɔgwe te yi kpo ne kpo?» ¹⁹ E nye yensa nye nye nde: «Keto nge yi we jeba mi nde kimo mumɔ kɛ? Keto kine kimo mumɔ wete ne wete na, ndi Njambiyɛ nyepɔ. ²⁰ We ma duwe membonja me Njambiyɛ, yo nde: «Kpe, we ti kel wanja na. We ti woku mumɔ na. We ti gubu na. We ti pesi lepi nye ke numbu mumɔ na. Jeso sonɔgwe bene nyonɔgwe.» » ²¹ E mbam yensa nde: «Mi ke bakidye meyasi menori hene kande ne monosike.» ²² Ke Yesus ma woko dete kɛ, ε nye lepe nye nye nde: «Bukwa yasi wete yi we ti pa kelɔ kɛ, yo nde: Ken dyanɔgwe meyasi mo hene, nɔ bonj moni te kabo nye buka bomɔ. Dete, we ta be ne kusuku ke dyobo. Ke konje, nɔ benɔgwe mi.» ²³ Ke mbam ko ma woko dete kɛ, ε nye woke ngambi budyate, keto a ba ne budya kusuku. ²⁴ Ke Yesus ma benje dete kɛ, ε nye lepe nde: «Yo gba sulate ke yi botu be kusuku nde, bo nyina ke *Kando Njambiyɛ. ²⁵ Yo jawnate nde, nyangwe nyamo nda *samo yakama kwa lale nedo ke njembi alula nɛ nde, mo kusuku nyina ke Kando Njambiyɛ.» ²⁶ Botu bete be ba ke woko yasi te yi Yesus ba ke lepo kɛ nja diye nde: «Ma nge be dete, nda yakama ju ko?» ²⁷ E Yesus yensa nde: «Yasi te yi bomɔ yeti ne deti te yi kelɔ, Njambiyɛ ne deti te yi kelɔ yo.»

²⁸ E Piyer lepe nye nye nde: «Benja, wuse ma tiko su meyasi musu hene benɔgwe we.» ²⁹ E nye lepe nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Nge mumɔ tike ty dyene, tiko nyari ho beman ho sangwe bene nyangwe, tiko bono keto *Kando Njambiyɛ, ³⁰ mo te ta be ne meyasi mete yinori ke ngimo te yoko kwa yi mbombu. A ta be sendi ne jonɔgwe te yi kpo ne kpo ke metu mete yi ta nje kɛ.» ³¹ Ke konje, ε nye jeba bejeki bene kamo jo yiba lepo nye bo nde: «Ne benja, wuse be bende kɛ pe Yerusalem baka: Meyasi hene te yi botu be punja melepi me Njambiyɛ ketima ke kasi *Mɔno mumɔ kɛ ta keln gbate. ³² Bo ta bu nye kanɛ nye botu bete be yeti ke duwe Njambiyɛ baka. Bo ta nyeto nye, toyɛ nye, sa meseri ke yotu ne, ³³ njuro nye ne njambala. Ke konje, bo ma wo nye, a ma nje womiye ke metu yitati.» ³⁴ Yasi wete, bejeki ti woke yanja ke yasi te yi Yesus lepima kɛ na. To te ba sodyate ne bo, bo ti biye to lepi te na.

Yesus ke bute misi me wete mbam

(Mt 20; Mk 10)

³⁵ Yesus ba ke wuta ne Yeriko. Ke ngimo te yite wete mo dibina misi ba ke diyɔ ke keki nje. A dikima jombɔ meyasi ke mebo me bomɔ. ³⁶ Ke nye ma woko ngil bomɔ ke kwa kɛ, ε nye diye to te. ³⁷ E bo lepe nye nye nde: «Yo Yesus te, mo dya Nasaret kwa.» ³⁸ Ke nye ma woko dete kɛ, ε nye

kembe nde: «Yesus, monɔ Davit, gwako ngwete wombe.» ³⁹ E botu bete be ba mbombu baka bame nye lepo nye nye nde, a dibi numbu. Ko beko dete, a nja kempo kwa to te nde: «Monɔ Davit, gwako ngwete wombe.» ⁴⁰ E Yesus teme lepo nde, bo don nye ke no. Ke mo dibina misi ma wuta ne nye ke, e nye diyee nye nde: ⁴¹ «We kwadyikwe nde, mi kel nge nye we?» E nye yensa nde: «Nyangwe Kumande, kelo nde, mi benangwe.» ⁴² E Yesus lepe nye nye nde: «Benangwe, tikina temo te yi we no ke jongwa we.» ⁴³ Ndana ndana, e nye kande bena yasi bengwe Yesus ne luksa Njambiyee ke numbu. Ke bomo hene be ba womete baka ma bena yasi te yi kwanama ke, e bo lukse Njambiyee.

19

Yesus bene Sase

¹ Yesus kendima dya ke Yeriko. A ba ke kwa nje ne nje. ² Wete mbam nde Sase ba ke dya te. A ba kum botu be boha moni garama. A ba sendi mo kusuku. ³ A sanma nje te yi bena mo te yi bo jeba nde Yesus ko. Yasi wete, a ti be ne deti te yi bena nye na keto ngil bomo, keto Sase ba mo botu. ⁴ E nye nje sedye kwa ke mbombu ke bendo wete jeta nde sikomor, na ben Yesus, keto Yesus yakanwe kwa womete. ⁵ Ke Yesus ma kumo womete ke, e nye kaje misi bena Sase lepo nye nye nde: «Pikwe nedo, keto muka mi yakanwe ya ke tu dyo.» ⁶ E Sase piye beke beke bu Yesus ne mesosa. ⁷ Bomo hene be bena meyasi mete baka nyingilama lepo nde: «A ka ya ke yasi mo mebeye.» ⁸ Yasi wete, e Sase teme ke mbombu Kumande Yesus lepo nye nye nde: «Nyangwe Kumande, woko. Mi ta baka kusuku mbe ke beme, bu ngabiye te wete nye buka bomo. Sendi, nge be nde, mi sebila mumo, bu ne yaja ke bo ne, mi ta yokidye yo menja yini nye nye.» ⁹ E Yesus nje yensa nye nye nde: «Botu be tu dyo me ne jongwe muka, keto we sendi nday Abaraham, ¹⁰ keto *Monɔ mumo njaki nje sa botu bete be ma dimbiye baka jongwe bo.»

Kano ke kasi mesule me lor kamo (Mt 25)

¹¹ Ke ngimo te yi bomo ba ke woko yasi te yi Yesus ba ke lepo ke, e nye ke mbombu yekidye wete kano nye bo. Yesus ba ke wuta ne Yerusalem. E bomo take nde, *Kando Njambiyee ta dya ndana ndana. ¹² A yekidya kano te nde: «Wete mbam jadya ke yija kando bekumande. E nye kwa ke londunate ke wete meneti ke boha dyo kumande. Ke nye si bu dyo kumande, a ma nje yokwe. ¹³ Ke ngimo kwange e nye jeba bana botu be mesay bene kamo, nye bo sule lor kamo lepo nye bo nde: «Wune dokwe yo kumo ke ngimo te yi mi ta yokwe ke.» ¹⁴ Botu be dya dyene dikima beno nye. E bo tome bomo kenje ke kon ne ke lepo nye nyangwe kumande dya te nde: «Wuse yeti ke kwadye nde, mbam ko diy ne wuse na.»

¹⁵ «Ndana, ke nye ma yokwe ke boha dyo Kumande ke, e nye lepe nde, bo jebangwe botu be mesay bete be nye nya bo moni baka. A kwadya duwe nda yi mumo hene dokwa ne yene ke. ¹⁶ E bosa mumo dya lepo nde: «Kumande, sule lor wo punja sule lor kamo.» ¹⁷ E nye lepe nye nye nde: «Kimo yaja, we mo mesay te yi bo yakama be ne dibina temo ne nye. Nda yi we duwa bakidye yasi te yi ne mbet, mi ke nye we medya kamo nde, dyo no.» ¹⁸ E mumo yibate nje lepo nde: «Kumande, sule lor wo punja sule lor yitan.» ¹⁹ E Kumande lepe nye nye nde: «We sendi, dyo

ne medya yitan.> ²⁰ E mumo yitatite nje lepo nde: <Kumande, sule lor wo ko. Mi boyma yo ne kum lamba sodye. ²¹ Mi gwa wo yo, keto we ne nyano budfyate. We bon yasi kine yaja te yi we panma komo na. We ndem medye kine mbeki te yi we panma be na.> ²² E Kumande lepe nye nye nde: <We beya mo mesay. Mi ta peso lepi yo bejgwe melapi mete yi punduma ke numbu yo ke. We duwa nde, mi ne nyano budfyate. Mi bon yasi kine yaja te yi mi panma komo na. Mi ndem medye kine mbeki te yi mi panma be na. ²³ Nge kele yi we ti bu moni mbe ke tiko ke mbey dokwa te ke? Nge yi we ti kele dete, simande ke yokwe mbe, mi ta sombo liba ke to te ke?> ²⁴ E Kumande lepe nye botu bete be ba womete baka nde: <Wune suku sule lor te yi ke bo ne ke kanje nye mo te e ne sule lor kamoko.> ²⁵ E bo lepe nye nye nde: <Kumande, mbete ne sule lor kamoko.> ²⁶ E nye lepe nde: <Mi ke lepo nye wune nde: Bo ta dokidyete yasi nye mo te e me no ko. Yasi wete, pe yoko e kine yaja ko, bo ta suko ko mono yasi te yi nye no ke. ²⁷ Ke be botu bete be bene mi baka, wune bon bo nje no, keto bo ti kwadye nde, mi dya ne bo na. Wune njaki ne bo waka nje peso menjin man ke mbombu wombe.> »

*Jesus ke dya ke Yerusalem
(Mt 21; Mk 11; Jh 12)*

²⁸ Ke Jesus ma si lepina dete ke, e nye bu to njon kendi yi ke no Yerusalem. ²⁹ Ke nye ma wuta ne Betfage ne Betani ke keki *Keki meloliyiye ke, e nye tome bana bejke bene yiba ³⁰ lepo nye bo nde: <Wune ken ke dya te e ke mbombu wun ko. Kome wune ta nyije ke moy dya ke, wune ta dolo mono tofu tinjate. Mumo wete ne wete ti pa didye meta mene wete yeso ke to ne na. Ne wune winja nye nje no. ³¹ Nge mumo diyete wune nde: <Wune winja nye keto nge?> ne wune yensangwe nde: <Nyangwe Kumande ke kwadye kelo yija yasi ne nye.> »

³² Bejke bete be nye tomma baka ka kwedya meyasi nda yi nye lepima nye bo ke. ³³ Ke ngimo te yi bo ba ke wunje mono tofu ke, e besa bete diyete bo nde: <Wune winja nye keto nge?> ³⁴ E bo yensa nde: <Nyangwe Kumande ke kwadye kelo yija yasi ne nye.> ³⁵ E bo bu mono tofu ke no ke yi Jesus, bu melambo man jono ke to ne, nje bendidyete nye ke to te. ³⁶ Ke ngimo te yi Jesus ba ke kwa ke, e bomo be ke jono melambo man ke nje, na kendi ke to te. ³⁷ Ke nye ma wuta ne Yerusalem ke piya *Keki meloliyiye ke, e mesosa kwa ngil bejke hene. E bo lukse Njambiyete ne men ke kwey keto nyangwe mekele hene te yi bo dikima beje ke. ³⁸ E bo lepe nde: <Mekombila ne Kumande te e nje ne dino Baba Mboko ko! Tete benjanangwe ke dyobo ne meluksa benjanangwe ke kwey!>

³⁹ E bana *Befarisg be ba ke moy ngil yinori baka lepe nye Jesus nde: <Yekele, gayo bejke bo.> ⁴⁰ E nye yensa nde: <Mi ke lepo nye wune nde: Nge bo dibe numbu, metari ta kpalo lepina ne men ke kwey.>

⁴¹ Ke Jesus ma kumo ke keki Yerusalem kanje misi beje ne dya ke, e nye kande dukwe ⁴² lepo nde: <Yerusalem, we ma dukwe yo meyasi mete yi nye we tete ke yeso te yoko muka, ma yo gba kimote. Yasi wete, yo sodfyate ndana ke misi mo. ⁴³ Keto ngimo ta dya, bependo bo ta sumo ndoko lito we. Bo ta senggo we membey hene. ⁴⁴ Bo ta yanggile we wune bono bo bete ke meneti. Bo ti tiko tari wete dokidyete ke to jakoso na. Yo ta kelna dete, keto we ti duwe ngimo te yi Njambiyete nja beje we ke na.>

Yesus ke dufye botu be dyanḡwa

meyasi ke mbanjo Njambiyε
(Mt 21; Mk 11; Jn 2)

⁴⁵ E nye kwā nyiḡe mbanjo Njambiyε kande dufya botu bete be bā ke dyanḡwe meyasi womete baka ⁴⁶ leḡo nye bo nde: «Yo ketinate ke mekana me Njambiyε nde: <Tū dyembe ta be tū menḡweta.> Yasi wete, wune ma yeḡsa yo ne gbaḡ botu be guḡo.»

⁴⁷ A dikima tedye bomḡ melepi me Njambiyε metu hene ke mbanjo Njambiyε. Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nē botu be ketina meyasi nē nyanḡwe botu be kando Isarayel sanma nje te yi wo nye.

⁴⁸ Yasi wete, bo tī duwe nda yi bo yakama kelo ké na, keto bomḡ hene nya temḡ yan ke wokuna melepi mene.

20

Deti Yesus wūla ke yi Njambiyε
(Mt 21; Mk 11)

¹ Wete yesḡ Yesus bā ke tedye melepi me Njambiyε leḡo Kimḡ Tom nye bomḡ ke mbanjo Njambiyε. Semḡ semḡ, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nē botu be ketina meyasi nē hetomba be dya dya ² diye nye nde: «Deti te yi we kele ne meyasi mete yike ké wūla we? Leḡo nye wuse. Nda nye we deti nde, kelo meyasi mete?» ³ E nye yeḡsa nye bo nde: «Mi sendi, mi ndi ne lepi wete yi mi ta diye wune: ⁴ Nda tome Jan nde, a njāki tḡpe bomḡ ke mḡrḡku? Yo Njambiyε ho yo bomḡ? Wune yeḡsangwe nye mi.» ⁵ E bo kande mediyna tande yan leḡo nde: «Iḡge wuse leḡe nde: Yo Njambiyε tome nye, a ta diye wuse nde: <Ma keto nḡe yi wune tī tike temḡ ke yasi te yi nye lepima ké?> ⁶ Ma nḡe wuse nje yeḡsa nde: Yo bomḡ tome nye, yite bomḡ hene ta lū wuse ne metari wo, keto bo ke kombile duwe nde, Jan bā mḡ punja melepi me Njambiyε.» ⁷ E bo yeḡsa nde: «Wuse yeti ke duwe Mḡ te ε tomma nye nde, a njāki tḡpa bomḡ ke mḡrḡku ko na.» ⁸ E nye yeḡsa nye bo nde: «Mi sendi, mi yeti ke leḡo yaḡa nye wune ke kasi deti te yi mi kele ne meyasi mete ké na.»

Kano ke kasi beya botu be

bakidya ḡgwan
(Mt 21; Mk 12)

⁹ Ke koḡte, ε nye nye wete kano nye bomḡ nde: «Wete mbam sama ḡgwan *vinye. E nye kaḡe yo nye baḡa botu be mesay nde, bo bākidya. Ke koḡte, ε nye nje kwā kē londunate ke yiḡa meneti kē ya budya metu. ¹⁰ Ke membumo ma si deto ke ḡgwan, ε nye tome wete mḡ mesay kenje ke yi bari, nē bo njese nye ḡgabiye membumo mete yene. Yasi wete, ε botu bete mende mḡ tomun yḡkidye nye ne gbonḡo bo. ¹¹ E nye basidye tomḡ wete mḡ mesay. E botu be bakidya ḡgwan mende nye toyε nye wunḡwe, yḡkidye nye ne gbonḡo bo. ¹² Ke menḡa yitatite, ε nye tome sendi wete mḡ mesay. E bo dufye nye yḡkidye ne mepḡn ke yotu. ¹³ Ndana, ε sa ḡgwan leḡe nde: <Mi ta kelo nan? Mi ta tomḡ monmbe, sḡḡ temḡ mbe, ta be, bo ta kamba nye.> ¹⁴ Ko beko dfe, ke botu be bakidya ḡgwan ma beḡe nye ké, ε bo sanḡwe ḡḡiḡ leḡo nde: <Yo nye ta tika ne meliko me sanḡwe. Wuse wḡku nye, né wuse tika no.> ¹⁵ E bo bu nye kē bete ke koḡ ḡgwan wo.»

Ndana, ε Yesus diye nde: «Sa ηgwan ta kelo nan ne bo? ¹⁶ A ta nje girise bo hene kanje ηgwan nye banja.» Ke bomo ma woko melepi menori ké, ε bo lepe nde: «Yanja ti kelanngwe dete na.» ¹⁷ Yasi wete, ε Yesus kanje misi berje ne bo lepo nde: «Yo ketinate ke mekana me Njambiyε nde: <Tari*f1* te yi botu be sumna njumo senma ko kpalma nje be sanngwe konu,> ma to lepi te nde ηge? ¹⁸ Nge mumo nje dumo mbombu ne kete, a ta balo nyanngwe lekwe ne mutu mutu. Sendi, ηge konu te balε ke to mumo, yo ta poso nye ne mbol.» ¹⁹ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε ne botu be ketina meyasi sanma nje te yi biye nye ndi ke kiya ηgimo te yite. Yasi wete, bo kambima bomo. Bo duwa nde, Yesus nyeki kano te sungwe ne bo.

Yesus nde, bomo gboku garama

nye Sesar

(Mt 22; Mk 12)

²⁰ Ndana, ε bo kande sanja menje tomo bomo yi pemna ne. Botu bete dikima kelo membale nda kimo bomo, simande bo ta woko yija kotu lepi ke numbu ne, ne bo biy nye, nye botu be pesina josi, ne bo nje kwanɗye nye kenje nyanngwe kum te ε diye ne meneti man ko. ²¹ ε botu bete lepe nye Yesus nde: «Yekele, wuse duwa nde, we ke lepina tedye sendi yasi ne ηgben kine neme njoka bomo na. Yasi wete, we tedya yo nje Njambiyε gbate gbate. ²² He gboku ka garama nye *Sesar, ho he ti gboku na?» ²³ Yesus duwa likisi yan. ε nye lepe nye bo nde: ²⁴ «Wune tedya mi sule wete. Yekambiyε ne meketi mete yi kete ké tedya nda?» ε bo yejsa nde: «Yo yi Sesar.» ²⁵ ε nye lepe nye bo nde: «Dete, wune nyeki Sesar meyasi mete yene, nye Njambiyε meyasi mete yene.» ²⁶ Ma bo ti yaka biye nye nde, a lepima yija kotu lepi ke mbombu bomo na. Yasi wete, bo ηgbakimama nda yi Yesus yejsama no nye bo ké, ε bo dife numbu.

Kasi womiya bomo

(Mt 22; Mk 12)

²⁷ Banja bomo ke njoka *Besaduse ka ke yi Yesus. Besaduse lepi nde, mumo ti womiyε na. ε bo lepe nye Yesus nde: ²⁸ «Yekele, Moyisi ketima ke membonga nde: <Nge mumo be ne man, ηge man wene te gwe tiko nyari kine ja bene na, na don kusɔ te, na ja kwanɗye ne dino man ε gwɔ ko.> ²⁹ Ma yo ba ne bono bambam yitan jo yiba ke moy yan. Tomba moy bonma nyari. ε nye gwe tiko nya te kine ja bene nye na. ³⁰ ε ε konje nje bu kusɔ. ε nye gwe sendi tiko nye kine ja bene nye na. ³¹ ε mo yitatite nje bu sendi nya te. Yo kelnama dete ne bo yitan jo yiba hene. Bo gwɔ kine tiko monosike wete na. ³² Diyɔ ké, ε nyari nje gwe sendi. ³³ Ma kome bemun ta womiyε ké, nya ko ta nje be nya nda ke njoka yan, keto bo hene yitan jo yiba bonma nye ne megwaki?» ³⁴ ε Yesus yejsa nye bo nde: «Bambam ne boma bete be ndi ndana ke meneti baka ke kelo megwaki. ³⁵ Yasi wete, botu bete be Njambiyε berma kimote nde, bo ta womiyε ke njoka bemun be ne jonngwe ke mboko te yi ta nje ké ti kelo megwaki se na. ³⁶ Bo ti gwe se na, keto bo ta be nda bejaki be Njambiyε. Bo ta be bono be Njambiyε, keto bo ma womiyε ke njoka bemun. ³⁷ Moyisi tedya nde, bomo ta womiyε ke mbeɗ te yi nye lepima kasi monɔ jeta te ε ba ke biye dite ko kome nye jeba Baba Mboko nde: <Njambiyε te ε Abaraham, Njambiyε te ε Isak, Njambiyε te ε Yakɔp.> ³⁸ Njambiyε yeti Njambiyε bemun na, nye Njambiyε te ε botu bete be ne jon baka. Ke yene, botu bete be ma gwe baka hene ne jon.» ³⁹ ε

baŋa ke njoka botu be ketina meyasi jaye lepo nde: «Yekele, we lepima kimote.» ⁴⁰ Ke konje, bo kine bofe diyε se nye yiŋa diyan na.

⁴¹ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Bomɔ lépi nde, *Krist monɔ Davit nan? ⁴² Keto Davit ne nguru wene ke lepo ke moy mekana me Besom nde: <Baba Mboko lepima nye Nyangwe Kumande wombe nde: Diyo metidye ke mbam bo mbe ⁴³ kumɔ nde, mi siki kawule bendɔ bo tiko ke nji mekol mo.> ⁴⁴ Davit jebama Krist nde Nyangwe Kumande, ma Krist ta kpalo nje be monɔ wene nan?»

⁴⁵ Ke ngimo te yi bomɔ hene ba ke woko mɛlepi mete yi Yesus ba ke lepo ké, ε nye lepe nye bejeke bene nde: ⁴⁶ «Wune diyε ne sɔsɔ ne botu be ketina meyasi. Bo kwadyikwe jaja ne nyangwe ndulen ndulen megambo ke mbambu bomɔ, kwadye sendi nde, bomɔ kɛ nyeno bo ke membey kome bomɔ diki wesidya ké. Bo kwadyikwe diyε ke bosa membey ke mambanjo mewesidya me Beyuden, sa sendi kpasa membey ke metu medina. ⁴⁷ Bo wɛnjila meyasi hene ne mbul ke mɛbo me bekuso boma, diki nje kelo sewna mengweta, né bomɔ beŋ nde, bo kimo bomɔ. Njambiye ta jose bo tedye bo nyangwe mɛbone kwɔ to te.»

21

Wete buka kuso nyari ke nye Njambiye

yasi ne temo ne hene
(Mk 12)

¹ Yesus kaŋma misi beŋe nda yi botu be kusuku ba ke nye meyasi ne sadaka nye Njambiye ke moy kpongi nyena sadaka ké. ² E nye beŋe wete buka kuso nyari kɛ bete limbi sisi yiɓa kete. ³ E nye lepe nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Buka kuso nya ko nya kwɔ bari hene, ⁴ keto bari hene nya buyo meyasi mete yi bo be no kwɔ to te ké. Yasi wete, buka kuso nya ko nya yasi hene te yi ba nde, a jɔhnanjwe no ke diyε mɛbuko mene ké.»

Kasi mɛbone mete yi ta nje ké
(Mt 24; Mk 13)

⁵ Diyo ké, ε baŋa bomɔ lepe kasi mbanjo Njambiye. Bo ba ke lepo nda yo ba kimote ne kimo metari nɛ meyasi mete yi bomɔ nya Njambiye ne sadaka ké. E Yesus lepe nde: ⁶ «Ke metu mete yi nje ké meyasi menori hene yi wune beŋe ké kine tari wete ne wete ta diyε waka ke to jakoso kine nde, bo gbɔngula bete ke meneti na.»

⁷ E bo diyε nye nde: «Yekele, meyasi mete ta kelna ndenen? Yo nge ta tedye nde, meyasi mete ta be ke kelna ké?»

⁸ E nye yeŋsa nde: «Wune diyε ne sɔsɔ, ma bo nje sebile wune, keto bomɔ budyate ta nje ne dino dyembe lepo nde: <Mi *Krist, mi ko! Ngimo yakama.> Wune ti beŋgwe bo na. ⁹ Kome wune ta woko kasi meɗyambi, woko sendi nde, bomɔ ke deŋe to suŋgwe ne bekum be dya, wune ti gwaki kaŋ yaŋa na, keto meyasi mete kanda si kelna. Yasi wete, yite ti tedya nde, siyna mboko ta dya ndana ndana na.» ¹⁰ E nye lepe nye bo nde: «Kando wete ta teme lu dyambi ne wete kando. Kumande wete ma teme lu dyambi ne jakoso. ¹¹ Meneti ta ngwanjwa budyate. Beya mekon nɛ mekolɔ ta dya sendi ke budya membey. Nyangwe mekele mete yi nye wɔ nɛ nyangwe meyekambiye ta kelna wule kwey. ¹² Yasi wete, ke ngimo te yi meyasi

menōri tī pa kelna kéké, bo ta biye wune tedye wune nyanḡwe meḡone. Bo ta kanje wune tembidiye ke josi ke membanjo mewesidya me Beyuden, nye wune ke jobo. Bo ta kè ne wune ke mbombu bekumande nè ke mbombu bekum keto dīno dyembe. ¹³ Meyasi mete yi wune ta sanḡwa nō kéké ta kelō nde, wune lēpi meyasi mete yi wune beḡma nè yi wune duwā ke kasi mbé kéké. ¹⁴ Dete, wune bākidya kimote ke dyanō dyun nde, wune tī kanda kudye temo ke yasi te yi wune ta yeḡsa kéké na. ¹⁵ Keto mi ta tedye wune melepi mete yi wune ta lepō kéké, nye sendi wune dyanō te yi ta kelō nde, bependō bun tī sumō kol, ho yeḡsa yaḡa na. ¹⁶ Ko besanḡwe bun nè beḡsanḡwe bun, ko beḡmaḡ bun ko beḡadiye bun nè besō bun ta dyanḡwe wune. Bo ta wo baḡa buḡyate ke njoka yun. ¹⁷ Bo hene ta beḡo wune keto dīno dyembe. ¹⁸ Ko beko dete, nyiḡo to yun wete ne wete tī dīmbiye na. ¹⁹ Wune ta jonḡwe mesisiḡ mun, ḡḡe wune disima.

²⁰ «Ke ḡgimo te yi wune ta beḡe nde, menjoḡ beḡoḡa ma lito Yerusalem sanḡwe kéké, wune dūkwe nde, Yerusalem ta be ke yanḡgila. ²¹ Ke ḡgimo te yite botu bete be ta be ke meneti me Yuda baka sēdyikwe kambō kéké ke to mekeki. Baka be ta be ke Yerusalem baka pūndu si kwā. Botu bete be ta be ke melunde baka tī nyiḡa moy dya na. ²² Keto yo ta be ḡgimo te yi Njambiyē ta ndeye bomō bene tedye bo meḡone. A ta kelō dete, né meyasi hene te yi bā ketinate ke mekana me Njambiyē kéké si tōndu. ²³ Boma bete be ta be ne moy nè baka be ta nye hōnōsike beḡi ke ḡgimo te yite baka ta sanḡwa ne meḡone, keto nyanḡwe meḡone ta dya ke dya. Njambiyē ta punje ḡgambi ne sunḡwe ne ndiḡgele kandō ke hene. ²⁴ Bo ta wo bo ne kafa, biye bo ne bala kéké nō ke mekandō hene. Botu bete be yeti ke duwe Njambiyē baka ta sōpote Yerusalem ne mekol kumō kome ḡgimo te yan ta siyō kéké.

Yesus ta kala nje

(Mt 24; Mk 13)

²⁵ «Yiḡa meyasi mete yi tedye nde, yaḡa ta dya kéké ta beḡna ke yeso, beḡna ke ḡḡwendē nè besisō. Mekandō hene ke to meneti ta gwe wō buḡyate. Bo ta dīyō temo ke ḡḡiḡ ke nyanḡwe meḡuḡ me maḡ nè meḡuḡ me nyanḡwe mekumbo. ²⁶ Bomō ta gwe wō ḡḡwanḡwa balō ke takina yasi te yi ta dya ke meneti kéké. Keto meyasi mete yi ne ḡḡunḡudye yi dīye ke kwey kéké ta ḡḡbōkisa buḡyate. ²⁷ Ke kōḡte, bo ta beḡe *Mōnō mumo ke nje ne kulutu ne nyanḡwe ḡḡunḡudye nè nyanḡwe meluksa. ²⁸ Kome meyasi menōri ta kande dyaḡnate kéké, nè wune tēmbidya yotu kanje to, keto Njambiyē ta be ke jonḡwe wune.»

Kanō ke kasi figiye

(Mt 24; Mk 13)

²⁹ E Yesus yekidye wete kanō nye bo nde: «Wune bēḡa *figiye ko mejeti hene. ³⁰ Ke ḡgimo te yi jonja memboru me ke pundo ke meḡo mete, wune ne ḡḡuru wun ke duwe nde, ḡgimo mbiyō ma wuta. ³¹ Dete sendi, kome wune ta beḡe nde, meyasi mete me ke dya, wune dūkwe nde, *Kandō Njambiyē ma wuta. ³² Gbakasi yi mi lepē nye wune kéké: Ko botu bete be ne joḡ ke ḡgimo te yōkō baka tī gwe hene kinē nde, meyasi menōri dyaḡn na. ³³ Dyobō nè meneti ta si kwā yambile, ma ndi melepi membe tī yambile wete yeso na.

Wuse kōmsanḡwe metu hene

³⁴ «Wunɛ dɛy nɛ sɔsɔ nɛ mɛkele mun, ma temɔ yun mɛ nje tɛkɔ keto dɛyena mɛdɛye nɛ gwena mɛnjam kwɔ to te. Wunɛ dɛy sendi nɛ sɔsɔ, ma temɔ yun mɛ nje tɛkɔ keto mɛtake kɛ kasi mɛyasi mɛte yi wunɛ ta jɔɲna nɔ kɛ. Wunɛ dɛy nɛ sɔsɔ, kambɔ yesɔ te mɛ nje ɲgbakɛ wunɛ ɲgbaka. ³⁵ Keto yesɔ te ta dɛy ɲgbakɛ bomɔ hɛnɛ bɛ dɛye kɛ to mɛnɛti, nda yi bo bɛtɛ nɛ bulajama kɛ duku, bɛnjanjɔ mɛ nje ɲgbakima, yo mɛ kawule bo. ³⁶ Dete, wunɛ tɛ yaki na. Wunɛ ɲgwɛtɔngwɛ nɛ Njambiye mɛnggimɔ hɛnɛ, nɛ wunɛ bɛ nɛ dɛti te yi dɛyɔ kɛ mɛyasi mɛte yi ta dɛy kɛ, nɛ wunɛ nje tɛm kɛ mbɔmbu *Mɔnɔ mumɔ.»

³⁷ Yesus dɛkima tɛdɛye bomɔ mɛlɛpi mɛ Njambiye nɛ yesɔ kɛ mɔy mbanjɔ Njambiye. Yasi wɛtɛ, nɛ tu a dɛkima kwɔ kɛ dɛyɔ kɛ *Keki mɛoliviye. ³⁸ Bomɔ hɛnɛ dɛkima kɛ bɛmɛɲmɛnɛ nɛ sut kɛ mbanjɔ Njambiye kɛ woko mɛlɛpi mɛnɛ.

22

¹ Ngimɔ jɛsɔ dɛyena mɛmampa mɛte yi kinɛ ɲgɔ ketɛ kɛ bɔ kɛ wuta. Bo jɛbɔngwɛ jɛsɔ te ndɛ *Paska Beyudɛn. ² Ndana, ɛ bɛkum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nyɛ Njambiye nɛ botu bɛ ketina mɛyasi sɔ nje nda yi bo yakama wo nɛ Yesus kɛ, keto bo bɔ kɛ kambɔ bomɔ.

³ Ndana, ɛ *Satan nyɲɲɛ temɔ Yuda te yi bo dɛkima jɛbɔ sendi ndɛ Iskariyot kɔ. A bɔ kɛ njoka bɛjɛkɛ bɛ Yesus kamɔ jɔ yɛbɔ. ⁴ Yudas kwanjama kɛ kombilɛ ɲgɲɲ bɛnɛ bɛkum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nyɛ Njambiye nɛ bɛkum bɛ botu bɛ bɔkɛdɛya mbanjɔ Njambiye yi bɛɲɛ nda yi nyɛ yakama dɛyɔngwɛ nɛ Yesus nyɛ bo kɛ. ⁵ Bomɔ bɔka wokuma mɛsɔa bɔdɛyate. ɛ bo pɛsɛ ndɛ, bo ta nyɛ nyɛ mɔni. ⁶ ɛ Yudas jaye. ɛ nyɛ kande sanjna kimɔ ɲgimɔ te yi nyɛ ta dɛyɔngwɛ nɛ Yesus kinɛ ndɛ, bomɔ dukwɛ na.

Yesus kɛ dɛye jɛsɔ Paska

*bɛnɛ bɛjɛkɛ bɛnɛ
(Mt 26; Mk 14; Jɲ 13)*

⁷ Yesɔ dɛyena mɛmampa mɛte yi kinɛ ɲgɔ ketɛ kɛ dɛyɔngwɛ. Yo bɔ ɲgimɔ wona bɔnɔ bɛsɛm nɛ sadaka yi mɛdɛye mɛ jɛsɔ *Paska Beyudɛn. ⁸ ɛ Yesus tomɛ Piyɛr bɛnɛ Jan lɛpɔ ndɛ: «Wunɛ kɛn kombilɛ mɛdɛye mɛ Paska te yusu, nɛ wusɛ dɛye.» ⁹ ɛ bo dɛye nyɛ ndɛ: «Wɛ kwɔdɛyikwɛ ndɛ, wusɛ kɛn kombilɛ bɔ yo wɛ?» ¹⁰ ɛ nyɛ yɛɲsa nyɛ bo ndɛ: «Komɛ wunɛ ta kumɔ kɛ mɔy dɛy kɛ, wunɛ ta sanjwa nɛ wɛtɛ mbam nɛ mapi mɔrɔku. Wunɛ bɛɲgɛwɛ nyɛ kumɔ kɛ tɛ te yi nyɛ ta nyɲɲɛ ketɛ kɛ. ¹¹ Nɛ wunɛ lɛpi nyɛ sa tɛ ndɛ: «Yɛkele kɛ dɛye wɛ ndɛ: Mbɛy te yi sinɛ bɛjɛkɛ bɛmbɛ ta dɛye Paska ketɛ kɛ bɔ wɛ?» ¹² A ta tɛdɛye wɛtɛ nyɔngwɛ tonjari nyɛ wunɛ kɛ tɛ kwey kɛ pay to te nɛ mɛyasi hɛnɛ gwɛyɔ kombilate kɛ mɔyɛ. Yo womɛte yi wunɛ ta kombilɛ mɛdɛye mɛ Paska.» ¹³ Bo kɔ, ɛ bo dolɛ mɛyasi hɛnɛ nda yi Yesus lɛpɛma nyɛ bo kɛ. ɛ bo kombilɛ mɛdɛye mɛ Paska.

*Kasi mɛdɛye mɛ Njambiye
(Mt 26; Mk 14; 1Kt 11)*

¹⁴ Kɛ ɲgimɔ dɛyena mɛdɛye mɛ Paska ma dɛy kɛ, ɛ nyɛ kɛ dɛyɔ bɛnɛ botu bɛ tomun bɛnɛ yi dɛyena. ¹⁵ ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ bo ndɛ: «Mi kwɔdɛyɔ dɛye Paska te yoko nɛ temɔ mɛ hɛnɛ sinɛ wunɛ kɛ ɲgimɔ te yi mi tɛ pa sanjwa nɛ mɛbɔnɛ kɛ. ¹⁶ Keto mi kɛ kombilɛ lɛpɔ nyɛ wunɛ ndɛ: Mi tɛ dɛye se yo na kumɔ kɛ ɲgimɔ te yi Njambiye ta si tɛdɛye to dɛyena mɛdɛye mɛte kɛ

*Kando dylene.» ¹⁷ E nye bu pelo ne tena menjam ke moyte, nye Njambiyé wosoko lepo nde: «Wune bon yo kabidya, ¹⁸ keto mi ke kombile lepo nye wune nde: Ko mi ti hobiye se tena menjam maka na kumo nde, *Kando Njambiyé dyan.» ¹⁹ Ke konje, e nye bu mampa. Ke nye ma si nye Njambiyé wosoko ké, e nye leke yo nye bo lepo nde: «Yike membando membe. Yo ke nyena keto yun. Wune ké kelo deke dye take ne mi.» ²⁰ Ke medye ma siyo ké, e nye bu sendi pelo tena menjam nye bo nda yi nye kelma ne mampa ké. E nye lepe nde: «Pelo tena menjam te yike, yo jonja mbon te yi ke kelna ne mekiyo membe yi ke nyanja keto yun ké. ²¹ Yasi wete, wune dukwe nde: Mo te e ta dyanawe mi ko waka ke medye sine nye. ²² *Momo mumo ta kwa gbate nda yi Njambiyé pesima ké. Yasi wete, mebone ta balo ke to mo te e ta dyanawe nye ko.» ²³ Ndana, e bo kande mediyana tande yan ke kasi mo te e yakama kelo kwalo mekele mete yite ke njoka yan ko.

Nda kwa beso?

(Lk 9; Mt 18; Mk 9)

²⁴ E metando dya sendi ke njoka bejeke, keto bo kwadya duwe mo te e kwanma beso ke njoka yan ko. ²⁵ E Yesus lepe nye bo nde: «Bekumande be meneti ke diyoo ne bomo. Sendi, botu bete be name beso baka, bo jebangwe bo nde kimo bomo. ²⁶ Yasi wete ke yun, kine yana dete na. Tomba ke njoka yun yakanawe be nda jokidya. Mo te e diyee ne beso ko yakanawe be nda momo mesay. ²⁷ Nda kwa jakoso? 'Yo mo te e diyee ke mbey medye ladiye ko, ho yoko e bu medye nje nye jakoso ko? 'Yeti yoko e diyee ke mbey medye ladiye ko kwa jakoso na? Yasi wete, mi mbe nda momo mesay ke njoka yun. ²⁸ Wune diyma kpo ne kpo ke kon mbe ke ngimo te yi mi sangwama ne mebone ké. ²⁹ Dete, nda Sanmbe nya mi deti nde, mi nam *Kando dyene ké, mi sendi ke nye wune deti te yi namo yo. ³⁰ Dete, né wune diy dyena, hobiye ke mbey kome mi dyena ke Kando dyembe ké, né wune diy ke nyanawe membey peso josi mekando kamo jo yiba be kando Isarayel.»

³¹ E Yesus lepe nye Simon nde: «Simon, Simon, woko kimote. *Satan diyma, na pepi wune nda yi bo pepe ne lesi yi baka ne njoso te ne kopu te ké. ³² Yasi wete, mi ngwetama ne Njambiyé keto yo, ma we me nje diyoo kine tiko se temo ne mi na. Yasi wete, kome we ta nje yensa ne koko jaye mi ké, no nyeki bemon deti.» ³³ E Piyer lepe nye nye nde: «Nyanawe Kumande, ko kena jobo ko son, mi gba nedo te yi ké sine we.» ³⁴ E Yesus lepe nde: «Piyer, mi ke kombile lepo nye we nde: We ta tonu muka kumo menja yitati nde, we yeti ke duwe mi na, mbam kube ma nje koko.» ³⁵ E nye ké mbombu lepo nye bo nde: «Ke ngimo te yi mi tomma ne wune kine kom moni kine kobiye kine menakala ké, 'e yana bane wune?» E bo yensa nde: «Ko yana ti bane wuse na.» ³⁶ E nye lepe nye bo nde: «Ndana yey, mo te e ne kom momo, a bon. Mo te e ne kobiye, a bon. Ma yoko e kine kafa ko dyanawe lamba ne bomo no. ³⁷ Keto mi ke kombile lepo nye wune nde: Melepi mete yi ba ketinate ke mekana me Njambiyé ke kasi mbe ké ta kelna gbate. Yo ba ketinate nde: <Bo bonma nye nda mo mebeyo.> Yasi te yi yo ketinate ke kasi mbe ké ta be ke si kelna.» ³⁸ E bejeke lepe nde: «Nyanawe Kumande, mekafa yiba ké.» E nye lepe nye bo nde: «Yakama dete.»

Yesus ke ngweta ne Njambiyé

*ke Getsemane
(Mt 26; Mk 14)*

³⁹ Ke kɔŋte, ε Yesus punde kè ke *Keki mɛoliviye nda njel wene. Ε βεjeke bene βeŋgwe nye. ⁴⁰ Ke nye ma kumɔ mate ké, ε nye lepe nye βejeke bene nde: «Wune ŋgwɛtangwe ne Njambiyε, ma wune mε nje balɔ kome *Satan ta boβε wune ké.» ⁴¹ Ke kɔŋte, ε nye jise ke keki yan kè ne nan ne mbet yaka londɔ βetina kusu. Ε nye kuse mεβɔŋ ke meneti ŋgweta ne Njambiyε lepo nde: ⁴² «Da, ŋge we kwadye, kelɔ nde, nyangwe mapi mεβɔne mete yike dũkwε ke to mbe. Ma, yo tĩ kelnaŋgwe nda yi mi kwadye ké na, yo kɛlnaŋgwe nda yi we kwadye ké.» ⁴³ Ndana, ε wete jaki Njambiyε wule dyoβɔ nje nye nye deti. ⁴⁴ Dodo sɔŋ biyima Yesus. Ε nye ŋgweta ne Njambiyε ne tin, βiriki punduma ke yotu ne balɔ ke meneti nda yi mɛkiyo dɔdya nɔ ké. ⁴⁵ Ke nye ma si ŋgweta ké, ε nye teme kè kome βejeke diyima ké. A dolma βo ke jakɔ, keto metake kwanma βo. ⁴⁶ Ε nye lepe nye βo nde: «Wune yaki keto ŋge? Wune tɛma ŋgweta ne Njambiyε, ma mεβɔβilan nje lanɔsa wune.»

*Bo ke biye Yesus
(Mt 26; Mk 14; Jh 18)*

⁴⁷ Yesus βɔ ndi ke lepina dete ké, yaka nɔ, ŋgil ke dya. Yudas te ε βɔ ke njoka βejeke bene kamɔ jo yiβa kɔ βe to nɔŋ te. Ε nye kè ke keki Yesus, na dul numbu ne. ⁴⁸ Ε Yesus lepe nye nye nde: «Yudas, 'we ke dyanɔgwe ka *Mɔnɔ mumɔ ne nje dulna numbu ne?»

⁴⁹ Ke βotu βete βe βɔ ke nɔŋ Yesus βaka ma βeŋe yasi te yi ke kwadye kelna ké, ε βo lepe nde: «Nyangwe Kumande, 'wuse kɔtu βo ne mɛkafa?» ⁵⁰ Ε wete ke njoka yan kɔte mɔ mesay mε nyangwe kum βotu βe nyena sadaka nye Njambiyε pesɔ tɔ ne ε mbam βo βete ke meneti. ⁵¹ Yasi wete, ε Yesus lepe nye βo nde: «Wune tiki, yo dɔy dete.» Ε nye kpoke tɔ mbam te jɔngwe nye. ⁵² Ε Yesus nje lepo nye βekum βe βotu βe nyena sadaka nye Njambiyε nɛ βekum βe βotu βe βakidya mbanjo Njambiyε nɛ βetomba βe dya βe njɔ ke biyina ne βaka nde: «Wune njɔ ne mɛkafa nɛ metegbe yĩ nje biye ne mi nda yi βo βeŋgwe ne mɔ gubɔ ké. ⁵³ Mi dikima dɔyo metu hene sine wune ke mbanjo Njambiyε, wune tĩ biye mi na. Yo ndi nde, ŋgimɔ yun dyanma, βy sendi ŋgimɔ te yi *Satan.»

Piyer ke tonɔ nde, a yeti ke

*duwe Yesus na
(Mt 26; Mk 14; Jh 18)*

⁵⁴ Ke βo ma si biye Yesus ké, ε βo βy nye kè nɔ ke tɔ nyangwe kum βotu βe nyena sadaka nye Njambiyε. Piyer dikima βeŋgwe βo ne nan. ⁵⁵ Bo jɔngwa dɔte ke βembe sɛ dɔyo ke kekite. Ε Piyer nje dɔyo sendi ke njoka yan. ⁵⁶ Wete nya te ε dikima kelɔ mesay ke tɔ kɔ βeŋma nye ke dɔyo ke keki dɔte. Ε nye seŋgile nye lepo nde: «Mbam kɔ βɔ sendi bene nye!» ⁵⁷ Yasi wete, ε Piyer tone lepo nde: «Nyari, mi yeti ke duwe nye na!» ⁵⁸ Dɔyo ne mbet ke kɔŋte ké, ε wete mbam βeŋe nye lepo nde: «We sendi ke njoka βotu βete.» Ε Piyer lepe nde: «Mbam, mi yeti ke mɔye na!» ⁵⁹ Dɔyo nda hawa wete ke kɔŋte ké, ε wete mbam nje βasidye lepo sendi nde: «Gbate, mbam kɔ βɔ sendi bene nye, keto nye sendi mɔ Galile!» ⁶⁰ Ε Piyer yeŋsa nde: «Mbam, mi yeti ke duwe yasi te yi we kwadye lepo ké na!» Piyer βɔ ndi ke lepo dete ké, ε mbam kuβε kɔke. ⁶¹ Ε Kumande Yesus yeŋsa βeŋe

Piyer ne ngon. E Piyer nje take lepi te yi Kumande Yesus ma lépi nye nye nde: «We ta tonɔ muka kumɔ menɔa yitati nde, we yeti ke duwe mi na, mbam kuɓe má nje kɔkɔ.» ⁶² E Piyer pundɛ kɛ lelo budyate.

⁶³ Bembam bete be bɔ ke bakidyɛ Yesus baka dikima nyetɔ nye, mende sendi nye. ⁶⁴ Bo wotuma misi mene nje lepo nye nye nde: «Tuɓɔ mo te e mendima we kɔ.» ⁶⁵ Bo ka sendi mbombu yi lepo sendi yiɲa budya melepi me gbutu sungwe ne nye budyate.

Yesus ke mbombu nyangwe

jɔsi Beyuden

(Mt 26; Mk 14; Jh 18)

⁶⁶ Ke misi ma pupo ké, e ngon betomba be dya wesidya bene bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nè botu be tedya membonɔa. E bo tome bomɔ kɛ bu ne nye nje nɔ ke mbey nyangwe jɔsi yan. ⁶⁷ E bo lepe nde: «Iɲge be nde, we *Krist, lepo nye wuse.» E Yesus yeɲsa nye bo nde: «Iɲge mi lepe nye wune, wune tí jaye na. ⁶⁸ Sendi, nge mi diyɛ wune mediyan, wune tí yeɲsa nye mi na. ⁶⁹ Kande ndana *Mɔnɔ mumɔ ta diyɔ ke mbam bo Njambiyɛ te e ne nguɲgudye hene kɔ.» ⁷⁰ Ndana, e bo hene lepe nde: «Yite nde, we Mɔnɔ Njambiyɛ?» E nye yeɲsa nye bo nde: «Yo nda yi wune lepe ké, mi Mɔnɔ Njambiyɛ.» ⁷¹ E bo nje lepo nde: «Iɲge yi bo ta lepo sendi nye wuse ké? Wuse ma woko nda yi nye lepima ne numbu ne ké.»

23

Yesus ke jɔsi ke mbombu Pilat

nɛ ke mbombu Herod

(Mt 27; Mk 15; Jh 18)

¹ Ke konɛ, e nyangwe bomɔ baka hene teme ne gam bu Yesus kɛ nɔ ke yi Pilat. ² E bo kande lepo meyasi sungwe ne nye nde: «Wuse dolma mbam kɔ ke tedye detina to nye botu be kando dyusu. A ke kidye bomɔ nde, bo tí gboku garama nye *Sesar na. A ke lepo sendi nde, nye *Krist, nye kumande.» ³ E Pilat diyɛ nye nde: «We kumande Beyuden?» E Yesus yeɲsa nye nye nde: «Yo nda yi we lepe ké.» ⁴ E Pilat nje lepo nye bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nè ngil bomɔ nde: «Mi yeti ke beɲe mbe yiɲa meɲɔɔ ke yotu mbam kɔ na.» ⁵ Ko beko defe, bo ka ndi mbombu lepo ne deti kwɔ to te nde: «A ke dese to bomɔ ne tedya yasi ne kande ke Galile nè Yuda hene nje kumɔ nɔ ndana waka.»

⁶ Ke Pilat ma woko kasi Galile ké, e nye diyɛ nde: «Mbam kɔ mo Galile?»

⁷ Ke nye ma woko nde, Yesus wókunangwe ne Herod ké, e nye kwanɲye nye kenje nye, keto Herod bɔ sendi ke Yerusalem ke poku metu mete yite.

⁸ Ke kumande Herod ma beɲe Yesus ké, e nye sosa budyate, keto a bɔ ne yesidyɛ beɲna ne njombu yaɲa, keto meyasi mete yi nye dikima woko ke kasi ne ké. Herod bɔ ke take sendi nde, Yesus ta kelo yiɲa meyekambiyɛ ke misi mene. ⁹ E nye diyɛ Yesus budya mediyan. Ko defe, a tí yeɲsa yaɲa nye nye na. ¹⁰ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nè botu be ketina meyasi bɔ sendi te, dikɔ pesɔ beya melepi nye ke numbu ne ne ngan. ¹¹ Herod bene besɔja bene yeliya nye wungwe nye. Bo lenja nye kpaasa lambɔ. Ke konɛ, e Herod yokidyɛ nye kenje Pilat. ¹² Ke kiya yeso te e Pilat bene Herod biye mesɔ. Ne mbombu, bo bɔ ne pendo.

¹³ Ndana, ε Pilat wesidyε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε bomε be kando Beyuden nε bekum ban hene lepε nye bo nde: ¹⁴ «Wune boŋma mbam kε nje nε ke yembe nde, a ke dεse to bomε. Ndana ndana mi diyama nye mediyam ke misi mun. Yasi wete, mi tī beŋe mejεsε wete ne wete ke yotu ne nda yi wune lepima kε na. ¹⁵ Herod sendi tī beŋe mejεsε ke yotu ne na, yori yi nye yεkidya sendi nye njese wuse kε. Dete, mbam kε tī kele yiŋa yaŋa yi yakama nde, a sōmbu sεŋ keto te na.» ¹⁶ ε Pilat lepε nde: «Yi bε dete kε, mi ta lepε nde, bo njuru nye, mε nje sεŋε bε ne nye.» ¹⁷ Yo bε tumbu ke yan nde, ke ngimε jεsε *Paska yan hene Pilat sōŋa bε ne mε jεbε wete. ¹⁸ ε bo hene ngbε kembε ndi tu wete nde: «Mbam kε gwāki, nε sōŋa bε ne Barabas yεkidye nye wuse.» ¹⁹ Bo nyεki Barabas ke jεbε, keto a dεsa to bomε sungwε ne bekum be dya nε keto wona mumε. ²⁰ ε Pilat basidyε lepina nye bomε, keto a kwadya sεŋε bε ne Yesus. ²¹ Ko bεkε dete, bo kε mbombu kembε nde: «Ŋgbakε nye ke kroa. Ngbakε nye ke kroa.» ²² ε Pilat lepε nye bo ke menŋa yitatite nde: «Ma yo kwalε beya yasi te nda yi nye kelma kε? Mi tī beŋe yiŋa mejεsε ke yotu ne yi yakama nde, a sōmbu sεŋ keto te na. Mi ta lepε nde, bo njuru nye, mε nje sεŋε bε ne nye.» ²³ Ko dete, bo kε ndi mbombu ne beya mekembε lepε nde, bo ngbaki Yesus ke kroa. ε mekembε man laŋsa. ²⁴ ε Pilat lepε nde, yasi te yi bo diyama kε ta kelna. ²⁵ ε nye nje sεŋε bε ne yεkε yi bo nya nye ke jεbε keto dεsa to bomε sungwε ne bekum be dya nε keto wona mumε ko. Yo nye yi bo bε ke kwadyε. ε nye nje kaŋε Yesus nye bo, nε bo kel ne nye nda yi bo kwadya kε.

*Bo ke by Yesus kε ngba ke kroa
(Mt 27; Mk 15; Jh 19)*

²⁶ Ke ngimε te yi bo bε ke by Yesus kwε nε kε, ε bo sangwa ne wete mbam nde Simεn, mε Siren ke yεkwe ngwan. ε bo biye nye sobidyε nye kroa nde, a kεndi nε ke kεŋ Yesus. ²⁷ Nyangwε ngil botu be dya nε baŋa bomari bε ke beŋgwe Yesus. Boma bete bε ke jaba wo yotu keto ne. ²⁸ ε Yesus yeŋsa beŋε bomari lepε nye bo nde: «Wune boma be Yerusalem, wune tī lel keto mbe na, yasi wete, wune lεl keto yun nε keto bεnε bun. ²⁹ Keto wune dūkwe nde, metu ta dya yi bomε ta lepε nde: <Bekundu nε bomari bete be tī ja yi nye ne bεnεsike bεri wete yesε baka ne mesosa.> ³⁰ Ke ngimε te yite bomε ta lepε nye mekeki nde: <Wune bāl ke to su.> Bo ta lepε sendi nye mekoru nde: <Wune mbāsi wuse.> ³¹ Ma nŋε bo kele dete ne bεsuna jεti, yo mε nje be nan ne sεsuna jεti?»

³² Ke ngimε te yi bo boŋma Yesus kwε nε kε, ε bo by sendi botu be kelna nyanŋwε beya mekele yiβα, nε bo kε wo bo nda Yesus.

³³ Ke bo ma kumε ke mbey te yi bo jεba nde Gboŋgo to kε, ε bo ngba Yesus womete ke kroa, ngba sendi botu be nyanŋwε beya mekele baka yiβα, wete ke kroa te wene pulo mbam bo Yesus, wete ke wene pulo gare ne. ³⁴ ε Yesus lepε nde: «Da, tiko bo ne ngwete, keto bo yeti ke duwe yasi te yi bo kele kε na.» Bo boŋma melambo mene lυ ke mbari yi kabidyε ne yo. ³⁵ Bomε bε womete dikε beŋε. Bekum dikima nyeto nye lepε nde: «A dikima jεŋgwe baŋa bomε. Ma ndana, a jεŋgwe yotu ne ne nguru wene, nŋε be nde, nye *Krist te yi Njambiyε tεkuma ko.» ³⁶ Besεja dikima nyeto nye sendi. Bo kε ke keki ne jekidyε dyanjina menjam nye nye ³⁷ lepε nde:

«Ɔge be nde, we kumande Beyuden, jonɔwe yotu yo ne nguru wo.»³⁸ Bo ketima yiɲa yasi ngba ke to kroa ne nde: «Yoko kumande Beyuden.»

³⁹ Ke njoka botu be kelna nyanɔwe beya mekele yi bo ngbama ke kroa baka, wete toyma Yesu lepo nye nye nde: «'We yeti *Krist na? Jonɔwe yotu yo ne nguru wo, ne we jonɔwe sendi wuse.»⁴⁰ E yoru ndeye nye lepo nde: «Yo nge, we ti kambi Njambiyɛ na? Mbam ko ke sanɔwa ne kiya mendeya ne mebone nda wuse.»⁴¹ Ne we ne mi, yusu yakama ne wuse beɲɔwe nyanɔwe beya mekele musu. Ke be mbam te yoko, a ti kele ne beya yaɲa na.»⁴² E nye nje lepo nde: «Yesu, no taka mi kome we ta nje namo mboko ke.»⁴³ E Yesu lepe nye nye nde: «Gbakasi yi mi lepe nye we ke: Muka sine we ta diyo ke *Paradis!»

⁴⁴ Yo ba ke poku bembe yeso, e yitil kele ke to meneti hene kumo ke hawa yitati te yi bekoko.⁴⁵ E misi me yeso difidya. E nyanɔwe lambo te yi ba kesate ke mbey te yi ne kiyɔ ke mbanjo Njambiyɛ ke nyaliye ke bembe.⁴⁶ E Yesu kembe lepo ne men ke kwey nde: «Da, mi ke yokidye Sisiɲ mbe nye ke mebo mo!» Ke nye ma si lepo dete ke, e nye jaye gwe.⁴⁷ Ke kum besoja te e ba womete ko ma beɲe yasi te yi kwanɲama ke, e nye lukse Njambiyɛ lepo nde: «Mbam ko ba gbate ngben mumo!»⁴⁸ Bomo nja ne ngil yi nje beɲe yasi te yi kwanɲama ke. Ke bo ma si beɲe mekele menori ke, e bo hene kpo bo ke beti jaba duwe no.⁴⁹ Benjoɲ be Yesu hene ne boma bete be beɲɔwa nye kande Galile baka diyma ne nan beɲe meyasi mete yi ba ke kwanɲa ke.

Pumbuna Yesu (Mt 27; Mk 15; Jh 19)

⁵⁰ Wete mbam nde Yosep ba ke njoɲ nyanɔwe josi Beyuden. A ba kimo mumo, be sendi ne ngben.⁵¹ A ba mo Arimate ke meneti me Beyuden. Sendi, a ba ke laɲe *Kando Njambiyɛ. A ti nye numbu ne ke melepi ne ke meyasi mete yi benjoɲ bene pesima ke kasi Yesu ke na.⁵² E nye ke ke yi Pilat ke diye mun Yesu.⁵³ E Pilat jaye. E Yosep pidye mun Yesu ke kroa boye ne ndambo bu ke ningwe ke moy boɲsoɲ te yi bo timma ke nyanɔwe tari ke. Bo ti pumbe wete mumo kete ne mbombu na.⁵⁴ Yo ba yeso te yi bo dike komsa kete ke, sendi bukwa ndi mono ngimo ne mbet, ne *Saba kandi.⁵⁵ Boma bete be beɲɔwa Yesu wule Galile baka ka tikidye Yosep ke mbey boɲsoɲ. Bo beɲma boɲsoɲ beɲe sendi nda yi bo ningwa ne mun Yesu kete ke.⁵⁶ Bo yokwa mate ke kobile yiɲa memuto mete yi ba ne kimo metul ne melobinda. Ke yeso Saba ma dya, e bo wedya beɲɔwe membonga man.

24

Womiya Yesu (Mt 28; Mk 16; Jh 20)

¹ Misi pupe ke bosa yeso te e kande jonja sondi, e boma baka teme bemeɲmene ne sut, bu memuto mete yi bo kombila ke ke no ke boɲsoɲ.² Bo ka dolo nde, bo ma njeɲe tari te yi bo difima ne numbu boɲsoɲ ke soɲe.³ E bo nyiɲe ke moyte kine beɲe mun Kumande Yesu na.⁴ Ke ngimo te yi bo ba ndi ke ngbakima yasi te yi kwanɲama ke, bo sem semo, bambam yiɲa ke keki yan ne wumna melambo ne mboɲ mboɲ.⁵ E boma gwe wo budyate sokwe membombu beɲe meneti. E bambam benori lepe

nye bo nde: «Ijge kele yi wune sa mo te e ne jon ke mbey bemun ke? ⁶ Yesus yeti se waka na, a womiya. Wune taka yasi te yi nye lepima nye wune ke ngimo te yi nye ba no ke Galile ke. ⁷ A lepima nde: «Yo kponate nde, bo ta dyanawe *Mono mumo nye botu be mebeyo. Bo ta ngba nye ke kroa, a ma nje womiye ke metu yitati.» ⁸ Ndana, e boma nje take melepi mete yi Yesus lepima ke.

⁹ E bo yokwe ke bonson ke yekidye meyasi mete yi kwanama hene ke nye bejeki kamo jo wete ne bari hene. ¹⁰ Boma bete be yekidya meyasi mete nye botu be tomun be Yesus baka ba Mariya, ngondu Magdala ne Yuwana ne Mariya te nyanawe ne Jak nje bu boma bete be bene bo ka baka. ¹¹ Botu be tomun be Yesus ti jaye meyasi mete yi boma yekidya nye bo ke na. Bo bonma yo nda kano. ¹² Ko dete, e Piyer sedye kwa ke ke bonson. A butumama, e nye benje ndi mendombo ke meneti. Ke konje, e nye ngbakima yasi te yi kwanama ke budyate kwa no ke tu dyene.

Yesus ke punje yotu nye bejeki yiba

ke nje Emayus

(Mt 28; Mk 16; Jh 20)

¹³ Ke kiya yeso te bejeki be Yesus yiba temma yi ke ke wete dya nde Emayus, londo te kilometa kamo jo wete ne Yerusalem. ¹⁴ Bo ba ke nye mesimo ke kasi meyasi mete yi kwanama hene ke. ¹⁵ Ke ngimo te yi bo ba ke nye mesimo biye ne meso dete ke, e Yesus nje dolo bo toke kendi bene bo. ¹⁶ Ko dete, yija yan dibima misi man, ma bo me nje duwe nye. ¹⁷ E nye diye bo nde: «Yo mesimo me nge yi wune nye kendo no ke?» E bo teme ne tiina mengembi. ¹⁸ Ke njoka yan yiba, e wete nde Kleyopas yensa nye nye nde: «'Gba siya mo te e diye ke Yerusalem kine duwe meyasi mete yi kwanama ke metu mete yike ke ndi gba we nyepo?» ¹⁹ E Yesus diye bo nde: «Yo nge yi kwanama ke?» E bo yensa nye nye nde: «Yo kasi Yesus te mo Nasaret. A ba detina mo punja melepi me Njambiyi ke mekele ne ke melepi ke mbombu Njambiyi ne ke mbombu bomo hene. ²⁰ Bekum be nyena sadaka nye Njambiyi ne bekum busu bonma nye nye bekum be Rom be diye ne dya baka, ne bo wo nye. E bo ngba nye ke kroa. ²¹ Wuse ba ne bibina temo nde, yo nye ta sonje kando Isarayel ke beya diyu. Yasi wete, ne takinate yinori hene, yo me ke muka metu yitati yi meyasi mete kwanama no ke. ²² Ke kimo lepinate bana boma ke njoka su nja leke temo su. Bo temma muka bemejmene ne sut ke ke bonson. ²³ Yasi wete, bo ti dole mun ne na. Bo yokwa nje yekidye nye wuse nde, bejaki be Njambiyi punja yotu nye bo. E bejaki lepe nye bo nde, a ne jon. ²⁴ Ke konje, bana benjon busu nja ke sendi ke bonson. E bo benje meyasi ndi nda yi bomari yekidya ke. Ndi nye, bo ti benje nye na.» ²⁵ Ndana, e Yesus lepe nye bo nde: «Wune botu bete be kine dyanu baka, wune yeti ke tiko temo ke meyasi mete yi botu be punja melepi me Njambiyi lepima ke nedo na. ²⁶ 'Yo ti be nde, *Krist sangwanawe ne mebone dete, na nje be ne meluksa mene na?» ²⁷ E nye nje nembe kasi jongwe dyene ke moy mekana me Njambiyi hene kande ke mekana mete yi Moyisi ketima ke ke no ke mekana me botu be punja melepi me Njambiyi hene.

²⁸ Ke bo ma wuta ne dya te yi bejeki ba ke ke kete ke, e nye kele nda a ke kwa li bo. ²⁹ Yasi wete, e bejeki jeliye nye lepo nde: «Yako sine wune, keto bekoko ma dya, yeso ma balo.» E nye nyije tu, na ke ya bene bo.

³⁰ Ke nye ma kwɔ ɔiyɔ bɛnɛ bo ke mbɛy mɛɔyɛ kɛ, ɛ nye bɔ mampa nye Njambiyɛ wosoko leke nje bɔ nye bo. ³¹ Ndana, ɛ misi man bɔtuna, ɛ bo nje duwe nye. Yasi wete, ɛ nye ɔmbiyɛ ke misi man. ³² Ɛ bo lepe tandɛ yan nde: «Lɛpi te yi nye ɔkima lɛpɔ nye wuse ke nje nɛ nɛmbina mɛlɛpi mɛte yi yo ketinate ke mɛkana mɛ Njambiyɛ te yi nye ɔkima nɛmbɛ kɛ tɔ lɔ wuse ke temo na?»

³³ Ɛ bo temɛ ndi ke kiya ɔgimɔ te yɔkwɛ kɛ Yerusalem dolo bɛjɛke kamo jɔ wete nɛ bɛnjɔɔɔ bɛn ke mbɛy wete ³⁴ ke lɛpɔ nde: «Kumande Yesu womiya gbate. A punja yotu nye Simɔn.» ³⁵ Ɛ bɛjɛke baka yiɔa nje yekidye sendi yasi te yi kwanɔna nɛ bo ke nje kɛ. Bo yekidya nda yi bo nja duwe nɛ nye ke ɔgimɔ te yi nye lekima nɛ mampa kɛ.

³⁶ Ke ɔgimɔ te yi bo bɔ ndi ke yekidye dete kɛ, bo sɛm semɔ, Yesu ɔyanɔa ke njoka yan lɛpɔ nye bo nde: «Wunɛ ɔiy nɛ tɛ!» ³⁷ Ɛ bo gwe wɔ ɔgwangwa take nde, bo bɛɔa ablasa. ³⁸ Yasi wete, ɛ nye lepe nye bo nde: «Kɛto ɔge yi wunɛ gwe wɔ kɛ? Kɛto ɔge yi wunɛ bɛ sendi nɛ njɛl mɛtake te yite ke mɔy mɛtemɔ mun kɛ? ³⁹ Wunɛ bɛɔa mɛbɔ mɛmbɛ nɛ mɛkol mɛmbɛ. Yo mi gbate gbate. Wunɛ bɔbɔla yotu mɛ, nɛ wunɛ bɛɔa kimɔte, kɛto ablasa yeti nɛ mɛmbundɔ nɛ mɛyɛsɔ nda yi mi temɛ no ke mbɔmbu wun kɛ na.» ⁴⁰ Ɛ nye lepe dete tɛɔyɛ nɛ bo mɛbɔ nɛ mɛkol mɛnɛ. ⁴¹ Bo tɔ jaye nɛdɔ na, kɛto mesosa kwanɔa bo. Nda bo ka nɛ mbɔmbu yi ɔgbakima kɛ, ɛ nye diye bo nde: «Wunɛ nɛ yiɔa yasi waka yi mumɔ yakama ɔye?» ⁴² Ɛ bo bɔ bumbuna njanjɔ nɛ papi jo wete nye nye. ⁴³ Ɛ nye bɔ yo ɔye ke misi man.

⁴⁴ Ɛ nye nje lɛpɔ nye bo nde: «Ke ɔgimɔ te yi mi bɔ no sinɛ wunɛ kɛ, mi ɔkima lɛpɔ nye wunɛ nde: Mɛyasi hɛnɛ te yi bɔ ketinate ke kasi mɛbɛ ke mɔy mɛkana mɛ mɛmbɔɔa te yi Mɔyisi ketima nɛ ke mɔy mɛkana mɛ bɔtu bɛ punja mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ nɛ ke mɔy mɛkana mɛ Besom kɛ ta kelna gbate.» ⁴⁵ Ndana, ɛ nye bɔtɛ ɔyanɔ ɔyan, nɛ bo woku nɛ to mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ. ⁴⁶ Ɛ nye lepe nye bo nde: «Yo ketinate nde, *Krist ta sanɔwa nɛ mɛbɔnɛ gwe nje womiyɛ ke njoka bɛmun ke mɛtu yitati. ⁴⁷ Bo ta pelɛ nye mɛkandɔ hɛnɛ nɛ ɔinɔ ɔyɛnɛ nde, bo yɛnsangwe mɛtemɔ jaye mɛbeyɔ man, nɛ Njambiyɛ tiki bo nɛ ɔgwɛtɛ. Bo ta pelɛ kandɛ ke Yerusalem. ⁴⁸ Wunɛ ta yekidye mɛyasi mɛte yi wunɛ bɛɔa kɛ. ⁴⁹ Wunɛ dɔkwɛ nde, mi ta njɛsɛ wunɛ Kimɔ Sisiɔ te yi Sanɔmbɛ kpoma kɛ nɛ ɔguru womɛ. Wunɛ ɔiy ke mɔy ɔya kumɔ ke ɔgimɔ te yi wunɛ ta bɔ nɛ nyangwe deti te kɛ. Yo ta wulɛ ke ɔyɔbɔ nje ke yotu yun.»

Yesu ke yɔkwɛ kɛ ɔyɔbɔ
(Mk 16)

⁵⁰ Ɛ nye bɔ bo kɛ no pulɔ Betani. Ɛ nye kanɛ mɛbɔ kenjɛ kwey nye bo mɛkombila. ⁵¹ Ke ɔgimɔ te yi nye bɔ ndi ke nye bo mɛkombila dete kɛ, ɛ nye baka nɛ bo. Ɛ Njambiyɛ yekidye nye kenjɛ ɔyɔbɔ. ⁵² Ke bo ma si kano nye kɛ, ɛ bo yɔkwɛ kɛ Yerusalem nɛ nyangwe mesosa. ⁵³ Bo ɔiyɔa mɛtu hɛnɛ ke mbanjɔ Njambiyɛ yi lukɛ Njambiyɛ.

Kimɔ Tom Yesus Krist te yi Jan ketima

Mekana mete yɔko, yo Jan kete yo. Ke njoka bejeke be Yesus, yo nye Yesus jekima kwadye (Jn 20:2). Dino sangwe ba nde Sebede. Jan kelma mesay bene Piyer (Bt 3). A ketima sendi yina mekana yitani (1/2/3 Jan), bu sendi mekana me Punja meyasi.

To mekana mete yi nye ketima ke tefya nde, *Krist nye Njambiyɛ. Jeko kwa kwanɔ a keti yo, ne bomɔ tiki temɔ nde, Yesus nye Krist, Monɔ Njambiyɛ, ne bo be ne jɔngwe keto dino dyene (Jn 20:21). Ke moy mekana mene Jan ke tefye teri Yesus: Nye Monɔ Njambiyɛ. Njambiyɛ tomma nye njese ke meneti maka. E nye diki lepɔ ndi yasi te yi Njambiyɛ dikima lepɔ nye nye nde, a lepi ke.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke nyanɔngwe menɔgabiye yitan jo yiba:

1. Yesus Monɔ Njambiyɛ, nye yi bo jeba nde Lepi ko ba kete kpo ne kpo. A nja jadye ne membundo nda bomɔ hene (kumte 1).
2. Jan te mo topuna bomɔ ke moroku ke lepɔ yasi te yi nye duwa ne ngbak ngbak ke kasi Yesus (kumte 1).
3. Yesus Monɔ Njambiyɛ ke tefye ngungudye ne ke mesay mene ke misi me bomɔ (kumte 1-12).
4. Yesus Monɔ Njambiyɛ ke tefye mekwadya ke mesay mene (kumte 13-17).
5. Yesus Monɔ Njambiyɛ nya yotu ne ne sadaka (kumte 18-19).
6. Yesus Monɔ Njambiyɛ ke punje yotu ne tefye ke kon womiya ne (kumte 20).
7. Yesus Monɔ Njambiyɛ te e womiya ko njuku jɔngwe (kumte 21).

Kasi Mo te yi bo jeba nde Lepi ko

¹ Pijo te yi Njambiyɛ ti pa kuso mboko na, yoko yi bo jeba nde Lepi*^{f1} ko ba kete. A ba bene Njambiyɛ. Lepi te ndi Njambiyɛ. ² Yoko yi bo jeba nde Lepi ko ba bene Njambiyɛ pijo te yi Njambiyɛ ti pa kuso mboko na. ³ Yoko yi bo jeba nde Lepi ko kuse meyasi hene. Ke meyasi mete yi diyɛ ke, kine nye na, ko ma yaja wete ne wete ti kusuna na. ⁴ A ba njuku jɔngwe, e jɔngwe te be mejasi mete yi bomɔ. ⁵ Ma mejasi mete ke pano ke moy yitil. Yasi wete, yitil ti jaye mejasi na.

⁶ Njambiyɛ tomma wete mbam njese. Dino dyene ba nde Jan. ⁷ A nja, na nje pel yasi te yi nye bejma ne yi nye duwa ke kasi mejasi maka, ne bomɔ hene kwa ne nje yasi te yi nye pele ke yi tiko ne temɔ ke mejasi mete. ⁸ Ndi nde, gba nye ne nguru wene ti be mejasi mete na. Yasi wete, a njaki, na nje lepi yasi te yi nye bejma ne yi nye duwa ke kasi mejasi mete. ⁹ Mejasi mete ba gbate kpasa mejasi mete yi nje ke to meneti paniye puye nye mumɔ hene.

¹⁰ Yoko yi bo jeba nde Lepi ko ba ke to meneti. Sendi, Njambiyɛ kwanma ne nye yi kuso ne meneti. Yasi wete, botu be meneti maka ti duwe nye na. ¹¹ A ka ke dya dyene. Ko dete, bemaɔ ti jaye nye na. ¹² Yasi wete, bomɔ hene be jayma nye tiko temɔ ne nye, a kelma nde, bo njaki nje be bono be Njambiyɛ. ¹³ Botu bete ti njaki nje be bono be Njambiyɛ ne nje te yi

membundo nda yi nyari ja ne monosike ho nda yi mbam kwadnye be ne bonosike ke na. Yasi wete, yo nde, yo Njambiyε nye bo jonja jongwε.

¹⁴ Yoko yi bo jeba nde Lepi ko nja yensa be gba mumo ne membundo. E nye diyε ke njoka su. A ba tondunate ne ngikwa ne gbakasi. E wuse beje nyangwe mekele mene, nyangwe mekele mete yi Da nya Kiko Momo wene dfti te yi kelo. ¹⁵ Jan lepima yasi te yi nye duwa ke kasi ne, ε nye kembidya lepo nde: «Yo nye yi mi dikima lepo nde: <Yoko ε ta nje ke kon mbe ko kwa mi, keto nye kete kpo ne kpo. Yasi wete, mi njaki nje mbe njime.> »

¹⁶ Wuse hene bonma kwalo kimomo meyasi hene te yi yo tondunate ke moy temo ne ke. ¹⁷ Njambiyε kwanma ne Moyisi yi nye ne wuse membonga mene. Yasi wete, yi tedye ngikwa ne gbakasi nye bomo, a nja kwa ne Yesus Krist. ¹⁸ Ko mumo wete ne wete ti beje Njambiyε wete yeso, soje ndi Kiko Momo Njambiyε, nye ε diyε bene Sangwe nda kol bene jon ko, yo ndi nye kelma nde, bomomo dukwe nye.

Kasi Jan te mo topuna bomomo

ke moroku

(Mt 3; Mk 1; Lk 3)

¹⁹ Wete yeso bana bekum Beyuden be Yerusalem tomma bana botu be nyena sadaka nye Njambiyε ne bana botu be kando *Levi ke diyε Jan nde: «We, we nda?» E Jan lepe yasi te yi nye duwa ke. ²⁰ E nye yensa ne sanjan kine sodye yana na lepo nde: «Mi yeti mbe *Krist na.» ²¹ E bo nje diyε nye nde: «We ba nda, we Eli?» E nye lepe nde: «Ko na, mi yeti Eli na.» E bo ke mbombu diyε nye nde: «We mo punja melepi me Njambiyε te yi bo dikima lepo nde, a ta nje ko?» E nye yensa nde: «Be.» ²² E bo nje diyε nye ndana nde: «We ba nda? Lepo nye wuse, keto wuse yakangwe ke lepo nye botu bete be tomma wuse baka. Ndana, we ne nguru wo lepi nde, we nda?» ²³ E Jan lepe nde: «Mi mbe mo te yoko yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyε lepima nde: <Wete mumo ke kembidya ke moy konkor nde: Wune tembidiya nje Baba Mboko ne ngben.> » ²⁴ Botu bete yi bo tomma baka ba ke njon *Befarise. ²⁵ E bo diyε Jan nde: «Ige be nde, we yeti *Krist ho Eli ho mo punja melepi me Njambiyε, ma keto nge yi we nje tope bomomo ke moroku ke?» ²⁶ E Jan yensa nye bo nde: «Mi topa mbe bomomo ke moroku. Yasi wete, yo ne wete mumo ke njoka yun yi wune yeti ke duwe na. ²⁷ Mo te ta nje ke kon mbe. Yasi wete, mi ti yaka wunje kol menakala ke kol ne na.» ²⁸ Meyasi mete kwangangwe ke wete mbey nde Betani ke nginje Yurde, ke mbey te yi Jan dikima tope bomomo ke moroku ke.

Jan ke lepina ke kasi Yesus

²⁹ Misi pupε Jan beja Yesus ke nje ke yene. E nye lepe nde: «Ne beja *Momo Sam Njambiyε ε soje mebeyo me botu be meneti maka ko! ³⁰ Yo nye yi mi dikima lepo mbe kasi ne nde: <Ke kon mbe, wete mumo ta nje, nye kwa mi, keto nye kete kpo ne kpo. Yasi wete, mi njaki nje mbe njime.> ³¹ Ke yembe, mi ti be ke duwe teri ne na. Yasi wete, mi nja ke mesay me topuna bomomo ke moroku, ne botu be kando Isarayel duwe ne nye.» ³² E Jan ke mbombu lepo ne sanjan nde: «Mi beja Kimomo Sisin ne misi mbe ke piye wule dyobo nda pepo nje diyε ke yotu ne. ³³ Ke yembe, mi ti be mbe ke duwe teri ne na. Yasi wete, yoko ε tomma mi nde, mi njaki tope bomomo ke moroku ko lepima nye mi nde: <Mo te yi we ta beje Kimomo Sisin ke piye

nje dīyō kē yōtu nē kō, yō nyē ta tōpē bōmō kē Kimō Sisiŋ.» ³⁴ Mi bēŋma mbe nyē nē gba misi mēmbē, ē mi lēpē nde: Yōkō Mōnō Njambiyē!»

Yesus kē tōkē bosa bejēkē bēnē
(Mt 4; Mk 1; Lk 5)

³⁵ Ya tu wētē kē kōŋte, ē Jan bē ndi kē kiya mbey te yi nyē dīkima kē ketē kē bēnē bāŋa bejēkē bēnē yība. ³⁶ Ndana, kē nyē ma kaŋē misi bēŋē Yesus kē kwā kē, ē nyē lēpē nde: «Nē bēŋa, *Mōnō Sam Njambiyē kō!» ³⁷ Bejēkē bēnē bēnōri yība wokuma yasi te yi nyē lēpima kē, ē bō temē bēŋgwē Yesus. ³⁸ Kē Yesus ma yeŋsa kē, a bēŋa, bō kē bēŋgwē nyē. E nyē diyē bō nde: «Wunē sāŋ ŋgē?» E bō yeŋsa nyē nyē nde: «Rabi,» yite nde yekele, «wē dīy dīyō wē?» ³⁹ E nyē lēpē nyē bō nde: «Wunē njāki bēŋē.» Dete, ē bō kē kē bēŋē mbey nē. E bō kwanŋdye bōkwē yeŋō te bēnē bē Yesus. Yō bā kē pōku ŋgimō yini te yi bēkoko.

⁴⁰ Kē njoka bejēkē baka yība bē wokuma yasi te yi Jan lēpima, ē bō temē bēŋgwē Yesus baka, Andere te maŋ nē Simōn Piyer bā kē njokate. ⁴¹ Kē kōŋte, ē Andere kwā nēdō kē dolō maŋ wenē Simōn lēpō nyē nyē nde: «Wusē bēŋma Mesi,» yite nde *Krist. ⁴² E nyē bō Simōn kē nō kē yi Yesus. E Yesus kaŋē misi bēŋē Simōn lēpō nde: «Dinō dīyō nde Simōn, dīnō sōŋgwē nde Jan. Bō ta jēba wē nde Sefas, yō Piyer, yite nde tari.»

⁴³ Misi pupē ē Yesus pēsē nde, a kē kwā kē Galile. E nyē saŋgwa nē wētē mbam nde Filip. E nyē lēpē nyē nyē nde: «Bēŋgwē mi.» ⁴⁴ Filip bā mō dya Betsayda, dya bē Andere bēnē Piyer. ⁴⁵ Kē kōŋte, ē Filip kwā saŋgwa bēnē Nataniyel. E nyē lēpē nyē nyē nde: «Wusē bēŋma mō te yi Mōyisi ketima yasi kē kasi nē kē mēkana mē mēmbōŋga mē Njambiyē te yi nyē ketima kē. Botu bē punja mēlēpi mē Njambiyē lēpima sendi kasi nē. Mō te, yō Yesus te mōnō Yōsep, dya dīyē kē Nasaret.» ⁴⁶ E Nataniyel yeŋsa nyē nyē nde: «Kimō yasi te nda yakama wulē kē Nasaret kō?» E Filip nje yeŋsa nyē nyē nde: «Inja nje bēŋē.»

⁴⁷ Yesus bēŋma Nataniyel kē kē kē yēnē. E nyē lēpē kē kasi nē nde: «Yōkō gba mōnō kando Isarayel nē yōtu. Kō mōnō yekambiyē te yi sebīla mumō yeti kē yōtu nē na.» ⁴⁸ E Nataniyel diyē nyē nde: «Wē dūkwe mi wē?» E Yesus yeŋsa nyē nyē nde: «Piŋō te yi Filip ū pa jēba wē na, kē ŋgimō te yi wē bā kē nji *figiyē kē, mi bēŋma wē.» ⁴⁹ E Nataniyel yeŋsa nyē nyē nde: «Yekele, wē Mōnō Njambiyē, wē Kumande Isarayel.» ⁵⁰ E Yesus lēpē nyē nyē nde: «Yō ketō mi lēpima nyē wē nde, mi bēŋma wē kē nji *figiyē, yori yi wē tike nē temō ndana nē mi kē? Ma wē ta bēŋē yīŋa nyāŋgwē mēkele kwā yike.» ⁵¹ E Yesus kē mbōmbu lēpō nyē nyē nde: «Gbakasi yi mi lēpē nyē wunē kē: Wunē ta bēŋē dīyōbō nyasē, bēŋē bejaki bē Njambiyē kē kē kwey piyē yaka nē to *Mōnō mumō.»

2

Yesus kē yeŋsa mōrōku nē mēŋjam

kē Kana

¹ Ya metu yība kē kōŋte, ē yō bē nē yīŋa jēsō gwaki kē Kana kē Galile. Nyāŋgwē nē Yesus bā ketē. ² Bō jēbama sendi Yesus bēnē bejēkē bēnē kē jēsō gwaki te. ³ Dīyō kē, ē mēŋjam siyē kē mbey jēsō. E nyāŋgwē nē Yesus nje lēpō nyē nyē nde: «Mēŋjam siyama.» ⁴ E Yesus yeŋsa nyē nyē nde: «Nyari, sinē wē nē lēpi te nda? Ŋgimō te yēmbē ū pa dya na.»

⁵ E nyangwe lepe nye botu be mesay nde: «Yasi hene te yi nye ta lepo nye wune, nê wune kél yo.» ⁶ Yinori nyangwe membe yitan jo wete yi bo kelma ne tari ké b̄a womete. Membe mete dikima be ne moroku te yi Beyuden dikima kito ne yotu nda yi mambonga me mison yan dikima tedye ke. Mbe te wete yakama bu mendaki nda gomay wete ne numbu te. ⁷ Ndana, e Yesus lepe nye botu be mesay nde: «Wune taya moroku tonje membe menori.» E bo taye moroku tonje membe ne letete. ⁸ E nye nje lepo nye bo nde: «Wune taya yo ndana ne mbet kè nye mo te e diye ne kabina medye ko.» E bo taye kè nye nye. ⁹ E nye bofe moroku menori yi ma lingwe menjam ké, ma a ti duwe ne mbey te yi menjam mete wulma nje no ké na. Yasi wete, botu be mesay, bo botu bete be tayma moroku baka duwa to te kimote. Ndana, e nye kwa kè jeba mbam te e kelma gwaki ko lepo nye nye nde: ¹⁰ «Ke kabina menjam hene, bo kanda kabo kimo menjam nye bomo. Ke konje, bo má nje nye bo yike yi ti kumo nyonjo ké njime, ke misi man me ke linja. Ma yasi wete, we bakidya yo kimo menjam yi ladye ne ngimo te yoko.»

¹¹ Ke njoka meyekambiyé hene te yi Yesus kelma ké, a kanda ne yoko yi nye kelma ndana ke Kana ke Galile ko. Dete, a tedya nyangwe deti ne, e bejeke bene tike temo ke yene. ¹² Ke konje, e Yesus seliye kè ke Kapernawum bene nyangwe nè bemanj nè bejeke bene. Bo kwanfya ndi mono metu ne mbet mate.

Yesus ke dufye botu be dyanfya

meyasi ke mbanjo Njambiyé (Mt 21; Mk 11; Lk 19)

¹³ Ke ngimo te yite jeso *Paska Beyuden b̄a ke wuta. E Yesus kwa kè ke Yerusalem. ¹⁴ Ke nye ma dya ke mbanjo Njambiyé ké, a dol bomo ke dyanfya meyasi, be dyanfya benday, be dyanfya besam nè be dyanfya bepepo. A dolma sendi botu be senjina moni ke dyo. ¹⁵ Ndana, e nye bu mekol boye kelo ne njambala dufye bo hene punje womete bene besam ban nè benday ban. E nye si wanjo moni me botu be senjina moni tindo metebel bete ke meneti. ¹⁶ E nye lepe nye botu be dyanfya bepepo nde: «Wune londu ne meyasi mete yike waka. Wune ti yensangwe tu Sanmbe ne tu mejer na.» ¹⁷ Ndana, e bejeke bene nje take lepi te yi yo ketinate ke moy mekana me Njambiyé ké. Yo ketinate nde: «Mi kwadya tu dyo ne temo mbe hene. Yo ta kelo nde, mi sombu son keto te.»

¹⁸ Ke banja bekum Beyuden ma beje dete ké, e bo diye nye nde: «Yo kwal meyekambiyé te nda yi we ta kelo yi tedye ne wuse nde, bo nya we deti te yi kelo meyasi mete yi we kele ké?» ¹⁹ E Yesus yensa nye bo nde: «Wune yanggila mbanjo Njambiyé te yike, ndi ke metu yitati mi ta si sumo yo ne koko.» ²⁰ E bekum Beyuden nje lepo nde: «Sumna mbanjo Njambiyé te yike borjma wuse poke mesew kamoni jo yitan jo wete. 'We lepi gba nde, we ta nje sumo yo ndi ke metu yitati nde?» ²¹ Yasi wete, Yesus ti lepi kasi mbanjo Njambiyé na, a lepi ne yotu ne ne nguru wene. ²² Ndana, ke ngimo te yi Yesus ma nje womiye ke njoka bemun ké, e bejeke bene take lepi ke yi nye dikima lepo ké. E bo tike temo ke meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé ké, tiko temo sendi ke lepi te yike yi Yesus lepima ké.

²³ Ke ngimo te yinori yi Yesus ba ke Yerusalem ke jeso *Paska Beyuden ké, e budya bomo tike temo ne nye, keto bo benma meyekambiyé mete yi nye dikima kelo ké. ²⁴ Yasi wete, Yesus ti tike temo ke yan na, keto a ba ke duwe bo hene kande nyinjo to kumo nyey kol. ²⁵ Ke yene, yo ti be nde, wete mumo pan pa lepo yija yaja te yi mo te duwa ke kasi wete mumo nye nye na. Keto nye ne nguru wene duwa yasi te yi diye ke moy temo mumo ké.

3

Yesus bene Nikodem

¹ Wete mbam ba ke njon *Befarise nde Nikodem. A ba sendi wete kum ke njoka Beyuden. ² E nye ke wete yeso ne tu ke yi Yesus lepo nye nye nde: «Yekele, wuse duwa nde, we nyanngwe mo tedya membonga me Njambiyé. Njambiyé tomma we njese, keto mumo wete ne wete ti yaka kelo kwalo meyekambiyé mete yi we kele ké, nge Njambiyé ti be ke yene na.» ³ E Yesus yensa nye nye nde: «Gbakasi yi mi lepe nye we ké: Nge mumo ti jadye ne koko na, a ti yaka benje *Kando Njambiyé na.» ⁴ E Nikodem nje diye nye nde: «Ige mumo si jombe, a yakama kelo nan yi jadye no ne koko? 'A yakama yokwe sendi nyinje moy nyanngwe nje jadye ne koko?» ⁵ E Yesus yensa nye nye nde: «Gbakasi yi mi lepe nye we ké: Nge mumo ti jadye ne koko ne nje te yi moroku, jadye sendi ne nje te yi Kimó Sisij na, a ti yaka nyinje ke Kando Njambiyé na. ⁶ Yasi te yi wule ke yi mumo ne nje te yi membundo benngwe bone ndi nde, yo wula ke yi mo membundo. Yasi wete, yasi te yi wule ke yi Kimó Sisij benngwe bone, ndi nde, yo wula ke yi Kimó Sisij. ⁷ We ti ngbakimangwe lepi te yi mi lepima nye we nde: <Wune yakanngwe jadye ne koko ké> na. ⁸ Pupo kwán ke mbey hene te yi nye kwadye kwa kete ké. We ke woko nda yi yo mungula no ké. Ma yasi wete, we yeti ke duwe mbey te yi yo wulma kete ne mbey te yi yo ké kete ké na. Yo kwánngwe ndi sendi dete ke yi mumo hene e jadye ne nje te yi Kimó Sisij ko.» ⁹ E Nikodem nje diyo diye nye nde: «Yo yakama kwan na nan?» ¹⁰ E Yesus yensa nye nye nde: «Gba we nyanngwe mo tedya membonga me Njambiyé ke kando Isarayel, 'we ke ndekima meyasi menori? ¹¹ Gbakasi yi mi lepe nye we ké: Wuse lépi yasi te yi wuse duwa, yekidye yasi te yi wuse benma. Ko dete, ko wune yeti ke jaye tiko temo ke melepi mete yi wuse nje lepo ke meyasi mete ké na. ¹² Mi lepinama ke meyasi mete yi kwan na ke to meneti waka ke nye wune, ma wune ti jaye tiko temo kete na. Ndana, nge be nde, mi lepinangwe ke meyasi mete yi benje kasi dyobo ké nye wune, nge ta nje kelo nde, wune jaya tiko temo ke melepi mete? ¹³ Kine mumo wete ne wete e bendima ke dyobo na, soje ndi yoko e piya wule dyobo ko. [Mo te, yo *Mono mumo e diye ke dyobo ko.] ¹⁴ Ke ngimo te yi Moyisi ba no ke kongor ké, e nye bu yekambiyé nyonje nye ke jeta tembidyé ke kwey. Yo ndi dete sendi yi bo yakanngwe kelo ne Mono mumo tembidyé ke kwey. ¹⁵ Yo yakanngwe kelna dete, né mumo hene e tike temo ne nye ko be ne jonngwe te yi kpo ne kpo. ¹⁶ Yo nde, Njambiyé jekima kwadye botu be meneti maka, e nye nye ne Kiko Mono wene. 'Dete, mumo hene e ta tiko temo ne nye, a ti gwe yambile na. Yasi wete, a ta be ne jonngwe te yi kpo ne kpo. ¹⁷ Keto, Njambiyé ti ma njésikwe Mono wene ke meneti maka, na nje jose bomo na. Yasi wete, a tomma nye njese nde, na kwa ne nje ne jonngwe ne bo. ¹⁸ Mo te e tike temo

ne nye, Njambiyé yeti ke jòse nye na. Ma yasi wete, yòkò é díyè kiné tiko temò ne nye, Njambiyé ma jòse nye, keto a ù tike temò ke yi Kikò Mònò Njambiyé na. ¹⁹ To jòsi te yo nde, mejasi njà ke to meneti. É òmò yòkwe kwadýe yitil sèjè mejasi, keto ò kwadýikwe kelò ndi bèya mekele. ²⁰ Yo nde, mumò hènè é kele ndi bèya mekele ke òmò mejasi. A ti njáki ke puyè na, kambò mekele ménè nje pundo puyè. ²¹ Yasi wete, mumò hènè é wokuna ne Njambiyé kelò meyasi ne ngbèj, mò te njáki ke puyè, nè òmò bèj gbate nde, a kél meyasi nda yi Njambiyé kwadýe ké.»

Jan ke basidyé lepina ke kasi Yesus

²² Ndana, ke kòj meyasi menòri, é Yesus temè kwà bèné bèjèké bèné kè ke meneti me Yuda. É nye kwanðyè budya metu mate bèné ò òmò ké mèròkú. ²³ Ké ngimò te yite Jan bà sendi ke òmò ké mèròkú ke wete mbèy nde Enòj ke keki Salim. Jan òmò ké mate, keto mèròkú bà budyate mate. Dete, òmò òmò ké, é nye òmò ké mèròkú. ²⁴ Yo kwanñama òmò ké, keto ke ngimò te yite òmò ké pa nye Jan ke jòbò na.

²⁵ Ndana, é wete mò Beyuden bè ne metandò bèné bàja bèjèké be Jan ke kasi mèweya mèsembo te yi mèmbonja man tedýe ké. ²⁶ É òmò ké dolo Jan lepò nye nye nde: «Yekele bèja, mò te yi wúnè nye bà ke nginjè Yurdè yi wè òmò ké mèròkú na ne nye òmò ké mèròkú na ndana ke mèròkú. Ma òmò hènè ke si lekwe kè pè yènè.» ²⁷ É Jan yènja nde: «Ijge Njambiyé ti nye mumò deti na, a ti yaka kelò yanja na. ²⁸ Wunè ne nguru wun yakama lepò yasi te yi mi lepima ké. Wunè wokuma nda yi mi lepima nde: Mi yeti mbe *Krist na. Yasi wete, Njambiyé kandima tomò mi nde, mi kwàn mbòmbu ne nye.» ²⁹ É Jan kè sendi mbòmbu lepò nde: «Nya gwaki wòkunganwe ne mbam gwaki. Ma sò ne mbam gwaki díy ne díyò ké keki sò wènè yi lèngwe metu ke yasi te yi nye lepè ké. A ne mesosa budyate kome nye woke men mbam gwaki ké. Njena nyangwe mesosa yi mi òmò ndana ké, yo kwalo mesosa te yite.» ³⁰ É Jan kè mbòmbu lepò nde: «Mekele ménè òmò ké òmò ké mò mbòmbu, nè yembe yòkwe sínè sina.»

Yesus wúla kwey nje nò

³¹ «Yòkò é wule kwey nje nò kò kwà òmò hènè. Mò meneti maka ndi mò meneti, a lépi ndi sendi yasi te yi bèjèké meneti. Yòkò é wule díyòbò nje nò kò kwà òmò hènè. ³² Mèyasi mete yi nye bèjèké nè yi nye wokuma, yo yite yi nye lepè nye òmò. Ma kò mumò wete ne wete yeti ke jaye tiko temò ke mèlèpi mete yi nye lepè ké na. ³³ Mumò hènè é ma jaye tiko temò ke mèlèpi mete yi nye lepè ké ma pèsò gbate nde, Njambiyé nye yòkò é lepè gbakasi. ³⁴ Yo nde, yòkò yi Njambiyé tomma kò lépi ndi mèlèpi me Njambiyé, keto Njambiyé tonja Sisiñ ne ke yotu ne ndi tu wete. ³⁵ Sangwe ke kwadýe Mònò, é nye nye deti te yi namò meyasi hènè. ³⁶ Mò te é tike temò ne Mònò, mò te ne jòngwe te yi kpo ne kpo. Ma yòkò é kele mbandò kiné tiko temò ne Mònò, mò te tí bè ne jòngwe te na. Yasi wete, ngambi Njambiyé ta díyò ndi ke to ne, bèné kete.»

4

*Yesus ke lepò mèlèpi me Njambiyé
nye wete nyari ke Samari*

¹ Yesus duwā nde, *Befarişę wokuma nde, a ma bų bomo budyate kenje ke koŋ ne kwā Jan, woko sendi nde, a ke tōpe bomo budyate ke mōrōku kwā nye. ² Ke yinōri hene, ko Yesus tī tōpe mumo ne bō ne ke mōrōku na, yo bā bejeke bene. ³ Ndana, ke Yesus ma duwe dēte kē, ε nye dūwe ke Yuda yōkwę ne kōko kē Galile. ⁴ Yi yōkwę kē nō Galile, ε nye pęse nde, a yākaŋgwe kwā ne Samari.

⁵ Ndana, ε nye kwā kumo ke keki wete dya nde Sikar ke Samari. Dya te bā ke keki pel meneti mete yi Yakōp ma nyēki mōno wene Yosep ne liko ke metu me mbombu kē. ⁶ Ngę Yakōp bā womete. Nda yotu Yesus bā katinate ne kendi kē, ε nye kwā diyo metidyę ke keki ngę. Yo bā ke pōku bembe yeso.

⁷ Yaka nō, wete nya Samari ke nje taye mōrōku. E Yesus lępe nye nye nde: «Nyeko mi mōrōku, né mi hōbiye.» ⁸ Yinōri bejeke bene ma kē ke moy dya kē bomo medye. ⁹ E nya Samari kō nje diyo lępō nye nye nde: «'Gba we mō Beyuden njāki diyę mi ngōndu Samari mōrōku ne nje te yin?» Nya kō lępi dēte, keto Beyuden bene botu be Samari bā nda nja mbo bene dēte. ¹⁰ E Yesus yeŋsa nye nye nde: «We má dukwe yasi te yi Njambiyę nye kē, duwe sendi mō te ε lępe nye we nde: «Nyeko mi mōrōku, né mi hōbiye kō,» ma yo gba we jōmbe mōrōku ke bō ne. Ma nye nya we mōrōku mete yi kele nde, mumo bēki ne jōngwe kē.» ¹¹ E nyari lępe nye nye nde: «Nyangwe mbam, mapi te yi we ta taye ne mōrōku yeti. Sendi, mbey tayna mōrōku ne hebebe. Ma we ta nje bų ba mōrōku mete yi kele nde, bomo bēki ne jōngwe kē we? ¹² Saŋmbambo wusu Yakōp tikima wuse ne ngę ke. Nye ne nguru wene nē bōno bene nē betiter bene hōbiya ndi mōrōku me ngę kō. Ma ndana, 'we táka gba nde, we kwā nye?» ¹³ E Yesus yeŋsa nye nye nde: «Mumo hene ε hōbiye mōrōku mete yike ta kē mbombu gwe yesidyę. ¹⁴ Yasi wete, mō te ε ta hōbiye mōrōku mete yi mi ta nye nye kē tī gwe se yesidyę wete yeso na. Yo nde, mōrōku mete yi mi ta nye nye kē ta nje be ke yotu ne nda ngę te yi sokula kē, kelo nde, a bēki ne jōngwe te yi kpo ne kpo.» ¹⁵ E nyari yeŋsa nye nye nde: «Nyangwe mbam, nyeko mi mōrōku mete yite, ma mi nje kē mbombu gwe yesidyę yī kala nje sendi waka nje taye mōrōku.» ¹⁶ E Yesus nje lępō nye nye nde: «Ken jeba njoŋo, nō yōkwę nje sendi waka.» ¹⁷ E nyari yeŋsa nde: «Mi yeti ne mbam na.» ¹⁸ E Yesus lępe nye nye nde: «Yi we lępe kē, gbakasi. We yeti ne mbam gbate na, keto ke jōngwe dyo, we ma be ne bembam kumo yitan. Mbam te yi wūne nye jōŋna ndana kō, yeti njoŋo na. Yasi te yi we lępima kē, yo gbakasi.» ¹⁹ Ndana, ε nyari yeŋsa nye nye nde: «Nyangwe mbam, mi ke beŋe nde, we wete mō punja mēlepi me Njambiyę. ²⁰ Besaŋmbambo busu dīkima kano Njambiyę ke gba keki te yoko. Yasi wete, wune Beyuden kpāl lępō yun nde, mumo hene yākaŋgwe kano Njambiyę ndi ke Yerusalem.» ²¹ E Yesus yeŋsa nye nye nde: «Nyari, jaya yasi te yi mi lępe nye we kē kimote. Ngimo ke nje yi wune tī kano se Saŋgwe Njambiyę ko ke keki te yoko ko ke Yerusalem na. ²² Wune botu be Samari yeti ke duwe yasi te yi wune kane kē na. Ma wuse kán su yasi te yi wuse ke duwe. Keto nje jōngwe wūla ke yi Beyuden nje nō. ²³ Yasi wete, ngimo ke nje, yo ma si dya, ngimo te yi gba kpasa botu bete be kane Saŋgwe Njambiyę ta kano nye ne nje te yi sisij nē gbakasi. Keto saŋgwe Njambiyę sán kwalo botu bete be kane nye ne nje te yite. ²⁴ Njambiyę, nye Sisij. Dete, bomo be

kane nye, bo yâkanḡwe kano nye ne nje te yi sisiḡ nè gbakasi.» ²⁵ E nyari yeḡsa nye nye nde: «Mi duwâ nde, Mesi, yite nde *Krist ta nje. Kome nye ta nje ké, a ta nembè to meyasi hene nye wuse.» ²⁶ E Yesus lepe nye nye nde: «Gba mi kò, mò te yi we lepe kasi ne kò, gba mi e lepina nye we kò!»

²⁷ Yaka nò, bejeke bene ke yòkwè. E bo ḡgbakima yi beḡe nde, Yesus ke lepina bene nyari. Ko dete, mumò wete ne wete ti bute numbu lepo nde: «We díya ba nye ḡge?» ho nde: «Yo lepi te nda yi wúne nye lepe ké?» ²⁸ Ndana, e nyari tike mapi tayna móròku womete kwâ kè ke mɔy díya lepo nye bomò nde: ²⁹ «Wune njâki beḡe ndi wete mbam. A lepima meyasi hene te yi mi kelma ke jonḡwe dyembè ké nye mi. 'Mbam te yeti *Krist na?» ³⁰ Ndana, e bo punde dúwe ke mɔy díya kè kome Yesus bâ ké.

³¹ Ke ḡgimò te yite bejeke bâ ke ḡgweta ne Yesus lepo nde: «Yekele, pa díyena wa.» ³² Yasi wete, e nye yeḡsa nye bo nde: «Mi ne medye te yi díyè, ma wune yeti ke duwe medye mete na.» ³³ E bejeke lepe tandè yan nde: «'Yite nde, wete mumò ma njese nye yiḡa medye?» ³⁴ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Medye membe, yo nde, mi kèl yasi te yi Mò te e tomma mi kò kwadye, tonje sendi mesay mene. ³⁵ 'Wune ti lépi lepo nde: «Bukwâ ndi ḡgwende yini, né bo kandi soḡna nyambi ke ḡgwan na?» Ne lêḡwe metò, mi ke lepo nye wune nde: Wune kâḡa misi beḡe ne menḡwan. Nyambi ma deto, ḡgimò soḡnate ma yaka. ³⁶ Mò te e soḡe nyambi kò ke dolo nduku mesay mene ke bo masa mesay. A sóḡa nyambi te yi ma detò ké, né yo díy kpo ne kpo. Dete, né mò te e be beko kò be ne kiya mesosa bene yòkò e soḡe soḡa kò. ³⁷ Lepi te yi bo lepe nda kano nde: «Mò te e be beko kò dele, ma yòkò e soḡe soḡa kò dele» ké, lepi te gbakasi. ³⁸ Ke be mi, mi tomma wune kè soḡe nyambi kine pa beḡe bonè nè mesay ne mbombu na. Baḡa beḡma bonè ne mesay, e wune nje kè yun mbombu ne mesay man.»

³⁹ Ke njoka botu be Samari, budyate tikima temò ke yi Yesus, keto lepi te yi nyari lepima ké. A lepima nye bo nde: «Mbam te lepima meyasi hene te yi mi kelma ke jonḡwe dyembè ké nye mi.» ⁴⁰ Ke botu be Samari ma kè dolo Yesus ké, e bo ḡgweta ne nye nde, a kwâḡdya mɔḡo metu bene bo ke díya díyan. E nye kwâḡdye metu yiḡa bene bo. ⁴¹ E baḡa budya botu be Samari nje tiko sendi temò ke yene, keto lepi te yi nye lepima ké. ⁴² E bo lepe nye nyari nde: «Wuse ti tíki temò ndana ke yene, keto yasi te yi we yekidya nye wuse ké na, yo keto wuse wokuma yasi te yi nye lepima ké ne metò musu, duwe sendi nde, yo gba nye Mò te e jonḡwe botu be meneti maka.»

⁴³ Ke kɔḡ metu menòri yiḡa, e Yesus teme kwâ kè ke Galile. ⁴⁴ A kwâḡ kè mate, keto nye ne ḡguru wene díkima lepo nde, bo ti jáya mò punja melepi ke ḡgbak ḡgbak díya díyene na. ⁴⁵ Ndana, ke nye ma díyà ke Galile ké, e botu be Galile bú nye kimote, keto bo beḡma meyasi hene te yi nye kelma ke Yerusalem ke ḡgimò jeso *Paska Beyuden ké, keto bo sendi kà ke jeso.

Yesus ke sídyè kɔḡ wete mɔḡo

nyanḡwe soḡa

⁴⁶ E Yesus teme yòkwè ne kòkò kè Kana ke Galile ke mbey te yi nye ma yeḡsanḡwe móròku ne menjam ké. Wete nyanḡwe soḡa kumande díya bâ ke Kapernawum. Mɔḡo wene, mɔḡo mbam bâ ke kɔḡo. ⁴⁷ Ke nyanḡwe soḡa kò ma woko nde, Yesus wulma Yuda díyà ke Galile ké, e nye teme

kè ðeɲe nye ɲgweta ne nye nde, a kên kè jɔŋgwe mɔno wene, keto a ða nɛdo ne soɲ. ⁴⁸ E Yesus nje lɛpo nye nye nde: «Ke yun, ke wune tĩ pa ðeɲe meyekambiye nè nyanɲgwe mekele na, wune tí tiko temo ne mi na.» ⁴⁹ E nyanɲgwe soja ko yeɲsa nde: «Nyanɲgwe mbam, pa kumo nɛdo ke tɔ mbe ke ɲgimo te yi mɔnmbe ndi ke soso ké.» ⁵⁰ E Yesus lɛpe nye nye nde: «Kwanɲo, mɔno wo ma ju.» Mbam ko tikima temo ke lɛpi te yi Yesus lɛpima nye nye ké. E nye toke nje kwa. ⁵¹ Ndana, ke ɲgimo te yi nye ða ke nje ke duwe ké, e botu be mesay ðene nje sanɲgwa ne nye lɛpo nye nye nde, mɔno wene ma ju. ⁵² E nye nje diye bo hawa te yi mɔnosike kandima wokuna jɛwna yotu kete ké. E bo lɛpe nye nye nde: «Lolna yotu siy kwey ne yeso ke hawa wete.» ⁵³ E sanɲgwe ne mɔno duwe nde, yo ke kiya ɲgimo te yite yi Yesus lɛpima nye nye nde: «Mɔno wo ma ju» ké. E nye tike temo ke yi Yesus, nye ne ɲguru wene nè botu be tɔ ðyene hene. ⁵⁴ Meyekambiye yifate yi Yesus kelma ke Galile ké, yo yoko yi nye kelma ndana ke yokwa Yuda ké.

5

Yesus ke kelɔ nde, wete mo

jemti kɛndi

¹ Ke kɔɲte, e yo be ne wete jeso Beyuden. E Yesus kwa kè Yerusalem. ² Yiɲa mbey mɔroku nda nyanɲgwe mato ða ke Yerusalem ke keki numey te yi besam dikima kwa kete nyiɲe no ke moy dya ké. Bo dikima jefa nyanɲgwe mato te ke numbu Hebere nde Betesda. Yo ða ne membey womete yitan yi bomo dikima kendo ho wɛɖya kete ké. ³ Budya botu bekɔn ða metinɲgwe ke membey menori. Yo ða ne botu be ðibina misi nè botu be ndembil nè botu bete be mebo ho be mekol man ma jeme be ne feɲgeleɲ ðaka. [Bo dikima ðiyɔ womete yi ladye ɲgimo te yi mɔroku kande ne watinatè ké. ⁴ Keto wete jaki Njambiye dikima piye yaka ne menɲgimo ke nyanɲgwe mato yinori nje wase mɔroku. Dete, bosa mumo te e piye ðuku ke ɲgimo te yi yo ndunɲgwe watinatè ké, kɔn mo te siyma, ko yo ðéki kwalɔ kɔn te nda.]

⁵ Wete mo jemti ða ke njokate womete me ke mesew kamotati jo yitan jo yitai yi nye balma ne kɔn te ké. ⁶ Yesus ðeɲma nye ke metinɲgwe, duwe sendi nde, mbam ko ma kwanɲye budya mesew ke teri te yinori. E nye nje diye nye nde: «We ke kwadye nde, kɔn yo siy?» ⁷ E mo jemti yeɲsa nye nye nde: «Nyanɲgwe mbam, mi kine mo te e ta bu mi pidye ke nyanɲgwe mato ke ɲgimo te yi mɔroku wate ké na. Ke ɲgimo te yi mi ndi ke ké ké, wete mumo ma kande piye ne mi.» ⁸ E Yesus lɛpe nye nye nde: «Tema, bonɲo tan yo, kendo.» ⁹ Ndana ndana, e kɔn siye, e nye bu tan ne kande kendi. Yo ða yeso *Saba. ¹⁰ E Beyuden lɛpe nye mbam te yi Yesus sidya kɔn ne ko nde: «Muka, yo yeso Saba. Membonɲa me Njambiye yeti ke nye we ðeti te yi bu tan yo kwa no na.» ¹¹ E nye yeɲsa nye bo nde: «Mo te e sidya kɔn mbe ko lɛpima nye mi nde: «Bonɲo tan yo, kendo.» » ¹² E bo nje diye nye nde: «Yo mo te nda lɛpe nye nye nde: «Bonɲo tan yo, kendo?» » ¹³ Yasi wete, mbam ko tĩ duwe mo te e sidya kɔn ne ko na, yo nde, Yesus kwanɲma jise womete, keto ɲgil ða womete.

¹⁴ Diyo ké, e ðene Yesus kè sanɲgwa ke mbanjo Njambiye. E Yesus lɛpe nye nye nde: «Beɲa, kɔn yo siyma. Ma we tĩ basidya kelɔ se ðeya yasi na, we

mε nje sangwa ne mebone kwa yike yi we sangwama no ké.» ¹⁵ Ndana, ε mbam kwa kè lepɔ nye bekum Beyuden nde, yo Yesus sidye kon ne. ¹⁶ Dete, ε bo kande saɲna Yesus ne melepi, keto a kelma mekele mete ke yeso *Saba. ¹⁷ Yasi wete, ε Yesus yerɲa nye bo nde: «Saɲmbe ndi ke kelo mesay kumo ke ngimo te yoko ndana. Mi sendi ke kelo mesay.» ¹⁸ Ke bekum Beyuden ma woko dete ké, ε bo ke mbombu yi sa menje hene te yi wo nye woko. Bo saɲma menje mete ndana kwa yi mbombu, yeti ndi keto a ti jese yeso Saba na, yo keto a lepima sendi nde, Njambiyε gba sangwe wene, bene nye ndi wete.

Da ke nye Mɔno deti te yi kelo

meyasi nda nye

¹⁹ ε Yesus kè mbombu lepɔ nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nge *Mɔno ti pa beɲε yasi ne Da na, a ti yaka kelo yasi nda yi nye kwadye ké na. Keto yasi te yi Da kele, yo ndi yite sendi yi Mɔno kele. ²⁰ Keto Da ke kwadye Mɔno. A ke tedye Mɔno meyasi hene te yi nye ne nguru wene kele ké. A ta kè mbombu tedye nye nyangwe mekele kwa yike, né gba wune ngbakima. ²¹ Nda Da ke womiye bemuɲ kelo nde, bo bêki ne joɲ, dete Mɔno ke kelo sendi nde, mumo hene te yi nye kwadye nye nye jongwe, a ke nye nye yo. ²² Yo sendi nde, Da yeti ne say pesina josi mumo na. Yasi wete, a boɲma mesay mete hene nye Mɔno. ²³ Da kelma dete, né bomo hene lukse Mɔno nda yi bo lukse ne nye ké. Mo te ε ti lukse Mɔno na, mo te yeti ke lukse sendi Da, mo te ε tomma nye ko na. ²⁴ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mo te ε woke yasi te yi mi lepe tiko temo ke yi Mo te ε tomma mi ko, mo te ne jongwe te yi kpo ne kpo, a ti sangwa ne josi na. Yasi wete, a duwa ke soɲ kè ke jongwe.

²⁵ «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Ngimo me ke wuta, yo ma si dya, ngimo te yi bemuɲ ta woko ne men Mɔno Njambiyε. Botu bete be ta woko men ne baka ta ju. ²⁶ Keto nda Da njuku jongwe ké, dete a kelma sendi nde, Mɔno bêki njuku jongwe. ²⁷ A nya sendi nye deti te yi jɔse bomo, keto nye *Mɔno mumo. ²⁸ Lepi te yi mi lepe ké ti kel nde, wune ngbakimangwe na, keto ngimo me ke wuta yi bomo hene be ke moy meboɲsoɲ ndana baka ta woko men Mɔno mumo. ²⁹ Baka be kelma kimɔ mekele ke jongwe dyan baka ta womiye yi be ne jongwe te yi kpo ne kpo. Ma baka be kelma beya mekele ke jongwe dyan baka ta womiye sangwa ne josi. ³⁰ Mi ti yaka kelo mbe yaɲa nda yi mi kwadye ké na. Mi jɔsa lepi beɲgwe yasi te yi mi woke ke numbu Da ké. Sendi, mi pési lepi ne ngben, keto mi ti sán, né mi kel yasi te yi mi kwadye ké na. Yasi wete, mi sán, né mi kel yasi te yi Mo te ε tomma mi ko kwadye ké.»

Meyasi yini te yi tedye deti Yesus ké

³¹ ε Yesus kè mbombu lepɔ nde: «Ke gba mi ne nguru wombe lepe yasi te yi mi duwa ke kasi mbe, yite mumo ti yaka jaye nde, mi lépi gbakasi na. ³² Yo wete mumo dele ke lepɔ yasi te yi nye duwa ke kasi mbe. Mi duwa nde, yasi te yi nye lepe ke kasi mbe ké, gbakasi. ³³ Gba wune tomma bomo kenje ke yi Jan, ε nye lepe gbakasi. ³⁴ Yasi wete ke yembe, yo yeti ke diye nde, wete mumo paɲ lepɔ yiɲa yaɲa te yi nye duwa ke kasi mbe na. Ndi nde, yasi te yi mi lepima ké, mi lépi, né wune be ne jongwe. ³⁵ Jan diyima

ε nye kele sendi dfe te ne benjanjo. Mumo hene borjma nda yi nye kwadya ké. ¹² Ke bomo ma si dyena dito ké, ε Yesus lepe nye bejeki bene nde: «Wune siki wesidyε mebukwe mete, ma yaņa nje sambiyε ne gbelate.» ¹³ Ke memampa menori yitan yi bomo dya ké, bo njā wesidyε mebukwe mete tonje memako kamo jo yiba.

¹⁴ Ke bomo ma beje meyekambiyε mete yite yi Yesus kelma ké, ε bo diki lepo nde: «Mbam ko gbate mo punja melepi me Njambiyε ε bā nde, a ta nje ke to meneti ko.» ¹⁵ Ke Yesus ma duwe nde, bomo ke kwadyε nje bu nye kε tembidyε kumande ne deti ké, ε nye yokwe ne koko kε ke to keki ndi nye nyepo.

Yesus ke kendo ke to duku

(Mt 14; Mk 6)

¹⁶ Ke bekoko ma dya ké, ε bejeki be Yesus seliyε kε ke goj nyangwe mato. ¹⁷ ε bo bende wete landi yi sabiyε no kε no pulo Kapernawum. Yinori tu ma kelo. Sendi, Yesus ti pa yokwe nje dolo bo na. ¹⁸ Nyangwe pupo bā ke kwā, ε mekumbo kele ke duku budyate. ¹⁹ Bo dukuma landi kendo kumo nda kilometa yitan ne yitan jo wete. Bo beja Yesus ke kendo ke to duku kε no pulo landi. ε bo gwe wō budyate. ²⁰ Yasi wete, ε nye lepe nye bo nde: «Yo mi, wune ti gwaki wō na.» ²¹ Ndana, ε bo be ne mesosa yi nyinje nye ke landi, yaka ne landi ke teme ke mbey te yi bo kwadya kε kete kε.

Yesus kpasa mampa te yi nye

mumo jongwe

²² Misi pupε ngil botu bete be tikama ke nginje duku baka njā take duwe nde, landi bā ndi wete kwey mate. Bo duwā sendi nde, Yesus ti nyinje landi bene bejeki bene na. Yo nde, bejeki kwanjma ndi bo bepo. ²³ Yasi wete, ndana yinja melandi njā dya wule ke Tiberiyad ke keki mbey te yi bo ma dyaki mampa, yite Kumande Yesus panjma pa nye Njambiyε wosoko ké. ²⁴ Ke ngil ma beje nde, ko Yesus ko bejeki bene ti be womete ké, ε bo bende melandi menori kwā kε ke Kapernawum kε sā nye mate. ²⁵ Ke bo ma dolo nye mate ke nginje duku ké, ε bo lepe nye nye nde: «Yekele, o njaki ba wonja ndenen?» ²⁶ ε Yesus yeņa nye bo nde: «Yo gba gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Wune ti sāj mi, keto meyekambiyε mete yi wune bejma ké na. Yasi wete, wune sāj mi, keto wune dya mampa dito. ²⁷ Wune ti kel mesay keto medye mete yi ta beyo gwe ne ngbot ké na. Yasi wete, wune kεl mesay keto medye mete yi ta diyō kelo nde, wune bεki ne jongwe te yi kpo ne kpo. Medye mete, yo *Momo mumo ta nye wune yo, keto yo ndi gba nye yi Njambiyε tokuma.» ²⁸ Ndana, ε bo nje diyε nye nde: «Yo yasi te nda yi wuse yākanjwe kelo, né wuse kel mekele mete yi Njambiyε kwadyε ké?» ²⁹ ε nye yeņa nye bo nde: «Yasi te yi Njambiyε kwadyε nde, wune kεl ké, yo nde, wune tiki temo ke yi mo te yi nye tomma ko.» ³⁰ ε bo nje lepo nye nye nde: «Kwalo meyekambiyε te nda yi we kele yi wuse ta beje tiko ne temo ke yo ké? Yo mesay te nda we kele ké? ³¹ Besanjmbambo busu dya *man ke konjor nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyε nde: <A nya bo medye mete yi wule ke dyobo ké nde, bo dyaki.> » ³² ε Yesus lepe nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Moyisi ti nye wune medye mete yi wule ke dyobo ké na. Yasi wete, yo Sanjbe ke nye wune gba medye mete yi wule ke dyobo ké. ³³ Keto medye mete yi Njambiyε

nye ké, yo yáko ε piye wule dʻyobo nje nye botu be meneti maka jonḡwe te yi kpo ne kpo kó.» ³⁴ Ε bo nje lepó nye nye nde: «Nyangwe mbam, nyeko wuse medye mete yite metu hene.» ³⁵ «Mi mbe medye mete yi nye mumo jonḡwe. Mò te ε nje ke yembe, mò te tí gwe nja wete yeso na. Sendi, yoko ε tike temo ne mi, mò te tí gwe yesidye wete yeso na. ³⁶ Yasi wete, mi ma lepó nye wune, ma ko beko nde, wune beḡma mi, wune yeti ke tiko temo ne mi na. ³⁷ Bomo hene be Da nye mi, bo ta nje ke yembe. Ko mi tí seḡe mò te ε nje ke yembe kó na, ³⁸ keto mi ti pikwe wule dʻyobo, né mi nje kel yasi te yi mi kwadye ké na. Yasi wete, mi njáki nje kelo yasi te yi Mò te ε tomma mi kó kwadye ké. ³⁹ Yo nde, Mò te ε tomma mi njesε kó kwádyikwe nde, ke njoka bomo hene te yi nye nya mi baka, mi tí dimbidya mumo wete ne wete na. Yasi wete, mi wómkwe bo hene ke njena yeso siyna mboko. ⁴⁰ Keto yasi te yi Saḡmbe kwadye ké, yo nde, mumo hene ε kaḡe misi beḡe ne mi Mòno tiko temo ne mi, mò te bēki ne jonḡwe te yi kpo ne kpo. Ma mi ta womiye mbe nye ke njena yeso siyna mboko.»

⁴¹ Dete, ε Beyuden nyingila ne nye, keto a lepima nde: «Mi mbe medye mete yi piya wule dʻyobo.» ⁴² Ε bo diki lepó nde: «Yoko yeti gba Yesus te mono Yosep na? Wuse yeti ke duwe saḡwe bene nyangwe na? Ma nḡe ba yi nye nje lepó nde, a pikwe wule dʻyobo nje no ké?» ⁴³ Ε Yesus nje yensa nye bo nde: «Wune tiki menyingila. ⁴⁴ Mumo ti yaka nje ke yembe kine nde, Da, Mò te ε tomma mi kó dula nye na. Ma mi ta womiye mbe mò te ke njena yeso siyna mboko. ⁴⁵ Yo ketinate ke mekana me botu be punja melepi me Njambiyε nde: «Njambiyε ta tedye bo hene meyasi.» Mumo hene ε leḡwa meto ke yasi te yi Da lepima bakidye yo, mò te ke nje ke yembe. ⁴⁶ Yeti nde, wete mumo beḡma Da wete yeso na, soḡe ndi yoko ε wulma pe yi Njambiyε nje no kó. Yo ndi nye beḡma Da. ⁴⁷ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mò te ε tike temo ne mi, mò te ne jonḡwe te yi kpo ne kpo. ⁴⁸ Mi mbe medye mete yi nye mumo jonḡwe. ⁴⁹ Besaḡmbambo bun dya *man ke koḡor. Ko beko dete, bo gwá. ⁵⁰ Medye mete yi piya wule dʻyobo ké kél nde, mò te ε dʻye yo, a tí gwe na. ⁵¹ Mi mbe medye mete yi kele nde, mumo bēki ne jonḡwe yi piya wule dʻyobo ké. Nḡe mumo dʻye medye mete, a ta be ne jonḡwe kpo ne kpo. Yo nde, medye mete yi mi ta nye nye ké, yo membundo membe. Mi ta nye yo, né botu be meneti maka be ne jonḡwe.»

⁵² Dete, ε Beyuden kande nyena meso tande yan lepó nde: «Mbam kó yakama nye wuse membundo mene nde, wuse dʻyáki ne nje te yin?» ⁵³ Ε Yesus nje lepó nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nḡe wune ti dʻye membundo me *Mòno mumo, hoḡiye sendi mekiyo mene na, wune yeti ne jonḡwe ke yotu yun na. ⁵⁴ Mò te ε dʻye membundo membe, hoḡiye sendi mekiyo membe, mò te ne jonḡwe te yi kpo ne kpo. Mi ta womiye nye ke njena yeso siyna mboko. ⁵⁵ Yo nde, membundo membe gbate kpasa medye. Mekiyó membe sendi gbate kpasa yasi te yi sidye yesidye. ⁵⁶ Mò te ε dʻye membundo membe, hoḡiye sendi mekiyo membe, mò te ke temo mbe, mi sendi ke temo ne. ⁵⁷ Da te ε kele nde, mumo bēki ne jonḡwe kó tomma mi. Mi jónḡangwe jakime nye. Dete sendi, mò te ε dʻye mi, mò te ta jonḡa sendi jakime mi. ⁵⁸ Medye mete yi piya wule dʻyobo ké, yori. Yo yeti nda *man te yi besaḡmbambo bun dya, ko beko dete, ε bo de ndi gwe ké na. Yasi wete, mò te ε ta dʻye medye te yike kó ta dʻiyó kpo ne kpo.» ⁵⁹ Yesus lépi melepi maka ke ḡgimo te yi nye ba ke tedye bomo melepi me

Njambiyε ke mbanjo mεwesidya mε Beyuden ke Kapernawum kε.

Yesus lεpi melepi mete yi nye

Ɔomɔ jonɔwe

⁶⁰ Ke Ɔo ma si woko melepi mete yi nye lεpima kε, ε Ɔanja bejeke bene Ɔudfyate lεpe ke koŋte nde: «Lεpi te yike nε dito Ɔudfyate. Nda yakama Ɔiye to te ko?» ⁶¹ Yesus duwα ke moy temo ne nde, bejeke bene ke nyingila keto lεpi te yi nye lεpima kε. ε nye lεpe nye Ɔo nde: «'Lεpi ke ke njangwe wune? ⁶² Ma yo ta nje be Ɔa nan, nge wune beŋe *Mɔno mumo ke bendo yokwe kε ke mbey te yi nye paŋma diyo kete kε? ⁶³ Yo Kimɔ Sisiŋ nye mumo jonɔwe. Mεmbundo yeti nε dεti te yi kelo yiŋa kimɔ yasi na. Melepi mete yi mi lεpima mbe nye wune kε, yo melepi mete yi nye mumo Sisiŋ Njambiyε, nye sendi nye jonɔwe. ⁶⁴ Yasi wete, Ɔanja waka ke njoka yun yeti ke tiko temo ne mi na.» Yesus lεpi dεte, keto a ma duwe Ɔotu Ɔete be ti tike temo ne nye Ɔaka njombu yaŋa, duwe sendi mo te ε ta dyanɔwe nye ko. ⁶⁵ ε nye kε mbombu lεpo nde: «Yori yi mi lεpima nye wune nde, mumo ti yaka nje ke yembe, nge Da ti nye nye dεti na.»

⁶⁶ Kande ke ngimo te yite ε Ɔanja bejeke bene Ɔudfyate duwe ke njon ne kine kendo se bene Ɔo na. ⁶⁷ ε Yesus nje diyo lεpo nye bejeke te Ɔari kamo jo yiƆa nde: «'Wune sendi, wune ke kwadyε kwα?» ⁶⁸ ε Simɔn Piyεr yeŋsa nye nye nde: «Nyanɔwe Kumande, he ta nje kwα kε pe yi nda? Yo we be ne melepi mete yi nye mumo jonɔwe te yi kpo ne kpo. ⁶⁹ Ma wuse ke tiko su temo ke yo, duwe sendi nde, we pupuna mo te yi Njambiyε tokuma njese.» ⁷⁰ ε Yesus yeŋsa nye Ɔo nde: «'Wune Ɔaka kamo jo yiƆa, yeti gba mi toke wune na? Ma wete mumo ke njoka yun ne *Satan.» ⁷¹ Yasi yinori, a lεpi ne Yudas te mɔno Simɔn Iskariyot, keto yo gba nye mo te ε ta dyanɔwe nye ko. A Ɔa ke njoka bejeke kamo jo yiƆa.

7

Bemaŋ be Yesus yeti ke tiko temo

ne nye na

¹ Ke koŋ meyasi menori ε Yesus kwα kε medya ne medya ke Galile. A ti kwadyε kε ke medya mete yi Yuda na, keto Ɔekum Beyuden dikima sa nje te yi wo nye. ² Yinori jeso Beyuden yi Ɔo dikima sumo meƆala ya kete kε Ɔa ke wuta. ³ ε bemaŋ ne Yesus lεpe nye nye nde: «We ti diy se waka na, kwanɔ kε ke Yuda, nε bejeke Ɔo beŋ sendi nyanɔwe mekele mete yi we kele kε. ⁴ Keto nge mumo kwadyε nde, Ɔomo dukwe nye, a ti kεl yasi sofyate na. Ma nda we ke kelo nyanɔwe mekele dεte kε, punjukwe yotu yo ne nguru wo ke misi mε Ɔomo.» ⁵ Ko bemaŋ ne Yesus sendi ti be ke tiko temo ne nye na. ⁶ ε nye nje lεpo nye Ɔo nde: «Ijgimo te yembe ti pa dya na. Yasi wete ke yun, ngimo hene kimote. ⁷ Ɔotu be meneti maka ti yaka Ɔeno wune na. Yasi wete, Ɔo bεn mi, keto mi ke beŋe mekele man lεpo nde, yo beyate. ⁸ Wune kwāŋ yun kε jeso te. Ke be mi, mi yeti ke kε mbe na, keto ngimo te yembe ti pa yaka na.» ⁹ Ke nye ma si lεpo dεte nye Ɔo kε, ε nye kwα diyo ndi ke Galile.

Metando ke njoka Yesus

bene Beyuden

¹⁰ Ndana, ke beman ma si kwà kè jeso ké, ε nye teme mbombila kwà kè sendi mate kine punje yotu na. ¹¹ Bekum Beyuden dikima są nye ke jeso lepò nde: «A we?» ¹² Bomò dikima lepò kasi ne budfyate ne hìhìhì ke njoka ngil. Baña dikima lepò nde: «Mbam te kimò mumò!» Baña nde: «Jà, a ke sebile bomò kenje ke beya nje.» ¹³ Yasi wete, ko mumò wete ne wete ti be ke lepò kasi ne ne gbas gbas ke misi me bomò na, keto bo dikima kamba bekum Beyuden.

¹⁴ Ndana, ke metu me jeso ma kumò ke bembe ké, ε Yesus kwà kè ke mbanjo Njambiyè kande tedya bomò melepì me Njambiyè. ¹⁵ E Beyuden ngbakima lepò nde: «Mbam kò ti kele yinà nyanngwe sukul na. Ma a njáki nje be ne duwà mekana mete yike wule nò we?» ¹⁶ E Yesus nje yejsa nye bo nde: «Yasi te yi mi tedye ké ti wúla ke dyanò dyembe ne nguru wombe na, yasi wete, yo wúla ke yi Njambiyè, nye Mò te ε tomma mi kò. ¹⁷ Nge mumò jaye nde, a ta kelò yasi te yi Njambiyè kwadye, mò te ta duwe, ho yasi te yi mi tedye ké wúla ke yi Njambiyè, ho yo wúla ke dyanò dyembe. ¹⁸ Mò te ε lepe yasi te yi wule ke dyanò dyene kò sán nde, bomò lúksa nye. Yasi wete, yòkò ε kele yasi są nde, bomò lúksa mò te ε tomma nye ko ke lepò gbakasi. Sendi, a yeti mò kotu mekele na. ¹⁹ Mòyisi ti nye wune mbonnga me Njambiyè na? Ma ko mumò wete ne wete ke njoka yun yeti ke jonna bengwe mbonnga mete na. Keto nge yi wune są nje te, né wune wo mi ké?» ²⁰ E botu bete be bā womete ne ngil te baka yejsa nde: «We ne beya sisin ke yotu. Mò te nda ke są nje te yi wo we kò?» ²¹ E Yesus yejsa nye bo nde: «Mi kelma ndi nyanngwe mekele wete, ma wune hene ke ngbakima. ²² Mòyisi nya wune mbonnga nde, wune pèsi bonò bembam hene. Yasi yinòri ti kánda ke yi Mòyisi na, yo wúla ne besanmbambo bete. Yo keto mbonnga te yite yi Mòyisi nya ké, ko ke yesò *Saba wune ke peso bonò bembam. ²³ Wune ke peso bonò bembam ko ke yesò Saba, kamba wune me nje josidyè mbonnga te yi Mòyisi nya ké. Nge wune kele dete, keto nge yi wune nje wokò ngambi ne mi, keto mi sidya kòn ndingele mumò ke yesò Saba ké? ²⁴ Wune ti pesi josi bengwe mberi misi me mumò na, yasi wete, wune pèsi josi ne ngben.»

²⁵ E banya bomò be Yerusalem diki lepò nde: «Yeti mbam kò yi bomò są nje te yi wo nye kò na? ²⁶ Ne bēña ndi, a ke lepina ke misi me bomò ne gbas gbas, ko dete, bo yeti ke lepò yaña nye nye na. 'Yite nde, bekum ma duwe gbate nde, nye *Krist? ²⁷ Yasi wete, ke mbam te yòkò, wuse duwà su mbey te yi nye wulma kete nje nò ké. Ndi nde, kome Krist ta nje ké, ko mumò tí duwe mbey te yi nye wulma kete nje nò ké na.»

²⁸ Yesus bā ke tedye bomò melepì me Njambiyè ke mbanjo Njambiyè. E nye lepe ne men ke kwey nde: «'Wune lépi gba nde, wune duwà mi, duwe sendi mbey te yi mi wulma kete nje nò ké? Ndi nde, mi ti njáki ne deti te yembe na. Mò te ε tomma mi kò, nye mò te yi bomò yákanngwe tiko temò ne nye, ma wune yeti ke duwe nye na. ²⁹ Ndi mi ke duwe mbe nye, keto mi wúla pe yene nje nò. Yo nye tome mi.» ³⁰ E bo są nje te yi biye nye, ko beko dete, mumò wete ne wete ti kenje bo kpoke ne nye na, keto ngimò ne ti pa dya na. ³¹ Bomò budfyate ke njoka ngil tikima temò ke yene. E bo diki lepò nde: «Kome *Krist ta nje ké, a ta kelò ka meyekambiyè kwà yike yi mbam kò kelma ké?» ³² *Befarisè wokuma meyasi menòri yi bomò dikima nyingila ke njoka ngil ke kasi Yesus ké. E bekum be botu be nyena sadaka

nye Njambiyè nè Befarisè tome botu be bakidya mbanjo Njambiyè, né bo kè biy nye.

³³ E Yesus lepe nde: «Mi ndi ne monò ngimò te yi kwanɔɔye sine wune, ke konɔte, mi má yòkwè kè pè yi Mò te ε tomma mi kò. ³⁴ Wunè ta sà mi, ko wunè tí dolò mi na. Sendi, wunè tí kumò yun ke mbey te yi mi ta diyò mbe kete na.» ³⁵ E Beyuden nje lepo tandè yan nde: «Yite nde, a ta kè ba we yi wuse ta diyò kine dolò nye kè? 'Yite nde, a ta kè ke yi Beyuden bete yi bo wanjima bo be diye ke njoka Begrek baka? 'A ta kè mate kè tedye Begrek melepi me Njambiyè?» ³⁶ Yiña nde: «*«Wunè ta sà mi, ko wunè tí dolò mi na,» sendi, «wunè tí kumò ke mbey te yi mi diye mbe kete na,» a kwádyikwè lepo komete nde nge?»*

³⁷ Yesò siyna jesò bā nyangwe yesò jesò kwā bosa meyesò mete yiri hene. Yesò te ε Yesus teme lepo ne men ke kwey nde: «Mò te ε gwe yesidye, a njáki ke yembe nje hōbiye yasi te yi ta sidye yesidye ne kè. ³⁸ Mekana me Njambiyè ke lepo nde: «Mò te ε tike temò ne mi, nyangwe meɔdoku mete yi nye jonɔwe ta sokula wule ke mɔy ne.» » ³⁹ Yinori Yesus lépi ne kasi Kimò Sisij te yi botu bete be tike temò ne nye ta be nò kè. Yo nde, ke ngimò te yite Njambiyè tí pa njese Kimò Sisij na, keto a tí pa yòkidye Yesus kenje dɔyòbo ke mbey meluksa mene na.

Bekum Beyuden yeti ke jaye nde,

Yesus nye Krist na

⁴⁰ Ke baña botu bete be bā ke njoka ngil baka ma wokò melepi mete kè, ε bo lepe nde: «Mbam kò gbate mɔ punja melepi me Njambiyè te yi bo dikima lepo nò kò.» ⁴¹ Baña dikima lepo nde: «Yòkò gba *Krist.» Baña nde: «'Yo Krist ta wule Galile nje nò? ⁴² 'Mekana me Njambiyè tí lépi nde, Krist ta wule ke kandò kumande Davit ke dya Betelehem kome Davit dikima diyò kè na?» ⁴³ E ngil baka ke bembe keto Yesus. ⁴⁴ Baña diyma kè biye nye. Yasi wete, ko mumò wete ne wete tí kpoke nye na. ⁴⁵ Ndana, ε botu be bakidya mbanjo Njambiyè yòkwè kè dolò bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè nè Befarisè. E bo diye botu be bakidya mbanjo Njambiyè nde: «Ige kele yi wunè tí nje ne nye kè?» ⁴⁶ E bo yeñsa nde: «Ko mumò wete ne wete yeti ke duwe lepi nda mbam te na.» ⁴⁷ E Befarisè nje yeñsa nde: «'Yite nde, wunè sendi, wunè jayma nde, a sèbila wunè? ⁴⁸ 'Wunè wokuma wete yesò nde, wete kum wusu ho Befarisè tikima temò ne nye nde?» ⁴⁹ E bo kè mbombu lepo nde: «Ndi nde, gba botu baka yeti ke duwe membongem me Njambiyè na. Njambiyè ma kita ne bo.» ⁵⁰ Wete mbam nde Nikodem ε kà kè beɔe Yesus wete dɔyòbo ne tu kò bā ke njoka Befarisè. E nye lepe nye bo nde: ⁵¹ «'Yite nde, membongem musu lépi nde, bo téɔya mumò meɔone kine pa wokò men mɔ te yi duwe ne meɔso mete yi nye kelma kè na?» ⁵² E bo lepe nye nye nde: «'Ma yite nde, wè sendi, wè mɔ Galile? Nemba kimòte, wè ta beɔe nde, ko wete mɔ punja melepi me Njambiyè tí wule wete yesò ke Galile na.» [⁵³ Ke konɔte, ε mumò hene tòke nje duwe kè tɔ dyene.

1 E Yesus kwā ne kè ke *Keki meoliviye. 2 Bemeṛṛmene sut, e nye yòkwe kè sendi ke mbanjò Njambiyè. E ṅgil bomo hene kè ke yene. E nye kwā diyò metidyè kande tedya bomo meḷepi me Njambiyè. 3 Ndana, e botu be ketina meyasi nè Befariṣè bụ wete nya te yi bo dolma nye ke kelo wanja kò kè nò ke yi Yesus. E bo bụ nye tembidyè ke mbombu bomo kwā lepo nye Yesus nde: 4 «Yekele, wuse dɔṅgidya nya kò ke gba kelna wanja. 5 Ke mambonja mete yi Moyisi ketima ké, a pesima nde, wuse lɔṅ njel nyari nda yòkò ne metari wo. Ma ke yò, we lépi yò ne ṅge?» 6 'Bo lépi yinori yí lɛbiye ne nye, né bo lépi nde, a lepinama beyate. Yasi wete, e Yesus butuma ketina ke ṅgbutu ne nyey bo. 7 Nda yi bo kà ndi mbombu yí diyè nye mediyan ké, e nye teme lepo nye bo nde: «Mò te e duwā ke njoka yun nde, a tì pa kelo yija beya yasi wete yesò kò kànda bete tari lù ne nya kò.» 8 Ke kɔṅte, e nye butuma sendi ne kòkò ketina ke ṅgbutu. 9 Ke bo ma wokò dete ké, e bo punde wete wete kwā kande ne betomba bete kè nò. E Yesus tika nyepò bene nyari ke mbombu wene. 10 Ndana, e Yesus teme lepo nye nyari nde: «Nyari, botu bete be lepinama ne we baka me we? 'Ko mumò wete ne wete tì tedye we mebòne na?» 11 E nye yeṅsa nde: «Ko na, nyangwe mbam.» E Yesus lepe nye nye nde: «Mi sendi, mi yeti ke tedye we mebòne na. Kwangò, yasi wete, we tì basidya kelo se beya yasi na.»]

Yesus nde, nye mejasi

12 E Yesus nje basidyè lepina nye ṅgil bomo lepo nde: «Mi mbe mejasi mete yi paniye puye nye botu be meneti maka. Mò te e beṅgwe mi, mò te tì kendo ke moy yitil na, yasi wete, a ta be ne mejasi mete yi tedye mumò nda yi nye yàkanṅwe jonna nò ké.» 13 E *Befariṣè lepe nye nye nde: «We ke lepo yasi te yi we duwā ke kasi yò ké ne ṅguru wo. ṅge be dete, yasi te yi we lepe ké gba ja.» 14 E nye yeṅsa nye bo nde: «Ko gba mi lépi yasi te yi mi duwā ke kasi mbe ne ṅguru wombe, yasi te yi mi lepe ké, gbakasi, keto mi duwā mbey te yi mi wulma kete nè mbey te yi mi ke kete ké. Yasi wete, wune yeti ke duwe yun mbey te yi mi wulma kete nè mbey te yi mi kè kete ké na. 15 Wune pési yun jòsi ne nje te yi bomo. Yasi wete, mi yeti ke peso mbe josi wete mumò na. 16 ṅge be nde, gba mi pési jòsi, pesina jòsi mbe ke nje, keto mi yeti nyepò na, mi sine Da, Mò te e tomma mi kò. 17 'Yo yeti ketinate ke gba mekana me mambonja mun nde, ṅge bomo yiba nje lepo ndi kiya yasi ke yasi te yi bo beṅma nè yi bo wokuma ké, lépi te gbakasi na? 18 Gba mi ne ṅguru wombe ke lepo yasi te yi mi duwā ke kasi mbe. Sendi, Da, Mò te e tomma mi kò ke lepo yasi te yi nye duwā ke kasi mbe ké.» 19 E bo nje diyè nye nde: «Sɔṅwe we?» E nye yeṅsa nde: «Ko mi kò Saṅmbe, wune yeti ke duwe mbanja na. Wune má dukwe mi gbate, ma wune duwā sendi Saṅmbe.» 20 A lépi meyasi menori ke mbanjò Njambiyè ke ṅgimò te yi nye bā ke tedye bomo meḷepi me Njambiyè ke mbey te yi bomo diki nye meyasi ne sadaka nye Njambiyè ké. Ko mumò wete ne wete tì nye bo ke yotu ne na, keto ṅgimò ne tì pa dya na.

21 E nye nje lepo sendi nye bo nde: «Mi ke kwā mbe, wune ta sà mi, wune ta gwe ndi ke moy mebeyo mun. Ke mbey te yi mi kè mbe kete ké, wune ti yaka kè yun mate na.» 22 E Beyuden diki lepo tande yan nde: «Yija nde: <Ke mbey te yi mi kè mbe kete ké, wune ti yaka kè yun mate na,> 'yite nde, a ta wo yotu ne ne ṅguru wene?» 23 E Yesus yeṅsa nye bo nde: «Wune wúla

yun ke meneti waka, ma mi mbe mo kwey. Wune botu be meneti maka, mi yeti mbe mo meneti maka na. ²⁴ Yori yi mi lepima nye wune nde, wune ta gwe ndi ke moy mebeyo mun ke. Keto nge wune ti tike temo nde, yo gba mi mo te yi mi lepe no ko na, wune ta gwe ndi ke moy mebeyo mun.» ²⁵ E bo nje diye nye nde: «We yo ba nda?» E Yesus yensa nye bo nde: «Ma mi lépi sendi nde nge, 'yo yeti yasi te yi mi dikl lepo nye wune metu hene ké na? ²⁶ Mi ne budya meyasi mete yi mi yakama lepo ke kasi yun, peso sendi melepi mete yi beje wune. Yasi wete, Mo te e tomma mi njese ko, yo Mo te e lepe ndi gbakasi. Meyasi mete yi mi wokuma ke numbu ne ké, yo ndi yite yi mi lepe mbe nye botu be meneti maka.» ²⁷ Bomó ti be ke duwe nde, a lépi kasi Da nye bo na. ²⁸ Dete, e Yesus lepe nye bo nde: «Kome wune ta si ngba *Móno mumo ke jeta tembidye ke kwey ké, yo komete yi wune ta nje duwe sendi nde, yo gba mi mo te yi mi lepe no ko. Wune má nje duwe yey nde, mi ti kél yanja ne dyanó te yembe na, yasi wete, mi lépi meyasi mete yi Da tedya mi ké. ²⁹ Mi sine mo te e njesa mi ko. A ti tike mi nyepo na, keto mi ke kelo yasi te yi nye nye mesosa ké metu hene.» ³⁰ Ke Yesus ma lepo dete ké, e bomó budyate tike temo ne nye.

³¹ Ndana, e nye lepe nye Beyuden bete be tikima temo ne nye baka nde: «Ige wune ké mbombu tiko temo ke melepi membe metu hene, yite wune gba bejeke bembe. ³² Dete, wune ta duwe lepi te yi lepe gbakasi. Lepi te má kelo nde, wune dúkwe ke díyo bala.» ³³ E bo yensa nye nye nde: «Wuse benday be Abaraham, ko wuse ti pa díyo bala mumo wete yeso na. Keto nan yi we nje lepo nde, wuse ta duwe ke gba díyo bala nje díyo ne yotu su ne nguru wusu ké?» ³⁴ E nye yensa nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mumo hene e jorha ke mebeyo, nye bala mebeyo. ³⁵ Yo nde, bala ti díy kpo ne kpo ke moy kando na, yasi wete, yo móno kando díye kpo ne kpo ke moy kando. ³⁶ Nge be nde, mi *Móno mumo sôha wune ke díyo bala, yite wune ta duwe gbate ke díyo bala nje díyo ne yotu yun ne nguru wun. ³⁷ Mi duwa nde, wune benday be Abaraham, ko beko dete, wune ke sa nje te yi wo mi, keto melepi membe yeti ke nyiye ke moy metemo mun na. ³⁸ Mi lépi mbe yasi te yi mi bejma ke yi Sanjme ké. Wune kél ndi sendi yun meyasi mete yi wune wokuma ne sangwe te wun ké.» ³⁹ E bo yensa lepo nye nye nde: «Abaraham sanjambambo wusu.» E Yesus lepe nye bo nde: «Wune má beki benday be Abaraham, ma wune ke kelo meyasi nda nye. ⁴⁰ Ma ndana, gba mi mo te e lepima gbakasi nye wune ke meyasi mete yi mi wokuma ke numbu Njambiyé ké, wune ke sa nje te yi wo mi. Yinori Abaraham ti kele dete na. ⁴¹ Wune ke kelo mekele me sangwe wun.» E bo lepe nye nye nde: «Wuse yeti bono be wanja na. Wuse ndi ne sangwe wete, yo Njambiyé.» ⁴² E nye yensa nye bo nde: «Njambiyé má beki sangwe wun, ma wune ke kwadye mi, keto mi wúla ke yene nje no, mi nja jakime nye, mi ti nje ne deti te yembe na, yo nde, yo nye tome mi. ⁴³ Nge ba nje kelo yi wune ti woku yun lepi te yi mi lepe ké? Yo keto wune yeti ne deti te yi lengwe meto woko na. ⁴⁴ Gba sangwe wun *Kum beya mekele. Ma wune ke kwadye kelo meyasi mete yi sangwe wun be ne mesosa kete ké. Nye mo wona bomó kande njombu yanja. A yeti ne kasi ne gbakasi na, keto gbakasi yeti ke nye na. Kome nye kele ja ké, a lépi ndi yasi te yi punde ndi ke moy temo ne, keto nye mo ja, yo nye bosa mo ja. ⁴⁵ Yasi wete, ke be mi, wune yeti ke tiko temo ne mi na, keto mi lépi yasi te yi be gbakasi. ⁴⁶ Nda ke njoka yun yakama tedye nde, mi kelma yinja beya

yasi kɔ? Ma nɔge be nde, yasi te yi mi lepe ke gbakasi, keto nge yi wune ti tiki temo ne mi ke? ⁴⁷ Mo te e be mo Njambiyɛ, mo te ke biye to melepi me Njambiyɛ, yo nde, yi wune ti biya yun to te ke, keto wune yeti yun botu be Njambiyɛ na.» ⁴⁸ E Beyuden yeɔsa nye nye nde: «Yi wuse lepima nde, we gba *Mo Samari, we sendi ne beya sisin ke yotu ke, 'wuse kelma ja?» ⁴⁹ E nye yeɔsa nde: «Ko mi yeti mbe ne beya sisin ke yotu na, yo nde, mi luksa Saɔmbe, ma wune ke kpalo nje yeliye yun mi. ⁵⁰ Yasi wete, ke be mi, mi ti saɔn nde, bomo luksa mi na. Yo ne wete mumo te e saɔ nde, bomo luksa mi, yo nye ke peso josi bomo. ⁵¹ Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Nge mumo bakidye melepi membe, ko a ti gwe na.» ⁵² E Beyuden nje lepo nye nye nde: «He duwa ndana yey nde, we ne beya sisin ke yotu. Abaraham gwa, botu be punja melepi me Njambiyɛ ma gwe sendi, ma nge nje kelo yi we lepe nde: «Nge mumo bakidye melepi membe, ko a ti gwe» ke? ⁵³ We taka nde, we kwa saɔmbambo wusu Abaraham e gwa ko nde? Botu be punja melepi me Njambiyɛ ma gwe sendi, we taka yo nde, we ba nda?» ⁵⁴ E nye yeɔsa nde: «Nge gba mi ne nguru wombe lukse yotu mbe, luksa yotu te yite gbelate. Yo Saɔmbe te yi wune lepe nde, nye Njambiyɛ wun ko, yo nye ke lukse mi. ⁵⁵ Yasi wete, wune yeti ke duwe nye na. Ke be mi, mi ke duwe nye. Nge mi lepe nde, mi yeti ke duwe nye na, yite mi me mo ja nda wune. Yo nde, mi duwa nye, bakidye sendi melepi mene. ⁵⁶ Saɔmbambo wun Abaraham dikima take nde, a ta beɔge ngimo te yi mi ta nje kete ke, e nye woke mesosa budiyate. Kumo ke, e nye beɔge ngimo te gbate, e nye sosa.» ⁵⁷ E Beyuden lepe nye nye nde: «We ti pa kumo gbela mesew kamotan na, 'we nde, we beɔma Abaraham nde?» ⁵⁸ E Yesus yeɔsa nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Pinjo te yi bo ti pa ja Abaraham na, mi me mbe kete.» ⁵⁹ Ndana, e bo toke metari, ne bo lu ne nye. Yasi wete, e nye soma kwa pundo ke mbanjo Njambiyɛ.

9

Yesus ke bute misi me wete mbam

¹ Ndana, ke ngimo te yi Yesus ba ke toke nje kwa no ke, e nye beɔge wete mbam te e jadya ndi ne dibina misi ko. ² E bejeke bene diye nye nde: «Yekele, keto nge yi mbam ko jadya ne dibina misi ke? 'Yo keto yiɔa beya mekele mene ne nguru wene ho keto yiɔa beya mekele me sangwe bene nyanɔwe?» ³ E Yesus yeɔsa nde: «Yeti nde, nye ho saɔngwe bene nyanɔwe kelma yiɔa beya mekele na. Yo nde, a jadyikwe ne dibina misi, ne Njambiyɛ punje nyanɔwe mekele mene ke yotu ne. ⁴ Ke ngimo te yi yeso ndi kete ke, wuse yakanɔwe kelo mesay me mo te e tomma mi ko. Tu me ke nje, ngimo te yi mumo ti yaka kelo se mesay na. ⁵ Pinjo te yi mi ndi ke meneti maka, mi mbe mejasi te yi paniye puye nye botu be meneti.» ⁶ Ke nye ma si lepo de te ke, e nye sa meseri ke meneti bulo yo ne meseri lombe ke misi me mo dibina misi ⁷ lepo nye nye nde: «Kendo ke weye misi mo ke Siloy.» To Siloy nde Mo te yi bo tomma nye ko. E nye teme kwa ke weye misi. A yokwa mate, a me ke beɔge yasi ne ngelele. ⁸ Ndana, e botu bete be dikima diyo wete bene mbam ko ne botu bete be dikima beɔge nye ke jombo meyasi baka lepe nde: «Yeti gba mbam ko e dikima diyo metidyɛ diki jombo meyasi ko na?» ⁹ E baɔa diki lepo nde: «Yo nye.» Baɔa nde: «Ja, bene nye boɔnanɔwe boɔnanɔwe.» E nye ne nguru wene lepe nde: «Yo gba mi ko.» ¹⁰ E bo nje diye nye nde: «Yo kwanama nan

yi misi mo butunama no ké?» ¹¹ E nye yeŋsa nde: «Wete mbam nde Yesus bulma meneti lombɛ ke misi membe nje lepo nye mi nde: «Ken ke Siloy kè weye misi mo.» Mi ka. Ke mi ma si weye misi membe ké, e mi kande beŋna yasi.» ¹² E bo diye nye nde: «Mbam te we?» E nye yeŋsa nde: «Mi ti duwe na.»

¹³ Ndana, e bo bu mo te e ba mbombu ne dibina misi ko kè no ke yi *Befarişe. ¹⁴ Yasi yinori Yesus bul meneti bute ne misi me mbam ko ke yeso *Saba. ¹⁵ Yori yi Befarişe diyma sendi mbam ko yasi te yi kwanama yi kelo nde, a beŋnangwe ndana ké. E nye lepe nye bo nde: «A lombuma mesopo ke misi membe, e mi kwa kè weye misi, ma ndana mi ke beŋe yasi.» ¹⁶ E baŋa Befarişe diki lepo nde: «Yeti Njambiye njese nye na, keto a yeti ke jeso mbonga te e lepe kasi Saba ké na.» Baŋa dikima lepo yan nde: «Mo mebeyo yakama kelo ka kwalo meyekambiye mete yike yi nye kelma ké?» E bo baka ke bembe.

¹⁷ E bo nje kwa sendi wolo diye mo te e ba mbombu ne dibina misi ko nde: «We lépi yo ne nge ke kasi mbam te? We lépi ne nge ke say te yi nye kelma bute ne misi mo ké?» E nye yeŋsa nde: «Nye mo punja melepi me Njambiye.» ¹⁸ Ko bekum Beyuden ti kwadye jaye nde, mbam ko ba mbombu ne dibina misi, jaye sendi nde, a njaki nje beŋna ndana na. Dete, e bo jeba sangwe bene nyanawe. ¹⁹ E *Befarişe diye bo nde: «Yoko mono wun yi wune lepe nde, a jadya ne dibina misi ko? Yo kwanama nan yi nye me ke beŋe yasi ndana ké?» ²⁰ E bo yeŋsa nde: «Wuse ke duwe nde, yoko mono wusu, duwe sendi nde, a jadya ne dibina misi. ²¹ Ndi nde, yi lepo ne yasi te yi kwanama nde, a beŋnangwe ndana nè mo te e butuma misi mene ko, wuse yeti ke duwe yanja kete na. A me mumo, wune diya ndi nye, nye ne nguru wene ta yeŋsa nye wune.» ²² Sangwe bene nyanawe yeŋsangwe dete, keto bo ba ke kambo bekum Beyuden, keto bekum Beyuden ma nye ngin nde, nge mumo jaye ke mbombu bomo nde, Yesus nye *Krist, ko mo te ti nate se mbanjo mewesidya man wete yeso na. ²³ Yo keto te yite yi sangwe bene nyanawe lepinama nde: «A me mumo, wune diya ndi nye» ke.

²⁴ Dete, e *Befarişe basidye jeba mbam ko lepo nye nye nde: «Lepo gbakasi nye wuse ke mbombu Njambiye. He duwa nde, mbam te mo mebeyo.» ²⁵ E nye nje yeŋsa nde: «Nge be nde, nye mo mebeyo, mi yeti ke duwe na, siya yasi te yi mi duwa, yo nde, mi ti be ke beŋe yasi ne mbombu na, ma ndana mi me ke beŋe yasi.» ²⁶ E bo diye nye nde: «A kelma yasi te nda ke yotu yo? A kelma nan bute ne misi mo?» ²⁷ E nye yeŋsa nye bo nde: «Mi ma si lepo yasi te yi kwanama ké nye wune, ma wune ti kwadye woko na. 'Wune kwadyikwe nde, mi kаланawe yekidye sendi nye wune keto nge? 'Wune sendi ke kwadye nje be bejke bene?» ²⁸ E bo toye nye lepo nde: «Yo gba we be jeke wene, ke be wuse, wuse su bejke be Moyisi. ²⁹ Wuse duwa su nde, Njambiye lepinama nye Moyisi. Ma ke be mbam te yoko, ho a wula we nje no, wuse yeti ke duwe na.» ³⁰ E mbam te e ba mbombu ne dibina misi ko yeŋsa nye bo nde: «Yo gba yasi te yi ngbakima yi woko nde, ho a wula we nje no, wune yeti ke duwe na, ma yo nye bute misi membe. ³¹ Wuse duwa nde, Njambiye ti jaya menkweta me botu mebeyo na. Yasi wete, a jaya menkweta me mo te e kane nye tu ne yeso, kelo yasi te yi nye Njambiye kwadye ké. ³² Kande ne betomba mumo wete ne wete ti pa woko wete yeso nde, wete mumo butuma misi me mo te

ε jadya ne dɪbina misi kɔ na. ³³ Mά βeki nde, yeti Njambiye tome mbam te njese na, ma nye ti kele yaɲa na.» ³⁴ Ε bo yeɲsa lepo nye nye nde: «Kande yi bo ma jaki ne we kumo ndana we ke moy mebeyo ne pitik, yasi te nda yi we ta tedye wuse ke?» Ε bo dudye nye punje kenje se.

³⁵ Yesus wokuma nde, bo dudya mbam te ε ba mbombu ne dɪbina misi kɔ. Ε Yesus sangwa ne nye kwɔ diye nye nde: «'We ke tiko temo ke yi *Mɔno mumo?» ³⁶ Ε nye yeɲsa nde: «Nyangwe mbam, Mɔno mumo te mbete ba nda? Lepo, ne mi tiki temo ne nye.» ³⁷ Ε Yesus lepe nye nye nde: «We ma beɲe nye, yo gba nye ε ke lepina ndana nye we kɔ.» ³⁸ Ε mbam lepe nde: «Nyangwe mbam, mi ke tiko temo ne nye.» Ε nye kwɔ kuse meboɲ ke mbombu Yesus kano nye.

³⁹ Ε Yesus nje lepo nde: «Mi nja ke meneti maka, ne josi be kete, ne botu bete be yeti ke beɲe yasi baka beɲe yasi, ne botu bete be ke beɲe yasi baka nje be ne dɪbina misi.» ⁴⁰ Ke baɲa *Befarise bete be ba bene be Yesus baka ma wokɔ dete ke, ε bo diye nye nde: «'Yite nde, wuse sendi, misi musu dɪbinate?» ⁴¹ Ε Yesus yeɲsa nye bo nde: «Misi mun ma βeki dɪbinate, ma wune yeti ne mebeyo na. Yasi wete, wune ke lepo ndana nde: <Wuse ke beɲe yasi kimote,> dete mebeyo mun ta diyɔ bone ke to yun.»

10

Kasi kimɔ mo bakidya besam

¹ Yesus nja ke mbombu lepo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: «Mo te ε diye kine kwɔ ne numey kakwe besam yi nyiɲe no ke moyte na, nge nye kpalo kwɔ ne wete nje dele, mo te mo gubo, nye nyangwe mo kelna beya mekele. ² Yo nde, mo te ε kwɔ ne numey nyiɲe no ke moy kakwe, mo te mo bakidya besam. ³ Sanjele te ε diye ke numey kakwe kɔ buta numey nye nye, we beɲa ke, besam ke wokɔ men ne. A ma jeba bo wete wete ne dɪno dyan ngbɔso bo pundo no. ⁴ Nge nye si punje besam bene hene dete ke, a ma kwɔ mbombu, bo ke koɲ ne, keto bo ke duwe men ne. ⁵ Yasi wete, ko bo yeti ne deti te yi beɲgwe gbela mumo na, bo ta kambɔ nye londɔ ke ne naɲ, keto bo yeti ke duwe men gbela bomɔ na.» ⁶ Yesus lepinama ne nje kano dete nye bo, yasi wete, bo ti biye to yasi te yi nye lepima nye bo ke na.

⁷ Ε Yesus nje lepo sendi nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Mi mbe numey te yi besam kwɔ kete yi nyiɲe no ke moy kakwe ke. ⁸ Bomɔ hene be kandima nje ne mi baka botu be gubo, bo botu be nyangwe kelna beya mekele. Yasi wete, besam ti leɲgwe meto ke men yan na. ⁹ Mi mbe numey, nge mumo nyiɲe ne nje te wombe, a ta ju. A ta nyiɲe pundo dolo medye te yi dye. ¹⁰ Siya yasi te yi mo gubo nje kelo, yo ndi gubuna yasi, ndi wonate ne girisate. Mi nja mbe, ne besam be ne jɔngwe, ne bo jɔnɲa ke moy nyengwe. ¹¹ Mi mbe kimɔ mo bakidya besam. Kimɔ mo bakidya besam nyeki jɔngwe dyene keto besam bene. ¹² Yasi wete, mo te ε nje bakidye besam keto moni kɔ yeti gba mo bakidya besam na, keto besam yeti besam bene na. Nge nye beɲe ngwey ke nje, we beɲa, a tikima besam sedye kwɔ, ngwey ma dya biye baɲa, bari ma si wanja kwɔ. ¹³ Mo te ε nje bakidye besam keto moni kɔ sedyikwe kwɔ, keto yo ndi keto moni yi nye bakidye besam, yeti kasi ne ne bo na. ¹⁴ Mi mbe kimɔ mo bakidya besam. Mi ke duwe besam bembe, besam bembe ke duwe sendi mi. ¹⁵ Yo sendi dete nda yi Da ke duwe mi, mi sendi ke duwe nye. Mi ke nye jɔngwe

ɔyembe keto besam bembe. ¹⁶ Mi ne banja besam bembe be yeti ke moy kakwe te yike na. Mi yakanɔwe ngboso sendi bo nje no. Bo ta woko men mbe, bo ma nje be ndi kuru besam wete ne mo bakidya yan wete. ¹⁷ Da kwadyikwe mi, yo keto mi ke nye jonɔwe ɔyembe yi laɔye bu sendi yo ne koko. ¹⁸ Kine mumo wete ne wete e yakama peso jonɔwe ɔyembe na. Yasi wete, yo mi ne nguru wombe ke nye jonɔwe ɔyembe. Mi ne deti te yi nye jonɔwe ɔyembe, mi sendi ne deti te yi bu yo ne koko. Yo Saɔmbe lepe nde, mi kel dete.» ¹⁹ E melepi menori kele nde, Beyuden bakangwe sendi wolo ke bembe. ²⁰ E budya bomo ke njokate lepe nde: «A ne beya sisin ke yotu, a ke kono ne boku. Keto nge yi wune lenɔwe meto ke yasi te yi nye lepe ke?» ²¹ E banja lepe yan nde: «Mo te e ne beya sisin ke yotu ko ti lepinangwe efeke na. »Beya sisin ne deti te yi kelo nde, mo dibina misi beɔnangwe nde?»

²² Bo ba ke kelo jeso yi take ne yeso te yi bo kanɔma ne mbanjo Njambiye te e Yerusalem nye Njambiye ke. Yo ba ke ngimo abekata. ²³ Yesus ba ke yombila ke moy mbanjo Njambiye ke mbey te yi bo dikima jeba nde Nje Salomon ke. ²⁴ Ndana, e Beyuden nje lito nye lepo nye nye nde: «We kwadyikwe nde, wuse diy ne meso ke temo kumo ke ngimo te yin? Nge be nde, yo we *Krist, lepo ne saɔsan nye wuse.» ²⁵ E Yesus yeɔsa nye bo nde: «Mi ma si lepo nye wune, ma wune yeti ke tiko temo ke melepi mete na. Mekele mete yi Saɔmbe nye mi deti nde, mi kel ke ke tedye mi nye wune. ²⁶ Yasi wete, wune yeti ke tiko yun temo ke yembe na, keto wune yeti ke njoka besam bembe na. ²⁷ Besam bembe ke woko men mbe, mi ke duwe mbe bo, bo ke beɔngwe sendi mi. ²⁸ Mi ke nye mbe bo jonɔwe te yi kpo ne kpo, ko bo ti gwe yambile na. Sendi, ko mumo wete ne wete ti suko bo ke mebo membe na. ²⁹ Saɔmbe, mo te e nya mi bo ko kwɔ bomo hene, ko mumo wete ne wete yeti ne deti te yi suko bo ke mebo me Da na. ³⁰ Sine Da ndi kiya yasi wete.»

³¹ Ndana, e Beyuden toke sendi metari wolo, ne bo lu ne nye wo. ³² E Yesus yeɔsa nye bo nde: «Mi kelma budya kimo mekele mete yi Da lepima nde, mi kel ke ke misi mun, ma ke njoka mekele mete, wune kwadyikwe lu mi ne metari wo keto mekele te yen?» ³³ E bo yeɔsa nye nye nde: «Wuse ti kwadyikwe lu we ne metari wo keto wete kimo mekele na, yasi wete, wuse kwadyikwe lu we ne metari wo, keto we ke gbuto ne Njambiye, keto gbela we mumo ke kpalo lepo nde, we Njambiye!» ³⁴ E Yesus yeɔsa nye bo nde: «Yo yeti gba ketinate ke mekana me memboɔga mun nde: <Njambiye lepima nde: Wune benjambiye na?» ³⁵ Wuse duwa nde, mumo ti yaka soɔe yasi te yi yo ma be ketinate ke mekana me Njambiye ke na. Ma nge Njambiye jeba botu bete be melepi mene lepinama nye bo baka nde benjambiye, ³⁶ keto nge yi wune nje lepo gba ne mi mo te e Da tokuma tomo njese ke meneti maka ko nde, mi ke gbuto ne nye, keto mi lepima nde, mi mono wene ke? ³⁷ Nge mi diy kine kelo mekele me Saɔmbe na, komete, wune ti tiki temo ne mi na. ³⁸ Yasi wete, nge be nde, mi ke kelo mekele me Saɔmbe, ko beko nde, wune ti tike temo ne mi na, wune yekidya tiko temo ke mekele mete yi mi kele ke, ne wune duwe kimote ke no mbombu nde, Da ke yembe, mi sendi ke yene.»

³⁹ Ndana, e bo kala sa nje te yi biye nye, yasi wete, e nye bola kwɔ. ⁴⁰ E nye duwe ne koko ke ke nginje Yurdɔ, ke mbey te yi Jan ma kanda topuna bomo ke moroku kete ke. E nye kwɔ diy mate. ⁴¹ E bomo budyate nje ke

yene. E bo dikɪ lɛpɔ nde: «Jan ti kele ko meyekambiye wete ne wete na, yasi wete, yasi hene te yi nye lepɪma ke kasi mbam ko kɛ, gbakasi.» ⁴² E bomɔ budɣate tike temɔ ke yi Yesus ke mbey yinori.

11

Yesus ke womiye Lasar

¹ Wete mbam nde Lasar balma ne kɔn. A bɔ mɔ Betani, dya Mariya bene man wene Marta. ² Yo bɔ Mariya te e lombuma lobinda ke mekol me Kumande Yesus tito yo ne nyinɔ to ne ko. Yo dɣombu dɣene Lasar kɔne. ³ E bedɣombu bene baka yiba tome mumɔ kɛ lɛpɔ nye Yesus nde: «Nyangwe Kumande beɲa, sɔɲ temɔ wɔ ke kɔnɔ.» ⁴ Ke Yesus ma woko dete kɛ, e nye lɛpɛ nde: «Kɔn te yeti kɔn sɔɲ na, yasi wete, yo kɔn te yi Njambiye ta tɛɣe nyangwe deti meluksa mene, nɛ Mɔnɔ wene be ne meluksa ke kɔn te.»

⁵ Temɔ Yesus bɔ ke yotu Marta bene man bɔ dɣombu dyan Lasar. ⁶ Ke nye ma si woko kasi kɔn Lasar kɛ, e nye nje kwanɣye sendi metu yiba ndi ke mbey te kome nye bɔ kɛ. ⁷ Ke kɔɲte, e nye lɛpɛ nye bejeke bene nde: «Wuse yɔkwɛ ne kɔkɔ kɛ Yuda.» ⁸ E bejeke lɛpɛ nye nye nde: «Yekele, kɔɲte ti pa kiko na, Beyuden kwadɣa lɣ we ne metari wo, ma ndana 'we ke kwadɣe yɔkwɛ ne kɔkɔ kɛ sendi mate nde?» ⁹ E nye yeɲsa nde: «Yeso wete yeti ne hawa kamɔ jɔ yiba na? Nge mumɔ kende ne yeso, a yeti ke bomiye baki na, keto a ke beɲe mejasi me yeso. ¹⁰ Ma yasi wete, nge mumɔ kende ne tu, a ke bomiye baki, keto a kine mejasi ke yotu ne na.» ¹¹ Ke nye ma si lɛpɔ dete kɛ, e nye nje lɛpɔ nye bo nde: «So wusu Lasar ke jakɔ, yasi wete, mi ta kɛ jeme nye.» ¹² E bejeke lɛpɛ nye nye nde: «Nyangwe Kumande, nge be nde, a ke jakɔ, yotu ne ta nɣbanjɔ lalɛ.» ¹³ Yasi yinori Yesus lɛpi ne kasi sɔɲ Lasar. Yasi wete, ke yan, bo takima yan nde, a lɛpi ne gbela jakɔ. ¹⁴ Dete, e Yesus nje lɛpɔ ne gbas gbas nye bo nde: «Lasar ma gwe. ¹⁵ Ma nge mi beɲe wune deke kɛ, mi ne mesosa, keto mi ti be ke mbey te na. Dete, wune ta nje tiko temɔ ne mi. Yasi wete, he kɛn mate.» ¹⁶ Ndana, e Tomasi te yi bo dikɪma jɛba sendi nde Beadan ko lɛpɛ nye nɲɔɲ ne nde: «Wuse sendi, he kɛn mate, nɛ sine be Nyangwe Kumande kɛ gwe mate.»

¹⁷ Ke Yesus ma dɣa kɛ, a njaki dolo nde, yo me metu yini yi bo pumbuma ne Lasar kɛ. ¹⁸ Betani bɔ ke kekɪ Yerusalem, njokate ti kume kilometa yitati na. ¹⁹ Dete, e Beyuden budɣate nje beɲe Marta bene Mariya ke sɔɲ dɣombu dyan yi nye bo menɣite.

²⁰ Ndana, ke Marta ma woko nde, Yesus ke nje kɛ, e nye kwa kɛ sangwa ne nye, e Mariya diye ne ke tɔ. ²¹ E Marta lɛpɛ nye Yesus nde: «Nyangwe Kumande, we ma beki waka, ma dɣombu dɣembe ti gwe na. ²² Yasi wete, mi duwa nde, ko ndana yasi hene te yi we ta diye Njambiye, a ta nye we yo.» ²³ E Yesus lɛpɛ nye nye nde: «Dɣombu dɣɔ ta womiye.» ²⁴ E Marta yeɲsa nye nye nde: «Mi duwa nde, a ta womiye kome bemuɲ ta womiye nɔ ke njena yeso signa mboko kɛ.» ²⁵ E Yesus lɛpɛ nye nye nde: «Mi mbe mɔ womiya bemuɲ, mi sendi jɔngwe. Mɔ te e tike temɔ ne mi, mɔ te ta jɣ, ko beko nde, a gwaki. ²⁶ Sendi, mumɔ hene e jɔɲna tiko temɔ ne mi, ko mɔ te ti gwe na. 'We ke tiko temɔ ke lɛpi te nde?» ²⁷ E Marta yeɲsa nye nye nde: «J, Nyangwe Kumande. Mi ma tiko temɔ nde, we *Krist, Mɔnɔ Njambiye, yoko yi bɔ nde, a yakanɣwe nje ke meneti maka ko.»

²⁸ Ke nye ma si lepo dfe te ké, e nye kwa mbombila kè lepo nye man wene Mariya nde: «Yekele ma dya, a ke jeba we.» ²⁹ Ke Mariya ma woko ndi dfe te ké, e nye teme ne nget kwa kè pe yi Yesus. ³⁰ Yinori Yesus ti pa nyine moy dya na, a ba ndi ke mbey te yi Marta ka sangwa ne nye ké. ³¹ Ndana, ke Beyuden bete be ba bene be Mariya ke tu ke nyena nye menjite baka ma bene nde, a temma ne nget pundo ké, e bo benjwe nye, take nde, a kén ke bojsorj kè lelo.

³² Ke Mariya ma kumo ke mbey te yi Yesus ba kete, kanje misi bene ne nye ké, e nye bale ke mekol mene lepo nye nye nde: «Nyangwe Kumande, we ma beki waka, ma dyombu dyembe ti gwe na.» ³³ Ke Yesus ma bene Mariya ke lelo, bene Beyuden bete be njá bene be Mariya ke lelo sendi ké, e ngambi sorj kwa nye, e metakina nje nye ke temo. ³⁴ E nye diyé bo nde: «Wune pumbu nye we?» E bo yensa nye nye nde: «Nyangwe Kumande,inja bene.»

³⁵ E Yesus lele. ³⁶ E Beyuden diyé lepo nde: «Ne beña ndi, a ba ke kwadye nye budyate.» ³⁷ E baña ke njokate lepe yan nde: «'Gba mbam ko e butuma misi me mo dibina misi ko, ma nye ti yaka kelo nde, Lasar ti gwáki na?»

³⁸ E ngambi sorj basidye kwa Yesus, e nye kwa kè ke bojsorj. Bojsorj te ba nguku tari, bo bojsoma wete tari dibó ne numbu te. ³⁹ E Yesus lepe nde: «Wune njéña tari sorje.» E Marta te dyombu ne Lasar te e gwa ko lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, a me ke numbo ndana, keto yo me metu yini yi bo pumbuma ne nye ké.» ⁴⁰ E Yesus lepe nye nye nde: «'Mi ti lepe nye we nde, nge we tike temo ke lepi te yi mi lepe ké, we ta bene nyangwe deti meluksa me Njambiyé na?» ⁴¹ Ndana ké, e bo njeñe tari sorje. E Yesus kanje misi kenje kwey lepo nde: «Da, mi ke nye we wosoko, keto we ma woko menjweta membe. ⁴² Yo nde, mi duwa mbe nde, we ke woko menjweta membe kpo ne kpo. Yasi wete, mi lépi yike keto ngil te yike yi ma wesidya ke keki mbe ké, né bo tiki temo nde, yo we tome mi njese.» ⁴³ Ke nye ma si lepo dfe te ké, e nye kembidya lepo ne men ke kwey nde: «Lasar, pundo.» ⁴⁴ E mo te e ba ndana munje ko punde, mebo nè mekol boynate ne melambo, to nè mbombu ba sendi boynate ne wete pel kando. E Yesus lepe nye bomo nde: «Wune sôña meyasi menori ke yotu ne, tiko nye, na kwa.»

Nyangwe botu be mison Beyuden ke

sangwe ngij sangwe ne Yesus

⁴⁵ Beyuden budyate be njá ke yi Mariya baka benja yasi te yi Yesus kelma ké, e bo tike temo ke yene. ⁴⁶ Yasi wete, baña ke njokate kwanja kè dolo *Befarise yekidye yasi te yi Yesus kelma ké nye bo. ⁴⁷ Ndana, e bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé nè Befarise wesidye botu bete be ba ke njon botu be nyangwe josi Beyuden baka lepo nde: «He ta kelo yike nan, keto mbam ko ke kelo budya meyekambiyé? ⁴⁸ Ma nge wuse bene ne misi nde, a kén mbombu yi kelo mekele mete, bomo hene ta tiko temo ke yene, we beña, botu bete be diyé ne meneti me Rom baka ta nje yangile mbanjo Njambiyé su ne kando dyusu.»

⁴⁹ Ndana, e wete ke njoka yan nde Kayif e ba nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé ke sew te ete ko lepe nye bo nde: «Ko gba wune kine dyongó na! ⁵⁰ 'Wune yeti ke duwe nde, yo kimote pe yun nde,

mumɔ wete gwâki ke numbu kando, laŋsa nde, bo gîrisa ndingele kando na?» ⁵¹ Yinɔri yi Kayif lepima ké, yo ti wûla ke dyanɔ dylene ne nguru wene na. Yo nde, a lépi keto a bɔ nyanɔwɛ kum botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ ke sew te ete, ε nye punje lépi te yi wulma ke numbu Njambiyɛ yi bɔ nde, yo ta kelná ké. ε nye kande si lépɔ nde, Yesu yákanɔwɛ gwe keto kando dyan Beyuden. ⁵² Ma yo tí bɛ ndi keto kando Beyuden bɛpɔ na, yasi wete, yo ta bɛ sendi yí sanɔwe bɔnɔ be Njambiyɛ be diyɛ membey ne membey, né bo nje bɛ ndi njɔn wete. ⁵³ Kande yesɔ te, ε bo nye ngin yí sɔ ne nje te yi bo yakama wo ne Yesu. ⁵⁴ Dete, Yesu tí yombila punje se yotu ke njoka Beyuden na. Yasi wete, a njá dɔwɛ komete kwá kè ke paku meneti mete yi kè keki konɔr ké, ke wete dya nde Efrayim. ε nye kwá diyɔ mate bene bejke bene.

⁵⁵ Jesɔ *Paska Beyuden bɔ ke wuta, ε budya bomo teme ke medya yi kè pe Yerusalem, yite jesɔ tí pa kande na. Bo kandima kwá, né bo pa kè weya sembɔ bɛngwe membɔnɔga me mison yan. ⁵⁶ ε bo díki sɔ Yesu, díki lépɔ diyna tande yan ke mbanjɔ Njambiyɛ nde: «Nɛ béɔna nan? Nɛ táka gba nde, a ta nje ke jesɔ wa?» ⁵⁷ Yinɔri bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nè *Befariş ma lépɔ nye bomo nde, nge wete mumɔ duwe mbey te yi Yesu diyɛ kete ké, nè nye kèn lépɔ, né bo kè biy nye.

12

Mariya ke lombɛ lobinda ke

mɛkol mɛ Yesu (Mt 26; Mk 14)

¹ Piɔɔ te yi jesɔ *Paska bukwa metu yitan jɔ wete, ε Yesu kwá kè ke Betani, ke dya te kome Lasar te yi nye jonɔwa ke njoka bemun kɔ dikima diyɔ ké. ² Kumɔ mate, ε bo kele medye jeba ne nye. Marta bɔ ne mesay me kabina medye nye bomo. Lasar bɔ sendi ke njoka botu bete yi bo bɔ ke mbey medye bene be Yesu baka. ³ Diyɔ ké, ε Mariya bɔ wete ndaki ne yinɔ lobinda te yi dya budya moni yaka lita ke bembe. Yo bɔ ne senɔgeɔn, bo tí pa pule yo ne yinɔ yasi na. ε nye bɔ nje lombɛ ke mɛkol mɛ Yesu kwá tito yo ne nyinɔ to ne. ε tul te si nɔngile ndingele tɔ. ⁴ ε Yudas Iskariyot te wete jeke Yesu, yoko ε ta dyanɔwɛ nye kɔ lépe nde: ⁵ «Keto nge yi bo tí dyanɔwɛ lobinda te yike yi yaka buyɔ moni te yi bo gbo ne mɔ mesay ke metu mesay gomay yitati yí kame ne botu be nɔwete ké?» ⁶ Yinɔri yi Yudas lepima ké, yo yeti keto a ne kasi ne botu be nɔwete na. A lépi dete, keto nye mɔ gubo. Yo nye díki bakidyɛ kponɔ moni. A dikima nye bo ke yasi te yi bo dikima komo ke moyte ké. ⁷ ε Yesu nje lépɔ nde: «Pa tiko nye ne sem. Tiko, na bakidyɛ yo ladye ne yesɔ te yi bo ta nye ne mi ke bonɔn ké. ⁸ Yo nde, wúne botu be nɔwete ke diyɔ metu hene ke kiya mbey. Ke bɛ mi, mi tí diyɔ mbe sine wune ke kiya mbey metu hene na.»

⁹ Beyuden budfyate wokuma nde, Yesu womete ke Betani. ε bo kè, yeti ndi keto Yesu nyepɔ na, yasi wete, bo ká sendi, né bo kè bɛn Lasar te yi Yesu jonɔwa ke njoka bemun kɔ. ¹⁰ Ndana, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nye ngin nde, bo ta wo sendi Lasar, ¹¹ keto nyanɔwɛ mekele mete yi kelnama ke yotu ne ké ke kelɔ nde, budya Beyuden tùm kɔn ndana ne bo tiko temo ke yi Yesu.

*Yesus ke dɔyɔ ke Yerusalem
(Mt 21; Mk 11; Lk 19)*

¹² Misi pupɛ nyanɔwɛ ɲgil bɛtɛ bɛ nɔɔ kɛ jɛsɔ *Paska baka wokuma nde, Yesus kɛ nje kɛ Yerusalem. ¹³ Ɛ bɔ pesɛ mbɔru mɛbaɲa yɔ kɛ sosa nɛ nyɛ. Ɛ bɔ diki kɛmbidya nde: «*Hosana! Baba Mbokɔ nyɛki mɛkombila nyɛ yɔkɔ ɛ nje nɛ dɪno dɪyɛnɛ nje namɔ kando Isarayel ko!» ¹⁴ Yesus dolma wɛtɛ mɔno tofɔ, ɛ nyɛ bɛndɛ nyɛ dɪyɔ tɛ bɛɲɔwɛ yasi tɛ yɔ ketinate kɛ mɛkana mɛ Njambiye kɛ. ¹⁵ Yo ketinate nde: «Nɔɔndu Siyɔɲ,*f1* wɛ tɪ kambi yaɲa na. Bɛɲa kumande wɔ bɛndima mɔno tofɔ yɔ nje nɔ.» ¹⁶ Kɛ ɲgimɔ tɛ yinɔri bɛjɛkɛ bɛ Yesus tɪ wokɛ to mɛyasi mɛtɛ yɔ bɔ kɛ kwaɲna kɛ na. Yasi wɛtɛ, kɛ Yesus ma nje yɔkɛwɛ kɛ dɪyɔbɔ bɔ meluksa mɛnɛ kɛ, ɛ bɔ nje takɛ duwɛ nde, yasi tɛ yɔ mɛkana mɛ Njambiye dikima lɛpɔ nɔ kɛ bɔ kɛ kasi nɛ. Bɔ nɔɔ duwɛ sendi nde, gba mɛyasi mɛtɛ yɔ bɔ kelma kɛ, bɔ kelma yɔ ketɔ nɛ. ¹⁷ Kɛ ɲgimɔ tɛ yɔ Yesus jɛbama nɛ Lasar jɔɲɔwɛ kɛ njɔka bɛmunɔ punjɛ kɛ bɔɲsɔɲ kɛ, bɔdɪya bɔmɔ bɔ ketɛ. Ɛ bɔ diki yekidɪyɛ yasi tɛ yɔ bɛɲma kɛ. ¹⁸ Yo ketɔ tɛ yite yɔ ɲgil bɔmɔ kɔ kɛ sosa nyɛ kɛ. Bɔ wokuma kasi mɛyɛkambiye mɛnɔri yɔ nyɛ kelma kɛ. ¹⁹ Ndana, ɛ *Befarisɛ lɛpɛ tandɛ yan nde: «Nɛ bɛɲa, yasi tɛ yɔ wunɛ yakama kelɔ sendi ndana yeti sɛ na. Bɔmɔ hɛnɛ ma lɛkwɛ kɛ kɛ kɔɲ nɛ.»

Baɲa Bɛgrɛk kɛ kwadɪyɛ lɛpina

bɛnɛ bɛ Yesus

²⁰ Baɲa Bɛgrɛk bɔ kɛ njɔka bɔtu bɛtɛ bɛ kɔ kɛ Yerusalem yɔ kɛ kano Njambiye kɛ jɛsɔ *Paska baka. ²¹ Ɛ bɔ kɛ kɛ yɔ Filip tɛ mɔ Betsayda kɛ Galile. Ɛ bɔ ɲgwɛta nɛ nyɛ lɛpɔ nde: «Nyanɔwɛ mbam, wusɛ kɛ kwadɪyɛ bɛɲɛ Yesus.» ²² Ɛ Filip kɛ lɛpɔ nyɛ Andere, ɛ bɔ hɛnɛ yɔba nje kwɔ kɛ lɛpɔ nyɛ Yesus.

²³ Ɛ Yesus yɛɲsa nyɛ bɔ nde: «Ʋgimɔ ma dɪyɔ, ɲgimɔ tɛ yɔ Njambiye ta punjɛ nɛ meluksa mɛ *Mɔno mumɔ yɛy. ²⁴ Gbakasi yɔ mi lɛpɛ nyɛ wunɛ kɛ: Nɲɛ mbumɔ mbusa tɪ pa kɛ kɛ mɛnɛti pa gwe na, yɔ ta bɔnɛ ndi wɛtɛ. Ma yasi wɛtɛ, ɲɲɛ yɔ pa gwe, yɔ ta nje wumɔ bɔdɪya mɛmbumɔ. ²⁵ Mɔ tɛ ɛ kwadɪyɛ kambidɪyɛ nɛ jɔɲɔwɛ dɪyɛnɛ nɛ ɲgom ɲgom kɔ ta dɪmbidɪyɛ yɔ. Ma yɔkɔ ɛ dɪyɛ kɪnɛ kambidɪyɛ nɛ jɔɲɔwɛ dɪyɛnɛ nɛ ɲguru wɛnɛ kɔ ta bɛ nɛ jɔɲɔwɛ tɛ yɔ kpo nɛ kpo. ²⁶ Mumɔ hɛnɛ ɛ kwadɪyɛ kelɔ mɛsay nyɛ mi, mɔ tɛ yɔkɔɲɔwɛ bɛɲɔwɛ mi. Kɛ mbɛy tɛ yɔ mi dɪyɛ ketɛ, mɔ mɛsay wombɛ ta dɪyɔ sendi ketɛ. Nɲɛ mumɔ kelɛ mɛsay nyɛ mi, Da ta lukɛ nyɛ.

²⁷ «Ndana tɛmɔ mbɛ dɛkɛ nɛ habubɔ, mi duwɔ nde, mi ta lɛpɔ nɛ ɲɲɛ? 'Mi lɛpi ka nde: Da jɔɲɔwɛ mi kɛ yasi tɛ yɔ kwadɪyɛ dɪyɔ mi ndana kɛ? Ko na, ketɔ yɔ ketɔ tɛ yite yɔ mi nɔ kɛ mɛnɛti maka. ²⁸ Da, kelɔ nde, bɔmɔ lɔksa dɪno dɪyɔ.» Ndana, ɛ bɔ wokɛ yɔɲa mɛn kɛ wulɛ dɪyɔbɔ lɛpɔ nde: «Mi ma kelɔ nde, bɔmɔ lɔksa dɪno dɪyɛmbɛ. Mi ta basidɪyɛ kelɔ nde, bɔ lɔksa sendi yɔ.» ²⁹ ɲgil bɔtu bɛtɛ bɛ bɔ womɛtɛ wokɔ mɛn yinɔri baka lɛpina nde: «Mbiyɔ lumma.» Baɲa nde: «Wɛtɛ jaki Njambiye lɛpinama nyɛ nyɛ.»

³⁰ Ɛ Yesus yɛɲsa nde: «Mɛn tɛ yɔ lɛpinama wulɛ dɪyɔbɔ kɛ tɪ lɛpinanɔwɛ ketɔ mbɛ na, yɔ lɛpinanɔwɛ ketɔ yun. ³¹ ɲgimɔ tɛ yɔ Njambiye ta pesɔ nɛ jɔsi bɔtu bɛ mɛnɛti maka kɛ ma dɪyɔ. Ndana Njambiye ta dɪdɪyɛ *Kum mɛnɛti maka sɔɲɛ. ³² Pɛ yɛmbɛ, kɛ bɔ si ɲgba mi kɛ jɛti tɛmbidɪyɛ kɛ kwey, mi ta dɪlɛ bɔmɔ hɛnɛ ɲjɛsɛ kɛ yɛmbɛ.» ³³ Yesus lɛpi yinɔri yɔ tɛdɪyɛ nɛ kwalɔ sɔɲ tɛ yɔ nyɛ ta sangwa nɔ kɛ. ³⁴ Ɛ ɲgil bɔmɔ yɛɲsa nyɛ nyɛ nde:

«Wuse wokuma su ke mekana me membonga me Njambiyē nde, *Krist ta dīyō kpo ne kpo. Ma nan yi we nje lepo yo nde, bo yākanḡwe ḡgba *Mōno mumo ke jeta tembidyē ke kwey ké? Mōno mumo te ete ba nda?»³⁵ E Yesu nje lepo nye bo nde: «Mejasi ndi ke njoka yun yi yaka mōno ḡgimo. Piḡo te yi yo ndi ke pano dēte ké, wunē kēndi ke puyē te, kamba yitil me nje ḡgbake wunē. Yo nde, mo te e kende ke moy yitil ko kēndi tukute.³⁶ Ke ḡgimo te yi mejasi ndi ke pano ke njoka yun ké, wunē tiki temo ke mejasi mete, né wunē be botu be mejasi.» Ke Yesu ma si lepo meyasi menōri ké, e nye kwā duwe womete kē mbombu yan kē soma.

³⁷ Ko beko nde, a kelma budya meyekambiyē dēte ke misi me bomo, bo ti tike temo ne nye na.³⁸ Yo kwanama dēte, né melepi mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyē lepima ké si tondu. A lepima nde: «Baba Mboko, ma nda tikima temo ke yasi te yi wuse lepima ké? Sendi, 'Baba Mboko tedya nda dēti ne?»³⁹ Ko, ma bo ti yaka tiko temo na, keto lepi te yi Esayi lepima sendi ké. A lepima nde:⁴⁰ «Njambiyē ma dībo misi man, dese metemo man, kamba bo me nje beḡe meyasi, bo me nje be ne dyano, bo me nje yerḡsa temo, ma nye nje sidye kon yan.»⁴¹ Esayi njāki lepo meyasi menōri ke kasi Yesu, keto a beḡma meluksa mene.⁴² Ko beko dēte, baḡa Beyuden budyate tikima temo ke yi Yesu. Yasi wete, bo ti jaye punje yo ke misi me bomo na, kamba *Befarisē me nje lepo nde, bo ti nata se mbanjo mewesidya na.⁴³ Bekum Beyuden baka kelma dēte, keto bo kwadya nde, bomo luksa bo kwā meluksa mete yi Njambiyē yakama lukse ne bo ké.

⁴⁴ Ndana, e Yesu lepe ne men ke kwey nde: «Mo te e tike temo ne mi, mo te ti tiki temo ne mi na, yo nde, a tiki temo ne Mo te e tomma mi njese ko.⁴⁵ Sendi, mo te e beḡe mi, mo te beḡma Mo te e tomma mi ko.⁴⁶ Mi njā mbe ke meneti maka yi paniye puyē nda yi mejasi pane no ké. Dete, mo te e tike temo ne mi, mo te ti dīyō ke moy yitil na.⁴⁷ Nḡe mumo woke melepi membe pupē meto, yeti mi jōse nye na, keto mi ti njāki nje jōse botu be meneti maka na, yo nde, mi njāki nje jōḡwe bo.⁴⁸ Mo te e seḡe mi pupē meto ke melepi membe, mo te ne mo te e ta jōse nye. Gba lepi te yi mi lepima ké ta peso josi ne ke njena yeso siyna mboko.⁴⁹ Yo nde, mi ti lepina ne dēti te yembe na. Yasi wete, Da, nye Mo te e tomma mi ne ḡguru wene ko lepima nye mi meyasi mete yi mi yākanḡwe lepo nē meyasi mete yi mi yākanḡwe tedye ké.⁵⁰ Ma mi duwā nde, yasi te yi nye lepe ké kél nde, mumo bēki ne jōḡwe te yi kpo ne kpo. Dete, meyasi mete yi mi lepe mbe ké, mi lépi beḡwe numbu Da.»

13

Yesu ke weye mekol me

bejēke bene

¹ Misi pupē yo ba nde, bo ta kelo jeso *Paska. Yesu duwā nde, ḡgimo ne ma dya, ḡgimo te yi nye ta duwe no ke meneti maka kē pe yi Da. A ba ke kwadye botu bene be ba ke meneti maka baka metu hene. A kwadya bo kumo ke njena metu mene ke meneti.

² Yesu ba ke dyena bene bejēke bene bekoko. Yinōri *Kum beya mekele ma nye beya metake ke temo Yudas te mōno Simōn Iskariyot nde, a dyāḡwe Yesu.³ Yesu duwā nde, Da ma nye nye dēti te yi namo meyasi hene. A duwā sendi nde, a wūla ke yi Njambiyē nje no, a ta yōkwē kē pe

yene. ⁴ E nye teme ke mbey medye soṅe nyanṅwe lambɔ te yi bɛ ke yotu ne kɛ tiko ne nan. E nye bɔ yinɔ kum lambɔ woto ke jon. ⁵ Ndana, e nye bɔ morɔku kumbe ke wete pan nye bo ke weyna mekol me bejeki bene nje titɔ ne kum lambɔ te yi bɛ ke jon ne kɛ. ⁶ E nye nje kumɔ ke yi Simɔn Piyer. E Simɔn Piyer lepe nye nye nde: «Nyanṅwe Kumande, yo gba we ke kwadye weye mekol membe?» ⁷ E Yesu yenja nye nye nde: «We yeti ke biye to yasi te yi mi kele ndana kɛ na, yasi wete, we ta nje biye yo wete yeso.» ⁸ E Piyer lepe nye nye nde: «Ko we ti weye mekol membe wete yeso na.» E Yesu yenja nye nye nde: «Iḡge mi ti weye mekol mo na, nam siyma sine we.» ⁹ E Simɔn Piyer lepe nye nye nde: «Nyanṅwe Kumande, we ti weya ndi mekol siye na, weya sendi mebo ne to.» ¹⁰ E Yesu nje lepo nye nye nde: «Iḡge mumɔ si weya ne yotu hene, siya yasi te yi nye yakanṅwe kelɔ ke konṅte, yo ndi weyna gbela mekol, keto yotu ne me pupunate. Ma wune me yun pupunate. Yasi wete, yeti wune hene na.» ¹¹ Yo nde, Yesu duwa mo te e ta dyanṅwe nye ko, yori yi nye lepima nde: «Wune hene yeti pupunate» kɛ.

¹² Ndana, ke Yesu ma si weye mekol man kɛ, e nye toke lambɔ ne lepe nje kwa diyɔ ke mbey medye lepo nye bo nde: «Wune diyima to yasi te yi mi kelma ndana ne wune kɛ?» ¹³ Yi wune jeba mi nde yekele ho nde kumande kɛ, yo gbakasi, mi gbate yekele ne kumande. ¹⁴ Ma nḡge be nde, mi kumande, mi yekele weyma mekol mun, wune sendi, wune yakanṅwe weye mekol mun tande yun. ¹⁵ Yo nde, mi tedya wune nda yi wune yakanṅwe kelɔ kɛ, ne wune kel sendi nda yi mi kelma ne wune kɛ. ¹⁶ Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Kine wete mo mesay e kwanma masa wene na. Sendi, kine wete mo te yi bo tome nye tomo kwanma mo te e tomma nye ko na. ¹⁷ Nda wune ma duwe dete kɛ, nḡge wune kele dete, wune ta be ne mesosa.

¹⁸ «Mi ti lepi ne wune hene na, mi duwa gba botu bete be mi tokuma baka. Yasi wete, melepi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiye kɛ yakanṅwe si tondo. Yo ketinate nde: «Mo te yi sine nye dyena ndi wete ko bonma dyambi sunṅwe ne mi.» ¹⁹ Ma yoke yi mi kande lepo ndana nye wune ke ngimo te yi beya yasi ti pa dya kɛ. Simande ke ngimo te yi yo ta dya kɛ, ne wune tiki temo nde, yo mi mo te yi mi dikima lepo no ko. ²⁰ Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Mo te e bɔ mumo hene te yi mi tome ko kimote, mo te e bon mi. Sendi, mo te e bɔ mi kimote, mo te e bon Mo te e tomma mi ko.»

*Yesu nde, Yudas ta dyanṅwe nye
(Mt 26; Mk 14; Lk 22)*

²¹ Ke Yesu ma si lepo dete kɛ, temo ne ti be ne te ke konṅte na, e nye lepe ne sanjan nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Wete mumo ke njoka yun ta dyanṅwe mi.» ²² E lepi bane bejeki, e bo beṅna tande yan ne hele hele hele kine duwe mo te yi nye lepe no ko na. ²³ Yinori wete jeki te yi Yesu dikima kwadye budyate ko bɛ metidyɛ ke mbey medye ke keki Yesu. ²⁴ E Simɔn Piyer yesidyɛ misi nye nye nde, a dya Yesu, na lepi mo te yi nye lepe no ko. ²⁵ E jeki te lengwe yotu kenje pulo Yesu diye nye nde: «Nyanṅwe Kumande, we lepi yasi ke ne nda?» ²⁶ E Yesu yenja nde: «Mo te yi mi ta bɔ mampa tope ke mbe njay kanje nye nye ko, mo te ru.» E nye bɔ mampa tope ke mbe njay kanje nye Yudas te mono Simɔn Iskariyot. ²⁷ Ke Yesu ma kanje ndi yo nye nye deke kɛ, e *Satan nyinṅ temo Yudas. E

Yesus nje dīyo lɛpɔ nye nye nde: «Yasi te yi we take kelo kɛ́, kelo yo nɛdɔ.»
²⁸ Ko mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ kɛ njoka botu bɛtɛ bɛ bɔ́ kɛ mbɛy mɛdɛyɛ baka tɪ dīyɛ to lɛpɪ te yi nye lɛpɪma nye Yudas kɛ́ na. ²⁹ Yo nde, bɔ́ɔ́a takima nde, nda yo Yudas bɔ́kɪdɛyɛ kɔɔŋgi mɔni kɛ́, Yesus lɛpɪ yari nye nye nde, a bɔ́m mɛyasi mɛtɛ yi yo ta kame bɔ kɛ jɛsɔ kɛ́, ho nde, a nyɛ́ki yɪɔ́a yasi nye botu bɛ nɔ́gwɛtɛ. ³⁰ Kɛ Yudas ma kɛnjɛ ndi bɔ́ dīyɛ nɛ mampa yɪnɔ́ri kɛ́, ɛ nye punde nɛ put kwɔ́. Yo bɔ́ nɛ tu.

Yesus nde, bɛjɛkɛ bɛnɛ kwádyangwɛ

³¹ Kɛ Yudas ma si pundo kwɔ́ kɛ́, ɛ Yesus lɛpɛ nde: «Ndana Njambiyɛ ma punjɛ mɛluksa mɛ *Mɔnɔ́ mumɔ́. Sendi, Njambiyɛ ma punjɛ mɛluksa mɛnɛ nɛ nɔ́guru wɛnɛ nɛ nje Mɔnɔ́. ³² Nɔ́gɛ bɛ nde, Njambiyɛ ma punjɛ mɛluksa mɛnɛ nɛ nɔ́guru wɛnɛ nɛ nje Mɔnɔ́, a ta punjɛ mɛluksa mɛ Mɔnɔ́ kɛ yotu nɛ, Njambiyɛ nɛ nɔ́guru wɛnɛ. Nɔ́gimɔ́ tɛ yi nye ta punjɛ nɛ mɛluksa mɛ Mɔnɔ́ kɛ́ bɔ́kwɔ́ nɛ mbɛt. ³³ Wunɛ bɔ́nɔ́, mi ndi nɛ mɔ́nɔ́ nɔ́gimɔ́ nɛ mbɛt yɪ kwáɔ́dɛyɛ sɪnɛ wunɛ. Wunɛ ta sɔ́ mi. Mi lɛpɪma nye Bɛyudɛn nde, wunɛ yeti nɛ dɛtɪ tɛ yi kɛ́ kɛ́ mbɛy tɛ yi mi kɛ́ kɛtɛ kɛ́ na. Yo ndi kiya mɛlɛpɪ mɛtɛ yi mi lɛpɛ sendi ndana nye gba wunɛ kɛ́. ³⁴ Mi kɛ nye wunɛ jɔ́nɔ́a mɔ́bɔ́ŋga, yo nde: Wunɛ kwádyangwɛ tandɛ yun nda yi mi kwádyɔ́a nɛ wunɛ kɛ́. Wunɛ sendi, wunɛ kwádyangwɛ dɛtɛ. ³⁵ Nɔ́gɛ wunɛ kwádyɔ́a tandɛ yun, bɔ́mɔ́ ta duwɛ nde, wunɛ bɛjɛkɛ bɛmbɛ.»

³⁶ ɛ Simɔ́n Piyɛr lɛpɛ nye nye nde: «Nyangwɛ Kumandɛ, yitɛ nde, wɛ kɛ́n wɛ?» ɛ Yesus yɛ́nsa nye nye nde: «Wɛ yeti nɛ dɛtɪ tɛ yi bɛngwɛ mi kɛ mbɛy tɛ yi mi kɛ́ kɛtɛ ndana kɛ́ na, yasi wɛtɛ, wɛ ta disɔ́ bɛngwɛ mi kɛ yɪɔ́a mɛnɔ́gimɔ́.» ³⁷ ɛ Piyɛr lɛpɛ nye nye nde: «Nyangwɛ Kumandɛ, nɔ́gɛ ta sunɔ́ nde, mi tɪ bɛngwɛ wɛ ndana kɛ́? Mi nɛdɔ́ tɛ yi nye jɔ́ngwɛ dɛyɛmbɛ kɛtɔ́ yɔ́.» ³⁸ ɛ Yesus yɛ́nsa nde: «Wɛ lɛpɪ gba nde, wɛ nɛdɔ́ tɛ yi nye jɔ́ngwɛ dɛyɔ́ kɛtɔ́ mbɛ nde? Gbakasi yi mi lɛpɛ nye wɛ kɛ́: Wɛ ta tonɔ́ kumɔ́ mɛnɔ́gɔ́a yitɛtɪ nde, wɛ yeti kɛ duwɛ mi na, mbam kubɛ má nje kɔ́kɔ́ nɔ́jɛmɛ.»

14

Yesus nde, nye nje tɛ yi kumɔ́ nɔ́

kɛ yi Da

¹ ɛ Yesus kɛ́ mbɔ́mbu lɛpɔ́ nye bɛjɛkɛ nde: «Tɛmɔ́ yun tɪ kudɛyukwɛ na. Wunɛ kɛ́n mbɔ́mbu yɪ tikɔ́ tɛmɔ́ kɛ yi Njambiyɛ, tikɔ́ sendi tɛmɔ́ nɛ mi. ² Mɛmbɛy bɔ́dɛyɛtɛ kɛ tɪ́ Saɔ́nɔ́mbɛ. Yo má dīy kɪnɛ bɛ dɛtɛ na, 'ma mi tɪ lɛpɛ nye wunɛ nde: Mi kɛ́ kɛ́ kɔ́mbɪlɛ mbɛy tɪkɛ wunɛ na? ³ Nɔ́gɛ mi si kɛ́ kɔ́mbɪlɛ mbɛy tɪkɛ wunɛ, mi ta yɔ́kwɛ nɛ kɔ́kɔ́ nɛ bɔ́ wunɛ, né wunɛ dīy sendi kɛ mbɛy tɛ yi mi dīyɛ kɛtɛ kɛ́. ⁴ Wunɛ duwɔ́a mbɛy tɛ yi mi kɛ́ mbɛ kɛtɛ kɛ́, wunɛ duwɔ́a nɛ tɛ.» ⁵ ɛ Tomasi lɛpɛ nye nye nde: «Nyangwɛ Kumandɛ, wusɛ yeti kɛ duwɛ mbɛy tɛ yi wɛ kɛ́ kɛtɛ kɛ́ na. Ma hɛ ta kelo nan yɪ duwɛ nɛ nje tɛ?» ⁶ ɛ Yesus yɛ́nsa nye nye nde: «Mi mbɛ nje, mi gbakasi, mi sendi jɔ́ngwɛ. Kɪnɛ mumɔ́ ɛ yakama kumɔ́ kɛ yi Da kɪnɛ kwɔ́ nɛ mi na. ⁷ Wunɛ má dukwɛ mi gbɛtɛ, ma wunɛ ta duwɛ sendi Saɔ́nɔ́mbɛ. Kandɛ ndana wunɛ ma duwɛ nye, wunɛ sima bɛnɛ nye sendi.»

⁸ ɛ Filip lɛpɛ nye nye nde: «Nyangwɛ Kumandɛ, tɛdɛyɔ́a wusɛ Da, yitɛ ma yaka wusɛ.» ⁹ ɛ Yesus yɛ́nsa nye nye nde: «Wuy Filip, bɔ́dɛyɛ nyangwɛ mɛtu mɛtɛ yi mi sima kwáɔ́dɛyɛ sɪnɛ wunɛ kɛ́, 'kumɔ́ ndana wɛ tɪ pa duwɛ

mi na? Mò te ε βεημα mi, mò te sima βεηε Da. Ma nan yi we nje lepo ndana nde: <Tedya wuse Da> ké? ¹⁰ 'We yeti ke tiko temò nde, mi mbe pe yi Da, ma nye sendi pe yembe na? Melepi mete yi mi lepe mbe nye wune ké, mi ti lépi ne deti te yembe na. Yo nde, Da, nye ε diye ke yembe kò ke punje nyangwe mekele mene. ¹¹ Wune tiki temò ke lepi te yi mi lepe nde: Mi pe yi Da, Da sendi pe yembe ké. Nge wune ti tike temò ne mi ke lepi te yite na, wune yêkidya tiko temò keto mekele mete yike yi mi kele ké. ¹² Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mò te ε tike temò ne mi, mò te ta kelò sendi kwalò mekele mete yi mi kele ké. A ta kelò nyangwe mekele kwà yike, keto mi ke kwà mbe kè pe yi Da. ¹³ Ma yasi hene te yi wune ta diye ne òno dyembe, mi ta kelò yo, né Da be ne meluksa ne nje Mòno wene. ¹⁴ Nge wune diye yaņa ne òno dyembe, gba mi ta kelò yasi te.»

Jesus nde, a ta tomò Kimò Sisij

njese bomò bene

¹⁵ «Ige wune kwadye mi, wune ta bakidye mèmbonja membe. ¹⁶ Ma mi ta ngweta mbe ne Da, a ta nye wune wete *Mò mekamna te ε ta diyo wune bo kpo ne kpo. ¹⁷ Mò mekamna te, yo Sisij te ε gbakasi. Botu be meneti maka yeti ne deti te yi jaye nye na, keto bo yeti ke βeηe nye na. Sendi, bo yeti ke duwe nye na. Yasi wete, wune ke duwe yun nye, keto a ke diyo wune bo, be sendi pe yun. ¹⁸ Mi ti tiko wune nda òno βenyuru na. Mi ta yokwe nje ke yun. ¹⁹ Bukwà ndi mòno ngimò ne mbet, botu be meneti maka ti βeηe se mi na. Yasi wete, ndi wune ta βeηe yun mi, keto mi mbe ne jon, dete wune sendi ta be yun ne jon. ²⁰ Yesò te wune ta duwe nde, mi mbe ke yi Saηmbe, wune yun pe mi, mi pe wune. ²¹ Mumò hene ε jaye mèmbonja membe bakidye yo, yo mò te ε ke kwadye mi. Mumò hene ε kwadye mi, Saηmbe ta kwadye nye. Mi sendi ta kwadye mò te punje yotu nye nye.» ²² Ε Yudas, yeti Yudas te Iskariyot na lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, nan yi we ta punje ndi yotu nye wuse kine punje nye botu be meneti maka ké?» ²³ Ε Jesus yeηsa nye nye nde: «Ige mumò kwadye mi, mò te ta bakidye melepi membe, Saηmbe ta kwadye nye. Sine Saηmbe ta kè ke yene biye dya ke yene. ²⁴ Nge mumò ti kwadye mi na, mò te ti yaka bakidye melepi membe na. Yo nde, melepi mete yi wune woke yi punde ke numbu mbe ké ti wùla ke yembe ne nguru wombe na, yasi wete, yo wùla ke yi Da, nye mò te ε tomma mi kò.

²⁵ «Mi lépi meyasi maka ndana nye wune ke ngimò te yi mi ndi kete sine wune ké. ²⁶ Yo nde, *Mò mekamna te ε Da ta tomò ne òno dyembe kò ta tedye wune meyasi hene. A ta kelò sendi nde, wune tàka meyasi hene te yi mi lepima nye wune ké. Mò mekamna te, yo Kimò Sisij.

²⁷ «Gba tete yi mi tike ne wune ké! Mi ke nye wune tete yembe. Mi yeti ke nye wune yo nda yi botu be meneti maka nye ké na. Temò yun ti kudfyukwe na, wune ti gwaki wò yaņa na. ²⁸ Wune ma wokò yasi te yi mi lepima nye wune ké. Mi lepima nde: <Mi ke kwà, ma mi ta yokwe sendi nje ke yun.> Má βeki nde, wune ke kwadye mi gbate, ma wune ne mesosa yí wokò nde, mi ke kwà ke pe yi Da, keto Da kwà mi. ²⁹ Ma yoke yi mi kande lepo ndana nye wune pinjo te yi yo ti pa kelna ké. Simande ke ngimò te yi yo ta kelna ké, né wune tiki temò ke yembe. ³⁰ Mi ti lepina se budfyate sine wune na, keto *Kum meneti maka ke nje. A yeti ne deti te yi kelò yinja yaņa ne mi na. ³¹ Yo nde, meyasi ta kwanja dete, né botu be meneti maka

duwe gbate nde, mi ke kwadye Da, né bo duwe sendi nde, mi kél meyasi beŋgwe lepi te yi Da lepima nye mi ké. Ne tēma, he jisa waka kwa.»

15

Kasi njuku jeti

¹ «Mi mbe kpara njuku *vinye. Ma Saŋmbe, mo kombilate. ² Bo jeti hene e diye ke mi kine wumo membumo, Saŋmbe ke peso yo soŋe. Ndi nde, a ke kobile soŋe beya mono mebo me jeti mete yi lo ke bo jeti te e wume membumo ko, né yo wum kwa yite. ³ Wune me yun pupunate keto melepi mete yi mi lepima nye wune ké. ⁴ Wune diy metu hene pe mi nda yi mi diye metu hene pe yun ké. Nge bo jeti ti diye saŋwate ne njuku te na, a ti yaka diyo nyepo wumo mbumo na. Yo sendi dete ne wune. Nge wune ti diye metu hene pe mi, wune ti yaka wumo membumo na. ⁵ Mi mbe njuku jeti, wune yun mebo mete. Mumo te e diye metu hene pe mi, mi sendi pe nye, mo te ke wumo budya membumo, keto kine mi, wune ti yaka kelo yana na. ⁶ Nge mumo ti diye metu hene pe mi na, bo ke bu nye bete ne ven nda yi bo bete ne bo jeti ké, o béja, yo ma si soŋo, bo má nje bu yo bete ke dite si loŋye. ⁷ Nge wune diye metu hene pe mi, sendi, nge melepi membe diye metu hene pe yun, komete, wune diya yasi hene te yi wune kwadye, wune ta be ne yo. ⁸ Nge wune wume budya membumo, wune ta tedye nde, wune bejeke bembe. Dete, meluksa me Saŋmbe ke pundo ke puye.

⁹ «Mi kwadya wune nda yi Da kwadya ne mi ké. Wune kēn mbombu yi diyo saŋwate ne mi ke moy mekwadya membe. ¹⁰ Nge wune bakidye membonga membe, wune ta kē mbombu yi diyo metu hene pe mi ke moy mekwadya membe nda yi mi bakidya ne membonga me Saŋmbe yi diyo no metu hene pe yene ke moy mekwadya mene ké. ¹¹ Mi lépi meyasi menori nye wune, né wune be ne mesosa mete yi mi no ké, né mesosa tondu ke temo yun.

¹² «Mbonja te yi mi nye wune ké, yo nde: Wune kwadyangwe tande yun nda yi mi kwadya ne wune ké. ¹³ Njena nyangwe mekwadya mete yi mumo yakama tedye, yo kome nye nye jongwe dyene keto beso bene. ¹⁴ Nge wune kele yasi te yi mi lepe nye wune ké, yite wune beso bembe. ¹⁵ Mi yeti ke jeba se wune nde botu be mesay na, keto mono mesay ti dukwe yasi te yi masa wene kele ké na. Mi ke jeba wune ndana nde beso bembe, keto mi ma tedye wune meyasi hene te yi Saŋmbe lepima nye mi ké. ¹⁶ Yeti wune toke mi na, yo mi toke wune tomo wune, né wune kē wum membumo, né membumo mun kiki. Dete, yasi hene te yi wune ta diye Da ne dino dyembe, a ta nye wune yo. ¹⁷ Yasi hene te yi mi kobile lepo nye wune, yo nde: Wune kwadyangwe.»

Botu be meneti maka ke beno Yesu

nē botu bene hene

¹⁸ «Nge be nde, botu be meneti maka ke beno wune, wune dukwe nde, bo kandima beno mi ne wune. ¹⁹ Wune má beki saŋwate wune botu be meneti maka, ma botu be meneti maka ta kwadye wune, keto wune bo ndi ne mekele wete. Yasi wete, wune yeti saŋwate wune botu be meneti maka na. Mi tokuma wune soŋe ke njoka yan. Yo keto te yite yi botu be meneti maka bene ne wune ké. ²⁰ Wune tãka lepi te yi mi lepima mbe nye

wunε kέ. Mi lεpima nyε wunε nde: <Kinε wεtε mο mesay ε kwangma masa wenε na.> Nge bε nde, bo tedya mi nyangwε mεbɔnε, bo ta tedye sendi wunε mεbɔnε dete. Nge bε nde, bo bakidya mεlεpi mεmbε, bo ta bakidyε sendi mεlεpi mun. ²¹ Yo nde, bo ta kelɔ mεyasi mεnɔri hεnε nε wunε keto dɪnɔ dymεbε, keto bo yeti kε duwε Mɔ te ε tomma mi njεsε kɔ na. ²² Mi mǎ dɪy kinε nje, dɪyɔ sendi kinε lεpina nyε bo na, ma mεbeyɔ yeti kε to yan na. Ma ndana mi ma si nje lεpina nyε bo. Dete, bo yeti se nε gbela mɔnɔ yanja te yi bo yakama jɔsε kε kasi mεbeyɔ man na. ²³ Mɔ te ε bεnε mi, mɔ te bεnma sendi Saɲmbε. ²⁴ Mi mǎ dɪy kinε kelɔ yɪɲa mεkele mεte yi mumɔ wεtε nε wεtε tɪ kelε nε toru, ma mεbeyɔ yeti kε to yan na. Ma ndana bo bεɲma nyangwε mεkele mεte yi mi kelma kέ, ko bεkɔ dete, bo kε bεnɔ mi sinε Saɲmbε hεnε. ²⁵ Yo nde, mεyasi mεte kεlnangwε dete yɪ tonje nε mεyasi mεte yi yo ketinate kε mεkana mε mεmbɔngja man kέ. Yo ketinate nde: <Bo bεnma mi kinε to te na.>

²⁶ «*Mɔ mεkamna wun ta nje. Mi ta njεsε nyε wulε pε yi Da. Yo Sisɪɲ te ε gbakasi, Sisɪɲ te ε pundε wulε kε yi Da. Kε ngimɔ te yi nyε ta nje kέ, a ta lεpɔ yasi te yi nyε duwǎ kε kasi mbε kέ nyε wunε. ²⁷ Ma wunε ta lεpɔ sendi yasi te yi wunε duwǎ nε yi wunε bεɲma kε kasi mbε kέ, keto sinε wunε kε jɔɲna wεtε njombu yanja.»

16

Mesay mεte yi Kimɔ Sisɪɲ ta kelɔ kέ

¹ «Mεyasi maka yi mi lεpima nyε wunε kέ, mi lεpi, kambɔ wunε mε nje dɪyɔ kinε tikɔ se temɔ nε mi na. ² Bo ta kidyε wunε nde, wunε tɪ nata se mεmbanjo mεwesidya man wεtε yesɔ na. Gba ngimɔ ta dɪyǎ yi bo ta wo wunε, take nde, yite yi bo kelε kέ, bo kε kanɔ Njambiyε. ³ Bo ta kelɔ mεyasi mεnɔri, keto bo tɪ duwε ko Da ko mi na. ⁴ Yo nde, mi lεpi mεyasi maka nyε wunε, simande kome ngimɔ te ta dɪyǎ kέ, nε wunε nje taki duwε nde, mi ma kandε lεpɔ nyε wunε. Yasi wεtε, mi tɪ lεpε mεyasi mεte nyε wunε kε ngimɔ te yi mi kandima nε tedya yun mεyasi kέ na, keto mi bǎ ndi sinε wunε.

⁵ «Ma ndana mi kε yokwε kε pε yi Mɔ te ε tomma mi njεsε kɔ. Ma ko mumɔ wεtε nε wεtε kε njoka yun yeti kε diyε mbey te yi mi kε kete kέ na. ⁶ Yasi wεtε, temɔ yun ma tondɔ nε ngambi keto lεpi te yi mi lεpima nyε wunε kέ. ⁷ Yo nde, yo gba gbakasi yi mi lεpε nyε wunε kέ: Yo ta bε kimote pε yun nde, mi kwǎɲ, keto nge mi dɪyε kinε kwǎ na, *Mɔ mεkamna tɪ nje pε yun na. Yasi wεtε, nge mi kwǎ, mi ta tomɔ nyε njεsε wunε. ⁸ Ma kome nyε ta nje kέ, a ta tedye hotu bε mεneti maka nε saɲsaɲ nde, kε kasi mεbeyɔ, mεtake man kɔtute. Kε kasi ngbεɲ mεkele nε kε kasi pεsina jɔsi te yi Njambiyε, mεtake man sendi kɔtute. ⁹ A ta tedye bo nde, mεtake man kɔtute kε kasi mεbeyɔ, keto bo yeti kε tikɔ temɔ nε mi na. ¹⁰ Sendi, mεtake man kɔtute kε kasi ngbεɲ mεkele, keto mi kε yokwε kε pε yi Da. Dete, wunε tɪ bεɲε se mi na. ¹¹ A ta tedye sendi bo nde, mεtake man kɔtute kε kasi pεsina jɔsi te yi Njambiyε, keto Njambiyε sima pεsɔ jɔsi *Kum mεneti maka.

¹² «Mi ndi nε budya mεyasi mεte yi mi yakama lεpɔ nyε wunε, yasi wεtε, wunε tɪ yaka wokɔ mεyasi mεte ndana na. ¹³ Kome Sisɪɲ te ε gbakasi ta nje kέ, a ta tedye wunε yasi hεnε te yi bε gbakasi kέ. Yo nde, a tɪ lεpina nε deti te yene nε nguru wenε na, yasi wεtε, a ta lεpɔ yasi hεnε te yɪ nyε

wokuma ke numbu Da ké. A ta nje pele meyasi mete yi ta kwaɲna ké nye wune. ¹⁴ Yo nye ta punje meluksa membe, keto a ta bu lepi ke numbu mbe nje pele nye wune. ¹⁵ Yasi hene te yi Da no, yo yembe. Yo keto te yite yi mi lepima nde: A ta bu lepi ke numbu mbe nje pele nye wune ké.

¹⁶ «Bukwá ndi monɔ ngimo ne mbet, wune tí beɲe se mi na. Diyo ke koɲte sendi ne mbet, wune má nje beɲe sendi mi ne kɔko.» ¹⁷ Ndana, ε baɲa bejeke bene lepe tande yan nde: «'A kwádyikwe lepo ne nge nye wuse? Yiɲa nde: <Bukwá ndi monɔ ngimo ne mbet, wune tí beɲe se mi na. Diyo ke koɲte sendi ne mbet, wune má nje beɲe sendi mi ne kɔko,> yiɲa sendi nde: <Keto mi ke yɔkwe kè pe yi Da,> a kwádyikwe lepo ne nge nye wuse?» ¹⁸ ε bo kè mbombu lepo nde: «Yiɲa nde: <Bukwá ndi monɔ ngimo ne mbet,> to lepi te yi nye lepe dɛte ké ne nge? Wuse yeti ke biye su to te na.» ¹⁹ Yesus duwá nde, bo kwadya diye nye yiɲa yasi. ε nye lepe nye bo nde: «Wune ke diyna tande yun ke lepi te yi mi lepima nde: <Bukwá ndi monɔ ngimo ne mbet, wune tí beɲe se mi, diyo ke koɲte sendi ne mbet, wune má nje beɲe sendi mi ne kɔko ké.> 'Wune díyngwe keto te yite? ²⁰ Ma gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Wune ta lelɔ gbate jaɓa, botu be meneti maka ta be ne mesosa. Wune ta kpalɔ be ne ngambi, yasi wete, ngambi yun ta nje yeɲsa be mesosa. ²¹ Ke ngimo te yi nyari ke wa ne mi ké, temo ne deke ne habubu, keto ngimo mebone mete yene dyaɲma. Yasi wete, nge nye si punje monɔsike ke puye, a yeti ke take se mebone mete yite na, keto mesosa mete yi nye me no ké, keto a jama mumo njese ke meneti. ²² Wune sendi ndana dɛte, metemo mun ne ngambi. Ndi nde, mi ta basidyɛ beɲe wune ne kɔko, komete, wune ta be ne mesosa. Kine mumo wete ne wete ta soɲe mesosa mete ke temo yun na. ²³ Kome yeso te ta dya ké, wune tí diye mi mediyana. Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nge wune diye Da yiɲa yasi ne dino dyembe, a ta nye wune yo. ²⁴ Kumɔ ndana wune tí pa diye yiɲa yaɲa ne dino dyembe na. Wune diya, ne ta be ne ya te. Dete, mesosa mete yi wune be no ké ta tondo temo yun ne ngbeɲ.

²⁵ «Mi lepima meyasi mete nye wune ne nje mekanɔ. Ngimo ke nje, ngimo te yi mi tí lepina se nye wune ne nje mekanɔ na. Yasi wete, mi ta kombile lepo kasi Da ne gbas gbas nye wune. ²⁶ Kome yeso te ta dya ké, wune ta diye Da yasi ne dino dyembe. Mi yeti ke lepo nye wune nde, mi ta diye Da yiɲa yaɲa ke numbu yun na. ²⁷ Yo nde, Da ne nguru wene ke kwadyɛ wune, keto wune kwadya mi tiko temo nde, mi wula ke yi Njambiyɛ nje no. ²⁸ Mi wula ke yi Da nje no ke meneti maka. Ma ndana mi ke duwe kè meneti maka yɔkwe kè pe yi Da.» ²⁹ ε bejeke bene nje lepo nye nye nde: «Beɲa, ndana we ke lepina ne gbas gbas kine lepina se ne nje mekanɔ na. ³⁰ Ndana wuse duwá nde, we ke duwe meyasi hene. We ke kande si duwe yasi te yi mumo ke kwadyɛ diye we kine nde, wete mumo paɲ pa diye we yiɲa mediyana. Dete, wuse ke tiko temo nde, we wula ke yi Njambiyɛ nje no.» ³¹ ε nye yeɲsa nye bo nde: «'Yo ndana yi wune nje tiko temo ne mi yey? ³² Ne bɛɲa, ngimo ke nje, yo ma dya, ngimo te yi wune ta wanja wete wete, mumo hene ke toke nje tu dyene tiko mi nyepo. Ko beko dɛte, mi yeti nyepo na, keto Da pe mi. ³³ Mi lépi meyasi maka hene nye wune, né wune be ne te, keto wune me sangwate ne mi. Wune ta sangwa ne mebone ke to meneti maka. Yasi wete, wune tí kambi yaɲa na, keto mi ma laɲsa mbe dɛti meneti maka.»

17

*Yesus ke ngweta ne Njambiye**keto botu bene*

¹ Ke Yesus ma si lepo melepi menori ké, ε nye kanje misi kenje kwey lepo nde: «Da, ngimo ma dya, punjukwe meluksa me Mono wo, né Mono wo punje meluksa mo, ² keto we nya nye deti te yi namo bomo hene, na kel nde, bomo hene te yi we nya nye baka be ne jongwe te yi kpo ne kpo. ³ Jongwe te yi kpo ne kpo, yo nde, bo dukwe we, we siya kpa Njambiye te ε kete gbate, duwe sendi Yesus Krist, yoko yi we tomma ko. ⁴ Mi punja meluksa mo ke meneti maka, sidye sendi mesay mete yi we nya mi nde, mi kel ké. ⁵ Ma Da, ndana punjukwe meluksa membe ke keki yo. Punjukwe meluksa mete yi mi ba no ke keki yo yite mboko ti pa kusuna ké.

⁶ «Mi kelma nde, botu bete be we sojma ke njoka botu be meneti nye mi baka dukwe dino dyo. Bo ba botu bo, ε we kanje bo nye mi, ε bo bakidywe melepi mo. ⁷ Ma ndana bo ma duwe nde, meyasi hene te yi we nya mi ké wula gbate ke yo, ⁸ keto melepi mete yi we tedya mi ké, mi kwanfya yo nye bo, ε bo tike temo kete. Bo duwa gbate nde, mi wula pe yo nje no, ε bo tike temo nde, yo gba we tome mi njese. ⁹ Mi ngwétangwe ne we keto yan, yeti keto botu be meneti maka na. Mi ngwétangwe ne we ndi keto botu bete yi we nya mi baka, keto bo wókunangwe ne we. ¹⁰ Meyasi hene te yi mi no, yo yo. Sendi, meyasi hene te yi we no, yo yembe. Botu bete be we nya mi baka ke punje meluksa membe. ¹¹ Mi yeti se ke meneti maka na, ndi bo ke tika ke meneti maka. Ma mi ke yokwe mbe ke pe yo. Da, we kiyo, bakidya bo ne deti te yi wule ke dino dyo yi we nya mi ké, né bo be ndi yasi wete nda sine we. ¹² Ke ngimo te yi mi ba sine bo ké, mi bakidya bo ne deti te yi wule ke dino dyo yi we nya mi ké. Mi bakidya bo nda mbumo misi membe. Ko wete ke njoka yan ti yambile na, soje ndi yoko yi ba kponate ke yene nde, a ta yambile ko. Yo kelnanngwe dete, né meyasi mete yi ba ketinate ke mekana me Njambiye ké si tondu. ¹³ Ma ndana mi ke yokwe ke pe yo. Mi lepi meyasi maka ke ngimo te yi mi ndi ke meneti maka ké, né mesosa tondu ke temo yan nda yi mi no ké. ¹⁴ Mi kwanfya mbe lepi yo nye bo, ε botu be meneti maka bene bo, keto bene botu be meneti maka yeti sangwate na nda yi mi sendi yeti sangwate sine botu be meneti maka ké. ¹⁵ Mi ti ngwétangwe ne we nde, soja bo ke meneti maka na. Yo nde, bakidya bo, kambó ne *Mo beya mekele. ¹⁶ Bene botu be meneti maka yeti sangwate nda yi mi yeti sendi sangwate sine botu be meneti maka ké. ¹⁷ Kelo nde, bo beki botu bo ne nje melepi mo yi be gbakasi. Gba melepi mo ndi gbakasi. ¹⁸ Mi ke tomo bo kenje ke meneti maka nda yi we tomma ne mi njese ke meneti ké. ¹⁹ Yo ke gba to yan yi mi ne nguru wombe ke kanje yotu mbe nye we, né bo sendi kan meyotu man gbate nye we.

²⁰ «Yo nde, mi ti ngwétangwe ne we ndi keto yan bepo na. Yasi wete, mi ngwétangwe sendi ne we, keto botu bete be ta tiko temo ne mi keto lepi te yi bo ta lepo ké. ²¹ Mi ngwétangwe ne we, né bo hene be ndi yasi wete nda yi we Da diyé no pe yembe, mi sendi pe yo ké. Mi ngwétangwe, né bo sendi be sangwate sine bo, né botu be meneti maka jay nde, yo we tome mi njese. ²² Mi kelma sendi nde, bo beki ne kiya meluksa mete yi we kelma nde, mi beki no ké, né bo be ndi yasi wete nda yi sine we diyé no ké.

²³ Mi pe yan, we pe mi, né bo be sangwate ndi wete. Dete, botu be meneti maka ta duwe gbate nde, we tome mi njese, né bo duwe sendi nde, we ke kwadye botu bete nda yi we kwadye ne mi ké. ²⁴ Da, mi kwadyikwe gba nde, mi diy gba sine botu bete be we kanjma nye mi baka ke mbey te yi mi diyete kete ké. Mi kwadyikwe dete, né bo bej meluksa mete yi we nya mi ké. We nya mi meluksa mete, keto we kwadya mi yite mboko ti pa kusuna na. ²⁵ Da, we yoko e kele yasi ne ngben, yo nde, ko botu be meneti maka ti duwe we na, ndi mi duwa we, e baka duwe nde, yo we tome mi. ²⁶ Mi tedya bo dino dyo. Mi ta ke mbombu yi tedye bo, né mekwadya mete yi we kwadya ne mi ké be sendi pe yan, né mi ne nguru wombe be pe yan.»

18

Bo ke biye Yesus (Mt 26; Mk 14; Lk 22)

¹ Ke Yesus ma si lepina dete ké, e nye punde kwa bene bejeki bene ke ke nginje monso soy te yi Sedron. Wete ngwan ba womete, e Yesus kwa nyine moy ngwan bene bejeki bene. ² Yudas, mo te e ta dyanngwe nye ko duwa sendi mbey yinori, keto Yesus bene bejeki bene dikima ke wesidya mate. ³ E Yudas bu njon besoja ne botu be bakidya mbanjo Njambiyete dya no. Yo be bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyete ne *Befarise tome bo. Bo ka ne melambo ne menyan ne mejole me dyambi. ⁴ Yesus ma duwe yasi hene te yi yakanngwe dya nye ké. E nye ke ke mbombu yan diyete bo nde: «Wune san nda?» ⁵ E bo yensa nye nye nde: «Wuse san Yesus te mo Nasaret.» E nye lepe nye bo nde: «Yo mi.» Yinori Yudas mo te e ta dyanngwe nye ko ba bene botu benori. ⁶ Ke Yesus ma lepo nye bo nde: «Yo mi» ké, e bo yokwe ne kor balo ke meneti ne mbelele. ⁷ E Yesus basidye diyete bo nde: «Wune san nda?» E bo lepe nde: «Wuse san Yesus te mo Nasaret.» ⁸ E nye yensa nde: «Mi ti si lepo nye wune nde, yo mi na? Nge be nde, wune san mi, wune fiki botu bete baka, né bo kwa.» ⁹ A lepi dete, né lepi te yi nye ma lepi ké si tondu. A ma lepi nde: «Ke njoka botu bete yi we nya mi baka, mi ti kele nde, wete ne wete yambila na.»

¹⁰ Simon Piyer ba ne kafa. E nye sute yo koto ne mo mesay me nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyete peso to ne e mbam bo bete ke meneti. Dino mo mesay te ba nde Malkus. ¹¹ E Yesus lepe nye Piyer nde: «Yokidya kafa yo somo ke bambi te. 'We taka ka nde, mi diy kine hobiye pelo mebone te yi Da nya mi nde, mi hobiya ké?»

¹² Ndana, e besoja ne nyangwe kum besoja ne Beyuden bete be dikima bakidye mbanjo Njambiyete baka nje biye Yesus woto nye. ¹³ E bo bu nye pa ke no ke yi Hana te ki ne Kayif. A ba nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyete ke sew te ete. ¹⁴ Yo Kayif te e nya Beyuden ngite lepo nde: «Yo kimote nde, mumo wete gwaki ke numbu kando.»

Piyer ke tonso nde, a yeti ke

duwe Yesus na (Mt 26; Mk 14; Lk 22)

¹⁵ Simon Piyer bene wete jeki ba ke bengwe Yesus. Nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyete duwa jeki te kimote. E jeki te nyine ke tu nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyete bene Yesus. ¹⁶ Yasi wete, e Piyer tika ke numey ndoko. E jeki te e nyangwe kum botu be nyena

sadaka nye Njambiye duwā kō punde kè lēpina nye nya te ε bā sana mate ε bā ke bakidyē numey kō. Ε jekē te nyinje Piyer ke moy ndoko. ¹⁷ Ε nya te nje diyō lēpō nye Piyer nde: «'Wε yeti sendi gba wete jekē mbam kō na?» Ε Piyer lēpē nde: «Kō na.» ¹⁸ Duku bā ke kwā, ε botu be mesay bene botu be bakidyā mbanjō Njambiye jongwε dīte nε mεma mε dīte kwā wetina. Ε Piyer kwā sendi diyō ke njoka yan wetina dīte bene bo.

¹⁹ Ndana, ε nyanḡwε kum botu be nyena sadaka nye Njambiye kande diyna Yesus mēdiyan ke kasi bejēke bene nē ke kasi yasi te yi nye dikima tedye bomō kē. ²⁰ Ε nye yeḡsa nye nye nde: «Mi dikima lēpina nε gbas gbas nye bomō ke puyē. Mi dikima tedye bomō mēlēpi mε Njambiye kpo nε kpo ke mbanjō mewesidyā nē ke mbanjō Njambiye ke mbeɣ te yi Beyuden hene diki wesidyā kē. Mi tī lēpē yiḡa yaḡa soḡyate na. ²¹ Keto ḡge yi wε diyē mi mēdiyan kē? Diya botu bete be wokuma mi ke lēpina baka, né bo lēpi yasi te yi mi lēpima nye bo kē. Botu bete duwā yasi te yi mi lēpima kē kimōte.» ²² Kε Yesus ma lēpō dēte kē, ε wete mō bakidyā mbanjō Njambiye te ε bā ke kēki nε kō nye nye banji ke pokō lēpō nde: «'Yo dēte yi wε yeḡsa nye nyanḡwε kum botu be nyena sadaka nye Njambiye?» ²³ Ε Yesus lēpē nye nye nde: «[ḡge be nde, mi lēpinama beyate, tedya yasi te yi mi lēpima beyate kē. Ma ḡge be nde, mi lēpinama kimōte, wε njāki nye mi banji ke pokō keto ḡge?» ²⁴ Ε Hana nje kwanḡdyē Yesus ndi wotunate kenje Kayif te nyanḡwε kum botu be nyena sadaka nye Njambiye.

²⁵ Kε ḡḡimō te yinōri Simōn Piyer bā ndi womete ke wetina dīte. Ε bo lēpē nye nye nde: «'Gba wε sendi yeti wete jekē wene na?» Ε nye tone lēpō nde: «Kō na.» ²⁶ Ε wete mō mesay mε nyanḡwε kum botu be nyena sadaka nye Njambiye ε bā nε jadyē bene mbam te ε Piyer pesima tō nε kō lēpē nde: «'Mi tī beḡe gba wε wūne nye ke ḡḡwan na?» ²⁷ Ε Piyer tone sendi, yaka nε mbam kufē ke kōkō.

*Yesus ke jōsi ke mbombu Pilat
(Mt 27; Mk 15; Lk 23)*

²⁸ Kε koḡte, ε bo bḡ Yesus wule nō kē yi Kayif kē nō ke tḡ Pilat te nyanḡwε kum. Yinōri yo bā bemenene nε sut. Bo nε ḡguru wan tī nyinje moy tḡ na, kambo yo mε nje be yasi sembo ke yan, bo mε nje diyō kinē dye mēdyē mε jeso *Paska yan na. ²⁹ Ε Pilat punde kē dolō bo mate lēpō nde: «Yo kwalō beya yasi te nda yi wune lēpē nde, mbam kō kelma kē?» ³⁰ Ε bo yeḡsa nye nye nde: «A má diy kinē be nyanḡwε mō kelna beya mekele na, ma wuse tī bḡ nye kanje nye wε na.» ³¹ Ε Pilat lēpē nye bo nde: «Wune nε ḡguru wun bōḡ nye kē peso lēpi nε beḡḡwε membonḡa mun.» Ε Beyuden yeḡsa nye nye nde: «Membonḡa musu yeti ke nye wuse dēti nde, wuse wōku mumō na.» ³² Bo lēpinama dēte, né lēpi te yi Yesus lēpima ke kasi kwalō soḡ te yi nye yākanḡwε sangwa nō kē si tondu.

³³ Ndana, ε Pilat yōkwε nε kōkō nyinje tḡ jeba Yesus diyē nye nde: «'Yo wε, kumande Beyuden?» ³⁴ Ε nye yeḡsa nye nye nde: «'Yo wε nε ḡguru wō lēpē dēte, ho nde, bāḡa bomō lēpē dēte nye wε ke kasi mbe?» ³⁵ Ε Pilat yeḡsa nye nye nde: «'Wε beḡma nde, mi Beyuden? Yo botu be kando yo nē bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye bḡ wε kanje nye mi. We kelma yasi te nda?» ³⁶ Ε Yesus yeḡsa nde: «*Kando dymbē ti wūla ke meneti maka na. Kando dymbē má wula ke meneti maka, ma botu be mesay bembē loḡma dymbi keto mbe, kambo bomō mε nje bḡ mi nye ke moy mēbo mε Beyuden. Yasi wete, Kando te yembē ti wūla ke meneti

maka na.» ³⁷ E Pilat diye nye nde: «'We gbate kumande?» E Yesus yensa nde: «Yo nda yi we lepe ké, mi kumande. Mi jadya, mi njà ke meneti maka yi nje tedye bomò meyasi ke kasi gbakasi. Mumò hene e òngwe lepi te yi be gbakasi ke woko yasi te yi mi lepe ké.» ³⁸ E Pilat diye nye nde: «Gbakasi, yo nge?» Ke Pilat ma si lepo òfete ké, e nye basidye pundo kè dolò Beyuden lepo nye bo nde: «Mi tì dolè mbe yina mejoso ke yotu mbam kò yi yakama kelò nde, a sòmbu mebòne keto te na.» ³⁹ Yasi wete, yo me ke mekiyo mun nde, ke jeso *Paska yun hene, mi kè soja bo ne wete mò jòbo yokidye nye nye wune. 'Dete, wune kwádyikwe nde, mi sòja bo ne kumande Beyuden yokidye nye nye wune?» ⁴⁰ E bo kala kembidya lepo nde: «Be, yeti nye na! He kwádyikwe su Barabas.» Barabas bə nyangwe mò beya mekele.

19

¹ Ndana, e Pilat nye besoja òfeti nde, bo bòn Yesus kè njuro nye ne njambala. ² E bo bụ yina mekol ne mesuru kete, jakò ne òngwe te lenje nye ke to, bụ sendi wete kpaşa tena nyangwe gambo nye nye ke yotu. ³ E bo òfiki nje ke keki ne lepo nde: «Kumande Beyuden, he lèpi!» E bo òfiki nye nye banji ke pòkò.

⁴ E Pilat kala pundo lepo nye Beyuden nde: «Ndana mi ke bụ nye punje njese sè, né wune duwe nde, mi tì dolè mbe yina mejoso ke yotu ne yi yakama kelò nde, a sòmbu mebòne keto te na.» ⁵ E Yesus punde ne òngwe mesuru ke to nè tena kpaşa nyangwe gambo ke yotu. E Pilat lepe nye bo nde: «Ma mbam te kò!»

⁶ Ke bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè nè botu be bakidya mbanjo Njambiyè ma kanje misi beje ne Yesus ké, e bo kembidya lepo nde: «Igbako nye ke kroa! Ngbako nye ke kroa!» E Pilat lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun bòn nye kè ngba ke kroa, keto mi tì dolè mbe yina yana ke yotu ne yi yakama kelò nde, a sòmbu mebòne keto te na.» ⁷ E Beyuden yensa nye nye nde: «Wuse ne wete mbonja, mbonja te ke tedye nde, a yakanjwe gwe, keto a bonja yotu ne nde, nye Mòko Njambiyè.»

⁸ Ke Pilat ma woko òfete ké, e nye gwe wò kwà to te. ⁹ E nye yokwe ne kòko nyije tų diye Yesus nde: «We wúla we nje nò?» Ko Yesus kine yensa yana nye nye na. ¹⁰ E Pilat lepe nye nye nde: «'We òfiki kine yensa ke numbu mbe? 'We yeti ke duwe nde, mi ne òfeti te yi soje bo ne we, mi sendi ne òfeti te yi lepo nde, bo ngbàki we ke kroa na?» ¹¹ E Yesus yensa nye nye nde: «Ige Njambiyè ti nye we òfeti wule ke kwey na, we ti yaka kelò yana ne mi na, òfete mò te e òyangwa mi nye we kò kelma beya yasi kwà we.» ¹² Kande ke ngimò te yite, e Pilat sà nje te yi soje bo ne nye. Yasi wete, e Beyuden òfiki kembidya nde: «Ige we soje bo ne mbam kò, yite we yeti sò ne *Sesar na! Mumò hene e lepe nde, nye kumande, mò te ke lų òfambi sunjwe ne Sesar!» ¹³ Ke Pilat ma woko melepi menò ké, e nye bụ Yesus punje kenje sè kwà òfiki metidye ke mbejè pesina jòsi. Bo kombila mbejè te ne metari. Bo jébanjwe mbejè te ke numbu Hebere nde Gabata. ¹⁴ Yinòri yo bə ngimò kombila meyasi me jeso *Paska Beyuden. Yo bə ke pòku bembè yesò. E Pilat lepe nye Beyuden nde: «Kumande wun ru!» ¹⁵ Yasi wete, e bo kembidya nde: «Soja òfyan ke misi mene! Soja òfyan ke misi mene! Ngbako nye ke kroa!» E Pilat lepe nye bo nde: «Mi ngbàki kumande wun ke kroa?» E bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè yensa nde: «Wuse kine wete kumande na, ndi Sesar!»

*Bo ke bu Yesus kè ngba ke kroa
(Mt 27; Mk 15; Lk 23)*

¹⁶ Ndana, ε Pilat kaɲe Yesus nye bo, né bo kè ngba nye ke kroa. Ε bo bu nye kwà nò. ¹⁷ Ε Yesus ne nguru wene soɓe kroa ne yi kwà nò duwe ke moy dya kumò nò ke wete mbey nde Gbonɔgo to, bo jébaɲgwe ke numbu Hebere nde Golgota. ¹⁸ Kumò mate, ε bo ngba nye ke kroa, ngba sendi ɓaɲa bomò yiɓa ke mekroa mete yan. Wete ke kroa te wene pulo kaka, wete pulo kaka, tikò Yesus ke ɓembe. ¹⁹ Pilat lepima nde, bo kèti yiɲa yasi ngba ke to kroa Yesus. Ε bo kete nde: <Yesus te mɔ Nasaret, kumande Beyuden.> ²⁰ Beyuden budyate tolma yasi yinɔri, keto mbey te yi bo ngbama Yesus ke kroa kete ké ɓà ke keki dya. Sendi, bo ketima yo ke menumbu yitati: Ke numbu Hebere, ke numbu Latè nè ke numbu Grèk. ²¹ Ε ɓekum ɓe ɓotu ɓe nyena sadaka ɓe Beyuden lepe nye Pilat nde: «We tí keti nde: <Kumande Beyuden> na, yasi wete, kpalò keto nde: <Nye ne nguru wene lepima nde: Mi kumande Beyuden.> » ²² Ε Pilat yeɲsa nde: «Yasi te yi mi ma keto siyma ndi dete.»

²³ Ke ɓesoja ma si ngba Yesus ke kroa ké, ε bo bu melambo mene kaɓo ke menɓabiye yini yaka ne bo, bu sendi lambò te yi nye dikima lenje ke nji melambo mete yiri ké. Lambò te mbete tí ɓe ne nje fulnate na kande kwey kumò nji. ²⁴ Ε bo lepe tanɗe yan nde: «Wuse tí nyal yo nyalo na, yasi wete, wuse lôn longò ke mbari yi duwe ne mɔ te ε ta namò yo kò.» Yo kelnama dete, nè melèpi mete yi ɓà ketinate ke mekana me Njambiye ké si tonda. Yo ketinate nde: <Bo kaɓidiyama melambo membe, lù sendi lambò te yi mi dikima lenje ke nji melambo mete yiri ké ke mbari.> Yasi te yi ɓesoja kelma, yori.

²⁵ Yinɔri nè nyaɲgwe ne Yesus nè maɲ ne nyaɲgwe nè Mariya te nya Kolopas bu Mariya te ngondu Magdala ɓà womete ke ngimò te yi Yesus ɓà ke kroa ké. ²⁶ Ke Yesus ma ɓeɲe nyaɲgwe wene, ɓeɲe sendi jeke te yi nye dikima kwadye budyate kò womete ké, ε nye lepe nye nyaɲgwe nde: «Nyari, ɓeɲa monò wò kò!» ²⁷ Ε nye nje lepo nye jeke te nde: «Beɲa, nyonɲgwe kò!» Kande ke ngimò te yite ε jeke kò bu nyaɲgwe ne Yesus kè nò ke tɔ dyene.

²⁸ Ke kɔɲte, nda yi Yesus duwà nde, meyasi hene ma si kelna ké, ε nye lepe nde: «Yesidyè mɔròku ke kelo mi.» A lépi dete, né meyasi mete yi ɓà ketinate ke mekana me Njambiye ké si tonda. ²⁹ Wete mapi ɓà womete ne yiɲa dyanjina menjam kete ne letete. Ε ɓesoja bu yiɲa yasi nda kusa somò ke wete jeta te yi bo jeɓa nde *yisɔp, tɔpe ke dyanjina menjam menɔri kaɲe kenje ke numbu ne. ³⁰ Ke nye ma si dye dyanjina menjam menɔri ké, ε nye lepe nde: «Meyasi hene sima si kelna.» Ε nye sɔkwe to yokidyè Sisin ne nye ke meɓo me Njambiye.

³¹ Yo ɓà yesò kombila meyasi me jeso *Paska Beyuden. Dete, ɓekum Beyuden tí kwadye nde, ɓotu ɓete yi bo ngbama ke kroa ɓaka ɗiy ndi ke kroa kumò yesò *Saba na, keto yesò Saba te mbete ɓà nyaɲgwe yesò jeso. Ε ɓekum Beyuden kè ke diye Pilat nde, bo siki leke mekol me ɓotu ɓete yi bo ngbama ke kroa ɓaka pidye bo soɲe. ³² Ndana, ε ɓesoja dya leke mekol me bosa mumò, kwà leke sendi mekol me mɔ te yoru, bo hene yiɓa yi bo ngbama ke kroa nda Yesus ɓaka. ³³ Ke ɓesoja ma kumò ke yi Yesus ké, bo dól nde, a sima gwe. Dete, ɓo kine leke se mekol mene na. ³⁴ Yasi wete, ε wete soja bu kɔ dumò ne nye ke mbanjo. Ke nye ma dumò ndi nye dete ké, ε mekiyo ne mɔròku punde. ³⁵ Mɔ te ε ɓeɲma meyasi mete kò yekidyè

yo. Yasi te yi nye yekidye ké, gbakasi. A duwà nde, yasi te yi nye lèpe ké, yo gbate, né wunè tiki sendi temò ké lèpi te. ³⁶ Yo nde, mèyasi kwanànama dete, né lèpi te yi yo ketinate ké mèkana mè Njambiyè ké si tondu. Yo ketinate nde: «Ko bo tì lekè yesò nè wètè nè wètè na.» ³⁷ Yo sendi ketinate ké wètè mbey ké mọy mèkana mè Njambiyè nde: «Bo ta kanè misi bènè nè mọ te yi bo ma lón nyè nè kọ kọ nè misi man.»

Pumbuna Yesus

(Mt 27; Mk 15; Lk 23)

³⁸ Ké kòntè, è Yosep te mọ dya Arimate kè diyè mun Yesus ké mèbò mè Pilat. Yosep bā ké bènḡwè mèlèpi mè Yesus, yasi wètè, a bā ké bènḡwè yo sọfyate kambò békum Bèyudèn. Ké nye ma diyè mun Yesus dete ké, è Pilat jaye. È nye kwà kè bụ mun Yesus.

³⁹ È Nìkòdèm te è ma kén wètè yesò nè tu kè bènè Yesus kọ nje sendi nè yinà kimo mutò te yi bo kelma nè yinà mèm̀bunjò nde *mir nè *alowès ké. Dito yasi yinòri kumma nda kilo kamòtati. ⁴⁰ È bembam baka yiba bụ mun Yesus bọyè nè m̀ndòmbò sanḡwè nè kimo mutò m̀nòri nda yi Bèyudèn òkima kombile nè bemuḡ bān yí pumbò nè bo ké. ⁴¹ Wètè ḡwan bā ké mbey te yi bo ḡgbama Yesus ké kroa ké. Wètè jónja bònḡḡ bā ké ḡwan te, bo tì pumbè wètè mumò kete wètè yesò na. ⁴² È bo pumbè Yesus womètè, keto yo bā ḡgimò te yi òki komsa jeso *Paska yan ké. Sendi, bònḡḡ te bā womètè nedò.

20

Womiya Yesus

(Mt 28; Mk 16; Lk 24)

¹ Ké bosa yesò te è kande jónja sòndi ma dya, è Mariya te ḡḡndu Magdala temè bemenè nè sut kè ké bònḡḡ, yite yasi ndi nè mbimbi mbilip. A dolma nde, bo ma sònè tari te yi bā ké numbu bònḡḡ ké. ² È nye sedyè kè ké yi Simòn Piyer, kè sendi ké yi jekè te è Yesus òkima kwadyè budyate kọ lèpò nye bo nde: «Bo ma sònè mun Nyangwè Kumande ké bònḡḡ. Wuse yeti ké duwè mbey te yi bo kà tiko nye kete ké na.»

³ È Piyer temè pundo bènè jekè te yòru yí kè ké bònḡḡ. ⁴ Bo hènè yiba bā ké sedyè, yasi wètè, jekè te yòru nḡ sedyè kwà Piyer, è nye kande kumo nè ké bònḡḡ. ⁵ Ké nye ma butuma ké, è nye bènè melambò ké meneti ké mọy bònḡḡ. Yasi wètè, a tì nyinè kè mate na. ⁶ Simòn Piyer bā ké bènḡwè nye kòn nè kòn. È nye dya nyinè nè ké bònḡḡ, è nye bènè melambò ké meneti, ⁷ bènè sendi kum kando te yi bo bọyma nè to nè ké. Yasi wètè, kum kando te yite tì bè ké kiya mbey wètè nè m̀ndòmbò mete yiri na. Yo nḡ bè nè bọynatè ké mbey te wènè òlè. ⁸ Ndana ké, è jekè te è kandima dya kọ nje nyinè sendi ké bònḡḡ. È nye bènè tiko temò ké mèlèpi mè Kumande Yesus. ⁹ Yo nde, kumo ké ḡgimò te yite bẹjèkè tì bè ké biye to mèlèpi mete yi bā ketinate ké mèkana mè Njambiyè nde, Yesus yàkanḡwè womiyè ké njoka bemuḡ ké na. ¹⁰ Ndana, è bẹjèkè baka yiba nje yokwè kè ké mbey te yi bo òkima òiyò kete ké.

¹¹ Yinòri Mariya bā nè ké kèki bònḡḡ ké puyè ké lelò. È nye kwà butuma ndi nè òkumè ké numbu yi bènè nè mọy bònḡḡ. ¹² È nye bènè bẹjaki Njambiyè yiba metidyè nè wumna melambò ké yotu ké mbey kome bo ninḡwa mun Yesus ké. Wètè bā metidyè pulò to, wètè pulò mèkol. ¹³ È bo diyè nye nde: «Nyari, wè lél ḡḡ?» È nye yènḡa nye bo nde: «Bo sònma

mun Nyaᅅgwe Kumande wombe, ma mi yeti ke duwe mbey te yi bo ka tiko nye kete ke na.» ¹⁴ Ke nye ma lepo dete ke, e nye nje yeᅅsa beᅅe pulo koᅅ ne. A beᅅa Yesus temnate, yasi wete, a ti duwe nde, yo nye na. ¹⁵ E Yesus diy e nye nde: «Nyari, we lel nge? We san nda?» Mariya takima nde, yo mo bakidya ᅅgwan, e nye lepe nye nye nde: «Nyaᅅgwe mbam, nge be nde, yo we bu nye kwa no, tedya mi mbey te yi we tikima nye kete ke, ne mi ke bu nye.» ¹⁶ E Yesus lepe nye nye nde: «Mariya!» E Mariya yeᅅsa beᅅe pulo koᅅ ne lepo nye nye ke numbu Hebere nde: «Rabuni!» Yite nde yekele. ¹⁷ E Yesus lepe nye nye nde: «We ti kpoka mi na, keto mi ti pa bendo ke pe yi Saᅅmbe na. Yasi wete, ken dolo benjoᅅ beᅅbe lepo nye bo nde: Mi ke bendo ke pe yi Saᅅmbe te Saᅅgwe wun sendi, ke pe yi Njambiye wombe te Njambiye wun sendi.» ¹⁸ E Mariya te ᅅgondu Magdala kwa ke lepo nye bejke nde: «Mi beᅅma Nyaᅅgwe Kumande.» E nye lepe meyasi mete yi Kumande Yesus lepima ke nye bo.

*Yesus ke punje yotu nye bejke bene
(Mt 28; Mk 16; Lk 24)*

¹⁹ Ke kiy a yeso te bekoko, ke bosa yeso te e kande joᅅja sondi bejke ba ke mbey wete ke tu. Bo ndadya menumey, keto bo ba ke kambu bekum Beyuden. Bo sem semo nde, Yesus dyaᅅma teme ke njoka yan lepo nye bo nde: «Wune diy ne te!» ²⁰ Ke nye ma si lepo dete ke, e nye tedye bo mebo mene ne mbanjo ne. E bejke sosa budyate ke ᅅgimo te yi bo beᅅma Kumande Yesus ke. ²¹ E nye basidye lepo nye bo nde: «Wune diy ne te! Mi ke tomo sendi wune nda yi Da tomma ne mi ke.» ²² Ke nye ma si lepo dete ke, e nye wumbidye bo lepo nde: «Kimo Sisiᅅ ken ke yotu yun. ²³ Mumo hene te yi wune ta tiko mebeyo mene ne ᅅgwete, yo ke duwe ke to ne. Ma yoko yi wune ti tiko mebeyo mene ne ᅅgwete na, yo ta bone ndi ke to ne.»

Yesus ke lepina bene Tomasi

²⁴ Yinori ke ᅅgimo te yi Yesus nja punje ne yotu nye bejke bene ke, wete jeke wene e ba ke njoka bejke bene kamo jo yiba ko ti be bene beso na. Yo ba Tomasi te yi bo jeba sendi nde Beadan ko. ²⁵ E bejke te bari nye lepo nye nye nde: «Wuse beᅅma Nyaᅅgwe Kumande.» Yasi wete, e nye lepe nye bo nde: «Iᅅge mi ti pa beᅅe mbey mepondi ke mebo mene, nye nyey bo mbe ke mbey mepondi, nye sendi bo mbe ke mbanjo ne na, ko mi ti jaye nde, a womiya na.»

²⁶ Ya metu yitan jo yitati ke koᅅte, e bejke kala wesidya ke mbey wete ke moy tu. Tomasi ba bene bo, menumey ba sendi ndadyate. Bo sem semo, Yesus dyaᅅma teme ke njoka yan lepo nde: «Wune diy ne te!» ²⁷ Ke koᅅte, e nye diy e lepo nye Tomasi nde: «Sambila nyey bo yo waka, no beᅅa mebo membe. Sambila sendi bo yo bobile ne mbanjo mbe. Ma we ti ken mbombu yi seᅅe na, yasi wete, jaya.» ²⁸ E Tomasi yeᅅsa nye nye nde: «We Kumande wombe, we Njambiye wombe!» ²⁹ E Yesus lepe nye nye nde: «We tiki temo ndana, keto we beᅅma mi. Mesosa ne botu bete be tike temo kine pa beᅅe baka.»

³⁰ Yesus kelma sendi yija budya meyekambiye ke misi me bejke bene, ndi nde, bo ti kete yo hene ke mekana maka na. ³¹ Yo nde, bo keti meyasi mete yike, ne wune tiki temo nde, Yesus, nye *Krist, Monjo Njambiye. Yaka no, nge wune tike temo dete, wune ta be ne joᅅgwe keto dino dyene.

21

*Yesus ke punje yotu nye baɲa bejeke**bene yitan jo yiba*

¹ Ke kɔŋ meyasi menɔri, ε Yesus basidyε punje yotu nye bejeke bene ke gonɲ nyangwe matɔ te yi bo jeba nde Matɔ te yi Tiberiyad*f1* kɔ. Punja yotu te yi nye punja kε kwanɲama dεke: ² Bejeke βete βa ke mbey wete. Yo βa nε Simɔn Piyer nε Tomasi te yi bo jeba nde Beadan kɔ βu Nataniyel te mɔ Kana ke Galile βu βɔnɔ βe Sebede nje βu sendi βaɲa bejeke bene yiba. ³ Simɔn Piyer lepima nye bo nde: «Mi ke kε βete bulajama.» ε bo lepe nye nye nde: «Sine wune ta kε.» ε bo teme pundo kwɔ βendo landi. Bo kwanɲa ndingele tu kine wo ko gbela mɔnɔ yaɲa na.

⁴ Ke ngimo te yi mejasi nje nɔ ne βey βey kε, ε Yesus dya teme ke ngindi. Yasi wete, bo ti duwe nde, yo nye na. ⁵ Ndana, ε Yesus diyε bo nde: «Wune βɔnɔ, 'wune ne mɔnɔ yaɲa te yi wune yakama dya?» ε bo yeɲsa nye nye nde: «Ko na.» ⁶ ε nye lepe nye bo nde: «Wune βeta bulajama yaka ne landi pulɔ mbam βɔ, wune ta dolo yaɲa.» Dete, ε bo βete bulajama ke duku. Ndana, bo ti βe ne deti te yi dale yo na, keto budya benjanjo βete yi yo kawula kε. ⁷ ε jεke te yi Yesus dikima kwadyε budyate kɔ lepe nye Piyer nde: «Yo Nyangwe Kumande.» Ke Simɔn Piyer ma woko dete kε, ε nye tɔke lambɔ ne leɲe, keto a ti βe ne lambɔ ke yotu na. ε nye kwɔ βeta ke duku. ⁸ Ndana, ε bejeke te βari βu landi nje nɔ yi nje dale bulajama nε benjanjo kete ne ngβeɲ kε nɔ ngindi, keto bo ti βe londunate ne ngindi na. Lɔndɔ te ne ngindi yakama kumɔ nda meta gɔmay.

⁹ Ke bo ma kumɔ ke ngindi, bo βεɲa njanjo nε mampa kasate ke to dite. Dite te βa tande mema ne nyεɲ nyεɲ. ¹⁰ ε Yesus lepe nye bo nde: «Wune βɔnɔ βaɲa benjanjo βete yi wune woma ndana kε nje nɔ.» ¹¹ ε Simɔn Piyer βende landi kε dale bulajama kε nɔ ngindi. Nyangwe benjanjo gɔmay jo kamɔtan jo yitati βa kete ne ngβeɲ, ko dete, bulajama ti nyaliye na. ¹² ε Yesus lepe nye bo nde: «Wune njaki dyena.» Ko mumɔ wete ne wete ke njoka bejeke ti βoβe diyε nye nde: «We βa nda?» Ko mumɔ ti diyε dete na, keto bo duwɔ nde, yo Nyangwe Kumande. ¹³ Ndana, ε Yesus kε tɔke mampa kaɲe nye bo, kelɔ sendi dete ne njanjo. ¹⁴ Yo βa mεɲa yitatite yi nye punje ne yotu nye bejeke bene ke kɔŋ womiya ne kε.

Yesus ke lepina bene Piyer

¹⁵ Ke bo ma si dyena kε, ε Yesus diyε Simɔn Piyer nde: «Simɔn te mɔnɔ Jan, we ke kwadyε mi gbate kwɔ yi βaka kwadyε ne mi kε?» ε nye yeɲsa nye nye nde: «I, Nyangwe Kumande. We duwɔ nde, mi ke kwadyε we.» ε nye lepe nye nye nde: «Dalɔ βɔnɔ besam βembe.» ¹⁶ ε Yesus basidyε diyε nye ke mεɲa yibate nde: «Simɔn te mɔnɔ Jan, we ke kwadyε mi gbate?» ε nye yeɲsa nye nye nde: «I, Nyangwe Kumande. Gba we duwɔ nde, mi ke kwadyε we.» ε nye lepe nye nye nde: «Bakidya βɔnɔ besam βembe.» ¹⁷ Ke mεɲa yitatite, ε Yesus diyε nye nde: «Simɔn te mɔnɔ Jan, we ke kwadyε mi?» ε yo kwadyε temɔ Piyer, keto a diyma nye kumɔ mεɲa yitati nde: «We ke kwadyε mi?» ε Piyer lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, gba we ke duwe meyasi hene, we ma duwe nde, mi ke kwadyε we.» ε Yesus lepe nye nye nde: «Bakidya βɔnɔ besam βembe. ¹⁸ Gbakasi yi mi lepe nye we kε: Ke ngimo te yi we βa ndi gwanjo, we ne nguru wɔ dikima nye kanda ke jon yo, ε we diki kε ke mbey hene te yi we kwadya kε. Ma kome

wε ta si jombe kέ, wε ta kaηe mebo kenje kwey, wete mumo má nje lenje wε kanda, kè nε wε ke mbey te yi wε yeti ke goro na.» ¹⁹ Yesus lépi yinori yí tedye nε kwalo soη te yi Piyer ta san̄gwa no yí nye nε Njambiyε luksa kέ. Ke nye ma si lepɔ dfe kέ, ε nye lepe nye Piyer nde: «Ben̄gwe mi.»

²⁰ Ke Piyer ma yeηsa, a béηa jεke te ε Yesus b̄a ke kwadyε bud̄yate ko kè nje ke koη nε. Yo jεke te ε ma len̄gwe yotu wete yeso kenje pulo Yesus ke mbey med̄ye diyε nye nde: «Nyan̄gwe Kumande, yo nda ε ta dyan̄gwe wε ko?» ²¹ Ke Piyer ma kaηe misi ben̄e nye kέ, ε nye lepe nye Yesus nde: «Nyan̄gwe Kumande, ηge be yoko, ηge ta dya nye kέ?» ²² E Yesus yeηsa nye nye nde: «Iηge mi kwadyε nde, a d̄iy kumo ke ηgimo te yi mi ta kala nje kέ, yo béηa wε ke ηge? Ke be wε, ben̄gwe mi.» ²³ E lépi yinori nyanja ke meto me ben̄joη ban̄ nde: «Jεke te tí gwe na.» Yasi wete, Yesus tí lepe nye Piyer nde: «Jεke te tí gwe na,» a lep̄ima nde: «N̄ge mi kwadyε nde, a d̄iy kumo ke ηgimo te yi mi ta kala nje kέ, yo béηa wε ke ηge?»

²⁴ Yo jεke te ke yekidyε meyasi mete yi nye ben̄ma kέ. Yo nye kete sendi yo. Wuse ke duwe nde, meyasi mete yi nye yekidyε kέ, gbakasi. ²⁵ Yesus kelma yiηa bud̄ya meyasi sendi. Bo má keti meyasi men̄ori hene wete wete, mi táka nde, ma mbey ta san̄na ke to mboko yí tiko mekana mete yi bo yakama keto kέ.

Mesay mete yi Botu be Tomun be Yesus kelma

Mekana mete yoko, yo ndi sendi Lukas kete yo. Ke bosa mekana mete yi nye ketima ké, a yekidya nda yi Yesus kelma ne mesay kumo ke yeso te yi nye duwa no ké no dyobo ké.

Mekana mete ke tedye sendi wuse nda yi bosa menjon me botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist kandima no ké. Yo ke lepo sendi nda yi Kimo Sisij njá no ke yotu bosa bejeke be Yesus ke yeso Panjekot, lepo sendi nda yi bo kandima ne pelna Kimo Tom nye botu bete be yeti Beyuden baka.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyanawe menjabiye yitan jo yitati:

1. Bejeke be Yesus ke ladye njena Kimo Sisij (kumte 1).
2. Kande ke yeso te yi Kimo Sisij njá no ke yotu bejeke ké kumo ke yeso te yi Sol yejsama ne temo ké (kumte 2-8).
3. Kande ke yeso te yi Sol yejsama ne temo ké kumo ke bosa kendi te yi nye ka pele ne Kimo Tom ké (kumte 9-12).
4. Kasi bosa kendi pelna Kimo Tom te yi Sol ka pele ké (kumte 13-14).
5. Nyanawe mewesidya mete yi kwaņnama ke Yerusalem ké (kumte 15).
6. Kasi kendi yibate (kumte 15-18).
7. Kasi kendi yitatite (kumte 18-21).
8. Kasi kendi yinite teme ke Yerusalem ké no Rom (kumte 21-28).

Yesus ke yokwe ké dyobo

¹ Mbam Teyofil, ke bosa mekana mete yi mi ketima ké, mi yekidya meyasi hene te yi Yesus kelma ne yi nye tedya bomo ké. Mi yekidya yo kande ke kandidate ² kumo ke yeso te yi Njambiyé yokidya ne nye kenje dyobo ké. Pinjo te yi nye ti pa bendo ké dyobo, e nye kele nde, Kimo Sisij nyéki membonja nye botu bete be nye tokuma nde, botu be tomun bene baka.

³ A sangwama ne mebone gwe. Ke konje, e nye nje punje yotu nye bo, gba nye ne nguru wene ne jon. A tedya nye bo nde, yo gbakasi ne menje budyate. Dete, a punja yotu nye bo ke metu kamoni. E nye diki lepo meyasi nye bo ke kasi *Kando Njambiyé.

⁴ Wete yeso ke bene bo ma diyó ke kiya mbey ké, e nye lepe nye bo nde: «Kpe, wune ti dukwe ke Yerusalem ké womaņa na. Yasi wete, wune diy ladye yasi te yi Saņmbe kpoma ké, yasi te yi mi lepima nye wune ké. ⁵ Keto Jan topuma bomo ke moroku, yasi wete, ke yun, bukwa ndi mono metu ne mbet Njambiyé ta tope wune ke Kimo Sisij.» ⁶ Ndana, e botu be tomun be wesidyama baka diyé nye nde: «Nyanawe Kumande, yo ke ngimo te yoko yi we ke nje tembidye kando Isarayel, na nam meneti mene ne koko?» ⁷ E Yesus yejsa nye bo nde: «Yeti wune yakanawe duwe menjimo ne metu mete na, keto yo Saņmbe pese yo ne nguru wene. ⁸ Yasi wete, wune ta bu deti kome Kimo Sisij ta nje ke yotu yun ké. Wune ta be botu bete be ta lepo gbakasi ke meyasi mete yi mi kelma ké. Wune ta lepo kasi mbe ke Yerusalem, ke Yuda hene, ke Samari, ké kumo ke njena meneti.»

⁹ Ke Yesus ma si lepina dete ké, e Njambiyé yokidye nye kenje dyobo ke misi man. E kulutu kwa peto nye, bo kine beņe nye se na. ¹⁰ Pinjo te yi bo ba

ndi ke senjile dʒofo yite Yesus ndi ke kwā ne ké, bo sé m semo, bembam yiba dyanma ne wumna melambo ke yotu teme ke keki yan ¹¹ lepo nye bo nde: «Wune botu be Galile, keto nge yi wune dʒye ndi womeri yi senjile dʒofo ké? Yesus te yoko yi Njambiyé sojma ke njoka yun kenje dʒofo ko ta basidʒe nje ndi nda yi wune bejma ne nye ke kwā ké.»

Matiyas ke bu mbey Yudas

¹² Ndana, e botu be tomun be Yesus nje yokwe mate ke *Keki meoliviye kè Yerusalem. Keki te ba ke keki Yerusalem, londo te yakama kumo kilometa wete. ¹³ Ke bo ma dya ke Yerusalem ké, e bo bende kè ke wete tongari ke tu kwey ke njenate kome bo dikima wesidya ké. Yo ba Piyer nè Jan nè Jak bene Andere nè Filip nè Tomasi nè Bartelemi bene Matiyo bu Jak te mono Alfe nè Simon te yi bo jeba nde Mono kando ko, nje bu Yude, mono Jak. ¹⁴ Bo hene ba ndi ngin wete, diki wesidya yi ngweta bene baɗa boma. Mariya te nyanɗwe ne Yesus nè beman ne Yesus ba sendi ke njokate.

¹⁵ Ke wete yeso mewesidya man botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist baka wesidya kumo nda bomo gomay jo kaba. E Piyer teme ke njoka yan lepo nye bo nde: ¹⁶ «Wune njon, yo ba nde, yasi te yi Kimò Sisin kandima lepo ne mbombu ke kasi Yudas ké kelnanɗwe. Kimò Sisin kandima lepo yo ke mekana me Njambiyé ke numbu Kumande Davit. Yo Yudas te kende ne njon botu bete be biyma Yesus baka. ¹⁷ Yudas ba wete mo njon su, a ba ne ngabiye ke mesay musu. ¹⁸ Mbam ko bojma moni te yi bo nya nye keto beya kotu mekele mene ké bomo ne ngwan. E nye nje balo ne ngin. E moy ne bunde nyaliye ke bembe, e menja mene hene si nyenɗwe ke puye. ¹⁹ Botu be Yerusalem hene wokuma kasi te, e bo lo ngwan te ke numbu yan nde Hakeldama, yite nde Ngwan mekiyo. ²⁰ Yo ketinate ke mekana me Njambiyé ke mekana me Besom nde: <Tu ne bêki wele. Mumò ti dʒi sendi kete na.> Yo ketinate sendi nde: <Nè wete mumò ðon numbu mesay mene.> ²¹ Dete, yo kimote nde, wete mumò njâki nje nyinje ke njon su. Mo te yakanɗwe be ke njoka botu bete be sine bo dikima kendo baka. A yakanɗwe be mo te yi sine bo dikima kendo ke metu hene te yi Kumande Yesus jonnama no sine bo ké. ²² Mo te yakanɗwe be yoko e jonnama sine bo kande ke ngimo te yi Jan topuma ne Yesus ke moroku kumo ke yeso te yi nye duwa no ke njoka su ke dʒofo ké. Wete mumò ke njoka botu bete njâki nyinje ke njon su, na be sendi mo te e ta lepo gbakasi ke kasi womiya Kumande Yesus.» ²³ E bo tembidʒe bembam yiba: Yosep te yi bo jeba nde Barsabas yi bo loma sendi nye yinɗa dʒino nde Yustus ko, nje bu Matiya. ²⁴ Ndana, e bo ngweta ne Njambiyé lepo nde: «Nyanɗwe Kumande, we yoko e duwe metemo me bomo hene, tedya wuse mo te yi we tokuma ke njoka bomo baka yiba, ²⁵ na bu mbey Yudas ke mesay nè ke lepina Kimò Tom te yi nye tikima kè ke mbey te yi yakama ne nye ké.» ²⁶ Ke konje, e bo kele tay. E tay tedʒe Matiya. E bo nyinje nye ke njon botu be tomun bete bari kamo jo wete.

2

Piya Kimò Sisin ke yeso Panjekot

¹ Ke yeso Panjekot botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus *Krist baka ba hene ke mbey wete. ² Semo semo, e yinɗa meɗun wule dʒofo, yo

ba nda medun me nyanngwe pupo, e yo tonde ke moy tu hene kome bo ba metidye ke. ³ E bo beje yija meyasi nda melam me dite. E yo bakina wete wete ke diyoo ke yotu yan yaka ne bo hene. ⁴ E bo hene tonde ne Kimoo Sisij, kande lepina yija menumbu benngwe yasi te yi Kimoo Sisij nya bo deti te yi lepo ke.

⁵ Ke poku metu te yite Beyuden bete be dikima kano Njambiyee baka dikima diyoo ke Yerusalem. Bo wulma ke mekando hene ke to meneti nje biye dya womete. ⁶ Ke medun menori ma kelna ke, e bomoo nje wesidya ne ngil. Bo ba ne yekere, keto mumoo hene wokuma yasi te yi bejeke ba ke lepo ke ke numbu dya dyene. ⁷ Yo kwanma bomoo hene, e bo ngbakima diki diyna nde: «Bembam bete be lepina hene baka, yeti botu be Galile na? ⁸ Nge nje kelo nde, mumoo hene ke njoka su woku yasi te yi bo lepe ke ke numbu dya dyene, ke ngbak ngbak menumbu musu? ⁹ Ke njoka su, botu be Partes kete, botu be Medi ne Elam kete. Botu be Mesopotami, botu be Yuda ne Kapados kete. Botu be Poo ne botu be Asi kete. ¹⁰ Botu be Friji ne Pamfli ne Ejipt ne botu be Siren ke meneti me Libi kete. Botu be wulma Rom nje biye dya waka baka kete sendi. Ke njoka yan, yo ne ngbak ngbak Beyuden ne botu bete be nja nyiye mison Beyuden nyiyna baka. ¹¹ Botu be Kret ne botu be Arabi kete sendi. Nge nje kelo nde, mumoo hene woku nda yi bo ke lepo nyanngwe mekele mete yi Njambiyee kelma ke ke numbu dya dyene?» ¹² Bomoo hene ba numbu ne hanj kine duwe yasi te yi bo yakama lepo ke na. E bo diki lepo tande yan nde: «Yike ba nge?» ¹³ Ko dete, bana dikima nyeto bo lepo nde: «Bo ma gwe kimoo mom mom menjam kimoo gwenate.»

Piyer ke lepina nye ngil bomoo

¹⁴ Ndana, e Piyer teme bene bejeke te bari kamo jo wete lepo ne men ke kwey nye ngil bomoo nde: «Wune Beyuden ne wune bomoo hene be diyee ke Yerusalem baka, wune lëngwe metoo kimote ke yasi te yi mi ta lepo ke, ¹⁵ keto botu baka yeti ke gwe menjam nda yi wune take ke na, keto yo ndi ngimoo yitan jo yini te yi bemenmene. ¹⁶ Yasi wete, yasi te yi Juwel te mo punja melepi me Njambiyee lepima ke ke bejna ndana. A lepima nde: ¹⁷ «Njambiyee ke lepo nde: Ke metu mete yi mboko ta be ke siyo ke, mi Njambiyee ta nye Sisij mbe ke yotu mumoo hene. Bono bun be bembam ne be bomari ta punje melepi membe. Begwanjo bun ta beje nyanngwe meyasi, benjombu bun sendi ta beje nyanngwe menyeno. ¹⁸ Gbate, ke metu mete yite mi ta nye Sisij mbe ke yotu bembam ne ke yotu boma bete be kele mesay membe baka. Dete, bo ta punje melepi membe. ¹⁹ Mi ta punje nyanngwe meyasi ke dyobo ke kwey, tedye sendi meyekambiyee ke to meneti. Yo nde, wune ta beje mekiyo, beje dite, beje yidyee ne tibay nda kulutu. ²⁰ Tu ta yinja ne yeso, ngwende ta yensa be tenate nda mekiyo. Meyasi mete ta kelna yite nyanngwe *Yeso Baba Mboko ti pa dya na. Yeso te ta be nyanngwe kpekum. ²¹ Yo ta be nde, mumoo hene e ta jeba dino Baba Mboko, mo te ta ju.» »

²² «Wune botu be kando Isarayel, wune woku yasi te yi mi ta lepo ndana nye wune ke. Yesus te e Nasaret, yo mo te yi Njambiyee tedya wune nde, yo nye name meyasi hene. A tedya yo ke misi mun ne nje kelna nyanngwe mekele, ne nje kelna yija nyanngwe meyasi ne kelna meyekambiyee mete yi Njambiyee nya nye deti te yi kelo ke njoka yun nda yi wune ne nguru wun duwa ke. ²³ Bo dyanngwa mbam ko nye wune benngwe yasi te yi Njambiyee

pesima ké, ðeᅅgwe sendi nda yi Njambiyé ma si kombile njombu yaᅅa ké. Wune ðoᅅma nye nye ðotu ðe mebeyo, ε ðo ᅅgba nye ke kroa, ðete wune wo nye. ²⁴ Njambiyé nᅅa womiyé nye joᅅgwe nye soᅅe ke nyanᅅgwe meboᅅe mete yi soᅅ, keto soᅅ tᅅ ðe ne ðeti te yi ðiye nye nda no na. ²⁵ Yo ðete yi Davit lᅅpima kasi ne nde: <Mi ðikima ðeᅅe Baba Mboko metu hene ke mbombu wombe, keto a ke mbam ðo mbe, kambó mi nje ᅅgwanᅅwa. ²⁶ ðete, temo mbe ne mesosa, melepi mete yi punde ke numbu mbe ké ke tedye nde, mi ne nyanᅅgwe mesosa. Sendi, mi ta wedya ðe ne ðiᅅina temo ke yo Njambiyé, ²⁷ keto we tí tiko sisin mbe ke dya bemuᅅ na. We tí jaye nde, mumo wo ðoku na. ²⁸ We ma tedye mi menje mete yi ðe ne joᅅgwe. Kome mi ta ðeᅅe we ké, mi ta ðe ne nyanᅅgwe mesosa.> »

²⁹ «Wune nᅅoᅅ, wune tiki, né mi pa lᅅpi kasi saᅅmbambo wusu Davit ne ᅅgbak ᅅgbak nye wune. Davit gwa, ε ðo pumbe nye. Ma kumo muka ðoᅅsoᅅ ne ndi ke njoka su. ³⁰ Yasi wete, Davit ða mo punja melepi me Njambiyé. A duwa sendi nde, Njambiyé kpoma kinja nye nye nde, ke njoka benday ðeᅅe, nye Njambiyé ta tembiᅅye wete ke njokate ε ta ðu ðiyo kumande ke mbey ne. ³¹ Davit kikima ðeᅅe kasi womiya *Krist. E nye kande lᅅpo nde: <Njambiyé tí lᅅ Krist ke dya bemuᅅ na, a tí ðo na.> ³² Wuse hene ðeᅅma duwe nde, yo Yesu te yi Njambiyé womiya ko. ³³ Njambiyé ðendiᅅya nye tiko ke mbam ðo ne. E saᅅgwe nye nye Kimó Sisin te yi nye kpoma ké. Yo Kimó Sisin te yi nye nya ke yotu su ké, yo yo kele nde, wune ðeᅅa nè wune woku meyasi mete yike. ³⁴ Yeti Davit kele mekele mete na, keto Davit tí ðende ké dyoᅅo na, yasi wete, nye ne ᅅguru wene ke lᅅpo nde: <Baba Mboko lᅅpima nye Kumande wombe nde: Diyo metiᅅye ke mbam ðo mbe, ³⁵ kumo nde, mi siki kawule ðependo ðo tiko ke nji mekol mo.> ³⁶ ðete, kando Isarayel hene dúkwe nde, yo gbate nde, Yesu te yi wune ᅅgbama ke kroa ko, yo nye yi Njambiyé nᅅa tembiᅅye nde, nye Nyanᅅgwe Kumande, nye Krist.>»

Joᅅgwe botu bete ðe tikima temo ke

yi Kumande Yesu Krist ðaka

³⁷ Ke bomo ma si woko melepi menoro ké, ε yo lu ðo ke temo budyaᅅe, ε ðo diye Piyer ðeᅅe ðotu ðe tomun te ðari nde: «Wune nᅅoᅅ, wuse kél ða nan?» ³⁸ E Piyer yeᅅsa nye ðo nde: «Wune yeᅅsaᅅgwe temo, nè mumo hene jáya nde, ðo tᅅpa nye ke moroᅅu ne ðino Yesu Krist, né Njambiyé tiki mebeyo mun ne ᅅgwete. ðete, Njambiyé ta nye wune Kimó Sisin ne gbelate. ³⁹ Keto yasi te yi Njambiyé kpoma ké, yo keto yun nè ðono ðun nè keto bomo hene ðe ne nan, budya bomo hene ðe Baba Mboko te Njambiyé wusu ta jeᅅa kenje ke yene ðaka.» ⁴⁰ Piyer ka mbombu lᅅpo yiᅅa budya melepi nye ðo yí kite ne ðo. A ðikima lᅅpo nye ðo nde: «Wune joᅅgwe yotu yun. ðete, wune ðakanᅅwe ne ðotu ðe ᅅgimo te yoᅅo ðe kele beya mekele ðaka.»

⁴¹ Bo toᅅpuma botu bete ðe jayma melepi me Piyer ðaka ke moroᅅu. Yesu te ε Njambiyé kele nde, bomo nda tomay yitati nyiᅅa ke nᅅoᅅ botu bete ðe ma tiko temo ke yi Kumande Yesu Krist ðaka.

⁴² Bo ðeᅅgwa yasi te yi ðotu ðe tomun ðe Yesu ðikima tedye ðo ké metu hene. Bo ðikima joᅅna nda ðemaᅅ, dyaᅅa wete, ðe sendi saᅅgwate ke meᅅgweta. ⁴³ E bomo hene gwe woᅅ yan. Botu ðe tomun ðe Yesu ðikima kelo budya nyanᅅgwe meyasi nè budya meyekambiyé. ⁴⁴ Bomo hene ðe ma tiko temo ke yi Kumande Yesu Krist ðaka ða ke diyo mbey

wete. Bo dikima ngbo meyasi man hene bakidyete wete. ⁴⁵ Bo dikima dyanngwe mekusuku man nē meyasi man nje kabidya mōni te bo hene. Bo dikima nye mumo hene meyasi bejngwe meyasi mete yi bane nye ké. ⁴⁶ Bo dikima wesidya metu hene nē menngimo hene ke mbanjo Njambiyete, ngbo dyena ke moy metu man ne mesosa nē kimo temo. ⁴⁷ Bo dikima lukse Njambiyete, ε bomo hene tonde bo. Kumande Yesu dikima dokidyete botu bete be ma yerisa temo jaye nye baka ke njon yan metu hene.

3

Piyer bene Jan ke kelo nde,

wete mo jemti kēndi

¹ Wete bekoko Piyer bene Jan ba ke kē ke mbanjo Njambiyete ke ngimo menngweta te yi hawa yitati. ² Wete mo jemti ba ke keki numey mbanjo Njambiyete. Bo dikima jeba numey te nde Nyonjo. Kande yi bo ma jaki ne mbam te, a ti kende wete yeso na. Bo dikima sobe nye metu hene kē tiko ke keki numey, na dikim jombu yasi ke mebo me botu bete be dikima nyine ke mbanjo Njambiyete baka. ³ Ke nye ma beje nde, Piyer bene Jan ke kwadyete nyine mbanjo Njambiyete ké, ε nye jombe yasi ke mebo man. ⁴ E bo beje nye ne ngon. E Piyer lepe nye nye nde: «Beja wuse.» ⁵ E nye tike misi ke yotu yan take nde, bo ta nye nye yanja. ⁶ Yasi wete, ε Piyer lepe nye nye nde: «Nē mōni nē lor, mi yeti no na, yasi te yi mi no ké, mi ke nye we yo: Ke dino Yesu Krist te ε Nasaret tema, kendo.» ⁷ E Piyer kenje bo biye ne nye ke mbam bo tembidyete. Ndana ndana, ε mekol mene nē membongolo mene si ngbi. ⁸ E nye do ndi nga wete teme kande kendi nyine no bene bo ke mbanjo Njambiyete ndi ne mefo nē luksa Njambiyete. ⁹ Bomo hene bejma nye ke kendo, beje sendi nye ke lukse Njambiyete. ¹⁰ Bo bejma duwe nde, yo nye ε dikima diyo jombo meyasi ke numey mbanjo Njambiyete te yi bo dikima jeba nde Nyonjo ko. Yo kwanjma bomo, ε bo ngbakima budyate ke yasi te yi kelnama ke yotu mbam ko ké. ¹¹ A ti kwadyete jise ke keki Piyer bene Jan na. Bomo ngbakimama budyate, ε bo sedye kē kome be Piyer ba ke mbeje kome bomo dikima kendo kete ke mbanjo Njambiyete ké. Bo dikima jeba mbeje te nde Nje Salomōn.

¹² Ke Piyer ma beje dte ké, ε nye lepe nye bomo nde: «Wune botu be kando Isarayel, keto nge yi wune ngbakima yasi te yi kelnama ke yotu mbam ko ké? Keto nge yi wune beje wuse ne ngon dte ké? 'Wune taka ka nde, yo wuse kele nde, mbam ko kēndi ne dte te yusu, ho nde, a kēndi, keto wuse ke kano Njambiyete budyate? ¹³ Yo Njambiyete te ε besanmbambo busu Abaraham, Isak nē Yakop, Njambiyete te yi bo ba kano ko nye mo mesay wene Yesu luksa, Yesu te yi wune bonjma nye nye bekum, seje nye ke mbombu yan kutudya ko, ko beko nde, Pilat kwadya seje bo ne nye. ¹⁴ Wune sejma Mo te yi Njambiyete tokuma, ngben mo ko, kpalō diyete nde, bo sōna bo ne mo wona bomo. ¹⁵ Wune woma Kumande te ε nye jonngwe ko. Ko dte, Njambiyete womiya nye ke njoka bemun. Wuse hene bejma duwe dte. ¹⁶ Yo dte te yi diyete ke dino dyene ké tembidyete mbam ko yi wune beje nē yi wune duwa ko keto tikina temo ke dino te. Yo tikina temo ke yi Yesu te kele nde, kosu mbam ko siy nda yi wune bejma ké.

¹⁷ «Wune njon, ndana mi duwa nde, wune bekum bun kelma dte ne tum. ¹⁸ Yo nde, Njambiyete kelma dte yi tonje ne melepi mete yi nye

kikima lepo ke numbu botu be punja melepi mene hene nde, *Krist wene ta sangwa ne mebone. ¹⁹ Dete, wune jaya mebeyo mun, ne wune yensangwe temo, ne Njambiyé soŋ mebeyo mun, ²⁰ ne Baba Mboko njese kimo te ngimo. Dete, a ta njese sendi *Krist, yite nde Yesus, mo te yi nye kpoma nde, a ta tomo ko. ²¹ Ke ngimo te yoko ndana Yesus Krist ta diyó ke dyobo kumo ke ngimo te yi meyasi hene ta si kombila nda yi Njambiyé kikima lepo ké. Njambiyé lepima yo ke numbu pupuna botu be punja melepi mene be diyama ke metu me njime baka. ²² Moyisi lepima nde: <Baba Mboko te Njambiyé wun ta tembidye wete mumo ke njoka beman bun. A ta be mo punja melepi mene nda mi. Wune ta wokuna ne nye ke meyasi hene te yi nye ta lepo nye wune ké. ²³ Yasi wete, mumo hene e ta diyó kine wokuna ne mo punja melepi me Njambiyé te ko, bo ta wo mo te soŋe ke *Kando Njambiyé.> ²⁴ Botu be punja melepi me Njambiyé hene, kande ke Samiyel kumo ke baka be nja nje ke koŋ ne baka, bo hene tapitama lepo kasi metu mete. ²⁵ Wune bono be botu be punja melepi me Njambiyé, wune jadya ke moy mbon te yi Njambiyé kelma bene besanbambu busu ké. Njambiyé lepima nye Abaraham nde: <Mekando me bomo hene ke to meneti ta be ne mekombila keto benday bo.> ²⁶ Yo din keto yun yi Njambiyé tokuma mo mesay wene. A tomma nye njese, na nje nye wune mekombila yi kelo nde, mumo hene fiki beya mekele mene.»

4

Piyer bene Jan ke mbombu

nyangwe josi Beyuden

¹ Piŋo te yi Piyer bene Jan ba ndi ke lepina nye bomo ké, e botu be nyena sadaka nye Njambiyé ne kum besoja te e diyé ne botu bete be bakidyé mbanjo Njambiyé baka ne *Besaduse nje dolo bo. ² Bo ba ne ngambi sungwe ne Piyer bene Jan, keto bo dikima lepo nye bomo nde, bemun ta womye, keto Yesus womiya sendi ke njoka bemun. ³ E bo biye bo yadye ke tu jobo kumo misi pupé, keto bo biya bo bekoko. ⁴ Ko beko dete, ke njoka botu bete be wokuma melepi mete yi Piyer bene Jan lepima ké, budyate tikima temo ke yi Kumandé Yesus. Botu bete be tikima temo dete baka kumma nda bembam tomay yitan.

⁵ Ke kiya misi pupé te, e bekum ne betomba be dya ne botu be ketina meyasi wesidya ke Yerusalem. ⁶ Hana te nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé ba ke njokate. Kayif ne Jan ne Aleksandere ne bomo hene be ba ne jadye bene bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé baka ba sendi kete. ⁷ E bo bu Piyer bene Jan tembidye ke mbombu yan diyé bo nde: «Yo nda nye wune deti, ho yo ke dino nda yi wune sidya ne kosu mbam ko ké?» ⁸ Kimó Sisij ba tondunate ke yotu Piyer, e nye lepe nye bo nde: «Wune bekum ne wune betomba be kando Isarayel, ⁹ wune ke diyé wuse mediyen ndana keto kimo mekele mete yi kelnama ke yotu mo te e ma koso ko. Wune ke diyé nde, wuse lépi nda yi kosu ne siyama no ké. ¹⁰ Wune hene ne kando Isarayel hene, wune dúkwe nde, wune béŋa mbam ko ndana ne kimo yotu ne hene ke mbombu yun keto dino Yesus Krist te e Nasaret. Yo Yesus te yi wune ngbama ke kroa, e Njambiyé nje womye nye soŋe ke njoka bemun ko, yo nye kele nde, wune béŋa mbam ko ndana deke. ¹¹ Yesus nye Tari*fl* te yi wune botu be sumna njumo seŋma. Yo tari te nje be sangwe kondu ndana. ¹² Kine wete mumo yakama nye bomo

jongwe na, keto kine wete dīno yi Njambiyē nya ke njoka bomō yi yakama nye wuse jongwe na.»

¹³ Bo ngbakimama budfyate, keto bo beŋma nde, Piyer bene Jan ke nye temō yan hene ke yasi te yi bo lepe kē, duwe sendi nde, bo tī be botu be duwā mekana na. Bo duwā bo, keto Piyer bene Jan joŋnama bene be Yesu. ¹⁴ Bomō baka beŋma mō kōsu te yi Piyer bene Jan jongwa kō ke kēki yan. Dete, bo tī be se ne yaŋa te yi lepo na. ¹⁵ Bo njā lepo nye bo nde, bo pūndu ke mbanjo jōsi. E bo nje tika nembē lepo tande yan nde: ¹⁶ «He ta kelō nan ne botu baka? Keto yo yeti ke sō na, bomō hene ke Yerusalem duwā nde, bo kelma wete meyekambiye yi bā kpekum. Sendi, wuse yeti ne deti te yi biye mēso na. ¹⁷ Ko beko dete, yi kelō nde, kasi te tī nyanjangwe ke metō me bomō, wuse kīdyikwe bo ne menje hene nde, bo tī lepi kasi Yesu te nye wete mumō na.» ¹⁸ E bo jeŋa Piyer bene Jan lepo kimote nye bo nde, kpe, bo tī buta se numbu lepo ho tedye yiŋa yasi nye bomō ke kasi Yesu na. ¹⁹ Ko beko dete, e Piyer bene Jan lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun pēsi, nge be nde, yo ne ngben ke misi me Njambiyē nde, bomō wōkunangwe ne wune ho bo wōkunangwe ne Njambiyē. ²⁰ Yasi wete, wuse tī yaka dīyo kine lepo yasi te yi wuse beŋma nē yi wuse wokuma kē na.» ²¹ E bo basidye ngaliye misi nye Piyer bene Jan. Ke kōnte, e bo nje soŋe bo ne bo. Bo tī be ne nje te yi pōse bo na, keto bo bā ke kambō bomō, keto bomō bā ke lukse Njambiyē ke yasi te yi kwanŋama kē. ²² Mēsew me mbam te yi Njambiyē kelma meyekambiye te yinōri ke yotu ne sidye kōsu ne kō kwanŋa mēsew kamōni.

²³ Ke bo ma soŋe bo ne bo kē, e bo kwā kē ke yasi beŋjōŋ ban. E bo yekidyē yasi te yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē betomba be dya lepima nye bo kē. ²⁴ Ke beŋjōŋ ban ma woko yasi te yi be Piyer yekidyā nye bo kē, e bo hene kanje men ngweta ne Njambiyē lepo nde: «Sa Mboko, yo we kuse dfofō nē meneti nē maŋ nē meyasi hene te yi dīye kete kē. ²⁵ Yo we lepe ne nje Kimō Sisiŋ ke numbu saŋmbambo wusu, mō mesay wō Davit nde: «Nge kele yi botu bete be yeti ke duwe Njambiyē kele yasi ndana nda ngōŋgo njomō kē? Nge kele nde, mekando me botu bete be yeti ke duwe Njambiyē baka bēki ne beya metake deke?» ²⁶ Bekumande bete be name meneti baka ma komsa dyaŋbi. Bekum sendi ma saŋgwe ngiŋ saŋgwe ne Baba Mboko bene *Krist wene.» ²⁷ Keto nē Herod nē Pōnsi Pilat nē yiŋa mekando bū sendi mekando me botu be Isaraye ma saŋgwe ngiŋ ke dyaŋri ke saŋgwe ne kimō mō mesay wō Yesu te yi we tōkuma kō. ²⁸ Bo kelma dete yi tonje ne meyasi hene te yi we kikima si kpo ne deti yo nda yi we kwadya nde, yo kēlnangwe dete kē. ²⁹ Yori Baba Mboko, beŋa nda yi bo beŋiyē misi saŋgwe ne wuse kē. Kelō nde, wuse botu be mesay bo lēpi melepi mō kine wō na. ³⁰ Dete, buta bo yo, nē mekōn me bomō siy, nē meyekambiye ne nyanŋwe meyasi kelna ne dīno kimō mō mesay wō Yesu.» ³¹ Ke bo ma sidye menŋweta ne Njambiyē kē, e mbey te yi bo wesidyama kete kē ngwangwa. E Kimō Sisiŋ tonde ke yotu yan. E bo kande lepina melepi me Njambiyē kine wō na.

Jongwe bosa bekriten

³² Bomō hene be ma tikō temō ke yi Kumande Yesu Krist baka bā ndi temō wete ne metake wete. Mumō wete ne wete ke njoka yan tī lepe nde, meyasi mene wōkunangwe ndi ne nye na. Yasi wete, yasi hene bā

yi bomo hene ke njoka yan. ³³ Botu be tomun be Yesus dikima lepo kasi womiya Kumande Yesus ne nyanngwe deti. Njambiyɛ nya bo hene nyanngwe mekombila. ³⁴ Mumɔ wete ne wete ti be ne ngwete ke njoka yan na. Botu bete be ba ne menngwan ho ne metu baka dikima dyanngwe yo, bu moni te ³⁵ nje jokwe ke nji mekol me botu be tomun be Yesus. E bo diki nje kabo nye bomo hene. Bo nya mumo hene benngwe yasi te yi banɛ nye ke. ³⁶ Yo ba ne wete mbam nde Yosep, mo kando *Levi, bo jaki nye ke Sipre. Botu be tomun be Yesus loma nye nde Barnabas, yite nde Mo nyena menngite. ³⁷ A ba ne ngwan, e nye dyanngwe yo bu moni te nje jokwe ke mekol me botu be tomun be Yesus.

5

Kasi Ananiyas bene nyari wene Safira

¹ Yasi wete, wete mbam nde Ananiyas bene nyari wene Safira dyanngwa pel meneti man. ² E nye wokuna bene nyari baka sumba bakidyɛ ngabiye te wete. E nye nje bu bukwe te ke jokwe ke mekol me botu be tomun be Yesus. ³ E Piyer diyɛ nye nde: «Ananiyas, nge kele nde, *Satan si nnganngile temo yo yi kelo nde, kelo ja nye Kimɔ Sisin, yi kelo sendi nde, bakidya yina ngabiye moni ngwan te yi we dyanngwa ke? ⁴ We ma diy kine dyanngwe ngwan te, 'ma yo yeti ndi ngwan yo na? 'Ke kon dyanngwate, moni te yeti ndi yo na? Nge kele yi we ba ne kwalɔ metake mete yike ke temo yo ke? We ti kel ja nye bomo na, yasi wete, we kel ja nye Njambiyɛ.» ⁵ Ke Ananiyas ma woko melepi menori ke, e nye bale ne pet sanjan kwɔ gwe. E bomo hene be ba womete baka gwe wɔ budyate. ⁶ E begwanjo nje boye nye ne lambɔ gbanɛ nye ke pumbu.

⁷ Diyɔ nda hawa yitani ke konɛ ke, e nyari nyine tu kine duwe yasi te yi kwanngama ke na. ⁸ E Piyer diyɛ nye nde: «Lɛpɔ nye mi, ngwan te yi wune dyanngwa ke, buyɔ moni te hene ke?» E nye yensa nde: «J, siya te ri.» ⁹ E Piyer lɛpɛ nye nde: «'Wune njonɔ siki kpo ngin yi boɛ ne Sisin Baba Mboko keto nge? Dukwe nde: Botu bete be bonma njonɔ ke pumbu baka ke numey, bo ta gbanɛ sendi we kwɔ no.» ¹⁰ E Safira bale ne pet sanjan ndi nga wete ke mekol me Piyer kwɔ gwe. Begwanjo nyinma tu dolo nde, a gwɔ, e bo gbanɛ nye kwɔ no ke pumbu ke keki njom. ¹¹ Njonɔ bomo hene be tikima temo ke yi Kumande Yesus ne bomo hene be wokuma meyasi menori baka gwɔ wɔ budyate.

Botu be tomun be Yesus ke kelo

nyanngwe meyekambiye

¹² Botu be tomun be Yesus dikima kelo budya meyekambiye ne budya nyanngwe meyasi ke njoka bomo. Bo dikima wesidya bo hene ke wete mbey nde Nje Salomon ke moy mbanjo Njambiyɛ. ¹³ Gbela mumo wete ne wete ti boɛ nyine ke njon yan na, ko beko dete, bomo ba ke tondo bo budyate. ¹⁴ Bomɔ budyate ba ke tiko temo ke yi Kumande Yesus. Yo ba bebam ne bomari. Njambiyɛ ba ke dokidyɛ bomo ke njon yan. ¹⁵ Dete, bomo dikima bu botu be kon ke no ke keki menje ningwe bo ke metan ne ke medele, simande wukume yotu Piyer ta ke ke yotu banja ke ngimo te yi nye ta kwɔ ke. ¹⁶ Banja bomɔ budyate nja sendi wule ke medya mete yi ba ke keki Yerusalem ke. Bo nja ne botu be kon ne botu bete be beya mesisin dikima njanngwe bo baka. E mekon man hene siye.

Bo ke basidyte tefye botu be tomun

be Yesus mebɔne

¹⁷ Ndana, ε beya temo kwɔ nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye nɛ bomɔ hene be bɔ bene bo baka. 'Bo bɔ ke nɔɔ *Besaduse. ¹⁸ Bo biyima botu be tomun be Yesus kenje ke nyanɔwe tɔ jɔbo. ¹⁹ Ko beko dete, wete jaki Baba Mboko nɔ ne tu bute menumeɔ me tɔ jɔbo punje bo lepo nye bo nde: ²⁰ «Nɛ kwɔn kɛ ke mbanjo Njambye kɛ lepo melepi hene ke kasi jɔngwe te yi kpo ne kpo te yike nye bomɔ.» ²¹ Ke bo ma woko dete kɛ, ε bo kwɔ bemeɔmene ne sut nyiɔ ke mbanjo Njambye. Ke koɔte, ε nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye dya bene botu bene, jeba botu be nyanɔwe josi Beyuden nɛ betomba be mēmbanjo mewesidya Beyuden hene ke kando Isarayel. ε bo tome bomɔ kɛ jeba ne botu be tomun be Yesus ke tɔ jɔbo nje nɔ. ²² Besoja bete yi bo tomma baka ka kumɔ ke tɔ jɔbo kine dolo bo na. ε bo yɔkwe nje lepo nde: ²³ «Wuse dolma numey tɔ jɔbo kimɔ ndadyate. Botu be bakidya tɔ jɔbo bɔ sendi ke numey. Yasi wete, ke wuse ma bute numey, wuse ti dolo mumɔ wete ne wete ke moyte na.» ²⁴ Ke kum besoja be botu be bakidya mbanjo Njambye nɛ bekum be botu be nyena sadaka nye Njambye ma woko dete kɛ, ε soso yan siye. 'Bo ti duwe nda yi bo yakama kɛ ne lepi te mbombu na. ²⁵ Diyɔ kɛ, ε wete mumɔ nje lepo nye bo nde: «Wune dukwe nde, bembam bete be wune nya ke jɔbo baka me ke mbanjo Njambye ke lepina nye bomɔ.»

²⁶ Ndana, ε kum besoja be botu be bakidya mbanjo Njambye bu besoja kɛ bu ne botu be tomun be Yesus nje nɔ. Besoja bɔ ke gwe kan yotu yan nde, bomɔ me nje lu bo ne metari wo. Dete, ε bo bu botu be tomun be Yesus ne te nje nɔ. 'Bo boɔma bo ne te nje nɔ, keto besoja bɔ ke kamba nde, bomɔ me nje lu bo ne metari wo. ²⁷ Bo boɔma bo dya nɔ ke mbombu botu be nyanɔwe josi Beyuden. ε nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye lepe nye bo nde: ²⁸ «'Wuse ti kidye wune nde, wune ti boba lepo kasi mbam enɔru nye bomɔ na? Ndana wune ma si lapidyte melepi mete yi wune tefye kɛ ke Yerusalem. Sendi, wune ke kwadye kelo nde, simbo soɔ ne bɔl ke to su.»

²⁹ ε Piyer bene botu be tomun be Yesus yeɔsa nde: «Nɛ Njambye nɛ bomɔ, wuse yakanɔwe wokuna ne Njambye. ³⁰ Njambye te ε besanmbambo busu dikima kanɔ ko womiya Yesus te yi wune nɔgbama ke kroa wo ko. ³¹ Njambye bendidya nye tiko ke mbam bo ne, tembidye nye Nyanɔwe Kumande, tembidye sendi nye mo te ε ta jɔngwe bomɔ ko. A ta kelo nde, botu be kando Isarayel yeɔsangwe temɔ, nɛ Njambye tiki mebeyo man ne nɔgwete. ³² Wuse ke lepo su sine be Kimɔ Sisiɔ te yi Njambye nya botu bete be wokuna ne nye baka nde, meyasi mete gbakasi.» ³³ Ke botu bete be bɔ ke nyanɔwe josi te ma woko melepi menɔri kɛ, ε boku nyiɔ to yan. 'Bo kwadya wo botu be tomun be Yesus.

³⁴ Yasi wete, ε wete mbam nde Gamaliyel ε bɔ ke njoka botu be nyanɔwe josi te ko teme. A bɔ ke nɔɔ *Befarisɔ. A bɔ sendi nyanɔwe mo duwa membongga. Bomɔ hene dikima jeso nye. ε nye lepe nde, bo paɔ pa punje botu be tomun be Yesus ne mbet kenje se. ³⁵ Ke koɔte, ε nye nje lepo nye botu be nyanɔwe josi nde: «Wune botu be kando Isarayel, wune dɔɔ ne soso ke yasi te yi wune ta kelo ne bomɔ baka kɛ. ³⁶ Keto metu mete ti pa kiko na yi wete mbam nde Tedas dyanɔma nɔ kɛ. A dikima lepo nde, nye mbendo, ε bomɔ nda gomay yini jangwe kol ne nye. 'Bana bomɔ nɔ

wo Tedas, ε homo hene be jangwa kol ne nye baka si posiye, ε kasi yan yambile. ³⁷ Ke kɔŋ Tedas, ε Yude dya ke ngimo tolna bomɔ. A ba mo Galile, a dalma bomɔ budyate nyinje ke njoŋ ne. E bo wo nye sendi, ε bomɔ hene te be jangwa kol ne nye baka si posiye. ³⁸ Yori yi mi lepe ndana nye wune nde, wune ti kel se yanja ne botu baka na, wune tiki bo, ne bo kwa. Keto nge be nde, yasi te yi bo kwadye kelo ne mekele mete yi bo kele ke wula ke dyanɔ bomɔ, yo ta yambile. ³⁹ Yasi wete, nge be nde, yo mekele me Njambiye, wune yeti ne deti te yi yangile yo na. Wune dya ne soso, ma wune me nje lu dyambi sungwe ne Njambiye.» ⁴⁰ E bo jaye lepi Gamaliyel. E bo jeba botu be tomun be Yesus nje no. E bo kwa njuro bo kidye bo nde, bo ti lepi se dino Yesus na. Ke kɔŋte, ε bo nje soŋe bo ne bo. ⁴¹ Botu be tomun be Yesus yokwa ke nyanngwe josi Beyuden ne mesosa, keto Njambiye beŋma nde, bo yakama sangwa ne mebone keto dino Yesus Krist. ⁴² Bo ka mbombu tedye bomɔ melepi me Njambiye metu hene ke moy mbanjo Njambiye ne ke moy metu, lepo sendi Kimɔ Tom *Krist, yite nde Yesus.

6

Kandina mesay me bediyakere

¹ Ke ngimo te yite botu bete be beŋgwe melepi me Yesus baka ba ke buyo ke no mbombu. E Beyuden bete be ba ke njokate be ba ke lepo numbu Grek baka lepina beyate ne *Behebere te bono be dya, keto bekuso boma bete be ba ke njoŋ te yan baka. Bo lepinama dete ke kasi mesay me kabina meyasi mete yi bo dikima kelo metu hene ke. Keto Beyuden te bono be dya ti be ke take bekuso bomari te ban na. ² E botu be tomun be Yesus kamo jo yiba wesidye botu bete be beŋgwe melepi me Yesus hene baka lepo nye bo nde: «Yo ti yaka nde, wuse tiki lepina Kimɔ Tom Njambiye kpalo nje kelo mesay me kabina medye na. ³ Wune njoŋ, dete wune toka bebam yitan jo yiba ke njoka yun. Bo beki botu bete be bomɔ ke jaye bo, be tondunate ne Kimɔ Sisij, be sendi botu be dyanɔ, ne wuse kan mesay mete yite nye bo. ⁴ Dete, wuse ta ke su mbombu yi ngweta ne Njambiye, yi lepo melepi me Njambiye nye bomɔ mengimo hene.» ⁵ E bomɔ hene jaye lepi te. E bo toke Iten. A ba ke tiko temo ne hene ke yi Njambiye, be sendi tondunate ne Kimɔ Sisij. E bo toke sendi Filip ne Prokor ne Nikanor ne Timon, toke sendi Parmenas ne Nikola te mo dya Antiyos. Nikola tikima mekele me dya dyene, nyine mison Beyuden. ⁶ Ke kɔŋte, ε bo nje bu bo tedye botu be tomun be Yesus. E bo ngweta ne Njambiye kase mebo ke yotu yan. ⁷ Melepi me Njambiye ka kendo mbombu. Botu bete be beŋgwe melepi me Yesus Krist baka ba ke buyo budyate ke Yerusalem. E baŋa budya botu be nyena sadaka nye Njambiye jaye tiko temo yan ke yi Yesus.

Bo ke biye Iten

⁸ Njambiye nya Iten temo ngikwa, nye sendi nye deti budyate. A dikima kelo nyanngwe meyasi ne nyanngwe mekele ke misi me bomɔ. ⁹ Ndana, ε baŋa bomɔ kande nyena meso ne nye. Yo ba baŋa botu be mbanjo mewesidya te yi bo jeba nde botu be ma duwe ke diyɔ bala baka. Yo ba Beyuden bete be Siren ne be Aleksandiri. Baŋa botu bete be nya sendi meso ne Iten baka ba Beyuden be Silisi ne be Asi. ¹⁰ Ko beko dete, bo ti be ne deti te yi sumo kol ke mbombu wene na, keto a ba ke lepina ne dyanɔ te yi Kimɔ Sisij nya nye ke. ¹¹ Ndana, ε bo nye bomɔ moni ne so. E

botu bete lepe nde: «Wuse wokuma mbam ko ke lepo lepi gbutu sungwe ne Moyisi ne Njambiyé.» ¹² E bo nye dite ke lepi te ke meto me bomo ne ke meto me betomba be dya ne botu be ketina meyasi. E bo teme ke kome Iten ba ke biye nye ke no ke nyanngwe josi Beyuden. ¹³ E bo ke ne bomo, ne bo ke pesi lepi nye ke numbu ne. E botu bete lepe nde: «Metu hene mbam ko ke lepina beyate sungwe ne mbanjo Njambiyé te yike, mbey te yi ne kiyó ké. A ke lepina sendi beyate sungwe ne membonga me Njambiyé te yi Moyisi tedya ké. ¹⁴ Wuse wokuma nye ke lepo nde, Yesu te mo dya Nasaret ko ta yangile mbanjo Njambiyé te yike, senjo sendi meyasi mete yi Moyisi tedya wuse ké.»

¹⁵ Bomo hene be ba ke nyanngwe josi Beyuden baka ba ke beje Iten ne ngon. E bo beje nde, mbombu ne ke bojna ne mbombu wete jaki Njambiyé.

7

Iten ke gbaso ke mbombu nyanngwe josi

Beyuden nde, yo bo wo Yesu

¹ Ndana, e nyanngwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé diyé Iten nde: «Meyasi kwanama gbate dete?» ² E nye yensa nde: «Wune ngon ne wune besanngwe bembe, wune woku yasi te yi mi ta lepo ké. Njambiyé te yi bomo yakanngwe lukse nye ko punja yotu nye sanmbambo wusu Abaraham ke ngimo te yi nye ba ndi ke Mesopotami ké, yite a ti pa ke diyó ke Karañ na. E Njambiyé lepe nye nye nde: ³ «Tiko kando dyo ne meneti mo kwá ke ke meneti mete yi mi ta tedye we ké.» ⁴ Ndana, e Abaraham tike meneti me Bekalde ke diyó ke Karañ. Ke kon sön sangwe wene, e Njambiyé soje nye womete, njese ke meneti mete yike yi wune diyé kete ndana ké. ⁵ Njambiyé ti nye Abaraham yina yaña ke meneti mete na, ko monó pel meneti ne mbet yi yakama yaka ko gbela bara kol ne na. Ko beko dete, Njambiyé kpoma nye nye nde, a ta nye nye meneti, sendi, benday bene ta namo yo diyó kete ke kon ne. Yasi wete, Abaraham ti be ne monosike ke ngimo te yite na. ⁶ Njambiyé lepima sendi nye nye nde: «Benday bo ta ke diyó ke dya tomo. Betombo ta bu bo nda bebala, tedye bo nyanngwe mebone ke mesew gomay yini, ⁷ yasi wete, mi ta jose kando te e ta biye bo ne bala ko. Ke konte, bo má yokwe mate nje kelo mesay nye mi ke mbey te yike.» ⁸ Ndana, e Njambiyé kele mbon bene Abaraham. Mbon te ta bejna ke pesina bono bembam. Dete, ke Abaraham ma ja monó wene Isak ya metu yitan jo yitati ké, e nye pese nye. Ke Isak ma ja monó wene Yakop ké, e nye pese nye. Yakop nja ja bono bembam kamo jo yiba, e nye pese bo. Yo bo kamo jo yiba nje ja budya mekando mete yike hene.

⁹ «E besanmbambo busu benori bu beya temo sungwe ne Yosep kwá dyanngwe nye. E botu bete be bomma nye baka kwá ne nye ke dyanngwe ke Ejipt nda bala. ¹⁰ Ko beko dete, Njambiyé diyma pe yene jonngwe nye soje ke beya meyasi hene te yi bo kelma ne nye ké. Njambiyé nya nye dyano yi kelo ne mesay ke keki Farawon, kumande Ejipt. A kelma sendi nde, Farawon kwadfyikwe Yosep. E Farawon tembidyé nye nde, a dfy ne meneti me Ejipt, diyó sendi ne ty dyene hene. ¹¹ Diyó ké, e kolo dya ke Ejipt ne ke Kanan hene. Yo ba nyanngwe kemiye, dete besanmbambo busu ti be se ne medye na. ¹² Ke Yakop ma woko nde, medye ke Ejipt ké, e nye tome

besanmbambo busu kenje mate. Yo bā bosa kendi. ¹³ Ke menḡa yibate, e Yosep punje yotu nye bemaḡ bene. Ndana, e Farawoḡ duwe kando dyene. ¹⁴ Ke koḡte, e Yosep kenje tom nde, saḡgwe wene Yakop nḡaki ne bejadye bene hene. Bomo hene bā kamotan jo kaba jo yitan. ¹⁵⁻¹⁶ E Yakop kwā kē ke Ejipt. Diyo kē, e sanmbambo wusu Yakop nje gwe. E bo bu muḡ ne kē pumbo ke Sisem ke boḡsoḡ te yi Abaraham bomma ne moḡi ke meḡo me boḡo be Emor ke Sisem kē. Diyo sendi kē, e bukwe besanmbambo busu si gwe. Bo dikima bu bo kē pumbo ndi ke kiya mbey te.

¹⁷ «Ke ḡgimo te yi meyasi mete yi Njambiye kpoma nye Abaraham nde, yo ta kelna kē ma be ke wuta, e botu be kando dyusu nyebe kwā to te ke Ejipt ¹⁸ kumo ke metu mete yi wete kumande te e ti duwe Yosep ne mbombu ko boḡma mbey. ¹⁹ Kumande te sebila botu busu tedye besanmbambo busu meḡone kelo sendi nde, bo lēḡ mboḡḡo boḡosike, né bo si gwe. ²⁰ Ke ḡgimo te yite e bo ja Mōyisi. A bā ne nyoḡo budiyate ke misi me Njambiye. Bo bakidya nye nye nye beri kumo ḡgwende yitati ke tu saḡgwe. ²¹ Ke koḡte, e bo soḡe nye ke moy tu kē tiko ke wete mbey. E ḡḡondu Farawoḡ kē sombo nye bu nye kē dōkwe nda moḡo wene. ²² Dete, bo tedya Mōyisi meyasi hene te yi botu be Ejipt duwā kē. E nye be detina mumo ke melepi nē ke mekele mene.

²³ «A diyma kumo mesew kamoni. Wete yeso e nye pese ke temo ne nde, a ta pa kē beḡe bemaḡ bene, botu be kando Isarayel. ²⁴ E nye kē kumo dolo nde, wete mo Ejipt ke tedye wete maḡ wene, mo kando Isarayel meḡone. E Mōyisi kama keto ne wo mo Ejipt kundo no. ²⁵ Mōyisi takima nde, bemaḡ bene ta duwe nde, Njambiye ta kwā ne nye yi joḡgwe ne bo. Ko beko dete, bo ti duwe na. ²⁶ Misi pupē e nye kē dolo bemaḡ ke duḡo tande yan. Yi jaḡgwe ne njoka yan, e nye suḡe bo lepo nde: «Wune njoḡ, wune bemaḡ ne bemaḡ, ḡḡe nje kelo nde, wune dūḡ tande yun?» ²⁷ Ko beko dete, yoko e bā ke tedye jakoso meḡone ko pusuma Mōyisi lepo nye nye nde: «Nda tembidye we kum nde, diyo peso melepi musu?» ²⁸ We ke kwadye wo mi nda yi we woma ne mo Ejipt kwey kē?» ²⁹ Ke Mōyisi ma woko dete kē, e nye bombe kē diyo ke tomo ke wete meneti nde Madiyaḡ. A diyma mate ja boḡo bembam yiḡa.

³⁰ «Ya mesew kamoni ke koḡte, wete yeso e wete jaki Njambiye punje yotu nye nye ke koḡḡor ke kēki kēki te yi bo jeḡa nde Sinayi ko. Jaki Njambiye te bā ke moy lam dite yi bā ke biye ke mbanja moḡo jēti kē. ³¹ Ke Mōyisi ma beḡe dete kē, e nye ḡḡbakima yasi te. E nye tutudya kē mbombu seḡḡile kimote. Yasi wete, e Baba Mboko lepe nde: ³² «Mi Njambiye te e besanmbambo bo, Njambiye te e Abaraham, e Isak nē e Yakop.» Ndana, e Mōyisi gwe wo kwā ne menḡwanḡwa. A ti be se ne deti te yi kaḡe misi seḡḡile no na. ³³ E Baba Mboko lepe nye nye nde: «Sora menakala ke mekol mo, keto mbey te yi we teme kete kē, yo kiyo. ³⁴ Mi kaḡma misi beḡe ne meḡone me botu bembe ke Ejipt. Mi wokuma njim yan, yori yi mi piya nje joḡgwe bo soḡe ke meḡo man kē. Dete,inja, ndana mi ta tomo we kenje ke Ejipt.»

³⁵ «Yo Mōyisi te yi boḡo be Isarayel seḡma lepo nye nye nde: «Nda tembidye we kum nde, diyo peso melepi musu ko?» Yo ndi kiya Mōyisi te yi Njambiye nḡa tomo ne deti jaki wene te yi Mōyisi beḡma ke moḡo jēti ko. Njambiye tomma nye nde, a kēndi ne bo nda kum wan joḡgwe bo. ³⁶ Yo Mōyisi te kele nyanḡwe meyasi nē nyanḡwe meyekambiye, soḡe ne

bo ke Ejipt. Yo nye kele sendi nyanḡwε mekele nε nyanḡwε meyekambiye ke Tena maḡ, kelε sendi ke moy koḡor ke mesew kamoni. ³⁷ Yo ndi nye lepe nye kandε Isarayel nde: <Njambiye ta tembidiye wete mumε ke njoka bemaḡ bun. A ta be mo punja melepi mene nda mi.> ³⁸ Yo nye Moyisi te ε ba ke njoka ḡgil Bonε be Isarayel kome bo ba ke koḡor ke. A ba bene besaḡmbambo busu nε jaki Njambiye te ε lepinama nye nye ke keki Sinayi ko. Moyisi boḡma melepi mete yi diye kpo ne kpo ke, na nje kwanḡye nye wuse. ³⁹ Ko beko dete, besaḡmbambo busu ti kwadye woko men ne na. Bo kinma nye, ε bo yokidye metemε man take Ejipt. ⁴⁰ ε bo nje lepo nye *Aron nde: <Kelo baḡa benjamiye be ta diyo ne wuse, keto ndana Moyisi te ε soḡma wuse ke Ejipt ko, wuse yeti ke duwe yasi te yi dyaḡma nye ke na.> ⁴¹ Dete, ε bo tuye yekambiye monε nday, ε bo kele sadaka nye yasi yinori yi bo tike temε kete ke. ε bo sosa ke yasi te yi bo kelma ne mebo man ke. ⁴² Ndana, ε Njambiye soḡe misi ke yotu yan tiko bo kelε nde, bo paḡ kelε mesay nye budya meyasi hene te yi diye ke kwey ke. Yo kelnama dete beḡwε yasi te yi yo ketinate ke mekana me botu be punja melepi me Njambiye ke. Yo ketinate nde: <Wune botu be kandε Isarayel, ke mesew kamoni te yi wune kwanḡya ke moy koḡor ke, 'wune kilma ka yinḡ ḡḡin benyamε nye mi ne sadaka? ⁴³ Ma wune kpalma sofe tuj te yi bo kelma ne lambε yi bakidye ne njambiye te yi bo jeba nde Mεlok ko kendo nε, sofe sendi yekambiye sisε nde njambiye wun yi wune jeba nde Refan ko. Wune kelma yekambiye meyasi menori kano yo. Dete, mi ta kwanḡye wune kenje londunate ke mbey mebone ke koḡ Babilon.>

⁴⁴ «Ke ḡgimε te yi besaḡmbambo busu ba nε ke moy koḡor ke, bo ba ne tuj te yi bo kelma ne lambε ke. Mekana me mbon te yi Njambiye kelma ke ba ke moyte. Bo kelma tuj te beḡwε yekambiye te yi Njambiye tedya Moyisi nde, a kεl dete ke. ⁴⁵ Ke koḡte, ε besaḡwε busu bu tuj te. ε Yosuwε kende ne bo kumε ke meneti mete yi Njambiye dudya besa bete ke mbombu yan ke. Tuj te diyma kumε ke ḡgimε Davit. ⁴⁶ Njambiye jayma nye. ε Davit ḡgweta ne Njambiye nde, a ta sumε tuj nye Njambiye te ε Yakop. ⁴⁷ Yasi wete, yo Salomḡ nje sumε tuj te nye Njambiye. ⁴⁸ Ko beko dete, Njambiye te ε kwanḡma meyasi hene ke kwey ti joḡnanḡwε ke metuj mete yi mumε sumε ne bo ke na. Mo punja melepi me Njambiye ke lepo nde: <Baba Mboko nde: ⁴⁹ Mi diy ke dyobo, mekol membe ke nate meneti. Yo kwalε tuj te yen yi wune yakama sumε nye mi ko? Yo kwalε mbey te yen yi mi yakama diyo kete ke? ⁵⁰ 'Yeti mi kuse meyasi menori hene na?> »

⁵¹ ε Iten nje kε mbombu lepo nde: «Wune ne mbandε, wune yeti ke jaye melepi me Njambiye na! Wune ti woku pe na! Metu hene wune yeti ke kwadye woko yasi te yi Kimε Sisin lepe ke na, wune ndi nda besaḡmbambo bun! ⁵² Yo mo punja melepi me Njambiye te nda yi besaḡmbambo bun ti tedye nye mebone ko? Besaḡmbambo bun woma botu be punja melepi me Njambiye be kandima lepo njombu yanḡ nde, wete mo te ε ne ḡḡben ko ta nje. Ndana, yo wune nje dyanḡwε ḡḡben mo ko wo nye. ⁵³ Njambiye kwanḡya membonḡa mene nye wune ke numbu bejaki bene. Ko beko dete, wune ti bakidye yo na!»

Bo ke wo Iten

⁵⁴ Ke botu bete be ba ke nyanḡwε josi Beyuden baka ma woko dete ke, ε boku nyinε to yan. ε bo nyambe mesuj ne ḡgambi sunḡwε ne Iten. ⁵⁵ Yasi

wete, Kimɔ Sisij ɓa tondunate ke yotu ne. E nye kanɛ misi ɓeɓe ɗyobo, ɓeɓe nyaɗgwe meluksa me Njambiyɛ, ɓeɓe sendi Yesuɔ temnate ke mbam ɓo Njambiyɛ. ⁵⁶ Ndana, e nye lepe nde: «Wune paɗ laɗye, mi ke ɓeɓe ɗyobo nyase ke misi membe, ɓeɓe sendi *Mɔno mumo temnate ke mbam ɓo Njambiyɛ.» ⁵⁷ Ke ɓo ma woko ɗete ke, e ɓo kembidya ɓeyate ɗibo meto. E ɓo hene ngbo seɗye ke ke yotu Iten. ⁵⁸ E ɓo nambaɓe nye jise ne nye ke moy ɗya ke lu nye ne metari wo. Botu ɓete ɓe ɓa ke mekele menori baka soruma melambo man ke jokwe nye wete gwanjo nde Sol. ⁵⁹ Ke ngimo te yi ɓo ɓa ke lu Iten ne metari ke, e nye ngweta ne Njambiyɛ lepo nde: «Kumande Yesuɔ, ɓonjo sisij mbe!» ⁶⁰ Ke konje, e nye kuse meɓonje ke meneti lepo ne men ke kwey nde: «Nyaɗgwe Kumande, ɓeɓa botu baka ne ngwete ke beya yasi te yike yi ɓo kele ke!» Ke nye ma si lepo ɗete ke, e soɗi bu nye.

8

¹ Sol sendi jayma nde, ɓo woku Iten. Ke kiya yeso te e ɓo kande tedya beya nyaɗgwe meɓone nye njon botu ɓete ɓe ma tiko temo ke yi Kumande Yesuɔ ke Yerusalem baka. E ɓo hene si wanja, ke ke poku meneti me Yuda ne Samari. Ndi botu ɓe tomun ɓe Yesuɔ ɓeɓo tikama ke Yerusalem. ² Botu ɓete ɓe dikima kano Njambiyɛ baka ɓonjama mun Iten ke pumbo. E ɓo lele nye budyate. ³ Sol ka ndi ne mbombu yi wanjo njon botu ɓete ɓe ma tiko temo ke yi Kumande Yesuɔ baka. A dikima nyinje ke moy metu ɗale ɓembam ne ɓomari ke nye joɓo.

Filip ke ke lepo Kimɔ Tom ke Samari

⁴ Botu ɓete yi ɓo wanjima baka ka membey ne membey yi lepo Kimɔ Tom Njambiyɛ nye bomo. ⁵ E Filip ke ke wete ɗya ke meneti me Samari pele kasi *Krist mate nye bomo. ⁶ Ngil bomo hene dikima lenjgwe meto woko yasi te yi nye dikima lepo ke. Bo dikima ɓeɓe nyaɗgwe mekele mete yi nye dikima kelo ke, ⁷ keto beya mesisij dikima pundo duwe ne beya kambi ke yotu budya bomo. Filip sidya sendi mekosu ne mendembil me budya bomo. ⁸ E bomo ɓe Samari sosa budyate.

⁹ Wete mo kelna meyasi me kifi nde Simɔn ɓa njombu yanja ke Samari. Bomɔ dikima kambaɓe nye ke moy ɗya, e nye dikɩ bu yotu ne nde, nye kwa ɓeso. ¹⁰ Kande ɓonɔsike kumo ɓetomba, bomɔ hene dikima lenjgwe meto ke yasi te yi nye dikima lepo ke. Bo dikima lepo nde: «Mbam ko ngungudye Njambiyɛ. Bo jeɓanɗwe yo nde Nyaɗgwe deti.» ¹¹ Bomɔ dikima lenjgwe meto ke yasi te yi nye dikima lepo ke, keto ɓo kikima dikɩ ngbakima mekele me kifi mene. ¹² Yasi wete, ke bomɔ ma jaye Kimɔ Tom te yi Filip dikima lepo ke kasi *Kando Njambiyɛ ne ke kasi ɗino Yesuɔ Krist ke, e ɓo tope ɓo ke moroku. Yo ɓa ɓembam ne ɓomari. ¹³ Simɔn te ne nguru wene jayma sendi Kimɔ Tom, e ɓo tope nye ke moroku. A ti duwe se ke keki Filip na. A dikima ɓeɓe nyaɗgwe meyasi ne nyaɗgwe mekele mete yi Filip dikima kelo ke, e nye dikɩ ngbakima budyate.

¹⁴ Ke botu ɓe tomun ɓe Yesuɔ ɓe ɓa ke Yerusalem baka ma woko nde, botu ɓe Samari jayma melepi me Njambiyɛ ke, e ɓo tome Piyer ɓene Jan kenje mate. ¹⁵ Ke ɓo ma ɗya ke Samari ke, e ɓo ngweta ne Njambiyɛ keto botu ɓete ɓe jayma ɗino Yesuɔ Krist mate baka, ne Kimɔ Sisij nyinje ke yotu yan, ¹⁶ keto ke ngimo te yite, Kimɔ Sisij ti pa piye nje ke yotu mumo wete

ne wete ke njoka yan na. Ke yi bo topuma ne bo ke moroku ké, bo topuma bo ndi ne dino Kumande Yesus. ¹⁷ Ndana, e Piyer bene Jan nje kase mebo ke yotu yan, e Kimó Sisij nyinje yey ke yotu yan.

¹⁸ Ke Simón ma beje nde, Kimó Sisij nyinma ke yotu botu bete ke ngimo te yi botu be tomun be Yesus kasa mebo ke yotu yan ké, e nye bu moni nye Piyer bene Jan lepo nye bo nde: ¹⁹ «Wune nyéki sendi mi kiya deti te, dete nge mi kase mebo ke yotu mumo, né Kimó Sisij nyinje ke yotu mo te sendi.»

²⁰ E Piyer lepe nye nye nde: «Móni yo yámbila ne we hene, keto we ke take nde, yasi te yi Njambiye nye ne gbelate ké, we ta bomo yo bomo ne moni!

²¹ We kine moni ngabiye ho moni yana ke yasi te yike na, keto temo yo yeti ne ngbenj ke misi me Njambiye na! ²² Dete, yénsangwe temo, tiko beya dyanó te yi we no ké, nó ngwétangwe ne Baba Mboko, simande a ta tiko we ne ngwete ke beya metake mete yi dyanma ke temo yo ké. ²³ Keto mi ke beje nde, we ke beya nje ne pitik. Sendi, we ma tota ke kotu mekele kumo ke ngin.» ²⁴ E Simón nje diyo lepo nye bo nde: «Wune ngwétangwe ne Baba Mboko keto mbe, mi me nje sangwa ne yasi te yi wune lepima ké.»

²⁵ Ke Piyer bene Jan ma si lepo yasi te yi bo duwa gbate ke kasi Kumande Yesus, lepo sendi melepi mene ké, e bo nje yokwe ké Yerusalem. Bo lepima Kimó Tom ke medya mete yi wokuna ne Samari ké yokwe no.

Filip bene nyanngwe mo mesay

me kumande Etiyopi

²⁶ Diyo ké, e wete jaki Baba Mboko nje lepo nye Filip nde: «Tema kwa ké pulo njembo ke nje te yi piye wule Yerusalem ké no Gasa ké. Nje te ke moy gba.» ²⁷ E nye teme kwa. E nye ké sangwa ne wete mbam, mo Etiyopi. A ba nyakote. A ba sendi nyanngwe mo mesay me wete nyari nde Kandas e ba kumande ke Etiyopi ko. Mbam ko e dikima diyo ne kpara meyasi me nya ko wula Yerusalem ké kanó Njambiye.

²⁸ A ba metidye ke moy matuwa ne ke tolo mekana mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiye ketima ké. ²⁹ E Kimó Sisij lepe nye Filip nde: «Ken ke keki matuwa yinori.» ³⁰ E Filip sedye kumo ke keki matuwa. A woku mbam ko ke tolo mekana mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiye ketima ké. E nye diye nye nde:

«We ke woko to yasi te yi we tole ké?» ³¹ E nye yensa nde: «Ige mumo ti lepe to te nye mi na, mi ta kelo nan yi woko no?» E nye lepe nye Filip nde,

a bendi matuwa ké diyo ke keki ne. ³² Mbey te yi mbam ko ba ke tolo ke mekana me Njambiye ké lépi nde: «Bo bonma nye kwa no nda sam te yi bo bu nye ké kile ngin ne. A ba sendi nda moni sam te e diye kine kumbo ke mebo me mo te e pese membruru mene ko. A ti bute numbu na. ³³ Bo wungwa nye peso lépi ne kotute. Yo mo te nda ta lepo kasi ne wete yeso, jeba wete mumo nde nday wene ko? Keto bo pesima jonngwe dyene ne deti ke to meneti.»

³⁴ E nyanngwe mo mesay ko diye Filip nde: «Mo punja melepi me Njambiye lépi kasi nda? Mi ke ngweta ne we nde, lepo nye mi. Lépi ne yotu ne ho a lépi ne wete mumo?» ³⁵ Ndana, e Filip bu lepi lepo Kimó Tom ke kasi Yesus nye nye. A lepima yo kande ke mekana mete yi mbam tola ke mekana me Njambiye ké.

³⁶ Bo kendima ndi dete ké no mbombu, e bo kume ke wete mbey te yi ba ne moroku kete ké. E nyanngwe mo mesay ko lepe nye Filip nde: «Ma moroku ke, nge yi njanngwe ndana nde, we ti topa mi ke moroku ké?» [

³⁷ E Filip lepe nye nye nde: «[Ŋge we tike temo yo hene ke yi Kumande Yesus Krist, bo yakama tope we ke moroku.» E mbam yensa nde: «Mi ke jaye nde, Yesus Krist Monɔ Njambiyɛ.»³⁸ Ndana, e nye lepe nde, bo tɛmbidya matuwa. E Filip bene nyanɔwe mo mesay ko piye bo hene yiba ke ke moroku. E Filip tope nye ke moroku.³⁹ Ke bo ma duwe ke duku bendɔ ngindi kɛ, e Sisiŋ Baba Mbokɔ soŋe Filip, e nye dimbiye ke misi me nyanɔwe mo mesay ko. Ko beko defe, nyanɔwe mo mesay ko ka ne kendi ne mbombu ne mesosa.⁴⁰ Ke be Filip, bo nja semo nye ke Asot. A nja teme mate lepo Kimɔ Tom kwa no ke medya hene te yi nye kwanjma kete ke kumo Sesare.

9

Sol ke yensa temo jaye

Kumande Yesus (Bt 22 nɛ 26)

¹ Sol ka ndi ne mbombu yi lu dyambi ne botu bete be bengwe melapi me Yesus Krist baka. A kwadya si wo bo. Dete, e nye teme ke ke yi nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ² ke diye mekana ke bo ne, na nye botu bete be diye ne membanjo mewesidya me Beyuden ke Damas baka. A kelma defe, ta be, a ta dolo banja bomɔ, ko mbam ko nyari be ke bengwe nje Kumande Yesus mate, na biy bo woto yokwe no ke no Yerusalem.

³ Ke nye ma teme kwa kendɔ wuta ne Damas ke, semo semo, yiŋa nyanɔwe mejasi wulma kwey panɔ ke mbey te yi nye ba kete ke. ⁴ E nye bale ke meneti. E nye woke wete men ke lepo nye nye nde: «Sol, Sol, we tedya mi mebɔne keto nge?» ⁵ E nye diye nde: «Nyanɔwe Kumande, yo we nda?» E men lepe nde: «Yo mi Yesus yi we tedye nye mebɔne ko. ⁶ Yasi wete tema, nyiŋa ke moy dya. Bo ta lepo yasi te yi we yakanɔwe kelo ke mate.» ⁷ Botu bete be ba ke njɔŋ kendi bene be Sol baka temma numbu kobɔ. Bo ba ke woko men kine beŋe mumɔ na. ⁸ Diyo ke, e nye teme ke meneti. Ma ko beko nde, misi mene ba butunate, a ti be se ke beŋe yaŋa na. Bo biyima nye biya ke bo ke no Damas. ⁹ A kelma metu yitati kine beŋa, kine dyena, kine hɔbiye yaŋa na.

¹⁰ Wete mo te e bengwe melapi me Yesus Krist nde Ananiyas ko ba ke Damas. E Kumande Yesus lepina nye nye ne nje te yi nyeno jeba nye nde: «Ananiyas!» E nye yensa nde: «Mi ko, Nyanɔwe Kumande!» ¹¹ E nye lepe nye nye nde: «Tema, kwanɔ ke ke nje te yi bo jeba nde Nje te yi ne ngben ko. Ken ke tu Yude ke diye wete mbam nde Sol, mo Tars, a ndana ke ngweta. ¹² A beŋma nda nyeno nde, wete mbam nde Ananiyas ke nyiŋe tu nje kase mebo ke yotu ne, na beŋna ne kɔko.» ¹³ E Ananiyas yensa nde: «Nyanɔwe Kumande, bomɔ budyate kelma mesimo me mbam enɔru nye mi. Bo yekidya beya mekele hene te yi nye kelma ne bomɔ bo ke Yerusalem ke. ¹⁴ Yike yi nye nja wonɔga ke, bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nya nye defe nde, a biya bomɔ hene be sombile dino dyo baka woto bo.» ¹⁵ Yasi wete, e Kumande Yesus lepe nye nye nde: «Kendo, keto mi tokuma gba mbam te. Mi ta bu nye nda jole mesay membe. A ta lepo kasi mbe nye mekando me botu bete be yeti Beyuden baka, lepo nye bekumande, lepo sendi nye kando Isarayel. ¹⁶ Mi ta tedye sendi nye meyasi hene te yi nye yakanɔwe sanɔwa ne mebɔne kete keto dino dyembe ke.»

¹⁷ Ndana, ε Ananiyas kwā kumo nyiņe tų dolo Sol kase mebo ke yotu ne lepo nde: «Sol maņmbe, Kumande Yesus te ε punja yotu nye we ke nje ke ŋgimo te yi we ba ke nje woņga ké tome mi njese. A tomma mi njese ke yō, nó beņna ne kōkō, nó be sendi tondunate ne Kimō Sisij.» ¹⁸ Ndana ndana, ε yiņa yasi duwe ke misi me Sol balo ke meneti nda mepay njanjo, ε nye kande beņna yasi ne kōkō. Sol temma, ε bo tope nye ke moroku. ¹⁹ Ke koņte, ε nye dyena, ε deti nje nye ke yotu. E nye ya mono metu bene botu bete be beņgwe melepi me Yesus Krist ke Damas baka. ²⁰ Kine kiko ké, ε nye kande kenate ke membanjo mewesidya me Beyuden ke Damas, pele kasi Yesus nde, nye Mono Njambiye. ²¹ Bomo hene be dikima woko yasi te yi Sol ba ke lepo ké ba numbu ne han. E bo diki lepo nde: «'Yeti gba mbam ko ε dikima tedye mehone nye botu bete be sombile dino Yesus te ke Yerusalem ko na? A ti njaki woņga, na nje biy bo woto ké no ke yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye na?» ²² Yasi wete, Sol ba ke lepo Kimō Tom ndana ne deti kwā yi mbombu, tedye gbate nye bomo nde, Yesus nye *Krist, yoko ε Njambiye tokuma. Beyuden bete be dikima diyō ke Damas baka ti duwe se yasi te yi bo yakama lepo ké na.

²³ Yo kwanama dete yaka budya metu, ε Beyuden sa nje te yi bo ta wo ne nye. ²⁴ E nye woke kasi te. Bo dikima pemō menumey me dya tu ne yeso yi sa nje te yi wo nye. ²⁵ Dete, ε bejeki bene bu nye wete yeso ne tu nye ke moy nyangwe ndoko kwan dye ke to nyangwe ndoko te yi dikima lito dya ké pidye ke koņte.

²⁶ Ke nye ma kwā dyā ke Yerusalem ké, ε nye kwadye nyiņe ke njon botu bete be beņgwe melepi me Yesus Krist baka. E bo hene gwe wō, keto bo ti be ke tiko temo nde, a me mo te ε ke beņgwe melepi me Yesus Krist gbate na. ²⁷ E Barnabas nje bu nye ké no ke yi botu be tomun be Yesus. E nye yekidyē nda yi Sol beņma ne Kumande Yesus ke kena Damas, yekidyē sendi nda yi Kumande Yesus lepinama no nye Sol ké. E nye lepe sendi nda yi Sol lepima Kimō Tom ke dino Yesus ke misi me bomo ke Damas ké. ²⁸ Ndana, ε Sol kande kendi bene bo ke membey hene te yi bo dikima ké kete ke Yerusalem ké. E nye diki lepo Kimō Tom ke misi me bomo ke dino Nyangwe Kumande kine wō na. ²⁹ A dikima lepina sendi nye Beyuden bete be dikima lepo yan numbu Grek baka. Bene bo dikima nye meso, ε bo sa nje te yi wo nye. ³⁰ Ke beņjon bene ma woko kasi te ké, ε bo bu nye ké tikidyē ke Sesare. E bo kwan dye nye kenje Tars.

³¹ Njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yuda, ke Galile nē ke Samari baka ba hene ne te. Bo ba ke bu dyanō ke melepi me Njambiye ké no mbombu, bakidyē sendi melepi me Kumande Yesus. Kimō Sisij dikima kelō nde, bo būy buyo ké no mbombu.

Piyer ke sidye kosu wete

mbam nde Ene

³² Piyer dikima ké beņe botu be Njambiye ke membey hene. E nye ké sendi ké beņe baka be ba ke Lida baka. ³³ E nye dole wete mbam nde Ene mate. Mbam te ma kelo mesew yitan jo yitati metinengwe ke tan, keto a ma koso. ³⁴ E Piyer lepe nye nye nde: «Ene, Yesus Krist ke sidye kosu yo. Tema, kombila tan yo.» Ndana ndana, ε nye teme. ³⁵ Bomo hene be dikima diyō ke Lida nē ke Sarōn baka beņma mbam ko, ε bo yenja temo tiko ke yi Kumande Yesus.

Piyer ke womiye Dorkas

³⁶ Yo bā ne wete nyari ε dikima bengwe melepi me Yesus Krist ke Yope. Dino dyene nde Tabita, ke numbu Grək nde Dorkas, yite nde mburu. Nya te bā ne ngikwa budyate. A dikima nye buka bomō meyasi. ³⁷ Ke ngimo te yinori, ε nye bale ne kōn kwā gwe. Ke bo ma si weye nye ké, ε bo ngebe nye ke tiko ke wete tonhari ke tū kwey ke njenate. ³⁸ Lida bā ke kēki Yope. Botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist ke Yope baka wokuma nde, Piyer ke Lida, ε bo tome bomō yiba kenje ke yene ngweta ne nye nde: <Tiso, pa nje nedo ke yusu.> ³⁹ E nye teme kwā bene bo. Ke nye ma dya ké, ε bo bū nye kē nō ke tonhari te ke kwey. E bekuso bomari hene nje lito nye ne dukwe ke numbu, tedye sendi nye budya seke seke melambo nē nyangwe melambo mete yi Dorkas dikima kelo ke ngimo te yi nye bā ne jon ké. ⁴⁰ Ke kōnte, ε Piyer punje bomō hene. E nye kuse mebon ke meneti ngweta ne Njambiyē yensa beje muj lepō nde: «Tabita, tema.» E muj bute misi. Ke nye ma beje Piyer ké, ε nye kwā diyo. ⁴¹ E Piyer kenje bo biye ne nye tembidiye. E Piyer jeba botu be Njambiyē nē bekuso bomari bete be bā ke njoka yan baka, kanje nye ndana ne jon nye bo. ⁴² Bomō be Yope hene wokuma kasi te, ε budya bomō tike temo ke yi Kumande Yesus. ⁴³ Piyer nja ya budya metu ke Yope ke yi wete mbam nde Simōn, mō kombila mekotu.

10

Piyer bene Korney

¹ Wete mbam nde Korney bā ke Sesare. A bā kum besoja gomay ke wete njon besoja be botu be Rom yi bo dikima jeba nde Njon te yi Itali ké. ² Korney bā ke kano Njambiyē ke jongwe dyene, bakidye membonga mene bene botu be tū dyene hene. A dikima kame buka bomō be kando Beyuden nye bo meyasi budyate. A dikima ngweta sendi ne Njambiyē metu hene.

³ Wete bekoko ke hawa yitati, ε yanja dya nye nda nyeno. A bejma wete jaki Njambiyē ne longo longo ke nyiye tū dyene jeba nde: «Korney!» ⁴ E nye beje jaki Njambiyē ne ngon, ε wō ne biye nye budyate. E nye nje lepō nye jaki Njambiyē nde: «Nan ba Baba?» E jaki yensa nye nye nde: «Njambiyē jayma mengweta mō, jaye sendi we ke mekanna mete yi we kele ne buka bomō ké. A yeti ke lensa yo na. ⁵ Ndana, tomō bomō kenje kē Yope kē jeba ne wete mbam nde Simōn, yiņa dino dyene sendi nde Piyer. ⁶ A yāki ke yasi wete mbam nde Simōn, mō kombila mekotu, tū dyene ke kēki man.»

⁷ Ke jaki Njambiyē te ε lepima yasi nye nye kō ma kwā ké, ε Korney jeba bāna botu be mesay bene yiba nē wete soja te ε dikima kano Njambiyē kō. Soja te bā ke njoka besoja bete be dikima kelo mesay nye nye tu nē yeso baka. ⁸ Ke Korney ma si yekidye meyasi mete yi kwanama hene nye bo ké, ε nye nje tomō bo kenje Yope.

⁹ Misi pupē te bo kendima wuta ne Yope. Ke ngimo te yite Piyer bendima tosiyo tū ke poku bembe yeso yi kē ngweta ne Njambiyē. ¹⁰ Nja bā ke kelo nye, ε nye kwadye dyena. Ke ngimo te yi bo bā ke kelo medye nye nye ké, ε yanja dya nye nda nyeno. ¹¹ A bejma dyobo me nyase, yiņa yasi ke piye nje meneti nda nyangwe gwey. Yo bā ke piye nda bo biyama meboku mete yini. ¹² Kwalo benyamō hene be diye ke to meneti nē benyamō bete be ne mekol yini nē baka be kende dūlma ne moy nē benon be je ke kwey, bo

hene b̄a ke moyte. ¹³ E Piyer woke wete men ke lepo nye nye nde: «Piyer, tema, woko benyamo benori dye.» ¹⁴ Yasi wete, e nye yensa nde: «Ko na, Nyangwe Kumande, keto ko mi ti dye yiya yasi te yi ne sembo kete wete yeso ho dye yiya yasi te yi mumo ti yaka dye na.» ¹⁵ Ke menja yifate, e men lepe nye nye nde: «Yasi te yi Njambiyē ma pupudye ké, we ti njaki senje nde, yo yasi te yi ne sembo na.» ¹⁶ Yo kelnama dete kumo menja yititi. Ke kante, e yasi yinori yakwe nedo ke dyobo.

¹⁷ Ke ngimo te yi Piyer b̄a ndi ne yekere ke sa to yasi te yi nye benma nda nyeno ké, yaka no, botu bete be Korney tomma baka ke dya ke numey tu. Bo sanja tu Simon de dolo. ¹⁸ E bo diyē ne men ke kwey nde: «Piyer te yi bo jeba sendi nde Simon ko yaki waka?»

¹⁹ Ke ngimo te yi Piyer b̄a ndi ke sa to yasi te yi nye benma nda nyeno ké, e Kimo Sisiñ lepe nye nye nde: «Benja, bembam yititi ke diyē we. ²⁰ Tema, pikwe, nò kwāñ wūne bo kine pa simta yaña na, keto mi tome bo.» ²¹ Ndana, e Piyer piye kè dolo bembam baka lepo nye bo nde: «Mo te yi wune diyē ko, yo mi. To kendi yun ne nge?» ²² E bo yensa nde: «Yo Korney te kum besoja tome wuse. Mbam te ke kendo ne ngben ke jongwe dyene, bakidye membonga me Njambiyē. Sendi, Beyuden hene ke jeso nye. Wete jaki Njambiyē njā lepo nye nye nde, a jebangwe we ke tu dyene, na woku yasi te yi we ta lepo nye nye ké.» ²³ E Piyer nyinje bo ke tu, nye sendi bo mbey jako. Misi pupē e nye nyinje nje kwā bene bo. Baña bomo ke njoka benjon ban be Yope ka tikidyē nye.

²⁴ Misi pupē te e wete e bo kende dya ke Sesare. Korney bene beman bene ne kimō besō bene te yi nye jebama baka b̄a ke ladiye bo. ²⁵ Ke Piyer ma wuta ne tu, na nyin ké, e Korney kè sangwa ne nye butuma kuse mebon ke meneti ke mbombu wene nyeno ne nye. ²⁶ Yasi wete, e Piyer biye nye tembidye lepo nye nye nde: «Tema, keto mi ndi sendi mumo nda we.» ²⁷ E Piyer lepina bene Korney nyinje ne tu dolo nde, budya bomo ma si wesidya. ²⁸ E Piyer lepe nye bo nde: «Wune duwā nde, yo mbonga ke yi Beyuden nde, mono Beyuden ti nyin tu mo te e ti Yuden ko na. Bene nye ti kendi na. Ko beko dete, Njambiyē tedya mi nde, mi ti benja wete mumo nda mo te e ne sembo na, ho senje mumo nde, sine nye ti yaka jonna na. ²⁹ Dete, wune jebama mi, mi njā kine pa simta yaña na. Ndana mi ke kwadye duwe to te yi wune jebama ne mi ké.»

³⁰ E Korney lepe nde: «Yo me muka metu yititi ndi ke kiya ngimo te yike, mi b̄a ke tu dyembe ke kelo menngweta ke hawa yititi te yi bekoko. Mi sém semo, wete mbam temnate ke mbombu wombe ne melambo wumnate ne mbon mbon. E nye lepe nye mi nde: ³¹ «Korney, Njambiyē jayma menngweta mo. Sendi, a yeti ke lensa meyasi mete yi we nye buka bomo ké na, ³² dete, tomō bomō kenje Yope kè jeba ne Simon te yi bo jeba sendi nde Piyer ko nje no. A yaki ke tu Simon te mo kombila mekotu, tu dyene ke keki man.» ³³ E mi tome bomo nedo kè jeba ne we, we kelma kimote yi nje. Ndana wuse hene waka ke mbombu Njambiyē yi woko meyasi hene te yi nye lepima nye we nde, lepo nye wuse ké.»

Piyer ke lepina ke tu Korney

³⁴ E Piyer nje b̄u lepi lepo nde: «Mi ke kobile duwe gbate ndana nde, bomo hene ndi wete ke misi me Njambiyē. ³⁵ Yo nde, ke moy mekando hene, mo te e kane Njambiyē, kendo sendi ne ngben ke jongwe dyene, Njambiyē ke kwadye nye. ³⁶ Njambiyē lepima yiya yasi kenje kando

Isarayel. A lepima Kimō Tom kenje bo nde: Wuse yakama be ne te keto Yesus Krist, keto nye Kumande bomō hene. ³⁷ Wune duwā yasi te yi kwanama ke Galile nē yi nja nje kwanā ke Yuda hene ké. Yo njāki nje kelna, yite Jan ma pele kasi topuna bomō ke mōrōku. ³⁸ Wune duwā nda yi Njambiye nya ne Yesus te ε Nasaret Kimō Sisiñ, nye sendi nye deti ké. A dikima kē membey membey kame bomō, jonḡwe sendi bomō hene be *Kum beya mekele name baka, keto Njambiye bā ke nye. ³⁹ Wuse gba botu bete be bā ke mbey te, beñe meyasi hene te yi nye kelma ke Yerusalem nē ke meḡya mete yiri ke meneti me Beyuden ké ne misi musu. Bo nḡbama nye ke kroa wo nye. ⁴⁰ Yo nye yi Njambiye womiya ke metu yitati kelo nde, bomō bēña nye. ⁴¹ Yasi wete, Njambiye ti nye bomō hene deti nde, bo bēña nye na. A nya ndi botu bete be nye Njambiye ne nḡguru wene kikima tōke baka. Yo wuse botu bete be sine be Yesus dyanama hōbiye wete ke koñ te yi nye womiya nō ke njoka hemuñ ké. ⁴² ε Yesus kombile lepō nye wuse nde, wuse pēla nye bomō, lepō gbate gbate nye bo nde, yo nye yi Njambiye tembidya nde, a ta pēsō josi bomō hene, ko be ma gwe ko be ndi ne jon. ⁴³ Botu be punja melēpi me Njambiye hene ke lepō kasi ne nde, mumō hene ε ta tiko temō ne nye, Njambiye ta tiko mebeyō me mō te ne nḡwete keto dīno dylene.»

Bekriten bete be yeti Beyuden baka

ke b̄y sendi Kimō Sisiñ

⁴⁴ Ke nḡimō te yi Piyer bā ndi ke lepina dete ké, ε Kimō Sisiñ piye nje ke yotu bomō hene be bā ke wokō Kimō Tom te yi nye bā ke lepō ké. ⁴⁵ Beyuden bete be nja bene be Piyer hene be ma tiko temō ke yi Kumande Yesus Krist baka nḡbakimama yí beñe nde, Njambiye ke nye Kimō Sisiñ nye yiña mekando sendi. ⁴⁶ Yo nde, bo wokuma bo ke lepina ne yiña menumbu lukse Njambiye. ⁴⁷ ε Piyer lepe nde: «Botu baka ma b̄y sendi Kimō Sisiñ nda wuse, 'bomō yakama señe nde, bo ti tōpa bo ke mōrōku?» ⁴⁸ ε Piyer nye deti nde, bo tōpa bo ke mōrōku ne dīno Yesus Krist. Ke koñte, ε bo nḡweta ne Piyer nde, bene bo pāñ pa ya mōno metu.

11

Piyer ke yekidyē meyasi mete

yi kwanama ké

¹ Botu be tomun be Yesus nē botu bete be ma tiko temō ke yene ke Yuda baka wokuma nde, yiña mekando jayma sendi melēpi me Njambiye. ² Ke Piyer ma yōkwe dya ke Yerusalem ké, ε Beyuden bete be ma tiko temō ke yi Kumande Yesus Krist baka ndeye nye ³ lepō nde: «We k̄a ke yi botu bete be ti pēsina baka kwā dylene wūne bo.»

⁴ ε Piyer nye numbu yekidyē meyasi mete yi kwanama ké ne kwet kwet nye bo. ⁵ A yekidya lepō nye bo nde: «Mi bā ke Yope. Ke nḡimō te yi mi bā ke nḡweta ne Njambiye ké, ε dyanō dyanbe d̄imbiye, ε yanā dya mi nda nyenō. ε mi beñe yiña yasi nda nyanḡwe gwey ke piye wule d̄yobō nda bo biyama meḡoku mete yini. ε yo nje teme ke mbombu wombe. ⁶ ε mi beñe nyanḡwe gwey yinōri ne nḡon seḡile yo. ε mi beñe benyamo bete be ne mekol yini be d̄iye ke to meneti nē baka be d̄iye ke moy likō nē baka be kende d̄ulma ne moy nē benon bete be je ke kwey, bo hene bā ke

moyte. ⁷ Ke kɔnte, ε mi woke wete men ke lepo nye mi nde: <Piyer, tema, woko benyamɔ benɔri dye.> ⁸ Yasi wete, ε mi yeŋsa nde: <Ko na, Nyangwe Kumande! Keto ko yiŋa yasi te yi ne sembo ho yi ne memi ti pa kɛ wete yeso ke numbu mbe na.> ⁹ Ke menŋa yibate, ε men wule dyofo lepo nde: <Yasi te yi Njambiye ma peso nde, yo me pupunate, we ti njaki bu yo nda yasi te yi ne sembo na!> ¹⁰ Yo kelnama dete kumo menŋa yitati. Ke kɔnte, ε yasi yinɔri hene yokwe kɛ dyofo. ¹¹ Yaka no, bomɔ yitati ke dya ke numentu tu kome mi ba ya ke. Bo tomma bo wule Sesare njese ke yembe. ¹² E Kimɔ Sisij lepe nye mi nde, mi kwɔn sine bo kine pa simta na. Beman busu yitan jo wete baka ka tikidye mi, ε wuse dya nyiŋe tu Korney. ¹³ E Korney yekidyene nda yi nye beŋma ne wete jaki Njambiye temnate ke moy tu dyene ke nye wuse, yekidyene sendi nda yi jaki Njambiye te lepima nye nye nde: <Tomɔ bomɔ kenje ke Yo ke jeba ne wete mbam nde Simon, yiŋa dino dyene nde Piyer. ¹⁴ A ta lepo meyasi mete yi ta jɔngwe we wune botu be tu dyo hene ke nye we.> » ¹⁵ E Piyer kɛ mbombu lepo nde: «Ke mi ma nye numbu ke lepi ke, ε Kimɔ Sisij piye nje ke yotu botu bete be ba ke tu baka, ndi nda yi Kimɔ Sisij piya no mbombu nje ke yotu su bejeka be Yesus ke. ¹⁶ E mi take lepi te yi Kumande Yesus lepima nde: <Jan topuma bomɔ ke moroku, ke be wune, Njambiye ta tope wune ke Kimɔ Sisij.> » ¹⁷ Piyer ka sendi mbombu lepo nde: «Njambiye nya botu bete ndi kya Kimɔ Sisij te yi nye nya wuse ke ngimo te yi wuse tikima ne temo ke yi Kumande Yesus Krist ke. Dete, mi mo te nda, ne mi lu dyambi ne Njambiye?»

¹⁸ Ke botu be tomun be Yesus ne botu bete be ma tiko temo ke yene ke Yuda baka ma si woko dete ke, ε metemo man si weye. E bo lukse Njambiye lepo nde: «Njambiye jayma gbate nde, yiŋa mekando yeŋsangwe sendi temo, ne bo be ne jɔngwe.»

Kandina jeban dino Krite

¹⁹ Botu bete be wanjama keto nyangwe mebone mete yi bo tedya bo keto iten ke ka kumo Fenisi, kumo Sipre ne Antiyos. Bo dikima lepo Kimɔ Tom nye ndi Beyuden bepo. ²⁰ Ko dete, baŋa bomɔ ke njoka yan be ba botu be Sipre ne botu be Siren baka ka kumo ke Antiyos. E bo lepe Kimɔ Tom ke kasi Kumande Yesus nye Begrek. ²¹ Deti te yi Baba Mboko diyma ke yotu yan, ε bomɔ budyate yeŋsa temo tiko ke yi Kumande Yesus. ²² Njɔn botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yerusalem baka wokuma kasi te. E bo tome Barnabas kenje ke Antiyos. ²³ Ke Barnabas ma dya mete beŋe nda yi Njambiye tedya ne ngikwa ne ke, ε nye sosa kite bo hene nde, bo ken mbombu wokuna ne Nyangwe Kumande ne temo yan hene. ²⁴ Barnabas ba mo ngikwa. Kimɔ Sisij ba tondunate ke yotu ne. A ba sendi ke tiko temo ke yi Njambiye. Dete, ε bomɔ budyate nyiŋe ke njɔn botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. ²⁵ Ke kɔnte, ε nye nje kwɔ kɛ ke Tars kɛ gosɔ Sol. ²⁶ Ke nye ma si dolo nye ke, ε nye bu nye kɛ no Antiyos. Bo kwandya sew wete ne yim mate. Ke sew wete te, bo dikima wesidya bene njɔn botu bete be tikima temo ke yi Kumande Yesus ke Antiyos baka. E bo diki tedye melepi me Njambiye nye budya bomɔ. Yo ke Antiyos yi bo kandima jeban botu bete be beŋgwe melepi me Yesus Krist baka nde Krite.

²⁷ Ke ngimo te yite botu be punja melepi me Njambiye temma Yerusalem kɛ ke Antiyos. ²⁸ E wete ke njoka yan, dino dyene nde Agabus teme. Kimɔ Sisij lepina nye nye, ε nye pele nde, nyangwe kolo ta dya ke to meneti

hene. E yo dya gbate ke ngimo te yi Kolod ba nyanngwe kumande ke to meneti ke. ²⁹ E botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka pese nde, bo ta tomse meyasi yi kame ne benjon ban be ke Yuda baka. Mumo hene nya bengwe deti te yene. ³⁰ E bo tomse yo ne Barnabas bene Sol ke nye betomba mbanjo Njambiye ke Yerusalem baka.

12

Bo woma Jak, nye sendi Piyer ke jobo

¹ Ke poku metu te yite e kumande Herod nye bo ke tedya mebone nye banja bomo ke njoka njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. ² A nya deti nde, bo woku Jak te man ne Jan ne kafa. ³ Ke nye ma benje nde, mekele mete kimote ke misi me Beyuden ke, e nye nye sendi deti nde, bo biya Piyer. Yo ba ke ngimo jeso dyena memampa mete yi kine ngan kete ke. ⁴ Ke bo ma si biye nye dete ke, e Herod kwan dye nye kenje ke tu jobo lepo nde, njon besoja yini diki pemo Piyer. Njon besoja wete ba ne besoja yini. Herod kwadya jose Piyer ke misi me bomo hene ke kon jeso *Paska Beyuden.

Njambiye ke punje Piyer ke jobo

⁵ Dete, bo ba ke pemo Piyer ke tu jobo. Yasi wete, njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka dikima ngweta ne Njambiye budyate keto ne.

⁶ Ke tu te yi ba nde, misi pupu te Herod ta jose Piyer kete ke, Piyer ba wotunate ne mekol sumba yiba. A yama ke njoka besoja yiba. Besanjele ba sendi ke pem ke numey tu jobo. ⁷ Semo semo, e wete jaki Baba Mboko dya, e mejasi pane ke moy tu jobo. E nye kpoke Piyer ke mbanjo jeme nye lepo nde: «Tema nedo.» E mekol me sumba te yi bo wotuma ne mebo mene ke si soriye balo ke meneti. ⁸ Ke konje, e jaki te lepe nye nye nde: «Susula kanda yo, lepa menakala mo.» E Piyer si kelo dete. E jaki nje lepo sendi nye nye nde: «Petu yotu yo ne lambu duku yo, no bengwe mi.» ⁹ Ndana, e Piyer punde, bengwe nye. A ti be ke duwe nde, yasi te yi jaki ba ke kelo ke ba gbakasi na, a takima nde, yo nyeno. ¹⁰ Bo kendima kwa bosa njon botu be pemna yasi, kendo kwa sendi be konje. E bo nje kendo kumo ke numey te yi bo kelma ne sumba ko. We kwan numey te mbete nje pundo se. Ke bo ma kumo womete ke, e numey butuna ne nguru wene ke mbombu yan, e bo punde bu wete nyanngwe nje. Ndana ndana, e jaki dimbiye ke misi mene. ¹¹ Diyo ke, e dyano dyene yokwe, e nye lepe nde: «Mi ke benje ndana nde, yo gbakasi nde, Baba Mboko tomma jaki wene nde, a njaki jonngwe mi sonje ke mebo me Herod ne ke beya meyasi hene te yi Beyuden kwadya kelo ne mi ke.» ¹² Ke dyano dyene ma si yokwe ke, e nye kwa toke nje tu Mariya te nyanngwe ne Jan te yi bo jeba sendi nde Mark ko. Banja benjon busu budyate ba womete ke mewesidya ke ngweta ne Njambiye. ¹³ E Piyer dya dunngwe nyanngwe numey, e wete nyari nde Roda e dikima kelo mesay womete ko ke lenngwe to. ¹⁴ E nye woke men wete mumo duwe nde, yo men Piyer, e mesosa kwa nye. E nye yokwe ne soko kine bute numey na. E nye kwa ke lepo nde, Piyer ke numey tu. ¹⁵ E bo lepe nye nye nde: «We ke kon ka ne to?» Ko beko dete, e nye kombile lepo nye bo nde, yo gbakasi. E bo lepe nde: «Yo yakanngwe be sisin ne.» ¹⁶ Ko dete, Piyer ka ndi mbombu yi dunngwe numey. Bo nja bute numey, e bo ngbakima yi benje nye. ¹⁷ E nye pepidye bo nye bo nde, bo diy ne

sem. E nye yekidyē nda yi Baba Mboko punja ne nye ke tɔ jɔbo kɛ. E nye nje lɛpɔ nde: «Wunɛ kɛn kɛ yekidyē dɛtɛ nye Jak, yekidyē sendi dɛtɛ nye bemaŋ busu bari.» Kɛ kɔŋtɛ, ɛ nye pundɛ kwɔ kɛ ke wɛtɛ mbɛy.

¹⁸ Kɛ misi ma pupɔ, ɛ lɛpi bane besoja yɔ duwɛ ne mbɛy te yi Piyɛr kɔ te kɛ. ¹⁹ E Herod lɛpɛ nde, bo sɔn nye. Yasi wɛtɛ, bo sɔn nye kinɛ dolɔ na. E Herod bɛngwɛ botu bɛ pɛmna botu bɛ jɔbo nɛ lɛpi tɛ. Kɛ kɔŋtɛ, ɛ nye pɛsɛ nde, bo bɔn bo kɛ wo. E nye nje tɛmɛ kwɔ kɛ ke Yuda kɛ kwanɔdyɛ budya mɛtu kɛ Sesare.

Sɔŋ Herod

²⁰ Herod bɔ nɛ nyanɔgwɛ ŋgambi sunɔgwɛ nɛ botu bɛ Tir nɛ Sidɔn. E botu baka sanɔgwɛ mɛn tɛmɛ kɛ bɛŋɛ nye, yitɛ bo sima kombilɛ ŋgin bɛnɛ bɛ wɛtɛ mbam nde Blat tɛ ajiya kumandɛ Herod. Bo kɔ kɛ bɛŋɛ Herod, nɛ bɛnɛ bo kel mbon, nɛ bo dɔy nɛ tɛ, keto mɛyasi man hɛnɛ dɔkima wulɛ kɛ mɛnɛti mɛ kumandɛ Herod. ²¹ Kɛ yesɔ tɛ yi bo kpoma nde, bo ta sanɔgwa ketɛ kɛ ma dya, ɛ Herod lɛŋɛ nyanɔgwɛ lambɔ bɛkumandɛ dɔyɔ nɔ kɛ mbanɔ lɛpina nye bomɔ. ²² E bo lɛpɛ nɛ mɛn kɛ kwey nde: «Yikɛ yeti mɛn mumɔ na, yikɛ mɛn wɛtɛ njambiye!» ²³ E wɛtɛ jaki Baba Mboko dɔbɛ numbu nɛ kɛ kiya mbɛy, keto a tikima Njambiye lukse yotu nɛ. E bɛkon nyinɛ nye kɛ yotu hɛnɛ wo nye. ²⁴ Ndana mɛlɛpi mɛ Njambiye kɔ ndi kɛndɔ mbombu. ²⁵ Kɛ Barnabas bɛnɛ Sol ma si sidyɛ mesay man kɛ Yerusalem kɛ, ɛ bo bɔ Jan tɛ yi bo jɛba nde Mark kɔ yokwɛ nɔ kɛ Anɔiyos.

13

Kimɔ Sisij kɛ tɔkɛ Pol bɛnɛ Barnabas

kenjɛ kɛ lɛpina Kimɔ Tom

¹ Botu bɛ punja mɛlɛpi mɛ Njambiye nɛ nyanɔgwɛ botu bɛ tɛdya mɛlɛpi mɛ Njambiye bɔ kɛ nɔŋ botu bɛtɛ bɛ tikima tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus kɛ Anɔiyos baka. Yo bɔ nɛ Barnabas nɛ Simeyɔŋ tɛ yi bo dɔkima jɛba nde Nijɛr kɔ. Yo bɔ sendi nɛ Likiyus, mɔ Siren nɛ Manahɛn tɛ yi bo dɔkwa nye bɛnɛ Herod kɔ nje bɔ Sol. ² Wɛtɛ yesɔ tɛ yi bo bɔ kɛ kanɔ Baba Mboko kiyɔ mɛdye kɛ, ɛ Kimɔ Sisij lɛpɛ nde: «Ndana wunɛ tɔka Barnabas bɛnɛ Sol sɔŋɛ kɛ njoka yun, nɛ bo kel mɛsɔy mɛtɛ yi mi kpoma nde, bo ta kelɔ kɛ.» ³ Kɛ kiyna mɛdye nɛ mɛngwɛta ma siyɔ kɛ, ɛ bo kasɛ mɛbɔ kɛ yotu Barnabas bɛnɛ Sol. Kɛ kɔŋtɛ, ɛ bo tiki bo nde, bo kwɔn.

⁴ Kimɔ Sisij tomma Barnabas bɛnɛ Sol, ɛ bo kwɔ kumɔ kɛ Selesi. Bo nɔ tɛmɛ womɛtɛ nyinɛ kuka kumɔ kɛ wɛtɛ kiringira nde Siprɛ. ⁵ Kɛ bo ma kumɔ kɛ Salami kɛ, ɛ bo lɛpɛ mɛlɛpi mɛ Njambiye nye bomɔ kɛ mɛmbanɔ mɛwɛsidya mɛ Beyudɛn. Jan tɛ yi bo jɛba nde Mark kɔ dɔkima kame bo.

⁶ Bo nɔ sabiyɛ kiringira hɛnɛ kumɔ kɛ Pafos. Kumɔ mate, ɛ bo dolɛ wɛtɛ mɔ kelna mɛyasi mɛ kifɛ, a bɔ mɔ Beyudɛn, dɔnɔ dɔyɛnɛ nde Baryesus. A bɔ mɔ punja mɛlɛpi mɛ jɔ. ⁷ A bɔ kɛ jɔŋna bɛnɛ Sergus Polos tɛ kum kiringira. Sergus Polos bɔ nɛ dyanɔ. A tomma bomɔ kɛ jɛba nɛ Barnabas bɛnɛ Sol, keto a kwadya wokɔ mɛlɛpi mɛ Njambiye. ⁸ Yasi wɛtɛ, Elimas tɛ mɔ kelna mɛyasi mɛ kifɛ kɔ dɔkima pɛtɔ Barnabas bɛnɛ Sol, ma kum kiringira mɛ nje tiko tɛmɔ kɛ yasi tɛ yi bo ta lɛpɔ nye nye kɛ. Elimas, yo dɔnɔ Baryesus kɛ numbu Grek. ⁹ Ndana, ɛ Kimɔ Sisij tonde nɛ ngbɛŋ kɛ yotu Sol tɛ yi bo jɛba sendi nde Pol kɔ. E nye bɛŋɛ Elimas tɛ mɔ kelna mɛyasi mɛ kifɛ kɔ nɛ ŋgɔŋ ¹⁰ lɛpɔ nde: «Wɛ mɔ mɛsɛbila nɛ bɛya mɛkelɛ

hene! We mono *Kum beya mekele, we ke lu dyambi ne meyasi hene te yi be ne ngben! 'We ta ndulo yangila yasi te yi Baba Mboko si kpo ke ndenen? ¹¹ Beja ndana, Baba Mboko ta tedye we mebone, misi mo ta dibina. We ti beje se mejasi me yeso na kumo ke yiya ngimo.» Ndana ndana, e misi mene dibina ne kpikip, e nye kande bobila yasi, sa mo te e ta biye nye ke bo tedye nye nje. ¹² Ke kum kiringira ma beje meyasi mete yi kwanama ke, e nye tike temo ke yi Kumande Yesus, keto yasi te yi bo lepima nye nye ke kasi Kumande Yesus ke lonma nye ke temo.

¹³ Pol bene benjon bene nyinma kuka ke Pafos kwa kumo ke Perge ke Pamfili. Kumo mate, e Jan li bo yokwe ne koko ke Yerusalem. ¹⁴ Pol bene Barnabas nja teme ke Perge kumo ke Antioya ke Pisidi. Ke yeso *Saba ma dya ke, e bo nyine ke mbanjo mewesidya me Beyuden kwa diyo metidye. ¹⁵ Ke tolna mekana me membonga me Njambiye ne tolna mekana me botu be punja melepi me Njambiye ma siyo ke, e botu bete be diye ne mbanjo mewesidya baka tome bomo kenje ke yi Pol bene Barnabas ke lepo nye bo nde: «Wune njon, nge be nde, wune ne yiya yasi te yi wune ke kwadye lepo nye bomo yi nye ne bo mengite, wune lepi.»

¹⁶ Ndana, e Pol teme kaje bo nye bomo lepo nde: «Wune botu be kando Isaraye ne wune botu bete be kambe sendi Njambiye baka, wune lèngwe meto! ¹⁷ Njambiye te e kando Isaraye tokuma besanmbambo busu. E nye kele nde, bo nyebi budyate ke ngimo te yi bo ba no ke meneti me Ejipt ke. E nye soje bo ke Ejipt ne nyangwe deti ne. ¹⁸ A disimama bo ke mesew nda kamoni ke moy kongor. ¹⁹ E nye girise mekando yitan jo yiba ke meneti me Kanan nje bu meneti man nye kando dyene Isaraye nde, bo nam. Meyasi menori hene kwanama ke mesew gomay yini jo kamotan. ²⁰ Ke konje, e nye tembidye botu be pesina josi ke njoka yan nye bo kumo ke ngimo Samiyel te mo punja melepi me Njambiye. ²¹ Diyo ke konje ke, e besanmbambo busu kwadye be ne kumande te e ta diyo ne bo. E Njambiye tembidye Sayul te mono Kis, mo kando Benjam e nye bo. E nye diye ne bo yaka mesew kamoni. ²² Ke Njambiye ma soje Sayul ke, e nye nje tembidye Davit nde, a beki kumande wan. Njambiye lepima ke kasi Davit nde: «Mi Njambiye tokuma Davit te mono Isay, temo mbe biyima nye. A ta kelo meyasi hene te yi mi kwadye ke.» ²³ Yo ke kando Davit yi Njambiye nya Isaraye Mo te e ta jonngwe bo nda yi nye kpoma ke. Mo te, yo Yesus. ²⁴ Pijo te yi Yesus ti pa nje na, Jan dikima pele kasi topuna bomo ke moroku nye kando Isaraye hene nde, bo yensangwe temo, ne bo topi bo ke moroku. ²⁵ Ke ngimo te yi mesay me Jan ba ke ke ke siynate ke, a dikima lepo nye bomo nde: «Wune taka nde, mi nda? Mi yeti mo te yi wune ladiye ko na. Wune dukwe nde, a ta nje ke kon mbe. Mi ti yaka wunje kol menakala ke kol ne na.» ²⁶ Wune njon, wune benday be Abaraham ne wune botu bete be yeti Beyuden baka, Kimo Tom te yi Njambiye njesa nde, a ta jonngwe bomo ke, a njésikwe tom te keto su. ²⁷ Keto, botu be Yerusalem ne bekum ban ti duwe nde, Yesus ba mo te e ta jonngwe bo na. Bo ti be sendi ke woko to melepi mete yi bomo dikima tolo ke mekana me botu be punja melepi me Njambiye metu hene ke yeso *Saba ke na. Bo pesima nde, Yesus sangwanngwe ne mebone. Dete, bo kelma yasi te yi melepi mete lepima ke. ²⁸ Ko beko nde, bo ti be ne to lepi te yi wo ne nye, bo lepima nye Pilat nde, a woku nye. ²⁹ Ke bo ma si kelo yasi hene te yi ba ketinate ke mekana me Njambiye ke kasi ne ke, e bo pidye mun

ne ke kroa bu kè pumbo. ³⁰ Ko dète, Njambiye womiya nye soŋe ke njoka bemuŋ. ³¹ Botu bete be wulma Galile bene be Yesus nje ke Yerusalem baka beŋma nye metu budyate ke koŋ womiya ne. Botu bete be ba kete beŋe meyasi mete yi kwanŋama ké ke lepo yo ndana ne ngbak ngbak nye botu be kando Isarayel. ³² Wuse ne nguru wusu ke nje lepo Kimɔ Tom te nye wune nde, yasi te yi Njambiye kpoma nye besanmbambo busu ké, ³³ a ma si tonje yo nye wuse benday ban ke ngimo te yi nye womiya ne Yesus nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye ke Besom yi ba nde: <We monmbe, kande ndana mi me soŋgwe.> ³⁴ Njambiye kandima si lepo nde, a ta womiye Yesus soŋe ke njoka bemuŋ, dète ko a ti bo na. Njambiye lepima kasi te nde: <Mi ta nye wune kpasa mekombila mete yi mi kpoma nye Davit ké. Bomɔ beki ne bifiina temɔ nde, mekombila mete ta beŋna gbate.> ³⁵ Njambiye ke lepo sendi ke wete mbey ke moy mekana mene nde: <We ti jaye nde, muŋ kimɔ mo mesay wo boku ke moy meneti na.> ³⁶ Yasi wete, ke Davit ma si kelo mesay ke ngimo te yene beŋgwe yasi te yi Njambiye kombila ké, e nye nje gwe. E bo pumbe nye nda yi bo pumbuma sendi ne besanmbambo ké. E muŋ ne bo ke moy meneti. ³⁷ Ndi nde, yoko yi Njambiye womiya nye ko ti bo ne na. ³⁸ Dete, wune njoŋ, wune dukwe nde, yo ke dino dyene yi bo lepe nye wune nde, Njambiye ta tiko mebeyo mun ne ngwete. ³⁹ Yo sendi ke dino dyene, mumɔ te e tike temɔ ne nye, Njambiye ke peso nde, mo te me ne ngben ke mbombu wene. Yo yasi te yi membonga mete yi Moyisi ketima ti be ne deti te yi kelo na. ⁴⁰ Dete, wune diy ne soso, ma wune me nje sanŋwa ne meyasi mete yi botu be punja melepi me Njambiye lepima ké. Bo lepima nde: ⁴¹ <Wune botu be yeliya, wune beŋa, wune ngbakimangwe budyate kwa yambile, keto mi ta kelo yiŋa mekele ke ngimo te yun, ko bo lepi yo nye wune, wune ti jaye na.> »

⁴² Ke Pol bene Barnabas ma pundo ke moy mbanjo mewesidya ké, e bomɔ ngweta ne bo nde, bo kalanŋwe nje ke yeso *Saba te e koŋte, nje lepina sendi ke kya to lepi te. ⁴³ Ke mewesidya ma siyo ké, e budya Beyuden ne baŋa gbela bomɔ budyate be nja nyiŋe mison Beyuden baka beŋgwe Pol bene Barnabas. E Pol bene Barnabas nye mesimo bene bo kite bo nde, bo ken mbombu tiko temɔ nde, Njambiye ne ngikwa.

⁴⁴ Ke yeso Saba te e koŋte ma dya ké, e sulo botu be Anŋiyos wesidya nje woko melepi me Njambiye. ⁴⁵ Ke Beyuden ma beŋe nyanŋwe ngil dète ké, e bo kele beya temɔ, biye meso ne Pol ke yasi te yi nye dikima lepo ké toye sendi nye. ⁴⁶ E Pol bene Barnabas lepe misi ne misi nye bo nde: <Yo ba nde, wuse kanda lepo melepi me Njambiye nye wune. Yasi wete, nda yi wune seŋma yo, peso sendi josi yun ne nguru wun nde, wune ti yaka be ne joŋgwe te yi kpo ne kpo na, ndana wuse ke tumo koŋ ne wune ké ke yi botu bete be yeti Beyuden baka, ⁴⁷ keto Baba Mboko lepima nye wuse nde: <Mi tembidiya we nda mejasi ke mekando me botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka, né we joŋgwe bomɔ kumo ke njena meneti.> »

⁴⁸ Ke botu bete be yeti Beyuden baka ma woko melepi menori ké, e bo be ne mesosa lepo nde, melepi me Baba Mboko kimote budyate. Bomɔ hene te yi Njambiye kpoma nde, bo ta be ne joŋgwe te yi kpo ne kpo baka yensama temɔ tiko ke yi Kumande Yesus. ⁴⁹ Kimɔ Tom Kumande Yesus ka kendo mbombu ke meneti mete hene. ⁵⁰ Yasi wete, e Beyuden dese to boma bete be ba ne kusuku be dikima beŋgwe melepi me Njambiye baka ne nyanŋwe botu be dya sunŋwe ne Pol bene Barnabas. E bo tedye bo

mɛbɔnɛ dɛdɛyɛ ɓɔ kɛ dɛyɛ dɛyan. ⁵¹ Ɛ Pol ɓɛnɛ Barnabas kutɛ mɛkol man soŋɛ nɔgbutu dɛyɛ tɛ yi tɛdɛyɛ ɓɔ ndɛ, ɓɔ yeti nɛ mɛsɔsɛ nɛ ɓɔ na. Ɛ ɓɔ nɛ kwɔ kɛ kɛ Ikɔn. ⁵² Yasi wɛtɛ, jɔnɔa ɓotu ɓɛtɛ ɓɛ nɔjɔ ɓɛnɔɔwɛ mɛlɛpi mɛ Yesus Krist kɛ Anɔiyos ɓaka ɓɔ yan nɛ nyanɔɔwɛ mɛsɔsɛ. Sendi, Kimɔ Sisiŋ ɓɔ tondunate kɛ yotu yan.

14

Pol ɓɛnɛ Barnabas kɛ lɛpɔ

Kimɔ Tom kɛ Ikɔn

¹ Pol ɓɛnɛ Barnabas dɛyanɔma kɛ Ikɔn, ɛ mɛyasi kwanɔna nda yi yo kwanɔnama kɛ mɛdɛyɛ mɛtɛ yiri kɛ. Ɛ ɓɔ hɛnɛ yiɓa nɔyɛnɛ kɛ mbanjɔ mɛwɛsidɛyɛ mɛ Beyudɛn lɛpina nɛ ɓomɔ. Ɛ lɛpi yan keɛ ndɛ, ɓudɛyɛ Beyudɛn nɛ ɓudɛyɛ Begrɛk fikɛ tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus. ² Yasi wɛtɛ, ɛ Beyudɛn ɓɛtɛ ɓɛ sɛnɔma kinɛ tikɔ tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus ɓaka dɛsɛ to ɓotu ɓɛtɛ ɓɛ yeti Beyudɛn ɓaka kelɔ ndɛ, ɓɔ ɓɛki nɛ ɓɛyɛ mɛtake sunɔwɛ nɛ nɔjɔn ɓotu ɓɛtɛ ɓɛ tikɛma tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus ɓaka. ³ Dɛtɛ, ɛ Pol ɓɛnɛ Barnabas kwanɔdɛyɛ ɓudɛyɛ mɛtu kɛ Ikɔn. Ɔɔ dikɛma lɛpina kinɛ gwe wɔ ɓomɔ na, tikɔ tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus. Kumandɛ Yesus dikɛma nɛ ɓɔ dɛtɛ tɛ yi kelɔ mɛyɛkambiye nɛ nyanɔɔwɛ mɛyasi yi tɛdɛyɛ ndɛ, Kimɔ Tom tɛ yi ɓɔ lɛpɛ kɛ kasi nɔgikwa nɛ kɛ, gbakasi. ⁴ Ɛ ɓotu ɓɛ dɛyɛ ɓaka kɛ mɛnɔgabiye yiɓa, ɓanɔa kɛ kɔn Beyudɛn, ɓanɔa kɛ kɔn ɓotu ɓɛ tomun ɓɛ Yesus. ⁵ Ɔɔtu ɓɛtɛ ɓɛ yeti Beyudɛn ɓaka nɛ Beyudɛn nɛ nɔguru wan ɓɛnɛ ɓɛkum ɓan komsama, nɛ ɓɔ kɛ tɛdɛyɛ Pol ɓɛnɛ Barnabas mɛbɔnɛ, lɔ ɓɔ sendi nɛ mɛtari wo. ⁶ Kɛ Pol ɓɛnɛ Barnabas ma woko kasi tɛ kɛ, ɛ ɓɔ mɔmbɛlɛ kwɔ kɛ dɛyɔ kɛ Lister nɛ Derɓɛ nɛ kɛ pɔku tɛ yitɛ kɛ Likawoni. ⁷ Kumɔ mɛtɛ, ɛ ɓɔ lɛpɛ Kimɔ Tom nɛ ɓomɔ.

Pol ɓɛnɛ Barnabas kɛ Lister

⁸ Wɛtɛ mɔ kɔsu ɓɔ kɛ Lister, mɛkol mɛnɛ ma jɛmɛ. Ɔɔ jama ndi nɛ dɛtɛ, a ti kɛndɛ ko wɛtɛ yɛsɔ na. ⁹ Mbam kɔ ɓɔ kɛ woko yasi tɛ yi Pol ɓɔ kɛ lɛpɔ kɛ. Ɛ Pol ɓɛnɛ nɛ nɔjɔn duwɛ ndɛ, mbam tɛ ɓɔ kɛ tikɔ tɛmɔ ndɛ, kɔsu nɛ yakama siyɔ. ¹⁰ Ɛ Pol lɛpɛ nɛ mɛn kɛ kwey nɛ nɛ ndɛ: «Tɛma, dɛyɔ kɛ kwey nɛ nɔgɛnɛ nɛ mɛkol mɔ.» Ɛ mbam dɔ tɛmɛ kɛndɔ. ¹¹ Kɛ nɔgil ɓotu ɓɛtɛ ɓɛ ɓɔ womɛtɛ ɓaka ma ɓɛnɛ yasi tɛ yi Pol kelma kɛ, ɛ ɓɔ lɛpɛ nɛ mɛn kɛ kwey nɛ numbu Likawoni ndɛ: «Ɔanɔa ɓɛnɔambiye ma yɛnsa yotu nda ɓomɔ nɛ nɔ kɛ yusu.» ¹² Ɔɔ loma Barnabas ndɛ Seyus,*f1* nɛ lɔ Pol ndɛ Hɛrmɛs,*f1* keto yo ndi nɛ dikɛma lɛpina kɛ nɔjɔa yan yiɓa. ¹³ Mbanjɔ mbanɔa nɔambiye tɛ yi ɓɔ jɛɓa ndɛ Seyus kɔ ɓɔ kɛ numbu dɛyɛ. Ɛ mɔ tɛ ɛ ɓɔ nɛ mɛsay mɛ nɛyɛna sadaka nɛ nɔambiye tɛ kɔ kwɔ kɛ ɓɔ ɓɛmbam nday nɛ nɔ. Ɔɔ jakɛma nɔjam mɛjɛti lɛnɛ ɓɛmbam ɓɛnday ɓɛtɛ. Ɛ nɛ ɓɔ ɓɔ kɛ nɔ kɛ mɛnumɛy mɛ ndoko tɛ yi litɛ dɛyɛ kɛ. A kwadɛyɛ wo ɓɔ kelɔ nɛ sadaka nɛ Pol ɓɛnɛ Barnabas. Nɔgil ɓomɔ ɓɔ sendi nɛ yɛsidɛyɛ kelɛnɛ dɛtɛ. ¹⁴ Kɛ Barnabas ɓɛnɛ Pol tɛ ɓotu ɓɛ tomun ɓɛ Yesus ma woko kasi tɛ kɛ, ɛ ɓɔ nyalɛ mɛlamɔ kɛ yotu sɛdɛyɛ nɛdɔ kɛ kɛ mɔy nɔgil ɓomɔ kɛmbidɛyɛ lɛpɔ ndɛ: ¹⁵ «Wunɛ nɔjɔn, keto nɔgɛ yi wunɛ keɛ mɛyasi mɛtɛ yinɔri kɛ? Wuse ndi gbɛla ɓomɔ sendi nda wunɛ. Wuse njɔki nɛ lɛpɔ Kimɔ Tom Yesus nɛ wunɛ yi kite wunɛ ndɛ, wunɛ yɛnsanɔɔwɛ tɛmɔ tikɔ lɛm ɓɛnɔambiye ɓɛtɛ kano Nɔambiye tɛ ɛ nɛ jɔn kɔ. Yo nɛ yɛ kuse dɛyɔɓɔ nɛ mɛnɛti nɛ man nɛ mɛyasi hɛnɛ tɛ yi dɛyɛ kɛ mɔyɛtɛ kɛ. ¹⁶ Nɔjombu yanɔa kɛ mɛtu mɛ njimɛ Nɔambiye tɛ tikɛma mɛkandɔ mɛ ɓomɔ hɛnɛ ndɛ, ɓɔ

kêl meyasi nda yi bo kwadye. ¹⁷ Ko beko defe, mengimo hene, a ti sodye yotu na. A ka mbambu tedye gbate nde, a ne ngikwa, keto a ke nodye mbiyo njese wune wule d'yofo, nye wune nyambi yaka ne mengimo. A ke nye wune nyengwe, tonje mesosa ke temo yun.» ¹⁸ Ko beko nde, Pol bene Barnabas lepinama defe, bo wonduma biriki yi peto ne bomo nde, bo ti kel sadaka nye bo na.

¹⁹ Ndana, e Beyuden teme wule Antiyos ne Ikon lepina nye ngil bomo. E bomo yensa diyo ke kon yan lu Pol ne metari, ne bo wo nye. Ke konje, e bo dale nye soje ke moy dya take nde, a ma gwe. ²⁰ Yasi wete, ke botu bete be bengwe melepi me Kumande Yesus Krist baka ma wesidya lito nye ke, e nye teme yokwe nyije sendi ke moy dya. Misi pupu e bene Barnabas teme kwa ke Derbe.

Pol bene Barnabas ke yokwe

ke Antiyos ke Siri

²¹ Bo lepima Kimu Tom mate kelo nde, budya bomu beki botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist. Ke konje, e bo nje yokwe ne koko ke ke Lister ne Ikon ne Antiyos. ²² Bo ka mbambu nye deti nye botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka, kite bo nde, bo kel tinj te yi tiko temo ke yene. Bo lepima sendi nye bo nde: «Yi nyije no ke *Kando Njambiyu, wuse ta pa sangwa ne budya mebone.»

²³ Bo dikima nye bana bomu diyo betomba mbanjo Njambiyu ke njoka menjon me bomu hene be tikima temo ke yi Kumande Yesus baka. Ke konj tembidiya yan, bo dikima kiyo medye ngweta ne Njambiyu nje diye Kumande mo te e botu bete tikima temo ke yene ko nde, a baki diya bo.

²⁴ Pol bene Barnabas nja kwa ne Pisidi kumu ke Pamfili. ²⁵ Bo ka mbambu lepo Kimu Tom ke Perge nje kwa kumu Atali. ²⁶ Bo nja teme womete nyije kuka kendo kumu Antiyos, ke mbey kome bomu kandima si diye Njambiyu keto yan nde, a nyeki bo mekombila ke mesay mete yi bo siyima si tonje ndana ke.

²⁷ Ke bo ma dya ke Antiyos ke, e bo jeba njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka, yekidye meyasi hene te yi Njambiyu nya bo deti nde, bo kel ke. Bo yekidya sendi nda yi Njambiyu butuma nje nye yija mekando, ne bo sendi tiki temo ke yi Kumande Yesus. ²⁸ Bo yama monu metu womete ke Antiyos bene botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka.

15

Yasi te yi njon bekriten be

Yerusalem pesima ke

¹ Bana bomu wulma Yuda ke ke Antiyos ke tedye yija yasi dele nye botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. Bo lepima nye bo nde: «Ije wune ti pesina bengwe mbonja te yi Moyisi nya ke, wune ti yaka be ne jonjwe na.» ² E Pol bene Barnabas nye meso beyate bene bo lombidiya keto te. E botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka pese nde, ne Pol ne Barnabas ne bana benjon ban ta ke ke Yerusalem ke bene botu be tomun be Yesus ne betomba mbanjo Njambiyu, ne bo nambi lepi te. ³ Ke konje, e botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka ke tikidye bo ke nje, e bo ke ne kendi yan mbambu kwa ne Fenisi

nè Samari yekidyé nda yi botu bete be yeti Beyuden yeŋsama temo ké. É botu bete be ma tiko temo ké yi Kumande Yesus ké medya mete baka woke nyanŋwe mesosa. ⁴ Ké bo ma dya ké Yerusalem ké, é njon botu bete be ma tiko temo ké yi Kumande Yesus baka nè botu be tomun be Yesus nè betomba mbanjo Njambiyé bu bo ne mesosa. É bo yekidyé meyasi hene te yi Njambiyé nya bo deti nde, bo kél ké. ⁵ Ko beko dete, é banja bomo ké njoka botu bete be ma tiko temo ké yi Kumande Yesus be ba ké njon *Befariŋ baka teme lepo nde: «Bo pési botu bete be yeti Beyuden be ma tiko temo ké yi Kumande Yesus baka, lepo sendi nye bo nde, bo beŋgwe membonŋa mete yi Moyisi ketima ké.»

⁶ É botu be tomun be Yesus nè betomba mbanjo Njambiyé nembe lepi te. ⁷ É bo lepina biye meso budyate. Ké konje, é Piyer teme lepo nye bo nde: «Wune njon, wune duwa nde, Njambiyé kikima toke mi ké njoka yun, né mi lepi Kimó Tom nye botu bete be yeti Beyuden baka, né bo tiki temo ké yi Kumande Yesus. ⁸ Njambiyé te é duwe metemo me bomo kimote ko tedya nde, a jayma bo, nye bo Kimó Sisiŋ nda yi nye nya wuse sendi ké. ⁹ Njambiyé ti nembe njoka su sine bo na. A pupudya metemo man, keto bo tikima temo ké yi Kumande Yesus. ¹⁰ Keto nje yi wune kwadye bobile Njambiyé ndana yi sobidyé nyanŋwe mapi nye botu bete be beŋgwe melepi me Yesus Krist baka? Mapi te, sine besanmbambo busu sudya yo. ¹¹ Yasi wete, wuse ké tiko temo nde, wuse ta be ne jonŋwe, keto Kumande Yesus ne ngikwa. Bo sendi ta be ne jonŋwe keto te.»

¹² Ndana, é bomo hene be wesidyama baka diyé ne sem yi woko nda yi Barnabas bene Pol ba ké yekidyé kasi meyekambiyé nè nyanŋwe meyasi hene te yi Njambiyé nya bo deti nde, bo kél ké njoka botu bete be yeti Beyuden baka.

¹³ Ké bo ma si lepina ké, é Jak bu lepi lepo nde: «Wune njon, wune leŋgwe meto ké yasi te yi mi ta lepo ké. ¹⁴ Simon yekidyé nda yi Njambiyé kikima tedye ngikwa nye yiŋa mekando yi toke banja bomo ké njoka yan be ta be botu bene. ¹⁵ Mekele mete ké yaka ne melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiyé lepima ké. Keto yo ketinate ké mekana me Njambiyé nde: ¹⁶ «Baba Mboko ké lepo nde: Ké konje, mi ta yokwe ne koko nje. Mi ta tembidyé moy tu Davit yi ma balo ké. Mi ta tembidyé boru yasi te. ¹⁷ Dete, bukwe bomo te baka hene nè mekando hene te yi mi kwadye nde, bo bêki botu bembe baka ta sa nje Baba Mboko. ¹⁸ Baba Mboko te é kikima tedye meyasi mete ko lepe dete.»

¹⁹ «Ké yembe, mi ké kobile beŋe nde, wuse ti njanŋwe botu bete be yeti Beyuden be yeŋsa temo tiko ké yi Njambiyé baka na. ²⁰ Yasi wete, wuse kèti mekana kenje bo nde, bo ti bobo dye menjay mete yi bo kelma ne sadaka nye banja benjambiyé na, keto yo ké kelo nde, mumo bêki ne sembo. Diyo mbam bene nyari ti beŋnanŋwe kine nde, bo bêki ké gwaki na. Bo ti dyaki nyamo te é gwe gbongi ho dye mekiyo me nyamo na. ²¹ Keto kande ne betomba ké medya hene bomo ké pele yo wule ké mekana me membonŋa mete yi Moyisi ketima ké. Bo ké tolo sendi yo yeso *Saba hene ké membanjo mewesidyá me Beyuden.»

²² Ndana, é botu be tomun be Yesus nè betomba mbanjo Njambiyé nè njon botu te be tikima temo ké yi Kumande Yesus baka beŋe kimote yi toke banja bomo ké njoka yan, tomo bo bene be Pol ne Barnabas kenje Anŋiyos. Bo tokuma Yude te yi bo jeŋa nde Barsabas ko, toke sendi Silas. Bo hene

yiba bā nda betokondo ke njoka te bari. ²³ E bo bū mekana nye bo. Bo ketima ke moy mekana mete nde: «Wune bemaŋ busu be yiŋa mekando be diye ke Anŋiyos, ke Siri nē ke Silisi baka, wuse botu be tomun be Yesus nē betomba mbanjo Njambiyē nē bemaŋ busu, wuse ke nyeno wune. ²⁴ Wuse wokuma nde, baŋa bomō ke njoka su temma wonŋa kē njaŋgwe wune ne melepi man, kelō nde, temō yun kúdyukwe. Wuse tī lepe yiŋa yaŋa dete nye bo na. ²⁵ Wuse hene bā ŋŋiŋ wete, e wuse beŋe kimote yī toke baŋa bomō ke njoka su, tomō bo kenje wune bene benjoŋ busu Pol nē Barnabas, soŋ temō su. ²⁶ Bomō baka yiba bā nedō te yi dyaŋgwe joŋgwe dyan keto dīno Kumande wusu Yesus Krist. ²⁷ Yo dete yi wuse ke tomō Yude bene Silas, né bo kē lepi kiya melepi mete ne numbu yan nye wune. ²⁸ Keto Kimō Sisij nē wuse sendi beŋma nde, yo yeti kimote nde, wuse sōbidya wune yiŋa dītina memapi te yi tī kame wune ké na. Yasi wete, wune bākidya ndi nde, ²⁹ wune tī boba dye menjay mete yi bo kelma ne sadaka nye baŋa benjambiyē ké na. Wune tī dyaki mekiyo me nyamō ho dye nyamō te e gwe gbōŋgi kō na. Diyo mbam bene nyari tī beŋnaŋgwe kine nde, bo bēki ke gwaki na. Yo kimote nde, wune tī kel meyasi mete na. He saŋgwa!»

³⁰ Ndana, e botu bete yi bo tokuma baka jana ne njoŋ botu bete be ma tiko temō ke yi Kumande Yesus baka toke kendi kē Anŋiyos. Kumō mate, e bo wesidye bomō nye bo mekana. ³¹ Ke bo ma si tolo mekana mete ké, e bomō be ne mesosa keto kimō melepi mete yi bo lepima nye bo ke moyte ké. ³² Yude bene Silas bā sendi botu be punja melepi me Njambiyē. E bo lepina budyate kite bo nye bo deti. ³³ Bo yama mōno metu mate, e benjoŋ ban be mate jana ne bo lepō nde, bo kēn ne te. E bo yokwe sunŋwe botu bete be tomma bo baka. [³⁴ Yasi wete, e Silas pese nde, a ta tika ne mate.] ³⁵ E Pol bene Barnabas tika ke Anŋiyos. Bo dikima tedye bomō melepi me Njambiyē, lepō sendi Kimō Tom Kumande Yesus bene baŋa budya bomō.

Pol bene Barnabas ke baka

³⁶ Mōno metu kwaŋma ke kōŋte, e Pol lepe nye Barnabas nde: «Wuse yōkwe ne kōko kē beŋe joŋgwe benjoŋ busu ke medya hene te yi wuse lepima Kimō Tom Kumande Yesus kete ké.» ³⁷ Barnabas kwaŋya nde, bo bōŋ Jaŋ te yi bo jeba sendi nde Mark kō kē nō. ³⁸ Yasi wete, Pol tī jaye nde, bene bo kēn na, keto Jaŋ ma léŋ bo ke meneti me Pamfili kine kē kame bo ke mesay man na. ³⁹ Yo njā kwā ne nyaŋgwe melombo, e bo baka. E Barnabas bū Mark nyiŋe ne kuka kwā kē Sipre. ⁴⁰ E Pol toke ne Silas.

Ke benjoŋ ban ma si diye Kumande Yesus nde, a nyēki Pol mekombila ké, e nye kwā bene Silas. ⁴¹ Bo kwaŋma ne Siri, kwā sendi ne Silisi yī nye deti nye njoŋ botu bete be tikima temō ke yi Yesus Krist baka.

16

Timote ke nyiŋe njoŋ Pol bene Silas

¹ Pol njā kwā sendi kē ke Derbe tongidya kumo Lister. Wete mō te e beŋgwe melepi me Yesus Krist kō bā mate, dīno dyene nde Timote. Nyangwe wene bā ŋgōndu Beyuden, a bā ke beŋgwe Kimō Tom Yesus. Saŋgwe wene bā mō Begrek. ² Njoŋ botu bete be tikima temō ke yi Yesus Krist ke Lister nē ke Ikon baka bā ke jaye joŋgwe Timote. ³ Pol kwaŋya kwā bene nye, dete e nye bū nye peso, keto Beyuden bete be bā ke poku te yite baka duwā hene nde, saŋgwe ne Timote bā mō Begrek. ⁴ Ke medya mete

yi bo kwanjma kete ké, bo dikima pele nye botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka nde, bo bakidya membonja mete yi botu be tomun be Yesus ne betomba mbanjo Njambiyé be diyé ke Yerusalem nya ké. ⁵ Ndana menjon me botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka ba ke tiko temo ne ngbik ke yene. Bomo ba ke buyo metu hene ke njon yan.

Kimó Sisij ke tomó Pol kenje

ke Maseduwan

⁶ Bo njá kwá ne Friji, kwá sendi ne Galasi, keto Kimó Sisij tedya bo nde, bo ti lepi Kimó Tom ke Asi na. ⁷ Ke bo ma kumo ke keki Misi ké, ε bo diy ké ke Bitini. Yasi wete, ε Sisij Yesus seje nde, bo ti ken na. ⁸ Dete, ε bo nje kwá ne Misi kumo ke Turuwas. ⁹ Ne tu ε Pol beje nda nyeno nde, wete mo Maseduwan punduma ke to ne ngweta ne nye lepo nde: «Inja ke Maseduwan nje kame wuse.» ¹⁰ Ke kon nyeno Pol yinori, ε wuse**f1** sa nje te yi ké nedo ke Maseduwan, keto wuse duwa nde, yo Njambiyé jeba wuse nde, wuse kén lepo Kimó Tom mate.

Lidiya ke tiko temo ke yi

Kumande Yesus

¹¹ Dete, ε wuse nyije kuka ke Turuwas bu nje ne ngben yi ké ke Samotras. Misi pupé ε wuse kume ke Neyapolis. ¹² Ke konje, ε wuse nje kwá mate kumo ke wete dya nde Filipi. Medya hene ke meneti mo Maseduwan wokunangwe ne Filipi. Botu be dya te wula Rom nje no. Wuse yama mono metu womete. ¹³ Ke yeso *Saba ma dya, ε wuse duwe ke moy dya ké ke gon wete duku, keto wuse ba ke take nde, yiya mbey kome bomo diki ngweta ne Njambiyé ké yakangwe be mate. Kumo mate, ε wuse kwá diyó metidyé. ε wuse lepina nye boma bete be wesidyama womete baka.

¹⁴ Wete nyari nde Lidiya, ngondu Tiyatir ba ke njokate. A ba mo dyanjwa kpasa to tena melambo. A dikima kano sendi Njambiyé. A dikima lenjwe to ke lepi te yi wuse ba ke lepo ké. Baba Mboko kelma mesay ke temo ne, na woku yasi te yi Pol dikima lepo ké kimote. ¹⁵ Wuse topuma nye ke moroko bene botu be tu dyene. Ke konje, ε nye ngweta ne wuse lepo nde: «Ije be nde, wune benja gbate nde, mi ke tiko temo ke yi Kumande Yesus, wune nyina tu dyembe diyó te.» ε nye jeliye wuse nde, wuse jáya.

Pol bene Silas ke jobo ke Filipi

¹⁶ Wete yeso wuse ba ke ké ke mbey kome bomo dikima wesidyá ngweta ne Njambiyé ké. ε wuse sanjwa ne wete nyari ke nje. Nya te ba bala. A ba ne wete beya sisij ke yotu yi dikima tedye nye meyasi mete yi ta kwanja ké. Dete, botu bete be dikima diyó ne nye baka dikima sombo budya moni. ¹⁷ Nya ko kandima benjwa su sine be Pol diki lepo ne men ke kwey nde: «Botu baka, yo botu be mesay be Njambiyé te ε kwanja meyasi hene ke kwey ko. Bo ke tedye wune nje te yi Njambiyé yakama jongwe ne wune ké.» ¹⁸ A kelma dete budya metu. ε Pol woke ngambi budyate. ε nye yensa beje njime lepo nye beya sisij te nde: «Ne dino Yesus Krist, mi ke lepo nye we nde: Pundo duwe ke yotu nya ko.» ε beya sisij punde ke yotu ne ndi ke kiya ngimo te.

¹⁹ Ke botu bete be ba ne nya ko ma beje nde, bibina temo te yi bo ba no ke nje sambuna moni yan ma dibina ké, ε bo biye Pol bene Silas kpatile

bo kumɔ nɔ ke bembe sɛ ke misi me bekum. ²⁰ E bo bu bo kɛ nɔ ke yi botu be pesina melepi lepɔ nde: «Botu baka Beyuden, bo ke potɔ dya dyusu. ²¹ Bo ke tedye sendi mekele mete yi membonga musu kidye kɛ. Wuse yeti ne deti te yi jaye yo ho benngwe yo na, keto wuse su botu be Rom.» ²² E ngil botu bete be wesidyama womete baka nje yeŋsa lu dyambi ne Pol bene Silas. E botu be pesina melepi lepe nde, bo siki sorɛ mekandɔ ke yotu yan, nye sendi bomɔ deti nde, bo njuru bo ne njambala. ²³ Ke bo ma si njuro bo budyate dete kɛ, e bo nje bu bo kenje ke tu jobɔ. E bo lepe nye mɔ bakidya bejobɔ nde, a pɛm bo kimɔte. ²⁴ Ke mɔ bakidya bejobɔ ma woko dete kɛ, e nye bu bo kɛ dɛbo ke wete mɔnɔ tonhari ke njena tu jobɔ nye mɛpoka ke mekol man.

Mɔ bakidya bejobɔ ke yeŋsa temɔ

tiko ke yi Kumande Yesus

²⁵ Yi kɛ nɔ bembe tu Pol bene Silas dikima ngweta ne Njambiye jembina yi lukse ne nye. Botu be jobɔ te hari dikima lenngwe metɔ woko. ²⁶ Semɔ semɔ, e meneti ngwanɔwa budyate. E tu jobɔ ngbokisa ne dimbi kumɔ nji. E menumey me tu jobɔ hene si butuna ndi nga wete. E meyasi mete yi bo wotuma ne bejobɔ hene kɛ si pamiye. ²⁷ Ke mɔ bakidya bejobɔ ma jemiye bene menumey nyase kɛ, e nye sute kafa ne, na wo ne yotu ne, keto a takima nde, bejobɔ ma bombo. ²⁸ Yasi wete, e Pol lepe ne men ke kwey nde: «We ti woku yotu na, wuse hene waka.» ²⁹ E mɔ bakidya bejobɔ diyɛ dɛte, e nye nyiŋe beke beke ke moy tu balɔ ne menngwanɔwa ke mekol me Pol bene Silas. ³⁰ E nye bu bo kɛ nɔ sɛ diyɛ bo nde: «Wune bebaba, mi kɛl nan, nɛ mi be ne jonngwe te yi kpo ne kpo?» ³¹ E bo yeŋsa nde: «Tiko temɔ ke yi Kumande Yesus, dete we ta be ne jonngwe kande we ne nguru wo kumɔ botu be tu dyɔ.» ³² E bo lepe kasi Kumande Yesus nye nye bene bomɔ hene be ba ke moy tu dyene baka. ³³ E nye bu bo weye mɛpen man ndi ke kiya ngimɔ te ne tu. Ndana ndana, e bo tɔpe mɔ bakidya bejobɔ kɔ bene botu be tu dyene hene ke mɔrɔku. ³⁴ Ke konje, e nye bu Pol bene Silas kɛ nɔ ke tu dyene kɛ nye bo madye. A ba ne mesosa budyate bene botu be tu dyene hene, keto a tikima temɔ ke yi Njambiye.

Botu be pesina josi ke soŋe bo ne

Pol bene Silas

³⁵ Ke misi ma pupɔ kɛ, e botu be pesina melepi tomɛ botu be mesay ban lepɔ kenje mɔ bakidya bejobɔ nde, a sɔŋa bo ne Pol bene Silas. ³⁶ E nye nje lepɔ tom te nye Pol nde: «Botu be pesina melepi njesa men nde, mi sɔŋa bo ne wune. Dete, ndana wune pɛndu kwa ne te.» ³⁷ Yasi wete, e Pol lepe nye botu be tomun bete nde: «Wuse me ne diyɔ botu be Rom, ko beko dɛte, bo nya dɛti nde, bo njuru wuse ne njambala ke misi me bomɔ kine pa duwe to lepi na, kwanɔye wuse kenje ke jobɔ. Ndana bo ke kwadye punje wuse ke so. Ko yaŋa ti kelna dɛte na. Bo ne nguru wan njaki soŋe bo ne wuse.» ³⁸ Botu bete yi bo tomma baka yakwa kɛ lepɔ dɛte nye botu be pesina melepi. Ke bo ma woko nde, Pol bene Silas me ne diyɔ botu be Rom kɛ, e bo gwe wo budyate, ³⁹ e bo temɛ kɛ ngweta ne bo. E bo punje bo soŋe bo ne bo, ngweta sendi ne bo nde, bo kwân jise ke moy dya. ⁴⁰ Ke Pol bene Silas ma pundo ke tu jobɔ kɛ, e bo kwa kɛ ke yi Lidiya. Bo benma benjaŋ ban mate. E Pol bene Silas kite bo. Ke konje, e bo nje kwa.

17

Pol bene Silas ke Tesalonik nè Bere

¹ Pol bene Silas kwanma ne Anfiopolis, kwa sendi ne Apoloni nje kumo ke Tesalonik. Beyuden ba ne mbanjo mewesidya mate. ² E Pol nyiye ke mbanjo mewesidya ke meyesi me *Saba yitati nda yi nye dikima kelo ke. Bene homo lepinama ke meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiyè ké, ³ nembe tedye nye bo nde, yo ba ndi nde, *Krist yâkanḡwe sanḡwa ne mebone gwe nje womiye ke njoka bemuḡ. E nye ke mbombu lepo nye bo nde: «Yesus te yi mi lepe kasi ne nye wune ko nye Krist.» ⁴ Baḡa homo ke njoka te yensama temo jaye yasi te yi Pol lepima ké, e bo nyiye ke njoḡ ne bene Silas. Begrek budyate be dikima kano Njambiyè baḡa nè budya kpasa boma kelma sendi dete.

⁵ Yasi wete, e Beyuden kele beya temo, e bo jeba baḡa botu be beya to be ba ke wowo kine misi mesay baḡa, wesidye bo kande njangwa yasi ke moy dya. E bo dya ne tululu ke tu Jason, sa Pol bene Silas, nè bo bu bo ke no ke mbombu homo. ⁶ Nda bo ti dole bo ké, e bo nje kpatile Jason bene baḡa botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baḡa ke no ke mbombu nyangwe homo be dya lepo ne men ke kwey nde: «Botu baḡa ma si poto mboko ke hene. ⁷ Bo dyanma sendi waka, e Jason jaye nde, bo diy ke tu dyene. Bomo baḡa hene yeti ke beḡwe membonḡa me *Sesar na, bo kpál lepo yan nde, wete kumande kete nde Yesus.» ⁸ Ke nyangwe homo be dya nè ngil hene ma woko dete ké, e boku nyiye to yan. ⁹ Jason bene botu te bari be tikima temo ke yi Yesus Krist baḡa paḡma pa nye moni yi gho ne lepi, e bo nje soḡe bo ne bo yey. ¹⁰ Ke tu ma dya ké, e botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baḡa kwanḡye Pol bene Silas beke beke kenje Bere. Ke bo ma kumo mate ké, e bo kwa nyiye ke mbanjo mewesidya me Beyuden. ¹¹ Beyuden te be Bere baḡa ne kimo temo kwa be Tesalonik. Bo wokuma jaye Kimo Tom nedo ne temo yan hene. Bo dikima nembe yasi te yi ba ketinate ke mekana me Njambiyè ké metu hene yi beḡe, simande melepi mete yi bo dikima lepo nye bo ké ba ne ngben. ¹² Bomo budyate ke njoka yan tikima temo ke yi Kumande Yesus. Ke njoka Begrek sendi, baḡa budya kpasa boma nè budya bembam kelma sendi dete. ¹³ Yasi wete, ke Beyuden te be Tesalonik ma woko nde, Pol ke lepo sendi melepi me Njambiyè ke Bere ké, e bo nje njangwe yasi dese to homo. ¹⁴ Dete, e botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baḡa kwanḡye Pol nedo kenje pulo maḡ. Silas bene Timote nḡa tika yan ke Bere mate. ¹⁵ Botu bete be ka tikidyè Pol baḡa boḡma nye kumo no ke Aten. E bo nje yokwe ne koko ké Bere ne tomun te yi Pol kenja Silas bene Timote nde, bo kên dolo nye nedo.

Pol ke Aten

¹⁶ Ke ngimo te yi Pol baḡa ke Aten ke lafya Silas bene Timote ké, temo ne ti be ne te na, keto dya te ba tondunate ne ngben ne baḡa benjambiyè bete yi bo tuyma ké. ¹⁷ Dete, e Pol dike lepina ke mbanjo mewesidya bene Beyuden nè botu bete be ba kano Njambiyè baḡa. A dikima lepina sendi metu hene bene botu bete be nye dikima sanḡwa bene bo ke babal baḡa. ¹⁸ Baḡa nyangwe botu be duwa meyasi be ba ke njoḡ baḡa homo nde Bepikuri nè ke njoḡ baḡa nde Bestoyisiye baḡa nḡa lepina sendi bene be Pol. E baḡa ke njoka yan lepe nde: «Budya ndambu ndambu lepi te yi mbam ko lepe ké, to te ne nḡe?» Ke baḡa ma woko nda Pol baḡa ke lepo kasi

Yesus, lepo sendi nde, bemun ta womiyε kε, ε bo lepe nde: «Deke nda a ke lepo kasi banja benjamiye dele.»¹⁹ Ndana, ε bo bu nye kε no ke wete mbey nde Aropagi ke mbombu betomba be dya. ε bo lepe nye nye nde: «Wuse ke kwadye duwe jonja tedya yasi te yi we tedye bomo ndana kε. ²⁰ Keto meyasi mete yi we lepe kε, wuse kete nda tu. Wuse ke kwadye biye to te.»²¹ Ngbak ngbak bomo be Aten nε bejengwe bete be dikima diyο ke Aten baka dikima kwandyε ndi ngimo yan ke lepina jonja meyasi nε ke wokuna jonja metom.

²² Ndana, ε Pol teme ke mbombu betomba be dya lepo nde: «Wune botu be Aten, ke meyasi hene mi ke beje nde, wune nya temo yun hene ke kanna meyasi. ²³ Keto ke mi ma kendo ke dya dyun sengile membey nε meyasi mete yi wune kane kε, ε mi beje wete mbey nyena sadaka, bo ketima kete nde: «Mbey te yike, yo yi njambiyε te yi bomo ti pa duwe ko.» Njambiyε te yi wune kane kine duwe nye ko, yo Njambiyε te ete yi mi lepe kasi ne ndana nye wune ko. ²⁴ Yo Njambiyε te kuse mboko nε meyasi hene te yi diyε kete kε. Nye Kumande te ε name dyobo nε meneti. A ti jonnangwe ke membanjo mete yi bomo sume ne bo kε na. ²⁵ Sendi, kine yija yanja te yi bomo yakama kelo nye nye na, keto kine yija yanja mbet ne mbet ke bano nye na. Yo nye kele nde, bomo hene bεki ne jon. Yo nye nye bo sosu, nye bo meyasi hene. ²⁶ A kusuma mekando me bomo hene wule ndi ke mumo wete, nye bo mbey ke to meneti maka hene. A nya mengimo nye bo, nye sendi bo njena me meneti mete yi bo ta diyο kete. ²⁷ Njambiyε kelma dete, nε bomo sa nye, nε bo bobile dete, ta be yari, bo ta duwe nye. Ko dete, a ke keki mumo hene, ²⁸ keto yo nye kele nde, wuse bεki ne jon, wuse kεndi, be bomo. Banja bomo be kete mekana ke njoka yun baka dikima lepo nde: «Wuse sendi bono bene.»²⁹ Dete, nge wuse duwe nde, wuse bono be Njambiyε, wuse ti taka nde, a ke bojna ne lor ho ne sumba ho ne tari te yi bomo kwake bejngwe metake mete yan kε na. ³⁰ Ndana Njambiyε yeti ke bejngwe se ngimo te yi bomo diyima kine duwe meyasi kε na. A ke pele ndana nye bomo hene ke membey hene nde, bo yejnsangwe temo tiko beya mekele man, ³¹ keto a pesima yeso te yi mo te yi nye tembidyα ko ta peso melepi me botu be meneti maka hene ne ngben. A tedya gbate nye bo hene nde, yo mo te, keto a womiya nye sonje ke njoka bemun.»

³² Ke bomo ma woko kasi womiya bemun kε, ε banja nyete. ε banja lepe yan nde: «We ta nje kala lepo sendi lepi te nye wuse ke yija ngimo.»³³ Dete, ε Pol kwa tiko bo. ³⁴ Ko beko dete, banja bomo ke njoka yan nyinma njon ne, tiko temo ke yi Kumande Yesus. Yo ba Denis te wete mo pesina melepi ke Aropagi bu wete nyari nde Damaris nε banja sendi.

18

Pol ke lepo Kimο Tom ke Korent

¹ Ke Pol ma si lepina ke mbombu betomba ke Aropagi kε, ε nye nje teme womete ke Aten kwa kε ke Korent. ² Kumο mate, ε nye dole wete mbam nde Akilas, mo Beyuden. Bo jaki nye ke Pon. Akilas bene nyari wene Pirsil dyanma wule Itali koko te ti pa kiko na, keto nyangwe kumande te yi bo jeba nde Kolod ko nya mbonga nde, Beyuden hene dukwe ke Rom. ε Pol bu yotu nye Akilas bene nyari. ³ Nda Pol ba ne kiya misi mesay bene bo kε, ε nye kε diyο ke yan kelo ne mesay mete. Bo dikima kelo metu ne

to melambo. ⁴ Ke yeso *Saba hene Pol dikima lepina ne sanjan nye bomo ke mbanjo mewesidya, sa nje nde, Beyuden ne Begrek jaya lepi te yi nye dikima lepo ke. ⁵ Ke Silas bene Timote ma dya wule Maseduwan ke, e Pol nye sosu ne hene ke lepina Kim Tom, tedye Beyuden nde, Yesus gbate *Krist, yoko yi Njambye tokuma. ⁶ Nda Beyuden ba ke lu dyambi ne nye toyen nye ke, e Pol kute melambo mene lepo nde: «Simbo son yun bal ke to yun, yo beja wune, yite ti beja se mi na. Mi ke tumo kon ndana ne wune ke ke yina mekando.» ⁷ E nye punde womete ke ke tu wete mbam nde Titus Yustus. Titus ba ke kan Njambye, tu dyene ba ke keki mbanjo mewesidya me Beyuden. ⁸ Wete mbam nde Kiripus e ba diy ne mbanjo mewesidya ko tikima temo ke yi Kumande Yesus bene botu be tu dyene hene. Sendi, bana bomo be Korent budyate be wokuma yasi te yi Pol lepima ke, tikima sendi temo ke yi Kumande Yesus. E bo tpe bo ke moroku. ⁹ Ne tu e Kumande Yesus lepe nye Pol ne nje te yi nyeno nde: «We ti kambi yana na, ken mbambu yi lepo. We ti dibi numbu na, ¹⁰ keto mi ke kon yo. Kine mumo wete ne wete ta kpoke we na, keto mi ne bomo budyate ke moy dya ke.» ¹¹ Pol kwanfya sew wete ne ngwende yitan jo wete ke Korent tedye bomo melepi me Njambye.

¹² Ndana, e Beyuden sangwe ngin sangwe ne nye. E bo bu nye ke no ke mbambu botu be pesina josi. Yo ba ke ngimo te yi botu be Rom tembidya Galiyon kum ke Akay ke. ¹³ E bo lepe nde: «Mbam ko ke kelo nde, bomo kan Njambye kine bengwe membonga na.» ¹⁴ Ke Pol ma diy bute numbu ke, e Galiyon lepe nye Beyuden nde: «Wune Beyuden, yo ma beki yina mejoso dele ho yina nyanawe beya mekele, ma mi ne deti te yi lengwe meto ke melepi mete. ¹⁵ Ma nda yo melombo ke gbela melepi keto medino ne kasi membonga mun ke, yite beja wune. Mi yeti ke kwadye peso mbe melepi mete yite na.» ¹⁶ E nye dudye bo ke mbey pesina josi. ¹⁷ Ndana, e bo hene ngbo biye Sositen te kum mbanjo mewesidya me Beyuden, mende nye womete ke mbambu botu be pesina josi, Galiyon kine bute numbu na.

Pol ke yokwe ne koko ke

ke Antiyos ke Siri

¹⁸ Ke konje, e Pol nje kwanfye sendi budya metu ke Korent. E nye nje jana ne benjon ban be tikima temo ke yi Yesus Krist baka nyine kuka bene Akilas ne Pirusil yi ke ke Siri, yite a ma si ke to ne ne kon ke Kenkere yi tedye nde, a kinjama yana. ¹⁹ Ke bo ma dya ke Efes ke, e Pol tike benjon be kendi ne womete. E nye kwā nyine mbanjo mewesidya me Beyuden lepina bene bo. ²⁰ Bo ngwetama ne nye nde, a pan pa ya mono metu bene bo. Yasi wete, a ti jaye na. ²¹ Ke konje, e nye jana ne bo lepo nde: «Ige Njambye jaye, mi ta basidye nje.» E nye teme nyine kuka ke Efes womete kwā. ²² Ke nye ma kumo ke Sesare ke, e nye piye ke kuka ke nyeno njon botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka. Ke konje, e nye seliye ke Antiyos.

²³ Ke nye ma si kwanfye mono metu mate ke, e nye toke nje kwā ne meneti me Galasi ne Friji nye botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka deti ke temo.

Apolos ke lepo Kim Tom

ke Efes ne Korent

²⁴ Yo b̄a ne wete m̄o Beyuden nde Apolos. Bo jáki nye ke Aleksandiri. Apolos b̄a ne jaɲ ndapi. A b̄a sendi ke duwe mekana me Njambiye budyate. E nye teme wete yeso k̄e ke Efes. ²⁵ Bo tedya nye nje Baba Mboko ke jongwe dyene. A dikima nye temo ne hene ke yasi te yi nye kele k̄e. A dikima lep̄o tedye kasi Yesus nye bom̄o ne nje te. Yasi wete, a b̄a ke duwe ndi kwal̄o t̄opuna bom̄o ke mor̄oku te yi Jaɲ dikima kelo k̄e. ²⁶ E nye lepina ke mbanjo mewesidya me Beyuden kine w̄o na. Ke Akilas bene Pirsil ma woko nye ke lepina k̄e, e bo b̄u nye k̄e tedye nje Njambiye kpaasa tedya. ²⁷ Ke k̄onte, e Apolos kwadye k̄e ke Akay. E benjon bene jaye keto mekana kenje botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist ke Akay baka nde, bo b̄on nye kimote. Ke nye ma kumo mate k̄e, e nye kame botu bete be Njambiye tedya bo ngikwa nde, bo jáya Yesus Krist baka budyate. ²⁸ A kamma bo, keto a dikima lep̄o ne sanjan nye Beyuden ke misi me bom̄o nde, bo ke moy mejs̄o. A tedya bo nde, Yesus nye *Krist bengwe yasi te yi b̄a ketinate ke mekana me Njambiye k̄e.

19

Pol ke lep̄o Kim̄o Tom ke Efes

¹ Ke ngimo te yi Apolos b̄a ke K̄oreɲt k̄e, e Pol toke nje kw̄a ne membey mete yi b̄a ne nyangwe mekeki k̄e kumo Efes, dolo banja bom̄o be bengwe melepi me Yesus Krist baka mate. ² E nye diye bo nde: «Ke ngimo te yi wune tikima ne temo ke yi Yesus Krist k̄e, Kim̄o Sisij nj̄a ke yotu yun?» E bo yeɲsa nye nye nde: «Ko na, wuse ti woke su kasi Kim̄o Sisij te na.» ³ E nye nje diye bo nde: «Yo kwal̄o t̄opuna bom̄o ke mor̄oku te yen yi bo t̄opuma ne wune k̄e?» E bo yeɲsa nde: «Yo b̄a kwal̄o te yi Jaɲ dikima kelo k̄e.» ⁴ E nye lep̄e nde: «Yo t̄opuna botu bete be dikima yeɲsa temo yi Jaɲ dikima kelo k̄e. Jaɲ dikima lep̄o nye bom̄o nde: <Wune tiki temo ke mo te e ta nje ke k̄on mbe ko, mo te yo Yesus.> » ⁵ Ke bo ma si woko melepi men̄ori k̄e, e bo t̄ope bo ke mor̄oku ne d̄ino Kumande Yesus. ⁶ Ke Pol ma kase mebo ke yotu yan k̄e, e Kim̄o Sisij nje ke yotu yan. E bo lepina ne yiɲa menumbu punje melepi me Njambiye. ⁷ Bo b̄a hene nda bom̄o kam̄o jo yifa.

⁸ Ke men̄gwende yitati Pol dikima nyiɲe ke mbanjo mewesidya me Beyuden lepina nye bom̄o kine w̄o na. A dikima lepina nye bo ke kasi kando Njambiye nde, bo bengwe yasi te yi nye dikima lep̄o k̄e. ⁹ Ko beko dete, banja kelma dan̄a meto kine kwadye jaye na. Bo dikima lepina beyate nye ngil bom̄o ke kasi nje jongwe te yi Kumande Yesus tedya k̄e. E Pol tike bo soɲe botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka ke njoka yan. A dikima lepina nye bo metu hene ke mbey kome Tiranus dikima tedye bom̄o yasi k̄e. ¹⁰ Yo kwan̄nama dete yaka mesew yifa. E bom̄o hene be dikima d̄iyo ke Asi baka woke Kim̄o Tom Kumande Yesus. Yo b̄a Beyuden ne Begrek.

¹¹ Njambiye dikima kw̄a ne Pol yi kelo ne nyangwe mekele mete yi bom̄o ti pa beɲe ne toru na. ¹² E yo kele nde, bom̄o b̄on melambo ne mon̄o pel mekando mete yi kpokuma yotu Pol k̄e molo ne botu bek̄on, e mek̄on diki siyo, e beya mesisij diki duwe ke yotu bom̄o.

¹³ Banja Beyuden bete be dikima kendo medya ne medya diki kelo nḡa soɲe ne beya mesisij ke yotu bom̄o baka bobuma kelo mesay ke yotu botu bete ne d̄ino Kumande Yesus. E bo lep̄e nye beya mesisij nde: «Mi ke lep̄o

nye wune ne dīno Yesus te yi Pol pele kasi ne ko nde: Wune pūndu duwe ke yotu mo te yoko.» ¹⁴ Bono be Seva, bono bembam yitan jo yiḅa kelma dete. Seva ḅa wete nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyē, a ḅa Beyuden. ¹⁵ Ke bo ma kelo dete ké, ε beya sisin yensa nde: «Mi duwa Yesus, duwe sendi Pol, ma wune yun be nda?» ¹⁶ E mbam te ε ḅa ne beya sisin ko nje biye bo nate bo tumbo hene. E bo sedye pundo ke tu sokere ne mepeḅ ke yotu. ¹⁷ Bomō hene be dikima diyo ke Efes, ko Beyuden ko Begrek wokuma yasi te yi kwanḅama ké. E bo hene gwe wō lukse dīno Kumande Yesus budfyate. ¹⁸ Bomō budfyate be tikima temō ke yi Yesus Krist ḅaka nḅa jaye mebeyo man, lepo sendi beya meyasi mete yi bo kelma ké ke misi me bomō. ¹⁹ Baḅa bomō be dikima kelo mekele me kifi ḅaka nḅa ne mekana mete nje lodye ke misi me bomō hene. Bomō beḅma nde, moni mekana mete kumma nda miliyoḅ kamotan. ²⁰ Dete, Kimō Tom Kumande Yesus ḅa ke kē mbombu ne nyangwe deti.

Nyangwe menjanḅwe

ke kelna ke Efes

²¹ Ke koḅ meyasi menori, ε Pol pese ke temō nde, a ta kwa ne Maseduwan kwa ne Akay kumo ke Yerusalem. E nye lepe nde: «ḅḅe mi si kē mate, mi yākanḅwe kumo sendi ke Rom.» ²² E nye tome bomō yiḅa be dikima kame nye ke mesay ḅaka kenje ke Maseduwan, yo ḅa Timote bene Erast. E nye ne ḅguru wene tika kwanḅye sendi yiḅa monō metu ke Asi.

²³ Ke metu mete yite ε yiḅa nyangwe menjanḅwe kelna keto kasi nje jonḅwe te yi Kumande Yesus tedya ké. ²⁴ Wete mbam nde Demiturus, mo tuyna meyasi ne sumba dikima tuyō yekambiye mbanjo wete njambiyē nde Artemis. Dete, botu be mesay bene dikima be ne budya moni. ²⁵ E nye jeba botu be mesay bene wesidye bo bene baḅa botu bete be dikima kelo kiya mesay mete ḅaka lepo nye bo nde: «Wune nḅoḅ, wune duwa nde, wuse jonḅḅwe kimote keto mbelo te yike. ²⁶ Ndana wune ke beḅe wokō sendi nde, Pol te yoko ma si kelo nde, budya bomō beḅḅwe yasi te yi nye lepe ké. Yeti ndi waka ke Efes na, ko ke poku meneti me Asi hene, a ma si nye bo yiḅa menḅite lepo nde, benjambiyē bete be bomō kwake ne meḅo man ḅaka yeti gba benjambiyē na. ²⁷ Lepi te yakama kelo nde, mesay musu gwāki mesenḅe, kelo sendi nde, bomō bēsila mbanjo Artemis te nyangwe njambiyē wusu ε nyari ko. Yo yakama kelo sendi nde, meluksa me nyangwe njambiyē wusu ko yi bomō be Asi nē botu be meneti hene kanē ko siy.» ²⁸ Nḅe bomō ma wokō melepi menori ké, ε bo woke ḅgambi budfyate. E bo kembidya lepo nde: «Artemis te ε botu be Efes nyangwete!» ²⁹ Ndana, ε bomō hene be ne kamtana ke dya, ε bo ḅḅo sedye nambē Gayus bene Aristark kē nō ke mbey kome botu be dya dikima wesidya ké. Gayus bene Aristark ḅa botu be Maseduwan, bo ḅa ke nḅoḅ kendi Pol. ³⁰ Pol kwadya punje yotu ke ḅḅil bomō, ε botu bete be beḅḅwe melepi me Yesus Krist ḅaka sunje nye. ³¹ Baḅa nyangwe botu bete be diye ne meneti me Asi be ḅa beḅo be Pol ḅaka tomma mumō kē lepo nye nye nde, a ti bobā kē ke mbey kome bomō dikiki wesidya ké na. ³² Bomō dikima lepo meyasi dele dele, keto menjanḅwe kwanḅa to te. Dete, sulo bomō ti be ke duwe to mewesidya man na. ³³ Ndana, ε bo dale wete mbam nde Aleksandere soḅe ke moy ḅḅil. Beyuden dikima pusō nye kenje mbombu. E nye pepidye bo nye ḅḅil bomō nde, bo diy ne sem. A kwadya lepina yi nembe ne to yasi te yi kwanḅama ké. ³⁴ Yasi wete, ke bomō ma duwe nde,

nye Beyuden k e,   homo hene  gbo kembidya nde: «Artemis te   botu be Efes nyangwete!» Bo dikima kembidya dete kumo nda hawa yiba.

³⁵ Ke k nte,   mo te   dikima keto meyasi ko nje wedye metemo man lepo nde: «Wune botu be Efes, yo nda ke ndekima nde, yo Efes bakidye mbanjo nyanawe njambiy  te Artemis ko? Yo nda ke ndekima sendi nde, yo Efes bakidye yasi te yi wulma dyaobo balo ke? ³⁶ Bomo hene ma duwe yo, dete wune w dya metemo wo nyamo ne pi. ³⁷ Keto wune bojma botu baka nje no, yasi wete, bo ti kpoke yija yaia ke moy mambanjo me benjambiy  busu na, ho lepo yija lepi gbutu sungwe ne njambiy  wusu   nyari ko na. ³⁸ Nge be nde, Demiturus ne botu be mesay bene ne melapi sungwe ne wete mumo, mbey pesina melapi ne botu be pesina melapi kete, bo ken putuna mate. ³⁹ Nge be nde, wune ne yija melapi sendi, bo ta kombile yo ke mbombu botu bete be diy  ne mesay mete baka. ⁴⁰ Wuse diy  ne soso ke yasi te yi kelnama muka ke, ma bo me nje ndeye wuse lepo nde, wuse desa to homo sungwe ne bekum be dya. Keto kine to lepi wete ne wete yi wuse yakama pile keto mewesidya mete yike na.» ⁴¹ Ke nye ma si lepo dete ke,   nye lepe nye homo nde, bo siki duwe.

20

Pol ke lepo Kimo Tom ke Maseduwan

n  ke meneti me Begrek

¹ Ke nyanawe menjange me nari ma si siyo ke,   Pol wesidye botu bete be bengwe melapi me Yesus Krist baka kite bo nye bo deti ke temo. Ke k nte,   nye jana ne bo kwa ke Maseduwan. ² A kendima ke Maseduwan nye budya mengite nye botu bete be bengwe melapi me Yesus Krist baka. Ke k nte,   bo nje kwa kumo ke meneti me Begrek. ³ Pol yama  gwende yitati mate. Ke  gimo te yi nye kwadya bu kuka yi ke no Siri ke,   nye woke nde, Beyuden ma lebiye nye. Ndana,   nye pese nde, a ta yokwe ne koko nje kwa ne Maseduwan. ⁴ Sopater te mono Pirus te mo Bere ka ke tikidye nye, nje bu Aristark bene Sekundus te botu be Tesalonik ne Gayus mo Derbe ne Timote nje bu sendi Tisik ne Torofim te botu be Asi. ⁵ Botu baka kwanma mbombu ke ladye wuse ke Turuwas. ⁶ Wuse nja teme su bu kuka ke Filipi ke koj jeso dyena memampa te yi kine  ga kete ke. He yama metu yitan ke nje,   wuse nje kumo ke Turuwas dolo bo,   wuse nje ya metu yitan jo yiba womete.

Pol ke womiy  Etis

⁷ Ke yeso sondi ma dya ke,   wuse wesidya yi dye medye me Njambiy . Misi pupe Pol ba ne kendi. Dete,   nye lepina nye botu bete be wesidyama baka. A lepina na ne ndengelen kumo bembe tu. ⁸ Melambo ba budyate ke mbey kome wuse wesidyama ke wete tongari ke tu kwey ke njenate. ⁹ Wete mono gwanjo nde Etis ba metidye ke wunda.   nye kwa ne nyanawe jako ke  gimo te yi Pol ba ndi ke lepina ke no mbombu ke.   nye ketiye mate ke tongari yitatite ke kwey balo ke meneti, keto jako kwanma nye ke misi. Ke bo ma ke kane nye ke, bo dol, a ma gwe. ¹⁰   Pol piye butuma ke to ne wuse nye lepo nde: «Wune ti gwaki kan yaia na, keto sosu ne ndi kete.» ¹¹ Ke k nte,   Pol nje bendo yokwe ke mate.   nye leke mampa kwa dye, lepina sendi kikwe kumo njenameno. Ke k nte,   nye nje toke kendi

kwā. ¹² Bo boŋma mono gwanjo ko ne jon nje no. E temo bomo hene weye ne fem.

Pol ke teme Turuwas kè Mile

¹³ E wuse kwā su mbombu ne kuka kumo Asos. Yo mate yi wuse yakanŋwe bu Pol, keto nye ne nguru wene pesima nde, a ta kwā ne ne ngindi ne kol. ¹⁴ Ke nye ma nje dolo wuse ke Asos ké, e wuse nje nyinje nye ke kuka kumo no Mitilen. ¹⁵ E wuse nje teme womete kwā. Misi pupe, e wuse kume ke keki wete kiringira nde Kiyos. Ya tu wete ke konje, e wuse kume ke wete kiringira nde Samos. Misi pupe te, e wuse kume ke Mile. ¹⁶ Keto Pol pesima nde, a ta kwā ke Efes kine teme na. A pesima dfe, kamba a me nje dimbidye ngimo ke Asi, keto a ba ke kwadye kwā beke beke, simande yeso Pantekot yakama dolo nye ke Yerusalem.

Pol ke lepina nye betomba be mbanjo

mewesidya te yi Efes

¹⁷ Ke ngimo te yi Pol ba no ke Mile ké, e nye tome bomo kenje ke Efes kè jeba ne betomba mbanjo Njambiyé. ¹⁸ Ke bo ma dya dolo nye ké, e Pol lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun ke duwe nda yi mi jonnama no sine wune kande ke yeso te yi mi dyanma no ke Asi ké. ¹⁹ Mi kelma mesay me Nyangwe Kumande kine bendidye yotu yi lepo nde, mi yana na. Mi kelma mesay ne misidye ke misi ke moy mebone mete yi Beyuden dikima kelo ne mi ke ngimo te yi bo dikima ngombile ne mi ké. ²⁰ Wune ke duwe sendi nde, mi lepima meyasi hene te yi yakama kame wune ke jonŋwe kine sodye yana na. Mi lepima meyasi hene, tedye sendi wune meyasi ke misi me bomo nè ke moy metu mun. ²¹ Mi pelma nye Beyuden, pele sendi nye Begrek nde, bo yeŋsangwe temo jaye Njambiyé, tiko sendi temo ke yi Kumande wusu Yesus. ²² Ne bēŋa, ndana Kimō Sisiŋ ke jeliye mi nde, mi kēn ke Yerusalem. Mi yeti ke duwe yasi te yi ta dya mi mate ké na. ²³ Yasi wete, ke medya hene te yi mi kwā te, Kimō Sisiŋ ke kande tedye mi nde, mepoka nè nyanŋwe mebone ke ladiye mi. ²⁴ Ko beko dfe, mi yeti ke kambidya ne jonŋwe dyembe nda yo yiŋa sulna yasi na. Siya yasi te yembe ndi nde, mi kum ke njena yasi te yi mi yakanŋwe kelo ké, sidye mesay te yi Kumande Yesus nya mi ké. Mesay mete, yo lepina Kimō Tom nde, Njambiyé ne ngikwa. ²⁵ Mi kwanma beŋe wune hene pele meyasi nye wune ke kasi *Kando Njambiyé. Ma ndana, mi duwa nde, wune tí beŋe se mbombu mbe na. ²⁶ Yori yi mi kombile lepo nye wune ndana nde, ke njoka yun hene, nge wete mumo nje yabile, yite ti bēŋa se mi na. ²⁷ Keto mi ma si lepo meyasi hene te yi Njambiyé sima si kombile ké nye wune, mi tí sodye yiŋa yana kete na. ²⁸ Wune kōmbila bakidye meyotu mun, bakidye sendi ngil bomo hene be Kimō Sisiŋ nya wune mesay me bakidya yan baka. Wune bākidya njon botu bete be tikima temo ke yi Njambiyé baka kimote. Njambiyé kolma njon botu bete ne mekiyo me mono wene. ²⁹ Mi duwa nde, beŋwey ta nyinje ke njoka yun ke kon mbe. Bo tí tiko ngil ne te na. ³⁰ Sendi, ke njoka yun ne nguru wun baŋa bomo ta teme lepo melepi me ja yi dule ne botu bete be beŋwe melepi me Yesus Krist baka nyinje ke njon yan. ³¹ Dete, wune pēm yasi. Wune tākā nda yi mi dikima nye wune hene menŋite tu nè yeso ne misidye ke misi ke mesew yitati ké. ³² Ndana, mi ke diye Njambiyé nde, a bākidya wune nda yi Kimō Tom ne lepe nde, a ne ngikwa ké. Yo nye yakama nye wune dfe, nye sendi wune

meyasi mete yi nye kpoma nye bomo bene hene be nye tokuma baka. ³³ Mi ti bosa moni ho lor ho melambo me wete mumo na. ³⁴ Wune ne nguru wun ke duwe nde, mi kelma mesay ne mebo membe yi jonna no, jongwe sendi botu bete be mi ba sine bo baka. ³⁵ Mi tedya wune ke meyasi hene nde, wune kel mesay dete yi kame ne botu be koso take melepi mete yi Kumande Yesus ne nguru wene lepima nde: «Nè mo te e nye mumo yasi, nè yoko e bu bonjo ko, yoko e nye ko ta bu mekombila.» »

³⁶ Ke Pol ma si lepina dete ke, e nye kuse mebon ke meneti ngweta ne Njambiyè bene bo hene. ³⁷ E bomo hene lele budyate wuse nye dulo numbu ne. ³⁸ Bo ba ne budya metake ke lepi te yi nye lepima nde, bo ti bene se mbombu ne ke. Ke konje, e bo ke tikidye nye ke mbey bendina kuka.

21

Pol ke yokwe kè Yerusalem

¹ Ke konje, e wuse nje tiko bo nyinje kuka toke nje ne ngben kumo ke Kos. Misi pupè, e wuse kume ke Rod. E wuse nje kwa womete kumo ke Patara. ² Wuse dolma wete kuka mate ke kè Fenisi, e wuse nyinje yo kwa. ³ Ke wuse ma kumo ke keki Sipre ke, e wuse tike yo pulo gare toke nje Siri kendo ngboso kuka ke Tir, keto yo ba nde, bo sonja memapi womete.

⁴ Wuse dolma botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka mate, e sine bo ya metu yitan jo yi. E Kimò Sisij kele nde, bo lepi nye Pol nde, a ti boba bendo ke pe Yerusalem na. ⁵ Ke metu mete ma si kwa ke, e wuse teme toke nje kwa. E bo hene ke tikidye wuse ke njena dya bene boma ban nè bono ban. Kumo ke gon man, e wuse kuse mebon ke meneti ngweta ne Njambiyè. ⁶ Ke konje, e wuse jana ne bo nyinje kuka, e bo yokwe ke dya.

⁷ Wuse temma Tir kwa duku ne duku kumo ke Tolemayis. Wuse piya womete nyeno benjon busu ya tu wete sine bo. ⁸ Misi pupè e wuse kwa kumo Sesare nyinje tu Filip dolo mbey womete. Filip ba mo lepina Kimò Tom. A ba sendi ke njoka bambam yitan jo yi bete yi bo tokuma ke Yerusalem baka. ⁹ A ba ne bono boma yini, bo ba bindite. Bo dikima punje melepi me Njambiyè. ¹⁰ Wuse kwanfyè mono metu womete. E wete mo punja melepi me Njambiyè nde Agabus dya wule Yuda. ¹¹ E nye nyinje tu dolo wuse bu kanda Pol woto ne mekol nè mebo mene ne nguru wene lepo nde: «Kimò Sisij ke lepo nde: Beyuden ta woto sa kanda ke deke ke Yerusalem kanje nye nye botu bete be yeti Beyuden baka.» ¹² Ke wuse ma woko dete ke, e sine botu bete be ba womete baka ngweta ne Pol nde, a ti ken Yerusalem na. ¹³ Yasi wete, e nye lepe nde: «Wune lel nje? Wune tekwe yotu mbe, keto yasi te nda? Ke yembe, bo ta be ke woto mi, yeti ndi yite siye na, mi ta be ke sangwa ne son ke Yerusalem keto dino Kumande Yesus.» ¹⁴ Nda yi nye ti kwadye woko ke, e wuse wedya kwa lepo nde: «Nyangwe Kumande kel nda yi nye kwadye.» ¹⁵ Ke konje, ke wuse ma si kwanfyè mono metu womete ke, e wuse kobile meyasi musu toke kendi yi ke Yerusalem. ¹⁶ Ba ja botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist ke Sesare baka ka tikidye wuse. Bo bonma wuse ke tedye mbey jako ke yasi wete mbam nde Nason, mo Sipre. Yo me njombu yana yi nye bengwe ne melepi me Yesus Krist ke.

¹⁷ Ke wuse ma dya ke Yerusalem ke, e benjon busu bu wuse ne mesosa. ¹⁸ Misi pupè e sine be Pol ke ke yi Jak. E betomba mbanjo Njambiyè nje

sendi womete. ¹⁹ Ke Pol ma si nyeno bo ké, ε nye yekidyé tandé meyasi hene te yi Njambiyé kelma ke yinǎ mekando ke mesay mete yi nye nya nye ké. ²⁰ Ke bo ma si woko meyasi mete yi Pol yekidya ké, ε bo lukse Njambiyé. E bo nje lepo nye nye nde: «Man wusu, beña nde, Beyuden betomay betomay ma tiko temo ke yi Yesus Krist. Bo hene ke nye sosu ke beŋgwa membonǎ me Mɔyisi. ²¹ Bo wokuma nde, we ke tedye Beyuden hene be diyé ke tombó ke njoka yinǎ mekando baka nde, bo lén membonǎ me Mɔyisi, bo tí pesi bono ban be bembam na, bo tí beŋgwe sendi metumbu musu na. ²² He ta kelo nan? Bo ta woko nde, we dyanma, yite kine meso na. ²³ Dete, kelo yasi te yi wuse ta lepo nye we ké. Wuse waka ne bembam yini be kinjama yotu yan baka. ²⁴ Bonǎ bo, weya sembo wúne bo, nè we nyéki bo yasi te yi bo diyé bo ké, né bo ké meto man. Dete, bomó hene ta duwe nde, yasi te yi bo wokuma ke kasi yo ké, yo ja. Kelo dete, né bo duwe nde, we sendi ke kendo ne ngben beŋgwe membonǎ me Mɔyisi. ²⁵ Yasi wete, ke kasi botu bete be yeti Beyuden be tikima temo ke yi Yesus Krist baka, wuse pesima, ε wuse kete mekana kenje bo nde, bo tí kpoka dye njay te yi bo kele ne sadaka nye baña benjambiyé ké na. Bo tí dyaki mekiyo me nyamo na, ho dye nyamo te e gwe gbongi ko na. Sendi, diyó mbam bene nyari tí beŋnanǎgwe kine gwaki ke njoka te na.»

²⁶ Ndana, ε Pol bu bembam baka yini kwá no. Misi pupé ε nye weya sembo nda bo sendi. E bene bo nyinje ke mbanjo Njambiyé. E nye lepe yeso te yi meweya mesembo ta siyo kete ké, yo sendi yeso te yi mumo hene ke njoka yan ta nye sadaka te yene ké.

Bo ke biye Pol ke mbanjo Njambiyé

²⁷ Ndana, metu yitan jo yiba te bukwa ne mbet, né yo siy, ε Beyuden bete be wulma Asi baka seme Pol ke moy mbanjo Njambiyé. E bo sesidyé ngil bomó hene, ε bo kembidya kè biye ne Pol lepo nde: ²⁸ «Wune botu be Isarayeł, ne njâki do. Mo te ε lepina beyate ne kando su nye bomó hene kè no ko, êko. A ke lepina beyate sunǎgwe ne membonǎ me Mɔyisi, lepina sendi beyate yí wunǎgwe ne mbey te yike. A ka mbombu nyinje Begrek ke mbanjo Njambiyé yí wunǎgwe ne mbey te yike yi ne kiyo ké.» ²⁹ Bo lépi dete, keto ne mbombu bo beŋma Torofim te mo Efes bene Pol ke moy se, ε bo take nde, Pol boŋma nye kè no ke mbanjo Njambiyé.

³⁰ E ndinǎgele dya hene be ne kamtana. E bomó sedye kè wesidya ke mbey wete. E bo biye Pol kpatile nye punje ke moy mbanjo Njambiyé kwá dibó menumey nedo ke kɔnte. ³¹ Nda bo ba ke sa nje te yi wo nye ké, ε nyanǎgwe kum besoja ε dikima diyó ne besoja tomay ko woke nde, menǎnǎgwe ke moy Yerusalem hene. ³² Ndana ndana, ε nye bu besoja nè bekum besoja bete be ba diyó ne besoja gomay gomay baka kè no ne soko. Ke bomó ma beŋe nyanǎgwe kum besoja nè besoja ké, ε bo ndule mendina Pol. ³³ Ndana, ε nyanǎgwe kum besoja kè ke kèki Pol biye nye lepo nde, bo wótu nye ne kol sumba yiba. Ke kɔnte, ε nye diyé nde, Pol mo dya te yen, a kél say te nda, a kelma nǎge? ³⁴ Botu bete be wesidyama baka dikima kembidya lepo meyasi dele dele. Nyanǎgwe kum besoja tí be ne deti te yi biye to lépi na keto budya medun. Dete, ε nye lepe nde, bo bôn Pol kè no ke nyanǎgwe tú besoja. ³⁵ Ke Pol ma kumo ke mbey kome bomó bende nyinje ne nyanǎgwe tú besoja ké, ε besoja sobe nye keto temo bomó ba ne jonjon, ³⁶ sendi, keto ngil dikima beŋgwe bo. Bomó dikima kembidya lepo nde: «Sonǎ wuse dyan ke misi.»

*Pol ke yeŋsa lepi te yene**nye ngil bomɔ*

³⁷ Ke ngimɔ te yi bo bɔ ke nyinje Pol ke moy nyangwe tɔ besɔja kɛ, ε Pol lepe nye nyangwe kum besɔja nde: «'Mi yakama lepo yiŋa yasi nye we?» E nyangwe kum besɔja lepe nye nye nde: «Ase, 'we ne duwe lepina numbu Grek? ³⁸ 'We yeti mɔ Ejipt kɔ ε desa to bomɔ ke metu te yike, bɔ botu be wona bomɔ tomay yini nyiŋe ne liko kɔ na?» ³⁹ E Pol yeŋsa nde: «Mi Beyuden, gwanjo Tars ke Silisi. 'Dya dyembe nyangwe dya. Mi ke ngweta ne we nde: Tiko, nɛ mi lepina nye bomɔ.» ⁴⁰ E nyangwe kum besɔja jaye. E Pol teme ke gere gere mbey nyiŋna tɔ pepidyɛ bo nye bomɔ nde, bo dɔy ne sem. E bomɔ dɔye ne gbilik. E Pol bɔ lepi ne numbu Hebere lepo nde:

22

¹ «Wune njoŋ, wune besangwe bembe, wune lɛngwe metɔ ke yasi te yi mi ta lepo ndana nye wune kɛ, nɛ wune duwe nde, mi ti kele yiŋa beya yaŋa na.» ² Ke bo ma wokɔ nde, a ke lepina nye bo ne numbu Hebere kɛ, ε bo kɛ mbombu dɔyɔ ne gbilik ko wati na.

³ E nye lepe nde: «Mi Beyuden, bo jɔki mi ke Tars ke Silisi, yasi wete, mi dɔku waka ke Yerusalem. E mi jekɛ yasi ke nji mekol me Gamaliyel. E nye tedye mi meyasi beŋgwe ndi membɔŋa me besanbambɔ busu. Mi kwadya kelo mesay nye Njambiyɛ ne temɔ mbe hene ndi nda wune hene muka. ⁴ Mi tedya botu bete be beŋgwe nje Kumande Yesus baka nyangwe mebɔne wo bo woto bembam nɛ bomari nyinje bo ke jɔbɔ. ⁵ Nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nɛ njoŋ betomba hene yakama jaye ke numbu mbe. 'Bo sendi, bo nya mi mekana, nɛ mi kenje bemaŋ busu be Damas yi kɛ biye bomɔ, nɛ mi wotu bo yokwe nje nɔ Yerusalem nje tedye bo mebɔne.»

*Pol ke yekidyɛ nda yi nye yeŋsama**ne temɔ kɛ
(Bt 9 nɛ 26)*

⁶ «Dete, wete yesɔ ε mi toke nje kwɔ. Ke ngimɔ te yi mi bɔ ke wuta ne Damas kɛ, semɔ semɔ, ke poku bembe yesɔ ε yiŋa nyangwe mejasi wule kwey panɔ ke mbey te yi mi bɔ kete kɛ. ⁷ E mi bale ke meneti, ε mi woke yiŋa men ke lepo nye mi nde: «Sol, Sol, we tedya mi mebɔne keto nge?» ⁸ E mi diyɛ nde: «Nyangwe Kumande, yo we nda?» E men lepe nde: «Yo mi Yesus te ε Nasaret. Yo mi mɔ te yi we tedye nye mebɔne kɔ.» ⁹ Botu bete be sine bo bɔ baka beŋna mejasi kimote, ko dete, bo ti woke men mɔ te ε bɔ ke lepina kɔ na. Ndana, ε mi lepe nde: «Mi kɛl ba nan, Nyangwe Kumande?» ¹⁰ E Kumande Yesus lepe nye mi nde: «Tema, ken ke Damas, bo ta lepo yasi hene te yi Njambiyɛ ma pesɔ nde, kelo kɛ mate nye we.» ¹¹ Nda yi mi ti be ke beŋna se keto ngungudyɛ mejasi mete kɛ, ε botu bete be sine bo bɔ baka nje biye mi ke bo kumɔ nɔ Damas.

¹² «Yo bɔ ne wete mbam mate nde Ananiyas, a dikima kano Njambiyɛ nda yi membɔŋa musu tedye kɛ. Beyuden hene be dikima dɔyɔ ke Damas baka dikima jaye nye. ¹³ E nye nje teme dolo mi lepo nye mi nde: «Sol manmbe, beŋnanŋwe ne kɔkɔ.» Ndana ndana, ε misi membe butuna, ε mi beŋe nye. ¹⁴ E nye lepe nde: «Njambiyɛ te ε besanbambɔ busu tokuma we, nɛ we duwe yasi te yi nye kwadyɛ kɛ, nɛ we beŋ mɔ mesay wene ε ne

ngben kɔ, woko sendi yasi te yi nye ta lepo ké. ¹⁵ Keto we ta lepo gbakasi ke kasi ne ke mbombu bomɔ hene yi lepo yasi te yi we beɲma nɛ yi we wokuma ké. ¹⁶ We laɖya sendi nge ndana? Tema, jaya nde, bo tɔpa we ke mɔrɔku, né Njambiye soɲ mebeyo mɔ ne ɖino Nyangwe Kumande.» »

¹⁷ E Pol kɛ mbombu lepo nde: «E mi nje yɔkwe nje Yerusalem. Mi ba ke ngweta ke mbanjo Njambiye, e yaɲa ɖya mi nda nyeno. ¹⁸ Yo nde, mi beɲma Kumande Yesus, e nye lepe nye mi nde: «Jewo, jisa ke Yerusalem ndana ndana, keto bo tí jaye yasi te yi we ta lepo ke kasi mbe ké na.» ¹⁹ E mi yeɲsa nde: «Nyangwe Kumande, bo ne nguru wan ke duwe nde, mi dikima kɛ ke mambanjo mewesidya me Beyuden, kelɔ nde, bo nyinja botu bete be tikima temo ke yo baka ke jobo, njuro sendi bo ne ngbasi. ²⁰ Mi ba sendi kete kome bo woma ne Iten ké. A dikima lepo meyasi mete yi nye duwa ne ngbak ngbak ke kasi yo. Mi jayma yasi te yi bo kelma ne nye ké. Yo mi bakidye melambo me botu bete be woma nye baka.» ²¹ E Kumande Yesus lepe nye mi nde: «Tema kwa, keto mi ta tomo we kenje londunate ke yi yija mekando.» »

²² Bomo leɲgwa meto ke yasi te yi Pol lepima ké kumo komete, e bo kembidya lepo nde: «Kwalɔ mumɔ te yoko tí diy ke to meneti na! Yo yeti kimote nde, a diy ne jon na!» ²³ Bo kembidya sɔre melambo man bete, wuke ngbutu nyanje kenje kwey. ²⁴ E nyangwe kum besɔja lepe nde, bo nyinja Pol ke moy nyangwe tɔ besɔja, njuro nye ne njambala, na pil ne to lepi, né nye nje duwe to te yi bomɔ kembidya sunɲwe ne Pol ké. ²⁵ Ke bo ma woto nye, né bo njuru ké, e Pol lepe nye kum besɔja te e dikima ɖiyɔ ne besɔja gɔmay e ba womete kɔ nde: «'Bo nya wune ɖeti te yi njuro mɔ te e me mɔ Rom kɔ kine pa jose nye na?» ²⁶ Ke kum besɔja te ma woko ɖete ké, e nye kwa kɛ lepo nye nyangwe kum besɔja nde: «We ta kelɔ nan? Mbam kɔ me mɔ Rom.» ²⁷ E nyangwe kum besɔja nje dolo Pol diyɛ nye nde: «Lepo nye mi, we me mɔ Rom?» E Pol jaye nde: «I.» ²⁸ E nyangwe kum besɔja lepe nde: «Mi kwanɖya buɖya moni yi bomɔ ne ɖiyɔ mɔ Rom.» E Pol lepe nde: «Mi jaɖya mbe ne ɖiyɔ te.» ²⁹ Ndana ndana, e botu bete be diyama njuro nye nde, na pil to lepi baka si jise. Ke nyangwe kum besɔja ma duwe nde, Pol mɔ Rom ké, e nye gwe wɔ, keto a lepima nde, bo wotu nye.

Pol ke mbombu nyangwe

josi Beyuden

³⁰ Nyangwe kum besɔja kwaɖya duwe to lepi te yi Beyuden bu sunɲwe ne Pol ké. Dete, misi pupɛ e nye lepe nde, bo wúnja mekol mete yi bo wotuma ne nye ké soɲe. E nye lepe nye bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nɛ bomɔ hene be ba ke nyangwe josi Beyuden baka nde, bo wésidyanɲwe. E nye lepe nde, bo bɔɲ Pol nje tembidyɛ ke mbombu yan.

23

¹ E Pol kanɛ misi beɲe ne botu be nyangwe josi Beyuden ne ngon lepo nde: «Wune njon, kumo ndana, ke jonɲwe ɖyembe temo mbe ne te kine yaɲa ke njanɲwe mi ke njoka mbe sine Njambiye na.» ² E Ananiyas te nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye lepe nde, bo mɛnda Pol ke numbu. ³ E Pol lepe nye nye nde: «Njambiye ta mende sendi we. We nda gunɲu te yi bo nya kono kete ké. We womeri ke ɖiyɔ nde, né we

jose mi bengwe membonga. Yasi wete, we ke yangile membonga. We ke lepo nde, bo menda mi.» ⁴ E botu bete be ba womete baka lepe nye Pol nde: «We ke toye nyanwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé, mo te e Njambiyé tembidya ko.» ⁵ E nye yensa nde: «Wune njon, mi ti duwe nde, yo nyanwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé na. Keto yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: «We ti lepinangwe beyate ne kum dya dya na.» »

⁶ Nda Pol duwa nde, ke njoka botu bete be ba womete baka yo ba ne menjon yiba, *Besaduse ne *Befarise, e nye lepe ne men ke kwey ke nyanwe josi Beyuden nde: «Wune njon, mi ke njon Befarise. Botu bete be jama mi baka ke njon Befarise. Mi ndana ke josi keto lepi te yi bomo be ne bibina temo kete nde, bomo ta womiye ké.» ⁷ Ke nye ma lepo dete ké, e metando dya ke njoka Befarise bene Besaduse, e bo baka. ⁸ Besaduse lepi yan nde, hemu ti womiye na, sendi, kine bejaki na kine yina nde sisin na. Befarise ke jaye yan nde, hemu ta womiye, bejaki kete, sendi sisin kete. ⁹ E nyanwe metando be kete. E bana botu be ketina meyasi be ba ke njon Befarise baka teme senje kutudya nde: «Wuse yeti ke bene yina mejoso ke yotu mbam ko na, simande yina sisin ho wete jaki Njambiyé lepinama nye nye ba.» ¹⁰ Metando nja doko kwa to te. E nyanwe kum besoja gwe wo nde, bo ta nyalo Pol ndana. E nye lepe nye besoja nde, bo ken ke bu Pol soje ke njoka bomo ke ne nye ke nyanwe tu besoja.

¹¹ Ne tu e Kumande Yesus punde ke to Pol lepo nye nye nde: «We ti kambi yana na, nda we lepima yasi te yi we duwa gbate ke kasi mbe ke Yerusalem ké, we yakanwe lepo sendi dete ke Rom.»

Beyuden ke kinja yotu yan nde,

bo ta wo Pol

¹² Misi pupe bemenene e bana Beyuden sangwe ngin peso kinja lepo nde, bo diso dyena hobiyé yana kome bo wo Pol. ¹³ Buyo botu bete be nya kutu te baka kwanma bomo kamoni. ¹⁴ Bo kwanma ke dolo bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé ne betomba lepo nye bo nde: «Wuse pesima kinja dumna gbate gbate nde, wuse diso dyena kome wuse wo Pol. ¹⁵ Ndana, ne wune ne botu be nyanwe josi Beyuden, wune ken ke lepo nye nyanwe kum besoja nde, a kwandya Pol njese wune. Wune kel nda wune ke kwadye nembe lepi ne kimote. Dete, wuse ta komsa yi wo nye, yite a ti pa wuta ne wune na.»

¹⁶ Ta ne Pol e mbam wokuma kasi kutu te. E nye kwa ke ke nyanwe tu besoja ke lepo nye Pol. ¹⁷ E Pol jeba wete kum besoja e dikima diyó ne besoja gomay ko lepo nye nye nde: «Bonjo mono gwanjo ko ke no ke yi nyanwe kum wun, keto a ne yina yasi te yi nye ke kwadye lepo nye nye.» ¹⁸ E kum besoja ko bu mono gwanjo ko ke no ke yi nyanwe kum wan lepo nye nye nde: «Pol te e diye ke jobo ko jebama mi, ngweta ne mi nde, mi bon mono gwanjo ko nje no ke yo nde, a ne yina yasi te yi nye ta lepo nye we.» ¹⁹ E nyanwe kum besoja biye mono gwanjo ke bo ke no ne nan diye nye nde: «Yo yasi te nda yi we kwadye lepo nye mi ké?» ²⁰ E nye yensa nde: «Beyuden ma sangwe ngin nde, bo ta nje ngweta ne we nde: «Bonjo Pol nemeo ke no ke nyanwe josi.» Dete, bo kelma likisi nde, bo ta lepo nye nye nde: «Bonjo nye ke no», né bo ke nemi lepi ne kimote. ²¹ We ti woku yasi te yi bo ta lepo ké na, keto botu bete be ma lebiye nye baka kwanma bomo kamoni. Bo ma peso kinja dumna nde,

bo diso dƳena ho hoƔiye yaŋa kome bo wo Pol. Ndana bo ma komsa, bo lādƳa ndi nde, jaya.» ²² E nyangwe kum besoja nje lepo nye mono gwanjo ko nde, a dūkwē. E nye lepe nye nye nde, kpe, a ti yekidƳa nye wete mumo nde, a njā lepo yiŋa yaŋa dete nye nye na.

Bo ke kwanƳe Pol kenje ke yi

nyangwe kum Felis

²³ Ke koŋte, e nyangwe kum besoja jeba bekum besoja yiƳa lepo nye bo nde: «Wune jēbaŋwe besoja gomay yiƳa lepo nye bo nde, bo kōmsangwe. Wune jēbaŋwe sendi bomo kamotan jo kaba be kende ke to beyaŋga, bu sendi bomo gomay yiƳa be biye meko baka. Ke ngimo yitan jo yini te yi tu, wune hene ke kwā kē Sesare.» ²⁴ E nye lepe sendi nde, bo bōŋ benyamo bete be ta soƳe Pol baka, né bo bōŋ nye ne te kumo no ke yi Felis te nyangwe kum.

²⁵ E nyangwe kum besoja kete mekana kenje nyangwe kum Felis nde: ²⁶ «Mi ke lukse nyangwe kum Felis. Yo mi Kolod Lisiyas nyene we. ²⁷ Beyuden biyima mbam ko, né bo wo nye, e mi kē ne besoja kē jonŋwe nye soŋe ke mebo man. Mi wokuma nde, a ne dƳo mo Rom. ²⁸ Mi kwadƳa duwe to lepi te yi bo lepina beyate ne nye kete ké. Dete, e mi bu nye kē no ke nyangwe josi yan. ²⁹ Mi beŋma nde, bo lépinangwe ne nye ke kasi meyasi mete yi beŋe membonga man. Ko beko dete, a ti kele yiŋa nyangwe beya yasi te yi yakama nde, a sōmbu soŋ ho a nyiŋa joƳo kete na. ³⁰ Mi wokuma nde, Beyuden ke kwadƳe kelo beya yasi ne nye. Dete, mi ke kwanƳe nye nedo kenje we. Mi lepima nye botu bete be lepina ne nye baka nde, bo bōŋ lepi te kē no ke yo. Ne sangwa!»

³¹ Ndana, e besoja bu Pol ne tu kwā no kumo no kē Antipatris nda yi bo lepima nye bo ké. ³² Misi pupē e besoja bete be Ƴa kendo ne mekol baka yokwe sungwe nyangwe tu besoja. E Ƴari be Ƴa ke to beyaŋga baka toŋgidƳa ne Pol. ³³ Ke bo ma dƳa ke Sesare ké, e bo bu mekana nye nyangwe kum, kanje sendi Pol nye nye. ³⁴ Ke nye ma si tolo mekana ké, e nye diye nde, Pol mo dƳa te yen? Ke nye ma si duwe nde, nye mo Silisi ké, ³⁵ e nye lepe nye nye nde: «Mi ta woko men yo kumo njena kome botu bete be lepina ne we baka ta dƳa ké.» E nye lepe nde, bo bōŋ Pol kē ƳakidƳe ke tu kumande Herod.

24

Pol ke jose lepi ne ke mbombu Felis

te nyangwe kum

¹ Ya metu yitan ke koŋte ké, e Ananiyas te nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye dƳa bene betomba nē wete mo duwā lepi nde Tertul. E bo soŋse Pol ke yi nyangwe kum.

² E bo kē jeba nye nye no. E Tertul nye numbu ke lepi lepo nde: «Nyangwe mumo Felis, wuse ke jonŋa ndana ne piyem jakime we. Meyasi ma senjo kimote ndana ke dƳa jakime kimo dƳano dƳo. ³ Wuse ke jaye mekele mete ke meyasi hene nē ke membey hene. Wuse ke nye we wosoko budƳate. ⁴ Mi yeti ke kwadƳe kē mbombu ne ndeŋ ndeŋ yi dīmbidƳe ne ngimo yo na. Mi ke ngweta ne we nde, nge we jaye, leŋgwe meto ke mono lepi te yi wuse ta lepo ké. ⁵ Wuse beŋma nde, mbam ko gba ngboro. A ke dese to bomo kē njoka Beyuden hene ke to meneti. Nye kum njōŋ

botu bete bo jeba nde Benasarɛ baka. ⁶ A diyma bofe wuɔgwe mbanjo Njambiye, ε wuse biye nye. Wuse kwadya jɔse lepi ne beɔgwe membonga musu. ⁷ Yasi wete, nyaɔgwe kum besoja Lisiyas nja dya suko nye ke mefo musu ne nɔan ⁸ lepo nde, botu bete be lepina ne mbam ko baka njaki ke yasi yo. We ne nguru wo ta woko meyasi hene te yi wuse lepe ke kasi ne ke kimote, kome we ta diye nye mediyen ke.» ⁹ E Beyuden diye ke kon ne lepo nde, yo gbate dete.

¹⁰ Ke konje, ε nyaɔgwe kum pepidye bo nye Pol nde, a lepinagwe. E nye bu lepi lepo nde: «Mi duwa nde, yo me ke budya mesew ndana, yo we diye mo pesina josi me botu be kando ke. Dete, mi ne dibina temo yi bu lepi pile yembe. ¹¹ Nge we diye bomo, we ta woko nde, yo ti pa kwa metu kamo jo yiba yi mi temma no ke ke Yusalem ke kanna Njambiye ke na. ¹² Bo ti dole mi ke mbanjo Njambiye ke nye meso sine wete mumo ho sesidye ngil bomo ke membanjo mewesidya me Beyuden ho ke moy dya nde, bo njangwe yasi na. ¹³ Bo yeti ne deti te yi tedye yija yaja te yi bo lepina ne mi ndana keto te na. ¹⁴ Yasi wete, yasi te yi mi ke jaye ke mbombu yo, yo nde, mi ke kelo mesay nye Njambiye te ε besanmbambo bembe kanε nye ko. Mi ke kelo mesay mete beɔgwe tedya yasi te yi bo lepe nde, yite yeti ke nje ke. Mi ke tiko temo ke meyasi hene te yi yo ketinate ke mekana me membonga mete yi Moyisi ketima ke ne ke mekana me botu be punja melepi me Njambiye. ¹⁵ Mi ne dibina temo ke yi Njambiye nda bo ne nguru wan be sendi ne dibina temo ke yene ke. Yo nde, botu bete be ma gwe baka ta womiye, ko ngben bomo ko beya bomo. ¹⁶ Yori yi mi sendi sa metu hene nde, yaja ti njangwe mi ke temo ke njoka mbe sine Njambiye ne ke njoka mbe sine bomo na. ¹⁷ Mi kwanɔya budya mesew ne nan. E mi nje, ne mi nje nye meyasi nye kando dyembe yi kame ne bomo, kelo sendi sadaka nye Njambiye. ¹⁸ Yo ke ngimo kelna meyasi menori yi bo dolma mi ke moy mbanjo Njambiye, yite mi ma weya sembo. Yija ngil bomo ho yija njangwa yasi ti be na. ¹⁹ Yo nde, banja Beyuden bete be wulma Asi baka ma beki kete waka, ma yo bo yakama teme ke mbombu yo, lepina sunɔwe ne mi, ma beki nde, bo ne yija yaja sunɔwe ne mi. ²⁰ Nda kine yaja dete ke, botu baka lepi mejoso mete yi bo dolma ke yotu mbe kome mi josuma lepi mbe ke mbombu botu be nyaɔgwe josi Beyuden ke. ²¹ Simande yo ndi keto lepi te yi mi lepima ne men ke kwey nye bo nde: «Yo ke kasi womiya bemun yi wune lepina ne mi muka ke.» Simande ndi yite.»

²² Felis ba ke duwe yasi te yi bo dikima tedye ke kasi Kumande Yesus ke kimote. Dete, ε nye yokidye bo lepo nde: «Mi ta nje nembe lepi yun kome nyaɔgwe kum besoja Lisiyas ta dya ke.» ²³ E nyaɔgwe kum Felis lepe nye kum besoja te ε dikima diyo ne besoja gomay ko nde, a bon Pol ke bakidye. A ti njangwe nye na, a tiki sendi nde, beso be Pol kama nye ne meyasi.

²⁴ Mono metu kwanma ke konje, ε Felis nje bene nyari wene Durusil, ngondu Beyuden. E Felis tome mumo ke jeba ne Pol. E nye lɔngwe meto ke yasi te yi Pol ba ke lepo ke kasi tikina temo ke yi Krist Yesus ke. ²⁵ Yasi wete, Pol nja ke mbombu tedye nda yi bomo yakama jonna no ne ngben ke, tedye nde, bomo ti nyeki sosu ke yija meyasi na, tedye sendi nda yi Njambiye ta peso ne josi bomo wete yeso ke. Ke Felis ma woko dete ke, ε nye gwe wo lepo nye Pol nde: «We yakama pa kwa ndana. Wete yeso

kome mi ta be ne ngimo ké, mi ta basidfyé jeba we.» ²⁶ A ba take nde, Pol ta nye nye moni. Dete, a dikima tomo bomo ne kpik kpik kè jeba ne nye lepina bene nye.

²⁷ Ya mesew yiba ke konje ké, ε Porsiyus Festus bu mbey Felis. Felis kwadya nde, Beyuden jáya nye. Dete, ε nye tike Pol ke jobo.

25

Pol ke mbombu nyanḡwe kum Festus

¹ Nyanḡwe kum Festus dyanma ke Sesare ya metu yitati ke konje, ε nye kwá bendó kè Yerusalem. ² Kumó mate, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambye nè nyanḡwe bomó ke njoka Beyuden somse Pol nye nye lepo to somsi yan. ³ É bo ngweta ne nye lepo nde, tiso, a kwánfyá Pol kenje Yerusalem. Bo kombila nde, bo ta soma ke nje ladye wo nye. ⁴ É Festus yeḡsa nde: «Pol ke jobo ke Sesare, mi ne nguru wombe me nedo te yi yokwe kè mate. ⁵ Botu bete be yakama lepina ke njoka yun baka yákanḡwe kwá sine bo kè Sesare. Nḡe be nde, yiḡa meḡso ke yotu mbam te, bo má lepo.»

⁶ Festus kwanḡya ndi metu yitan jo yitati ho kamo bene bo, ε nye yokwe kè Sesare. Misi pupe ε nye kwá díyo ke mbey pesina josi, ε nye lepe nde, bo bôn Pol kè no. ⁷ Ke Pol ma dya ké, ε Beyuden bete be wulma Yerusalem baka nje linje nye pesó budya nyanḡwe beya melepi nye ke numbu ne. Bo ne nguru wan ti be ne deti te yi tedye nde, yasi te yi bo lepe ké, gbakasi na. ⁸ Ndana, ε Pol bu lepi yi jise yene. É nye lepe nde: «Mi ti kele yiḡa beya yasi sunḡwe ne membonḡa me Beyuden ho sunḡwe ne mbanjo Njambye ho sunḡwe ne *Sesar na.»

⁹ Festus kwadya nde, Beyuden jáya nye, dete ε nye diyé Pol nde: «We jayma nde, we ta kè ke Yerusalem kè jise lepi yo mate ke mbombu wombe?» ¹⁰ É Pol yeḡsa nde: «Mi waka ke mbey pesina josi te yi Sesar. Bo yákanḡwe pesó josi mbe womete. Mi ti kele yiḡa yasi kotute sunḡwe ne Beyuden na, we ne nguru wo ke kobile duwe dete. ¹¹ Nḡe be nde, mi ne meḡso, ho nde, mi kelma yiḡa nyanḡwe beya yasi te yi mi yákanḡwe sombo soḡ kete, mi yeti ke seḡe soḡ na. Yasi wete, nḡe be nde, meyasi mete yi bo lepe sunḡwe ne mi ké, yo ja, yite mumó tí yaka bu mi nye bo na. Mi ke bu lepi ke kè no ke mbombu Sesar.» ¹² Ndana, ke Festus ma si kelo kutu bene botu be pesina josi ké, ε nye yeḡsa nde: «We lepima nde, we ta kè ne lepi yo ke mbombu Sesar, dete we ta kè ke mbombu wene.»

Pol ke mbombu kumande Agiripa

¹³ Monó metu kwanḡma ke konje, ε kumande Agiripa teme bene Berenis dya ke Sesare nje beḡe Festus. ¹⁴ Bo yama budya metu womete. É Festus lepe kasi Pol nye kumande Agiripa nde: «Felis tikima wete mbam waka ke jobo. ¹⁵ Ke ngimo te yi mi ka no ke Yerusalem ké, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambye nè betomba Beyuden somse nye lepo nye mi nde, mi tedya nye nyanḡwe mebone. ¹⁶ É mi yeḡsa nye bo nde: Ke yi botu be Rom, nḡe mumó somse jakoso, bo yeti ne deti te yi kande tedye mo te yi bo somsa ko mebone kine nye ne pa jise bene mo te ε somsa nye ko na. ¹⁷ Bo temma nje waka, mi ti dimbidye ngimo na. Misi pupe ε mi kè ke mbanjo josi, ε mi lepe nde, bo bôn mbam te nje no. ¹⁸ É botu bete be somsa nye baka teme lepina. Mi takima mbe nde, bo ta lepo yiḡa beya

nyangwe lepi sunḡwe ne nye. Yasi wete, mi tĩ woke mbe yiṅa beya lepi na. ¹⁹ Bo dīkima nye meso ke kasi mison yan Beyuden, ke kasi wete mbam nde Yesus ε ma gwe kō. Ko dete, Pol ke kombile lepo nde, a ne jon. ²⁰ E yasi kwā mi. Mi tĩ duwe nda yi mi yakama kelo yĩ biye ne to lepi te na. E mi diyε Pol, simande a jayma kenate ke Yerusalem kē jōse lepi ne mate. ²¹ Yasi wete, ε nye lepe nde, bo pa bakidyε nye ke tũ jōbo yĩ ladye ne yasi te yi nyanḡwe kumande ta pēsō kē. Dete, ε mi lepe nde, bo bākidyā nye ke jōbo kumo ke ḡjimo te yi mi ta kwanḡdye ne nye kenje Sesar kē.» ²² E Agiripa lepe nye Festus nde: «Mi ne ḡguru wombe ke kwadyε wokō sendi yasi te yi mbam te ta lepo kē.» E nye lepe nde: «Nemenō we ta wokō men ne.»

²³ Misi pupε ε Agiripa bene Berenis nje ne yi nyanḡwe bomō nyiṅe nō ke mbanjō jōsi. Bo njā bene be nyanḡwe bekum besoja nē nyanḡwe bomō be dya. E Festus lepe nde, bo bōḡ Pol kē nō. ²⁴ Ke kōṅte, ε nye lepe nde: «Kumande Agiripa nē wunε hene be diyε ndana waka sine wunε baka, mbam kō yi wunε beṅε kō, nyanḡwe ḡgil Beyuden hene sōmsa nye ke yasi mbe. Ko ke Yerusalem ko waka, bomō lepima ne men ke kwey nde, a tĩ jonḡangwe se kē nō mbombu na. ²⁵ Yasi wete, ke yembe, mi beṅma nde, a tĩ kele yiṅa yaṅa yi yakama nde, a sōmbu sōṅ kete na. Nye ne ḡguru wene lepima sendi nde, a ta bũ lepi ne kē nō ke mbombu nyanḡwe kumande. Dete, ε mi pese nde, mi ta kwanḡdye nye. ²⁶ Yasi wete, mi yeti ke duwe yasi te yi mi yakama ketō kenje nyanḡwe kumande ke kasi ne kē na. Yori yi mi bōḡma nye nje nō ke mbombu wun, jεke kwā kwanḡō ke mbombu yō, kumande Agiripa, simande mi ta duwe yasi te yi mi yāḡangwe ketō, ke wunε si nembε lepi ne. ²⁷ Keto mi ke beṅε nde, yo yasi mendeya yi kwanḡdye mō jōbo kenje womaṅa kine punje to lepi te yi bo lepina ne nye kete kē na.»

26

¹ E Agiripa lepe nye Pol nde: «We yakama lepina jōse yō.» Ndana, ε Pol kaṅε bo jōse yene lepo nde: ² «Kumande Agiripa, mi ke beṅε nde, mi ne kimō mbombu yĩ nje ke mbombu yō ke yesō ne yōkō muka nje jōse lepi mbe ke meyasi hene te yi Beyuden lepina ne mi kete kē. ³ Mi ke beṅε nde, mi ne kimō mbombu, keto we ke duwe mekele nē meyasi hene te yi Beyuden diki nye meso kete kē. ⁴ Beyuden hene duwā jonḡwe dyembe kande ne monōsike, keto mi dōku ke Yerusalem ke moy kando dyembe. ⁵ Bo duwā mi njombu yaṅa. Ke bo kwadyε, bo yakama lepo gbakasi nde, mi jonḡama ke njōṅ *Befarisε, njōṅ te yi jεke tiko misi ke melepi me mison su Beyuden. ⁶ Ndana bo ke bũ mi tembidyε ke jōsi, keto mi ne bibina temō ke yasi te yi Njambiye kpoma nye besaṅmbambo busu kē. ⁷ Ko mekando musu kamo jō yiba yi kele mesay nye Njambiye tu nē yesō ne tiṅ kē ne bibina temō ke yasi te yi Njambiye kpoma nye besaṅmbambo busu kē. Kumande, yo bibina temō te yi mi nō kē kele nde, Beyuden lēpinangwe ne mi. ⁸ ḡḡe ba, keto ḡḡe yi wunε take nde, mumō ti yaka be ne bibina temō nde, Njambiye yakama womiye bemuṅ kē? ⁹ Ko mi sendi, mi takima nde, mi yāḡangwe sā menje hene te yi lų dyambi sunḡwe ne dīno Yesus te ε Nasaret. ¹⁰ Mi kelma dete ke Yerusalem. E mi biye bomō budfyate be tikima temō ke yene baka, dībo bo ke tũ jōbo. Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nya mi deti te yi kelō dete. Ke ḡjimo te yi bo dīkima

wo ne botu bete ké, mi dikima jaye sendi nda beso. ¹¹ Menngimo budiyate mi dikima tedye bo mebone ke membanjo mewesidya me Beyuden hene jeliye bo nde, bo lèpi lèpi gbutu sunḡwe ne Kumande Yesus. Jonjon temo te yi mi ba no sunḡwe ne bo ké dikima kelo nde, mi kèn ke yija medya ke tomo kè tedye bo mebone mate.»

Pol ke yekidye nda yi nye yejsama

*ne temo ké
(Bt 9 nè 22)*

¹² «Yo dete, wete yeso e mi teme, né mi kè ke Damas yi kè kelo mesay mete. Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè nya mi deti tomo mi kenje mate. ¹³ Kumande, wuse ba ke kendi ke poku bembe yeso, e mi beje yija mejasi ke wule kwey pano ke mbey te yi sine benjon be kendi bembe ba kete ké. Mejasi mete kwanma yi pan yeso. ¹⁴ E wuse hene bale ke meneti. E mi woke wete men ke lepo nye mi ne numbu Hebere nde: <Sol, Sol, we tedya mi mebone keto nge? Yo ta be beyate ke yo, nge we kele da meto sumo kol nda yanja te e yeti ke kwadye sedye ko!> ¹⁵ E mi yejsa nde: <Nyangwe Kumande, yo we nda?> E Kumande Yesus yejsa nde: <Yo mi Yesus, mo te yi we tedye nye mebone ko! ¹⁶ Ndana tema, diyò ke teri kwey, keto mi punja yotu nye we, né we be mo mesay wombe, né we lèpi nda yi we bejma ne mi ké, lepo sendi meyasi mete yi mi ta punje nye we ké. ¹⁷ Mi ta jonḡwe we soje ke mebo me botu be kando Beyuden nè ke mebo me mekando me botu bete be yeti Beyuden baka. Mi ke tomo we kenje ke mekando mete, ¹⁸ né we buti misi man, né bo duwe ke yitil kè ke mejasi, né bo duwe ke namna te yi *Satan kè ke yi Njambiyè. Dete, nge bo tike temo ne mi, Njambiyè ta tiko bo ne ngwete ke mebeyo man, né bo be ne mbey ke njoka botu bete be Njambiyè ma toke baka.> »

¹⁹ E Pol kè sendi mbombu lepo nde: «Kumande Agiripa, dete mi ti kele da meto ke yasi te yi mi bejma wule dyobo ké na. ²⁰ Ndana, e mi kande pelnate nye botu be Damas, ke konje, nye botu be Yerusalem nè botu be Yuda hene nje kumo ke yi botu bete be yeti Beyuden baka. Mi pelma nde, bo yejsangwe temo yokwe nje ke yi Njambiyè kelo mekele mete yi tedye nde, bo ma yejsa temo. ²¹ To te yi Beyuden biyima ne mi ke moy mbanjo Njambiyè sa nje te yi wo mi ké, yori. ²² Yasi wete, yo Njambiyè kame mi nde, mi bèki ne jon kumo ke yeso te yoko muka yi lepo meyasi nye nyangwe bomo, lepo sendi nye gbela bomo. Mi yeti ke lepo yija yasi dele na. Mi beḡḡwe ndi meyasi mete yi botu be punja melèpi me Njambiyè nè Moyisi lepima nde, yo ta kelna ké. ²³ Yo nde, *Krist ta sangwa ne mebone. A ta be bosa mo te e ta womiyè ke njoka bemuḡ. A ta lepo Kimò Tom ke kasi mejasi nye Beyuden, nye sendi botu bete be yeti Beyuden baka.»

Pol ke kite Agiripa nde, a fiki temo

ke yi Kumande Yesus

²⁴ Ke ngimo te yi Pol ba ke jose lèpi ne dete ké, e Festus lepe ne men ke kwey nde: «Pol, 'we ke konò ne to? Nyangwe duwa yasi yo ke ke nye we buku!» ²⁵ E Pol yejsa nde: «Nyangwe mumò, mi yeti ke konò ne buku na. Yasi te yi mi lepe ké, yo gbakasi, yo sendi ke nje. ²⁶ Keto kumande ke duwe meyasi mete hene, mi ke lepo nye nye kine sodye yanja na, keto mi duwa nde, a yeti ke ndekima yanja ke moyte na. Meyasi mete ti kwanja sendi sodiyate na. ²⁷ Kumande Agiripa, 'we ke tiko temo ke yasi te yi botu

be punja mɛlepi mɛ Njambiye lɛpima kɛ? Mi duwɔ nde, wɛ kɛ tiko temɔ kete.» ²⁸ Ɛ Agiripa lɛpe nye Pol nde: «Gba yikɛ tɛ kiko na, wɛ ta bɛ kɛ kelo nde, mi bɛki Kriteŋ!» ²⁹ Ɛ Pol yeŋsa nde: «Ko yo kɛlnaŋgwɛ ko yo tɛ kelna ndana, Njambiye jɔya nde, tɛ bɛki ndi wɛ nyɛpɔ na, yasi wetɛ, wɛnɛ bomɔ hɛnɛ te bɛ wokɛ yasi te yi mi lɛpɛ kɛ yesɔ te yɔko muka kɛ! Njambiye jɔya nde, wunɛ bɛki nda mi kinɛ saŋgwa nɛ mɛbɔnɛ nda yi mi diyɛ nɔ ndana kɛ jɔbɔ kɛ na!»

³⁰ Ndana, ɛ kumande temɛ. Ɛ nyaŋgwɛ kum bɛnɛ Berenis bɔ bomɔ te bari hɛnɛ bɛ bɛnɛ bɔ bɔ baka temɛ sendi. ³¹ Ɛ bɔ dikɛ lɛpɔ tandɛ yan kwɔ nɔ nde: «Mbam kɔ tɛ keɛ yinɔ yanɔ yi yakama nde, a sɔmbu sɔŋ ho a kɛndi jɔbɔ ketɔ te na.» ³² Ɛ Agiripa lɛpe nye Festus nde: «A mɔ diy kinɛ bɔ lɛpi nɛ kɛ nɛ kɛ yi *Sesar na, ma wusɛ ta sɔŋɛ bɔ nɛ nyɛ.»

27

Bo kɛ kwanɔdye Pol kenjɛ kɛ Rom

¹ Kɛ bɔ ma pɛsɔ nde, wusɛ nyinɔ kuka kɛ nɔ Itali kɛ, ɛ bɔ bɔ Pol bɛnɛ baŋa bejɔbɔ nyɛ wetɛ kum besɔja nde Yuliyus. Yuliyus bɛnɛ besɔja bɛnɛ bɔ kɛ wetɛ nyaŋgwɛ njɔŋ besɔja te yi bɔ loma nɛ dɛnɔ kumande Oguŋst kɛ.

² Wusɛ bɛndima wetɛ kuka te yi wetɛ dya nde Adramit. Yo bɔ nde, kuka te yɔkaŋgwɛ kwɔ duku nɛ duku goŋgila mɛnɛti mɛ Asi. Sinɛ bɛ wetɛ mbam nde Aristark kwɔ, a bɔ mɔ Tesalonik kɛ Maseduwan.

³ Misi pupɛ ɛ wusɛ kumɛ kɛ Sidon. Yuliyus bɔ nɛ kimɔ temɔ sunɔgwɛ nɛ Pol. Ɛ nyɛ tike Pol nde, a kɛn bɛnɛ besɔ bɛnɛ, simandɛ a ta dolo mɛkamna.

⁴ Ɛ wusɛ nje nyinɛ sendi kuka womɛtɛ kwɔ nɛ keki Siprɛ, ketɔ pupɔ dikɛma nje kɛ mbɔmbu wusu njaŋgwɛ wusɛ. ⁵ Kɛ wusɛ ma si sabiyɛ nyaŋgwɛ duku te ɛ kwɔ kɛ keki Silisi nɛ Pamfili kɛ, ɛ wusɛ dya kɛ Mira kɛ Lisi.

⁶ Kumɔ womɛtɛ, ɛ kum besɔja dɔlɛ wetɛ kuka te yi Aleksanɔdiri, yo bɔ kɛ kɛ kɛ Itali. Ɛ nyɛ nyinɛ wusɛ ketɛ.

⁷ Wusɛ kendima buɔdya mɛtu teteki. Wusɛ wɔnduma biriki yɛ kumɔ nɔ kɛ keki Nid. Wusɛ tɛ kɛ se mbɔmbu pulɔ matɛ na ketɔ pupɔ. Ɛ wusɛ goŋgila nɛ wetɛ kiringira nde Kret yɛ kɛ nɔ Salmɔnɛ. ⁸ Wusɛ bɛnɛma bɔnɛ yɛ goŋgila nɛ kiringira, hɛ kwanɔma kumɔ kɛ wetɛ mbɛy nde Kimɔ mɛbɔŋ kɛ keki wetɛ dya nde Lase.

⁹ Mɛtu kwanɔma buɔdyaɛ. Dukuna kuka njɔ bɛ nɛ wɔ, ketɔ yo bɔ kɛ bɛya ŋgimɔ, yitɛ ŋgimɔ kiyna mɛdye Beyuden ma siyɔ. ¹⁰ Dɛtɛ, ɛ Pol kandɛ lɛpɔ nyɛ bomɔ nde: «Wunɛ njɔŋ, mi kɛ bɛnɛ nde, kendɛ kɛ ta bɛ bɛyate. Mɛyasi ta bɛyɔ saŋna buɔdyaɛ. Yo tɛ bɛ ndi kuka nɛ mɛyasi nyɛpɔ na. Ko wusɛ sendi, hɛ yakama saŋgwa nɛ sɔŋ.» ¹¹ Ko dɛtɛ, kum besɔja bɔ nɛ bibina temɔ kɛ yi mɔ dukuna kuka bɛnɛ sa kuka kinɛ lɛŋgwɛ mɛtɔ kɛ mɛlepi mɛ Pol na. ¹² Bɔŋ te tɛ bɛ kimɔ mbɛy tikina kuka ketɛ kɛ ŋgimɔ abekata na. Yori yi sulo bomɔ lɛpima nde, ŋgɛ yo yaka, bɔ kwɔŋ womɛtɛ yɛ sɔ nje te yi kumɔ kɛ wetɛ bɔŋ nde Fenis ndi kɛ Kret, nɛ bɔ kwanɔdye ŋgimɔ abekata womɛtɛ. Bɔŋ te nɛ nje kwanɔ yibɔ: Pulɔ njɛmbɔ pay gare, bɔ pulɔ ŋgari pay gare sendi. ¹³ Wetɛ mɔnɔ pupɔ njɔ kwɔ wulɛ pulɔ nje njɛmbɔ, ɛ bɔ takɛ nde, yasi te yi bɔ lɛpima kɛ yakama ndana yɛy. Ɛ bɔ sɔŋɛ yasi te yi keɛ nde, kuka tɛma kɛ bɛmbɛ sombu kɛ. Ɛ bɔ kwɔ nɛ duku goŋ nɛ goŋ kɛ keki Kret.

Nyaŋgwɛ pupɔ kɛ kwɔ kɛ man

¹⁴ Yasi wete, kine kiko ké, ε wete beya nyangwe pupo dya wule pulo kiringira. Bo jéba pupo te nde Erakilon. ¹⁵ E pupo menda ke kuka, deti te yi kendo kè no mbombu ti be se na. E wuse tike dukuna kuka kande mewowo kè no. ¹⁶ Ke wuse ma kumo ke kèki wete mono kiringira nde Koloda ké, ε wuse wonde biriki yi sute ne mono landi. ¹⁷ Ke botu bete be kele mesay ke kuka baka ma si bendidye mono landi ke to kuka ké, ε bo nje bu mèkol mete yi yakama suko kuka ké kanje no. Bo gwa wə nde, kuka me nje kè nda ke wete mbey nde Sirit yi ba ne mesay kete ké. Dete, ε bo pidye meyasi mete yi kele nde, kuka kèndi teteki ké. Yasi wete ndana, ε pupo bu wuse ne kuka wowo no. ¹⁸ Nyangwe pupo yinori ka mbombu njanngwe wuse budyate. Misi pupu, ε bo nye bo ke sonna memapi mete yi ba ke moy kuka ké bete ke duku. ¹⁹ Ya tu wete ke konje, ε bo ne nguru wan bete mesumba mesay me kuka ke duku. ²⁰ Budya metu kwanma, wuse ti berje misi me yeso ho besiso na. Nyangwe pupo ba ke kwa budyate. Dete, wuse ti take se nde, wuse ta ju na.

²¹ Njombu yana, bomo ti dyena se na. E Pol kwa teme ke bembe bomo lepo nde: «Wune njon, ma wune wokuma men mbe, diyə ke Kret kine kwa na. Wune ma woku men mbe dete, ma wuse ti sangwa ne beya yasi te yike na, ma meyasi ti beye na. ²² Ndana, ko beko dete, mi ke kombile lepo nye wune nde, wune wedyā metemo mun, keto mumo wete ne wete ke njoka yun ti gwe na, ndi kuka ta yambile. ²³ Mi lépi dete, keto muka ne tu wete jaki Njambiyé punja yotu nye mi nje lepina nye mi. Njambiyé te ε diyé ne mi ko, yoko yi mi kele mesay nye nye ko, jaki wene njā lepo nye mi nde: ²⁴ «Pol, we ti gwaki wa yana na. Yo gbate nde, we ta teme ke mbombu *Sesar jəse lepi yo. Dukwe nde, Njambiyé ta jongwe bomo hene te yi we kende wune bo ke kuka baka keto yo.» ²⁵ Wune njon, dete wune wedyā metemo mun, keto mi ke tiko temo ke yi Njambiyé nde, meyasi ta kwanma nda yi nye lepima nye mi ké. ²⁶ Yasi wete, yo gbate nde, pupo ta bu wuse kè bete ke gon wete kiringira.»

²⁷ Metu kamo jo yitati kwanma, ke tu kamo jo yinite, wuse ba ndi ke wowo kè wari kè wari ke wete nyangwe duku nde Adiriya. Ne bembe tu botu bete be dikima kelo mesay ke kuka baka takima nde, wuse me ke wuta ne yija meneti. ²⁸ E bo bete yija yasi ke duku yi berje ne dimo te. E bo berje nde, dimo te kumma nda meta kamotati jo yitan jo yiba. Kumo ne mbet mbombu, ε bo bete sendi dolo nda meta kaba jo yitan jo yitati. ²⁹ Bo gwa kan nde, kuka nje dumo yija metari. E bo pidye meyasi yini te yi ba ke nganja kuka yi kele nde, kuka tema ke kiya mbey ké. Bo pidya yo ke duku, ε bo gore nde, misi pūpu nedo.

³⁰ Botu bete be dikima kelo mesay ke kuka baka sanma nje te yi kwa li yo. E bo bu mono landi bete ke duku, kelo membole nde, bo ke kè pidye meyasi mete yi kele nde, kuka tema ke kiya mbey ké. Meyasi mete ba ke dyoy kuka. ³¹ E Pol lepe nye kum besoja, lepo sendi nye besoja nde: «Ijge bomo baka ti diyé ke moy kuka na, wune ti ju na.» ³² Ndana, ε besoja pese mèkol mete yi dikima biye mono landi ké tiko yo nde, yo kwān.

³³ Yite misi ti pa pupo na, ε Pol kombile lepo nye bomo hene nde, bo dyenangwe. E nye lepe nde: «Yo me muka metu kamo jo yini yi wune diyé nja kine dyena, ladiye ndi nde, pupo pān weye ké. ³⁴ Ndana mi ke ngweta ne wune nde, wune dyenangwe keto jongwe dyun. Keto ko gbela nyinjə to mumo wete ne wete ke njoka yun ti sanja na.»

³⁵ Ke nye ma si lepo dfe te ké, e nye bu mampa nye Njambiyé wosoko ke misi me bomó hene nje leke yo kande dyenate. ³⁶ E bo hene bu deti kwá dyena sendi. ³⁷ Wuse bá hene bomó gomay yiba jo kamotan jo kaba jo yitan jo wete ke moy kuka. ³⁸ Ke bomó ma si dyena yaka ké, e bo sonje mapi medye te yi bá ke moy kuka ké bete ke man kaye ne ditó te.

³⁹ Ke misi ma pupó ké, botu bete be dikima kelo mesay ke kuka baka ti duwe meneti mete na. Yasi wete, bo berjma wete bakwe ne mesey kete. E bo pese nde, bo ta berje, simande bo yakama kelo nde, kuka kên kè nda mate. ⁴⁰ E bo pese mekol me meyasi mete yi kele nde, kuka téma ke kiya mbey ké tiko meyasi mete ke moy duku, wunje nyanngwe meyasi mete yi yensa dyoy kuka tedye nje ké. E bo kanje lambó te yi kele nde, pupó bón kuka kwá nò ké kenje kwey. Ndana, e bo bu nje ngindi. ⁴¹ Yasi wete, e bo ké sangwa ne yina kundu mesey ke sombu. E yo kele nde, kuka ndáki womete. Dyoy kuka kókila meneti kwá nda, e mekumbo menda ke nganji te, e yo kande posiyate, keto mekumbo bá detinate. ⁴² Besoja kombila nde, bo ta si wo bejóbó, ma mumó nje moko kwá bómbo. ⁴³ Yasi wete, kum besoja kwadya jonngwe Pol. Dete, e nye pete besoja nde, bo tí kel yasi te yi bo kpoma ké na. E nye lepe nde, botu bete be duwe moku baka kánda baló ke duku moko bendó ngindi, ⁴⁴ nè bukwe te bari béndi mebam ho mepel me kuka. Dete, e bomó hene bendé ngindi ne te.

28

Pol ke sidye kon bomó ke Malta

¹ Ke wuse ma si bendó ngindi ne te ké, e bo lepe nye wuse nde, dino kiringira te nde Malta. ² Botu bete be dikima diyó ke kiringira te baka tedya nde, bo ke kwadye wuse, e bo bu wuse kimote budfyate. Bo jonngwa dite kwá jeba wuse hene nde, wuse kên wetina, keto mbiyo bá ke nò. Sendi, duku bá ke kwá budfyate. ³ Pol kenja bo wuke ne mekaki nye ke dite, e yeri punde kete keto jon dite, kwete nye ke bo nda te. ⁴ Ke botu be kiringira baka ma berje nyonje ne kepelej ke bo ne ké, e bo lepe tande yan nde: «Mbam kó gbakasi mó wona bomó, keto ko beko nde, a jonma ke duku, Njambiyé te yi bo jeba nde Njambiyé me kundoko kó tí jaye nde, a kên ne jonngwe dyene mbombu na.» ⁵ E Pol ngbanje nyonje bete ke dite kine woko mánó kwana yaja na. ⁶ Botu baka takima nde, bo ta berje nye ke ngalo ho baló gwe ne kutukulu. Ko dfe te, bo ladya ke konje dengó kine berje yina beya yasi ke dyá ke yotu ne na. E bo senje men lepo nde, Pol wete njambiyé.

⁷ Dino nyanngwe mumó te e bá diyó ne kiringira te kó bá nde Publiyus, meneti mene bá ke kekite womete. A tedya nde, a ke kwadye wuse, kwá bu wuse kimote nye wuse mbey jakó ke metu yitati bakidyé wuse kimote budfyate. ⁸ Sangwe wene bá metinengwe ke kónó. Yotu ne bá ke loló budfyate. Sendi, a bá ke wende ne meloku. E Pol kè ke berje nye ngweta ne Njambiyé kase mebo ke yotu ne, e kón ne siye. ⁹ Ke konje yinori, e botu be kón hene be bá ke kiringira baka nje sendi ke yi Pol. E nye sidye mekon man. ¹⁰ Bo bá ne jese budfyate sunngwe ne wuse. E bo nye wuse meyasi mete yi yakama kame wuse ké ke ngimo kwange su.

Pol ke dyá ke Rom

¹¹ Wuse kwandyá ngwende yitati womete, e wuse nje kwá ne wete kuka te yi wokuna ne Aleksandiri ké. Bo kwakima dyoy kuka te ne yekambiyé

wete njambiye nde Diyoskur. Kuka te kwanɗɗya ngimo abekata womete. ¹² Wuse kwanɗma kumo ke Sirakus, ε wuse ya metu yitati womete. ¹³ Wuse temma womete kwa ne duku gon ne gon kumo ke Regiyon. Misi pupε ε pupo wule pulo nje njembo kwa. E wuse kele ndi metu yiba ke nje kumo ke Pusoles. ¹⁴ Ke wuse ma kumo womete ké, ε wuse dole ɓaɗa ɓenjɔn busu. E bo ngweta ne wuse nde, wuse yâki metu yitan jo yiba sine bo. Yo dɛte yi wuse ka no Rom. ¹⁵ Benjɔn busu be dɛye ke Rom ɓaka wokuma nde, wuse ke nje. E bo teme nje sangwa ne wuse ke mbey lumo te yi bo jeba nde Apiyus ké nè ke mbey te yi bo jeba nde Metu yitati yi ɓejɛngwe ké. Ke Pol ma ɓenje bo ké, ε nye nye Njambiye wosoko, ε nye ɓu dɛti. ¹⁶ Ke wuse ma dya ke Rom ké, ε bo tike Pol nde, a yâki ke mbey te yene nyepo, tiko wete soja nde, a kê pemo nye.

Pol ke lepo Kimɔ Tom ke Rom

¹⁷ Ya metu yitati, ε Pol jeba betomba Beyuden. Ke bo ma si wesidya ké, ε nye ɓu lepi lepo nde: «Wune njon, gba mi ti kele yiɗa yaɗa sungwe ne kando dyusu ho lepina ɓeyate ne mekele me ɓesanɓamɓo busu na. Ko ɓeko dɛte, bo ɓonma mi nye ke jobo ke Yerusalem nje kanje mi nye botu be Rom. ¹⁸ Ke botu be Rom ma si diye mi madiyan ké, ε bo diy soɗe bo ne mi, keto bo ti dole yiɗa meɗoso ke pulo mbe yi yakama kelo nde, mi sɔmbu soɗ keto te na. ¹⁹ Ko ɓeko dɛte, Beyuden senma, ε mi ɓenje nde, mi yâkangwe ɓu lepi te kè no ke mbombu *Sesar. Mi yeti ne metake te yi lepina ɓeyate ne kando dyembe na. ²⁰ Yo keto lepi ke yi mi kwadɗa ɓenje wune, né mi lepi nye wune. Mi wotunate ndana ne kol sumba te yike jakime ndi kiya yasi te yi kando Isarayel be ne ɓiɓina temo kete ké.» ²¹ E bo lepe nye nye nde: «Wuse ti ɓiye yiɗa mekana wule Yuda ke kasi yo na. Sendi, ke njoka ɓemaɗ busu, wete mumo ti pa nje yekidye ho lepo yiɗa ɓeya yasi ne dino dyo na. ²² Yasi wete, wuse ke kwadɗe woko yasi te yi we take ké ke numbu yo ne nguru wo, keto wuse ke duwe nde, bomo ke lu dyambi sungwe ne njon botu bete ke membey hene.»

²³ Ndana, ε bo pɛse yeso te yi bo ta sangwa kete ké nye Pol. Ke yeso te ma dya ké, ε bomo budɗate nje dolo nye ke tu te yi nye dikima ya kete ké. E nye lepina ke yasi te yi nye duwa ke kasi *Kando Njambiye ké nye bo, nembɛ sendi to te. E nye kè mbombu lepina nye bo, sa nje nde, bo jâya meyasi mete yi bo woke ke kasi Yesus ké. A lepinama ɓengwe meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me membonga mete yi Moyisi ketima ké nè ke mekana me botu be punja melepi me Njambiye kande ɓemenmene kumo ɓekoko. ²⁴ Baɗa jayma melepi mete yi nye ɓa ke lepo ké, ma ɓaɗa ti jaye na. ²⁵ Bo ti nje be ngin wete na, dɛte ε bo si wanja, yite Pol ma lepo ndi lepi wete nye bo nde: «Kimɔ Sisij ɓa ne kale yi lepina kwanɗɗye ke numbu Esayi te mo punja melepi me Njambiye nye ɓesanɓamɓo bun nde: ²⁶ «Ken ke yi botu ɓaka lepo nde: Wune ta woko woko ne meto mun, ma ko wune ti ɓiye to te na. Ne ta ɓenje ɓeɗa ne misi mun, ma ko wune ti duwe yasi te yi wune ɓenje ké na, ²⁷ keto metemo me botu ɓaka me ne ɓinjibili. Bo ne nguru wan ma ɗibo meto man nè misi man. Bo kelma dɛte, ma misi man nje ɓenje yasi, ma meto man nje woko pɛ, ma temo yan nje nembɛ meyasi, ma bo nje yeɗsa temo, ma mi nje sidye kon yan.» ²⁸ Dete, wune dukwe nde, kasi jonɗwe te yike yi Njambiye nye ndana ké, a njêsikwe yo keto botu bete be yeti Beyuden ɓaka, yo bo ta ɓiye to te.» [²⁹ Ke Pol ma lepo dɛte ké, ε Beyuden nye ɓeya meso tande yan kwa no.]

³⁰ Pol kwanɗya sew yiba ne yim ke wete tu te yi nye dikima gbo gboko diyo te ke. A dikima bu bomo hene be dikima nje bene nye baka ne mesosa, ³¹ pele meyasi nye fo ke kasi *Kando Njambiye, tedye sendi fo meyasi ke kasi Kumande Yesus Krist kine mono wo, kine mono menjangwe na.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Rom

Mekana mete yako, yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete yo.

Pol ke lepɔ ke moy mekana mete nde, Kimɔ Tom Njambiyɛ bɛɲa bomo hene ke to meneti. Njambiyɛ yeti ke baƙe njoka bomo na. Nye Njambiyɛ Beyuden ko botu bete be yeti Beyuden baƙa. Pol ke tedye sendi nde, bomo hene botu be mebeyo. Njambiyɛ pɛsi nde, mumo me ne ngben ke mbombu wene wule ndi ke tikina temo te yi mo te tike ke yi Yesus kɛ. Pol ke kɛ mbombu yi tedye teri mumo te e jadye ne koko ko.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke menɲabiye yitan jo wete:

1. Bomo hene jɔsidya ke mbombu Njambiyɛ (kumte 1-3).
2. Njambiyɛ pɛsi nde, mumo me ne ngben ke mbombu wene wule ke tikina temo te yi nye no ke yi Yesus Krist kɛ (kumte 3-5).
3. Nge mumo be sangwate bene Krist ke soɲ nɛ ke womiya ne, Njambiyɛ ke pupudye mo te (kumte 6-8).
4. Kasi keskere temo te yi kando Isarayel (kumte 9-11).
5. Joɲgwe bekriten: Kelo meyasi yi nye Njambiyɛ luksa (kumte 12-15).
6. Mekwadya me bekriten bɛɲanɲgwe ne nje te yin? (kumte 15-16).

¹ Yo mi Pol, bala Yesus Krist, Njambiyɛ jebama mi, nɛ mi be mo tomun, toke mi nde, mi bɛki wene, nɛ mi lepi Kimɔ Tom ne. ² A kpoma Kimɔ Tom te ke metu te yi mbombu ne nje botu be punja melepi mene nda yi bo ketima ke pupuna mekana mene kɛ. ³ Kimɔ Tom te lepi kasi Mono wene, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. Ke teri te yi mumo, nye nday Davit, ⁴ ma ke yi Sisij, Njambiyɛ tedya nde, nye Mono wene ke misi me bomo hene kome nye womiya nye ke njoka bemun, tonje sendi nye ne ngunɲudye kɛ. ⁵ A kwanma ne nye yi kelo ngikwa ne wuse, kenje wuse nda botu tomun ke mekando hene, nɛ bo jay Kimɔ Tom, tiko temo ke yi Yesus Krist, nɛ dino dyene fu luksa. ⁶ Wune sendi ke njoka botu bete. Njambiyɛ jebama wune, nɛ wune wokuna ne Yesus Krist. ⁷ Mi keti mekana maka kenje wune botu be Njambiyɛ hene be diyɛ ke Rom baƙa. Njambiyɛ ke kwadye wune ne temo ne hene. A jebama wune, nɛ wune be botu bene. Njambiyɛ Sangwe wusu nɛ Kumande Yesus Krist kɛl ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Temo Pol ke yotu bekriten be Rom

⁸ Mi ke kande pa nye Njambiyɛ wombe wosoko keto yun hene ne dino Yesus Krist, keto bo ke yekidyɛ nda yi wune tike ne temo ke yi Njambiyɛ ke to meneti hene. ⁹ Mi ke kelo Njambiyɛ mesay ne temo mbe hene, pele Kimɔ Tom te yi beɲe Mono wene kɛ kɛ no. Njambiyɛ wombe ke duwe nde, yasi te yi mi lepe kɛ, gbakasi, yo nde, mi ke take wune menɲimo hene kome mi ngweta ne nye kɛ. ¹⁰ Menɲimo hene kome mi ngweta ne Njambiyɛ kɛ, mi diya nye nde, nge nye kwadye, a ma bute nje yey nye mi, nɛ mi kɛ beɲ wune. ¹¹ Temo mbe deke ne pɛpɛpe nde, mi kɛn beɲe wune, nɛ mi kwandyɛ yiɲa yasi te yi Kimɔ Sisij nya mi kɛ nye wune, nɛ wune be ne dfti ne ngbingim. ¹² Ma yo nde, mi jeki kɛ pe yun, nɛ wuse sangwa, baƙa ke nye beso deti, baƙa ke nye sendi beso deti. Yo ta wule ndi ke kiya tikina temo te yi wuse hene tike ke yi Njambiyɛ kɛ.

¹³ Wune njon, mi dikima pesɔ nde, mi ta kɛ bɛɛɛ wune wete yesɔ. Mi yeti kɛ kwadyɛ nde, wune ndɛkimangwe yo na. Ma yasi wete, kumɔ ndana yija meyasi kɛ dikɛ petɔ mi. Mi kwadya kɛ pɛ yun, nɛ mesay membe wum membumɔ kɛ njoka yun nda yi yo wume nɔ sendi kɛ njoka yija mekandɔ kɛ. ¹⁴ Yo nde, mi yakanɔwe kɛ lɛpɔ Kimɔ Tom nye botu bete bɛ yeti Beyuden baka, kɛ lɛpɔ sendi nye botu bete bɛ yeti kɛ duwe jonɔwe baka. Mi yakanɔwe kɛ lɛpɔ nye botu bɛ duwa yasi, kɛ lɛpɔ sendi nye botu bete bɛ yeti kɛ duwe yaɲa baka. ¹⁵ Yo dɛte, temɔ mbe dɛke nɛ pɛpɛpɛ nde, mi kɛn kɛ lɛpɔ Kimɔ Tom te nye wune botu bete bɛ dɛye sendi kɛ Rom baka. ¹⁶ Mi yeti nɛ njon lɛpina Kimɔ Tom na, keto yo ngunɔduɛ te yi Njambiyɛ jonɔwe nɛ botu bete bɛ tike temɔ kete baka, Beyuden dɛn nɛ bɔ botu bete bɛ yeti Beyuden baka. ¹⁷ Kimɔ Tom te kɛ tɛɛye nda yi Njambiyɛ kele nde, mumɔ bɛki nɛ ngbɛn kɛ mbombu wene kɛ. Mumɔ bɛki nɛ ngbɛn kɛ mbombu Njambiyɛ ndi nɛ nje tikina temɔ kɛ yene. Yo nda yi yo ketinate kɛ mekana mɛ Njambiyɛ nde: <Mɔ te yi Njambiyɛ si pesɔ nde, a mɛ nɛ ngbɛn kɛ mbombu wene kɔ ta ju ndi nɛ nje tikina temɔ te yi nye tike kɛ yene kɛ.>

Bomɔ hɛnɛ nɛ meɔsɔ kɛ

mbombu Njambiyɛ

¹⁸ Njambiyɛ kɛ tɛɛye ngambi nɛ wulɛ kɛ dɛyɔbɔ sunɔwe nɛ bomɔ hɛnɛ te bɛ payɛ nye, kelɔ kwalɔ kotu mekele hɛnɛ yɛ mbasɔ nɛ gbakasi baka. ¹⁹ Njambiyɛ kelma dɛte, keto bomɔ yakama duwe nde, a kete, keto meyasi mɛte yi tɛɛye dɛte kɛ kɛ bɛɛɛnɛ nɛ lonɔ lonɔ kɛ misi man, keto a sima tɛɛye bo yo. ²⁰ Gbate, mumɔ ti yaka bɛɛɛ Njambiyɛ nɛ misi na. Ma ko dɛte, bomɔ kɛ kanɛ misi bɛɛɛ nɛ meyasi mɛte yi nye kusuma kɛ ngimɔ te yi nye kusuma nɛ mboko kɛ. Bo kɛ bɛɛɛ nɛ nje te yite nde, a nɛ ngunɔduɛ te yi dɛye kpo nɛ kpo, bɛɛɛ sendi nde, nye kete gbate. Dete, kinɛ mumɔ wete nɛ wete yakama lɛpɔ nde, a kinɛ meɔsɔ na, ²¹ keto bo ma duwe dukwe nde, Njambiyɛ kete, ɛ bo yɔkwe dɛyɔ kinɛ sombile nye nda yi bo yakanɔwe kelɔ nɛ Njambiyɛ kɛ na. Bo ti nye nye wosoko na. Metake man kpalma nje kɛ ndi kɛ lem meyasi. Dyanɔ kpalma nje dɛɛ kɛ metemɔ man, ɛ yitil nje namɔ yo nɛ pitik. ²² Bo dikima dɛnɔwe beti take nde, bo botu bɛ dɛyanɔ, ase nde, bo kpalma nje bɛ belem. ²³ Nɛ nde, bo sɔmbila meluksa mɛ Njambiyɛ te ɛ ti gwaki kɔ, bo kpalma tiko yite nɛ nyek kpalɔ kelɔ yekambiyɛ mumɔ te ɛ gwe kɔ kanɔ yo. Bo kelma yekambiyɛ bɛnɔn nɛ yi gbela benyamɔ nɛ yi benyamɔ bete bɛ dulma dulmanɔwe baka kanɔ sendi yo.

²⁴ Yo keto te yite yi Njambiyɛ kinma nɛ bo kelɔ nde, bo nyɛki bo kɛ kelna mekele mɛ memi bɛnɔwe bɛya mɛwɔbɔ mɛ temɔ yan, nɛ bo nɛ nguru wan wunɔwe yotu yan. ²⁵ Bo kpalma tiko gbakasi te yi Njambiyɛ punja nye mumɔ kɛ, nye bo kɛ ja. Bo kpalma kanɔ kelɔ mesay nye meyasi mɛte yi nye kusuma kɛ, tiko nye, mɔ te ɛ kusuma yo kɔ. Ma yo nye yi bomɔ yakanɔwe lukse kpo nɛ kpo, *amen.

²⁶ Yo keto te yite yi Njambiyɛ kinma bo kelɔ nde, bo bɛki nɛ bɛya mɛwɔbɔ mɛte yi wunɔwe nɛ yotu yan. Yori nɛ nde, boma dɛyɛ bɛnɛ bɛmbam nda yi Njambiyɛ kombila kɛ, boma nɛ boma mɛ kpalɔ dɛyɔ tandɛ yan. ²⁷ Dete sendi, bɛmbam tikima dɛyɔ mbam bɛnɛ nyari nda yi Njambiyɛ kombila kɛ, ɛ konɔwe nyinɛ bo yotu, bɛmbam nɛ bɛmbam

mε kpalo d̄iyɔ tande yan kelo yasi te yi nye n̄jɔn tande yan bembam. Bo saɲgwama ne p̄nsi ke yotu yan yi yakama ne bo beɲgwe yasi te yi bo kelma yí jatidye kol ke beya nje.

²⁸ Ma nda yi bo t̄i kwacye duwe Njambiye ké, ε Njambiye kine bo kelo nde, d̄yano d̄yan b̄êki k̄otute yí kelo ne yasi te yi mumɔ ti yaka kelo na. ²⁹ Temɔ yan tondunate ne kwalɔ kotu mekele hene ne kwalɔ beya yasi hene. Yo sendi tondunate ne kwalɔ nyena temɔ hene ke meyasi me meneti nje b̄y kwalɔ likisi hene. Bo ne nyan̄gwe temɔ bud̄yate. Metake mete yi wona bomɔ sima tondɔ sendi ke temɔ yan. D̄yano te yi metando n̄e yi mesebila n̄e yi s̄osɔ sima tondɔ sendi d̄ete ke temɔ yan. Bo botu be sokwa numbu, ³⁰ botu be kutu n̄e botu be paye Njambiye. Bo botu be janji n̄e botu be mbenɔ. Bo botu be bendidye yotu ne gbelate. Bo sendi be mbendo be kusuna j̄ɔnja beya med̄yano yí kelo ne beya yasi. Bo b̄ono be mbando sun̄gwe ne besaɲgwe ban n̄e benyan̄gwe ban. ³¹ Bo kine d̄yano na. Bo ti t̄ɔnjukwe meyasi mete yi bo si kpo ké na. Bo kine mekwadya ke temɔ na, bo ti gwáki ηgwete besɔ na. ³² Bo ke duwe dukwe nde, botu bete be kele njel mekele nda yite baka yákan̄gwe saɲgwa ne s̄ɔɲ. Ko d̄ete, bo ke k̄e mbombu yí kelo njel mekele nda yite. Ma yeti ndi nde, bo ke kelo mekele mete na, yasi wete, bo ke tongidye jaye sendi botu bete be kele beya mekele mete baka.

2

Kasi pesina j̄osi

¹ Ma d̄ete, we mɔ te ε jose besɔ kɔ, ko we b̄êki nda, we ti yaka lepɔ nde, we kine mejosɔ na, keto we ke jose besɔ, kpalo nje kelo ndi kiya meyasi mete yi bo kele ké. Dete, we ne ηguru wɔ ke kelo nde, lepi b̄ál ke to yo. ² Ma wuse ke duwe nde, Njambiye j̄osa botu bete be kele d̄ete baka ne to te ne ηgben̄. ³ We mɔ te ε jose botu bete be kele d̄ete, kpalo kelo ndi nda bo kɔ, 'we táka ka nde, we ta diyɔ ke j̄osi Njambiye? ⁴ Yite nde, 'we yélkwe Njambiye keto nyan̄gwe ηgikwa te yi nye kele ne we ké? 'We yélkwe sendi nye, keto a ke gbiso we? 'We yélkwe ka nye, keto a ti p̄nsa we nedɔ na? 'We yeti ke duwe nde, Njambiye kél ηgikwa ne we d̄ete, né we yeɲsa temɔ na? ⁵ Ma temɔ yo ne keskere, yo ti yaka senjo na, d̄ete we ke kelo nde, Njambiye w̄oku ηgambi ne we kwɔ to te kumɔ ke yeso te yi n̄jɔɲ ne ta tusiye ké. Yo ta be yeso te yi nye ta tedye nde, a j̄osa yasi ne ηgben̄. ⁶ Njambiye ta nye mumɔ hene sol beɲgwe mekele mene. ⁷ Baɲa bomɔ ke kelo tin̄ te yi kelo kimɔ yasi, s̄a nje te yi be ne meluksa me Njambiye. Bo s̄án sendi nde, Njambiye t̄ɔndu bo, nye bo jon̄gwe te yi kine njena na. A ta nye bo jon̄gwe te yi kpo ne kpo. ⁸ Ma yasi wete, ke yi botu bete be l̄y d̄yambi ne nye b̄eno gbakasi kutud̄ya kpalo beɲgwe kotu mekele baka, Njambiye ta tedye kwana temɔ n̄e nyan̄gwe ηgambi ne sun̄gwe ne bo. ⁹ A ta tedye nyan̄gwe mebon̄e nye mumɔ hene ε kele beya yasi kɔ, mɔ te ta gwe wɔ ηgwangwa. Yo ta be d̄in̄ 'Beyuden nje b̄y botu bete be yeti 'Beyuden baka. ¹⁰ Ma yasi wete, a ta lukse tondɔ nye tete nye mumɔ hene ε kele kimɔ yasi kɔ. Yo ta be d̄in̄ 'Beyuden nje b̄y botu bete be yeti 'Beyuden baka, ¹¹ keto Njambiye yeti ke gwe mberi misi mumɔ na. ¹² Bomɔ hene be kele beya yasi kine pa duwe membon̄ga me Njambiye te yi Moyisi ketima ké ta gwe yambile, keto beya yasi te yi bo kelma ké, yeti keto bo t̄i duwe membon̄ga mete na. Yasi wete, bomɔ hene te be

si duwe membonḡa mete nje kelo beya yasi baka, Njambiyē ta jōse bo beḡgwe membonḡa mete. ¹³ Yo nde, Njambiyē ti pési nde, mumō me ne ḡḡbeḡ ke mbōmbu wene, ḡḡe nye si wokō ndi membonḡa wokō na. Yasi wete, yo mō te ε woke kelo yasi te yi membonḡa lepe ké, yo mbete yi Njambiyē ta pesō nde, a me ne ḡḡbeḡ ke mbōmbu wene. ¹⁴ Botu bete be yeti Beyuden baka yeti ke duwe membonḡa mete yi Mōyisi ketima ké na. Ma ḡḡe bo ne ḡḡuru wan diki kelo meyasi mete yi membonḡa lepe ké, yo téfya komete nde, temō yan ke diki tedye bo nde, bo kēl dete, ko bēkō nde, bo yeti ke duwe membonḡa mete na. ¹⁵ ḡḡe bo kele dete, bo ke tedye nde, Njambiyē nya dyanō meyasi mete yi membonḡa diye nde, mumō kēl ké ke moy metemō man. Temō yan ke tedye dete, sendi metake man ke diki ndeye bo ho tōndo bo beḡḡwe yasi te yi bo kele ké. ¹⁶ Meyasi mete yi diye muka soḡfate ke jōḡḡwe bōmō ké ta pundō puyē ke yesō te yi Njambiyē ta kwā ne Krist Yesus yi jōse ne bo ké. Kimō Tom te yi mi pelē ké ke lepo dete.

Kasi teri Beyuden

¹⁷ Ma we ke lepo nde, we Beyuden, we ne bibina temō nde, yanā tí kelo we na, keto we ke duwe membonḡa me Njambiyē. We ke duḡḡwe beti nde, Njambiyē, nye kpasā Njambiyē wō. ¹⁸ Ma nduku, 'we ke duwe yasi te yi Njambiyē kwadye ké? We ke kombile duwe sendi nembina faḡ kimō yasi te yi we yākaḡḡwe kelo ké, keto membonḡa téfya we yo. ¹⁹ Ke yō, we lépi nde, we mō te ε ḡḡbōse botu bete be ne dībina misi baka, we mō te ε paniye puyē nye baka be ke moy yitil baka. ²⁰ We lépi sendi nde, we mō tedya yasi nye botu bete be kine dyanō baka, lepo nde, we mō tedya yasi nye botu bete be nda beḡḡbanda baka. We lépi dete, keto we ke duwe membonḡa, duwe meyasi hene nē gbakasi te yi diye ke moy membonḡa mete ké. ²¹ We mō te ε tedye beḡo yasi kō, ma ḡḡe ba yi we ti téfya sendi yotu yō yasi te ké? We mō te ε pelē nde, mumō tí gubu kō, ma ḡḡe ba yi we nje gubō sendi ké? ²² We mō te ε pelē nde, mumō tí kel wanja kō, ma ḡḡe ba yi we nje kelo sendi wanja ké? We mō te ε bene baḡa benjambiyē kō, ma ḡḡe ba yi we nje nyiḡe membanjō man bḡ meyasi mete yi wokuna ne bo ké? ²³ We mō te ε duḡḡwe beti keto duwā membonḡa me Njambiyē kō, ma we ke kpalō wuḡḡwe dīnō Njambiyē, keto we ke yanḡile membonḡa mene. ²⁴ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyē nde: <Botu bete be yeti Beyuden baka ke lepo lepi gbutu suḡḡwe ne Njambiyē keto yun.>

²⁵ Ma ḡḡe we kele meyasi mete yi membonḡa lepe ké, yite pesina yotu yō yi bembam yi bo pesima ké ta kame we. Yasi wete, ḡḡe we nje yanḡile membonḡa, komete, yo me nda bo tí pese we na. ²⁶ Ma ḡḡe mō te yi bo tí pese nye kō kele meyasi mete yi membonḡa lepe ké, 'wune táka ka nde, Njambiyē ti yaka jaye nye nda mō te yi bo sima pesō kō na? ²⁷ We, mōnō Beyuden ke duwe membonḡa mete yi Mōyisi ketima ké kumō njena. Bo pesima sendi we, ma we ke kpalō yanḡile membonḡa mete. Ma ḡḡe mō kando te yi bo ti pési bo baka kpalō kelo yasi te yi membonḡa mete lepe ké, 'we táka nde, a tí pesō jōsi yō na? ²⁸ Yeti yasi te yi mumō beḡe beḡa ke misi ké tedye nde, mō te faḡ mōnō Beyuden na. Sendi, yeti yasi te yi mumō beḡe beḡa ke yotu mumō ké tedye nde, yite faḡ pesina mbam na. ²⁹ Ma bo dúkwe faḡ mōnō Beyuden ke yasi te yi wule ke moy temō ne ké. Faḡ pesina mbam, yo mesay mete yi Kimō Sisij kele ke temō mumō ké,

yeti membonḡa mete yi mumo kete keto ké kele mesay mete na. Yo njel fan mono Beyuden te mbete be ne meluksa. Meluksa mete yite wúla ke yi Njambiyé, yeti ke yi bomo na.

3

1 'Ma dēte, mo Beyuden kwán mo te ε yeti Beyuden ko ke nḡe? 'Sendi, mepesina mete yi Beyuden kele ké káma bo ke nḡe? 2 Ma meyasi menori hene yiba kpaša meyasi ke menje hene ke yan. Bosa yasi, yo nde, Njambiyé bonma melepi mene kanje nye bo. 3 He ta lepo ba ndana ne nḡe? Nḡe be nde, baḡa ke njoka yan ti tike temo ke melepi mete yi Njambiyé lepima ké, 'Njambiyé má dīyo kine tonje meyasi mete yi nye sima kpo ké? 4 Ko mbet na. Bomo hene dúkwe nde, Njambiyé lépi ndi gbakasi, ma mumo hene lépi ndi ja. Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Bomo dúkwe nde, we Njambiyé, we lépi ndi gbakasi ke meyasi mete yi we lepe ké. Sendi, nḡe wúne bomo teme ke josi, we ta kabo lepi.>

5 Ma kotu mekele mete yi wuse kele ké ke tedye nde, Njambiyé ne nḡben. Ma dēte, he yakama lepo ne nḡe? 'He kina lépi nde, Njambiyé kél meyasi kotute kome nye punje nḡambi ne tedye wuse mebone ké na? Ma mi ke lepina dēte nda yi bomo yakama lepina ké. 6 Yasi wete, ko yo yeti dēte na. 'Ma nḡe Njambiyé kele kotu mekele, a má nje kelo nan yi peso ne josi botu be meneti maka?

7 Sendi, ja te yi mi kele ké ke kpaló kelo nde, Njambiyé tēdya ne sarḡan kwá to te nde, nye ne nḡben. Yo ke kelo nde, meluksa mene púndu puye. 'Ma dēte, a ta jōse mi nde, mi mo mebeyo keto nḡe? 8 Nḡe be nde, meyasi kēlnanḡwe dēte, 'yite he kina lepi nde: <He kēl beya meyasi, né kimo meyasi nje pundu kete na? Baḡa bomo ke diki peso lepi nye ke numbu su nde, wuse ke diki lepo njel melepi mete yite. Lépi ta baló ke to yan, bo má sarḡwa ne mebone mete yi yakama ne bo ké.

Bomo hene kelma mebeyo

9 'He ta nje lepo ba ndana nde nḡe? 'Wuse Beyuden kwá ka bešo bomo? Ko na, keto he sima si tedye nde, ko Beyuden ko botu bete be yeti Beyuden baḡa, mebeyo ke namo bo hene. 10 Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Kine mumo wete ne wete ε kele yasi ne nḡben na, ko wete. 11 Kine mo te ε ne dyanó na. Kine mo te ε sa nje te yi duwe Njambiyé na. 12 Bo hene sima jato ke beya nje. Ko bo yeti ne deti te yi kelo yija yaḡa na. Kine wete ne wete ke njoka yan ke kelo kimo yasi na, ko wete. 13 Nḡonḡele yan ke bonna ne bonḡon te yi dīye nyase ké. Medyem man, yo yi sebila bomo. Mada benyone ke nji medyem man. 14 Numbu yan tonduma ne mekita nē melepi mete yi lú mumo ke temo nda soru kubu. 15 Bo nedo te yi kē punje mekiyo. 16 Bo ke bekidyé bomo tiko bo ke mebone ke mbey hene te yi bo kwá kete. 17 Bo yeti ke duwe nje te yi nye mumo tete ké na. 18 Kambina Njambiyé yeti ne mbet ke dyanó dyan na.> 19 He duwá nde, yasi hene te yi membonḡa lepe ké, yo lépi ndi nye botu bete yi membonḡa mete njá keto yan baḡa, né bomo hene dībi numbu, né botu be meneti maka hene duwe nde, bo ne mejšo ke mbombu Njambiyé, 20 keto Njambiyé ti péši nde, mumo me ne nḡben ke mbombu wene, keto kelna meyasi mete yi membonḡa lepe ké na. Keto siya yasi te yi membonḡa kele, yo ndi tedya mumo mebeyo mene.

Nje te yi Njambiyε jɔngwε

nε mumɔ ké

²¹ Ma ndana Njambiyε ke tedye wusε nda yi nye pesε nde, mumɔ yakama bε nε ngbεj ke mbɔmbu wenε kine kwā nε nje membɔngga na. Membɔngga mete yi Mɔyisi ketima ké nε botu bε punja melepi mε Njambiyε njā lepɔ sendi dεte. ²² E nde, Njambiyε pési nde, mumɔ mε nε ngbεj ke mbɔmbu wenε nε nje tikina temɔ ke yi Yesus Krist. Njambiyε kél dεte nε bomɔ hεnε te bε tike temɔ ke yi Yesus baka, keto a yeti ke nembε njoka bomɔ na. ²³ Yo nde, bomɔ hεnε kelma mεbeyɔ, ε Njambiyε sojε meluksa mεnε ke yotu yan. ²⁴ Ma Njambiyε nε ngikwa, dεte a pesima nde, bo mε ndana nε ngbεj ke mbɔmbu wenε nε gbεlate. A kelma dεte nε nje mεkolna mete yi Krist Yesus njā nje kolo nε bo ké. ²⁵⁻²⁶ Njambiyε tɔkuma Yesus yi nye nε sadaka, na gwe punjε mεkiyɔ mεnε yí sojε nε ngambi Njambiyε ke mεbeyɔ mete yi bomɔ kelma ké. Njambiyε sɔnja ngambi nε dεte ke yi botu bεte bε tike temɔ ke yi Yesus Krist baka, né bo bε nε tε. A kwadya tedye nε nje te yite nde, nye nε ngbεj, keto a gbisimama kine tedye bomɔ mεbɔnε ke beya mεyasi mete yi bo kelma mbɔmbu ké na. Ma ke ngimɔ te yɔkɔ ndana, a ke tedye bomɔ nde, nye nε ngbεj. A ke kwadyε diyɔ ndi nε ngbεj, pesɔ sendi nde, baka hεnε bε tike temɔ ke yi Yesus baka mε nε ngbεj ke mbɔmbu wenε.

²⁷ Ma to yasi te yi mumɔ ta bεndidyε nε yotu kete ké ba we? Kine yaɲa wetε nε wetε na. Keto nge? 'Keto kelna yiɲa kimo mεkelε? Ko na. Yasi wetε, yo ndi keto tikina temɔ ke yi Yesus, yeti keto kelna mεyasi mete yi membɔngga lepε ké na. ²⁸ Keto wusε ke take gbate nde, Njambiyε pési nde, mumɔ mε nε ngbεj ke mbɔmbu wenε keto tikina temɔ ke yi Yesus, yeti keto kelna yasi te yi membɔngga lepε ké na. ²⁹ 'Yite nde, Njambiyε ndi Njambiyε Beyuden siyε? 'Nye yeti sendi Njambiyε te yi yiɲa mεkando na? I gbate, nye Njambiyε te yi yiɲa mεkando sendi, ³⁰ keto Njambiyε ndi wetε nε wetε. Yo ndi nye nyεpɔ sendi ta pesɔ nde nε botu bεte bε pεsina nε baka bε ti pεsinangwε baka ta bε nε ngbεj ke mbɔmbu wenε nε nje tikina temɔ ke yi Yesus Krist. ³¹ Yike yi wusε lepε ké, 'wusε lépi ka nde, wusε lɛɲ membɔngga mε Njambiyε keto tikina temɔ ke yi Yesus? Jā, yeti dεte na! Wusε ke kpalo lepɔ nde, membɔngga nε kpasa misi mesay mete yi nye kele ké.

4

Kasi tikina temɔ te yi Abaraham

¹ Ma hε ta lepɔ nde nge ke kasi saɲmbambo wusu Abaraham? A kwedyama ba yasi te nda ke tɛri te yi mumɔ? ² Njambiyε má pesi nde, Abaraham mε nε ngbεj ke mbɔmbu wenε wulε ke yiɲa mεkelε mete yi nye kelma ké, ma nye yakama bεndidyε yotu. Ma ke mbɔmbu Njambiyε, yiɲa yasi te yi nye yakama bεndidyε yotu keto te yeti na. ³ Mεkana mε Njambiyε lépi nde nge? Yo lépi nde: <Abaraham tikina temɔ ke yi Njambiyε, ε Njambiyε lepε ke yite nde, a mε nε ngbεj ke mbɔmbu wenε.> ⁴ Yo nde, nge mumɔ kele mesay, a yākanɲwε bε nε sol ke mesay mete. Ke yite, bo ti nyéki nye yo nyεkɔ nε gbεlate na. Yo yasi te yi bo yākanɲwε nye nye. ⁵ Ma nge mumɔ ti kele yiɲa mesay dεte na, nge nye kpalo tiko temɔ ke yi Njambiyε, nye ε pesε nde, mɔ mεbeyɔ yakama bε nε ngbεj ke mbɔmbu wenε kɔ, komete, Njambiyε má lepɔ nde, mɔ te mε nε ngbεj ke

mbombu wene keto tikina temo te yite. ⁶ Yo dete sendi yi Davit ke lepɔ nde, mo te e Njambiyɛ lepɛ nde, a me ne ngbenj ke mbombu wene kine pa diyɛ nde, a pɔn pa kelo yiɔa kimo mekele ko ne mesosa. ⁷ Davit ke lepɔ nde: <Botu bete be Njambiyɛ tikima meɔso man ne ngwete soɔe mebeyo man baka ne mesosa. ⁸ Mo te e Baba Mboko yeti ke lepɔ se kasi mebeyo mene ko ne mesosa.>

⁹ Mesosa mete beɔa ka ndi botu bete be pesina baka? Ho yo beɔa sendi botu bete be ti pesinaɔgwe baka? Keto ke yi Abaraham, he kasima nde, Njambiyɛ lepima nde, a me ne ngbenj ke mbombu wene keto tikina temo te yi nye tikima ke yene ke. ¹⁰ Ke yi Njambiyɛ lepima nde, Abaraham me ne ngbenj ke mbombu wene ke, yite a ma pesina ho a ti pa pesina na? Ke ngimo te yite a ba ndi dete, ko a ti pa pesina na. ¹¹ Ke koɔte yey, e Njambiyɛ lepɛ nye nye nde, a pesinaɔgwe yi tedye nde, nye Njambiyɛ pesima nde, a me ne ngbenj ke mbombu wene. A pesima nde, Abaraham me ne ngbenj ke mbombu wene keto tikina temo te yi nye tikima ke yene ke, yite a ti pa pesina na. Dete, Abaraham nja nje be sangwe ne bomo hene be tike temo ke yi Njambiyɛ, ko botu bete be ti pesinaɔgwe baka. Dete, Njambiyɛ ta lepɔ nde, bo me ne ngbenj ke mbombu wene. ¹² Abaraham sendi sangwe ne botu bete be pesina baka, yeti keto gbela mepesina mete yi beɔa ndi ke yotu ke na, nye sangwe ne baka be tike sendi temo ke yi Njambiyɛ ke no mbombu nda yi nye kelma ke ngimo te yi nye ti pa pesina ke.

¹³ Ma Njambiyɛ kpoma nye Abaraham nde, a ta kaɔe meneti maka nye nye bene benday bene. Yi Njambiyɛ kpoma dete ke, yeti keto Abaraham kelma yiɔa yasi te yi membonɔa mene lepɛ ke na. Yo nde, a lepima nde, Abaraham me ne ngbenj ke mbombu wene keto tikina temo te yi nye tikima ke yene ke. ¹⁴ Ma beki ndi nde, meyasi mete yi Njambiyɛ bakidyɛ tike botu bene ke beɔa ndi botu bete be kele yasi te yi membonɔa lepɛ ke, ma tikina temo te yi bomo tike ke yi Njambiyɛ ke gbelate. Sendi, ma yasi te yi Njambiyɛ kpoma ke ti kelna se na. ¹⁵ Ma membonɔa kel nde, Njambiyɛ woku ngambi sangwe ne bomo, keto bo yeti ke bengwe yo na. Nge be nde, membonɔa yeti na, yite kasi yangila te yeti sendi na. ¹⁶ Dete, yasi te yi Njambiyɛ bakidyɛ tike botu bene ke, a kpoku yo nye botu bete be tike temo ke yene baka, na nye bo yo ne gbelate, ne benday be Abaraham hene be no, yeti ndi keto baka yi membonɔa nja ndi keto yan beɔo na, yo sendi keto baka be tike ndi temo ke yene nda yi Abaraham te sangwe wusu hene kelma ke. ¹⁷ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ nde: <Mi tembidya we, ne we be sangwe ne budya mekando.> Abaraham, nye sangwe wusu ke mbombu Njambiyɛ te yi nye tikima temo ke yene ko. Njambiyɛ te, nye Njambiyɛ te e kele nde, bemun yokwe be ne jon ko. Yo nye kuse sendi meyasi mete yi ti be kwey kete ke. ¹⁸ Abaraham tikima temo ke yi Njambiyɛ, be ne bibina temo ke yasi te yi mumo ti yaka be se ne bibina temo nde, yo yakama kelna ke. Dete, e nye nje be sangwe ne budya mekando nda yi Njambiyɛ ma lepi nye nye ke. Njambiyɛ lepima nye nye nde: <Benday bo ta be budyate nda besiso be dyobo.> ¹⁹ Ke ngimo te yite mesew me Abaraham me ke nda gomay. A beɔa nde, yotu ne ma dugbo, beɔe sendi dete ke yi Sara nde, ngimo jariki sima kwa. Ma ko dete, Abaraham ti teke ke tikina temo te yi nye tikima ke yi Njambiyɛ ke na. ²⁰ Yasi wete, a ka mbombu yi tiko temo ke yi Njambiyɛ kine nye meso ke yasi te yi Njambiyɛ kpoma nye nye ke na. Njambiyɛ nya nye deti ke tikina temo te yi nye tikima ke yene ke, e nye lukse Njambiyɛ. ²¹ A

duwā gbate nde, Njambiye ne deti te yi tonje yasi te yi nye si kpo ké. ²² Yo keto Abaraham tikima temo dete, ε Njambiye lepe nde, a me ne ngben ke mbombu wene. ²³ Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Njambiye lepima nde, a me ne ngben ke mbombu wene.> Yi bo ketima dete ké, yo yeti ndi keto Abaraham nyepo na, ²⁴ yo sendi keto su, wuse botu bete be tike temo ke yi Njambiye te ε womiya Nyangwe Kumande wusu Yesus soje ke njoka bemun ko. Njambiye ta lepo sendi nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene. ²⁵ A kanma nye nye bomo nde, bo woku nye keto beya mekele musu. E nye nje womiye nye, né wuse nje be ne ngben ke mbombu wene.

5

Wuse me ne te sine be Njambiye

¹ Dete, Njambiye pesima nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene keto tikina temo te yi wuse tike ke yene ké. Ma dete, wuse me ndana ne te sine be Njambiye ne nje Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. ² Yo nye bute nje nye wuse bu wuse ke no ke yi Njambiye, na kel kimo yasi ne wuse, keto wuse ke tiko temo ke yi Yesus. Wuse me diyō ndana ne ngbingim ke moy ngikwa te yi Njambiye kele ne wuse ké. Wuse ke sosa, keto wuse ne bibina temo nde, wuse ta be sendi ne meluksa me Njambiye. ³ Wuse ti sasangwe ndi keto te yite nyepo na. Yasi wete, ko ke moy mebone wuse ke sosa sendi, keto he duwā nde, mebone ke kame wuse, né wuse be ne tinj te yi gbiso meyasi. ⁴ Kelna tinj ke kame wuse, né wuse sum kol ke mebobilan. Ma sumna kol ke mebobilan ke kame wuse, né wuse be ne bibina temo ke yi Njambiye. ⁵ Yo nde, nge wuse be ne bibina temo dete ke yi Njambiye, wuse ti biye soso mewuru na, keto a sima si tonje mekwadya mene ke moy metemo musu ne nje Kimo Sisinj te yi nye nya wuse ké.

⁶ Yo nde, mbombu ke ngimo te yi wuse ti be ne deti te yi kelo yiya kimo yasi, *Krist njā nje gwe keto su botu be mebeyo ke ngimo te yi Njambiye pesima ké. ⁷ Ko nde, mumo jōhngwe ne ngben ke meneti, yo sulnate nde, wete mumo jāya soj keto ne. Ma nge mumo be ne kpreskere, wete mumo yakama jaye soj yari keto ne. ⁸ Ma Njambiye ke tedye ne nye wuse nde, a kwadya wuse, keto Krist njā gwe keto su pinjo te yi wuse bā ndi botu be mebeyo ké. ⁹ Ma nge be nde, ne nje mekiyo mene Njambiye pesima nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene, 'sungwa ne jōngwa su? 'A ta diyō kine jōngwe ka wuse kamba ne ngambi Njambiye na? ¹⁰ Yo nde, mbombu wuse bā bependo be Njambiye. Ma ndana Njambiye njā jangwe njoka ne sine bo ne nje soj mono wene. Ma nge be nde, Njambiye njā jangwe njoka su dete, 'sungwa ne jōngwa su? 'A kina jōngwe gba wuse sendi keto mono wene ne jōj na? ¹¹ Ma yeti ndi meyasi mete yite siye na. Yasi wete, wuse ndana ne mesosa ne Njambiye, keto a kwanma ne nje Kumande wusu Yesus Krist yi jangwe ne njoka ne sine bo.

Njoka Adam nè Yesus Krist

¹² Dete, nda yi mebeyo nyinma ke to meneti ne nje mumo wete, nda mebeyo kelma nde, mumo sōmbu soj, dete soj njā nje nyanja ne bomo hene, keto bo hene kelma mebeyo... ¹³ Yo nde, mebeyo bā ke to meneti pinjo te yi Njambiye ti pa nye Moyisi membonga na. Ma ke ngimo te yi membonga mete ti be kete ké, Njambiye ti ba mebeyo me bomo na. ¹⁴ Ko dete, kande ke ngimo Adam kumo ke Moyisi soj namma bomo, ko nde,

Ɔomɔ hɛnɛ tɪ kele Ɔeya yasi yangile mɔnɔŋa nda yi Adam kelma kɛ na. Jonɔwɛ Adam kɛ kande tedye wuse kwalɔ mɔnɔŋa mɔ te ε ta duwe nje ko. ¹⁵ Yasi wete, yangila mɔnɔŋa te yi Adam kelma kɛ nɛ ngikwa te yi Njambiye kelma nɛ wuse kɛ yeti wete na. Yo gbate nde, ndi keto yangila mɔnɔŋa wete yi mumɔ wete kelma kɛ, Ɔomɔ Ɔudiyate nɔ sɔmɔ sɔn kete. Ma yasi wete, ngikwa te yi Njambiye nɔ nje kelɔ nɛ Ɔomɔ kɛ nɔ kwɔ to te hɛnɛ. A nya sendi Ɔomɔ mɛkombila nɛ gbɛlate kwɔ to te nɛ nje mumɔ wete, Yesu Krist. ¹⁶ Ma Ɔeya yasi te yi mumɔ kelma kɛ nɛ kimo yasi te yi Njambiye nɔ nye wuse nɛ gbɛlate kɛ ke kelɔ mesay dele dele, keto Njambiye josuma yangila mɔnɔŋa wete te yi mumɔ wete kelma kɛ, ε nye pese nde, lɛpi balma keto Ɔomɔ hɛnɛ. Ma kimo yasi te yi Njambiye nɔ nye wuse nɛ gbɛlate kɛ kɔn Ɔudya yangila mɛmɔnɔŋa mɛnɛ kɛ kpalma kelɔ nde, a pɛsi nde, wuse mɛ nɛ ngɔɔn kɛ mɔmɔmbu wɛnɛ. ¹⁷ Ngɛ Ɔɛ nde, yangila mɛmɔnɔŋa mɛte yi mumɔ wete nɛ wete yangila kɛ kelma nde, sɔn nɔm Ɔomɔ hɛnɛ, 'sunɔwɛ nɛ jonɔwɛ te yi Ɔotu Ɔete Ɔɛ Njambiye kele nyanɔwɛ ngikwa nɛ Ɔo, pese nde, Ɔo mɛ nɛ ngɔɔn kɛ mɔmɔmbu wɛnɛ ta Ɔɛ nɔ kɛ? 'Bo kina ju, namɔ sendi yasi ndi keto mumɔ wete nɛ wete, Yesu Krist na?

¹⁸ Dete, nda ndi mumɔ wete yangila mɛmɔnɔŋa, ε Njambiye pese nde, yo Ɔomɔ hɛnɛ Ɔale lɛpi kɛ, Ɔete sendi, keto ndi mumɔ wete kelma yasi te yi nɛ ngɔɔn, Njambiye kɛ pese nde, Ɔomɔ hɛnɛ mɛ nɛ ngɔɔn kɛ mɔmɔmbu wɛnɛ. Pɛsinate Ɔete ke nye Ɔo jonɔwɛ. ¹⁹ Ma ndi keto mumɔ wete tɪ wokuna nɛ Njambiye, ε Ɔomɔ Ɔudiyate nje Ɔɛ Ɔotu Ɔɛ mɛɔɔn kɛ mɔmɔmbu wɛnɛ, Ɔete sendi, keto mumɔ wete wokunama nɛ nye, a ta pese nde, Ɔomɔ Ɔudiyate mɛ nɛ ngɔɔn kɛ mɔmɔmbu wɛnɛ.

²⁰ Ma mɛmɔnɔŋa nɔ Ɔya, nɛ mɛɔɔn nyɛɔi. Ma kome mɛɔɔn nyɛɔi kɛ, ngikwa te yi Njambiye kpalma nje kwɔ to te. ²¹ Dete, nda yi mɛɔɔn namma Ɔomɔ nɛ nje te yi sɔn kɛ, Ɔete sendi, ngikwa te yi Njambiye kɛ namɔ wuse nɛ nje te yi nye pese nde, wuse mɛ nɛ ngɔɔn kɛ mɔmɔmbu wɛnɛ kɛ, nɛ wuse Ɔɛ nɛ jonɔwɛ te yi kpo nɛ kpo nɛ nje Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist.

6

Sine Ɔɛ Yesu Krist gwɔ

nje womiya sendi

¹ Ma hɛ ta nje lɛpɔ Ɔa ndana nde nɔ? 'Hɛ ta kɛ ka mɔmɔmbu jonɔna ke mɔy mɛɔɔn, nɛ Njambiye kel ngikwa nɛ wuse kwɔ to te? ² Ko mbet na. Wuse sima gwe duwe ke Ɔeti te yi mɛɔɔn Ɔa nɔ kwey kɛ. 'Ma hɛ ta nje yɔkwe jonɔna nɛ kɔkɔ ke mɔy mɛɔɔn keto nɔ? ³ 'Wunɛ kɛ ndekima ka nde, wuse hɛnɛ te yi Ɔo tɔpuma ke mɔrɔku yi sanɔwɛ wuse sine Ɔɛ Krist Yesu Ɔaka, Ɔo ti tɔpa ka wuse yi sanɔwɛ wuse sine Ɔɛ Yesu ke sɔn nɛ na? ⁴ Dete, wuse gwɔ, ε Ɔo pumbɛ wuse sine Ɔɛ Krist nɛ nje tɔpuna su ke mɔrɔku, nɛ wuse nje jonɔna ndana nɛ jonɔna jonɔwɛ nda yi Da womiya sendi nɛ *Krist kɛ njoka Ɔemuɔn nɛ ngunɔduye meluksa mɛnɛ kɛ. ⁵ Ma sine Ɔɛ Krist mɛ sendi sanɔwate wete ke sɔn te yi nye gwɔ kɛ. Dete sendi, sine Ɔɛ Krist ta Ɔɛ sanɔwate wete ke womiya te yi nye womiya kɛ. ⁶ Wuse duwɔ nde, ke yi Krist gwɔ nɔ ke kroa kɛ, Njambiye ngɔmama sendi njombu jonɔwɛ Ɔyusu ke kroa Ɔɛnɛ Ɔɛ Krist, na sɔn Ɔeti kelna mɛɔɔn te yi Ɔiye ke yotu su kɛ, ma wuse mɛ nje kɛ mɔmɔmbu yi Ɔiye bala mɛɔɔn. ⁷ Keto nɔ

mumɔ si gwe, ɓene mɛbeyɔ yeti se ne yaɲa na. ⁸ Ma nda yi sine ɓe Krist sima gwe kɛ, wuse ke tiko temɔ nde, sine ɓe Krist ta ju sendi. ⁹ He ke duwe sendi nde, Njambiyɛ womiya nye soɲe ke njoka ɓemuɲ, a ti kala gwe se na. Soɲ yeti ne yiɲa ɗeti se ke yotu ne na, ¹⁰ keto a gwaɲ ndi tu wete ne sat. A gwaɲ yɛ soɲe mɛbeyɔ me ɓomɔ. Ma ke jonɲwe te yi nye jonna ndana kɛ, a jɔɲɲaɲɲwe yɛ lukse Njambiyɛ. ¹¹ Dete, wune sendi, wune ɓɔɲ meyotu mun nda wune sima gwe duwe ke ɗeti te yi mɛbeyɔ ɓa no kwey kɛ. Ma ndana, wune ɓɔɲ meyotu mun nde, wune ne jon yɛ lukse Njambiyɛ, keto wune ɓe Krist Yesus me saɲɲwate.

¹² Nda yo ɗete kɛ, wune ti jaya nde, mɛbeyɔ kɛn mbɔmbu yɛ namɔ meyotu mun yi ta si gwe kɛ, nɛ wune kel ɓeya mɛwoɓɔ mete yi yotu diyɛ kɛ na. ¹³ Wune ti ɓon se mɛdoku meyotu mun nda mɛjɔle nye mɛbeyɔ yɛ kelɔ ne kotu mekele na. Yasi wete, wune kpɔl kaɲe meyotu mun nye Njambiyɛ nda ɓotu ɓete ɓe gwaɲ nje ju baka. Wune ɓɔɲ mɛdoku meyotu mun nda mɛjɔle nye Njambiyɛ yɛ kelɔ ne ngɓeɲ mekele. ¹⁴ Ma mɛbeyɔ yeti se ne yiɲa ɗeti ke yotu yun na, keto yeti memɓonɲa mete yi Moysi ketima kɛ name wune na. Yasi wete, yo ngikwa te yi Njambiyɛ kele ne wune kɛ name wune.

¹⁵ Ma nge ɓa? 'He ta kelɔ ka ɓeya mekele, keto yeti memɓonɲa name wuse na? 'He ta kelɔ ka ɗete, keto yo ngikwa te yi Njambiyɛ kele ne wuse kɛ name wuse? Ko mbet na. ¹⁶ 'Wune yeti ke duwe ka nde, nge we ɓu yotu nye mumɔ nde, we ta wokuna ne nye, we me bala mɔ te yi we wokuna ne nye ko na? Yo nde, we yakama ɓe bala mɛbeyɔ yɛ kɛ ne mumɔ ke soɲ ho ɓe bala Njambiyɛ yɛ kelɔ meyasi ne ngɓeɲ ke mbɔmbu wene. ¹⁷ Yasi wete, wosoko ne Njambiyɛ, keto kwey wune ɓa ɓebala ɓe mɛbeyɔ, ma ndana wune kpalaɲ ɓeɲɲwe njel tedya mɛlepi me Njambiyɛ te yi ɓo tedya wune kɛ ne temɔ yun hene. ¹⁸ Njambiyɛ sima soɲe wune ke ɗiyɔ bala mɛbeyɔ kpalaɲ nje kelɔ nde, wune njɔki nje ɓe ɓebala ɓe kelna ngɓeɲ mekele. ¹⁹ Mi ke lepina ɗete nda yi ɓomɔ yakama lepina kɛ, keto wune ne mɛteko yɛ woko yasi nɛɗɔ. Wune ɓonɲa mɛdoku meyotu mun kwey nda ɓebala yɛ kelɔ ne mekele me memi, yɛ kelɔ sendi ne yasi te yi memɓonɲa ɓene kɛ. Wune kelma ɗete yɛ kelɔ ne kwalɔ meyasi hene te yi memɓonɲa ɓene gbate kɛ. Ma ɗete ndana, wune kpɔl ɓu mɛdoku meyotu mun nda ɓebala yɛ kelna ngɓeɲ mekele, nɛ wune jonna pupunate ke mbɔmbu Njambiyɛ. ²⁰ Ma komɛ wune ɓa kwey ɓebala ɓe mɛbeyɔ kɛ, wune ti ɓe ɓebala ɓe kelna ngɓeɲ mekele na. ²¹ Kimɔ yasi te nda yi wune njɔ ɓe no ke kelna ɓeya mekele mete yite kɛ? Ndi njɔn njɔ nje tika ne wune muka ke kelna mekele mete, keto yɛ sidye no, mekele mete kɛl nde, mumɔ sɔmbu soɲ. ²² Ma ndana, Njambiyɛ sima soɲe wune ke ɗiyɔ bala mɛbeyɔ. Wune me ndana ɓebala ɓene. Kimɔ yasi te yi wune nje ɓe no ke yite kɛ, yo nde, Njambiyɛ kelma nde, wune jɔɲɲaɲɲwe pupunate ke mbɔmbu wene. Dete, yɛ sidye no, yo ta kelɔ nde, wune ɓɛki ne jonɲwe te yi kpo ne kpo. ²³ Ma sol te yi mɛbeyɔ nye mumɔ kɛ, yo soɲ. Ma yasi wete, yasi te yi Njambiyɛ nye mumɔ ne gɓelate kɛ, yo jonɲwe te yi kpo ne kpo, keto sine ɓe Nyarɲɲwe Kumande wusu Krist Yesus me saɲɲwate.

¹ Wunε njɔŋ, mi lépinangwε nye ɓotu ɓete ɓe ke duwε yasi te yi ɓo jeɓa nde mɛmbɔŋga ɓaka. 'Wunε ke ndekima ka nde, mɛmbɔŋga ɓéki ne ɗeti ke yotu mumɔ ndi ke ngimɔ te yi nye ndi ne jɔŋ ké? ² Yo ɗete yi mɛmbɔŋga kidyε nde, nge nyari ɓe ne mbam piŋɔ te yi njom ndi ne jɔŋ, nya te tí tiki nye kε womaŋa na. Ma yasi wetε, nge njom gwe, mɛmbɔŋga mete yeti se ne ɗeti te yi kidyε nye nde, a tí ken ke ɓo wetε mbam na. ³ Dete, nge nye tike njom kε gwa mbaŋa mbam piŋɔ te yi njom ndi ne jɔŋ, yite ɓo ta lépɔ nde, nye nya mewanja. Ma yasi wetε, nge njom gwe, yite nyari ɗuwa ke moy mɛmbɔŋga mete. Dete, nge nye kε gwa mbaŋa mbam, ɓo tí lépɔ nde, nye nya mewanja na. ⁴ Wunε njɔŋ, ɗete wunε sendi, wunε ɓɔŋ meyotu mun nda wunε sima gwe ɗuwe ke ɗeti te yi mɛmbɔŋga ɓa no ké ne nje sɔŋ *Krist, né wunε nje wokuna ne mbaŋa mumɔ. Wunε wókunangwe ndana ne mo te yi Njambiye womiya sɔŋe ke njoka ɓemuy ko, né wuse nje kel kimɔ mekele yí lukse ne Njambiye. ⁵ Ma ke ngimɔ te yi wuse ɗikima ɓengwe ɓeya meyasi mete yi mumɔ gɔre ké, ɓeya mɛwoɓɔ ɗikima kelo mesay ke meyotu musu yí kelo meyasi mete yi ta kelo nde, wuse sɔmbu sɔŋ. ɓeya meyasi menori, yo mɛmbɔŋga ɗiki sesidyε wuse nde, wuse kél yo. ⁶ Ma ndana, wuse yeti se bala mɛmbɔŋga na, keto wuse sima gwe ɗuwe ke ɗeti te yi mɛmbɔŋga mete ɗikima ndadyε wuse nda ɓebala ké. Wuse mε kelo mesay ndana nye Njambiye ne jɔŋja ɓo mesay te yi Kimɔ Sisih nye wuse ɗeti te yi kelo ké, yeti se ɓengwe njombu ɓo mesay te yi mɛmbɔŋga mete yi ɓo ketima tedye ké na.

Mɛmbɔŋga nε kasi mɛbeyɔ

⁷ Ma hε ta nje lépɔ ɓa ndana nde nge? 'Mɛmbɔŋga mε Njambiye ka ɓeya yasi? Ko mbet na. Yasi wetε, mɛmbɔŋga kpalma tedye mi yasi te yi ɓo jeɓa nde mɛbeyɔ ké. Yo nde, mɛmbɔŋga má ɗiy kine lépɔ nde: <Kpe, we tí goru yasi na,> ma mi tí duwe yasi te yi ɓo jeɓa nde ɓeya gɔruna yasi ké na. ⁸ Ma mɛbeyɔ kwanjma ne nje mɛmbɔŋga yí sɔmbɔ ne kimɔ nje te yi nye ne kwalɔ ɓeya gɔruna meyasi hene ke temɔ mbe. Yo nde, kine mɛmbɔŋga na, ma mɛbeyɔ muŋ yasi. ⁹ Ke yembe, ke ngimɔ te yi mi ɗiyama kine pa duwe mɛmbɔŋga ké, mi jɔŋnama lalε kine take yaŋa na. Yasi wetε, kome mi ma nje duwe yasi te yi mɛmbɔŋga lépe ké, ε mɛbeyɔ nje ju, ¹⁰ ε mi gwe mbe. Dete, yasi te yi mɛmbɔŋga lépe yi ɓa nde, mumɔ ɓéki ne jɔŋgwe kε kpalma kelo nde, mi sɔmbu sɔŋ, ¹¹ keto mɛbeyɔ kwanjma ne nje mɛmbɔŋga yí seɓile ne mi, ε mɛbeyɔ kwa ne nje te yite yí wo ne mi. ¹² Ma ɗete, mɛmbɔŋga wúla ke yi Njambiye. Yasi hene te yi mɛmbɔŋga lépe wetε wete ké wúla sendi ke yene. Yo ne ngben, yo sendi kimote. ¹³ 'Ma yite ka nde, kimɔ yasi ke njá kelo nde, mi kpál kelo yasi te yi mi ɓene ké. Ko mbet na. Yasi wetε, yo mɛbeyɔ kwa ne nje kimɔ yasi ke yí kelo nde, mi gwáki, né mɛbeyɔ gbasi yotu ne nde, nye gbate mɛbeyɔ. Kimɔ yasi ke yi mɛmbɔŋga lépe ké punja nde, mɛbeyɔ kpakole.

¹⁴ Wuse ke kombile duwe nde, mɛmbɔŋga wúla ke Sisih Njambiye. Ma ke ɓe mi, mi mbe mo te ε ɓengwe ɓeya mɛwoɓɔ mete yi mumɔ ɓe no ké. Mi mbe bala mɛbeyɔ, ¹⁵ keto yasi te yi mi kele ké, mi yeti ke ɓiye to te na. Ko mi tí kél yasi te yi mi kwadyε ké na, mi kpál kelo yasi te yi mi ɓene ké. ¹⁶ Ma nda mi ke kpalo kelo ɓeya yasi te yi mi yeti ke kwadyε ké, temɔ mbe ke ndeye mi. Mi ke jaye komete nde, mɛmbɔŋga kimɔ yasi. ¹⁷ Ma ɗete, ɓeya yasi te yi mi kele ké, yeti mi ne nguru wombe kele na, yo mɛbeyɔ

mete yi dīye ke yotu mbε ké. ¹⁸ Mi duwā nde, kinε kimō yasi wete ne wete ke yotu mbε na, yite nde, kumō ke moy mēmbundō mēmbε. Mi ne hεl te yi kelō kimō yasi, ko dēte, dēti te yi kelō nō yeti na. ¹⁹ Kimō yasi te yi mi kwadyε, né mi kel ké, mi yeti ke kelō yo na. Ma, beya yasi te yi mi bεnε ké, yo yite yi mi kpale kelō. ²⁰ Ma ηge mi kele yasi te yi mi yeti ke kwadyε ké, komete, yeti se mi ne ηguru wombε kele na, yo mēbeyō mete yi dīye ke yotu mbε ké. ²¹ Mi ke bεne ndana nde, yo ne wete mbonḡa yi ke kpalo namō mi, yo nde, piḡo te yi mi kwadyε kelō kimō yasi, yo ndi beya yasi kpale kwā mbombu. ²² Yo nde, ke temō mbε, mi ke jaye mēmbonḡa mε Njambiye ne nyanḡwe mesosa, ²³ yasi wete, ke mēdoku mε yotu mbε, mi ke kpalo bεne wete mbonḡa dele yi kele mesay kete. Mbonḡa te mbete ke lū dyambi ne mbonḡa te yoru yi dyanō dīyembe jaye ko. Yo kél sendi nde, mi dīy ndi bala kelna mēbeyō te yi dīye ke mēdoku mε yotu mbε ké. ²⁴ O ηgwete ne mi wa! Nda ta jonḡwe mi ke yotu te yike yi bū mi kē nō ke sōḡ ké? ²⁵ Wosoko ne Njambiye, keto Yesus Krist te Nyanḡwe Kumande wusu!... Ma ke kimō metake mete yi wule ke dyanō dīyembe ndana ké, mi bala mēmbonḡa mε Njambiye. Yasi wete, ke pay te yi mēmbundō, mi bala kelna mēbeyō.

8

Wuse jōḡnanḡwe ne Sisiḡ

te yi Njambiye

¹ Dete ndana, ko lepi tí balō ke to botu bete be dīye sanḡwate bεne be Krist Yesus na, ² keto deti te yi Sisiḡ yi nye kpaṣa jonḡwe nye botu bete be be sanḡwate bεne be Krist Yesus baka ma soḡe mi ke deti te yi kelna mēbeyō nē yi sōḡ. ³ Yo nde, mēmbonḡa mε Njambiye tī bε ne deti te yi kelō dēte na, keto metεkō mete yi mumō nō ké kelma nde, mēmbonḡa tī bεki ne deti te yi kame nye na. Dete, yasi te yi mēmbonḡa tī bε ne deti te yi kelō, Njambiye kpalma nje kelō yo yī njese ηgbak ηgbak Mōnō wene keto mēbeyō mε bomō. A njesa nye ne teri te yi mēmbundō nda wuse botu be mēbeyō yī pεsō ne josi mēbeyō mete yi dīye ke yotu mumō ké, ⁴ né wuse kel gba ηgben mεkele mete yi mēmbonḡa mēne lepe nde, hε kél ké. Wuse botu bete be jonḡa ndana bεḡḡwe yasi te yi Kimō Sisiḡ kwadyε ké yakama kelō dēte, keto wuse ti jōḡnanḡwe se bεḡḡwe yasi te yi wuse ne ηguru wusu kwadyε ké na.

⁵ Yo nde, mō te ε jonḡa bεḡḡwe yasi te yi nye ne ηguru wene kwadyε ké nyéki temō ke yasi te yi bomō kwadyε ké. Yasi wete, mō te ε jonḡa bεḡḡwe yasi te yi Kimō Sisiḡ kwadyε ké nyéki temō ke yasi te yi Kimō Sisiḡ kwadyε ké. ⁶ Nyena temō ke yasi te yi mumō ne ηguru wene kwadyε ké kél nde, a sāḡwanḡwe ne sōḡ. Ma yasi wete, nyena temō ke yasi te yi Kimō Sisiḡ kwadyε ké nyéki mumō kpaṣa jonḡwe, kelō nde, a jōḡnanḡwe ne te. ⁷ Yo nde, mō te ε nye temō ke meyasi mete yi mumō ne ηguru wene kwadyε ké, mō te pēndō Njambiye, keto a ke sεḡe kinε kelō yasi te yi mēmbonḡa mε Njambiye lepe ké na. Ko a ti yaka kelō yo na. ⁸ Njambiye ti yaka bε ne mesosa ne mō te ε jonḡa metu hene bεḡḡwe yasi te yi nye ne ηguru wene kwadyε ké na. ⁹ Ma ke yun, wune ti jōḡnanḡwe se bεḡḡwe yasi te yi wune ne ηguru wun kwadyε ké na. Yasi wete, wune mε jonḡa ndana bεḡḡwe yasi te yi Kimō Sisiḡ kwadyε ké, keto Sisiḡ Njambiye ke dīyō pε

wune. Ma nge Sisiŋ *Krist ti diye ke yotu mumo na, ko mo te yeti mo te wene na. ¹⁰ Ma nge Krist diye pe yun, Sisiŋ ne ke kelo nde, wune beki ne jongwe, keto Njambiyɛ pesima nde, wune me ne ngben ke mbombu wene. Wune ne jongwe te, ko beko nde, yotu te yi wune no ke yakangwe sangwa ne soŋ keto mebeyo. ¹¹ Sendi, nge be nde, Sisiŋ te e womiya Yesus soŋe ke njoka bemun ko ke diyo ke yotu yun gbate, yite nye Njambiyɛ te e womiya Krist soŋe ke njoka bemun ko ta kelo sendi nde, meyotu mun yi sangwa ne soŋ ke, beki ne jon. A ta kelo yo ne deti Sisiŋ ne yi diye pe wune ke. ¹² Wune njon, nda yo dete ke, wuse me ne pilo ke to, yo nde, wuse ti jonnangwe se bengwe yasi te yi wuse ne nguru wusu kwadye ke na. ¹³ Nge wune jonna bengwe yasi te yi wune ne nguru wun kwadye ke, yite wune ta sangwa ne soŋ. Yasi wete, nge wune si gwese beya meyasi mete yi wune diki kelo ke ne deti te yi Kimɔ Sisiŋ, yite wune ta ju. ¹⁴ Keto bomo hene be Sisiŋ Njambiyɛ kende ne bo baka bono be Njambiyɛ. ¹⁵ Yo nde, Sisiŋ te yi Njambiyɛ nya wune ke yeti ke kelo nde, wune dɛy bebala, ne wune nje diy ne wo ke yotu na. Yasi wete, Sisiŋ te yi nye nya wune ke ke kpalo kelo nde, wune beki bono bene. Sisiŋ te ke nye wuse deti te yi lepo kembidya ke moy mengweta musu nde: «*Aba Da!» ¹⁶ Kimɔ Sisiŋ te ne nguru wene ke kobile jaye lepo ne saŋsaŋ nye sisiŋ su nde, wuse me gbate bono be Njambiyɛ. ¹⁷ Ma nda wuse me bono be Njambiyɛ ke, wuse ta be sendi ne kimɔ meyasi mete yi nye sima kobile tike wuse ke. Sine be Krist ta be ne ngabiye ke meyasi mete, keto sine bo hene ke sangwa ne mebɔne, ne wuse be sendi ne meluksa sine bo.

Kasi meluksa mete yi wuse

ta be no ke

¹⁸ Mi ke take gba nde, mebɔne mete yi wuse sangwa no muka ke deke ne mbet ke misi, ko he ti yaka yeko yo ne nyangwe meluksa mete yi Njambiyɛ ta nye wuse ke na. ¹⁹ Meyasi hene te yi Njambiyɛ kusuma ke ke ladiye ne temo ne bak bak ngimo te yi nye ta tedye ne meluksa me bono bene ke puye ke. ²⁰ Yo nde, Njambiyɛ kelma nde, meyasi hene te yi nye kusuma ke kpɔl nje be nda tumbul meyasi. Meyasi mete ne nguru wan ti kwadye nje be dete na. Yo Njambiyɛ pese nde, yo njaki nje be dete. ²¹ Ma ko dete, Njambiyɛ ba ne bibina temo nde, wete yeso a ta soŋe meyasi mete yi nye kusuma ke ke diyo bala te yi yo diki bo ke nje nye yo meluksa bene bono bene. ²² Ma wuse ke duwe nde, kande yeso te yi Njambiyɛ ma kusu ne meyasi kumo muka meyasi hene te yi nye kusuma ke ke njimo ngwenjila nda yi nyari wa ne mj ke. ²³ Yo sendi nde, yeti ndi meyasi mete nyepo njime dete na. Yasi wete, wuse botu bete be nye kandima pa nye wuse Sisiŋ ne nda tomna baka ke njimo sendi dete ke moy metemo musu yi ladiye ne ngimo te yi nye ta punje tedye gbate nde, wuse me bono bene, kolo meyotu musu soŋe ke moy mebɔne. ²⁴ Yo nde, Njambiyɛ sima jongwe wuse. Yasi wete, kumo ndana wuse ndi ke ladiye ne bibina temo nde, he ta beŋe yo gbate wete yeso. Nge mumo si beŋe yasi te yi nye ba ne bibina temo kete ke, nge sendi yi nye ta ladiye ke? A ti si beŋe yo. 'Ma, mumo ta ke ka sendi mbombu yi ladiye beŋe yasi te yi nye sima beŋe ke? ²⁵ Ma nge be nde, wuse ne bibina temo ke yasi te yi wuse ti pa beŋe ke, yite wuse ke kelo tin te yi ladiye beŋe yo.

²⁶ Dete sendi, Kimɔ Sisiŋ ke kame wuse ke meteko musu, keto wuse yeti ke duwe nda yi wuse yakangwe ngweta kimote ne Njambiyɛ ke na.

Yasi wete, Kimɔ Sisiŋ ke ngweta ne Njambiye ke numbu su ne njim yasi te yi wuse ti yaka pile na. ²⁷ Njambiye, mo te ε nembε yasi te yi diye ke moy temo mumo ko ke duwe yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadye lepɔ kε, keto Kimɔ Sisiŋ ke ngweta keto botu be Njambiye beŋgwe yasi te yi Njambiye kwadye kε.

²⁸ Wuse duwaŋ nde, ke yi botu bete be kwadye Njambiye baka, meyasi hene te yi dya bo, Njambiye jaya nde, yo dyan bo, ne bo sombu menyɔŋo kete. Botu benori, yo baka be nye jebama beŋgwe yasi te yi nye sima pesɔ kε. ²⁹ Yo nde, Njambiye sima pesɔ nde, botu bete be nye kikima si toke baka ta be nda Monɔ wene, na be tomba moy ke njoka budya njɔŋ ne. ³⁰ Ma botu baka be nye pesima nde, a ta kelɔ ne bo dete baka, a jebama sendi bo. Bo botu bete be nye jebama baka, a pesima nde, bo me ne ngben ke mbombu wene. Bo botu bete be nye pesima nde, bo me ne ngben ke mbombu wene baka. A nya sendi bo meluksa.

³¹ Ma nda yo dete kε, he ta nje lepɔ ba ne nge? Nda Njambiye ke koŋ su kε, nda yakama lu dyambi ne wuse ko? ³² Gba nye ne nguru wene ti kama ne ngbak ngbak Monɔ wene na. Yasi wete, a kanma nye njese nde, bo woku nye keto su hene. Ma nda yo ba dete kε, 'ne taka ka nde, a ta diyo kine nye ka sendi wuse meyasi hene ne gbelate nda yi nye nya ne wuse Monɔ wene kε? ³³ Nda yakama somse botu bete be Njambiye sima toke baka? Ko na, keto yo nye, Njambiye pese nde, bo me ne ngben ke mbombu wene. ³⁴ Nda ta pesɔ lɛpi badye ke to yan ko? *Krist [Yesus], nye ne nguru wene gwa, jeko kwaŋ kwanɔ a womiya. A ke mbam bo Njambiye, yo nye ngweta sendi ne nye keto su. ³⁵ Ma dete, nda yakama baka njoka su sine be Krist nde, a ti kwadyikwe se wuse ko? 'Yo mebɔne yakama baka njoka su? 'Yo mepɔku ho nyangwe mebɔne mete yi bomo yakama tedye wuse kε? 'Yo diyo nja ho mebuko? 'Yo yina beya yasi te yi yakama monɔ wuse kε ho pesina ngin su ne kafa? Ko na. ³⁶ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Kande bemeɔmene kumo bekoko sine be soŋ kol wete keto yo. Bo beŋa wuse nda besam bete yi bo bu kε pesɔ ngin yan baka.> ³⁷ Ma yasi wete, ke yinori hene wuse ke lanɔsa kwa to te jakime mo te ε kwadya wuse ko. ³⁸⁻³⁹ Keto mi ke duwe gbate nde, kine yaŋa wete ne wete yakama baka njoka su sine be Njambiye nde, a ti kwadyikwe se wuse na. Ko soŋ ko joŋgwe, ko bejaki be Njambiye ko beya meyasi mete yi be ne nyangwe deti, ko meyasi mete yi yakama dya ndana ho yi yakama dya nemeno, ko meyasi mete yi ne ngungudye, ko meyasi mete yi diye ke kwey ho yi diye ke nji, kine yaŋa wete ne wete te yi Njambiye kusuma yakama baka njoka su sine be Njambiye nde, a ti kwadyikwe se wuse na. A tedya wuse mekwadya mete ne nje Nyangwe Kumande wusu Krist Yesus.

9

Njambiye tokuma kando Isarayel

¹ Yasi te yi mi ta lepɔ ndana kε, gbakasi, keto mi sanɔgware sine *Krist, ko mi ti kel ja na. Temo mbe ke lepɔ nye mi nde, yasi te yi mi lepe kε, gbakasi, Kimɔ Sisiŋ ke tedye dete nye temo mbe. ² Yo nde: Mi ne nyangwe ngambi ke temo, sendi, mi ke kola ke moy temo mbe kine njena na. ³ Ma beki nde, Njambiye kitanɔgwe ne mi, baka mi ne Krist kpalo joŋgwe bemaŋ bembe, botu bete be sine bo kando wete baka, ma mi yakama jaye. ⁴ Bo botu be kando Isarayel. Njambiye tokuma bo nde, bo njaki nje be bono

ɓene. A tedya ɓo meluksa mene, kelo ɓudya mbon ɓene ɓo. A nya ɓo membonɓa mene, tedye ɓo nda yi ɓo yakanɓwe kelo mesay nye nye ké, kpo sendi kimɔ meyasi mete yi nye ta kelo nye ɓo ké. ⁵ Njambiye kwadya nde, Abaraham ɓene ɓono ɓene ɓêki ɓesanɓambɔ ɓan. Krist sendi nday wan, a njɔ jadye ke kando dyan. Krist lanɓa meyasi hene, nye Njambiye. He lûksa nye kpo ne kpo, *amen.

⁶ Mi ti lépi nde, Njambiye ti tonje yasi te yi nye kpoma ké na, yo nde, ke kando Isarayel yeti ɓo hene ɓe ngbak ngbak kando Isarayel te yi Njambiye tokuma ké na. ⁷ Ma ko benday ɓe Abaraham, yeti ɓo hene nje ɓe ngbak ngbak ɓono ɓene na, keto Njambiye kpalma nje lepo nye nye nde: <Ngbak ngbak benday ɓo, yo ɓaka ɓe ta wule ke mekiyo me Isak.> ⁸ Njambiye ke kwadye lepo komete nde, yeti benday ɓe Abaraham hene te ɓe jadye ke meneti maka ɓe ɓono ɓe Njambiye na. Yasi wete, yo ndi ɓaka ɓe jadye ɓengwe yasi te yi nye kpo ké, yo ɓete ɓe nye lepe nde, ɓo ɓono ɓene. ⁹ Ma Njambiye lepima kpo nye Abaraham nde: <Mi ta ɓasidyé nje ndi ke kiya ngimo te yoko, ke ngimo te, Sara ta ja monɔ mbam.> ¹⁰ Yo nde, yo ti ɓeɓna ndi ke yi Sara nyepo na, yo ɓeɓnama sendi dete ke yi Rebeka. A tokuma moɓ ja ɓeadan. 'Bo hene yiɓa wúla ndi ke yi sanɓambɔ wusu Isak nyepo. ¹¹⁻¹² Yo nde, Njambiye jéɓanɓwe mo te yi nye kwadye jeɓa ko. A ti kél yasi ɓengwe yiɓa kimɔ mekele me mumo na. Yasi wete, a kél meyasi ɓengwe yasi te yi nye si kpo ké, toke mo te yi nye kwadye toke ko. Yo dete yi nye lepima nye Rebeka nde: <Tomba te ta wokuna ne ndembi te.> Njambiye lépi yasi yinori, yite ɓono ɓete ti pa jadye na. Yite tedya nde, ɓo ti pa kelo yiɓa kimɔ yasi ho ɓeya yasi na. ¹³ Yo sendi nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde, Njambiye lepima nde: <Temo mbe ɓiyama Yakɔp, tiko Eso.>

¹⁴ Ma he yakama nje lepo ɓa ndana nde nge? 'He yakama lepo ka nde, Njambiye kél meyasi kotute? Ko mbet na, ¹⁵ keto a lepima nye Moysi nde: <Mi gwáki ngwete mo te yi mi kwadye gwe ngwete wene ko, kelo ngikwa ne mo te yi mi kwadye kelo ngikwa ne nye ko.> ¹⁶ Dete, Njambiye ti tóka mumo, keto mo te ke kwadye yiɓa yaɓa, ho keto a ke wondo ɓiriki ke yiɓa yasi na. Yasi wete, a tóka mumo ndi keto a ke kwadye gwe ngwete wene. ¹⁷ Ma, yo ketinate ke mekana me Njambiye nde, Njambiye lepima nye Farawon nde: <Mi tembidyá we kum ne gba to te. To te nde, mi ta kwɔ ne nje keskere temo yo yi tedye ne ngungudye mbe, kelo sendi nde, dino dyembe wum sangwe meneti maka hene.> ¹⁸ Dete, Njambiye gwáki ngwete mo te yi nye kwadye gwe ngwete wene ko, dangwe meto me mo te yi nye kwadye dangwe meto mene ko.

¹⁹ Ndana, we yakama lepo yari nde: <Nge ɓe dete, Njambiye ta nje ndeye sendi mumo keto nge? Keto nda yakama diyo kine kelo yasi te yi nye si peso ké?> ²⁰ Ma mumo, we yo ɓa nda, né we ɓofi pitidyé yasi ke numbu Njambiye? 'Mbe yakama lepo ka nye mo te e womma nye ko nde: <Keto nge yi we womma mi deke ké?> ²¹ 'Mo womma mbe yeti ne deti te yi kelo yasi hene te yi temo ne kwadye ne yeko na? 'A ti yaka ɓu kiya mboro yeko kelo ne kpasa ngere ngere donɓo ho kelo ne gbela mbe na? ²² Ma yo ɓeɓa we ke nge, nge ɓe nde, Njambiye kwadya tedye ngambi ne ne ngungudye ne, kpalɔ gbiso botu ɓete ɓe ɓa nde, ɓo ta sangwa ne ngambi ne kwɔ yambile ɓaka? ²³ Ma nge ɓe nde, Njambiye kelma dete, a kwadya tedye sendi nde, a ne meluksa kwɔ to te. A ke kwadye kabidyá meluksa mete ɓene botu ɓete ɓe nye gwɔ ngwete wan ɓaka. A kikima si kombile

bo, né bo bé né meluksa ménε. ²⁴ Yo wuse hene, botu bete bé nye jeβama baka, yeti ndi ké njoka Beyuden βepo na, yasi wete, a jeβama sendi kumo ké njoka botu bete bé yeti Beyuden baka. ²⁵ Yo nda yi nye lépima ké mekana mé Ose nde: <Kando te yi mi tí jeβa kwey nde kando dyembe ké, mi ta nje jeβa yo nde kando dyembe. Sendi, kando te yi temo mbe tí biye kwey, mi ta nje jeβa yo nde soj temo mbe. ²⁶ Ko ké mbeý te yi βomo dikima lépó nye βo nde: 'Bo yeti kando dyembe ké, βo ta nje jeβa βo nde: 'Bono bé Njambiye te ε né jon kó.> ²⁷ Ké bé Esayi, a ké kembidya lépó ké kasi kando Isarayel nde: <Ko nde, Bono bé Isarayel má βeki budyate nda mesey mé mañ, ma Njambiye ta jongwε ndi βaņa ké njokate, ²⁸ keto Baba Mboko ta tonje meyasi hene te yi nye lépima ké ké to meneti kine bukwe yaņa na. A ta keló yo kine kiko na.> ²⁹ Esayi lépima sendi né mbombu nde: <Baba Mboko te *Sabawot kó má diy kine jongwε βaņa benday busu na, ma wuse mé nda *Sodom, ma wuse ma giro muka nda *Gomor.>

³⁰ Ma hé yakama nje lépó βa ndana nde nge? Yo nde, botu bete bé tí bé ké duwe Njambiye baka tí nye sosu yan yí sá nde, Njambiye pési nde, βo mé né ngben ké mbombu wene na. Ko dete, a pesima nde, βo mé né ngben ké mbombu wene, keto βo tikima temo ké yene. ³¹ Yasi wete, ké bé botu bé kando Isarayel, βo nya yan sosu yí sá nje βengwa membonņa mé Njambiye, na pesi nde, βo mé né ngben ké mbombu wene. Ko dete, βo tí kume ké yasi te yi membonņa diyé ké na. ³² Ma keto nge yi βo tí kume ké yasi te yi membonņa diyé ké? Yo keto βo dikima take yan nde, Njambiye ta peso nde, βo mé né ngben ké mbombu wene né nje kelna kimo mekele. 'Bo tí take nde, βo yákanwε kwá né nje tikina temo ké yene na. 'Dete, βo βomiya βaki ké Tari*fl* te yi βadye mumo ké. ³³ Yo nda yi yo ketinate ké mekana mé Njambiye nde: <Beņa, mi ké kase Tari te yi βomo βomiye βaki kete ké ké *Siyon, Mbató te yi ta βadye βomo. Mo te ε tike temo ké yi Mbató te, a tí sangwa né njon na.>

10

¹ Wune njon, yasi te yi mi gore né temo mbe hene ké, yo nde, Bono bé Isarayel njáki ké yi Njambiye, na jongwε βo. Mi ké ngweta budyate né Njambiye ké to te, ² keto mi duwá teri yan. Mi ké lépó ké kasi yan nde, βo ké nye sosu yan hene ké kelna Njambiye mesay. Yasi wete, βo yeti ké duwe njombó kelna mesay mete na. ³ Yo keto βo yeti ké duwe nje te yi Njambiye kwá nó yí peso nó nde, mumo mé né ngben ké mbombu wene ké na. 'Bo kpalma nye sosu yí sá nje te yi kuso nje te wan dele. 'Dete, βo tí kwadye kwá né nje te yi Njambiye kwá nó kó na. ⁴ Yo nde, nda yi *Krist sima nje ké, membonņa mete yi Moyisi ketima ké yeti se né deti te yi keló nde, mumo njáki bé né ngben ké mbombu Njambiye na. Dete ndana, mumo hene ε tike temo ké yi Krist, Njambiye ké peso nde, a mé né ngben ké mbombu wene.

⁵ Ma mó te ε kwadye bé né ngben ké mbombu Njambiye keto βengwa membonņa kó, Moyisi ketima nde: <Mó te ε kele meyasi mete yi membonņa lépé ké ta ju né nje te yite.> ⁶ Mó te ε kwadye bé né ngben ké mbombu Njambiye keto tikina temo ké yene ké, yo ketinate ké mekana mé Njambiye nde: <Wε tí lépí ké moy temo yo nde: Nda ta βendo ké pele dyobo kó?> Yite tédyá nde, yí kè βu *Krist piye nó. ⁷ Wε tí lépí sendi nde: <Nda ta piye kumo ké dya βemuñ kó?> Yite tédyá nde, yí kè βu Krist pundó nó ké

njoka bemun. ⁸ Ma yasi wete, mekana me Njambiye lépi ba nde nge ke kasi te? Yo lépi nde: «Melepi me Njambiye me ke mbombu wo, yo ke ton dyem dyo, yo sendi ke moy temo yo.» Lépi te, yo kasi tikina temo ke yi Njambiye te yi wuse pele ké. ⁹ Yo nde, nge we punje lepo ne gbas gbas ne numbu yo nde, Krist nye Nyangwe Kumande, nge we jaye ke temo yo nde, Njambiye womiya nye soje ke njoka bemun, yite Njambiye ta jongwe we. ¹⁰ Keto, yo ne nje tikina temo te yi wule ndi ke moy temo mumo ké kele nde, Njambiye pési nde, a me ne ngben ke mbombu wene. Sendi, yo ne nje jayna Njambiye ne gbas gbas yi punde ke numbu mumo ké kele nde, Njambiye jongwe nye. ¹¹ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Mo te e tike temo ke yene, a ti sangwa ne njon na.» ¹² Yo nde, Njambiye yeti ke nembe nde, yoko Beyuden ho yoko yeti Beyuden na. Bo hene ndi ne kiya Kumande wete e nye budya kimo meyasi nye bomo hene be jeba nye baka. ¹³ Keto, yo nda yi yo ketinate sendi ke mekana me Njambiye nde: «Mumo hene e ta jeba dino Baba Mboko, mo te ta ju.»

Kasi pelna Kimó Tom

ke mboko hene

¹⁴ Ma bo ta kelo ba nan yi jeba ne nye kine pa tiko temo ke yene? Bo ta kelo nan yi tiko temo ke yene kine pa woko kasi ne? Bo ta kelo sendi nan yi woko ne kasi ne kine mumo ne pa pele nye bo? ¹⁵ Ma botu be pelnate ta wule ba we kine Njambiye ne pa tomo bo kenje? Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «O mberi yanja yi bene bomo ke ke lepo kimo metomun!» ¹⁶ Yasi wete, bo hene ti tike temo ke Kimó Tom te na. Ma Esayi ne nguru wene kombila lepo nde: «Baba Mboko, nda tikima temo ke yasi te yi wuse lepima ké?» ¹⁷ Dete, mumo tiki temo ke tom, keto a panma woko. Nge mumo woke kasi *Krist, yo keto bo panma lepo nye nye. ¹⁸ Yasi wete, mi ke kpaló diye nde: Bo ti woke ka Kimó Tom te? Ja, bo kombila woko, keto yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Men botu be pelma tom te sangwa meneti maka hene. Lépi te yi punduma ke numbu yan ké ka kumo ke njena meneti.» ¹⁹ Yasi wete, mi ke ke sendi mbombu yi diye nde: Botu be kando Isarayel ti biye ka to te kimote? Ma Moyisi ba bosa mumo yi lepo nde, Njambiye lepima nde: «Mi ta kelo nde, wune béki ne nyangwe temo sunjwe ne botu bete be yeti yina kpasas kando baka. Mi ta kelo nde, temo yun kwáki sunjwe ne botu bete be kine dyanó baka.» ²⁰ Esayi tinjma gba temo yi lepo nde, Njambiye lepima nde: «Botu bete be ti be ke sa mi baka dolma mi. Mi punja yotu nye botu bete be ti be kwey ke diye mi yanja baka.» ²¹ Ma ke kasi botu be kando Isarayel, e nde: «Mi jekidya bo menjimo hene kenje botu be danja meto, yasi wete, bo senjma yasi te yi mi dikima lepo ké.»

11

Njambiye ti paye kando Isarayel na

¹ Ma mi ke diye nde: Yite ka nde, Njambiye payma botu be kando te yi nye tokuma ké? Ko mbet na. Keto mi ne nguru wombe mɔno kando Isarayel. Mi nday Abaram, mi mbo Benjamé. ² Ko Njambiye ti paye botu bene be nye kikima si toke baka na. 'Nduku, wune ke duwe mbeyo te yi lepe kasi Eli ke mekana me Njambiye kome nye sɔmsa botu be kando Isarayel nye Njambiye ké? ³ A lepima nye nye nde: «Baba Mboko, bo sima wo botu be punja melepi mo, yangile membey mete yi bo diki nye we sadaka

ketè ké. Mi tikama ndana ndi mi nyepo, ma bo ké kwadye wo sendi mi.>
⁴Ma yasi wete, Njambiye yeŋsama nde nge nye nye? A yeŋsama nde: <Mi bakidya bomo tomay yitan jo yiba nde, bete bembé. 'Bo ti kuse mebɔn ké mbombu *Bal kano nye na.> ⁵Yo sendi ndana dɛte ké ngimo te yoko. Njambiye tokuma sendi baŋa bomo ké njoka Bono be Isarayel, keto a ne ngikwa. ⁶A tokuma bo, keto a ne ngikwa, yeti keto kimo mekele man na. A má toka bo keto kimo mekele man, yite, ma ngikwa te yi nye kele ké yeti se ngikwa na.

⁷Ma he ta nje lepɔ ba ndana nde nge? Yo nde, botu be kando Isarayel ti dole yasi te yi bo nya sosu ké saɔnate ké na. Yasi wete, ndi botu bete be Njambiye tokuma ké njoka yan baka dolma ya te. Ké be bari, bo nja nje be ne ɔanɔ meto. ⁸Yo nda yi yo ketinate ké mekana me Njambiye nde: <Njambiye kelma nde, ɔyanɔ ɔyan bɛki ne yengelen, kelo sendi nde, bo ti beɔnanɔwe se na, bo ti woku se pɛ na kumo muka.> ⁹Davit lepima sendi nde: <Medye mete yi bo ɔye ké kpál nje be nda pɔndo, yo bɛki nda liki pɛle yan, né bo bál, né Njambiye pɔnse bo beɔngwe yasi te yi bo yákanɔwe saɔgwa no ké. ¹⁰Misi man dɛbinanɔwe, ma bo me nje beɔna. Bo saɔngwanɔwe ne mebɔne menɔgimo hene, mbanjo ne hak kine mewedya na.> ¹¹Ma mi ké diyè nde: Ké yi botu be kando Isarayel bomiya ne baki ké, bo bomiya, né bo bal ndi pɔke ne tombombɔ? Ko mbet na. Yasi wete, baya yasi te yi bo kelma ké kpalma kelo nde, Njambiye jɔngwe yiŋa mekando, né botu be kando Isarayel nje gɔru be ké jonja kimo teri te yi botu bete be yeti botu be kando Isarayel nja be ketè ké. ¹²Ma nge be nde, beya yasi te yi bo kelma ké kpalma kelo nde, Njambiye nyɛki buɔɔya mekombila nye bomo hene ké to mboko, nge be sendi nde, mbeko te yi bo balma ké kelma nde, a nyɛki buɔɔya mekombila nye yiŋa mekando, 'yite, mekombila mete kina nje be kpekum kome Njambiye ta tembidyè botu be kando Isarayel hene, kwɔ jonɔwe bo ké na?

Kasi teri botu bete be yeti botu

be kando Isarayel baka

¹³Ndana, mi ké kwadye tapita nye wune, wune botu bete be yeti botu be kando Isarayel baka. Gba mi mo tomun Njambiye. A tomma mi kenje ké gba yun, botu bete be yeti botu be kando Isarayel baka. Dete, mi ne mesosa ké mesay mete yi mi kele ké. ¹⁴Mi ne mesosa yi kelo mesay mete, simande yo ta kelo nde, baŋa bomo ké njoka botu be kando ɔyembe ta gɔro be ké jonja kimo teri te yi bari, né Njambiye jonɔwe bo. ¹⁵Ma nge be nde, Njambiye paŋma paye botu be kando Isarayel tiko ne nan yi janɔwe njoka ne bene botu be meneti maka, 'yite yokidya te yi Njambiye ta yokidyè bo ne kɔko njese ké mbey yan ké kina nje be kpekum na? 'Yo kina be nda yi mumo si gwe nje ju ké na?

¹⁶Ma nge bo pese mampa bu bosa kum te kanɔ nye Njambiye, yite nde, bukwe te yiri hene me wokuna ne nye sendi. Nge bo kanɔ njuku jeti nye Njambiye, yite nde, mebo mete me wokuna ne nye sendi. ¹⁷Bo pesima yiŋa mebo me *oliviye te yi bo be beko kɔ soŋe. E bo nje ké bu we, we bo oliviye te e lo tuku tuku kɔ nje ɔakse ké mbey yan, né we nje be ne kimo njonju te yi wule ké njuku oliviye te yi bo be beko kɔ. ¹⁸Nda yi yo dɛte ké, we ti bendidya yotu ɔungwe beti ké mbombu mebo me oliviye te yiri yi bo pesima ké na. Ma nge be nde, we ké bendidyè yotu, kanda duwe

nde, yeti we sofe njuku jeta na. Yasi wete, yo njuku jeta sofe we. ¹⁹ We yakama diyē nde: <Njambiyē ti ma pési mēbo mete yiri soŋe, na nje bɔ mi d'akse ke mbey te na? ²⁰ I, yo gbate d'ete. Ma a pēsima bo soŋe, keto bo ti tike temo ke yene na. Ke be we, Njambiyē nya we mbey te, keto we ke tiko temo ke yene. Dete, we ti beki ne metake mete yi bendidya yotu na. Yasi wete, kpalɔ kambɔ Njambiyē. ²¹ Keto nda yi Njambiyē ti tike ngbak ngbak mēbo me jeta te ké, 'yo we yi nye ta nje tiko? ²² Ma dukwe nde, Njambiyē ne ngikwa, a sendi ne nyano ke yasi te yi nye si pēsɔ ké. A tedya nde, a ne nyano ke yasi te yi nye si pēsɔ ké sunɔwe ne botu bete be kelma beya yasi baka. Yasi wete, a ne ngikwa sunɔwe ne we, nge we kē ndi mbombu jona yaka nɔ nde, a kēl ngikwa ne we. Ma nge ti be d'ete na, a ta pēsɔ sendi we soŋe. ²³ Ke yi botu be kando Isarayel sendi, nge bo yɔkwe ne kɔkɔ tiko temo ke yi Njambiyē, yite a ta yɔkidye bo, keto a ne deti te yi yɔkidye bo ne kɔkɔ njese ke mbey yan. ²⁴ Ke be we, bo pēsima we soŋe ke ngbak ngbak mbey yo ke njuku oliviye te ε lo tuku tuku kɔ. Bo nja bɔ we kē d'akse ke njuku oliviye te yi bo be beko kɔ, yite yeti ngbak ngbak mbey yo na. Nge be nde, teri yo d'ete, 'sunɔwa ne Beyuden bo be wulma ke njuku oliviye te yi bo be beko kɔ? 'Yan kina be jewnate budyate nde, Njambiyē yɔkidya bo d'akse ke ngbak ngbak mbey yan ke njuku oliviye yan na?

Njambiyē ta jɔngwe botu

be kando Isarayel

²⁵ Ma wune njon, mi yeti ke kwadye nde, wune ndēkimangwe nyangwe yasi ke yi Njambiyē sodya mbombu ké na. Wune dukwe yo, ma wune me nje take nde, wune ne d'yanɔ. Yo nde, banja bomɔ ke njoka botu be kando Isarayel nja kelo d'a meto sunɔwe ne Njambiyē. 'Bo ta kelo d'a meto d'ete kē nɔ mbombu kumo ndi ke ngimo te yi bomɔ hene be Njambiyē tokuma be yeti ke kando Isarayel ta tiko temo ke yene. ²⁶ Dete, Njambiyē ta nje jɔngwe ndingele kando Isarayel nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyē nde: <Mɔ te ε ta jɔngwe bomɔ kɔ ta wule *Siyon nje nɔ. A ta soŋe mēbeyɔ me benday be Yakɔp.> ²⁷ Yo ketinate sendi ke mekana me Njambiyē nde: <Benja, mbon te yi mi ta kelo sine bo ké, yo nde, mi ta si soŋe mēbeyɔ man.>

²⁸ Nge wuse sambile misi beŋe nda yi botu be kando Isarayel seŋma ne Kimɔ Tom ké, wuse má lepɔ nde, bo bependo be Njambiyē. Ma yo kēlnangwe d'ete yi jɔngwe ne wune. Yasi wete, nge wuse nje kpalɔ sambile misi yi beŋe nda yi Njambiyē tokuma ne bo ké, wuse má lepɔ komete nde, Njambiyē ndi ke kwadye bo ne temo ne hene, keto a kpoma d'ete nye besanmbambo ban Abaraham nē bonɔ bene. ²⁹ Keto nge Njambiyē si nye mumɔ mekombila ne gbelate ho nge nye si jeba mumɔ, na be mumɔ wene, kɔ a ti yɔkidye se numbu ke kɔnte na. ³⁰ Wune botu bete be yeti botu be kando Isarayel baka, wune ne nguru wun ti wokuna kwey ne Njambiyē na. Ma ndana, Njambiyē kpalma nje gwe ngwete wun, keto botu be kando Isarayel ti wokuna ne nye na. ³¹ Yo ndi sendi d'ete ndana, botu be kando Isarayel yeti ke wokuna ne Njambiyē na. Ma Njambiyē ke kpalɔ gwe ngwete wun, na nje gwe ngwete wan yey nda yi nye gwa ne ngwete wun sendi ké. ³² Dete, Njambiyē kelma nde, bomɔ hene bēki bala danja meto, na nje gwe bo hene ngwete.

³³ O nyangwe ngikwa ne Njambiyе wa! O nyangwe dyanо ne nye wa! O nyangwe duwа yasi sendi ne nye wa! 'Mumо yakama duwe ka meyasi mete yi nye pese ke temо ne ke? 'Mumо yakama biye ka to meyasi mete yi nye kele ke? ³⁴ Gbate, yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyе nde: <Nda ke duwe dyanо Baba Mboko ko? Nda ba mо menngite wene wete yeso ko? ³⁵ Nda e kandima nye nye yija yasi, na nje yokidye sendi nye mо te ko?> ³⁶ Yo nde, meyasi hene wula pele yene. Yo nye kele nde, yasi hene diy ndi ke mbey te wene. Yo nye name meyasi hene. Bomо liksa nye kpo ne kpo, *amen.

12

Jonngwe mо Njambiyе

¹ Wune njоn, nda yi Njambiyе gwа ngwete wusu dete ke, mi ke kombile ngweta ne wune nde: Ndana, wune kana yotu yun ne jonngwe dyanо hene nye Njambiyе nda sadaka, ne yo wokuna ndi ne nye, na be ne mesosa kete. Kpasa kelna mesay nye Njambiyе te yi wune yakanngwe kelo, yo yite. ² Wune ti bekidyangwe ne jonngwe botu be ngimo te yoko na. Yasi wete, wune fiki nde, Njambiyе sеnji dyanо dyanо yi nye wune jonja temо, ne wune duwe nembe yasi te yi Njambiyе kwadye, yite nde, kimo yasi, yasi te yi nye nye mesosa, yasi te yi ndi pоke ne njololo ke mbombu wene.

³ Ma keto ngikwa te yi Njambiyе kelma ne mi ke, mi ke lepо nye mumо hene ke njoka yun nde: Mumо ti beki ne metake mete yi bendidyе yotu kwа yike yi nye yakanngwe be no ke na. Yasi wete, mumо hene beki ne metake mete yi pidye yotu ne, bejngwe ndi teri ne, bejngwe tikina temо te yi Njambiyе nya nye ke. ⁴ Yo sendi dete nde, yotu mumо ndi wete. Yasi wete, yo ne budya medoku, ma misi mesay man dele dele. ⁵ Dete sendi, wuse ne buyo, yasi wete, wuse hene ngboku be ndi mumо wete, keto wuse hene sangwate sine be *Krist. Yo nde, baka sangwate bene beso nda yi medoku me yotu be sendi sangwate ke. ⁶ Ma Njambiyе nyeki wuse meyasi dele dele nda yi nye kwadye bejngwe ngikwa te yi nye kele ne mumо hene ke njoka su ke. Dete, nge be nde, Njambiyе nya mumо deti te yi punja melepi mene, yo kimote nde, a kel yo bejngwe tikina temо te yi Njambiyе nya nye ke. ⁷ Nge be nde, Njambiyе nya mumо deti te yi kamna beso, yo kimote nde, a kel yo nda yi nye yakanngwe kelo ke. Nge be nde, a nya mumо deti te yi tedye beso yasi, yo kimote nde, a nyeki sosu ne kete. ⁸ Nge be nde, Njambiyе nya mumо dyanо te yi nyena beso deti ke temо, yo kimote nde, a kel yo. Nge be nde, a nya mumо temо te yi kelna ngay, yo kimote nde, a kel yo ne kimo temо. Ma nge be nde, a nya mumо deti te yi diyо ne beso, yo kimote nde, a nyeki sosu ne kete. Nge be nde, a nya mumо temо te yi gwena beso ngwete, yo kimote nde, a kama bo ne mesosa.

⁹ Mekwadya mun ti beki ne likisi ke moyte na. Wune ben mebeyо nye bo ke dite. Wune nyeki sosu yun hene ke kelna kimo yasi. ¹⁰ Wune kwadyangwe tande yun nda bemanj. Wune nyeki sosu te yi jesina tande yun. ¹¹ Wune nyeki sosu ke mesay tiko dyem. Wune kel mesay nye Nyangwe Kumande ne temо yun hene. ¹² Wune beki ne mesosa, keto wune ne bibina temо ke yasi te yi Njambiyе sima kpo nye wune ke. Wune gbisi sendi mebone. Wune kel tin, nye sosu ke menngweta ke no mbombu. ¹³ Wune kama botu be Njambiyе ke meyasi mete yi bane bo ke. Wune sanj

nje te yi bɔ bejeŋgwe ne mesosa ke membey mun. ¹⁴ Wune dɔya Njambiyɛ nde, a nyɛki mɛkombila nye botu bɛte bɛ tedye wune nyanɔgwe mɛbone baka. A nyɛki bo mɛkombila. A ti kitangwe ne bo na. ¹⁵ Wune sɔsangwe wune botu bɛte bɛ ke mɔy mesosa baka. Sendi, wune lɛl wune botu bɛte bɛ ke lelɔ baka. ¹⁶ Metake mun bɛki ndi wete tande yun. Wune ti nyeki temɔ ke nyanɔgwe meyasi na. Yasi wete, wune kpɔl nye temɔ ke mɔno meyasi. Mumɔ ti taka ne nguru wene nde, a ne dyanɔ na.

¹⁷ Nge mumɔ kele beya yasi ne we, we ti yɔkidya sendi nye nye na. Wune sɔn nje te yi kelɔ kimɔ yasi te yi bomɔ hene ta jaye. ¹⁸ Nge yo yaka, mɔ bɛki tande te yun, ma wune sɔn nje te yi jɔɔna ne te wune bomɔ hene. ¹⁹ Wune nɔn, wune sɔn temɔ mbe, yo kimɔte nde, wune ne nguru wun ti kundu beya yasi te yi bomɔ kele ne wune kɛ na. Yasi wete, wune fikɔ, ne Njambiyɛ woku ngambi sunɔgwe ne bo. Keto nye Baba Mbokɔ ke lɛpɔ ke mɔy mɛkana mene nde: <Mekundɔkɔ, yo yembe. Yo mi yɔkidye ndi beya yasi te yi bomɔ kele kɛ nye ndi bo. ²⁰ Yasi wete, nge mɔ pendɔ wɔ gwe nja, nyeko gba nye mɛdye. Nge nye gwe yesidye, nɔ nyɛki nye mɔrɔku. Keto nge we kele dete, yo ta sana nye budiyate ke temɔ.> ²¹ We ti jaya nde, mɛbeyɔ nɔm we na, yasi wete, kpɔl kelɔ kimɔ yasi yi namɔ ne mɛbeyɔ.

13

Kasi jesina bekum

¹ Mumɔ hene yakanɔgwe tekwe to sunɔgwe ne bekum. Keto mumɔ wete ne wete ti yaka bɛ kum kinɛ nde, yo wula ke yi Njambiyɛ na. Keto bekum hene, yo Njambiyɛ tembidye bo. ² Dete, nge mumɔ lɔ dɔyambi sunɔgwe ne bekum, mɔ te ke sumɔ kol sunɔgwe ne yasi te yi Njambiyɛ sima tembidye kɛ. Botu bɛte bɛ kele dete baka ta kelɔ nde, jɔsi bɔl ke to yan ne nguru wan. ³ Nge mumɔ jɔɔna ne ngben, a ti gwe wɔ botu bɛte bɛ kende ne dya baka na. Ma nge mumɔ jɔɔna kɔtute, a mɔ gwe wɔ yan. Nge we kwadye nde, wɔ bekum ti biya we na, kelɔ kimɔ yasi, ne bo jay we. ⁴ Keto bo gba botu bɛ mesay bɛ Njambiyɛ yi kame we, ne we jɔɔna ne ngben. Ma, nge we jɔɔna kɔtute, nɔ gwaki wɔ yan, keto yeti gbɛlate yi Njambiyɛ kanma ne kafa nye bo kɛ na. Bo botu bɛ mesay bɛ Njambiyɛ, bo ke tedye nda yi Njambiyɛ kunde ne beya yasi kɛ, tedye sendi ngambi ne sunɔgwe ne botu bɛte bɛ kele kɔtu mekele baka. ⁵ Dete, mumɔ hene yakanɔgwe tekwe to sunɔgwe ne bekum, yeti ndi keto kambina ngambi Njambiyɛ nyɛpɔ na, yo keto wune duwɔ ke mɔy temɔ yun nde, tekwa to dete, yo kimɔte. ⁶ Yo sendi keto te yite yi wune gbo ne garama, keto botu bɛte bɛ kele say bɔɔnate baka, yo Njambiyɛ tembidye bo, ne bo tonje say te kimɔte. ⁷ Wune gbɔku meyasi mete nye mumɔ hene te yi wune yakanɔgwe gbo nye nye kɔ, gbo garama nye mɔ te yi wune yakanɔgwe gbo nye nye kɔ, gbo mɔni gbona lumɔ nye mɔ te yi wune yakanɔgwe gbo nye nye kɔ. Wune kambi mɔ te yi wune yakanɔgwe kambɔ kɔ, sombile mɔ te yi wune yakanɔgwe sombile kɔ.

Mekwadya, yo njuku membɔnga

⁸ Wune ti dɔy ne pilo mumɔ na. Siya pilo te yi wune yakanɔgwe bɛ nɔ, yo ndi nde, wune kwadyangwe tande yun kɛ nɔ mbɔmbu. Keto mɔ te e kwadye jakɔsɔ, mɔ te sima tonje membɔnga mɛ Njambiyɛ hene yi Mɔyisi ketima kɛ. ⁹ Ma membɔnga mɛ Njambiyɛ lɛpi nde: <Kpe, we ti kel wanja na. We ti woku mumɔ na. We ti gubu na. We ti goru yasi mumɔ

na. > Ke mambonga menõri nè yiña mambonga hene, njuku te yo ndi ke mbonga wete nde: <Kwadɔyikwe mɔŋ nda yi we kwadɔye ne yotu yo ké.> ¹⁰ Ko mekwadɔya ti kél beya yasi ne jakoso na. Mekwadɔya kél nde, mumo tɔnjukwe mambonga mete yiri hene. ¹¹ Wune sãŋ nje te yi kelo dɛte, laŋsa laŋsaŋgwe, keto wune ke duwe ngimo te yi wuse dɔye kete ndana ké. Yo ndana ngimo te yi wune yãkaŋgwe jemiye ke jako yey, keto ngimo te yi Njambiyɛ ta jonŋwe ne wuse sidɔye nɔ ké sima wuta. Yo ti londɔ se nda kande ke ngimo te yi wuse kandima ne tikina temo ke yi Kumande Yesus ké na. ¹² Tu ma kiko, misi ta be ke pupo, dɛte wuse fiki mekele mete yi wuse dikima kelo ke yitil ké kpalɔ nje bu mejole me dɔyambi yi wuse ta lu ne dɔyambi ke puye. ¹³ Wuse jɔŋnaŋgwe ne ngben nda yi mumo yãkaŋgwe jonna nɔ kelo yasi ke puye ne yeso ké. Wuse ti dɔyenaŋgwe kwã to te ho gwe menjam beya gwenate na. Wuse ti jonŋaŋgwe ne sap sap kelo mekele me memi na. Wuse ti kusu metandɔ ke njoka bomo ho be ne nyanŋgwe temo na. ¹⁴ Wune ti kel meyasi menõri na. Yasi wete, wune jãya nde, Kumande Yesus bêki nda mejole me dɔyambi mete yi wune leŋe ké. Wune ti nyeki sosu ke metake mete yi mumo be nɔ yí tonje ne beya mewobo mene ké na.

14

Kasi botu be dɛti nè botu be tɛke

¹ Ke yi mo te e ti pa tiko temo ne ngbik ke yi Njambiyɛ ko, wune fɔŋ nye kimote ke njoka yun kine nye meso wune bo ke meyasi mete yi nye ne nguru wene take nde, yo ne ngben ké na. ² Yoko ne bibina temo nde, a yakama dɛe ne meyasi hene lale. Ma yoru e ti pa tiko ne temo ne ngbik ke yi Njambiyɛ ko nde, a ta dɛe ndi ne gbela menyino. ³ Kpe, mo te e dɛe meyasi hene ko ti yelkwe mo te e ti dɔyãki ko na. Ma yoru e ti dɔyãki meyasi mete yite ko ti lepinaŋgwe beyate ne yoru na, keto Njambiyɛ sima bu sendi nye kimote ke mbombu wene. ⁴ We yo ba nda, né we lepina beyate ne mo mesay me besa bete? Nge nye kele mesay kimote ho beyate, yo bêŋa ndi masa wene. Ma a ta kelo mesay kimote, keto Nyanŋgwe Kumande yakama nye nye dɛti te yi kelo dɛte. ⁵ Yoko táka ne nde, yiña meyeso kwã baŋa. Ma yoru nde, meyeso hene ndi wete. Ma mumo hene dɔy ne ngbik ke metake mene ne nguru wene. ⁶ Mo te e take nde, yiña meyeso kwã beso ko táka dɛte yi lukse ne Nyanŋgwe Kumande. Mo te e dɛe meyasi hene ko dɔyãki lale yí lukse sendi ne Nyanŋgwe Kumande, keto a ke nye Njambiyɛ wosoko ke yasi te yi nye dɛe ké. Ma yoko e ti dɔyãki yiña meyasi ko kíy yí lukse ne Nyanŋgwe Kumande sendi, keto a ke nye Njambiyɛ wosoko ke yasi te yi nye kiye ké. ⁷ Yo nde, kine mumo wete ne wete ke njoka su ke jonna, keto nye ne nguru wene dɔye ne yotu ne na. Sendi, kine mumo wete ne wete ke njoka su ke gwe, keto nye ne nguru wene dɔye ne yotu ne na. ⁸ Keto ko nde, wuse bêki ne jon, wuse bêki ne jon yí lukse ne Nyanŋgwe Kumande. Sendi, ko nde, wuse gwãki, wuse gwãki yí lukse ne nye. Ma dɛte, ko nde, wuse bêki ne jon ko nde, wuse gwãki, wuse wókunaŋgwe ndi ne Nyanŋgwe Kumande. ⁹ Yo keto te yite yi *Krist gwã nje womiye, na nje be kumande botu bete be ma gwe nè baka be ndi ne jon baka. ¹⁰ 'Ma we njãki nje lepina yo beyate ne mɔŋ keto nge? Ho nde, 'yoru njãki nje yeliye ba maŋ keto nge? Yo nde, wuse hene ta teme yí yeŋsa lepi ke mbombu Njambiyɛ

kome nye ta jɔse wuse ké. ¹¹ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Mi Baba Mboko, mi gbate ne jon. Mi ke kombile lepo nde: Bomo hene ta kuse mebon ke mbombu wombe. Mumo hene ta lepo ne numbu ne nde, mi Njambiye.> ¹² Dete, mumo hene ke njoka su ta pile yasi te yi nye kelma ke jonngwe dyene ké ne nguru wene nye Njambiye.

¹³ Ma nda yo dete ké, baka ti lepinangwe se beyate ne beso na. Yasi wete, wuse kpál peso nde, wuse ti kel se yiña yasi te yi yakama badye benjon busu ho jatidye bo ke beya nje na. ¹⁴ Sine Kumande Yesus sangwate, dete mi ke kombile duwe gbate gbate nde, yo kine yaña wete ne wete yi ne sembo kete na. Yo nde, yiña yasi njáki nje be ne sembo, nge mumo ne nguru wene take nde, ya te ne sembo. ¹⁵ Ma nge yiña medye te yi we dye ké njangwe temo mon, komete, we yeti se ke jonna benngwe yasi te yi mekwadya tedye ké na. Diyo ne soso ke yasi te yi we dye yo lala ké. We ti kpal kelo nde, mo te yoko yi *Krist gwa keto ne ko yambila keto te na. ¹⁶ Ma yasi te yi we benge yo nde kimote ké ti kpal kelo nde, bomo tapitangwe beyate keto te na. ¹⁷ Keto *Kando Njambiye ti beña kasi medye ne kasi hobiya yiña yasi na. Yasi wete, yo beña mesay maka yi Kimó Sisiñ kele ke jonngwe mumo ké. Yite nde, kelna ngben mekele, jonna ne te wune beso ne diyo ne mesosa. ¹⁸ Mo te e kele mesay nye Krist dete ne temo ne hene ko ke kelo nde, Njambiye beki ne mesosa ne yi nye, kelo sendi nde, bomo jáya nye. ¹⁹ Dete, he nyéki sosu yi sa nje te yi jonna ne te tande su, sa sendi nje te nde, baka kama beso, ne wuse doko doko ke nje Njambiye ke no mbombu. ²⁰ Ke kasi medye, we ti bekidya mesay mete yi Njambiye kele ke temo mumo ké, keto yasi te yi we dye ké na. Yo gbate nde, meyasi hene pupunate kine sembo kete na. Yasi wete, yo beyate nde, mumo dyáki yiña yasi te yi yakama jatidye jakoso ke beya nje. ²¹ Gba kimo yasi, yo nde, we ti kel ko yiña yasi wete ne wete yi yakama jatidye mon ke beya nje na, ko dyena yiña menjay ko hobiya menjam ko kelna yiña yasi dele. ²² Ke yo, we ke duwe yo nde, ke yite, we ke kelo yasi ne ngben ke mbombu Njambiye, ma bakidya ndi yo yite dete ke no mbombu ke njoka yo wune nye. Yoko yi temo ne yeti ke ndeye nye ke ngimo te yi nye kele yasi te yi nye sima peso ké ne gba mesosa. ²³ Yasi wete, mo te e dye yiña yasi nje be ne meso ke temo ke yasi te yi nye dye ké balma lepi ke mbombu Njambiye, keto a kine bibina temo ke yasi te yi nye kele ké na. Ma ko mumo kél yasi te nda, nge nye ti be ne bibina temo ke yasi te yi nye kele ké, yite a kelma mebeyo.

15

¹ Ma wuse be me su ne ngbingim ke nje Njambiye baka, wuse yakanngwe gbiso botu bete be ti pa be dete baka, kame bo ke meteko man. Wuse ti san ndi yasi te yi nye wuse bepo mesosa na. ² Mumo hene ke njoka su kél yasi te yi nye jakoso mesosa yi kame ne nye, na doko doko ke nje Njambiye ke no mbombu, ³ keto *Krist ti sa nje te yi kelo yasi te yi nye nye ne nguru wene mesosa na. Yasi wete, a kelma nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye ke kasi ne nde: <Mendoy mete yi bomo toyma ne we Njambiye ké kpalma balo ke to mbe.> ⁴ Yo nde, meyasi hene te yi bo kandima keto ke mekana me Njambiye ké, bo kéti yo yi tedye ne wuse meyasi, ne wuse be ne bibina temo ke yi Njambiye. Bibina temo te ta wule ke kelna tin ne ke nyena deti ke temo te yi mekana me Njambiye nye

wuse k . ⁵ Njambiy  ny ki bomo  feti te yi be ne tin ke meyasi. A ke nye sendi bo  feti ke temo. Njambiy  te   kele  fete ko k l nde, metake mun b ki ndi wete yi jonna no sendi wete tand  yun nda yi Krist Yesus tedya wuse k . ⁶ Yo k lnangwe  fete, n  wun  h n  be ndi temo wete, be ndi ngin wete yi lukse ne Njambiy  te sangwe ne Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. ⁷  fete, baka b n beso kimote nda yi Krist bonma sendi ne wun  kimote k . Wun  k l  fete, n  bomo bein bes  Njambiy .

⁸ Mi ke kobile lepo nde: *Krist nja be mo mesay me Beyuden, kando botu bete be pesina baka. A kelma  fete yi tedye nde, Njambiy  lepi ndi gbakasi ke yasi te yi nye si kpo k . A nja nje be mo mesay wan  fete, na tonje n  meyasi mete yi Njambiy  kpoma nye besanmbambo ban k . ⁹ Ma a nja sendi, n  botu bete be yeti Beyuden baka lukse Njambiy , keto a gwa ngwete yan. Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiy  nde: < fete, mi ta lukse we sine mekando me botu be meneti maka. Mi ta jembina yi sombile ne dino dya.> ¹⁰ Yo sendi ketinate ke yina mbey nde: <Wun  sosangwe, wun  mekando me botu be meneti maka hene. Wun  sosangwe wun  botu be kando dyene.> ¹¹ Yo ketinate sendi womaja ke mekana me Njambiy  nde: <Wun  mekando me botu be meneti maka hene, wun  l ksa Baba Mboko. Bomo ke njoka mekando hene l ksa nye.> ¹² Esayi te mo punja melepi me Njambiy  ke lepo sendi nde: <Wete nday Isay ta dya. Yo nye ta teme diy  ne mekando me meneti maka. Bo ta be ne bibina temo ne nye.> ¹³ Njambiy  te   kele nde, bomo b ki ne bibina temo ne nye ko k l nde, temo yun tondu ne mesosa ne sot. A k l sendi nde, temo yun diy ne te ke meyasi hene, keto wun  ke tiko temo ke yene. A k l  fete ne  feti te yi Kimo Sisin, n  wun  be ne bibina temo ke yene kwa to te.

¹⁴ Wun  njon, ke pay te yun, mi ne nguru wombe ke kobile duwe nde, temo yun tondunete ne metake mete yi kelo kimo yasi. Sendi, wun  ke duwe meyasi me Njambiy  kumo njena,  fete baka yakama nye beso menkite. ¹⁵ Ma ke yina membey, mi ketima lepina ne gbas gbas nye wun  kine sodye yaja na. Mi kelma  fete yi gba ne dyan dya, n  wun  taki meyasi mete yi wun  sima si duwe k . Mi ketima  fete keto ngikwa te yi Njambiy  kelma ne mi k . ¹⁶ A kelma nde, mi b ki mo mesay me Krist Yesus ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka. Mi ke kelo mesay nda mo nyena sadaka nye Njambiy  ke lepina Kimo Tom ne yi mi lepe k , n  botu bete be yeti Beyuden baka nje be nda sadaka te yi nye Njambiy  mesosa yi yakama ne nye ne  feti Kimo Sisin. ¹⁷ Ma  fete, mi yakama be ne mesosa ke mesay mete yi mi kele nye Njambiy  k , keto sine Krist Yesus sangwate. ¹⁸ Yo nde, nge mi bofe lepo yina yasi, yo ndi yike yi *Krist kwanma ne mi yi kelo nde, botu bete be yeti Beyuden baka k l ndi yasi te yi Njambiy  lepe k . A kelma yo ne nje melepi mete yi mi dikima lepo, ne nje meyasi mete yi mi dikima kelo k . ¹⁹ A kelma sendi yo ne nje ngungudye ne yi nye punja ne nje kelna meyekambiy , bu kelna nyangwe meyasi ne nje te yi Sisin [Njambiy ].  fete, mi pelma Kimo Tom budyate ke kasi Krist nye bomo hene, ke membey hene kande Yerusalem k  no pay Iliri. ²⁰ Ma siya yasi te yi mi jeke goro, yo nde, mi lepi Kimo Tom ke mbey kome mumo ti pa lepo dino Krist wete yeso k , ma mi nje bendidy  t  ke gwa mekol me t  te yi wete mumo sima tembidy  k . ²¹ Yasi wete, mi kpalma goro nde, yo b ki nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiy  nde: <Botu bete yi bo ti lepe kasi ne wete yeso nye bo baka ta duwe nye. Botu bete be ti woke

kasi ne wete yeso baka ta woko biye to meyasi.>

²² Yo yite pete mi nde, mennga budyate mi ti kum ke beje wune na. ²³ Ma ndana, mi ma sidye mesay ke meneti mete yi wonga. Mesew sima buyo, temo mbe ndi ne pepepe nde, mi ken beje wune. ²⁴ Mi ne bibina temo nde, mi ta beje wune kome mi ta ke ke Espanye ke. Mi ta kwanbye mono ngimo mesosa sine wune, ne temo mbe pa wey biran. Wune ta kame mi yi ke tikidye mi ke kendi te. ²⁵ Ma ndana, mi ta pa ke kame botu be Njambiyee be diye ke Yerusalem baka. ²⁶ Keto bekriten bete be diye ke meneti me Maseduwan ne Akay baka bejma kimote nde, bo ndem moni yi kame ne buka bomo ke njoka botu be Njambiyee be diye ke Yerusalem baka. ²⁷ Bekriten bete ne nguru wan kwadye kelo dete sungwe ne bari. Yo nde, bo yakanawe kame gba bo dete, keto Beyuden bete be me bekriten baka kamma botu bete be yeti Beyuden baka ne nje meyasi mete yi Kimu Sisij nye mumo ke. Dete, yakama sendi nde, botu bete be yeti Beyuden baka nyeki bo meyasi mete yi yakama kame bo ke jonawe dyan. ²⁸ Nge mi sidye mekele menori si ke tikidye meyasi hene te yi bo ndemma ke, ma nje pesa ne weri ke no Espanye. ²⁹ Mi duwa nde, *Krist ta tonje mekombila ke kendi te yi mi ta ke weri ke.

³⁰ Wune njon, wuse ke tiko temo ke yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. Sendi, Kimu Sisij ke kelo nde, wuse kwadyangwe tande su. Dete, mi ke kombile ngweta ne wune nde, sine wune beki sangwate yi ngweta ne Njambiyee ne temo su hene keto mbe, ³¹ ma mi nje sangwa ne mebone ke mebo me botu bete be ti pa tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yuda baka. Wune ngwetanawe dete, ne botu be Njambiyee be diye ke Yerusalem baka jay meyasi mete yi mi ta ke tikidye, yi kame ne bo ke. ³² Dete, nge Njambiyee jaye, mi ta dya weri ne mesosa, komete, mi ma pa wadya ne te sine wune. ³³ Njambiyee te e nye tete ko dya pele wune hene, *amen.

16

Pol ke nyeno benjon bene be Rom

¹ Mi ke kanje dyombu dyusu Febe nye wune. A ke kelo mesay me diyakere ke njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke Kenkere baka. ² Mi lepi dete, ne wune bu nye kimote, keto wuse hene sangwate sine be Nyangwe Kumande wusu. Wune bon nye dete nda yi botu be Njambiyee yakanawe kelo tande yan ke. Wune kama nye mengimo hene ke meyasi hene te yi ta kwa nye ke. Wune kel sendi dete, keto a kamma bomo budyate, bu mi ne nguru wombe sendi. ³ Wune nyen mi Pisisil bene njon wene Akilas. Sine bo ngbo kelo mesay nye Krist Yesus. ⁴ Bo diyama son yi jonawe ne mi. Yeti ndi mi nyepo ke nye bo wosoko na, yasi wete, menjon me botu hene be tike temo ke yi Kumande Yesus be yeti Beyuden baka ke nye sendi bo wosoko dete. ⁵ Wune nyen sendi njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus be diki wesidya kan Njambiyee ke tu dyan baka. Mi ke nyeno Epenet, son temo mbe. Yo nye be bosa mo te e kandima tiko temo ke yi Krist ke Asi. ⁶ Wune nyen Mariya, a wonduma biriki keto yun. ⁷ Wune nyen mi Anderonikus bene Yuniyas, sine bo kando wete. Sine bo diyama sendi ke jobo. Bo ke jaye bo budyate ke njoka botu be tomun be Nyangwe Kumande wusu. Yo bo kande tiko temo ke yi Krist ne mi. ⁸ Mi ke nyeno Ampilyatus, son temo mbe, wuse sangwate sine be Nyangwe

Kumande. ⁹ Wune nyên mi Urubę, sine bo ngbo kelo mesay nye Krist. Wune nyên sendi mi Stakis, soŋ temo mbe. ¹⁰ Mi ke nyeno Apelas, a tedya gbate nde, a tikima temo ne ngbik ke yi Krist. Mi ke nyeno sendi botu be tu be Aristobul. ¹¹ Wune nyên mi Herodiyon, sine nye kando wete. Wune nyên sendi botu be tu Narisis. Bo sangwate bene be Nyangwe Kumande. ¹² Mi ke nyeno bedyombu busu Tirifen bene Tirifos. Bo ke wondo biriki yi kelo ne mesay me Nyangwe Kumande. Mi ke nyeno sendi dyombu dyusu Persis, soŋ temo su, a jekima wondo biriki yi kelo sendi ne mesay me Nyangwe Kumande. ¹³ Mi ke nyeno Rufus, nye kpaŋa mo te e beŋgwe Nyangwe Kumande. Mi ke nyeno nyangwe wene, a me nda nyaŋmbe sendi. ¹⁴ Wune nyên mi Asinkirit ne Filegon, nyeno sendi Hermes ne Patrobas bu Hermas. Wune nyên sendi benjon busu be jonna bene bo baka. ¹⁵ Mi ke nyeno Filologos ne Yuliya, nyeno sendi Nere bene dyombu dyene. Mi ke nyeno Olimpas bu botu be Njambiyę hene be jonna bene bo baka. ¹⁶ Wune nyennangwe tande yun wusa nda botu be Njambiyę. Menjon me botu hene be tike temo ke yi Krist baka ke nyeno wune.

¹⁷ Wune njon, mi ke kobile ngweta ne wune nde: Wune dŋy ne soŋo ne botu bete be lu dyambi ne yasi te yi benjon busu tedya wune ke kasi *Krist ke. Bo ke kelo nde, bomo bakaŋgwe, jati dye sendi bo ke beya nje. Wune londu ke keki yan. ¹⁸ Wune dŋy ne soŋo ne bo, keto njel bomo nda bete ti kel mesay nye Krist te Nyangwe Kumande wusu na. Yasi wete, bo kpál sa ndi nje moy yan. Bo ke punje kimo lepi ke kondo numbu, mbombile bomo yi sebile ne botu bete be yeti ke duwe njoka beya yasi baka. ¹⁹ Ke be wune, bomo hene sima duwe nde, wune ke wokuna ke men Nyangwe Kumande wusu, dete mi ne mesosa ne wune. Ke nje te yi kelna kimo yasi, mi goru nde, wune beki ne dyan te yi kelo yo. Ma ke nje te yi kelna beya yasi, wune ti nyeki bo kete na, wune konju yo. ²⁰ Njambiyę te e nye tete ko ta be ke poŋo *Satan ke nji mekol mun. Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist kel ngikwa ne wune. ²¹ Timote, mo te yi sine nye kele say ko ke nyeno wune. Likiyus ne Yason bu Sosipater ke nyeno sendi wune. Sine bete ke kiya kando wete. ²² Mi, Tertiyus ke nyeno wune, wuse sangwate sine be Nyangwe Kumande. Mi mo meketi me Pol, yo mi kete mekana maka. A dikima lepo, mi ke keto. ²³ Gayus, mo te yi mi Pol ya ke tu dyene ko ke nyeno wune. Botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesu baka ke diki wesidya sendi ke tu dyene kano Njambiyę. Erast te nyangwe banmasa te e bakidye moni ke dya waka ko ke nyeno wune. Wusu man Kwartus ke nyeno sendi wune. [²⁴ Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist kel ngikwa ne wune.]

²⁵ Wuse sombila Njambiyę. A yakama nye wune deti. A kel yo ne nje kimo Tom te yi mi pele ke kasi Yesu Krist ke. Kimo Tom te ke punje yasi te yi Njambiyę ma sofyukwe mbombu kande ke kandina mboko mesew mesew ke. ²⁶ Ma ndana, yasi te yi botu be punja melepi me Njambiyę ketima ke nja punje yasi ke yi ba sofyate mbombu ke. Dete, bo nja bu kimo Tom te ke lepo nye mekando me bomo hene, ne bo duwe yo. Bo kelma dete beŋgwe yasi te yi Njambiyę te e dŋye kpo ne kpo ko pesima ke. Meyasi kwanama dete, ne bomo tiki temo ke yi Njambiyę, wokuna sendi ne nye. ²⁷ Siya Mo te e ne kpaŋa dyan, yo ndi Njambiyę nyepo. Luksa beki ne nye kpo ne kpo ne nje Yesu Krist, *amen.

Bosa Møkana mete yi Pol ketima kenje botu be Kørent

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko kenje bekriten bete be diye ke Kørent baka, yite a ke Efes.

Kørent ba nyangwe dya ke meneti Begrek. Yo ba ne sumba budyate. Nyangwe mesukul me nembina meyasi ba sendi kete. Bomo dikima kano meyasi tuku tuku tiko Njambiyε. Bomo budyate dikima jonna ke nyem nyem jongwe nε ke sap sap jongwe. Yo nde, bekriten be Kørent kandima keto mekana kenje Pol ke kasi megwaki nε ke kasi menjay mete yi bo si kelo ne sadaka nye bana benjambiyε kε. Pol wokuma sendi kasi mebaka nε kasi mewanja mete yi dikima kwanja ke njoka yan kε. E nye kola budyate keto mekana maka yi kite ne bo, nembe sendi kasi womiya bemuη nye bo.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe menjabiyε yitan jo yitati:

1. Kasi mebaka ke njoka bekriten be Kørent (kumte 1-4).
2. Gbasina beya sap sap jongwe te yi kwanjama ke njoka bekriten be Kørent (kumte 5-6).
3. Tembifya yotu pupunate ke mbombu Njambiyε nε kasi gwaki (kumte 6-7).
4. Kasi menjay mete yi bo si kelo ne sadaka nye yija meyasi kε. Kriten yeti se bala na, ko dete, a jōnangwe nan? (kumte 8-11).
5. Meyasi yakanjwe kwanja ne nje te ke njon bekriten. Kasi medye me Njambiyε (kumte 11).
6. Kimō meyasi mete yi Kimō Sisij nye kε nε mesay mete yi wuse yakanjwe kelo no kε (kumte 12-14).
7. Kasi womiya bemuη (kumte 15).
8. Kasi ndemna meyasi yi kame ne beso (kumte 16).

¹ Yo mi Pol, mi yi Njambiyε jebama nda yi nye kwadya nde, mi bεki mo tomun Krist Yesus, yo mi sine maη wusu Sositen ² kete mekana maka kenje wune njon botu bete be tike temo ke yi Njambiyε ke Kørent baka. Wuse kεti kenje wune botu bete be Njambiyε tokuma, be diye sangwate ne Yesus Krist, wune be Njambiyε jebama, nε wune be ndi bene baka. Wuse kεti sendi kenje bomo hene be diye ke membey hene, bomo bete be tubε dino Nyangwe Kumande wusu Krist Yesus te Nyangwe Kumande wan nε wusu sendi. ³ Njambiyε Sangwe wusu nε Kumande Yesus Krist kεl ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

⁴ Mi ke nye Njambiyε wombe wosoko menjimō hene ke kasi yun, keto ngikwa te yi nye kelma ne wune ke diyo te yi wune diye sangwate wune be Krist Yesus kε. ⁵ Yo nde, Njambiyε tonja wune ne mekombila ke meyasi hene ke melepi te yi wune lepe nε ke nje duwa yasi hene, keto wune be Yesus Krist sangwate. ⁶ Yo nde, Njambiyε tonja wune ne meyasi mete, keto wune jayma ne temo yun hene nde, lepi te yi bo wokuma nje lepo nye wune ke kasi Krist kε, gbakasi. ⁷ Dete, ke diyo te yi wune diye kete ndana yi ladye ne ngimo te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ta punje ne yotu kε, Njambiyε nya wune meyasi hene te yi Kimō Sisij nye mumō kε. ⁸ Yo ndi nye ta kelo sendi nde, wune diy ne ngbingim kumo ke yeso siyna mboko,

né wunε bε kine mɔnɔ bεya yaɲa te yi bo yakama lepina nε wunε kete ke *Yeso Nyanɲgwe Kumande wusu Yesus Krist na. ⁹ Njambiye te ε jeɓama wunε, né wunε dɪy sanɲgware wúnε bε Mɔnɔ wenε, Nyanɲgwe Kumande wusu Yesus Krist kɔ tɔnɲukwe meyasi mete yi nyε si lepɔ ké.

Kasi mεbaka ke njoka

bekriten bε Kɔreṭ

¹⁰ Wunε nɲɔɲ, mi ke nɲgweta nε wunε ke dɪnɔ Nyanɲgwe Kumande wusu Yesus Krist nde, lepɪ yun hεnε bεki ndi wεte. Mεbaka tɪ bεɲnɲanɲgwe ke njoka yun na, yasi wεte, wunε bεki gba sanɲgware, dɪyɔ temɔ wεte, bε sendi nε metake wεte. ¹¹ Wunε nɲɔɲ, mi lépɪ dεte, keto mi wokuma kasi yun ke numbu botu bε tɪ Kolowe nde, yo nε metandɔ ke njoka yun. ¹² Ma yasi te yi mi kwadɲε lepɔ ké, yo nde, ke njoka yun ɓaɲa nde: <Mi wókunɲanɲgwe mbe nε Pol.> ɓaɲa nde: <Mi wókunɲanɲgwe mbe nε Apolos.> ɓaɲa yan nde: <Mi wókunɲanɲgwe mbe nε Sefas.> ɓaɲa sendi nde: <Mi wókunɲanɲgwe mbe nε *Krist.> ¹³ 'Yite nde, Krist ɓakima ka yotu nε baka? 'Yo ka Pol yi bo nɲgbama ke kroa keto yun? Ho nde, ke yi bo tɔpuma nε wunε ke mɔrɔku ké, 'bo tɔpuma ka wunε nε dɪnɔ Pol? ¹⁴ Mi ke nyε Njambiye wosoko, keto ke njoka yun mi tɪ tɔpε wεte mumɔ ke mɔrɔku na, soɲε ndi Kiripus nε Gayus. ¹⁵ Dete, mumɔ wεte nε wεte tɪ yaka lepɔ nde, bo tɔpuma wunε ke mɔrɔku nε dɪnɔ dɲembe na. ¹⁶ Mi tɔpuma sendi botu bε mɔy tɪ Stefanas ke mɔrɔku. Ke kɔɲte, mi yeti ke duwε, ho mi tɔpuma sendi wεte mumɔ ke mɔrɔku na. ¹⁷ Yo nde, Krist tɪ tome mi yɪ tɔpuna ɓomɔ ke mɔrɔku na. Yasi wεte, a tomma mi, né mi nje lepɪ Kimɔ Tom. A tɪ tome mi, né mi nje lepɪ nε nje jεɲ ndapi te yi ɓomɔ na, kambɔ lepina kasi sɔɲ te yi Krist gwɔ nɔ ke kroa ké mε nje gwe nε gbεlate.

Kasi dɲanɔ te yi ɓomɔ nε dɲanɔ

te yi Njambiye

¹⁸ Yo nde, botu ɓete bε ta yambile ɓaka wóku yan lepina kasi sɔɲ *Krist ke kroa nda aɓalmba. Ma ke yusu, wusε bε ma jɪ ɓaka, kasi sɔɲ Krist ke kroa nε nɲunɲudɲε Njambiye. ¹⁹ Yo nde, yo ketinate ke mekana nε Njambiye nde: <Mi ta yanɲgile dɲanɔ te yi ɓotu bε dɲanɔ bε nɔ ké, soɲε duwɔ yasi te yi ɓotu bε duwɔ yasi bε nɔ ké.> ²⁰ Ma ndana, nda ɓa nε dɲanɔ kɔ? Ma nda ɓa mɔ ketina meyasi kɔ? Ma mɔ jεɲ duwɔ lepɪ te yi nɲgimɔ te yɔkɔ ɓa nda? 'Njambiye tɪ keke ka nde, dɲanɔ te yi ɓotu bε meneti maka kpâl bε yasi aɓalmba na? ²¹ Yo nde, ke meyasi mete yi Njambiye kusuma yɪ tedɲε nde, a nε dɲanɔ ké, ɓotu bε meneti maka nε dɲanɔ te yan tɪ bε nε dεti te yi duwε Njambiye nε nje meyasi mete na. Yo dεte yi Njambiye ɓεɲma kimɔte yɪ jɔɲgwe ɓotu ɓete bε tike temɔ ke yenε ɓaka nε nje pelna Kimɔ Tom te yi wusε lepε ké. Kimɔ Tom te, ɓomɔ ɓεɲa yan nde aɓalmba. ²² Beyuden ke diye meyekambiye, né ɓo ɓεɲ, ma ɓεgɲεk ke sɔ yan duwɔ yasi. ²³ Yasi wεte, ke bε wusε, wusε péla su kasi Krist te yi ɓo nɲgbama ke kroa kɔ. Ke yi ɓeyuden, yo yasi te yi yakama jatidɲε bo ke ɓεya nje, ma ke yi ɓotu ɓete bε yeti Beyuden ɓaka, yo yasi aɓalmba ke yan. ²⁴ Yasi wεte, ke yi ɓaka bε Njambiye jeɓama ɓaka, kɔ Beyuden kɔ ɓεgɲεk, ke yan, Krist ke punje nɲunɲudɲε Njambiye nε dɲanɔ dɲene, ²⁵ keto yasi te yi Njambiye keke yi ɓomɔ ɓεɲε nde aɓalmba ké, yo yasi te yi lanɓa dɲanɔ

bomɔ. Sendi, yasi te yi Njamiye kele yi bomɔ beɲe nde, yo kine deti ké, yo yasi te yi be ne deti laɲsa deti bomɔ.

²⁶ Ma wune njɔɲ, wune sám-bila misi beɲe ne teri yun, wune botu bete be Njamiye jebama baka. Ke njoka yun kine buɖya bomɔ kete ne dyaɲo te yi wule ke yi botu be meneti maka na. Kine buɖya ngabolo bomɔ ho buɖya bomɔ be wulma ke moy tɔ nyangwe bomɔ na. ²⁷ Yo nde, Njamiye sawma meyasi me meneti maka yi bomɔ beɲe nde abalmba ké yi wungwe ne botu be dyaɲo. A sawma meyasi mete yi bomɔ beɲe nde, yo kine deti ké yi wungwe ne detina meyasi. ²⁸ A sawma meyasi me meneti maka yi bomɔ beɲe nde, yo yeti yaɲa nè yike yi bomɔ yeliye ké. Yo meyasi mete yi bomɔ paye ké. A kpalma bu yite yi kelɔ nde, meyasi mete yi bomɔ beɲe nde, yo ne deti ké tɔ beki se ne deti na. ²⁹ A kelma dete, ma mumɔ me nje bendidye yotu ne ke mbombu wene. ³⁰ Ma yo Njamiye kele nde, wune be Krist Yesus bɛki sangwate. A kelma nde, Yesus Krist bɛki dyaɲo dyaɲu. A kwaɲma ne nye yi kelɔ nde, wuse bɛki ne ngbeɲ, be pupunate ke mbombu wene, kwaɲ sendi ne nye yi kolɔ ne wuse ke mebeɲo musu. ³¹ Dete, mekana me Njamiye ke leɲo nde: <Mɔ te e kwadye lukse yotu, a lúksa yotu ndi ke yasi te yi Nyangwe Kumande kelma ké.>

2

Pol ke kè mbombu yí lepina

ke kasi dyaɲo Njamiye

¹ Ma wune njɔɲ, ke yembe, ke yi mi ka nɔ pe yun ké, mi tɔ lepina ne yiɲa nyangwe jɛɲ duwɔ ndapi ho ne yiɲa nyangwe dyaɲo yi kwaɲdye ne yasi te yi Njamiye ma sóɖyukwe ne mbombu ké nye wune na, ² keto mi pesima nde, mi yeti ke kwadye duwe yiɲa yaɲa dele ke njoka yun na, siya yasi te yi mi kwadye duwe, yo ndi Yesus Krist, laɲsa laɲsangwe kasi ngbana ne ke kroa. ³ Ma dete, ke yi mi joɲnama nɔ ne nguru wombe ke njoka yun ké, mi bɔ nda tekina mumɔ. Mi gwɔ wɔ ngwangwa. ⁴ Ke yi mi tedya nè ke yi mi pelma ne meɛpi me Njamiye ké, mi tɔ sa nje te yi dale bomɔ ne jɛɲ ndapi te yi wule ke dyaɲo bomɔ ké na. Yasi wete, mi lepina me tedye nde, Kimɔ Sisij ne ngungudye, ⁵ kamba tikina temɔ te yi wune tike ke yi *Krist ké me nje wule ne nje dyaɲo bomɔ, né yo wul ndi keto deti Njamiye. ⁶ Yo nde, wuse ke tedye kasi dyaɲo nye botu bete be me betomba ke nje te yi Sisij baka. Yasi wete, yeti dyaɲo te yi wule ke yi botu be meneti maka ho ke yi bekum be meneti maka be ta si kwaɲ nemeno baka na. ⁷ Wuse tedya dyaɲo Njamiye yi mumɔ yeti ne deti te yi biye to te ké. Yo dyaɲo te yi nye ma sóɖyukwe ne mbombu yi nye ma kiki tembidyé, yite mboko tɔ pa kusuna na. A kelma dete, né wuse be ne ngabiye ke meluksa mene. ⁸ Kine kum wete ne wete ke njoka bekum be meneti maka duwɔ dyaɲo te na. Yo nde, bo má dukwe dyaɲo te, ma bo tɔ ngba Nyangwe Kumande te e ne meluksa hene ko ke kroa na. ⁹ Yasi wete, yo kelnama nda yi yo ketinate ke mekana mene nde: <Yasi te yi misi tɔ beɲe ne toru nè yi metɔ tɔ woke ne toru, yasi te yi temɔ mumɔ tɔ take wete yeso, yo yasi te yi Njamiye kombila pe yi botu bete be kwadye nye baka.> ¹⁰ Yo ndi wuse yi Njamiye punja yo nye wuse ne nje Sisij ne. Yo nde, Kimɔ Sisij Njamiye ke nembé duwe meyasi hene, ko meyasi mete yi diyé sóɖyate ne gbɔl ke moy temɔ Njamiye ké. ¹¹ Ma mɔ te nda ke duwe yasi te yi diyé ke temɔ jakɔso mumɔ ko? 'Yeti ndi sisij mumɔ ne nguru

wene ke duwe yasi te yi ðiye ke moy temo ne ké na? Dete sendi, kine mumo wete ne wete ke duwe meyasi mete yi ðiye ke moy temo Njambiyé na, songe ndi Sisij Njambiyé nyepo. ¹² Ke ðe wuse, wuse ti ðy su sisij te yi wule ke yi botu ðe meneti maka na. Yasi wete, wuse ðonma su Sisij te yi wule ke yi Njambiyé, né wuse duwe meyasi mete yi Njambiyé nye wuse ne gbelate ké. ¹³ Ma wuse ti lépi yo ne ðyano te yi botu ðe meneti maka tedye ké na. Yasi wete, wuse lépi su yo ne ðyano te yi Kimo Sisij tedye ké. Dete, wuse ke tedye meyasi mete yi Sisij Njambiyé nye botu ðete ðe ne Sisij te ðaka.

¹⁴ Yo nde, mo meneti maka ti yaka jaye meyasi mete yi wule ke Sisij Njambiyé na, keto ke yene, yo abalmba. Sendi, a yeti ne ðeti te yi nembe duwe meyasi mete na, keto mumo dúkwe yo ne nje ðeti te yi Sisij. ¹⁵ Ma mo te e me ne Sisij Njambiyé ko yakama duwe meyasi hene. Yasi wete, kine mumo wete ne wete yakama duwe ðeri jonjwe mo te na. ¹⁶ Ma yo ketinate nde: <Nda ke duwe ðyano Baba Mboko ko? Nda yakama kite nye ko?> Ma wuse su ne takina yasi te yi *Krist.

3

Kasi kelna mesay me Njambiyé

¹ Wune njon, ke ðe mi, ke yi mi lepinama no nye wune ké, mi ti yaka lepinanda mi lepinangwe nye botu ðete ðe me ne Sisij Njambiyé ke yotu na. Mi lepinanda nda mi lepinangwe nye botu ðete ðe ðengwe mewobo me membundo ðaka. Ke jonjwe te yi wune jonna no wune ðe *Krist ké, mi lepinama nye wune nda mi lepinangwe nye gbela ðonosike. ² Mi nya wune moroko meberi, né wune ðye. Mi ti nye wune ðetina medye na, keto ke ngimo te yite, ma wune ti yaka ðye yo na. Ma ko kumo ndana wune ti yaka ðye yo na, keto wune ndi botu ðete ðe ke ðengwe mewobo me membundo. ³ Nge ðe nde, nyanjwe temo né metando ke ðejna ke njoka yun nda yi yo ðejna ké, 'yite ti tedya nde, wune ndi botu ðete ðe ðengwe mewobo me membundo na? 'Yo ti tedya nde, wune ke jonna ðengwe yasi te yi ðomo tedye ké na? ⁴ Ma ke ngimo te yi yoko lepe nde: <Mi wokunangwe mbe ne Pol,> yoru nde: <Mi wokunangwe mbe ne Apolos,> 'yite ti tedya nde, wune ke jonna nda gbela ðomo na? ⁵ Ma Apolos ða nda? Pol ða ne nda? Wuse hene yiba ndi gbela botu ðe mesay ðe Njambiyé. Njambiyé kwanja ne wuse yi kelo nde, wune fiki temo ke yene. Mumo hene ke njoka su ke tonje say te yi Nyanjwe Kumande nya nye nde, a kél ké. ⁶ Mi ða mbe mo ðenate, Apolos mo nyanja moroko kete. Ma yo Njambiyé kele nde, yo jon. ⁷ Dete, mo te e ðe né mo te e nyanje moroko kete ko, ðo hene yiba gbelate. Ma mo te e ðe ne njuku mesay mete hene ko, yo Njambiyé, nye mo te e kele nde, yo jon ko. ⁸ Mo te e ðe ðeko né mo te e nyanje moroko nyanja kete ko ndi wete. Mumo hene ta ðe ne nduku mesay mene ðengwe misi mesay mene. ⁹ Wuse ke kelo mesay sine ðe Njambiyé. Wune ngwan Njambiyé, wune sendi tu te yi Njambiyé sume ké. ¹⁰ Mi ma tembidye mekol me tu nda kpasa mo sumna njumo ðengwe say te yi Njambiyé tomma mi ne ngikwa ne nde, mi njaki kelo ké. Ma ndana, mbanja ke ké mbombu ne say bendifyate. Yasi wete, mumo hene ðiy ne soso ke kwalo ðo mesay mete yi nye bendidyé ne tu kete ké. ¹¹ Mekol me tu te yi sima tembidya ké, yo Yesus Krist. Dete, kine wete mumo e yakama nje tembidye sendi wete mekol me tu ðele na. ¹² Ma ðanja ta bendidyé tu kete ne lor, ðanja ne ði

sumba, ðaŋa ne kpasa metari, yi ðaŋa ne mejeti, yi ðaŋa ne menjoy ho ne mboru ŋgon. ¹³ Yasi wete, ðo mesay me mumo hene ta pundo puye ke nyanŋwe yeso. Yeso te ðite ta gbaso ðo mesay me mumo hene yi tedye ne ðeti te. ¹⁴ Ke tu te yi mumo nja ðendidyete ke gweya mekol me tu te yi sima tembidya ke sume kol ke ðite, mo te ta ðe ne nduku mesay mene. ¹⁵ Yasi wete, ke tu te yi mumo nja ðendidyete ke si lolu, mo te ta koro nduku mesay mene. Ndi nde, nye ne nguru wene ta ju, ma yo ta ðe nda yi mumo diyete no ke ðite ke. ¹⁶ 'Yite nde, wune yeti ke duwe nde, wune mbanjo Njambye na? 'Wune yeti ke duwe ka nde, Sisiŋ Njambye ke joŋna ke yotu yun na? ¹⁷ Nge mumo ðekidyete mbanjo Njambye, Njambye ta ðekidyete sendi mo te, keto mbanjo Njambye tumbu, yo wokunangwe ndi ne nye, ma mbanjo te, yo wune. ¹⁸ Mumo ti sebila yotu ne ne nguru wene na. Nge wete mumo ke njoka yun take nde, a ne dyanu nda yi botu ðe meneti maka take ke, a kpâl ðe nda lem ke misi me botu ðe meneti maka, na nje ðe ne kpasa dyanu. ¹⁹ Keto, yasi te yi botu ðe meneti maka take nde, yo yasi dyanu ke, yo ne yasi abalmba ke misi me Njambye. Yo ketinate ke mekana me Njambye nde: <Njambye ke kpalo kelo nde, botu ðe dyanu ðe ðikwe ke mekele me likisi man.> ²⁰ Yo sendi ketinate ke yiŋa mbey ke mekana me Njambye nde: <Baba Mboko ke duwe meyasi mete yi botu ðe dyanu take ke. A duwa nde, yo hene gbelate.> ²¹ Dete, mumo ti susula yotu ke mekele mete yi bomu yakama kelo ke na. Mumo ti kel ðete na, keto meyasi hene wokunangwe ne wune. ²² Yo nde, ko Pol ko Apolos ko Sefas, ko meyasi hene te yi diyete ke mboko, ko joŋgwe ko soŋ ko meyasi mete yi kete ndana ko meyasi mete yi ta nje ke metu mete yi mbambu, ²³ meyasi mete hene wokunangwe ne wune, ma wune wokunangwe yun ne *Krist, Krist wokunangwe ne Njambye.

4

Teri botu ðe tomun ðe Yesus

¹ Dete, mumo hene yaŋangwe bu wuse nda botu ðe mesay ðe *Krist, nda ðaka ðe Njambye nya ðo say ðakidyete meyasi mene yi nye ma sofyukwe ne mbambu ke. ² Ma yasi te yi ðo diyete mumo hene e ðe ne say ðakidyete meyasi, yo nde, a nyeki temo ne ke mesay mene. ³ Ma ke yembe, ko wune ko botu ðe meneti maka josa mi, yo yeti ke kelo mi mono yaŋa ne mbet na. Ko mi ne nguru wombe yeti ke jose yotu mbe na. ⁴ Yo nde, mi yeti ke duwe yiŋa ðeya yasi te yi mi kelma ke na. Ko ðeko ðete, yite yeti ke tedye nde, mi kine mejoso na. Ma mo te e jose mi ko, yo ndi Nyangwe Kumande nyepo. ⁵ Dete, wune ti yan jose yiŋa yasi piŋo te yi ngimo ti pa dya na. Wune laɖya kumo ke ngimo te yi Nyangwe Kumande ta nje ke. Yo nye ta punje meyasi mete yi diyete sofyate ke yitil ke ke puye. A ta gbaso metake mete yi mumo ðe no ke moy temo ne ke. Yo ke ngimo te yite yey yi Njambye ta ðese mumo hene ðeŋgwe ðo mesay mene. ⁶ Wune njoŋ, yike hene yi mi lepima ke kasi mbe ne ke kasi Apolos ke, mi lepi yi kame ne wune, ne wune ðeŋgwe joŋgwe dyusu yi jekete ne kelna meyasi mete yi wuse lepe no ke. Ma mumo ti kel yiŋa yasi laŋsa yike yi yo ketinate ke mekana me Njambye ke na. Wune ti susula yotu keto wete mumo yi kpalo yeliye ne mbanjo na. ⁷ Keto nda lepe nye we nde, we kwa mbanjo mumo? Yasi hene te yi we ðe no ke, 'yeti Njambye nye we na? Ma nge ðe nde, Njambye nye we meyasi mete, keto nge yi we nje susule yotu nda ðo ti

nye we nyeko ké? ⁸ Mɔy yun me ne dito. Wune me ne kusuku. Wune me bekum tikɔ wuse. Mi kwádyikwe nde, wune bēki biran bekum, né wuse nam sine wune. ⁹ Keto mi ke beɲe nde, Njambiye kelma nde, wuse botu be tomun bene kpál be njena bomɔ ke njoka besɔ. A kelma nde, wuse kpál be nda botu bete yi bo lɛ ke gbegbe wo ke mbombu bomɔ hene. Yo nde, ke to mbokɔ hene, ke mbombu bejaki nē ke mbombu botu be meneti maka, wuse kpalma nje be su nda yasi te yi bomɔ ngbo kindo. ¹⁰ Wuse su belem keto Krist, ma wune yun ne dyanɔ, keto wune be Krist sangwate. Wuse su ne tekɔ, ma wune yun ne deto. Bo ke lukse yan wune, ma wuse ke kpalɔ sangwa su ne yeliya. ¹¹ Ko kumɔ ndana wuse ke gwe nja, gwe yesidyɛ, gwe dɔyɔ sɔkere. Bo ke mende wuse, wuse ke jonna kwey ne kwey. ¹² Wuse ke wɔndo biriki kelɔ mesay ne mebo musu. Bo ke kita ne wuse, ma wuse ke kpalɔ nje ngweta su ne Njambiye nde, a nyēki bo mekombila. Bo ke tedye wuse nyangwe mebɔne, ma wuse ke kpalɔ disima. ¹³ Ko kumɔ ndana bo ke lepina beyate ne wuse, ma wuse ke kpalɔ lepina su ne kimɔ temɔ nye bo. Wuse me su nda dyan te yi bo wɔmbile ke to meneti kē lɛ ke kundu ké. Wuse me su sendi nda sara mbaya ke misi me bomɔ hene. ¹⁴ Mi ti kēti meyasi maka kenje wune yi nye ne wune njɔn na. Yo yi kite ne wune nda bonɔ bembe, sɔɲ temɔ mbe. ¹⁵ Keto ko beyekele nda betomay betomay má njaki nje tedye kasi Krist nye wune, wune kine budya besangwe ke njokate na. Keto yo mi be sangwe wun ke jonngwe te yi wune be Krist Yesu dɔye sangwate ké. Mi bēki sangwe wun ke ngimɔ te yi mi bonjma ne Kimɔ Tom nje lepo nye wune ké. ¹⁶ Dete, mi ke ngweta ne wune nde, wune kēl meyasi nda mi. ¹⁷ Yo yite kele nde, mi tɔm mɔnmbe Timote kenje wune. Nye sɔɲ temɔ mbe. Sendi, a nya sosu ne hene ke yi Nyangwe Kumande. A ta kelɔ nde, wune tâka meyasi mete yi mi lepima nye wune ke jonngwe te yi mi jonna nɔ sine Krist ké. Yo yite yi mi tedye ke membey hene nye menjon me botu bete be ma tikɔ temɔ ke yi Kumande Yesu baka.

¹⁸ Baɲa bomɔ ke njoka yun sosama, susule yotu take nde, mi ti nje beɲe se wune na. ¹⁹ Yasi wete, nge Nyangwe Kumande jaye, mi ta nje beɲe wune nedo. Yo komete yey yi mi ta beɲe, simande bo gbate ne deti, yeti ndi lepinate ne numbu na. ²⁰ Keto *Kandɔ Njambiye, yo yeti ke gbela lepi te yi numbu na, yasi wete, yo ke deti kelna mekele. ²¹ Nē nde, mi njâki ne ngbasi nē nde, mi njâki ne mekwadya nē te lepi, wune kwádyikwe nde, mi njâki ne nge?

5

Kasi mekele me memi ke njoka

bekriten be KØrejt

¹ Bomɔ ke diki lepo ke membey hene nde, kelna mewanja ke kwanja budyate ke njoka yun. Ko ke njoka botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka, yo yeti ke beɲa dete na. Yo me nde, mumɔ ke jonna bene sangwe wene. ² Ma wune ke kpalɔ susule yotu ke yite. Ma yo bēki nde, wune kpál kɔla kpanɔ mɔ te ε kelma mekele mete kɔ sɔɲe ke njoka yun. ³ Ke be mi, ko bekɔ nde, sine wune yeti ke kiya mbey na, wuse sangwate ke pay te yi Sisin. Ke yembe, sima si pesɔ jɔsi mɔ te ε kelma beya mekele mete kɔ, deke nda mi weri sine wune. ⁴ Kome wune ta wesidya ke kiya mbey ne dɔno Nyangwe Kumande wusu Yesu, sine wune ta be sangwate ke pay te yi sisin, ngungudye te yi Nyangwe Kumande wusu Yesu ta be ke

mbey te. ⁵ Komete, ne wune kîn mo te nye ke mebo me *Satan, na bekidyé mambundó mène, dete Njambiyé ta jonngwe sisiñ ne ke *Yeso Nyangwe Kumande. ⁶ Ma susula yotu te yi wune susule ké, kiné to te na. 'Wune yeti ke duwe nde, ko mōno ngā ne mbet ke kelo nde, mbōro mampa hene wēdyukwe na? ⁷ Wune me gbate jonja mbōro yasi, keto *Krist te *Mōno Sam Paska te yusu sima nyena ne sadaka. Dete, wune sōña njombu ngā, lī ne nan, né wune nje be jonja mbōro yasi. ⁸ Dete, wuse tī kel jesō *Paska te ne njombu ngā ho ne ngā te yi tedye beya dyanō ho kotu dyanō na. Yasi wete, wuse kél yo ne mēmpa mete yi kiné ngā kete ké, yite nde, ne pupuna temō nè gbakasi.

⁹ Ke moy mekana mete yi mi ketima kenje wune ké, mi lepima nde, wune tī kel kumbō wūne botu be kelna mewanja na. ¹⁰ Ke kasi botu be kelna mewanja bete yi mi lēpe nō baka nè ke kasi botu bete be nye temo ke meyasi, bū kasi botu be ngangila yasi nè baka be kane yiña meyasi tiko Njambiyé baka, mi ti lépi ne gbela botu be meneti maka na. Keto má beki nde, mi lépi ne bo, ma yite diya nde, wune tī diy se ke meneti maka na. ¹¹ Ma yasi te yi mi kwadye lepō nye wune ké, yo nde, nge mumō lēpe nde, nye mañ wun nje kpalo nye bo ke kelna mewanja ho kpalo be ne njan sumba ho jeko nye temo ke kanna yiña meyasi tiko Njambiyé, nge nye diki lepina beyate ne besō ho be mo gwena menjam ho mo ngangila yasi, wune tī kel kumbō ko dyanā ne mbet wūne njel bomō nda bete na. ¹² Ma yo béña mi ke nge yi mi ta jōse ne gbela bomō? 'Yeti benjon bun yi wune yākanngwe jōse na? ¹³ Yo nde, ke yi gbela bomō, yo Njambiyé jōse bo. Wune kpāndi mo beya mekele soñe ke njoka yun.

6

Kasi jōsi ke njoka bekriten

¹ Nge wete mumō ke njoka yun be ne lépi sungwe ne mañ, nge kele yi nye mine misi bū lépi te kè nō ke yi botu bete be yeti ke duwe Njambiyé kiné bū yo kè nō ke yi botu be Njambiyé ké? ² 'Wune yeti ke duwe nde, yo botu be Njambiyé ta jōse botu be meneti maka na? Nge be nde, yo wune ta jōse botu be meneti maka, 'sungwa ne gbela mōno melepi? 'Wune ti yaka jōse yite na? ³ 'Wune yeti ke duwe nde, wuse ta jōse bejaki na? Nge be dete, 'sungwa ne melepi mete yi beje gbela meyasi me meneti maka? ⁴ Ma nge kele nde, ke njel melepi dete dya ke njoka yun, wune ke lī njon botu bete be ma tiko temō ke yi Kumande Yesus kpalo kanje yo nye gbela bomō nde, bo jōsa ké. ⁵ Mi lépi dete, né njon biy wune. 'Yite nde, ke njoka yun kiné mumō wete ne wete ε ne dyanō ε yakama kombile lépi ke njoka njon ne na? ⁶ 'Yo me nde, mañ bōñ mañ ké nō ke yi botu bete be yeti ke tiko temō ke yi Njambiyé baka? ⁷ Gbate, yike yi wune me ke bū melepi mun kè nō ke mbombu bomō ké ke tedye nde, wune ma kōpō nje. Nge mumō kele yiña kotu mekele sungwe ne wune, keto nge yi wune ti kwāñ lalē diyo ne sem ké? Keto nge yi wune ti tiki lalē nde, bo wōmbila meyasi hene ne mbul ke mebo mun ké? ⁸ Yasi wete, yo wune ke kelo kotu mekele sungwe ne baña bomō, wōmbile meyasi hene ke mebo me bomō. Ma mekele menōri, wune kél hene sungwe ne benjon bun. ⁹ 'Yite nde, wune yeti ke duwe nde, botu bete be kele yasi kotute sungwe ne besō baka ti be ne mbey ke *Kandō Njambiyé na? Mumō tī sebila yotu ne na. Ko bembam bete be kiné bomari be kele mewanja baka, ko bomari bete be yeti ke megwaki

be kele mewanja baka, ko botu bete be kane yija meyasi tiko Njambiye baka, ko botu bete be ke megwaki be kele mewanja baka, ko bembam bete be ne teri bomari baka, ko bembam bete be diye bene beso bembam nda yi mbam diye no bene nyari ke, ¹⁰ ko botu be gubo, ko botu bete be nye temo ke meyasi, ko botu be gwena menjam, ko botu bete be lepina beyate ne beso baka, ko botu be ngangila yasi, botu bete hene ti be ne mbey ke Kando Njambiye na. ¹¹ Ma banja ke njoka yun ba kwey dete. Yasi wete, Njambiye nja weye mebeyo mun toke wune pupudye wune peso nde, wune me ne ngberj ke mbombu wene. Yo kelnama dete ne dino Kumande Yesus Krist ne deti te yi Sisin Njambiye wusu.

¹² Mi yakama kelo yasi hene te yi mi kwadye, yasi wete, yasi hene ti yaka kame mi na. Mi yakama kelo yasi hene te yi mi kwadye, yasi wete, ke yembe, mi ti jaye nde, yaja biya mi ne bala na. ¹³ Medye njaki, ne yo ke ke moy. Ma moy diy yi medye, yasi wete, Njambiye ta kelo nde, bo hene yiba ti beki se na. Ndi nde, yotu ti diy yi kelna mewanja na. Yotu diy yi Nyangwe Kumande, ma Nyangwe Kumande diye ne yotu mumo. ¹⁴ Njambiye te e womiya Nyangwe Kumande ko ta womiye sendi wuse ne ngungudye ne. ¹⁵ 'Wune yeti ke duwe ka nde, meyotu mun, yo medoku me yotu *Krist na? 'Mi ta nje bu medoku me yotu Krist, ne yo nje be medoku me nya mewanja? Ko na. ¹⁶ 'Wune yeti ke duwe ka sendi nde, nge mumo ninawe nya mewanja, bene nye me ndi gba ne kiya yotu wete na? Yo dete yi mekana me Njambiye ke lepso nde: <Bo hene yiba ta kpalo nje be ndi mbundo wete.> ¹⁷ Ma mo te e diye sangwate ne Nyangwe Kumande, mo te ne kiya takina yasi wete bene nye. ¹⁸ Wune kambi kelna wanja. Kwalo beya yasi hene te yi mumo yakama kelo, yo yeti ke kpoke membundo mene na, yasi wete, mo te e kele wanja, a kel bekidyne ne gba membundo mene. ¹⁹ 'Wune yeti ke duwe ka nde, meyotu mun, yo mbanjo Kimo Sisin te yi Njambiye nye wune yi jonja ke yotu yun ke na? Yeti wune diye ne meyotu mun na. ²⁰ Keto Njambiye kolma wune ne sulna yasi, dete wune bakidya meyotu mun yi lukse ne Njambiye.

7

Kasi megwaki

¹ Ndana, ke meyasi mete yi wune ketima diye ne mi ke, kimote nde, mumo ti kpoka nyari na. ² Ma yi kamba ne kelna wanja ne pam pam, yo diya nde, mumo hene beki ne nya te wene ne nyari hene beki ne njonjo te wene. ³ Mbam yakangwe tonje meyasi hene te yi mbam yakangwe kelo nye nyari wene ke. Ne nyari kel sendi dete sangwe ne njom. ⁴ Yeti nyari name yotu ne ne nguru wene na, yasi wete, yo njom. Sendi, yeti mbam name yotu ne ne nguru wene na, yasi wete, yo nyari. ⁵ Ke njoka mbam bene nyari, mbanja ti kin jakoso ke tan na. Ndi nde, wune yakama diyo kine sangwa ke tan, nge be nde, wune sima nye nginj te yi kelo dete kumo ke ngimo te yi wune pesima, ne wune pa nye sosu ke mengweta ne Njambiye. Ke kante, ne wune njaki nje sangwa ne koko, kamba *Satan me nje sebile wune, keto wune ti yaka disima diyo dete ke no mbombu na. ⁶ Yike yi mi lepe ke, mi lepi lepo yi kite ne wune, yeti ne nje te yi deti na. ⁷ Mi goru nde, bomo hene diy nda mi, yo nde, Njambiye nya yasi dele dele yaka ne mumo hene, yoko ne yike, ma yoru ne yiri.

⁸ Kε yi ɓotu ɓete ɓe kine ɓomari ho ɓe kine ɓembam ɓaka nε ɓekuso, mi ke lepo nye ɓo nde, yo kimote nde, ɓo ɗiy nda mi. ⁹ Yasi wete, nge ɓo ɓenje nde, ɓo ti yaka gɓisima ɗiyɔ ɗete na nε ɓo kεl megwaki, keto gwaki kimote lanɓa nde, mumo ɗiy nda mbiye maɗuyo.

¹⁰⁻¹¹ Ma ke yi ɓembam ɓete ɓe me nε ɓomari nε ɓomari ɓete ɓe me ke megwaki ɓaka, mi ke kombile lepo nye ɓo nde: Nyari ti ɗukwe ke ɓo njom na. Nge nye ɗuwe ke ɓo njom, a ti ken se ke ɓo wete mbam na, yasi wete, a yokwe nε koko nje dolo njom kombile gwaki yan. Sendi, mbam ti soja ɓo nε nyari na. Ma yeti mi lepe na, yo gba Nyangwe Kumande lepe ɗete.

¹² Ndana, yo mi ke lepo nε nguru wombe, yeti Nyangwe Kumande na. Mi ke lepo nde, ke yi ɓenjɔn ɓusu ɓari, nge mbaɓa ɓe nε nyari kumo ndana nde, nya te ti pa tiko temo ke yi Kumande Yesus na, ma nge nya te pese nde, a ta ke mbombu jonna ɓene nye, a ti soja ɓo nε nye na. ¹³ Nge ɓe sendi nde, yo nyari ɓe nε mbam, kumo ndana nde, mbam te ti pa tiko temo ke yi Kumande Yesus na, ma nge mbam te pese nde, a ta ke mbombu jonna ɓene nye, nya te ti kin njom na. ¹⁴ Yo nde, nge mbam ti pa tiko temo ke yi Kumande Yesus na, Njambiyε ke pupuɗye nye keto nyari. Sendi, nge ɓe nde, nyari ti pa tiko temo ke yi Kumande Yesus na, Njambiyε ke pupuɗye nye keto njom, keto nge yo ti kelna ɗete na, yite ɓono ɓete yi wune ta ja ɓaka ta ɓe nda yasi memi, ndi nde, ndana ɓo me pupunate.

¹⁵ Yasi wete, ke yoko ε ti pa tiko temo ke yi Kumande Yesus ko pese nde, a ke kwa, na kwaɗ. Komete, mo njɔn wun te ε tikama ko, ko mbam ko nyari ti ɗiyɔ mekomo ke yite na. Njambiyε jebama wuse, nε wuse jonna nε te. ¹⁶ Nyari, 'yo ka we ta jɔngwe njɔɔ? Ma mbam, 'yo ka we ta jɔngwe nyari wo? We duwa nε nge?

¹⁷ Siya te ndi nde, mumo hene jɔnɔngwe ke teri te yi Nyangwe Kumande pesima kε, ke teri te yi Njambiyε dolma nye kete ke ngimo te yi nye jebama nε nye kε. Yo yasi te yi mi kombile lepo nye menjɔn me ɓomo hene ɓe sima tiko temo ke yi Kumande Yesus. ¹⁸ Nge ɓe nde, Njambiyε jebama mbam, yite ɓo sima peso nye, a ɗiy ndi ke teri te yite. Ma nge ɓe nde, a jebama nye, yite ɓo ti pa peso nye na, a ti njangwe yotu yi kε sa ɓomo nde, ɓo njaki nje peso nye na. ¹⁹ Ko ɓo pεsi mumo ko ɓo ti pese nye, yinori hene gbelate. Ma yasi te yi ɓe njukute ke meyasi menori hene, yo ɓengwa membonga me Njambiyε. ²⁰ Mumo hene ɗiy ndi ke teri te yi Njambiyε dolma nye kete ke ngimo te yi nye jebama nε nye kε. ²¹ Nge ɓe nde, we ɓa ke ɗiyɔ bala ke ngimo te yi Njambiyε jebama nε we kε, we ti njangwe yotu yo na. Yasi wete, nge we kwedya nje te yi ɗuwe ke ɗiyɔ bala te, we ti ndekidya na. ²² Keto bala hene te yi Nyangwe Kumande jeba, a sojma mbete ke teri ɗiyɔ bala. Yo sendi nde, mumo hene te yi Nyangwe Kumande jeba piɔ te yi nye yeti bala, mo te ke kpalɔ nje ɓe bala *Krist. ²³ Njambiyε kolma wune nε sulna yasi. Wune ti kpal nje ɗiyɔ bala ɓomo na. ²⁴ Ma wune njɔn, mumo hene ɗiy ndana ke keki Njambiyε ɓengwe ndi teri te yi Njambiyε dolma nye kete ke ngimo te yi nye jebama nε nye kε.

Kasi ɓeko nε ɓekuso ɓomari

²⁵ Ma ndana, ke yi ɓembam ɓete ɓe ti pa ɗuwe ɓoma nε ke yi ɓindi ɓomari, Nyangwe Kumande ti nye mi yiɓa mbonga te yi lepo ke kasi yan na. Yasi wete, mi ta lepo yembe nda yi Nyangwe Kumande tedya ngikwa nε pe yembe nde, ɓomo nyεki temo ke yasi te yi mi lepe kε. ²⁶ Pe yan, mi

βέηηα kimote nde, mbam tí βoη nyari na, a díy kó keto menjanḡwe mete yi díyá ndana ké. ²⁷ Nḡe βe nde, we me ne nyari, we tí sanj nde, wune wánjanḡwe se na. Nḡe βe nde, we tí pa βe ne nyari na, we tí sanj nje te yi βe nó na. ²⁸ Yo nde, nḡe we βy nyari, we tí kele yiηa βeya yaηa na. Sendi, nḡe nya te ε ndi bindi te kó kè meḡwaki, a tí kele yiηa βeya yaηa na. Yasi wete, mi lépi yike keto meβone mete yi botu βete βe kele meḡwaki ta sanḡwa nó ke jonḡwe díyan ké. Ma mi yeti ke kwadíe nde, wune sánḡwanḡwe ne meβone mete na.

²⁹ Ma wune nḡoη, yasi te yi mi kwadíe lepo ké, yo nde, nḡimó me kumte. Kande ndana βaka βe ne βoma βaka díy nda βo kine βoma na. ³⁰ Botu βete βe ke lelo βaka díy nda βo yeti ke lelo na. Botu βete βe ke sosa βaka díy nda βo yeti ke sosa na. βaka βe díki βomo meyasi βaka sóηa temó ne sap ke meyasi mete. ³¹ Ma botu βete βe joηna ne meyasi me meneti maka βaka díy nda βo ti jónnanḡwe ne yo na, keto yasi hene te yi βeηna ke meneti maka ké ke kwá kwano. ³² Mi lépi dete, keto mi góru nde, wune tí gwaki kan yaηa na. Mó te ε kine nyari kó ke nye díyano díyene hene ke mesay me Nyánḡwe Kumande, take yasi te yi nye yákanḡwe kelo, né Nyánḡwe Kumande βe ne mesosa ne nye. ³³ Ma mó te ε me ne nyari kó ke nye díyano díyene hene ke meyasi me meneti maka, take yasi te yi nye yákanḡwe kelo, né nyari βe ne mesosa ne nye, ³⁴ yite, metake me mbam me yíβa. Nya te ε yeti ke gwaki kó ho nya te ε ndi bindi te kó ke nye díyano díyene hene ke mesay me Nyánḡwe Kumande, né yotu ne nè metake mene hene βe pupunate. Ma yóko ε me ke gwaki kó ke nye díyano díyene hene ke meyasi me meneti maka, take yasi te yi nye yákanḡwe kelo, né njom βe ne mesosa ne nye. ³⁵ Mi lépi lepi ke yí kame ne wune, yeti βoηna kól nye ke nḡiη yun na. Yo nde, mi lépi yasi te yi ta βe kimote pe yun yi ta kelo nde, wune díy gba sanḡwate wúne βe Nyánḡwe Kumande kine yaηa te yi yakama nje kobe sendi wune soηe na.

³⁶ Nḡe mumó βeηe nde, yo βeyate, keto nḡondu wene ma jeko díyo bindi te, nḡe nye kwadíe kenje nye ke gwaki, na kél nda yi nye kwadíe, a tí kele βeya yaηa ke yite na. ³⁷ Ma ndi nde, mó te ε pese nde, a ta βakidye nḡondu wene bindi te kó ke kelo kimote, nḡe βe nde, a pesima dete ndi nḡa wete ne sat kine βe yi maló na. Nḡe βe nde, yo wúla ke kwadíe te yene, ke moy temó ne, yite kimote. ³⁸ Dete, mó te ε kenje monó ke gwaki kó ke kelo kimote, ma yóko ε βakidye nye bindi te kine kenje nye ke gwaki kó ke kelo kimote kwá yoru. ³⁹ Nyari ta díyo sanḡwate βene njom piηó te yi mbam ndi ne joη ké. Yasi wete, nḡe soη βy mbam, nyari yakama kè ke βo mbam te yi nye góruma. Ndi nde, mbam te βéki mó te ε sima tiko temó ke yi Kumande Yesus. ⁴⁰ Ma ke yembe, mi βéηa nde, nḡe nye βone dete kine kè se ke βo wete mbam na, a ta joηna ne te. Mi táka nde, mi sendi, mi gba ne Sisiη Njambiye.

8

Kasi menjay mete yi βo si kelo ne

sadaka nye βaηa benjambiye

¹ Ndana, ke kasi menjay mete yi βo si βy kelo ne sadaka nye βaηa benjambiye ké, wuse duwá nde, wuse hene botu βe duwá yasi. Duwá yasi ke kelo nde, mumó βéndidya yotu, ma mekwadíe kél nde, wuse díku

dƆkƆ ke tikina temƆ te yi wuse tike ke yi Njambiyɛ kɛ. ² Nɣɛ wɛtɛ mumƆ take nde, a ke duwɛ yaɲa, a dũkwɛ nde, a tĩ pa duwɛ kpasa duwɛte na. ³ Yasi wɛtɛ, nɣɛ mumƆ kwadɣɛ Njambiyɛ, komɛtɛ, Njambiyɛ duwɛ nɣɛ. ⁴ Dɛtɛ, ke kasi dɣɛna mɛnjay mɛtɛ yi bo bɣ kelɔ nɛ sadaka nɣɛ baɲa bɛnjambiyɛ kɛ, wuse ke duwɛ nde, yasi hɛnɛ te yi mumƆ kanɛ ke to mbokƆ tiko Njambiyɛ kɛ, gbɛlatɛ. Yo nde, kpasa Njambiyɛ ndi wɛtɛ nɛ wɛtɛ kinɛ mbaɲa sɛ na. ⁵ Nɣɛ bɛ nde, yo nɛ yĩɲa mɛyasi mɛtɛ yi dɣɛ kɛ kwey nɛ kɛ mɛnɛti yi bo jɛba nde bɛnjambiyɛ nda yi yo gbate nɛ bɔdɣa bɛnjambiyɛ nɛ bɔdɣa bɛkumandɛ kɛ, ⁶ pɛ yusu, hɛ duwɛ nde, Njambiyɛ ndi wɛtɛ nɛ wɛtɛ. Yo Da te ɛ kusuma mɛyasi hɛnɛ kɔ. Wuse jɔɲnangwɛ wokuna nɛ nɣɛ. Sɛndi, wuse ndi nɛ Nyangwɛ Kumandɛ wɛtɛ nɛ wɛtɛ, yo Yesus Krist te yi Njambiyɛ kwanɲma nɛ nɣɛ yĩ kusɔ nɛ mɛyasi hɛnɛ kɔ. Njambiyɛ kwanɲma sɛndi nɛ nɣɛ yĩ kusɔ nɛ wuse. ⁷ Yasi wɛtɛ, yeti bomo hɛnɛ duwɛ mɛyasi mɛnɔri na. Baɲa bomo sima yila nɛ kasi kanna yĩɲa mɛyasi tiko Njambiyɛ. Yo mɛ nde, nɣɛ bo dɣɛ mɛnjay mɛtɛ yi bo keɛ nɛ sadaka nɣɛ yĩɲa mɛyasi kɛ, ke temƆ yan dɛkɛ nda bo kelma yĩɲa yasi te yi nɣɛ sɛmbo, ketɔ temƆ yan tɛkinate. ⁸ Ma yo kinɛ wɛtɛ kwalɔ mɛdɣɛ yi keɛ nde, Njambiyɛ jɛya wuse na. Ko hɛ dɣɛki, yo yeti ke kame wuse yaɲa ke mbɔmbu wɛnɛ na. Ko hɛ tĩ dɣɛ, yo yeti ke soɲɛ sɛndi wuse yaɲa na. ⁹ Yasi wɛtɛ, wunɛ dɣɛ nɛ sɔsɔ, kambɔ tɛri te yi wunɛ sima tɔkɛ kɛ mɛ nɣɛ jatidɣɛ tɛkina bomo ke bɛya nɣɛ. ¹⁰ Yo nde, nɣɛ mɔ te ɛ nɛ tɛkina temƆ kɔ bɛɲɛ gba wɛ, wɛ mɔ te ɛ ma duwɛ mɛyasi mɛtɛ kɔ ke dɣɛ dɣɛna ke mbanɔ komɛ bomo kanɛ baɲa bɛnjambiyɛ kɛ, 'yo tĩ nɣɛ mɔ te dɛti te yi dɣɛ mɛnjay mɛtɛ yi bo keɛ nɛ sadaka nɣɛ baɲa bɛnjambiyɛ kɛ na? ¹¹ Nɣɛ bɛ dɛtɛ, mɔ te ɛ nɛ tɛkina temƆ kɔ, mɔɲ yĩ *Krist gwɔ ketɔ nɛ kɔ ta yambile, ketɔ duwɛ yasi te yi wɛ nɔ ke mɛyasi mɛtɛ kɛ. ¹² Ma bɛya yasi te yi wunɛ kelma dɛtɛ yĩ kɔmɛ nɛ temƆ bɛnjɔɲ bun yi ndi tɛkinate kɛ, wunɛ kɛl yo nɛ Krist. ¹³ Dɛtɛ, nɣɛ bɛ nde, yĩɲa mɛdɣɛ mɛtɛ yi mi dɣɛ kɛ yakama jatidɣɛ maɲ mbɛ ke bɛya nɣɛ, ko mi tĩ dɣɛ sɛ yo wɛtɛ yɛsɔ na, kambɔ yo mɛ nɣɛ jatidɣɛ nɣɛ ke bɛya nɣɛ.

9

Mɔ tomun Krist nɛ nduku

mɛsay mɛnɛ

¹ 'Yeti ka mi dɣɛ nɛ yotɔ mbɛ na? 'Mi yeti ka mɔ tomun Yesus na? 'Mi tĩ bɛɲɛ ka Nyangwɛ Kumandɛ wusu Yesus nɛ misi mɛmbɛ na? Yasi te yi tɛdɣɛ mɛsay mɛtɛ yi mi kelma nɣɛ Nyangwɛ Kumandɛ kɛ, 'yeti wunɛ na? ² Nɣɛ bɛ nde, baɲa bomo ke lɛpɔ nde, mi yeti mɔ tomun wɛnɛ na, ke yun biran, mi mɔ tomun wɛnɛ. Ketɔ yasi te yi tɛdɣɛ nde, mi ke kelɔ mɛsay mɛ mɔ tomun kɛ, yo wunɛ, ketɔ wunɛ bɛ Nyangwɛ Kumandɛ sangwate. ³ To te yi mi sumɛ kol yɛɲsa lɛpi nɣɛ botu bɛtɛ bɛ lɛpina bɛyate nɛ mi baka, yo nde: ⁴ 'Wuse ti yaka dɣɛ ho hɔbiye yaɲa ke mɛsay mɛtɛ yi wuse keɛ kɛ na? ⁵ 'Wuse ti yaka bɣ sɛndi wɛtɛ nya te ɛ ma yɛɲsa temƆ jaye Njambiyɛ nɛ mɛgwaki kɛ nɔ ke mɛmbɛy hɛnɛ nda yi baɲa botu bɛ tomun bɛ Nyangwɛ Kumandɛ nɛ bɛman bɛnɛ nɛ Sefas keɛ kɛ na? ⁶ 'Yite nde, ndi sine Barnabas bɛpɔ yákanɣwɛ kelɔ mɛsay ndi nɛ mɛbɔ musu? ⁷ Yo soja te nda ɛ kɛ dɣambi, a má nɣɛ gbo yotɔ nɛ nɛ nɣuru wɛnɛ kɔ? Mɔ te nda ɛ bɛ nyambi, a má dɣɛ kinɛ dɣɛ nduku mɛsay mɛnɛ kɔ? Nda dale bɛnday, a má dɣɛ kinɛ dɣɛ mɔɔkɔ mɛbɛri mɛ bɛnday bɛtɛ kɔ? ⁸ 'Yasi te

yi mi lepe ké yeti ke kelna ka dete ke jonḡwe bomo na? 'Ko membonḡa me Njambiye ti lépi sendi dete na? ⁹ Yo ketinate ke membonḡa mete yi Møysi ketima ké nde: <We ti kanja numbu nday piḡo te yi nye ke kelo mesay me natina nyambi yí ðake ne kopu te nè njoso te ke na.> Lépi ke yi Njambiye lepe ké, 'a lépi ka keto ðenday? ¹⁰ 'Yeti keto su yi nye lepe dete ké na? Gbakasi, bo kéti yasi ke keto su nde, yoko ε putike ḡḡwan ko ðêki ne ðiðina temo nde, a ta ðe ne yaḡa kete. Sendi, yoko ε kute yiḡa nyambi ko ðêki ne ðiðina temo nde, a ta ðe ne ḡḡabiye kete sendi. ¹¹ ḡḡe ðe nde, wuse nyanja meyasi mete yi Kimo Sisiḡ nye mumo ké ke metemo mun, 'yo má nje ðe gba sulnate pe yun nde, wuse ðoḡ ḡbela meyasi mete yi kame mumo ke jonḡwe te yi membundo ké ke meðo mun? ¹² ḡḡe ðe muka nde, ðaḡa bomo yakama by meyasi mete ke meðo mun, 'sunḡwa ne wuse? Ko yinori, wuse ti nye misi kete na, wuse kpalma sangwa ne meðone ke meyasi hene, kambo he me nje kelo yiḡa yaḡa te yi yakama peto Kimo Tom *Krist. ¹³ Wune duwa nde, botu ðete ðe kele mesay ke mbanjo Njambiye ðaka kwédyanḡwe meðye ke meyasi mete yi wule ke mbanjo Njambiye ké. Sendi, botu ðete ðe ðe ne mesay me wona ðenyamo yí kelo ne sadaka nye Njambiye ðaka ne ḡḡabiye te yan ke moyte. ¹⁴ Dete sendi, Nyanḡwe Kumande pesima nde, botu ðete ðe ðe ne mesay me lepina Kimo Tom ðaka jónḡanḡwe ne nje lepina Kimo Tom. ¹⁵ Ko dete, ke yembe, mi ti nye misi ke meyasi menori na. Yike yi mi kete ké, mi ti kéti yí diye ne yiḡa yaḡa na. Kimote nde, mi gwáki, laḡsa nde, wete mumo sóna mesosa mete yi lepina Kimo Tom te yi mi lepe ne ḡbelate ké nye mi ke temo ké. ¹⁶ Yo nde, lepina Kimo Tom te yi mi lepe ké yeti yasi te yi luksa yotu mbe na, yo say te yi Njambiye pesima nde, mi kél. Keto ḡḡe mi diye kine lepo Kimo Tom te na, meðone ta balo ke to mbe. ¹⁷ Má ðeki nde, yo mi toke mesay mete ne ḡḡuru wombe, ma mi yakama dye nduku mesay mete. Ma nda yo Njambiye pese nde, mi kél say te ké, yo mapi te yi nye sobidya mi ké. ¹⁸ 'Ma dete, nduku mesay membe ta wule ða we? Yo ndi nde, lepina Kimo Tom te yi mi lepe ké, mi lépi yo ne ḡbelate nye bomo kine diye yaḡa na kine ðeḡḡwe yasi te yi bo yákanḡwe nye mi ke lepina Kimo Tom te na. ¹⁹ Mi yeti bala mumo na, ko dete, mi kpalma nje nye diyo bala ke yotu mbe keto bomo hene yí ðale ne budya bomo. ²⁰ Mi jonḡama sine Beyuden nda mōno Beyuden yí ðale ne bo. Ke yi bomo hene ðe jonḡa ke moy membonḡa mete yi Møysi ketima ké, sine bo jonḡama sendi dete yí ðale ne bo, ko ðeko nde, mi yeti bala membonḡa mete na. ²¹ Mi jonḡama sine botu ðete ðe yeti ke ðeḡḡwe membonḡa mete ðaka nda membonḡa mete yeti na yí ðale ne bo. Yeti nde, mi yeti ke ðeḡḡwe membonḡa me Njambiye na, yo nde, mi ke ðeḡḡwe mbonḡa te yi *Krist ne jonḡwe dyembe hene. ²² Mi jonḡama nda tekina mumo sine botu ðete ðe ne teko ðaka yí ðale ne bo. Mi leḡma yotu mbe nye bomo hene yí sa nje te yi jonḡwe ne ðaḡa ke njokate. ²³ Mi kél meyasi menori hene keto lepina Kimo Tom, né mi ðe ne ḡḡabiye ke moyte. ²⁴ 'Ma wune yeti ke duwe ka ḡbate nde, ḡḡe bomo kande adingbakere, yo bo hene sedye, ko dete, ndi mumo wete ke laḡsa ðe ne dasi na? Ma dete, wune sédyikwe saman te yi laḡsa. ²⁵ Bomo hene ðe komsa yiḡa adingbakere ðaka kíy budya meyasi yí sunḡwa ne dasi yasi te yi ta beyo nemeno, ma pe yusu, yo yí sunḡwa ne dasi yasi te yi tí beyo wete yeso na. ²⁶ Yori mi ti sédyikwe mbe tukute na. Mi lón dyambi ne dimbi, yeti

ne kpaf kpaf na. ²⁷ Mi ke sikite tedfye yotu mbe mebone tiko nda bala, kambɔ Njambiyɛ me nje li mi nemeno, mi mo te e sima pele Kimɔ Tom te yi jonɔwe ne banja bomɔ ko.

10

Kasi jonɔwe botu be kando

Isarayel ke konɔr

¹ Wune njɔn, mi yeti ke kwadfyɛ nde, wune ndɛkimanɔwe meyasi maka na. Yo nde: Besanɔwe busu hene beɔngwa kulutu kendo no. Bo hene sabiya sendi Tena man. ² Njambiyɛ toɔpuma bo hene ke kulutu ne ke Tena man yi sanɔwe bo bene be Mɔyisi. ³ Bo hene dya sendi kiya medfyɛ mete yi wulma ke yi Sisiɔ Njambiyɛ, ⁴ hoɔbiye sendi kiya moɔko mete yi wulma ke yene ke. Bo hoɔbiya moɔko mete yi punduma ke tari te yi Njambiyɛ yi dikima beɔngwe bo ke. Tari te ba *Krist. ⁵ Yasi wete, ke njoka yan, Njambiyɛ ti jaye sulo bomɔ na, yori yi bo girma no ke moɔ konɔr ke. ⁶ Meyasi mete kwanɔnɔngwe dete yi kite ne wuse, ma wuse nje be ne beya mewobo nda bo. ⁷ Kpe, ne ti tiki Njambiyɛ, kpalo kano yiɔa meyasi nda yi banja ke njoka yan kelma ke na. Meyasi kwanɔnama nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ ke. Yo ketinate nde: <E ndingele kando kwa dɔyo metidfyɛ, dyena, hoɔbiye menjam, kande jesɔ.> ⁸ Kpe, he ti nyeki bo ke kelna mewanja nda yi banja ke njoka yan kelma, e bomɔ tomay kaba jo yitati sombe soɔn ke kiya yeso ke na. ⁹ Kpe, he ti boɔa Baba Mboko nda yi banja ke njoka yan kelma, e benyɔɔe girise ne bo ke na. ¹⁰ Kpe, ne ti nyinɔilanɔwe ne Njambiyɛ nda yi banja ke njoka yan kelma, e jaki Njambiyɛ te e girise bomɔ ko wo bo ke na. ¹¹ Meyasi mete dyanma pe bo yi kite ne besɔ. Bo ketima yo yi nambe ne meto musu, wuse be kumma ke ngimo te yi mboko ke siyo ke. ¹² Dete, mo te e take nde, a ke teri ko dɔy ne soɔo, a me nje balo. ¹³ Wune ti pa sanɔwa wete yeso ne yiɔa meɔobilan mete yi kwa to mumo na. Njambiyɛ te e tonje meyasi mete yi nye si kpo ko ti jaye nde, wune sanɔngwanɔwe ne meɔobilan lanɔa to yun na. Yo nde, nge meɔobilan dya pe wune, a ta kombile menje mete yi wune yakama lanɔa ne yo yi be ne deti te yi disima.

¹⁴ Dete, wune njɔn, soɔn temo mbe, wune kambɔ kanna yiɔa meyasi tiko Njambiyɛ. ¹⁵ Mi lepinaɔngwe nye wune nda yi mumo lepina no nye botu bete be ne dyanɔ baka. Yasi te yi mi lepe ke, wune ne nguru wun jɔsa yo. ¹⁶ 'Pelo tena menjam mete yi wuse nye Njambiyɛ wosoko kete ke yeti ke sanɔwe ka wuse ne mekiyo me *Krist na? 'Mampa te yi wuse leke ke yeti ke sanɔwe ka wuse ne yotu Krist na? ¹⁷ Nda mampa ndi wete ke, dete ko nde, wuse menyanɔi, wuse hene ndi yotu mumo wete, keto wuse ngboku dye ndi mampa wete. ¹⁸ Wune pan beɔe botu be kando Isarayel ke mekele man. 'Yeti ndi botu bete be dye menjay mete yi bo nye Njambiyɛ ne sadaka baka be sanɔwate bene be Njambiyɛ te e dɔye ne mbey nyena sadaka te ko na? ¹⁹ Yite yi mi lepe ke, 'mi kwadfyikwe lepo nde nge? 'Mi kwadfyikwe lepo ka nde, menjay mete yi bo kele ne sadaka nye banja benjambiyɛ ke ka kpa yasi? 'Ho nde, benjambiyɛ bete yi bo kele sadaka nye bo baka ka kpa benjambiyɛ? ²⁰ Ko na. Yasi te yi mi lepe ke, mi lepi nde: Menjay mete yi botu bete be yeti ke duwe Njambiyɛ bu kelo ne sadaka ke, bo ti nyeki sadaka te nye Njambiyɛ na, bo nyeki nye beya mesisiɔn. Ma mi

yeti ke jaye nde, wune bêki sanƙwate ne beya mesisiƙi na. ²¹ Wune ti yaka hòbiye pelo tena menjam te yi Nyangwe Kumande, nje kwa hòbiye sendi pelo tena menjam te yi beya mesisiƙi na. Wune ti yaka ðiyo ðyena ke bem meɗye mete yi Nyangwe Kumande, nje kwa sendi ðiyo ðyena ke bem meɗye mete yi beya mesisiƙi na. ²² 'He kél ka ðete yi ðake ne ɗgambi Baba Mboko? 'He táka ka nde, wuse kwa ðeto ne nye?

²³ Mumɔ yakama kelo yasi hene te yi nye kwadye, yasi wete, yeti yasi hene kame mumɔ na. Mumɔ yakama kelo yasi hene te yi nye kwadye, yasi wete, yeti yasi hene nye mumɔ ðeti na. ²⁴ Mumɔ ti san̄ ndi menyoƙo mete yene na, yasi wete, a san̄ menyoƙo mete yi jakoso. ²⁵ Wune dyáki njay hene te yi bo dyaƙwe ke lumo kine be ne yiƙa beya metake ke temo yun na, ²⁶ keto meneti maka, yo yi Baba Mboko nè meyasi hene te yi ðiye kete. ²⁷ Nge mo te ε ti mo Njambiye ko jeɓa wune ne meɗye, nge wune kè, wune dyáki yasi hene te yi nye ta punje nye wune kine be ne yiƙa beya metake ke temo yun na. ²⁸ Ndi nde, nge mumɔ lepe nye wune nde: <Beɗa, bo boɗma njay te yike kelo ne sadaka nye yiƙa meyasi,> komete kpe, ne ti dyaki yo na, kambɔ mekele mete me nje njangwe temo mo te ε sima si lepo ðete nye wune ko. ²⁹ Yike yi mi lepe ké, mi ti lépi ke nje metake mete yun na, mi lépi ne metake me mo te yoru. 'Ma mi ta ðiyo kine kelo mbe yiƙa yasi keto metake me wete mumɔ keto nge? ³⁰ Nge mi nye Njambiye wosoko ke meɗye mete yi mi ðye ké, 'bo ta nje tapita beyate ne mi ke yasi te yi mi nye Njambiye wosoko kete ké keto nge?

³¹ ðete, ko wune dyáki nge ko wune hòbiya nge ko wune kél yasi te nda, wune yáƙaƙwe kelo meyasi hene yi lukse ne Njambiye. ³² Wune ti kel yasi te yi yakama jatidye wete mumɔ ke beya nje na, ko Beyuden ko botu bete be yeti Beyuden ko njoƙ botu bete be tike temo ke yi Njambiye ðaka. ³³ Yo ðete nda yi mi sendi sa nje te yi kelo yasi te yi mumɔ hene kwadye ke meyasi hene te yi mi kele ké. Mi ti san̄ menyoƙo mete yembe na, yasi wete, mi san̄ yi buyo bomɔ, né bo ju.

11

¹ Wune kél meyasi nda mi, nda yi mi ne ɗguru wombɛ bengwe sendi yi Krist ké.

Kasi teri nyari ke mbanjo Njambiye

² Mi ke bese wune, keto wune ke take mi ke meyasi hene, bakidye sendi meyasi mete yi mi tedya wune bengwe ndi yasi te yi mi lepima nye wune ké. ³ Yasi wete, mi kwádyikwe nde, wune dúkwe nde, ke yi mbam hene, yo *Krist ðiye ne nye. Ke yi nyari, yo mbam ðiye ne nye. Ma ke yi Krist, yo Njambiye ðiye ne nye. ⁴ Mbam hene ε ɗgweta ne Njambiye ho punje melesi me Njambiye ne guka ke to ke yeliye yoko ε ðiye ne nye ko. ⁵ Ma ke yi bomari, nyari hene ε ɗgweta ne Njambiye ho punje melesi me Njambiye kine peto to ne aƙgesa na ke yeliye yoko ε ðiye ne nye ko. Keto yo ndi kiya yasi wete nda yi nyari be ne kpon ké. ⁶ Nge nyari ti pete to ne aƙgesa na, na síki pesɔ sendi nyiƙo to. Ma nda pesina nyiƙo to nè ðiynate ne kpon yasi njon ke yi nyari ké, a pèti to ne aƙgesa. ⁷ Ma ndi mbam ti peti to ne na, keto Njambiye kusuma mbam boɗna ne nye. Meluksa mete yi Njambiye be no ké ke beɗna ke yotu mbam. Ma meluksa mete yi mbam ke beɗna ke yotu nyari. ⁸ Yo nde, Njambiye ti bu nyari yi kuso ne mbam na, yasi wete, a boɗ mbam nje kuso ne nyari. ⁹ Sendi, Njambiye ti kuse mbam keto

nyari na, yo nde, a kúsu nyari keto mbam. ¹⁰ Dete, yí kamba ne bejaki be Njambiye, nyari yákaŋgwe be ne yiŋa yasi yí peto ne to ne, yí tedye nde, mbanja mumo diyé ne nye. ¹¹ Ko beko dete, ke yi botu bete be diyé saŋgwate bene be Nyangwe Kumande baka, yo nde, mbam ti yaka kelo yaŋa nyepo kine nyari wene, ho nyari ti yaka kelo yaŋa nyepo kine njom na. ¹² Keto nda yi Njambiye bonma mbam kwey kuso ne nyari, yo muka sendi dete nde, yo nyari ja mbam, ma yasi hene wúla pe yi Njambiye. ¹³ Wune ne nguru wun pési lepi ke: 'Yo ka kimote nde, nyari ngwétangwe ne Njambiye kine aŋgesa ke to? ¹⁴ Nge wuse sambile misi beŋe nda yi Njambiye kusuma ne meyasi ké, 'wune ne nguru wun yeti ke beŋe nde, yo yasi njon nde, mbam bêki ne sewna nyiŋo to ne gbusak na? ¹⁵ Ma yo yasi meluksa pe yi nyari nde, a bêki ne sewna nyiŋo to dete, keto Njambiye nya nye yo yí peto ne to nda aŋgesa. ¹⁶ Pe yusu, nge mumo kwadye biye meso, ko wuse ko yiŋa menjon me botu bete be sima tiko sendi temo ke yi Njambiye baka, wuse yeti su ke njel mekele te wene mete yite na.

Kasi teri mumo ke dyena medye

me Njambiye

(Mt 26; Mk 14; Lk 22)

¹⁷ Ma ke meyasi mete yi mi ta lepo ndana ké, ko kine yaŋa te yi mi ke beŋe wune kete na. Yo nde, mewesidya mete yi wune wesidya ké yeti ke nye wune yaŋa na, yasi wete, yo ke kpalo bekidye wune bekidya. ¹⁸ Bosa yasi te yi mi woke ké, yo nde, kome wune ngbo wesidya ké, mebaka ke dya ke njoka yun. Mi ke jaye nde, yiŋa mebaka beŋnanangwe dete ke njoka yun, ¹⁹ yí duwe ne kpaŋa botu bete be kè mbombu diyó ne ngbiŋgim baka. ²⁰ Yo ke beŋna gbate nde, kome wune wesidya ké, wune ti wésidyanangwe yí dyena medye me Njambiye na. ²¹ Keto kome wune kande medye ké, mumo hene kánda suŋna ndi nje medye te yi nye njá nò ké. We beŋa, banja ke tika ne nja, banja ke gwe yan menjam. ²² 'Yite nde, wune yeti ne metu kome wune yakama dyena ho hoŋbiye yiŋa yaŋa na? 'Yo ka nde, wune ke kwadye yeliye njon botu bete be tike temo ke yi Njambiye, wungwe sendi botu bete be kine yaŋa baka? 'Wune kwádyikwe nde, mi lêpi ne nge nye wune? 'Mi bêsikwe ka wune ke yite? Ko na.

²³ Ke yembe, yasi te yi Nyangwe Kumande tedya mi ké, yo yite yi mi kwanɗya nye wune. Yo nde: Ne tu ke ngimo te yi bo dyanɗwa ne nye ké, ε nye bu mampa. ²⁴ Ke nye ma si nye Njambiye wosoko ké, ε nye leke yo lepo nde: <Yike membundo membe yi mi nye keto yun ké. Wune kè kelo deke yi take ne mi.> ²⁵ Ke bo ma si dyena ké, ε nye bu sendi pelo tena menjam nye bo nda yi nye kelma ne mampa ké lepo nde: <Pelo tena menjam te yike, yo jonja mbon te yi ke kelna ne mekiyo membe. Wune kè kelo deke menɗimo hene hoŋbiye yo yí take ne mi.> ²⁶ Yo nde, menɗimo hene te yi wune dye mampa ké, hoŋbiye pelo tena menjam maka, yo lepina kasi soŋ Nyangwe Kumande yi wune lepe ri kumo ke ngimo te yi nye ta nje. ²⁷ Dete, mumo hene ε ta dye mampa ke ho hoŋbiye pelo tena menjam maka kine jese na, josi ta balo ke to ne, keto a yeliya yotu nè mekiyo me Nyangwe Kumande. ²⁸ Dete, mumo hene pan pa nembe temo ne, a má nje dye mampa ke, hoŋbiye sendi pelo tena menjam maka. ²⁹ Keto nge mumo dye mampa ke, hoŋbiye pelo tena menjam maka kine duwe njombote ne yotu Nyangwe Kumande na, mo te dyáki hoŋbiye yí dale ne josi bete ke

to ne. ³⁰ Yo keto te yite yi botu be kosu nè botu bekon tønde no ke njoka yun. Yo ndi keto te sendi yi baña budfyate sima gwe ke njoka yun. ³¹ Má beki nde, wuse ne nguru wusu ke pa kandé nembe teri su, ma wuse yeti ke sangwa ne josi na. ³² Yo nde, Nyangwe Kumande jósa wuse tedye wuse meboné, kamba he me nje balo josi sangwa ne ponsi sine botu be meneti maka. ³³ Wune njon, dete nge wune wesidya yi dyena, baka lãdya beso. ³⁴ Nge mumo gwe nja, a dyenangwe ke ty dyene, kamba wune me nje dikí wesidya yi dale ne josi bete ke to yun. Mi ta kombile bukwe melepi mete yiri kome mi ta nje ké.

12

Kimɔ meyasi mete yi

Kimɔ Sisij nye ké

¹ Wune njon, mi yeti ke kwadye nde, wune ndekimanngwe yaja ke kasi kimɔ meyasi mete yi Kimɔ Sisij nye mumo ké na. ² Wune ke duwe nde, ke ngimo te yi wune ba kine duwe Njambiyé ké, wune dikima jaye nde, bo bon wune tumbila no ke nje meyasi mete yi bomo tike temo kete kine nde, wune nẽmba yaja na. ³ Yori yi mi lepe nye wune nde: Ko mumo wete ne wete ti yaka lepina ne deti te yi Sisij Njambiyé kpalo nje kita ne Yesus na. Sendi, mumo ti yaka lepo nde: <Yesus, nye Nyangwe Kumande,> nge Kimɔ Sisij ti nye nye deti te yi lepo dete na. ⁴ Kimɔ Sisij nyéki bomo meyasi dele dele, ko dete, yo hene wula ndi ke kiya Sisij wete. ⁵ Yo ne misi mesay dele dele, ko dete, yo hene wókunangwe ndi ne Nyangwe Kumande wete. ⁶ Bo mesay dele dele, ko dete, yo ndi kiya Njambiyé wete nye jeri kelna yasi hene yaka ne mumo hene. ⁷ Kimɔ Sisij kél mesay ke yotu mumo hene yi kame ne bomo hene. ⁸ Kimɔ Sisij nyéki baña dyano te yi tapita no, ma kiya Sisij te má nye baña deti te yi duwe melepi me Njambiyé. ⁹ Ke yi baña, kiya Kimɔ Sisij te kél nde, bo tiki temo ne ngbik ke yi Njambiyé. Ma kiya Sisij te kél sendi nde, baña bêki ne deti te yi sidye mekon me bomo. ¹⁰ Kimɔ Sisij te nyéki baña deti te yi kelo nyangwe mekele, a má nye sendi baña deti te yi punja melepi me Njambiyé, nye baña deti te yi nembé mesisij. Ke yi baña, a nyéki bo deti te yi duwe yija menumbu dele, nye baña deti te yi kwanɖye melepi mete ke menumbu mete yi bomo woke ké. ¹¹ Yo ndi kiya Kimɔ Sisij wete kele mesay menori hene yi nye mumo hene ngabiye te yene benngwe yasi te yi nye Kimɔ Sisij kwadye ké.

Kasi medoku me yotu

¹² Mumo ndi ne yotu wete ne budya medoku, nda medoku me yotu hene sangwe kelo ndi yotu mumo wete. *Krist nye sendi dete. ¹³ Yo nde, wuse hene, ko Beyuden ko baka be yeti Beyuden baka, ko bala ko baka be yeti bebala baka, bo topuma wuse ne deti te yi kiya Kimɔ Sisij, né wuse nje be ndi kiya yotu mumo wete. Wuse borjma sendi kiya Kimɔ Sisij te. ¹⁴ Yotu mumo yeti ndi ne doku wete na, yo ne medoku budfyate. ¹⁵ Nge kol lepe nde: <Nda mi yeti bo ké, mi yeti ngabiye yotu na,> nge kol lepe dete, 'yo ta kelo ka nde, a ti béki gba ngabiye yotu?' ¹⁶ Ma nge to lepe nde: <Nda mi yeti misi ké, mi yeti ngabiye yotu na,> nge to lepe dete, yo ta kelo ka nde, a ti béki gba ngabiye yotu? ¹⁷ Yotu má beki hene tande misi ne misi, 'ma mumo woku pe ne nge? Yo má beki tande to ne to, 'ma mumo númsa yasi

ne nge? ¹⁸ Yo nde, Njambiyé tembidya doku yotu hene ke yotu mumo nda yi nye Njambiyé kwadye. ¹⁹ Doku yotu hene má beki ndi yasi wete, 'ma yotu mumo ba we? ²⁰ Yo nde, yotu ndi wete ne medoku mete budyate. ²¹ Misi ti yaka lepo nye bo nde: <Yeti kasi mbe ne we na.> Ko to ti yaka lepo sendi nye kol nde: <Yeti kasi mbe ne we na.> ²² Ko na, yo nde, yiya doku me yotu te yi wuse beje nde, yo ti yaka kelo nyanawe yasi ke, ne gba mesay mete yene yi kelo. ²³ Ma yike yi wuse besile, yo yite yi wuse jeke kobile. Wuse jeki nye misi ke medoku me yotu te yi wuse gwe njon te ke. ²⁴ Ma yike yi ne nyono ke ti diya se nde, wuse nyeki misi kete na. Njambiyé kombila ndingele yotu mumo, ne mumo jeki nye misi ke medoku me yotu te yi ti kumo nyono ke. ²⁵ A kelma dete, ne ndingele yotu be ndi yasi wete kine mebaka na, ne medoku me yotu hene ngbo kelo yasi yi kamna no. ²⁶ Nge doku yotu wete kone, yo medoku me yotu hene kone. Nge bo lukse doku yotu wete, yo medoku me yotu hene be ke moy mesosa. ²⁷ Dete sendi, wune hene ngbo kelo ndingele yotu Krist, ma mumo hene ke njoka yun doku te. ²⁸ Njambiyé tembidya bomo dele dele ke moy njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka. Bosa bomo, yo botu be tomun be Yesus. Ke konje, botu be punja melepi me Njambiyé. Yitatite, botu be tedya bomo melepi me Njambiyé. Ke konje benori hene, yo sendi ne botu bete be ne deti te yi kelo nyanawe mekele ne botu bete be ne deti te yi sidye mekon. Yo sendi ne botu be kamna bomo ne botu bete be diyé ne beso, nje bu botu bete be ne jey te yi lepina ne yiya menumbu dele. ²⁹ Ne beja nan? 'Bo ka hene botu be tomun be Yesus? 'Bo hene ka botu be punja melepi me Njambiyé? 'Bo ka hene botu be tedya bomo melepi me Njambiyé? 'Bo hene be ka ne deti te yi kelo nyanawe mekele? ³⁰ 'Yo bo hene be ne deti te yi sidye mekon? 'Bo hene be ne jey te yi lepina ne yiya menumbu dele? 'Yo ka bo hene be ne jey te yi kwanjya melepi mete ke menumbu mete yi bomo woke ke? ³¹ Dete, wune nyeki sosu yun ke gosuna meyasi mete yi kwanjya meyasi hene ke njoka meyasi mete yi Kim Sisin nye mumo ke.

Kasi mekwadya

Ma ndana, mi ta tedye wune kpa kimoy nje te e kwanjya menje hene.

13

¹ Ko nde, mi lepi menumbu me bomo wete wete, lepo numbu bejaki, nge mi yeti ne mekwadya ke temo na, yite mi nda mbonja ho bongwe te yi dungwa ne ngwen ngwen ke. ² Ko mi beki ne deti te yi punja melepi me Njambiyé, be ne deti te yi duwe meyasi hene te yi diyé sodyate, be sendi ne duwa ndingele meyasi hene, ko mi fiki gba temo ke yi Njambiyé saman te yi mune mekeki ke bete womana, nge mi yeti ne mekwadya ke temo na, mi gbelate. ³ Ko mi kwanjya kusuku mbe hene yi dalo ne buka bomo, ko mi kana yotu mbe nye bomo nde, bo lodiyukwe, nge mi yeti ne temo mekwadya na, yite ti kame mi yaja na. ⁴ Mekwadya kel nde, mumo gbisi beso kame beso. Yo kel nde, mumo ti goru yasi jakoso na. Yo kel sendi nde, mumo ti susula yotu ho beso yotu na. ⁵ Mekwadya ti kel yasi te yi wungwe mumo na. Yo ti kel nde, mumo gosu ndi menyono mete yene na. Mekwadya kel nde, mumo ti woku ngambi na, yo ti nyeki ngol ke temo mumo na. ⁶ Mekwadya ti kel nde, mumo sosangwe kome mumo kele kotu mekele na, yasi wete, yo kel nde, mumo sosangwe kome nye

kele ngben mekele. ⁷ Mekwadya kél nde, mumo tiki yasi hene te yi bo kele ne nye ké ne ngwete. Yo kél nde, mumo tiki temo ke yasi hene, be ne bibina temo ke yasi hene, disima sendi yasi hene. ⁸ Mekwadya ti síy na, ma punja melepi me Njambiyé ta be ne njena. Lepina yija menumbu ta siyo wete yeso. Duwa yasi ta siyo sendi. ⁹ Duwa yasi te yi wuse no ké, yo deke ne mbet. Sendi, punja melepi me Njambiyé te yi wuse punje ké, he ti púnjukwe yo hene na. ¹⁰ Ndi nde, kome kpsa yasi ta dya ké, yike yi ti yaka ké ta siyo. ¹¹ Ke ngimo te yi mi ba monosike ké, mi dikima lepina takina nembe meyasi nda monosike. Ma ke mi ma si doko be mumo ké, e mi lj mekele me monosike hene. ¹² Wuse si beña yasi muka ne nduye nda yi mumo beje ne misi ke mojoli te yi ne fandafuye ké. Wete yeso he ta beje yasi misi ne misi. Muka mi yeti ke duwe yasi hene kimote na, wete yeso mi ta duwe yasi hene nda yi Njambiyé duwe ne mi kumo njena ké. ¹³ Ndana, meyasi maka yitati ta bone: Tikina temo ke yi Njambiyé, bibina temo ke meyasi mete yi ta dya ké ne mekwadya. Ma ke meyasi maka yitati, yo mekwadya kwa mbombu.

14

Kasi punja melepi me Njambiyé

¹ Wune kánda gosó nje te yi be ne temo mekwadya, nè wune nyêki sendi temo ke meyasi mete yi Kimó Sisij nye mumo ké, jeko kwa kwanjo punja melepi me Njambiyé. ² Yo nde, mo te e lepina ne yija menumbu dele ko ti lépinangwe nye beso bomo na, yasi wete, a lépinangwe nye Njambiyé, keto mumo yeti ke woko yasi te yi nye lepe ké na. Meyasi me Njambiyé yi be sodfate yi nye lepe ké wula ke deti te yi Kimó Sisij. ³ Ma ke be mo te e punje melepi me Njambiyé ko, a lépinangwe ne nye bomo yí kelo nde, bo bêki ne deti ke nje Njambiyé kè no mbombu yí kite ne bo yí wedye sendi ne metemo man. ⁴ Mo te e lepina ne yija menumbu ko kél nde, nye sa te bêki ne deti ke nje Njambiyé kè no mbombu. Ma yoko e punje melepi me Njambiyé ko kél nde, njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka bêki ne deti ke nje Njambiyé kè no mbombu. ⁵ Mi kwadyikwe nde, wune hene lépinangwe ne yija menumbu. Ma mi jéki kwadye nde, wune púnjukwe melepi me Njambiyé. Yo nde, nge mo te e lepina ne yija menumbu ko diyé kine kwanjye yasi te yi nye lepe ké, né botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus woku bu deti na, yite mo te e punje melepi me Njambiyé ko kwa nye. ⁶ Wune njon, kandé yi mi ma dyán no ke yun, mi má lépinangwe nye wune ne yija menumbu kine punje meyasi mete yi ma bêki sodfate ne mbombu nye wune na, ma yite ta kame wune nge? Mi má diy kine tedye wune yasi te yi mi duwa, ho diyó kine punje melepi me Njambiyé, ho kine tedye wune yija yanja te yi wule ke melepi me Njambiyé na, ma yite ta kame wune nge? ⁷ He pán beje gbela meyasi nda mbule nè kunde te yi mumo tó ho mendé ké. Nge memen mete yi punde kete ké be ne kpatak kpatak, 'mumo má nje biye ba men jemi nan? ⁸ Sendi, nge dñj bongwe ti punde kimote na, 'bomo yakama komsa dyambi nan? ⁹ Dete sendi, nge wune lepina ne yija menumbu te yi bomo yeti ke woko, 'mumo má nje biye ba to te nan? Komete, yasi te yi wune lepe ké ke kwa nda pupo. ¹⁰ Ko beko nde, menumbu ne buyo ke to mboko, numbu hene lépi yasi te yi mumo woke. ¹¹ Nge mi diyé kine woko to yasi te yi mumo

lepe ke yiŋa numbu na, mi nda jengwe ke misi me mo te. Sendi, mo te nda jengwe ke misi membe. ¹² Dete, nda wune ke gosɔ meyasi mete yi Kimɔ Sisiŋ nye mumɔ ké, wune nyêki sosu yun yi be tondunate ne meyasi mete yi ta kelo nde, njon botu bete be sima tiko temo ke yi Kumande Yesus baka bêki ne deti ke nje Njambiyè kè nɔ mbombu. ¹³ Dete, mo te ε lepina ne yiŋa menumbu ko ngwêtaŋgwe ne Njambiyè nde, a nyêki nye deti te yi kwanɗye yo ke menumbu mete yi bomɔ yakama woko. ¹⁴ Keto nge mi ngweta ne Njambiyè ke yiŋa menumbu, sisiŋ mbe ke moy mengweta, yasi wete, dyanɔ dyembe yeti ke biye to te na. ¹⁵ Mi ta kelo ba nan? Mi ta ngweta ne Njambiyè ke yiŋa menumbu bengwe deti te yi sisiŋ ne nye mumɔ ké. Ndi nde, mi ta ngweta sendi ne dyanɔ, né bomɔ hene woku to te. Mi ta jembɔ jembɔ ke yiŋa menumbu bengwe deti te yi Sisiŋ Njambiyè nye mumɔ ké. Ndi nde, mi ta jembɔ sendi ne dyanɔ, né bomɔ hene woku to te. ¹⁶ Ma nge we nye Njambiyè wosoko ndi ke yiŋa menumbu mete yi Sisiŋ ne nye we deti te yi lepo, 'yite gbela botu bete be diye womete be yeti ke duwe meyasi mete baka má nje lepo nde *amen ke nyena wosoko yo piŋo te yi bo yeti ke woko yasi te yi we lepe ké keto nge? ¹⁷ Yo gbate nde, nyena wosoko te yi we nye ké gba kimɔ yasi budyate, ma yasi wete, yo yeti ke kelo nde, mo te ε diye womete ko bêki ne deti ke nje Njambiyè kè nɔ mbombu na. ¹⁸ Mi ke nye Njambiyè wosoko, keto mi ke lepina ne yiŋa menumbu kwa wune hene. ¹⁹ Ndi nde, kome mi wesidya sine njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus, mi béŋa kimote yi lepo yasi yitan te yi bomɔ ta woko yi tedye ne bo yasi, lanja nde, mi lêpi yasi tomay kamo ke yiŋa menumbu.

²⁰ Wune njon, wune bêki ne metake mete yi goto bomɔ, yo ti beki nda yi bonosike na. Ndi nde, ke nje kelna beya mekele, wune bêki nda gbela seke seke bonosike. ²¹ Yo ketinate ke mekana me Njambiyè nde: <Mi Baba Mboko ta kwa ne betombɔ nè yiŋa menumbu dele yi tapita nɔ nye kando ke, ma ko dete, bo ti woko men mbe na.> ²² Yite nde, lepina yiŋa menumbu yeti yasi te yi tedye yaŋa ke yi botu bete be tike temo ke yi Njambiyè na, yasi wete, yo yasi te yi tedye yaŋa ke yi botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyè baka. Ma punja melépi me Njambiyè, yo gba yasi te yi tedye yaŋa ke yi botu bete be tike temo ke yi Njambiyè baka, yasi wete, yo yeti yasi te yi tedye yaŋa ke yi botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyè na.

²³ He pân lepo nde, nge ndingele botu bete be tike temo ke yi Njambiyè baka ngbo wesidya kande lepina yiŋa menumbu, nge gbela bomɔ ho botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyè baka nyiŋe dolo wune, 'bo ti lepo gba nde, wune ke kono ne to na? ²⁴ Ma nge wune hene ngbo punje melépi me Njambiyè ke numbu te yi mumɔ yakama woko, nge mo te ε yeti ke tiko temo ke yi Njambiyè ko, ho gbela mumɔ nyiŋe dolo wune, yasi te yi wune hene ta lepo ké ta kelo nde, a dukwe mebeyo mene, yo má lu sendi nye ke temo. ²⁵ Komete, meyasi mete yi diye sodyate ke moy temo ne ké ta gbasina, a má kuse mebon koto mbombu ke meneti kano Njambiyè, a má lepo ke mbey hene nde, Njambiyè ke njoka yun gbate.

Kasi kimɔ teri kanna Njambiyè

²⁶ Wune njon, he yakanŋwe kelo ba nan? Kome wune ngbo sanŋwa ké, nge baŋa ke njoka yun be ne mejembi te yi jembɔ yi bese ne Njambiyè, nge baŋa be ne yiŋa yasi te yi tedye besɔ, ho ne yiŋa sodya yasi te yi punje nye besɔ ho ne yiŋa yasi te yi lepo ke yiŋa menumbu, nge botu be kwanɗyate

be kete yí kwanɗye yo nye besɔ, yasi hene yâkanɗwe kelna yi nye bomɔ hene deti. ²⁷ Nge be nde, ðaɗa ke ðiki lepina ne yiɗa menumbu, ndi bomɔ yiða ho yitati lêpinanɗwe. Bo lêpinanɗwe wete wete, yoko ke kɔɗ jakoso, nè mbaɗa mumɔ kwânɗya yasi te yi bo lepe ké nye besɔ. ²⁸ Nge ti be ne mɔ kwanɗyate, na ðibi numbu ke njoka besɔ tapita ndi ke moy temɔ ne nye Njambye. ²⁹ Ke be botu be punja melesi me Njambye, ndi bomɔ yiða ho yitati lêpinanɗwe, nè ðukwete ðaka lêɗɗwe meto yí nembey yasi te yi bo lepe ké. ³⁰ Ma nge Njambye nye mbaɗa mɔ te e ke metidyé womete ko deti te yi punje yiɗa lepi te yi be soɗyate, nè mɔ te yoru pân pa ðibo numbu. ³¹ Yo nde, wune hene yakama lepina yí punje melesi me Njambye, wune ta lepina wete wete, né bomɔ hene duwe yasi, be ne deti yí kè nɔ mbombu. ³² Sisij te yi nye mɔ punja melesi me Njambye deti ké ke wokuna ne nye, ³³ keto Njambye yeti mɔ te e kele yasi ne ndul ndul na, nye Njambye te e tete. Dete, meyasi kêlanɗwe nda yi yo ðiki kelna ke mewesidyá me botu be Njambye hene ké. ³⁴ Bomari yâkanɗwe ðibo menumbu ke mbey hene te yi botu be Njambye wesidyá kete ké, keto bo ti nye bo deti te yi tapita ke membey mete yite na. Bo yâkanɗwe pidye meyotu nda yi membonga me Njambye lepe ké. ³⁵ Nge bo kwadyé duwe yiɗa yaɗa, bo ðiya ðenjoɗo ðan ke moy tu. Yo yeti kimote nde, nyari tâpitangwe ke mbey kome botu be Njambye wesidyá ké na. ³⁶ Yite nde, melesi me Njambye wúla ka pele yun nje nɔ? 'Yo kumma ka ndi pele yun bepo?' ³⁷ Nge mbaɗa lepe nde, nye mɔ punja melesi me Njambye, ho nde, a ne deti te yi Kimɔ Sisij, a ðúkwe nde, yasi te yi mi kete kenje wune ké, yo mbonga te yi wule ke yi Nyangwe Kumande. ³⁸ Ma nge mumɔ ti jaye dete na, ko Njambye ti jáya sendi nye na. ³⁹ Dete, wune njɔɗ, wune nyêki temɔ yun hene ke punja melesi me Njambye, ma wune ti peti wete mumɔ nde, a ti lepinaɗwe ne yiɗa menumbu na. ⁴⁰ Ndi nde, meyasi hene kwânɗanɗwe kimote ne nje te.

15

Kasi womiya bemun

¹ Wune njɔɗ, mi ke kwadyé nde, wune tâka Kimɔ Tom te yi mi kwanɗya nye wune ké. Wune jayma yo sumɔ kol ne ngbingim. ² Yo Kimɔ Tom te jɔɗɗwe wune, nge wune kombile ðakidyé yo kè nɔ mbombu nda yi mi tedya wune ké. Ma nge wune ti kele dete na, yite tikina temɔ te yi wune tikima ke yi Njambye ké gba gbelate. ³⁻⁴ Meyasi mete yi bo tedya mi ké, mi kwanɗya ndi yo sendi nye wune. Ma ke njoka meyasi mete, nyangwe yasi te yi mi kwanɗya nye wune ðeɗɗwe yasi te yi yo ketinate ke mekana me Njambye ké, yo nde, *Krist gwá keto mebeyo musu. ⁵ A njá punje yotu nye Sefas, punje sendi nye bejke bene kamo jo yiða. ⁶ Ke kɔɗte, e nye punje yotu nye ðenjoɗo busu, ðuyo yan kwanma gomay yitan ke kiya mbey. Ke njoka yan sulɔ te ndi ndana kete ne jɔɗ, ma ðaɗa ma gwe. ⁷ Ke kɔɗte yinɔri, e nye punje yotu nye Jak, punje sendi nye botu be tomun bene hene. ⁸ Yí sidye nɔ, a njá punje yotu nye mi, gba mumɔ nda mi poɓo. ⁹ Yo nde, ke njoka botu be tomun be Yesu hene, mi nda gba ðibo mekoko. Yo ti yaka nde, bo jêbanɗwe mi nde mɔ tomun wene na, keto mi tedya nyangwe mebone nye njɔɗ botu ðete be tike temɔ ke yene ðaka. ¹⁰ Ma ndana, mi me ke teri te yike, keto Njambye ne ngikwa. Ngikwa te yi nye kelma ne mi ké ti gwe mesenɗe na. Mi kelma mesay kwá botu be tomun

bete bari hene. Ma yeti gba mi kele mesay mete na, yo ndi Njambiyè kele mesay mete ne mi keto ngikwa ne. ¹¹ Ma ko nde, yo mi tedye, ko nde, yo bari, siya Kimò Tom te yi wuse hene pele ké, yori. Yo yite yi wune tikima temò kete.

Wuse ta womiye

¹² Ma nge bo pele nde, *Krist womiya ke njoka bemun, keto nge yi banja ke njoka yun biye meso nde, bomò tí womiye ké? ¹³ Má beki gbate nde, bomò tí womiye na, ma ta be sendi nde, Krist tí womiye na. ¹⁴ Má beki gbate nde, Krist tí womiye na, ma pelna Kimò Tom te yi wuse pele ké nè tikina temò te yi wune tike ke yi Njambiyè ké gba gbelate. ¹⁵ Má beki nde, bemun tí womiye na, ma ta be nde, Njambiyè tí womiye Krist na. Yite ma wuse botu bete be lepe yasi te yi Njambiyè kele ne ngbak ngbak baka ke kelò ja kè nò, keto wuse sima lepò nde, a womiya Krist. ¹⁶ Nge be gbate nde, botu bete be gwe baka tí womiye na, yite nde, Krist tí womiye sendi na. ¹⁷ Nge be nde, Krist tí womiye na, yite nde, tikina temò te yi wune tike ke yi Njambiyè ké gba gbelate, yite wune ndi ke moy mebeyò mun. ¹⁸ Ma yite tedya nde, botu bete be gwa tiko temò ke yi Krist baka ta yambile. ¹⁹ Nge be nde, bibina temò te yi wuse nò pele yi Krist ké, yo ndi keto jongwè te yi meneti maka, yite wuse jeko be ne ngwete kwa bomò hene.

²⁰ Ma yo gbate nde, *Krist womiya ke njoka bemun, nye bosa mò te ε womiya ke njoka botu bete be ma gwe baka. ²¹ Yo nde, nda yi mumò wete kelma nde, bomò hene sangwanngwe ne sòh, dete sendi, mumò wete ta kelò nde, bomò hene wòmkwè. ²² Ma nda yi bomò hene ke gwe, keto bo mbo Adam, dete sendi, bomò hene be be sangwate ne Krist baka ta ju ne nje ne. ²³ Ndi nde, bomò ta womiye ne nje te deke: Krist ba bosa mumò, ke kònte, yo ta be botu bene kome nye ta basidye nje ké. ²⁴ Yí kè nò ndana ke siya meyasi hene, Krist ta sohe deti meyasi mete yi be ne nyanngwe deti, sohe deti mesisin mete yi jengila ke to mboko, sohe sendi deti meyasi mete yi be ne ngungudye. Ke kònte, a má nje kanje yey diyò Kumande nye Njambiyè te Da sidye nò. ²⁵ Yo nde, *Krist nám gbate kumò ke ngimò te yi sangwè ta si kawule bependò bene hene tiko ke nji mekol mene. ²⁶ Njena mò pendò te yi nye ta sohe deti ne kò, yo sòh. ²⁷ Yo ketinate ke mekana me Njambiyè nde: <Njambiyè kanja meyasi hene tiko ke nji mekol me Krist.> Ma nge Njambiyè lepe dete, yite nde, sohe ndi nye, nye mò te ε kelma nde, Krist nám meyasi mete kò. ²⁸ Nge Njambiyè si kelò nde, Krist nám meyasi hene, komete, *Mòno má nje wokuna ne nye, mò te ε kelma nde, a nám meyasi hene kò. Yo ta kwanja dete, né Njambiyè nyepò nje tika Kumande ke to meyasi hene.

²⁹ He pán pa lepò kasi botu bete yi bo tòpe bo ke móròku ke numbu botu bete be ma gwe baka. Nge be gbate nde, bemun tí womiye na, ma botu bete lépi nde, bo tòpa bo ke móròku ke numbu botu bete be ma gwe baka keto nge? ³⁰ Ma nge be gbate nde, bemun tí womiye na, keto nge yi wuse jekidye meyotu musu mengimò hene nye sòh ké? ³¹ Wune njòh, sine sòh kol wete metu hene. Yo ndi gbakasi sendi dete nda yi mi lukse ne yotu mbe keto yun, keto wuse sangwate sine be Nyanngwe Kumande wusu Krist Yesus. ³² Yo má beki nde, mi lòn dyambi sine benyamò nyan ke Efes yí gosò ne yiña yasi nda yi bomò kele ké, ma yite ta kame mi nge? Ma nge be nde, bemun tí womiye na, yite wuse dyènanngwe, hòbiye menjam ngenje, keto he ta gwe nemeno. ³³ Wune tí sebila yotu yun na, beya kumbo

békidya tete mumo. ³⁴ Wune jêmkwe kelo yasi ne ngben. Kpe, ne tí kel beya yasi na, keto ðaɲa ke njoka yun yeti ke duwe Njambiyè na. Mi lépi lèpi ke, né njon ðiy wune.

Njel yotu te yi mumo ta

womiye no ké

³⁵ Mumo yakama diyè nde: ‘Ma ðemuɲ ta womiye nan? ‘Bo ta womiye ne njel yotu te yen?’ ³⁶ Lem mumo, nge we yikile kwalo ke meneti, nge yo tí pa gwe na, yo má ju? ³⁷ Kwalo te yi we yikile ke meneti ké tí pundo ndi ne kiya njel yotu te yite na, yo ða ho mbumo mbusa ho yiɲa kwalo ðele yi we yikila ke meneti. ³⁸ Yo nde, Njambiyè ta nje nye yo kwalo yotu te yi nye kwadye ðeɲgwe kwalo mbumo te ete. ³⁹ Meyasi hene te yi ne jon yi diyè ke to meneti ké ne membundo ðele ðele. Membundo mete yi ðomo ðele, yi ðenyamo ðele, yi ðenon ðele, yi ðenjanjo sendi ðele. ⁴⁰ Yo ne meyasi mete yi diyè ke kwey nè meyasi mete yi diyè ke meneti maka. Yasi wete, nyonjo meyasi mete yi diyè ke kwey nè yi diyè ke meneti maka ké yeti wete na. ⁴¹ Yol te yi yeso nè yi ngwende nè yi ðesiso yeti wete na. Ko ke njoka ðesiso, yol yan ðele ðele. ⁴² Womiya te yi ðomo ta womiye no ké ta ðe sendi ðete. Yotu te yi ðo pumbe ké ðóku ðoko, ma yike yi womiye ké tí ðo se na. ⁴³ Yotu te yi ðo pumbe ké, yo yasi nye, ma kome yo womiye ké, yo me kpsa nyonja yasi. Yotu te yi ðo pumbe ké ne kosó, ma kome yo womiye ké, yo me tondunate ne nyaɲgwe ðeti. ⁴⁴ Yotu te yi ðo pumbe ké, yo gbela membundo, ma kome yo womiye ké, yo me yotu te yi Sisiɲ nye ké. Nda yotu te yi membundo kete ké, yotu te yi Sisiɲ nye ké sendi kete. ⁴⁵ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyè nde: ‘Njambiyè kelma nde, bosa mumo Adam sósu.’ Ma njena Adam njá ðe ne sisiɲ te yi nye ðomo jonɲgwe. ⁴⁶ Yotu te yi Sisiɲ nye ké yeti bosa yotu te yi mumo ðe no ké na. Bosa yotu te yi mumo ðe no ké, yo e membundo. Yotu te yi Sisiɲ nye ko njáki nje njime. ⁴⁷ Bosa mumo, nye mo meneti maka, keto a wúla ke ngbutu meneti. Ma yiða mumo te yoko wúla ke kwey nje no. ⁴⁸ Botu ðe meneti ke ðoɲna ne mo te yi Njambiyè kusuma nye ne ngbutu meneti ko. Botu ðete ðe kwey ke ðoɲna ne mo te e wulma ke kwey nje no ko. ⁴⁹ Nda wuse ke ðoɲna ne mo te e wulma ke ngbutu meneti, wuse ta ðoɲna sendi ne mo te e wulma ke kwey nje no ko. ⁵⁰ Wune njon, mi ke lepó nye wune nde, mumo tí yaka nyiɲe ke *Kando Njambiyè ne yotu te yike yi ne membundo nè mekiyo ké na. Sendi, yasi te yi ðo ké tí yaka ðiyó ðene yasi te yi tí ðóku ké na.

⁵¹ Ne léɲgwe mæto. Mi ke punje yiɲa yasi te yi ma ðéki soɲyate ne mbombu ké nye wune, yo nde: Yeti wuse hene ta gwe na, ndi nde, meyotu musu hene ta si senjo. ⁵² Yo ta kwaɲna ndi tu wete ne verum nda yi misi ðyabidya no ké. Yo ta kwaɲna ke njena tɔɲna ðombiya. Yo nde, ðo ta tɔ ðombiya, ðemuɲ má womiye. Bo ta womiye ne meyotu mete yi tí ðo se na. Ma ke yusu, meyotu musu ta senjo, ⁵³ keto yotu te yike yi ta ðo ké ta yeɲsa ðe yotu te yi tí ðo na. Sendi, yotu te yike yi saɲgwa ne soɲ ké ta yeɲsa ðe yotu te yi tí gwe se na.

⁵⁴ Kome yotu te yike yi ðe nde, yo ðóku ké ta yeɲsa ðe yike yi tí ðo ké, sendi, kome yotu te yike yi saɲgwa ne soɲ ké ta yeɲsa ðe yike yi tí gwe se na, komete, melepí mete yi diyè ketinate ke mekana me Njambiyè nde:

«Ngaŋ dƳambi sima si menɔ sɔŋ kɛ» ta si tondɔ. ⁵⁵ «Ma sɔŋ, dɛti yɔ ɓa we? Ma sɔŋ, batal yɔ ɓa we?» ⁵⁶ Batal te yi sɔŋ, yo mɛɓeyɔ, ma dɛti mɛɓeyɔ wúla ke mɛmbɔŋga. ⁵⁷ Ndi nde, wosoko nɛ Njambiye, keto a nya wuse dɛti te yi laŋsa nɛ nje Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist!

⁵⁸ Dete, wune njɔŋ, sɔŋ temɔ mbe, wune sɔm kol dɳyɔ nɛ ngbiŋgim kelo mesay mɛ Nyangwe Kumande kimɔte kɛ nɔ mbɔmbu. Wune dúkwɛ nde, mesay mete yi wune kele nɛ dɛti Nyangwe Kumande kɛ tí gwe mesenƷe na.

16

Kasi wesidya mɔni yi kame

nɛ botu ɓe Njambiye

¹ Kɛ kasi wesidya mɔni te yi kame nɛ botu ɓe Njambiye, wune sendi, wune kɛl nda yi mi pɛsima nyɛ mɛnjɔŋ mɛ botu ɓete ɓe tike temɔ kɛ yi Kumande Yesu ke meneti mɛ Galasi kɛ. ² Mumɔ hɛnɛ ke njoka yun sɔŋa yaŋa tiko nɛ naŋ ke bosa yesɔ te ɛ kanɛ jɔŋja sɔndi ɓɛŋgwe ɓuyɔ yasi te yi nyɛ ta sɔmbɔ kɛ, kambɔ wune mɛ nje wesidye sendi yiŋa yasi kome mi ta dƳa kɛ. ³ Wune tɔka botu ɓete ɓe wune kwadƳe. Dete, kome mi ta dƳa kɛ, mi ta tomɔ ɓo nɛ mɛkana yi kɛ tikidye nɛ mɔni te yi wune ndemma kɛ ke Yerusalem. ⁴ Nge ɓe nde, mi kɛn, sine ɓo má kɛ.

Mekendi mete yi Pol kwadƳe kelo kɛ

⁵ Mi ta kwɔ nɛ Maseduwan yi kɛ nɔ pɛ yun, keto mi ta kwɔ nɛ mate. ⁶ Mi táka nde, sine wune ta pa ya ko sidye ŋgimɔ abekata, yaka nɔ, né wune kam mi, né mi kum ke mbey te yi mi ta kɛ kete kɛ. ⁷ Kɛ kendi te yike, mi yeti ke kwadƳe kwɔ kwey nɛ kwey na. Nge Nyangwe Kumande jaye, sine wune ta pa kwanƳe mɔnɔ metu. ⁸ Ndi nde, mi ta pa dɳyɔ ke Efes kumɔ ke jesɔ Panjekot, ⁹ keto Njambiye ma ɓute nyangwe nje kelna kimɔ mesay nyɛ mi. Ma ɓepɛndɔ nɛ ɓuyɔ sendi. ¹⁰ Nge Timɔte dƳa wɛri, wune kɛl nde, a dɳy ke njoka yun kinɛ wɔ na, keto a ke kelo sendi mesay mɛ Nyangwe Kumande nda mi. ¹¹ Mumɔ wete nɛ wete tí yelkwɛ nyɛ na. Wune káma nyɛ, na tɔki nje nɛ te, na yokwe nje dolɔ mi, keto mi ke ladƳe nyɛ sine ɓenjɔŋ ɓusu. ¹² Ma ke kasi maŋ wusu Apolos, mi ngwetama ɓudƳate nɛ nyɛ nde, a kɛn kɛ ɓɛŋɛ wune ɓene ɓaŋa ɓenjɔŋ ɓusu, yasi wete, a tí ɓe nɛ yesidye kenate ndana na, a ta diso kɛ kome nyɛ ta ɓe nɛ ŋgimɔ kɛ.

Njena lɛpi

¹³ Wune dɳy mejmɛsidye tiko temɔ nɛ ngbik ke yi Njambiye. Wune ɓêli nɛ nyan nda ɓembam, ɓe nɛ dɛti. ¹⁴ Yasi hɛnɛ te yi wune kele, wune kɛl yo nɛ temɔ te yi mɛkwadƳa. ¹⁵ Wune njɔŋ, mi ke kwadƳe lɛpɔ sendi yiŋa yasi nyɛ wune, yo nde: Wune duwɔ mɔy tƳ Stefanas. Nɛ duwɔ nde, yo bosa botu ɓete ɓe yeŋsama temɔ jaye Njambiye ke meneti mɛ Akay, ɓo nya sosu yan hɛnɛ ke kamna botu ɓe Njambiye. ¹⁶ Wune wókunangwe nɛ njɛl ɓomɔ nda ɓete, wokuna sendi nɛ ɓomɔ hɛnɛ ɓe kele kwalɔ mesay mete yite ɓaka. ¹⁷ Mi nɛ mesosa yi ɓɛŋɛ Stefanas nɛ Fortunatus nɛ Akayikus, keto ɓo njɔ ɓɛŋɛ mi ke numbu yun. ¹⁸ ɓo njɔ wɛdƳe temɔ mbe nda yi ɓo wɛdƳa nɛ yun sendi kɛ. Dete, wune jáya njɛl ɓomɔ nda ɓete. ¹⁹ Mɛnjɔŋ mɛ botu ɓete ɓe tike temɔ ke yi Kumande Yesu ke meneti mɛ Asi ɓaka ke nyɛno wune. Akilas ɓene Pirusil ɓƳ njɔŋ botu ɓete ɓe tike temɔ ke yi Kumande Yesu ɓe diki wesidya kanɔ Njambiye ke tƳ dƳan ɓaka ke nyɛno wune

budyate ke dɪno Nyangwe Kumande. ²⁰ Bemanɔ busu be wonɔga hene ke nyeno wune. Wune nyɛnnangwe tande yun wusa nda botu be Njambiyɛ. ²¹ Yi nyeno ne wune, yo gba mi Pol ketɛ yite ne gba bo mbe. ²² Nɔge mumo ti kwadyɛ Nyangwe Kumande na, na bɛki ne mekita. *Maranata! Yite nde: Nyangwe Kumande, inja! ²³ Kumande Yesu kɛl ngikwa ne wune. ²⁴ Temo mbe ke yotu yun hene, keto sine be Krist Yesu me sangwate.

Mekana Yibate yi Pol ketima kenje botu be Koreŋt

Yo ndi Pol, mo tomun Yesus Krist kete sendi mekana mete yoko.

Nyangwe to lepi te yi nye kwadye tedye waka ke, yo nde, nye Pol gbate kpasa mo tomun Yesus Krist. Yo nde, banja bomo dikima nye meso nde, Pol yeti kpasa mo tomun Yesus na. Yasi te yi nye lepe ke yeti gbakasi na. Nye yeti mo mesay me Njambiyɛ na. Yori Pol ke lepo tedye ne sansan nde, yo yeti dete na. A ke yekidyɛ nda yi nye sangwama ne kwalɔ mebone wete wete ke.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye yitati:

1. Pol ke lepo kasi bo mesay mene, pile sendi to te (kumte 1-7).
2. Kasi ndemna meyasi yi kamna benjon ban be Yerusalem (kumte 8-9).
3. Pol ke tedye nde, yo Kumande Yesus nye nye mesay mete (kumte 10-13).

¹ Mi Pol, Njambiyɛ tokuma mi nde, mi beki mo tomun Krist Yesus nda yi nye Njambiyɛ kwadya ke. Yo mi sine man wusu Timote kete mekana maka kenje wune njon botu bete be tike temo ke yi Njambiyɛ ke Koreŋt baka. Wuse keti kenje sendi bomo hene be Njambiyɛ jebama ke ndingele meneti me Akay nde, ne bo wokuna ndi ne nye baka. ² Njambiyɛ Sangwe wusu ne Kumande Yesus Krist kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

³ Wuse luksa Njambiyɛ te Sangwe ne Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. Nye Da te e gwe ngwete wusu ke meyasi hene. Nye Njambiyɛ te e wedye metemo musu yi nye sendi wuse deti ke meyasi hene. ⁴ A ke wedye metemo musu mengimo hene yi nye wuse deti ke kwalɔ mebone hene te yi dya wuse ke, ne wuse nje bu wedya temo te yi Njambiyɛ kele ne wuse ke ke wedye sendi ne metemo me botu bete be sangwa ne kwalɔ mebone hene baka. ⁵ Yo nde, nda wuse ke sangwa ne mebone budyate, keto wuse ke bengwe *Krist ke, dete sendi, Njambiyɛ ke wedye metemo musu budyate yi nye wuse deti, keto sine be Krist me sangwate. ⁶ Nge be nde, wuse ke sangwa ne mebone ndana, yo ne Njambiyɛ wedye metemo mun yi nye wune deti, na jongwe ne wune. Nge nye wedye metemo musu yi nye wuse deti, yo na wedye sendi metemo mun yi nye wune deti. Yite ta kelo nde, wune beki ne deti te yi gbiso kwalɔ kiya mebone mete yi wuse sangwa no muka ke. ⁷ Ma wuse ne bibina temo ne ngbik ne wune nde, wune ta gbiso mebone mete. Keto he ke duwe gba nde, nda wune ke ngbo sangwa ne mebone sine wune ke, dete sendi, Njambiyɛ ta wedye metemo mun sine wune yi nye wune deti nda yi nye kele ne wuse ke.

⁸ Ma wune njon, wuse yeti ke kwadye nde, wune ndekimanngwe kasi mebone mete yi wuse sangwama no ke Asi ke na. Wuse sangwama ne mebone kwa to te, sosu siyo, e wuse take nde, he ta kelo nan, yusu siyama. ⁹ Gbate, wuse ne nguru wusu jayma nde, yara yeti se na, he ba nda mo jobo te yi bo pesima nde, bo ta wo nye ko. Njambiyɛ jayma nde, meyasi kwannangwe dete, ma wuse me nje be ne bibina temo ke deti su ne nguru wusu, ne wuse nje kpal be ndi ne bibina temo ke yene, nye Njambiyɛ te e womiye bemun ko. ¹⁰ Bo tedya wuse mebone kwey ke Asi diy wo woko.

È Njambiyè jøngwè wuse soñe ke mebonè mete. A ta kè sendi mbombu yí jøngwè wuse muka ðete. Gbate, wuse ne ðibina temò nde, a ta kè mbombu jøngwè wuse sendi ðete ke metu mete yí nje ké. ¹¹ Ke yinori wunè ta kame sendi wuse ne nje menjweta mun, ðete budya bomò ta ngweta ne nye, na jøngwè wuse. Njambiyè ne ngikwa. Kome nye ta yeñsa ke menjweta mete, jøngwè wuse ke beya meyasi mete yí møndè wuse ké, budya bomò benori ta nje kanje misi kenje kwey nye nye wosoko, keto a jøngwa wuse.

¹² Ma yasi te yí kele nde, wuse lúksa yotu su ké, yo nde, temò su ke lepo nye wuse nde, wuse jønnama pupunate, jøña sendi ne ngben ke njoka botu be meneti maka, jeko kwà kwanjo sine wunè. Jøngwè te yite wúla ke yí Njambiyè. Wuse tí jøña ðete ne dyanò te yí wule ke yí botu be meneti maka na. Yasi wete, wuse kpalma jøña ne nje ngikwa te yí Njambiyè. ¹³ Ma yasi te yí wuse kete ké, yo ndi yasi te yí wunè tole nè yí wunè woke ke moy mekana musu ké. Yeti yíña yaña ðele na. Mi ne ðibina temò nde, wunè ta wokò biye to meyasi maka ndana kumò njena, ¹⁴ keto wunè sima wokò biye yíña ke njokate. Meyasi mete, yo nde: Kè *Yesò Nyangwè Kumande, yo wuse ta kelo nde, wunè lúksa yotu yun keto su, wunè má kelo sendi nde, wuse lúksa yotu su keto yun. ¹⁵⁻¹⁶ Mi ke kombile duwe nde, wunè sima duwe ðete, ε mi take nde, mi ta pa kande kè beñe wunè, má nje kwà kè pele Maseduwan. Mi takima nde, nge mi yokwe Maseduwan, má nje yokwe sendi ne kòkò kumò pele yun. Ke konje yey, wunè má kame mi, né mi kè ne kendi mbè kumò Yuda. Yite ta kelo nde, mi kúm ke yun menja yíða, né mi kel sendi kimò yasi ne wunè menja yíða. ¹⁷ Wunè béña nan, metake membe tí be ka ne ngben ke kendi te yí mi kwadya kelo ké? 'Mi takinama ka ke yite nda botu be meneti maka? 'Mi ma nje tapita ka ne dyem yíða lepo nde: <J> ke numbu, kpalò señe nde: <Be,> ke moy temò? ¹⁸ Gbakasi, Njambiyè tónjukwe meyasi mete yí nye si kpo ké. ðete sendi, meyasi mete yí wuse lepima nye wunè ké yeti dyem yíða, <j> ke numbu, <be,> ke moy temò na. ¹⁹ Wuse lépi ðete, keto Yesus Krist, Mòno Njambiyè tí ðiki lepo nde: <J> ke numbu, kpalò señe nde: <Be,> ke moy temò ke kiya yasi wete na. A ðikima lepo ndi gbakasi ke meyasi henè. Ma yo Krist Yesus te mbete yí sine Silvè nè Timòte ðikima pele kasi ne nye wunè. ²⁰ Sendi, yo ne nje *Krist yí Njambiyè ðikima tonje meyasi henè te yí nye ðikima kpo ké. ðete sendi, wuse kwán ndi ne nje wene yí lepo nye Njambiyè nde: <J, *amen,> yí nye ne Njambiyè luksa. ²¹ Sendi, yo Njambiyè ne nguru wene kele nde, sine wunè kèn mbombu ðiyò ne ngbingim ke jøngwè te yí wuse ðiye sangwate sine be Krist ké. Yo ndi sendi nye toke wuse ke njoka botu be meneti maka, kwà nye wuse Kimò Sisij ke yotu. ²² Njambiyè kwetima sendi wuse yíña yo ne. Yo te, yo Kimò Sisij. Ma yí tedye wuse nde, a ta nye wuse kimo meyasi henè, ε nye kande pa nye wuse Kimò Sisij te ke metemò nda yí mumò kande nye ndotukwe yí ladye ne ngoloko ké. ²³ Ma mi ke lepo ke mbombu Njambiyè, a ke duwe jøngwè dyembe kimo duwate. Nge be nde, kumò muka mi tí pa kè se weri ke Kòrent na, yo keto mi yeti ke kwadye nde, wunè bèki ne menjangwe ke temò na. ²⁴ Yeti nde, wuse ke kwadye tedye wunè yíña yasi ne njan ke nje tikina temò te yí wunè tike ke yí Yesus Krist ké na. Yasi wete, wuse ke kpalò kelo say sine wunè, né wunè nje be ne mesosa, keto ke tikina temò te yí wunè tike ke yene ké, wuse ke duwe nde, wunè ke sumò kol ðiyò ne ngbingim kè nò mbombu.

2

¹ Dete, mi ne nguru wombe pesima nde, yo yeti kimote nde, mi yôkwe ne kôkô kè weri ne ngambi ke temo na, ² keto nge mi nye wune ngambi ke temo, nda má nje nye sendi mi mesosa kô? Mò te yi mi nya nye ngambi ke temo dete kô yakama nje nye sendi mi mesosa? ³ Nge be nde, mi ketima mekana dete kenje wune, yo nde, mi nje be ne ngambi wule ndi ke kiya botu bete be diyama nye mi mesosa ke temo ke ngimo te yi mi ta dya weri ké. Mi ketima dete ne bibina temo ne wune hene nde, kome mi be ne mesosa ké, wune sendi ne mesosa. ⁴ Mi ketima mekana mete kenje wune ke moy nyanngwe mebône, temo mbe ke jaba, mi ketima ne misidyé ke misi. Mi ti kete dete yi nye ne wune ngambi ke temo na. Yo né wune duwe nde, mi ke kwadye wune kwa to te.

⁵ Nge be nde, mbanja ke njoka yun kelma yasi te yi nya jakoso ngambi dete ke temo, a ti kél ne mi na, yasi wete, a kél ne wune hene. Ma he pân lepo nde, yeti wune hene na, me nje be nde, mi dekidyá lepi. ⁶ Sulo bomo ke njoka yun bamama ne nye, ma yakama dete. ⁷ Ma ndana, wune kpál tiko nye ne ngwete ke beya yasi te yi nye kelma ké, nye nye deti ke temo, kamba yiya nyanngwe menjangwe me nje ngangile temo ne. ⁸ Dete, mi ke kite wune nde, wune pési nde, wune ta tedye nye mekwadya mete yi wune ndi no gbate sunngwe ne nye ké. ⁹ Mi ketima sendi mekana mete kenje wune yi bofe ne wune, né mi beɲ, ho wune ke wokuna ne mi ke meyasi hene. ¹⁰ Ma nge wune tike mumo ne ngwete ke beya yasi te yi nye kelma ké, mi sendi tikima nye ne ngwete. Ke be mi, nge be nde, mò te kelma yiya beya yasi sunngwe ne mi, mi má tiko nye ne ngwete keto yun ke mbombu *Krist, ¹¹ keto nge wuse ti tike nye ne ngwete na, *Satan ta kwa ne nje te yite yi sebile ne wuse. Ma wuse yeti ke ndekima beya metake mene ne mbet na. ¹² Mi temma kumo Turuwas yi kè lepo Kimò Tom ke kasi Krist mate. Mi kumma dolo nde, Nyanngwe Kumande sima bute nje nye mi yi kelo nye mesay. ¹³ Kò dete, temo mbe ti be ne te na, keto mi ti dolo man mbe Tit na. Yori yi mi janama ne botu be Njambiye kwa kè Maseduwan ké.

Kasi jonja mbon

¹⁴ Wosoko ne Njambiye! A ke kendo ne wuse menngimo hene, keto sine be *Krist sangwate. Krist sima namo wuse, wuse me wokuna ne nye. Njambiye ke kendo ne wuse ke membey hene yi tedye nde, Krist sima lanja meyasi hene. A ke tomo wuse kenje ke mbey hene, né wuse kè pel Kimò Tom ke kasi Krist, né bomo duwe nye. Pelnà Kimò Tom te nda lobinda te yi lapidyá kè no ke membey hene ké. ¹⁵ Wuse gbate nda lobinda te yi nye Njambiye mesosa, keto wuse ke lepo melepi mene ke kasi Krist nye bomo. Wuse ke lepo nye botu bete be ma ju, kò nye baka be ke yambile baka. ¹⁶ Ke yi botu bete, melepi me Njambiye te yi wuse lepe ké nda beya metul yi ke kelo nde, bo gwâki bone. Ma ke yi bari, yo nda kimò metul yi ke kelo nde, bo bëki ne jonngwe te yi kpo ne kpo. Ma ke yinori, nda yakama kelo njel mesay te yite kô? ¹⁷ Ma wuse yeti nda banja budya bomo be lepe melepi me Njambiye yi sombo ne moni ne menje hene nda yi banja botu be dyanngwa meyasi diki kelo ké na. Wuse lépi su melepi me Njambiye ne kimò temo, lepo ne deti te yene, duwe sendi nde, a ta diyé wuse nemeno, keto sine be Krist sangwate.

3

¹ Ma yite yi mi lepima ké, 'wune ke take ka nde, wuse ne nguru wusu ke kwadye lepɔ nde, wuse yaɲa? 'Wune ke take ka nde, wuse ke diye yiɲa mekana yi lepe nde, wuse kpasa botu be tomun be Yesu, né wuse ké tedye wune? Ho nde, wuse ke diye yiɲa mekana dete ke meɓo mun, né wuse ké tedye baɲa bomɔ nda yi baɲa diki kelo ké? ² Yo gba wune be mekana musu yi *Krist ketima gba ke moy metemo musu ké. 'Bomɔ hene yakama beɲe duwe yo, tolɔ sendi yo. ³ Yo ke beɲna ne sanɲan nde, wune mekana mete yi Krist ketima ne nje mesay mete yi wuse kelma ké. A ti kete yo ne meyasi me ketina mekana na, yasi wete, a ketima yo ne nje Sisiɲ Njambiye te ε ne joɲ kɔ. A ti kete yo ke mepel metari mete yi Njambiye ketinama kete ne mbombu ké na, yasi wete, a ketima yo ke moy metemo mun. ⁴ Wuse lépi dete, keto wuse ke tiko temɔ su hene ke yi Njambiye, mo te ε tomma wuse kɔ. Wuse tiki temɔ dete ne nye ne nje Krist. ⁵ Yeti nde, wuse ne yiɲa dyanɔ te yi wuse yakama take yi kelo ne yiɲa yasi ne nguru wusu na. Yo nde, nge be nde, he yakama kelo yiɲa yasi, yo Njambiye nye wuse deti te. ⁶ Yo nye nye wuse deti nde, wuse bêki botu be mesay bene, né wuse lepi kasi jonja mbon ke nye bomɔ. Mbon te ti wúla ke membonɲa ne ke meyasi mete yi diye ketinate ke moy membonɲa te ké na. Yasi wete, yo wúla ke yi Kimɔ Sisiɲ, keto membonɲa mete yi bo ketima ne mbombu ké wóku ndi mumɔ woko. Ma Kimɔ Sisiɲ kpál kelo nde, a bêki ne joɲ.

⁷ Ma membonɲa me Njambiye ba ketinate ne mbombu ke mepel metari. Yo kpalma nje nye mumɔ ndi soɲ. Ko dete, kwanɲya membonɲa mete tedya meluksa me Njambiye. 'Meluksa mete ti beɲna ka ke mbombu Moyisi ne pay pay na? 'Yo ti kele ka nde, 'Bono be Isarayel ti sengila mbombu wene na? Ma pay pay meluksa menɔri ti kike na. ⁸ Nge be nde, mesay me kwanɲya membonɲa maka tedya meluksa me Njambiye, 'sunɲwa ne mesay mete yi Kimɔ Sisiɲ kele ké? 'Meluksa me Njambiye yi Kimɔ Sisiɲ ta tedye ké kina be nyanɲwete kwa yiri na? ⁹ Ma membonɲa kelma nde, Njambiye jɔsa bomɔ. Yo ke tedye wuse nde, Njambiye ne meluksa. Nge be nde, membonɲa tedya dete, 'sunɲwa ne mesay mete yi jonja mbon kele, né wuse be ne ngben ke mbombu Njambiye ké? 'Yo kina tedye wuse nde, meluksa mete yite kwa yi mesay me membonɲa na? ¹⁰ Ma nge be nde, yasi te yi ba kwey ne meluksa ké yeti se muka ne meluksa mete na, yo keto yiɲa yasi te yi ne meluksa kwa yite ké me kete. ¹¹ Nge be nde, yasi te yi ti kike ké ba ne meluksa, 'sunɲwa ne yasi te yi ta bone ké? 'Yeti meluksa mete yite kwa yiri na?

¹² Dete, wuse ke lepina ne gbas gbas nye wune kine sofyé yaɲa na, keto wuse ne bibina temɔ ke meyasi menɔri duwe nde, yo gbakasi. ¹³ Ne mbombu, Moyisi petima mbombu ne ne yiɲa lambɔ kamba Bono be Isarayel me nje sengile beɲe nda yi pay pay meluksa mete siye no ké. Ma wuse yeti ke kelo nda nye na. ¹⁴ Yasi wete, kwey Bono be Isarayel sima dimbidye dyanɔ dyan. Kumɔ muka bo ndi dete. Yo nde, kome bo tole mekana me njombu mbon ké, bo yeti ke biye to te na, deke nda kiya lambɔ te ndi ke petɔ misi man, yo ti pa duwe na. Yo disi duwe ndi kome mumɔ tike temɔ ke yi *Krist. ¹⁵ Gbate, kumɔ muka menɲimo hene te yi bo tole mekana mete yi Moyisi ketima ké ke mbombu bomɔ deke nda yiɲa yasi ke petɔ dyanɔ dyan nda yi mumɔ pete mbombu ne ne yiɲa lambɔ ké. ¹⁶ Yasi wete, yo ndi kome mumɔ yeɲsa temɔ tiko ke yi Nyangwe Kumande,

yo komete yi lambø te yi pete misi menε kε dƳuwe. ¹⁷ Yo nde, Nyangwe Kumande, nye Sisiη. Ma ke mbey komε Sisiη Nyangwe Kumande diye kε, diyo bala yeti na, mumø me ne te. ¹⁸ Wuse hene be tike temø ke yi Nyangwe Kumande baka, lambø te yeti ke petø se mbømbu su na. Wuse me ke beηe su pay pay meluksa me Nyangwe Kumande ne ηgelele. Wuse ke punje sendi kiya meluksa mete yi wuse seηgile kε nda yi møjoli punje ne mbømbu mø te ε beηe yo kø. Komε wuse kele dte kε, Njambiye ke kε mbømbu yi senjo wuse, nε wuse nje boηna ne yasi te yi wuse seηgile kε kwø to te. Njambiye ke senjo wuse dte, kelø nde, wuse bεki ne meluksa mete kwø to te kε nø mbømbu. Mesay mete yi Nyangwe Kumande kele ke metemø musu ne nje Kimø Sisiη kε, yori.

4

Kasi meboηe nε kasi meluksa

¹ Dete, Njambiye kaηma mesay mete nye wuse, keto a ke gwe ηgwete wuse. Yori wuse yeti ke tekø na. ² Wuse yeti ke nye bo ke kelna mekele sofyate yi yakama nye mumø njoη na. Wuse yeti ke kelø yasi ne likisi, ho lepø melepι me Njambiye ne ja ke moyte na. Yasi wete, wuse ke kpalo tedye su melepι mete yi lepε gbakasi kε ne gbas gbas. Ke yite wuse ke lepø ke mbømbu Njambiye nde, wuse ke nje. Dete, mumø hene yakama nembe ke temø ne, simande wuse lepι gbakasi. ³ Kumø ndana baηa boηø yeti ke biye to Kimø Tom te yi wuse pele nye boηø kε na, deke nda yiηa lambø sima petø misi man. Ma yo beηa ndi botu bete be ke yambile baka, ⁴ botu bete be yeti ke tiko temø ke Njambiye baka, keto *Njambiye te ε name meneti maka ke ηgimø te yøkø kø sima dimbidye dƳano dƳan, ma bo nje beηe mejasi mete yi Kimø Tom paniye kε. Mejasi mete, yo pay pay meluksa me *Krist. Teri Njambiye ke beηna ke yotu Krist. ⁵ Yo nde, wuse yeti ke pele yiηa yasi ke kasi su ne ηguru wusu na. Yasi wete, yo kasi Yesus Krist te Nyangwe Kumande yi wuse pele. Wuse ke lepø nde, wuse su botu be mesay bun keto Yesus. ⁶ Yo sendi nde, Njambiye lepima ne mbømbu nde: «Mejasi pân ke moy yiti.» Yo ndi Njambiye te paniye mejasi ke moy metemø musu, nε wuse seηgile duwe meluksa menε yi pane ne pay pay ke mbømbu Krist kε.

⁷ Ma kpasa yasi ke, wuse ke bakidye yo ke membe mete yi bo kele ne yekø kε. Membe mete, yo meyotu musu, nε boηø duwe nde, nyangwe dte wula ke yi Njambiye, yeti ke yi boηø na. ⁸ Boηø ke gbabite nate wuse menje menje. Ma ko dte, bo ti køkø wuse køkø ne mbøl na. Yasi kwanma wuse, ma ko dte, wuse yeti ke lepø nde, yusu siyama na. ⁹ Bo ke bando wuse, ma ko dte, Njambiye yeti ke li wuse na. Bo ke bubile wuse ne meneti kε nø, ma ko dte, bo yeti ke girise wuse na. ¹⁰ Ke meboηe mete yi wuse sangwa nø kε, wuse ke beηe soη Yesus meηgimø hene ke yotu su, nε boηø beη sendi nde, Yesus ne joη ke joηgwe te yi wuse joηna nø kε. ¹¹ Yo nde, ke ndingele joηgwe dƳusu hene sine be soη kol wete keto Yesus, nε boηø beη sendi joηgwe Yesus ke meyotu musu ko nde, yo ta gwe nemeno. ¹² Ma ke be soη, say te yi nye kele kε, a kεl ke gba yotu su. Ma ke be joηgwe, say te yi nye kele kε, a kεl ke gba yotu yun. ¹³ Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Mi tikima temø ke yene, dte, ε mi pele Kimø Tom.» Ma wuse sendi ne kiya temø te yi kelø dte, yori yi wuse tike temø ke yene, pele sendi Kimø Tom ke. ¹⁴ Wuse ke duwe nde, yøkø ε

womiya Nyangwe Kumande Yesus ko ta womiye sendi wuse, keto sine be Yesus sangwate. A ta kelo nde, sine wune hene tema ke mbombu wene. ¹⁵ Dete, wuse sangwangwe ne meyasi menori hene keto yun, ne ngikwa te yi Njambiyе kele ne bomо ke buy buyo. Dete, botu bete be nye kele ngikwa ne bo baka ta buyo buyo sendi, o beja, nyena wosoko ne luksa ne ta nje buyo sendi buyo.

¹⁶ Yo keto te yite yi wuse yeti ke teko ke. Ko nde, meyotu musu me ke dugbo tetek teteki, metu hene Njambiyе ke kpalo nye wuse jonja deti ke temo ke no mbombu. ¹⁷ Yo nde, mebone mete yi wuse sangwa no ndana ke ti kiko na, yo deke ne mbet. Ma mebone mete ke kpalo kelo nde, wuse ta nje be ne nyangwe meluksa kwa to te. Meluksa mete ta diyо kpo ne kpo. ¹⁸ Yo nde, yasi te yi wuse sa ke yeti yasi te yi mumo beje ke na. Yasi wete, wuse san yike yi mumo yeti ke beje ndana ke, keto meyasi mete yi mumo beje ndana ke ti diy kikwe na, ma ndi yike yi nye ti beja ke diyе kpo ne kpo.

5

Meyotu musu nda bala

¹ Yo nde, wuse ke duwe nde, nge bala te yi wuse diyе kete ke meneti maka ke si lekwe, wuse ne wete ty ke dyobo e ta diyо kpo ne kpo. Yo Njambiyе sume yo, yeti bomо na. ² Ma ndana wuse ke njimo ke moy bala te yike, keto temo su ne pepere nde, Njambiyе busukwe bala te ne jonja ty dyusu yi ke dyobo ke nda yi mumo bu ne wete lamba leje ke to te mbanja ke. ³ Wuse kwadyikwe nde, yo kelnangwe dete pinjo te yi wuse ndi ne jon ne yotu su nda yi mumo be ne lamba ke yotu ke. Yeti nde, pa gwe tiko yotu te yike nda yi mumo diyе no sokere ke na. ⁴ Keto pinjo te yi wuse ndi ke bala te yike ke, wuse ndi ke njimo, yasi ke kwa wuse. Wuse ti lepi nde, Njambiyе sоja yotu te yike tiko wuse sokere na. Yasi wete, a dokidya mbanja jonja yotu ke to te yoko, ne yotu te mbete e diyе kpo ne kpo ko si men njombu te e gwe ko. ⁵ Ma yo Njambiyе ne nguru wene kombile nde, wuse ta be ne jonja teri te yite. Yo nye kande nye sendi wuse Kimо Sisiy nda yi mumo kande nye ne ndotukwe yi ladiye ne nyena ngoloko ke. ⁶ Dete, wuse ke tiko su temo ne ngbik kete metu hene, ko dete, wuse ke duwe nde, pinjo te yi wuse ndi ne yotu te yike ke, wuse si londunate ne Nyangwe Kumande. ⁷ Yite nde, yo tikina temo te yi wuse no ke yi Njambiyе ke kende ne wuse ndana, yeti meyasi mete yi wuse beje ke na. ⁸ Wuse ke tiko su temo gbate dete. Wuse lan beje kimote nde, wuse fiki yotu te yike kwa ke diyо sine be Nyangwe Kumande. ⁹ Ma ko nde, wuse ken mbombu ndana jonna ne yotu te yike, ko nde, wuse kawan tiko yo, siya yasi te yi wuse jeke gorо, yo nde, wuse kel ndi yasi te yi ta nye nye mesosa. ¹⁰ Yo nde, wuse hene ta nje teme wete yeso, yensa lepi ke mbombu josi *Krist, na nye mumo hene sol bejgwe bo mesay mete yi nye kelma ke jonjwe dyene ke, ho a kelma mesay kimote ho beyate.

Njambiyе ke jangwe

njoka su sine bo

¹¹ Ma wuse ke duwe kambina Nyangwe Kumande, dete wuse ke sa nde, bomо jaya nde, yasi te yi wuse lepe ke, gbakasi. Njambiyе ke kombile

duwe wuse ne lonḡo lonḡo. Mi táka gba nde, ke moy metemo mun, wune ke nembe kombile duwe sendi wuse. ¹² Wuse yeti ke kwadye basidyededye nye wune nde, wuse ne ḡguru wusu kpasa botu be tomun be Yesus na. Ma yasi wete, wuse kwadyikwe tedye wune kimo nje te yi wune yakama lukse ne yotu yun keto su, ne wune duwe nda yi wune yakama yensa ne lapi nye botu bete be lukse yotu yan ke meyasi mete yi berina ndi ke misi kine berne yasi te yi diyededye ke moy temo ke. ¹³ Ma ḡḡe be nde, wuse ke kelo yasi kwa to te, yo berne wuse sine be Njambye. Yasi wete, ḡḡe be nde, wuse ke kelo yasi teteki, yo yi kame ne wune. ¹⁴ Yo nde, wuse ke duwe gba nde, *Krist ke kwadye wuse budfyate. Mekwadya mete ke puso wuse nde, wuse kel mesay musu dete, keto wuse berina duwe su nde, yo ndi nye nyepo gwa ke numbu bomo hene, yite nde, yo bomo hene gwe. ¹⁵ A gwa ke numbu bomo hene, ne botu bete be nye nya bo jonja jonḡwe baka me nje ke mbombu kelo meyasi nda yi bo ne ḡguru wan ḡore ke, ne bo nje jonna kelo meyasi mete yi ta nye nye mesosa, keto a sombu son keto yan. Njambye nja womiyededye nye yi jonḡwe ne bo. ¹⁶ Ma dete, wuse yeti ke bu su se wete mumo ndana ne dyano te yi botu be meneti maka na. ḡḡe be nde, wuse berina Krist kwey ne nje te yite, ma yo yeti se ndana dete na. ¹⁷ Yo nde, ḡḡe mumo diyededye sanḡwate bene Krist, a me jonja yasi te yi Njambye kusuma. Njombu meyasi sima kwa, wune berne, meyasi hene me jonjate. ¹⁸ Yinori hene mekele me Njambye. A janḡwa njoka su sine bo ne nje Krist. A nja nye sendi wuse say berina bomo kenje ke yene, na janḡwe njoka yan bene bo. ¹⁹ Yasi te yi wuse kwadye lepo ke, yo nde: Njambye bene Krist ba sanḡwate yi janḡwe ne njoka botu be meneti maka bene nye Njambye ne ḡguru wene. A ti ba se beya meyasi mete yi bomo dikima kelo ke na. A kpalma nje kanje tom ne nye wuse, ne wuse ke lapi nye bomo nda yi nye janḡwe ne njoka ne bene bo ke. ²⁰ Dete, wuse su botu be tomun be Krist. Wuse kel mesay mete yi lepina ke numbu ne ne deti te yi nye nye wuse ke. Deke nda Njambye ke kwa ne wuse yi kenje ne tomun te nye bomo yi nambene ne meto man. Dete, wuse ke ḡḡweta ne wune ne deti te yi Krist nde: Tiso, wune fiki, ne Njambye janḡwe njoka ne wune bo. ²¹ Ma Krist, mo te e ti be ne mono mbulma mebeyo ke yotu ne ko, Njambye kpalma nje kelo nde, a berne mebeyo keto su, na nje kwa ne nje te yite yi peso nde, wuse me ne ḡḡben ke mbombu wene, keto sine be Krist sanḡwate.

6

¹ Ma wuse be kele mesay ndana sine be Njambye baka, wuse ke ḡḡweta ne wune nde: Tiso, nda yi Njambye ma kelo ḡḡikwa ne wune ke, wune ti kel nde, ḡḡikwa te gwaki mesenḡe kine kelo yanja ke jonḡwe dyun na. ² Ke yite Njambye lepima nde: <Kome ḡḡimo te yi yakama nde, mi kel kimo yasi ne bomo ke ma dya, e mi kele nda yi we diyma ke. Ke yeso te yi yakama nde, mi jonḡwe bomo ke ma dya, e mi kame we.> Ma gba kimo ḡḡimo te yi Njambye kwadye kelo ḡḡikwa ne bomo ke, yoke ndana. Dyobo te yi Njambye kwadye jonḡwe bomo ke, yoke.

Mo mesay me Njambye

jonnanḡwe nan?

³ Wuse yeti ke kwadƳe kelo yiŋa yaŋa wete ne wete yi yakama njanƣwe wete mumo jatidƳe nye ke beya nje na, kamba bomo me nje lepina beyate sunƣwe ne mesay musu. ⁴ Ma yasi wete, wuse ke tedƳe nye bomo ke meyasi hene nde, wuse botu be mesay be Njambiyi ne nje nyanƣwe tin te yi wuse be no, ko ke moy mebone, ko nde, meyasi hene ke bano wuse, ko nde, temo su lekwe ne ges ges ke yiŋa beya yasi te yi monde wuse ke. ⁵ Ko nde, bo ke njuro wuse, bo ke nye wuse ke jobo ke no, ko nde, bomo ke ngbo lu dyambi sunƣwe ne wuse, ko beko nde, wuse ke gwe mesay, ko nde, ke yiŋa menƣimo wuse yeti ke ya na, wuse yeti ke dyena na, ke yinori hene wuse ndi ke tedƳe nde, wuse botu be mesay be Njambiyi. ⁶ Ke jonƣwe dyusu, metake musu ne ngbenj. Wuse ke duwe meyasi. Wuse ne temo te yi gbisina beso. Wuse ne temo te yi ngikwa. Wuse kel yasi ne deti te yi Kimo Sisiŋ. Sendi, mekwadƳa mete yi wuse no ke kine likisi ke moyte na. He kel ndi sendi dete yi tedƳe bomo nde, wuse botu be mesay be Njambiyi. ⁷ Wuse ke pele Kimo Tom te yi lepe gbakasi ke nye bomo. Njambiyi ke nye wuse deti ne. Yo sendi dete yi wuse tedƳe nde, wuse gbate botu be mesay bene. Wuse ke jonna kelo yasi ne ngbenj ke mbambu wene. Yo nda mejole me dyambi mete yi mumo biye ke mbam bo, biye yiŋa ke bo gare yi lu ne dyambi ne bependo bene, ko bo pundu we nje no. ⁸ Ko nde, bomo luksa wuse, ko bo yelkwe wuse, ko bo lepinanƣwe beyate ne wuse ko kimote, ko bo bonj wuse nda botu be ja, ase nde, wuse lepi ndi gbakasi, wuse kel ndi su meyasi hene yi tedƳe nde, wuse botu be mesay be Njambiyi. ⁹ Ko nde, banya bomo yeti ke woko yasi te yi wuse kele ke na, ase nde, banya ke kobile duwe wuse kumo njena, ko nde, wuse nda botu bete be ke gwe gwako, ma wuse ndi baka ne jon. Ko nde, bo ke tedƳe wuse mebone, ma bo yeti ke wo wuse na. Ke yite hene wuse ndi ke tedƳe nde, wuse botu be mesay be Njambiyi. ¹⁰ Ko nde, bo ke nye wuse ngambi ke temo, wuse su ne mesosa ngimo hene. Ko nde, wuse bukate, wuse ke kelo nde, bomo budƳate tondu ne kimomeyasi mete yi Njambiyi nye mumo ke. Ko nde, wuse kine yaŋa, wuse su ne meyasi hene. Yinori hene, yo yi tedƳe bomo nde, wuse botu be mesay be Njambiyi.

¹¹ Wune botu be Korɛnt, wuse lepima meyasi ne gbas gbas nye wune, bute sendi metemo musu nye wune. ¹² Wuse ti kwadƳe wune mbet te na, ma yo wune ke kpalo dƳyo kine kwadƳe wuse dete na. ¹³ Mi ke lepina ndana nye wune nda mi lepinanƣwe nye bono bembe. Yo nde, wune kel ne mi nda yi mi kelma sendi ne wune ke, yite nde, wune buta metemo mun nye wuse.

Wuse bakanƣwe ne beya yasi

¹⁴ Wune ti gban kol kelo yiŋa yasi wete wune botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyi na. 'Ma yasi te yi ne ngbenj ke yakama dƳyo ka bene kotu yasi? 'Ho nde, mejasi bene yiti yakama dƳyo ka ke mbey wete? ¹⁵ *Krist bene *Satan yakama be ka ngin wete? Yasi te nda ke njoka mo te e tike temo ke yi Njambiyi ne yoko e yeti ke tiko temo ke yene ko? ¹⁶ Sendi, mbon te nda ke njoka mbanjo Njambiyi ne meyasi mete yi bomo kane tiko Njambiyi ke? Yo nde, meyoto musu, yo mbanjo Njambiyi te e ne jon ko. Yo dete nda yi Njambiyi lepima nde: <Mi ta dƳyo jonna ke njoka yan. Mi ta be Njambiyi wan, bo ma be kando dyembe.> ¹⁷ Yori Baba Mboko te e ne ngunƣudƳe hene ko lepe nye botu bene nde: <Wune jisa duwe ke njoka yan. Wune bakanƣwe ne bo. Wune ti kpoka yasi te yi mi kidƳe nde, wune

tɪ kpoka kɛ na. Dete, mi ta ɓɔ wunɛ nɛ mɛsosa. ¹⁸ Nɔgɛ wunɛ keke dete, mi mǎ bɛ Saŋgwɛ wun, wunɛ mǎ nje bɛ ɓɔɔ ɓɛmbɛ, ɓɔɔ ɓɛmbam nɛ ɓɔɔ ɓɔma. Yo Baba Mbokɔ te ɛ nɛ ɔfeti hɛnɛ kɔ lepɛ ɔfete.»

7

¹ Wunɛ nɔŋ, sɔŋ temɔ mbɛ, nda yi Njambiye kpoma nde, a ta kelɔ nɛ wusɛ ɔfete kɛ, wusɛ pɔpɔɔfya mɛyotu musu tiko mɛkele mɛ mɛmi hɛnɛ, pɔpɔɔfye sendi mɛtemɔ musu tiko ɓɛya mɛtake. Hɛ kɛn kɛndɔ mbɔmbu nɛ nje te yite yi tembɔɔfye mɛyotu musu kiyɔ kɛ mɛnje hɛnɛ nɛ kambina Njambiye.

Pol ke wɛɔye temɔ bekriten

ɓɛ Kɔrɛŋt

² Wunɛ ɓɔta mɛtemɔ mun nye wusɛ. Wusɛ tɪ keke yiŋa ɓɛya yasi saŋgwɛ kɔ nɛ mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ na. Wusɛ tɪ ɓekɔɔfye kɔ mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ ke yiŋa mɛnje na. Wusɛ tɪ keke yiŋa yasi, nɛ wusɛ ɔɔku nɔ ke yotu mbanja mumɔ na. ³ Mi tɪ lɛpi ɔfete yi pɛsɔ nde, wunɛ ɓalma lɛpi na. Yo ndi nda yi mi lɛpima ndana nye wunɛ nde: «Wusɛ ke kwadɔfye wunɛ ɓɔɔɔfate. Kɔ sɔŋ kɔ jɔŋgwɛ, kine yaŋa yakama ɓake wusɛ na. ⁴ Mi ke lɛpina nye wunɛ nɛ nyangwɛ ɓɓɓina temɔ. Mi ke lukse yotu mbɛ ndana ɓɔɔɔfate keto yun. Temɔ mbɛ mɛ nɛ piyɛm. Ke mɛɓɔnɛ hɛnɛ te yi wusɛ saŋgwa nɔ kɛ, mi nɛ mɛsosa kwǎ to te. ⁵ Ma kande yi wusɛ ma ɔyǎŋ nɔ ke Maseduwan, kɔ yotu su tɪ ɓɛ nɛ te na. Wusɛ kpalma saŋgwa nɛ kwalɔ mɛɓɔnɛ wɛtɛ wɛtɛ. Ke mɛmbundɔ, hɛ saŋgwama nɛ ɔyambi, ma ke mɔyɛte, temɔ nɛ habuɓu. ⁶ Yasi wɛtɛ, Njambiye te ɛ nye mumɔ jɔŋja ɔfeti ke temɔ kome yotu nɛ si tekɔ kɛ njǎ nye wusɛ ɔfeti nɛ nje ɔyǎŋgwɛ Tit. ⁷ Ma yeti ndi keto ɔyǎŋgwɛ nɛ siye na. Yo sendi kome nye yekɔɔɔfya nda yi wunɛ nya nye ɔfeti ke temɔ kɛ. A lɛpima nde, temɔ yun ɔfete nɛ pɛpɛpɛ, nɛ wunɛ ɓɛŋ mi. Sendi, wunɛ nɛ misɔɔfye ke misi ke ɓɛya yasi te yi kɛlnama ke njoka yun kɛ. A lɛpima sendi nde, wunɛ nɛɔɔ te yi kama keto mbɛ. Mɛyasi mɛnɔri hɛnɛ kelma nde, mi ɓɛki nɛ nyangwɛ mɛsosa kwǎ yi mbɔmbu. ⁸ Mi duwǎ nde, mɛkana mɛte yi mi kenja wunɛ kɛ nya wunɛ ŋgambi ke temɔ. Mi yeti ke wo yotu kete na, kɔ nde, ke yiŋa ŋgimɔ wari mi ɔfikima wo yotu gbate kome mi ɓɛŋma nde, mi nya wunɛ ŋgambi ke temɔ kɛ. ŋgambi te ɓɛŋnama ndi ke mɔɔŋ ŋgimɔ te yite. ⁹ Ma ndana mi nɛ mɛsosa, yeti keto mi nya wunɛ ŋgambi ke temɔ na, yo keto wunɛ wɔku ŋgambi te, keto wunɛ njǎ nje duwɛ ɓɛya mɛkele mun, ɛ wunɛ nje yɛŋsa temɔ tiko yo. Yo njɛl ŋgambi te yite yi Njambiye kwadɔfye kɛ. Dete, wusɛ tɪ keke yiŋa ɓɛya yasi nɛ wunɛ ke mɛkana mɛte yi wusɛ kenja wunɛ kɛ na. ¹⁰ Yo nde, ŋgambi te yi Njambiye kwadɔfye kɛ kɛl nde, mumɔ yɛŋsaŋgwɛ temɔ, ɔ ɓɛŋa, Njambiye jɔŋgwa nye. Mumɔ tɪ yaka wo yotu ke ŋgambi te yite na. Ma ŋgambi te yi mumɔ woke nda yi ɓotu ɓɛ mɛnɛti maka ɔki wokɔ kɛ wo mumɔ. ¹¹ Ma wunɛ ɓɛŋa nyangwɛ mɛsay mɛte yi ŋgambi te yi Njambiye kwadɔfye kelma nɛ wunɛ kɛ. Wunɛ ɓɛŋa ndi kwalɔ kimɔ temɔ te yi wunɛ njǎ kelɔ nɛ mɛyasi ndana kɛ. Dete, wunɛ ke tedɔfye ndana nde, wunɛ kine yaŋa ke mɔy lɛpi te na. Wunɛ ke tedɔfye sendi nde, wunɛ nɛ ŋguru wun ke ndeyɛ yotu yun ke ɓɛya yasi te yi kɛlnama ke njoka yun kɛ. Wunɛ ke kambɔ Njambiye. Sendi, temɔ yun ɔfete nɛ pɛpɛpɛ, nɛ wunɛ ɓɛŋ mi. Wunɛ ɓɛŋa sendi nda yi wunɛ ke nye sosu ndana ɓɔɔɔfate yi kelɔ yasi te yi Njambiye kwadɔfye kɛ. Sendi, wunɛ josuma, ɓama nɛ mɔ te ɛ kelma ɓɛya yasi te kɔ. Wunɛ

tedfya ke menje hene nde, metemo mun me pupunate ke lepi te. ¹² Ma nge be nde, mi ketima mekana dete kenje wune, yeti keto mo te e kelma beya yasi te, ho keto mo te yi nye kelma beya yasi te sungwe ne nye ko na. Mi ketima yo kenje wune, ne wune ne nguru wun bej ke mbombu Njambiyé nde, wune ne kimo temo gbate sungwe ne wuse. ¹³ Dete, yo nja nje nye wuse jonja deti. Ma yeti ndi yite siye na. Wuse nja sosa sendi kwa to te kome wuse bejma nde, Tit ne mesosa, keto wune hene nya nye deti ke temo. ¹⁴ Nge be nde, mi luksa yotu mbe ke mbombu wene keto yun ke kimo yasi te yi mi lepima nye nye ke kasi yun ke, yo ti nye mi njon na, keto a bejma nde, yasi te yi mi lepima nye nye ke kasi yun ke ba ndi sendi gbakasi nda meyasi mete yi wuse dikima lepo nye wune menjgimo hene ke. ¹⁵ Yo sendi nde, kome nye take nda yi wune hene wokuna ne nye, nda yi wune bejma ne nye kimote, kambó nye ne nyanjwe jese, a ke nje kwadye wune kwa yi mbombu kome nye take meyasi menori ke. ¹⁶ Mi ke sosa budfyate, keto ke meyasi hene mi ne bibina temo ne wune.

8

Menjgite ke kasi kelna ngay

¹ Wune njon, wuse ke kwadye nde, wune dukwe nyanjwe ngikwa te yi Njambiyé kelma ne menjon me botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist ke Maseduwan ke. ² Njambiyé jayma nde, bo sanjwanjwe ne budfyate mebone yi bobé ne bo. Ma ko dete, bo ba ne mesosa kwa to te ke moy nyanjwe mebuku mete yi bo jonnama kete ke. Yasi wete, yo kpalma kelo nde, bo beki ne kabi budfyate. ³ Bo nya bejgwe deti yan. Mi bejma duwe nde, bo nya pake kwa yite. Bo ne nguru wan nye ne kimo temo kine malo bo malo na. ⁴ Bo ngwetama budfyate ne wuse nde, tiso, wuse jaya nde, bo nyeki sendi bo bene beso ndemo meyasi yi kame ne botu be Njambiyé be fiye ke Yerusalem baka. ⁵ Bo kelma kwa yasi te yi wuse dikima take ke. Yo nde, bo ne nguru wan kandima pa bu yotu nye Nyanjwe Kumande, bu sendi yotu nye wuse nda Njambiyé kwadya ke. ⁶ Dete, e wuse lepe nye Tit nde, tiso, a yoke ke weri ke sidye mesay me ndemna moni te yi nye kandima ke njoka yun ke. ⁷ Wune me tondunate ne mekombila ke menje hene, ke nje tikina temo ke yi Krist, ke nje lepina melapi me Njambiyé, ke nje duwa meyasi, ke nje kelna meyasi ne kimo temo, nje bu ke nje mekwadya mete yi wune kwadye ne wuse ke. Ma nda wune me tondunate ne mekombila dete ke, wune nyeki sendi meyasi dete budfyate ke mesay me ndemna moni te yike. ⁸ Yike yi mi lepe ke, mi yeti ke nye wune kol ke ngin na. Yo nde, mi bejma nda yi beso nya ne kimo temo ke, yori yi mi lepe nde, wune kel sendi dete, ne mi bej nda yi wune kwadye sendi ne beso gbate ke. ⁹ Keto wune ke duwe nyanjwe ngikwa te yi Nyanjwe Kumande wusu Yesus Krist kelma ne wuse ke. Yo nye fiye ne meyasi hene. Ma ko dete, a kpalma jaye be buka mumo keto yun. A jayma teri te yite, ne Njambiyé nje tonje wune ne mekombila ke menje hene ne nje te yite. ¹⁰ Yike yi mi lepe ke, mi lepi yasi te yi mi take ke kasi te, keto nge wune kele dete, yo ta kame wune ne nguru wun. Mi nde, bosa botu bete be kwadya kelo yo ke sew te yoru baka 'ti be wune na? 'Wune ti si kande yo ke sew te ete na? ¹¹ Ma nda yi wune kandima yo kwey ne kimo temo ke, wune sidyikwe sendi yo ndana ne kimo temo dete bejgwe deti yun. ¹² Keto nge wuse nye Njambiyé yasi ne kimo temo, a ke jaye yo ne mesosa bejgwe ndi buyo yasi te yi wuse

nɔ kɛ. Ma nɔgɛ bɛ nde, wusɛ kinɛ yanɔ na, Njambiye tɪ diyɛ sendi yanɔ kɛ mɛbɔ musu na. ¹³ Mi tɪ sɔnɔ nde, wunɛ kpɔl buko keto nyɛna bɛsɔ mɛyasi yɪ wɛdɔyɛ nɛ mɛtemɔ man na. Yasi wɛtɛ, mi gɔru nde, baka bɛki nɛ mɛyasi nda bɛsɔ. ¹⁴ Ndana wunɛ kɛ nyɛngwɛ, yo ta kame botu bɛtɛ bɛ kinɛ yanɔ baka. Ma nɔgɛ dɔyɔ nde, bɔ kɛ nyɛngwɛ, wunɛ kinɛ yanɔ na, dɔyɔ nyɛngwɛ tɛ yan ta nje kame wunɛ, nɛ baka bɛ nɛ mɛyasi nda bɛsɔ. ¹⁵ Yo nda yɪ yo ketinate kɛ mɛkana mɛ Njambiye nde: <Mɔ tɛ ɛ tɔkuma budɔyate ko tɪ bɛ nɛ yanɔ kwɔ to tɛ na. Ma yɔko ɛ tɔkuma nɛ mbɛt ko, yanɔ tɪ banɛ nyɛ na.>

¹⁶ Wusɛ kɛ nyɛ Njambiye wosoko, keto a nya Tit ndi kwalɔ nyɛna temɔ kɛ mɛsay tɛ yɪ mi nɔ sunɔgɛ nɛ wunɛ kɛ. ¹⁷ Tit jayma yasi tɛ yɪ wusɛ diyɛma nyɛ kɛ, ma yo tɪ bɛ ndi yite siyɛ na. Yasi wɛtɛ, a tɛdɔya nde, a kɛ nyɛ temɔ ndana kɛ mɛsay kwɔ to tɛ, dɛtɛ ɛ nyɛ pɛsɛ nɛ nɔguru wɛnɛ nde, a ta kɛ mate kɛ yun. ¹⁸ Wusɛ kɛ kɛnjɛ mɛnɛ man wusu bɛnɛ Tit. Bomɔ hɛnɛ kɛ njoka mɛnjɔn mɛ botu bɛtɛ bɛ tɪkɛ temɔ kɛ yɪ Yesu Krist baka kɛ lɛpɔ kasi nɛ kimɔtɛ kɛ nɔ, keto mɛsay mɛtɛ yɪ nyɛ kelma kɛ kasi Kimɔ Tom kɛ. ¹⁹ Ma yeti ndi yite na. Jeko kwɔ kwangɔ mɛnjɔn mɛ botu bɛtɛ bɛ tɪkɛ temɔ kɛ yɪ Yesu Krist baka tɔkuma sendi nyɛ nde, sinɛ bɔ kɛn, na kɛ kam wusɛ kɛ mɛsay mɛ ndɛmna mɔni tɛ. Wusɛ kɛl mɛsay mɛtɛ yɪ lukɛ nɛ Nyangwɛ Kumandɛ nɛ nɔguru wɛnɛ, tɛdɔyɛ sendi nde, wusɛ kɛ kwadɔyɛ kame njɔn su. ²⁰ Mɔni tɛ nɛ buyɔ budɔyate, yori yɪ wusɛ kɛnjɛ bɔ, ma bomɔ nje lɛpina bɛyate nɛ wusɛ kɛ kasi bakidɔya mɔni tɛ. ²¹ Wusɛ jɛki kwadɔyɛ kelɔ kimɔ yasi kɛ mbombu bomɔ, yeti ndi kɛ mbombu Nyangwɛ Kumandɛ siyɛ na. ²² Wusɛ kɛ dokidɔyɛ sendi mbanɔ man wusu kɛ to tɛ baka yɪba kɛnjɛ wunɛ. Wusɛ dikima bɔbɛ nyɛ kɛ budɔya mɛnjɛ, ɛ wusɛ bɛnjɛ nde, a kɛ nyɛ temɔ kɛ mɛsay. A kɛ tɛdɔyɛ ndana dɛtɛ kwɔ yɪ mbombu, keto a nɛ bɪbɪna temɔ budɔyate nɛ wunɛ. ²³ Ma kɛ bɛ Tit, nyɛ kumbo wombɛ, sinɛ nyɛ nɔgɔ kelɔ mɛsay yɪ kame nɛ wunɛ. Ma, kɛ yɪ bɛmanɔ busu yɪba baka, yo mɛnjɔn mɛ botu bɛtɛ bɛ tɪkɛ temɔ kɛ yɪ Yesu Krist baka tomɛ bɔ. Jonɔgɛ dɔyan kɛ nyɛ *Krist lukɛ. ²⁴ Dɛtɛ, wunɛ tɛdɔya bɔ nde, wunɛ kɛ kwadɔyɛ bɔ, nɛ mɛnjɔn mɛ botu bɛtɛ bɛ tɪkɛ temɔ kɛ yɪ Yesu Krist baka duwɛ gbate nde, wusɛ bɔ nɛ kalɛ tɛ yɪ lukɛ yotu su keto yun kɛ mbombu yan.

9

Kasi kamna botu bɛ Njambiye

¹ Ma mi tɪ gwe nɛ keto mɛkana kɛnjɛ wunɛ kɛ kasi kamna botu bɛ Njambiye na. ² Yo nde, mi kɛ duwɛ kimɔ temɔ tɛ yɪ wunɛ nɔ yɪ kame nɛ njɔn yun kɛ. Mi kɛ lukɛ yotu mbɛ keto tɛ kɛ mbombu botu bɛ Njambiye tɛ bɛ dɔyɛ kɛ Maseduwan baka. Mi lɛpima nyɛ bɔ nde: Bɛmanɔ bun bɛ Akay ma kandɛ kombila mɛyasi mɛtɛ yɪ bɔ ta nyɛ kɛ kandɛ kɛ sɛw tɛ yɔru. Nyɛna temɔ tɛ yɪ wunɛ nɔ kɛ mɛsay kɛ kelma nde, sulo bomɔ kɛ njoka yan nɔgɔbɔkɛ nyɛ sendi bɔ kɛ mɛsay. ³ Mi kɛ tomɔ bɛmanɔ busu baka kɛnjɛ wunɛ, keto mi kɛ kwadɔyɛ nde, wunɛ siki komsa kelɔ dɛtɛ, keto mi dikima lɛpɔ nyɛ banɔ bomɔ nde, wunɛ ta kelɔ gba dɛtɛ. Wunɛ siki komsa bɪngiri, kambɔ kimɔ lɛpi tɛ yɪ wusɛ dikima lɛpɔ nɛ dɪnɔ dɔyun nyɛ bɔ kɛ mɛ nje bɛ gbɛlate. ⁴ Keto nɔgɛ sinɛ botu bɛ Maseduwan baka dɔyɔ wɛri dolo nde, wunɛ tɪ pa komsa na, yite hɛ ta bɛ nɛ njɔn kɛ mbombu yan, keto wusɛ sima lɛpɔ nyɛ bɔ nde, wusɛ nɛ bɪbɪna temɔ nɛ wunɛ. 'Ma nɔgɛ wunɛ tɪ komsa na, wunɛ tɔka nde, yeti wunɛ ta kpalo tika nɛ mapi njɔn tɛ na? ⁵ Dɛtɛ, ɛ mi bɛnjɛ kimɔtɛ yɪ lɛpɔ nyɛ bɛmanɔ busu baka nde, tiso, bɔ kɔnda kwɔ

mbombu ne mi ke weri yi kombile kasi ndemna moni te yi wune kpoma nde, wune ta nye ke tikw gwate, yaka no, kome mi ta dya ke, mi ta dolo nde, wune sima kombile meyasi hene. Wune kel sendi dete, ne yo bejna gbate nde, wune nyeki yo ne kimo temo, yeti ne j-a na.

⁶ Wune dukwe nde, mo te e be nyambi ne mbet ta wesidye ndi sendi ne mbet. Ma yoko e be budyate ko ta wesidye sendi budyate. ⁷ Mumo hene nyeki yasi nda yi nye sima peso bingiri ke temo ne, kine mengbongila kine malo nye malo na, keto Njambiyi jaya mo te e nye ne mesosa ke temo ko.

⁸ Njambiyi ne deti te yi tonje wune ne kwalo mekombila hene, ne wune be ne kwalo meyasi hene te yi ta kame wune mengimo hene, ne meyasi bukwe sendi ke mebo mun, wune ma bu yite yi kelo ne kwalo kimo mekele hene. ⁹ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyi nde: <Mo Njambiyi butuma bo kabo sendi kimo meyasi nye botu be ngwete. A ta ke ndi mbombu yi kelo ngay dete kpo ne kpo.>

¹⁰ Yo Njambiyi nye kwalo nye mo bena mbeki. Yo sendi Njambiyi nye nye medye mete yi nye dye ke. Yo ndi sendi nye ta nye wune meyasi, nye mekombila kete, o bejna, yo ma buyo ke no mbombu. A ta kelo sendi nde, mesay me kamna besa te yi wune kele ke doko doko sendi. ¹¹ Dete, a ta tonje wune ne mekombila ke menje hene, ne wune nye sendi meyasi budyate ne kimo temo yi kame ne besa. Komete, budya bomo ta nye Njambiyi wosoko ke meyasi mete yi wuse bojma ke mebo mun nye bo ke.

¹² Yo nde, mesay me ndemna moni te yi wune kele ndana ke ti kame ndi botu be Njambiyi be diyi ke Yerusalem siye na. Yo ta jeko kelo nde, bomo budyate nyeki Njambiyi wosoko. ¹³ Mesay mete ta tedye bo nde, wune ke bejgwe *Krist gbate. Bo ta lukse Njambiyi keto tikina temo te yi wune tike gbate ke Kimo Tom Krist, wokuna ne yo ke, o bejna, bo ma lukse sendi Njambiyi kome bo beje nda yi wune kabidya ne moni yun ne kimo temo wune bo, kelo sendi dete sungwe ne menjon me botu be Njambiyi hene ke.

¹⁴ Bo ke ngweta ne Njambiyi keto yun, tedye ne nje te yite nye wune nde, bo ke kwadye wune. Bo ta kelo dete, keto bo ke beje nyanjgwe ngikwa te yi Njambiyi kelma ne wune ke. Ngikwa te kwanma to te. ¹⁵ Wuse nyeki Njambiyi wosoko ke yasi te yi nye nya wuse ke. He yakama yeko yo ne nje?

10

Pol ke kama ne mesay mene

¹ Yo mi Pol ne nguru wombe, mi ke kite wune ne te temo ne kimo temo nda yi *Krist diyma no ke. Kome mi diyi sine wune ke, e nde, mi diy mbe ne ngulum. Ma nje mi tume kon londo ne wune ke, e nde, mi lepi ndi mbe yasi ne gbas gbas nye wune. ² Ma mi ke ngweta ne wune nde: Tiso, kome mi ta dya weri ke, wune ti kel nde, mi lepinangwe dete ne gbas gbas nye wune na. Keto mi pesima nde, mi ta tedye deti te yi mi no ke yi kelo ne yasi ne nyan sungwe ne botu bete be lepe nde, dyan te yi wuse jonna no ke, yo dyan te yi botu be meneti maka. ³ Yo gbate nde, wuse ndi botu be meneti. Ma yasi wete, dyambi te yi wuse lu ke yeti yi botu be meneti maka na. ⁴ Keto mejole medyambi mete yi wuse no ke yeti yike yi botu be meneti maka dikli lu ne dyambi ke na. Yasi wete, mejole mete wula ke yi Njambiyi. Yo ne deti te yi yangile nyanjgwe mekoto mete yi bomo sume diy te, kamba ne dyambi ke. Wuse ke yangile beya dyan te yi bomo

ɔiki take ne meyasi ké soŋe. ⁵ Wuse ke yaŋgile sendi yasi hene te yi yeke to ne Njambiyɛ, sɔ nde, bomɔ tɔ dukwe nye kimo duwɔte ké. Wuse ke kelɔ nde, metake wete wete te yi bomɔ yakama be nɔ ké njáki nje be nda bebala busu, né wuse bɔ yo ké nɔ ke yi Krist, né yo hene wokuna ne nye. ⁶ Kome wúne njɔn botu be Njambiyɛ ta tedye nde, wune me saŋgwate yí wokuna ne Krist ke menje hene ké ta beŋna, komete, wuse ta be nedo te yi tedye meɓone nye botu bete be yeti ke wokuna ne nye ke njoka yun baka. ⁷ Wune bɛŋa yasi ke misi ne gbas. Nge mbaŋa mumɔ take ke yene nde, a me gbate mɔ Krist, a dúkwe ndi tu wete sendi nde, wuse sendi, wuse botu be Krist nda nye. ⁸ Nge dya nde, mi lúksa sendi yotu mbɛ keto deti te yi Nyangwe Kumande nya wuse yí kendo ne wune ké, mi tɔ gwe njɔn ke yite na, keto a nyéki wuse deti te yi kame ne wune, yeti yí bekiɔya yun na. ⁹ Mi yeti ne metake mete yi nye wune ɔkuku ke yotu ke mekana mete yi mi ɔiki kenje wune ké na, ¹⁰ keto bo ke ɔiki lepo nde: <Mekana mete yi Pol ɔiki njese wuse ké ne deto, yo ke sana wuse ke temɔ. Ma yasi wete, kome nye ne nguru wene ɔiyɛ sine bo ké, nye tekina mumɔ, a ti dúkwe ndapi na.> ¹¹ Ma mɔ te ε lepe dete kɔ dúkwe ne saŋsaŋ nde, yasi te yi wuse lepe ke moy mekana kenje wune piŋɔ te yi wuse ne nan ké, wuse ta kelɔ meyasi ndi nda yi wuse lepima ké. Wuse ta kelɔ ndi dete, kome wuse ta dya ke njoka yun ké.

¹² Ma baŋa bomɔ weri ke ɔiki lepo ne nguru wan nde, bo yaŋa. Wuse tɔ yaka lepo nde, sine bo ndi wete ho yeke to sine bo na. Yasi wete, bo yeti yan ne dyanɔ na, keto bo bɛŋa ndi joŋgwe dyan ne nguru wan yí lepo nde, joŋgwe dyan kimote. Bo yéki joŋgwe dyan beŋgwe ndi joŋgwe te yan ne nguru wan. ¹³ Ma ke be wuse, wuse yeti ke kwadye lukse yotu su kwa to te ke mesay mete yi kelna ke yiŋa membey ké na. Yasi wete, wuse lúksa yotu su ndi ke mesay mete yi wuse kele ke moy pel meneti mete yi Njambiyɛ pesima nye wuse nde, wuse kɛl mesay kete ké. A pesima nde, wuse kɛn kelɔ mesay, lepo Kimo Tom ko kumɔ pe yun. ¹⁴ Dete, kome wuse boŋma Kimo Tom *Krist kumɔ nɔ pe yun ké, wuse tɔ laŋsa pel meneti mete yi Njambiyɛ pesima nye wuse ké kɛ kelɔ mesay womaŋa na. Wuse má ɔiy kine kumɔ pe yun, ma ta be nde, wuse kopuma kine kumɔ ke mbey te yi Njambiyɛ pesima nye wuse ké na. ¹⁵ Wuse yeti ke lukse yotu su kwa to te ke mesay mete yi baŋa kele ke yiŋa membey ké na. Yasi wete, nge tikina temɔ te yi wune tike ke yi Njambiyɛ ké ɔke ɔko ké nɔ mbombu, yite wuse yakama be ne bibina temɔ nde, mesay mete yi wuse kele ke njoka yun ké ta ɔko ɔko sendi kwa yi mbombu. Ma yo ta kelna ndi ke moy pel meneti mete yusu yi Njambiyɛ pesima nde, wuse kɛl mesay kete ké. ¹⁶ Dete, wuse yakama nje kwa toŋgidya kɛ mbombu ne lepina Kimo Tom kɛ nɔ ke yiŋa meɔya londunate ne wune kine lukse yotu su ke mesay mete yi baŋa kele ke pel meneti mete yan ké na. ¹⁷ Yo nde: <Mɔ te ε kwadye lukse yotu, a lúksa yotu ndi ke yasi te yi Nyangwe Kumande kelma ké.> ¹⁸ Keto yeti mɔ te ε lepe ne nguru wene nde: <Mi yaŋa,> yi Nyangwe Kumande jaye na. Yasi wete, yo yoko yi Nyangwe Kumande ne nguru wene lepe nde, nye yaŋa kɔ.

¹ Ma wunε gb̄isi mi ndana ke meyerɔ mεmbe. Ma wunε gb̄isi mi lalε.
² Temɔ mbe nε pεpεpe ke yotu yun. Yo w̄ula ke yi Njambiyε nε nguru wεnε. Yo nde, wunε nda pupuna bindi ngɔndu te yi mi wandε kanε nye ndi mbam wεtε. Mbam te, yo *Krist. ³ Yasi wεtε, mi ke gwe kanε nde, mumɔ nje sefile wunε yī bekidyε metake mun. Wunε t̄aka nda yi nyɔŋε nj̄a nε mεmbɔle nje sefile nε Eva kε. Mi ke gwe kanε nde, wunε mε nje jatɔ tiko kinε beŋgwε ndi nje te yi Krist nyεpɔ, kanε meyotu mun nye nyε, jonna pupunate ke mbɔmbu wεnε na. ⁴ Mi nε kanε dεte, keto nge mban̄a mumɔ nje pele yīŋa yasi dele nyε wunε ke kasi Yesu, tiko yike yi wuse pelma kε, wunε ke kɔŋ mɔ te. Sendi nde, wunε ke kombile jaye b̄y yīŋa sisin̄ dele, tiko Kimɔ Sisin̄ te yi Njambiyε nya wunε nε mbɔmbu kε. Nge mumɔ nje lepɔ yīŋa kimɔ tom dele, tiko yike yi wunε kandima wokɔ jaye kε, wunε lalε ke kɔŋ nε. ⁵ 'Wunε t̄aka ka nde, botu bεte gbate nyangwε botu be tomun? Mi bεŋa nde, bo be lepε lepɔ dεte nε numbu baka t̄i kw̄a mi nε mbet ke yīŋa yaŋa na. ⁶ Ko bεkɔ nde, mi yeti nε jeŋ duw̄a ndapi na, yasi wεtε, mi ke kombile duwε yasi te yi mi lepε kε. Wuse tedya dεte nyε wunε ke mεnje hεnε. ⁷ Kome mi lepima Kimɔ Tom Njambiyε nyε wunε kε, mi t̄i diyε wunε yaŋa na. Mi kpalma pidyε yotu mbe yī kame nε wunε, nε wunε d̄ɔku d̄ɔkɔ ke nje tikina temɔ ke yi Njambiyε. 'Ma yi mi kelma dεte kε, yīŋa bεya yasi yī mi kelma t̄i? ⁸ Ke ngimɔ te yi mi b̄a nɔ weri kε, mi jayma nde, yīŋa mεnjɔŋ mε botu bεte be tike temɔ ke yi Kumande Yesu ke yīŋa mεmbey baka d̄iki nyε mi mɔni yī kame nε wunε. ⁹ Ke ngimɔ te yite yīŋa meyasi d̄ikima b̄ano mi. Ko dεte, mi t̄i kwadyε sobidyε wunε mapi te na, keto bεmaj̄ busu be nj̄a wule Maseduwan baka nj̄a tonje meyasi mete yī d̄ikima b̄ano mi kε. Ke meyasi hεnε mi t̄i kwadyε sobidyε wunε mapi te na. Mi ta kelo ndi dεte kε nɔ mbɔmbu. ¹⁰ Ke yasi te yi mi lepε kε, mi ke lukse yotu mbe keto te. Mi ke kombile lepɔ gbakasi ke mbɔmbu Krist te ε diyε pele mi kɔ nde, ke mεmbey hεnε te yi mi ta kumɔ kete ke mεneti mε Akay mi t̄i tiko nde, yasi ke yi kele nde, mi l̄uksa yotu mbe keto te kε p̄etinangwε na. ¹¹ Mi l̄epi dεte keto nge? 'Mi yeti ke kwadyε ka wunε? Njambiyε ke kombile duwε nda yi mi kwadyε nε wunε kε.

¹² Ma yasi te yi mi kele ndana kε, mi ta kelo ndi dεte kε nɔ mbɔmbu, ma botu bεte nje kwedyā nje te yi lukse yotu yan yī lepɔ nde, sine bo ndi wεtε ke kwalɔ kelna mesay mete yan. ¹³ Botu bεte botu be j̄a. 'Bo yeti kɔpa botu be tomun na. 'Bo ke sefile b̄omɔ ke moy mesay man. 'Bo ke b̄y teri te yi kɔpa botu be tomun be *Krist kelo nε mesay. ¹⁴ 'Mumɔ yakama ngbakima ka njel mekele mete yite? Ko na. Keto ko ke yīŋa mengimɔ ko *Satan nε nguru wεnε ke d̄iki yeŋsa yotu b̄y teri wεtε jaki te ε diyε ke nyangwε mejasi mε Njambiyε kɔ. ¹⁵ Dete, wunε t̄i ngbakimangwε yī beŋε nde, b̄ono be mesay bεnε ke b̄y sendi teri kɔpa botu be kele mesay mε Njambiyε nε ngbeŋ baka na. Yasi wεtε, ke siyna jongwε dyan Njambiyε ta kelo nε bo beŋgwε mekele man.

Mεbɔnε mete yi Pol sangwama nɔ kε

¹⁶ Mi ke kala lepɔ nde: Mumɔ t̄i bɔŋ mi nda lem na. Ma ndi wunε, nge wunε kwadyε, wunε k̄en mbɔmbu yī b̄y mi nda lem, nε mi sendi lukse yotu mbe nε mbet. ¹⁷ Njel ndapi te yi mi ta tapita ndana yī lukse nε yotu mbe kinε wɔ kε t̄i w̄ula ke yi Nyangwε Kumande na. Ke yite mi ta tapita nda lem kinε dyanɔ na. ¹⁸ Ma nda yi budya b̄omɔ ke lukse yotu ke meyasi mε mεneti maka kε, mi ta lukse sendi yotu te yεmbe. ¹⁹ Wunε

ne dƳano, nduku? Ma wune ke nje kombile dƳyo lale ke koŋ botu bete be kine dƳano baka. ²⁰ Wune ke dƳyo lale ke koŋ yan, jaye nde, bo kél ne wune nda bebala, wenjile meyasi ke mebo mun. Wune ke jaye nde, bo dƳku ke yotu yun, yeliye wune, ko nye wune banji ke poko. ²¹ Ma mi ta lepo yike ne gba njon ke misi nde, wuse su ne tekó gbate, keto wuse yeti ne deti te yi kelo ne wune nda bo na. Mi ta tapita ndana nda lem gbate. Nge mbanja mumo bofe kelo ko kwaló yasi te nda ndana yi lukse ne yotu ne, mi má kelo ndi sendi dƳete yi lukse ne yembe. ²² 'Bo Behebere? Mi sendi mɔno Behebere nda bo. 'Bo botu be kando Isarayel? Mi sendi ngbak ngbak mɔno kando Isarayel. 'Bo benday be Abaraham? Mi sendi nday wene ne pitik. ²³ 'Bo botu be mesay be *Krist? Mi kwanjma bo metu gomay. Yike yi mi lepima dƳete ké, mi lepinama nda mo boku. Ke nje te yi mesay, mi ke kelo mesay wondo biriki kwa bo. Ke nje te yi nyinja jɔbo, bo nyinja mi ke jɔbo kwa bo. Ke nje te yi menjuruna, bo njuruma mi budyate kwa bo. Menjimo budyate mi dikima woko tul soŋ. ²⁴ Ke jongwe dyembe Beyuden ngibila mi ne njambala menja yitan, njambala kamotati jo yitan jo yini. ²⁵ 'Bo njuruma mi ne ngbasi menja yitati. Bo loŋma mi ne metari tu wete nde, né bo wo mi. Kuka bimbina, mi ke moyte kumo menja yitati. Mi kwanjya ndingele yeso wete ne ndingele tu wete ke bengila sine mekumbo ke man. ²⁶ Mi dikima ke mekendi budyate ne kol, e mi diki sangwa ne mebone ke sabiya meduku, sangwa ne beya yasi ke mebo me botu be gubo. Benjon bembe Beyuden ne baka be yeti Beyuden baka dikima tedye mi mebone. Mi dikima sangwa ne mebone ke medya, ke moy mekonjor ke no, bu sendi ke man. Mi dikima sangwa sendi ne mebone dƳete ke mebo me botu bete be dikima kelo ja nde, bo beman busu baka. ²⁷ Mi dikima kelo mesay budyate wondo biriki. Metu budyate jako yeti. Ke yija menjimo mi dikima sangwa sendi ne nja ne yesidye moroku. Mi dikima kiyó medye menjimo budyate. Sendi, duku ne dƳyo sokere dikima kwa mi. ²⁸ Mi sangwama ne mebone dƳete budyate, mi ti gwe ne lepo hene na. Mi ne yasi ndi wete yi jeké biye mi ke temo, yo nde, metu hene mi ke gwe kan menjon me botu bete be tike temo ke yi Njambiyé baka hene. ²⁹ Ma mo te nda tekinate, e mi diye kine nje be tekinate sine nye ko? Nda jatima ke beya nje, e yo diye kine kwadye temo mbe ko? ³⁰ Ma nge be ndana nde, mi luksa yotu mbe, mi ta lukse gba yotu mbe ke meteko membe. ³¹ Njambiyé te Sangwe ne Nyangwe Kumande Yesus ke duwe nde, mi yeti ke kelo ja na. A ne luksa kpo ne kpo. ³² Ke ngimo te yi mi ba no ke Damas ké, Aretas ba kumande mate. Kum te e ba nda ajiya wene ko tembida bomo ke menumei me ndoko te yi litima dya ké nde, bo pem yasi, simande bo ta biye mi. ³³ Yasi wete, botu be Njambiyé nya mi ke wete nyangwe ndoko kwanjye ke wete wunda te yi ba ke ndoko te ké pidye ke koŋ te. E mi diye no ke mebo mene.

12

Dimna meyasi mete yi Njambiyé

punja tedye Pol ké

¹ 'Ma mi luksa yotu mbe ke no mbombu, nduku? Ndi nde, yite yeti ke kame yanja na. Ko dƳete, mi ta lepina ndana ke kasi meyasi mete yi Nyangwe Kumande kelma nde, mi beŋa nda nyeno ne yike yi nye punja nye mi ké. ² Mi duwa mbanja Kriten, yo me ke muka mesew kamo jo yini,

Njambiyε kanjma nye kumɔ ke dʒoɔɔ yitatite. Ho Njambiyε kanjma nye ne yotu ne hene ne jem, ho mbam kɔ kúm mate ne mbanja nje nda nyenɔ, mi ti duwe na, ndi Njambiyε nyepɔ duwε. ³⁻⁴ Mi ke duwe gbate nde, Njambiyε kanjma nye kenje ke *Paradis. Ho a kɔ mate ne yotu ne hene ne jem, ho a kɛn mate ne mbanja nje nda nyenɔ, mi ti duwε, ndi Njambiyε nyepɔ duwε. Ma numbu te yi nye wokuma mate kɛ, mumɔ ti pa lepɔ yo wεte yeso na. Sendi, mumɔ ti lepɔ yo na. ⁵ Ke kasi njel mumɔ nda mbete, mi yakama lukse yotu mbe keto ne. Ma ndi nde, mi yeti ke kwadyε lukse yotu mbe ne ŋguru wombe, soŋe ndi ke metekɔ mɛmbe. ⁶ Yo nde, má kwadyikwε lukse yotu mbe ke yiŋa yasi, ma mi ti be lem na, keto yasi te yi mi ta lepɔ kɛ, gbakasi. Ma ndana mi pesima nde, kway kelɔ dete na, kamba wεte mumɔ me nje lukse mi laŋsa meyasi mete yi mi kele nɛ yi mi lepe kɛ. ⁷ Yo nde, Njambiyε tedya mi nyangwε meyasi menɔri yi kwanjma meyasi hene te yi bomɔ duwε kɛ. Dete, ε nye nye yiŋa yasi ke yotu mbe yi kɛ tɔne mi ne hak, kamba me nje bendidyε yotu mbe. Yo nde, Njambiyε jayma nde, wεte jaki *Satan gɛbɔta mi yi tedye mi mɛbɔne dete, kamba me nje bendidyε yotu mbe. ⁸ Mi ŋgwetama ne Nyangwε Kumande kumɔ menja yitati keto yasi yinɔri nde, tiso, a sɔŋa mɛbɔne mete ke yotu mbe. ⁹ Ma ko dete, a kpalma yeŋsa nye mi nde: «Ŋgikwa te yi mi kele ne we kɛ ma yaka, keto kome mumɔ be tekinate kɛ, yo komete yi nyangwε deti mbe kele mesay ke jonŋwε dʒene ke menje hene.» Dete, mi ne mesosa yɔ lukse yotu mbe ndana ke metekɔ mɛmbe, né nyangwε deti *Krist dʒi ke yotu mbe. ¹⁰ Yo keto te yite yi mi ne mesosa ke moy metekɔ mɛmbe, ko ke moy wungwa te yi bomɔ kele ne mi kɛ, ko nde, meyasi ke banɔ mi, ko ke nyangwε mɛbɔne mete yi bomɔ tedye mi kɛ, ko nde, temɔ mbe ke lekwe ne ges ges keto beya meyasi mete yi mɔnde mi kɛ keto Krist kɛ. Yo nde, kome mi be tekinate, yo komete yi mi nje be ne deti.

¹¹ Mi me lem, yo wune kele nde, mi tɔpitanŋwε dete. Yo nde, ma wune ne ŋguru wun lepe nye bomɔ nde, mi yanja, yeti mi na. Ma ko nde, mi yeti yanja na, mi ke duwe nde, botu bete be lepe lepɔ ne numbu nde, bo nyangwε botu be tomun baka ti kwɔ mi ko ne mbet ke yiŋa mɔnɔ yanja na. ¹² Mi tedya wune nde, mi kpasa mɔ tomun *Krist ke mekele mete yi mi kelma ke njoka yun kɛ. Yo beŋnama dete ke kelna mesay ne nyangwε tiŋ ke menje hene, beŋna sendi ke meyekambiyε nɛ ke nyangwε meyasi nɛ ke nyangwε mekele mete yi mi dikima kelɔ kɛ. ¹³ Ma kimɔ yasi te nda yi mi kelma ne banja menjon me botu bete be tike temɔ ke yi Kumande Yesu, ε mi dʒiye kine kelɔ ne wune kɛ? Mi duwɔ nde, siya yasi te yi mi ti kele ne wune, yo nde, mi ti kwadyε sobidyε wune mapi meyasi mete yi dikima banɔ mi kɛ na. Ma ke yite, wune bɛŋa mi ne ŋgwete ke beya yasi te yi mi kelma dete ne wune kɛ. ¹⁴ Wune bɛŋa, mi ta be ke kɛ ndana weri ke menja yitatite. Mi ti sobidyε wune mapi meyasi mete yi bane mi kɛ na, keto yeti meyasi yi mi sɔ ke mɛbɔ mun kɛ na, yasi wεte, yo wune ne ŋguru wun yi mi sɔ. Keto yeti bɔnɔsike yákanŋwε ndemɔ meyasi komɔ yɔ dalɔ ne botu bete be jama bo baka na, yo botu bete be jama bɔnɔsike baka kpál kelɔ dete sunŋwε ne bɔnɔ ban. ¹⁵ Ke yembe, mi mbe ne mesosa te yi nye meyasi hene te yi mi nɔ kɛ yɔ kame ne wune ko ndingεle jonŋwε dʒyembe ba! Ma ŋge mi jεke kwadyε wune dete, 'yo má kpalo kelɔ ka nde, wune kwádyikwε ndi mi ne mbet?

¹⁶ Ma wune ke duwe nde, mi ti be nda mapi pele yun na. Yasi wεte,

ɓaɗa ɓomɔ ke njoka yun ke leɓɔ nde, mi mo masebila, mi dya yiɗa yasi ke meɓɔ mun ne nje likisi. ¹⁷ Ma mi dɔku ɓa ke yotu yun ne nje te yen? 'Yo má nje ɓe ka ne nje mɓaɗa mumɔ ke njoka ɓotu ɓete ɓe mi dikima tomɔ kenje weri ɓaka? ¹⁸ Mi tomma Tit ne mbombu leɓɔ nye nye nde, tiso, a kên kè ɓeɗe wune. Mi kenja nye ɓene maɗ wusu ko. 'Tit má nje kelo ka yiɗa yasi mate yí dɔko no ke yotu yun? 'Sine ɓo ti ɓe ndi ne kiya metake wete na? 'Sine ɓo ti kende ka ndi ke kiya nje wete na? ¹⁹ Wune ke take njombu yaɗa nde, yike hene yi wuse leɓe ké, wuse kél ɗete, ma wuse nje ɓalo lepi ke mbombu yun. Yeti ɗete na. Yasi te yi wuse leɓe nye wune ké, wuse lépi ke mbombu Njambiye, keto sine ɓe *Krist sanɗwate. Wune njon, son temo su, wuse kél meyasi maka hene ɗete yí kame ne wune, né wune dɔku dɔko ke nje Njambiye. ²⁰ Mi ke gwe kaɗ nde, mi kúm weri dolo wune ke teri te yi mi yeti ke kwadye na, ho nde, wune ta dolo mi ke teri te yi wune yeti ke kwadye na. Mi ke gwe kaɗ nde, mi dyaɗ dolo nde, metando ke njoka yun, ho nde, ɓaɗa ne nyanɗwe temo sunɗwe ne ɓeso, ho dolo ɓaɗa ne temo ne jon jon sunɗwe ne njon yan, ho nde, ɓaɗa ne temo te yi sunɗwa meyasi tande yan. Mi ke gwe kaɗ nde, 'mi ta dolo ka ɓaɗa ke njoka yun ɓe dikɩ kuto ka ɓeso? Ho ɓaɗa ɓe numbu yan ti yaɓi koɗ taɗ? Ho ɓotu ɓe susula yotu? Mi ke gwe kaɗ ɗete nde, mi ta dya yari dolo meyasi ne kpalak kpalak. ²¹ Mi ke gwe kaɗ nde, kome mi ta dya weri ké, Njambiye ta kelo ka nde, njon ɓiya mi wolo keto yun. Mi ke gwe kaɗ nde, mi njáki kwedya nde, ɓaɗa ɓudya ɓotu ɓete ɓe kelma ɓeya yasi ne mbombu ɓaka ti pa yensa temo tiko ɓeya mekele mete na. Mi ke gwe kaɗ nde, mi njáki dolo nde, ɓo ndi ke kè mbombu yi jonna ke moy kelna mekele me memi, ke kelna mewanja nè ke moy sap sap jonɗwe. Mi ke gwe kaɗ nde, nge mi nje kwedya ɗete, misidye ta pundɔ ke misi membe.

13

Njena menɗite nè menyen

¹ Ma menɗa yitatite yi mi ta kè weri ké. Ke lepi te yi wuse ta ɓeɗe ké, yo ta kwaɗna ndi nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Ke melépi hene, lepi ɓiya mumo kome ɓomɔ yiba ho yitati ɓe diyma ke mbey te leɓe ndi kiya yasi wete.> ² Ke menɗa yibate yi mi ka no weri ké, e mi si kobile lepina nye wune ke kasi lepi ké. Ma ndana, piɗo te yi mi ti pa kumo weri ké, mi ke kande ɓasidye nambe meto me ɓotu ɓete ɓe kelma ɓeya yasi ne mbombu ɓaka nè ɓukwe ɓomɔ te ɓari hene. Mi ke leɓɔ nde: Kome mi ta kala kumo weri ké, ko mumo wete ne wete tí diyo na. ³ 'Nduku, wune ke kwadye duwe ne sanɗaɗ nde, *Krist ke kwa ne mi yí lepina no? A ti kél mesay ne yele yele ke njoka yun na. Yasi wete, a kél yo ne nyanɗwe ɗeti. ⁴ Yo nde, kome ɓo nɗbama nye ke kroa ké, a ɓa ne teko. Ma a ndana ne jon keto nyanɗwe ɗeti Njambiye. Ma wuse sendi ne teko sine ɓe Krist. Ndi nde, yasi te yi wuse ta kelo sunɗwe ne wune ké ta tedye wune nde, sine ɓe Krist ne jon ne nje nyanɗwe ɗeti Njambiye. ⁵ Wune ne nguru wun paɗ pa ɓobe yotu yun yí ɓeɗe, ho wune ke tiko temo gbate ke yi Yesu Krist. Wune ne nguru wun paɗ pa nembe sendi teri yun. 'Wune yeti ke duwe ka nde, Yesu Krist ke jonna ke yotu yun na? Ma nge ɓe nde, wune ti pa kobile duwe ɗete na, yite wune ɓalma ke ɓobuna tikina temo te yi wune kelma ké. ⁶ Yasi wete, mi ke take nde, wune sima nembe duwe ndana yey ne sanɗaɗ nde, wuse ti jɔsidye su womaɗa na, yite tedya nde, wuse kpasa

botu be tomun. ⁷ Ma wuse ke ñgweta ne Njambiye keto yun nde, wune ti kel se yiña beya yasi wete ne wete na. Wuse ti kél dete yi tedye bomo nde, wuse sima lañsa ke mesay musu nde, wuse kpasa botu be tomun na. Wuse kpál ñgweta ne nye nde, wune kél ndi kimó yasi. Wuse ke ñgweta gbate dete, ko nde, ñaṅa bomó ke ñeṅe yan nde, wuse josiḍya ke mesay musu. ⁸ Wuse lépi dete, keto wuse ti yaka lụ dʻyambi sunḡwe ne gbakasi na. Yasi wete, wuse yakama keló meyasi ndi keto gbakasi. ⁹ Yo nde, wuse ne mesosa kome wuse be ne meteko, wune ke kpalo be yun ne deti. Yasi te yi wuse diyé Njambiye ke moy menḡweta musu ké, yo nde, wune dʻóku dʻóko ke nje wene ke meyasi hene. ¹⁰ Yori yi mi kete meyasi maka kande kenje wune piṅo te yi mi yeti ke njoka wun ké, kambó mi nje njanḡwe yotu yi ndeye wune kimó ndeynate kome mi ta dʻya weri ké. Nyangwe Kumande nya mi deti te yi keló dete yi kame ne wune, né wune dʻóku dʻóko ke nje Njambiye, yeti yi bekiḍya yun na.

¹¹ Wune nṅoṅ, yi siḍye nó, mi ke lepó nye wune nde: Wune sósanḡwe, sa sendi nje te yi dʻóko dʻóko ke nje Njambiye ke meyasi hene. Baka nyéki beṣo deti ke temó. Metake mun bēki ndi wete. Wune jónnanḡwe ne te tande yun. Dete, Njambiye te njuku mekwadya nè njuku te jonḡwe ta diyo wúne bo. ¹² Wune nyénnanḡwe tande yun, wusa nda botu be Njambiye. Botu be Njambiye be diyé wonḡa hene baka ke nyeno wune. ¹³ Nḡikwa te yi wule ke yi Nyangwe Kumande Yesu Krist, mekwadya mete yi wule ke yi Njambiye nè sanḡwa metemo te yi Kimó Sisiṅ diki keló ké kélnanḡwe dete ne wune hene.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Galasi

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko kenje bekriten bete be fiye ke Galasi baka. Bo jebangwe meneti mete muka nde Turki.

Nyangwe to lepi te yi kete ke, yo nde, yo ndi ngikwa Njambiyē kele nde, mumo bēki ne jongwe, yeti membonga na. Yo nye, Pol kande kē lepo Kimō Tom Yesu Krist nye Begalat. Ma ke kōŋ ne baŋa bomō nja njangwe bekriten lepo nde, bekriten bete be yeti Beyuden baka yākanjwe beŋjwe membonga me mison Beyuden. Yite nde, kasi pesina yotu bembam nē kasi jesina yiŋa mengimo. E Pol seŋe tedye nde, yo ndi ne nje tikina temo yi Njambiyē pese nde, mumo me ne ngbeŋ ke mbombu wene, yeti keto beŋgwa yiŋa membonga na.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye mete yitan:

1. To mekana maka, yo nde: Pol kēti kenje bekriten be Galasi yi kite ne bo, keto bo tumma kōŋ ne faŋ Kimō Tom Krist (kumte 1).
2. Pol ke kama ne mesay mene nde, nye gbate mo tomun Yesus. Kasi bosa nyangwe mewesidya mete yi beŋnama ke Yerusalem (kumte 1-2).
3. Njambiyē pēsi nde, mumo me ne ngbeŋ ke mbombu wene ndi keto tikina temo ke yi Yesus, yeti keto kelna mekele mete yi membonga lepe kē na (kumte 3).
4. Njambiyē ke kelo nde, mumo bēki pupunate, joŋna ne ngbeŋ ke mbombu wene, wokuna ndi ne nye. A kēl yo ne nje te yi ngikwa, yeti keto beŋgwa membonga na (kumte 3-4).
5. Jongwe mo te yi Njambiyē si peso nde, a me ne ngbeŋ ke mbombu wene keto tikina temo ko beŋnanjwe ne nje te yin? (kumte 5).
6. Mo te e nje be ne joŋja jongwe ke yi Yesus Krist ko kēl meyasi tedye dete (kumte 6).

¹ Yo mi Pol kete mekana maka kenje wune. Mi mo tomun. Yeti bomo be tome mi na, mi ti kwā ne nje mbaŋa mumo na. Yasi wete, yo Yesus Krist tome mi bene Da Njambiyē, yoko e womiya nye ke njoka bemuŋ ko. ² Mi ke nyeno wune sine beŋjoŋ busu be woŋga hene. Wuse ke nyeno wune, wune menjoŋ me botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke Galasi baka. ³ Njambiyē Saŋgwe wusu nē Kumande Yesus Krist kēl ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. ⁴ Nyangwe Kumande Yesus Krist nya yotu ne ne nguru wene gwe keto mebeyo musu, na jōŋgwe wuse soŋe ke beya ngimo te yoko nda yi Da Njambiyē wusu kwadya kē. ⁵ Bomo hene lūksa Njambiyē te saŋgwe wusu kpo ne kpo, *amen.

Kpasa Kimō Tom ndi wete ne wete

⁶ Mi ke ngbakima nde, do do te yike wune tumma kōŋ ne Njambiyē, mo te e jebama wune ne nje ngikwa te yi *Krist kelma ne wune kē kpalo nje jaye wete Kimō Tom dele, ⁷ deke nda wete Kimō Tom sendi kete. Yo nde, baŋa bomo ke kwadye njangwe wune. Sendi, bo ke kwadye kōŋgite Kimō Tom te yi lepe kasi Krist kē. ⁸ Ma ko mbaŋa mumo ko wuse ko wete jaki wūla kwey nje lepo wete Kimō Tom dele, tiko yike yi wuse pelma nye wune kē, na saŋgwanjwe ne mekita! ⁹ He sima lepo, ma yo yi mi basidye lepo ndana nde: Nge mbaŋa mumo nje lepo wete Kimō Tom dele nye wune, tiko yike yi wune kandima jaye kē, na saŋgwanjwe ne mekita! ¹⁰ Ma yike

yi mi lepe ndana ké, 'mi sán ka nde, bomó jáya mi? 'Yeti nde, Njambiyé jáya mi na? 'Mi sán ka nde, bomó wóku mesosa ne mi? Mi má goru ndi nde, bomó kên mbombu yí wokó mesosa ne mi, ma mi tí nje bé bala Krist na.

Pol nde, yo Yesus Krist ne nguru

wene tóke nye

¹¹ Wune njón, mi ke kobile lepo nye wune nde: Kimó Tom te yi mi lepima ké ti wúla ke dyanó bomó na. ¹² Yo nde, mi ti ma wóku mbé yo ke numbu wete mumó na. Sendi, mi tí pa pa jeke jeka ke mebo me wete mumó na. Yasi wete, yo Yesus Krist ne nguru wene punje yo nye mi. ¹³ Ma wune wokuma nda yi mi jonnama nó ne mbombu ke moy mison Beyuden ké. Wune wokuma nda yi mi dikima tedye ne njón botu be Njambiyé ganja, sa nje te yi girise sendi bo ké. ¹⁴ Ke njoka bejako bembe, botu be kando dyembe Beyuden, mi nya jonngwe dyembe ne pitik ke moy mison kwá budya bomó. Mi nya sosu mbé kwá to te ke bejgwa mekele mete yi wulma ne besanmbambo busu ké kwá bo. ¹⁵ Ma yasi wete, Njambiyé kikima si tóke ne mi nde, mi ta wokuna ne nye, yite mi tí pa jadye ke moy nyanmbe na. A jebama mi, keto a ne ngikwa, né mi kel mesay nye nye. ¹⁶ Njambiyé bejma kimote yí tedye mi Móno wene, né mi duwe nye, né mi pel kasi ne nye botu bete be yeti Beyuden baka. Ma ko mi tí nje kwá ndana ndana ke kónje kè diyé yina mengite ke numbu wete mumó na. ¹⁷ Sendi, mi tí bende kè Yerusalem kè lepina sine botu be tomun be Yesus be kandima bú mesay mete ne mi baka na. Mi kpalma nje kwá kè ke Arabi. Diyo ké, é mi nje yokwe nje díyo ne kóko ke Damas. ¹⁸ Sew yitai kwarjma, é mi nje tóke nje bendo kè Yerusalem beje Piyer kelo mesimo sine nye. Mi yama metu kamo jó yitan mate sine nye. ¹⁹ Ma mi tí nje beje mbanja mumó ke njoka botu be tomun be Yesus na, soje ndi Jak te man ne Nyangwe Kumande. ²⁰ Yasi te yi mi kete kenje wune ké, mi lépi gbakasi ke mbombu Njambiyé, yeti já na.

²¹ Ke kónje, mi njá teme ke Yerusalem, kwá kè ke meneti me Siri nè Silisi. ²² Menjón me botu bete be tike temo ke yi *Krist be ke Yuda baka tí pa beje mbombu wombe ne toru na. ²³ Bo dikima wokó ndi kasi mbé wokó nde: <Mó te é dikima tedye wuse mebóne ne mbombu kó me ke lepo kasi tikina temó ndana ke yi Krist nye bomó, ma kwey a kwadya girise yo.> ²⁴ Ke bo ma wokó dete ké, é bo lukse Njambiyé keto mbé.

2

Pol bene betomba ke wesidya

ke Yerusalem

¹ Yo kwarjma mesew kamo jó yini ke kónje, é mi nje basidye tóke nje bendo kè Yerusalem sine Barnabas. É mi bú sendi Tit kè nó. ² Mi ká keto Njambiyé tedya mi nde, mi kên. Kumó Yerusalem, é mi lepe kasi Kimó Tom te yi mi pele nye botu bete be yeti Beyuden baka nye benjón busu be mate. É sine nyangwe botu bete be kende ne njón botu be Njambiyé mate baka wesidya be ndi mi, be ndi bo, é mi lepe kasi te sendi dete nye bo. Mi kelma dete, kambó say te yi mi kelma kwey nè yi mi kele ndana kè nó mbombu ké me nje gwe mesenje. ³ Ma mó njón wombe Tit bá Begrek. Ko dete, bo tí bande nye nde, bo pési yotu ne yi bembam nda Beyuden na.

4 Baŋa ɓotu be ja ke lepo nde, bo ɓemaŋ busu. Bo mbombilama nyiŋe ke njoka su, né bo pem yi beŋe nda yi wuse sima duwe ke diyo bala kelna meyasi mete yi membonga me Beyuden lepe ké. Wuse sima duwe ke diyo te yite, keto sine be Krist Yesus me sangwate. Botu bete kél d'ete, né bo yokidye wuse tiko ne koko ke diyo bala te yite. 5 Wuse summa gba kol, ko kine jaye gbela mono lepi yan ne mbet na, né Kimɔ Tom te yi lepe gbakasi ké tika ne jem ke njoka yun. 6 Ma ke kasi nyangwe ɓotu bete, ko bo bêki be nyangwe bete ko bo bêki nan, yeti kasi mbe na, keto ɓomo hene ndi wete ke misi me Njambiye. Ma ndi nde, ke yembe, ɓotu baka ti nje dokidye sendi yiŋa yasi ke Kimɔ Tom te yi mi pele ké na. 7 Bo kpalma beŋe nde, Njambiye kaŋma say pelna Kimɔ Tom nye mi, né mi kè pel nye ɓotu bete be yeti Beyuden baka nda yi nye kaŋma no sendi nye Piyer, na kè pel nye Beyuden ké. 8 Yo nde, kiya mo te e kelma mesay ke temo Piyer, na nje be mo tomun wene ke njoka Beyuden ko kelma sendi d'ete ne mi, né mi nje be mo tomun wene ke njoka ɓotu bete be yeti Beyuden baka. 9 Botu bete be tikima temo ke Yesus Krist baka dikima bu Jak nè Piyer nè Jan nda kpaŋa mekondu mete yi suke tu. Botu baka yitafi beŋma gbate nde, Njambiye nye mi kpaŋa mesay mete ne ngikwa. E bo nje sambile mbam bo nyeno ne mi sine Barnabas yi tedye nde, sine bo me sangwate. Dete, wuse hene pesima nde, sine Barnabas ta kè pele su Kimɔ Tom nye ɓotu bete be yeti Beyuden baka. Bo ta kè pele yan nye Beyuden. 10 Siya yasi te yi bo lepima nye wuse, yo nde, wuse taka buka ɓomo. Yo gbate yasi te yi mi ɓa ke kwadye kelo ne temo mbe hene.

Pol ke ndeye Piyer ke Anŋiyos

11 Ma kome Piyer nja kè Anŋiyos ké, e mi lepina ndeye nye misi ne misi, keto a josiŋa ke yasi te yi nye kelma ké. 12 Yo nde, a dikima dyena bene beŋon busu be yeti Beyuden baka. Ma ndana, ke ɓotu bete be dikima diyo bene be Jak baka na dya ké, e nye baka ne beŋon busu bete kine wuta se ke keki yan na, keto a ɓa ke kambɔ ɓotu bete be lepe nde, bo pési ɓembam baka. 13 Baŋa Beyuden bete be ma tiko temo ke yi Yesus Krist baka kelma sendi nda Piyer, kol wete ke ngindi, kol wete ke sombu. Ko mumo nda Barnabas, bo kelma nde, a nyêki sendi kol ke mekele me likisi te. 14 Ndana, ke mi ma beŋe nde, bo yeti ke kendo se beŋwe Kimɔ Tom te yi lepe gbakasi ké, e mi lepe nye Piyer ke misi me ɓomo hene nde: <We Beyuden, ma we ke kpalɔ joŋna nda ɓotu bete be yeti Beyuden baka. We yeti ke joŋna nda mono Beyuden na. 'Ma, we ta nje jeliye ɓotu bete be yeti Beyuden baka nde, bo beŋwe mison Beyuden nan?>

15 Wuse su ɓono be kando, ngbak ngbak ɓono Beyuden. Besaŋmbambo busu ti be ne pitik ke moy mebeyo nda ɓotu be mekando bete be ti dukwe Njambiye na. 16 Ma ko d'ete, wuse ke duwe ndana nde, Njambiye ti pési nde, mumo me ne ngbeŋ ke mbombu wene keto kelna mekele mete yi membonga lepe ké na. Yo ndi ne nje tikina temo te yi mumo tike ke yi Yesus Krist ké. Yori, wuse sendi, wuse tikima temo ke yi Krist Yesus, né Njambiye pesi nde, wuse me ne ngbeŋ ke mbombu wene keto tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist ké, yeti keto kelna mekele mete yi membonga lepe ké na. Yo nde, Njambiye ti peso nde, ko mumo wete ne wete me ne ngbeŋ ke mbombu wene, keto mo te ke kelo mekele mete yi membonga lepe ké na. 17 Ma nge be nde, wuse Beyuden ke sa nde, wuse bêki ne ngbeŋ ke mbombu Njambiye ndi ne nje tikina temo ke yi Krist, yite tedya

nde, wuse sendi, wuse botu be mebeyo ndi nda bari be yeti Beyuden baka. 'Ma, yite lépi ka nde, *Krist sán nde, mebeyo dōku dōko kè nò mbombu? Ko na. ¹⁸ Yo nde, nge mi nje yokwe ne kōko bengwe sendi membonga mete yi mi sima lj kwey ké, yite mi ne nguru wombe me mo yangila yasi te yi Njambiyé lepe ké. ¹⁹ Ke pay te yi membonga, mi ma gwe wule ke deti te yi membonga ne nguru wene, né mi nje jonna ndana kelo yasi te yi Njambiyé kwadye. 'Bo ngbama mi sine Krist ke kroa. ²⁰ Mi ne jon, ma yeti se mi ne nguru wombe be ne jon na, yo Krist be ne jon ke yotu mbe. Mi ke jonna ndana ke meneti, yasi wete, mi jōnangwe dete ne nje tikina temo ke yi Mōno Njambiyé. A kwadya mi, nye yotu ne ne nguru wene gwe keto mbe. ²¹ Ko mi ti yaka paye ngikwa te yi Njambiyé kelma ne mi ké na. Yo nde, má beki nde, Njambiyé pési nde, mumo me ne ngbenj ke mbombu wene, keto kelna mekele mete yi membonga lepe ké, ma Krist gwā ne gbelate.

3

Kasi membonga nè kasi tikina temo

ke yi Njambiyé

¹ Wuy wune botu be Galasi, wune ka belem! Yo nda ba sebile wune deke? 'Mi ti kombile lepo nye wune ne kwet kwet nda yi bo biyima ne Yesus Krist ngba ke kroa ké? ² Mi ndi ne yasi wete yi mi kwadye diyé wune. Wune yēnsangwe nye mi. 'Yo ka keto wune ke kelo mekele mete yi membonga lepe ké, yori yi Njambiyé nya ne wune Kimō Sisiñ ké? 'Yo yeti keto wune leŋgwa meto tiko temo ke Kimō Tom te yi wune wokuma ké na? ³ 'Wune jekima be belem dete nan? Wune kandima jōngwe d'yun kwey kelo meyasi ne deti Kimō Sisiñ. 'Ma wune ke kwadye nje sidye kelna meyasi ndana ke jōngwe d'yun ne deti te yun ne nguru wun? ⁴ 'Meyasi hene te yi wune sangwama nō ké bā gbelate kine tedye wune yiŋa yasi na? ⁵ Njambiyé ke nye wune Kimō Sisiñ, kelo sendi nde, nyangwe mekele kēlanangwe ke njoka yun. 'A kél ka dete, keto wune ke kelo mekele mete yi membonga lepe ké? 'A ti kél dete, keto wune leŋgwa meto tiko temo ke Kimō Tom te yi wune wokuma ké na?

⁶ Yo bā sendi dete ne Abaraham. A tikima temo ke yi Njambiyé, ε Njambiyé lepe nde, a me ne ngbenj ke mbombu wene ne nje te yite. ⁷ Ma dete, wune dúkwé nde, yo ndi botu bete be tike temo ke yi Njambiyé baka be ngbak ngbak bono be Abaraham. ⁸ Sendi, mekana me Njambiyé kandima si lepo ne mbombu nde, wete yeso Njambiyé ta peso nde, botu bete be yeti Beyuden baka ta be ne ngbenj ke mbombu wene, keto bo ta yeŋsa temo tiko ke yene. Yori yi mekana me Njambiyé kandima si lepo kimō tom nye Abaraham nde: <Mekando me bomo hene ke to meneti ta be ne mekombila keto yo.> ⁹ Abaraham tikima temo ke yi Njambiyé, ε Njambiyé nye nye mekombila. 'Dete, botu bete be tike temo ke yi Njambiyé, Njambiyé ke nye sendi bo mekombila bene be Abaraham.

¹⁰ Ma botu bete be nye sosu ke kelna mekele mete yi membonga lepe, take nde, Njambiyé ta peso nde, bo me ne ngbenj ke mbombu wene keto te yite baka, ta sangwa ne mekita me Njambiyé, keto yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Mumo hene ε diyé kine bakidyé meyasi hene te yi yo ketinate ke mekana me membonga me Njambiyé, kelo yasi te yi yo lepe ké, sãngwangwe ne mekita.> ¹¹ Yo ke kombile beŋna ne saŋsaŋ nde, Njambiyé

ti pési nde, mumo ne ngben ke mbombu wene, keto a ke kelo meyasi mete yi membonga lepe ké na. Yo gbate d'ete, keto mekana me Njambiyé ke lepo nde: <Mó te yi Njambiyé si peso nde, a me ne ngben ke mbombu wene ko ta ju ndi ne nje tikina temo te yi nye tike ke yene ké.> ¹² Yo nde, kelna mekele mete yi membonga lepe ké ti wúla ke tikina temo ke yi Njambiyé na. Yasi wete, yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Mó te e kele meyasi mete yi membonga lepe ké ta ju ne nje te yite.>

¹³ Yo ba nde, wuse sãngwan̄gwe ne mekita me Njambiyé, keto wuse ti kele meyasi mete yi membonga lepe ké na. Ma *Krist nja kolo wuse san̄gwa ne mekita ke numbu su. Yo d'ete nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Mó te yi bo kese nye ke jeti ko ne mekita.> ¹⁴ Krist Yesus san̄gwama ne mekita musu, né yija mekando be sendi ne mekombila mete yi Njambiyé kpoma nye Abaraham ké, né Njambiyé nye sendi wuse Kimó Sisij te yi nye kpoma ké ne nje tikina temo te yi wuse tike ke yene ké.

Membonga nè yasi te yi Njambiyé si

kpo ké

¹⁵ Wune njon, ne pan̄ pa beje nda yi bomo diki kelo ne meyasi ké. Nge mumo si nye numbu, keto nda yi bo yãkan̄gwe kabo ne meliko mene ké, nge be nde, yasi te yi nye ketima ké yakama ne ngben, kine mumo wete ne wete yakama nje yangile sendi yo, ho dokidye sendi yan̄a kete na. ¹⁶ Ma Njambiyé kpoma meyasi nye Abaraham bene nday wene. A ti lepe nde: <Bene benday bene,> nda a lépi ne budya bomo na. A lepima ndi kasi mumo wete ne wete, e nde: <Wúne nday wo,> yite lépi ne *Krist. ¹⁷ Yasi te yi mi kwadye lepo ké, yo nde: Njambiyé kelma mbon kpo meyasi mete yi nye ta kelo ké. Yo yakama ne ngben nda yi mumo kete ne mekana me kabina meliko mene ké. Ya mesew gomay yini jo kamotati ke kon̄te, e Njambiyé nje nye yey kando Isarayel membonga mene. Dete, membonga mete yeti ne deti te yi yangile mbon te kelo nde, yasi te yi Njambiyé kpoma ké ti kelnan̄gwe se na. ¹⁸ Má beki nde, Njambiyé nyéki bomo yasi te yi nye bakidye tike botu bene ké ne nje kelna mekele mete yi membonga lepe ké, ma bo ta lepo komete nde, a ti nyéki bomo yasi ne nje kpona yasi na. Ma ke be Abaraham, 'Njambiyé ti nye nye mekombila ne nje kpona yasi na?'

Yasi te yi membonga tedye ké

¹⁹ Ma nge be d'ete, Njambiyé njáki nje nye ba membonga keto nge? Yo nde, Njambiyé nja nje nye sendi membonga ke kon̄te, né yo tedye ne san̄san̄ nye bomo nde, bo díy ndi yangila membonga mete yi nye tembidye ké. Membonga tedya d'ete kumo ke ngimo te yi nday Abaraham yi Njambiyé kpoma yasi ke kasi ne ko nja nje ké. Njambiyé kwan̄ma ne nje bejaki yi pele ne membonga mete, e bo nje kwan̄dye yo nye bomo ne nje mumo wete. ²⁰ Ma mó te e kele mesay me njun̄o ke njoka bomo yi ba ko ti kél mesay ndi keto mó wete na. Ma ke yi Njambiyé kpoma ne yasi nye Abaraham ké, a kelma yo ne nguru wene kine kwã ne mumo na. ²¹ 'Yite tedya ka nde, membonga ke lu dyambi ne meyasi mete yi Njambiyé si kpo ké? Ma Njambiyé má tembidya wete mbon̄ge yi yakama nye mumo jon̄gwe, ma mbon̄ge te yakama kelo sendi nde, Njambiyé pési nde, mumo me ne ngben ke mbombu wene keto mbon̄ge te ete. ²² Ma mekana me Njambiyé ke kpalo lepo nde, mebeyo sima biye botu be meneti maka hene

nda bebala bene, né Njambiyé nje nye yasi te yi nye kpoma ké nye botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist baka. Njambiyé ta kelo d'ete ndi keto tikina temo te yi bo tike ke yi Yesus Krist ké. ²³ Ne mbombu, piɲo te yi Njambiyé ti pa tedye bomo nje tikina temo ke yi Yesus Krist na, membonga biyima wuse nda bebala diki pemo wuse nda bejɔbo. Meyasi kwanɲama d'ete kumo ke ngimo te yi Njambiyé nja tedye ne wuse nje tikina temo ke yi *Krist ké. ²⁴ Dete, membonga diyima nda mo pemna su kumo ke ngimo te yi Krist nja nje ké, né Njambiyé nje pesi nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene keto tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist ké. ²⁵ Ma ngimo te yi Njambiyé sima si tedye wuse nje tikina temo ke yi Krist ké sima dya. Dete ndana, membonga yeti se mo pemna su na, ²⁶ keto wune hene me ndana bono be Njambiyé keto Krist Yesus, keto wune ke tiko temo ke yene. ²⁷ Yo nde, wune bomo hene te yi bo tɔpuma ke moroku baka wune be Krist me sangwate. Ndana wune bonma nye, nye ke yotu yun nda yi mumo bu ne lambɔ peto ne yotu ne ne piyele ké. ²⁸ Dete, kine se nde, baka Beyuden ho baka yeti Beyuden na. Kine se nde, baka bebala ho baka yeti bebala na. Kine nde, baka bembam, ho baka bomari na. Wune hene me ndi wete, keto wune be Krist Yesus sangwate. ²⁹ Nge be nde, wune me wokuna ne Krist, yite wune ngbak ngbak benday be Abaraham, komete, wune ta be ne meyasi hene te yi Njambiyé kpoma nye Abaraham bene benday bene ké.

4

¹ Ma mi kwadyikwe lepo nde: Piɲo te yi mo te e ta tika ne meliko me sangwe ko ndi monosike, bene bala ndi wete, a ti kwa nye ke yanja na, ko nde, meyasi hene ta wokuna ne nye wete yeso. ² Yo nde, piɲo te yi nye ndi monosike, botu bete be bakidye nye ne botu bete be peme bakidye meyasi mene baka diye ne nye kumo ke ngimo te yi sangwe pesima ké. ³ Ko wuse, wuse ba sendi d'ete ke ngimo te yi wuse jonɲama no kwey nda bonosike ké. Wuse dikima beɲgwe meyasi me meneti maka yi bo dikima tedye wuse ke moy membonga ké nda bebala.

Diyo bala siyima

⁴ Ma ke ngimo te yi Njambiyé pesima ké ma dya, e nye tome mono wene njese. Yo wete nyari ja nye. A jadya ke njoka Beyuden beɲgwe membonga man kumo njena, ⁵ na nje kol ne wuse botu bete be jonɲa beɲgwe membonga mete nda bebala bete baka sendi, né Njambiyé nje bu wuse nda bono bene. ⁶ Ma d'ete, Njambiyé tomma Sisij mono wene njese ke moy metemo musu, keto wune me gbate bono bene. Sisij te ke kembidya nde: <*Aba Da!> ⁷ Yite t'edya komete nde, we yeti se bala na, we me mono. Ma nda we me mono ké, we ta be sendi ne meyasi mete yi Njambiyé bakidye tike botu bene ké. Yo hene mekele me Njambiyé.

⁸ Ke ngimo te yi wune diyima kwey kine kombile duwe Njambiyé ké, wune dikima nye sosu yun ke kanna yiɲa gbela meyasi nda bebala bete, take nde, yo Njambiyé, ase nde, meyasi mete yeti Njambiyé na. ⁹ Ma ndana wune sima duwe Njambiyé kimote. Mi kwadya lepo nde: Yo Njambiyé kpale duwe wune kimote. Dete, nge nje kelo ba ndana nde, wune yokwe ne koko beɲgwe sendi seke seke gbela mono meyasi hene te yi bo dikima tedye wune ké? Nge kele yi wune kwadye yokwe ne koko nje beɲgwe sendi yo nda bebala bete ké? ¹⁰ Wune ke nye misi ke membonga mete yi lepe kasi jesina yiɲa metu ne yiɲa menɲwende ne yiɲa menɲgimo ne yiɲa

mɛsɛw. ¹¹ Mi nɛ kaŋ kɛtɛ bɔɖyate ndɛ, mɛsay mɛtɛ yi mi kɛlma wɔndo ɔiriki, nɛ mi kam nɛ wunɛ kɛ mɛ njɛ gwe mɛsɛŋgɛ. ¹² Wunɛ nɔŋ, mi kɛ ŋgwɛta nɛ wunɛ ndɛ: Tiso, wunɛ bɛki nda mi, kɛto mi sendi nda wunɛ. Wunɛ ti kɛlɛ yiŋa yasi kotute sunɔwɛ nɛ mi na. ¹³ Wunɛ kɛ duwɛ ndɛ, mi kánda lɛpɔ Kimɔ Tom nyɛ wunɛ kɛ ŋgimɔ tɛ yi kɔn dindima nɛ mi kɛ dya dɔyɔn. ¹⁴ Kɔn tɛ yi mi bɔ nɔ kɛ nɔŋgwa wunɛ, yɔ bɔ nɛ dɛti tɛ yi nyɛ wunɛ wɔ kɛlɔ ndɛ, wunɛ yɛlkwɛ mi ho sa mɛsɛri mɛmbɛ. Ma wunɛ ti kɛlɛ dɛtɛ na, wunɛ kpalma njɛ ɔy mi nda wunɛ ɔɔŋ wɛtɛ jaki Njambiye ho Krist Yesus nɛ ŋguru wɛnɛ. ¹⁵ 'Ma mɛsɔsa mɛtɛ yi wunɛ bɔ nɔ kwey kɛ mɛ ba wɛ? Mi kɛ kombilɛ lɛpɔ kɛ mbɔmbu yun ndɛ, yɔ má bɛki ndɛ, wunɛ dɔka gba mɛmisi mun nyɛ mi, ma wunɛ jayma. ¹⁶ 'Mi mɛ ka muka mɔ pɛndɔ wun, kɛto mi kɛ lɛpɔ gbakasi nyɛ wunɛ? ¹⁷ Botu bɛtɛ bɛ kwadɔyɛ kɔŋgite Kimɔ Tom baka kɛ nyɛ sɔsu tɛ yi gbamɔ kol wúne ɔ. Yasi tɛ yi ɔ sɔ kɛ mɔyɛ kɛ yeti kimɔtɛ na. Ma ɔ kɛl dɛtɛ yi sɔ nɛ njɛ tɛ yi baka njoka mɛ sɛnɛ wunɛ, nɛ wunɛ njɛ nyɛ sɔsu gbamɔ kol wúne ɔ. ¹⁸ Yo kimɔ yanɔ ndɛ, wunɛ nyɛki sɔsu kɛ kɛlna kimɔ yasi mɛŋgimɔ hɛnɛ, yeti ndi kɛ ŋgimɔ tɛ yi mi bɛ kɛ njoka yun kɛ na. ¹⁹ Wunɛ ɔɔnɔ, mi ndana nɛ kɔkɔ nda nya tɛ ɛ kɛ wa nɛ mɔ. Mi kɛ sanɔwa nɛ mɛbɔnɛ kɛ mɔy tɛmɔ mɛ kɛto yun kumɔ kɛ ŋgimɔ tɛ yi ɔmɔ ta bɛŋɛ ndɛ, jɔŋgwe dɔyɔn ma ɔɔŋna gbate nɛ yi *Krist. ²⁰ Mi nɛ nyangwɛ hɛl tɛ yi dɔyɔ ndana kɛ njoka yun yi duwɛ nda yi mi yakama lɛpina nɔ nyɛ wunɛ kɛ, kɛto yasi kwanɔma mi, mi yeti kɛ duwɛ yasi tɛ yi mi yakama kɛlɔ kɛ kasi yun kɛ na.

Kasi mɛmbon yíba

²¹ Ma wunɛ botu bɛtɛ bɛ kwadɔyɛ bɛŋgwe mɛmbɔŋga nda bɛbala baka, wunɛ lɛpi yasi kɛ nyɛ mi. 'Yite ndɛ, wunɛ yeti kɛ wɔkɔ yasi tɛ yi mɛmbɔŋga lɛpɛ kɛ na? ²² Yo ndɛ, yɔ kɛtinate kɛ mɛkana mɛ Njambiye ndɛ, Abaraham jama ɔɔnɔ ɔɔmbam yíba. Nyangwɛ tɛ ɛ mbanɔ bɔ bala, ma nyangwɛ tɛ ɛ wɛtɛ ti bɛ bala na. ²³ Yasi wɛtɛ, mɔnɔ tɛ yi nyangwɛ wɛnɛ bɔ bala kɔ jadya nda yi nyari hɛnɛ tɔkɛ nɛ mɔy yi ja nɛ mɔnɔsike kɛ. Ma yɔru yi nyangwɛ ti bɛ bala kɔ jadya bɛŋgwe yasi tɛ yi Njambiye kandima si kpo kɛ. ²⁴ Yasi tɛ yi kwanɔnama dɛtɛ kɛ kɛ tɛɖyɛ wusɛ yiŋa dɔmna mɛyasi. Boma baka yíba kɛ tɛɖyɛ wusɛ kwalɔ mɛmbon yíba yi Njambiye kɛlma kɛ. Wɛtɛ mbon tɛ, yɔ yɔkɔ yi Njambiye kɛlma bɛnɛ Mɔyisi kɛ keki Sinayi kɔ. Mbon tɛ mbɛtɛ kɛl ndɛ, mumɔ bɛki bala. Agar, nya tɛ ɛ bɔ bala kɔ tɛɖyɛ mbon tɛ mbɛtɛ. ²⁵ Agar kɔ tɛɖyɛ sendi keki Sinayi tɛ yi kɛ mɛnɛti mɛ Arabi kɛ. Nyɛ nda Yerusalem tɛ yi ɔmɔ dɔyɛ kɛtɛ ndana kɛ, kɛto Yerusalem sendi kɛ dɔyɔ bala bɛnɛ ɔɔnɔ bɛnɛ. ²⁶ Ma Yerusalem tɛ ɛ pɛ dɔyɔ kɔ yeti kɛ dɔyɔ bala na. Yo Yerusalem tɛ mbɛtɛ bɛ nyangwɛ wusu. ²⁷ Yo dɛtɛ nda yi yɔ kɛtinate kɛ mɛkana mɛ Njambiye ndɛ: <Wɛ kundu, wɛ nya tɛ ɛ yeti kɛ ja kɔ, sɔsangwɛ! Wɛ nya tɛ ɛ ti gwɛnjila nɛ mɔ wɛtɛ yesɔ kɔ, sɔsangwɛ kpɛsa, kɛto ɔɔnɔ bɛ nya tɛ yi njom paŋma pa kino nyɛ kɔ ta laŋ ɔyɔ kwɔ ɔɔnɔ bɛ nya tɛ ɛ paŋma pa tika nɛ mbam kɔ!>

²⁸ Ma wunɛ nɔŋ, kɛ bɛ wunɛ, wunɛ gba ɔɔnɔ bɛ Njambiye, kɛto a kpoma dɛtɛ nda yi nyɛ kpoma sendi nɔ kwey kɛ kasi Isak kɛ. ²⁹ Ma mɔnɔ tɛ yi ɔ jama nyɛ kwey nda yi nyari hɛnɛ tɔkɛ nɛ mɔy yi ja nɛ mɔnɔsike kɔ dɔkima tɛɖyɛ mɛbɔnɛ nyɛ mɔnɔ tɛ yi ɔ jama nɛ dɛti tɛ yi Sisiŋ Njambiye kɔ. Yo ndi kɛ kwanɔna sendi muka dɛtɛ. ³⁰ 'Njambiye lɛpima ndɛ ŋgɛ kɛ mɔy mɛkana mɛnɛ? A lɛpima ndɛ: <Dɔɖyɛ bala nya kɔ bɛnɛ mɔnɔ wɛnɛ

kwanɗɗye, keto mɔno te ti kpoke kabidya meliko me sangwe wete yeso bene mɔno nya te ε yeti bala ko na.› ³¹ Wune njɔn, yo dete sendi nde, wuse yeti bono be nya te ε ba bala ko na. Yasi wete, wuse bono be nya te ε yeti bala ko.

5

¹ *Krist ma soɗe wuse ke diyo bala beɗgwa membonɗa, ne wuse duwe ke diyo bala te nje joɗna ne te. Ma dete, wune diyo ne ngbinjim. Wune ti jaya nde, yiɗa membonɗa yokidya wune ne koko kenje ke diyo bala na.

Botu be Krist ne kasi membonɗa

² Wune woku, yo mi Pol, yo mi ke lepo nye wune nde: Nge wune nye sosu nde, bo pesi yotu yun yi bembam, yite mesay mete yi *Krist kelma ke ti kame wune yaɗa na. ³ Mi ke ke mbombu yi kombile lepo nye mumo hene ε nye sosu nde, bo pesi yotu ne dete ko nde, a yakangwe nje kelo sendi yasi hene te yi membonɗa hene lepe ke. ⁴ Wune sima baka ne Krist, wune botu be se sa nde, Njambiye pesi nde, wune me ne ngben ke mbombu wene, keto wune ke kelo meyasi mete yi membonɗa lepe ke. Nge wune kele dete, wune kopuma ngikwa te yi Njambiye diyma kelo ne wune ke. ⁵ Ma ke be wuse, wuse ne bibina temo nde, Njambiye ta peso nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene, keto tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist ke. Yo yite yi wuse ladye ne nje deti te yi Kimɔ Sisiɗ nye wuse ke. ⁶ Yo nde, nge mumo be sangwate bene Krist Yesus, ko bo pesi nye ko bo ti pesi nye, yite yeti ke kame yiɗa yaɗa na. Ma yasi te yi kame mumo, yo tikina temo te yi nye tike ke yi Krist Yesus ke. Tikina temo te beɗɗangwe ke mekele mete yi wuse kele wule ke mekwadya mete yi wuse no ke. ⁷ Wune kandima joɗna kwey kimote ke no mbombu. Ma yo be nda nje peto wune yi kelo nde, wune ti beɗgwe se melepi mete yi lepe gbakasi ke? ⁸ Beya medyanɔ mete yite ti wula pele yi Njambiye, nye mo te ε jeɓama wune ko na. ⁹ Wune ke duwe nde, ko mɔno ngɔ ne mbet ke kelo nde, mboro mampa hene wudfyukwe. ¹⁰ Ke yembe, mi ne bibina temo ne wune nde, metake mumo ti be dele ne yembe na, keto sine be Nyangwe Kumande sangwate. Yasi wete, ko mo te nda njangwe wune dete, Njambiye ta jese nye tedye nye mebone. ¹¹ Wune njɔn, ke be mi, 'wune taka nde, ma ken ndi mbombu yi pele muka nde, bo pesi bembam, ma bo ndi ke tedye mi mebone keto nge? Ma beki nde, mi ke pele dete, ma mumo yeti ke lu se dyambi sunɗwe ne lepina kasi soɗ Yesus ke kroa kwa jato ke beya nje na. ¹² Ma botu baka be ke mbombu njangwe wune baka beki nyakote tu wete.

Wuse jɔɗɗangwe ne Sisiɗ Njambiye

¹³ Wune njɔn, Njambiye jeɓama wune yi soɗe ke diyo bala kwa joɗna ne te. Ndi nde, nda yi wune sima duwe ke diyo bala dete ke, wune ti njaki nje lepo nde, wune yakama kelo beya meyasi ndana lala nda yi temo yun gore ke na. Yasi wete, wune diyo bebala be beso kamna tande yun ne temo te yi mekwadya. ¹⁴ Keto ke membonɗa hene njuku te beɗɗangwe ndi ke lepi te yi lepe nde: <Kwadyikwe moɗ nda yi we kwadye ne yotu yo ke.> ¹⁵ Ma wune diyo ne sosɔ, keto nge wune kpale joɗna ne hay hay tande yun diki loɗna dyambi, yite wune ta si wona.

¹⁶ Ma dete, mi ke lepo nye wune nde: Wune tiki, ne Kimɔ Sisiɗ kendi ne wune ke no mbombu, yite ko wune ti beɗgwe se beya mewobo mete yi

díyε ke yotu yun ké na. ¹⁷ Keto beya mewofo mete yi díyε ke yotu mumo ké yeti wete ne meyasi mete yi Kimo Sisiη kwadye ké na. Sendi, meyasi mete yi Kimo Sisiη kwadye ké yeti wete ne beya mewofo mete yi díyε ke yotu mumo ké na. Bo yiβα ke loηna dyambi, ma wune me nje kelo meyasi nda yi wune kwadye ké. ¹⁸ Ma ηge wune tike Kimo Sisiη nde, a kēndi ne wune, yite wune yeti ke kelo se meyasi beηgwe memboηga ne kwet kwet nda bebala na.

¹⁹ Yo nde, wuse sima duwe mekele mete yi wule ke mewofo mete yi díyε ke yotu mumo ké. Yo kelna mewanja nē kelna mekele me memi nē sap sap joηgwe, ²⁰ nē kanna yiηa meyasi tiko Njambiye nē kelna mekele me kifi, nē kelna beya to sunjwe ne beso. Yo ne kusuna metando ke njoka bomo, nē kelna nyanjwe temo sunjwe ne beso nē wokuna ηgambi kwā to te. Yo sendi ne mesuηo nē bakina njoka bomo nje bu kusuna yiηa menjoη dele dele. ²¹ Yo sendi ne goruna meyasi nē beya gwena menjam nē dyena medye kwā to te, nje bu yiηa meyasi hene te yi ke boηna ne meyasi maka. Mi ke kē mbombu yí nambe meto mun nda yi mi sima lepō ne mbombu nye wune nde: Bomo hene be kele kwalo mekele nda yite baka tí nyiηe ke *Kando Njambiye na.

²² Ma Kimo Sisiη kél ne nde, mumo bēki ne temo mekwadya, a bēki ne mesosa, a joηnanjwe ne te disima sendi meyasi, a kél sendi nde, mumo bēki ne ηgikwa, gwe ηgwete beso, kelo yasi te yi beso ta be ne bibina temo ke yene. ²³ Kimo Sisiη kél nde, mumo bēki ne weyna temo sunjwe ne beso, kelo nde, mumo bīya temo ne. Kine mboηga wete ne wete ε ke lepō yiηa beya yasi sunjwe ne ηjel meyasi nda yite na. ²⁴ Botu bete be wokuna ne Krist Yesus baka sima ηgba meyotu man ke kroa ke nje nyena temo ke meyasi nē ke nje beya mewofo. ²⁵ Yo Kimo Sisiη kele nde, wuse bēki ne joη. Ma dete, wuse tiki nde, ndi Kimo Sisiη te kēndi ne wuse. ²⁶ Wuse ti susula yotu su ne gbelate yí kelo nde, njoη su kél sendi dete, kelo sendi nde, baka bēki ne nyanjwe temo sunjwe ne beso na.

6

Wuse kâmnanjwe tande su

¹ Wune njoη, ηge dyā nde, mbaηa mumo josidyā ke yiηa yasi, wune botu bete be Kimo Sisiη kende ne wune baka, wune kīta nye yokidyε kenje ke kimo nje ne weyna temo. Ma we, mo te ε kite nye dete ko, díyε ne soso ne ηguru wo, ma mebobilan me nje dyā sendi we jatidyε we ke beya nje.

² Baka sōba mapi mebone mete yi beso, kelo dete tande yun. Nge wune kele dete, yite wune beηgwa mboηga te yi *Krist. ³ Ma ηge wete mumo take nde, nye yaηa, ase nde, nye gbelate, yite a sébila yotu ne ne ηguru wene. ⁴ Mumo hene pāη pa nembe mekele mete yene ne ηguru wene. Nge nye beηe nde, yakama, na njāki be ne mesosa ndi ke mekele mete yene ne ηguru wene kine pa yeko to ne yi mbaηa mumo na. ⁵ Keto yo ndi mumo hene ta sobe mapi mekele mete yene ne ηguru wene.

⁶ Mo te ε jekε melepi me Njambiye ke bo wete mumo ko yākanjwe kabō kwalo kimo meyasi hene te yi nye no ké nye mo te ε tedye nye melepi mete ko.

⁷ Wune ti sébila yotu yun na. Njambiye yeti ke jaye nde, mbeno bīya nye na. Kwalo mbeki te yi mumo be, yo ndi yo yi nye ta wesidyε nemeno. ⁸ Mo te ε be ndi yasi te yi yotu ne ne ηguru wene gore, a ta wesidyε ndi yasi te

yi wule ke yi mumo, yo nde, a ta sangwa ne soŋ. Ma yoko e be ndi yasi te yi Kimɔ Sisiŋ ne nguru wene goɗe, a ta wesidye ndi sendi yasi te yi wule ke yi Kimɔ Sisiŋ, yo nde, a ta be ne joŋgwe te yi kpo ne kpo. ⁹ Wuse ti kati kelna kimɔ yasi na. Keto nge wuse kele dete kine kato ke nje na, wuse ta wesidye kimɔ membumo me kwalɔ te yi wuse yikila ke kome ngimɔ te yi Njambiyɛ sima peso ke ta dya. ¹⁰ Dete, mengimɔ hene te yi yakama dya wuse, wuse kel kimɔ yasi ne bomo hene, jeko kwa kwangɔ ne njon botu bete be sine bo be sangwate ke tikina temo ke yi Yesus Krist.

Njena lɛpi

¹¹ Wune beŋa ndi ngbonjonjo meketi mete yike. Yo gba mi kete ne gba bo mbe. ¹² Botu bete be bande wune nde, bo pesi yotu yun yi bembam baka, bo botu bete be ke kwadye tediye yotu ke misi me bomo ke gbela meyasi mete yi bomo beŋe ndi ke misi ke. Bo bandi wune dete, ma bomo nje tediye bo mebone, nge bo lɛpe kasi soŋ *Krist ke kroa. ¹³ Ma ko bo botu bete be beŋgwe kasi pesina yotu bembam baka, bo yeti ke beŋgwe yan membonga kumo njena na. Bo kwadyikwe nde, bo pesi yotu yun dete, ne bo nje susule yotu ke konje, keto wune pesinama nda yi bo kwadya ke. ¹⁴ Ma ke be mi, ko na. Siya susula yotu te yembe, yo ndi keto kroa te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. Ne nje te yite ndana ke yembe, meyasi me meneti maka me nda munje nda bo sima ngba yo ke kroa. Sendi, ke meyasi me meneti maka, mi me nda munje nda bo sima ngba sendi mi ke kroa. ¹⁵ Ma yo nde, ko bo pesi bembam ko bo ti pese, yite kine yaja na. Yasi wete, kpasa yasi, yo kome Njambiyɛ kele nde, mumo njaki be jonja mumo ke misi mene ke. ¹⁶ Bomo hene be beŋgwe nje te mbete baka, Njambiyɛ nyeki bo tete, gwe sendi bo ngwete, kelo sendi dete ne botu bete be tike temo ke yene ke kando Isarayel baka. ¹⁷ Yi sidye no, mumo ti potu to mbe na, keto mi muka ne mesal ke yotu keto Yesus. ¹⁸ Wune njon, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kel ngikwa ne wune, *amen.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Efes

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom.

Nyangwe to lepi, yo nde, njon botu bete be tike temo ke yi *Krist ke ndingele meneti maka hene baka, bo yotu ne. Yo ne nyangwe meyasi yitati yi beje njon bekriten ke: (1) Diyo kriten, yo nyangwe yasi budyate keto ngikwa Njambiyé. (2) Yotu Krist yo nge? (3) Kriten yakanawe jonna bengwe teri ne nda kriten. Yi tedye ne teri Krist ke njoka bekriten, Pol ke nye meyekambiyé yitati: Kasi yotu mumo, kasi njumo ne kasi gwaki.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe menyabiye yitati:

1. Teri mo Njambiyé ke moy ngikwa te yi Njambiyé kele ne nye ké (kumte 1-3).
2. Jongwe ne mesay me mo Njambiyé (kumte 4-5).
3. Jongwe ne dyambi te yi mo Njambiyé lu ké (kumte 5-6).

¹ Yo mi Pol, mi mo tomun Krist Yesus nda yi Njambiyé kwadya ké. Yo mi kete mekana maka kenje wune botu bete be Njambiyé tokuma [ke Efes] nde, wune beki ndi bene, wune botu bete be tike temo ke yi Krist Yesus ne temo yun hene baka. ² Njambiyé Sangwe wusu ne Kumande Yesus Krist kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Kimó meyasi mete yi Njambiyé

nye wuse ké

³ Wuse lúksa Njambiyé te Sangwe ne Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, keto a kelma kimó yasi budyate ne wuse. A nya wuse kwaló kimó meyasi hene te yi diye ke kwey yi wule ke yi Kimó Sisiñ ké. A nya wuse yo, wuse be diye sangwate sine be *Krist baka. ⁴ Njambiyé kikima si toke wuse keto Krist, yite a ti pa kuso mboko na, né wuse be ndi bene kine be ne yiña monó mejoso ke mbombu wene na. ⁵ Njambiyé kwadya wuse, dete e nye kike si peso nde, a ta jaye bu wuse nda ngbak ngbak bono bene keto Yesus Krist. Yo nde, a bejma kimote yi kelo dete nda yi nye ne nguru wene kwadya kelo ké, ⁶ né wuse sombile nye keto nyangwe kpasa ngikwa ne. A kel ngikwa te ne wuse dete, keto wuse sangwate sine be Monó wene, son temo ne. ⁷ Sine be Monó wene te sima be sangwate. Njambiyé kolma wuse ne nje mekiyo me Monó wene, tiko sendi wuse ne ngwete ke mejoso musu keto nyangwe ngikwa ne. ⁸ Njambiyé kubula kelo ngikwa ne wuse yi tonje wuse ne dyano ne duwa yasi hene yi nembe ne meyasi. ⁹ Yo nde, a ba njombu yanja ne yiña yasi te yi nye kwadya kelo ké. A pesima nde, a ta kelo yo ne nje Yesus Krist. Yo ba sodyate ne mbombu ne bomó, ma ndana, a sima punje yo nye wuse, keto a bejma kimote yi kelo dete. ¹⁰ A kpoma nde, a ta kelo yasi te kome ngimo te yi nye pesima ké ta dya. Yo nde, kande dyobo kumo meneti, a ta ngbo meyasi hene te yi diye kete ké, Krist nyepo ta be kum namo yo hene. ¹¹ Njambiyé tokuma wuse nde, né wuse be ndi bene keto Krist. A kikima si toke wuse dete bengwe yasi te yi nye kombila nde, a ta kelo ké. A ke tonje meyasi hene nda yi nye ne nguru wene kwadye ké yaka ne yasi te yi nye pesima ké. ¹² A kikima si

toke wuse dete, né wuse sombile nyanḡwe meluksa mene, wuse botu bete be kandima be ne ðibina temo njombu yaḡa ke yi Krist baka. ¹³ Wune sendi, wune be Krist me sangwate. Wune wokuma lepi te yi lepe gbakasi. Lepi te, yo Kimɔ Tom te yi lepe nda yi Njambiye jonḡwe ne wune ké. Wune sendi, wune tikima temo ke yi Krist, dete e Njambiye nje kwete wune yija yo ne. Yo te, yo Kimɔ Sisij te yi nye kpoma ké. ¹⁴ A nya wuse Kimɔ Sisij te, nda yi mumo kande nye ndotukwe yi ladye ne nyena ngoloko ké. Dete, a ke tedye nde, a ta kè mbombu yi nye wuse kimɔ bukwe meyasi hene te yi nye bakidye tike botu bene ké. A ta nye wuse yo kome nye ta sidye jonḡwa botu bene ké. Botu bete, yo baka be nye kolma, né bo be bene. Njambiye kelma dete, né wuse sombile nyanḡwe meluksa mene.

Pol ke ngweta ne Njambiye

keto bekriten be Efes

¹⁵ Yori mi sendi, mi ke nye Njambiye wosoko kome mi wokuma kasi tikina temo te yi wune tike ke yi Nyanḡwe Kumande Yesus nè mekwadya mete yi wune no sunḡwe ne botu be Njambiye hene ké. ¹⁶ Mi yeti ke gbelo nyena Njambiye wosoko dete keto yun kome mi take wune ke moy menḡweta membe ké na. ¹⁷ Mi ke ngweta ne Njambiye te e Nyanḡwe Kumande wusu Yesus Krist keto yun. Nye Da te e ne meluksa hene. Mi ngwétangwe ne nye nde, a nyêki wune dyanɔ ne nje Sisij ne. A kèl sendi nde, Sisij te púnjukwe nye nye wune, né wune duwe nye kimɔ duwate. ¹⁸ Dete, a búta metemo mun paniye puye kete, né wune duwe ne yasi te yi nye jebama wune nde, wune ðêki ne ðibina temo kete ké, duwe sendi nde, kimɔ meyasi mete yi nye bakidye tike botu bene ké gba kpasate budyate. A bakidya yo, na nje nye wune wune botu bene hene. ¹⁹ A kèl sendi nde, wune dúkwe nde, a ne nyanḡwe ngunḡudye kwà to te, duwe sendi nda yi ngunḡudye te kele mesay ke temo su, wuse botu bete be tike temo ke yene baka. ²⁰ Yo ndi sendi nyanḡwe ngunḡudye te yi nye tedya ke yi *Krist kome nye womiya ne nye ke njoka bemuḡ nje lepo nye nye nde, a diy metidye ke mbam bo ne ke dyobo ke kwey ké. ²¹ Kome nye diy mate ké, yo nye lanḡa bejaki hene nè bekum ban hene nè meyasi hene te yi ne ngunḡudye nè nyanḡwe bekum bejaki hene. Yo nye lanḡa sendi mumo hene, yeti ndi ke ngimo te yoko na, ko ke ngimo te yi ta duwe nje ké, ko mo te beki ne kwalɔ dino te nda. ²² Njambiye kawula meyasi hene tiko ke nji mekol me *Krist, tembidyete sendi nye siya kum ke ndingele njon botu bete be tike temo ke yene baka. ²³ Njon botu bete, yo yotu Krist. Bo ke kelo nde, Krist ðêki tondunate ke menje hene nda yi nye kele sendi nde, meyasi hene ðêki tondunate ké.

2

Njambiye jonḡwe mumo,

keto a ne ngikwa

¹ Ma wune ba yun ne mbombu munte ke misi me Njambiye, keto mejoso mun nè beya meyasi mete yi wune dikima kelo sendi ké. ² Ke ngimo te yite wune dikima jonḡa dete beḡḡwe beya nje te yi botu be meneti maka, kelo meyasi nda yi beya *Kum beya mesisij mete yi jonḡila ke kwey dikima tedye wune ké. Yo sisij te ke kelo mesay ndana ke temo botu bete be lu

ɔyambi sanɔgwe ne Njambiyɛ baƙa. ³ Wuse sendi, wuse hene ɔdikima joɔna kwey nda ɔbotu be meneti maka gbate. Wuse ɔdikima kelo meyasi ɔɛngwe ɔɛya mewoɔɔ musu ne ɔguru wusu. He ɔdikima kelo meyasi mete yi wuse ne ɔguru wusu ne ɔyi metake musu ɔdikima goɔre kɛ. Ma nda wuse ɔɔa ndi sendi ɔbomɔ nda ɔɛso kɛ, yo ɔɔa nde, ɔgambi Njambiyɛ ɔɔal sendi kɛ to su nda ɔo. ⁴ Ma ko ɔɔete, Njambiyɛ ne gwena ɔngwete ɔɔudɔyate. A kwadɔya wuse ɔɔudɔyate. ⁵ Yo nde, ke ɔngimo te yi wuse ɔɔa munɔte ke misi mene keto mejoɔso musu kɛ, a kpalma kelo nde, wuse ɔɔɛki ne joɔn ne koɔko sine ɔɔe *Krist. Yo keto Njambiyɛ ne ɔngikwa, yori yi nye joɔngwa ne wune kɛ. ⁶ A womiya wuse sine ɔɔe Krist Yesu ɔlepo nde, sine ɔɔe Krist ɔɔyi metidɔye ke ɔɔyobo ke kwey, keto sine ɔɔe Krist Yesu sanɔgwate. ⁷ Njambiyɛ kelma kimo yasi ne wuse ɔɔete ne nje Krist Yesu, na teɔɔye nye ɔbomɔ hene ke metu mete yi ta nje kɛ nde, a ne nyangwe ɔngikwa kwa to te. ⁸ Ma yo keto Njambiyɛ ne ɔngikwa, yori yi nye joɔngwa ne wune kɛ. A kɛl ɔɔete ne nje tikina temɔ te yi wune tike ke yene kɛ. Yo ti wula ke yun ne ɔguru wun na. Yo ndi keto Njambiyɛ nyɛki mumɔ yasi ne gbelate. ⁹ Njambiyɛ ti joɔngwe wune keto yiɔa kimo mekele mete yi wune kelma kɛ na, kambɔ mumɔ me nje ɔɔendidɔye yotu ne. ¹⁰ Yo ɔɔete, keto wuse yasi te yi nye ne ɔguru wene kelma. A kelma nde, wuse ɔɔɛki joɔnja yasi sanɔgwate sine ɔɔe Krist Yesu, ne wuse kel kimo mekele mete yi nye ne ɔguru wene kikima si kombile nde, ne wuse kel kɛ.

Sɔɔn Yesu ke kroa ke jaɔgwe

njoka mekando

¹¹ Ma ɔɔete, wune paɔn pa take ɔteri yun kwey. Bo ti ja wune Beyuden na. Bo ɔbotu ɔɔete ɔɔe nye sosu ke kasi pesina yotu yan yi ɔɔembam baƙa kpaɔl jeɔa ndi wune nde Mbo ɔbotu ɔɔete ɔɔe ti pesinaɔgwe baƙa. Ma mepesina me ɔɔembam te yi ɔo lepe no kɛ, yo ndi yike yi ɔɔɛna ke gbela yotu ke puyɛ kɛ. Yo ɔbomɔ ɔɔiki kelo yite ne gba ɔo yan. ¹² Wune taƙa kimote. Ke ɔngimo te yite, wune ɔɔa ɔɔondunate ne *Krist, wune ti ɔɔe ɔɔono ɔɔe kando ke moɔy kando Isarayel na. Wune ɔɔa nda ɔɔejaɔgwe ke moɔy membon mete yi Njambiyɛ kelma ɔɔene kando ɔɔyene, kpo meyasi nye nye kɛ. Wune ti ɔɔe ne moɔno yaɔa ne mbet ke moɔye na. Wune ti ɔɔe ne yiɔa meyasi mete yi wune yakama ɔɔe ne ɔɔibina temɔ nde, wune ta ɔɔe no nemoɔna na. Wune ɔdikima joɔna ke meneti maka kine duwe Njambiyɛ na. ¹³ Ma ko nde, wune ɔdikima joɔna kwey ɔɔondunate ne Njambiyɛ ɔɔete, ndana wune ɔɔe Krist Yesu me sanɔgwate. ɔɔete, wune ma si tutudɔya ne Njambiyɛ ne nje mekiyo me *Krist, ¹⁴ keto yo nye kele nde, wuse joɔnangwe ne te. Kwey Beyuden ne ɔbotu ɔɔete ɔɔe yeti Beyuden baƙa ɔdikima joɔna dele dele. Ma a nja kelo nde, ɔo ɔɔɛki yasi wete. Yo nde, a nja leke nyekwe te yi ɔdikima baƙe wuse kɛ soɔɔe. Nyekwe te, yo meɔbenna mete yi wuse ɔdikima ɔɔenna kwey kɛ. A kelma ɔɔete ne nje soɔn ne ke kroa ¹⁵ ne nje soɔna jaki jaki meyasi mete yi ɔɔiyɛ ke membonɔa me Beyuden kɛ, na nje sanɔgwe mekando maka yiɔa, ne yo nje ɔɔe ndi joɔnja kando ɔbomɔ wete, keto ɔɔene ɔo hene me sanɔgwate. ɔɔete, a kelma nde, ɔo joɔnangwe ne te tande yan. ¹⁶ Ne nje soɔn ne ke kroa Krist soɔna pende te yi ɔɔa ke njoka mekando maka kɛ, kelo nde, ɔo ɔɔɛki ndi yasi wete. ɔɔete, a nja jaɔgwe njoka yan ɔɔene ɔɔe Njambiyɛ. ¹⁷ A nja lepo Kimɔ Tom nye wune ɔbotu ɔɔete ɔɔe yeti Beyuden ɔɔe ɔɔa ɔɔondunate kwey ne Njambiyɛ baƙa nde, wune me ne te. A nja pele sendi Kimɔ Tom te

nye botu bete be ma si tutudya ne Njambiyē baka nde, bo sendi me ne te. ¹⁸ Yo dete, keto Krist Yesus wuse hene, ko bo ko bari, mumo hene yakama tutudya ne Da ne deti te yi kiya Kimō Sisinj.

¹⁹ Dete, wune yeti se bejengwe be wule wula nje biye dya ho beakwanḡwanḡo na. Yasi wete, wune me sendi bono be kando wune botu bete be wokuna ne Njambiyē baka. Wune me sangwate wune botu be moy tu dylene. ²⁰ Wune kete nda mekondo me tu. Botu be tomun be Yesus ne botu be punja melepi me Njambiyē be mekol me tu te. Krist Yesus ne nguru wene sangwe kondu. ²¹ Nye ne nguru wene ke kelo nde, bendidya tu te hene beki ne njololo, mesay mete ken kendo mbombu, ne yo nje be kpasa njumo te yi Njambiyē ne nguru wene ta ke mbombu jorna kete. ²² Wune be Krist Yesus sangwate, dete wune sendi, wune ke njoka meyasi mete yi bo sume ne njumo te ke, ne wune beso hene nje ngbo be mbanjo te yi Njambiyē diyē kete ne nje te yi Kimō Sisinj ke.

3

Mesay me Pol ke njoka botu bete

be yeti Beyuden baka

¹ Keto meyasi menori hene, mi Pol, mo jobo Krist Yesus keto yun, botu bete be yeti Beyuden baka... ² Mi ke take nde, wune wokuma kasi mesay mete yi Njambiyē nya mi ne ngikwa ke. A nya mi mesay mete, ne mi kam ne wune. ³ Yo ne nje punja meyasi yi Njambiyē tedya ne mi yasi te yi ba sodyate ne mbombu ke. Yo yasi te yi mi ketima ndana ne mbet kenje wune ke. ⁴ Kome wune ta tolo yo ke, wune ta beje duwe nde, mi sima biye to yasi te yi ba sodyate ne mbombu ke kasi *Krist ke. ⁵ Mbombu ne mbombu, Njambiyē ti tedye yo nye bomo nde, bo dukwe na. Ma ndana, a kwanma ne nje Kimō Sisinj yi punje ne yo ne gbas nye botu be tomun be Yesus ne botu be punja melepi mene. A tokuma bo hene, ne bo kel mesay nye ndi nye nyepo. ⁶ Ma yasi te yi ba sodyate ke, yo nde, yasi te yi Njambiyē bakidye tike Beyuden ke, yo ndi kiya yasi te yi nye bakidye tike botu bete be yeti Beyuden baka. Sendi, ne Beyuden ne botu bete be yeti Beyuden baka, bo hene me ndi kiya yasi wete, nda medoku me kiya yotu mumo. Yo sendi nde, yasi te yi Njambiyē kpoma nde, a ta nye Beyuden, a ta nye ndi kiya yasi te nye botu bete be yeti Beyuden baka, keto a ma sangwe bo hene be Krist Yesus. Yo hene wula ke jayna Kimō Tom. ⁷ Njambiyē kelma ngikwa ne mi yi kelo nde, mi njaki nje be mo pelna Kimō Tom te. A kanma yo nye mi ne nje ngungudye ne yi kele mesay ke yotu mbe ke. ⁸ Yo mi njena mumo ke njoka botu be Njambiyē hene. Njambiyē kelma ngikwa te dete ne mi nde, yo mi beki mo lepina Kimō Tom te nye botu bete be yeti Beyuden baka, ne mi ke pel kpasa budya meyasi hene te yi diyē ke yi Krist ke nye bo. Bomō ti yaka biye to meyasi mete kumo njena na. ⁹ Njambiyē kelma sendi ngikwa ne mi dete, ne mi paniye puye nye bomo hene lepo nda yi nye ta kelo yi tonje ne yasi te yi nye ma sodyukwe mbombu ne bo ke. Njombu yanā mesew mesew Njambiyē te e kusuma meyasi hene ko sodya kimō yasi te ke moy temo ne. ¹⁰ A kelma dete, ne bejaki ne bekum ban be diyē ke kwey baka nje kwa ne nje njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka yi duwe no nde, dyanō Njambiyē ne menje budyate. ¹¹ Njambiyē kelma dete bejengwe yasi te yi nye kikima kombile njombu

yaŋa meŋew meŋew. A kelma yo ne nje Krist Yesus te Nyangwe Kumande wusu. ¹² Sine be Krist Yesus saŋgwate. Wuse ke tiko sendi temo ke yene. Yo dete yi wuse yakama ke lala ndana ke keki Njambiyɛ ne bibina temo kine gwe wɔ yaŋa na. ¹³ Dete tiso, yotu yun fi teki keto meɔne mete yi mi saŋgwa no keto yun ke na. Ma meɔne mete ta kpalɔ kame wune kelo nde, wune beki ne meluksa.

¹⁴ Yo keto te yite yi mi ke kuse meɔnɔ ke mbombu Da. ¹⁵ Botu be kando dɛyene, yite nde, baka be ke kwey ne baka be ke meneti jɔnnaŋgwe keto ne saŋgwe wan. ¹⁶ Mi ngwɛtaŋgwe dete ne Da nde, a kel nde, Sisiŋ ne kombila nye wune nyangwe deti ke temo beŋgwe nyangwe meluksa mene. ¹⁷ Mi ngwɛtaŋgwe sendi nde, *Krist dɛy ke moy metemo mun ke no mbombu, keto wune ke tiko temo ke yene. Mi ngwɛtaŋgwe sendi dete, ne mekwadya mete yi wune kwadya tande yun ke lo megata, ne yo be ne ngbik nda tu te yi mekol mete be jelnate. ¹⁸ Dete, wune bomɔ hene be wokuna ndi ne Njambiyɛ baka ta be ne deti te yi duwe nde, mekwadya mete yi Krist no ke gba nyangwete budɛyate, njanjo moy te ne sewo te ne dimo te bu dɔ te kine njena na. ¹⁹ Mi ngwɛtaŋgwe dete, ne wune duwe ne mekwadya me Krist yi kwanma dɛyano hene, ne metemo mun tondu ne budɛy meyasi me Njambiyɛ hene ke no mbombu nda yi nye be tondunate ne budɛy meyasi hene kumɔ njena ke. ²⁰ Ma Njambiyɛ yakama kelo meyasi hene laŋsa yike yi wuse diyɛ nye ne yi wuse take taka ke ne nje ngungudɛy ne yi kele mesay ke temo su ke. ²¹ Sine njon botu hene be tike temo ke yi Krist Yesus baka sombila nye, keto sine be Krist Yesus saŋgwate. Wuse kel dete yaka ne menjimo hene kumɔ kpo ne kpo, *amen.

4

Wuse dɛy saŋgwate

¹ Dete, mi mo jɔbo keto Nyangwe Kumande ke kombile lepo ndana nye wune nde: Wune jɔnnaŋgwe kelo meyasi yaka ne yi Njambiyɛ jebama ne wune ke. ² Wune jɔnnaŋgwe dete ne pidɛy yotu ke menje hene, jona ne te, gbiso sendi beso. Baka disimaŋgwe beso ne temo te yi mekwadya. ³ Wune saŋ nje te yi dɛyo saŋgwate ke no mbombu nda yi Kimɔ Sisiŋ sima saŋgwe wune ke. Kimɔ Sisiŋ te ke kelo nde, wune jɔnnaŋgwe ne te tande yun, ne wune dɛy saŋgwate ke no mbombu. ⁴ Yotu *Krist ndi wete ne wete. Kimɔ Sisiŋ ndi sendi wete ne wete. Yo ndi sendi dete kome Njambiyɛ jebama wune njese ke yene ke. A jebama wune, ne wune be ndi ne bibina temo ke yasi wete ne wete. ⁵ Wuse ndi ne Nyangwe Kumande wete ne wete. Tikina temo te yi wuse tike ke yi Njambiyɛ ke ndi wete ne wete. Sendi, tɔpuna bomɔ te yi bo tɔpe ke moroku ke ndi wete ne wete. ⁶ Njambiyɛ ndi wete ne wete. Nye saŋgwe ne bomɔ hene. A ke namo bomɔ hene. A kel mesay mene ke yotu bomɔ hene. A sendi ke yi bomɔ hene.

⁷ Ma yasi wete, ke njoka su, Njambiyɛ nya mumo hene misi mesay te yene beŋgwe yasi te yi Krist kwadya nye mumo hene ke. ⁸ Yo dete nda yi mekana me Njambiyɛ lepe nde: <A bendima ke ne mbj ke kwey. A biyama bebala kwɔ no. A kabima sendi meyasi nye bomɔ.> ⁹ Ma nge be nde, a bendima ke ne mbj ke kwey, 'yite ti dɛdɛy ka nde, a paŋma piye kumɔ ke meneti ke gba njj na? ¹⁰ Mo te e piya ko, yo ndi sendi nye e bendima ne mbj laŋsa dɛyobo, na tonje meyasi me mboko hene ne mekombila. ¹¹ Yo

nye nye ɓaɗa say nde, ɓo ɓêki ɓotu ɓe tomun ɓene, nye ɓaɗa say ɓotu ɓe punja meɓepi me Njambiyɛ, nye ɓaɗa say pɛlna Kimɔ Tom. A nya sendi ɓaɗa say ɓakidya ɓotu ɓe Njambiyɛ nɛ say tedya yan meɓepi mene. ¹² A kɛl dɛte, nɛ ɓotu ɓete ɓe wokuna ndi ne Njambiyɛ ɓaka ɓe ne dɛti te yi kelo mesay, nɛ njɔɗ ɓotu ɓete ɓe tike temɔ ke yi Krist ɓaka dɔko dɔko kɛ nɔ mbɔmbu. ¹³ Njɔɗ ɓotu ɓete ta dɔko dɔko dɛte kumɔ nde, wuse hene njâki nje ɓe saɗwate ke tikina temɔ te yi wuse tike ke yi Yesus te Monɔ Njambiyɛ kɛ nɛ ke duwɔ ne kimɔte. Dete, wuse ta ɗgbi, ɓe nda goto ɓomɔ, ɓe sendi tondunate ke menje hene nda Krist. ¹⁴ Dete, wuse tɛ ɓe se nda gbɛla ɓɔɔsike yi jaye tedya yasi hene te yi ɓomɔ yakama tedye wuse yi kɛ kaka, kɛ kaka nda njoy te yi pupɔ wumbidye kɛ na. ɓotu ɓete ɓe diki pɛso mɔy yi seɓile ne ɓeso dɛte ɓaka tɛ ɓe ne dɛti te yi jatidye wuse ke beya nje kelo ne wuse dɛte na. ¹⁵ Ndi nde, ɗge wuse lɛpɛ ndi gbakasi ne mekwadya ke mɔyte, yite wuse ta dɔko dɔko ke dɔyɔ te yi wuse dɔye saɗwate sine ɓe Krist kɛ ke menje hene. Yo nye, Krist ɓe to ke njoka njɔɗ ɓotu ɓete ɓe tike temɔ ke yene ɓaka. ¹⁶ Yo nye to kende ne ndingɛle yotu hene. Ke yotu te, mesiso ke jaɗgwe medoku me yotu hene jeliye yo ne ɗgɓaɗɗiɗi. Doku yotu hene ke kelo say te yene yi kame ne ɓeso ɓeɗgwe dɛti te yi nye nɔ kɛ. Dete, ndingɛle yotu hene ta kɛ mbɔmbu dɔko dɔko ne nje mekwadya.

Kasi njombu jɔɗgwe nɛ jɔnja jɔɗgwe

sine ɓe Krist

¹⁷ Ma dɛte, wune wɔku yasi te yi mi kombile lɛpɔ ne saɗsaɗ nye wune ke dɔno Nyangwe Kumande wusu kɛ. Yo nde: Wune tɛ jɔɗnaɗgwe se nda yi ɓotu ɓete ɓe yeti ke duwe Njambiyɛ jɔɗna nɔ kɛ na. Meyasi mete yi ɓo diki take kɛ kine kpasa yaɗa ke mɔyte na. ¹⁸ Yo nde, dyaɔɔ dyaɔɔ sima dɔmbiyɛ, yitil kpalma ɗgaɗgile yo. ɓo kine mɔno yaɗa ne mbet ke mɔy kpasa jɔɗgwe te yi Njambiyɛ nye ɓotu ɓene kɛ na, keto ɓo yeti ke duwe nje Njambiyɛ na. ɓo yeti ke duwe nje Njambiyɛ dɛte na, keto metemɔ man dɛke ne keskere. ¹⁹ Yo me dɛke ne kpɔɗɗiɗi. Dete, ε ɓo nye ɓo ke sap sap jɔɗgwe yi nye ne to ne pitik ke kelna kwalɔ mekele me memi wete wete kɛ nɔ. ²⁰ Ma duwɔ *Krist te yi wune jekima yun yi duwe ne nye kɛ tɛ ɓe dɛte na. ²¹ Wune kombila woko kasi Krist gbate, wune ɓotu ɓete ɓe dɔye saɗwate ne nye ɓaka. ɓo tedya wune meyasi ɓeɗgwe gbakasi te yi dɔye ke yi Yesus kɛ. ²² Yo nde, wune tiki beya njombu jɔɗgwe te yi wune ɓa nɔ ne mbɔmbu kɛ nda yi mumɔ sɔre ne jegbe jegbe lambɔ ke yotu lɛ kɛ. Beya mewoɓɔ me njombu jɔɗgwe te yite yi wune ɓa nɔ kɛ seɓila mumɔ kɛ nɔ ke nje te yi nye ta yambile kete. ²³ Ma dɛte, wune tiki nde, Njambiyɛ sɛɗji metake nɛ metemɔ mun hene. ²⁴ Wune kpâl nje jɔɗna ndana nda jɔnja mɔ te yi Njambiyɛ ne ɗguru wene kusuma, na ɓɔɗna ne nye. Jɔnja mɔ te ke jɔɗna ne ɗgɓerɗ ke mbɔmbu wene, ɓakidye sendi yotu pupunate ke mbɔmbu wene. Yo gbakasi te yi dɔye ke yi Njambiyɛ kɛ keɓe nde, a jɔɗnaɗgwe dɛte. ²⁵ Nda yo dɛte kɛ, wune tiki ja. Mumɔ hene lɛpi ndi gbakasi nye jakɔsɔ, keto wuse hene saɗwate nda medoku me kiya yotu wete. ²⁶ ɗge wune woke ɗgambi ne mumɔ, kpe, wune tɛ kel yiɗa beya yasi na. Kwana temɔ te tɛ kum ɓekoko ne te na. ²⁷ Wune tɛ nyeki *Kum beya mekele nje te yi ɓadye wune na. ²⁸ Mɔ te ε dɔkima guɓɔ kwey ko tɛ ken se mbɔmbu guɓɔ na. Yasi wete, a kpâl kelo mesay kimɔte ne meɓɔ mene wɔɔɔ ɓiriki, na nje ɓe ne yiɗa yasi te yi nye yakama kaɓɔ nye ɓotu ɓe

ngwete. ²⁹ Yiŋa beya lepi wete ne wete ti pundu ke numbu yun na. Yasi wete, ne lêpi ndi yiŋa kimo melepi mete yi yakama kame besò ke teri te yi bo diyè kete ké kelò nde, bo dõku dõko ke nje Njambiyè kè nò mbõmbu. Wunè lêpi ndi njel melepi mete yite, dete yo ta nye mekombila nye botu bete be woke yo baka. ³⁰ Wunè ti kel yasi te yi ta nye Kimò Sisij Njambiyè duku na. Kimò Sisij te, yo yo te yi Njambiyè kwetima ke yotu yun yi ladye ne yesò te yi nye ta sidye ne jonɔwa botu bene ké. ³¹ Beya pekeke metake nè jon jon temò nè ngambi nè hoyà hoyà melombo nè mendoy, wunè tiki yo, tikò sendi kwalò beya mekele hene ke njoka yun. ³² Wunè bêki kimo bomò yí kelò kimo yasi ne besò, gwe sendi ngwete besò. Baka tiki besò ne ngwete nda yi Njambiyè tikima sendi wunè ne ngwete, keto yasi te yi *Krist kelma keto yun ké.

5

Wuse jòhnanɔwe ke moy mejasi

¹ Ma ndana, wunè yeti me ka bõnò be Njambiyè na? 'Wunè yeti sɔn temò ne na? Ma dete, wunè kèl meyasi nda yi Njambiyè kele ké. ² Wunè jòhnanɔwe ne mekwadya ke temò nda yi *Krist kwadya sendi ne wuse ké. A nya yotu ne ne nguru wene yí jonɔwe ne wuse. A kelma dete nda yi mumò kanje ne yiŋa yasi nye Njambiyè ké, nda nyamò te yi bo kile ngin ne kelò ne sadaka nye nye. Kanja yotu te yi Krist kanja dete nye Njambiyè ké, yo nda kimo lóbinda te yi bo lodye nye nye.

³ Ma dete, nda yi wunè me wokuna ndi ne Njambiyè ké, kasi kelna mewanja nè kwalò mekele me memi hene, ho kasi nyena temò ke meyasi ti wokunanɔwe ko ne mbet ke mesimò mun na. ⁴ Yeti kimote nde, yiŋa lepi janji nè lepi abalmba nè yiŋa beya lepi mekòka pũndu ke numbu yun na, keto yite ti yaka ne botu be Njambiyè na. Yasi wete, lepi te yi kpál pundu ke numbu yun bêki ndi yike yi nye Njambiyè wosoko. ⁵ Wunè dũkwè gba nde, botu be kelna mewanja nè botu be kelna mekele me memi, ko mumò wete ne wete ke njoka botu benõri ti be ne meyasi mete yi Njambiyè bakidyè tike botu bene ke *Kandò dyene bene Krist na. Dete sendi, botu be nyena temò ke meyasi, yite nde, botu bete be kane yiŋa yasi tikò Njambiyè baka, ko mumò wete ne wete ke njoka yan ti be ne meyasi mete yi Njambiyè bakidyè tike botu bene mate na. ⁶ Mumò ti sebila wunè ne yiŋa lem melepi na. Yo kelna meyasi dete kele nde, ngambi Njambiyè bál ke to botu bete be kele da metò sunɔwe ne nye baka. ⁷ Dete, wunè ti gbam kol wúne botu bete na. ⁸ Keto ne mbõmbu wunè bɔ yitil. Ma ndana wunè me mejasi, keto wúne be Nyangwe Kumande wusu me sangwate. Dete, wunè jòhnanɔwe nda botu bete be me mejasi. ⁹ Wunè kèl dete, keto mejasi kèl nde, mumò kèl kwalò kimo yasi hene, kelò yasi hene ne ngben, kelò sendi nde, mumò lêpi gbakasi ke meyasi hene. ¹⁰ Ma wunè jòhnanɔwe ndana dete yí nembe meyasi, duwe yike yi nye Nyangwe Kumande mesosa. ¹¹ Wunè ti nyeki bo ke kelna mekele me yitil wúne botu bete be kele yo baka na. Mekele mete ti nyéki yiŋa kimo yasi na. Yasi wete, wunè kpál gbaso yo ke puye ne ngwáy. ¹² Keto meyasi mete yi bo kele ke sò ké gba yasi njõn. Ko yeti yasi te yi mumò yakama bofe lepò na. ¹³ Ma nge yo si pundo hene ke puye dete ké, o béŋa, mumò ke nje duwe menɔbonjolo mete yey, ¹⁴ keto yasi hene te yi mejasi punje ke puye, yite me mejasi. Yo nda yi mekana me

Njambiyɛ lɛpɛ nde: <Wɛ mɔ tɛ ɛ kɛ jakɔ kɔ jemkwe, tɛma kɛ njoka bɛmun, nɛ mɛjasi mɛ *Krist pan kɛ jonɔwɛ dɔyɔ.> ¹⁵ Dɛtɛ, wunɛ kɔmbila dɔyɔ nɛ sɔsɔ bɛɛɛ nda yi wunɛ jonɔna nɔ kɛ. Wunɛ tɛ jonɔnɔwɛ nda bɛlem na. Yasi wɛtɛ, wunɛ jɔnɔnɔwɛ nda botu bɛtɛ bɛ nɛ dɔyanɔ. ¹⁶ Dɛtɛ, nɔgimɔ hɛnɛ tɛ yi dɔyɔ wunɛ nde, wunɛ kɛl yɛɛa yasi, wunɛ nyɛki bɔ kɛtɛ kinɛ dɛmbidɔyɛ nɔgimɔ na, kɛtɔ mɛtu mɛtɛ yi wusɛ dɔyɛ kɛtɛ ndana kɛ bɛyate. ¹⁷ Dɛtɛ, wunɛ tɛ ndɛmbi na, yasi wɛtɛ, wunɛ kpɔl sɔ nɛ tɛ yi duwɛ yasi tɛ yi Nyɔnɔwɛ Kumandɛ kwadɔyɛ kɛ. ¹⁸ Wunɛ tɛ gwaki mɛnjam na, kɛtɔ yo kɛ bɛkidɔyɛ wunɛ. Yasi wɛtɛ, wunɛ sɔnɛ nde, Kimɔ Sisiɛ tɔndu kɛ tɛmɔ yun. ¹⁹ Yitɛ baka ta nyɛ bɛsɔ dɛtɛ nɛ nɛ jɛmbina bɛsɔm tɛ yi luksa Njambiyɛ nɛ nɛ yɛɛa mɛjɛmbi mɛtɛ yi sombɛlɛ nɛ nyɛ ho nɛ nɛ jɛmbi mɛtɛ yi Kimɔ Sisiɛ ta nyɛ wunɛ dɛtɛ tɛ yi jɛmbɔ kɛ. Yitɛ wunɛ ta jɛmbina yɛ bɛsɛ nɛ Nyɔnɔwɛ Kumandɛ wusu nɛ tɛmɔ yun hɛnɛ. ²⁰ Nɔgɛ Kimɔ Sisiɛ tɔndɛ mɛtɛmɔ mun dɛtɛ, yitɛ wunɛ ta nyɛ Da Njambiyɛ wosokɔ mɛnɔgimɔ hɛnɛ, kɛ mɛyasi hɛnɛ, kɛ dɛnɔ Nyɔnɔwɛ Kumandɛ wusu Krist. ²¹ Yitɛ baka ta tɛkwɛ tɔ sunɔwɛ nɛ bɛsɔ, kɛtɔ wunɛ kɛ jɛsɔ Krist.

Jonɔwɛ botu bɛ Njambiyɛ

kɛ mɔy tɔ dɔyan

²² Wunɛ bɔmari, nyari hɛnɛ tɛkwe tɔ sunɔwɛ nɛ njɔm yɛ tɛdɔyɛ nde, wunɛ kɛ wokuna nɛ Nyɔnɔwɛ Kumandɛ. ²³ Wunɛ kɛl dɛtɛ, kɛtɔ yo mbam dɔyɛ nɛ nyari nda yi *Krist dɔyɛ nɛ njɔnɔ botu bɛtɛ bɛ tɛkɛ tɛmɔ kɛ yɛnɛ kɛ. Njɔnɔ botu bɛtɛ gba yotɛ nɛ, yo nyɛ jonɔwɛ bɔ. ²⁴ Ma nyari hɛnɛ tɛkwe tɔ sunɔwɛ nɛ njɔm kɛ mɛyasi hɛnɛ nda yi njɔnɔ botu bɛtɛ bɛ tɛkɛ tɛmɔ kɛ yi Krist wokuna nɛ nyɛ kɛ.

²⁵ Wunɛ bɛmbam, mbam hɛnɛ kwadɔyɛkwe nyari wɛnɛ nda yi *Krist kwadɔyɛ nɛ njɔnɔ botu bɛtɛ bɛ tɛkɛ tɛmɔ kɛ yɛnɛ yɛ nyɛ jonɔwɛ dɔyɛnɛ nɛ nɔguru wɛnɛ kɛtɔ yan kɛ. ²⁶ A kelma dɛtɛ, nɛ bɔ wokuna ndi nɛ nyɛ nyɛɛɔ. Yitɛ a paɛma pa pupudɔyɛ bɔ nɛ mɔrɔku nɛ mɛlɛpi mɛnɛ sendi. ²⁷ A kelma dɛtɛ, nɛ njɔnɔ botu bɛtɛ nɛ tɛm kɛ mbɔmbu wɛnɛ kimɔ yaɛa nɛ bɛnɔnɔnɔ kinɛ mɔnɔ mɛmi ho mbulma sal ho yɛɛa mɔnɔ bɛya yaɛa dɛtɛ na. Yasi wɛtɛ, a kelma dɛtɛ, nɛ bɔ wokunɔnɔwɛ ndi nɛ nyɛ nyɛɛɔ kinɛ yɛɛa mɔnɔ mɛjɔsɔ kɛ mbɔmbu wɛnɛ na. ²⁸ Dɛtɛ sendi, mbam hɛnɛ kwadɔyɛkwe nyari wɛnɛ nda nɔgbak nɔgbak yotɛ nɛ. Yo nde, mɔ tɛ ɛ kwadɔyɛ nyari wɛnɛ, mɔ tɛ kɛ kwadɔyɛ yotɛ nɛ nɛ nɔguru wɛnɛ. ²⁹ Kɛtɔ kɔ mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ tɛ pa bɛnɔ yotɛ nɛ mbaɛa yɛsɔ na. Yasi wɛtɛ, a dɔl yo bakidɔyɛ yo kimɔtɛ nda yi Krist kɛlɛ sendi dɛtɛ sunɔwɛ nɛ njɔnɔ botu bɛtɛ bɛ tɛkɛ tɛmɔ kɛ yɛnɛ kɛ. ³⁰ A kɛl dɛtɛ, kɛtɔ wusɛ mɛdoku mɛ yotɛ nɛ. ³¹ Yo nda yi Njambiyɛ lɛpɛma nde: <Dɛtɛ, mbam ta tɛkɔ sɔnɔwɛ bɛnɛ nyɔnɔwɛ jonɔna bɛnɛ nyari nda kɔl bɛnɛ jon. Bɔ hɛnɛ yɛɛa ta kpalo nɛ nɛ ndi mbundɔ wɛtɛ.> ³² Yasi kɛ yi Njambiyɛ lɛpɛma kɛ, yo bɔ sɔdɔyɛtɛ nɛ mbɔmbu. Yo gba nyɔnɔwɛ yasi. Mi lɛpi yo waka yɛ tɛdɔyɛ nɛ njoka Krist bɛnɛ njɔnɔ botu bɛtɛ bɛ tɛkɛ tɛmɔ kɛ yɛnɛ baka. ³³ Ma dɛtɛ sendi, wunɛ bɛmbam, mbam hɛnɛ kwadɔyɛkwe nyari wɛnɛ nda yotɛ nɛ. Sɛndi, nyari jɛsi njɔnɔ wɛnɛ.

6

¹ Wunɛ bɔnɔsɛkɛ, wunɛ wɔkunɔnɔwɛ nɛ botu bɛtɛ bɛ jama wunɛ baka, kɛtɔ yo kimɔtɛ nde, botu bɛtɛ bɛ mɛ sɔnɔwɛtɛ bɛnɛ bɛ Nyɔnɔwɛ Kumandɛ baka kɛl dɛtɛ. ² Wɛtɛ mbɔnɔa Njambiyɛ lɛpi nde: <Jɛsɔ sɔnɔwɛ bɛnɛ

nyangwe.› Ke njoka mambonga mete yi Njambiyε tεmbidya, kpo sendi yinƷa yasi dokidye kete, yoko bosate. ³ A kpoma nde: ‹Nge we kele dete, we ta be ne mesosa, we mǎ jona sendi kikwe ke meneti maka.› ⁴ Ma wune besangwe ne bono, wune ti kel yasi te yi ta kwadye temo bono bun na. Yasi wete, wune dɔkwe bo ne nje tedya yan mebone yi kite ne bo ne nje nambina meto man. Wune keli dete nda yi Nyangwe Kumande kwadye ke.

⁵ Wune bebala, wune wokunangwe ne botu bete be diyε ne wune ke meneti maka baka. Wune kambi bo ngwangwa. Wune kel dete ne temo yun hene yi tedye nde, wune ke wokuna ne *Krist. ⁶ Wune ti kel ndi dete keto bo ke kon yun ke pemo wune na. Wune ti kel ndi dete, ne bomo be ne mesosa ne wune na. Yasi wete, wune kel dete yi tedye nde, wune bebala be Krist be kele yasi te yi Njambiyε kwadye ke ne temo yan hene. ⁷ Dete, wune kel mesay nye bo ne kimo temo nda wune kel nye Nyangwe Kumande, yeti nye bomo na. ⁸ Ma wune dukwe nde, mumo hene, ko bala ko mo te ε ti bala ko, Nyangwe Kumande ta nye mumo yasi bejgwe kimo mekele mene. ⁹ Ma wune botu bete be diyε ne bebala baka, wune kel sendi dete ne bebala bun. Wune tiki ngaliya misi sangwe ne bo, keto wune ke duwe nde, mo te ε diyε ne bo, diyɔ sendi ne wune ko, pele dyobo. A yeti ke gwe mberi misi me mumo na.

Mejole medyambi mete yi Njambiyε

nye wuse ke

¹⁰ Yi sidye no, wune bon deti ke mebo me Nyangwe Kumande ne ke nyangwe ngungudye ne. ¹¹ Wune biya mejole me dyambi hene te yi Njambiyε nye wune ke jeliye, ne wune be ne deti te yi diyɔ ne ngbingim kome *Kum beya mekele ta nje ne membale mene ke. ¹² Keto dyambi te yi wuse lu ke, wuse ti lon ne gbela botu be membundo na, yasi wete, wuse lon dyambi te sangwe ne beya mesisiƷ bene bekum ban ne nyangwe bekum ban be name mboko te yi yiti yi ke meneti maka ke. Wuse lon dyambi te sangwe ne beya meyasi hene te yi ne nyangwe deti yi diyε ke kwey ke. ¹³ Ma nda yo dete ke, wune biya mejole me dyambi hene te yi Njambiyε nye wune ke jeliye, ne wune be ne deti te yi sumo kol kome beya yeso ta dyɔ ke. Dete, wune ta ke mbombu diyɔ ne ngbingim kome wune ta lanƷa kumo njena ke. ¹⁴ Wune diy ne ngbingim. Wune lepi ndi gbakasi. Yo beki nda kanda te yi mumo susule ke jon ne ke. Wune kel meyasi hene ne ngben ke jongwe dyun. Yo beki nda lamba sumba te yi mumo leƷe ke no dyambi ke. ¹⁵ Wune nyeki sosu ke pella Kimo Tom te yi nye mumo tete ke. Yo nda menakala mete yi mumo leƷe kendo no ke. ¹⁶ Ke meyasi hene, wune tiki temo ke yi *Krist. Yo nda ngubo te yi wune biye yi dimo ne bulam bulam meko me ndolo hene te yi *Mo beya mekele lu ne dyambi ke. ¹⁷ Wune biya jongwe te yi Njambiyε nya wune ke. Yo nda guka sumba te yi mumo pete ne to ke no dyambi ke, bu sendi melepi mene nda kafa te yi Kimo SisiƷ nye wune ke. ¹⁸ Wune ngwetangwe ne Njambiyε mengimo hene, kelo kwalo mengweta ne kwalo mejaba hene ne deti te yi Kimo SisiƷ. Wune ti yaki na, wune ken ndi mbombu yi ngweta ne Njambiyε dete mengimo hene kine kato na. Wune ngwetangwe sendi keto botu be Njambiyε hene, ¹⁹ jeko kwa kwango keto mbe, ne Njambiyε nye mi lepi te yi mi yangangwe lepo kome mi kwadye tapita ke, ne mi lepina ne sanƷan kine wo na yi tedye

ne yasi te yi ma béki sɔɔyate ne mbɔmbu ke kasi Kimɔ Tom ké. ²⁰ Mi mɔ ɓɔɓna Kimɔ Tom te kè peɓe, ko ɓekɔ nde, mi ndana wotunate ne kol sumba ke tɔ jɔɓɔ. Wune ɳgwêtangwe ne Njambiyɛ, né mi lepi yo ne saɳsaɳ kine wɔ na nda yi mi yâkanɳwe kelɔ ké.

Pol ke nyɛnɔ botu be Efes

²¹ Mi ke kwadɳe nde, wune sendi, wune dúkwɛ yasi te yi kwanɳa ke kasi mbe nè yasi te yi mi kele ndana ké. Wune ta wokɔ yo hene ke numbu maɳ wusu Tisik, sɔɳ temɔ su. Nyɛ mɔ mesay me Nyangwe Kumande. A nya sosu ne hene ke mesay mete. ²² Mi jéki tomɔ nyɛ kenje, na kè lepi teri su nyɛ wune, nyɛ sendi wune deti ke temɔ. ²³ Da Njambiyɛ nè Kumande Yesus Krist nyêki bemaɳ busu tete nè mekwadɳa ke temɔ, kelɔ sendi nde, ɓo fiki temɔ ke yi Da kè nɔ mbɔmbu. ²⁴ Njambiyɛ kél ɳgikwa ne ɓomɔ hene be kwadɳe Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kine njena ɓaka.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Filipi

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom.

Nyangwe to lepi, yo nyena wosoko nye bekriten bete be Filipi ke mekana mete yi bo kelma ne nye ke. Pol ke kwadye tedye nye bo nde, a ke kwadye bo. A jeki lepo kasi mesosa, lepo sendi nde, kriten, yo mo te e lanja kpo ne kpo ke jongwe dyene bene Krist.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye yini:

1. Jongwe kriten, yo Krist, ko ke moy mebone ne mesosa (kumte 1).
2. Kriten jonnangwe kelo mesay ne pidya yotu nda Krist (kumte 2).
3. Kriten tiki ndi temo ke yi Krist be ne bibina temo hene ndi ke yene nyepo (kumte 3).
4. Deti kriten, yo Krist. Krist pele yene ko ke moy mebone (kumte 4).

¹ Yo mi Pol sine Timote, wuse hebala be Krist Yesus. Wuse ke keto mekana maka kenje botu be Njambiye hene be diyee sangwate bene be Krist Yesus ke Filipi baka. Wuse keti kenje sendi betomba bete be kende ne botu bete baka, keto kenje sendi bediyakere. ² Njambiye Sangwe wusu ne Kumande Yesus Krist kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Pol ke ngweta ne Njambiye

keto bekriten be Filipi

³ Mi ke nye Njambiye wombe wosoko keto yun ke mengimo hene te yi mi take wune ke. ⁴ Mengimo hene te yi mi ngweta ne Njambiye keto yun hene ke, mi kel yo ne nyangwe mesosa ke temo, ⁵ keto wune kamma mi ke say pelna Kimu Tom te yi mi kele ke kande ke yeso te yi mi kandima ne pelnate nye wune kumo ndi ndana. ⁶ Mi ke kobile duwe nde, Njambiye mo te e kandima kelna kimu mesay ke metemo mun ko ta ke mbombu sidye yo kumo ke *Yeso Krist Yesus. ⁷ Yo gba kimote nde, mi beki ne njel kimu metake nda yite sungwe ne wune hene, keto mi ke take wune tu ne yeso ke temo mbe, keto wune hene ne ngabiye ke kimu yasi te yi Njambiye kelma ne mi ke, ko ke diyoo jobo nda yi mi diyee ndana kete ke, ko ke ngimo te yi mi teme ke mbombu botu be pesina josi yi jose lepi keto Kimu Tom yi tedye nde, yo gbakasi ke. ⁸ Njambiye ke duwe nde, mi lepi gbakasi kome mi lepe nde, mi ke kwadye wune hene kumo ke moy temo mbe nda yi Krist Yesus kwadya ne wuse ke. ⁹ Yasi te yi mi diyee Njambiye ke mengweta membe ke, yo nde, mekwadya mete yi wune be no ke doko doko kwa to te ke duwa yasi ne ke nembina meyasi kumo njena. ¹⁰ A kel dete, ne wune be ne deti te yi nembe meyasi yi toke kpasu meyasi. Dete, wune ti be ne mejoso ho ne mendeya ke mbombu wene ke *Yeso te yi Krist Yesus ta basidye nje ke na. ¹¹ Yesus Krist ta nye wune deti te yi kelo kwalo mekele hene te yi ne ngben ke no mbombu, ne bomu lukse Njambiye sombile nye keto te yite.

Jongwe Pol, yo Krist

¹² Wune njon, ndana mi ke kwadye nde, wune dukwe gbate nde, yasi te yi mi sangwama no ke kpalma kelo nde, Kimu Tom nyanjangwe ke no

mbombu. ¹³ Dete, ke mbey josi ke tu kumande ne ke membey hene, bomo nja kombile duwe nde, bo nyeki mi ke jobo keto *Krist. ¹⁴ Bibina temo te yi sulo beman busu ba no ke yi Nyangwe Kumande wusu ke nja doko doko kwa yi mbombu, keto bo bema nde, mi me ke jobo. Yo kelma ndana nde, bo beki ne deti te yi pele melepi me Njambiyi kwa yi mbombu kine wo na. ¹⁵ Yo gbate nde, bana ke njoka yan pela kasi Krist, keto bo ne beya temo sungwe ne mi yi kuso sendi metando ke njoka su. Yasi wete, bana kel yan yo ne kimo temo. ¹⁶ Ma baka be kele ne kimo temo baka kel dete, keto bo ne temo te yi mekwadya, keto bo duwa nde, yo Njambiyi nye mi mesay mete, ne mi kambidya ne Kimo Tom ke mbombu bomo. ¹⁷ Ma bari pela sendi yan Kimo Tom Krist yi lu dyambi ne mi, ne bo kel ndi yasi te yi beje bo ke. Ke yite, metake man yeti ne ngben na. Bo san nje te yi dokidye yina mebone ke to te yike yi mi sangwa no ndana no ndana ke jobo ke. ¹⁸ Ma yo ke kelo mi nge? Siya te ndi nde, bo lepi kasi Krist. Ko bo kel ne yina beya metake ke moyte, ko bo kel ne gbakasi, yo ndi pelna kasi Krist te yite yi nye mi mesosa. Yo ta nye ndi gba mi mesosa ke no mbombu. ¹⁹ Mi lepi dete, keto mi duwa nde, meyasi menori hene ta kpalo kelo nde, mi jon, keto wune ke ngweta ne Njambiyi keto mbe. Sendi, Sisiy Yesus Krist ke kame mi. ²⁰ Ma mi ke kwadye ne temo mbe hene, be sendi ne bibina temo nde, kine yana wete ne wete ke njoka te yakama kelo nde, mi beki ne non na. Yasi wete, mi goru nde, ko ndana ko kpo ne kpo, mi tedya gbate ke ndingele jongwe dyembe nde, Krist gba nyangwete. Mi tedya dete ko ne nje jongwe ko ne nje son. ²¹ Keto ke yembe, jongwe dyembe, yo Krist. Sendi, nge mi gwe, yite gba kimote ke yembe. ²² Ma nge mi ke ndi mbombu yi jonna ke meneti maka, mi yakama ke sendi mbombu yi kelo yina yasi te yi yakama kame besa. Dete, mi yeti ke duwe se nje te yi mi yangwe toke ke na. ²³ Mi ndana ke njoka meyasi maka yiba yi ke danda mi. Mi ke goru lekwe tiko jongwe te yike ke diyoo sine Krist. Mi beja nde, yo yite jeki be kimote kwa yiri. ²⁴ Ko dete, keto yun, mi taka nde, yasi te yi yakama lan be kimote ke njokate, yo nde, mi ken mbombu yi pa jonna ke meneti maka. ²⁵ Ma mi ke kombile duwe gbate gbate nde, mi ta diyoo kwa jonna sendi sine wune hene, ne mi kam wune, ne wune doko doko ke no mbombu ke tikina temo te yi wune tike ke yi Kumande Yesus ke, be sendi ne mesosa kete. ²⁶ Dete, kome mi ta kala nje ke yun ke, yo ta kelo nde, wune beki ne kale te yi be ne mesosa keto mbe lanja yi mbombu, keto wune be Krist Yesus sangwete.

²⁷ Ndi nde, wune jonnangwe kimote ke misi me bomo nda yi Kimo Tom *Krist lepe nde, botu be Njambiyi jonnangwe dete ke. Dete, ko nde, mi njaki nje beje wune, ko nde, mi ti nje na, mi woku ndi nde, wune ke diyoo sangwate ne ngbik, be ndi ne kiya to yasi te yi kelo. Mi woku sendi nde, wune ke diyoo temo wete, kelo mesay wondo biriki, keto tikina temo te yi Kimo Tom lepe ke, ne kasi te nyanja ke membey hene. ²⁸ Ko wune ti gwaki wo yana ke yasi te yi botu bete be lu dyambi sungwe ne wune kele ne wune ke na. Ke wune sume kol dete, yite ke tedye nde, bo ta yabile. Ma ke yun, yo tedya nde, Njambiyi ta jongwe wune. ²⁹ A kel dete ne wune keto Krist. Njambiyi kelma ngikwa ne wune dete, yeti ndi nde, wune ke tiko temo ke yi Krist siye na, yo sendi nde, wune ke sangwa ne mebone keto ne. ³⁰ Sine wune ke ngbo lu dyambi te ndana. Yo ndi kiya dyambi te yi wune bema mi ke lu kwey ke. Mi ndi ke ke mbombu yi lu dyambi te ndana nda yi wune duwa ke.

2

*Wuse pîdyikwe meyotu musu**nda Krist*

¹ Kome wune dîye sangwate wune be *Krist ké, 'dîyo te yeti ke nye ka wune deti ke temo na? 'Mekwadya mete te yi nye kwadye ne wune ké yeti ke wadye ka metemo mun? 'Wune ka sangwate wune be Kimó Sisiŋ? 'Wune ke kwadya ka tande yun, gwe sendi ngwete beso? ² Nda yo dete ké, wune kél nde, mi bêki ne mesosa kumo njena. Dete, wune bêki ndi ngin wete, kwadya sendi tande yun. Wune bêki ndi ne kiya temo wete, be ndi sendi ne metake wete. ³ Wune ti kel yasi ne temo te yi mesurɔno na. Wune ti san nde, bomo lúksa wune na, yite gbelate. Yasi wete, wune kpál pidye meyotu mun yi bu beso nde, bo kwa wune. ⁴ Mumo ti san ndi menyɔno mete yene ne nguru wene na. A kpál sa nde, beso bêki sendi ne menyɔno mete yan. ⁵ Wune jɔnɔngwe tande yun beŋgwe metake mete yi Krist Yesus ba no ké. Yo nde: ⁶ Teri ne ba ndi wete bene Njambiyé, ma ko dete, a ti kwadye bu teri te yite yi yeko ne to ne Njambiyé na. ⁷ Ma ndi nde, nye ne nguru wene kpalma nje wenjile tiko teri te yi nye ba no ké kpalɔ nje bu teri bala. A nja be nda bomo hene, ε bomo hene beŋe nde, nye gba mumo. ⁸ A pidya yotu ne ne nguru wene wokuna ne Njambiyé kwa jaye soŋ, ko gba soŋ te yi kroa. ⁹ Yo keto te yite sendi yi Njambiyé bendidya ne nye kwa to te, nye sendi nye kpasa dino te yi kwanma medino hene, ¹⁰ né meyasi hene te yi dîye ne jon ke dyobo nè ke meneti nè ke nji meneti kuse meboŋ yi jesɔ dino Yesus, ¹¹ né mumo hene duwe jaye ke mbombu bomo nde, Yesus Krist Nyangwe Kumande. Dete, bo ta lukse Da Njambiyé.

Say bekriten

¹² Wune njon, wune soŋ temo mbe, nda yo dete ké, wune wókunangwe ndana ne Njambiyé kwa to te, jeko kwa kwanɔ ke ngimo te yi mi yeti se sine wune ké. Wune dikima wokuna ne nye kpo ne kpo. Wune kelma dete ke ngimo te yi mi dikima dîyo sine wune ké. Wune kên mbombu nye sosu yun yi kelo meyasi, né wune jonngwe ne yotu yun ne nguru wun. Wune kél dete ne kambina Njambiyé nè menngwanngwa ke mbombu wene. ¹³ Keto yo Njambiyé ne nguru wene kele nde, wune bêki ne hel te yi kelo yasi te yi nye ne nguru wene kwadye ké. Yo nye sendi nye wune deti te yi kelo yo. ¹⁴ Wune kél meyasi hene kine menngɔngila kine metando na. ¹⁵ Wune kél dete, ma wune nje be ne mendeya, né wune be pupunata kine memi nda bono be Njambiyé be kine mono yaja te yi bo yakama ndeye na. Wune ke jonna ke njoka beya botu bete be ngimo te yoko be kele yasi kotute baka. Wune ke paniye mejasi ke njoka botu bete nda yi besisɔ pane no ke dyobo ké. ¹⁶ Wune kél dete yi bu Kimó Tom te yi nye bomo jonngwe ké kè lepɔ nye bo, yimande mi ta be ne mesosa keto yun ke *Yeso Krist. Mi ta be ne mesosa yeso te dete yi duwe nde, soko te yi mi sedya nè mebɔne mete yi mi sangwama no ké ti gwe mesenɛ na. ¹⁷ Sadaka te yi wune nye Njambiyé ké, yo tikina temo te yi wune tike ke yene ké. Nge be nde, mekiyo membe nyanangwe sangwe ne sadaka te, mi ne mesosa. Sine wune hene ke ngbo sosa keto te. ¹⁸ Dete, wune sendi, wune sɔsangwe nda mi. Sine wune ngbɔku sosa.

Kasi Timote ne Epafroditi

¹⁹ Ma mi ne bibina temo ke yi Kumande Yesus nde, mi ta tomo Timote ndana kenje wune. Simande yasi te yi nye ta yokwe nje yekidye nye mi ke kasi yun ke ta nye sendi mi deti ke temo. ²⁰ Keto kine mbanja wete mumo waka nda nye e ne kiya metake wete sine nye, e nye temo ke kasi yun na. ²¹ Yo nde, mumo hene sanj ndi nje mekele mete yi benje nye kine sa yi Yesus Krist na. ²² Wune ne nguru wun ke duwe nde, Timote tedya nde, nye kimo mono mesay. A kelma mesay me lepina Kimo Tom sine nye nda yi monosike kele ne mesay bene sangwe ke. ²³ Yo nye yi mi take nde, mi ta tomo nye nedo kenje wune. Mi ta nje tomo nye, nge mi si kobile duwe yasi te yi bo ta peso wonga ke kasi lepi mbe ke. ²⁴ Mi ke kobile duwe sendi nde, Nyangwe Kumande wusu ta nye mi deti, ne mi ne nguru wombe ke benje wune nedo.

²⁵ Ma mi benja nde, yo gba kimote nde, mi tom man mbe Epafrodit yokidye kenje wune. Sine nye ke ngbo kelo mesay. Sine nye ke ngbo sendi lu dyambi te yi mi lu ke pelna Kimo Tom ke. Wune tomma nye njese mi yi nje kame mi ne meyasi mete yi banne mi ke. ²⁶ Ma temo ne ba ne bak bak nde, na benje wune hene ne koko, keto wune wokuma kasi kon ne, e yo nyangwe nye budyate. ²⁷ A ba gbate ke kon, bukwe ndi son. Yasi wete, Njambye gwa ngwete wene. Yeti ndi nye nyepo na, a gwa sendi ngwete wombe, kamba yiya ngambi me nje dokidya sendi ke to te yi mi no ndana ke. ²⁸ Dete, mi ke tomo nye beke beke kenje wune, ne wune be ne mesosa te yi benje nye ne koko, ne ngambi te yi ke temo mbe ke wey sendi. ²⁹ Ma dete, wune don nye ne nyangwe mesosa nda man wun keto Nyangwe Kumande wusu. Wune jesi njel homo nda bete. ³⁰ Wune don nye ne mesosa dete, keto a diyma sangwa ne son keto mesay me *Krist. A dyangwa yotu ne yi nje kame mi ke numbu yun, keto wune ti be ne nje te yi kame mi dete na.

3

Mumo beki ne ngben nan?

¹ Wune njon, mi ke lepo sidye no nde, ke meyasi hene, wune sosangwe, keto wune be Nyangwe Kumande sangwate. Mi yeti ke kato yi kala keto kiya meyasi mete yi mi ma keti ne mbombu kenje wune ke na, keto mi benja nde, meyasi mete ta kame wune, ma wune me nje sangwe ne beya yasi. ² Wune diy ne soso ne botu bete be kele yasi nda bembaye baka. Wune diy ne soso ne bo, bo beya botu be mesay. Bo pesinangwe ndi ke gbela yotu. Wune diy ne soso ne bo. ³ Yo nde, yo gba wuse be fan botu bete be pesinama baka, yeti bo na, keto wuse kel su mesay nye Njambye ne nje Kimo Sisij ne. Wuse luksa su yotu, sosa keto Krist Yesus. Sendi, wuse yeti ne bibina temo ke meyasi mete yi wuse ne nguru wusu yakama kelo ke na.

⁴ Yasi wete, mi ma kwadyikwe, ma mi nya sendi temo mbe ke meyasi mete. Nge banja homo take nde, bo yakama nye temo yan ke meyasi mete, 'sangwa ne mi? ⁵ Mi lepi dete, keto bo jama mi ya metu yitan jo yitati, e bo pese mi. Mi mono kando Isarayel. Mi mbo Benjame, mono Behebere ne ngbak ngbak. Mi bengwa membonga me Beyuden wete, keto mi ba ke njon *Befarise. ⁶ Mi nya temo mbe hene ke mesay. Yo benjama dete kome mi tedya nyangwe mebone nye njon botu bete be tikima temo ke yi Kumande Yesus baka. Mi dikima kelo meyasi hene te yi membonga lepe ke. Dete, mi ba ne ngben ke yite. Ke nje te yi bengwa membonga mete,

mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ tɪ bɛ nɛ yanɔ tɛ yi ndeyɛ mi ketɛ na. ⁷ Ma ndana, mɛyasi mɛnɔri hɛnɛ yi mi dɪkɪma takɛ ndɛ, yo kpasa mɛyasi mɛtɛ yi ta kame mi kɛ, mi mɛ kpalo bɛɛɛ ndɛ, yo hɛnɛ gbɛlatɛ, ketɔ sɪnɛ *Krist mɛ saɲgwatɛ. ⁸ Sendi, yeti ndi yitɛ siyɛ na, mi mɛ bɛɛɛ mɛyasi hɛnɛ ndana dɛtɛ gbɛlatɛ ketɔ yasi kɛ yi kwanɲa mɛyasi hɛnɛ kɛ. Yo ndɛ, ndana mi mɛ kɛ duwɛ Krist Yesu tɛ Nyangwɛ Kumandɛ wombɛ kumɔ njɛna. Mi sima lɪ mɛyasi mɛnɔri hɛnɛ nɛ mbul ketɔ nɛ. Mi mɛ bɛɛɛ mɛyasi mɛtɛ hɛnɛ nda yasi nyɛ, nɛ Krist bɛ wombɛ. ⁹ Mi mɛ bɛɛɛ mɛyasi dɛtɛ, nɛ mi bɛ saɲgwatɛ nɛ nyɛ. Mi yeti nɛ nɲbɛɛ kɛ mbɔmbu Njambiye, ketɔ mi kɛ kelɔ yasi tɛ yi mɛmbɔɲa lɛpɛ kɛ na. Yasi wɛtɛ, mi nɛ nɲbɛɛ kɛ mbɔmbu wɛnɛ, ketɔ mi kɛ tɪkɔ temɔ kɛ yi Krist. Yo Njambiye kelɛ ndɛ, mi njɪki nɲɛ bɛ nɛ nɲbɛɛ kɛ mbɔmbu wɛnɛ. A kɛl dɛtɛ nɛ mumɔ hɛnɛ ɛ tɪkɛ temɔ kɛ yi Krist kɔ. ¹⁰ Siya yasi tɛ yi mi gɔrɛ kɛ, yo ndɛ, mi dɪkwɛ Krist kɛ mɔy nyangwɛ dɛtɛ tɛ yi kelma ndɛ, a wɔmkwɛ kɛ. Mi gɔru sendi ndɛ, mi bɛki saɲgwatɛ sɪnɛ nyɛ kɛ mɛbɔnɛ mɛnɛ, bɛ sendi nda nyɛ kɛ sɔɲ tɛ yi nyɛ gwɔ kɛ. ¹¹ Mi gɔru sendi dɛtɛ, simandɛ kɔ nɲɛ kɔ nɲɛ, mi ta womiyɛ kɔmɛ botu bɛtɛ bɛ ma gwɛ ta womiyɛ kɛ.

¹² Mi yeti kɛ kwadɛyɛ lɛpɔ ndɛ, mi sima bu mɛyasi mɛtɛ yi mi ladɛyɛ kɛ na, ho ndɛ, mi sima kelɔ mɛyasi hɛnɛ kumɔ njɛna na. Mi ndi kɛ sɛdɛyɛ kɛ nɔ mbɔmbu, nɛ mi biy mɛyasi mɛtɛ nɛ sɔp yɛy, ketɔ mi sendi, Krist Yesu biyama mi nɛ sɔp jeliyɛ. ¹³ Wunɛ nɲɔɲ, mi nɛ nɲguru wombɛ yeti kɛ takɛ ndɛ, mi sima biyɛ mɛyasi mɛtɛ na. Siya mɛtakɛ mɛmbɛ, yo ndɛ, mi kɛ lɛɲsa mɛyasi mɛtɛ yi sima si kwɔ kɛ yɪ sambilɛ ndi misi bɛɛɛ nɛ yasi tɛ yi nɲɛ mbɔmbu kɛ. ¹⁴ Mi kɛ sɛdɛyɛ, nɛ mi kum kɛ njɛna sokɔ mɛbɛ, nɛ mi bɛ nɛ sol tɛ yi Njambiye ta nyɛ wusɛ kɔmɛ nyɛ ta jɛba wusɛ kɛɲɛ kɛ dɛyɔbɔ kɛ. A ta nyɛ wusɛ sol tɛ, ketɔ sɪnɛ bɛ Krist Yesu saɲgwatɛ. ¹⁵ Dɛtɛ, wusɛ hɛnɛ bɛ ma nɲbi kɛ nɲɛ Njambiye baka, wusɛ bɛki nɛ mɛtakɛ mɛtɛ yitɛ. Ma nɲɛ bɛ ndɛ, kɛ yɪɲa mɔnɔ yasi wunɛ nɛ yɪɲa mɛtakɛ dɛlɛ, Njambiye ta bɛtɛ dɛyanɔ dɛyun, nɛ wunɛ duwɛ yo kimɔtɛ. ¹⁶ Siya tɛ ndi ndɛ, wusɛ kɛn mbɔmbu yɪ kɛndɔ kɛ nɲɛ tɛ yi wusɛ sima si tɔkɛ kumɔ ndana kɛ.

¹⁷ Wunɛ nɲɔɲ, wunɛ jɔɲɲangwɛ kelɔ mɛyasi ndi nda mi. Wunɛ kɔɲa misi bɛɛɛ ndi nɛ botu bɛtɛ bɛ jɔɲna sendi nda yi wunɛ bɛɛɛ kɛ yotɔ su kɛ, ¹⁸ ketɔ budɛya bɔmɔ kɛ jɔɲna bɛnɔ wokuna kasi kroa *Krist nyɛ bɔ kɛ dɪtɛ. Mi dɪkɪma lɛpɔ yo nɛ kpik kpik nyɛ wunɛ. Mi kɛ lɛpɔ yo sendi ndana nyɛ wunɛ nɛ misidɛyɛ kɛ misi. ¹⁹ Siyana tɛ yan, yo ndɛ, bɔ ta yambilɛ, ketɔ Njambiye tɛ wan, yo nɲɛ mɔy yan. Bɔ kɛ lukɛ yotɔ yan kɛ yasi tɛ yi nyɛ mumɔ nɲɔn kɛ. Bɔ nyɛki sosu yan ndi kɛ mɛyasi mɛ mɛnɛtɛ maka. ²⁰ Ma kɛ bɛ wusɛ, dɛya tɛ yusu, yo pɛlɛ dɛyɔbɔ. Wusɛ kɛ ladɛyɛ ndɛ, Nyangwɛ Kumandɛ wusu Yesu Krist, mɔ tɛ ɛ jɔɲɲangwɛ wusɛ kɔ ta kala wulɛ matɛ nɲɛ. ²¹ A ta yɛɲsa bɔru mɛyotɔ musu ndɛ, yo bɔɲɲangwɛ nɛ yotɔ nɛ yi nɛ meluksa kɛ. A ta kelɔ dɛtɛ nɛ nyangwɛ dɛtɛ tɛ yi kelɛ ndɛ, a nɔm mɛyasi hɛnɛ kɛ.

4

¹ Wunɛ nɲɔɲ, wunɛ sɔɲ temɔ mɛbɛ, temɔ mɛbɛ dɛkɛ nɛ pɛpɛpɛ ndɛ, mi kɔlanɲwɛ bɛɛɛ wunɛ. Yo wunɛ kɛ nyɛ mi mɛsɔsa kɛ temɔ, kelɔ sendi ndɛ, bɔ lɪksa mɛsay mɛmbɛ. Dɛtɛ, wunɛ nɲɔɲ, wunɛ sɔɲ temɔ mɛbɛ, wunɛ dɛyɔ saɲgwatɛ nɛ nɲbɪɲɲim wɪnɛ bɛ Nyangwɛ Kumandɛ wusu.

Pol kɛ nyɛ botu bɛ Filiphi mɛɲɲitɛ

² Mi ke kombile ngweta ne bedyombu busu Evodi bene Sintis nde, metake man beki ndi wete ke no mbombu nda bemaŋ, keto bo sangwate bene be Nyangwe Kumande. ³ Ma we kimo maŋmbe, we yi sine we ngbo kelo mesay ko, mi ke kombile lepo sendi nye we nde, kama bo, keto yo sine bo lu dyambi ke pema Kimo Tom. Kelemaŋ ne baŋa botu bete be sine bo kele sendi mesay baka loŋma sendi dyambi te sine bo. Njambiyi sima keto medino man ke mekana me joŋgwe. ⁴ Mi ke kombile lepo nye wune nde: Wune sosangwe menjimo hene, keto wune be Nyangwe Kumande sangwate. Mi ke basidye lepo dete nde: Wune sosangwe. ⁵ Wune kel nde, bomo hene dukwe nde, wune weyna bomo. Nyangwe Kumande ta be ke nje. ⁶ Wune ti gwaki kaŋ yaŋa na, yasi wete, ko nge dyan wune, wune lepi meyasi hene te yi bane wune ke nye Njambiyi. Wune diya nye meyasi ne nje menjweta ne mejaba. Wune kel dete ne nyena wosoko. ⁷ Nge wune kele dete, yite Njambiyi ta kelo nde, metake mun beki ne te ke meyasi hene. Tete yite kwanma yasi hene te yi mumo yakama take. Tete yi wune ta be no ke ta kelo nde, metake mun ne metemo mun beki ke mebo me Krist Yesus. ⁸ Wune njon, mi ke lepo sidye no nde: Ke meyasi hene, metake mun ken ke yasi te yi be gbakasi ne ke yasi te yi bomo yakama jesu. Yo ken ke yasi te yi ne ngben ne ke yasi hene te yi pupunate. Yo ken ke yasi hene te yi bomo yakama tondo ne ke yasi hene te yi bomo yakama jaye. Yo ken sendi ke yasi hene te yi be kimote ne ke yasi hene te yi bomo yakama lukse. ⁹ Yasi hene te yi mi tedya wune ne yike yi wune jayma ke, wune ken mbombu yi kelo ndi dete. Wune ken ndi sendi mbombu yi kelo yasi hene te yi wune wokuma ke numbu mbe ne yike yi wune beŋma mi ke kelo ke. Keto nge wune kele ndi dete, Njambiyi te e nye mumo tete ko ta diyo wune bo.

Pol ke nye botu be Filiphi wosoko,

nyeno sendi bo

¹⁰ Dete, mi ba ne nyangwe mesosa keto Nyangwe Kumande, keto wune ke tedye ndana ne koko nde, wune ndi ke take mi ke no mbombu. Mi ti lepi nde, wune yeti ke take mi na, wune ke take gba mi budyate. Yasi wete, wune ti nje be se ne nje te yi tedye yo na. ¹¹ Mi ti lepi dete, keto meyasi ke bano mi ndana na, keto mi jekima ke joŋgwe dyembe nde, ko mi beki ne yasi ho mi kine yaŋa, ke yembe, yo yakama. ¹² Mi duwa joŋgwe ke moy mebuko, duwe sendi joŋgwe ke moy nyengwe. Ke membey hene ne ke meyasi hene mi jekima diyo ne ditu, jeke sendi diyo ne nja. Mi jekima diyo ke moy nyengwe ne ke moy jarapa. ¹³ Mi yakama kelo meyasi menori hene keto mo te e nye mi deti ko. ¹⁴ Ko dete, wune kelma kimote yi kame mi ke mebone mete yi mi sangwa no ke. ¹⁵ Ma wune botu be Filiphi, wune ne nguru wun ke kombile duwe sendi nda mi nde, ke njoka menjon me botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka kine wete ne wete ke njokate kamma mi ne yaŋa na. Yo ndi wune bepo yi sine wune dikima nyena meyasi, baka ke nye besu, baka ke bu. Yo kelnama dete ke ngimo te yi mi duwa no ke Maseduwan kande ne pema Kimo Tom ke. ¹⁶ Mi lepi dete, keto pinu te yi mi ba no ke Tesalonik ke, wune kenja mi meyasi menja yi ba yi kame ne mi ke meyasi mete yi dikima bano mi ke. ¹⁷ Yeti nde, mi san nde, wune njelikwe mi meyasi na. Yasi te yi mi sa ke, yo nde, Njambiyi kel nde, mesay mete yi wune kele ke kpai wumo budya

membumɔ nye wunɛ. ¹⁸ Yasi hɛnɛ te yi wunɛ njɛsa mi kɛ́, mi bɛɲma kɛ mɛbɔ mɛ Epafrodit. A njɔ nye mi mɛyasi mɛtɛ yi wunɛ tomsa nɛ nye kɛ́. Mi mɛ kɛ nyɛɲgɔwɛ, mi mɛ ndana nɛ mɛyasi hɛnɛ te yi ta kama mi. Mɛyasi mɛtɛ dɛkɛ nda lɔbinda te yi nɛ kimɔ mɛtul, yo nda sadaka te yi Njamɔbiyɛ jayɛ yi nye sendi nye mɛsosa. ¹⁹ Njamɔbiyɛ wombɛ ta nye wunɛ mɛyasi hɛnɛ te yi banɛ wunɛ kɛ́ bɛɲgɔwɛ kpasa budya mɛyasi mɛtɛ yi nye nɔ kɛ́. A ta nye wunɛ mɛyasi mɛtɛ nɛ nje Krist Yesus. ²⁰ Wuse lúksa Njamɔbiyɛ te Saɲgɔwɛ wusu kpo nɛ kpo, *amɛn.

²¹ Wunɛ nyɛ́n mi bɔmɔ hɛnɛ bɛ wokuna nɛ Njamɔbiyɛ, keto bɛnɛ bɛ Krist Yesus saɲgwatɛ. Bɛɲɔɲ busu bɛ sinɛ bo wɔɲga baka kɛ nyɛnɔ wunɛ.

²² Botu bɛ Njamɔbiyɛ bɛ dɔiyɛ wɔɲga hɛnɛ baka kɛ nyɛnɔ sendi wunɛ, jɛkɔ kwɔ kwɔɲgɔ botu bɛ tu *Sesar. ²³ Kumandɛ Yesus Krist kɛ́l ɲgikwa nɛ wunɛ hɛnɛ.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Kolos

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom. Yo yakanawe be Epafras kuse njon bekriten bete be Kolos.

Nyanawe to lepi, yo nde, Krist kwa meyasi hene. Baɗa bomo nja tedye yija kotu meyasi nye bekriten be Kolos. Meyasi mete yeti ke yaka ne Kimɔ Tom te yi Yesus Krist na. Meyasi mete wula ke membonga me mison te yi Beyuden ne yi Begrek ke kasi kanna bejaki, ke kasi pesina yotu bembam ne ke kasi benywa yija membonga mete yi wule ke dyanɔ bomɔ. Pol ke keto kenje bo nde, Yesus Krist lanja meyasi hene. Ke njoka Njambiye bene bomɔ kine mbanja mumo ho mbanja sisij na, ndi Yesus Krist nyepo.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke mengabiye yitati:

1. Yesus Krist kwa meyasi hene (kumte 1).
2. Bekriten be Kolos diya ne soso ne kotu tedya meyasi (kumte 2).
3. Jongwe kriteren kome nye diye sangwate bene Krist ke (kumte 3-4).

¹ Yo mi Pol, mi yi Njambiye tokuma nda yi nye kwadya nde, mi beki mo tomun Krist Yesus ko, yo mi sine man wusu Timote ² kete mekana maka kenje wune botu bete be Njambiye tokuma nde, wune beki bene, wune be diye ke Kolos baƙa. Wuse keti kenje wune benjon busu be tike temo ke yi *Krist ne temo yun hene mate baƙa. Njambiye Sangwe wusu kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

³ Wuse ke nye Njambiye te Sangwe ne Nyanawe Kumande wusu Yesus Krist wosoko, ngweta mengimo hene keto yun, ⁴ keto wuse wokuma kasi tikina temo te yi wune tike ke yi Krist Yesus ne mekwadya mete yi wune no sungwe ne botu be Njambiye hene ke. ⁵ Wune kel dete, keto wune ne bibina temo ke meyasi mete yi Njambiye siya kobile tike wune ke dyobo ke. Wune dukwe meyasi mete kande ke ngimo te yi wune wokuma ne Kimɔ Tom te yi lepe gbakasi ke. ⁶ Kimɔ Tom te kumma pe yun. Yo ka kendo mbombu nyanja yaka ne meneti maka hene, punje kimo mekele ke jongwe bomo. Yo ke kelna sendi dete ke yun kande ke yeso te yi wune wokuma duwe gbate nde, Njambiye ne ngikwa ke. ⁷ Wune woku Kimɔ Tom te ke numbu mo njon wusu Epafras, son temo su. Yo sine bo kele mesay. Temo su ke yotu ne. A kelma mesay ke njoka yun ke numbu su, nye temo ne hene ke mesay me *Krist. ⁸ E nye nje yekidye nye wuse nda yi Kimɔ Sisij nya wune temo mekwadya ke.

Pol ke ngweta keto bekriten be Kolos.

Krist name meyasi hene

⁹ Dete, kande yeso te yi wuse ma woku ne meyasi mete yi bo lepe ke kasi yun, wuse ke ngweta ne Njambiye mengimo hene keto yun, diye nye nde, wune beki tondunate ne duwa yasi te yi nye kwadye ke ne nje nyena yun dyanɔ hene, bu duwa yasi te yi Kimɔ Sisij nye mumo ke. ¹⁰ A nyeki wane yo, ne wune jonna nda yi botu bete be benywa Nyanawe Kumande yakanawe jonna kel meyasi hene nda yi nye gare. Dete, wane ta kelo kimo mekele ke meyasi hene te yi wune kele. Sendi, duwa Njambiye te yi wune duwe ke ta doko doko ke no mbombu. ¹¹ Wuse ke ngweta sendi ne Njambiye nde, wune beki jelnate ne ngbingim ne nje ngungudye te

yi tedye meluksa mene ké, né wune disima meyasi hene kè nò mbombu. ¹² Wune nyêki sangwe Njambiyè wosoko ne mesosa, keto a nya wune ðeti te yi ðe ne ngabiye ke kimo meyasi mete yi nye sima kobile tike botu bene ke mbey te yi mejasi pane ké. ¹³ A jonjwa wuse soñe ke mebo me ðetina meyasi mete yi kele mesay ne nje te yi yitil kpalo kenje wuse ke *Kando te yi Mɔno wene, soñ temo ne. ¹⁴ Yo Mɔno wene te kole wuse tiko wuse ne ngwete ke mebeyo musu.

¹⁵ Njambiyè te yi mumo yeti ne ðeti te yi beñe kò, ðeri ne ke beña ke yotu Mɔno wene. Nye tomba moy ke meyasi hene te yi Njambiyè kusuma, ¹⁶ keto Njambiyè kwanma ne nye yí kuso ne meyasi hene, kande ke meyasi mete yi ðiye ke kwey kumo ke yike yi ðiye ke meneti, yike yi mumo beñe nè yike yi nye ti ðéña ké. Njambiyè kwanma ne nye yí kuso ne meyasi mete yi ne nyanjwe ðeti yi ðiye ke kwey, ko bejaki ko bekum bejaki ko nyanjwe bekum ban. Ke meyasi menori hene Njambiyè kwanma ne Mɔno yí kuso ne yo, na ðiy ne meyasi mete. ¹⁷ A ba gba kete piño te yi meyasi hene te yi ðiye ke to mboko ti pa kusuna na. Yo gba nye kele nde, yasi hene ðiy ndi ke mbey te wene. ¹⁸ Ke njon botu bete ðe tike temo ke yene, yo nye ðe to te nda yi to ðiye ne yotu ké. Yo nye bute nje jonja jonjwe te yi Njambiyè nye mumo ké. Yo nye bosa mo te e womiya ke njoka bemuñ, na nam meyasi hene nda tomba moy. ¹⁹ Yo nde, Njambiyè beñma kimote yí ðiyo ke nye ne ðeti nè meluksa mene hene. ²⁰ A beñma sendi kimote yí kwà ne nye yí kelo nde, meyasi hene yòkwe nje ke yene, Njambiyè. Yo nde, a nya tete ke mboko ne nje mekiyo me Mɔno wene yi punduma ke kroa ké. Dete, a kelma nde, meyasi hene yòkwe ne te nje ke yene, ko yike yi ðiye ke meneti ko yike yi ðiye ke kwey.

²¹ Ke ðe wune, wune ti ðe yun sangwate ne mbombu wúne ðe Njambiyè na. Wune ba ðependo bene, keto ðeya metake mete yi wune ba nò nè ðeya mekele mete yi wune ðikima kelo ké. ²² Ma ndana, Njambiyè ma jangwe njoka ne wúne bo ne nje soñ te yi Mɔno wene gwà ke pay te yi membundo ké. A kelma ðete, né wune tem lalè ke mbombu wene ne metemo pupunate kine mendeya na kine mɔno yaña te yi bo yakama lepo beyate ne wune kete na. ²³ A ta kelo nde, wune téma ðete ke mbombu wene, nje wune kè ndi mbombu tiko temo ke yi Kumande Yesus, ðiyo jelnate ne ngbingim, ðe ne ðibina temo kè nò mbombu ke meyasi mete yi Kimo Tom lepe nye wune ké. Kimo Tom te, bo pelma yo nye mumo hene ke to meneti. Ke ðe mi Pol, Njambiyè tokuma mbe mi nde, mi ðêki sendi mo lepina Kimo Tom te.

Dyambi te yi Pol lu ké

²⁴ Mi ndana ne mesosa ke mebone mete yi mi sangwa nò keto yun ké. Keto ne nje te yite ke yotu mbe mi ke tonje bukwe mebone me *Krist keto yotu ne. Yotu Krist te, yo njon botu bete ðe tike temo ke yene. Mi sangwanjwe sendi ne mebone ðete yí tonje ne mesay mene. ²⁵ Njambiyè tokuma mi nde, mi ðêki mo mesay wene ke njoka njon botu bete. A nya mi mesay mete keto yun yí lepo ne melepi mene hene nye bomo. ²⁶ Yo nde, njombu yaña kande ne betomba ðe mbombu melepi mene ba sofyate ne gbol ne bomo. Ma ndana a punja yo nye bomo hene. ²⁷ Njambiyè kwadya tedye nye bomo bene nde, yasi te yi nye si kobile ké gba kimote budyate ke yi mekando me botu bete ðe yeti ke duwe nye ðaka. Yasi te yi ma ðêki sofyate ne mbombu ké, yo nde, Krist ke yotu yun. Yo tédya nde, wune

ne ñibina temo nde, wune ñe Krist ta ñiyò ke mbey meluksa mene. ²⁸ Yo Krist te yi wuse lepe kasi ne kite mumò hene tedye ño meyasi ne ñyano. Wuse kél ñete, né mumò hene ñe nda goto mumò ke ñiyò te yi nye ñiye san gwate ñene Krist ké, né wuse nje kanje nye nye Njambiye. ²⁹ Yo keto te yite yi mi kele mesay lú ñyambi ne sosu mbe hene, né mi kè kendo mbombu ne ñeti te yi Krist yi kele mesay ne ngungudye ke yotu mbe ké.

2

¹ Yasi te yi mi kwadye ké, yo nde, wune ñúkwè gbate nde, mi ke lú nyan gwè ñyambi keto yun, keto ñotu ñete ñe tike temò ke yi Kumande Yesus ke Lawodise nè ñaka hene ñe tí pa ñeje mbombu mbe wete yeso ñaka. ² Mi lón ñyambi ñete yi sà nde, metemo mun ñòñ ñeti, né wune kwadya, ñe san gwate, ñe sendi tonunate ne duwà yasi yi duwe ne yasi te yi Njambiye ma sódyukwe ne mbombu ké. Yasi te, yo *Krist. ³ Kpasa ñyano nè kpasa duwà yasi hene te yi wule ke yi Njambiye ké, yo ke meño me Krist.

⁴ Yike yi mi lepe nye wune ké, mi lépi, ma wete mumò me nje sebile wune ne yiña sonna melepi me ja. ⁵ Wune ñúkwè nde: Ko nde, mi lonunate ne wune, ma ke ñyano ñyembe sine wune san gwate. Mi ne mesosa, keto mi duwà nde, wune ke jonna ne ngben tiko temò ne ngbik ke yi *Krist.

Kasi ñiyò san gwate ne Krist

⁶ ñete, nda yi wune ma jaye nde, Krist Yesus nye Nyan gwè Kumande wun, wune kén mbombu ñe gwè nye. ⁷ Wune lòku megata sumò jon gwè ñyun ke yene, tiko sendi temò ne ngbik ke yene nda yi ño tedya wune ké. Wune nyéki Njambiye wosoko ne temo yun hene.

⁸ Wune ñiyò ne sosò, ma mumò me nje lepo lepi ja te yi wule ke ñyano ñyene ké sebile ne wune. Lepi nè ñyano te yite tí wúla ke yi *Krist na. Yo wúla ke mekele me ñomò ne nguru wan, wule sendi ke meyasi mete yi ñotu ñe meneti maka tedye ké. ⁹ Wuse lépi nde, wune kél ñete, keto yo ndi ke yotu Krist yi meyasi hene te yi ñeña ke yi Njambiye ñeña sendi ke yene ke meyasi hene. ¹⁰ ñete, Njambiye ma tonje wune ne meyasi hene, keto wúne ñe Krist me san gwate. Yo nye Krist name ñekum ñejaki hene nè nyan gwè ñekum ñan. ¹¹ Wúne ñe Yesus me san gwate. ñete, Njambiye kwetima yiña yo ke yotu yun nda yi Beyuden pèse ne yotu ñembam ké. Ma ke yun, yeti ñomò kwete wune yo te na, yasi wete, yo Krist. To yo te nde: Krist ma soñe ñeya jon gwè mewoño te yi wuse ñà no mbombu ké. ¹² Yo nde, tòpuna te yi ño tòpuna ne wune ke moròku ké ke tedye nde, ño pumbama wune wúne ñe Krist, e wúne ñe Krist nje womiye sendi. Wúne ñe Krist wómkwè yite ne nje tikina temò te yi wune tike ke yi Njambiye nde, a womiya nye soñe ke njoka ñemuñ ne ngungudye ne ké. ¹³ Wune ñà mbombu munje ke misi me Njambiye keto mejoso mun. Sendi, wune tí pesina nda yi ñà nde, ñembam yákan gwè kelo ké na. Ma ndana, Njambiye ma nye wune jonja jon gwè wúne ñe Krist tiko wuse ne ngwete ke mejoso musu yi ñiyma ke to ne nda pilo ké si nyukute. A soñma yo ke to su ñu ngba ke kroa. ¹⁵ Komete, a soñma ñeti te yi mesisiñ nè yi ñekum ñan ñà no ké, wuñ gwè ño ke misi me ñomò, kpatile ño, ngane kwà no ke njoka ñotu ñete ñe ngane ñyambi ñaka, keto Mòno wene lañsama ño ke kroa.

¹⁶ Dete, ko mumo wete ne wete ti lepinangwe ne wune ke kasi yasi te yi wune dye ne yi wune hobiye ke na. Sendi, mumo ti njangwe wune, keto wune yeti ke bengwe yina metu me jeso nda jeso te yi bo kele ke jonja ngwende, ho wedyo ke meyeso nda yeso *Saba na. ¹⁷ Meyasi menori hene ba ke tedye gbela yekambiye yina yasi te yi ta nje ke. Ma ngbak ngbak yasi te, yo *Krist ne nguru wene. ¹⁸ Wune ti jaya nde, wete mumo kwaj ne nje yina yasi te yi nye ne nguru wene beje kimote nda pidya yotu ne kanna bejaki yi kopidye ne wune yasi te yi ba nde, wune beki no ke siyna mesay mun ke na. Njel bomo nda bete diy ndi lepina meyasi mete yi bo beje yi punde ke to yan nda nyeno ke. Bo ke bendidye yotu ne gbelate ke meyasi mete yi wule ke dyano dyan ke. ¹⁹ Botu bete yeti sangwate bene be Krist te e dye to ko na. Krist dye ne njon botu bete be tike temo ke yene baka nda yi to dye ne ndingele yotu ke. Yo nye Krist kele nde, ndingele njon botu bete be tike temo ke yene baka beki sangwate nda yi mesiso be sangwate ne medoku me yotu hene ke. Yo nye Krist kele nde, ndingele njon botu bete don deti doko doko ke no mbambu bengwe kwadya te yi Njambiye.

Kasi njombu jongwe

ne jonja jongwe

²⁰ Ma wune be Krist gwa gbate yi duwe ke seke seke meyasi mete yi botu be meneti maka tedye ke. Dete, keto nge yi wune nje jonja sendi nda wune wokunangwe ne botu be meneti maka ke? Keto nge yi wune nje jaye nde, bo be ndi to yun lepo nye wune nde: ²¹ <We ti bon yike!> <We ti bofa yiri!> <We ti kpoka yike!> ke? Wune jaya yite keto nge? ²² Metumbu ne tedya meyasi mete yite wula ndi ke yi bomo. Meyasi mete yi bo lepe no ke, yo meyasi mete yi ta beyo yambile, nge mumo si dye ho biyna no. ²³ Gbate, membona mete ke bejna ke misi nda kpasa yasi, keto yo lepi nde, mumo kan Njambiye nda yi nye kwadye, a pidyikwe yotu, a tedya yotu ne mebone. Ko beko dete, kelna meyasi mete yinori ti kame mono yana ne mbet na, yo tonjukwe ndi gbela mewobo mete yi membundo.

3

¹ Nda wune be *Krist womiya ke, wune san meyasi mete yi kwey ke mbey kome Krist dye metidye ke mbam bo Njambiye ke. ² Wune nyeki temo yun ke meyasi me kwey, yeti ke meyasi me meneti maka na. ³ Keto wune sima gwe, ma Njambiye sadya jongwe dyun wune be Krist ke mebo mene. ⁴ Kome Krist te jongwe wun ta punje yotu ke, wune ta punje sendi yotu wune be Krist ke moy meluksa.

⁵ Dete, wune sona yotu ke beya mekele me meneti maka beje yo nda mun meyasi. Meyasi mete, yo kelna mewanja, yo kelna mekele me memi ne ngoro ne beya mewobo ne nyena temo ke meyasi. Wune dukwe nde, nyena temo ke meyasi, yo nda kanna yina meyasi tiko Njambiye. ⁶ Yo keto kelna kwalo mekele mete yinori yi Njambiye punje ngambi ne sungwe ne botu bete be kele da meto ne nye baka. ⁷ Wune dikima kele mbambu sendi dete ke ngimo te yi wune dikima jonja ne pitik ke moy beya mekele mete ke. ⁸ Ma ndana, wune tiki meyasi mete hene: Ngambi, jonjon temo, beya yasi, tiko sendi mendoy. Lepi janji ti pundu ke numbu yun na. ⁹ Mumo ti kel ja nye jakoso na, keto wune ma tiko njombu jongwe ne beya mekele

mete yi wune ßa nɔ mbɔmbu ké. ¹⁰ Ma ndana, wune me ne jonja jonɔwe yi ke senjo kè nɔ mbɔmbu, né yo ßonja ne yi mo te ε kusuma yo ko, né wune duwe nye kimɔ duwate kumɔ njena. ¹¹ Dete, kine se nde, ßaka yeti Beyuden ho ßaka Beyuden na. Kine yiña se nde, ßembam te ßaka sima pesina, ho nde, ßaka ti pa pesina na. Kine se nde, ßaka yeti ke duwe jonɔwe, ho nde, ßaka ke jonja nda ßenyamo na. Kine se nde, ßaka ßebala, ho nde, ßaka yeti ßebala na. Siya mumɔ te yi ßomɔ yakanɔwe duwe, yo ndi *Krist. Krist ke yi ßomɔ hene.

¹² Njambiyɛ tokuma wune, né wune ße ßomɔ bene, sɔɔ temɔ ne. Dete, wune ßêki botu ße gwe ɔɔwete ßeso, ße botu ße ɔɔkwa, ße sendi botu ße pidye yotu. Wune ßêki botu ßete ße jonja ne te, ße ne gbisa. ¹³ Baka gbisi ßeso. Nge wete mumɔ ke njoka yun ßeɔe nde, maɔ kelma yiña ßeya yasi sunɔwe ne nye, na tiki nye ne ɔɔwete. Yoko tiki jakoso ne ɔɔwete nda yi *Krist tikima wune ne ɔɔwete ké. Wune sendi, wune kèl dete. ¹⁴ Ke meyasi menori hene, yasi te yi kwɔ mbɔmbu, yo nde, wune kwɔɔɔɔɔɔwe ne temɔ yun hene, keto yo mekwɔɔɔɔ ke nde, ßomɔ ßêki sanɔwate, ße temɔ wete ke meyasi hene. ¹⁵ Tete yi wule ke yi Krist ké nãm metemɔ mun, keto Njambiyɛ jebama wune hene nda mumɔ wete, né wune ße ne tete. Ma, wune nyêki Njambiyɛ wosoko. ¹⁶ Melepi me Krist ßêki tondunate ke metemɔ mun. Baka tɔɔɔɔ ßeso yasi nè wune kɔtinanɔwe ne kɔpa dyanɔ. Wune jɔmbinanɔwe, nye Njambiyɛ wosoko ne temɔ yun hene. Wune jɔmbi mejembi yi ɔɔweta ne Njambiyɛ, jembɔ sendi mejembi mete yi Kimɔ Sisin ta nye wune deti te yi jembɔ ké. ¹⁷ Ke meyasi hene te yi wune kele, ko ke ndapi ko ke mekele, wune kèl meyasi hene ne ðino Nyannɔwe Kumande Yesus, kwɔ ne nye yi nye ne Njambiyɛ wosoko.

Jonɔwe botu ße Njambiyɛ

ke mɔy tɔ dyan

¹⁸ Wune ßomari, nyari hene tɔkwe to wokuna ne njonɔ te wene. Wune kèl dete nda ßoma ßete ße wokuna ne Nyannɔwe Kumande yakanɔwe kele ké. ¹⁹ Ma wune ßembam, mumɔ hene kwɔɔɔɔɔɔwe nyari wene. Mbam ti ðiy ne nyapipi sunɔwe ne nyari wene na. ²⁰ Wune ßonɔsike, wune wɔkunanɔwe ne botu ßete ße jama wune ßaka ke meyasi hene, keto yo kimote dete ke mbɔmbu Nyannɔwe Kumande. ²¹ Ma wune ßesanɔwe ne ßonɔ, wune ti kel yasi te yi ta kwɔɔɔɔ temɔ ßonɔ bun na, kambɔ yotu yan me nje tɔkɔ. ²² Wune ßebala, wune wɔkunanɔwe ne botu ßete ße ðiyɛ ne wune ke meneti maka ke meyasi hene. Wune ti kel yasi, keto ßo ke kɔɔ yun ke pemɔ wune, né ßo ße ne mesosa na. Yo nde, wune kèl mesay ne temɔ yun hene, keto wune ke kambɔ Nyannɔwe Kumande. ²³ Ke meyasi hene te yi wune kele, wune kèl yo ne kimɔ temɔ. Yo nde, wune kèl nda wune kèl nye Nyannɔwe Kumande, yeti nye ßomɔ na. ²⁴ Wune dúkwe nde, yo gba Nyannɔwe Kumande ta gbo nduku mesay mun. Wune ta ße ne meyasi mete yi nye ma kombile, na nye botu bene ké. Yo Krist te Nyannɔwe Kumande yi wune kele mesay nye nye. ²⁵ Pe ßaka ße kele kotu mekele, mumɔ hene ta ße ne sol ßenɔwe kotu mekele mete yi nye kelma ké, keto Njambiyɛ yeti ke gwe mberi misi me mumɔ na.

4

1 Ma wunε botu βete βe d̄iye ne βebala βaka, wunε k̄el yasi ne ηgβeη, joηna kimote w̄unε βebala βun. Wunε d̄ukwe nde, wunε sendi ne m̄o te ε d̄iye ne wunε k̄o ke kwey.

Pol ke nye botu βe Kolos m̄engite

2 Wunε k̄en ndi mbombu ȳi ηgweta ne Njambiye m̄engimo hene. Ne t̄i yaki na. Wunε ηgw̄etan̄gwe d̄ete ȳi nye ne Njambiye wosoko. 3 Wunε ηgw̄etan̄gwe sendi ne Njambiye keto su, na buti nje lepina Kim̄o Tom ne nye wuse, n̄ε mi lepi yasi te yi ma β̄eki soɖyate ne mbombu ke kasi *Krist k̄ε nye bom̄o. Yo yite kele nde, mi β̄eki ndana wotunate ne mekol me sumba ke joβo. 4 Wunε ηgw̄etan̄gwe ne Njambiye, n̄ε mi n̄embi yasi te yi ma β̄eki mbombu soɖyate ke kasi Krist k̄ε ne saηsaη nye bom̄o βeηgwe yasi te yi mi ȳakan̄gwe lep̄o k̄ε. 5 Wunε joηnaηgwe ne d̄yano w̄unε botu βete βe t̄i pa tiko tem̄o ke yi Krist βaka. N̄gimo hene te yi d̄ya nde, wunε k̄el mesay, wunε k̄el. 6 Melepi mete yi wunε lepe nye bom̄o k̄ε β̄eki weynate m̄engimo hene. Yo β̄eki sendi kimote nda som kwa, n̄ε wunε duwe nda yi wunε yakama yeηsa ne yasi kimote nye mum̄o hene.

Pol ke jana ne botu βe Kolos

7 Ndana ke yembe, wunε ta woko kasi mbe ke meyasi hene ke numbu kim̄o maη wusu Tisik. Nye m̄o n̄joη wombe ke mesay me Nyangwe Kumande. A nya sosu ne hene ke mesay mete. 8 Mi j̄eki tomo nye kenje, na k̄ε lepi t̄eri su nye wunε, nye sendi wunε d̄eti ke tem̄o. 9 Mi ke tomo nye bene maη wusu Onesim, soη tem̄o su, m̄o d̄ya d̄yun. A ke βeηgwe Kumande Yesu ne tem̄o ne hene. Bo ta lep̄o meyasi hene te yi kwaηna woηga k̄ε nye wunε. 10 Aristark te yi sine nye ke joβo k̄o ke nyeno wunε. Mark te m̄ono maη ne saηgwe ne Barnabas ke nyeno sendi wunε. Wunε ma woko yasi te yi wunε ȳakan̄gwe kel̄o ke kasi ne k̄ε. N̄ge nye d̄ya weri ke yun, wunε β̄oη nye kimote. 11 Yesu te yi βo j̄eba nde Yustus k̄o ke nyeno wunε sendi. Ke njoka Beyuden hene βe yeηsama tem̄o jaye Nyangwe Kumande βaka ndi βembam βaka βetati nya βo ke kelna mesay sine βo ȳi d̄ale ne bom̄o nyinje ke *Kando Njambiye. Bo nya sendi mi d̄eti ke yotu βud̄yate. 12 M̄o d̄ya d̄yun Epafras te m̄o mesay me Yesu Krist ke nyeno sendi wunε. A ke l̄y d̄yambi m̄engimo hene keto yun ne nje m̄engweta ne Njambiye, n̄ε wunε tiki tem̄o ne ηgbik, βe jelnate nda goto bom̄o ȳi kel̄o mesay hene te yi Njambiye kwad̄ye nde, wunε k̄el k̄ε. 13 Ke yasi te yi mi βeηma duwe ke kasi Epafras, mi ke lep̄o gbate nde, a ke kel̄o mesay saηgwa ne meβone keto yun, keto botu βe Lawodise n̄ε botu βe Yerapolis. 14 Maη wusu Lukas te dokita, soη tem̄o su ke nyeno wunε βene Demas. 15 Wunε nȳen βeηjoη busu βe d̄iye ke Lawodise βaka, nyeno sendi Nimfa n̄ε n̄joη botu βete βe tike tem̄o ke yi Yesu Krist βe wesid̄ya ke t̄y d̄yene βaka. 16 Kome wunε ta si tolo mekana maka ke mbombu bom̄o hene k̄ε, n̄ε wunε kw̄and̄ya yo kenje sendi n̄joη botu βete βe tike tem̄o ke yi Kumande Yesu Krist ke Lawodise βaka. Ke koηte, n̄ε wunε t̄ol sendi mekana mete yi ta wule Lawodise nje k̄ε. 17 N̄ε wunε l̄ēpi nye Arisip nde, a k̄el tiη te yi tonje mesay mete yi Nyangwe Kumande nya nye k̄ε. 18 Ȳi nyeno ne wunε, yo gba mi Pol kete yite ne gba βo mbe. Wunε t̄i leηsaηgwe nde, mi wotunate ke joβo na. Njambiye k̄el ηgikwa ne wunε.

Bosa Məkana mete yi Pol ketima kenje botu be Tesalonik

Yo Pol, mɔ tomun Yesus Krist kete məkana mete yɔkɔ kenje bekriten be Tesalonik. A kɛti yo ke Kɔrɛnt tomse ne Timote.

Məkana mete jeki lepo kasi njena Kumande Yesus Krist. Pol ke lepo nye bekriten be Tesalonik nde, bo kɛn mbombu bakidye meyasi mete yi nye tedya bo kɛ ne koŋ koŋ, kite bo nde, bo bakiɗya meyotu man pupunate ke mbombu Njambiye. A ke tedye sendi bo meyasi ke kasi botu bete be gwe baka, kite bo nde, bo kɛn mbombu be ne bibina temo nde, Kumande Yesus ta kala nje gbate.

Wuse yakama baka məkana maka ke nyanɗwe menɗabiye yitan:

1. Kimɔ joŋɗwe te yi bekriten (kumte 1).
2. Kimɔ mɔ mesay nɛ sol te yi nye ta be no kɛ (kumte 2).
3. Tikina temo te yi kɛpa kriten yaŋaŋɗwe be no kɛ (kumte 3).
4. Kriten bɛki ne bibina temo ke yi Njambiye. Njena Kumande Yesus yi nje bu botu bene kɛ no dɗoɗo (kumte 4).
5. Kasi *Yeso te yi Kumande Yesus (kumte 5).

¹ Yo mi Pol nɛ Silve nɛ Timote, yo wuse kete məkana maka kenje wune njon botu bete be ma tiko temo ke yi Yesus Krist ke Tesalonik baka. Wuse kɛti kenje wune njon botu bete be wokuna ne Saŋɗwe Njambiye, wokuna ne Kumande Yesus Krist baka. Bo kɛl ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

² Wuse ke nye Njambiye wosoko menɗimo hene keto yun, take sendi wune hene ke moy menɗweta musu. ³ Wuse ke diki lepo menɗimo hene ke mbombu Saŋɗwe Njambiye wusu nda yi wune kele ne mesay, keto wune ma tiko temo ke yi Yesus, lepo sendi nda yi wune gwe ne mesay, keto wune ne temo te yi mekwadya. Wuse ke diki lepo sendi nda yi wune kɛ mbombu be ne bibina temo hene ke yi Nyanɗwe Kumande wusu Yesus Krist kɛ. ⁴ Wune njon, wuse duwa nde, Njambiye ke kwadye wune. A tokuma wune nde, nɛ wune be bomo bene. ⁵ Wuse duwa dɛte, keto lepina Kimɔ Tom te yi wuse lepima nye wune kɛ, wuse ti lepe ndi yo lepo ne numbu na, wuse lepima yo ne dɛte te yi Njambiye nɛ yi Kimɔ Sisiŋ, tedye sendi gbate nde, meɛpi mete gbakasi. Wune beŋma nda yi wuse joŋnama no ke njoka yun kɛ. Wuse joŋnama dɛte yi kame ne wune. ⁶ Wune beŋgwa joŋɗwe dɗusu, beŋgwe sendi joŋɗwe Nyanɗwe Kumande. Yo nde, wune saŋgwama ne meɓone budyate, ma ko beko dɛte, wune jayma Kimɔ Tom ke kasi Yesus ne mesosa te yi Kimɔ Sisiŋ nye ke temo kɛ. ⁷ Dɛte, wune tedya nye bomo hene be ma tiko temo ke yi Yesus ke Maseduwan nɛ ke Akay nde, bo kɛl nda wune. ⁸ Yo nde, meɛpi me Nyanɗwe Kumande yi wulma pe yun nyanja kɛ no kɛ ti teme ndi ke Maseduwan nɛ ke Akay na. Yasi wete, ke membey hene bomo ke lepo nda yi wune tike ne temo ke yi Njambiye kɛ. Dɛte, yiŋa yaŋa te yi wuse yakama lepo sendi kete yeti na. ⁹ Keto botu bete ne nguru wan ke yekidye nda yi wune beŋma ne wuse kimote kɛ. Bo ke yekidye nda yi wune tumma koŋ ne beŋjambiye bete be wune dikima kano baka yi beŋgwe ndi kɛpa Njambiye, yoko e ne joŋ, yoko e kete gbate, nɛ wune kel mesay nye nye. ¹⁰ Wune tumma sendi koŋ

ne benjambiyē te bēte yī ladye nde, Mōno wene Yesus yi nye womiya soṅe ke njoka bemuṅ kō njāki wule kwey. Yo Yesus te ke joṅgwe wuse ndana, joṅgwe sendi wuse ke ṅgimō te yi Njambiyē ta tedye ṅgambi ne ké.

2

Mesay mete yi Pol kelma

ke Tesalonik ké

¹ Wune njōṅ, wune ne ṅguru wun ke kōmbile duwe nde, yo tī bē gbēlate yi wuse kḗ bēṅe wune ké na. ² Wune duwḗ sendi nde, wuse kandima saṅgwa ne meḓone, saṅgwa sendi ne wuṅgwa ke Filipi. Yasi wete, Njambiyē nya wuse dēti ke temō yi lepō ne Kimō Tom ne nye wune, ko bēkō nde, wuse saṅgwama ne dyaṅbi ke dya dya. ³ Ke meṅgite mete yi wuse nye bōmō ké, mēseḓila nē kōtu metake nē likisi yeti ke mōyte na. ⁴ Yasi wete, Njambiyē kandima ḓoḓe wuse, duwe metake musu, e nye jaye wuse nje kaṅe Kimō Tom ne nye wuse, né wuse kē lepi. Dete, wuse tī lepinaṅgwe lepinaṅgwe, né bōmō jay wuse na, yasi wete, wuse lépi yasi te yi Njambiyē ta jaye wuse, keto yo nye ḓoḓe temō mumō, duwe metake mēne. ⁵ Wune ke kōmbile duwe nde, ko wuse tī lepina ne mbet ne meḓombila ke mōyte na. Njambiyē ke duwe sendi nde, ko wuse tī lepina ne mbet ne metake mete yi ḓy ne yīṅa yasi ke meḓo mun na. ⁶ Wuse tī sḗ nde, mumō luksa wuse na, ko wune ko ḓaṅa bōmō na. ⁷ Wuse ḓḗ ne dēti te yi diyē meyasi hēne ke meḓo mun, keto wuse ḓotu bē tomun bē Krist. Yasi wete, wuse joṅnama ne te ke njoka yun, nda yi nyaṅgwe ne mōno gukule ne ḓono bēne ké. ⁸ Mēkwadya mete yi wuse ḓḗ nō ke temō saṅgwe ne wune ké kelma nde, wuse kwādyikwe wune kwḗ to te. Dete, yeti ndi lepina Kimō Tom Njambiyē nyepō yi ḓḗ nde, wuse lépi nye wune na, wuse ḓḗ sendi nedō te yi nye joṅgwe dyaṅsu keto yun. ⁹ Wune njōṅ, wune ke duwe gbate nda yi wuse kelma ne mesay wōndō firiki saṅgwa ne katina yotu ké. Wuse kelma mesay dete tu ne yeso, kambō wete mumō ke njoka yun mē nje gwe mesay keto su. Wuse kelma dēte pele ne Kimō Tom Njambiyē nye wune. ¹⁰ Wune ne ṅguru wun ke duwe dēte. Njambiyē sendi ke duwe nde, wuse joṅnama pupunate ke misi mēne, joṅna ne ṅgben ke njoka yun kinē kelō yīṅa yasi te yi wuse yakama bē ne mēndeya kete na. ¹¹ Wune duwḗ sendi nde, wuse joṅnama sine bōmō hēne ke njoka yun nda yi saṅgwe ne mōno joṅna nō bēne ḓono ké. ¹² Wuse kitima wune nye wune dēti ke temō. E wuse kōmbile lepō sendi nye wune nde, wune jōṅnaṅgwe nda yi Njambiyē kwadye ké. Yo Njambiyē te ne ṅguru wene ke jēba wune, né wune nyīṅ ke *Kandō dyaṅe, bē sendi ne meluksa mēne.

¹³ Dete, wuse ke kē mbōmbu yī nye sendi Njambiyē wosoko metu hēne, keto ke wuse ma lepō melepi mēne nye wune ké, e wune woke yo, jaye sendi nde, yo gbate melepi mē Njambiyē, yeti melepi mē mumō na. Wune wokuma jaye nde, yo gba dēte, yo melepi mē Njambiyē yi ke kelō mesay ke metemō mun, wune bē tike temō ke yi Yesus ḓaka. ¹⁴ Wune njōṅ, wune saṅgwama ne kiya meyasi mete yi mēnjōṅ mē ḓotu bē Njambiyē, ḓotu bēte bē ma tiko temō ke yi Krist Yesus saṅgwama nō ke Yuda ké. Beman ḓun tedya wune meḓone nda yi Beyuden tedya sendi ne ḓan ké. ¹⁵ Yo ḓo, Beyuden wo Nyangwe Kumande Yesus. Yo ḓo sendi wo ḓotu bē punja melepi mē Njambiyē tedye sendi wuse nyaṅgwe meḓone dadye wuse. Njambiyē yeti ke jaye ḓo na. 'Bo yeti ne ṅgiṅ bēne bōmō na. ¹⁶ 'Bo ke

peto wuse nde, wuse ti lepi Kimɔ Tom te yi jonḡwe nye botu bete be yeti Beyuden na. Bo kél dete, kamba botu bete me nje be ne jonḡwe te yi kpo ne kpo. Dete, metu hene bo ke kè mbɔmbu yi tonje mapi beya mekele man. Yasi wete, yi siyo nɔ, ngambi Njambiye nja balo ke to yan.

¹⁷ Wune njɔn, ke be wuse, kande ke monɔ metu mete yi sine wune ma bakangwe nɔ kine meberna ké, temɔ su ndi ke yotu yun. Temɔ su deke ne perepe yi berje wune. Wuse ke kelo meyasi hene, né wuse kè berj wune. ¹⁸ Yori yi wuse kwadya basidyé kè pe yun ké. Gba mi Pol, mi bobuma kumɔ menḡa yiba, ε *Satan kele nde, wuse ti ken na. ¹⁹ Kome Nyangwe Kumande wusu Yesus ta nje ké, yo be nda ta kelo nde, wuse tēma ke mbɔmbu wene kine njɔn ke misi? Yeti gba wune ta kelo nde, wuse tēma dete na? Keto yo wune kele nde, wuse bēki ne bibina temɔ ke meyasi mete yi nje mbɔmbu ké. Yo wune kele sendi nde, wuse bēki ne mesosa, be ne dɔngwe te yi tedye nde, wuse lanḡsama ké. ²⁰ Keto yo wune kele gbate nde, wuse bēki ne meluksa, be sendi ne mesosa.

3

¹ Yi kè nɔ mbɔmbu, wuse ti be se ne deti te yi diyo kine woko kasi yun na. Yori yi wuse pesima nde, he ta diyo su berɔ ke Aten, ² ε wuse tome maḡ wusu Timote, yoko ε kele mesay me Njambiye sine bo ke lepina Kimɔ Tom *Krist kɔ nde, a kēn berje wune. Wuse kenja nye, na kè nye wune deti kite wune nde, wune kēn mbɔmbu tiko temɔ ke yi Njambiye. ³ Wuse kelma dete, kamba ma nyangwe mebone mete yi wuse sangwa nɔ ndana ké me nje kelo nde, baḡa ke njoka yun ndēnsangwe. Wune ma duwe ne nguru wun nde, Njambiye sima si kpo nde, wuse ta sangwa ne meyasi mete menɔri. ⁴ Sendi, ke ngimɔ te yi wuse ba nɔ sine wune ké, ε wuse kande lepo nye wune nde, wuse ta sangwa ne nyangwe mebone. Ma yoke yi dyanma ké, wune ma kobile duwe dete. ⁵ Yori yi mi kenja Timote nde, a kēn berje, simande wune ndi ke kè mbɔmbu yi tiko temɔ ke yi Njambiye, keto mi ti be ne deti te yi disima kè nɔ mbɔmbu kine woko monɔ kasi yun na. Mi ba ke gwe kan nde, *Mɔ bobuna bomɔ me nje sebile wune, kamba mesay mete yi wuse kelma ké me nje gwe ne gbelate.

⁶ Ndana yo me kè monɔ metu yi Timote yokwa nɔ weri ké. A nja lepo kimɔ meyasi nye wuse ke kasi yun. A nja lepo nde, wune ke kè mbɔmbu yi tiko temɔ ke yi Njambiye, wune ke kwadya take wuse metu hene. Sendi, wune ne yesidyé berja su nda yi wuse gwe ne yesidyé berja yun ké. ⁷ Wune njɔn, dete temɔ su ma weye ke kasi yun, keto wune ke kè mbɔmbu yi tiko temɔ ke yi Yesus, ko bekɔ nde, wuse ke moy nyangwe mebone. ⁸ Ndana yotu su ma deto, keto wune ke kè mbɔmbu yi diyo ne ngbingim ke yi Nyangwe Kumande. ⁹ Ko nyangwe wosoko te yi wuse nye Njambiye keto mesosa mete yi wune nye wuse ke temɔ ke mbɔmbu wene ké deke ne mbet ke misi musu. ¹⁰ Wuse ke ngweta ne Njambiye ne temɔ su hene, diye nye tu ne yeso nde, a nyēki wuse deti, né wuse basidyé berje wune, né wuse kè mbɔmbu yi tedye wune yasi te yi wune ti pa duwe ke kasi tikina temɔ te yi wune tike ke yi Yesus ké.

¹¹ Wuse ke ngweta ne Njambiye Sangwe wusu nde, nye ne nguru wene nē Nyangwe Kumande wusu Yesus kɔmbila nje nye wuse, né wuse kè pe yun. ¹² Nyangwe Kumande kél nde, mekwadya mun kēn ndi kendo mbɔmbu. A kél nde, wune kwadyangwe kwa to te, kwadye sendi bomɔ

hene nda yi wuse kwadye ne wune ké. ¹³ A nyêki wune deti ke temo, ne metemo mun be ne te kine mendeya na, né yo be pupunate ke mbombu Njambiyé Saŋgwe wusu kome Nyangwe Kumande wusu Yesus ta nje bene botu bene hene ké.

4

Bekriten yâkaŋgwe joŋna nan?

¹ Wune njon, yí sidye no, wuse ke kè mbombu lepo nye wune nde, wuse ma tedye wune nda yi wune yâkaŋgwe joŋna no, né Njambiyé woku mesosa ne wune ké. Yo gbate nde, wune me ke joŋna nda yite. Ma ko beko dete, wuse ke lepo ngweta ne wune ndana ke dino Nyangwe Kumande Yesus nde, wune kél kwá yite. ² Wune ke kobile duwe meyasi mete yi wuse tedya wune ne dino Nyangwe Kumande Yesus ké. ³ Keto Njambiyé kwádyikwe nde, wuse tiki kelna beya meyasi me meneti maka, bakidye meyotu musu pupunate ke mbombu wene, tiko kelna mewanja. ⁴ A kwádyikwe sendi nde, mumo hene ke njoka yun dúkwe bakidye gba yotu te wene. A dúkwe bakidye yo pupunate ke misi me Njambiyé dise yotu ne. ⁵ Mumo tí jaya nde, mewobo mete yi membundo nam nye nda yi mekando me botu bete be ti dúkwe Njambiyé kele ké na. ⁶ Ke meyasi menori, mumo tí sebila man, ho kelo yiŋa beya yasi sungwe ne nye na. Keto Nyangwe Kumande ta tedye meboŋe nye botu bete be kele kwaló mekele mete yite baka. Wuse ma si lepo nye wune, e wuse lepe nde: Kpe! ⁷ Keto Njambiyé ti jébaŋgwe wuse, né wuse joŋna ke moy kelna mekele me memi na. Yasi wete, a jébaŋgwe wuse, né wuse tiki kelna beya meyasi me meneti maka bakidye meyotu musu pupunate ke mbombu wene. ⁸ Dete, mo te e yeliye melepi maka, a ti yélkwe mumo na, yasi wete, a yélkwe Njambiyé, nye e nya sendi wune Kimo Sisín ne ko.

⁹ Wune njon, wuse tí gwe ne keto mekana kenje wune nde, wune kwádyangwe nda beman na. Keto wune ne nguru wun ma woko nda yi Njambiyé ma tedye wune nde, wune kwádyangwe ké. ¹⁰ Yo gbate nde, wune ke joŋna dete wúne benjon bun hene ke ndingele meneti me Maseduwan. Wune njon, ko beko dete, wuse ke kite wune nde, wune kél kwá yite. ¹¹ Wune nyêki sosu yí sa nje te yi joŋna ne te, nye temo ndi ke mekele mete yun ne nguru wun, kelo sendi mesay ne mebo mun nda yi wuse lepima nye wune ké. ¹² Nge wune kele dete, botu bete be tí pa yerisa temo tiko ke yi Yesus baka ta jesó wune. Sendi, wune tí jombo yaja ke bo mumo na.

Kasi njena Kumande wusu

Yesus Krist

¹³ Wune njon, wuse yeti ke kwadye nde, wune díy ne yekere ke kasi botu bete be ma gwe baka na, ma wune me nje be ne metake nda botu bete be yeti ne bibina temo ke yi Yesus baka. ¹⁴ Keto nda wuse ke tiko temo gbate nde, Yesus gwa nje womiyé ké, dete wuse ke tiko sendi temo nde, Njambiyé ta womiyé botu bete be ma gwe be tikima temo ke yi Yesus nda yi nye womiya ne Yesus ké. ¹⁵ Yasi te yi wuse ta lepo ndana nye wune ké, yo yasi te yi Nyangwe Kumande ne nguru wene lepima ké. Yo nde, ke *Yesó Nyangwe Kumande wuse botu bete be ta be ndi ne jon baka, ko wuse tí kande kwá tiko botu bete be ma gwe baka na. ¹⁶ Keto Njambiyé ta

βετε μεν νδε, μεyasi kânda. He ta woko men wete detina jaki wene, woko sendi tɔɔna dɔmbiya Njambiyɛ. Ke ngimo te yite Nyangwe Kumande ne nguru wene ta siliye wule dyobo. Komete, botu βete βe gwɔ piɔ te yi bo ma yeɔa temo tiko ke yi *Krist βaka ta kande womiyɛ. ¹⁷ Ke koɔte, wuse botu βete βe ta βe ne joɔ ke ngimo te yite βaka, Njambiyɛ ta kanje wuse sine botu βete βe womiya βaka ke kulutu kɛ sangwa ne Nyangwe Kumande ke kwey. Dete, sine βe Nyangwe Kumande ta diyɔ kpo ne kpo. ¹⁸ Ndana, mumo hene ke njoka yun wɛɛɛya temo jakoso ne melepi maka.

5

¹ Wune njɔɔ, wuse ti gwe ne keto mekana kenje wune ke kasi ngimo ne ke kasi metu mete yi meyasi mete ta dya kete ke na. ² Keto wune ne nguru wun ke kobile duwe nde, *Yeso Nyangwe Kumande ta ngbake wuse ngbaka nda yi mo gubo nje no ne tu ke. ³ Ke ngimo te yi bomo ta lepo nde: <Yasi hene ne te, yaɔa yeti ke!> Yo ke ngimo te yite yi nyangwe kemiye ta balo ke to yan ngbake bo nda yi kwana moy mɔ ngbake ne nyari ke. Ko mumo wete ne wete ke njoka yan ti diyɔ na. ⁴ Wune njɔɔ, ke βe wune, wune yeti nda botu βete βe diyɛ ke yitil, ne yeso te nje ngbaki wune nda mo gubo na. ⁵ Keto wune hene botu βe mejasi. Wune botu βe yeso. Wuse yeti botu βe tu ho botu βe yitil na. ⁶ Dete, wuse ti joɔnangwe nda botu βete βe kwɔ ne jako βaka na. Yasi wete, wuse pem yasi. Sendi, wuse ti jeki nye temo ke meyasi na. ⁷ Keto botu βete βe ya βaka, bo yaki ne tu. Sendi, βaka βe gwe menjam βaka, bo gwaki ne tu. ⁸ Ma wuse su botu βe yeso, wuse βiya metemo musu ke meyasi. Wuse kɛn mbombu tiko temo ke yi Yesus, βe sendi ne temo mekwadya nda yi mumo leɔe ne lamba sumba dyambi yi peto ne βeti dyene ke. Wuse βɛki ne βibina temo ke yi Yesus nde, a ta nye wuse joɔngwe. Wuse βɛki ne βibina temo dete nda yi mumo by ne guka sumba leɔe ke to ke no dyambi ke. ⁹ Keto Njambiyɛ ti tɔke wuse nde, ne wuse sangwa ne ngambi ne na, yasi wete, a kpoma nde, wuse ta βe ne joɔngwe te yi kpo ne kpo, keto Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. ¹⁰ Yesus Krist gwɔ gbate yi joɔngwe ne wuse. Dete, ko βeko nde, wuse βɛki ndi ne joɔ, ho nde, wuse ta si gwe, sine βe Yesus ta joɔna kome nye ta nje ke. ¹¹ Ma yoko kita jakoso, yoko kama maɔ, na dɔku ke melepi me Njambiyɛ nda yi wune kele ke.

¹² Wune njɔɔ, wuse ke ngweta ne wune nde: Wune jɛsi botu βete βe kele mesay ke njoka yun βaka. Yo Nyangwe Kumande tembidyɛ bo nde, bo ke kita wune. ¹³ Wune kɔmbila jeso bo, kwadyɛ sendi bo, keto mesay mete yi bo kele ke. Wune joɔnangwe ne te tande yun. ¹⁴ Wune njɔɔ, wuse ke ke mbombu ngweta ne wune nde: Wune βamanangwe ne botu βete βe joɔna ne ndul ndul βaka. Wuse ke ngweta sendi ne wune nde: Wune wɛɛɛya metemo me botu βete βe gwe kan βaka, kame βaka βe ne teko βaka. Wune dɛsimangwe bomo hene. ¹⁵ Wune diyɛ ne soso, nge mumo kele βeya yasi sunngwe ne jakoso, a ti yokidya kelo sendi βeya yasi ne nye na. Yasi wete, wune sɔɔn nje te yi kelo kimo yasi metu hene tande yun, kelo sendi dete sunngwe ne bomo hene. ¹⁶ Wune sɔsangwe menngimo hene. ¹⁷ Ne ngwɛtanangwe ne Njambiyɛ metu hene. ¹⁸ Wune nyɛki Njambiyɛ wosoko ke meyasi hene te yi yakama dya ke. Keto Njambiyɛ kwadyikwe nde, wuse kel dete ke joɔngwe dyusu sine βe Krist Yesus. ¹⁹ Wune ti peti mesay me Kimɔ Sisiɔ na. ²⁰ Wune ti yelkwe melepi mete yi botu βe punja melepi

mε Njambiyε lεpe kε na. ²¹ Yasi wεte, wunε nεmba mεyasi hεnε, bakidyε mεyasi mεte yi bε kimote kε. ²² Wunε tiki kelna bεya mεkele hεnε.

²³ Njambiyε te ε nyε tεte kō kēl nde, jonḡwe d̄yun hεnε bēki pupunate ke mbombu wεnε. A bākidya mεtemō mun nē jonḡwe d̄yun nē mεyotu mun hεnε nε njololo kumō ke ḡgimō te yi Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist ta nje kε. ²⁴ Yoko ε jeba wunε kō ta kelō yasi te yi nyε ma kpo kε gbate, keto nyε yoko ε tonje mεyasi hεnε te yi nyε kpo kε. ²⁵ Wunε njon, wunε ḡwētangwe nε Njambiyε keto su. ²⁶ Wunε nyēn benjon busu hεnε wuse bo nε kimō temō te yi Njambiyε. ²⁷ Mi ke kombile lεpō nyε wunε nε d̄inō Nyangwe Kumande nde: Wunε tōl mεkana maka nyε benjon busu hεnε. ²⁸ ḡgikwa te yi wulε ke yi Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist bēḡnangwe pε wunε.

Mekana Yibate yi Pol ketima kenje botu be Tesalonik

Mekana mete yako, yo ndi Pol, mo tomun Yesus Krist kete yo. Yo mekana yibate yi nye ketima kenje bekriten be Tesalonik.

Ke mekana maka Pol ke ke mbombu yi lepo kasi *Yeso Nyangwe Kumande. Yo nde, bekriten be Tesalonik nja be ne nyangwe menjangwe ke kasi Yeso Nyangwe Kumande. Yo nde, bana bomo ketima yija mekana yi lepo nde, yeso te ma si kwa, yori yi Pol ke keto mekana maka yi wedye ne temo yan nde, yo ja, yi nembe sendi ne meyasi mete yi ta kwanja ke ne kwet kwet nye bo.

Bosa mekana mete yi Pol ketima kenje bekriten be Tesalonik jeki lepo nde, Krist ta kala nje yi nje bu botu bene. Mekana yibate jeki lepo kasi Yeso Nyangwe Kumande.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye yitai:

1. Kasi wedya temo ke moy mebone (kumte 1).
2. Kasi *Yeso Nyangwe Kumande ne kasi *Mo beya mekele (kumte 2).
3. Njena mengite (kumte 2-3).

¹ Yo mi Pol ne Silve ne Timote, yo wuse ke keto mekana maka kenje wune njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist ke Tesalonik baka. Wuse ketai kenje wune njon botu bete be wokuna ne Njambiy Sangwe wusu, wokuna sendi ne Nyangwe Kumande Yesus Krist. ² Da Njambiy ne Nyangwe Kumande Yesus Krist kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

³ Wune njon, wuse yakanwe nye Njambiy wosoko mengimo hene keto yun. Yo yakama nde, wuse kel dete, keto tikina temo te yi wune tike ke yi Yesus ke ke doko doko budya ke no mbombu. Sendi, mekwadya mete yi mumo hene ke njoka yun bu sangwe ne beso ke ke doko doko ke no mbombu. ⁴ Dete, wuse ne nguru wusu ke lepina kine njon ke misi keto yun ke njoka menjon me botu bete bari be ma tiko temo ke yi Njambiy baka. Wuse lepinangwe dete, keto tin te yi wune no ne tikina temo te yi wune be no ke yi Yesus ke moy nyangwe mebone hene te yi bo tedye wune ne ke diy mebone mete yi wune disama diy kete ke.

⁵ Yo ne nje meyasi menori yi Njambiy tedye nde, a pesi melepi ne ngben. Ndana, wune ke sangwa ne mebone, keto wune ke jaye nde, Njambiy nam bomo bene. Yo ne nje te yite yi Njambiy ta peso nde, wune kpa botu bete be yakama ne kando dyene yi wune sangwa ne mebone keto te ke. ⁶ Yo gbate nde, Njambiy kel meyasi ne ngben. Dete, a ta yokidye tedye mebone nye botu bete be tedye wune mebone baka, ⁷ nye wune be diy ke diy mebone ndana baka mewedya sine wune kome Nyangwe Kumande Yesus ta punje yotu wule dyobo bene detina bejaki bene ke. ⁸ A ta nje ke moy wete bulam bulam lam dite nje tedye mebone nye botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiy baka ne botu bete be yeti ke bengwe melepi mete yi Kim Tom Nyangwe Kumande wusu Yeso lepe ke. ⁹ Yo nde, bo ta sangwa ne nyangwe mebone yambile kpo ne kpo londunate ne mbj ne mbombu Nyangwe Kumande kine diy ke meluksa mete yi nyangwe deti ne nye ke na. ¹⁰ Bo ta diy londunate ne mbj kome

nye ta nje, né bomó lukse nye keto bomó bene, né bomó hene tóndu nye keto botu bete be ta tiko temó ne nye baka. [Wune ta be yun ke njokate], keto wune tikima temó ke meyasi mete yi wuse ne nguru wusu duwá nje lepo nye wune ké. Meyasi hene ta kwanja dete ke nyangwe yeso te.

¹¹ Yo keto te yite yi wuse ngweta sendi ne Njambiyé menjimo hene keto yun, diye Njambiyé wusu nde, a kél nde, wune jónnanngwe yaka ne díyo te yi nye jebama ne wune ké. Wuse ke diye nde, a tónjukwe kwadya kelna kimó mekele hene te yi wune kwadye keló ké, tonje sendi meyasi mete yi wune kele ké, keto wune ke tiko temó ke yi Yesus. Wuse diya nde, a tónjukwe meyasi mete hene ne nyangwe deti ne. ¹² Dete, bomó ta lukse díno Nyangwe Kumande wusu Yesus keto yun. Sendi, bomó ta lukse wune keto ne. Yo ta kelna dete be ngwe ngikwa te yi Njambiyé wusu ne yi Kumande Yesus Krist.

2

Kasi Yeso te yi Nyangwe Kumande

¹ Wune njon, ke kasi njena Kumande Yesus Krist nè ke kasi mesangwa mene sine bo, wuse ke ngweta ne wune nde: ² Metemo mun tí beki ne habubu ke lepi te yi bo lepe nde, *Yeso Nyangwe Kumande ma dya ké na. Ko mumó lépi nde, yo Sisinj Njambiyé lepe nye nye, ko bo lépi lepo ne numbu, ko bo kéti keto yí lepo nde, yo wuse, wune tí gwaki wó yaja na. ³ Ko mumó tí sebila wune ne yija menje na. Keto wune dúkwe nde, ngimo te yi bomó ta tumó konj lú dyambi ne Njambiyé ké ta pa kande dya. Sendi, *Mó beya mekele ko ta pa kande punje yotu. Yo kponate nde, a ta yambile. Meyasi menori ta pa si kelna, ke konje, yeso te yi Kumande ta nje kete ké má nje dya. ⁴ Mó beya mekele ko, nye mó pendó, nye yoko e teme lú dyambi sunngwe ne meyasi hene te yi bomó jeba nde Njambiyé, ho sunngwe ne meyasi hene te yi bomó kane. Nye ne nguru wene ta kwá, nyinje gba mbanjo Njambiyé díyo kete lepo ne nguru wene nde, nye Njambiyé.

⁵ 'Wune ma lensa meyasi mete? 'Mi tí be ke lepo yo nye wune ke ngimo te yi mi bá ndi sine wune ké na? ⁶ Ma ndana, wune duwá yasi te yi biye nde, meyasi mete ti yan kelna ké. Yo nde, *Mó beya mekele ko ta diso punje yotu ndi ke ngimo te yi Njambiyé kpoma ké. ⁷ Yasi wete ndana, deti kelna mebeyo yi bá sodiyate ké ma kande mesay mene ke puye. Yo ndi nde, meyasi mete ta diso kelna kome mó te e biye yo ko ta jise kwá londo.

⁸ Ma yo ke ngimo te yite yi mó beya mekele ko ta punje yotu yey. Komete, Nyangwe Kumande Yesus ta wo nye ne sosu te yi punde ke numbu ne ké girise nye ne nyangwe deti meluksa te yi nye ta punje nje no ké. ⁹ Mó beya mekele ko ta punje yotu ne deti te yi *Satan. A ta keló nyangwe mekele wete wete tedye meyekambiyé, keló sendi yija nyangwe meyasi me ja. ¹⁰ Dete, a ta kwá ne nje kelna kotu mekele hene yí sebile ne botu bete be ta yambile baka. Yo ta be dete ke yi botu bete, keto bo tí nye temó ke melepi mete yi lepe gbakasi ke kasi Nyangwe Kumande, né bo ju na.

¹¹ Dete, Njambiyé ke tomó nyangwe deti kelna kotu mekele njese ke yotu yan, né bo tiki temó ke melepi me ja. ¹² Yo ta kwanja dete, né bomó hene be ti tike temó ke melepi mete yi lepe gbakasi baka sangwa ne mebóne, keto bo kpalma be ne mesosa ke kelna kotu mekele.

¹³ Wune njon, ke be wuse, wuse yakanngwe nye Njambiyé wosoko menjimo hene keto yun, botu bete be Nyangwe Kumande kwadye baka.

Wuse yâkaŋgwe nye Njambiyê wosoko, keto a tøkuma wune njombu yaŋa piŋo te yi nye ti pa kuso mboko na, né wune be ne joŋgwe te yi kpo ne kpo. Wune ta be ne joŋgwe te ne nje te yi Kimò Sisij, né wune ðakidyê meyotu mun pupunate ke mbombu Njambiyê. Wune ta be sendi ne joŋgwe te ne nje tikina temò te yi wune tike ke melepi mete yi lepe gbakasi ke kasi Nyangwe Kumande ké. ¹⁴ Njambiyê jebama wune nde, né wune be ne joŋgwe te yi kpo ne kpo ne nje Kimò Tom te yi wuse lepima nye wune ké. A jébaŋgwe wune, né wune be sendi ne meluksa mete yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist nò ké. ¹⁵ Dete, wune njon, wune dŋy ne ngbingim kombile ðakidyê meyasi mete yi wuse tedya wune ké ke nò mbombu. Ko yike yi wuse lepima lepò ne numbu, ko yike yi wuse ketima keto kenje wune ké. ¹⁶ Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ne nguru wene nè Saŋgwe Njambiyê wusu kwadya wuse. Keto ngikwa ne, Saŋgwe Njambiyê wusu kelma nde, metemò musu ðêki ne te kpo ne kpo, kelò sendi nde, wuse ðêki ne ðibina temò ne ngbik ke meyasi mete yi ta dya ké. ¹⁷ Ndana, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ne nguru wene nè Saŋgwe Njambiyê wusu wêdya metemò mun, nye sendi wune ðeti te yi kelò kimò yasi, ko ke mekele ko ke lepi te yi pundè ke numbu yun.

3

Pol nde, bo ngwêtaŋgwe keto yan

¹ Wune njon, mi ke lepò sidye nò nde: Wune ngwêtaŋgwe ne Njambiyê keto su nde, melepi me Nyangwe Kumande nyânjaŋgwe nedò, nè bomò ðon yo kimote lukse Njambiyê nda yi yo kelna ke yun ké. ² Wune ngwêtaŋgwe sendi ne Njambiyê, na joŋgwe wuse ke mebo me beya botu be nyalo, keto yeti bomò hene tike temò ke Kimò Tom te yi wuse lepima ké na. ³ Ko ðeko ðete, yasi te yi Nyangwe Kumande si kpo nde, a ta kelò ké, a ti dŋy kine tonje yo na. Dete, a ta nye wune ðeti ðakidyê sendi wune, kamba ne *Mò beya mekele kò. ⁴ Nyangwe Kumande ke nye sendi wuse ðeti nde, wuse ðêki ne ðibina temò ke yun nde, wune ke kelò meyasi mete yi wuse lepima nye wune ké, be sendi ne ðibina temò nde, wune ta kelò ðete kè nò mbombu. ⁵ Nyangwe Kumande kèl nde, wune nyêki metemò mun ke duwà mekwadya mete yi Njambiyê kwadya ne wune ké, disima meyasi nda nye *Krist.

Bekriten yâkaŋgwe kelò mesay

⁶ Wune njon, wuse ke kombile lepò nye wune ne ðino Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist nde: Wune bâkaŋgwe ne mò njon wun hene ε joŋna ne ndul ndul kine ðeŋgwe meyasi mete yi wuse tedya nye ké na. ⁷ Ndana, wune ne nguru wun ke duwe yasi te yi wune yâkaŋgwe kelò yi joŋna nò nda wuse, keto yi wuse joŋnama nò ke njoka wun ké, wuse ti joŋna ne ndul ndul na. ⁸ Sendi, ko wuse ti diye wete mumò nde, a nyêki wuse medye ne gbelate na. Yasi wete, wuse ðikima kelò mesay wondo biriki sana tu nè yesò, kamba wete mumò ke njoka yun me nje gwe mesay keto su. ⁹ Yi wuse kelma ðete ké, yeti nde, wuse ti be ne ðeti te yi diye yinŋa yaŋa ke mebo mun na. Yasi wete, wuse kwadya kelò ðete, né wune ðeŋ nda yi wuse joŋna nò ké kelò nda wuse. ¹⁰ Yo ðete, ke yi wuse ða nò ke yun ké, ε wuse kombile lepò nye wune nde, nge mumò ti kwadye kelò mesay na, a ti dŋyanaŋgwe sendi na. ¹¹ Yo nde, wuse ke wokò nde, ðaŋa bomò ke

njoka yun ke joŋna ne ndul ndul kine kelɔ mesay na, yasi wete, bo dɔy ndi nyena numbu ke melepi me besɔ. ¹² Dete, wuse ke kombile lepo nye botu bete be joŋna dete baka, kite sendi bo ne dɔno Nyangwe Kumande Yesus Krist nde, bo kel mesay ne te ne mebo man yi dyena no. ¹³ Wune njon, ke be wune, wune ti kati kelna kimo yasi na. ¹⁴ Ndana, ke wete mumo ke njoka yun dɔye kine beŋgwe yasi te yi wuse lepe kenje wune ke moy mekana maka na, ne wune beŋa nye kimote. Ne wune pan tumo kɔn ne nye, ne njon te biye nye. ¹⁵ Yasi wete, wune ti beŋa nye nda mo pendo wun na, yo nde, wune kita nye nda yi wune yakama kite ne man wun ke.

Njena lepi

¹⁶ Ndana, Nyangwe Kumande te e nye tete ko nyeki wune tete ne nguru wene metu hene ne ke meyasi hene. Nyangwe Kumande dɔy pe wune hene. ¹⁷ Mi ke nyeno wune, gba mi Pol ne gba bo mbe. Yo ne njel bo meketi te yike ke siyna mekana membe hene yi tedye nde, yo mi lepina. Yo nda yike yi mi diki keto. ¹⁸ Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kel ngikwa ne wune hene.

Bosa Məkana mete yi Pol ketima kenje Timote

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete məkana mete yoko kenje Timote. Yo bosa məkana mete yi nye ketima kenje nye ké. A ke jeba nye nde Monɔ wene, keto yo nye tedye nye meyasi ke kasi tikina temo ke yi Kumande Yesus Krist. Enis, nyaŋgwe ne Timote ba ngɔndu Yuden, a ba ke bengwe nje Njambiye budfyate. Saŋgwe wene ba mo Begrek. Pol dol Timote ke kendi yibate yi nye ka no ke pelna Kimɔ Tom ké. E Timote kande mesay bene nye ne tele tele ke no.

Məkana mete jeki tedye nda yi kriteren yaŋaŋgwe joŋna no ke moy mison ké. Yo ke njoka məkana mete yi tedye nda yi botu bete be kende ne njoŋ bekriteren yaŋaŋgwe kelo mesay ké.

Wuse yakama ba ke məkana maka ke menɔgabiye yitan jo yiba:

1. Wuse diy ne soso ne kotu tedya meyasi (kumte 1).
2. Pol ke lepo kasi ne ne nguru wene, kite sendi Timote (kumte 1).
3. Kasi menɔgweta ne kasi teri bomari ke moy njoŋ bekriteren (kumte 2).
4. Teri botu bete be kende ne njoŋ bekriteren baka (kumte 3).
5. Teri kpaɔa mo mesay me Yesus Krist (kumte 4).
6. Mesay mete yi kpaɔa mo mesay me Yesus Krist yaŋaŋgwe kelo ké (kumte 5).
7. Menɔgite mete yi benje kpaɔa mo mesay me Yesus Krist (kumte 6).

¹ Yo mi Pol kete məkana maka. Mi mo tomun Krist Yesus nda yi Njambiye bene Krist Yesus lepima nde, mi beki ké. Yo Njambiye te joŋgwe wuse. Yo sendi Krist Yesus yi wuse be ne bibina temo ke yene. ² Timote, mi kėti məkana maka kenje we, we gba monmbe, keto we sendi ke tiko temo ke yi Yesus Krist. Da Njambiye ne Nyangwe Kumande wusu Krist Yesus kel ngikwa ne we. Bo gwaki ngwete yo, nye sendi we tete.

Kasi botu bete be tedye

kotu meyasi baka

³ Mi ke lepo nye we nde: Diyo ke Efes nda yi mi ma lépi nye we ke ngimo te yi mi kwanma no ke pele Maseduwan ké. Diyo ndi mate, no lépi kimote nye baŋa bomɔ nde, bo ti ken mbombu yi tedye yiŋa meyasi dele na. ⁴ Lepo nye bo nde, bo ti ken mbombu yi nye sosu yan ke yaw yaw mekano ne ke kasi məkana mete yi ne ngbenje ngbenje medino me bebaba kete ké na. Meyasi menori kpál kelo ndi nde, metando dyan. Yo yeti ke kame yan ke mesay mete yi Njambiye sima kpo yi joŋgwe ne bomɔ ké na. Wuse dukwe mesay mete ne nje tikina temo te yi wuse tike ke yene ké. ⁵ Yasi te yi we yaŋaŋgwe lepo ké, yo kasi mekwadya mete yi wule ke pupuna temo, wule sendi ke temo te yi ne te ne ke tikina temo ke yi Njambiye kine likisi na. ⁶ Baŋa bomɔ sima tumo koŋ ne meyasi menori kpalo jato ke metando mete yi abalmba. ⁷ Bo ke kwadye tedye yotu nde, bo nyaŋgwe botu be tedya membonga me Njambiye. Yasi wete, bo yeti ke duwe yasi te yi bo lepe ne yasi te yi bo jaye ne sanŋan nde, yo ke nje ké na. ⁸ Ma wuse duwa nde, membonga me Njambiye kimote, nje

mumó kele nda yi bo lepe ké. ⁹ Wuse dúkwe nde, Njambiyé tĩ tembidye membonga keto ngberj bomó na, yasi wete, a témbidya membonga keto beya botu bete be jonna kine bejgwe membonga baka. A témbidya sendi yo keto botu be mbandó, keto botu bete be kele detina to sungwe ne nye baka nè keto botu be mebeyó. A témbidya yo keto botu bete be gbute ne nye baka nè botu bete be yeliye meyasi me Njambiyé baka. A témbidya sendi yo keto botu bete be wo besangwe ban nè benyangwe ban nè keto botu bete be wo besó bomó baka. ¹⁰ Njambiyé témbidya sendi membonga keto botu be kelna mewanja, keto bembam bete be kele wanja tande yan bembam, ho boma bete be kele wanja tande yan boma nda yi mbam diye no bene nyari ké. A témbidya yo keto botu bete be dyangwe besó bomó nda bebala baka nè keto botu be ja. A témbidya sendi yo keto botu bete be kinja yotu yí sebile ne besó. Njambiyé témbidya membonga keto bomó hene be tedye yija yasi dele tiko yene baka. ¹¹ Tedya yasi te yi mi lepe no waka ké, yo ke moy Kimó Tom te yi nye kanma nye mi ké. Kimó Tom te ne meluksa mete yi wule pele yi Njambiyé. Menyóno hene wúla pele yene.

Pol ke nye Njambiyé wosoko

ketó ngikwa ne

¹² Mi ke nye Nyangwe Kumande wusu Krist Yesus wosoko, keto a nya mi deti ke mesay mete yi mi kele ké. Sendi, a bejma nde, a yakama be ne dibina temó ne mi yí tembidye mi nde, mi kél mesay mene. ¹³ A tokuma mi, ko beko nde, ne mbombu mi dikima lepo lepi gbutu sungwe ne nye, bejgwe botu bene yí tedye bo nyangwe mebóne. A tokuma mi, ko beko nde, mi ba mó beya to sungwe ne besó. Yasi wete, a gwá ngwete wombe, keto mi dikima keló yasi tukute kine duwe na, mi tĩ tike temó ke yene na. ¹⁴ Ma ngikwa te yi Nyangwe Kumande wusu kpalma nje kwá to te, a kelma nde, mi tiki temó ke yene, nye sendi mi temó te yi mekwadya, keto sine be Krist Yesus sangwate. ¹⁵ Lepi te yi mi ta lepo ndana ké yakama nde, bomó tiki temó kete jaye sendi yo ne temó yan hene. Yo nde: Krist Yesus njá ke meneti maka yí nje jonngwe botu be mebeyó. Ke njoka botu benóri, yo mi be tokondo te. ¹⁶ Yasi wete, Krist Yesus gwá ngwete wombe, mi mó te e ba tokondo mebeyó ko. A kelma dete yí tedye bomó nde, a ne gbisa budyate. A kelma sendi dete ne mi yí kame ne botu bete be ta tiko temó ke yene yí be ne jonngwe te yi kpo ne kpo. ¹⁷ Bomó lúksa sombile Kumande te e ti gwáki ko. A ne jon kpo ne kpo. Nye mó te yi bomó yeti ne deti te yi beje na. Siya Njambiyé ndi nye nyepó, *amen.

¹⁸ Timote monmbe, mi ke kanje melépi maka ndana nye ke moy mebo mó nda yi botu be punja melépi me Njambiyé kikima lepo ne mbombu ke kasi yo ké. Biya yo ne konj konj, né we lú dyambi kimote. ¹⁹ Ken mbombu yí tiko temó ke yi Njambiyé, be ne temó ne te. Banja bomó tikima nje te yite, e tikina temó te yi bo ba nó ké si yambile. ²⁰ Ke njoka botu benóri Himene bene Aleksandere ba sendi kete, e mi kanje bo nye ke mebo me *Satan, simande yo ta nye bo dyanó, ma bo nje ké mbombu yí gbuto ne Njambiyé.

2

Kasi menjweta keto bomó hene

¹ Ma wunε njŋŋ, kε yasi hεnε, bosa yasi te yi mi lεpε nde, wunε kānda kelŋ kε, yo nde: Wunε dīya Njambiyε meyasi, ŋgweta nε nye, jaba keto bomŋ hεnε, nye sendi nye wosoko keto yan hεnε. ² Wunε ŋgwεtanŋwε nε nye keto bεkumande nε keto bomŋ hεnε te bε dīye nε bεsŋ baka, simande wuse ta jŋŋna nε te kinε menjanŋwε na, jεsŋ Njambiyε kε menje hεnε, jŋŋna kimŋtε dīse yotu. ³ Ŋgε wunε ŋgweta dεte, yo kimŋtε, yo kε nye Njambiyε te ε jŋŋwε wuse kŋ mεsosa. ⁴ A kwādīyikwε jŋŋwε bomŋ hεnε, kwādīyε sendi nde, bomŋ hεnε dūkwe gbakasi. ⁵ A kwādīyikwε dεte, keto Njambiyε ndi wetε nε wetε. Sendi, kε njoka Njambiyε bεnε bomŋ, yo ndi nε mumŋ wetε nε wetε ε kele mesay mε njurŋ kε njoka yan. Yo Krist Yesus ε njā nje bε mumŋ kŋ. ⁶ A nya yotu nε nε ŋguru wenε yī kolŋ nε bomŋ hεnε. Yo yite tedye bomŋ nde, Njambiyε kwādīya jŋŋwε bŋ kε ŋgimŋ te yi nye pεsima kε. ⁷ Dεte, Njambiyε tembīdīya mi nde, mi bēki mŋ pelna Kimŋ Tom, mi bēki mŋ tomun wenε. Mi lēpi gbakasi, mi yeti kε kelŋ jā na. A nya mi say tedya kasi tikina temŋ nε kasi gbakasi nye botu bεte bε yeti Beyuden baka. ⁸ Dεte, mi kwādīyikwε nde, kε membey hεnε bembam ŋgwεtanŋwε nε Njambiyε kanε mεbŋ kenje kwey nε pupuna temŋ kinε ŋgambi kinε dīyano te yi metando na.

Kasi mesay mε bomari

kε njoka bεkriten

⁹ Mi kwādīyikwε sendi nde, bomari lēŋa melambo mεte yi ta dīse bŋ. Bŋ lēŋa melambo mεte yi ta yaka nε bŋ, yeti yī tedya yotu na. Bŋ tī bŋya mεto yī dale nε temŋ bomŋ na. Bŋ tī lēŋa meyasi mεte yī bŋ kele nε lŋr ho nε diyaman ho lεŋε meyasi mεte yī dīye budya mŋni kε na. ¹⁰ Yasi wetε, melεŋwε mε kondukwε te yan kpāl nje bε kelna kimŋ mεkele nda yī boma bεte bε tedye nde, bŋ kε kambŋ Njambiyε yākanŋwε kelŋ kε. ¹¹ Bomari yākanŋwε lεŋwε mεto dīyo nε sem kε ŋgimŋ te yi bŋ tedye bomŋ melēpi mε Njambiyε kε. ¹² Mi yeti kε jaye nde, nyari tēdīya yasi ho kelŋ yasi kwā to mbam na. Yasi wetε, a dīy nε sem. ¹³ Keto Njambiyε kandima kusŋ Adam mbŋmbu, kε kŋŋte Eva. ¹⁴ *Satan ti ma sēbila Adam na, a sēbila Eva, ε nye yanŋile mbŋŋa Njambiyε. ¹⁵ Ma yo nde, Njambiyε ta jŋŋwε nyari, keto a ta ja bŋnŋsike. Njambiyε ta jŋŋwε nye dεte, ŋgε nye kε mbŋmbu tikŋ temŋ kε yenε, kwādīyε bεsŋ bomŋ, bakīdīyε yotu pupunate kε mbŋmbu wenε kinε tedya yotu na.

3

Kasi teri botu bεte bε kendε

nε bεkriten baka

¹ Lepi te yi mi ta lεpŋ ndana kε, gbakasi. Yo nde, ŋgε mumŋ kwādīyε bε mŋ te ε kendε nε njŋŋ botu bε Njambiyε, yite mŋ te goruma kpasa mesay. ² Mŋ te ε kendε nε njŋŋ botu bε Njambiyε kŋ tī bεki nε yīŋa mεjŋsŋ te yi bŋ yakama ndeyε nye ketε na. A bēki ndi nε nyari wetε. A tī jeki nye temŋ kε meyasi na. A bēki mŋ te ε bīye temŋ nε, dīse sendi yotu nε. A bēki sendi mŋ te ε bŋ bomŋ kimŋtε kε mbey nε, bε sendi kpasa mŋ tedya yasi. ³ A tī bεki bala menjam ho mŋ metumbo na. A bēki te mumŋ. A tī bēki mŋ sanŋa wŋw ho mŋ kwādīya mŋni na. ⁴ A bēki mŋ te ε duwε bakīdīyε ŋgbak ŋgbak botu bε tŋ dīyεnε kelŋ nde, bŋnŋ bεnε wŋkunanŋwε nε nye nε jεsε hεnε. ⁵ Keto ŋgε mumŋ ti duwε bakīdīyε ŋgbak ŋgbak botu bε tŋ

dyene, a má nje kelo ba nan yí bakidyé ne njon botu bete be tike temo ke yi Njambye baka? ⁶ A tí beki mo te e yensama temo ndi kwey kwey na, yite a ta susule yotu, o béña, lepi má biye nye nda yi biyima ne *Kum beya mekele ké. ⁷ Yo díya sendi nde, botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Kumande Yesus baka jáya mo te, kamba bo me nje yeliye nye, o béña, a balma ke mepondo me *Kum beya mekele.

⁸ Bediyakere disikwe sendi yotu yan. Bo tí beki ne dyem yiba nda ngombu na. Bo tí jeki dýe menjam na. Bo tí kwan ne beya menje yí sombo ne moni na. ⁹ Bo jáya, nye sosu ke lepi te yi Njambye punja ké ne pupuna temo. ¹⁰ Bo pán pa kande bofe sendi bo, ke kante, bo má nje kande yey mesay man nda bediyakere, nge be nde, bo kine mono beya yanja te yi bo yakama lepina ne bo kete na. ¹¹ Boma bete be kele say bediyakere baka yákanwe díse sendi yotu yan. Bo tí beki botu be kutu na. Bo tí jeki nye temo ke meyasi na. Bo tónjukwe meyasi hene kumo njena. ¹² Ke yi bembam, mumo hene bêki ndi ne nyari wete. Bo yákanwe mbo bono ban nè ngbak ngbak botu be tu dyan kimote. ¹³ Bediyakere bete be kele mesay man kimote baka, bomo ta jeso bo. Bediyakere bete má lepo sendi kasi tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist Yesus ké kine wo na.

Kasi nyanwe yasi te yi Njambye

punja ké

¹⁴ Mi ke keto meyasi maka kenje we. Mi ne dibina temo nde, mi ta kè beje we nedo. ¹⁵ Ma nge we ti beje mi nedo na, mekana maka ta tedye nda yi we yákanwe jonna no ke moy *Kando Njambye ké. Kando te, yo njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka. Botu bete wókunangwe ne Njambye te e ne jon ko. Bo ke lepo kasi gbakasi suko yo nda yi sanjwe konu suke ne tu ké. ¹⁶ Wuse ke jaye gbate nde, kpasalepi te yi Njambye sodya ne mbombu ké gba nyanwe yasi budfyate. Yo ke tedye wuse nda yi wuse yákanwe jonna no sine be Njambye. Kpasalepi te, yo nde: A njá yensa be gba mumo ne membundo. Kimó Sisij tedya nde, a ne ngben. Bejaki be Njambye beñma gba nye. Bomo pelma kasi ne nye botu bete be yeti ke duwe Njambye baka. Botu be meneti maka tikima temo ke yene. Njambye njá yokidyé nye kenje dyobo ke mbey meluksa.

4

Kasi kpasalepi me

Yesus Krist

¹ Kimó Sisij ke kombile lepo nde: Yí kè no ke siyina mboko, banja bomo tí tiko se temo ke yi Njambye kè no mbombu na. Bo ta nye meto ke melepi mete yi mesisij me ja lepe ké nè ke meyasi mete yi beya mesisij tedye ké. ² Botu be lepina ne likisi nè ja baka ta jatidyé bo ke beya nje. Metemo man me deke ne binbili nda bo dumma yo ne yaki. ³ Botu bete ke kidye bo nde, bo tí bon boma na, bo tí dyaki yija meyasi na. Ma Njambye kusuma meyasi mete, né botu bete be tike temo ke yene duwe sendi kasi gbakasi baka dýe yo ne nyena ne wosoko. ⁴ Ma yasi hene te yi Njambye kusuma ké kimote. Yanja te yi mumo yakama paye ke njoka te yeti na, siya te ndi nde, mumo bon yo ne nyena Njambye wosoko. ⁵ Meyasi mete hene me kimote ke mbombu wene, keto melepi mene nè mengweta ke pupudye yo.

⁶ Nge we tedye dete nye beman busu, we ta be kpasa mo mesay me Krist Yesus, we má doko ke nje Njambiyé kè nò mbombu keto melepi me Njambiyé yi kele nde, mumo tiki temo ke yene ké. Sendi, keto we ke bengwe ngben yasi te yi bo tedya we ké kimote. ⁷ Pupa meto ke yaw yaw mekano mete yi bené ndi kasi jongwe te yi meneti yi njombu bomari diki yekidyé ké. Yasi wete, kpalò nye sosu yo hene yi jonna nda yi Njambiyé kwadyé ké. ⁸ Kelo dete, keto ngbokisa yotu hene te yi mumo yakama kelo yi bu ne deti ké yeti ke kame nye pòke na. Yasi wete, nge mumo jonna nda yi Njambiyé kwadyé, yite ke kame nye ke menje hene. Yo ke kelo nde, Njambiyé nyêki wuse jongwe ndana nè ke metu mete yi nje mbombu ké. ⁹ Lepi te yi mi ta lepo ndana ké yakama nde, bomo tiki temo kete, jaye sendi yo ne temo yan hene. ¹⁰ Yo keto te yite yi wuse kele mesay wondo biriki lu dyambi, keto wuse ne bibina temo ke yi Njambiyé te e ne jon ko. Yo nye ke jongwe bomo hene, jeko kwà kwanjo botu bete be tike temo ke yene baka. ¹¹ Kombila pele meyasi maka kè nò mbombu tedye sendi yo hene. ¹² We ti jaya nde, mumo yêlkwe we, keto we ndi monosike na. Kelo nde, botu be Njambiyé jónnanngwe nda we. Yo ta wule ke ndapi yo, ke jongwe dyo nè ke mekwadya mete yi we kwadyé ne bo ké. Yo ta wule sendi ke tikina temo te yi we tike ke yi Njambiyé nè ke pupuna temo te yi we no ké. ¹³ Nyeko temo yo ke tolina mekana me Njambiyé ke ngil, ke kitina bomo nè ke tedya yan meyasi kumo ke ngimo te yi mi ta dyà ké. ¹⁴ We ti yelkwe jen te yi Njambiyé kelma ngikwa nye ne we ké na. A nya we yo ne nje yasi te yi botu be punja melepi mene lepima ké, ne nje kasa mebo te yi njon betomba kasa ke yotu yo ké. ¹⁵ Ndana yey, nyeko temo yo nè ndingele jongwe dyo hene ke kelna meyasi maka, né bomo hene ben nda yi mesay mo doko doko kè nò mbombu ké. ¹⁶ We ne nguru wo, pemo jongwe dyo kimote nè yasi te yi we tedye sendi ké. Kelo dete ne tin, keto nge we kele dete, we ta jongwe yotu yo ne nguru wo, jongwe sendi botu bete be woke yasi te yi we lepe ké.

5

Kasi kitina betomba nè bekuso

nè bebala

¹ We ti bamanngwe ke to tomba na. Yasi wete, lepinanngwe nye nye teteki nda nye songwe. Benja begwanjo nda beman. ² Benja goto boma nda benyanngwe, benje bengondu ne pupuna temo nda bedyombu bo. ³ Jeso bekuso boma bete be jonna nda fan bekuso baka. ⁴ Nge kuso nyari be ne bonosike ho be ne benday, nè bono bete pan pa jeko kelna ngay sungwe ne ngbak ngbak botu be tu dyan, yokidyé sendi medokwa mete yi botu bete be jama bo kelma ne bo ké, keto Njambiyé benja yite kimote. ⁵ Kuso nya te e jonna nda fan kuso jonna ndi nyepo ko ke nye bibina temo ne ke yi Njambiyé. A ke kelo tin te yi diyé Njambiyé meyasi ngweta ne nye tu nè yeso. ⁶ Ma yoko e jonna ke nyem nyem jongwe ko me munte, ko bako nde, a ne jon. ⁷ Kombila pele dete nye bo, ma bo me nje kelo yina yasi te yi mumo yakama ndeye bo kete. ⁸ Nge mumo ti kobile bakidyé bejadye bene, jeko kwà kwanjo ngbak ngbak botu be tu dyene kimote na, yite tedya nde, a payma tikina temo te yi nye ba no ke yi Njambiyé ké. Mumo nda mbete ngboro kwà mo te e yeti ke tiko temo ke yi Njambiyé

kɔ. ⁹ Ke njoka ðekusɔ boma ðete yi bo yâkanɔwɛ kame baka, we ta keto ðino kusɔ te ε me ne mɛsew kamotan jɔ kamɔ wete kɔ. We ta keto ðino ðyene, nɔge ðe nde, a ða ndi ne mbam wete ke jonɔwɛ ðyene. ¹⁰ Sendi, nɔge ðe nde, bomɔ ðikima jaye mekele mɛne, nɔge ðe nde, a duwɔ bakidye ðono ðene kimote, ðy bomɔ kimote ke mbey ne, weye mekol me botu ðe Njambiye, kame botu ðe nɔwete ho kelo yiɔa kwalɔ kimɔ mekele hene, we má keto ðino ðyene. ¹¹ Ma we tí keti ðino ðekusɔ boma ðete ðe ndi ðenɔndu baka na, keto kome mɛwobo ta ðya bo ké, bo ta tumɔ kɔɔ ne *Krist ɔsɔ nje meɔwaki. ¹² ɔ ðɛɔa, lɛpi ðalma ke to yan, keto bo tikima yasi te yi bo sima ke kpo kwey ke mbombu Njambiye nde, bo ta kelo mesay nye nye ké. ¹³ Sendi, ðyem ta si kanje bo, bo má nje ðe nda njeko yombila kɛ mety nɛ mety. Yeti ndi ðyem nyɛpɔ na, ndapi tí ðuwe ke numbu yan na, bo ta nye numbu ke melepi mete yi ti ðɛɔa bo ké, lɛpɔ melepi mejanji kɛ nɔ. ¹⁴ Dete, mi ɔɔru nde, ðekusɔ boma ðete ðe ndi ðenɔndu baka kɛn meɔwaki, ðe ne ðonɔsike, kombile kendo ne ty ðyan, ma botu ðete ðe ðene wuse baka me nje kwɛɔya nje te yi lɛpina ðeyate ne wuse. ¹⁵ Mi lɛpi ðete, keto ðaɔa ke njokate ma ðuwe ke nɔgeɔɔ nje kpalo ðenɔwɛ *Satan. ¹⁶ Nɔge mbanja nya te ε tike temɔ ke yi Krist kɔ ðe ne ðaɔa ðekusɔ boma nde, bo ðeɔadye ðene, na kama bo yí sɔɔe ne mapi te yite ke to njɔɔ botu ðete ðe tike temɔ ke yi Kumande Yesus baka, né njɔɔ botu ðete ðe ne ðeti te yi kame ðekusɔ boma ðete ðe jɔɔna nda faɔ ðekusɔ baka.

¹⁷ Betomba mbanjo Njambiye ðe kende kimote ne njɔɔ botu ðe Njambiye baka yakama nde, bo lúksa bo mɛɔɔa yiɔa, jeko kwɔ kwɔnɔ ðaka ðe nye sosu ke lɛpina melepi me Njambiye nɛ ke tedye kɛ nɔ baka. ¹⁸ Yo ðete yi mekana me Njambiye lɛpe nde: <We tí kanja numbu nday piɔo te yi nye ke kelo mesay me natina nyambi yí baka ne kɔpu te nɛ njɔsɔ te ké na.> Ke yiɔa mbey, yo lɛpi sendi nde: <Mɔ mesay yâkanɔwɛ ðye nduku mesay mɛne.> ¹⁹ Nɔge wete mumɔ nje sɔmse wete tomba mbanjo Njambiye nde, a kelma yiɔa ðeya yasi, we tí yaki jaye kine nde, bomɔ yiɔa ho yitati ðe ðiyama ke mbey te lɛpi sendi ðete na. ²⁰ Ndeya botu ðete ðe kele ðeya yasi baka ke misi me bomɔ hene, né ðukwe botu te ðari nje kambi kelna ðeya yasi sendi. ²¹ Mi ke kombile lɛpɔ nye we ke mbombu Njambiye, ke mbombu Krist Yesus nɛ ke mbombu ðejaki ðete ðe Njambiye tokuma baka nde: Kelo nda yi mi lɛpe nye we ké. We tí ðiy ke kɔɔɔ mumɔ ho gwe mberi misi me mumɔ na. ²² We tí pepidyanɔwɛ yí kase bo ke yotu mumɔ yí nye ne nye yiɔa say ke njoka njɔɔ botu ðe Njambiye na. We tí nyeki bo ke ðeya mekele me mumɔ na. We ne nɔguru wɔ bakidya temɔ yo pupunate. ²³ We tí ken se mbombu yí hɔbiye ndi gbela mɔɔku na. Kɛ hɔbiya mɔno tena manjam lalɛ ne mbet, keto kɔn te yi ke ðundo yo ké nɛ ðudya jaki jaki mɔno mekɔn mete yi tekwe yotu yo ké. ²⁴ Beya mekele mete yi ðaɔa bomɔ kele ké ke ðɛɔa ke misi, ko piɔo te yi bo tí pa peso jɔsi yan na. Ma ke yi ðaɔa, yo njáki nje pundo puye ndi njime, nɔge bo si peso jɔsi yan. ²⁵ Sendi, kimɔ mekele ðɛɔnanɔwɛ ke misi. Ko nde, yiɔa ke njokate tí ðɛɔa ndana ndana na, yo tí tika sɔɔyate kine pundo ke puye na.

6

¹ Botu ðe Njambiye hene ðe ke ðiyɔ bala baka yâkanɔwɛ jesɔ ðemasa ðan ke menje hene, ma bomɔ nje lɛpɔ lɛpi gbutu sunɔwɛ ne ðino Njambiye, sunɔwɛ sendi ne melepi mɛne yi wuse tedye ké. ² Ma nɔge ðe

nde, bemasana ban ke tiko temo ke yi Njambiyɛ, bebala bete ti yelkwɛ bo lepo nde, bo bemaŋ ban keto te yite na. Bo kpāl kelɔ mesay nye bo kwā to te yi kame ne bo, keto botu bete yi bo kele kimɔ mesay nye bo dete baka ke tiko sendi temo ke yi Njambiyɛ. Sendi, keto bebala bete ke kwadyɛ bo budiyate. Meyasi mete yi we yākaŋwɛ tedye kite bomɔ nde, bo kɛl kɛ, yori.

Kasi beya tedya yasi nɛ kasi

kwadya mɔni

³ Nge mumɔ nje tedye yiŋa yasi dele tiko kpaasa melepi mete yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, nge nye ti kwadyɛ jaye yasi te yi wuse tedye nda yi nye yākaŋwɛ joŋna nɔ bene Njambiyɛ kɛ, ⁴ yite bendidya yotu ma namɔ nye, a yeti ke duwe ko mɔno yaŋa ne mbet na. A ke kwadyɛ melombɔ, nye mɔ metandɔ ke gbela lem melepi. Yo ke kelɔ nde, goruna yasi dyāŋ ke temo mumɔ. Yo kɛl sendi nde, bomɔ lɔmbidyaŋwɛ, bo tɔyanaŋwɛ, bo bɛki ne beya metake nde, baŋa kelma yiŋa beya yasi sodiyate. ⁵ Bendidya yotu te dāka sendi ngbenje ngbenje metandɔ ke njoka botu bete be ne beya dyano, be ti dūkwe se gbakasi baka. Bo tāka nde, nge mumɔ joŋna bene Njambiyɛ, yo nje dolna meyasi me meneti. ⁶ Gbate, nge mumɔ joŋna bene Njambiyɛ, yo nje dolna nyangwe kpaasa meyasi mete yi Njambiyɛ nye mumɔ kɛ, nge mumɔ kɛ mbombu beŋe nde, meyasi mete yi nye nɔ kɛ yakama nye. ⁷ Keto ko wuse ti nje ne yiŋa yaŋa ke meneti maka na. Sendi, yaŋa te yi wuse ta bu duwe nɔ ke meneti yeti na. ⁸ Dete, nge wuse be ne yasi te yi wuse yakama dye nɛ yi wuse yakama leŋe, yite yakama. ⁹ Ma botu bete be kwadyɛ be ne budya meyasi baka ke saŋgwa ne mebobilan balo ke meponɔ me *Satan nɛ ke budya jaki jaki lem beya mewobo mete yi bekidyɛ bomɔ kelɔ nde, bo yāmbila kɛ. ¹⁰ Yo nde, njuku kwalɔ mebonɛ hene wūla ke kwadya mɔni. Baŋa bomɔ nyinja to kete, ɛ bo jate ke beya nje londo tiko tikina temo te yi bo bā nɔ ke yi Njambiyɛ kɛ nje bu ne mapi mebonɛ nye ke temo yan ne nguru wan.

Njena menjite

¹¹ Ke be we, we mɔ Njambiyɛ, ken mbombu tumɔ koŋ londo ne beya meyasi menɔri. Nyeko sosu yi sa nje te yi joŋna ne ngben ke mbombu Njambiyɛ. Saŋgo nje te yi joŋna nda yi Njambiyɛ kwadyɛ tiko temo ke yene kɛ nɔ mbombu, kwadyɛ besɔ bomɔ, be ne temo gbisa, joŋna sendi ne te wūne besɔ. ¹² Loŋgo dyambi nye sosu ke tikina temo ke yi Njambiyɛ kimote kɛ nɔ mbombu. Biya joŋgwe te yi kpo ne kpo yi Njambiyɛ jebama we nde, nɔ be nɔ kɛ ne ghem. We kombila lepo jaye tikina temo yo ke kasi joŋgwe te ne saŋsaŋ ke mbombu budya bomɔ. ¹³ Mi ke kombile lepo nye we ke mbombu Njambiyɛ te ɛ kele nde, meyasi hene bɛki ne joŋ nɔ nɛ ke mbombu Krist Yesus. Kome nye temma ke mbombu Pɔnsi Pilat kɛ, a lepima ndi gbakasi ne saŋsaŋ. ¹⁴ Yo nde, mi ke kombile lepo nye we ke mbombu yan nde: Bakidya yasi te yi mi lepima nye we kɛ ne pupuna temo, joŋna kine yaŋa te yi mumɔ yakama ndeye we kete na. Kelɔ dete kumɔ ke ngimɔ te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ta nje kɛ. ¹⁵ Njambiyɛ ta kelɔ nde, a pūnjukwe yotu ke ngimɔ te yi nye Njambiyɛ sima pesɔ kɛ. Nye Njambiyɛ te yi menyɔŋ hene wule pele yene. Siya mɔ te ɛ name meyasi hene ndi nye nyepɔ. Nye Kumande bekumande. Nye sendi Baba Mboko ɛ laŋsama bebaba mboko. ¹⁶ Ko a ti yaka gwe wete yesɔ na. A diy ke yol

mɛjasi mɛtɛ yi mumɔ ti yaka wuta nɛ yo na. Ko mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ tĩ bɛɲɛ nyɛ wɛtɛ yɛsɔ na. Ko mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ yeti nɛ dɛti tɛ yi bɛɲɛ nyɛ na. Bomɔ sɔmbila nyɛ, a nɛ ŋgungudɔyɛ kpo nɛ kpo, *amɛn.

¹⁷ Kɛ yi botu bɛtɛ bɛ nɛ mɛkusuku muka baka, kombila lɛpɔ nyɛ bo ndɛ, bo tĩ bɛndidɔya yotu na. Bo tĩ bɛki nɛ bibina temɔ kɛ mɛkusuku mɛtɛ yi yakama yambile nɛmɛnɔ kɛ na. Yasi wɛtɛ, bo kpâl bɛ nɛ bibina temɔ kɛ yi Njambiyɛ tɛ ɛ nyɛ wusɛ budɔya kimɔ mɛyasi kɔ, nɛ wusɛ bɔ mɛyasi mɛtɛ nɛ mɛsosa. ¹⁸ Bo kɛl kimɔ yasi. Yasi hɛnɛ tɛ yi bo kɛlɛ bɛki kimɔ mɛkɛlɛ. Bo bɛki botu bɛ ŋgay kabidɔya mɛyasi bɛnɛ bɛsɔ bomɔ. ¹⁹ Nɲɛ bo kɛlɛ dɛtɛ, bo kɛ ndɛmɔ kɛpasa mɛyasi mɛtɛ yi tĩ yambile na yĩ ladɔyɛ nɛ mɛtu mɛtɛ yi nɲɛ kɛ, nɛ bo bɛ nɛ kɛpasa jɔŋgwe tɛ yi kpo nɛ kpo.

²⁰ Ma Timɔtɛ, bakidɔya yasi kɛ yi Njambiyɛ sima kanɲɛ nyɛ wɛ kɛ kimɔtɛ. Wɛ tĩ nyɛki numbu yɔ kɛ yaw yaw mɛlɛpi na. Wɛ tĩ nyɛki sendi numbu kɛ mɛlomɔ mɛtɛ yi wulɛ kɛ tɛdɔya yasi tɛ yi bo lɛpɛ lɛpɔ ndɛ fan duwɔ yasi kɛ na. ²¹ Banɔ bomɔ kɛ lɛpɔ ndɛ, bo nɛ fan duwɔ yasi tɛ. Dɛtɛ, ɛ bo si londɔ nɛ tikina temɔ tɛ yi bo bɔ nɔ nɛ mbɔmbu kɛ yi Njambiyɛ kɛ. Njambiyɛ kɛl ŋgikwa nɛ wunɛ.

Mekana Yibate yi Pol ketima kenje Timote

Yo ndi sendi Pol, mɔ tomun Yesus Krist kete mekana mete yɔko, yite a ke jɔbo ke Rom. Yo mekana yibate yi nye ketima kenje Timote ké. Yo sendi njena mekana mene.

Ke mɔy mekana mete Pol jéki lepɔ kasi díyɔ ne nɔgbik ke mɔy gbakasi. A ke lepɔ sendi nde, nɔgimɔ kwanɔge ne sima wuta, yite nde, nɔgimɔ sɔɔɔ ne. A ke beɔɔe nde, sulɔ benjɔɔɔ beɔe sima lɔ nye. A ke lepɔ sendi teri te yi bomɔ ta be nɔ ke nɔgimɔ te yi mboko ta be ke kè ke signate ké.

Wuse yakama baɔe mekana maka ke nyanɔgwe menɔgabiye yini:

1. Pol ke kite Timote (kumte 1).
2. Kɔpasa mɔ te e beɔɔgwe Yesus Krist kɔ bêki nan kome bomɔ tume kɔɔ ne meyasi me Njambiye ké? (kumte 2).
3. Mekana me Njambiye ke kame kriteɔ ke nɔgimɔ te yi bomɔ tume kɔɔ ne meyasi me Njambiye ké (kumte 3).
4. Kɔpasa kriteɔ tɔɔnjukwe meyasi me Kumande Yesus Krist. Sendi, Nyanɔgwe Kumande tí lenɔa nye na (kumte 4).

¹ Yo mi Pol kete mekana maka. Njambiye tɔkuma mi nda yi nye kwadɔya ké nde, mi bêki mɔ tomun Krist Yesus, né mi lepi kasi jonɔgwe te yi nye kpoma nde, a ta nye botu bete be díye sanɔgwate beɔe be Krist Yesus baɔa.

² Mi kéti kenje we mɔnɔmbe Timote, sɔɔɔ temɔ mbe. Da Njambiye nè Krist Yesus, Nyanɔgwe Kumande wusu kéɔ nɔgikwa ne we. Bo gwáki nɔgwete yɔ, nɔye sendi we tete.

Pol ke nye Timote deti ke temɔ

³ Mi ke nye Njambiye te yi mi kele nye mesay kɔ wosoko ne pupuna temɔ nda yi besanɔmbambo beɔmbe díkima kelɔ ké. Tu nè yesɔ mi ke take we menɔgimɔ hene kome mi nɔgweta ne nye ké. ⁴ Mi ke take nda yi we punja ne misidɔye ke misi ké. Mi ne nyanɔgwe hel te yi beɔe we ne kɔkɔ, né temɔ mbe tondu ne mesosa. ⁵ Mi ke take tikina temɔ te yi we nɔ ke yi Njambiye kine likisi ké. Nyanɔmbambo Lowis nè nyanɔgwe Enis kandima be ne njel tikina temɔ te yite. Mi ke duwe gbate nde, we ke tiko sendi temɔ dete.

⁶ Dete, mi ke basidɔye lepɔ nye we nde: Kelɔ nde, jen te yi Njambiye nya we ke nɔgimɔ te yi mi kasa ne mebo ke yotu yɔ ké nɔgbâɔbikwe. ⁷ Keto Sisij te yi Njambiye nya ke yotu su ké yeti sisij te yi kele nde, wuse bêki ne wɔ na. Yo Sisij te yi nye wuse nɔgunɔɔɔɔɔye yi kele nde, wuse kwáɔyikwe beɔɔ, be sendi ne dɔyanɔ te yi biye temɔ su ke meyasi. ⁸ Dete, we tí gwaki njɔn te yi lepɔ kasi Nyanɔgwe Kumande wusu nye bomɔ na. We tí gwaki sendi njɔn te yi lepɔ kasi mbe, kɔ beko nde, mi ndana ke jɔbo keto ne na. Ma ndi nde, sine we sanɔgwanɔgwe ne meboɔne keto Kimɔ Tom. Kelɔ dete ne deti te yi Njambiye nye we ké. ⁹ Yo Njambiye te jonɔgwe wuse kwey jeba wuse, né wuse be botu beɔe. A tí kele dete, keto yinɔa kimɔ mekele musu na, yasi wete, yo keto nye ne nɔguru wene sima si kombile dete. Sendi, keto a ne nɔgikwa. A kpoma nde, a ta kwɔ ne nje Krist Yesus yi tedɔye ne wuse nɔgikwa ne. A kpoma dete njombu yanɔa meseɔ meseɔ. ¹⁰ Ma a punja nɔgikwa te ndana, keto Krist Yesus, mɔ te e jonɔgwe wuse kɔ njá nje. A sɔɔɔma deti te

yi sɔŋ bɔ nɔ kɛ. A kwanɲma nɛ nje lɛpina Kimɔ Tom yɨ punje nɛ kasi kɛpa jonɲwe nɛ kasi jonɲwe te yi tɨ bɛyɔ wɛtɛ yesɔ kɛ. ¹¹ Njambiyɛ tembidiya mi nde, mi bɛki mɔ pelna Kimɔ Tom, mi bɛki mɔ tomun wene nɛ mɔ tedya bɔmɔ Kimɔ Tom te kɛ nɔ. ¹² Yo keto te yite yi mi sangwa nɛ mɛbɔnɛ metɛ yikɛ ndana kɛ. Ko detɛ, mi yeti kɛ gwe nɲon yaɲa na, keto mi kɛ duwɛ mɔ te yi mi tikima temɔ kɛ yene kɔ. Mi kɛ duwɛ gbate nde, a nɛ deti te yi bakidye yasi te yi nye kanɲma nyɛ mi kɛ kumɔ kɛ nyangwɛ yesɔ te. ¹³ Wɛ wokuma kɛpa mɛlɛpi metɛ yi punduma kɛ numbu mbɛ kɛ. Kelɔ ndi nda yi yo lɛpɛ kɛ. Bɛɲɲwe yo nɛ kwet kwet yɨ tedye nde, wɛ kɛ tikɔ temɔ kɛ yi Njambiyɛ, sendi, wɛ nɛ mekwadya, keto wɨnɛ Krist Yesus sangwate. ¹⁴ Bakidya kimɔ yasi kɛ yi Njambiyɛ nya wɛ kɛ nɛ deti Kimɔ Sisɨɲ te yi diyɛ kɛ yotu su kɛ. ¹⁵ Wɛ kɛ duwɛ nde, botu bɛ Njambiyɛ hɛnɛ bɛ diyɛ kɛ Asi baka tumma kɔŋ nɛ mi. Figel bɛnɛ Hermogen kɛ njoka botu bɛte. ¹⁶ Nyangwɛ Kumande kɛl ngikwa nɛ Onesifɔr bɛnɛ botu bɛ tɨ dɛyɛnɛ, keto mɛɲɲimɔ budyaɛte a dikima nyɛ mi deti kɛ temɔ. Sendi, ko bɛkɔ nde, mi bɔ kɛ jɔbɔ, a tɨ gwe nɲon te kɛ mbɔmbu bɔmɔ na. ¹⁷ Yasi wɛtɛ, kɛ yi nye nɲa nɔ kɛ Rom kɛ, a kpalma sɔ mi bɛkɛ bɛkɛ dɛ dolo. ¹⁸ Nyangwɛ Kumande kɛl ngikwa nɛ nyɛ kɛ kekɨ nɛ, Nyangwɛ Kumande kɛ nyangwɛ yesɔ te. Kɛ njoka bɔmɔ hɛnɛ, yo ndi wɛ nyɛpɔ kɛ kombilɛ duwɛ budya mɛkamna metɛ yi nye kelma nɛ mi kɛ Efɛs kɛ.

2

Kasi kɛpa mɔ mesay

mɛ Yesus Krist

¹ Mɔnmbɛ, kɛ bɛ wɛ, bɔɲɲɔ deti nɛ nje ngikwa te yi Njambiyɛ keɛ nɛ wusɛ kɛ, keto sine bɛ Krist Yesus sangwate. ² Komɛ mi dikima tedye wɛ meyasi kɛ, budya bɔmɔ bɔ kɛ mbɛy te bɛɲɛ. Wɛ wokuma meyasi metɛ, ma tedya sendi yo nye botu bɛte bɛ wɛ nɛ bibina temɔ kɛ yan nde, bɔ yakama kwandye sendi yo nɛ jɛm nyɛ bɛsɔ baka. ³ Jaya sangwa nɛ ngabiyɛ mɛbɔnɛ metɛ yo keto Krist Yesus nda kɛpa sɔja wene. ⁴ Nɲɛ sɔja kɛ kɛ lɨ dɛyambi, nɲɛ nyɛ gɔrɛ nde, kum bɛsɔja te ɛ kenja nyɛ kɔ bɛki nɛ mesosa nɛ nyɛ, yite a tɨ kelɔ sɛ meyasi metɛ yi gbɛla bɔmɔ dikɨ kelɔ yɨ jɔɲna nɔ metu hɛnɛ kɛ na. ⁵ Sendi, nɲɛ mumɔ keɛ yɨɲa adingbakere nda sokɔ, a tɨ bɛ nɛ sol, nɲɛ nyɛ tɨ sɛdye bɛɲɲwe mɛmbɔɲɲa mɛ sokɔ te na. ⁶ Yo mɔ bɛna mbeki te ɛ keɛ mesay wɔndɔ biriki kɔ yɔkanɲwe bɛ bosa mɔ te ɛ dɛyɛ kwalɔ nyambi te. ⁷ Taka yasi te yi mi lɛpɛ kɛ kimɔtɛ. Yo nde, yo Nyangwɛ Kumande ta nyɛ wɛ dɛyanɔ te yi woko nɛ nɲɔmbɔ meyasi hɛnɛ te yi mi lɛpɛ nyɛ wɛ kɛ. ⁸ Pɔɲ pa take Yesus Krist, nday kumande Davit, a womiya kɛ njoka bɛmunɲ nda yi Kimɔ Tom te yi mi pelɛ kɛ lɛpɛ kɛ. ⁹ Yo keto Kimɔ Tom te yite yi mi sangwa nɛ mɛbɔnɛ yi mi diyɛ wotunate kɛ jɔbɔ nda wɛtɛ mɔ nyangwɛ kelna bɛya mekele. Ma kɛ bɛ mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ, bɔ ti yaka wotɔ yo na. ¹⁰ Detɛ, mi kɛ disima meyasi hɛnɛ keto botu bɛte bɛ Njambiyɛ ma si tɔkɛ baka, nɛ Krist Yesus jonɲwe sendi bɔ, nɛ bɔ nyɨɲ diyɔ kɛ mbɛy meluksa metɛ yi kɛpɔ nɛ kɛpɔ.

¹¹ Lɛpi te yi mi ta lɛpɔ ndana kɛ yakama nde, bɔmɔ tikɨ temɔ ketɛ. Yo nde, nɲɛ bɛ nde, wusɛ gwɔ sine bɛ Krist Yesus, sine bɛ Krist Yesus ta jɨ sendi. ¹² Nɲɛ wusɛ disima mɛbɔnɛ sine bɛ Krist Yesus, yite sine bɛ Krist Yesus ta namɔ sendi. Nɲɛ wusɛ tonɛ lɛpɔ nde, wusɛ yeti kɛ duwɛ nyɛ na,

yite a má lɛpɔ sendi nde, a yeti ke duwe wuse na. ¹³ Nge wuse diyɛ kine tonje meyasi mete yi wuse si kpo ké, ma a ke tonje ne meyasi mete yi nye si kpo ké, keto a ti yaka diyɔ kine kelo yasi te yi nye ne nguru wene si lɛpɔ ké na.

¹⁴ Lɛpɔ meyasi maka nye besɔ. Ma kombila lɛpɔ nye bo ke mbɔmbu Njambiyɛ nde, bo tɪ lombidyaŋgwe keto yiŋa gbela lem melepi na, keto yo yeti ke kame mumɔ yaŋa na, yo kpál bekidye botu bete be lengwe metɔ kete baka. ¹⁵ We ne nguru wɔ, nyekɔ sosu sɔ nje te yi kelo yasi ke mbɔmbu Njambiyɛ nda mɔ te yi Njambiyɛ sima si boɔɛ kɔ. Kelo dete nda kɔpa mɔ mesay te ɛ yeti ke gwe njon ke mesay mete yi nye kele ké. Kelo yasi ne nje te yɪ tedye bomɔ kɔpa lɛpi Njambiyɛ yi tedye kasi gbakasi ké. ¹⁶ We tɪ nyeki numbu ke yaw yaw melepi na, keto botu bete be lɛpina dete baka ke tokula londɔ londɔ ne Njambiyɛ. ¹⁷ Lɛpi te yi bo lɛpɛ ké ta kokile bo nda gba dale. Himene nè Filetas ke njoka botu bete. ¹⁸ Bo ma tumɔ kɔŋ ne lɛpina gbakasi yɪ lɛpɔ nde, bemuŋ ma si womiyɛ. Dete, bo ke yaŋgile tikina temɔ te yi baŋa bomɔ tike ke yi Krist Yesu ké. ¹⁹ Ko dete, kɔpa mekol me tɪ te yi Njambiyɛ sima tembidye ké jelnate ne ngbin. Yo ketinate ke mekol me tɪ te nde: «Baba Mbokɔ ke duwe botu bene.» Yo sendi ketinate nde: «Mɔ te ɛ lɛpɛ nde, a wókunaŋgwe ne Baba Mbokɔ kɔ tùm kɔŋ londɔ ne mebeyɔ.»

²⁰ Ke mejɔle mete yi nyari biyna nɔ ké yeti ndi mejɔle mete yi bo kele ne lɔr ho ne sumba yi mumɔ dolɛ ke nyaŋgwe tɪ ké na. Yo sendi ne mejɔle mete yi bo kwake kwako ne jɛti nè yi bo wɔme wɔmɔ ne yekɔ. Bo biynaŋgwe ne kɔpa mejɔle mete yiri ke ngimɔ mejesɔ, biyna ne bukwe te yike ke gbela meyesɔ. ²¹ Dete, nge mumɔ dale yotu soŋe ke beya meyasi hene te yi mi lɛpɛ nɔ ké, yite a ta nje be nda kɔpa mejɔle mete yi sa te bakidye ne ngom ngom, yo ta kame nye, menngimɔ hene a yakama bu yo yɪ kelo ne kwalo kimɔ mekele hene. ²² Tumɔ kɔŋ londɔ ne beya mewoɔɔ mete yi begwanjɔ nè beŋgɔndu be nɔ ké. Saŋgɔ nje te yi jɔŋna ne ngben, sɔ nje te yi tiko temɔ ke yi Krist Yesu. Saŋgɔ sendi nje te yi kwadyɛ besɔ bomɔ, sɔ nje te yi jɔŋna ne te wúne botu bete be ngweta ne Baba Mbokɔ ne pupuna temɔ baka. ²³ Pupa metɔ ke lem metandɔ mete yi abalmba. We duwɔ nde, yo kén siyɔ ndi ne melombɔ. ²⁴ Ma mɔ te ɛ kele mesay nye Nyaŋgwe Kumande nda bala wene kɔ tɪ beki mɔ melombɔ na. A jɔŋnaŋgwe kimote bene bomɔ hene. A bêki kɔpa mɔ tedya yasi, be sendi mɔ gbisa, nge mumɔ kele beya yasi sunŋwe ne nye. ²⁵ A kɪta botu bete be lɪ dyambi ne nye baka ne weyna temɔ. A bêki ne bibina temɔ nde, Njambiyɛ yakama kelo nde, bo yênsaŋgwe temɔ yɪ duwe lɛpi te yi be gbakasi. ²⁶ A kèl dete, simande dyanɔ dyan ta yɔkwɛ, bo má diyɔ ke meɔndɔ me *Kum beya mekele yɪ ndadyɛ bo nde, bo kèl ndi yasi te yi nye kwadyɛ ké.

3

Beya ngimɔ ta dyɔ

¹ Dúkwɛ nde, ke metu mete yi kè nɔ ke siyna mbokɔ, meyasi ta nje be sulnate budiyate. ² Keto bomɔ ta be ne ka. Bo ta be botu be kwadya moni. Bo ta susule yotu ne gbelate. Bo ta be botu be mbenɔ. Bo ta gbuto ne Njambiyɛ. Bo ta be ne mbandɔ sunŋwe ne botu bete be jama bo baka. Bo

ta ðe botu ðe kpa nè botu ðe ðyàŋma sunŋwe ne meyasi mete yi wokuna ne Njambiye ké. ³ Bo tí ðe ne temò mekwadya na, kine gwena ngwete ðeso na. Bo ta ðe botu ðe kutu. Bo tí ðiye temò ke meyasi na. Bo ta ðe sendi nda goŋgo njomò. Bo ta ðeno kimò yasi, nye ðo ke ðite. ⁴ Bo ta ðe botu ðe ðyanŋwa ðino ðeso. Metemo man ta ðe ðeke ne haw haw. Bo ta ðendidyè yotu kwà to te. Bo ta laŋ kwadye yasi te yi ðo ne nguru wan gòre ké kwà Njambiye. ⁵ Bo ta tedye ke mbombu ðomò nde, ðo botu ðe Njambiye, ma jayna ngungudye Njambiye yeti na. We tí gbam kol wúne njel ðomò nda ðete na. ⁶ Baŋa ke njoka yan ke ðiki mbombila, nyiŋe ke yiŋa metù yí sebile baŋa ðoma ðete ðe ne metemo ne lep lep ðaka nde, ðo jáya mełepi man. Mebeyò ma si ngangile ðoma ðete. Bo ke ðeŋgwe kwalò ðeya meyasi hene te yi temò yan gòre ké kè nò. ⁷ Boma ðete ke kwadye jekina meyasi kpo ne kpo kè nò, ma ko ðete, ðeti te yi duwe ne yasi te yi ðe gbakasi wete yesò yeti na. ⁸ Botu ðaka ke lù ðyambi sunŋwe ne lepi te yi ðe gbakasi, ndi nda yi Yanès ðene Yamberes ðiyima ne meso mbombu ne Mòyisi ké. Dyano ðyan njà ðimbiye. Sendi, tikina temò te yi botu ðaka tike ke yi Njambiye ké ti yaka nde, ðo jáya ðo na. ⁹ Ma ndi nde, ðo tí kumò womaŋa na, keto ðomò hene ta si duwe ðeya yaw yaw mekele man nda yi ðembam ðaka yíba Yanès ðene Yamberes.

¹⁰ Ma ke ðe we, we ðeŋgwa yasi te yi mi ðikima tedye ké ne kwet kwet. We kombila ðeŋe sendi nda yi mi ðikima joŋna nò ké. We duwà sendi meyasi mete yi mi kwadya kelò ké, duwe nda yi mi tike ne temò ke yi Njambiye ké. We duwà sendi temò gbisa nè temò mekwadya mete yi mi nò ké. We duwà sendi nde, mi ne tiŋ. ¹¹ We ke kobile duwe nda yi ðomò soŋbita ne mi, tedye mi meboŋe ke Anŋiyos, ke Ikon nè ke Lister ké. Yo kwalò tedya nyanŋwe meboŋe te yin yi mi tí gbise ké? Ko ðete, Nyanŋwe Kumande joŋgwa mi ke yinòri hene. ¹² Botu ðete ðe ke kwadye joŋna nda yi Njambiye kwadye, keto ðene ðe Krist Yesus sanŋwate ðaka, ðo ta tedye ðo nyanŋwe meboŋe. ¹³ Ma yasi wete, ðeya ðomò, yite nde, botu ðete ðe sebile ðeso ðaka ta tokula londo londo ke kelna ðeya yasi kpo ne kpo. Bo ta sebile ðomò kè nò, sebile sendi yotu yan ne nguru wan. ¹⁴ Ma ke ðe we, ken ndi yo mbombu yí nye temò ke yasi te yi we jekima ké. Yo yasi te yi we tike temò ne ngbik kete ké, keto we duwà mò te e tedya we yo ko. ¹⁵ Kande ne monosike we duwà pupuna mekana me Njambiye hene te yi ðo ketima ké. Yo yakama nye we ðyanò, nó duwe nda yi Njambiye joŋgwe ne mumò kome nye tike temò ke yi Krist Yesus ké. ¹⁶ Yasi hene te yi ðiye ketinate ke mekana me Njambiye ké wúla ke numbu Njambiye ne nguru wene. Yo ke kame yí tedye ðomò meyasi, yí ndeye ðo kome ðo kele ðeya yasi, yí kite ðo, yí tedye sendi ðo nda yi ðo yakama joŋna ne ngben. ¹⁷ Yo ðete, né mò Njambiye si komsa ke menje hene, na ðe ne meyasi mete yi ta kame nye yí kè kelò kwalò kimò mekele hene.

4

¹ Mi ke kobile lepo nye we ke mbombu Njambiye nè ke mbombu Krist Yesus. Yo nye ta pesò josi botu ðete ðe ne joŋ nè botu ðete ðe ma gwe ðaka. Mi ke kobile lepo nye we, keto a ta kala nje, sendi, a ta namò. ² Yasi te yi mi lepe nye we ké, yo nde, pela mełepi me Njambiye, lepo yo jeliye nye ðomò. Pela menŋgimò hene, ko ðo jaya, ko ðo ti jaye. Ndeya ðomò, gayò ðo kite sendi ðo. Kelò ðete, disima meyasi hene yí tedye ne ðo yasi, ³ keto

ngimō ta dya yi bomo ti kulo woko se kimo tedya yasi te yi wule pele yi Njambiyē ké na. Bo ta nje kelo meyasi nda yi temo yan gōre. Dete, bo ta toke beṅgwe budya jaki jaki beyekele kē nō. Yasi te yi beyekele bete ta lepo nye bo ké ta be ne min ke meto te man. ⁴ Bo ta pupē meto ke lepi te yi gbakasi, kpalō nje nye meto ke yaw yaw mekanō. ⁵ Ke be we, ke meyasi hene we ti jeki nye temo kete na. Gbisamangwe mebone, kelo mesay me pelna Kimō Tom. Tonjukwe mesay mete yi Njambiyē nya we ké kimote. ⁶ Ke be mi, mi me mbe nda menjam mete yi bo kumbe kelo ne sadaka nye Njambiyē ké. Ngimō kwanḡe mbe sima wuta. ⁷ Mi loṅma dyambi kimote. Mi sidya soko mbe. Mi kombila beṅgwe meyasi mete yi wuse tike temo kete ké kumo ke siynate. ⁸ Ma ndana, Njambiyē sima bakidye sol mesay mete tike mi. Sol te beṅa kelna ngbeṅ mekele. Nyangwe Kumande wusu, nye mo te e pese josi ne ngbeṅ ko ta kaṅe yo nye mi ke nyangwe yeso te. Yeti ndi mi nyepo ta be ne sol te na. A ta nye sendi bomo hene be sosa yokwe ne baka.

⁹ Saṅḡo nje hene te yi nje beṅe mi nedo, ¹⁰ keto Demas leṅma mi, a nya temo peṅḡo ne meyasi mete yi ngimō te yoko. A kwanḡa kē pele Tesalonik. Keresans ka pele Galasi. Ma Tit kwanḡa kē pele Dalmasi. ¹¹ Ndi Lukas waka sine nye. Boṅḡo Mark nje nō, keto a ke kame mi budyate ke say te yi mi kele nye Njambiyē ké. ¹² Mi tomma Tisik kenje ke Efes. ¹³ Kome we ta nje ké, nō bōṅ gambo mbe yi duku yi mi tikima ke Turuwas ke yi Karpus ké nje nō, nje bu sendi mekana, jeko kwa kwanḡo mekana mete yi bo kele ne kotu ké. ¹⁴ Aleksandere te mo mbelo kelma beya yasi ne mi budyate. Nyangwe Kumande ta yokidye yo nye nye, yaka ne yasi te yi nye kelma ké. ¹⁵ Ma we, diyo ne soso ne nye sendi, keto a loṅma dyambi ne yasi hene te yi wuse tedya ké nye bo ke dite. ¹⁶ Ke bosate yi mi temma nō pile ne lepi mbe ke josi ké, ko mumo wete ne wete ti nje diyo ke koṅ mbe na, bo hene leṅma mi. Yasi wete, Njambiyē beṅa bo ne ngwete ke yasi te yi bo kelma dite ké. ¹⁷ Ma ndi Nyangwe Kumande wusu nyepo diyma pele yembe kwa nye mi deti, né mi pel melepi mene kumo njena, né bomo hene be yeti Beyuden baka woku. A joṅḡwa sendi mi ke numbu bedila. ¹⁸ Nyangwe Kumande ta joṅḡwe mi ke beya meyasi hene. A ta bakidye mi yi nyinje mi ke kando dyene ke dyobo. He lúksa nye kpo ne kpo, *amen.

Njena menyen

¹⁹ Nyeno mi Pirisil nē Akilas, nyeno sendi botu be ty Onesifor. ²⁰ Erast tikama ke Korēnt. Mi tikima Torofim ke kono ke Mile. ²¹ Saṅḡo nje hene te yi kumo wonḡa piṅḡ te yi ngimō abekata ti pa kande ké. Ubul nē Pudens nē Lin nē Kolodiya nē benjoṅ busu be wonḡa hene ke nyeno we. ²² Nyangwe Kumande wusu diy pe we. A kēl ngikwa ne wune.

Mekana mete yi Pol ketima kenje

Tit

Yo Pol kete mekana mete yako kenje Tit. Tit kamma Pol budiyate ke mesay, e Pol be ne bibina temo ne nye.

Mekana mete lepi nde, bekriten ti jonngwe ne kpalak kpalak na. Yo ke tedye sendi teri mumo hene te yi bo toke nda tomba ke njoka njon bekriten. Pol ke lepo sendi kasi kimo tedya meyasi mete yi ne ngben, kite betomba ne begwanjo ne bengondu ne botu be mesay nde, bo diy ne soso, ma bo me nje nyinje to ke kelna kotu mekele.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyanngwe menngabiye yitati:

1. Diyo tomba ne yasi te yi mo te e bu diy to yakanngwe kelo ke (kumte 1).
2. Mesay mete yi kpasa mo te e kende ne njon botu be Njambiye yakama kelo ke (kumte 2).
3. Menngite nda yi kriten yakanngwe jonna no ke njoka bomo (kumte 3).

¹ Yo mi Pol kete mekana maka. Mi ke kelo mesay nye Njambiye nda bala wene. Mi sendi mo tomun Yesus Krist. Njambiye nya mi mesay mete yi ngboso botu bete be nye sima toke baka, ne bo tiki temo ke yene, duwe sendi gbakasi. Gbakasi te ke kelo nde, mumo jonngwe nda yi Njambiye kwadye ke. ² Meyasi menori hene wula ke bibina temo te yi wuse no ke. Wuse ne bibina temo nde, he ta be ne jonngwe te yi kpo ne kpo. Njambiye ti kel ja na, a kpoma dete njombu yana mesew mesew. ³ Ke ngimo te yi nye pesima ke ma yaka, e nye punje yo ne nje lepi ne yi nye kanma nye mi nde, mi pela ke. Nye Njambiye, jonngwe wusu nye mi deti te yi pele yo. ⁴ Mi keti mekana maka kenje we Tit. We gba monmbe, keto sine we hene tiki temo ndi ke yi Yesus Krist. Da Njambiye ne Krist Yesus, mo te e jonngwe wuse ko kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Mesay me Tit ke Kret

⁵ Mi tikima we ke Kret, ne we sidye kombila meyasi hene te yi bukwa ke. Sendi, ne we tembidye banja betomba mbanjo Njambiye ke medya hene. We ta kelo nda yi mi tedya we ke. ⁶ Mo te e bu diy to tomba dete ko ti beki ne yina mono beya yasi te yi bo yakama lepina ne nye kete na. A beki ndi ne nyari wete. Bono bene tiki temo ke yi Kumande Yesus. Bo ti kel yasi te yi bomo ta lepo nde, bo ke jonna ne sap sap, ho bo bono be mbanda na. ⁷ Ma yo nde, mo te e kende ne njon botu be Njambiye ko beki mo bakidya meyasi me Njambiye. Dete, a ti beki ne yina mejoso te yi bomo yakama ndeye nye kete na. A ti beki mo yeliya ho mo ngambi na. A ti beki bala menjam ho mo saɲna wow na. Temo ne ti beki ne bak bak yi kwa ne yina beya menje yi sombo ne moni na. ⁸ Yasi wete, a don bomo kimote ke mbey ne, kwadye sendi kelna kimo yasi. A beki mo te e biye temo ne, be ne ngben, wokuna ndi ne Njambiye, ngbisoyu ke meyasi. ⁹ Yo kimote nde, a nyeki yotu ne hene ke lepi te yi mumo yakama tiko temo kete. Lepi te ndi wete ne yasi te yi wuse tedya ke. Dete, a yakama kite sendi beso ne nje kpasa tedya yasi. Komete, a ma tedye nye botu bete be lu dyambi ne lepi te baka nde, bo ne mejoso. ¹⁰ Yo nde, botu be beya to ne buyo. Bo lepi lem meyasi mete yi ti kame mumo ke yi sebile ne bo. Botu bete lan beɲna

ke njoka bekriten bete be wulma ke mison Beyuden baka. Bo lepi nde, bembam pësinangwe. ¹¹ Wuse kël nde, botu baka dibi menumbu man, keto bo ke yangile ndingele moy metu me bomo. Bo ke tedye yasi te yi mumo ti tedya ké kwà ne beya nje te yite yi sombo ne moni. ¹² Mbanja mumo wan, gba mo Kret nda bo, a ba wete mo punja melepi ke njoka yan. A lepima nde: <Botu be Kret gba botu be ja kpo ne kpo. Bo nda benyamo nyan. Bo botu be dyem. Bo taka ndi nje moy yan.> ¹³ Yasi te yi mumo wan te lepima ké, gbakasi. Ndeya bo kimo ndeynate keto te yite, né bo nje tiki temo ne ngben ke yi Njambye. ¹⁴ Kelo dete, ma bo nje nye sosu yan ke yaw yaw mekanò me Beyuden nè ke membonga mete yi wule ke dyano botu bete be seje gbakasi baka. ¹⁵ Nge mumo me pupunate ke mbombu Njambye, yite meyasi hene pupunate ke yene. Ma nge mumo be ne sembo ke mbombu Njambye, nge be sendi nde, a yeti ke tiko temo ke yi Yesus Krist na, yite meyasi hene yeti sendi pupunate ke yene na. Yo nde, dyano dyene nè temo ne ne sembo sendi. ¹⁶ Bo ke kombile lepo ke numbu nde, bo ke duwe Njambye, yasi wete, mekele man ke kpalo tedye nde, bo ke seje nye. Bo ke kelo mekele me nyε ke mbombu Njambye. Bo ne beya to sungwε ne nye. Bo ti yaka kelo yina kimo mekele wete ne wete na.

2

Kasi kpasas tedya melepi

me Njambye

¹ Ma ke be we, lepo meyasi nye bomo ndi nda yi melepi me Njambye tedye ké. ² Lepo nye bembam bete be ma jombe baka nde, bo ti jeki nye temo ke meyasi na. Bo kël yasi ne nje te, né bomo jesi bo. Bo kël yasi ne dyano, tiko temo kimote ke yi Njambye. Bo kwadyikwe besò bomo kimote ne temo yan hene, gbisò sendi meyasi kimote. ³ Lepo sendi nye boma bete be ma jombe baka nde, bo jòhnanngwe sendi kimote nda kpasas botu be Njambye. Bo ti beki botu be kutu na. Bo ti jeki be bebala menjam na. Bo yakanngwe nye besò kimo menngite. ⁴ Bo jòhnanngwe dete, né bo tedye benjondu nda yi bo yakanngwe kwadye ne benjono ban nè bono ban ké. ⁵ Bo tedya bo nde, bo bèki ne dyano, jorna pupunate ke mbombu Njambye. Bo bândimanngwe kelo mesay ke tu gwaki yan. Bo kël kimo yasi, tekwe to sungwε ne benjono ban, kambò bomo me nje gbuto sungwε ne melepi me Njambye.

⁶ Lepo kite sendi begwanjo nde, bo kël yasi ne dyano. ⁷ Ke meyasi hene, we ne nguru wo, kelo kimo mekele kè no mbombu, né bomo ben, kelo sendi nda we. Dete, kome we tedye bomo yasi ké, tedya nde, we kël meyasi ne ngben, tedye sendi nde, we ke dise yotu yo. ⁸ Lepo yasi te yi be gbakasi yi bomo ti ndeye we kete na, né njon biy botu bete be lu dyambi ne wuse baka, ma bo me nje kwedya yina yasi te yi bo ta lepina beyate ne wuse keto te.

⁹ Lepo kite bebala nde, bo tēkwe to sungwε ne bemasa ban ke meyasi hene, kelo yasi te yi ta nye bo mesosa. Bo ti pitidya lepi ke numbu yan na. ¹⁰ Bo ti gubu yina yasi yan na. Yasi wete, bo kpāl nje kelo meyasi kimote budyate tonje meyasi hene, né bomo tondu jaye meyasi hene te yi wuse tedye ke kasi Njambye te ε jonngwe wuse ko. ¹¹ Yo nde, Njambye kombila tedye nde, a ne ngikwa sungwε ne bomo hene yi jonngwe ne bo. ¹² Ngikwa te yi Njambye kelma ne wuse dete ké ke tedye nde, wuse ti ken mbombu

yí kelo meyasi mete yi botu bete be yeti ke duwe Njambiyé kele ké na. Sendi, wuse tí ken se mbombu yí wobó beya meyasi me meneti maka na. Ngikwa te ke tedye sendi wuse nde, wuse jónhangwe ne dyanó ke ngimó te yókó, kelo yasi ne ngben, jónna nda yi Njambiyé kwadyé ké. ¹³ Yo dte yi wuse yákanḡwe jónna yí ladye ne yesó mesosa te yi wuse be ne bibina temó kete ké. Yo *Yesó te yi Nyangwe Njambiyé, Yesus Krist te ε jongwe wuse kó ta punje meluksa mené. ¹⁴ A nya yotu ne ne nguru wene keto su yí kolo ne wuse ke beya mekele hene. A kelma sendi dte yí pupudye ne wuse, né wuse be ndingele kandó te yi wokuna ndi ne nye nyepó, né wuse nye sosu yí kelo kimó mekele. ¹⁵ Ma meyasi maka, tedya yo nye bomó, lepó kite bo, gayó sendi bo. Kelo dte ne deti yo hene. Kpe, mumó tí yelkwe we na!

3

Jongwe bekriten

¹ Kalangwe lepó nye bo hene nde, bo tékwe to sunḡwe ne bekum, kelo sendi dte sunḡwe ne baka be kende ne dya baka wokuna ne bo. Bo bēki nedó te yi kelo kwaló kimó mekele hene. ² Lepó nye bo nde, bo tí toya mumó ho sá wów na. Bo bēki ne kimó temó sunḡwe ne besó, jónna ne te bene bomó hene. ³ Yo nde, kwey wuse jónnama sendi dte kine dyanó na. Wuse bā botu be mbandó. He kópuma tóke beya nje. Kwaló beya mewobó hene díkima namó wuse nda bebala, pusó wuse nde, wuse kél kwaló beya meyasi hene te yi díkima nye wuse mesosa ké. Sendi, wuse díkima jónna, nye sosu ke kelna beya meyasi, be ne nyangwe temó sunḡwe ne besó. Yo bā nde, bomó bēn wuse wule ke beya mekele musu. He díkima benna sendi tandé su. ⁴ Ma kó dte, Njambiyé te ε jongwe wuse kó tedya bomó nde, a ne ngikwa, a ke kwadye sendi bo. ⁵ Ke ngimó te yite, ε nye jongwe wuse, yeti keto yíja kimó ngben mekele mete yi wuse ne nguru wusu kelma ké na, yo ndi keto a gwaḡ ngwete wusu, jongwe wuse ke mebeyó musu ne nje weyna su, pupudye wuse kelo nde, wuse jádyikwe ne kókó, be ne jónja jongwe ne nje te yi Kimó Sisín. ⁶ Njambiyé tunḡbusa nye Kimó Sisín te ke yotu su ne nje Yesus Krist, mó te ε jongwe wuse kó. ⁷ Njambiyé kelma dte, na pesi nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene, keto a kelma ngikwa ne wuse, né wuse nje be ne jongwe te yi kpo ne kpo. Bibina temó te yi wuse nó ké, yo nde, a ta nye wuse jongwe te. ⁸ Lepi te yi mi lepima ndana ké yakama nde, bomó tíki temó kete. Mi kwádyikwe nde, kombila lepó yo kimóte, simande botu bete be ma tiko temó ke yi Njambiyé baka ta nye sosu ke kelna kimó mekele kè nò mbombu. Kimó yasi te yi yakama kame bomó ké, yori. ⁹ We tí nyeki numbu ke metandó mete yi abalmba nè ngbenje ngbenje kasi medíno me bebaba na. We tí nyeki sendi numbu yo ke melombo nè nyena meso ke kasi membonḡa mete yi Mòyisi ketima ké na. Meyasi menóri yeti ke kame yaḡa na, yo gbelate. ¹⁰ Nge mumó kele yasi dte yí baka ne bomó, nò kánda lepó nye nye. Nge nye basidye, nò kálangwe lepó nye nye. Ma ke kónḡe, nge nye tí woke na, nò dúdya nye ke kéki yo, ¹¹ keto we duwá nde, njel mumó nda mbete sima jato ke beya nje, nye mó mebeyó, nye ne nguru wene ke tedye nde, a ma baló lepi.

¹² Kome mi ta tomo Artemas ho Tisik kenje pele yo ké, nò jêw nje dolo mi ke Nikopolis, keto mi pesima nde, mi ta kwanɔɔye ngimo abekata womete. ¹³ Saɔɔo nje te yi kame Senas te nyaɔɔwe mo duwa membonɔga nê Apolos ke kendi yan, ma yanja nje bano bo. ¹⁴ Benɔɔo busu jêka sendi kelna kimo mekele kè no mbombu, né bo kam botu bete be kine meyasi mete yi mumo yakama jona no ké. Bo kél d'ete, ma meyasi mete yi bo kele ke jongwe d'yan ké me nje gwe mesenɔge. ¹⁵ Bomo hene be diyè sine bo wonga baka ke nyeno we. Nyeno wuse botu bete be kwaɔɔye wuse baka, botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist baka. Njambiyè kél ngikwa ne wune hene.

Mekana mete yi Pol ketima kenje Filemŋ

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom. A keti yo kenje wete kimo so wene nde Filemŋ ke Kolos. Filemŋ ba nyangwe mumo. A yensama temo nje be kriten. A ba ne wete bala wene nde Onesim. Ta be Onesim ko kelma yija beya yasi sunjwe ne masa wene, e nye bombɛ kwɔ kɛ Rom. A sangwama ne Pol mate. E Pol lepe Kimɔ Tom Yesus nye nye, e nye yensa temo nje be kriten sendi. Ndana, Pol ke keto mekana maka tiko ke bo Tisik bu ne Onesim kwɔ no. Pol ke ngweta ne Filemŋ ke moy mekana maka nde, a beŋa Onesim ne ngwete, gbiso bu nye nda man wene, keto Onesim me ndana kriten nda nye sendi.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke menjgabiye yini:

1. Kandina lepi (seke sekete 1-3).
2. Jongwe Filemŋ (seke sekete 4-7).
3. Pol ke ngweta ne Filemŋ keto Onesim (seke sekete 8-21).
4. Njena lepi (seke sekete 22-25).

¹ Yo mi Pol, mo jobo keto Krist Yesus. Yo mi sine man wusu Timote kete mekana maka kenje we Filemŋ te soŋ temo su. Sine wune ke ngbo kelo kiya mesay. ² Wuse keti kenje sendi dyombu dyusu Apiya ne man wusu Arisip, mo te yi sine bo lu dyambi keto Kumande Yesus Krist ko, keto yo sendi kenje njoŋ botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus be diki wesidya ke moy tu dyo baƙa. ³ Da Njambiye ne Krist Yesus Nyangwe Kumande wusu kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. ⁴ Mi ke nye Njambiye wombe wosoko menjgimo hene, take we kome mi ngweta ne nye ke, ⁵ keto mi ke woko nde, we ke kwadye botu be Njambiye hene budyate. Sendi, we ke tiko temo ne ngbik ke yi Kumande Yesus. ⁶ Mi diya Njambiye nde, ken mbombu dyo sangwate wune botu bete be tike sendi temo ke yi *Krist baƙa kwɔ to te, ne we duwe kimo meyasi hene te yi wuse yakama kelo keto Krist ke. ⁷ Manmbɛ, mekwadya mete yi we kwadye ne bemŋ ke nya mi mesosa budyate, nye sendi mi deti ke temo, keto we kelma nde, temo botu be Njambiye beki ne te.

Pol ke ngweta ne Filemŋ

keto Onesim

⁸ Ma yo keto te yite yi mi ne deti te yi lepo yasi te yi we yakanjwe kelo ke nye we, keto mi mo tomun *Krist. ⁹ Ko dete, mi ke kpalɔ ngweta ngwetaŋwe ne we keto mekwadya mete yi wuse no ke. Yo mi Pol, tomba mumo, mo jobo nda yi mi diye no ndana keto Krist Yesus ke lepe dete. ¹⁰ Mi ke ngweta gba ne we keto Onesim. Mi nja nje be sangwe wene, keto mi tedye nye nje Krist, yite mi ke jobo. ¹¹ A ti kele yaja mbombu yi kame ne we na. Ma ndana, a me ke kelo mesay yi kame ne wuse hene, ne we ne mi. ¹² Mi ke yokidye nye ndana kenje we, gba nye Onesim, sine nye me muka nda kol bene jon. ¹³ Mi kwadya tika mbe ne nye, ne sine nye diy, na pa kam mi ke numbu yo pinɔ te yi mi ndi ke jobo keto Kimɔ Tom ke. ¹⁴ Yasi wete, mi ti kwadye kelo dete kine pa diy we na, me nje be nda mi ke malo we malo. Ma mi kwadyikwe nde, yo wula ke kwadya te yo ne nguru wo. ¹⁵ Ta be Onesim panma jise ke keki yo yi yaka mono ngimo,

na nje yɔkwe nje dɔyɔ wúne nye kpo ne kpo. ¹⁶ Ma ndana, yeti ndi ne teri te yi bala siye na, yasi wete, a me sendi ke kimɔ teri kwɔ yite, a me maɲ wusu, soɲ temɔ su. Ke yembe, mi ke kwadɔye nye ne temɔ mbe hene, ma we kwadɔyikwe nye kwɔ yite, keto nye mɔ te yi wúne nye joɲna, nye sendi maɲ wɔ, keto a ke tiko sendi temɔ ke yi Nyangwe Kumande. ¹⁷ Nge be nde, we ke bɔ mi nda mɔ njoɲ wɔ, boɲɔ nye kimote nda we boɲ gba mi. ¹⁸ Nge be nde, a kelma yiɲa kotu mekele sunɲwe ne we, ho nde, a ne yiɲa pilo yɔ, nɔ nyêki yo ke to mbe. ¹⁹ Yo gba mi Pol ketɛ dete ne gba bo mbe. Mi ta gbo yasi te nye we. Mi tí gwe ne lepɔ nye we nde, we ne pilo mbe na. Pilo te, yo jɔɲja joɲɲwe te yi we nɔ keto Kimɔ Tom te yi mi pelma nye we ké. ²⁰ Gbate maɲmbe, kama mi kelo yasi ke yi mi diyɛ we ké keto Nyangwe Kumande wusu. Kelo nde, temɔ mbe bɛki ne te, keto wuse sanɲwate sine be *Krist. ²¹ Mi kɛti mekana maka kenje we dete, keto mi ne bibina temɔ nde, we ta woko men mbe nda yi we diki kelo menɲimɔ hene ké. Mi duwɔ nde, we ta kelo laɲsa yike yi mi diyɛ we ké.

Njena lepi

²² Sendi, nɔ kɔmbila mbaɲa toɲgari tike mi. Mi ne bibina temɔ nde, Njambiyɛ ta woko menɲweta mun, bo má soɲɛ bo ne mi yɔkidɔye nye wune. ²³ Epafras ke nyenɔ we. Sine nye ke jɔbo keto Krist Yesus. ²⁴ Mark nɛ Aristark nɛ Demas bɔ Lukas ke nyenɔ sendi wune. Sine bo hene ke nɲbo kelo kiya mesay wete. ²⁵ Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kɛl nɲikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Mekana mete yi bo ketima kenje Behebere

Mo te ε ketima mekana mete yoko kenje Behebere ko, bo yeti ke duwe dino dylene na.

Mekana maka jeki bene Behebere bete be yensama temo tiko mison yan nje be bekriten baka. Ma yasi wete, banja ke njoka yan dikima simta, ho nde, bo yokwe ne koko benjwe mison yan, ho nde, bo tiki temo ke yi Krist gbate. E bo kete ne mekana maka yi nye ne Beyuden bete be me bekriten baka deti ke temo, yi tedye sendi bo nde, Krist sima tonje meyasi hene te yi membonja dikima lero ke, dete bo ti yokwe se benjwe mison yan ne membonja mete yite na. Mekana maka ke tedye sendi wuse bekriten hene nde, Krist lansama meyasi menori hene.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyanjwe menjabiye yitati:

1. Krist kwa bejaki ne Moyisi (kumte 1-4).
2. Say nyena sadaka te yi Krist kwa mesay me nyena mesadaka hene. Sendi, nyena yotu ne ne nguru wene nda sadaka yi Krist nya ke, kwa mesadaka hene (kumte 5-10).
3. Jonjwe mo te ε tike temo ke yi Krist ko (kumte 10-13).

Njambiyε lepinama ne nje

mɔno wene

¹ Ke metu te yi mbombu Njambiyε kwanjma ne botu be punja melepi mene yi lepina no menja budyate nye besanmbambo*^{f1}* busu. A kwanjma sendi ne bo yi lepina no nye besanmbambo busu ne budya menje. ² Ma ndana, ke ngimo te yoko yi mboko ke ke ke siynate ke, Njambiyε lepinama nye wuse ne nje Mɔno wene. A kwanjma ne nye yi kusɔ ne mboko, tembidyε sendi nye nde, a nam meyasi hene. ³ Meluksa me Njambiyε ke benja ke yi Mɔno. A ndi nda gba Njambiyε. Lepi te yi pundε ke numbu ne ke ne ngunjudye. Yo ke kelo nde, meyasi me mboko hene ken mbombu diyɔ kete. Ke nye ma si kobile nje te yi Njambiyε ta weye ne mesembo me bomo ke, ε nye nje kwa ke diyɔ metidyε ke kwey ke mbam bo Njambiyε te ε ne ngunjudye hene ko.

Yesus Krist kwa bejaki hene

⁴ Yo nde, Yesus nja be nyanjwete kwa bejaki, ε Njambiyε nye nye kpaɔ dino lanja yan hene. ⁵ Ma yo jaki te nda yi Njambiyε lepima nye nye wete yeso nde: <We monmbe, kande ndana mi me songwe> ko? Ho nde, yo jaki te nda yi Njambiyε lepima ke kasi ne nde: <Mi ta be sangwe wene, a ma be monmbe ko?> ⁶ Sendi, ke ngimo te yi Njambiyε tomma ne Mɔno wene njese ke mboko ke, ε nye basidyε lero ke kasi ne nde: <Bejaki bene hene kusukwe mebori koto mbombu ke meneti kano nye.> Mɔno wene te diyε tomba moy ke njoka meyasi hene. ⁷ Ke pay te yi bejaki bene, Njambiyε ke lero nde: <A ke kelo nde, bo beki nda pupo, bo botu be mesay bene beki nda lam dite.> ⁸ Ma ke pay te yi mɔno wene, a ke lero nde: <We gba Njambiyε, we kumande kpo ne kpo. We nam botu bo ne nje te yi ne ngben.> ⁹ We kwadyikwe ngben mekele, beno kotu mekele nye bo ke dite. O Njambiyε, yori yi Njambiyε wo kumbuma mutɔ ke to yo yi nye ne we

nyangwe mesosa! A kelma dete yi tōke ne we tiko benjon bo.› ¹⁰ Njambiye lepima sendi ke kasi Mōno nde: ‹Baba Mboko, piŋo te yi meyasi ũ pa kusuna, we kandima kuso meneti. Yo we kuse sendi dyofo ne gba bo yo.› ¹¹ Meyasi menori hene ta si yambile, ma ndi we ta bone kpo ne kpo. Yo hene ta si beyo nda yi melambo si buto no ke. ¹² We ta si senjo yo. Ma ndi we ta bone kpo ne kpo kine senjo na.› ¹³ Ma yo jaki te nda yi Njambiye lepima nye nye wete yeso nde: ‹Diyo metidye ke mbam bo mbe kumo nde, mi siki kawule bependo bo tiko ke nji mekol mo› ko? ¹⁴ Ma dete, bejaki be nda? ‹Bo hene yeti botu be mesay be Njambiye na? ‹Bo yeti mesisin mete yi Njambiye tome yi ke kame botu bete be ta be ne jongwete te yi kpo ne kpo ke na?›

2

Kasi jongwete te yi Njambiye

nye wuse ke

¹ Ma dete, wuse bakiŋya melepi mete yi wuse wokuma ke ne ghem, kamba he me nje yambile duwe ke kimo nje. ² Lepi te yi bejaki be Njambiye nja lepo ke ba kpaŋa lepi. Bomo hene be payma lepi te diyo kine benjwe yo baka dikima sangwa ne ponsi te yi yakama ne bo. ³ Ma nge wuse yeliye kpaŋa jongwete te yi Njambiye nye wuse ke, he ma nje kelo nan yi diyo no ke ponsi te? Nyangwe Kumande ne nguru wene kande nje pele kasi jongwete. Botu bete be wokuma yo baka nja jaye gbate nye wuse nde, yasi te yi bo lepe ke kasi jongwete ke, yo kpaŋa lepi. ⁴ Njambiye sendi dikima kelo meyekambye ne nyangwe meyasi ne kwalo nyangwe mekele wete wete, nye sendi bo meyasi mete yi Kimō Sisin nye mumo ke nda yi nye kwadye. A kelma dete yi tedye nde, yasi te yi bo dikima lepo ke ba gbakasi.

Njambye ke tedye mo te e ta

jongwete bomo ko

⁵ Yo nde, Njambye ũ tembidye bejaki nde, yo bo ta namo jonja mboko te yi ta nje yi wuse lepe no ke na. ⁶ Yasi wete, ke yike yi wuse lepe ke, wete mumo lepima womaŋa ke moy mekana me Njambye nde: ‹Njambye, mumo ba nda, ne we taki nye? Mōno mumo ba nda, ne we nye misi ke yotu ne?› ⁷ We paŋma kelo nde, a diyo njime, bejaki mbombu yi yaka mōno kum ngimo. We nja tonje nye ne meluksa hene, ngane sendi nye. [We tembidya nye nde, a nam meyasi mete yi we kusuma ke.] ⁸ We kaŋma meyasi hene tiko ke nji mekol mene.› Yi wuse lepe nde: ‹Njambye kaŋma meyasi hene tiko ke nji mekol mene› ke, yite nde, a ũ bukwe ko yaja wete ne wete na. Yasi wete, kumo ndana wuse yeti ke benje nde, a kaŋma meyasi hene tiko ke nji mekol mene na. ⁹ Ma kwey Njambye paŋma kelo nde, Yesuŋ diyo njime, bejaki mbombu yi yaka mōno kum ngimo. Yasi wete ndana, wuse ke benje nda yi Njambye tonja nye ne meluksa, ngane sendi nye keto mebone mete yi nye sangwama no ke son ke. Dete, keto Njambye ne ngikwa, Yesuŋ sōmbuma son keto bomo hene. ¹⁰ Yo Njambye kuse meyasi hene, yo nye diye sendi ne yo hene. A benja kimote nde, Yesuŋ kwāŋ ne nje mebone yi be no ne njololo ke meyasi hene, ne bono

bene budfyate be ne ngabiye ke meluksa me Yesus. Yo Yesus bute nje yi jongwe ne bo. ¹¹ Yo nye ke pupudye bomo kanje nye Njambiyé. Nè nye nè botu bete, bo hene ndi ne kiya sangwe wete. Yori yi nye yeti ke gwe njon te yi jeba bo nde Bemarj bene ké. ¹² A ke lepo nye Njambiyé nde: <Mi ta lepo kasi yo nye bemanj bembé. Mi ta teme ke mbombu njon botu bo hene, jembina yi lukse ne we.> ¹³ E nye lepe sendi nde: <Mi ta be ne bibina temo hene pele yi Njambiyé>, lepo sendi nde: <Mi waka sine bono be Njambiyé be nye kanja nye mi baka.>

¹⁴ Ma bono bete be nye lepe no baka, yo wuse botu be meneti maka be ne membundo nè mekiyo baka. Yori yi Yesus ne nguru wene bonja sendi teri su, na gwe yi yangile ne deti *Kum beya mekele. Keto yo nye, Kum beya mekele ko kele nde, bomo gwáki. ¹⁵ Yesus kelma dete yi jongwe ne botu bete be gwa wɔ soj kwey, diyɔ nda bebala ke ndingele jongwe dyan hene baka. ¹⁶ Yo gbate nde, a njáki nje kame benday be Abaraham, a ti njáki kame bejaki na. ¹⁷ Dete, yo ba kimote nde, a bôn teri bemanj ke menje hene, na be nyanawe kum botu be nyena sadaka te e gwe bomo ngwete, nye temo ke mesay me Njambiyé yi soje ne ngambi ne ke to bomo, sangwe bo bene be Njambiyé. ¹⁸ A bejma mebone ke ngimo te yi nye sangwama ne mebobilan ké. Dete ndana, a yakama kame botu bete be sangwa sendi ne mebobilan baka.

3

Yesus Krist kwɔ Mɔyisi

¹ Wune njon, Njambiyé jebama sendi wune nde, wune bêki botu bene. Dete, wune kána misi yi beje ndi ne Yesus. Nye mo te yi Njambiyé tomma ko. Nye sendi nyanawe kum botu be nyena sadaka te yi wuse tike temo ke yene ke mbombu bomo ko. ² A tonja mesay hene kimote ndi nda yi mo te e tembifya nye nya nye nde, a kél ké. A tonja yo ndi nda yi Mɔyisi kelma kwey ke njoka kando bono be Njambiyé ké. ³ Yo nde, ke njoka tu nè mo te e sume yo ko, bo lúksa mo te e sume ko, yeti tu na. Ke njoka Yesus nè Mɔyisi, yo dete sendi, yo yakama nde, bo lúksa Yesus kwɔ Mɔyisi. ⁴ Tu hene, yo mumo sume yo, ma ko beko dete, yo Njambiyé kele meyasi hene. ⁵ Nge be Mɔyisi, a tonja mesay mene hene kimote ke njoka kando bono be Njambiyé nda mo mesay. Mesay mene ba nde, a kánda lepo yasi te yi Njambiyé ta nje lepo ke metu te yi nje ké. ⁶ Ma ke be *Krist, a tónjukwe ne mesay mene hene kimote nda Mɔno te e diyé ne tu sangwe ko. Ma nge wuse ke mbombu diyé ne ngbingim, be ne bibina temo te yi nye wuse mesosa ké kumo ke sinate, yite wuse tu te.

Njambiyé ta nye botu bene mewedyá

⁷ Yori yi Kimɔ Sisiɔ lepe nde: <Muka nge wune woke men ne, ⁸ wune fi deskwe metemo mun nda yi besanmbambo bun kelma detina to sungwe ne Njambiyé ke kongor boje ne nye ké na. ⁹ Njambiyé nde: Ko beko nde, bo bejma mekele mete yi mi dikima kelo ke mesew kamoni ké, bo bobuma mi yi beje ne yasi te yi mi ta kelo ké. ¹⁰ Yo kelma nde, mi wôku ngambi sungwe ne bo, e mi lepe nde: Menjimo hene, metake man londunate ne mi. Ko, bo ti kwadye duwe menje membe na. ¹¹ Dete, mi wokuma ngambi, e mi kinja nde, ko bo tí nyije gba ke mbey mewedyá membe na.> ¹² Wune njon, wune diyé ne soso, ma banja ke njoka yun me nje diyé kine tiko temo se ke yi Njambiyé na. Yo yakama kelo nde, bo tùm konj ne

Njambiyè te ε ne jorj kò. ¹³ Ma baka kíta bésò metu hènè piṅṅ te yi muka te yi wuse lèpè nò ké ndi kete, kambò mēbeyò mē nje sebile wunè yí dēsè nē mētemò mun. ¹⁴ Yo nde, ṅgè wusè kè mbombu dīyò nē ṅgbingim, bē sendi nē bībina temò te yi wusè bā nò nē mbombu ké kumò kē siynate, komete, sine bē *Krist ta bē nē ṅgabiye kē mēyasi hènè. ¹⁵ Yo dētè yi mēkana mē Njambiyè kē lèpò nde: <Muka ṅgè wunè wokè mēn nē, wunè tī dēskwē mētemò mun nda yi bēsāmbambò bun kelma dētina to sungwē nē Njambiyè kē na.> ¹⁶ Ma bē nda si wokò mēn Njambiyè nje kpalo kelo yasi te yi kwadya temò nē kē? Yeti ndi kiya botu baka bē Mōyisi punja soṅe bō hènè kē Ejipt baka kelè dētè na? ¹⁷ 'Ma Njambiyè ma wòku ṅgambi sungwē nē bē nda kē mēsēw kamōni? 'A ti ma wòku ṅgambi sungwē ndi nē kiya botu baka bē kelma bēya yasi, ε bō saṅgwa nē sōṅ kē mōy kōṅgor baka na? ¹⁸ 'Ma Njambiyè ma kinjāṅwē nde, bē nda tī nyiṅe nē mbey mēwēdya mēnē? 'Yo ti ma bēṅa ndi kiya botu baka bē kelma dā mētò sungwē nē nyē baka na? ¹⁹ Dētè, hē kē bēṅe nde, Njambiyè tī jayē nde, bō nyiṅa kē mbey te na, keto bō tī tike temò kē yēnē na.

4

¹ Njambiyè kpoma nde, wusè yakama nyiṅe kē mbey mēwēdya mēnē. Ma dētè, piṅṅ te yi ṅgimò nyiṅnate ndi kete, hē dīy nē sōsò, ma mbaṅa mumò kē njoka yun mē nje kōpò nyiṅnate take nde, a tikama nē njime. ² Ma hē wokuma sendi Kimò Tom te ndi nda yi bēsāmbambò busu wokuma nò sendi kwey kē kōṅgor kē. Bō wokuma Kimò Tom te, yasi wētè, yo tī kame bō yaṅa na, keto bō wokuma ndi wokò kinè tikò temò kete na. ³ Kē bē wusè bē tike temò kete baka, wusè kē nyiṅe su kē mbey mēwēdya mētè yi Njambiyè lèpima nde: <Mi wokuma ṅgambi, ε mi kinja nde: Kò bō tī nyiṅe gba kē mbey mēwēdya mēmbē na.> Njambiyè lèpima mēlèpi maka, kò bēkò nde, a ma kiki sidye mēsāy mēnē komē nyē kusuma nē mbokò kē. ⁴ Womaṅa kē mēkana mē Njambiyè, kē kasi metu yitan jò yibate yi yo lèpè kē, ε nde: <Njambiyè kelma mēsāy mēnē hènè kē metu yitan jò wētè, ma kē yitan jò yibate, ε nyē wēdya.> ⁵ Nda yi wusè kandima si lèpò ndana kē, mēkana mē Njambiyè kē basidye lèpò sendi waka nde: <Kò bō tī nyiṅe gba kē mbey mēwēdya mēmbē na.> ⁶ Ma botu bētè bē kandima wokò Kimò Tom te baka tī nyiṅe kē mbey mēwēdya mētè na, keto mētemò man bā nē keskere. Yasi wētè, muka bāṅa yakama nyiṅe kē mbey mēwēdya mētè. ⁷ Yori yi Njambiyè kē tembidiye sendi wētè jōnja ṅgimò te yi nyē jēba nde muka kē. Mēsēw kwāṅma kē kōṅṅte būdyaṅte, ε nyē lèpè lèpi te yi wusè lèpima ndana kē nē numbu Davit nde: <Muka ṅgè wunè wokè mēn nē, nē tī dēskwē mētemò mun na!> ⁸ Ma Yosuwā má kēndi nē bēsāmbambò busu kumò nò kē mbey mēwēdya mētè, ma Njambiyè tī lèpè se kasi wētè ṅgimò mēwēdya kē kōṅṅte na. ⁹ Dētè, Njambiyè kombila wētè ṅgimò mēwēdya yi kē bōṅna nē yi yēsò *Saba nyē botu bēnē. ¹⁰ Mò te ε nyiṅma kē mbey mēwēdya mē Njambiyè kò kē wēdya kē mēsāy mēnē hènè nda yi Njambiyè wēdyaṅma nò kē kōṅ mēsāy mētè yēnē kē. ¹¹ Dētè, hē nyēki sosu su hènè yí sà nje te yi nyiṅe kē mbey mēwēdya mētè, kambò bāṅa mē nje kelo dā mētò nda bēsāmbambò busu kōpò nē nyiṅnate kē mbey mēwēdya mētè. ¹² Wunè kēl dētè, keto mēlèpi mē Njambiyè nyēki mumò kpasa jōṅṅwē, yo sendi nē ṅṅuṅṅudye. Yo lōṅ mumò kē temò kwā yi kafa te ε nē mēnumbu mētè yiba yakama kelo kē. Yo nyiṅa ndi pòkè

kumɔ ke moy mbumɔ temɔ, nyiŋe kumɔ ke moy dʒoŋgo ke to. Yo kɛn kumɔ ke mejangwe me yotu, kumɔ sendi ke dʒoŋgo te yi moy meyesɔ. Yo ke nembe punje medʒano nɛ metake mete yi dʒiye ke temɔ mumɔ kɛ. ¹³ Ke meyasi mete yi Njambiyɛ kusuma kɛ, kine yanja wete ne wete sodʒate ke mbombu wene na. A ke beŋe meyasi hene te yi nye kusuma kɛ ne lonjo lonjo. Meyasi hene te yi wuse kelma kɛ, he ta teme ke mbombu wene pile yo nye nye.

Yesus Krist kwɔ nyangwe botu

be nyena sadaka hene

¹⁴ Wuse me ndana ne nyangwe kum botu be nyena sadaka te e kwanɔma bari hene ko. Yo Yesus te Mɔnɔ Njambiyɛ e bendima kɛ kwey ke dʒofo ko. Dete, he tiki temɔ ne ngbik ke yene ke mbombu bomɔ. ¹⁵ Keto Yesus te nyangwe kum botu be nyena sadaka wusu te yi wuse lepe no ko ti dʒiyo kine gwe ngwete wusu ke meteko mete yi wuse no kɛ na. A sangwama ne mebobilan ndi nda wuse ke menje hene. Yasi wete, ko a ti kele ne yiŋa mebeyo na. ¹⁶ Dete, he kɛn ndana ne bibina temɔ ke keki siya bekum te yi Njambiyɛ te e ne ngikwa ko, na tiki wuse ne ngwete ke beya mekele musu, kelɔ ngikwa ne wuse yi kame wuse kome yiŋa yasi dʒa wuse kɛ.

5

¹ Yo nde, ke yi nyangwe kum botu be nyena sadaka hene, bo tɔka nye ndi ke njoka bomɔ tembidiye nye, na kel mesay me Njambiyɛ yi kame ne botu bete. Mesay mene, yo nde, a bɔŋ meyasi nye Njambiyɛ, kelɔ sendi sadaka nye nye keto mebeyo me bomɔ. ² A yakama woko yasi te yi dʒa ke yi botu bete be ndekima meyasi, nɛ baka be jate ke yiŋa menje baka, keto yo dʒaŋ sendi nye nda bo. ³ Yo keto te yite yi nye yakanɔwe nye sadaka, keto mebeyo mete yene ne nguru wene nɛ yi botu be kandɔ sendi. ⁴ Mumɔ ti bɔŋ nyangwe dʒiyo te ne nguru wene na. Yasi wete, yo Njambiyɛ ne nguru wene jeba mumɔ tembidiye nye nda yi nye kelma kwey ne *Aron kɛ.

⁵ Ke yi *Krist, yo ba sendi dete. Nye ne nguru wene ti bu nyangwe dʒiyo kum botu be nyena sadaka nye ke yotu ne na. Yasi wete, yo Njambiyɛ lepe nye nye nde: <We monmbe, kande ndana mi me songwe.> ⁶ Yo nda yi yo ketinate sendi womaŋa ke mekana me Njambiyɛ nde: <We mo nyena sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.> ⁷ Ke jongwe dʒene ke meneti maka, Yesus dikima ngweta jaba kembidya detinate punje misidye ke misi ke mbombu Njambiyɛ te e ba ne deti te yi soŋe soŋ ke yotu ne ko. E Njambiyɛ woke menɔweta mene, keto Yesus pidya yotu ke mbombu wene. ⁸ Ko beko nde, a ba gbate Mɔnɔ wene, a kwanɔma ne nje mebɔne yi jeke ne kelna yasi te yi Njambiyɛ kwadiye kɛ. ⁹ Ke Njambiyɛ ma si nye nye deti te yi tonje meyasi hene kɛ, e nye nje be mo te e bute nje yi jongwe ne bomɔ hene be kele yasi te yi nye lepe yi nye bo jongwe te yi kpo ne kpo. ¹⁰ Dete, e Njambiyɛ tembidiye nye nde, a beki nyangwe kum botu be nyena sadaka nda Melkisedek.

He kɛl meyasi mete yi goto bomɔ

¹¹ Wuse ne budya meyasi mete yi wuse yakama lepo nye wune ke kasi nyangwe kum botu be nyena sadaka ko. Yasi wete, yi nembe no, yo ne deto, keto wune yeti se ke biye to meyasi nedo nda yi mbombu na. ¹² Ma, ke budya ngimo te yi sima kwɔ kɛ, ma wune me ndana botu bete be yakama

tedye meyasi nye beso, yasi wete, yo ke diyε ndana nde, bo bāsīdya tedye sendi wune bosa mōno meyasi mete yi bo kandima tedye wune mbombu ke melepi me Njambiyε ké. Wune me ndana nda bono bete be ndi ke dye beri baka. Nε nde, wune dyāki medye mete yi ne deto, wune ke kpalo kelo nde, bo nyēki wune mōroku meberi ne kōko. ¹³ Yo nde, mō te ε ndi ke dye beri ko ndi ne gbela mōnsike. Njel mō te mbete ti pa duwe nembina yasi te yi ne ngberj nε yasi te yi be kotute ké na. ¹⁴ Ma detina medye bēna goto bomō. Njel botu te bete yakama nembe kimō yasi nε beya yasi, keto bo nya sosu yan ke jekina meyasi mete, ε bo si yila nō.

6

¹ Ma dete, he kēn kendo mbombu jεke meyasi mete yi bεnje goto bomō. He ti diy ndi ke kiya mbey ke bosa meyasi mete yi bo tedya wuse ke kasi *Krist ké na. He ma si tembidye mekol me ty, he ti basīdya tembidye se na. He sima lepō yo nye wune, yo nde, bomō tūm kōj ne mekele mete yi kε ne mumō ke nje sōj ké, yejsa temō tikō ke yi Njambiyε. ² He sima nembe njoka tōpuna bomō ke mōroku te yi kwaṇna ké nye wune, lepō kasi kasa mebo ke yotu bomō te yi kelna ké nε kasi womiya bemuṇ nε kasi pesina josi te yi Njambiyε ta peso ke siyna mboko ké. ³ Ma ndana, nge Njambiyε jaye, he ti bonε ndi wari na, he ta kε mbombu.

⁴ Njambiyε paniya puyε nye baṇa bomō. Bo ne nguru wan bεṇma nde, yasi te yi Njambiyε nya bo ké gba kimote. Bo bεṇma sendi mekamna me Kimō Sisij. ⁵ Bo bεṇma gbate nde, melepi me Njambiyε kimō yasi, kande bεṇna nyangwe ngungudye ngimo te yi ta duwe nje ké. ⁶ Botu bete bεṇma duwe meyasi menōri hene. Yasi wete, bo kpalma tumō kōj ne Njambiyε. Ma dete, nje te yi bo yakama kelo nde, botu bete yeṇsangwe sendi temō ne kōko ké yeti se na. Yo nda bo ne nguru wan ke kala ngba Monō Njambiyε ke kroa, kelo nde, bomō wūngwe nye. ⁷ He pān bu yekambiyε ne meneti. Nge mbiyō diki nō ne kpik kpik ke yija mbey, nge mōroku diki nyiṇe meneti bōse yo, nge meneti mete jōngwe nyambi yi kame ne botu bete be kelma ngwan womete baka, yite Njambiyε ke nye meneti mete mekombila. ⁸ Ma nge meneti mete kpale kelo nde, membunjo mete yi ne mesōru nda meṇgombiya ké jōj kete, yite bomō bēna meneti mete sōje misi, Njambiyε má kita ne yo si lodye yo ne ngito. ⁹ Wune njōj, sōj temō su, ko beko nde, wuse lēpinangwe dete, wuse ne bibina temō nde, wune ke gba kimō nje te yi ta kelo nde, Njambiyε jōngwe wune. ¹⁰ He lépī dete, keto Njambiyε yeti mō te ε kele yasi kotute na. A ti lejsa mesay mete yi wune kele nε mekwadya mete yi wune tedya sungwe ne nye ké na. Mekwadya mete ke bēna ke kimō meyasi mete yi wune kelma sungwe ne botu bene nε yi wune kε mbombu kelo ké. ¹¹ Ma yasi te yi wuse gōre ké, yo nde, mumō hene ke njoka yun nyēki sosu ne hene ke kelna mesay dete kumō ke signate. Dete, wune ta be ne meyasi hene te yi wune be ne bibina temō nde, wune ta be nō ké. ¹² Ma wuse yeti ke kwadye nde, dyem bīya wune na. Yasi wete, he kwadyikwe nde, wune kēl nda yi botu be Njambiyε bete be tike temō ke yene, be sendi ne tin kele ké. Bo ke nje be ne kimō meyasi mete yi nye kpoma tike bo ké.

*Njambiyε tónjukwe meyasi mete
yi nye si kpo ké*

¹³ Ke ngimo te yi Njambiyε kpoma yiηa yasi nye Abaraham kε, a lepima kinja yotu ne ne nguru wene, keto mbanja mo te ε kwanjma nye, na kinja yotu mo te yeti na. ¹⁴ A lepima kinja yotu ne nde: <Gbakasi, mi ta tonje we ne mekombila, kelo nde, benday bo nyεbi nyebo ke no mbombu.> ¹⁵ Abaraham wokuma dete, ε nye kele tin ladye. Dete, ε nye nje be ne yasi te yi Njambiyε kpoma nde, a ta nye nye ke. ¹⁶ Ke yi bomo diki kinja no ke, bo kinjanjwe ne dino mo te ε be nyangwete kwa bo ko. Nge mumo kinja dete, yo ke tedye nde, lepi te yi nye lepe ke, gbakasi. O beηa, meso te yi ba ke njoka yan ke ti ke se mbombu na. ¹⁷ Dete, Njambiyε kwadya tedye ne nje te yite nye botu bete be nye si kpo yiηa yasi nye bo baka nde, ko a ti diyo kine tonje yasi te yi nye si kpo ke na. Yi tedye ne yo, a lepinamo nje kinja sendi yotu. ¹⁸ Ke meyasi maka yiβα, yite nde, nge Njambiyε si kpo yiηa yasi, kinja sendi yotu ne, yanja ti senjo se kete na. Ko a ti kel ja na. Dete, pe wuse botu bete be soma ke yasi ne baka, yo ke nye wuse nyangwe deti te yi be ne bibina temo ne ngbik ke meyasi mete yi nye sima kpo nye wuse ke. ¹⁹ Bibina temo te yi wuse no dete ke yi Njambiyε ke ke kelo nde, wuse diy ne ngbingim kine ndensa na nda yi dinde tembidye ne landi ne njik ke sombu ke. Bibina temo te ke kelo sendi nde, wuse lansangwe lambo te yi bo kesa peto ne mbeγ te yi ne kiyο ke nyiηe kumo ke moyte mate. ²⁰ Yesus ma kake nje nye wuse, kande kumo mate, ε nye nje be nyangwe kum botu be nyena sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.

7

Kasi Melkisedek te mo nyena

sadaka nye Njambiyε

¹ Melkisedek ko ba kumande Salem. *f1* A ba sendi mo nyena sadaka nye Njambiyε te ε kwanjma meyasi hene ke kwey ko. Ke ngimo te yi Abaraham ba ke yokwe ke loηa dyambi kome nye lansama budya bekumande ke, ε Melkisedek teme ke sangwa ne nye kwa nye nye mekombila. ² Ke meyasi hene te yi Abaraham yokwa no ke dyambi ke, a bakima kwalo yasi hene ke mengabiye kamo kamo. E nye bu ngabiye kwalo meyasi mete wete wete nye Melkisedek. Faη to dino Melkisedek, yo nde: Kumande te ε ne ngbeη. Sendi, nye kumande te ε Salem, yite nde: Kumande te ε kele nde, bomo diy ne te. ³ A kine sangwe na, a kine nyangwe na, a kine besanmbambo na. Ko bo yeti ke lepo kasi jariki ne, ho lepo nde, a gwα na. Dete, nye nda Momo Njambiyε, nye mo nyena sadaka nye Njambiyε kpo ne kpo.

⁴ Ne beηa ndi, a ba gba nyangwete budyate. Ko nyangwe sanmbambo wusu Abaraham ne nguru wene, ke meyasi hene te yi nye yokwa no ke dyambi ke, a bakima kwalo yasi hene ke mengabiye kamo kamo, bu ngabiye kwalo meyasi mete wete nye nye. ⁵ Ke njoka benday be Levi baηa kete botu be nyena sadaka nye Njambiyε. Membonga me Njambiyε te yi Moyisi ketima ke ke nye bo deti te yi diye ngabiye kamo ke mebo me mumo hene ke kando Isarayel. Yite nde, bo diya ndi ke mebo me bemaη ban, ko beko nde, bene bo hene wula ndi ke mekiyo me Abaraham. ⁶ Ma ke be Melkisedek, a yeti ne nday Levi nda bo na. Ko dete, a bonja ngabiye kamo ke mebo me Abaraham. A ka sendi mbombu yi nye Abaraham mekombila, nye mo te yi Njambiyε kpoma meyasi nye nye ko. ⁷ He duwa gbate nde, mo te ε nye jakoso mekombila ko kwa mo te ε bu mekombila

boŋŋo ke mebo mene ko. Yite kine meso na. ⁸ Ke yi benday be Levi te yi wuse lepe no be bu ngabiye kwalo meyasi wete wete ke njoka menngabiye kamɔ ke meyasi hene te yi mumo be no ke, bo gbela botu bete be ta si gwe gwako. Ma yasi wete, ke yi Melkisedek, mekana me Njambiyɛ lɛpi nde, nye mo te e boŋma ngabiye te ke mebo me Abaraham ko, nye mo te e ne joŋ. ⁹ He yakama lepo nde nge? Ko Levi, nye mo te e diki bu ngabiye kamɔ ke mebo me njon ne ko nya sendi ngabiye kamɔ te yene nye Melkisedek kome Abaraham nya nye ngabiye te yene ke, ¹⁰ ko bekɔ nde, ke ngimo te yi Melkisedek temma ke sanƵwa ne Abaraham ke, Levi ti pa jadye na. Wuse lɛpi nde, a nya Melkisedek yasi ne nje Abaraham, keto Levi nday Abaraham, nye mekiyo mene.

¹¹ Mesay me nyena sadaka nye Njambiyɛ te yi benday be Levi dikima kelo ke ba njuku membonga mete yi Njambiyɛ nya kando Isarayel ke. Ma mesay mete yi bo kelma ke ma tonjukwe meyasi hene te yi Njambiyɛ kwadya ke, ma wete mo nyena sadaka dele e boŋnama ne Melkisedek ti nje se tiko moy tu *Arɔn na. ¹² Yo nde, ke wete jonja bo mesay me nyena sadaka dyɔ, yo diya nde, membonga senjinanƵwe sendi. ¹³ Ma Nyangwe Kumande wusu te yi wuse lepe no waka ko wula ke yija kando dele. Wete mo kando te ti pa be mo nyena sadaka nye Njambiyɛ wete yeso na. ¹⁴ Bomo hene ke kombile duwe nde, Nyangwe Kumande wusu ko wula ke kando Yuda. Kome Moyisi lepima kasi botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ ke, a ti lepe kasi wete mo kando te na.

Kasi Mo te e nda Melkisedek ko

¹⁵ Mesay me nyena sadaka te yi botu be kando Levi dikima kelo ke ti be ne deti te yi tonje yasi te yi Njambiyɛ kwadya ke na. Yasi te yi tedye ne sansan nde, yo dete ke, yo keto Njambiyɛ nja tembidye mbaŋa mo nyena sadaka dele, mbete nda Melkisedek. ¹⁶ A ti bonƵ diyɔ mo nyena sadaka, keto a wula ke wete kando botu be nyena sadaka nda yi membonga me bomo pese ke na. Yasi wete, a bonƵ diyɔ te, keto nye ne ngungudyɛ te yi diyɔ ne joŋ kpo ne kpo. ¹⁷ Yo kwanƵama dete nda yi mekana me Njambiyɛ lepe ke kasi ne nde: <We mo nyena sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.> ¹⁸ Dete, Njambiyɛ sima li membonga mete yi mbombu, keto yo ti be ne deti te yi kelo yaŋa na. Sendi, yo ti be ne deti te yi jongwe mumo na, ¹⁹ keto membonga mete ti kele nde, mumo beki ne ngben ke mbombu Njambiyɛ na. Ma ndana, yo me ne yija yasi te yi kwanƵama membonga. Yo yasi te yi wuse be ne bibina temo kete, yo ke bute wuse nje yi ke no ke keki Njambiyɛ. ²⁰ Ke meyasi menori, Njambiyɛ kinjama yotu ne ne nguru wene. Ma ke tembidya botu be nyena sadaka te bari, a ti kinja yotu ne na. ²¹ Yasi wete, ke yi Yesus, ke yi Njambiyɛ tembidya ne nye ke, Njambiyɛ ne nguru wene kinjama yotu lepo nye nye nde: <Mi Baba Mboko kinjama nde, we Mo nyena sadaka kpo ne kpo. Ko mi ti yokidye se numbu na.> ²² Dete, Yesus nja be mo te e bakidye kpasa mbon te e kwanƵama e mbombu ke njoka su sine be Njambiyɛ.

²³ Ma yija yaŋa kete sendi, yo nde, ke yi botu be nyena sadaka te bari, bo ba budyate, keto bo dikima gwe, son ti tike nde, bo ken ne mesay man mbombu na. ²⁴ Ma ke be yi Yesus, yo yeti dete na, keto nye mo te e diyɛ kpo ne kpo. Dete, ko yeso wete ne wete mumo ti bu say mo nyena sadaka ke mebo mene na. ²⁵ Yo keto te yite sendi yi nye yakama jongwe bomo

hene be kwā ne nye kè nò kè yi Njambiyè ndi tu wetè ne sat, keto a ne jon kpo ne kpo. A kè ngweta ne Njambiyè metu hene keto yan.

²⁶ Yo gba njel nyanḡwe kum botu be nyena sadaka nda yoko ε yakama ne wuse. A pupunate kè mbombu Njambiyè. A kine meḡso na. A kine mɔnɔ mebeyo ne mbet kè yotu ne na. A yeti ne kumbo bene botu be mebeyo na. Njambiyè bendidya nye kenje kè dyofo kè kwey. ²⁷ A yeti ne nda be nyanḡwe bekum be botu be nyena sadaka te bari na. Kè yan, metu hene bo dikima pa nye sadaka nye Njambiyè keto mebeyo mete yan ne nguru wan, nje nye sendi keto yi botu be kando. Ma kè yi Yesus, a nya sadaka nye Njambiyè ndi tu wetè ne sat. Yo nde, a nya yotu ne ne nguru wene ne sadaka. ²⁸ Nyanḡwe bekum be botu be nyena sadaka te yi bo dikima tembidye beḡḡwe membonḡa me Mɔyisi baka bā ndi gbela bomo ne meḡso sendi. Ma kè be *Mɔnɔ, lèpi te yi Njambiyè njā lèpo kinja yotu ne kè njā bɔ mbe membonḡa. Lèpi te njā tembidye Mɔnɔ wene nyanḡwe kum botu be nyena sadaka, kelo nde, a bēki kpo ne kpo ne njololo kè meyasi hene.

8

Yesus nyanḡwe kum botu be nyena sadaka te wusu

¹ Ma nyanḡwe yasi te yi wuse jekè kwadye lèpo ké, yo nde: Wuse me ndana gbate ne nyanḡwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyè. A ka dīyɔ metidye kè kwey kè mbam bɔ Njambiyè te ε dīye ne meyasi hene kò. ² A kél mesay me nyanḡwe kum botu be nyena sadaka kè mbeɔ te yi ne kiyo, kpaša mbeɔ te yi Baba Mboko ne nguru wene kombila, yeti mumo na.

³ Bo témbidya nyanḡwe kum botu be nyena sadaka hene, na bɔ meyasi kanje nye Njambiyè, wo sendi benyamɔ kelo ne sadaka nye nye. Dete, yo kimote nde, nyanḡwe kum botu be nyena sadaka te wusu bēki sendi ne yasi te yene yi nye ta nye Njambiyè ké. ⁴ Ndi nde, a má beki kè meneti maka, kò ma nye tì be mɔ nyena sadaka na, keto yo ne gweyā botu be nyena sadaka kete be kanje meyasi nye Njambiyè beḡḡwe membonḡa me Mɔyisi. ⁵ Meyasi hene te yi bo kele ké, yo gbela yekambiyè, yo kè boḡna boḡnanḡwe ne meyasi mete yi kelna kè dyofo ké. Yo dete kome Mɔyisi kwadya sumɔ njel tɔ te yi bo kele ne to melambo yi wuse lèpe nò ké, ε Njambiyè lèpe nye nye nde: <Beḡa, kelo tɔ te beḡḡwe yekambiyè te yi mi tedya we kè keki ké.>

⁶ Ma ndana, he bēḡa nde, mesay mete yi *Krist kwanḡma gbate yi botu be nyena sadaka te bari budyate. He lèpi dete, keto mesay me njuḡo te yi nye kelma ké, a kelma yo ne nje kpaša mbon te ε kwanḡma ε mbombu, keto kimo kpaša meyasi mete yi Njambiyè kpoma nye wuse kè mɔy mbon te ké kwā meyasi mete yi nye kpoma kè yi mbombu ké.

⁷ Ma bosa mbon te yi Njambiyè kelma ké má dīy kine meḡso na, ma nye tì tike se mbete, nje kelo sendi mbaḡa na. ⁸ Yo gbate dete, keto Njambiyè lèpinama nye kando dīyene yí ndeye bo nde: <Ne bēḡa, mi Baba Mboko kè lèpo nde: Kè metu mete yi nje ké, mi ta kelo jonja mbon sine botu be kando Isarayel nè botu be kando Yuda. ⁹ Yo tì be nda mbon te yi mi kelma sine beḡanḡbambɔ ban kè ngimo te yi mi biyama bo ne gba bɔ mbe punje soḡe kè meneti me Ejipt ké na. Nda bo tì kè mbombu beḡḡwe mbon te ké, ε mi soḡe temɔ kè yotu yan. Yo mi Baba Mboko lèpe dete. ¹⁰ Ma mbon te yi mi

ta nje kelo sine botu be kando Isarayel ké, yo nde, ke menggimo mete yite si kwa, mi ta ngba membonga membe ke dyan dyan keto yo ke metemo man. Mi ta be Njambiyé wan, bo má be kando d'yembe. ¹¹ Ko mbanja mumo tí lepo se nye jakoso ho nye man tedye nye nde, a dúkwé Baba Mboko na. Keto mumo hene ta duwe mi kande bonosike kumo betomba hene. ¹² Yo ta kelna cfete, keto mi ta tiko bo ne ngwete ke kotu mekele man. Mi tí take se mebeyo mete yi bo kelma ké na. ¹³ Ma nge Njambiyé lepe kasi jonja mbon, yite téfya nde, a pesima nde, bosate sima jombe. Ma nge yija njombu yasi si jombe, yite yo ta be ke yambile.

9

Njombu kanna Njambiyé ke njombu mbon

nè ke jonjate

¹ Bosa mbon ba ne membonga mete yene yi tedye nda yi bomo yakanngwe kelo ne mesay nye Njambiyé ké. Yo ba sendi ne mbey kiyó te wene yi bomo summa ne mebo man ké. ² Yo nde, bo kelma tu ne to melambo. Bosa tongari te yi diyé kete ké, bo jébanngwe nde Mbey te yi ne kiyó. Bo dikima tiko yasi te yi bo kase lambo kete ké womete, bu tebel ne memampa mete yi bo kané nye Njambiyé ké kete. ³ Ke kon lambo yibate yi bo kesa ke kon tongari te ete ké, we kum ke wete tongari sendi. Bo jébanngwe mbete nde Mbey te yi ne kiyó lanja yoru. ⁴ Ke moy tongari te, yo ba ne wete mbey te yi bo diki lodye meyasi mete yi ne kimo metul ké. Mbey te ba hene tande lor ne lor. Bo dikima lodye yija kwalo mutó te yi ne kimo metul ké kete. Kpongi te yi tedye mbon ke njoka Njambiyé bene botu bene ké ba sendi ke tongari te. Kon kpongi te ba hene tande lor ne lor. Wete pan ba ke moyte tande lor ne lor, yija medye nde man ba ke moyte. Wakatiki te yi *Arón ba no yi menjam mejeti loma kete ké ba sendi ke moy kpongi yinori. Mepel metari yiba te yi Njambiyé ketima membonga mete yi tedye mbon ne bene kando Isarayel ké ba sendi ke moyte. ⁵ Bo sama yekambiyé nyanngwe banja bejaki be Njambiyé yi bo jeba nde Beserubé baka kase ke to kpongi yinori. Bejaki benori téfya nyanngwe meluksa me Njambiyé. Wukume mepapo man petima to kpongi kome bo diki kelo sadaka te yi sonja mebeyo me bomo ké. Ma ngimo te yi nembe ne yo ndana ne kwet kwet yeti na. ⁶ Yo nde, ke bo ma si kobile meyasi hene cfete ké, e botu be nyena sadaka nye Njambiyé nje diki nyine ke bosa tongari menggimo hene yi kelo mesay man. ⁷ Ma ke be tongari yibate, ndi nyanngwe kum botu be nyena sadaka nyepo nyine mate. Ke sew wete, a nyina ndi tu wete. A ti yaka nyine kine ké ne mekiyo me nyamo yi kelo ne sadaka keto mebeyo mete yene ne nguru wene nè keto mebeyo mete yi botu be kando kele ne jekwe ké na. ⁸ Kimo Sisij kwadya tedye komete nde, pinó te yi bosa tongari ba ndi kete, nje te yi kumo no ke tongari te e ne kiyó lanja yoru ko ti pa butuna pundo puye na. ⁹ Meyasi menori téfya yekambiyé meyasi mete yi kwanja ndana ké. Yo téfya nde, meyasi mete yi bo nye Njambiyé nè mesadaka me benyamo te yi bo kele nye nye ké tí kelo nde, temo mo te e nye yo ko béki ne te ke menje hene na. ¹⁰ Membonga mete béja ndi kasi meyasi mete yi membundo, kasi medye nè meyasi mete yi mumo hobiye nè budya jaki jaki kasi weyna yotu nè

weyna meyasi. Membonḡa menōri diyma kumō ke ḡgimō te yi Njambiye nḡa senjo ne meyasi hene ké.

¹¹ Ma *Krist sima nje, nye nyanḡwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye, né wuse be ne kimō meyasi mete yi nye sima kombile, na nye wuse ké. A kél mesay mene ke mbey te yi ne dōko kwā tḡ lambō te ε mbombu. Yo sendi kpasate budiyate, yo ne nyonḡ kwā ete. Yeti bomō sume yo na. Yo yeti sendi waka ke to meneti na. ¹² Ke yi *Krist nyinḡma no ndi tu wete ne sat ke mbey te yi ne kiyō ké, a tḡ bḡ mekiyō me bembam tabō ho mekiyō me bembam benday ké no na. Yasi wete, yo ḡgbak ḡgbak mekiyō mene yi nye kḡ nō. Yo mekiyō mene soḡe mebeyō musu, jonḡwe wuse kpo ne kpo. ¹³ Bo dikima bḡ mekiyō me bembam tabō nè yi bembam benday, nyanje ke yotu botu bete be ne sembo ke yotu yi weye ne bo soḡe ne sembo ke yotu yan. Bo dikima biye sendi nyari nday wo ba nye lodye, bḡ su te kelō sendi nō dete. ¹⁴ Ma ḡḡe be nde, mekiyō me benyamō nè su te yite bḡ ne deti te yi kelō dete 'sunḡwa ne mekiyō me Krist? 'Yene kina kél kwā yite na? Ne deti te yi Kimō Sisij te ε diye kpo ne kpo kō, Krist mō te ε kine mbulma mebeyō kō nya yotu ne ne sadaka nye Njambiye. Mekiyō mene ta pupudye metemō musu gbate soḡe ke mekele mete yi ké ne mumō ke nje soḡ, né wuse kel mesay nye Njambiye te ε ne jonḡ kō.

¹⁵ Yo dete nde, *Krist kelma say njuḡo te yi kelō jonja mbon, né botu bete be Njambiye jebama baka be ne kimō meyasi mete yi nye sima kpo ké. Keto Krist ḡwā yi soḡe ne mebeyō mete yi bomō kelma ke ḡgimō njombu mbon ké. Meyasi mete yi nye kpoma dete ké ta diyō kpo ne kpo. ¹⁶ Yo nde, ḡḡe mumō si nye numbu keto nda yi bo yākanḡwe kabō ne melikō mene ké, bo disi kabō meyasi mete, ḡḡe bo lepe nde, mō te ḡwā. ¹⁷ Ma piḡo te yi mō te ndi kete ne jonḡ, mekana mete yi nye ketima ké yeti ke nye bomō deti te yi kelō yanja na, keto yo nyéki bomō deti, ḡḡe mō te gwe. ¹⁸ Dete sendi, mesay me bosa mbon tḡ kande kine nde, mekiyō pāḡ pa nyanja na. ¹⁹ Ne mbombu, ke Mōyisi ma si nembe to membonḡa wete wete nye ndinḡele kando hene nda yi yo diye ketinate ke mekana me membonḡa me Njambiye ké, ε nye bḡ mekiyō me bomō benday nè yi bembam tabō sanḡwe ne mōrōku. ε nye nje bḡ yinḡ tena lambō ne hanḡbe hanḡbe nè tonja wete mōno jeti nde *yisōp tōpe kete kwā nyanje ke gba mekana me membonḡa nè ke yotu bomō hene lepo nde: ²⁰ <Yike mekiyō mete yi Njambiye kele ne mbon yi pesō nde, wune wōkunḡwe ne nye.> ²¹ A nyanja sendi mekiyō mete ndi dete ke tḡ te yi bo kelma ne to melambō nè ke ndinḡele mejōle mete yi bo dikima kelō ne mesay yi kano ne Njambiye ké. ²² Bengwe yasi te yi membonḡa lepe ké, yo mekiyō pupudye sulo meyasi hene. Yite nde, ḡḡe mekiyō tḡ nyanja na, Njambiye yeti ke tiko mebeyō me mumō ne ḡgwete na.

Mekiyō me Krist ke soḡe mebeyō

me bomō

²³ Dete, nda bo ke pupudye meyasi mete yi tedye ḡgbak ḡgbak meyasi mete yi diye ke dyoḡo ké ne nje te yite, yo diya nde, bo pūpudya sendi ḡgbak ḡgbak meyasi mete yi diye ke dyoḡo ké ne nje kpa sadaka te yi kwanḡma mesadaka mete yiri hene. ²⁴ Keto mbey te yi ne kiyō yi *Krist nyinḡma kete ké, yeti yike yi bomō sume ne mebo man ké na. Yike yi bo sume ké tédyā gbela yekambiye ḡgbak ḡgbak mbey te yi Krist nyinḡma

ketè ké. Yasi wete, Krist nyiṅa nè ke gba dfoḅo yí kè ṅgweta nè Njambiye keto su. ²⁵ A ti nyiṅa mate, na kè mbombu yí nye yotu nè ne sadaka na. A ti kele nda yi nyanḡwe bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye diki kelo ké na. Keto ke yi nyanḡwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye, yo sew hene yi nye diki bu mekiyo me benyamo nyiṅe nò ke tongari te ε nè kiyò lanja yoru kò. ²⁶ Má beki nde, Krist nyiṅa sew hene mate dete, ma yo bā nde, a sāḡwanḡwe nè mebone menḡa budyate kandè ke yi Njambiye ma kúsu nè mbokò ké. Ma ndana, ke ṅgimò te yi mbokò te yòkò ke siyò ké, a nḡa punje yotu ndi tu wete nè sat yí nye yotu nè ne sadaka yí soṅe nè mebeyò me bomò. ²⁷ Ma nda yo kponate nde, mumò gwāki ndi tu wete, ke kōṅte, Njambiye ke pesò josi nè ké, ²⁸ dete sendi, Krist nya yotu nè ndi tu wete yí sofè nè mebeyò me budya bomò. A ta basidyè nje ke menḡa yiḡate, yeti se yí sobuna mebeyò na, yasi wete, yo yí jōḡwe botu bete be ladye nye baka.

10

¹ Yo nde, mēmbōḡa me Njambiye yi Mōyisi ketima ké téfya yekambiye kimò meyasi mete yi ke nje ké. Yo yeti ke tedye ṅgbak ṅgbak meyasi mete nè yotu na. Dete, ko mēmbōḡa mete yeti nè deti te yi kelo nde, botu bete be nje ke yi Njambiye nè nje kelna kiya mesadaka mesew hene baka bēki nè njololo ke meyasi hene na. ² Yo má beki nde, botu bete be nye mesadaka dete baka njáki nje be pupunate ndi tu wete nè sat, ma bo yeti ke kè se mbombu yí kala nye mesadaka na, keto yiṅa mebeyò mete yi bo ta take sendi ke temò yan yeti se na. ³ Ma yasi wete, nyena mesadaka mete yinōri kél nde, mumò kè taka mebeyò mete yi nye kele ké yaka nè mesew wete wete. ⁴ Yite nde, mekiyo me bembam benday nè yi bembam tabò yeti nè deti te yi soṅe mebeyò me mumò na. ⁵ Yori, ke ṅgimò te yi *Krist bā nedò te yi nje ke mbokò ké, ε nye lēpe nye Njambiye nde: <Ko wona benyamo yí nye nè we sadaka ko nyena yò yiṅa meyasi, we ti gōre na, yasi wete, we nya mi yotu te yi mumò. ⁶ Ko menjay mete yi bo lodye lodyukwe yí kelo nè sadaka nye we ké ko mesadaka mete yi bo kele yí soṅna mebeyò, we ti nye temò ke yite hene na. ⁷ Dete, ε mi lēpe nde: Njambiye beṅa, mi yima, né mi kè kel yasi te yi we kwadye beḡwe yasi te yi yo kētinate ke kasi mbe ke mōy mekana mō ké. > ⁸ Bosa yasi te yi Krist lēpima ké, ε nde: <Ko nyena yò mesadaka ko nyena yò yiṅa meyasi ko lodya menjay ko nyena sadaka te yi soṅna mebeyò, meyasi menōri hene, we ti gōre, ko nye temò yò ketè na. > Ko beko dete, mēmbōḡa ke lēpò nde, yo kēlnanḡwe dete. ⁹ Ke kōṅte, Krist ke lēpò sendi nde: <Njambiye beṅa, mi yima, né mi kè kel yasi te yi we kwadye! > Dete, Krist ke tiko bosa mesadaka mete yiri yí nje tembidyè yiḡate. ¹⁰ Nè nje te yite Yesus Krist kelma yasi te yi Njambiye kwadya ké. Dete, ε Njambiye pupudyè wuse keto sadaka te yi Krist nya nè yotu nè ndi tu wete nè sat ké.

¹¹ Mò nyena sadaka nye Njambiye hene ke dīyò ke tēri metu hene yi kelo mesay mēne. A dīki kelo sadaka ndi nè kiya meyasi mete yi kine deti te yi soṅe mebeyò wete yesò na. ¹² Ma ke be *Krist, a nya yotu nè ne sadaka nye Njambiye ndi tu wete yi soṅe nè mebeyò. Ke kōṅte, ε nye kwā kè dīyò metidyè ke mbam bō Njambiye kpo nè kpo. ¹³ A dīy ndana yí ladye ṅgimò te yi Njambiye ta kawule bēpendò benè tiko ke njj mekol mēne. ¹⁴ Dete, nè nje nyena sadaka wete nè wete nye Njambiye, a kelma nde, botu bete

be Njambiyε sima pupudye baka bēki ne njololo ke meyasi hene kpo ne kpo. ¹⁵ Ma Kimō Sisij sendi ke jaye lepō nye wuse nde, yo gbate dēte. A kandima si lepō lepi ke ne mbōmbu nde: ¹⁶ «Mbon te yi sine bo ta kelo ké, yo ta be dēke: Mi, Baba Mbokō ke lepō nde: Ke kōj metu mete, mi ta nye membonga membe ke metemo man, mi má keto yo sendi ke meɖyano man. ¹⁷ Mi tí take se mebeyo man ko kōtu mekele man wete yeso na.» ¹⁸ Yite nde, kome Njambiyε si tiko mebeyo me mumo ne ngwete ké, yo yeti ke diyε se nde, bo nyēki sendi yiŋa sadaka yí soŋe ne mebeyo na.

He kēn kē yi Njambiyε

ne bibina temo

¹⁹ Wune njōŋ, dēte wuse me ne gba bibina temo te yi nyiŋe lale ke mbey te yi ne kiyo keto mekiyo me Yesus. ²⁰ Yí nyiŋe nō mate, Yesus butuma wuse nje te, kandε kwā kete. Yo jonja nje, yo sendi nje te yi nye wuse jōngwe. A búta nje te nye wuse kome lambō te yi bā kesate ke mbanjo Njambiyε nyaliya nō ké. Lambō te yi nyaliya ké téɖya yotu ne yi bo ngbama ke kroa ké. ²¹ Ndana wuse ne nyaŋgwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε ε kende ne ndiŋgele *Kando Njambiyε kō. ²² Ma dēte, he kēn ndana ke keki Njambiyε ne temo te yi ne ngben kine mesebila na, tiko temo hene ke yene yí kē nō kine meso na. He kēl dēte, keto mekiyo me Yesus sima pupudye metemo musu soŋe beya metake. A weyma sendi wuse ne pupuna mōrōku. ²³ Ma ndana, he kēn mbōmbu yí lepō yasi te yi wuse tike temo kete ke misi bomō kine yōkwe ne kōj na, keto mō te ε kpoma meyasi mete kō tōnjukwe ndi meyasi mete yi nye si kpo ké. ²⁴ Yo kimote nde, baka táka bεso, nyena menɖite yí kelo nde, wuse kwáɖyaŋgwe kelo kimō mekele. ²⁵ Ma he tí tiki kine diki wesidya se na nda yi baŋa diki kelo ké na. Yasi wete, baka nyēki bεso dēti ke temo, jeko kwā kwāŋgō nda yi wune duwe nde, *Yeso te yi Nyaŋgwe Kumande ta nje kete ké ke wuta.

²⁶ Yo nde, wuse sima woko duwe faŋ nje Njambiyε. Ma ke wuse nje kē mbōmbu ke kōŋte kelo beya yasi ne nyalo, komete, kine se sadaka wete ne wete ta nyena sendi yí soŋe ne mebeyo na. ²⁷ Yite wuse ta dīyo ne nyaŋgwe wō yí ladye ne pesina jōsi nē ngwεy ngwεy jōŋ dīte te yi ta girise bεpendo be Njambiyε ké. ²⁸ Wune duwā nde, nge mumo bekidyε membonga mete yi Mōyisi ketima ké, ma nge bomō yiɖa ho yitati ke njoka botu bete be dīyima ke mbey te baka nje jaye nde, mō te kelma gbate dēte, ɔ bēŋa, bo ke wo nye kine mōno gwena ngwete na. ²⁹ Nge bε dēte, 'ma wune táka nde, yo ta nje bε nan pe yi mō te ε bεŋe Mōno Njambiyε nda sara mbaya ke misi mene, besile mekiyo mene yi Njambiyε kelma ne mbon yí pupudye ne mō te ké? Yo ta nje bε ba nan pe yi yoko ε wuŋgwe Sisij te ε kele ngikwa ne wuse kō? 'Wune táka nde, njel ponsi te yi mō te ta saŋgwa nō ké ta bε nan? ³⁰ He lepi dēte, keto he duwā mō te ε lepima nde: «Mekundo, yo yembe, yo mi yōkidye ndi beya yasi te yi bomō kele ké nye ndi bo.» A lepima sendi nde: «Yo mi, Baba Mbokō ta pesō jōsi botu bembe.» ³¹ Ma yo gba beyate buɖyate nde, mumo bál ke mebo me Njambiyε te ε ne jōŋ kō. ³² Wune táka nda yi wune jōŋnama nō mbōmbu ke kōŋte yi Njambiyε paniya ne mejasi nye wune ké. Wune saŋgwama ne beya nyaŋgwe mebone ke ngimo te yiite, ε wune sumε kol jeliye. ³³ Ke yiŋa menɖimō bo dikima tēmbidyε wune ke misi me bomō yí wuŋgwe wune teɖye sendi wune mebone. Ke yiŋa menɖimō sendi, wune nya sendi yotu yí saŋgwa ne mebone wune

botu bete be sangwama ne meyasi menori baka. ³⁴ Yo nde, wune jayma yi sangwa ne mebone wune benjon bun be ba ke jobo baka. E wune jaye sendi lala ne mesosa nde, bomo ngangila meyasi mun, keto wune duwa nde, wune ne meyasi mete yi ne nyono lausa yite. Yo meyasi mete yi diye njombu diyoo. ³⁵ Dete, wune ti tiki bibina temo te yi wune be no ke yi Njambiyé ké na. Nge wune ké mbombu yi be ne bibina temo dete, wune ta be ne nyanngwe sol. ³⁶ Yasi te yi wune yakanngwe kelo, yo nde, wune beki ne tin yi kelo yasi te yi Njambiyé kwadye ké, né wune nje be ne yasi te yi nye kpoma nye wune ké. ³⁷ Yori yi Njambiyé lepe nde: <Ma ngimo bukwa ndi ne mbet, yo bukwa ndi gba ne mbet, né mo te e yakanngwe nje ko dya. A ti kiko ne dyanate na.> ³⁸ Njambiyé lepima sendi nde: <Mo te yi mi si peso nde, a me ne ngben ke mbombu wombe ko ta ju ndi ne nje tikina temo te yi nye tike ke yembe ké. Ma nge nye yokwe ké njime, temo mbe ti biye nye na.> ³⁹ Ma ke be wuse, wuse yeti su ke njoka botu bete be yokwe ké njime yi yambile no na. Wuse su ke njoka botu bete be tike temo ke yi Njambiyé yi jonngwe ne sisij yan baka.

11

Kwalo tikina temo te yi botu be

mbombu ba no ké

¹ Tikina temo ke yi Njambiyé, yo kome mumo be ne bibina temo nde, meyasi mete yi nye tike temo kete ké ta kelna gbate. Yo sendi kome mumo jaye gbate nde, meyasi mete yi nye yeti ke beje ne misi ké kete gbate.

² Yo tikina temo te yi banja botu bete be jonnama mbombu ba no ké kele nde, Njambiyé jáya bo. ³ Yo ne nje tikina temo yi wuse kobile duwe nde, Njambiyé kusuma mboko ne lepi te yi punduma ke numbu ne ké. Yite nde, meyasi mete yi wuse beje muka ké ti wula ke meyasi mete yi wuse beje ké na.

⁴ Yo tikina temo te yi Abel ba no ké kele nde, a nyéki Njambiyé kpaasa sadaka lausa yi *Kayin. Yo yite kele nde, Njambiyé ne nguru wene pési nde, Abel me ne ngben ke mbombu wene, jaye ne sadaka ne. Abel ma kiki gwe, ko dete, tikina temo te yi nye tikima ke yi Njambiyé ké ke kelo nde, a lepinangwe nye wuse kumo ndi muka.

⁵ Yo tikina temo te yi Enok ba no ké kele nde, Njambiyé bon nye ne jon kenje dyobo, ma nye nje sangwa ne son. Bomo sanma nye kine dolo na, keto Njambiyé bonma nye. Mekana me Njambiyé ke lepo nde, pinjo te yi Njambiyé ti pa bu nye ne jon kenje dyobo, Njambiyé ba ne mesosa ne nye. ⁶ Ma nge mumo ti tike temo ke yi Njambiyé na, ko Njambiyé ti be ne mesosa ne nye na. Yo nde, mo te e ké ke yi Njambiyé ko jáya nde, Njambiyé kete gbate, a jáya sendi nde, Njambiyé nyéki kimo meyasi nye botu bete be gase nye baka.

⁷ Yo tikina temo te yi Noy ba no ke yi Njambiyé ké kele nde, a saki nyanngwe kuka yi jonngwe ne botu be tu dyene. Njambiyé kombila lepo meyasi mete yi ta kwanja ké nye nye pinjo te yi nye ti pa beje yo beja ne misi mene na. A jesima Njambiyé woko men ne, sa nyanngwe kuka. Yasi te yi nye kelma ké tedya nde, mekele me botu bete bari ba beyate. Tikina temo te yi Noy tikima dete ke yi Njambiyé ké kelma nde, Njambiyé beja nye nde ngben mumo.

⁸ Yo keto Abaraham tikima temo ke yi Njambiye, yori yi nye wokuma jeban ne, teme kwa ke ke meneti mete yi Njambiye kpoma nde, a ta nye nye ke. A temma kwa kine duwe mbey te yi nye ke kete ke na. ⁹ Yo tikina temo te yi nye ba no ke kele nde, a ken ke diyoo ke meneti mete yi Njambiye kpoma nye nye ke, ko nde, a ba jengwe. A dikima jonna ke metu mete yi bo kele ne to melambo ke. Isak bene Yakop jonnama ke kiya kwaloo metu mete sendi. Njambiye kpoma meneti mete nye bo sendi. ¹⁰ Abaraham jonnama ke metu melambo mete yite yi ladiye nde, a nyina ke dya te yi mekol metu be jelnate ke. Yo Njambiye gba dyanoo te yi sumo yo. Yo sendi nye ne nguru wene sume sendi yo.

¹¹ Yo keto Sara tikima temo ke yi Njambiye, e Njambiye nye nye deti te yi ja yi kuso ne kando, ko beko nde, a sima jombe. Yo kelname dete, keto a ba ne bibina temo nde, Njambiye te e kpoma meyasi mete ko ta tonje yo.

¹² Dete, nyangwe kando nja jadye wule ndi ke njombu mbam wete e me diyoo ladiye ndi ne soj ko. Buyoo botu be kando te nda besiso bete be diyee ke dyobo baka, buyoo yan nda mesey me man, bo ti yaka tolo buyoo yan na.

¹³ Botu baka hene tikima temo ke yi Njambiye gwe no. Ke meyasi hene te yi Njambiye kpoma nye bo ke, bo sambila misi benje ndi yo beja ne nan, pepidye bo kenje, yasi wete, bo ti nje be ne meyasi mete na. Bo jayma lepo nde, bo bejengwe, bo beakwanjwangoo ke meneti maka. ¹⁴ Botu bete be lepe dete baka ke kombile tadye nde, bo ke nye sosu yi kumo ke dya te yan. ¹⁵ Ma bo ma gwaki wombolo dya te yi bo wulma kete ke, ma bo yokwa ne koko ke mate. ¹⁶ Yo nde, dya te yi bo nya sosu yi kumo ndana kete ko lan be kimote ne bosa te yoru. Yoko yi bo lepe no ko pele dyobo. Dete, Njambiye yeti ke gwe njon nde, bo jebangwe nye nde Njambiye wan na, keto a sima kombile dya tike bo.

¹⁷ Yo tikina temo te yi Abaraham ba no ke kele nde, a bon mono wene Isak nye ne sadaka nye Njambiye ke ngimo te yi Njambiye lepima nde, a kel dete ke. Njambiye lepi dete yi bohe ne nye. Yo kiko mono wene yi nye nya Njambiye ne sadaka ru. A kelma dete, ko beko nde, Njambiye kpoma yina yasi nye nye ¹⁸ lepo nde: <Ngbak ngbak benday bo, yo baka be ta wule ke mekiyo me Isak.> ¹⁹ Abaraham dikima lepo ke moy temo ne nde, Njambiye ne deti ko yi womiye mumoo soje ke njoka bemun. Yori yi Njambiye yokidya ne mono wene nye nye ke. Yo ke tadye wuse yina yasi te yi ta kwanja ke.

²⁰ Yo tikina temo te yi Isak ba no ke kele nde, a nyeki Yakop bene Eso mekombila ke meyasi mete yi ta kwanja ke jongwe dyan ke metu mete yi ni mbombu ke.

²¹ Yo tikina temo te yi Yakop ba no ke kele nde, ke ngimo te yi nye ta be ke gwe ke, a nyeki bono be Yosep hene mekombila, kwa jekima tongolo ne kano Njambiye.

²² Yo tikina temo te yi Yosep ba no ke kele nde, ke jongwe dyene ma si wuta ne siyante, a lepi nye bono be kando Isarayeel nde, bo ta duwe ke Ejipt, lepo sendi yasi te yi bo yakangwe kelo ne meyeso mene kome bo ta kwa ke.

²³ Yo tikina temo te yi sangwe ne Moyisi bene nyangwe ba no ke kele nde, ke bo ma ja nye, bo sodyukwe nye ke tu ke mengwende yitati kine kamba mbonja te yi kumande nya ke na. Bo kelma dete, keto monosike ba ne nyoo.

24 Yo tikina temo te yi Moyisi ba no ke kele nde, kome nye ma si doko be mumo ke, a sêna nde, bomo ti jebangwe nye nde mono te e ngondu Farawon na. 25 A lanma beje kimote nde, a sangwangwe ne mebone bene botu be Njambiyè, lanja nde, a ken mbombu jonna ke nyem nyem jongwe, kelo beya yasi ke mono metu mete yi mumo kwandyè ke meneti maka ke. 26 A bejma nde, nge nye sangwa ne wungwa keto *Krist, yite gba mberi yasi budyate lanja kpa mekusuku mete yi diyè ke Ejipt ke, keto a sambila misi kenje londunate yi beje ne sol te yi Njambiyè ta nye nye ke. 27 Yo tikina temo te yi nye ba no ke kele nde, a tema duwe ke Ejipt, yeti keto a gwà wò nyangwe ngambi kumande na. A pesima dete, biye ne bo deke nda a ba ke beje Njambiyè te yi bomo ti beja ko. 28 Yo sendi tikina temo te yi nye ba no dete ke kele nde, a lèpi nye botu be Isarayel nde, bo woku bono besam yi kelo ne wete jeso nde *Paska. Yo tikina temo te yi nye ba no ke kele nde, a lèpi nye bo nde, bo bon mekiyo me bono besam bete nyanje ke menumey man, kambò jaki Njambiyè te e ta nje wo betomba moy ke meneti me Ejipt baka me nje wo sendi botu be Isarayel.

29 Yo tikina temo te yi botu be Isarayel ba no ke yi Njambiyè ke kele nde, bo sâdikwe Tena man ne mekol nda yi mumo kende no ke kutu kutu meneti ke. Ma ke botu be Ejipt ma bo be kwà sendi dete ke, e duku si memiye bo.

30 Yo tikina temo te yi botu be Isarayel ba no ke kele nde, nyangwe ndoko te yi linja Yeriko ke gbungulangwe. Bo dikima kendo linje yo ke meyeso yitan jo yifa.

31 Yo tikina temo te yi Rahab te nya mewanja ba no ke kele nde, bo ti woku nye ke yi bo woma ne botu bete be ti tike temo ke yi Njambiyè baka na. A ti sombe son na, keto a bonja botu bete be potama nje beje teri dya baka ne te.

32 Mi ta ke mbombu lepo ne nge? Nge mi lepe ndana nde, mi ta pa sambile misi kenje njime yi lepo kasi Jedeyon ne Barak ne Samson ne Jefe ne Davit ne Samiyel nje bu botu be punja melèpi me Njambiyè, yite ngimo ta siyo. 33 Tikina temo te yi botu bete ba no ke yi Njambiyè ke kelma nde, bo lon dyambi ne yija mekando lanja bo. Yo kelma nde, bo nam bomo, kelo meyasi ne ngben, kelo sendi nde, bo beki ne meyasi mete yi Njambiyè kpoma nye bo ke. Tikina temo te yi bo ba no ke kelma sendi nde, bo dibi numbu bedila. 34 Yo kelma nde, bo gwêsikwe jonjon nyan dite, diyò ke numbu mekafa. Yo yo kele nde, ke mbey te yi bo ba tekinate bo kpâl nje be ne deti, bo beki bejan dyambi ke misi me dyambi potonjon medyambi mete yi betombo be dikima nje lu dyambi ne bo baka.

35 Tikina temo te yi banja bomari ba no ke kelma nde, Njambiyè wòmkewè bomo ban be si gwe baka nye bo. Ma nge be banja botu bete be dikima tiko temo ke yi Njambiyè baka, bo tedya bo beya detina mebone. Ma ne nde, bo sêna tikina temo te yi bo tikima ke yi Njambiyè ke, né bo son bo ne bo, bo kpalma jaye son, né Njambiyè womiye bo wete yeso, né bo be ne kpa songwe lanja yike. 36 Ke yi banja, bo sangwama ne nyeti, njuro bo ne njambala. Bo ka mbombu woto bo ne mekol me sumba nye bo ke jobo. 37 Bo lonja banja ne metari wo, kile banja ne njiki. Bo woma banja ne kafa. Bo ba nda be yambala ngoto kine mbey diyò na. Bo dikima leje kotu besam ne kotu begbatabo, ko bo ti be ne gbela mono mbulma yaja na. Bo tedya bo mebone budyate kelo beya yasi ne bo. 38 Bo dikima jonna

yan ke mekonḡor, ke to mekeki, ke menḡuku metari nè ke menḡembi ke moy meneti. Jonḡwe dyan ba ne nḡben, dete botu be meneti maka ti yaka jonḡa bene bo na.

³⁹ Ma botu baka hene be Njambiye jayma bo keto tikina temo te yi bo tikima ke yene ke ti biye ho beḡe yasi te yi Njambiye kpoma nye bo ke ke nḡimo te yite na. ⁴⁰ Yo nde, Njambiye sima kombile yinḡa kimo yasi te yi nye ta nye wuse ke, lanḡa yiri yi bo dikima take ke. Ma Njambiye ti kwadye nde, bo kanda be ne kimo yasi te li wuse na.

12

Njambiye tedya mumo mebone

yí kite ne nye

¹ Ke be wuse, nyanḡwe nḡil botu baka sima memiye wuse linje nda kulutu. Bo ke kaḡe misi yi beḡe ne wuse. Dete, he lēḡ jaki jaki meyasi mete yi ndadye wuse ke nè mebeyo mete yi ti kiki ne fuse wuse ne piyele ke. He lēḡ meyasi menori hene nye kol ke soko te yi Njambiye lepe nde, he kēl ke. ² He lēḡ meyasi mete kaḡe misi beḡe ndi ne Yesus. Yo nye kele nde, wuse kanda tikina temo ke yene. Ke tikina temo te yi wuse tike ke yene kē no mbambu ke, yo sendi nye ta tonje meyasi hene kumo njena. A sambila misi beḡe ne mesosa mete yi Njambiye ta tonje ke temo ne ke. Dete, e nye jaye gbiso nde, bo nḡbaki nye ke kroa, yeliye wunḡwa te yi bo kelma ne nye ke. Ma ndana, a metidyē ke siya bekum te yi Njambiye pulo mbam bo.

³ Wune taka nye. Wune taka nda yi botu be mebeyo benma ne nye, nye bo ke dite ke. Wune taka yo, kamba wune me nje teko, kamba temo yun me nje yokwe kē njime. ⁴ Ke tumbo te yi wune dḡuḡe sunḡwe ne mebeyo ke, wune ti pa dḡuḡe kumo nde, soḡ biya wune na. ⁵ 'Wune ma lenḡa ka melepi mete yi Njambiye lepima nye wune yi nye ne wune deti nda yi sanḡwe ne bono kele ne bono bene ke? A lepima nde: <Monmbe, nḡe Baba Mboko tedye we mebone yi kite ne we, we ti yelkwe na. Ma, nḡe nye gaye we, yo ti kpal nje tekwe yotu yo tekwe na. ⁶ Yo nde, Baba Mboko tedya mebone nye mo te yi nye kwadye ko yi kite ne nye. A nḡibila mumo hene te yi nye jaye nde, a me mono wene ko.>

⁷ Wune gbisi mebone mete yi Njambiye tedye wune yi kite ne wune, nda yi sanḡwe ne bono kele ne bono bene ke. Ma yo ba mono te nda yi sanḡwe diyē kine tedye nye mebone yi kite ne nye ko? ⁸ Njambiye tedya mebone dete nye bono bene hene yi kite ne bo. Ma nḡe wune diyē kine sanḡwa ne mebone dete sendi na, yite wune bono be wanja, wune yeti nḡbak nḡbak bono bene na. ⁹ Wuse taka sendi yasi te yi besanḡwe busu be jama wuse ke meneti maka dikima kelo ne wuse ke. Bo dikima tedye wuse mebone yi kite ne wuse, e wuse diki jeso bo, wokuna ke men yan. Nḡe be nde, wuse dikima kelo dete ne besanḡwe busu bete, 'ma sunḡwa ne Da te e diyē ke dyobo ko? 'He kina jesi nye, wokuna ne nye kwā to te, né wuse ju na? ¹⁰ Besanḡwe busu be meneti maka dikima tedye yan wuse mebone yi kite ne wuse yi yaka mono kum nḡimo. Bo dikima kelo dete nda yi bo kwadye. Ma ke be Njambiye, a tedya wuse mebone yi kite ne wuse yi kpalo kame ne wuse besa bete, né wuse be pupunate nda nye. ¹¹ Menḡimo hene te yi bo tedye mumo mebone yi kite ne nye, ke nḡimo te

yite a béŋa nde, yo yasi ŋgambi, yeti yasi mesosa na. Ma ke kɔŋ meɓɔne menɔri mɔ te ε jekima yiŋa yasi ke moyte kɔ ke nje jonŋa ne ŋgben ke mbombu Njambiye, be ne temɔ ne te.

¹² Dete, wune nâmba meɓɔ mun yi sima kato ké nè meɓɔŋ mun yi me ne tukulek ké. ¹³ Wune bôn mekol mun kendo no ke menje mete yi ne ŋgben, kambo botu bete be ndi ke ndumbe baka me nje jato ke beya nje. Wune kél dete, né bo kpal be ne deti te yi kendo ke kimo nje. ¹⁴ Wune sâŋ nje te yi jonŋa ne te wune bomɔ hene, bakidye sendi metemo mun pupunate ke mbombu Njambiye. Keto ŋge mumɔ ti kanje jonŋwe dyene dete nye Baba Mbokɔ na, a ti beŋe nye na. ¹⁵ Wune dŋy ne sɔsɔ, ma mumɔ me nje tumɔ kɔŋ ne Njambiye, ma nye me nje dŋy kine kelo ŋgikwa ne nye na. Wune dŋy sendi ne sɔsɔ, ma mumɔ me nje be nda yiŋa pekeke kaŋgil yí lapidye jona yasi nye besɔ, yí bekidye ne budya bomɔ. ¹⁶ Wune dŋy ne sɔsɔ, ma mbanja ke njoka yun me nje be mɔ kelna mewanja ho mɔ yeliya meyasi mete yi Njambiye si tembidye ké nda Eso. A dyangwa dŋy tomba moy te yi nye bɔ no ké kpalɔ yo ne monɔ kato meɗye. ¹⁷ Wune ke duwe yasi te yi njá kwanŋa ke ŋgimɔ te yi nye kwadya nde, saŋgwe wene nyêki nye mekombila nda yi bo diki nye ne betomba moy ké. Yasi wete, saŋgwe seŋma, ko beko nde, a saŋma yo ne misidyé ke misi, a tí be se ne nje te yi senjo yaŋa ke meyasi mete yi sima kwanŋa ké na.

¹⁸ Ke yi wune njá no ke yi Njambiye ké, wune tí wuta yun ne wete keki te yi mumɔ yakama kenje bo kpoke no ké na. Keki te bɔ hene tande dite ne nyen nyen, yitil bɔ kete ne gir, nyaŋgwe mbuku bɔ ke yifila. ¹⁹ Botu bete be bɔ kete baka wokuma meɗombiya ke lumsa, woko wete detina men ke lepina. Yo kelma nde, botu bete be wokuma men te baka, lêpi nde, men tí ken se mbombu yí lepɔ ko gbela lepi wete ne wete nye bo na. ²⁰ Bo lépi dete, keto mbonŋa te yi men te nya ké kwanŋa bo. Men te nya mbonŋa nde: <Ko nde, yo nyamɔ kpoka keki, bo lôŋ nye ne metari wo.> ²¹ Yasi te yi kwanŋama ké bɔ yasi wɔ budyate, ε Moyisi ne ŋguru wene lepe nde: <Yike kwanŋa mi, yotu mbe ne tututu ne wɔ.> ²² Ma yasi wete, ke yun, ke yi wune njá no ke yi Njambiye ké, wune wutama ne keki te yi bo jeba nde *Siyɔŋ kɔ, wuta ne dya Njambiye te ε ne jon kɔ. Dya te, yo Yerusalem te ε dŋye ke dyoɓɔ kɔ. Wune wutama ne bejaki be Njambiye be dŋye ke dya te baka. Buyɔ yan bɔ besanmay besanmay. Bo wesidyama yí kelo nyaŋgwe jeso. ²³ Wune wutama ne mewesidyama me njon betomba moy ke njoka bɔno be Njambiye be nye sima si keto meɗino man ke dyoɓɔ baka. Wune wutama ne Njambiye te mɔ pesina josi bomɔ hene, wuta ne mesisiŋ me botu bete be bɔ ne ŋgben, be tonja meyasi kumɔ njena baka. ²⁴ Wune wutama ne Yesus te ε kelma say njunɔ yí kelo jonja mbon kɔ, wuta sendi ne mekiyɔ mene yi nyanjama yí pupudye ne bomɔ ké. Mekiyɔ mete yite ke lepɔ yiŋa kpaŋa yasi nye wuse, ko mekiyɔ me Abel yeti ke lepɔ yiŋa kpaŋa yasi kwá yite na.

²⁵ Yí bɔ dete ké, wune dŋy ne sɔsɔ, ma wune me nje seŋe kine lenŋwe metɔ ke numbu mɔ te ε lepina nye wune kɔ na. Ne mbombu, botu bete be seŋma kine lenŋwe metɔ ke mbel mɔ te ε lepinama nye bo ke meneti maka kɔ saŋgwama ne meɓɔne. Ma ŋge be dete, yo ta nje be nan pe yusu, ŋge wuse paye mɔ te ε dŋye ke dyoɓɔ lepina njese wuse kɔ? ²⁶ Ke ŋgimɔ te yite, men ne kelma nde, meneti wâti. Ma ndana, a kpoma yiŋa yasi te yi nye ta kelo ké. ε nde: <Mi ta kala kelo nde, meneti wâti. Ma yo tí be ndi meneti nyepɔ na, ko dyoɓɔ sendi ta wato.> ²⁷ Lepi te yi nye lepima nde:

«Mi ta kala kelo» ké téfya nde, yí sídye nò, méyasi hene te yi nye kusuma ké ta wato yambile, né méyasi mete yi tí wato ké tika. ²⁸ Nda yo dfe te ké, he nyêki Njambiyé wosoko, keto dya te yi nye nye wuse ké tí wato na. He kél dfe te yí kelo ne mesay nye nye, njel kelna mesay te yite ta nye nye mesosa. Wuse kél dfe te ne pidya yotu, nè kambina ne sendi, ²⁹ keto Njambiyé wusu nda dfe te te yi girise yasi.

13

Yasi te yi nye Njambiyé mesosa

¹ Wune njon, ne kén mbombu yí kwadya tande yun nda beman. ² Ne tí lensangwe bojna bejngwe kimote ke mbey yun na. Baña bomò kelma dfe te, bú ne bejaki be Njambiyé, yadye ke metu man kine duwe na. ³ Wune táka botu bete be ke jobo baka, beje bo nda wúne bo díye ke jobo te. Wune táka sendi botu bete yi bo tedye bo mebone baka, ne kél nda wúne bo sangwa ne kiya mebone mete. ⁴ Bomò hene jêsi megwaki. Mেকেle me memi tí bejngwe ke moy gwaki na. Yo nde, Njambiyé ta peso josi botu bete be kele mewanja baka, yite nde, botu bete be ke megwaki ko baka be yeti ke megwaki baka. ⁵ Ne tí jonangwe yí nye sosu yun hene ke kasi moni na. Ne bêki ne mesosa ke méyasi hene te yi wune nò ké, yite yakama wune. Yo nde, Njambiyé ne nguru wene ke lepo nde: «Ko mi tí tiko ho lj we na.» ⁶ Yori yi wuse yakama lepo ne bibina temo nde: «Baba Mboko, nye mo te e kame mi, mi tí gwe wɔ yaɔa na. Mumɔ yakama kelo mi nge?» ⁷ Wune táka bosa botu bete be kendima ne wune yí lepo melépi me Njambiyé nye wune baka. Wune bêja nda yi bo jonama nò kumo ke sɔɔ ké. Wune kél dfe te, né wune tiki temo ke yi Njambiyé nda yan. ⁸ Yesus Krist yeti ke senjo na. A muka ndi nda yi nye ba nò kwey ké, a ta be ndi dfe te kpo ne kpo. ⁹ Ne tí jaya nde, bomò jatidya wune ke beya nje wule ke budya jaki jaki méyasi mete yi bo tedye ndana ké na. Ma yo kimote nde, ngikwa te yi Njambiyé kele ne mumo ké nyêki mumo dfe te ke temo, yeti kasi dyena yiña medye ho kinate na. Botu bete be bejngwa yite baka tí kwedya yiña mekamna ke kelnate dfe te na.

¹⁰ Wuse ne mbey nyena sadaka te yusu nye Njambiyé. Botu be nyena sadaka bete be kele mesay me Njambiyé ke tu te yi bo kele ne lambò ké ti yaka dye menjay mete yi wule ke mbey nyena sadaka te mbete na. ¹¹ Yo nde, nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé wóku benyamo, bú mekiyo mete kè kelo ne sadaka nye Njambiyé ke mbey te yi ne kiyo yí sɔɔ ne mebeyo ke to bomò. Ke kɔɔte, bo ma nje bú membundo mete jise nò ke moy dya kè lodye ne nan. ¹² Dfe sendi, bo bojna Yesus jise nò ke moy dya. A sangwama ne mebone mate, punje gba mekiyo mene yí pupudye ne bomò ke misi me Njambiyé. ¹³ Nda yo ba dfe te ké, he púndu jise ke moy dya yí kè pe yene, jaye nde, bo wúngwe wuse nda yi bo wungwa ne nye ké. ¹⁴ He kél dfe te, keto wuse yeti ne dya te yi ta bone waka na. Ma he sán, né wuse be ne dya te e ke nje kò. ¹⁵ He sômbila Njambiyé menjimo hene ne nje Yesus. Sadaka te yi wuse nye nye ké, yori. Yite nde, he búta menumbu wusu yí sombile ne dino dyene ke misi me bomò. ¹⁶ Ma ne tí lensangwe kelna ngikwa nè kelna ngay na, keto yo njel mesadaka mete yite yi Njambiyé be ne mesosa kete. ¹⁷ Wune wókunangwe ne botu bete be kende ne wune baka, tekwe to sunjwe ne bo, keto yo bo díye ne say

mbona yun, né wunε jonna ne ngben, keto bo ta duwe teme wete yeso ke mbombu Njambiyε yí pile nda yi bo kelma ne mesay man ké. Wunε sãñ nje te nde, bo kél mesay man ne mesosa ke temo kine menḡbongila na, keto nḡε bo kele ne menḡbongila, wunε tí kwedya kimɔ yanja kete na. ¹⁸ Ne kén mbombu yí ngweta ne Njambiyε keto su. He ke kombile duwe nde, metemo musu ne te kine yanja ke njanḡwe wuse na, keto he góru kelo kimɔ yasi ke menje hene. ¹⁹ Mi jéki diyε wunε nde: Ne ngwétanḡwe ne Njambiyε, na yókidyε mi nedo kenje wunε.

Njena lepi

²⁰ Njambiyε te ε ne tete ko womiya Nyanjwe Kumande wusu Yesu te ε nḡa be nyanjwe kum botu be bakidyε besam bene ko. Njambiyε kwanma ne nje mekiyo me Yesu yí kelo ne mbon te yi ta diyɔ kpo ne kpo. ²¹ Ma Njambiyε te mbete nyêki wunε deti te yi kelo kimɔ yasi ke menje hene, né wunε kel yasi te yi nye kwadyε. A kwãñ ne Yesu Krist yí kelo nde, wuse kél yasi te yi nye nye mesosa. He lúksa nye kpo ne kpo, *amen. ²² Wunε njon, ndana mi ke ngweta ne wunε nde: Ne jáya menḡite mete yi mi nye wunε ke mekana maka ké. Ma mi ketima monɔ mekana maka yí lepina no ne mbet kenje wunε. ²³ Ne dúkwe nde, mañ wusu Timote yeti se ke jobo na, bo ma punje nye. Nḡε nye dya nedo, sine nye má kè beñe wunε. ²⁴ Wunε nyên botu bete be kende ne wunε baka hene, nyeno sendi botu be Njambiyε hene. Benjon busu be Itali ke nyeno wunε. ²⁵ Njambiyε kél ngikwa ne wunε hene.

Mekana mete yi Jak ketima

Mekana mete yoko, yo Jak te man ne Kumande Yesus kete yo. Mekana maka jeki beje Beyuden bete be nja be bekriten, e bo tedye bo mebone, e bo si wanja ke diyoko ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka.

Mekana mete jeki lepo nde, bekriten yakanawe jonna kelo yasi te yi melepi me Njambye tedye bo ke.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyanawe menyabiye yini:

1. Tikina temo ke Yesus Krist ne mebobilan mete yi mumo sangwa no kete ke (kumte 1-2).
2. Mo te e tike temo ke yi Yesus Krist ko fiya dyem ne ke beya ndapi (kumte 3).
3. Yo yasi mendeya nde, bekriten nyeki temo ke meyasi me meneti maka (kumte 4).
4. Botu be kusuku diy ne soso, ma bo me nje nye temo ke kusuku yan lenja Njambye. Menyete ke kasi njena Krist (kumte 5).

¹ Yo mi Jak, mi bala Njambye bene Nyanawe Kumande Yesus Krist. Mi ke nyeno wune, wune mekando me botu be Njambye kamo jo yiba be sima wanja ne to meneti maka baka.

Kasi dyanoko ne kasi tikina temo

ke yi Njambye

² Wune njon, wune beki ne nyanawe mesosa kome kwaloko mebone hene dya pele wune yi boke ne wune. ³ Keto wune duwa nde, mebone mete yi dya wune yi boke ne tikina temo te yi wune tike ke yi Njambye ke ta kelo nde, wune sum kol ne ngbinjim ke no mbombu. ⁴ Yo nde, wune sum kol dete kumo ke njena mekele mun hene, ne wune nje be nda goto bomo ke meyasi hene kine tiko mono yanja wete ne wete na. ⁵ Ma nge dyanoko bane mbanja mumo ke njoka yun, na fiya Njambye, a ta nye nye yo. Keto Njambye nyeki bomo hene meyasi ne kimo temo kine mebam na. ⁶ Ndi nde, mo te e diyoko yo ko tiki temo ke yi Njambye kine simta na. Keto mo te e simta ko nda mekumbo me duku te yi pupo wumbidyoko, yo ma bendoko piye ne kubulu kubulu ke. ⁷ Kwaloko mo te mbete ti taka nde, Nyanawe Kumande ta nye nye yija yasi na, ⁸ keto mo te ne metake yiba, a ti pesi meyasi ndi nga wete ke mekele mene na.

Kasi mebuko ne kasi kusuku

⁹ Man wusu e kine yanja yi bomo yeti ke nye misi ke yotu ne ko luksa yotu ne, keto Njambye ke bendidyoko nye. ¹⁰ Ma yoko e ne budya meyasi ko luksa yotu ne, keto Njambye ke pidye nye. Sendi, siya jonawe te e ne budya meyasi ko deke nedo nda njam jeta. ¹¹ Yo nde, yeso ke bendoko pano ne ban ban. Mbunjo ke nyoko, njam te ke soso kusiye, o beja, nyono te yeti se na. Mo te e ne budya meyasi ko ta yambile sendi dete ke moy kelna budya mesay mene.

Njambye yakama boke wuse

¹² Mò te ε sume kol ne ngbingim ke mebone mete yi dya nye yi bofe ne nye ké, Njambiyé ke nye nye mesosa, keto nge nye si lanja mebone mete, Njambiyé ta nye nye jongwe te yi kpo ne kpo, yite dɔngwe te yi nye kpoma yi lukse ne botu bete be kwadye nye baka. ¹³ Nge mebobilan dya mumo, a ti lepi nde: <Yo Njambiyé> na, keto yija beya yasi yeti ne deti te yi kelo nde, mebobilan dyan Njambiyé na. Sendi, Njambiyé ne nguru wene ti kél nde, mebobilan dyan mumo na. ¹⁴ Yasi wete, mebobilan dyan ke yi mumo kome beya mewobo mene ne nguru wene dale nye nje sebile nye. ¹⁵ Ma nge beya mewobo si ngangile mumo, o béja, beya yasi dyanma. Nge beya yasi si kelna, soɲ dyanma. ¹⁶ Wune njon, wune soɲ temo mbe, mumo ti sebila yotu ne ke meyasi menori na. ¹⁷ Kimò meyasi hene né kpa meyasi hene te yi mumo yakama be no ké wula ke kwey, ke yi Da. Nye kuse meyasi hene te yi pane ke dyobo ké. A yeti ke senjo ne nda yi yeso bene ngwende diki kelo nde, ne su mejasi ne su yitil ké na. ¹⁸ Njambiyé ne nguru wene kwadya nye wuse jongwe ne nje lepi ne yi lepe ndi gbakasi ké. A kelma dete, né wuse be nda nyambi tomna ke njoka meyasi mete yi nye kusuma ké.

Kasi leŋgwa meto nè kasi kelnate

¹⁹ Wune njon, wune soɲ temo mbe, wune dúkwe nde, mumo hene béki nedo te yi leŋgwe meto ke yasi te yi beso lepe ké. Mumo ti jaki lepi nda mbake na. Mumo ti woku ngambi nedo na. ²⁰ Keto, nge mumo woke ngambi dete, a ti yaka kelo se meyasi mete yi ne ngben ke mbombu Njambiyé na. ²¹ Dete, wune tum kon ne kwalo mekele ne memi hene ne kwalo beya meyasi hene. Wune jáya lepi te yi Njambiyé ngbalma ke temo yun ké ne pidya yotu, keto lepi te yakama jongwe wune. ²² Ma wune kél yasi te yi melepi me Njambiyé lepe nye wune ké, yeti ndi gbela wokunate na. Mò te ε woke ndi woko ko ke sebile yotu ne ne nguru wene. ²³ Keto mò te ε woke melepi me Njambiyé kine nje kelo yasi te yi yo lepe ké, nye nda mò te ε senjile mbombu ne ke mojoli. ²⁴ Ma nge nye nje toke kendi ke konje kwa ké, ndana ndana a ma lanja mbombu ne. ²⁵ Ma mò te ε nye temo ne hene, nembe kpa mbonja te ε soɲe mumo ke diyò bala, Njambiyé ta nye nye mesosa ke yasi te yi nye kele ké. Yo díya ndi nde, a kél tinj kelo dete, a ti woku ndi woko kwa lanja na, yasi wete, a kél nda yi mbonja te lepe ké. ²⁶ Nge mumo take nde, a ke kano Njambiyé kimote kine biye numbu ne ke ndapi na, yite mò te ne nguru wene ke sebile temo ne, yite kanna Njambiyé te yi nye kane ké gba gbelate. ²⁷ Kpa kanna Da Njambiyé, kanna te yi kine monò beya yasi ne mbet kete, yo nde: Mumo kama benyuru nè bekuso boma ke mebone man, bakidye yotu ne pupunate kine kelo beya meyasi me meneti maka na.

2

Mumo ti namba njoka bomo na

¹ Wune njon, wune ti kel yasi bengwe teri mumo na, keto kelnate dete yeti ke kendo wete ne tikina temo te yi wune tike ke yi Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist ké na. A ne nyangwe meluksa. ² He pan pa lepo nde: Bomo yiba nyinma kome wune wesidya ké. Yoko ne bolo ke bo tande lor nè kpa melambo ke yotu. Ma yoru buka mumo ne melambo ne jegbe jegbe ke yotu. ³ Ma wune má yensa ndi misi beɲe ndi ne mò te ε ne

kpasa melambo ke yotu ko lepo nye nye nde: <Nyangwe mbam,inja diyɔ wonɔga ke mbey te yi nyangwe bomɔ.> Ke kɔnte, wune má nje lepo nye buka mumɔ nde: <Ma we, tema yɔ tema kaka,> ho nde: <Inja diyɔ waka ke nji mekol membe.> ⁴ Nge wune kele dete, 'yite wune yeti ke kelo yasi ke njoka yun beɔngwe teri mumɔ na? 'Yite wune yeti ke jose bomɔ wule ke beya metake na? ⁵ Wune njɔn, wune soɔn temɔ mbe, wune lɛngwe metɔ. 'Njambiyɛ tɔ tɔke ka botu bete yi botu be meneti maka beɔe nde bukate baka, né bo be ne budya kpasa meyasi mete yi nye nye ké, keto bo ke tiko temɔ ke yene na? 'A ti kél ka sendi dete, né bo nyin ke *Kando dyene namɔ meyasi mete yi nye kpoma nye botu bete be kwadye nye baka na? ⁶ Yasi wete, wune ke yeliye yun buka mumɔ. 'Ma, yeti botu be kusuku ke nate wune na? 'Yeti bo ke dale wune kɛ nɔ ke membey me pesina josi na? ⁷ 'Yeti bo ke toyɛ kimɔ dɛnɔ te yi Njambiyɛ nya wune ké na? ⁸ Ma nyangwe mbonɔga te yi Kumande Njambiyɛ pesima ké lépi nde: <Kwadyikwe mɔn nda yi we kwadye ne yotu yɔ ké.> Nge wune kele dete nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ ké, yite wune kelma kimɔ yasi. ⁹ Yasi wete, nge wune kele yasi beɔngwe teri mumɔ, yite wune kelma beya yasi. Yite mbonɔga Njambiyɛ ke lepo nde, wune balma lepi, wune botu be yangila mbonɔga. ¹⁰ Keto, nge mumɔ bakidyɛ membonɔga hene, kpalo nje jɔsidye ko ndi monɔ yanɔ ne mbet ke moy mbonɔga wete, yite a ma balo ke membonɔga hene. ¹¹ Ma mɔ te ε lepima nde: <Kpe, we tɔ kel wanɔ> ko, yo nye lepe sendi nde: <We tɔ woku mumɔ na.> Dete, nge we diyɛ kine kelo wanɔ, kpalo nje wo mumɔ, yite we ma yangile membonɔga hene. ¹² Dete, wune lɛpinangwe, kelo sendi yasi nda botu bete be Njambiyɛ ta jose beɔngwe yasi te yi membonɔga mene lepe ké. Yo ndi membonɔga mete soɔe wuse ke diyɔ bala. ¹³ Keto Njambiyɛ tɔ gwe ngwete kome nye ta jose mɔ te ε tɔ gwe ngwete besɔ ko na. Yasi wete, nge mumɔ gwe ngwete besɔ, yite gwena ngwete besɔ te yite lanɔsama josi.

Tikina temɔ nè kelna kimɔ mekele

¹⁴ Wune njɔn, nge mumɔ lepe ndi lepo ne numbu nde, a ke tiko temɔ ke yi Njambiyɛ kine mekele na, yite káma nge? 'Njel tikina temɔ te yite ma jɔngwe ka nye? ¹⁵ He pân pa lepo nde: Wete maɔ wusu ho wete dyombu dyusu kine melambo na, ho nde, medye mete yi bo ta dye ke ndingele yesɔ yeti. ¹⁶ Ma nge mbanɔ ke njoka yun lepe nye bo nde: <He sangwa, wune kwân ne te. Ne kɛn wetina dite, nè wune dyɛnanɔngwe dito.> Ma nge mɔ te diyɛ kine nye bo yasi te yi bo yakama jɔnna nɔ, 'yite lepinate ndi ne numbu dete má kame nge? ¹⁷ Tikina temɔ te yi mumɔ tike ke yi Njambiyɛ ké sendi dete. Nge mumɔ lepe nde, a ke tiko temɔ ke yi Njambiyɛ kine dete yo ke mekele na, yite tikina temɔ te munte, keto yo kine mekele na.

¹⁸ Ma mumɔ yakama lepo nde: <We ke tiko yɔ temɔ ke yi Njambiyɛ, ma mi mbe ke kelo mekele. Ma tedya mi tikina temɔ te yi we tike ke yi Njambiyɛ kine mekele ké. Mi ta tedye mbe we tikina temɔ te yembe ne nje mekele.> ¹⁹ We ke tiko yɔ temɔ jaye nde, yo ndi ne Njambiyɛ wete ne wete, yite we ke kelo kimote. Ma beya mesisin ke tiko sendi temɔ jaye dete, yasi wete, yo ke kpalo kelo nde, bo ngwângwangwe. ²⁰ Lem mumɔ! We ke kwadye duwe ndana nde, 'nge mumɔ tike temɔ ke yi Njambiyɛ kine mekele na, yite gbelate? ²¹ 'Njambiyɛ tɔ pese ka nde, sanɔmbambo wusu Abaraham me ne ngbeɔn ke mbombu wene keto mekele na? 'Njambiyɛ tɔ njáki pesɔ dete, keto Abaraham boɔnma monɔ wene Isak kɛ nɔ ke mbey

nyena sadaka, na bu nye kelo ne sadaka nye nye na? ²² We beɲma ke yite nde, tikina temo te yi Abaraham tikima ke yi Njambiyɛ nɛ mekele mene kendima ndi wete. Mekele mete yi nye kelma ke mbombu Njambiyɛ kɛ nja tonje tikina temo te yi nye tikima ke yene kɛ. ²³ Meyasi kwanɲama dete, nɛ lepi te yi yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ kɛ si tondu. Yo ketinate nde: <Abaraham tikima temo ke yi Njambiyɛ, ɛ Njambiyɛ pese nde, a me ne ngben ke mbombu wene.> ɛ Njambiyɛ nje jeɲa nye nde So wene. ²⁴ Wune ke beɲe komete nde, Njambiyɛ pɛsi nde, mumo me ne ngben ke mbombu wene, keto mekele, yeti ndi keto tikina temo na.

²⁵ Sendi, Rahab te nya mewanja, 'Njambiyɛ ti pese ka nde, a me ne ngben ke mbombu wene, keto kimo mekele mete yi nye kelma kɛ na? 'Yeti keto a boɲa botu bete yi bo tomma baka kimote nje kwanɲye bo yokidye ne mbaɲa nje dele na? ²⁶ Ma nge sosu duwe ke yotu mumo, mo te gwɔ, a me munje. Dete sendi, nge mumo tike temo ke yi Njambiyɛ kine mekele na, tikina temo te yite munje.

3

Mumo biya dyem dyene

¹ Wune njoɲ, yo yeti kimote nde, budya bomo ke njoka yun beki ne hel tedya besɔ yasi na, keto wune duwa nde, wuse botu bete be tedye besɔ yasi baka, josi te yusu ta be detinate ke mbombu Njambiyɛ kwa yan. ² Yo nde, wuse bomo hene ke josisdye ke menje budyate. Nge mumo ti josisdye ke yasi te yi nye diki lepo kɛ, yite nye mo te ɛ ne njololo. A yakama biye temo ke meyasi hene te yi nye kele kɛ. ³ Nge wuse nye suɲ ke numbu beyanga nde, nɛ bo wokuna ne wuse, yite wuse ke kendo ne ndingele yotu yan hene. ⁴ Wune paɲ beɲe sendi nyaɲwe mekuka. Ko beko nde, yo nyaɲwete, ko beko sendi nde, yo nyaɲwe detina meɲupo kele nde, yo kɛ kendo, yasi wete, yo mono wulo ne mbet tedye yo nje yi kɛ no kome mo dukunate kwadye kɛ. ⁵ Dete sendi, dyem, yo mono doku yotu, ma ko beko dete, a yakama duɲgwe beti ke nyaɲgwe meyasi mete yi nye kele kɛ. Wune paɲ beɲe nde, yo ndi mono mbulma dite ne mbet loɲye ndingele nyaɲgwe lo ne sekeɲ. ⁶ Dyem ndi sendi nda dite. Kɔtu mekele mete yi botu be meneti maka kele kɛ diy hene ke dyem. Ke njoka medoku me yotu su dyem kete. Dyem ke bekidye ndingele yotu mumo, a ke ndambidyɛ dite ke ndingele jɔɲgwe mumo. Dite te yi nye ndambidyɛ kɛ wula ke nyaɲgwe dite te yi ti dim kɛ. ⁷ Mumo ne deti te yi biye kwalɔ benyamo be liko hene kuse, ko benon ko benyamo hene be dulma dulmaɲgwe ne moɲ, ko benyamo bete be joɲna ke duku, mumo sima si biye bo kuse hene. ⁸ Yasi wete, ko mumo ti yaka biye dyem kuse wete yeso na. Dyem yiɲa beya yasi te yi mumo ti yaka ndadye na. A ne mada te yi yakama wo mumo. ⁹ Ne kiya dyem ke, wuse ke lukse Baba Mboko te Da, ma ndi ne kiya dyem te, wuse ke kita ne botu bete be Njambiyɛ kusuma boɲna ne nye baka. ¹⁰ Nyena mekombila nɛ leɲina yawo pundo ndi ke kiya numbu. Wune njoɲ, yo ti kelnaɲgwe dete na. ¹¹ 'Kiya njembi nge wete yakama punje ka kimo mɔroku, punje sendi jona mɔroku? ¹² Wune njoɲ, 'njuku maɲgolo yakama wumo ka mbumo fiya? Ho nde, njuku baɲa yakama wumo ka mbumo maɲgolo? Dete sendi, nge te yi punje sangga songo mɔroku kɛ ti yaka punje sendi kimo mɔroku na.

Dyano te yi wule pele yi

Njambiyε ké

¹³ Nda ke njoka yun ne dyanɔ, duwe sendi meyasi kimɔ duwate ko? Nge be nde, mbanja ne dyanɔ, duwe sendi meyasi dete, a pan pa tedye yo ke kimɔ weyna jonɔwe, yite nde, ke kelna kimɔ mekele. A pan pa tedye sendi yo dete ne nje pidya yotu, ne bomɔ beɔn gbate nde, a ne dyanɔ. ¹⁴ Yasi wete, nge wune kele beya temɔ ne hakaka sunɔwe ne besɔ, sunna meyasi wune bo, yite wune ti gwaki lukse yotu yun nde, wune ne dyanɔ na. Ma dete, wune ti kel ja sunɔwe ne gbakasi na. ¹⁵ Dyanɔ te yite ti wula pele kwey, pele yi Njambiyε na. Yo wula ke meneti maka, ke beya metake me bomɔ ne ke yi beya mesisij. ¹⁶ Keto ke mbey kome bomɔ kele beya temɔ sunɔwe ne besɔ sunna meyasi bene bo, komete, bomɔ kel meyasi ne kpalak kpalak, kelɔ sendi kwalɔ beya mekele hene. ¹⁷ Yasi wete, dyanɔ te yi wule pele kwey ke yi Njambiyε ké dele. Yo deɔn pupunate. Sendi, yo san nde, bomɔ jonɔnɔnɔwe ne te tande yan, kelɔ nde, mumɔ jonɔnɔnɔwe kine sa wɔw na. Yo kel nde, mumɔ tekwε to sunɔwe ne besɔ, kelɔ nde, mumɔ gwaki ngwete jakɔsɔ. Dyanɔ te kel nde, mumɔ kel kimɔ mekele, kelɔ sendi nde, mumɔ ti kel yasi beɔnɔwe teri mumɔ na. Yo kel nde, mumɔ kel yasi kine likisi na. ¹⁸ Botu bete be kele nde, bomɔ jonɔnɔnɔwe ne te baka kel dete, keto metemɔ man ne te. Ma yasi te yi bo ta nje kwedya ke mesay mete yi bo kele ké ta be ne nɔben ke mbambu Njambiyε.

4*Wuse dɔy ne sɔsɔ ne**beya mewobo*

¹ To mewona ne metandɔ wula we ke njoka yun? 'Yo ti wula ke beya mewobo mete yi lu dyanbi tande yan ke madoku me yotu yun ké na? ² Wune ke gorɔ yasi, ma wune yeti ke kwedya ya te na. Wune botu be wona bomɔ, wune sendi ne beya temɔ sunɔwe ne besɔ, ko wune ti yaka be ne yanja na. Yo ne metandɔ ke njoka yun, wune sendi ke wona. Ma wune yeti ke kwedya yanja na, keto wune yeti ke diyε Njambiyε na. ³ Ko beko nde, wune ke diyε yasi, Njambiyε yeti ke nye wune yanja na, keto wune ke diyε beyate, ne wune sambɔ yo yi tonje ne beya mewobo mun. ⁴ Wune nda boma bete be tike benjonɔ ban kelɔ mewanja baka. 'Wune yeti ke duwe ka nde, kwadya meyasi me meneti maka, yo benna Njambiyε na? Yo nde, mo te ε kwadyε nye temɔ ne hene ke meyasi me meneti maka ko ke kpalɔ nje be pendo Njambiyε. ⁵ 'Wune taka ka nde, yasi te yi mekana me Njambiyε lepe ké kine to te na? E nde: <Njambiyε ke kwadyε sisij te yi nye nya wuse ke ngimo te yi nye kusuma ne wuse ké budyate. A goru nde, yo wokunɔnɔwe ndi gba ne nye nyεpɔ.> ⁶ Yasi wete, a ke kelɔ ngikwa ne wuse kwa to te, keto mekana me Njambiyε ke lepe nde: <Njambiyε ke tumɔ koɔn ne botu be bendidyε yotu baka, yasi wete, a kel kimɔ yasi ne botu bete be pidye yotu baka.> ⁷ Dete, wune pidyikwe yotu wokuna ne Njambiyε. Wune paya *Kum beya mekele, yite a ta kamba londɔ ke keki yun. ⁸ Wune ken ke keki Njambiyε, yite a má ké sendi ke keki yun. Wune botu be mebeyɔ, wune sɔna kol ke kelna beya yasi. Wune botu bete be ne metake yiba baka, wune pɔpudya metemɔ mun. ⁹ Wune woku yotu, keto wune ne ngwete. Wune jabɔnɔwe lelɔ. Ne nde, wune nyeti, wune kpál jaba. Ne nde, wune sɔsanɔwe, wune kpál be ne ngambi. ¹⁰ Wune pidyikwe yotu

ke mbombu Baba Mboko, yite a ta bendidye wune. ¹¹ Wune njon, wune ti kutunangwe tandé yun na. Mo te e lepina beyate ne man ho jose nye ko lepinangwe beyate ne membonga me Njambiyé, jose sendi yo. Ma nge we jose membonga, yite we me mo te e yeti ke kelo se yasi te yi membonga lepe ké na. Komete, we me ndi mo te e jose yo. ¹² Mo nyena membonga mete, yo ndi nye be sendi mo pesina josi, a ne deti te yi jonngwe mumo ho girise nye. We mo te e jose jakoso ko, we yo ba nda?

¹³ Ma ndana, wune lèngwe meto, wune botu bete be lepe nde: <Muka ho nemeno he ta kè ke dya te yoko ho ke yoru. He ta kwanfyé sew wete mate dyanngwe meyasi sombo ne moni.> ¹⁴ Wune yeti ke duwe yasi te yi ta dya wune nemeno ké na, keto jonngwe dyan ba yasi te nda? Yo nda wufye mbe te yi timbila ne vum kine kiko ké. Seker, yo má yambile. ¹⁵ Yasi wete, má wune lépi nde: <Nge Baba Mboko jaye, wuse má jonna kè no mbombu, wuse má kelo yike ho yiri.> ¹⁶ Ma ndana, wune ke lukse yotu yun ne gbelate ke nyangwe metake mete yite. Kwalo luksa yotu te yite hene beyate. ¹⁷ Mo te e duwe kimo yasi te yi nye yakanngwe kelo nje diyó kine kelo yo ko kelma beya yasi.

5

Botu be kusuku d'iy ne sosó

¹ Ma ndana, wune lèngwe meto, wune botu be kusuku. Wune lèl jaba, keto mebone mete yi ta balo keto yun ké. ² Mekusuku mun sima bo, benya sima d'ye melambo mun. ³ Ngalma ma biye melor mun nè moni yun. Ngalma te ta tedye wune ne sanjan nde, mekele mun beyate. Yo ta kokile wune nda yi dite lodye ne yasi ké. Wune ndemma kusuku ndana ke metu mete yi kè ke siyna mboko ké. ⁴ Ne b'èña, wune ma d'ye moni botu bete be wesidya nyambi ke menngwan mun baka. Botu bete ke lelo dukwe ne wune. Mekembi me botu be mesay bete kumma ke meto me Baba Mboko te *Sabawot. ⁵ Wune jonnama ke meneti maka ke nyem nyem jonngwe, kelo yasi nda yi temo yun kwadye. Wune d'yenama dokó ne ngboskoro, ko bekó nde, yeso te yi Njambiyé ta peso ne josi yun ké ma wuta. ⁶ Wune pesima josi bete ke to ngbenj mumo kwá wo nye. Ma a ti wa ke mebo mun na.

Wuse gbisi mebone

⁷ Dete, wune njon, wune gbisi kumo ke ngimo te yi Nyangwe Kumande ta nje ké. Wune b'èña nda mo bena mbeki gbise ladye kimo membumo mete yi ta wule ke meneti ké. A ke gbiso ladye kumo nde, bosa membiyo nè njena membiyo mete yi bena membeki siki no. ⁸ Wune sendi, wune b'èki ne gbisa dete, be ne nyan ke temo, keto Nyangwe Kumande ta be ke nje. ⁹ Wune njon, mumo ti bonj lepi nye ke to jakoso na, ma Njambiyé me nje jose wune. Ne b'èña, mo pesina josi ke nje, a me ke numey. ¹⁰ Wune njon, ke kasi mebone nè gbisina yasi, wune táka botu be punja melepi me Njambiyé be dikima lepina ke d'ino Baba Mboko baka. Bo sangwama ne mebone, e bo gbisima. Wune b'èki sendi nda bo ke yite. ¹¹ Wuse ke kombile lepo nde, botu bete be summa kol ne ngbik baka, Njambiyé ya bo mesosa. Wune wokuma kasi gbisa te yi Jop ba no ké. Wune duwa sendi yasi te yi Baba Mboko kelma ne nye ke signate ké, keto a ne ngikwa budyate, a ke gwe sendi ngwete mumo. ¹² Wune njon, ke meyasi hene, bosate yo nde: Wune ti kinjangwe yana kaje bo kenje kwey tendé meneti,

ho kinja yiŋa kwalɔ mekinja na. Nge wune lɛpɛ nde: <J,> yo bɔna ndi nde: <J.> Nge wune lɛpɛ nde: <Bɛ,> yo bɔna ndi nde: <Bɛ.> Yo bɛki dɛte, ma jɔsi Njambiye me nje biye wune.

¹³ Nge mbaŋa mumɔ ke njoka yun saŋgwa ne meɓone, na ngwɛtaŋgwe ne Njambiye. Nge mbaŋa bɛ ne mesosa, a jɛmbi mejɛmbi yi sombile ne Njambiye. ¹⁴ Nge mbaŋa mumɔ ke njoka yun kɔnɛ, a jɛbaŋgwe betomba mbaŋo Njambiye, nɛ bo ngwɛtaŋgwe ne Njambiye keto ne, lɔmbɛ nye mutɔ ke dɪno Nyangwe Kumande. ¹⁵ Mɛngwɛta mete yi bo ta kelɔ ne tikina temɔ ke yi Njambiye kɛ ta jonɔgwe mɔ kɔn. O bɛŋa, Nyangwe Kumande mɔ tembɪdye nye. Ma nge bɛ nde, a kelma yiŋa bɛya mɛyasi, Njambiye mɔ soŋɛ yo ke to ne ne ngwɛtɛ. ¹⁶ Dɛte, baka jɔya bɛya mɛyasi mete yi bo kele kɛ ke mbɔmbu bɛsɔ. Baka ngwɛtaŋgwe ne Njambiye keto bɛsɔ, nɛ mekɔn man siy. Mɛngwɛta mete yi mɔ te ɛ me ne ngbɛŋ ke mbɔmbu Njambiye kele ne temɔ ne hɛnɛ kɛ ke kelɔ nyangwe mesay. ¹⁷ Wune tɔka Eli. A bɔ ndi sendi mumɔ nda wusɛ. A ngwɛtama ne Njambiye ne sosu ne hɛnɛ nde, mbiyo ti nɔku na. ɛ mbiyo pɛsiye ke mesew yitati nɛ ngwɛnde yitan jo wɛtɛ kinɛ no se ke to mɛnɛti na. ¹⁸ Ke kɔŋtɛ, ɛ nye ngwɛta ne kɔkɔ ne Njambiye, ɛ dɔyɔbɔ butɛ bo ne mbiyo, ɛ mɛnɛti kandɛ sendi punja nyambi ne kɔkɔ.

¹⁹ Wune njɔŋ, nge mbaŋa ke njoka yun dɔwe ke ngbɛŋ nje lɔndo tiko gbakasi, wɛtɛ mumɔ yakama yɔkidye nye ne kɔkɔ. ²⁰ Ma wune dɔkwe nde, mɔ te ɛ soŋɛ mɔ mɛbeyɔ dɛte ke bɛya nje te yi nye tɔkuma yɔkidye nye njɛsɛ ke kimɔ nje, mɔ te jonɔgwa sisin mɔ mɛbeyɔ te soŋɛ ke nje soŋ, kelɔ sendi nde, Njambiye siki soŋɛ buɔɔya bɛya mɛyasi mete yi nye kelma kɛ ne ngwɛtɛ.

Bosa Məkana mete yi Piyer ketima

Yo Piyer, mɔ tomun Yesus Krist kete məkana mete yɔkɔ.

Məkana mete lépi kasi mɛbɔnɛ nè kasi meluksa mete yi bɛkriten ta bɛ nɔ ké. Yo bɛɲa bɛkriten hɛnɛ, jɛkɔ kwɔ kwangɔ Beyudɛn bɛtɛ bɛ yɛnsama temɔ tikɔ kɛ yi *Krist baka. Piyer kɛti yo yi nyɛ nɛ bɛkriten bɛtɛ bɛ saŋgwa nɛ mɛbɔnɛ baka dɛti kɛ temɔ. Kriten yákaŋgwe dɛyɔ nɛ ŋgbik kɛ tikina temɔ te yi nyɛ bɛ nɔ kɛ yi Krist ké, kɔ bɛkɔ ndɛ, a ta saŋgwa nɛ mɛbɔnɛ kɛto tɛ. Kriten yákaŋgwe bɛ nɛ bɛbina temɔ kɛ yi Krist tɛ ngolo wɛnɛ ɛ womiya kɔ.

Wusɛ yakama baka məkana maka kɛ nyanŋgwe mɛŋgabiye yitati:

1. Joŋgwe kriten kɛ mɔy mɛbɔnɛ yí tɛdye ndɛ, a mɛ nɛ kpasa joŋgwe, kɛto a mɛ saŋgwatɛ bɛnɛ Krist (kumtɛ 1-2).
2. Joŋgwe kriten nè mɛbɔnɛ mete yi Krist, ngolo wusu saŋgwama nɔ kɛ numbu su ké (kumtɛ 2-4).
3. Kriten hɛnɛ kɛl mesay kimɔtɛ, duwɛ ndɛ, Krist ta kala nje (kumtɛ 5).

¹ Yo mi Piyer kete məkana maka. Mi mɔ tomun Yesus Krist. Mi kɛti kenjɛ wunɛ botu bɛtɛ bɛ Njambiye tɔkuma, wunɛ bɛ joŋna wɛtɛ wɛtɛ kɛ nɔ kɛ mɛnɛti mɛ Pɔŋ, kɛ Galasi, kɛ Kapadɔs, kɛ Asi nè kɛ Bitini nda bɛjɛŋgwe baka. ² Da Njambiye kikima si tɔkɛ wunɛ dɛtɛ njombu yaŋa bɛŋgwe yasi tɛ yi nyɛ sima kombilɛ ké. A tɔkuma wunɛ dɛtɛ nɛ nje tɛ yi Kimɔ Sisiŋ, né wunɛ joŋna pupunate kɛ mbɔmbu wɛnɛ, kɛ mbɔmbu wokuna nɛ Yesus Krist, né mɛkiyɔ mɛnɛ yi nyanjama ké pupudye wunɛ. Ŋgikwa nè tɛtɛ nyɛnaŋgwe pɛlɛ wunɛ budye.

Wusɛ bɛki nɛ kpasa bɛbina temɔ

kɛ yi Njambiye

³ Wusɛ lúksa Da Njambiye tɛ Saŋgwe nɛ Nyanŋgwe Kumandɛ wusu Yesus Krist. Yo ndɛ, bɛŋgwe nyanŋgwe gwɛna ŋgwɛtɛ nɛ, a kelma ndɛ, wusɛ jádyikwɛ nɛ kɔkɔ, bɛ nɛ joŋja joŋgwe, kɛto a womiya Yesus Krist soŋɛ kɛ njoka bɛmun, né wusɛ bɛ nɛ kpasa bɛbina temɔ tɛ yi tí siyɔ na. ⁴ A kelma dɛtɛ, né wusɛ bɛ nɛ kimɔ mɛyasi mɛtɛ yi Njambiye kɔmɛ tɛkɛ botu bɛnɛ ké. Kimɔ mɛyasi mɛtɛ tí butɔ ho bɛyɛ mɛmi ho bɛyɔ wɛtɛ yɛsɔ na. A kɛ komɔ yo tɛkɛ wunɛ kɛ dɛyɔbɔ. ⁵ Njambiye bákidyɔ kimɔ mɛyasi mɛnɔri tɛkɛ wunɛ, wunɛ botu bɛtɛ bɛ nyɛ kɛ mbɔmbu bákidyɛ wunɛ nɛ ŋgungudye nɛ baka, kɛto wunɛ kɛ tikɔ temɔ kɛ yɛnɛ. A kɛ kɛ mbɔmbu yí bákidyɛ wunɛ kumɔ kɔmɛ nyɛ ta tɛdye kɛ puyɛ ndɛ, a sima joŋgwe botu bɛnɛ. Yo ta kwaŋna dɛtɛ kɛ mɛtu mɛtɛ yi kɛ nɔ kɛ siyna mbokɔ ké. ⁶ Mɛyasi mɛnɔri kɛ kɛlɔ ndɛ, wunɛ sɔsaŋgwe kpɛsa kɛ nɔ mbɔmbu, kɔ ndɛ, ndana wunɛ yakama wo yotu kɛ mɛbɔnɛ wɛtɛ wɛtɛ tɛ yi wunɛ yakama saŋgwa nɔ yi bɔbɛ nɛ wunɛ, ŋgɛ bɛ kimɔtɛ ndɛ, yo kɛlnaŋgwe dɛtɛ. Ma, yitɛ yo ndi yi gbɛla mɔnɔ ŋgimɔ nɛ mbɛt. ⁷ Wunɛ yakama saŋgwa nɛ mɛbɔnɛ mɛnɔri dɛtɛ yí bɛŋɛ, simandɛ tikina temɔ tɛ yi wunɛ tɛkɛ kɛ yi Njambiye ké jɛlnatɛ.

Yí duwe nde, yike kpara lór, 'bo tí pán pa òbòe òbòa ké dítè na? Ko dete, yo ta bèyò wete yesò. Yasi wete, tikina temò te yi sume kol ké mèbòne ké gba sulna yasi búdyate lańsa lór te yite. Ma nge tikina temò te yi mumò tike ké yi Njambiyè ké sume kol dète nẹ nğbik, komete, Njambiyè ta nğane mò te lukse nye sombile sendi nye kome Yesus Krist ta nje ké. ⁸ Yesus Krist te, wunè tí bẹnẹ nye wete yeso na, ko dète, wunè ndi ké kwadye nye kẹ nò mbòmbu. Ko nde, wunè yeti ké bẹnẹ nye ndana na, wunè ké tiko temò ké yene. Ma yo ké kelò nde, wunè bẹki nẹ nyanğwe mesosa kpesa, yeti yasi te yi mumò yakama pile na. ⁹ Yo dète, keto yo tikina temò te yi wunè tike ké yi Yesus Krist ké ta kelò nde, a jòngwe wunè. ¹⁰ Kasi jòngwa mumò te yi Njambiyè jòngwe dète ké, botu bẹ punja mełepi mẹnẹ sańma nje te yi nembẹ, duwe njòmbò te. Bo kandima si lẹpò kasi kimò yasi ké yi Njambiyè kombila nde, a ta kelò nẹ wunè ké. ¹¹ Sisij *Krist yi dıyma ké yotu yan ké kandima si lẹpò nye bo nde, Krist ta sańgwa nẹ mèbòne, ké kònte, a má nje bẹ nẹ meluksa. Botu bẹ punja mełepi mẹ Njambiyè baka sańma nje te yi duwe nğimò te yi meyasi mete ta dya kete nẹ nda yi yo ta kwanja ké. ¹² Njambiyè njà tedye nye bo nde, meyasi mete yi bą nde, bo lẹpi ké tí bẹna bo nẹ nğuru wan na. Yasi wete, yo keto yun yi bo lẹpima meyasi mete. Ndana, botu bẹte bẹ pele Kimò Tom baka pelma yo nye wunè nẹ dèti te yi Kimò Sisij te yi Njambiyè njesa wulẹ dyoòbò ké. Ko bẹjaki bẹ Njambiyè nẹ nğuru wan ndi ké ndanje misi kete yí sa nje te yi duwe njòmbò te.

Wuse kẹl meyasi nẹ nje te

¹³ Ma nda yo dète ké, wunè kòmbila medyanò mun yí kelò nẹ mesay. Wunè tí jeki nye sendi temò ké meyasi na. Dete, wunè bẹki ndana nẹ òbina temò hene ké kimò yasi te yi Njambiyè ta kelò nẹ wunè kome Yesus Krist ta nje ké. ¹⁴ Wunè mẹ ké wokuna ndana nẹ Njambiyè nda bònò bẹte bẹ woke pẹ. Pijò te yi wunè tí pa duwe Yesus Krist kwey ké, wunè dıkima jòna nda yi beya mewoòbò mete yi wunè bą nò dıkima tedye wunè ké. Ma ndana, wunè tí jònanğwe se bẹngwe beya mewoòbò mete na. ¹⁵ Yasi wete, jòngwe dıyun nẹ mekele mun hene bẹki ndana pupunate ndi nda mò te ẹ jebama wunè bẹ pupunate ké, ¹⁶ keto yo ketinate ké mekana mẹ Njambiyè nde: <Wunè bẹki pupunate, keto mi nẹ nğuru wombẹ pupunate.> ¹⁷ Sendi, kome wunè jeba nye nde, a njáki nje kame wunè ké, wunè jébangwe nye nde Da. Yasi wete, a jósa mumò hene bẹngwe mekele mẹnẹ. Bòmò hene ndi wete ké misi mẹnẹ. Ma dète, wunè jònanğwe nẹ kambina nẹ ké bukwe metu mete yi wunè ndi ké kẹ mbòmbu jòna ké meneti maka ké, ¹⁸ keto wunè ké duwe nde, Yesus Krist kolma wunè soje ké beya lem jòngwe te yi bẹsanmbambò bun dıkima tedye wunè ké. A tí kole wunè nẹ yija meyasi mete yi ta si bẹyò nemeno nda yija kpara mesumba ho lór na. ¹⁹ Yasi wete, a kolma wunè nẹ kimò kpara mekiyo mẹnẹ nda mekiyo mẹ mònò sam te ẹ kine mònò kòsu ho yija mònò kòn ké kondò nẹ ko. ²⁰ Njambiyè kikima si tọke nye, yite mbokò tí pa kusuna na. Ma ndana, ké nğimò te yi mbokò mẹ ké kẹ siynate ké, Njambiyè njà punje nye ké puye, na jòngwe wunè. ²¹ Yo nye kele nde, wunè fıki temò ké yi Njambiyè te ẹ womiya nye ké njoka bemanj kò. Njambiyè nya nye meluksa, né wunè nje tiki temò ké yi Njambiyè nẹ nğuru wene, bẹ sendi nẹ òbina temò nẹ nye.

²² Wunè sima pupudye metemò mun keto wunè wokunama nẹ gbakasi te yi lẹpi Njambiyè lẹpe ké, né wunè kwadye bemanj bun kine likisi na.

Dete, wune kên mbombu yí kwadya budyate nda bemañ ne temo yun hene. ²³ Yo nde, Njambiye kelma nde, wuse jádyikwe ne kôko, be ne jonja jongwe. Yeti besangwe busu be ta si gwe nemeno baka ja wune yite na. Yasi wete, yo ne nje yija kwalo te yi tí gwe wete yeso na. Kwalo te, yo melepi me Njambiye yi nye bomo jongwe ké. Melepi mete ta diyô kpo ne kpo, ²⁴ keto yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Bomo hene nda gbela mbunjo. Meluksa hene te yi bomo be no ké deke nda njam jeti, mbunjo ke nyolo si soso, o béña, njam te ma si kusiye. ²⁵ Yasi wete, ndi melepi me Baba Mboko diy kpo ne kpo. Melepi mete, yo Kimô Tom te yi bo lepima nye wune ké.>

2

¹ Ma dete, wune tiki kwalo beya yasi hene, kwalo sebila bomo nè kwalo mekele me likisi hene. Wune tiki sendi nyangwe temo nè kwalo kutuna beso hene. ² Wune woku yesidyé kimô pupuna moroku me beri nda mbonjo bonosike. Moroku me beri mete, yo melepi me Njambiye. Wune woku yesidyé te dete, né wune doku doko ke nje Njambiye kumo ke ngimo te yi nye ta sidye ne jongwa yun ké, ³ keto wune sima duwe nde, Nyangwe Kumande ne ngikwa.

⁴ Wune njâki ke keki ne, nye tari te yi nye bomo jongwe. Ma bomo seña tari te. Yasi wete, Njambiye kpalma nje tóke nye nde, nye kpaşa tari ke misi mene. ⁵ Wune sendi, wune ke nje ke yi Njambiye nda kpaşa jonjongwe metari. Wune tiki nde, Njambiye bôñ wune yí sumo ne tû dyene kome Sisij ne ta diyô ké. Dete, a ta tembidye wune, njon botu be nyena sadaka te bene, né wune nye nye mesadaka mete yi Kimô Sisij ta tedye wune ké. Njambiye ke jaye mesadaka mete yite ne mesosa ne nje Yesus Krist. ⁶ Yo nde, yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Ne béña, mi sawma kpaşa Tari*f1* yi sangwe kondu tembidye ke *Siyon. Mo te e tike temo ke yi tari te, a tí sangwa ne njon na.> ⁷ Ma ke be wune, wune botu bete be tike temo ke yi tari te baka, yo kpaşa yasi ke yun. Yasi wete, ke yi botu bete be yeti ke tiko temo ke yi tari te baka, yo yeti cfete na. Yo nde, yo sendi ketinate womaşa ke mekana me Njambiye nde: <Tari te yi botu be sumna njumô seña ko kpalma nje be sangwe kondu.> ⁸ Sendi nde: <Yo tari te yi bomo bomiyé baki kete, mbato te yi badye bomo.> Bo ke bomiyé baki kete, keto bo yeti ke kwadye kelo yasi te yi melepi me Njambiye lepe ké na. Yo ma be ndi ke yan nde, bo ta bomiyé baki dete.

⁹ Ma ke be wune, wune mbo botu bete be Njambiye tokuma, njon botu be nyena sadaka te be kele mesay nye Kumande. Wune njon botu bete be Njambiye tokuma nde, bo ndi bene yí kelo mesay nye nye. Wune sendi kando botu bete be wokuna ndi ne nye nyepo. A tokuma wune cfete, né wune lepi nyangwe kimô mekele mene nye bomo. Yo nye jeba wune soje ke moy yitil njese ke kpaşa mejasi mene. ¹⁰ Wune tí be yun yija kando kwey na, ma ndana, wune me kando Njambiye. Njambiye tí gwe ngwete wun kwey na, ma muka, a ma gwe wune ngwete.

¹¹ Wune njon, wune soñ temo mbe, wune bejengwe, beakwanjwanjo ke meneti maka. Dete, mi ke kombile lepo nye wune nde, wune tiki beya mewobo mete yi diyé ke yotu yun yí lû dyambi ne metake me temo yun ké. ¹² Kome wune jonña ndana ke njoka mekando me botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka, wune jonngwe kimote. Dete, kome bo lepina

ɓeyate nɛ wunɛ kɛ yiɲa yasi nde, wunɛ kɛ kelɔ ɓeyate kɛ́, ɓo ta kpalo ɓɛɲɛ kimɔ mɛkele mun, lukse Njamɓiyɛ kɛ yesɔ te yi nɛ ta nje saɲgwa nɛ ɓomɔ kɛ́. ¹³ Wunɛ tɛkwɛ to wokuna nɛ ɓomɔ hɛnɛ ɓɛ ɗiyɛ nɛ ɓɛso kɛ to mɛnɛti maka ɓaka, keto wúnɛ ɓɛ Nyangwɛ Kumande saɲgwate. Wunɛ kɛl ɗete ko sunɲwɛ nɛ kumande ɗya, nɛ mɔ te ɛ name ɓomɔ hɛnɛ kɔ, ¹⁴ ko sunɲwɛ nɛ nyangwɛ ɓɛkum ɓete ɓɛ nɛ temɓidɗya ɓaka. A tɛmbidɗya ɓo, nɛ ɓo tɛɗyɛ mɛɓɔnɛ nɛ ɓotu ɓete ɓɛ keɗɛ ɓɛya yasi, lukse ɓɛ keɗɛ kimɔ yasi ɓaka. Wunɛ tɛkwɛ to ɗete, ¹⁵ keto Njamɓiyɛ kwáɗyikwɛ nde, wunɛ kɛl kimɔ yasi ɗete yí ɗiɓɔ nɛ numbu ɓotu ɓete ɓɛ kinɛ ɗyanɔ, ɓɛ yeti kɛ ɗuwɛ yaɲa ɓaka. ¹⁶ Wunɛ jɔɲnaɲgɛ nda yite nda ɓotu ɓete ɓɛ yeti se ɓɛbala ɓaka. Ma wunɛ tɪ taka nde, wunɛ yakama jɔɲna kelɔ ɓɛya yasi ndana lalɛ, keto wunɛ sima ɗuwɛ kɛ ɗiyɔ bala te na. Yasi wetɛ, wunɛ kpál nje jɔɲna kelɔ kimɔ mɛyasi nda ɓɛbala ɓɛ Njamɓiyɛ. ¹⁷ Wunɛ jɛsi ɓomɔ hɛnɛ. Wunɛ kwáɗyikwɛ ɓɛmaɲ ɓun, ndingɛɗɛ nɔɲ ɓotu ɓete ɓɛ tikɛ temɔ kɛ yi Yesus ɓaka. Wunɛ kâmbi Njamɓiyɛ. Wunɛ jɛsi sendi kumande te ɛ ɗiyɛ nɛ ɓɛso ɓomɔ kɔ.

¹⁸ Wunɛ ɓotu ɓɛ mɛsay, wunɛ tɛkwɛ to wokuna nɛ ɓemasa ɓun nɛ kambina yan kɛ mɛnɛ hɛnɛ. Wunɛ tɪ kel ndi ɗete, nɲɛ ɓɛ nde, ɓo kimɔ weyna ɓomɔ sunɲwɛ nɛ wunɛ na. Wunɛ kɛl ɗete, ko ɓo ɓɛki ɓotu ɓɛ nyalo. ¹⁹ Keto, nɲɛ mumɔ ɓɛise mɛɓɔnɛ ɗete, keto a kɛ kwáɗyɛ kelɔ yasi te yi Njamɓiyɛ kwáɗyɛ, komɛte, Njamɓiyɛ kɛ jaye yite kelɔ kimɔ yasi nɛ mɔ te, keto a saɲgwanɲgɛ nɛ mɛɓɔnɛ mɛte, ko ɓɛkɔ nde, a tɪ keɗɛ yasi kotute na. ²⁰ Ma nɲɛ ɓo nɲiɓilɛ wunɛ tɛɗyɛ wunɛ mɛɓɔnɛ keto yiɲa ɓɛya yasi te yi wunɛ kelma kɛ́, ko nde, wunɛ ɓɓisi, 'ɓo má nɲɛ tɔndɔ wunɛ kɛ yite keto nɲɛ? Yasi wetɛ, nɲɛ wunɛ ɓɓise mɛɓɔnɛ keto kimɔ yasi te yi wunɛ keɗɛ kɛ́, komɛte, Njamɓiyɛ kɛ jaye yite kelɔ kimɔ yasi nɛ wunɛ, ²¹ keto Njamɓiyɛ jɛɓama wunɛ, nɛ wunɛ kel ɓa ɗete, keto *Krist nɛ nɲuru wɛnɛ saɲgwama sendi nɛ mɛɓɔnɛ ɗete keto yun. A kelma ɗete, yí tɛɗyɛ wunɛ, nɛ wunɛ kel sendi nda nɛ yí ɓɛɲgɛ nɲɛ te yi nɛ kwanɲma ketɛ kɛ́. ²² Yo nde, a tɪ keɗɛ nɛ yiɲa ɓɛya yasi wetɛ yesɔ na. Bo tɪ woke yiɲa lɛpi ja wetɛ yesɔ kɛ numbu nɛ na. ²³ Bo toyma nɲɛ, yasi wetɛ, a tɪ yeɲsa toyɛ mumɔ na. Bo tɛɗya nɲɛ mɛɓɔnɛ, yasi wetɛ, a tɪ nɲaliyɛ misi nde, a kɛ yɔkidɗyɛ yɛnɛ na. A kpalma kanɛ yotu nɛ nɲɛ kɛ mɛɓɔ mɛ mɔ te ɛ peɛe jɔsi nɛ nɲɓɛɲ kɔ. ²⁴ A sobuma mɛɓɛyɔ musu kɛ yotu nɛ komɛ ɓo nɲɓama nɲɛ kɛ jɛti kɛ́, ɗete wusɛ gwá ɗuwɛ kɛ ɗeti te yi mɛɓɛyɔ ɓa nɔ sunɲwɛ nɛ wusɛ kɛ́. Krist sobuma mɛɓɛyɔ musu, nɛ wusɛ nɲɛ jɔɲna kelɔ nde, mɛyasi kɛlnaɲgɛ nɛ nɲɓɛɲ. A saɲgwama nɛ mɛɓɔnɛ nɛ mɛpɛɲ kɛ yotu, nɛ jɔɲgɛ ɗyun njaki ɓɛ nɛ te kɛ mbɔmbu Njamɓiyɛ. ²⁵ Wunɛ ɗikima wowɔ mbɔmbu kɛ nɔ nda ɓesam. Ma ndana, wunɛ ma yɔkwɛ nɲɛ kɛ yi mɔ te ɛ kɛndɛ nɛ wunɛ, ɓakidɗyɛ sendi wunɛ kɔ.

3

Jɔɲgɛ mbam ɓɛnɛ nyari

kɛ mɔy tɪ ɗyan

¹ Wunɛ ɓomari, wunɛ kɛl sendi nda wusɛ lɛpima sunɲwɛ nɛ ɓotu ɓɛ mɛsay kɛ́. Nyari hɛnɛ tɛkwɛ to wokuna nɛ nɔɲɔ te wɛnɛ. Simande ko nde, ɓaɲa ɓɛmbam kɛ njoka te yeti kɛ ɓɛɲgɛ mɛlɛpi mɛ Njamɓiyɛ na, ɓo ta tiko temɔ ketɛ, ko nde, ɓo tɪ lɛpɛ nɲɛ ɓo na komɛ ɓo ɓɛɲɛ ɓoma ɓan

ke jonna weynate. ² Bo ta kelo dete, nge bo sambile misi beɲe nde, wune ke jonna ne kambina Njambiyɛ yi kelo meyasi ne pupuna temo. ³ Wune ti nyeki temo ke kombila yotu, ne bomo beɲ wune na. Meyasi nda kasi boyna meto yi kelna kondukwe, kasi leɲna jole jole meyasi mete yi bo kele ne lor, nje bu kasi leɲna yiɲa kpasa melambo. ⁴ Yasi wete, wune kpâl kelo nde, kombila yotu yun bêki yike yi diyɛ soɖyate ke moy temo. Yo nde, wune jôɲɲangwe weynate, be ne kimo temo, keto nje kombila yotu te yite ti beyo wete yeso na. Yo yite be kpasa nyanɲwe yasi ke mbombu Njambiyɛ. ⁵ Bana boma dikima beɲɲwe ndi nje Njambiyɛ ke metu me njime, be ne bibina temo ke yene. Bo dikima tekwe to wokuna ne benjoɲo ban. Kombila yotu te yan ba gba yite. ⁶ Wuse bêɲa Sara. A dikima wokuna ne njoɲo wene Abaraham, jeba nye nde Masa wene. Ma nge wune kele kimo yasi kine gwe wo yaɲa na, yite wune ta ke mbombu be benday be Sara. ⁷ Wune bembam, wune kêl sendi dete. Mbam hene jôɲɲangwe ne dyanɲo bene nyari wene, duwe nde, boma ne teko kwɔ wune bembam. Wune lûksa bo, keto kimo jongwe te yi Njambiyɛ sima bakidye tike wune ne gbelate ké, wune bo hene ke moyte. Wune kêl dete sunɲwe ne bo, ma yiɲa yasi me nje njanɲwe menɲweta mun.

Wuse jôɲɲangwe nda bemaɲ

⁸ Yi sidye no, wune hene bêki ne metake wete ke meyasi, be sendi temo wete. Wune kwadyangwe nda bemaɲ. Baka gwâki nɲwete beso. Wune bêki sendi botu be pidya yotu. ⁹ Nge mumo kele beya yasi sunɲwe ne wune, wune ti yokidya kelo beya yasi ne nye na. Nge mumo toyɛ wune, wune ti yokidya toyɛ sendi nye na. Yasi wete, wune kpâl nɲweta ne Njambiyɛ nde, a nyêki mbete mekombila. Keto Njambiyɛ jebama wune, ne wune kel dete, ne wune be ne mekombila mete yi nye sima bakidye tike wune ké. ¹⁰ Yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ nde: «Nge mumo kwadyɛ jonna ne te, be ne mesosa ke jongwe dyene, mo te bakidya dyem ne ke lepina beya lepi, bakidye sendi kondɔ numbu ne ke sebila beso. ¹¹ A tûm koɲ londɔ ne beya yasi, a kpâl kelo kimo yasi. A saɲ nje hene te yi jonna ne te bene beso, nye sosu kete ke no mbombu. ¹² Keto Baba Mboko nyêki misi ke yotu botu bete be kele yasi ne nɲbeɲ baka bakidye bo. A ke leɲɲwe meto ke menɲweta man. Yasi wete, a ke tiɲo menɲgemi ne sifibi sunɲwe ne botu bete be kele beya yasi baka.»

Wuse sùm kol ke meɲone

¹³ Ma nge wune nye sosu hene ke kelna kimo yasi, mo te nda yakama kelo beya yasi sunɲwe ne wune ko? ¹⁴ Ko nde, bomo tɛɖya wune meɲone, keto wune ke kelo yasi te yi ne nɲbeɲ ke mbombu Njambiyɛ, wune ne mesosa. Wune ti gwaki wo yan na. Sendi, temo yun ti kudɲukwe na. ¹⁵ Yasi wete, wune bêsikwe ndi *Krist nyepo ke moy metemo mun nde, nye Baba Mboko. Wune kômsangwe menɲgimo hene yi lepo ne to te yi wune be ne bibina temo ke yi Krist ké nye botu bete be ta diyɛ wune baka. ¹⁶ Ndi nde, wune yeɲsangwe nye bo ne kimo temo ne kambina Njambiyɛ sendi. Metemo mun bêki ne te kine yaɲa te yi yakama njanɲwe wune na. Wune kêl dete, ne njoɲo biy botu bete be diki dyanɲwe dino dyan ke yasi te yi bo lepina beyate sunɲwe ne wune, keto wune ke jonna ne te beɲɲwe nje Krist. ¹⁷ Yo kimote buɖyate nde, wune saɲɲangwe ne meɲone keto kelna

kimó yasi, nge Njambiyé kwadyé dete, lanşa nde, wune sângwanşwe ne mebone keto kelna beya yasi.

¹⁸ Yo nde, *Krist ne nguru wene gwa ndi nga wete, keto mebeyo me bomó. Nye ngben mumo gwa keto botu bete be kele yasi kotute baka, na ngboso wuse kè no ke yi Njambiyé. 'Bo woma nye ndi ke pay te yi membundo. Yasi wete, Njambiyé kelma nde, a bêki ne jon ke pay te yi Sisiñ. ¹⁹ Dete, a ka kè pele Kimó Tom te ne mbombu nye botu bete be me ndana bejobo ke dya bemuñ baka ne nje Sisiñ te. ²⁰ Botu bete summa kol ne mbombu sunşwe ne Njambiyé kine kwadyé tiko temo ke yene na, ko nde, Njambiyé ka mbombu gbiso bo piño te yi Noy ba ke kelo nyanşwe landi ké. Ndi bomó ne mbet jonma ke duku, bomó yitan jo yitati. ²¹ Njambiyé jonşwa botu benori ne nje moroku. Yo téfya topuna bomó ke moroku te yi bo tope wune ké. Yo yite ke jonşwe wune ndana. Ma yo yeti yi gbela weyna memi soñe ke yotu na. Yasi wete, yo yi diyina Njambiyé nde, a púpudya metemo musu, né yo be ne te kine yaña te yi yakama njanşwe wuse na. A jonşwe wuse dete, keto Yesus Krist womiya ke njoka bemuñ. ²² A bendima kè dyobo, a me ke mbam bo Njambiyé. Njambiyé nya nye deti te yi namo bejaki nè nyanşwe bekum ban nè meyasi mete yi be ne nyanşwe deti ké.

4

Wuse jônşanşwe beşşwe mekwadya

me Njambiyé

¹ Ma dete, nda yi *Krist sanşwama ne mebone ke yotu ne ké, wune sendi, wune bêki ne kiya metake mete yite. Keto nge mumo si sanşwa ne mebone cfete, yene siyma bene kelna mebeyo. ² Dete, kande ke ngimo te yite kumo ke ndinşele metu mete yi nye ta jonna no ke meneti maka ké, a tí jonna kelo se meyasi beşşwe beya mewobo mete yi temo ne kwadyé ké na. Yasi wete, a ta kpaló jonna kelo meyasi beşşwe yasi te yi Njambiyé kwadyé ké. ³ Yo nde, ne mbombu, wune dikima kelo meyasi mete yi mekando me botu bete be yeti ke duwe Njambiyé kwadyé ké. Ma siyma dete. Wune dikima jonna ne sap sap, kelo beya meyasi mete yi wune dikima wobo ké. Wune ba botu be gwena menjam. Wune dikima kelo mejeso hokuma medye ngbo hokuma menjam. Wune dikima nye temo ke yiña nyakbala kanna beya meyasi tiko Njambiyé. ⁴ Ma ndana, bedanşal şun ke ngbakima yi beşşwe nde, wune yeti se ke ngbo nye bo ke sap sap jonşwe te wune bo na. Dete, bo ke kpaló lepina beyate ne wune. ⁵ Yasi wete, bo ta pile to te yi bo kele dete ké wete yeso nye mo te e ta be ke peso josi botu bete be ne jon, ko be ma gwe baka. ⁶ Yo keto te yite yi bo lepima Kimó Tom nye botu bete be ma gwe baka, né bo nje be ne jon nda Njambiyé ke pay te yi sisiñ, ko beko nde, Njambiyé josuma bo kwey. Yite nde, bo sanşwama ne soñ ke pay te yi membundo nda bomó hene.

⁷ Ngimo te yi meyasi hene ta siyo no ké ma wuta. Dete, wune jônşanşwe ndana ne dyano. Wune tí jeki nye temo ke meyasi na, né wune be ne deti te yi ngweta ne Njambiyé kine menjanşwe na. ⁸ Yasi te yi kwanşma meyasi menori hene, yo nde, wune kwadyanşwe tande yun ne temo yun hene. Keto mekwadya kél nde, mumo tíki budya beya meyasi mete yi mbanja mumo yakama kelo ne nye ké ne ngwete. ⁹ Baka bôn şeso kimote ke

mbey yan kine menḡbonggila na. ¹⁰ Njambiye ne ngikwa, a nyéki bomo meyasi dele dele. A nya mumo hene jey te yene yí kelo ne meyasi. Dete, mumo hene bôn jey te yite yí kelo ne mesay, yí kame ne njon ne nda kimo mo bakidya meyasi. ¹¹ Nge be nde, Njambiye nya mumo jey te yi lepina yí kame ne beso, a kwândya ndi melepi mete yi wule ke yi Njambiye. Nge be nde, Njambiye nya mumo jey te yi kelna yija yasi yí kame ne beso, a kél yo ne deti te yi Njambiye nye nye ké, né Njambiye bu luksa ke meyasi hene ne nje Yesus Krist. A bêki ne luksa nè ngungudye kpo ne kpo, *amen.

¹² Wune njon, wune son temo mbe, wune ti ngbakimaḡgwe nyey nyey dite te yi bumbula ndana ke njoka yun yí bobé ne wune ké na. Yinori yeti yija jonja yasi na. ¹³ Yasi wete, wune ke nye bo sangwa ne mebone wune be *Krist. Dete, wune kpâl sosa, né wune nje sosa sendi kpesa kome nye ta punje nyanḡwe meluksa mene wete yeso ké. ¹⁴ Nge bomo lepina wunḡwe wune, keto wune be Krist sangwate, yite wune ne mesosa, keto Sisij Njambiye yi ne nyanḡwe meluksa kwâ meyasi hene ké pele wune. ¹⁵ Ma mumo wete ne wete ke njoka yun ti sangwanḡwe ne mebone keto wona mumo, keto gubo, keto yija beya mekele, ho keto a nya numbu ne ke melepi me banja bomo na. ¹⁶ Yasi wete, nge mumo sangwa ne mebone, keto nye krite, yite a ti gwaki njon yana na, ma a kpâl lukse Njambiye keto dino te.

¹⁷ Ma ngimo te yi Njambiye ta jose ne bomo ké sima dya. A ta kande ne wuse ngbak ngbak botu bene. Ma nge Njambiye kande dete ne wuse, yo má nje be ba nan ke yi botu bete be seḡ kine tikò temo ke Kimò Tom ne baka? ¹⁸ Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Yo ne deto, ko ke yi mo te yi Njambiye sima peso nde, a me ne ngben ke mbombu wene ko nde, a bêki ne jonḡwe. Ma nge be dete, yo ta nje be nan ke yi mo te e kele beya yasi ko, ke yi mo mebeyo?> ¹⁹ Ma dete, botu bete be sangwa ne mebone, keto yo Njambiye kwadye nde, bo sangwanḡwe no baka, bo kâna meyotu man hene nye ke mebo me Njambiye te e kusuma bo ko. Keto a tonjukwe meyasi mete yi nye si lepo ké kpo ne kpo yí kelo kimo yasi kè no mbombu.

5

Menḡgite mete yi beḡe botu bete be

kende ne botu be Njambiye

¹ Dete, mi ke kwadye tapita ndana nye botu bete yi bo nya bo diyò betomba ke njoka yun baka, mi sendi ne diyò te nda bo. Mi beḡma duwe sendi nda yi *Krist sangwama ne mebone ké. Sendi, mi ta be ne ngabiye ke meluksa mene kome meluksa mete ta pundo puye ké. ² Mi ke kombile lepo nye wune nde: Wune dâl kuru besam be Njambiye be ke mebo mun baka. Wune ti kel dete nda bo ke malo wune malo na. Yasi wete, wune kél yo, keto yo wune ne nguru wun kwadye kelo mesay mete nda yi Njambiye kwadya ké. Wune ti kel sendi mesay mete keto yesidye moni na. Yasi wete, wune kél yo ne kimo temo. ³ Wune ti kel mesay mete ne nje te yi ngan yi sunḡwe ne botu bete be Njambiye kanja nye wune baka na. Yasi wete, wune kél yo weynate, né bo beḡ kelo sendi nda wune. ⁴ Wune kél dete, yaka no, kome kum botu be bakidya besam ta nje ké, wune botu bete be laḡsama baka ta be ne kpsa dunḡwe te yi meluksa. Dunḡwe te ti beyo wete yeso na.

⁵ Wune begwanjo nè beŋgɔndu, wune sendi, wune tɛkwe to wokuna ne botu bete yi bo nya bo diyo betomba baka. Ma wune hene, ke diyo yun, wune pidyikwe gba meyotu kamna tande yun, keto yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ nde: <Njambiyɛ sɔm kol sungwe ne botu bete be bendidye yotu baka. Yasi wete, a kɛl kimɔ yasi ne botu bete be pidye yotu baka.> ⁶ Dete, wune pidyikwe meyotu kaɲe nye ke mebo me Njambiyɛ te e ne ŋgunɔdye hene ko, yaka no, na nje bendidye wune ke ŋgimɔ te yi nye sima pesɔ kɛ. ⁷ Wune kɛl dete yi bu ne mapɛ meyasi hene te yi njanɔwe wune kɛ nye ke mebo mene, keto a ke kelɔ meyasi hene nye wune. ⁸ Wune ti nyeki temɔ ke meyasi na. Wune diy mejemsidye, keto *Mɔ pendo wun, *Kum beya mekele ke bumbula nda dila te e bete men yi sa mɔ te yi nye ta nyambo ko. ⁹ Wune sɔm kol sungwe ne nye. Wune tiki temɔ ne ŋgbik ke yi Njambiyɛ kɛ no mbombu, keto wune ke duwe nde, bemaɲ bun ke sanɔwa sendi ne kiya mebone mete ke to mboko hene. ¹⁰ Ma yo Njambiyɛ nye kimo meyasi hene. A jebama wune, nɛ wune joɲna ke moy meluksa mene kpo ne kpo, keto wune be *Krist me sanɔwate. Wune ta kwanɔdye ndi mɔno ŋgimɔ ne mbet ke moy mebone. Ke koɲte, Njambiyɛ ne ŋguru wene ta nje tonje meyasi hene ne koko ke joɲwe dyun, jeliye wune, nye wune deti, kelɔ nde, wune bɛki ne ŋgbingim. ¹¹ Yo ndi nye bɛki ne ŋgunɔdye kpo ne kpo, *amen.

Piyer ke nyeno beɲɔɲ bene

¹² Maɲ wusu Silve kamma mi yi keto mɔno mekana maka yi lepina no ne mbet kenje wune. Ke yembe, mi beɲa nde, a ke beɲwe nje *Krist kimote. Mi kɛti yo yi nye ne wune deti ke temɔ yi kombile lepɔ ne sanɔɲ nye wune nde, kpaɲa ŋgikwa te yi Njambiyɛ kele ne mumɔ kɛ, yoke yi mi lepima nye wune kɛ. Wune ke diyo ne ŋgbingim ke moy ŋgikwa te. ¹³ Njoɲ botu bete be tike temɔ ke yi Krist be diye ke Babilon baka ke nyeno wune. Njambiyɛ tokuma sendi bo nda wune. Mɔnmbɛ Mark ke nyeno sendi wune. ¹⁴ Wune nyɛnnaɲwe tande yun, wusa ne temɔ te yi mekwadya. Tete diy pele wune hene, wune be diye sanɔwate wune be Krist baka!

Mekana Yibate yi Piyer ketima

Yo ndi sendi Piyer, mo tomun Yesus *Krist kete mekana mete yoko. Yo mekana yibate yi nye ketima kenje Beyuden bete be yensama temo tiko ke yi Krist baka.

Mekana maka jeki lepo meyasi mete yi ta kwanma ke ngimo te yi mboko ta be ke ke ke signate ke. Yo ke bonna budyate ne mekana yibate yi Pol ketima kenje Timote ke. Mekana maka ke lepo nde, bekriten lon dyambi ne beya tedya yasi te yi ti wula ke Kimo Tom te yi Yesus Krist ke. Bekriten yakanawe jonna nda yi Yesus Krist kwadye ke.

Wuse yakama baka mekana maka ke mengabiye yitan:

1. Kimi teri te yi kriten yakanawe be no ke jonawe dyene ke (kumte 1).
2. Kasi yensa yotu te yi Krist yensama no ke to keki ke (Mt 17) (kumte 1).
3. Yasi te yi botu be punja melipi me Njambiyi lepima ne mbombu ke ba gbakasi (kumte 1).
4. Bekriten diya ne soso ne nyanawe botu be tedya kotu melipi (kumte 2-3).
5. Kasi njena Krist metu yibate ne kasi *Yeso te yene (kumte 3).

¹ Yo mi Simeyon Piyer kete mekana maka. Mi bala Yesus Krist, mi sendi mo tomun wene. Mi keta mekana mete kenje wune botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist baka. A kelma nde, wune beki ne kiya kpasu tikina temo ke yene nda yusu botu be tomun bene, keto a kel yasi ne ngben sungwe ne bomo hene. Yesus Krist te, nye Njambiyi, nye sendi Mo te e jonawe wuse. ² Ngikwa ne tete buy buy pele wune wule ke nje duwa Njambiyi ne Yesus te Nyangwe Kumande wusu.

Kasi kimi jonawe te yi kriten

yakanawe be no ke

³ Yo nde, nyanawe ngungudye Njambiyi nya wuse meyasi hene te yi yakama kame wuse ke jonawe dyusu yi kelo mesay nye Njambiyi. Yo kelnama dete ne nje duwa mo te e jebama wuse, ne nje meluksa mene, ne nje kelna kimi yasi ne ko. ⁴ Ne nje te yite Njambiyi nya wuse kpasu nyanawe meyasi mete yi kwanma meyasi hene. Yo meyasi mete yi nye kpoma ne mbombu nde, a ta nye wuse ke. A kelma dete, ne wune nje be fan bono bene yi bonna ne nye yi be ne jonawe te yi kpo ne kpo. A kwadya kelo dete keto yun, botu bete be ma soje temo ne kpandan ke beya boru meyasi me meneti maka yi wule ke beya mewobo ke. ⁵ Ma keto te yite, nda wune ke tiko temo ndana ke yi Yesus ke, wune san sendi nje hene te yi jonna ne te, kelo kimi yasi. Ma nje be nde, wune me ke jonna ne te, kelo kimi yasi, ne wune san sendi nje te yi be ne kpasu dyano te yi duwe meyasi. ⁶ Nge wune si be ne dyano te yi duwe meyasi dete, ne wune san sendi nje te yi biye temo yun ke meyasi hene. Ke kante, ne wune san sendi nje te yi kelo yasi ne tin. Ndana, ne wune san sendi nje te yi kelo

meyasi ne ngben nda yi Njambiyè kwadye. ⁷ Ke konje yite, nè wune sâñ nje te yi kwadye bemañ bun, sã sendi nje te yi be ne temo mekwadya sungwe ne bomo hene. ⁸ Ma nge meyasi menori hene beña ke jonjwe dyun, nge yo buye kè no mbombu, ko yo ti kelo nde, wune kpôku mefo, ho kelo nde, mesay mun gwâki mesenje na. Yasi wete, yo ta kelo nde, wune kpâl nje duwe Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kimò duwate kè no mbombu. ⁹ Ma yasi wete, nge meyasi menori ti beña ke jonjwe mumo na, mo te nda mo dibina misi, a yeti ke beña ne ngelele na. A ke lenja nde, Njambiyè ma pupudye nye ke mebeyo mete yi nye dikima jonja kete ne mbombu ké. ¹⁰ Wune njon, dete nda yi Njambiyè jebama wune toke wune ké, wune nyêki sosu sã nje te yi tedye gbate nde, Njambiyè kelma ne wune dete. Wune sâñ nje te yi tedye dete kwa yi mbombu. Nge wune kele dete kè no mbombu, ko wune ti balo wete yeso na. ¹¹ Nge wune kele gba dete, Njambiyè ta bute numey tikò ne lonj nye wune, né wune nyinj ke *Kando Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, nye mo te e jonjwe wuse ko. Kando te ta diyò kpo ne kpo.

¹² Nda yo dete ké, mi ta kè mbombu yí gba dyanò dyun kpo ne kpo, né wune taki meyasi mete, ko beko nde, wune sima duwe yo. Mi ta kelo sendi dete, ko nde, wune me jelnate ne ngbingim ke meyasi me Njambiyè te yi bo tedya wune ké. ¹³ Ko dete, ngimo hene te yi mi ndi ke kè mbombu yí jonja ke meneti maka, mi beña kimote nde, mi kên mbombu yí gba dyanò dyun ke meyasi mete, né wune diy mejemsidyé. ¹⁴ Keto mi duwã dete, ngimo duwe mbe ke meneti maka sima wuta. Yo yasi te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist tedya mi. ¹⁵ Ma mi ta sã menje hene nde, ko nde, mi gwâki, wune bêki ne deti te yi take meyasi mete menjimo hene ke konj mbe.

¹⁶ Ma ne mbombu, wuse lepima kasi ngungudye Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist nye wune, lepò sendi nde, a ta kala nje. Ke yite wuse ti bengwe gbela mekanò mete yí bomò diki kuso ndi ne dyanò dyan ké na. Wuse lepima dete nye wune, keto wuse beña nyangwe meluksa mene ne gba misi musu. ¹⁷ Yo nde, Da Njambiyè te e ne meluksa kwa meyasi hene ko sombila nye, bese nye kome nye betima men wule dyobo lepò nye nye nde: <Yokò monmbe, sãñ temo mbe. Temo mbe hene ke yotu ne.>

¹⁸ Men yinori, wuse ne nguru wusu wokuma yo wule dyobo ke ngimo te yi sine be Kumande Yesus bã ke to keki te yi Njambiyè tokuma tapita kete ko. ¹⁹ Dete, yo ke kelo nde, wuse jêki tikò temo ndana ne ngbik ke melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiyè lepima ké kwa yi mbombu. Wune ke kelo kimote yi lengwe meto woko ne melepi mete. Yo nda lambo te yi paniye mejasi ke mbeje kome yitil diyé ké. Wune kèl dete kumo kome misi nje ne bey bey ké, kumo kome sisò te e pane ne kpalele ke njenameno ko ta kande pannate ke moy metemo mun. ²⁰ Wune ke kelo kimote dete yí duwe nde: Ke meyasi hene te yi botu be punja melepi me Njambiyè lepima keto ke mekana mene ké, kine mumo wete ne wete yakama nembe diyé to te wule ke dyanò dyene ne nguru wene na. ²¹ Keto kome botu be punja melepi me Njambiyè dikima lepina ké, ko yo ti wule mbanja yeso ke yasi te yi bo ne nguru wan kwadye ké na. Yasi wete, yo Kimò Sisinj kpale kelo nde, bo lêpi ndi yasi te yi wule ke numbu Njambiyè ké.

Kasi botu be punja kotu melepi

¹ Ma banja botu be punja melepi me ja ba sendi mbombu ke moy kando Isaraye. Dete sendi, yo ta be ne banja botu be tedya kotu meyasi ke njoka yun. Bo ta kwa ne membole yi tedye wune yija beya meyasi mete yi ta kelo nde, bomo yambila. Bo ta kelo dete, ko seje Yesus Krist te Sa Mboko wusu, mo te e kolma bo kwey ko. Dete, bo ne nguru wan ta kelo nde, semo semo, Njambiye girisa bo. ² Budya bomo ta nye to ke sap sap jongwe nda bo, o beja, bomo ma nje lepo lepi gbutu sungwe ne nje te yi gbakasi keto yan. ³ Botu be tedya kotu meyasi baka diy ndi goruna meyasi me beso. Dete, bo ta sebile wune ne yija melepi mete yi wule ke dyano dyan ne nguru wan yi bu ne meyasi ke mebo mun. Ma yasi wete, Njambiye ma kiko peso nde, a ta jose bo, a me ne lende yi girise bo.

⁴ Ko bejaki bete be kelma mebeyo kwey baka, Njambiye ti gwe ngwete wan na. A kwabima bo jombile bete kenje ke hebebe gbongo ndon. A ndadya bo ke moy yitil mate yi ladye ne ngimo te yi nye ta peso josi yan ke. ⁵ Ko botu be meneti maka be jonnama ke metu me njime, kelo da meto sungwe ne nye baka, a ti tike sendi bo ne ngwete na. A kelma nde, mben memikwe beya botu bete. Yasi wete, a jongwa ndi bomo yitan jo yiba, yitan jo yitatite ne Noy. Yo nye dikima pele nye bomo nde, bo jonngwe ne ngben nda yi Njambiye kwadye ke. ⁶ Ko *Sodom ne *Gomor, Njambiye josuma medya mete girise yo lodye yo ne dite ne ngito, bukwe ndi mesu ne mesu. A kelma dete yi kite ne botu bete be ta nje jadye ke konje kelo beya yasi baka. ⁷ Yo ba ne mbanja mbam nde Lot. A ba ngben mumo. A dikima wo yotu jaba keto beya sap sap jongwe te yi beya kotu botu be medya mete dikima jonna kete ke. E Njambiye jongwe ndi nye nyepo ke kemiye yinori. ⁸ Yo nde, nye e dikima kelo meyasi ne ngben ko dikima jonna ke njoka yan. Dete, metu hene a dikima beje woko beya meyasi mete yi bo dikima kelo kine bejngwe membonga ke. E nye diki wo yotu keto te, keto a ba ngben mumo. ⁹ Ma nge be nde, meyasi kwanama dete, yo ke tedye nde, Baba Mboko ke duwe gbate nje te yi nye yakama jongwe ne botu bete be kambe nye baka sonje ke moy mebone. A ke duwe sendi nda yi nye ndadye ne botu bete be kele yasi kotute yi ladye tedye bo mebone kome nye ta peso josi yan ke. ¹⁰ A ta jeko tedye mebone kwa to te nye botu bete be nye jongwe dyan ke kelna mekele me memi te yi yotu mumo gore ke. Bo ke seje sendi nde, Baba Mboko nam bo. Botu baka be tedye kotu meyasi baka yeti ke gwe wo yan na, bo sendi ne beya to. Bo ke lepo lepi gbutu sungwe ne jonjongwe meyasi mete yi diye ne meluksa ke dyobo ke. ¹¹ Yinori ko bejaki be Njambiye be ne deti ne ngungudye kwa bo baka yeti ke lepo lepi gbutu sungwe ne jonjongwe meyasi mete ke mbombu Baba Mboko na. ¹² Ma botu be tedye meyasi maka baka kine dyano na, bo nda benyamo. Benyamo jadyikwe ladye ndi nde, bo biya bo ke wo. Botu baka ke lepo lepi gbutu sungwe ne meyasi mete yi bo yeti ke duwe na. Ma bo ta sangwa ne son nda yi benyamo bete gwe no ke. ¹³ Beya yasi te yi bo kele dete ke, Njambiye ta yokidye kelo sendi beya yasi ne bo. Yasi te yi nye bo mesosa, yo kome bo jonna ke beya nyem nyem jongwe, ko ne yeso ke puye. Kome bo ngbo dyena wune bo ke, yo yasi, njon, yasi wungwa. Kome bo diye dete wune bo ke, bo ke sebile wune, o beja, yo ke nye bo mesosa budyate. ¹⁴ Bendi yan beja ndi bomari yi goso ne nje kelna wanja. Bo yeti ke denjo kelna beya yasi na. Bo ke sebile botu bete be ti pa tiko temo ne ngbik ke yi Njambiye baka, kelo

nde, bo hêbikwe ke mepondo man. Bo ma si ngbi ke nyena temo budiyate ke meyasi. Mekita me Njambiyé me ke yotu yan. ¹⁵ Bo sima jato, keto bo duwa ke ngbej nje. Bo sima dimbiye ke bengwa nje te yi *Balam te mɔno Beyor. Balam te dikima kwadye sombo mɔni ne nje kelna kotu yasi. ¹⁶ Yasi wete, ε Njambiyé bama ne nye, keto a ti kwadye wokuna ne nye na. Yo nde, nyamɔ nde tofu ε ti lépi numbu bomɔ ko lepinama nye nye ne numbu te yi bomɔ yí petɔ ne mɔ punja melepi me Njambiyé ko ke beya lem yasi te yi nye bɔ ke kwadye kelo ké.

¹⁷ Botu baka be tedye kotu meyasi baka nda menjge mete yi ne kutu kutu kine mɔrɔku ké. Bo nda mekulutu mete yi pupɔ wumbidyé kenje womaɲa kine nde, mbiyo nɔku ké. Njambiyé kombila mbey te yi bo ta diyɔ kete ké ke moy yitil ne gir. ¹⁸ Yo nde, bo lépinangwe yí dɔkwe ne yotu yan. Yasi te yi bo lepe ké yeti ke kame mumɔ yaɲa na. Dete, bo ke lebiye botu bete be duwa ndana ndana ke njoka botu bete be joɲna kotute kine duwe Njambiyé baka ne nje kelna beya sap sap jongwe te yi yotu mumɔ gore ké.

¹⁹ Bo lépi nye bari nde: <Wune ti be se bebala na.> Ase nde, bo ne nguru wan bebala meyasi mete yi bekidyé mumɔ ké. Keto nge yiɲa yasi name jongwe mumɔ, mɔ te me bala yasi te. ²⁰ Baɲa bomɔ sima tumɔ koɲ tiko beya meyasi me meneti maka, keto bo nɲa duwe Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, Mɔ te ε jongwe wuse ko. Yasi wete, nge bo nje yokwe sendi ne kɔko nye bo kete tiko nde, meyasi mete nám bo wolo, yite yo ta siyo ne bo beyate. Komete, tɛri yan ta nje be beyate kwa yiri yi bo diɲma kete ke ngimɔ te yi bo ti pa duwe Yesus Krist ne mbombu ké. ²¹ Keto bo má diy kine duwe nje kelna yasi ne ngben na, ma yite laɲma be kimote ke yan, laɲsa nde, bo siki duwe yo nje tiko kelna yasi te yi Njambiyé kombila lepo nye bo ké. ²² Ma yasi te yi bo sangwama nɔ ké yakama ne jɔy ne mekano maka yiɲa yi lepe nde: <Mbiye ke yokwe ne kɔko kè dye yasi te yi nye sima jo ké.> Sendi: <Bo wêya ngo, a ke kpalo yokwe ne kɔko kè biɲgila ke mesoɔ.>

3

Nyangwe Kumande ta kala nje

¹ Wune njɔɲ, wune soɲ temo mbe, mekana yifate yi mi kete kenje wune ké. Ke mekana mete hene yiɲa, mi ke gba dɲano dɲun, né wune kè mbombu take meyasi mete yi wune sima duwe ké. Mi kél dete yí jeme ne wune, né wune taki meyasi mete kimote ne ngben dɲano. ² Mi ke kwadye nde, wune tâka meyasi mete yi pupuna botu be punja melepi me Njambiyé kandima lepo ne mbombu ké. Sendi, mi ke kwadye nde, wune tâka yasi te yi Nyangwe Kumande, nye Mɔ te ε jongwe wuse ko dikima lepo ké. A kwanɲya meyasi mete hene nye wune ne nje botu be tomun bene be nye tomma kenje wune baka. ³ Nyangwe yasi te yi wune kânda duwe ké, yo nde, ke metu mete yi kè nɔ ke siyna mbokɔ, baɲa botu be serka ta nje, né bo nje serke wune. Bo ta joɲna kelo meyasi nda yi temo yan kwadye. ⁴ Bo ta lepo nde: <'A ti ma lépi nde, a ta kala nje, ma yo ba we? Ma kande ne yi besanmbambo busu ma gwáki nɔ kumɔ muka meyasi hene ndi dete nda yi Njambiyé ma kusu ne yo ké.> ⁵ Ma botu baka be lepe dete baka ke kelo nda bo ke leɲsa yiɲa yasi. Yo nde, ne mbombu ne mbombu, yo lepi te yi punduma ke numbu Njambiyé ké kuse dɲoɔbɔ nè meneti. A lepinama dete yí kusɔ ne meneti wule ke mɔrɔku yí baka ne meneti bene mɔrɔku. ⁶ Yo

ndi sendi ne nje te yite yi Njambiyé girisa ne mboko te ε mbombu kome nyanḡwe mbeḡ dyanma memiyé ndingele mboko hene ké. ⁷ Kwey, yo ndi lepi te yi punduma ke numbu ne ké kuse dyofo ne meneti. Ma yo ndi kiya lepi te lepe nde, a ke komo dyofo ne meneti te yi wuse beḡe ndana ké yi ladye girise yo ne ngito ke dite. A ta girise yo kome nye ta peso josi, girise sendi botu bete be kele dā meto sunḡwe ne nye baka.

⁸ Ma wune njon, wune soḡ temo mbe, yo ne yasi wete, wune ti lensanḡwe yo na. Yo nde, ke yi Baba Mboko, yeso wete ndi nda mesew tomay wete. Ko mesew tomay wete ndi sendi nda yeso wete ke misi mene. ⁹ Baḡa bomo táka nde, Baba Mboko kél yasi ne kite kite kine kelo yasi te yi nye si kpo ké nedo na. Yeti dete na, yasi wete, yo nde, a ne gbisa, a ke ké mbombu yi gbiso wune, keto a yeti ke kwadye nde, mumo wete ne wete yambila na. A kpál kwadye nde, bomo hene dól nje te yi yenja temo tiko mebeyo man.

¹⁰ Ndi nde, *Yeso te yi Baba Mboko ta nje kete ké ta nḡbake wuse nḡbaka nda mo gufo. Yeso te, dyofo ta kwā yambile ne beya nyanḡwe meduḡ. Meyasi mete yi diye ke kwey ké ta lolo kusiye yambile. Meneti ne meyasi mete yi diye kete ké ta lolo ne ngito kwā yambile. ¹¹ Ma nda meyasi mete hene ta si yambile dete ké, wune yakanḡwe jonja ba nan? 'Yo yeti ka nde, wune jonnanḡwe pupunate nda botu be Njambiyé, kelo sendi meyasi nda yi Njambiyé kwadye ké na? ¹² Wune jonnanḡwe dete yi ladye ne dyofo te yi Njambiyé ta jose ne botu be meneti maka ké, kelo sendi dete yi nye ne sosu, yi sa nje te yi kelo nde, dyofo te dyan nedo. Yeso te dyofo ta lolo kusiye yambile. Meyasi mete yi diye ke kwey ké ta lolo ne ngito kusiye. ¹³ Ko dete, Njambiyé kpoma nye wuse nde, a ta kuso jonja dyofo ne jonja meneti. Ke jonja mboko te ete, meyasi ta kelna ndi ne nḡben nda yi Njambiyé kwadye ké. Wuse dīy su ndana ladye meyasi menori.

¹⁴ Wune njon, wune soḡ temo mbe, nda yo dete ké, kome wune diye ndana yi ladye meyasi mete ké, wune nyéki sosu sa nje nde, Yesus Krist njáki kwedya wune kine mono beya yaḡa na. A kwedyanḡwe wune kine mono beya yasi te yi Njambiyé yakama ndeye wune kete na, kwedya sendi wune ne temo ne te. ¹⁵ Wune dúkwe kimote nde, yo gbisa te yi Nyanḡwe Kumande wusu be no sunḡwe ne bomo ké jonḡwe bo. Man wusu Pol, soḡ temo su ketima sendi dete kenje wune. A ketima yo ne dyan te yi Njambiyé nya nye ké. ¹⁶ A tapitama kete nda yi nye diki keto ke mekana mene hene kome nye lepina ke kasi meyasi menori ké. Yo ne yiḡa membey detinate gbate ke moy te yi mumo ti yaka biye to te nedo na. Baḡa bomo yeti ke kumo duwe yasi na, bo ti pa tiko temo ne nḡbik ke yi Njambiyé na. Bo ke woko nembey mete kotute. Bo ke kelo sendi dete ne bukwe mekana me Njambiyé te yiri hene. Yasi te yi bo kele dete ké ta kelo nde, bo yambila.

¹⁷ Wune njon, wune soḡ temo mbe, nda he kandima si lepo meyasi mete nye wune ké, wune dīy ne soso ké no mbombu, kambu botu baka be jate ke beya nje, keto bo yeti ke beḡwe yasi te yi Njambiyé kwadye ké, me nje jatidye wune ke beya nje yan kelo nde, wune bál kine tiko se temo ne nḡbik ke yi Njambiyé na. ¹⁸ Ma ndi nde, wune dōku dōko ké no mbombu ke moy nḡikwa te yi Nyanḡwe Kumande wusu Yesus Krist kele ne wuse ké ne ke moy duwa ne. Nye mo te ε jonḡwe wuse ko. A bēki ne luksa kumo ke yeso te ε ta dīyo kpo ne kpo, *amen.

Bosa Məkana mete yi Jan ketima

Yo Jan, mɔ tomun Yesus Krist kete məkana mete yɔkɔ.

Məkana mete jéki lɛpɔ kasi díyɔ saɔgwate sine be Njambiye. Jan kėti yo kenje njɔn bekriten bete be ɔgimɔ te yite, keto menjaɔgwe mete yi bo saɔgwama nɔ ké. Yo nde, ɔaɔa ɔomɔ njá tedye yiɔa kɔtu meyasi ke kasi Yesus, lɛpɔ nde, a ti jadye gbate nda mumɔ na, nye yeti *Krist na. Bo ka sendi mbɔmbu lɛpɔ nde, mebeyɔ yeti pɔke yiɔa nyaɔgwe beya yasi te yi mumɔ ta saɔgwa ne meɔone kete ke mbɔmbu Njambiye na. Dete, Jan ke keto məkana maka yi nye ne bekriten deti ke tikina temɔ te yi bo tike ke yi Krist ké, yi lɛpɔ sendi nye bo nde, bo ɔákídya meɛpi mete yi ɔotu be tomun be Yesus kandima tedye bo ké ne koɔ koɔ. A ke jeɔa bo nde ɔono bene.

Wuse yakama ɔake məkana maka ke meɔgabiyɛ yitan jɔ wete:

1. Bekriten ɔéki saɔgwate bene Njambiye, joɔna sendi dete tande yan (kumte 1-2).
2. Kasi bependɔ be bekriten (kumte 2).
3. Bekriten nè kasi njena Yesus Krist (kumte 2-3).
4. Bekriten yeti wete bene ɔono be *Satan na (kumte 3).
5. Bekriten nè kasi ɔotu be tedya kɔtu meyasi (kumte 4).
6. Kasi mekwadya nè kasi tikina temɔ ne ɔgbik ke yi Njambiye (kumte 4-5).

Kasi Lepi te yi nye ɔomɔ joɔgwe

¹ Wuse lépi meyasi maka kenje wune ke kasi mɔ te yi bo jeɔa nde Lepi*^{f1}* kɔ. Yo Lepi te nye ɔomɔ kpaɔa joɔgwe. Wuse lépi kasi mɔ te e kandima be, yite Njambiye ti pa kusɔ mboko na. Wuse wokuma nye ke lepina, beɔe nye ne gba misi musu. Wuse seɔgila nye, e wuse kpoke sendi gba nye ne meɔo musu. ² Mɔ te e nye kpaɔa joɔgwe te kɔ njá punje yotu. Wuse beɔma nye, dete wuse ke lɛpɔ yasi te yi wuse beɔma nè yi wuse duwá ke kasi ne. Wuse ke pele kasi joɔgwe te yi kpo ne kpo nye wune. Joɔgwe te ɔá mbɔmbu ke kɛki Da. Ma ndana, Da punja yo tedye nye wuse. ³ Yasi te yi wuse beɔma ne misi musu nè yi wuse wokuma, wuse ke pele sendi yo nye wune, né wune be sendi saɔgwate ne wuse. Ma díyɔ te yi wuse díye su saɔgwate ké, yo sine be Da nè Mɔno wene Yesus Krist. ⁴ Wuse kėti meyasi maka kenje wune, né metemɔ musu tondu ne meɔosa.

Njambiye, nye mejasi

⁵ Ma tom te yi Mɔno wene njá lɛpɔ nye wuse ké, yo nde, Njambiye ne ɔguru wene mejasi kine mɔno yitil ne mbet ke yene na. Yo yite yi wuse pele nye wune. ⁶ Nge wuse lepe nde, sine be Njambiye saɔgwate, kpalo nje joɔna ke mɔy yitil, yite wuse ke kelo ja. Sendi, wuse ke tedye nde, wuse ti kél meyasi ne ɔgben ke joɔgwe díyusu nda yi Njambiye tedye wuse ké na. ⁷ Ma yasi wete, nge wuse nje joɔna ke mɔy mejasi nda yi Njambiye ne ɔguru wene ke mɔy mejasi ké, yite wuse saɔgwate tande su, o béna, mekiyɔ me Mɔno wene Yesus ma pupudye wuse soɔe mebeyɔ hene te yi

wuse kelma ké. ⁸ Nge wuse lepe nde, wuse kine mebeyo na, yite wuse ke sebile yotu su ne nguru wusu, komete, gbakasi yeti ke temo su na. ⁹ Ma nge wuse jaye kotu mekele mete yi wuse kele ké ke mbombu Njambiye, yite a ta tiko wuse ne ngwete, soje yo ke to su, pupudye wuse ke beya mekele musu hene, keto a tonjukwe meyasi mete yi nye si kpo ké, sendi nye ne ngben. ¹⁰ Ma nge wuse nje lepo nde, wuse ti kele yija beya yasi wete yeso na, yite wuse ke peso nde, Njambiye mo ja. Komete, melepi mene ti pa sekila ke temo su na.

2

Krist ke kama keto su

¹ Wune bono, mi keti meyasi maka kenje wune, ma wune me nje kelo yija beya yasi. Ma nge dya nde, mbanja kelma yija beya yasi, wune dukwe nde, wuse ne Mo te e kama keto su ke keki Da ko. Yo Yesus Krist, mo te e ne ngben ko. ² Nye ne nguru wene nya yotu ne ne sadaka, gwe punje mekiyo mene yi soje ne ngambi Njambiye keto mebeyo musu. Ma yeti ndi keto mebeyo musu bepo na, yo sendi keto te yi botu be meneti maka hene.

Kasi mekwadya ke njoka beman

³ Yasi te yi tedye wuse gbate nde, wuse ma duwe Njambiye kimo duwate ké, yo kome wuse bakidye membonga mene, kelo meyasi mete yi yo lepe ké. ⁴ Nge mumo lepe nde, a ma duwe Njambiye kimo duwate, kine bakidye kelo meyasi mete yi membonga mene lepe ké, yite nye mo ja. Sendi, gbakasi yeti ke jongwe dyene na. ⁵ Ma mo te e bakidye kelo yasi te yi Njambiye lepe ké ke tedye nde, a ke kwadye Njambiye gbate ne temo ne hene. Yasi te yi tedye wuse nde, sine be Njambiye me sangwate ké, ⁶ yo nde, mo te e lepe nde, a ke diyowete bene Njambiye ko yakanawe jonna nda yi Yesus Krist jonnama no ké.

⁷ Wune njon, wune soj temo mbe, yasi te yi mi kete kenje wune ké yeti yija jonja yasi te yi membonga me Njambiye lepe ké na. Yasi wete, yo ndi kiya njombu yasi te yi wune wokuma ke ngimo te yi wune kandima ne jayna melepi me Njambiye ké. Njombu yasi te, yo lepi te yi wune sima woko ké. ⁸ Ma ko dete, yasi te yi mi kete kenje wune ké dete nda yija jonja yasi te yi membonga lepe ké, keto yo ke bejna gbate dete ke Jongwe *Krist ne ke jongwe dyun. Yo nde: Yitil ke si kwa, ma kpasamejasi me ke pano. ⁹ Nge mumo lepe nde, a ke mejasi, nje kpalò ke mbombu beno man, yite mo te ndi ke moy yitil kumo ndana. ¹⁰ Mo te e kwadye man ko ke jonna ke mejasi, yanja te yi yakama jatidye nye ke beya nje yeti na. ¹¹ Ma mo te e bene man ko ndi ke moy yitil. A ke kendo ke moy yitil kine duwe kome nye ke ké na, keto yitil ma difo misi mene.

¹² Wune bono, mi keti meyasi maka kenje wune, keto Njambiye sima tiko beya meyasi mete yi wune kele ké ne ngwete, keto yasi te yi Yesus Krist kelma ké. ¹³ Wune besangwe ne bono, mi keti meyasi maka kenje wune, keto wune ke kombile duwe mo te e kandima be kete, yite Njambiye ti pa kuso mboko na. Wune begwanjo ne bengondu, mi keti meyasi maka kenje wune, keto wune sima lanja *Mo beya mekele. ¹⁴ Wune bono, mi ketima meyasi maka kenje wune, keto wune ke kombile duwe Da. Wune besangwe ne bono, mi ketima meyasi maka kenje wune, keto wune ke kombile duwe mo te e kandima be kete, yite Njambiye ti pa kuso mboko

na. Wunε begwanjo nε bεngɔndu, mi ketima kenje wunε, keto wunε nε dεti kε nje Njambiyε. Sendi, mεlεpi mε Njambiyε kε dīyɔ kε moy mεtemɔ mun. Wunε sima lan̄sa sendi Mɔ beya mεkele.

¹⁵ Wunε tī nyeki temɔ kε meneti maka nε kε meyasi mεte yi dīyε kete kε na. Ngε mumɔ nyε temɔ kε meneti maka, yite a yeti nε mεkwadya sungwε nε Da na. ¹⁶ Keto mεkele mεte yi botu bε meneti maka diki kelo kε, yo deke: Goruna kelna beya mεkele mεte yi bo diki kwadyε kε, bεɲna meyasi nje gorɔ namɔ yo, nje b̄y susula yotu kε yasi te yi mumɔ nε nguru wenε jon̄na nɔ kε. Mεkele mεte yinɔri hεnε ti wūla kε yi Da na, yasi wεtε, yo wūla kε yi botu bε meneti maka. ¹⁷ Ma meneti maka kε kw̄a, meyasi hεnε te yi bomɔ gorε kete kε kε kw̄a sendi. Yasi wεtε, mɔ te ε kele yasi te yi Njambiyε kwadyε kε ta j̄y kpo nε kpo.

Kasi botu bε yeke to nε Krist baka

¹⁸ Wunε bɔnɔ, mεtu mεte yi siyna ngimɔ sima dya. Wunε wokuma nde, *Mɔ te ε ta yeke to nε Krist ko ta nje. Ma ndana, budyε botu bεte bε yeke to nε nyε baka sima dya. Dete, wusε kε duwε nde, mεtu mεte yi siyna ngimɔ sima dya gbate. ¹⁹ Botu bεte d̄uw̄a kε njoka su, yasi wεtε, sinε bo tī bε nε yija nam na. Keto bo má b̄eki nε yija nam sinε bo, ma bo bɔnma kε njoka su. Bo d̄uw̄a dεte kε njoka su, nε yo tedye nε san̄san̄ nde, bo hεnε yeti nε nam sinε bo na. ²⁰ Ma kε bε wunε, pupuna mɔ te ε Njambiyε tokuma njese ko nya Kimɔ Sisin̄ kε yotu yun. Dete, wunε hεnε ma duwε lεpi te yi gbakasi. ²¹ Mi ketima meyasi maka kenje wunε, yeti nde, wunε kε ndekima gbakasi te na. Yasi wεtε, mi k̄eti kenje wunε, keto wunε sima duwε yo. Wunε kε duwε nde, ko kelna j̄a wεtε nε wεtε ti yaka wule kε lεpina gbakasi na. ²² Ma mɔ j̄a, yo nda? 'Mɔ j̄a yeti mɔ te ε s̄εɲε nde, Yesu yeti *Krist ko na? Mɔ te ε ta yeke to nε Krist ko, eru. A kε s̄εɲε Da bεnε *Mɔnɔ. ²³ Mumɔ hεnε ε s̄εɲε Mɔnɔ, mɔ te yeti san̄gwate bεnε Da na. Mɔ te ε lεpε jayε kε mbɔmbu bomɔ nde, Mɔnɔ, nyε Krist, mɔ te sendi san̄gwate bεnε Da. ²⁴ Kε bε wunε, wunε k̄ɛn mbɔmbu yi b̄akidyε yasi te yi wunε wokuma kε ngimɔ te yi wunε kandima nε jayna mεlεpi mε Njambiyε kε. Kε wunε k̄ɛ mbɔmbu b̄akidyε yo kε moy mεtemɔ mun, yite wūnε bε Mɔnɔ n̄ε Da ta bε sendi san̄gwate k̄ɛ nɔ mbɔmbu. ²⁵ Yasi te yi nyε nε nguru wenε kpoma nde, a ta nyε wusε kε, yo jon̄gwε te yi kpo nε kpo. ²⁶ Meyasi maka, mi k̄eti kenje wunε kε kasi botu bεte bε kwadyε s̄ebile wunε baka. ²⁷ Ma kε yun, Kimɔ Sisin̄ te yi Yesu Krist nya kε yotu yun kε kε dīyɔ kε temɔ yun. Dete, yeti se nde, mban̄a mumɔ t̄ɛdya wunε yija yan̄a na, keto yo Kimɔ Sisin̄ te kε kpalɔ tedye wunε meyasi hεnε. Sendi, yasi te yi nyε tedye kε, gbakasi, yeti j̄a na. Ndana, wunε d̄iy san̄gwate wūnε bε Yesu Krist nda yi Kimɔ Sisin̄ te tedya wunε kε.

Wusε bɔnɔ bε Njambiyε

²⁸ Ma ndana, wunε bɔnɔ, wunε d̄iy wūnε bε Yesu Krist, nε wusε tem nε dibina temɔ kinε wɔ na kome nyε ta nje punje yotu kε, ma njon̄ mε nje b̄iyε wusε kε mbɔmbu wenε kε yesɔ te. ²⁹ Wunε duw̄a nde, nyε nε ngb̄ɛɲ. Dete, mumɔ hεnε ε kele yasi nε ngb̄ɛɲ, mbete mε mɔnɔ Njambiyε.

3

¹ Wunε b̄ɛɲa ndi, o nyan̄gwε mεkwadya mεte yi Da kwadya nε wusε kε wa! Dete, a kelma nde, wusε b̄ɛki nε d̄inɔ nde Bɔnɔ bε Njambiyε. Wusε gbate bɔnɔ bεnε. To te yi botu bε meneti maka yeti kε duwε wusε gbate

ké, yo keto bo ti duwe Njambiye na. ² Wune njon, son temo mbe, wuse me ndana bono be Njambiye. Yasi wete, teri te yi wuse ta be no nemeno ké ti pa berina ne gbas na. Ma wuse duwa nde, kome *Krist ta nje punje yotu ké, wuse ta bonna ne nye, keto wuse ta berne nye ne joy. ³ Mumo hene e be ne bibina temo ke yene dete ko ke bakidye yotu ne pupunate kine sembo na nda yi nye Krist pupunate ké.

⁴ Mumo hene e jonna ke mebeyo ke jonna yangile membonga me Njambiye. Keto nge mumo jonna ke mebeyo, yo yangila membonga me Njambiye. ⁵ Ma wune duwa nde, Yesus Krist nja nje punje yotu yi sonje beya meyasi mete yi wuse kele ké. A kine mebeyo. ⁶ Mumo hene e diyé ke yi Yesus Krist, mo te ke tiko kelna beya yasi ké no mbombu. Ma nge mumo ké mbombu kelo beya yasi, yite tedya nde, a ti pa berne nye na. Sendi, a ti pa duwe nye na. ⁷ Wune bono, mumo ti sebila wune na. Mo te e kele yasi ne ngben ko sendi ne ngben nda yi Yesus Krist ne nguru wene diyé ne ngben ké. ⁸ Mo te e jonna ke mebeyo ko mono *Kum beya mekele, keto kande yi Njambiye ma kusu ne mboko, Kum beya mekele ko ndi Mo kelna beya yasi kumo muka. Mono Njambiye nja punje yotu, na nje yangile mesay me *Satan sonje. ⁹ Mumo hene e me mono Njambiye ko yeti ke jonna ke mebeyo na, keto jongwe te yi Njambiye nya nye ké ke diyó ke moy yotu ne. Dete, ko a ti yaka kelo se beya yasi kpo ne kpo na, keto Njambiye me Sangwe wene. ¹⁰ Yasi te yi tedye nde, baka bono be Njambiye, baka bono be *Kum beya mekele ké, yo nde, mumo hene e diyé kine kelo yasi ne ngben kpo ne kpo ko yeti mono Njambiye na. Sendi, mumo hene e diyé kine kwadye man ko yeti mono wene na.

Njambiye nde, wuse kwadyangwe

¹¹ Ma tom te yi bo lepima nye wune ke ngimo te yi wune kandima ne wokuna melepi me Njambiye ké, yo nde, wuse kwadyangwe tande su. ¹² Wuse ti kel yasi nda *Kayin na. A ba mono *Mo beya mekele, e nye wo man wene. Keto nge yi nye woma nye ké? Yo keto mekele mete yene ba beyate, yi man nje be ne ngben. ¹³ Dete, wune njon, nge botu be meneti maka bene wune, wune ti ngbakimangwe na. ¹⁴ Wuse duwa su nde, wuse sima duwe ke sonj ké ke jongwe. Wuse ke duwe dete, keto wuse ke kwadye beman busu. Mo te e diyé kine kwadye njon ne ko ndi munje. ¹⁵ Mumo hene e bene man wene, nye nda mo te e wo mumo. Ma, wune duwa nde, mo te e wo mumo ko, kpa sa jongwe te yi kpo ne kpo yeti ke diyó ke yene na. ¹⁶ Yesus Krist ne nguru wene nya jongwe dyene keto su. Yo gba yite ke tedye nda yi wuse yakanjwe kwadye sendi ne beman busu ké. Dete, wuse sendi, wuse yakanjwe nye jongwe dyusu keto beman busu. ¹⁷ Nge mumo be ne meyasi ke to meneti, berne man ke buko, sonje misi ne sap, 'bo ma lepo ka nde, mekwadya me Njambiye ke moy temo ne? ¹⁸ Wune bono, wuse ti kwadyikwe beman busu ndi ke numbu ne ke bona ndapi na. Yasi wete, wuse tedya mekwadya mete ke mekele, nje bu sendi ke gbakasi.

¹⁹ Nge wuse kele dete, yite wuse ta duwe nde, gbakasi ke diyó ke jongwe dyusu. Dete, he ta kelo nde, metemo musu beki ne te ke mbombu Njambiye. ²⁰ Yo nde, nge temo su ndeye wuse ke yina yasi, wuse ke duwe nde, Njambiye lanja temo su, a ke duwe sendi meyasi hene. ²¹ Wune njon, wune sonj temo mbe, nge temo su ti ndeye wuse na, yite wuse ne bibina temo nde, wuse yakama tutudya ne Njambiye kine wo na. ²² Yite ko wuse diya nye yasi te nda, a ke nye wuse yo, keto wuse ke bakidye meyasi mete yi

membonga mene lepe ké, kelo sendi yasi te yi nye nye mesosa. ²³ Mbonga te mbete yi nye nye wuse ké, yo nde, wuse tiki temo ke dino Monon wene Yesus Krist, kwadya sendi tande su nda mbonga te yi nye nya wuse lepe ké. ²⁴ Mo te e bakidye kelo meyasi mete yi membonga mene lepe ké ke diyó ke yene, nye, Njambiyé sendi ke diyó ke yi mo te. Yasi te yi tedye wuse nde, sine be Njambiyé ke diyó wete ké, yo Sisij te yi nye nya wuse ké.

4

Kasi botu be Njambiyé nè kasi botu

bete be tedye kotu meyasi

¹ Wune njon, wune son temo mbe, wune ti tiki temo ke yi bomo hene te be lepe nde, bo ne Sisij Njambiyé ke yotu yan ké na. Yasi wete, wune pan pa bofe bo yi duwe, ho sisij te yi bo no ké wula gbate ke yi Njambiyé, keto budya botu be punja melepi me ja ma si nyanja ke to meneti. ² Yasi te yi ta tedye wune nde, mumo me ne Sisij Njambiyé ke yotu ne ké, yo kome nye lepe jaye ke mbombu bomo nde, Yesus Krist nja jadye gba mumo ne jem. Yite sisij te yi mo te no ké wula ke yi Njambiyé. ³ Ma nge mumo diye kine lepo jaye dete ke mbombu bomo na, yite sisij te yi nye no ké ti wula ke yi Njambiyé na. Sisij te kpál wule ke yi *Mo te e ta yeko to ne Yesus ko. Wune sima woko nde, Mo te e ta yeko to ne Yesus ko yima. Ma ndana, a sima dyá ke meneti.

⁴ Wune bono, ke be wune, wune yun bono be Njambiyé. Sendi, wune sima lausa botu be punja melepi me ja baka, keto Mo te e diye ke yun ko ne deti kwa mo te e diye ke yi botu be meneti maka ko. ⁵ Ma ke be botu be punja melepi me ja baka, bo wokunangwe yan ne meneti maka, yori yi bo tapita nda yi botu be meneti maka diki tapita no ké. Dete, botu be meneti maka ke lengwe meto ke meyasi mete yi bo lepe ké. ⁶ Ma ke be wuse, wuse wokunangwe su ne Njambiyé. Mo te e duwe Njambiyé ko ke lengwe meto ke meyasi mete yi wuse lepe ké. Ma nge mumo ti wokuna ne Njambiyé na, a ti lengwe meto ke meyasi mete yi wuse lepe ké na. Yo ne menje mete yite yi wuse duwe, ho mumo ne Sisij te yi gbakasi, ho a ne sisij te yi ja.

Njambiyé ne mekwadya

⁷ Wune njon, wune son temo mbe, wuse ken mbombu kwadya tande su, keto mekwadya wula pele yi Njambiyé. Mumo hene e be ne mekwadya ke temo ke tedye nde, a me monon Njambiyé. Sendi, a ke duwe Njambiyé. ⁸ Mo te e kine mekwadya ke temo ko yeti ke duwe Njambiyé na, keto Njambiyé ne nguru wene mekwadya. ⁹ Yasi te yi tedye nde, Njambiyé ne mekwadya ké, yo nde, a tomma Kiko Monon wene njese ke meneti maka, na nje nye wuse kpa jongwé. ¹⁰ Ma yasi te yi tedye njombo mekwadya mete ké, yo nde, wuse ti kwadye su Njambiyé na, yo nye kpale kwadye wuse, e nye tome ne Monon wene njese yi nye yotu ne ne sadaka, gwe punje mekiyo mene yi sonje ne ngambi Njambiyé keto beya meyasi mete yi wuse kele ké. ¹¹ Wune njon, wune son temo mbe, nge be nde, Njambiyé jekima kwadye wuse dete, wuse sendi, wuse kwadyangwe tande su. ¹² Kine mbanja mumo e benma Njambiyé ne toru na. Nge wuse kwadya tande su, yite Njambiyé ke diyó ke yusu. Sendi, mekwadya mene tondunate ke temo su. ¹³ Yasi te

yi tedye wuse nde, wuse ke diyo ke yi Njambiyε, nye sendi ke diyo ke yusu kε, yo nde, a nya wuse yiηa ηgabiye Sisiη ne. ¹⁴ Ma ke be wuse, wuse ma senigile nye, wuse ke lepo yasi te yi wuse duwα kε ne gbololo nde: Da njesa Mɔno wene, na nje be mo te ε jongwε botu be meneti maka. ¹⁵ Mo te ε lepe jaye nde, Yesu Mɔno Njambiyε, Njambiyε ke diyo ke yene, nye sendi ke diyo ke yi Njambiyε. ¹⁶ Wuse njα nje duwe mekwadya mete yi Njambiyε boηma sungwe ne wuse kε, ε wuse tike sendi temo kete. Njambiyε ne ηguru wene mekwadya. Mo te ε kε mbombu be ne mekwadya ke temo, mo te ke diyo ke yi Njambiyε. Njambiyε sendi ke diyo ke yene. ¹⁷ Yasi te yi tedye nde, mekwadya tondunate ke metemo musu kε, yo nde, wuse yakama be ne bibina temo nde, ke yeso pesina josi wuse ti gwe wα yaηa na, keto teri su ndana ke meneti maka ke boηna ne yi Yesu Krist. ¹⁸ Ke mbey kome mekwadya diye kete kε, wα ti yaka diyo womete na. Yasi wete, ηge mekwadya tonde ke temo mumo, yo ke soηe wα lonje. Keto ηge mumo gwe wα, a ke take nde, bo ta ponse nye keto yiηa beya yasi te yi nye kelma kε. Nge mumo gwe wα kε no mbombu, yo tedya nde, mekwadya ti pa tondo ke temo ne na. ¹⁹ Ma ke be wuse, wuse su ne mekwadya ke temo, keto Njambiyε kande kwadye wuse. ²⁰ Nge mumo lepe nde: <Mi ke kwadye Njambiyε,> nje beno man wene, yite nye mo ja, keto ηge mumo ti kwadye man wene yi nye beηe ko, a ta nje kelo nan yi kwadye ne Njambiyε te yi nye ti beηa ko? ²¹ Mboηga te yi nye nya wuse kε, yo nde, mo te ε kwadye Njambiyε ko yakangwε kwadye sendi man wene.

5

Tikina temo ke yi Njambiyε kεl nde,

wuse lanṣangwe

¹ Mumo hene ε tike temo nde, Yesu nye *Krist, yite nde, yoko yi Njambiyε tokuma, mo te me mɔno Njambiyε. Mo te ε kwadye sanṣwe ne mɔno, a ke kwadye sendi mɔno wene. ² Yasi te yi tedye wuse nde, wuse ke kwadye bono be Njambiyε kε, yo kome wuse kwadye Njambiyε, kelo sendi meyasi mete yi membonga mene lepe kε. ³ Keto kwadya Njambiyε, yo kome mumo bakidyε kelo meyasi mete yi membonga mene lepe kε. Ma meyasi mete yi membonga me Njambiyε lepe kε yeti sulnate ke yusu na. ⁴ Keto mumo hene ε me mɔno Njambiyε ko ke lanṣa dɛti meneti maka. Ma yasi te yi lanṣa dɛti meneti maka kε, yo tikina temo te yi wuse no ke yi Njambiyε kε. ⁵ Yo nda yakama lanṣa dɛti te yi meneti maka dɛte ko? 'Yeti ndi mo te ε tike temo nde, Yesu Mɔno Njambiyε ko na? ⁶ Yo nye Yesu Krist njα. A njα, ε bo tope nye ke mɔroku. Sendi, a njα, ε mekiyo mene punde. 'Bo ti tope ndi nye ke mɔroku siye na. Yasi wete, bo topuma nye ke mɔroku. Sendi, a njα, ε mekiyo mene punde. Yo Kimɔ Sisiη ke tedye dɛte ne sanṣaη, keto Sisiη te ne ηguru wene gbakasi. ⁷ Yo ne meyasi yitati yi tedye yo dɛte kε: ⁸ Yo ne Kimɔ Sisiη, yo ne mɔroku, nje bu mekiyo. 'Bo hene yitati lεpi ndi kiya yasi wete. ⁹ Yasi te yi bomo beηe nje lepo nye wuse kε, wuse ke jaye yo. Ma yasi te yi Njambiyε ne ηguru wene lepe nye wuse kε, kwα yi bomo, yo yike yi nye lepe ke kasi Mɔno wene kε. ¹⁰ Mo te ε tike temo ke yi Mɔno Njambiyε, mo te ke duwe gbate ke temo ne nde, yasi te yi Njambiyε lepe ke kasi Mɔno kε, gbakasi. Ma mo te ε diye kine tiko temo ke yasi te yi Njambiyε lepima kε na, mo te ke lepo nde, Njambiyε mo ja,

keto a ti tike temo ke yasi te yi Njambiyε lepe ke kasi Monο wene kε na. ¹¹ Yasi te yi Njambiyε lepima nye wuse kε, yo nde, a nya wuse jonḡwe te yi kpo ne kpo. A kwanma ne Monο wene yi nye ne wuse yo. ¹² Mo te ε diye sanḡwate ne Monο, mo te ne kpasa jonḡwe. Ma mo te ε yeti sanḡwate ne Monο Njambiyε na, a kinε kpasa jonḡwe na.

¹³ Wunε botu bete be tike temo ke dino Monο Njambiyε baka, mi ketima meyasi maka kenje wunε, ne wunε duwe nde, wunε me ne jonḡwe te yi kpo ne kpo.

¹⁴ Yasi te yi tedye nde, wuse ne dibina temo ke yi Njambiyε kinε gwe wo yaḡa kε, yo keto wuse ke duwe gba nde, nḡe wuse diye nye yiḡa yasi nda yi nye kwadye, a ke lenḡwe meto ke men su. ¹⁵ Dete, nda yi wuse sima duwe nde, a ke lenḡwe meto ke yasi hene te yi wuse diye nye kε, wuse ke duwe sendi nde, wuse me ne meyasi mete yi wuse diyma nye kε.

¹⁶ Mbanḡa mumo yakama beḡe maḡ ke kelo yiḡa beya yasi. Nḡe be nde, beya yasi te yeti kwalo beya yasi te yi yakama kelo nde, a sanḡwanḡwe ne soḡ na, na nḡwεtanḡwe ne Njambiyε keto ne. Njambiyε ta jonḡwe maḡ wene te. Ma yo beḡa ndi botu bete be kele yiḡa beya yasi te yi ti yaka kelo nde, mumo sanḡwanḡwe ne soḡ keto te kε. Yo ne yiḡa kwalo beya yasi yi yakama kelo nde, mumo sanḡwanḡwe ne soḡ keto te, yeti kwalo beya yasi te yite yi mi lepe nde, bo nḡwεtanḡwe ne Njambiyε keto te kε na. ¹⁷ Kelna kotu mekele hene, yo beya yasi, ma yasi wete, yeti beya yasi hene yakama kelo nde, mumo sanḡwanḡwe ne soḡ keto te na. ¹⁸ Wuse duwa nde, mumo hene ε me monο Njambiyε ko yeti ke ke se mbombu yi kelo beya meyasi na, keto Monο Njambiyε ke bakidye nye. Dete, *Mo beya mekele ko yeti ne deti te yi kpoke nye na. ¹⁹ Wuse duwa nde, wuse botu be Njambiyε. Ma bukwe botu te baka hene ke to meneti, yo Mo beya mekele ko name bo.

²⁰ Ma wuse duwa sendi nde, Monο Njambiyε nḡa. A nya wuse dyanο, ne wuse duwe ne Kpasa Njambiyε. Sine be Kpasa Njambiyε te sanḡwate ne nje Monο wene Yesus Krist. Yo nye be Kpasa Njambiyε, be sendi jonḡwe te yi kpo ne kpo. ²¹ Wunε bonο, wunε diy ne soso, londo ne meyasi mete yi bomο kanε tiko Njambiyε kε.

Mekana Yibate yi Jan ketima

Yo ndi sendi Jan, mɔ tomun Yesus Krist kete mekana mete yɔkɔ. Ke kasi mɔ te yi nye ketima mekana mete kenje nye kɔ, sulo bomɔ lépi nde, Nyangwe nyari te yi nye nyene nye bene bono bene baka, yo wete njɔn bekriten. Baɲa lépi yan nde, yo wete nyangwe nyari te yi nye duwɔ bene bono bene.

Mekana mete jéki lépɔ kasi mekwadya nè kasi gbakasi. Jan ke lépɔ kenje bekriten nde, bo jɔnɲangwe ke moy gbakasi nè ke moy mekwadya, dɔyo ne soso ne botu bete be lɔ dɔyambi ne *Krist lépɔ nde, a tɔ jadye gbate mumɔ na.

Wuse yakama baka mekana maka ke menɲabiye yini:

1. Kandina lépi (seke sekete 1-3).
2. Kasi gbakasi nè kasi mekwadya (seke sekete 4-6).
3. Kasi botu be tedya kotu meyasi (seke sekete 7-11).
4. Njena lépi (seke sekete 12-13).

¹ Yo mi tomba mumɔ, mi ke keto mekana maka kenje we Nyangwe nyari*^{f1} wune bono bo. Njambiyé tokuma we. Gbakasi, mi ke kwadye wune budyate. Yeti ndi mi nyepɔ kwadye wune dete na. Bomɔ hene be njɔ duwe gbakasi baka ke kwadye sendi wune dete, ² keto gbakasi ke dɔyo ke jɔngwe dɔyusu. Yo ta dɔyo dete ke njoka su kpo ne kpo. ³ Ngikwa, gwena ngwete nè tete ta beɲna pele wuse wule pele Da Njambiyé nè Yesus Krist, Monɔ wene ke moy gbakasi nè mekwadya tande su.

Kasi gbakasi nè kasi mekwadya

⁴ Mi bɔ ne nyangwe mesosa yɔ beɲe nde, ke njoka bono bo baɲa ke jɔnna beɲgwe gbakasi kè nɔ mbombu nda yasi te yi membonɲa mete yi Da nya wuse lépe ké. ⁵ Ma Nyangwe nyari, ndana mi ke ngweta ne we nde: Wuse kwadyangwe tande su. Ma yo yeti yɔnɲa jɔnɲa yasi te yi membonɲa lépe ké yi mi kete kenje we ké na. Yasi wete, yo ndi yike yi wuse wokuma ke ngimɔ te yi wuse kandima ne jayna melepi me Njambiyé ké. ⁶ Ma mekwadya, yo kome mumɔ jɔnna beɲgwe meyasi mete yi membonɲa me Njambiyé lépe ké. Wune jɔnɲangwe beɲgwe membonɲa me Njambiyé. Wune jɔnɲangwe beɲgwe yasi te yi mbonga te lépe nda yi wune wokuma ke ngimɔ te yi wune kandima ne jayna melepi me Njambiyé ké.

⁷ Mi lépi dete, keto budya botu be mesebila ma si nyanja ke to meneti. Bo yeti ke lépɔ jaye nde, Yesus Krist njɔ jadye gba mumɔ ne jem na. Nge mumɔ ti jaye dete na, nye mɔ sebila bomɔ. Nye sendi *mɔ te e yeke to ne Krist. ⁸ Wune dɔyo ne soso, ma wune me nje dɔmbidye yasi te yi mesay musu punja ké. Wune dɔyo ne soso dete, né wune kpal be ne ndingele sol te yi Njambiyé ta nye wune ké. ⁹ Mumɔ hene e lanɲa tiko tedya yasi te yi *Krist kine beɲgwe yo ne kwet kwet na, mɔ te yeti sanɲwate bene Njambiyé na. Ma, yɔkɔ e kè ndi mbombu beɲgwe yo ne kwet kwet kɔ sanɲwate bene Da nè *Monɔ. ¹⁰ Nge mumɔ nje pe yun kine tedye yasi dete na, wune tɔ jaya nde, a nyɔnɲa tɔ dɔyun na. Wune lépidya ndi nye lépidya kine bu nye

nda maṅ wun na. ¹¹ Kεto mɔ te ε lεpidɔye nyε nda maṅ wene, mɔ te ke gbamɔ sendi kol bεne nyε ke mɔy bεya mεkele mεne.

¹² Ko nde, mi ne bɔdɔya mεyasi mete yi mi yâkanḡwe keto kenje wune, mi tĩ kwadɔye keto yo keto ke mεkana nε yasi ketina mεkana na. Yasi wεte, mi tãka nde, mi ta kε kendo wεri, nε wuse tapita wuse hene ke dɔyo, nε metemɔ musu tondu ne mesosa. ¹³ Nyankwe yari, bɔnɔ be mɔḡ ε nyari ke nyeno we. Njambiye tokuma sendi nyε nda we.

Mekana Yitatite yi Jan ketima

Mekana mete yoko, yo ndi Jan, mo tomun Yesus Krist kete yo. A keti kenje wete mbam nde Gayus yi tondo ne nye, keto a ke jonna bengwe gbakasi, jeko kwa kwanjo a ke bu botu be lepina melapi me Njambiyi kimote ke mbey ne. Jan ke lukse sendi wete mbam nde Demiturus ke kimo yasi te yi nye kele ke. Ke moy mekana maka Jan ke kola keto wete mbam nde Diyoteref, keto bendidya yotu te yi nye bendidye ke njoka beso. Wuse yakama baka mekana mete yoko ke menjabiyi yitan:

1. Kandina lepi (seke sekete 1-4).
2. Kasi jonna botu be lepina melapi me Njambiyi kimote (seke sekete 5-8).
3. Kasi Diyoteref, mo bendidya yotu ke njoka botu be Njambiyi (seke sekete te 9-11).
4. Kasi Demiturus, mo kelna kimo yasi ke njoka botu be Njambiyi (seke sekete 12).
5. Njena lepi (seke sekete 13-15).

¹ Yo mi tomba mumo, mi ke keto mekana maka kenje we Gayus, son temo mbe. Gbakasi, mi ke kwadye we budiyate. ² Manmbe, son temo mbe, mi goru nde, meyasi hene kendi kimote ne we. Sendi, membundo mo beki ne te nda yi temo yo ke mbombu diyo sendi ne te ke. ³ Mi ba ne nyanawe mesosa, keto kome bari bema busu nje ke, bo ke lepo kasi yo nye mi nde, we ke bengwe gbakasi ne temo yo hene, we ke jonna sendi nda yi gbakasi te lepe ke. ⁴ Mi ne mesosa kwa to te, nge mi woke nde, bono bembere ke jonna nda yi gbakasi te lepe ke. Yari te yi yakama nye mi mesosa dete yeti na.

Kasi Gayus

⁵ Manmbe, son temo mbe, we ke tonje meyasi hene sungwe ne benjon busu, ko baka be dyo ne jengwe te baka. ⁶ Bo ne nguru wan nja lepo wonga nde, we ke kwadye njon yo budiyate. Bo lepi dete ke mbombu njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. Mi ke ngweta ne we nde: Ken mbombu yi kame bo, kelo kimo yasi sungwe ne bo, ne bo ke ne kendi yan mbombu. Kelo kimo yasi dete yi ta yaka ne Njambiyi. ⁷ Kama bo, keto kendi te yi bo ke ke, bo ken kelo mesay me Nyanawe Kumande. Bo kwanma kine bu yari ke mebo me botu bete be yeti ke duwe Njambiyi baka na. ⁸ Dete, wuse kama njel bomo nda bete yi tedye nde, wuse ke nye bo sine bo ke mesay me tedya kasi gbakasi te yi bo kele ke.

Kasi Diyoteref ne kasi Demiturus

⁹ Mi ketima yina mono mekana kenje njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus wune bo baka. Yasi wete, Diyoteref ke ke mbombu yi paye wuse. A ke kwadye be nda kum ke njoka yan. ¹⁰ Dete, kome mi ta nje ke, mi ta gbaso beya meyasi mete yi nye kele ke. A ke jongile dino dyusu ke membey hene. Ko dete, yite ti pa yaka nye na. Nye ne nguru wene yeti

ke ɓu ɓenjɔŋ ɓusu ɓe ɗya ne jɛŋgwe te ɓaka kimɔte ke mbey ne na. A ke kpalo peto botu ɓete ɓe kwadɗe ɓu ɓo kimɔte ɓaka ɗudɗe ɓo soŋe ke njɔŋ botu ɓete ɓe tike temɔ ke yi Kumande Yesus ɓaka. ¹¹ Maŋmbe, soŋ temɔ mbe, ŋge we ɓeŋe mumɔ ke kelo yiŋa ɓeya yasi, we ti kel nda nye na. Yasi wete, ŋge we ɓeŋe mumɔ ke kelo kimo yasi, no kɛl nda mbete. Mo te e kele kimo yasi, mo te me mɔno Njambiyɛ. Ma yoko e kɛ mbombu kelo ɓeya yasi ko ti pa duwe Njambiyɛ na. ¹² Ke ɓe Demiturus, ɓomɔ hene ke lepɔ kasi ne kimɔte ke mbombu ɓomɔ. Sendi, gbakasi te yi ɓeŋa ke jɔŋgwe ɗyene ne ŋguru wene kɛ ke tedɗe ɗete ke mbombu ɓomɔ hene. Ma wuse sendi, wuse ke lepɔ kasi ne ɗete. Ma we duwa nde, yasi te yi wuse lepe ke kasi ne kɛ, yo gbakasi.

Njena lepi

¹³ Mi ne ɓudɗa meyasi mete yi mi yakama keto kenje we. Yasi wete, mi yeti ke kwadɗe keto yo keto ne meyasi me ketina mekana na. ¹⁴ Mi taka nde, ndana koko te ti kiko na, mi ta ɓeŋe we. Wuse ta tapita, wuse hene ke ɗiyɔ. ¹⁵ Diyɔ ne te. Beso ɓo ke nyeno we. Nyeno sendi beso ɓusu wete wete.

Mekana mete yi Yude ketima

Yo Yude te wete man ne Kumande Yesus kete mekana mete yoko (Mt 13:55). A ba sendi mo tomun Yesus Krist.

A kети kenje bekriten be ngimo te yite nde, bo diy ne soso sumo kol yi lu dyambi ne kotu tedya yasi te yi bana bomo nja tedye ke njoka yan ke. Bekriten kel defe yi bakidye ne tikina temo te yi bo tike ke yi *Krist ke ne ngbik ke no mbombu. Beya botu be tedya kotu meyasi mete ke seje Yesus Krist ne Kimo Tom te yi lepe kasi ngikwa Njambiye ke jonna yan ke sap sap jongwe. Yude ke lepina definate sungwe ne botu bete.

Wuse yakama baka mekana maka ke mengabiye yitan jo wete:

1. Kandina lepi (seke sekete 1-2).
2. Bekriten diy ne soso ne botu be tedya kotu meyasi tumo kon ne meyasi me Njambiye baka (seke sekete 3-4).
3. Meyasi mete yi botu bete be ba ne temo ne keskere, sumo sendi kol sungwe ne Njambiye sangwama no ke (seke sekete 5-7).
4. Teri botu be tedya kotu meyasi (seke sekete 8-19).
5. Yude ke kite bekriten (seke sekete 20-23).
6. Njena lepi (seke sekete 24-25).

¹ Yo mi Yude kete mekana maka. Mi bala Yesus Krist. Mi man ne Jak. Mi kети mekana maka kenje wune botu bete be Da Njambiye kwadye baka. A jefama wune bakidye yi ladye ne Yesus Krist. ² Gwena ngwete ne weyna jongwe ne mekwadya buyo buyo pele yun.

Kasi botu be tedya kotu meyasi

³ Wune njon, wune son temo mbe, temo mbe ba defe ne bak bak nde, mi kети mekana kenje wune yi lepo nda yi Njambiye jongwe ne wuse hene ke. Mi nja beje kimote nde, mi kети gba mekana kenje wune yi ngweta ne wune nde, wune ken mbombu lu dyambi, ne botu be Njambiye hene tiki temo ne ngbik ke yene. Bo botu bete be wokuna ndi ne nye baka. A nya bo defe te yi tiko temo ke yene defe ndi nga wete ne sat. ⁴ Yo nde, bana beya bomo mbombilama nyine ke njoka yun. Bo yeti ke duwe Njambiye na. Yo ketinate njombu yan ke mekana me Njambiye nde, josi Njambiye ta balo ke to yan, keto bo ke kongite lepi te yi lepe kasi ngikwa Njambiye wusu ke yi jonna no ke sap sap jongwe. Bo ke paye sendi Nyangwe Masa wusu e ndi wete ne wete ko, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist.

⁵ Ko beko nde, wune sima duwe meyasi mete yi kwanama hene ke kumo njena, mi ke kwadye gba ndi dyano dyun nde, Baba Mboko jongwa kando Isarayel sonje ke Ejipt. Ma yasi wete, ke konje, a nja girise botu bete be ti tike temo ke yene baka. ⁶ Wune taka sendi bejaki bete be ti bakidye diyon yan yi Njambiye nya bo ke. Bo kpalma tiko ngbak ngbak mbey te yan yi Njambiye nya bo ke, e nye kanje bo ne kol sumba te yi diy kpo ne kpo, tiko bo ke moy yitil te yi ne gir yi ladye ne nyangwe yeso pesina josi. ⁷ Wune taka sendi *Sodom ne *Gomor ne nyangwe medya mete yi pku te yite. Bo nya sendi bo ke kelna mekele ne memi nda bejaki bete, diyon sendi diyon mbam bene nyari bene botu bete be yeti nda botu be meneti

maka baka. Dete, bo ndana ke moy mebone ke dite te yi ju kpo ne kpo. Yo ke kite bomo hene nde, bo diy ne soso.

⁸ Ma botu baka be mbombilama nyiye ke njoka yun baka ke kelo sendi dete. Yaw yaw metake man ke kelo nde, bo kel mekele mete yi nye sembo ke yotu yan, seye nde, Nyangwe Kumande ti nam bo na. Bo ke lep sendi lepi gbutu sunywe ne jonjonnywe meyasi mete yi diye ne meluksa ke dyobo ke. ⁹ Ma ko Mikayel te nyangwe jaki Njambiyé, kome nye benjilama bene *Kum beya mekele yi sunna ne mun Moyisi bene nye ké, Mikayel ti bohe lepoyi lepi gbutu sunywe ne Kum beya mekele ko yi joso ne nye na. Yasi wete, a lepima ndi nde: <Baba Mboko bamangwe ne we.> ¹⁰ Ma ke be botu baka, bo ke lepoyi lepi gbutu ke meyasi hene te yi bo ndekima ké. Ma ke meyasi mete yi bo duwe nda benyamo bete be kine dyano duwe ne meyasi ké, yo yite ke kpaló nje beki dye bo beki dye. ¹¹ Bo sangwanngwe ne mebone, keto bo tokuma beya nje te yi *Kayin. Bo tumbulama jato ke beya nje nda yi *Balam kelma ké yi sombo ne moni yambile, keto bo bendidya to sunywe ne Njambiyé nda *Kore. ¹² Yo nde, botu benori, kome wune diki wesidya yi dyena nda bemañ ké, bo ke nje diyó ke njoka yun nda metari mete yi diye sodyate ke nji duku. Bo ke hokuma medye, moy ne ngala ngolo kine gwena njon na, take ndi nje moy yan. Bo nda mbiyo te yi si yindo ke dyobo, ke kante, dyobo me ne wango, mbiyo kwanma. Bo nda mejeti mete yi ti wum membumo ke ngimo te yi yo yakanngwe wumo ké. Bo ke gwe menja yifa, keto bo ma si mune bo. ¹³ Beya mekele man ke pundo puye nda yi gbela mewuru memiye ne to duku kome nyangwe mekumbo bende piye ne kubulu kubulu ké. Bo nda besiso bete be duwe megwaki. Njambiyé sima kombile mbey te yi bo ta diyó kete kpo ne kpo ké ke moy yitil ne gir.

¹⁴ Enok kandima punje meyasi mete yi ba sodyate ne mbombu ké ke kasi botu baka. Bomó jadya ne ndendi te kumo yitan jo yifa kande ke Adam kumo Enok. Enok lepima nde: <Ne bēña, Baba Mboko yima ne njon pupuna bejaki bene, buyo yan besanmay besanmay. ¹⁵ A njaki nje peso josi botu be meneti maka hene. A ta tedye mebone nye beya bomó, keto beya mekele hene te yi bo kelma ké ne keto nyalo melepi mete yi bo punja sunywe ne nye ké.> ¹⁶ Botu baka botu be mbumo kpo ne kpo. Bo ke wo yotu ke teri te yi Njambiyé tikima bo kete ké. Bo kel yasi benngwe beya mewobo man. Bo lepi nyangwe melepi yi dokwe ne yotu, lepina sendi ne membombila yi bu ne yasi ke bo bomó.

¹⁷ Ma wune njon, wune sonj temo mbe, ke be wune, wune taka melepi mete yi botu be tomun be Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist dikima pele ké. ¹⁸ Bo dikima lepoyi nye wune nde: <Ke metu mete yi ké no ke siyna mboko, botu bete be nyete besó baka ta dya. Bo yeti ke duwe Njambiyé na, bo jonnanngwe benngwe beya mewobo man yi kelo beya meyasi.> ¹⁹ Yo bo diki kelo nde, bomó bakangwe. Metake man hene kén ndi ke mekele mete yi meneti maka. Bo kine Kimó Sisij ke yotu na. ²⁰ Ma wune njon, wune sonj temo mbe, ke be wune, wune sanj nde, baka nyeki besó deti, ne wune be jelnate ké no mbombu ke tikina temo te yi wune tike ke yi Njambiyé ké. Tikina temo te yite wula pele yi Njambiyé ne nguru wene. Wune ngwetangwe ne deti te yi Kimó Sisij. ²¹ Wune kén mbombu yi diyó ne ngbingim ke mebo me Njambiyé te e kwadye wune ko yi ladiye ne ngimo te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ta gwe ngwete wusu yi

nye wuse jonḡwe te yi kpo nɛ kpo ké. ²² Kɛ yi botu bɛtɛ bɛ ndi kɛ simta kɛ kasi tikina temɔ kɛ yi Njambiyɛ baka, wunɛ gwâki ḡwɛtɛ yan. ²³ Wunɛ jonḡwe baɲa soɲɛ kɛ dîtɛ. Wunɛ gwâki sendi ḡwɛtɛ baɲa, ma yasi wɛtɛ, wunɛ dɲy nɛ sɔsɔ, kambɔ bɛya mɛkele man mɛ nje lapidɲa nɛ wunɛ. Kpɛ, wunɛ tî kpoka ko ḡbɛla numbu mɛlambɔ man yi mɛ nɛ sɛmbɔ bɛya mɛkele man ké na.

Njena lɛpi

²⁴ Yo Njambiyɛ nyɛpɔ yakama bakidɲɛ wunɛ ndɛ, wunɛ tî bal na, kelɔ ndɛ, wunɛ tɛma kɛ mbɔmbu wɛnɛ sɛɲgile mɛluksa mɛnɛ kinɛ mɛndɛya na sosa kpɛsa. ²⁵ Wusɛ lúksa, nɛ wusɛ sômbila ndi Njambiyɛ nyɛpɔ. Yo nyɛ Mɔ tɛ ɛ jonḡwɛ wusɛ nɛ nje Yesus Krist tɛ Nyangwɛ Kumandɛ wusu. Yo nyɛ bɛ nɛ nyangwɛ dɛti. Yo nyɛ namɛ kandɛ kɛ ḡgimɔ tɛ yi nyɛ tî pa kusɔ mɛyasi na. Yo nyɛ namɛ ndana. Yo nyɛ ta namɔ sendi mɛɲgimɔ hɛnɛ, *amɛn.

Punja Meyasi mete yi Yesus Krist tedya

Yo Jan, mo tomun Yesus Krist kete sendi mekana mete yoko, yite a me tomba budyate. A kėti, yite a ke wete kiringira nde Patmos. Bo biyima nye kē tiko mate nda mo jobo keto lepina Kimō Tom Yesus Krist. Yo ke Patmos mate yi Kumande Yesus kwanjma ne wete jaki wene yi tedye ne Jan meyasi mete yi ta kwanja ke siyna mboko ké. Jan ketima mekana maka kenje njon bekriten yitan jo yiba yi ba ke Asi ke ngimo te yite ké. Bo jébanjwe meneti mete muka nde Turki.

Mekana mete lépi nda yi meyasi ta kwanja no ke siyna mboko kome Yesus Krist ta tonje meyasi hene ké. Yo ne budya sulna meyasi ke moy mekana maka. Yo ke lepo sendi kasi meluksa me Yesus Krist. Yeti se kasi pidya yotu te yi nye ba no yi bo lepe ke mekana me Kimō Tom Matiyo, Mark, Lukas ne Jan ké na.

Wuse yakama baka mekana maka ke menjabiye yititi:

1. Meyasi mete yi kwanjama ké (kumte 1).
2. Meyasi mete yi kwanja ndana nē metom mete yi Nyangwe Kumande kenje menjon me bekriten yitan jo yiba ké (kumte 2-3).
3. Meyasi mete yi ta nje kwanja ké (kumte 4-22).

¹ Mekana mete yoko ke tedye meyasi mete yi ba sodyate mbombu yi Yesus Krist punja ké. Njambiyē nya nye say te yi punje meyasi menori yi yakanjwe dya nedo ké, na tedye botu be mesay bene. Dete, Yesus Krist tomma jaki wene yi punje ne yo nye mo mesay wene Jan. ² Jan yekidya meyasi hene te yi nye benjma ké. A lepima nde, yo gbate melepi me Njambiyē yi Yesus Krist te mo te ε duwa yo ne ngbak ngbak ko punja nye nye ké. ³ Mekana maka ke punje meyasi mete yi ta kwanja ké. Mo te ε tole melepi mete yi nye bomo ko ne mesosa. Botu bete be lenjwe meto bakidye melepi mete yi diyē ketinate ke moy mekana baka ne mesosa sendi, keto ngimo sima wuta.

Jan ke nyeno bekriten be Asi

⁴ Yo mi Jan kete mekana maka kenje menjon yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yi Yesus yi diyē ke Asi ké. Njambiyē kél ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. A ndana kete, a ba kwey kete, a ke nje sendi. Mesisiñ Njambiyē yitan jo yiba be diyē ke mbombu siya bekumande ne baka kél sendi ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. ⁵ Yesus Krist te ε lepe meyasi mete yi nye benje ne ngbak ngbak ko kél sendi ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. Nye bosa mo te ε womiya ke njoka bemun. Nye kum bekumande be meneti maka. A kwadya wuse, soje wuse ke diyō bala mebeyo musu ne mekiyo mene. ⁶ A kelma nde, wuse bēki ndingele kando bekumande, be sendi botu be nyena sadaka nye Njambiyē te Sangwe wene. A bēki ne luksa nē ngunjudye kpo ne kpo, *amen. ⁷ Ne bēja, a yima ke njoka mekulutu! Bomo hene ta benje nye, ko botu bete be lojma nye ne ko punje baka. Mekando me bomo ke to meneti hene ta jaba kola keto ne.

J, meyasi ta kwanja gbate d'ete, amen. ⁸ Njambiyete te Baba Mboko ke lepo nde: «Yo mi alfa *f1* n'è omega. *f1*» A kete ndana, a ba kwey kete, a yima, a ne ngungudye hene!

Yesus ke punje yotu nye Jan

⁹ Yo mi Jan te man wun, wuse sangwate sine be Yesus. Yo d'ete, sine wune ke sangwa ne nyanngwe mebone. Sine wune hene ke namo. He ke kelo tin, wuse hene ke no mbombu. Bo bonma mi bete ke wete kiringira nde Patmos, keto mi lepima melepi me Njambiyete, lepo sendi meyasi mete yi Yesus punja nye mi ke nye bomo. ¹⁰ Kima Sisiy d'yanma mi ke yeso Nyanngwe Kumande. E mi woke yija nyanngwe d'etina men ke kon mbe nda yi mumo to ne dombiya ke. ¹¹ Men te lepima nde: «Yasi te yi we beje ke siki keto ke mekana, kenje menjon yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe baka. Keto kenje njon botu bete be Efes, be Simirn, be Pergam, be Tiyytir, be Sardes, be Filadelfi ne be Lawodise.» ¹² Ndana, e mi yensa, ne mi bej mo te e lepina nye mi ko. Ke mi ma yensa ke, beja, meyasi me kasa lambo kete ke yitan jo yiba, yo ba hene tande lor. ¹³ Beja ke, yija yasi nda gba mumo ke njoka meyasi menori. A ba ne sewna gambo ke yotu ne kanda ke beti tande lor. ¹⁴ To ne ba hene wumnate ne mbon mbon nda ndombo, yo ba nda su yombo. Misi mene ba ke pano nda lam d'ite. ¹⁵ Mekol mene ba ke pano ne nggy nggy nda tunji te yi bo bete ke nyen nyen d'ite ke. Men ne ba nda mesoko me nyanngwe duku te e ke sokula. ¹⁶ A ba ne besiso yitan jo yiba ke mbam bo ne. Wete ngwele ngwele kafa ne numbu te yiba ba ke pundo ke numbu ne. Mbombu ne ba ke pano nda yol yeso sew. ¹⁷ Ke mi ma beje nye ke, e mi bale ke nji mekol mene nda mun mumo. E nye kase mbam bo ne ke yotu mbe lepo nde: «We ti kambi yana na. ¹⁸ Mi diye bosate, diyo sendi njenate. Mi yoko e ne jon. Mi gwa ne mbombu, ma beja, ndana mi ta diyo ne jon kpo ne kpo. Mi ne njango te yi son ne yi dya bemun. ¹⁹ Dete, keto yasi te yi we bejma ne yike yi we beje ndana ne yike yi ta nje kwanja ke. ²⁰ Woko to yasi te yi be sodyate ke kasi besiso yitan jo yiba te yi we bejma ke mbam bo mbe ne ke kasi meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba yi ba tande lor ke. To te deke: Besiso baka yitan jo yiba t'edya bejaki be Njambiyete yitan jo yiba be kende ne menjon yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe baka. Meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba ke t'edya sendi menjon yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe baka.»

2

Mekana mete yi beje bekriten

be Efes

¹ Ndana, e men lepe sendi nye mi nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njon botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Efes nde: Woko yasi te yi mo te e ne besiso yitan jo yiba ke mbam bo ne lepe ke. Nye mo te e kende ke njoka meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba yi tande lor ke ke lepo nde: ² Mi duwa mekele mo, duwe nde, we ke gwe mesay. Mi duwa nde, we ne tin, duwe sendi nde, we ti yaka gbiso beya bomo na. Mi duwa nde, we bobuma botu bete be lepe lepo nde, bo botu be tomun be Yesus baka, e we beje nde, bo botu be ja, bo yeti botu be tomun na. ³ We ne tin, we sangwama ne mebone keto d'ino d'yembe, ma we ti yokwe ke njime na.

4 Ko beko dete, mi ne yija yasi te yi mi ndeye we kete ké. Yo nde, we yeti ke kwadye se mi nda yi mbombu na. 5 Dete, yokidya misi beje mbey te yi we kopuma kete ké. Yensangwe temo yokwe ne koko jonna nda yi we dikima jonna ne mbombu ké. Ke ti be dete na, mi ta nje ke yo, mi má sonje yasi kasa lambo te wo ke mbey te, nge we ti yensa temo yokwe ne koko na. 6 Ma ko dete, we ne yija kimó mekele. Yo nde, we ke beno mekele me botu bete be bengwe tedya yasi te yi Nikola. Mi ke beno yo sendi.

7 «Mó te e ne meto ko wóku lepi te yi Kimó Sisij lepe nye menjon me botu bete be tike temo ke yi Yesus baka! Mó te e ta lanja, mi ta nye nye mbumo jeta te yi jonngwe yi diyé ke *Paradis Njambiyé ké nde, a dyáki.»

Mekana mete yi beje bekruten

be Simirn

8 E men nje lepo nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njon botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Simirn nde: Woko yasi te yi mo te e diyé bosate, diyó njenate ko lepe ké. Nye e gwa ne mbombu nje be ne njon ko ke lepo nde: 9 Mi duwa nyangwe mebone mete yi we sangwa no ké. Mi duwa mebuko mo, ko beko nde, we ne kusuku. Mi duwa sendi nde, botu bete be lepe ndi ne numbu nde, bo Beyuden, ase nde, bo yeti Beyuden baka ke diki lepo lepi gbutu sangwe ne we. Yo nde, bo njon botu bete be wokuna ne *Satan. 10 We ti kambi yaja ke mebone mete yi we ta sangwa no ké na. Beja, *Kum beya mekele ko ta bete banja bomo ke jobo ke njoka yun yi bohe ne wune. Wune ta sangwa ne nyangwe mebone yaka metu kamo. Ken ndi yo mbombu tiko temo ne ngbik, ko beko nde son. Dete, mi ta nye we dunngwe te yi tedye nde, we sima ju.»

11 «Mó te e ne meto ko wóku lepi te yi Kimó Sisij lepe nye menjon me botu bete be tike temo ke yembe baka! E nde: Mó te e ta lanja ko ti sangwa se ne mebone me son yibate e ta nje ko na.»

Mekana mete yi beje bekruten

be Pergam

12 Ke konje, e men nje lepo sendi nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njon botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Pergam nde: Woko yasi te yi mo te e ne ngwele ngwele kafa yi ne numbu te yiba lepe ké. E nde: 13 Mi duwa mbey te yi we diyé kete ké. Yo mbey te yi *Satan name ké. Ma we ndi ke kè mbombu yi bakidye dino dyembe jeliye. Sendi, we ti tone tikina temo te yi we tike ke yembe ké na, ko ke ngimo te yi bo woma ne Antipas te e lepima meyasi mete yi nye duwa ne ngbak ngbak ke kasi mbe nye bomo ké. Bo wóku nye ndi ke mbey kome wune diyé ké, ke mbey te yi Satan be ne mbey diyó ne ké. 14 Ko dete, mi ne yija yasi te yi mi ndeye we kete ké. Yo nde, we ne banja bomo ke yo be nye sosu ke yasi te yi *Balam dikima tedye Balak ké. A dikima tedye yasi te yi ta jatidyé botu be kando Isarayel ke beya nje. A dikima tedye dete, né bo dye menjay mete yi bo kele ne sadaka nye banja benjambiyé, nye bo sendi ke kelna mewanja. 15 Sendi, banja bomo bo ke kelo ndi njel kiya mekele mete. Bo nyéki yan sosu ke tedya yasi te yi Nikola tedye ké. 16 Ma, yensangwe temo. Nge ti be dete na, mi ta nje ke yo nedo, má lu dyambi ne bo ne kafa te yi ke numbu mbe ké.»

17 «Mó te e ne meto ko wóku lepi te yi Kimó Sisij lepe nye njon botu bete be tike temo ke yi Yesus baka! E nde: Mó te e ta lanja, mi ta nye nye

yiŋa meɔɔye te yi ɔo jeɓa nde *man yi ɔiye soɔɔyate ke ɔyooɔo kɛ. Mi ta nye sendi nye wete wumna tari te yi nɛ wete jonja ɔiɔo ketinate kete. Mumɔ wete nɛ wete yeti ke duwe jonja ɔiɔo te na, soŋe ndi mo te yi ɔo nye nye ɔiɔo te ko.»

Mekana mete yi beŋe bekriten

be Tiyatir

¹⁸ E men nje leɔo nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njon botu bete be tike temo ke yembe ke Tiyatir nde: Woko yasi te yi Moɔo Njambiye, nye e ne misi nda lam ɔite nɛ mekol nda tunji te yi pane ne ngɔy ngɔy kɛ lepe kɛ. E nde: ¹⁹ Mi duwa mekele mo nɛ temo mekwadja mo, duwe nde, we ke tiko temo ke yembe. Mi duwa sendi nda yi we kɛ mbombu yi tonje ne mesay kɛ. Mi duwa tin yo, duwe nde, mesay mete yi we kele ndana kɛ buye kwa yi mbombu. ²⁰ Ko ɔete, mi ne yiŋa yasi te yi mi ndeye we kete. Yo nde, we ke tiko nya te yi ɔo jeɓa nde Jesabel ko nde, a kɛl mesay mene lala. Nye ne nguru wene ke leɔo nde, nye mo punja melepi me Njambiye. A ke tedye meyasi yi jatidye ne botu be mesay bembe ke beya nje. A kɛl ɔete, nɛ ɔo nye ɔo ke kelna mewanja, dye sendi menjay mete yi ɔo kele ne sadaka nye ɔaŋa ɔenjamiye kɛ. ²¹ Mi nya nye ngimo yi ladye nde, a yeŋsangwe temo. Ko ɔete, a yeti ke kwadye yeŋsa temo tiko kelna mewanja mene na. ²² Beŋa, mi ta ɔete nye ke taŋ kon. Mi ta tedye sendi nyangwe meɔone nye botu ɔete be sangwa kelo waja ne nye baka, nje ɔo ɔiye kine yeŋsa temo tiko mekele mene na. ²³ Mi ta girise wo ɔono bene. ɔete, menjon me ɔomo hene be tike temo ke yembe baka ta duwe nde, mi yoko e soŋgile metake me moy mumo, duwe yasi temo ne. Mi ta nye mumo hene yasi ke njoka yun beŋgwe mekele mene.

²⁴ «Ma wune bukwe botu bete be tike temo ke yembe ke Tiyatir baka, wune ti beŋgwe yun tedya yasi te yite, ho duwe yasi te yi ɔo jeɓa nde: <Dimna yasi te yi ɔiye soɔɔyate ke temo *Satan kɛ> na. Ke yun, mi yeti ke soɔɔidye se wune yiŋa mapi na. ²⁵ Siya te ndi nde, wune kombila bakidye yasi te yi ɔo tedya wune kɛ ne ghem kumo ke ngimo te yi mi ta nje kɛ. ²⁶ Mo te e ta laŋsa kelo mesay membe kumo ke signate, mi ta nye nye ɔeti te yi namo mekandɔ me ɔomo hene ke to meneti. ²⁷ A ta ɔiye njambala te yi sumba namo ne ɔo, wanjo ɔo wete wete nda yi ɔo pote ne membe mete yi ɔo sa ne yeko kɛ. A ta be ne ɔeti ndi nda yi Sanɔme nya mi kɛ. ²⁸ Mi ta nye sendi mo te sisɔ te e pane ne kpalele ke njenamenɔ ko.

²⁹ «Mo te e ne meto ko woku lepi te yi Kimɔ Sisij lepe nye menjon me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

3

Mekana mete yi beŋe bekriten

be Sardes

¹ E men kɛ mbombu leɔo nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njon botu ɔete be tike temo ke yembe ke Sardes nde: Woko yasi te yi mo te e ne mesisij Njambiye yitan jo yiɓa be ɔiye ke mbombu wene lepe kɛ. A sendi ne besisij yitan jo yiɓa. E nde: Mi duwa mekele mo. Bo ke leɔo nde, we ne jon, ase nde, we me munje. ² Jemkwe, jellkwe bukwe yasi te yi ke si gwe kɛ, keto mi beŋma nde, mekele mo yeti ne njololo ke mbombu Njambiye wombe na. ³ Paŋ pa take nda yi we wokuma ne melepi me

Njambiyε bɔ nε yo kε. Bakidya melepi mete, yerisa temo. Ma nge we ti diyε ne soso na, yite mi ta nje pe yo nda mo gubo. We ti duwe ngimo te yi mi ta nje ngbake we kete kε na. ⁴ Ko dete, we ne banja bomo ke Sardes be ti nye memi ke melambo man na. Bo ta lenje wumna melambo, sine bo ma kendo no, keto jongwε dyan yakama nde, bo kel ne bo dete. ⁵ Dete, mo te ε ta lanja, bo ta lenje nye wumna melambo. Ko mi ti soje dino dyene ke mekana mete yi jongwε na. Mi ta jaye ke mbombu Sanjbe ne ke mbombu bejaki bene nde, nye mumo wombe.

⁶ «Mo te ε ne meto ko woku yasi te yi Kimo Sisij lepe nye menjon me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

Mekana mete yi beje bekruten

be Filadelfi

⁷ E men lepe nde: «Keto mekana kenje jaki Njambiyε te ε kende ne njon botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Filadelfi nde: Woko yasi te yi mo te ε kine sembo lepe kε. Nye sendi mo te ε gbakasi. A ne njanjo Kumande Davit. Nge nye bute numey, kine mumo wete ne wete yakama difo na. Nge nye dife, kine mumo wete ne wete yakama bute na. E nde: ⁸ Mi duwa mekele mo. Beja, mi butuma numey tiko nyase ke mbombu wo, kine mumo wete ne wete yakama difo yo na. Mi duwa nde, we yeti ne deti pake na. Ko dete, we ka ndi mbombu bakidye melepi membe, we ti tone mi na. ⁹ Dete, beja, mi ke kaje banja bomo ke njoka njon botu bete be wokuna ne *Satan baka nye ke moy mebo mo. Bo ke kelo ja lepo nde, bo Beyuden, ase nde, bo yeti Beyuden na. Beja, mi ta kelo nde, bo njaki nje kuse mebon ke nji mekol mo. Dete, bo ta duwe nde, mi ke kwadye we. ¹⁰ We bakidya lepi te yi mi lepima nye we nde: Kelo tin ke no mbombu kε. Dete, mi sendi, mi ta bakidye we ke ngimo te yi mebobilan ta nje ke ndingele meneti maka yi bofe ne bomo hene be diyε ke to meneti baka. ¹¹ Mi yima nedo! Kombila bakidye yasi te yi bo tedya we kε ne gbem, kamba mumo me nje bu dungwε yo. ¹² Mo te ε ta lanja, mi ta tembidye nye nda kondu ke moy mbanjo Njambiyε wombe, ko a ti pundo se ke womanja na. Mi ta keto dino Njambiyε wombe ne dino dya Njambiyε wombe ke yotu ne. Dya te, yo jonja Yerusalem te yi piye wule dyobo ke keki Njambiyε wombe kε. Mi ta keto sendi jonja dino dyembe ke yotu ne.

¹³ «Mo te ε ne meto ko woku yasi te yi Kimo Sisij lepe nye menjon me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

Mekana mete yi beje bekruten

be Lawodise

¹⁴ E men lepe nde: «Keto mekana kenje jaki te ε kende ne njon botu bete be tike temo ke yembe ke Lawodise nde: Woko yasi te yi Mo te yi dino dyene nde *Amen lepe kε. Nye yoko ε lepe meyasi mete yi nye beje ne ngbak ngbak, nye sendi gbakasi. Nye mo te yi Njambiyε kwanja ne nye yi kusε ne mboko. E nde: ¹⁵ Mi duwa mekele mo. Mi duwa nde, we yeti weynate ne jiriri ho dinate ne kpaβen na. Biran nde, beko ne jiriri ho ne kpaβen. ¹⁶ Dete, nda we ne bisbis, we yeti ne jiriri ho ne kpaβen kε, mi ta jo we lj. ¹⁷ Ma we ne nguru ke lepo nde, we mo kusuku, we ma ndemo kusuku yaka. We ke lepo sendi nde, we ta sa sendi nge? Ndi nde, we yeti ke duwe nde, we ne ngwete, we ke moy jarapa, we ke buko, misi mo dibinate, sendi, we sokere na. ¹⁸ Dete, mi ke kite we nde: Bomo lor

te yi bo sima beŋe boŋe ke dŋte kɛ ke bo mbe. Kelo dŋte, nɛ we be ne kɛpa kusuku. Bomo wumna melambo ke bo mbe, nɛ we leŋ peto ne yotu yɔ, kambɔ bomɔ me nje beŋe sokere yɔ nye ne we njon. Nɛ we bɔm sendi nyeti misi dɔdɔye ke misi mɔ, nɛ we beŋna. ¹⁹ Mi ndeya mbe tedɔye meɔone nye bomɔ hene be mi kwadɔye yi kite ne bo. Ma dŋte, nyeko temo yɔ hene ke mesay, yeŋsa sendi temo. ²⁰ Beŋa, mi ke teri ke numey ke dɔŋgwe. Nge mumo woke men mbe bute numey, mi ta nyiŋe tɔ dyene, nɛ mi nɛ nye, he ta dɔyena wete. ²¹ Mɔ te ε ta laŋsa, mi ta jaye nde, sine nye dɔy ke siya bekumande mbe nda yi mi ne ŋguru wombe laŋsama no sendi, nje kwɔ dɔyɔ metidɔye sine Saŋmbe ke siya bekumande ne kɛ.

²² «Mɔ te ε ne meto ko woku yasi te yi Kimɔ Sisiŋ lepe nye menjon me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

4

Kanna te yi bo kane ne Njambiyɛ

ke dɔyɔbo kɛ

¹ Ke koŋ meyasi menɔri, ke mi ma kane misi, beŋa, wete numey nyase ke dɔyɔbo. E mi woke men te yi ma lepinangwe ne mbombu nye mi kɛ. Men te lumsama nda yi mumo tɔ ne dombiya kɛ. E men te lepe nye mi nde: «Bendo nje wonga, nɛ mi tedɔye we meyasi mete yi yakanɔwe dɔy ke koŋte yiri kɛ.» ² Ke kiya ŋgimo te ε Kimɔ Sisiŋ dɔy mi, ε mi beŋe wete siya bekumande ke dɔyɔbo nɛ wete mumo metidɔye kete. ³ Mbombu mɔ te ε bɔ metidɔye kete ko bɔ ke pano ne ŋgey ŋgey nda kɛpa yiŋa tari nde japi nɛ sordiyon. Yiŋa yasi nda yi lumbu te no kɛ linja siya te. Yo bɔ ke pano nda kɛpa wete tari nde emerod.

⁴ Yiŋa meŋiya bekumande kaba jo yini linja siya bekumande te yoru. Betomba kaba jo yini bɔ metidɔye ke meŋiya menɔri. Bo bɔ ne wumna melambo ke yotu nɛ meɔŋgwe ke to tande lor. ⁵ Yesi mbiyo dikima pundo ke siya bekumande te. Memen nɛ lum mbiyo dikima wule sendi mate. Melambo yitan jo yiŋa dikima pano ne kpalele ke pulo mbombu siya te. Melambo mete, yo mesisiŋ Njambiyɛ yitan jo yiŋa.

⁶ Yiŋa yasi bɔ ke mbombu siya bekumande te nda man. Yo bɔ ne ŋgelele, pano ne ŋgey ŋgey nda wete wumna tari nde kirisital. Yiŋa jonjonɔwe meyasi yini linja siya bekum yinɔri tiko ke bembe. Be jonjonɔwe meyasi menɔri bɔ ne memisi ne kamtana ke yotu hene pulo mbombu nɛ pulo koŋ. ⁷ Bosa jonjonɔwe yasi boŋnama ne dila. Yiŋate boŋnama ne monɔ nday. Mbombu te yi yitatite boŋnama ne yi mumo. Jonjonɔwe yasi yinite boŋnama ne mbele te ε ke je ko. ⁸ Jonjonɔwe yasi hene ke njoka be jonjonɔwe meyasi maka yini bɔ ne mepapɔ yitan jo wete. Bo bɔ ne memisi ne kamtana ke yotu hene pulo puye nɛ ke nji mepapɔ. Tu ne yeso bo ti be ne ŋgimo mewedɔya na, say yan ndi lepinate nde: «Kiyo, kiyo, kiyo! Njambiyɛ te Baba Mboko ε ne ŋgunɔdɔye hene ko kiyo! A bɔ kwey kete, a ndana kete, a yima!» ⁹ Be jonjonɔwe meyasi maka yini dikima jembina lukse mɔ te ε ke metidɔye ke siya bekumande ko. Bo dikima ŋgane, nye wosoko nye nye, mɔ te ε dɔye kpo ne kpo ko. ¹⁰ Meŋgimo hene te yi bo kele dŋte kɛ, betomba baka kaba jo yini ke kuse meɔon koto mbombu ke meneti ke mbombu mɔ te ε ke metidɔye ke siya bekumande ko. Bo ke kano yoko ε dɔye kpo ne kpo ko, soŋe meɔŋgwe man ningwe ke mbombu siya bekumande te lepo nde: ¹¹ «Baba Mboko te Njambiyɛ wusu, yo yakama

nde, bo lûksa we, bo ngâna we, bo dûkwe nde, we ne ngungudye, keto yo we kuse meyasi hene! We kwadye nde, meyasi mete bêki kete, e we kuse ne yo.»

5

Mɔno Sam ke bute mekana mete

yi ba ndadyate ké

¹ Ke kɔnte, e mi beɛe wete mekana ke mbam bo mo te e ba metidyé ke siya bekumande ko. Yo ba ne meketi ke moy te ne ke kɔn te. Bo ndadya yo ne meyasi me ndadya yasi yitan jo yiba nda dangi. ² E mi beɛe wete dɛtina jaki Njambye ke pele ne men ke kwey nde: «Nda yakama pake meyasi me ndadya yasi bute mekana maka ko?» ³ Ma ko mumo wete ne wete ke dɛyobo ko ke meneti ko ke nji meneti ti be ne dɛti te yi bute mekana beɛe yasi te yi ke moy te ké na. ⁴ E mi gbongile dukwe, keto kine mumo wete ne wete yakama bute mekana beɛe yasi te yi ke moy te ké na. ⁵ E wete tomba ke njoka betomba baka lɛpe nye mi nde: «We ti lel na. Beɛa, dila te e kando Yuda, njuku jeta te yi moy tu Davit laɛsama yasi hene. A ta pake meyasi me ndadya yasi yitan jo yiba, bute mekana.»

⁶ E mi beɛe wete *Mɔno Sam deke nda bo kilma ngin ne yi kelna sadaka. A ba ke bembe siya bekumande. Be jonjongwe meyasi maka yini ne betomba baka linja nye tiko ke bembe. A ba ne melako yitan jo yiba ne memisi yitan jo yiba. Memisi mete, yo mesisij Njambye yitan jo yiba be nye tome kenje ke to meneti maka hene ké. ⁷ E Mɔno Sam ko kwa ké bu mekana mete yi ba ke mbam bo mo te e ba metidyé ke siya bekumande ko. ⁸ Ke nye ma bu mekana menori ké, e be jonjongwe meyasi maka yini ne betomba baka kaba jo yini kuse meɛon ke mbombu wene. Bo hene ba ne yina meyasi nda mekunde ke bo. Bo ba sendi ne mepele tande lor tondunata ne yina melobinda. Melobinda menori tɛɛya menɛgweta me botu be Njambye. ⁹ E bo jembe wete jonja jembu lɛpo nde: «Yo we yakama bu mekana pake meyasi mete yi ndadye yo ké, keto bo woma we, e we kole bomo ne mekiyo mo. We kolma bomo ke njoka mboya bomo hene, kolo bomo ke njoka menumbu hene. We kolma bomo ke njoka mekando hene, kolo bomo ke njoka bomo hene ke to meneti. We kolma bo yi yokidyé bo nye Njambye. ¹⁰ We kelma nde, bo bêki kando bekumande nye Njambye wusu, be sendi botu be nyena sadaka nye nye. Bo ta namo ke to meneti maka.» ¹¹ Ke kɔnte, e mi sengile yasi, e mi woke men budya bejaki be Njambye. Bo linja siya bekumande ke, linje be jonjongwe meyasi maka ne betomba baka tiko ke bembe. Buyo yan ba besanmay besanmay, betomay betomay. ¹² Bo dikima kembidya lɛpo nde: «Ke be *Mɔno Sam te yi bo woma ko, yakama nde, bomo dukwe nde, a ne ngungudye. Meyasi hene yo yene. Bo dukwe sendi nde, a ne dyanɔ ne dɛti. Bo ngâna nye, lukse nye, sombile sendi nye.»

¹³ E mi woke meyasi hene te yi Njambye kusuma, yike yi dɛye ke dɛyobo ne ke meneti ne ke nji meneti ne yi dɛye ke manj. Mi wokuma meyasi mete hene ke lɛpo nde: «Wuse hene sɔmbila yoko e ke metidyé ke siya bekumande ko bene *Mɔno Sam. Wuse ngâna bo, lukse bo, duwe nde, bo ne dɛti kpo ne kpo.» ¹⁴ E be jonjongwe meyasi maka yini lɛpe nde: «*Amen!» E betomba baka kuse meɛon koto mbombu ke meneti kano yoko e ke metidyé ke siya bekumande bene Mɔno Sam ko.

6

*Mɔnɔ Sam ke pake meyasi me ndadya**meyasi yitan jo wete*

¹ Ndana, ε mi senɔgile yasi, beɲa, *Mɔnɔ Sam ke pake bosa yasi ndadya meyasi maka yitan jo yiba. Ε mi woke wete jonjonɔgwe meyasi menɔri ke lepo ne men nda lum mbiyo nde: «Inja!» ² Ke mi ma kaɲe misi, beɲa, wete wumna yanɲa. Mɔ te ε bɔ metidyε ke to yanɲa te ko bɔ ne ndolo ke bo. Ε bo nye nye duɲɔgwe ke to, ε nye kwɔ ne yi nɲanɲ dɲambi, na lanɲa lanɲanɲɔgwe kɛ no mbombu.

³ Ke Mɔnɔ Sam ma pake yiba yasi kɛ, ε mi woke jonjonɔgwe yasi yibate ke lepo nde: «Inja!» ⁴ Ε wete yanɲa punde ne hoɔko hoɔko nda dite. Bo nya mɔ te ε bɔ ke to yanɲa te ko deti te yi soɲe tete ke meneti maka, nɛ bomɔ wona tande yan. Ε bo bu wete nyanɲɔgwe kafa nye nye.

⁵ Ke Mɔnɔ Sam ma pake yitani yasi ndadya yasi kɛ, ε mi woke jonjonɔgwe yasi yitatite ke lepo nde: «Inja!» Ke mi ma kaɲe misi, beɲa, wete yindina yanɲa. Mɔ te ε bɔ metidyε ke to ne ko bɔ ne kilo yekina meyasi ke bo.

⁶ Ε mi woke yiɲa men ke wule ke njoka be jonjonɔgwe meyasi maka yini lepo nde: «Meɲeɲ me kilo mbusa wete yakama ne buyo mɔni te yi bo gbo ne no mesay ke yeso wete kɛ. Meɲeɲ me kilo lesi yitani nda yi kilo mbusa wete. Ma nɛ mutɔ nɛ menjam, tiko yite, we ti kpoka na.»

⁷ Ke Mɔnɔ Sam ma pake yini yasi kɛ, ε mi woke men te yi jonjonɔgwe yasi yinite. Ε nye lepe nde: «Inja!» ⁸ Ke mi ma kaɲe misi, beɲa, wete yanɲa ne fandafuye. Dinɔ mɔ te ε bɔ metidyε ke to ne ko nde soɲ, dya bemuɲ bɔ ke koɲ ne. Ε bo nye bo deti te yi wo bomɔ. Ke njoka mepel me meneti maka yini, bo nya bo deti te yi wo bomɔ ke ndingele pel te wete ne kafa, ne nje kolo, ne nje yiɲa beya giɲga mekon, ne nje benyamɔ nyan bete be diyε ke to meneti maka baka.

⁹ Ke nye ma pake yitan yasi ndadya yasi kɛ, ε mi beɲe mesisiɲ me botu bete yi bo woma baka. Bo woku bo keto melepi me Njambiye, keto bo beɲɔgwa sendi yasi te yi Yesu tedya kɛ. Mesisiɲ man bɔ ke mbey kelna sadaka nye Njambiye pulo mekol mete. ¹⁰ Ε bo kembidyɔ detinate lepo nde: «Sa Mbokɔ, we kiyɔ, we yo gbakasi, we ta ladye kumɔ ndenen yi nje peso ne josi botu be meneti maka yi kundɔ ne mekiyo musu?» ¹¹ Ε bo nye wumna gambo nye mumɔ hene ke njoka yan. Ε bo lepe nye bo nde, bo paɲ pa ladye ne mbet, nɛ buyo beɲonɲ ban be bene bo kele mesay baka, buyo bemaɲ ban yi bo ta wo nda bo baka si tondɔ.

¹² Ke nɲimɔ te yi *Mɔnɔ Sam pakima ne yitan jo wete yasi ndadya yasi kɛ, ε mi beɲe, ε meneti nɲwanɲɔgwa budyate. Ε yeso yeɲsa be yindinate ne fiɲfiɲ nda yindina lambɔ bekuso. Ε ndingele nɲwendɛ hene yeɲsa be tenate nda mekiyo. ¹³ Ε besisɔ ketiye ke dyoɔbo balɔ ke meneti nda yi mepiɲɔ balɛ no ne kpiɲ kpiɲ kpiɲ kome nyanɲɔgwe pupɔ kwɔ kɛ. ¹⁴ Ε dyoɔbo kwɔ yambile nda yi bo boye ne mboru mekana kɛ tiko kɛ. Keki nɛ kiringira hene duwɔ ke membey man. ¹⁵ Ko bekumande be meneti maka ko be nyanɲɔgwe bomɔ nɛ bekum besɔja ko botu be kusuku ko nɲabolɔ bomɔ ko bebala ko botu bete be yeti bebala baka, bomɔ hene kwanɲa kɛ soma ke moy menɲɔgwe nɛ ke gule gule metari ke mekeki. ¹⁶ Ε bo lepe nye mekeki nɛ gule gule metari nde: «Wune bal ke to su soɲye wuse soɲe ke mbombu yoko ε diyε metidyε ke siya bekumande ko. Wune soɲyukwe

wuse, kamba ngambi *Mōno Sam me nje biye wuse. ¹⁷ Kεto nyanḡwe yeso ngambi yan dyaḡma, ma nda yakama sumo kol ko?»

7

Bomo 144.000 be Njambiye pesima

nde, bo ta be bene baka

¹ Ke konḡe, ε mi beḡe baḡa bejaki be Njambiye yini ke teri yaka ne mebokou me meneti maka yini. Bo tembidya mepupo yini te yi kwā ke to mboko ké, kamba pupo wete ne wete me nje kwā ke to meneti ko ke maḡ, ho wumbidye wete jeta. ² E mi beḡe sendi wete jaki Njambiye ke wule kome yeso punde ké. A ba ne yiḡa yasi nda ngembiye te yi Njambiye te ε ne jon ko ke bo. E nye kembidya detinate kenje bejaki yini bete be Njambiye nya bo deti te yi bekidye meneti ne maḡ baka. E nye lepe nye bo nde: ³ «Kpe, ne ti bekidya ko meneti ko maḡ ko mejeti na, kumo ke ngimo te yi wuse ta pa si nye ngembiye ke mbombu botu be mesay be Njambiye wusu.» ⁴ E mi woke buyo botu bete yi bo nya ngembiye ke mbombu yan baka. Bo ba hene bomo tomay gomay wete ne bomo tomay kamoni jo yini (144.000) ke njoka mekando me botu be kando Isarayel hene. ⁵ Ke kando Yuda, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Ruben, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Gad, ndi dete sendi. ⁶ Ke kando Aser, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Neftali, ndi dete sendi. Ke kando Manase, bomo tomay kamo jo yiba. ⁷ Ke kando Simeyōḡ, ndi dete sendi. Ke kando Levi, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Isakar, ndi dete sendi. ⁸ Ke kando Sabuloḡ, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Yosep ndi dete. Ke kando Benjamε, bomo tomay kamo jo yiba. Bo nya ngembiye ke mbombu botu benori hene.

Nyanḡwe ngil bomo

⁹ Ke konḡe te yinori, ε mi beḡe nyanḡwe ngil bomo. Yeti yasi te yi mumo yakama tolo na. Botu bete wula ke njoka bomo hene be diye ke to meneti baka. Bo wula ke njoka mboya bomo hene, wule ke njoka mekando hene, wule ke njoka mboya menumbu hene. Bo ba ke teri ke mbombu siya bekumande ne ke mbombu *Mōno Sam. Bo ba ne wumna megambo ke yotu ne mboru mebaḡa ke mebo. ¹⁰ Bo dikima kembidya detinate lepo nde: «Yo Njambiye wusu ε ke metidye ke siya bekumande ko jonḡwe wuse bene Mōno Sam.» ¹¹ Bejaki hene ba ke teri linje siya bekumande, linje sendi betomba ne be jonjonḡwe meyasi maka yini. Bo kusa meboḡ koto mbombu ke meneti ke mbombu siya bekumande kano Njambiye ¹² lepo nde: «*Amen! Wuse sombila lukse ngane Njambiye wusu, nye nye wosoko kro ne kro. He dukwe nde, a ne dyanō ne ngunḡudye ne deti kro ne kro, amen.»

¹³ E wete ke njoka betomba benori bu lepi lepo nye mi nde: «Botu bete be ne wumna megambo baka be nda? Bo wula we nje no?» ¹⁴ E mi yeḡsa nye nye nde: «Baba, yo we duwe.» E nye lepe nye mi nde: «Yo baka be sanḡwama ne mebone ke ngimo nyanḡwe mebone te yi kwanḡama ké. Bo weyḡma megambo man nje pupudye yo ne bu ne mekiyo me *Mōno Sam. ¹⁵ Yo yite kele nde, bo tēma ke mbombu siya bekumande te yi Njambiye kelo mesay nye nye tu ne yeso ke moy mbanjo ne. Yoko ε ke metidye ke siya bekumande ko ta gukule bo ke moy dakwe dyene. ¹⁶ Ko bo ti gwe se nja ho yesidye wete yeso na. Ko yeso ko kwalō jon hene ti lodye se boromo

yan na, ¹⁷ keto Mɔnɔ Sam te ε ke metidyε ke bembe siya bekumande ko ta dalo bo ngbɔso bo kɛ no ke mɛnggɛ mete yi nɛ mɔrɔku mete yi nye jonɔwɛ kɛ. Njambiyε ta tito misidyε hɛnɛ soɲε ke misi man.»

8

Mɔnɔ Sam ke pake yitan jo yiba yasi

ndadya meyasi

¹ Ke *Mɔnɔ Sam ma pake yitan jo yiba yasi ndadya yasi kɛ, ε yasi hɛnɛ bɛ nɛ gbilik ke dɔyɔbo kelɔ nda kum hawa wete. ² E mi bɛnɛ bejaki bɛ Njambiyε yitan jo yiba bɛ dɔyε tɛmnate ke mbɔmbu wɛnɛ baka. E bo kanɛ mɛdɔmbiya yitan jo yiba nye bo. ³ E wete jaki Njambiyε ke pundɔ sendi. A bɔ nɛ wete pan ke bo tandɛ lɔr. Bo diki lodɔyε lɔbinda kete yi kelɔ nɛ sadaka nye Njambiyε. E nye kwɔ kɛ tɛmɛ ke to mbɛy te yi bo diki kelɔ sadaka kete nye Njambiyε kɛ. E bo nye nye budɔya mɛlobinda, na lodɔyε, sangwɛ nɛ mɛngwɛta mɛ botu bɛ Njambiyε hɛnɛ. A ta lodɔyε yo ke mbɛy kɛlna sadaka nye Njambiyε yi tandɛ lɔr yi dɔyε ke mbɔmbu siya bekumande nɛ kɛ. ⁴ E yidyε mɛlobinda mɛnɔri sangwɛ nɛ mɛngwɛta mɛ botu bɛ Njambiyε yi dɔyɛ mɛ bɛbo mɛ jaki Njambiyε kɛ bɛndɛ kumɔ ke yi Njambiyε. ⁵ E jaki Njambiyε bɔ pan lɔbinda yinɔri, bɔ dɔtɛ ke mbɛy nyɛna sadaka nye Njambiyε tonjɛ kete, bɛtɛ kɛnjɛ ke to mɛnɛti. Ke nye ma bɛtɛ yo dɛtɛ kɛ, ε mbiyo lume budɔyate, ε mɛmɛn punde, ε yɛsi mbiyo yɛsɛ budɔyate, ε mɛnɛti ngwanɔwɔ sendi. ⁶ E bejaki bɛ Njambiyε yitan jo yiba bɛ bɔ nɛ mɛdɔmbiya yitan jo yiba baka komsa, nɛ bo tɔ dɔmbiya.

Bejaki bɛ Njambiyε ke tɔ mɛdɔmbiya

⁷ E bosa jaki tɔ dɔmbiya. E mɛtari nɛ dɔtɛ sangwate nɛ mɛkiyo nukudɔya ke to mɛnɛti. Mɛnɛti bakama ke mɛpɛl yitati, ε ndingɛlɛ pɛl te wete si lolo gbɛso nɛ mɛjɛti bɔ bɛsi mɛmbunjo hɛnɛ te yi bɔ kete kɛ.

⁸ E jaki yibate tɔ dɔmbiya. E bo bɔ yinɔ jonjon yasi nda nyangwɛ keki te yi dɔtɛ biyɛ kete kɛ bɛtɛ ke maɲ. E maɲ baka ke mɛpɛl yitati, ε pɛl te wete yɛnsa bɛ tandɛ mɛkiyo. ⁹ E meyasi hɛnɛ te yi dɔyε nɛ jon ke maɲ kɛ baka ke mɛnjɔn yitati, ε ndingɛlɛ njɔn te wete si gwe. E buyo mɛkuka hɛnɛ te yi kɛndɛ ke maɲ kɛ baka ke mɛngabiye yitati, ε bo si bɛkidɔyɛ ndingɛlɛ ngabiye te wete.

¹⁰ E jaki yitatite tɔ dɔmbiya, ε wete jonjon nyangwɛ sisɔ nda nyan wulɛ dɔyɔbo balɔ ke to mɛduku nɛ mɛndɔn buse ngabiye te wete ke njoka mɛngabiye mɛtɛ yitati. ¹¹ Dinɔ sisɔ te ndɛ Pekeke yasi. E ngabiye mɔrɔku wete ke njoka mɛngabiye mɛtɛ yitati si jo nɛ pekeke. E bomo budɔyate gwe keto pekeke mɔrɔku yinɔri.

¹² E jaki yinite tɔ dɔmbiya te wɛnɛ. E pɛl yɛso wete si dɔmɔ bukwe mɛpɛl mɛtɛ yiba. E pɛl ngwɛndɛ wete si yindɔ bukwe mɛpɛl mɛtɛ yiba. E bɛsisɔ hɛnɛ baka ke mɛngabiye yitati, ε ndingɛlɛ ngabiye bɛsisɔ wete si yindɔ. Meyasi mɛnɔri hɛnɛ yitati bakama ke mɛngabiye yitati tati. Yo kwanɔnama dɛtɛ, nɛ ngabiye wete ke njoka mɛngabiye yitatite yi meyasi mɛnɔri hɛnɛ si dɔm. E ndingɛlɛ ngimɔ hɛnɛ te yi yɛso diki panɔ kete ke dɔyɔbo wete kɛ bakina ke mɛngabiye yitati. E ndingɛlɛ ngabiye te wete kwanɔna ke moy yitil. Sendi, ε ndingɛlɛ ngimɔ hɛnɛ te yi ngwɛndɛ diki panɔ kete ke tu wete kɛ bakina ke mɛngabiye yitati. E ndingɛlɛ ngabiye te wete kwanɔna ke moy yitil.

¹³ Ke mi ma senḡile yasi, beḡa, wete mbele ke je ke kwey ne mbiyon. Mi wokuma nda yi nye dikima kembidya lepo nde: «O mebone wa! O mebone wa! O mebone ne botu bete be diye ke meneti maka baka kome men medombiya ta lumsa ke ngimo te yi bukwe bejaki bete bari betati ta tɔ medombiya ke wa!»

9

Jaki yitante ke tɔ dombiya

¹ E jaki yitante tɔ dombiya. E mi beḡe wete sisɔ te e wulma dɔɔbo balo ke meneti ko. E bo nye sisɔ te njanḡo te yi bute ne numey te yi hebebe gbonḡo ndon. ² E nye bute numey te, e yidye timbila pundɔ kete nda yidye te yi wule ke nyanḡwe dite te yi bo lombɛ ke. E misi me yeso dibina ne likap, e yasi hene be tande yitil ne gir ne yidye ndon yinori. ³ E bedɔlo pundɛ ke yidye yinori memiye meneti. E bo nye bo deti nda yi belel kolo bete be meneti maka. ⁴ E bo lepe nye bo nde, bo ti kpoka ko mbunjo wete ne wete ke to meneti, ko yanja te yi lo, ko jeta wete ne wete na. Yasi wete, bo kel beya yasi ndi ne botu bete be kine ngembiye Njambiye ke mbombu yan baka. ⁵ Bo ti nye bo deti te yi wo bomɔ wokɔ na. Yasi wete, bo nya bo deti te yi tedye bo mebone yaka menḡwende yitan, mebone mete ta be nda yi mumɔ sanḡwa no ke ngimo te yi lel kolo to ne nye ke. ⁶ Ke buyo metu mete yite bomɔ ta sa nde, son biya bo. Ko dete, son ti wuta ke keki yan na. Bo ta goro gwe, ma yasi wete, son ta londo londo ne bo. ⁷ Bedɔlo bete ba nda beyanḡa bete yi bo kobile bo yi ke no dyambi. Bo ba ne meyasi ke to nda medunḡwe mete yi bo kele ne lor ke. Membombu man bonnama ne yi bomɔ. ⁸ Nyinjo to yan ba nda yi bomari. Mesu man ba nda yi bedila. ⁹ Bo ba ne yinja meyasi ke beti nda lambɔ sumba te yi mumɔ leḡe ke no dyambi ke. Dun mepapɔ man ba nda dun mematuwa mete yi tande sumba yi budya beyanḡa dale ne soko ke no dyambi ke. ¹⁰ Mekondu man ba nda yi belel kolo, bo toku bomɔ nda bo sendi. Deti mebone mete yi bo ta tedye bomɔ yaka menḡwende yitan ke wula ke mekondu man. ¹¹ Kumande wan, yo beya jaki te e diye ne hebebe gbonḡo ndon ko. Bo jebanḡwe nye ke numbu Hebere nde Abadon, ke numbu Grek nde Apoliyon. ¹² Bosa mebone yori yi sima kwɔ ke. Ma bukwa mebone yiba yi ta dya ke konje ke.

Jaki yitan jo wetete ke tɔ dombiya

¹³ E jaki yitan jo wetete tɔ dombiya. E mi woke men ke wule ke mbey nyena sadaka nye Njambiye yi diye ke mbombu Njambiye yi ba tande lor ke. Yo wulma ke mebokɔ mete yini. ¹⁴ Men te lepima nye jaki yitan jo wetete e ba ne dombiya ko nde: «Wunja bejaki yini te be diye wotunate ke keki nyanḡwe dukɔ te yi bo jeba nde Efrat ko.» ¹⁵ E bo wunje bejaki yini bete be Njambiye tembidyɔ bo yi ladye ne yasi te yi bo yakanḡwe kelɔ ke ngbak ngbak hawa te yi yeso te, yi ngwendɛ te ne yi sew te yi ba kponate ke. Bo bakima bomɔ ke menjon yitati. Bo wunjuma bejaki baka, ne bo ke wo bomɔ ke ndingele njon bomɔ wete ke njoka menjon maka yitati. ¹⁶ Mi wokuma buyo botu be lonna dyambi be ba ke to beyanḡa baka. Buyo yan ba bemiliyon gomay yiba. ¹⁷ Ke moy yasi te yi mi ba ke beḡe nda nyeno ke, mi beḡa beyanḡa ne botu bete be ba ke to yan baka. Botu bete ba ne lambɔ sumba ke yotu. Melambo mete ba ne hunḡe hunḡe nda dite. Yo ba ne biyo biyo, be sendi belnate nda poyo. To beyanḡa bete ba nda

yi bedila. Dite nè yidyè nè yija yasi nda piti dikima pundo ke numbu yan. ¹⁸ E buyo njon homo wete ke njoka menjon mete yitati sombe son ke mekemiye menori yitati. Bo sombuma son ne nje dite, ne nje yidyè, ne nje piti te yi dikima pundo ke numbu beyanga ké. ¹⁹ Yo nde, deti beyanga bete wula ke numbu yan nè ke kondu yan. Mekondu man ke bonna ne benyone. Yo sendi ne meto kete. Bo diki kelo mebeyo ne bomo ne meto man menori. ²⁰ Botu bete be ti sombe son ke mekemiye menori baka ti yensa temo tiko beya mekele man na. Ko bo ti tike kanna beya mesisin nè kanna meyasi mete yi bo dikima tuyo ne lor ho ne sumba ho ne yija sumba sendi ké na. Ko bo ti tike kanna meyasi mete yi bo dikima kwako kwako ne tari ho ne jeti ké na. Bo kelma dete kè no mbombu, ko beko nde, meyasi menori ti be ne deti te yi beje yasi, yi woko pe ho kendo na. ²¹ Ko bo ti yensa sendi temo tiko kasi wona bomo ho kasi melembò ho kasi kelna mewanja nè kasi megubo man na.

10

Wete jaki Njambye ne mono

mekana ke bo

¹ Ke konje, e mi beje wete detina jaki Njambye ke piye wule dyobo. A ba ke moy kulutu ne piyele. Lumbu ba yaka ne to ne. Mbombu ne ba ke pano nda misi me yeso. Mekol mene ba nda nyangwe melam me dite. ² A ba ne wete mono mekana butunate ke bo. A kama kol te e mbam bo tembidye ke to man, nje kane e gare tembidye ke ngindi. ³ E nye kembidya detinate nda yi dila bete ne men ké. Ke nye ma kembidya dete ké, e lum mbiyo yitan jo yiba lumsa punje men yan. ⁴ Ke melum me mbiyo menori ma lumsa ké, e mi diy keto. Ma yasi wete, mi nja woko wete men ke wule dyobo lepo nde: «Yasi te yi melum me mbiyo maka yitan jo yiba lepima ké, sodyukwe yo ne gbol, kpe, we ti keti na.»

⁵ E jaki te yi mi bejma ke teri, kol wete ke man, kol wete ke ngindi ko kane mbam bo ne kenje kwey. ⁶ A kinjama ne dino mo te e diye kpo ne kpo. Nye e kusuma dyobo nè meyasi mete yi diye kete, kuso meneti nè meyasi mete yi diye kete, kuso sendi man nè meyasi mete yi diye kete ké. A kinjama lepo nde: «Dimbidya ngimo yeti se na. ⁷ Kome jaki yitan jo yibate ta bete men to dombiya ké, Njambye ta tonje yasi te yi nye kpoma yi ba sodyate ne mbombu ké. A ta tonje yo bejngwe Kimo Tom te yi nye lepima nye botu be mesay bene, botu be punja melepi mene ké.»

⁸ E men te yi mi wokuma wule dyobo ké nje lepina ne koko sendi nye nde: «Ken bu mono mekana mete yi diye butunate ke mebo me jaki te e ke teri, kol wete ke to man, kol wete ke ngindi ko.» ⁹ E mi ké ke yi jaki lepo nye nye nde, a nyeki mi mono mekana mete. E nye lepe nye mi nde: «Bonjo yo meno, yo ta be jonate ke moy, ma ke numbu, yo ta be ne min min nda mutò me jo.» ¹⁰ E mi bu mono mekana mete ke bo jaki meno. Yo ba ne min min ke numbu nda mutò me jo. Ma ke mi ma si meno ké, e yo kpale be jonate ke moy. ¹¹ Ke konje, e bo lepe nye mi nde: «Ken sendi ké punje yasi te yi Njambye lepe ke kasi yija mekando me bomo budyate, ke kasi mboya bomo budyate ke to meneti, ke kasi bomo yaka ne budya menumbu mete yi bo lepe nè ke kasi bekumande budyate.»

11

Botu be lepina melepi me Njambiye yiba

¹ E bo bu yiya kum son yi yekina yasi nye mi. E bo lepe nye mi nde: «Tema, yeko mbanjo Njambiye. Yeko sendi mbey nyena sadaka nye Njambiye. Tolo buyo botu bete be kane Njambiye womete baka. ² Ma we ti yeki se mbanjo Njambiye na, tiko yo ne nyek. We ti yeki yo na, keto Njambiye kanma yo nye mekando me botu bete be yeti ke duwe nye baka. Bo ta sɔpite nate dyari ke yi Njambiye tokuma ke yaka menjwende kamoni jo yiba. ³ Mi ta nye deti te yi punje melepi membe nye bomo bembe yiba be benma duwe meyasi mete yi mi kelma ke. Bo ta lepe lamba te yi bekuso yi punje ne melepi mete yaka metu tomay wete jo gomay yiba jo kamotan jo kamo wete.» ⁴ Botu baka yiba diy ke mbombu Baba Mboko te e name meneti maka ko. Botu bete, yo njuku *meoliviye yiba ne melambo yiba. ⁵ Ke mbanja mo pendo kwadye kelo yiya yasi kotute sungwe ne bo, o bena, dite ke pundo ke numbu yan girise mo te. Dete, nge mumo kwadye kelo yiya yasi kotute sungwe ne bo, mo te ta sombo son ne nje te yite. ⁶ Ke ndingele ngimo te yi bo ta punje melepi me Njambiye ke, bo yakama biye mbiyo ke dyobo nde, mbiyo ti noku na. Bo yakama kelo nde, moroku lingwe mekiyo, kelo sendi nde, kwalo kemiye hene bal ke to meneti ke ngimo hene te yi bo kwadye.

⁷ Ke bo si lepo yasi te yi Njambiye lepima nde, bo pela ke, komete, nyamo te e ta pundo ke hebebe gbongo ndon ko ta lu dyambi ne bo. A ta lanja bo wo bo. ⁸ Memun man ta diyoo ke nyanngwe mbanjo nyanngwe dya. Bo ngbaki Nyanngwe Kumande wan ndi ke dya te. Bo kpai jefa dya te nde *Sodom, yiya nde Ejipt. ⁹ Bomo ta ngbo nje benje mun yan yaka metu yitani ne kumte. Bo ta wule ke njoka kwalo bomo hene, ke njoka mboya bomo, ke njoka bomo hene ko bo lepi numbu te yen ne ke njoka mekando hene. Bomo ti jaye nde, bo pumbu bo na. ¹⁰ Botu be meneti maka ta be ne mesosa, bo ta sosa kpesa keto son yan. Bo ta nyena meyasi tande yan, keto botu be punja melepi me Njambiye baka yiba jekima tedye bo mebone budyate. ¹¹ Ke metu yitani ne kumte ma si kwa ke, e Njambiye wumbidyee sosu ne yi kele nde, mumo beki ne jon ke ke yotu yan. E bo teme. E botu bete be benma bo baka gwe wo budyate. ¹² E botu be punja melepi me Njambiye baka yiba woke wete detina men ke wule dyobo lepo nye bo nde: «Wune bendi nje wonga!» E bo bende ke ke dyobo ke moy kulutu ke misi me bendo ban. ¹³ Ke gba ngimo te yite e meneti ngwangwa budyate. E dya bakina ke mepel kamo, e ndingele pel te wete si gbungula. Bomo tomay yitan jo yiba sombuma son ke yi meneti ngwangwama no ke. E botu bete be ti gwe baka gwe wo budyate kwa lukse Njambiye te e diye ke dyobo ko. ¹⁴ Yiba kemiye te yi kwanma ri. Ma yitatite ta be ke dya.

Jaki yitan jo yibate ke tj dombiya

¹⁵ Ke konje, e jaki yitan jo yibate tj dombiya. E yiya memen punde detinate ke dyobo lepo nde: «Deti te yi namna meneti maka me ke mebo me Baba Mboko wusu bene *Krist wene te yi nye tokuma ko. A ta namo kpo ne kpo.» ¹⁶ E betomba baka kaba jo yini be diye ke mesiya bekumande yan ke mbombu Njambiye baka kuse mebon koto mbombu ke meneti kano Njambiye ¹⁷ lepo nde: «Njambiye Baba Mboko, we e ne ngungudye hene, we ndana kete, we ba sendi kwey kete. Wuse ke nye we wosoko, keto we benma nyanngwe ngungudye yo yi bu ne diyoo kumande yo. ¹⁸ Mekando

me botu bete be yeti ke duwe we baka wokuma kwana temo sunḡwe ne we, e ngimo wokuna ngambi yo dya. Ngimo te yi we ta peso ne josi botu bete be ma gwe baka dyanma. Yo ngimo te yi we ta nye botu be mesay bo, botu be punja melepi mo nduku mesay man. We ta nye sendi nye bomo bo hene, nye sendi botu bete be kambe we, ko bonosike ko betomba. Ma pe yi botu bete be bekidyen meneti maka baka, ngimo te yi we ta girise ne bo ke dyanma.»

¹⁹ Ke kante, e mbanjo Njambiyen te yi diyen ke dyobo ke butuna. E nyanḡwe kpongi te yi tedye mbon Njambiyen bene kando dyene ke beyna ke moy mbanjo ne. E yesi mbiyo yese budfyate. E memen punde, e lum mbiyo lumsa budfyate, e meneti ngwanḡwa, e metari nukudya balo.

12

Kasi wete nyari bene wete ndondo

¹ E wete nyanḡwe meyekambiyen punde ke dyobo. Yo ba wete nyari. A ba ke moy misi me yeso ne piyele. Ngwende ba ke pulo mekol mene pay nji. Besiso kamo jo yiba ba ke to ne ne dḡngwe te. ² A ba ne moy. A ba ke wa ne miy sanḡwa ne mebone kumbo ke ngimo te yi monosike ba ke nje ke.

³ Wete meyekambiyen nja pundo sendi ke dyobo. Yo ba wete nyanḡwe nyamo nda ngando tenate ne hoko hoko nda dite. A ba ne meto yitan jo yiba ne melako kamo. Ke meto menori yitan jo yiba to hene ba ne yina yasi kete nda dḡngwe bekumande. ⁴ Bo bakima besiso hene be diyen ke dyobo baka ke mengabiye yitati, e kondu ne wukule ndingele ngabiye besiso wete bete ke to meneti. E nye nje kwa ke teme ke mbombu nya te e ba ke wa ne ni ko, na men monosike kome nye ta ja ke. ⁵ E nyari ja mono mbam. Mono te ta biye njambala te yi sumba yi namo ne mekando me bomo hene ke to meneti. Ke nyari ma si ja ke, e Njambiyen kele nde, monosike ken pele yene ke siya bekumande ne. ⁶ E nyari nje bombo kwa ke ke konḡor ke mbey te yi Njambiyen sima kombile tike nye ke, na ke dal nye mate yaka metu tomay wete jo gomay yiba jo kamotan jo kamo wete (1260).

⁷ E dyambi kro ke dyobo. E Mikayel te nyanḡwe jaki Njambiyen teme bene bejaki bene yi lu dyambi ne ngando ko. E ngando teme bene bejaki te bene jangwe dyambi. ⁸ Ma ngando ti sume kol bene bejaki bene na. Dete, bo ti be se ne mbey diyen ke dyobo na. ⁹ E bo biye nyanḡwe ngando ko, njombu nyonje ko bete kenje ke meneti. Bo jebangwe nye nde *Kum beya mekele, yina nde *Satan. Nye Mo sebila bomo hene ke to meneti. Bo biya nye bete kenje ke meneti bene bejaki bene.

¹⁰ E mi woke wete detina men ke lepo ke dyobo nde: «Ndana, ngimo te yi Njambiyen jonḡwe ne bomo ke dyanma. A tedya ngungudyen ne, tedye sendi nde, yo nye name. Ndana, *Krist te yi nye tokuma ko tedya sendi nde, yo nye be ne deti hene, keto bo biya *Mo samsa beman busu tu ne yeso ke mbombu Njambiyen wusu ko bete kenje ke meneti. ¹¹ Benjon busu lansama nye keto mekiyo me *Mono Sam ne keto melepi me Njambiyen te yi bo kwanḡya nye bomo ke. Bo ti kambe son, kambidya ne jonḡwe dyan ne ngom ngom na. ¹² Dete, dyobo sosangwe ne wune be diyen kete baka. Mebone ne meneti ne man, keto *Kum beya mekele piya ke pele yun ne beya nyanḡwe ngambi, keto a duwa nde, ngimo ne bukwa ndi ne mbet.»

13 Ke nyanḡwe ḡgando kɔ ma beḡe nde, bo betima nye kenje ke meneti kɛ, ε nye kande dufya nya te ε jama monɔ mbam kɔ. 14 Yasi wete, ε bo nye nyari mepapo me nyanḡwe mbele yiḡa, na je nɔ kɛ nɔ ke mbey ne pele koḡgor. Bo ta dalo nye mate yaka mesew yitati nɛ kumte londunate ne nyɔḡe kɔ. 15 E nyɔḡe kɔ jo mɔrɔku nda sombu nyanḡwe duku kenje ke koḡ nyari, nɛ yo memiye nye. 16 Yasi wete, ε meneti nje kama ne nyari. Meneti nyaliya bute numbu ne si menɔ ne nyanḡwe duku te yi nyanḡwe ḡgando kɔ joma kɛ. 17 Ke nyanḡwe ḡgando ma beḡe dete kɛ, ε nye woke kwana temɔ sunḡwe ne nyari. E nye kwɔ yɔ kɛ lɔ dyambi ne bukwe mboya bomɔ bete be wulma ke moy nya kɔ baka. Yo baka be bakidye membongga me Njambiye, beḡwe sendi meyasi mete yi Yesus tedya kɛ. 18 E ḡgando kɔ kwɔ kɛ teme ke kundu mesey ke goḡ maḡ.

13

Kasi baḡa benyamɔ yiḡa

1 Ke koḡte, ε mi beḡe wete nyamɔ ke pundo ke maḡ ne melako kamo nɛ meto yitan jo yiḡa. Lako hene ba ne yiḡa yasi nda dufḡwe kete. Yiḡa dɔno ba ketinate ke to hene. Medɔno mete hene ba ke tedye yiḡa lepi gbutu sunḡwe ne Njambiye. 2 Nyamɔ te yi mi beḡma kɔ boḡnama ne ḡgwey. Mekol mene ba nda mekol me wete nyamɔ nda gbongoy. Numbu ne ba nda yi dila. E ḡgando kɔ nye nye ḡḡḡḡdɔye ne, nye sendi nye siya bekomande ne nɛ nyanḡwe deti te yi namɔ meyasi. 3 Mi beḡma yiḡa peḡ ke wete to nyamɔ kɔ nda a ta gwe gwako. Ko dete, peḡ te nja nje kwɛ. Botu be meneti maka hene tonduma nyamɔ kɔ kwɔ beḡwe nye. 4 E bo kane ḡgando kɔ, keto a nya nyamɔ kɔ deti te yi namɔ meyasi. Bo kanma nyamɔ kɔ lepo nde: «Nda yakama yeko to ne nyamɔ kɔ kɔ? Nda yakama lɔ dyambi ne nye kɔ?» 5 E bo nye nye deti te yi lepo melepi me mbeno nɛ melepi me gbutu sunḡwe ne Njambiye. Bo nya nye deti te yi kelo meyasi dete ke menḡwende kamɔni jo yiḡa. 6 E nye bute numbu ne yɔ lepo ne lepi gbutu sunḡwe ne Njambiye, sunḡwe ne dɔno Njambiye nɛ mbey kome Njambiye dɔye kɛ. E nye lepina sendi dete sunḡwe ne botu bete be dɔye ke dyobo baka. 7 E bo nye nye deti te yi lɔ dyambi ne botu be Njambiye lanja bo. Bo nya nye deti te yi namɔ bomɔ ke njoka mboya bomɔ hene, ke njoka mekando hene, ke njoka menumbu hene nɛ ke njoka bomɔ hene ke to meneti. 8 Botu be meneti maka hene ta kuse meboḡ ke mbombu nyamɔ kɔ kano nye. Yo botu bete yi dɔno dyan ti be ketinate ke mekana me joḡwe baka. Yo mekana me joḡwe te yi *Monɔ Sam te yi bo woma kɔ. Medɔno man ti be ketinate ke moyte na kande ke kusuna mboko.

9 Mɔ te ε ne meto te yi woko ne peḡ, a woku. 10 E nde: Ke yi mɔ te yi yo sima kpona ke yene nde, bo ta biye nye ne bala, a ta be bala gbate. Ke yi yoko yi yo sima kpona nde, bo ta wo nye ne kafa, bo ta wo nye gbate ne kafa. Nda yo dete kɛ, botu be Njambiye kɛl tin tiko temɔ ke yi Njambiye kɛ nɔ mbombu.

11 Ke koḡte yinori, ε mi beḡe sendi wete nyamɔ ke pundo ke moy meneti. A ba ne melako yiḡa nda yi monɔ sam. A ba ke lepina nda ḡgando. 12 A ba ke kelo nyanḡwe mekele ke mbombu nyamɔ te yoru ne kiya deti nda nye. A kelma nde, ndingele meneti nɛ botu be meneti hene kɔn nyamɔ te yoru. Yo nyamɔ te ε ma beki mbombu ne peḡ te yi ba nde, a ta gwe gwako, ε yo si nje kwɛ kɔ. 13 A dikima kelo nyanḡwe meyekambiye, kelo

gba nde, d̄ite w̄ıla kwey piye ke meneti ke misi me bomo. ¹⁴ A jatidya botu be meneti maka ke beya nje. A kelma d̄ete ne nje meyekambiye mete yi bo nya nye d̄eti te yi kelo ke mbombu nyamo te yoru ke. A dikima lepo nye bomo nde, bo k̄el yekambiye nyamo te yoru kano yo. Yo nyamo te yi bo ma k̄otu nye ne kafa, ε nye nje ju ne koko ko. ¹⁵ Bo nya nye d̄eti te yi kelo nde, yekambiye nyamo ko s̄osu kelo nde, a t̄apitangwe yi lepo nde, bo w̄oku bomo hene be ta d̄iȳo kine kano yekambiye nyamo te baka. ¹⁶ A kelma sendi nde, bomo hene, ko bombesike ko betomba ko botu be kusuku ko buka bomo ko baka be yeti bebala ko bebala, mumo hene b̄ēki ne yo nyamo te ke mbam bo ho ke mbombu ne. ¹⁷ Yo nde, ηge mumo ti be ne yo nyamo te ke yotu na, ko mo te ti bomo ho d̄yangwe yaɲa na. Yo te tedya d̄ino nyamo te, tedye sendi yiɲa buyo yasi te yi tedye d̄ino nyamo te ke.

¹⁸ Yo waka yi mumo ta tedye d̄yano d̄yene yey. Mo te ε ne d̄yano ko kw̄ed̄yangwe buyo yasi te yi tedye nyamo te ke. Yo nde, buyo yasi te b̄eɲa mumo. Buyo te, yo gomay yitan jo wete jo kamotan jo kamo wete jo yitan jo wete (666).

14

Botu be Njambiyε ke jembō wete

jonja jembī ke dyobo

¹ Ke k̄onte, ke mi ma kanje misi, beɲa, *M̄ono Sam ke teri ke keki *Siyon̄ hene bomo tomay gomay wete jo tomay kamoni jo yini (144.000). Yo b̄a botu bete yi d̄ino d̄yene n̄e d̄ino sangwe wene b̄a ketinate ke membombu man baka. ² ε mi woke wete men ke wule dyobo nda mesoko me nyangwe d̄uku. Yo b̄a ne ηgi ηgi ηgi nda medun̄ me nyangwe lum mbiyo. Men te yi mi wokuma k̄e bor̄nama ne memen me botu bete be mende mekunde ke ηgimo te yi bo jembina mende ne mekunde man ke. ³ Botu tomay gomay wete jo tomay kamoni jo yini (144.000) baka dikima jembō wete jonja jembī ke mbombu siya bekumande n̄e ke mbombu be jonjongwe meyasi yini n̄e ke mbombu betomba bari. Mumo wete ne wete ti be ne d̄eti te yi jekε jembī yin̄ori na, sonje ndi botu baka tomay gomay wete jo tomay kamoni jo yini be Njambiyε sima si kolo ke meyasi me meneti baka.

⁴ Yo botu bete be ti d̄iyε bene bomari k̄e no yi nye ne memi ke yotu yan baka. Yo nde, bo hene bakidya meyotu man nda bindi benḡondu. Mbey hene te yi M̄ono Sam k̄e kete, bo ke bengwe nye. Njambiyε kolma bo ke njoka botu be meneti maka, n̄e bo be nda nyambi tomna te yi bo kanje nye Njambiyε bene M̄ono Sam. ⁵ Ko yiɲa lepi ja ti punde wete yeso ke numbu yan na. Sendi, kine yaɲa te yi bo yakama ndeye bo kete na.

Bejaki be Njambiyε yitati ke lepo

kasi josi te yi ta nje k̄e

⁶ Ke k̄onte, ε mi nje beɲe wete jaki Njambiyε sendi ke je ke kwey ne mbiyon̄. A b̄a ne Kim̄o Tom te yi ta d̄iȳo kpo ne kpo, na lepi nye botu be meneti maka, lepo nye mekando hene, nye mboya bomo hene, lepo nye bomo hene, ko bo lepi numbu te yen, lepo sendi nye kwalo bomo hene. ⁷ A dikima lepo ne men ke kwey nde: «Wune k̄ambi Njambiyε lukse nye, keto ηgimo te yi nye ta peso ne josi k̄e sima d̄ya. Wune k̄an yoko ε kusuma dyobo n̄e meneti n̄e man̄ n̄e mendon̄ med̄fuku ko.»

⁸ Kε kɔŋ jaki te ɛte, ε jaki yɪbate dya lɛpɔ nde: «Yene siyma! Yene siyma, Babilɔn te nyanɔwε dya! A kelma nde, bɔmɔ hene ke to meneti hɔbiya menjam mene. Menjam mete, yo nyakbala mekele me memi mene.»

⁹ Kε kɔŋ bejaki benɔri yiba, ε jaki yitatite dya lɛpɔ nε men ke kwey nde: «Ijge mumɔ kanε nyamɔ kɔ, kanɔ yekambiye nε, nge mumɔ be nε yo nε ke mbɔmbu ho ke bɔ nε, ¹⁰ mɔ te ta hɔbiye sendi menjam mete yi tedye nɔgambi Njambiye kε. Njambiye ta kumbe yo nε senɔelen ke pelo te yi tedye nɔgambi nε kε. Mɔ te ta dya ke mɔy meɔne ke lam dite nε ke mɔy piti. A ta sanɔwa nε meɔne dete ke mbɔmbu pupuna bejaki be Njambiye nε ke mbɔmbu *Mɔnɔ Sam. ¹¹ Ma botu bete be ta kanɔ nyamɔ kɔ, kanɔ sendi yekambiye nε baka ti be nε mɔnɔ nɔgimɔ mewedya na, ko tu ko yeso. Sendi, mumɔ hene te ε ta be nε yo te yi tedye dino nyamɔ kɔ ke yotu nε, mɔ te ta sanɔwa sendi nε meɔne dete. Yidyε dite te yi tedye bɔ meɔne kε ta tulo kpo nε kpo.» ¹² Dete, botu be Njambiye, yite nde, baka be bakidyε mɛmbɔnga me Njambiye, tiko sendi temɔ ke yi Yesus baka kɛl tiŋ kε nɔ mbɔmbu.

¹³ E mi woke men ke wule dyaɔbɔ lɛpɔ nde: «Keto melepi maka yi lɛpe nde: Botu bete be nje gwe yite, bɔ me sanɔwate bene be Nyanɔwε Kumande baka nε mesosa kande ndana. Bo ke wedya ke mesay mete yi bɔ kelma kε, keto kimɔ mekele man ke kɔŋ yan. Kimɔ Sisij ke jaye nde, yo gbate dete.»

Nɔgimɔ bakina kimɔ nyambi

nε beya nyambi

¹⁴ Kε mi ma kanε misi, beŋa, yiŋa wumna kulutu. Yiŋa yaŋa bɔ metidyε ke to kulutu yinɔri nda gba mumɔ. A bɔ nε dyanɔwε ke to. Yo bɔ tande lɔr. A bɔ sendi nε wete nyanɔwε wotuna ken ke bɔ. ¹⁵ E wete jaki Njambiye punde ke mbanjo Njambiye kembidyε detinate lɛpɔ kenje mɔ te ε bɔ metidyε ke to kulutu kɔ nde: «Sambila bɔ nε ken yo yi pesɔ nε nyambi, keto nɔgimɔ sɔŋna nyambi ke nɔgwan sima dya. Nyambi te yi diyε ke to meneti kε sima dɛtɔ.» ¹⁶ E mɔ te ε bɔ metidyε ke to kulutu kɔ sambile ken kenje meneti. E nye si sɔŋε nyambi hene.

¹⁷ E wete jaki punde sendi ke mbanjo Njambiye te yi diyε ke dyaɔbɔ kε. A bɔ sendi nε nyanɔwε wotuna ken.

¹⁸ Kε kɔŋte, ε mbanja jaki Njambiye nje pundo wule ke mbey nyena sadaka nye Njambiye. A bɔ nε deti te yi kelɔ yasi hene te yi nye kwadyε kε nε dite. E nye lɛpe nε men ke kwey kenje jaki te ε bɔ nε nyanɔwε wotuna ken kɔ nde: «Sambila wotuna ken yo yi nɔkɔ nε mesan me *vinye mete yi ke to meneti kε, keto mɛmbumɔ mete sima dɛtɔ.» ¹⁹ E jaki te sambile ken kenje meneti. E nye nɔke mɛmbumɔ me *vinye kε kumbe ke nyanɔwε mbey sɔpita mɛmbumɔ te yi tedye nɔgambi Njambiye kε. ²⁰ Bo duwa ke dya kε sɔpite yo nε nan. Ke nɔgimɔ sɔpitate, ε mekiyo punde. Yo punduma dendila kumɔ kilometa gɔmay yitati. Dimɔ te kumma saman te yi yanɔa yakama tɔta kumɔ ke nɔŋiŋ.

15

Bejaki yitan jo yiba ke lɛpɔ mekemiye

mete yi ta dya kε

¹ Ke kɔŋte, ε mi beŋe wete nyanŋwe meyekambiye sendi ke dɔyɔɔ. Yo bɔ yasi te yi nɔbakima buɔyate. Yo bɔ bejaki be Njambiye yitan jɔ yiba. Bo bɔ ne njena mekemiye yitan jɔ yiba. Yo nde, Njambiye ta kwɔ ne mekemiye menɔri yi sidye ne tedya nɔgambi ne.

² E mi beŋe yiŋa yasi nda maŋ. Yo bɔ ke panɔ ne nɔɔy nɔɔy. Dite bɔ sendi kete. E mi beŋe sendi bomɔ ke teri ke to maŋ yinɔri. Bo bɔ ne mekunde me Njambiye ke meɔɔ. Yo bɔ botu bete be laŋsama nyamɔ kɔ baka. Bo ti kanɛ yekambiye ne ho be ne yiŋa buyo yasi ketinate ke yotu yan yi tedye dɔno nyamɔ kɔ na. ³ Bo ke jembo jembɔ te yi Mɔyisi te mɔ mesay me Njambiye dikima jembo kɛ, jembo sendi jembɔ *Mɔno Sam. Bo ke jembo lepo nde: «Njambiye te Baba Mboko ε ne nɔngudɔye hene, mekele mɔ gba nyanŋwete, yo yasi te yi nɔbakima buɔyate: We Kumande bomɔ hene ke to meneti, we kɛl yasi ne nɔgben, mekele mɔ hene tedya ndi gbakasi. ⁴ Baba Mboko, nda ta dɔyo kine kambɔ we kɔ? Nda ta dɔyo kine lukse dɔno dɔyo kɔ? Keto yo ndi we nyepɔ be kine sembo na. Mekando hene ke to meneti maka ta nɔgbo nje kano we, keto we tedya nye bomɔ hene nde, mekele mɔ ne nɔgben.»

⁵ Ke kɔŋte, ke mi ma kanɛ misi, beŋa, mbanjo Njambiye te yi dɔye ke dɔyɔɔ kɛ butunama. E mi beŋe mɔno tɔ te yi bo kele ne to melambo yi tedye nde, Njambiye ke njoka bomɔ bene kɛ ke moyte. ⁶ E bejaki be Njambiye yitan jɔ yiba be bɔ ne mekemiye yitan jɔ yiba baka punde ke moy mbanjo Njambiye kɛ sɛ. Bo bɔ ne yiŋa wumna melambo ne fanya fanya ke yotu ne mekanda ke beti tande lor. ⁷ Ke njoka be jonjongwe meyasi mari yini, ε wete kanɛ mepelo yitan jɔ yiba nye bejaki be Njambiye baka yitan jɔ yiba. Mepelo mete bɔ tande lor. Yo bɔ tondunata ne nɔgambi Njambiye te ε dɔye kpo ne kpo kɔ. ⁸ E meluksa ne nɔngudɔye te yi Njambiye be no kɛ kele nde, yidye tɔndu ke mbanjo Njambiye ne kip. Ko mumɔ wete ne wete ti be ne dɛti te yi nyiŋe ke moy mbanjo na kumɔ nde, mekemiye yitan jɔ yiba te yi bejaki be Njambiye baka yitan jɔ yiba be no kɛ siki kelna.

16

Kasi mepelo mete yi ne nɔgambi

Njambiye kete kɛ

¹ E mi woke yiŋa detina men ke wule ke mbanjo Njambiye te yi dɔye ke dɔyɔɔ kɛ. E men te lepe nye bejaki baka yitan jɔ yiba nde: «Ne kwɔn, ne kumba yasi te yi ke moy mepelo maka yitan jɔ yiba yi tedye nɔgambi Njambiye kɛ kenje meneti.»

² E bosa jaki kwɔ, ε nye kumbe pelo te wene kenje meneti. E yiŋa beya kwana mepɛn nukudya biye botu bete be bɔ ne yo nyamɔ kɔ ke yotu yan, kano sendi yekambiye ne kɔ.

³ E jaki yibate kumbe pelo te wene kenje ke maŋ. E mɔroku me maŋ lingwe mekiyo nda mekiyo me munɔ mumɔ. E yasi hene te yi bɔ ne jon ke moy maŋ kɛ si gwe.

⁴ E jaki yitatite kumbe pelo te wene ke meɔuku ne ke menɔɔ. E yo hene si lingwe mekiyo. ⁵ E mi woke jaki te ε dɔye ne meɔuku hene kɔ ke lepo nde: «We ne nɔgben, yori yi we pesima nde, meyasi kwɔnɔnɔngwe deke kɛ. Siya Njambiye ndi gba we, we nyepɔ. We yɔko ε ndana kete, yɔko ε bɔ kwey kete kɔ. ⁶ Bo punja mekiyo me botu bo ne mekiyo me botu be punja mepeli mɔ. Ma ndana, we nya bo mekiyo nde, bo hɔbiya. Yakama

nde, bo saŋgwawŋwe no dfe.» ⁷ Ke kɔŋte, ε mi woke wete men ke wule ke mbey nyena sadaka nye Njambiye. Men te lepima nde: «I, Njambiye te Baba Mboko ε ne ngungudyε hene, we pɛsi meyasi mo ne ngben, lepɔ gbakasi!»

⁸ E jaki yinite kumbe pelɔ te wene ke misi me yesɔ, ε yesɔ be ne deti te yi lodye bomɔ nda dfe. ⁹ E wete banban jon lodye bomɔ. Ke bo ma beŋe dfe kɛ, ε bo lepe lepi gbutu suŋwe ne dino Njambiye te yoko ε diye ne mekemiye mete ko. Ko bo ti yensa temo yi lukse nye na.

¹⁰ E jaki yitante kumbe pelɔ te wene ke siya bekumande be nyamo ko. E yitil nganɔgile ndingele mbey te yi nyamo ko name kɛ. E bomɔ kande nyambina medyem man keto mebone mete yi bo sangwama no kɛ. ¹¹ E bo lepe lepi gbutu suŋwe ne Njambiye te ε diye ke dyobo ko keto mebone mete yi bo sangwama no nɛ beya kwana mepeɲ mete yi biyima bo kɛ. Ko bo ti yensa temo ke mekele man na.

¹² E jaki yitan jo wetete kumbe pelɔ te wene ke nyangwe duku te yi bo jeba nde Efrat ko. E sombu duku si gweye ne ngbay, nɛ bekumande bete be ta wule pulo kome yeso punde baka dol nje kwange. ¹³ Ke kɔŋte, ε mi beŋe beya mesisiɲ yitati. Bo boɲnama ne bejebɔ. Wete punduma ke numbu ngando ko, wete ke numbu nyamo ko, wete ke numbu mo punja melepi me ja. ¹⁴ Meyasi menɔri, yo beya mesisiɲ me *Satan yi kele meyekambiye kɛ. Mesisiɲ mete ken ke yi bekumande be meneti maka hene yi wesidyε bo yi dyambi te yi ta kelna ke nyangwe *Yeso Njambiye te ε ne ngungudyε hene ko. ¹⁵ E men te yi mi wokuma kɛ lepe nde: «Benja, mi yima nda mo gubo! Mo te ε diye mejemsidyε bakidyε melambo mene pupunate ko ne mesosa, keto a ti kendo sokere, be ne njon ke misi me bomo na.» ¹⁶ Mesisiɲ maka wesidyε bekumande be meneti maka ke wete mbey te yi bo jeba ke numbu Hebere nde Harmagedɔɲ.

¹⁷ E jaki yitan jo yibate kumbe pelɔ te wene ke gbela pupolo te yike. E yiɲa men lepina detinate wule ke siya bekumande te yi diye ke mbanjo Njambiye kɛ. Men te lepima nde: «Yiɲa yaɲa te yi kelo yeti se na.» ¹⁸ E yesi mbiyo yese budyate. E memen punde. E lum mbiyo lumsa budyate, ε meneti ngwanɲwa budyate. Kande ne yi Njambiye ma kusu ne mumo tiko ke to meneti, meneti ti pa ngwanɲwa dfe wete yeso na. ¹⁹ E Babilon te nyangwe dya nyaliye ke menɲabiye yitati. E nyangwe medya hene te yi diye ke to meneti kɛ si gbungula. Njambiye takima nyangwe dya ke dfe yi nye nye pelɔ menjam mete yi tedye nyangwe ngambi ne kɛ. ²⁰ E mekingira hene si yambile, ko mekeki ti beɲna se na. ²¹ E wete nyangwe mbiyo metari wule dyobo nukudya ke to bomo. Dito kil metari wete kumma kilo kamoni. Ko dfe, bomo lepima lepi gbutu suŋwe ne Njambiye, keto kemiye metari menɔri, keto yo ba beyate budyate.

17

Njambiye ke pesɔ josi Babilon

te nya mewanja ko

¹ Ke kɔŋte, ε wete jaki ke njoka bejaki baka yitan jo yiba be ba ne mepelo yitan jo yiba baka nje lepɔ nye mi nde: «Inja, nɛ mi tedye we nda yi nyangwe nya mewanja ko ε diye ke to budya meduku ko ta sangwa ne pesina josi kɛ. ² Bekumande be meneti maka ngboma kelo mekele me

memi bene be nya ko. E botu be meneti maka tukuse gwe menjam mene. Menjam mete, yo mekele me memi mete yi nye kelma bene bo ke.»

³ E jaki ko bu mi ne nje te yi sisan kumo no ke wete kongor. E mi bene wete nyari metidye ke to wete tena nyamo ne hangbe hangbe. Medino mete yi tedye lepi gbutu sungwene ne Njambiyee ke ba ketinate ke yotu nyamo enoru ne ngben. A ba ne meto yitan jo yiba ne melako kamo. ⁴ Nya te lenma yina kpasu kimo tena lambu ne hangbe hangbe. Ke melengwe mene, yina ba ne lor, yina ne kpasu yina metari, yina ne kpasu yina meyasi nda membambu. A ba ne wete pelo ke bo, bo sama yo ne lor. Mekele me nye ne mekele me memi mete yi kelna mewanja mene ba ne ngben ke moy te. ⁵ Yina dino te yi tedye yasi te yi be sodyate ke ba ketinate ke mbombu wene. Yo ba ketinate nde: «Babilon te nyangwe dya, nye Nyangwe ne botu be kelna mewanja ne botu be kelna mekele me memi ke to meneti maka.» ⁶ Teri nya ko yi mi benma ke ba nda yi mo te e si gwe menjam. Yo mekiyo me botu be Njambiyee ne mekiyo me botu bete be lepe kasi Yesu yi nye hobiya ke kele nde, a beki dete. Ke mi ma bene nye ke, e mi ngbakima budyate.

⁷ E jaki diyee mi nde: «We ngbakimangwe keto nge? Mi ta punje yasi te yi be sodyate ke kasi nya ko ne ke kasi nyamo te e soke nye ko ndana nye we. Yo nyamo te e ne meto yitan jo yiba ne melako kamo ko. ⁸ Nyamo te yi we benma ko ba ne jon ne mbombu, ma ndana a yeti se ne jon na. A ta be ke pundo ke hebebe gbonjo ndon gwe bone ne ngbot. Botu be meneti maka yi dino dyan ti be ketinate ke mekana me jongwe wule ke ngimo te yi Njambiyee kusuma ne mboko ke ta ngbakima yi bene nyamo ko. Bo ta ngbakima, keto nyamo ko ba ne jon ne mbombu, ma ndana a yeti se ne jon na. Sendi, a ta nje punje yotu ne koko.»

⁹ «Ma yo waka yi mumo yakangwe tedye nde, a ne dyano gbate yey. Yo nde, meto maka yitan jo yiba tedya mekeki yitan jo yiba te yi nya ko diyee metidye kete ke. ¹⁰ Meto maka tedya sendi bekumande yitan jo yiba. Ma ke njoka yan, yitan yeti se na, wete ndi kete, ma mbanja ti pa dya na. Ndi nde, kome mbete ta dya ke, ngimo namnate yene ta be kumte. ¹¹ Nyamo ko e ba ne jon ne mbombu, ma ndana a yeti se ko, nye kumande yitan jo yitatite. A ke njoka te bari yitan jo yiba. Ma a ta gwe bone ne ngbot. ¹² Melako kamo te yi we benma ke tedya bekumande kamo be ti pa bu diyoo bekumande baka. Yasi wete, bo ta bu diyoo bekumande yi namo saman mono ngimo ne mbet bene be nyamo ko. ¹³ Bekumande baka hene ndi ne kiya to yasi wete yi tonje, yo nde, bo nyeki ngungudye yan nye nyamo ko, sana ne deti yan hene nye nye. ¹⁴ Bo ta lu dyambi ne *Mono Sam. Yasi wete, Mono Sam ta lansu bo, keto nye Baba Mboko te e lansama bebaba mboko. Nye Kumande bekumande. Ne nye ne botu bete be nye sima toke, botu bete be nye jebama, bo botu bete be wokuna ne nye baka, bene bo hene ta lansu.»

¹⁵ E jaki lepe sendi nye mi nde: «Meduku mete yi we benma yi nya mewanja ko diyee metidye kete ke, yo tedya mekando me bomo ne mengil me bomo. Yo tedya botu be meneti maka hene ne bomo be lepe ko kwalo numbu te yen. ¹⁶ Melako maka kamo yi we benma ke ne nyamo ko ta beno nya mewanja ko nye bo ke dite. Bo ta wombile meyasi hene ke mebo mene tiko nye sokere. Bo ta dye mbundo yotu ne lodye yike yi ta bukwe ke. ¹⁷ Yo Njambiyee kele nde, bekumande baka hene beki ndi ne kiya to yasi wete yi tonje. A kelma dete, ne bo tonje yasi te yi nye sima si kpo ke. Yo nde,

ɓekumande ɓaka kél mesay yí nye ne díyɔ namnate yan nye nyamɔ ko kumɔ nde, meɓepi mete yi Njambiye ɓepima ké siki tondo.

¹⁸ «Ma, nya te yi we ɓeɓma ko téɗya nyanɓwe ɗya ko ε ɗiye ne ɓekumande ke to meneti ko.»

18

Njambiye ke yanɓile Babilon

te nyanɓwe ɗya

¹ Ke koɓte yinɔri, ε mi ɓeɓe sendi wete jaki Njambiye ke piye wule ɗyɔɓɔ. A ɓa ne ɗeti ɓudɗate. ε meluksa mete yi nye ɓa nɔ ké paniye ndiɓgele meneti. ² ε nye kembidɗa ɗetinate ɓepɔ nde: «Yene siyma, yene siyma, Babilon te nyanɓwe ɗya! A ɓingwa ɓaɓ ɓeya mesisiɓ me *Satan, ɓaɓ kwalɔ ɓeya mesisiɓ hene, ɓaɓ hikiri hikiri ɓeya ɓenɔn hene. ³ Yo ɗyaɓma ɗete ke yi Babilon, keto mekandɔ me ɓotu ɓe meneti hene hoɓiya menjam mene. Yo nyakɓala mekele me memi mete yi ɓo nɛ ɓekumande ɓe meneti maka kelma ɓene ɓe Babilon ké. Yo sendi nde, ɓotu ɓe ɗyanɓwe meyasi ke to mboko ɓaka tonduma ne kusuku keto mberi meyasi mene.»

⁴ Ke koɓte, ε mi woke wete men ke ɓepɔ wule ɗyɔɓɔ nde: «Wune ɓotu ɓembe, ne jisa pundo ke ɗya ke, ma wune me nje nyiɓe ke moy meɓeyɔ mene. Wune jisa, kambɔ ne nje saɓɓwa ne mekemiye mete yi ta ɓalo ke to ne ké. ⁵ Wune jisa, keto meɓeyɔ mene ma wesidɗa ne kembembe kumo ɗyɔɓɔ. Sendi, Njambiye ti ɓeɓa kotu mekele mene na. ⁶ Wune yôkidɗa ndi kiya yasi te yi nye kelma ne ɓesɔ ké nye nye. Ke yasi hene te yi nye kelma, wune yôkidɗa yo menɓa yiɓa ɓeɓɓwe mekele mene. Nge ɓe nde, a yekima ndonje pelɔ hakambe menjam wete, wune kpâl yeko yiɓa nye nye. ⁷ Ndi nda yi nye ɗuɓɓwa ne ɓeti kwey, joɓna ke nyem nyem joɓɓwe, wune kpâl tedye nye meɓone ndana tiko nye ne misidɗe ke misi ndi ɗete sendi. Wune kél ne nye ɗete, keto a ke ɓepɔ ke moy temɔ ne nde: «Mi ke namɔ meyasi nda kumande. Mi yeti kuso na. Ko mi ti ɓe ne misidɗe ke misi wete yesɔ na.» ⁸ Keto metake mete yite mekemiye maka ta ɓalo ke to ne ke kiya yesɔ. A ta saɓɓwa ne soɓ, misidɗe ta pundo ke misi mene. Kolo ta ɗya nye, ɗite ta lodɗe nye ne ɓgito. Yo ta kwanɓa ɗete, keto Baba Mboko, Njambiye te ε pesima josi ne ko ne ɓɓuɓɓudɗe.» ⁹ Bekumande ɓe meneti maka hene ɓe nya ɓo ke kelna mekele me memi ɓene ɓe nya ko, joɓna ɓene ɓo ke nyem nyem joɓɓwe ɓaka ta lelo jaba keto ne. ɓo ta kelo ɗete kome ɓo ta ɓeɓe tululu yidɗe ɗite te yi ta girise nye ké. ¹⁰ ɓo ta gwe wɔ nyanɓwe meɓone mete yi nye ta saɓɓwa nɔ ké, ɗiyɔ ne nan ne mɓi ne nye ɓepɔ nde: «O meɓone wa! O meɓone ne nyanɓwe ɗya nde Babilon te ɓaɓolo ɗya wa! Pesina josi Njambiye ɓalma ke to yo ndi ke hawa wete!»

¹¹ Ma ɓotu ɓete ɓe ɗyanɓwe meyasi ke to mboko ɓaka ke lelo punje misidɗe ke misi keto Babilon, keto mɔ te ε ɓome meɓeɓ man yeti se na. ¹² Meyasi mete yi ɓo ɗikima ɗyanɓwe ké ɓa ɓor nɛ yiɓa sumba sendi nɛ kpasa yiɓa metari nɛ kpasa yiɓa yasi nda membambo. Yo ɓa ne yiɓa kpasa wumna to melambo nɛ yiɓa kpasa tena melambo nɛ yiɓa jendina melambo nɛ yiɓa tena melambo ne hanɓbe hanɓbe. Yo ɓa sendi ne kpasa kwalɔ mejeti hene nɛ kwalɔ meyasi hene te yi ɓo sa ne sɔ njoku nɛ kwalɔ meyasi hene te yi ɓo sa ne kpasa mejeti mete yi ɗye ɓudɗa moni nɛ meyasi mete yi ɓo tuye ne yiɓa yasi nda tunɓi nɛ sumba nɛ wete wumna tari. ¹³ ɓo ɗikima ɗyanɓwe sendi kwalɔ wete kpasa ɓobinda nde sinamom nɛ yiɓa

membunjo te yi ne kimo metul nde amom. Bo dikima dyangwe sendi yija budya kwalo melobinda ne yija yi bo kele ne wete mono jeta mbunjo nde *mir ne yija sendi nda paka. Bo dikima dyangwe sendi menjam ne gbela memuto ne su farin ne yija nyambi nda mbusa. Bo dikima dyangwe benday ne besam ne beyanja ne yija mematuwa mete yi tande sumba yi beyanja dikima dale ke. Bo dikima dyangwe sendi bebala ne gbela bomo. ¹⁴ Botu be dyangwa meyasi maka dikima lepo nye nyanngwe dya ko nde: «Meyasi mete yi we nya temo yo hene kete ke sima londo ne we. Kimo ngere ngere buyo kusuku hene te yi we ba no ke sima si yambile ke mebo mo. Ko we ti bedya se yo wete yeso na!» ¹⁵ Botu be dyangwa meyasi benori be sombuma kusuku keto ne baka ta gwe wo nyanngwe mebone mete yi nye ta sangwa no ke, dyo ne nan ne mbi ne nye. Bo ta lelo punje misidye ke misi. ¹⁶ Bo ta lepo nde: «O mebone wa! O mebone ne nyanngwe dya ke e dikima leje kimo fanya fanya wumna lamba ko wa! O nye e dikima leje kpaasa hangbe hangbe tena lamba, kombile melengwe mene ne lor ne kpaasa metari ne kpaasa yija yasi nda membamba ko wa! ¹⁷ Ma ndi ke hawa wete ne wete budya kusuku te yinori sima si yangila!»

Botu be dukuna kuka hene ne nyanngwe bemasa ban ne bomo hene te be kele mesay ke man ne gbela botu bete be ke yan kendi baka, bo hene dikima teme ne nan ne mbi. ¹⁸ Bo dikima kanje misi yi beje ne tululu yidye dite te yi girise dya ke ke. E bo dikima kembidya lepo nde: «Dya te nda e nda nyanngwe dya ko ko?» ¹⁹ Bo dikima taye ngbutu kutudye ke meto man lelo jaba kembidya lepo nde: «O mebone wa! O mebone ne nyanngwe dya ke yi bomo hene te be ne mekuka ke man sombuma kusuku keto ne ke wa! Ma ndi ke hawa wete ne wete, bo sima yangile nye!»

²⁰ Dyofo, sosangwe ke yasi te yi dyanma nye ke. Ma wune botu be Njambye ne wune botu be tomun be Yesus nje bu wune botu be punja melapi me Njambye, wune sosangwe sendi, keto Njambye pesima josi dya ke yi kundoo ne wune.

²¹ Ndana, e wete detina jaki Njambye bu yija tari nda nyanngwe tari mekoko bete ke man lepo nde: «Yo deke nda yi bo ta yombile ne Babilon te nyanngwe dya bete ne ven. Ko bo ti beje se mbombo wene na. ²² Ko mumo ti woko se bomo ke mende mekunde ho woko men bomo ke jembina ke dya dyo na. Ko mumo ti woko se bomo ke to membule ne medombiya na. Ko sana kwalo yasi te nda, ko wokuna medun me kokuna yija yasi ti bejna se ke dya dyo na. ²³ Ko puye lamba wete ne wete ti pano se ke yasi yo na. Ko mumo ti woko se men mbam bene nyari ke kelo jeso gwaki ke yasi yo na. Meyasi ta kwanja dete, keto botu bete be dikima dyangwe meyasi ke dya dyo baka ba nyanngwe bomo ke to meneti maka hene. Sendi, we jatidya mekando me botu be meneti hene ke beya nje keto kelna mekele me kifi yo. ²⁴ Yo nde, Njambye semma mekiyo me botu be punja melapi mene ne mekiyo me botu bene ne mekiyo me bomo hene te yi bo woma ke to meneti maka baka ke mebo mene.»

19

¹ Ke kon meyasi menori, e mi woke yija detina men ke wule dyofo nda men nyanngwe ngil bomo. E men lepe nde: «*Aleluya, yo Njambye wusu nye wuse jonngwe! He luksa nye. He dukwe nde, a ne ngungudye. ² A pesi meyasi ne ngben lepo gbakasi, keto a pesima josi nyanngwe nya mewanja ko e bekidya meneti ne kelna mewanja mene ko. Njambye kunduma

mekiyɔ me botu be mesay bene ndi ke yotu nya mewanja ko ne nguru wene.» ³ E bo basidyɛ lepɔ nde: «Aleluya! Yidyɛ dɛte te yi lodyɛ nye kɛ ta tulo bendɔ kpo ne kpo.» ⁴ E betomba baka kaba jɔ yini nɛ be jonjongwe meyasi maka yini kuse mebɔn kano Njambiyɛ te e ke metidyɛ ke siya bekumande ko. E bo lepe nde: «*Amɛn, aleluya!»

Kasi ngimɔ jeso gwaki

te yi Mɔnɔ Sam

⁵ E wete men wule ke siya bekumande lepɔ nde: «Wune sɔmbila Njambiyɛ wusu, wune botu be mesay bene hene, wune be kambe nye baka, ko bonosike ko betomba.» ⁶ Ke kɔnɛte, e mi woke wete men nda men nyanɔwe ngil bomɔ. Yo bonnama ne mesoko me nyanɔwe duku. Yo bonnama sendi ne medun me nyanɔwe lum mbiyɔ. Men te lepima nde: «*Aleluya! Keto Baba Mboko te Njambiyɛ wusu bonɔma diyɔ kumande ne. A ne ngungudyɛ hene. ⁷ Wuse sɔsanɔwe. He sɔsanɔwe kpɛsa. He luksa nye, keto ngimɔ jeso gwaki *Mɔnɔ Sam dyanɔma. Nya gwaki wene sima si komsa. ⁸ Ngimɔ yakama yi nya gwaki yakama leɛ kimo fanya fanya wumna lambɔ.» Wumna lambɔ te tedya ngben mekele mete yi botu be Njambiyɛ kelma kɛ. ⁹ E jaki lepe nye mi nde: «Keto nde: Botu bete yi bo jebama ke jeso gwaki Mɔnɔ Sam baka ne mesosa.» E nye lepe sendi nye mi nde: «Melepi maka, yo gbakasi, yo ngbak ngbak melepi me Njambiyɛ.» ¹⁰ E mi bale ke nji mekol mene, nɛ mi kan nye. Yasi wete, e nye lepe nye mi nde: «Ay, we ti boɓa! Sine we nɛ benɔn bo be bakidyɛ meyasi mete yi Yesus tedya kɛ, wuse hene ndi kiya kumbo botu be mesay. Dete, kano ndi Njambiyɛ.» Keto lepi hene te yi Yesus lepima kɛ, yo yite nye botu be punja melepi me Njambiyɛ dɛti te yi punje melepi mene.

Kasi Mɔ te e ke to wumna yanɔ ko

¹¹ Ke kɔnɛte, ke mi ma kanɛ misi, beɛa, dyobo nyase, e mi beɛe wete wumna yanɔ. Dɛno mɔ te e ba ke to yanɔ te ko ba nde Mɔ te e tonje meyasi mete yi nye si kpo. Yɛna dɛno dyene nde Mɔ te e lepe ndi gbakasi. A pɛsi josi lu sendi dyambi ne ngben. ¹² Misi mene ba ne hoko hoko nda lam dɛte. A ba ne budya medunɔwe ke to. Wete dɛno ba ketinate ke yotu ne. Ma ko mumɔ wete ne wete ti duwe dɛno te na, soɛe ndi nye sa te. ¹³ Lambɔ te yi nye leɛma kɛ ba tande mekiyɔ ne batikala. Dɛno dyene nde Lepi Njambiyɛ. ¹⁴ Ngil menɔn me dyambi te yi dyobo bengwa nye kɔn ne kɔn. Botu bete bendima wumna beyanɔ. Bo leɛma kimo wumna melambɔ ne mbon mbon. ¹⁵ Wete ngwele ngwele kafa punduma ke numbu ne, na laɛsa ne mekandɔ me botu be meneti maka. A ta biye njambala te yi sumba namo ne bo. A ta soɛite sendi menjam mete yi tedye nyanɔwe ngambi Njambiyɛ te e ne ngungudyɛ hene ko. ¹⁶ Wete dɛno ba ketinate ke lambɔ ne nɛ ke beɛy ne nde Kumande bekumande, Baba Mboko te e laɛsama bebaba mboko.

Kasi nyanɔwe dyambi te

yi ta kwanɔna kɛ

¹⁷ Ke kɔnɛte, e mi beɛe wete jaki Njambiyɛ ke teri ke misi me yeso. E nye kembidya dɛtinate lepɔ nye benon hene be je ne mbiyɔn ke kwey baka nde: «Ne njaki, wune ngbɔku wesidya nje dye nyanɔwe dina Njambiyɛ. ¹⁸ Ne ngbɔku nje dye membundɔ me bekumande nɛ membundɔ me bekum besoja. Ne ngbɔku nje dye membundɔ me be ngabolo bomɔ nɛ

membundo me beyanga nè yi botu bete be bendè bo baka. Ne njáki nje dye membundo me bomò hene, ko bomò bete be yeti bebala ko bebala ko bonosike ko betomba, ne njáki nje dye membundo me botu bete hene.»

¹⁹ E mi beɲe nyamò ko nè bekumande be meneti maka nè menjɔɲ me dyambi man. Bo wesidyama yi nje lɔ dyambi ne mɔ te e bɔ ke to yanga ko bene njɔɲ dyambi ne. ²⁰ Ke kɔɲte, e bo kwaɓe nyamò ko bene mo punja melepi me ja e dikima kelò meyekambiye ke mbombu nyamò ko ko. A dikima kelò meyekambiye, jatidye ne botu bete be bɔ ne yo nyamò ko ke yotu, kanò sendi yekambiye ne baka ke beya nje. E bo bɔ bo hene yifa bete ne jɔɲ ke matò dite kome piti lolè ké. ²¹ E bukwe bomò te bari sɔmbe sɔɲ ne nje kafa te yi punduma ke numbu mɔ te e bɔ metidye ke to yanga ko. E benon hene hòkuma membundo man dito.

20

Bo ta kanje Satan

yaka sew tomay wete

¹ Ke kɔɲte, e mi beɲe wete jaki Njambiye ke piye wule dyobo. A bɔ ne njango hebebe gbɔɲo ndɔɲ nè wete nyanɲwe kol sumba ke bo. ² E nye biye ngando ko. Bo jéɓaɲgwe nye nde Njombu nyɔɲe, yiɲa nde *Kum beya mekele, yiɲa nde *Satan. A biyima nye woto yi yaka ndiɲgele mesew tomay wete. ³ E jaki bɔ nye bete ke moy hebebe gbɔɲo ndɔɲ, díbo numbu te ndaɲe nye kete ne ghem, kambò a me nje kè mbombu jatidye mekando me botu be meneti maka ke yiɲa nje kumò nde, mesew tomay wete síki kwà. Yo kponate nde, bo ta nje sɔɲe bo ne nye yi yaka mɔno ngimo.

⁴ E mi beɲe mesiya bekumande, beɲe sendi bomò ke nje díyo metidye kete. E Njambiye nye bo ðeti te yi pɛsɔ jɔsi bomò. E mi beɲe mesisiɲ me botu bete yi bo kilma to yan baka. Bo wóku bo, keto bo lepima nde, Yesus gbate kumande, lepɔ sendi melepi me Njambiye. E mi beɲe sendi mesisiɲ me botu bete be tí kane ko nyamò ko ko yekambiye ne baka. Bo tí be ne yo ne ke mbombu man ho ke mebo man na. Bo hene njà jɔ ne kòkò, e bene be *Krist name ke mesew tomay wete. ⁵ Bosa womiya bomò, yori. Ma bari tí womiye na, bo ðiyma kumò nde, mesew tomay wete síki kwà.

⁶ Botu bete be ta womiye ke bosate yite baka ne mesosa. Njambiye tokuma bo nde, bo bèki botu bene. Sɔɲ te e njime tí kpoke se bo na. Bo ta be botu be nyena sadaka be Njambiye nè Krist. Bene be Krist ta namò ke mesew tomay wete.

Njambiye ke pɛsɔ jɔsi Satan

⁷ Ke mesew tomay wete si kwà, bo ma sɔɲe bo ne *Satan punje nye ke jɔbo ne. ⁸ A ta pundo womete yi kè jatidye mekando me bomò hene ke beya nje. A ta kè ke mebokú me meneti maka yini, bo jéɓaɲgwe yo nde Gok nè Magok. A ta ngbo bo, né bo kè lɔ dyambi. Bo ta be budyate nda mesey me maɲ. ⁹ E botu baka nyanja ke to meneti maka hene, liɔ mbey díyo te yi botu be Njambiye nè ðya te yi temò Njambiye biyima ké. Yasi wete, e dite wule pele kwey balo ke to yan girise bo. ¹⁰ E bo nje biye *Kum beya mekele, nye mɔ te e dikima jatidye bomò ke yiɲa menje ko, bete ke matò dite te yi ne piti kete ké. A kà dolò nyamò ko bene mo punja melepi me ja ko mate. Bo hene ta saɲgwa ne nyanɲgwe mebone mate kpo ne kpo tu nè yeso.

Njambiyε ke pesɔ njena jɔsi

¹¹ Kε kɔŋte, ε mi beŋε sendi wete nyanɔgwe wumna siya bekumande nε mɔ te ε bɔ metidyε kete kɔ. E meneti bene dɔbo jise londɔ ke mbombu ne, yambile bɔne ne ŋgbɔt. ¹² E mi beŋε botu bete be ma gwe baka, betomba nε bonosike ke teri ke mbombu siya bekumande. E wete mumɔ bute yiŋa mekana. E nye nje bute wete mekana sendi. Mekana mete mbete, yo mekana mete yi jɔngwe. Njambiyε pesima melepi me botu bete be gwɔ baka beŋgwe mekele man, beŋgwe yasi te yi bɔ ketinate ke moy mekana menɔri kε. ¹³ Botu bete be gwɔ ke maŋ baka, maŋ punja bo. Sɔŋ nε dya bemuŋ punja sendi botu bete ban. Njambiyε pesima josi mumɔ hene beŋgwe mekele mene. ¹⁴ Kε kɔŋte, ε bo biye sɔŋ nε dya bemuŋ bete ke mato dite. Sɔŋ te ε ta nje sendi njime kɔ, yori, mato dite. ¹⁵ Mumɔ hene te yi bo ti dole dino dylene ketinate ke mekana me jɔngwe, bo betima nye ke mato dite.

21*Njambiyε ta kusɔ jɔnja dɔbo**nε jɔnja meneti*

¹ Kε kɔŋte, ε mi beŋε jɔnja dɔbo nε jɔnja meneti, keto bosa dɔbo nε bosa meneti yambila bɔne, maŋ ti be se na. ² E mi beŋε dya te yi Njambiyε, jɔnja Yerusalem ke piye wule pe yi Njambiyε ke dɔbo. Njambiyε kombila yo mberi yaŋa nda ŋgɔndu nya te ε kombile yotu yi nyiŋe ne tɔ gwaki kɔ. ³ E mi woke wete detina men ke lepɔ wule ke siya bekumande nde: «Nε bεŋa, mbey te yi Njambiyε dɔye kete bene bomɔ kε, yoke. A ta dɔyo bene bo. Bo ta be kando dylene. Njambiyε ne ŋguru wene ta be bene bo, a ta be Njambiyε wan. ⁴ A ta tito misidyε hene ke misi man. Ko sɔŋ ti be se na, ko mejaba ko wona yotu ko mebɔne ti beŋna se na, keto bosa meyasi ma si yambile bɔne.»

⁵ E mɔ te ε bɔ metidyε ke siya bekumande kɔ lepε nde: «Beŋa, mi ke kelo meyasi hene jɔnjate.» E nye lepε sendi nde: «Keto melepi maka, keto melepi mete gbakasi, yo ta kwanɔna gbate dete.» ⁶ E nye lepε nye mi nde: «Meyasi hene sima kelna. Mi alfa,*f1* mi sendi omega,*f1* kandina meyasi nε sidya meyasi. Mɔ te ε gwe yesidyε, mi ta nye nye morɔku mete yi wule ke ŋgε te yi nye mumɔ jɔngwe kε ne gbelate. ⁷ Mɔ te ε ta laŋsa kɔ ta be ne meyasi mete. Mi ta be Njambiyε wene, a mɔ be mɔno wombe. ⁸ Yasi wete, nduku mesay me botu be wɔ nε yi botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyε baka ta be nyen nyen mato dite kome piti lolε kete kε. Yo ta be sendi nduku mesay me botu bete be kele mekele me nye nε botu be wona bomɔ nε botu be kelna mewanja nε botu be kelna mekele me kifi. Botu be kane yiŋa meyasi tiko Njambiyε baka nε botu be ja hene ta be ne kiya sol te. Sɔŋ te ε ta nje njime kɔ, yori.»

Kasi jɔnja Yerusalem

⁹ Kε kɔŋte, ε wete jaki Njambiyε nje ke yembe. A bɔ ke njoka bejaki yitan jo yiɔa te be bɔ ne mepelo yitan jo yiɔa baka. Mepelo mete bɔ ne njena mekemiyε yitan jo yiɔa kete ne ŋgben. E nye lepε nye mi nde: «Inja, nε mi tedye we nya te yi *Mɔno Sam ta bu ne megwaki kɔ.» ¹⁰ E nye bu mi ne nje te yi sisɔŋ kε no ke wete nyanɔgwe dɔŋna keki. E nye tedye mi Yerusalem te dya Njambiyε. Yo bɔ ke piye wule ke yi Njambiyε ke dɔbo ne meluksa mene. ¹¹ Meluksa me Njambiyε bɔ ke kelo nde, Yerusalem pɔn

pano ke misi. Yo ba ke pano ne ngey ngey nda wete kpaşa tari te yi ne ngelele yi bo jeba nde japi ko. ¹² Wete nyanğwe dɔŋna ndoko linja dya saŋgwe. Ndoko te ba ne menumeƷ kamo jo yiba. Bejaki be Njambiye kamo jo yiba ba ke teri yaka ne menumeƷ mete. Medino me mekando me botu be Isarayel kamo jo yiba ba ketinate yaka ne menumeƷ menori. ¹³ MenumeƷ yitati ba pulo kome yeso punde ke. Yitati ba pulo ngari, yitati pulo njembo, nje bu sendi yitati pulo kome yeso bale ke. ¹⁴ Bo summa ndoko te ne nyanğwe metari kamo jo yiba yi suke yo nda saŋgwe konu. Medino me botu be tomun be *Mɔno Sam kamo jo yiba ba ketinate yaka ne metari menori. ¹⁵ Jaki te e ba ke lepina nye mi ko biyma yiŋa kum soŋ ke bo yi yekina yasi. Kum soŋ te ba tande lor. A biyma yo ke bo, na yeki ne doko dya, yeko menumeƷ ne ndoko te yi linje dya ke. ¹⁶ Sewo dya ne doko moy te ba ndi wete. A boŋma kum soŋ yinori yeko ne doko dya. E nye kwedya sewo te kilometa tomay yiba jo gomay yiba. Doko moy te ne dɔ te ba ndi sendi dete. ¹⁷ E jaki yeke sendi dɔ ndoko, kwedya nde, yo meta kamotan jo kaba jo yiba. A yekima yo nda yi bomo diki yeko ne meyasi ke. ¹⁸ Ndoko te ba sumnate ne yiŋa kpaşa tari nde japi. Ndingele dya ba hene tande lor ne sengeleŋ. Yo ba ke pano nda kimo mojoli. ¹⁹ Bo kombila womo nyanğwe metari me ndoko yi ba nda saŋgwe konu ke ne kwalo kpaşa metari hene. Bosate ba ne wete kpaşa tari nde japi, yibate ba ne wete tari nde safir, yitatite ne wete nde kalsedon, yinite ba ne wete tari nde emerod. ²⁰ Yitante ba ne wete tari nde sardonik, yitan jo wetete ne wete kpaşa tari nde sarduwan, yitan jo yibate ne wete nde kirisolit, yitan jo yitatite ba ne wete tari nde beril, yitan jo yinite ne wete tari nde topase, kamote ba ne wete tari nde kirisoparase, kamo jo wetete ba ne wete kpaşa tari nde hiyasinte, kamo jo yibate ba ne wete nde ametiste. ²¹ MenumeƷ maka kamo jo yiba ba kpaşa yiŋa meyasi nda membambo kamo jo yiba. Bo kelma numey hene ne kpaşa yiŋa yasi wete nda mbambo. Ndingele membango me dya hene ba tande lor ne sengeleŋ. Yo ba ne ngelele nda mojoli. ²² Ko mi ti beŋe mbanjo Njambiye ke moy dya te na, keto yo Baba Mboko te Njambiye e ne nguŋgudye hene ko, yo nye ne nguru wene bene *Mɔno Sam be mbanjo Njambiye te yi dya te. ²³ Dya te yeti ke pa diyende, yeso bene ngwende nyeki mejasi kete na, keto yo nyanğwe meluksa me Njambiye nye mejasi ke dya te. Lambo dya te, yo Mɔno Sam. ²⁴ Mekando me botu be meneti maka hene ta kendo ke mejasi mene. Bekumande be meneti maka ta nje ne mekusuku man yi nye bo luksa te hene. ²⁵ Kande bemeŋmene kumo beko ko menumeƷ me dya te ti dibina se na, keto ko tu ti beŋna se na. ²⁶ Bo ta bu meyasi hene te yi nye botu be meneti maka luksa ne yi kele nde, bo sombila bo ke nje no ke dya te. ²⁷ Ma ko yiŋa mekele me memi, ko botu bete be kele mekele me nye ne ja baka ti nyiŋe ke dya te na. Siya botu bete be ta nyiŋe, yo ndi baka be dino dyan ketinate ke mekana me jonğwe te yi Mɔno Sam.

22

¹ Ke kɔŋte, e jaki Njambiye ko tedye mi wete nyanğwe duku te yi ne mɔroku mete yi nye jonğwe ke. Mɔroku mete ba ne ngenje ngenje, pupo nda wete wumna tari nde kirisital. Duku te sokulangwe wule ke siya bekumande te yi Njambiye diyende kete bene *Mɔno Sam ke. Yo sokulangwe beŋgwe bembe mbanjo dya. ² Jeti te e nye bomo jonğwe ko ke megoŋ me duku ko hene yiba. Sew wete, yo wum meŋga kamo jo yiba. Yo wum

menḡwende hene. Memboru mete sídyikwe mekon me mekando me bomo hene ke to meneti. ³ Ko mekita tí beḡna se na. Siya bekumande te yi Njambiye bene *Mono Sam ta díyo ke moy dya. Botu be mesay bene ta kelo mesay nye nye. ⁴ Bo ta beḡe mbombu wene, díno dyene ta be ketinate ke membombu man. ⁵ Ko tu tí beḡna se na. Ko bo tí diye ko lambo ko yol yeso na, keto Baba Mboko te Njambiye ta be mejasi man. Bo ta namo kpo ne kpo.

Jesus nde, a yima

⁶ E jaki lepe nye mi nde: «Melepi maka gbakasi, yo ta kwagna gbate d̄ete. Baba Mboko Njambiye te e nye botu be punja melepi mene sisin ne ko tome jaki wene nde, a njáki nje tedye meyasi mete yi yáangwe dya nedo ké nye botu be mesay bene.» ⁷ Kumande Jesus nde: «Beḡa, mi yima nedo! Mo te e bakidye melepi mete yi Njambiye punja ke mekana maka ké ne mesosa.»

⁸ Yo gba mi Jan woke, beḡe sendi meyasi mete. Ke mi ma si woko beḡe meyasi menori ké, e mi bale ke nji mekol me jaki te e tedya mi yo ko, né mi kan nye. ⁹ Ma yasi wete, e nye lepe nye mi nde: «Ay, we tí boḡa! Mi ndi kumbo wo ke kiya mesay, kumbo bemonḡ bo, botu be punja melepi me Njambiye n̄e baka hene be bakidye melepi mete yi yo ketinate ke mekana maka baka. Kano ndi Njambiye.» ¹⁰ E nye lepe nye mi nde: «Kpe, we tí soḡyukwe melepi mete yi Njambiye punja ke mekana maka ké na, keto ngimo sima wuta. ¹¹ Ma mo te e kele kotu mekele, a k̄en mbombu yí kelo d̄ete. Mo te e kele mekele me memi, a k̄en mbombu yí kelo d̄ete. Ma mo te e kele ngberḡ mekele, a k̄el d̄ete k̄e n̄o mbombu. Sendi, yoko e bakidye yotu ne pupunate ke misi me Njambiye, beḡgwe nye ko, a k̄en mbombu kelo d̄ete.»

¹² Kumande Jesus nde: «Beḡa, mi yima nedo! Sol te yi mi n̄o ké ke bo mbe yí solo mumo hene beḡgwe mekele mene. ¹³ Mi alfa,*f1* mi sendi omega.*f1* Yo mi díye bosate, díyo njenate, kandina meyasi n̄e sídya meyasi. ¹⁴ Botu bete be weye melambo man baka ne mesosa, yo bo ta be ne ngabiye ke mbumo jeta te yi nye mumo jonḡwe ké. Bo ta kwá ne numey yí nyin̄e n̄o ke moy dya. ¹⁵ Botu bete be kele yasi nda bembiye baka ta bone ne nan̄ kine nyin̄e moy dya na. Botu be kelna mekele me kifi n̄e botu be kelna mewanja n̄e botu be wona bomo ta tika ne nan̄. Botu bete be kane yin̄a meyasi tiko Njambiye n̄e botu bete be nye sosu ke kelna ja baka, bo hene ta bone ne nan̄ sendi.

¹⁶ «Mi Jesus, yo gba mi tome jaki wombe nde, a k̄en k̄e lepo meyasi mete gbate gbate nye wune ke njoka menjon̄ me bomo hene be tike temo ke yembe baka. Mi njuku jeta, nday Davit, sis̄o te e pane ne kpalele ke njenameno ko.» ¹⁷ Kim̄o Sis̄in̄ n̄e nya gwaki ke lepo nde: «Inja!» Mo te e woke melepi maka ko l̄epi nde: «Inja!» Mo te e gwe yesidȳe, a njáki. Mo te e kwadȳe hoḡbiye mor̄oku mete yi nye mumo jonḡwe, a h̄óḡbiya yo lala ne gbelate.

Njena lepi

¹⁸ Mi Jan ke pele nye mumo hene e woke melepi mete yi Njambiye punja ke mekana mete yoko ko nde: Nge mumo dokidye yin̄a yan̄a ke to melepi maka, Njambiye ta kelo nde, a s̄angwanḡwe ne mekemiȳe mete yi díye ketinate ke mekana maka ké. ¹⁹ Ma nge mumo soḡe yin̄a yasi ke melepi mete yi Njambiye punja yi díye ketinate ke mekana maka ké, Njambiye ta

sonɛ sendi ngabiye te yi mo te diyma be no ke jeta te yi nye mumo jongwe ke. Njambye ta kelo sendi nde, mo te ti nyina ke dya Njambye na. Kasi jeta te yi nye mumo jongwe ne kasi dya Njambye ketinate ke moy mekana maka.

²⁰ «Mi Kumande Yesu, mi mo te e jaye gbate nde, meyasi mete hene gbakasi ko ke lepɔ nde: Mi yima nedo!» *Amen, Kumande Yesu, inja!

²¹ Kumande Yesu kel ngikwa ne wune hene.